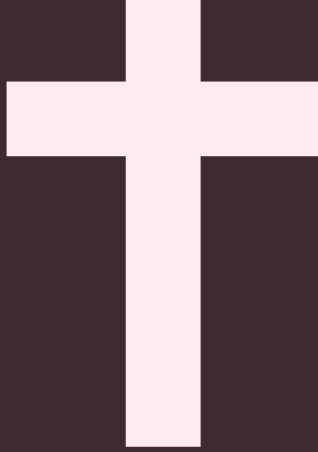

Ma Mɔweni Sulumani
ge Melefit

New Testament in Mɔyang

Ma M_uweni Sulumani ge Melefit

New Testament in Muyang

copyright © 2013 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Muyang

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Muyang

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-03-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022

7fea74f6-4ba4-5a54-a7cf-a6c88fbc1968

Contents

Meciꞩ	1
Mark	61
Luk	100
Zen	165
Tꞩwi	210
Rom	271
1 Koreꞩ	301
2 Koreꞩ	329
Galasi	347
Efez	358
Filip	368
Kolos	375
1 Tesalonik	382
2 Tesalonik	388
1 Timote	392
2 Timote	400
Tit	406
Filemon	410
Hebri	412
Zek	435
1 Piyer	443
2 Piyer	451
1 Zen	456
2 Zen	463
3 Zen	465
Zꞩd	467
Manꞩahani	470

**Ma M_Hweni
Sulumani ya Meciyu
àbèki ni
Ere ye ti mädämki ka
Ma M_Hweni
Sulumani ya Meciyu
àbèki ni**

Maslanja ya àbèki wakita ge Meciyu ni adafay slimi gayan a wakita ni bu ndo. Ku tamal nahkay nanju ni, kwa ka mənjàki gani ndam ga Yezu dek tāsara àbèki ti Meciyu zal asak ga Yezu ni (Meciyu ti tēzalay nan Levi daya). Maslanja ya àbèki wakita ni ti zal Zude, awayay adafaki ma ga ndam mahəngaray pakama ge Melefit ya tādəmbiyu, tādəm amagravu ni ti àgrava ka sarta ga Yezu ededīn a (jəngey Meciyu 1.22-3 ; 2.15 ; 2.17-18 ; 2.23 ; 3.3 ; ma ndahan təbu akada hini daya).

Ka mənjàki ga wakita ni Meciyu àdämki ma ke miwi ga Yezu. Kələn gani àngəhad ere ye ti Yezu àgray akaba àdəm ni dek akada ga ata Mark nday ata Lək ya tənğəhad ni : Yezu ànjəki ke tawi gayan ka had Gelili, òru gwar a Zeruzalem. Yezu nan əbu agray tawi gayan ni ti gəzit àna gəzit ndam ya tadəbay nan ni tāsər nan ti nan way ; kələn gani Piyer àdəm Yezu ti nan Krist bay gədakani ya amara ni (16.16). Piyer àra àdəma pakama nana ti kələn gani Yezu òru gwar a Zeruzalem, wudaka akoru ti àhi ana ndam madəbay nan ni ahər àdəm tākad nan eslini, mək amanğaba e kisim ba (16.21).

E kidīn ga pakama ga Yezu ya àdəm ni bu ni ti Meciyu àdaba ndahan a, àslamatakabu, àbèki ka mələn gərgəri zlam a wakita gayan ni bu : ma ga Yezu ya àdəm ka həma ni (5.1–7.29), ma ga Yezu ya àdəm ka ya ti aslər ndam asak gayan

ni (10.1–11.1), ma gozogul ga Yezu ya àdəmki ka Məgur ge Melefit ni (13.1-52), ahəmamam ndam ga Yezu tənğəhadkabu ni (18.1–19.2) akaba ma ga Yezu ya àdəmki ka mandav ga duniya ni (24.1–25.46).

Meciyu adəfiki ana leli zlam ya ti təgrakivu ka Yezu ni ti àgravu akada ga zlam ya ti àgrakivu ka ndam Izireyel a Wakita ge Melefit ya ahaslani bu ni. Yezu àsləka ka had Ezip a akada ga ndam Izireyel na (2.14-15) ; tabaray nan akada ga ndam Izireyel ya tāsəkaba a dəlub ba ni (3.13), àcaka daliya a huf gili ba (4.1) mək àcəliya a həma va ga macahi Divi ge Melefit ana mis akada ge Məwiz ya àgray na (5.1). Yezu ti nan bay məgri tawi ana Melefit ya àcakay daliya a kəla geli vu ni (Izayi 53.4 ; Meciyu 8.17) ; nan Wur ge Mis, ya Deniyel èpi Melefit aməfiyu nan a bay vu ni (Deniyel 7.13-14 ; Meciyu 9.6). Yezu èndeverinaba tawi gayan na dek : kani ti nan « Melefit ya anğəhad akaba leli ni » (Emenəwel) ya Izayi àdəmki ma ni (Izayi 7.14 ; Meciyu 1.23 ; 28.20).

*Slimi ga ata bəñ ga bəñ ga Yezu
(Lək 3.23-38)*

¹ Yezu *Krist ti nan wur hud ge Devit, wur hud ga Abraham daya. Slimi ga ata bəñ ga bəñani ti nday hi : ² Abraham èwi Izak, Izak èwi Zekup, Zekup èwi Zuda akaba bəza ga mənani ndahan, ³ Zuda èwifinja ata Ferez nday ata Zara kà Tamar a, Ferez èwi Esron, Esron èwi Aram, ⁴ Aram èwi Aminadap, Aminadap èwi Nason, Nason èwi Salmon, ⁵ Salmon èwifinja Boz kà Rahap a, Boz èwifinja Zobet kà Rut a, Zobet èwi Zese, ⁶ Zese èwi Devit. Devit ti àzum bay.

Bay Devit èwifinja Salomon kà wal ge Yari a, ⁷ Salomon èwi Robowam, Robowam èwi Abiya, Abiya èwi Asaf, ⁸ Asaf èwi Zusafat, Zusafat èwi

Zuram, Zuram ewi Oziyas, ⁹ Oziyas ewi Zowatam, Zowatam ewi Asaz, Asaz ewi Ezesiyas, ¹⁰ Ezesiyas ewi Manase, Manase ewi Amon, Amon ewi Zuziyas, ¹¹ Zuziyas ewi Zesuniyas akaba bəza ga mənani. Ka sarta gani nani ti təhəloru ndam *Zude ka had Babilon.

¹² Tàra təhəloya ndam Zude ka had Babilon a ti Zesuniyas ewi Salatiyel, Salatiyel ewi Zorobabel, ¹³ Zorobabel ewi Abiyut, Abiyut ewi Eliyakim, Eliyakim ewi Azor, ¹⁴ Azor ewi Sadok, Sadok ewi Akim, Akim ewi Eliyat, ¹⁵ Eliyat ewi Eleyazar, Eleyazar ewi Matañ, Matañ ewi Zekup, ¹⁶ Zekup ewi Zuzef. Zuzef ti zal ga Mari ya ewi Yezu ni. Yezu ti təzalay nañ Krist.

¹⁷ Nahkay e kidin ga sarta ga Abraham akaba sarta ge Devit bu ni ti bəza hud bəza hud ga Abraham kru mahar fad; e kidin ga sarta ge Devit akaba sarta ya ti təhəloru ndam Zude ka had Babilon ni bu ni ti bəza hud bəza hud ga Abraham kru mahar fad; e kidin ga sarta ya ti təhəloru ndam Zude ka had Babilon ni akaba sarta ge Krist bu ni ti bəza hud bəza hud ga Abraham kru mahar fad.

Məslər ge Melefit ahi ana Zuzef etiwəya wur a, slimi gani Yezu

(Luk 2.1-7)

¹⁸ Tiwi Yezu *Krist ti àgravu nahkay hi : mənani Mari məva ge Zuzef. Zuzef àzay nañ fañ ndo, ay tipi ti nañ a hud. Nañ a hud ti àna njəda ga *Məsuf Njəlatani. ¹⁹ Zal gani Zuzef ti nañ mis jireni, nahkay àra epia nañ a, nañ a hud ti àwayay madafani do. Adəm ambrəñ nañ akal-akal. ²⁰ Nañ àbu ajalay ahàr nahkay ti *məslər ge Melefit àngazlivu e kisim mizidəni bu, àhi ahkado : « Zuzef wur hud ge Devit, kàgray aṅwaz ga mazay Mari ga wal ba, adaba wur ya a hud gayan bu ni ti àzay hud gani àna njəda ga

Məsuf Njəlatani. ²¹ Ara ewi wur zalani. Emiweya ti akədi slimi Yezu, adaba nañ ti amahəngay ndam gayan, aməhəlaba tay a magudar zlam gatay ba. »

²² Zlam gani nani àgravu dek ti, ti pakama ga Bay Melefit ya àhi ana bay mahəngaray *pakama gayan ni màgravu. Pakama gani nani ti nihi : ²³ « Wur dahalay ya àsər zal fañ ndo ni ara azay hud, emiwi wur zalani, atəzalay nañ Emenəwel. » * Emenəwel ti awayay adəmvaba « Melefit nañ àbu akaba leli. » ²⁴ Zuzef nakəñ àra epidekva ti àgray ere ye ti məslər ga Bay Melefit àhi gray ni. Àzay Mari nakəñ ga wal, ²⁵ ay təndəhadkabu ndo, duk àbivoru ana sarta ya Mari ewəya wur na ni. Nahkay Mari nakəñ ewi wur zalani, mək Zuzef àdi slimi gani Yezu.

2

Ndam məsər zlam tara tamənjaya Yezu a

¹ Tiwi Yezu ti e Betlehem ka had *Zude. Ka sarta gani nani ti Erot nañ bay ga ndam *Zude. Tàra tiwia Yezu a ti ndam ndahan tàra a Zeruzalem a ; nday ndam məsər zlam, təsləkabiya gwar egezi a. ² Tàra tinjia ti tihindi, tədəm : « Bay ga ndam Zude ya tiwi ni ti nañ eley ? Màra ti adaba bonjur àcalaya, adafaki tiweya bay gədakana. Mìpia bonjur na ti mərə ga mabəhad mirdim a. » ³ Bay *Erot àra ecia ma gana ti ma gani àhəlia ahàr a daldal ; ma gani àhəlia ahàr ana ndam Zeruzalem a dek daya. ⁴ Eslini Erot nakəñ àzalakabu gədakani ga ndam *manğalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam Zude ya *təsəra Wakita ge Melefit a ni. Àzalakabu gədakani ga ndam Zude ni nahkay ti ge mihindifinə kà tay a : « *Krist Bay gədakani ya amara ni ti, etiwə nañ ti eley ? » ⁵ Nañ nakəñ àra àhia ana tay

* 1:23 Izayi 7.14.

a nahkay ti nday nakəŋ təhəŋgrifəŋ, təhi : « Etiwi naŋ ti e Betlehem ka had Zude, adaba bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit nahaŋ əbəkɪ a wakita gayan bu nahkay hi :

6 “Bay Melefit ədəm : Lekulum ndam Betlehem ka had Zude ni ti kəsə gekəli gəɖakani àtam kəsə ndahaŋ ga had Zude ni, adaba etiwi bay a kəsə gekəli bu. Bay gani nani ti amədi kama ana ndam goro ndam *Izireyel.” *

7 Bay Erot àra ècia ma na nahkay ti àzalakabu ndam məsər zlam ni akal-akal, èhindifina ma kà tay a, àhi ana tay ahkado : « Boŋgur ni ti àcəlaya ananaw? » 8 Tàra təhia sarta gana ti àsləroru tay e Betlehem, àhi ana tay : « Dəgum, kədəbum mələŋ ga wur ya tiwi ni lala. Akəsəruma mələŋ gana ti, ŋguma ti kəhəŋgrumu ma gani. Adaba nu day nara nakoru ga mabəhadɪ mirdim. »

9 Nday nakəŋ tàra ticia ma ga bay na ti təsləka. Nday təbu takoru e divi bu ni ti tipɪ boŋgur ya àcəlaya gwar egezi a ni, naŋ əbu akoru kama gatay. Boŋgur ni naŋ əbu akoru nahkay ti òru ècikki ka mələŋ ga wur ya naŋ əvu ni. 10 Tàra tipia boŋgur na ti təmərva dal-dal, 11 təhuriyu a ahay ya ti boŋgur ècikki ni vu, tədi ahàr ana wur ni nday ata mənəŋani Mari. Tàra tipia wur na ti təbəhadɪ mirdim grik meleher ndiɖa ndiɖa ana had, mək təzləkaba sahar gatay a, təhəlaya zlam a, təbi ana wur ni. Zlam gani nday hi : gru, haf ya tamal tazəbay ezi ti àbəlay ni, akaba haf nahaŋ təzalay mir, ezi akada ge tersel ni. 12 Kələŋ gani Melefit àhi ma ana tay e kisim mizidəni bu, àhi ana tay ahkado : « Kəŋgumoru gwar afa ga Erot ba. » Nahkay nday nakəŋ təsləka, tənəgoru a magam gatay àna divi nahaŋ zlam gatay.

Ata bəŋ ga Yezu tacuhworu àna Yezu ka had Ezip

13 Ndam məsər zlam ni tàra təsləka ti *məslər ge Melefit àŋgazlivu ana Zuzef e kisim mizidəni bu, àhi ahkado : « Sləka, za wur na nday ata mənəŋana, cuhworu àna tay gwar ka had Ezip. Ekinjəmiya ti nɔhəɖuma eslina. Anəhuk “Sləka” day kwa ti akəsələkumbiya. Adaba *Erot naŋ əbu adəbay divi ge mijin wur ni. » 14 Zuzef àra ècia ma na nahkay nahəma, ga mələvad gani nani ècikaba, àzay wur ni nday ata mənəŋ ga wur ni, òru ka had Ezip. 15 Tòru tinjəa eslina ti tənəhadɪyu duk əbiviyu ana kisim ga bay Erot. Ata bəŋ ga Yezu tòru àna Yezu ka had Ezip ti, ti pakama ga bay mahəŋgaray *pakama ga Bay Melefit məgravu. Pakama ya ədəm ni ti nahkay hi : « Nəzalabiyu wur goro ti kwa ka had Ezip. † »

Tabazl bəza

16 Erot àra ècia ndam məsər zlam ni təgosa naŋ a ti àzuma bəruv a dal-dal. Nahkay àsləroru mis, àhi ana tay tòru tábazl bəza ga kəsə Betlehem akaba bəza ge mis ya tanjəhad kə gəvay gani ni. Àhi ana tay tábazl bəza ya ti təzuma vi a cə cəena akaba ya tislɪ vi cə cəeni ndo ni dek. Àdəm tábazl bəza ge vi cə cəeni ni ti adaba ndam məsər zlam ni təhi « Mipi boŋgur enjenjeni ti àgray vi cə nihi. » 17 Nahkay pakama ge Zeremi bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit ni àgravu. Pakama gani nahkay hi :

18 « Tici zlahay a Rama : tuway ahənday dal-dal, tagray delulə. Nani Resel, etəwi bəza gayan, awayay ti mis tədabakay naŋ do, adaba bəza gayan təbi va bi. ‡ »

Ata bəŋ ga Yezu təsləkabiya ka had Ezip a

* 2:6 Mise 5.1. † 2:15 Oze 11.1. ‡ 2:18 Zeremi 31.15.

19 Kələŋ gani bay *Erot nakəŋ àməta. Àra àməta ti məslər ga Bay Melefit àŋgazlivu ana Zəzef ka had Ezip e kisim mizidəni bu keti, 20 àhi ahkado : « Cikaba, za wur na nday ata mənəna, kəŋgoru àna tay ka had Izireyel. Adaba ndam ya ti tàwayay makad wur ni ti tàməta. » 21 Zəzef nakəŋ àra ècia ma na ti ècik, àzay wur ni nday ata mənə ga wur ni, tàsləka tənɡoru ka had Izireyel. 22 Ay Erseleyəs wur ga Erot àhuriya a bay ga bəŋəna va ka had *Zəde a. Zəzef nakəŋ àra ècia ma gana ti aŋgwaz awər naŋ, àwayay məhuriyani ka had Zəde do. Eslini *məslər ge Melefit àhi ma e kisim mizidəni bu, nahkay Zəzef nakəŋ òru ka had *Gelili. 23 Òru ènjəa eslina ti ànjəhad a kəsa nahəŋ bu ; təzalay kəsa gani Nazaret. Nahkay ere ye ti ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit ya tədəmbiyu ni àgrava. Ma gani nahkay hi : « *Bay gədəkani ya amara ni ti atəzalay naŋ zal Nazaret. »

3

Pakama ge Zeŋ bay məbaray mis ni
(Mark 1.1-8 ; Lək 3.1-9 ; Zeŋ 1.19-28)

1 A vad nahaŋ àbu nahəma, Zeŋ bay məbaray mis ni àhərkiaya ke mis a huđ gili ba ka had *Zəde ga məhi ma ana mis. 2 Àhi ana mis ahkado : « Mbatumkaba majalay ahàr gekəli a, adaba *Məɡur ge Melefit ènjia wudək. * » 3 Zeŋ ti Izayi bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit àdəmkibiya ma, àdəm : « Maslaŋa azlah a huđ gili bu, dəŋɡu gayaŋ ahəndabiyu. Àdəm : “Slamatumikabu divi ana Bay gədəkani, ahàr àdəm divi gayaŋ m̀la ndəlaəa.” † »

4 Zeŋ ti naŋ àbu àna azana mələmani àna eŋgəc ge ezligwemi, awəlvü àna maslpara ga ambəl a zuh bu. Zlam məzum gayaŋ ti eyew akaba amu. 5 Eslini ti ndam Zerəzalem, ndam ga had Zəde dek akaba ndam ya ti tanjəhad kə gəvay ga zalaka *Zərdeŋ ni dek tərəkia ke Zeŋ nakəŋ a, 6 tədəfaya zlam gətay ya təɡudar na, mək Zeŋ nakəŋ àbaray tay a zalaka Zərdeŋ ni bu həya.

7 Ndam *Feriziyəŋ akaba ndam *Sedəseyəŋ kay tərəkia ke Zeŋ a ti məbaray tay. Zeŋ nakəŋ àra èpia tay a ti àhi ana tay ahkado : « Lekələm ti medəkəw ! Way àhi ana kəli dəguma afa goro a ti kàtamumfəŋə kə məzum bəruv ge Melefit ya ara azumki ke mis wudək na way ? 8 Tamal ti kàmbatumkaba majalay ahàr gekəli a ededəŋ ededəŋəna ti, grum təwi ya ti adafaki lekələm kàmbatumva ni. 9 Nɡay bəŋ ga bəŋ gekəli Abraham, nahkay akatamum ti kəhumi ana ahàr ba, adaba nəhi ana kəli nahəma, Melefit esliki məhiani ana akur nday ndani tigi bəza huđ ga Abraham day, agravu. 10 Si kəgrum təwi sulumani kwa. Do ni ti Melefit naŋ ànjəkia ka matraə kəli a àndava, aɡri ana kəli akada ge mis ya mənə ga zlam gayaŋ tiwi bəza sulumani do ni ti azay zlabə gayaŋ ekeleba tay a, abiyu tay a aku vu ni. 11 Nu ti nabaray kəli àna yam ti mis təsər lekələm kàmbatumkaba majalay ahàr gekəli a, ay maslaŋa nahaŋ naŋ àbu ara e divi ba kələŋ goro a : naŋ ti aməbaray kəli àna *Məsuf Njəlatani akaba àna aku. Naŋ gani nani ti njəda gayaŋ àtama goro a ; nu ti way ga məziaba kimaka gayaŋ a di way ? 12 Emedekaba mis a akada ge mis ya àza hijid gayaŋ a ahar va, ahar hay àna naŋ ni. Àharaba ti abiyu yam ga hay ni a guvur vu.

* 3:2 A wakita ge Meciyu bu, tədəm « Məɡur ga huđ melefit, » awayay adəmvaba « Məɡur ge Melefit. » † 3:3 Izayi 40.3.

Ay kisfit gani ni ti ajiaba aku a. Aku gani nani ti àmæt day-day do. »

Tabaray Yezu

(Mark 1.9-11 ; Lük 3.21-22)

¹³ Eslini Yezu àslæka ka had *Gelili a, àrækioru ke Zeñ kà gəvay ga zalaka *Zərdeñ ti Zeñ *məbaray nañ. ¹⁴ Ay ti Zeñ àwayay məbaray nañ do, àhi ahkado : « Amal nu nərəkukoru ti kàbaray nu. Nihi ti nak kərəkua ti nàbaray kur sawaŋ aw ? » ¹⁵ Ay Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Nihi ti gəskabá, gray nahkay hayaŋ. Tamal màgra nahkay ti màgra ere ye ti Melefit awayay na dek. Àgəski ti magray nahkay. » Zeñ àra ècia ma ga Yezu na ti àgəskabu, àbaray nañ. ¹⁶ Zeñ àra àbara Yezu a ti Yezu àcalaya a yam ni ba. Eslini huđ melefit àzləkvaba, mək Yezu nakəŋ èpi *Məsuf ge Melefit àhərkiaya akada ga kurkoduk ya ahər na. ¹⁷ Eslini dəŋgu àhəndabiyu a huđ melefit bu akada dəŋgu ge mis, àdəm : « Maslaŋa hini ti wur goro, nawayay nañ dal-dal ; aməru məbəruf dal-dal. »

4

Seteni ahəlfəŋa eyu kà Yezu a

(Mark 1.12-13 ; Lük 4.1-13)

¹ Kələŋ gani *Məsuf ge Melefit àzoru Yezu a huđ gili vu ti *Seteni məhəlfəŋa eyu a. ² Eslini Yezu nakəŋ àgəs ndəra, àzum zlam ndo vad kru kru fad məlafat akaba məlavad gani do dek. Kələŋ gani ləwir àwərka ba nañ a. ³ Nahkay bay məhəlfəŋa eyu kə mis a ni àrækioru, àhi ; « Tamal ti nak Wur ge Melefit ededəŋ ti hi ana akur nday hini təmbukvu *dipeŋ zla aw. » ⁴ Ay Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu, Melefit àdəm : “Mis anjəhad ti àna zlam məzumani cilij do ; anjəhad ti àna pakama ya Melefit àdəm ni dek.” * »

⁵ Eslini Seteni àzoru nañ a kəsa *njəlatani ni vu, àfəkad nañ jik ka ahər ga *ahay gədəkani ge Melefit ni, † ⁶ mək àhi : « Tamal nak Wur ge Melefit ededəŋ ti diyu a had, adaba àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu nahkay hi : “Melefit aməhi ma ana məslər gayaŋ, atakəcaw kur, ti asak gayak ènjifij kà akur ba.” ‡ » ⁷ Ay Yezu àhi : « Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu keti : “Kəhəlfəŋa eyu kà Bay Melefit gayak a ba.” § » ⁸ Eslini Seteni nakəŋ àzoru Yezu ka ahər ga həma zəbalani, àdəfiki had ga duniya gərgərani dek, àdəfiki njədə akaba elimeni gatay, ⁹ mək àhi : « Kəbu kipioru zlam ni dek do waw ? Tamal ti kàbəhadua mirdim a meleher ndib ana had ti anəbuk tay dek. » ¹⁰ Eslini Yezu àhi : « Hədəkfua, Seteni. Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu nahkay hi : “Akabəhadī mirdim ti ana Bay Melefit gayak ; akazləbay nañ nañ bəlaŋ cilij.” * » ¹¹ Yezu àra àdəma ma na nahkay ti Seteni nakəŋ àsləkafəŋa. Àra àsləkafəŋa ti *məslər ge Melefit tərəkia ka Yezu a, təfi ahər.

Yezu anjəki ke təwi gayaŋ ka had Gelili

(Mark 1.14-15 ; Lük 4.14-15)

¹² Kələŋ gani mis təhi ana Yezu təfiya Zeñ a daŋgay va. Yezu àra ècia ma gana ti àsləka òru ka had *Gelili. ¹³ Òru ènjəa eslina ti ànjəhad a Nazaret ndo, òru ànjəhad a Kafarnahum. Kafarnahum ti kà gəvay ga *dəluv gədəkani ga had Gelili, ka had ga Zabuloŋ akaba ga Naftali. ¹⁴ Àgray nahkay ti pakama ge Izayi bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit ya àdəmbiyu ni ti màgravu. Àdəm nahkay hi : ¹⁵ « Lekuləm ndam ga had ga Zabuloŋ akaba ga Naftali,

* 4:4 Mimbiki 8.3. † 4:5 Kəsa njəlatani ni ti Zerəzalem. ‡ 4:6 Limis 91.11-12. § 4:7

Mimbiki 6.16. * 4:10 Mimbiki 6.13.

gwar ka dɛluv, ke ledi ga zalaka
*Zurdenj ni !

Ka had Gelili gekɛli ti ndam ya
nday ndam *Zude do ni tɛbu
kay,

¹⁶ ay mis ya ti tanjɛhad a mɛlanj
ziŋ-zizɛni bu ni tɛpia mɛlanj
masladana dal-dal ;

mis ya ti tanjɛhad akada nday mis
mɛmɛtani ni, mɛlanj asladia
ana tay a.† »

¹⁷ Ka sarta gani nani Yezu
ɛnjɛki ka mɛhi ma ana mis, adɛm :
« Mbatumkaba majalay ahɛr gekɛli
a, adaba *Mɛgur ge Melefit ɛnjia. »

Yezu azalay ndam mɛgɛs kilifad
(Mark 1.16-20 ; Luk 5.1-11)

¹⁸ A vad nahanj Yezu nanj abu
asawaday ka gavay ga dɛluv Gelili
ti ɛpi mis ndahanj cu nday ka mɛnj
gatay. Bɛlanj gani slimi gayanj
Simu nanj ya tazalay Piyer ni, na-
hanj ni ti ni slimi gayanj Andre.
Nday tɛbu tɛtɛliyu zɛva gatay a
dɛluv vu, adaba nday ndam mɛgɛs
kilif. ¹⁹ Eslini Yezu ahi ana tay :
« Dɛbumbiyu nu ; anagray ti kɛgum
ndam mɛhɛlibiyu mis ana Mele-
fit akada ya ti kɛgɛsum kilif ni. »

²⁰ Tɛra ticia pakama ga Yezu na
ti tɛmbɛrbu zɛva gatay ni ndɛbak,
tɛdɛbay nanj hɛya. ²¹ Nday tɛbu
takoru ti Yezu ɛpi mis ndahanj cu,
nday ka mɛnj gatay keti ; nday bɛza
ge Zebede, bɛlanj gani slimi gayanj
Zek, nahanj ni ti ni slimi gayanj Zɛnj.
Nday a *slalah ga yam bu akaba
bɛnj gatay Zebede, tɛbu tɛslamalay
zɛva gatay. Yezu ara ɛpia tay a ti
azalay tay. ²² Nday nakɛnj tɛra ticia
zalay ga Yezu na ti tɛmbɛrbu slalah
ga yam gatay ni akaba bɛnj gatay ni,
tɛdɛbay nanj.

*Yezu acahi zlam ana mis akaba
ahɛngaraba mis a*
(Luk 6.17-19)

²³ Kɛlanj gani Yezu asawaday
ka kɛsa ka kɛsa ga had *Gelili

ni dɛk, acahi zlam ana mis a
ahay ga *mahɛngalavɛ Melefit ya
eslini ni bu. Ahi *Ma Mɛweni
Sulumani ahi ka *Mɛgur ge Melefit
ana tay, ahɛngaraba ndam gatay
dɛrani akaba ndam gatay ya
armɛwɛr gɛrgɛrani awɛr tay na
dɛk. ²⁴ Nahkay ndam ga had Siri
dɛk ticia zlam ga Yezu ya agray
na. Eslini tɛhɛlibiyu ndam gatay
ya tɛbesey do ni dɛk : ndam ga
armɛwɛr, ndam ya ti tɛcakay daliya
ni, ndam ya ti seteni tɛniviyu ana
tay ni, ndam ya ti aranj agɛs tay
bɛruk bɛruk ni, akaba ndam dɛra.
Tɛhɛlibiya tay ana Yezu a ti Yezu
ahɛngaraba tay a. ²⁵ Mis dal-dal
tɛslɛkabiya e Gelili a, ka had ga
*Kɛsa Kru a, a Zeruzalem a, ka
had *Zude akaba ke ledi ga zalaka
*Zurdenj a, tɛdɛbay Yezu.

5

*Yezu acahi zlam ana mis a hɛma
bu*

¹ Yezu ara ɛpia mis dal-dalani
na ti acɛloru a hɛma vu, ɛnjɛhad
digɛs. Nahkay ndam madɛbay nanj
ni tɛrɛkioru, ² mɛk Yezu ɛnjɛki ka
macahi zlam ana tay.

Mɛmɛrani ga ndam ga Yezu
(Luk 6.20-23)

Ahi ana tay ahkado :

³ « Ndam ya ti tɛsɛra nday ndam
talaga kɛ eri ge Melefit ni
ti tɛmɛrvu, adaba *Mɛgur ge
Melefit ti gatay.

⁴ Ndam ya ti titɛwi ni ti tɛmɛrvu,
adaba Melefit amɛhɛngrivu
bɛruv ana tay. *

⁵ Ndam ya ti nday kudufani ni
ti tɛmɛrvu, adaba Melefit
amɛvi had ya ti adɛm amɛvi
ana ndam gayanj ni ana tay.

⁶ Ndam ya ti tawayay jiri ge Mel-
efit akada ya tawayay zlam
mɛzumani akaba zlam mis-
eni ni ti tɛmɛrvu, adaba etipi
jiri gani nani, atɛrɛh ana

naŋ akada ya tərəh àna zlam məzumani ni.

⁷ Ndam ya ti mis təsi cicihi ana tay ni ti təmərɔvɔ, adaba nday day atəsi cicihi ana Melefit.

⁸ Ndam ya ti məbərɔv gatay *njəlatani ni ti təmərɔvɔ, adaba etipi Melefit.

⁹ Ndam ya ti tangalabakabu mis ni ti təmərɔvɔ, adaba Melefit amazalay tay bəza gayan.

¹⁰ Ndam ya ti mis təgri daliya ana tay adaba nday ndam jireni ni ti təmərɔvɔ, adaba Məgur ge Melefit ti gatay.

¹¹ « Lekələm ti ka ya ti mis tindivi kəli, təgri daliya ana kəli ahkay do ni tədəmki ma magədavani gərgəri àki ke kəli adaba lekələm ndam goro ni ti, mərɔmɔvɔ. ¹² Yəm, mərɔmɔvɔ dal-dal, adaba Melefit aməvi zlam sulumani ana kəli kay a kəla gani vu a huɔ melefɔt bu. Daliya ya təgri ana kəli nihi ni ti, ku ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit ahaslani day təgri ana tay nahkay. »

Ma àki ka estena akaba ka mələŋ masladani

(Mark 9.50 ; Lək 14.34-35)

¹³ « Lekələm e kidin ga ndam ga *duniya ni bu ni ti akada estena ya tabafəŋ kà zlam məzumani ni. Ay tamal estena ni àcər va do ni ti, təgri ahəmamam ti məcər keti ni mam ? Àbi ! Ègia zlam masakana, tizligoru mis təcəlki cilin.

¹⁴ « Asladay mələŋ a duniya bu ni ti lekələm gani. Kəsa gədakani ka ahər ga həma ti anghavɔ waw ? Aha ! ¹⁵ Maslaŋa ya ti ebeftəy cəŋgel mək ahəmbaki dagəla ni ti àbi ; afəkad ka mələŋ zaŋani sawaŋ, nahkay ti asladı mələŋ ana mis ya ti a huɔ ahay bu ni dek. ¹⁶ Nahkay zla nahəma grum ti mis dek tıpi masladani gekəli àna təwi gekəli sulumani ya kəgrum ni. Etipia ti

atazləbay Bəŋ gekəli ya a huɔ melefɔt bu ni. »

Pakama àki ke Divi ge Melefit

¹⁷ « Ŋgay nu nàra ga məmbatkaba *Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki na akaba pakama ga ndam ndahaŋ ya təhəŋgaray *pakama ge Melefit na ti kədəmum ba. Nàra ga məmbatkaba tay a do, nàra ti ge mendeveɔriŋ təwi gani sawaŋ. ¹⁸ Nəhi ana kəli nahəma, ku asak ma gəzit ge Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki ni emiji do. Tamal huɔ melefɔt akaba had ni dek tıjiji ndo ni ti asak ma ga wakita ni day emiji do. Si ere ye ti Melefit awayay magray ni dek amagrava day kwa. ¹⁹ Nahkay zla nahəma, tamal mis àgəskabu ku Divi bəlaŋ e kidin ge Divi ge Melefit bu ndo, akaba acahi ana mis ndahaŋ ti təgray akada gayan ni ti, àbəlay do. Ku tamal àgəskabá Divi ndahaŋ a dek, Divi ya àgəskabu ndo ni ti gəziteni àtam nday ndahaŋ dek nəŋgu ni, Melefit amədəm maslaŋa nani gəziteni àtam mis ndahaŋ dek a Məgur gayan ni bu. Ay maslaŋa ya ti àgəskabá Divi ge Melefit a dek, acahi ana mis ndahaŋ ni ti, Melefit amədəm naŋ gədakani a Məgur gayan ni bu. ²⁰ Nəhi ana kəli nahəma, ahər àdəm kàtamum ndam *Feriziyeŋ akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit àna jiri. Tamal kàtamum tay ndo ni ti akəhurumiya a *Məgur ge Melefit ni vu koksah. »

Məzum bərɔv akaba ləgayvu

²¹ « Kəsərɔma təhi ana ata bəŋ gekəli ahkado : “Kəkad mis ba. Maslaŋa ya ti àkada mis a ni ti tagrafəŋa seriya.” † ²² Ay nu ti nəhi ana kəli : ku way way do tamal àzumkia bərɔv ka wur ga məŋana ti tagrafəŋa seriya ; ku way way do tamal èndivia wur ga məŋana cəɔd ti ndam ge seriya təwəl naŋ ; tamal àhi ana wur ga məŋani “Nak muru” ti tizligiyu naŋ a *dəluɔv ga aku vu.

23 Nahkay tamal kinjua àna sädaga gayak ka mälän ya tabähad na, mäk käsärkia kägudaria zlam ana wur ga muk a ti, 24 mberbu sädaga gayak ni eslini, ru kânğalumbabiya. Akânğalumbabiya ti nğa ti kâfêkadi sädaga gayak ni ana Melefit dëma mba.

25 « Tamal maslaña akoru abähadkuk mirdim nahëma, nğalumbu ka ahâr divi ; do ni ti bi maslaña nani amëzikaboru kur ana bay magray seriya, mäk bay ni amëvi kur ana zal slewja ga mëfiyu kur a danğay vu. 26 Nêhuk nahëma, mënjad mëpälaba ere ye ti täfêkuk na dek ti akahëraya a danğay ni ba do. Ku tamal ti agëjênifuk sisi bëlan nənğu ni, si kəpälaba kwa. »

Magray hala

27 « Käsëruma tëhi ana ata bən geküli ahkado : “Kâgray hala ba.”

† 28 Ay nu ti nêhi ana küli : ku way way do tamal àmənjaləña ana wal a àna eri cilin, awayay ti tândəhadkabu ti, àgra hala àndava.

29 « Nahkay tamal eri ga ahar ga daf gayak ezligiyu kur a magudar zlam vu nahëma, zaba zligoru ; àgëski hojo zlam ga vu gayak bëlan ejiji ere gani tizligiyu vu gayak dek a dëluv ga aku vu ni. 30 Tamal ahar ga daf gayak ezligiyu kur a magudar zlam vu nahëma, kelkaba zligoru ; àgëski hojo zlam ga vu gayak bëlan ejiji ere gani vu gayak dek ahuriya a dëluv ga aku vu ni. »

Magaray wal

(Meciya 19.9 ; Mark 10.11-12 ; Lük 16.18)

31 « Tëhi ana ata bən geküli : “Tamal maslaña agaray wal gayan ti ahâr àdëm abëki wakita gani, avi.” § 32 Ay nu ti nêhi ana küli : ku way way do àgara wal gayan a, wal ni day àgray mesuwəhvu ndo ni ti, wal ni àda zal nahan a ti maslaña ya

àgara wal na ti àfiyu wal ni a magray hala vu. Nahkay maslaña ya ti àza wal ya ti zal gani àgara na day àgra hala. »

Mbaday

33 « Käsëruma tëhi ana ata bən geküli ahkado : “Tamal kàmbadä, kädëm akëgri zlam ana Melefit ti ahâr àdëm kàmbrəñ ba, gray ere gani nani.” * 34 Ay nu ti nêhi ana küli : kàmbadum day-day ba. Ku àna huđ melefit kàmbadum ba, adaba huđ melefit ti karsı ga Bay Melefit. 35 Ku àna had day kàmbadum ba, adaba had ti mälən məbëki asak ge Melefit. Ku àna Zerəzalem day kàmbadum ba, adaba nani kësə ga Bay gëdakani. 36 Ku àna ahâr gayak day kàmbadä ba, adaba ku məhər ga ahâr gayak bëlan day kàmbatkaba ti mīgi bəd-bədani ahkay do ni didilinieni koksah. 37 Ere ye ti kädëmum ni ti “Iy !” ahkay do ni “Aha !” Tamal kädëmumkiva ma nahan a ti nani təwi ge *Seteni. »

Mahəngarvu zlam magədavani

(Lük 6.29-30)

38 « Käsëruma, tëhi ana ata bən geküli : “Tamal maslaña àzukaba eri a ti ziaba eri a bilegeni. Tamal maslaña àdövukaba aslär a ti dëviaba aslär a bilegeni.”

† 39 Ay nu ti nêhi ana küli : tamal mis cudayani àgruka arana ti kähəngarfəñ ba. Tamal maslaña àduka barva ka tuwər ga ahar ga daf a nahëma, mbatikabiyu ga ahar ga gəjar ni ti mëdukkivu keti. 40 Tamal mis àbähadkuka mirdim a, awayay azafuka endəwi gayak a nahëma, mbrəñ nan mâzafuka, mâzafuka mugudi gayak a daya. 41 Tamal mis àfêkuka nğasa ga məziuru zlam ezewed kru nahëma, zioru ezewed kru kru çh. 42 Tamal mis èhindiluka zlam a ti vi. Tamal mis àra ga makəlay duwa ti kəkeli ba. »

† 5:27 Mahërana 20.14 ; Mimbiki 5.18. § 5:31 Mimbiki 24.1. * 5:33 Mənjay Levi 19.12 ; Macalani 30.3 ; Mimbiki 23.22-24. † 5:38 Mahërana 21.24 ; Levi 24.20 ; Mimbiki 19.21.

*Mawayay ndam ezir geli**(Luk 6.27-28, 32-36)*

⁴³ « Kəsəruma təhi ana ata bəj gekəli : “Ahər ədəm wayay ndam ya ti nak kəbu akaba tay ni, zirey ndam ezir gayak.” † ⁴⁴ Ay nu ti nəhi ana kəli : wayum ndam ezir gekəli ; həngalumi Melefit ana ndam ya təgri daliya ana kəli ni. ⁴⁵ Tamal kəgrum nahkay ti ekigum bəza ga Bəj gekəli ya e melefit bu ni ededij ededijeni, adaba nañ ti agray ti fat māsładı məlañ ana ndam cuday akaba ana ndam sulumani, agray ti avər mətədiaya ana ndam jireni akaba ana ndam jireni do na daya. ⁴⁶ Tamal lekələm kawayum ndam ya ti tawayay kəli ni cilij ti, kəhumi ana ahər Melefit aməvi zlam ana kəli ka duwa gani aw ? Aha ! Adaba ku ndam *məhəl hadam day təbu tagray nahkay. ⁴⁷ Tamal kəgrumi sa ana bəza ga məj gekəli cilij ti, kəhumi ana ahər kəgrum zlam sulumani aw ? Aha ! Ku nday ya ti təfəki ahər ke Melefit do ni day təbu tagray nahkay. ⁴⁸ Ahər ədəm kəgudarum zlam do simiteni, akada ga Bəj gekəli ya e melefit bu əgudar zlam do simiteni ni. »

6*Məvi zlam ana ndam talaga*

¹ Yezu əhi ana tay keti : « Ka ya ti kəgrum zlam sulumani ni ti, kəgrum kə meleher ge mis ndahañ ti tıpi ere ye ti kəgrum ni ba. Tamal kəgrum kə meleher ge mis ti, Bəj gekəli ya e melefit bu ni aməvi zlam ana kəli azuhva təwi gekəli ni do. ² Nahkay zla nahəma, ka ya ti kəvumi zlam ana ndam talaga ni ti, kəzlahum əna nañ ti mis tici ba. Ndam ya ti tawayay ti mis tədəm nday ndam jireni ni təbu tagray nahkay a ahay ga *mahəngalavü Melefit bu akaba a kəsa bu. Tagray nahkay ti adaba tawayay ti mis təzləbay tay. Nəhi

ana kəli nahəma, nday ti təngəta zlam ka duwa gana əndava, atəngət nahañ va do. ³ Ay nak ti ka ya ti kəvi zlam ana zal talaga nahəma, gray ti ku ahar ga gəjar gayak day əsər ere ye ti ahar ga dəf gayak agray ni ba. ⁴ Ahər ədəm kəvi zlam ana mis ti maslaña nahañ əci ma gani ba. Buk ti epi zlam ya mis tıpi do ni, nahkay aməvuk zlam sulumani azuhva təwi gayak ya kəgray ni. »

*Mahəngalay Melefit**(Luk 11.2-4)*

⁵ « Ka ya ti kahəngalum Melefit nahəma, kəgrum akada ga ndam ya tawayay ti mis ndahañ tədəm nday ndam jireni ni ba. Nday ti tahəngalay Melefit tawayay micikeni jik a ahay ga *mahəngalavü Melefit bu ahkay do ni kə gəvay ge divi, ti mis tıpi tay. Nəhi ana kəli nahəma, nday ti təngəta zlam ka duwa gana əndava, atəngət nahañ va do. ⁶ Ay nak ti ka ya ti kahəngalay Melefit nahəma, huriyu a ahay gayak vu, zləkkabu mahay ti mis tıpi kur ka ya ti kahəngalay Melefit ni ba. Buk ti epi zlam ya mis tıpi do ni, nahkay aməvuk zlam sulumani azuhva təwi gayak ya kəgray ni. ⁷ Ka ya ti kahəngalum Melefit ni ti kəhəngrumi zuh ana zlam bəlanani sak kay akada nday ya ti təfəki ahər ke Melefit do tagray ni ba. Nday ti təhi ana ahər tamal tahəngalay dal-dal ti Melefit aməgri ere ye ti tawayay ni ana tay. ⁸ Ay lekələm ti kəgrum akada gatay ni ba. Adaba wudaka kahəngalum ti Bəj gekəli əsəra ere ye ti əhəcikivu ana kəli na əndava. ⁹ Ka ya ti kahəngalum Melefit nahəma, dəmum nahkay hi : “Bəj geli nak a huđ melefit bu, mis dek təgəskabu nak njələta ti ; ¹⁰ kəra kəzum bay gayak e kidij geli bu ti ; ere ye ti kawayay ni məgravu ka had akada ya agravu a huđ melefit bu ni ti.

† 5:43 Levi 19.18.

11 Zlam məzumani ga mægəsi sifa ana leli ni ti vi ana leli kani daya ti.

12 Mbərfəna zlam ya mægudaruk ni kə leli a, akada geli ya məmbərfəna zlam ge mis ya təgudari ana leli na kə tay a ni ti.

13 Kəvi divi ana *Seteni ge mesipet leli ba, həngafəna leli kə nañ a sawañ ti.

[Adaba Bay ya ti agur zlam dek akaba esliki ka magray zlam dek ni ti nak. Bay ya ti mis dek atazləbay ni ti nak, ga kañgay-kañgayani. Aya nahkay.]”

14 « Nədəm nahəma, tamal kəmbərənjumfəna zlam ge mis ya təgudari ana kəli na kə tay a ti, Bəñ gekəli ya e melefıt bu ni aməmbərfəna zlam gekəli ya kagudarum ni kə kəli a bilegeni. 15 Ay tamal lekələm kəmbərənjumfəna zlam ya mis təgudari ana kəli ni kə tay a do ni ti, Bəñ gekəli day aməmbərfəna zlam gekəli ya kagudarum ni kə kəli a do bilegeni. »

Mægəs ndəra

16 « Ka ya ti kəgəsum ndəra nahəma, kəgrum akada ge mis ya tawayay ti mis ndahañ tədəm nday ndam jireni ni ba. Nday ti ka ya ti təgəs ndəra ni ti tamənjavu akada təbu təcakay daliya, akada tāmətəbkaba ; tawayay ti mis təsər nday təbu təgəs ndəra. Nəhi ana kəli nahəma, nday ti təngəta zlam ka duwa gana əndava, atəngət nahañ va do. 17 Ay nak ti ka ya ti kəgəs ndəra nahəma, baray eri gayak, bakabu tersel ka ahər. 18 Nahkay ti ηgay kəgəsə ndəra ti mis təsər do, si Buk ya ti nañ əbu akaba kur ni. Nahkay Buk aməvuk zlam sulumani azuhva təwi gayak ya kəgray ni ; nañ ti epi zlam ya mis tipi do ni. »

Elimeni ya a huđ melefıt bu ni

(Luk 12.33-34)

19 « Kəñgumkabu elimeni a duniya bu ba. A duniya bu ni ti gañgu akaba vi təzumaba, ndam akal day tindef ahay təhələba elimeni na.

20 Nğumkabu elimeni gekəli ti a huđ melefıt bu sawañ, adaba eslini ti gañgu akaba vi təzum do, ndam akal day tindef ahay koksah, təhəl elimeni ni koksah. 21 Adaba məlañ ya ti elimeni gayak əvu ni ti, ka-jalaki ahər ti ka məlañ gani nani. »

Məlañ masladani akaba məlañ ziñ-ziñeni

(Luk 11.34-36)

22 « Eri ge mis ti əsladəy vu gayan akada ge cəngel ya əsladəy məlañ ni. Tamal eri gayak lala nahəma, vu gayak dek əbu a masladani bu.

23 Ay tamal eri gayak lala do ni ti, vu gayak dek emigi e ziñ-ziñeni bu. Nahkay tamal ti masladani gayak ni əsladəy va do əgia ziñ-ziñena ti, nak e ziñ-ziñeni bu dal-dal timey ! »

Elimeni akaba təwi ge Melefıt ti mawayay tay cəeni koksah

(Luk 16.13)

24 « Maslaña əbi esliki məgri təwi ana bay ahay cə bi. Emizirey bəlañ gani, amawayay nañ nahañ ni ; ahkay do ni aməgəsiki ma ana nahañ ni do, ana nañ nahañ ni ti ni aməgəsiki ma. Lekələm day tamal kədəbum siñgu hi hi ti kisləmki məgri təwi ana Melefıt koksah. »

Kəjalumki ahər ka zlam ga duniya ba

(Luk 12.22-31)

25 « Nahkay zla nahəma, nəhi ana kəli a manjəhad gekəli bu ni ti ηgay akəzumum mam, [ekisəm mam] akaba akəbumkabu mam ti kəjalum ba, əhəli ahər ana kəli ba daya. Sifa ti atam zlam məzumani do waw ? Vu ti atam zlam məbakabani do waw ? 26 Kipəm edidij do waw ; tizligi zlam do, təbaz zlam do, təngakabu zlam a guvur bu do. Ay ti Bəñ gekəli ya e melefıt

bu ni nan̄ àbi avi zlam məzumani ana tay bi aw ? Lekul̄m ti kàtamum tay ferek-ferek do waw ? ²⁷ Way e kidīñ gekūli bu esliki mādakiviyyu vad̄ àkivu ke vi gayan̄ ku gūzit̄ àna majalay ah̄ar gayan̄ way ? Àbi !

²⁸ « Kajalumki ah̄ar ka zlam məbakabani ti kamam ? Nga p̄m vay-vay ga zlam ya t̄af̄at a v̄edañ bu ni ; t̄agr̄ay t̄uw̄i do, t̄ələmkabu azana do daya. ²⁹ Ay n̄ahi ana k̄uli nah̄ama, ku Salomon̄ àna elimeni gayan̄ ni dek teked̄i àbakabu azana ya ti àb̄alay akad̄a vay-vay b̄elañ ni ndo. ³⁰ Zlam ya t̄af̄at a v̄edañ bu kani, haj̄eñ t̄ab̄iyu tay a aku v̄u ni teked̄i Melefit ab̄aki vay-vay ka tay. Tamal nan̄ àbu agr̄ay nahkay ti am̄ab̄aki zlam ke k̄uli amatam gatay ni do waw ? Lekul̄m ti k̄af̄umki ah̄ar ke Melefit lala do ni ti kamam ? ³¹ Nahkay ti nḡay am̄azumum mam, emis̄am mam akaba am̄ab̄umkabu mam ti k̄ajalum ba. ³² Ndam ya tad̄abay zlam nday nani dek k̄alavad̄ ni ti nday ya ti t̄af̄aki ah̄ar ke Melefit do ni. Ay lekul̄m ti B̄eñ gekūli ya e melefit bu ni às̄era ere ya àh̄ecikivu ana k̄uli na. ³³ Enjenjeni ti d̄abum *M̄agur ge Melefit akaba jiri gayan̄ ; nahkay zlam ndahan̄ ni dek day Melefit am̄av̄ikivu ana k̄uli. ³⁴ K̄ajalumki ah̄ar ka vad̄ ya haj̄eñ ba, ad̄aba vad̄ ya haj̄eñ day nan̄ àbu àna majalay ah̄ar gayan̄ zlam gayan̄. Ku vad̄ weley weley do dek zlam z̄əzlad̄ani gayan̄ àbu. »

7

Ngay mis ndahan̄ t̄agudara zlam a ti k̄ad̄amum ba
(Luk 6.37-38, 41-42)

¹ « Nḡay mis ndahan̄ t̄agudara zlam a ti k̄ad̄amum ba ; tamal k̄agr̄um nahkay ti lekul̄m day nḡay k̄agudaruma zlam a ti Melefit am̄ad̄am do. ² Ad̄aba mam, gekūli ya k̄ad̄amum t̄əw̄əl mis ndahan̄ àna seriya, t̄at̄raḅ tay ni ti Melefit day am̄əw̄əl k̄uli àna seriya, amat̄raḅ

k̄uli. Darama ya lekul̄m k̄agurumi zlam ana mis ndahan̄ àna nan̄ ni ti Melefit day am̄aguri zlam ana k̄uli àna nan̄. ³ Kam̄enjal̄eñ ka cakwasl ya àniki ke eri ga wur ga muk ni, k̄əs̄ərki ka damkoluk ya ànukki ke eri ni do ni ti kamam ? ⁴ Tamal k̄ahi ana wur ga muk ni : “Wur ga m̄mawa, mbr̄eñ n̄əzukkia cakwasl ya ànukki ke eri na” ti, nak nakani k̄ipi damkoluk ya ànukki ke eri ni do ni ti, k̄əzikia ah̄əmamam ? ⁵ Nak bay ya an̄gah zlam magudarani gayan̄ ni ! Z̄əkia damkoluk ke eri gayak gayakana day. Ak̄əz̄əkia ti ek̄ipi divi lala m̄ək ak̄əzikia cakwasl ya àniki ke eri ana wur ga muk na. ⁶ K̄əv̄umi zlam *n̄j̄elatani ge Melefit ana k̄ərá ba, do ni ti tambat̄k̄ibiyu ma ke k̄uli tah̄əp̄ədkaba k̄uli a. K̄af̄akad̄umivu ebirsli gekūli e divi bu ana m̄adr̄əs ba, do ni ti t̄əc̄əlki, tagudar masakani. »

Mihindiliñ zlam k̄ə Melefit
(Luk 11.9-13)

⁷ « Hind̄am zlam. K̄ihind̄ama ti Melefit am̄əvi ana k̄uli. D̄əbum zlam. K̄əd̄əbuma ti ak̄ənḡətum. Zalum Melefit. K̄əzaluma nan̄ a ti am̄əw̄əli ana k̄uli, am̄əz̄ləkiaba mahay ana k̄uli a. ⁸ Ad̄aba mam, ku way way do ehindi zlam, Melefit avi. Ku way way do ad̄abay zlam, an̄ḡət. Ku way way do azalay, Melefit aw̄əli, azl̄əkiaba mahay a. ⁹ Bi wur ara afa gayak, nak b̄əjana, èhindil̄əka *d̄ipeñ a ti, k̄əvi akur aw ? Aha ! ¹⁰ Ahkay do ni bi ehindil̄əka kilif a ti k̄əvi gavan̄ aw ? Aha ! ¹¹ Lekul̄m ti ndam magudar zlam. Ku tamal lekul̄m ndam magudar zlam n̄əngu ni, k̄əs̄əruma m̄əvi zlam sulumani ana b̄əza gekūli a. Ay ti B̄eñ gekūli Melefit nan̄ e melefit bu, nan̄ sulumani ti magray gayan̄ ah̄əmamam ? Nan̄ ti tamal maslaña èhindiliña zlam a nah̄ama, am̄əvi zlam sulumani eded̄iñ. ¹² Nahkay ere ye ti kawayum mis t̄əgri ana k̄uli

ni ti grumi ere gani nani ana tay bilegeni. Melefit àna Divi gayan̄ ya M̄wiz àbaki ni àdám nahkay ; ndam mahəngaray *pakama ge Melefit ni day tādám nahkay. »

Mahay misliceni
(Luk 13.24)

¹³ « Zum njəda, kadumvu ga mähuriyani gwar a mahay misliceni ni. Adaba mahay botutani ti divi gani azoru mis e mijeni vu àwərvu do. Nahkay mis kay təbu təhuriyu gwar a mahay botutani ni. ¹⁴ Ay azoru mis ka məlan̄ ga sifa ti mahay misliceni akaba divi kəsedeni. Ndam ya takoru àna divi nani ni ti kay do. »

Akəsərum mis àna təwi gayan̄ ya agray ni
(Luk 6.43-44)

¹⁵ « Bumvu slimi àna ndam ya tādám nday ndam mahəngaray *pakama ge Melefit ni. Tara afa gekəli a ti tafəkad ahàr gatay akada nday təmbəmbak, ambatakani do a məbəruv gatay bu ni ti nday akada təmbəmbak efedinj̄ do, nday akada kərə gili cudayani sawan̄. ¹⁶ Akəsərum tay ti àna təwi gatay ya tagray ni. Way àdifənj̄ ahàr ana bəza ga enderendera kà mən̄gəhaf ya akaba adak ni way ? Nahkay day tādifənj̄ ahàr ana bəza ga *wərvu kè mezlirgendə do. ¹⁷ Mən̄gəhaf sulumani lu ti ewi bəza sulumani, mən̄gəhaf magədavani ti ni ewi bəza magədavani. ¹⁸ Mən̄gəhaf sulumani, ewi bəza magədavani ti àbi. Mən̄gəhaf magədavani ewi bəza sulumani ti àbi daya. ¹⁹ Mən̄gəhaf ya èwi bəza sulumani do ni lu tekeleba, tizligiyu a aku vu. ²⁰ Nahkay akəsərum ndam ya ti tādám nday ndam mahəngaray pakama ge Melefit ni ti àna təwi gatay ya tagray ni. »

Yezu amədəm nəsər kəli do
(Luk 13.25-27)

²¹ « Sàruma lala : Ndam ya təzalay nu : “Bay geli, Bay geli” ni, atəhuriyu a Məgur ge Melefit vu ti nday dek do. Atəhuriyu ti si ndam ya ti tagray ere ye ti Bənj̄ goro nan̄ a huđ melefit bu àwayay ni kwa. ²² Ka fat gani nani ti mis kay atəhu : “Bay geli, bay geli ! Məhəngria pakama ge Melefit ana mis àna slimi gayak a, mägariaba seteni ana mis àna slimi gayak a akaba mągra zlam ya ti agrı ejep ana mis na gərgəri kay àna slimi gayak a.” ²³ Anəhi ana tay vay-vay : “Day-day nəsər kəli ndo. Sləkumfua, lekələm dek ndam ya ti kəgrum zlam ge jiri do ni !” »

Ahay mələmani təbu gərgəri cə
(Luk 6.47-49)

²⁴ « Tamal mis àra afa goro a ècia ma goro a mək agray ere ye ti nəhi ni ti, àzavu ata mis mən̄jəhani ya àləm ahay gayan̄ ni. Wudaka àləm ti àsaba asak gana, èli zilej̄ mək àfəkadkibiyu asak ga ahay ni ka akur. ²⁵ A vad nahənj̄ avər àtəda dal-dal, aməd àkəzlay ga njəda dal-dal, yam àtamkia ka zalaka ; tawayay tembed ahay ni. Ay ti təgri aranj̄ ana ahay ni ndo, adaba asak ga ahay ni mafəkadkibiyani ka akur palam. ²⁶ Ay tamal mis ècia ma goro a mək àgray ere ye ti nəhi ni do nahəma, àzavu ata mis muran̄i ya àləm ahay gayan̄ ka wiyan̄ ni. ²⁷ Ka ya ti avər àtəda dal-dal, aməd àkəzlay ga njəda dal-dal, yam àtamkia ka zalaka, tawayay tembed ahay ni ti ahay ni àmbəda həya. Àmbədkaba besek-besek. »

²⁸ Yezu èndeverinj̄a macahi zlam ana mis macakalavani na. Zlam gayan̄ ya àcahi ana tay ni, àgria ejep ana tay a dek, ²⁹ adaba àhi ma ana tay akada ga bay ni, do ni ti akada ga ndam *məsər Wakita ge Melefit ni do.

8

Yezu ahəngaraba zal ambəlak a
(Mark 1.40-45 ; Luk 5.12-16)

¹ Yezu àra àndaya ahàr a hëma ni ba nahëma, mis dal-dal tàdëbay nañ. ² Eslini zal ambëlëk nahan àrëkia ka Yezu nakëñ a, àbëhadí mirdim, àhi ahkado : « Kam-kam, bay goro ; tamal kawayay ti kisliki mahëngaraba nu a ti nìgia mis njëlatana. » ³ Yezu nakëñ àzoru ahar, ènjifin, àhi ahkado : « Nawayay, gia mis njëlatana. » Nahkay zal ambëlëk nakëñ àngaba, ègia mis njëlatana huya. ⁴ Mëk Yezu àhi : « Nihi kàngaba nahëma, kàhi ma gani ana maslaña ba. Ru kàngazli vu gayak ni ana bay *manğalabakabu mis akaba Melefit sawan ; kàvi zlam ana Melefit akada ge Mëwiz ya àdëm a wakita gayan bu ni, adaba kigia mis njëlatana. Nahkay mis etipi. Etipia ti atësär nak kàngaba, kigia mis njëlatana. »

Bay ga ndam slewja ga ndam Rom afëki ahàr ka Yezu

(Lük 7.1-10 ; manjaki ke Zeñ 4.48-54 daya)

⁵ Ka ya ti Yezu nañ àbu ahuriyu a Kafarnahum nahëma, zal nahan àrëkia, nañ bay ga ndam slewja ga ndam *Rom, àhëngalay nañ ga mäjënakì nañ, ⁶ àhi : « Bay goro, bay mëgru tawi àbiyu a magam mandëhadani èbesey do, ègia dërana, nañ àbu acakay daliya dal-dal. » ⁷ Eslini Yezu àhi : « Nakoru nahëngaraba nañ a. » ⁸ Bay ga ndam slewja nakëñ àhëngrifëñ, àhi : « Bay goro, nu mis ga marona afa goro a di do. Ay ti dëm ma bëlan ciliñ ; nahkay ti bay mëgru tawi ni àngaba. ⁹ Nu gani day tãbu tëgur nu, nu day nëbu nëgur ndam slewja goro. Tamal nëhi ana bëlan gatayani “Ru !” ti, akoru. Tamal nëhi ana nahan “Ra !” ti ni, ara. Tamal nëhi ana bay mëgru tawi “Gray ere hini” ti, agray ere gani. » ¹⁰ Yezu àra ècia ma gayan na ti, àgria ejep a dal-dal, mëk àhi ana ndam ya tàdëbay nañ

ni ahkado : « Nëhi ana kuli nahëma, ku e kidin ga ndam *Izireyel bu day, day-day nëdi ahàr ana mis ya ti afaku ahàr akada nañ hini ni ndo. ¹¹ Nëhi ana kuli nahëma, mis dal-dal ataslëkabiya kwa kè sliri ga mëlän a dek, atëzumkabu zlam ka ahar bëlan akaba Abraham, Izak, Zekup a *Mëgur ge Melefit bu. ¹² Ay ndam ya ti giri-giri Mëgur ge Melefit ni gatay ni ti atëhuriyu a Mëgur ge Melefit ni vu do, atabëhad tay e mite bu a mëlän ziñ-ziñeni bu. Eslini ti etitawi, atëcakay daliya dal-dal. » ¹³ Yezu àhi ana bay ga ndam slewja ni ahkado : « Ru a magam, Melefit amëgruk ere ye ti kihindi ni adaba këfukua ahàr a. » Ka sarta gani nani bay mëgri tawi ana bay ga ndam slewja ni àngaba huya.

Yezu ahëngaraba ndam ga armëwër ndahan a kay

(Mark 1.29-34 ; Lük 4.38-41)

¹⁴ Yezu òru a magam afa ge Piyer.

Òru ènjua ti àdi ahàr ana mireñ ge Piyer ni mandëhadani, aku àbëkia. ¹⁵ Eslini Yezu nakëñ ènjifin kà ahar gani ; àra ènjifinja ti aku ni àhëlkia huya. Nahkay wal ni ècikaba, àfi ahàr.

¹⁶ Mëlakarawa àra ègia ti tëhëlibiyu mis dal-dal ya ti seteni agray tay ni. Yezu nakëñ àhi ma ana seteni ni ciliñ, mëk seteni ni tëslëkiaba ana mis na. Àhëngaraba ndam ga armëwër na dek daya. ¹⁷ Àgray nahkay ti, ti pakama ge Izayi bay mahëngaray *pakama ge Melefit ya àdëmbiyu ni mâtgravu. Pakama gani nani ti nahkay hi : « Nañ ti àhëlkabá gedebi geli na akaba armëwër geli na dek. * »

Ndam ya ti tawayay madëbay Yezu ni

(Lük 9.57-62)

¹⁸ Yezu àra èpia mis a dal-dal tëvelinja ahàr a ti àhi ana ndam madëbay nañ ni : « Mëdëgum gwar

* 8:17 Izayi 53.4.

ke ledi ga dɔlɔv ni. » ¹⁹ Eslini zal nahaŋ naŋ bay *məsər Wakita ge Melefit àhi ana Yezu ahkado : « Məsi, ka melaŋ ya akoru ni dek ti anaɔboru kur. » ²⁰ Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Mbiki† tɔbu àna evid gatay, edidŋ day tɔbu àna lala gatay, ay ti nu *Wur ge Mis ti nɔbi àna melaŋ mandəhadani bi. » ²¹ Maslaŋa nahaŋ e kidŋ ga ndam maɔəbay naŋ ni bu àhi : « Bay goro, vu divi nakoru nilibiya baba goro a day. » ²² Eslini Yezu àhi : « Dəbabiyyu nu. Ndam ya tawayay maɔəbay nu do ni ti nday akada kisim. Nahkay mbrəŋ tay ti tili vu gatay. »

Yezu azlacaki ka aməɔ
(Mark 4.35-41 ; Lək 8.22-25)

²³ Yezu àhuriyya a *slalah ga yam vu akaba ndam maɔəbay naŋ ni. ²⁴ Nday tɔbu takoru ti aməɔ gəɔakani àkəzlabiyyu ka ahər ga yam ni, mək yam ni awayay arəhvù slalah ga yam ni wudak. Ay ka sarta gani nani ti Yezu naŋ àvu e ɔwɔir bu. ²⁵ Eslini ndam maɔəbay naŋ ni tahaɔəfəŋjiyyu, tɔpidək naŋ tɔhi : « Bay geli, həŋgay leli, mɔbu miji timey ! » ²⁶ Yezu nakəŋ àhi ana tay : « Aŋgwaz awər kəli ti kamam ? Lekəlum ti kəfumku ahər lala faŋ ndo ! » Eslini ècikaba, àzlacaki ka aməɔ nday ata yam ni. Àra àzla ca nahkay ti yam ni ègia ɔgika. ²⁷ Ere ye ti Yezu àgray ni àgria ejep ana tay a dal-dal, nahkay tɔzlapay e kidŋ gatay bu, tɔdəm ahkado : « Naŋ hini ti way ? Aməɔ akaba yam day ticiiki slimi ni ! »

Yezu agariaba seteni ana mis a
c^u (Mark 5.1-20 ; Lək 8.26-39)

²⁸ Nday nakəŋ tinjəa ke ledi ga dɔlɔv na. Ledi nani ti ka had ga ndam Gadara. Eslini mis c^u seteni agray tay, tahaɔəya e kidŋ ge mindiviŋ ba, təŋgwivabiyyu a ma vu

həya. Nday gani tagray c^uɔay dal-dal, mis tekeɔi tɔsliki moroni gwar eslini do. ²⁹ Təɔəgiki ana zlahay, tɔhi ahkado : « Nak Wur ge Melefit ti kaɔəbafəŋa mam kè leli a mam ? Sarta ga məgri daliya ana leli mba ti kàra kway-kway ti kamam ? »

³⁰ Eslini ti məɔrəs ndahaŋ kay tɔbu cak təzum zlam ka ahar bəlaŋ. ³¹ Nahkay seteni ni tɔhi ana Yezu : « Kam-kam, tamal kawayay magaray leli ti garoru leli ti makoru məhuriviyyu ana məɔrəs tegəni ti. » ³² Yezu nakəŋ àhi ana tay : « Dəgum ! » Eslini seteni nakəŋ təsləkiaba ana mis c^ueni na, tɔru təhuriviyyu ana məɔrəs ni. Nahkay məɔrəs ni dek təndaya ahər a kirim-kirim, tàra təɔəguyy a dɔlɔv ni vu cizliv cizliv, mək yam ni àbazla tay a. ³³ Ndam majəgay məɔrəs ni tàra tɔpia ere ye ti àgravu na ti təɔəgiki ana hwa tidizl, təcuhwɔru a kəsa vu. Tàra tɔjəa eslina ti təŋgəhadioru ere ti àgravu ni akaba ere ye ti àgrakivu ke mis c^ueni ya seteni təniviyyu ana tay ni ana ndam ga kəsa ni. ³⁴ Nahkay ndam ga kəsa ni dek təŋgwivoru ana Yezu a ma vu. Tàra tɔpia naŋ a ti tahaŋgalay naŋ, tɔhi məsləka ka had gatay a.

9

Yezu ahəŋgaraba zal dəra
(Mark 2.1-12 ; Lək 5.17-26)

¹ Yezu àcəliyya a *slalah ga yam vu ɔru ke ledi ga dɔlɔv ni, mək àŋgoru a kəsa gayan vu. * ² Naŋ àbu eslini ti mis ndahaŋ təzibiyyu zal dəra nahaŋ àki ka slalah, tawayay ti Yezu məhəŋgaraba naŋ a. Yezu nakəŋ àra àsəra məfəki ahər gatay na ti àhi ana zal dəra ni ahkado : « Wur goro ni, zay njəɔa, zlam magudarani gayak ni məmbərfukana. » ³ Ndam ndahaŋ ya *təsər Wakita ge Melefit ni tɔbu eslini ; tàra ticia ma ga Yezu na ti tɔjalay a ahər gatay bu

† 8:20 Mbiki : mis ndahaŋ təɔəm « mbiti. » *

* 9:1 Kəsa ga Yezu ti Kafarnahum.

tàdèm : « Maslaŋa hini ti azay ahàr gayan̄ akada naŋ Melefit timey ! »
⁴ Nday tǎbu tǎjalay ahàr nahkay ti Yezu àsèra ere ye ti tǎjalaki ahàr na àndava, mæk àhi ana tay : « Majalay ahàr gekali ti àbèlay do ! Kajalum ahàr nahkay ti kamam ?⁵ Zlèzladà gani ti nàhi : “Zlam magudarani gayak ni mambèrfukana” tæk day ti nàhi : “Cicikaba, sawadáy” ni aw ?
⁶ Ay nawayay ti kəsèrum, nu *Wur ge Mis ti nisliki mambèrfəŋa zlam magudarani kè mis ka haď a. »

Mæk àhi ana zal dèra nakəŋ : « Nəhuk : Cicikaba, za slalah gayak na, ru a magam. »⁷ Eslini naŋ nakəŋ ècikaba cəkwaď, òru a magam gayan̄.⁸ Nahkay mis macakalavani ni tǎra tǐpia ere ye ti àgravu na ti tǎgra aŋgwaz a. Eslini tǎzlabay Melefit adaba àvia nǎďa gayan̄ ana mis ga mahəŋgaraba mis a.

Yezu azalay Meciyu

(*Mark 2.13-17 ; Lük 5.27-32*)

⁹ Yezu àra àsləka eslina, naŋ àbu akoru zlam gayan̄ ti èpi zal nahan̄, tǎzalay naŋ Meciyu, naŋ àbu manǎhadani digusa ka mǎlan̄ mǎhəl hadam. Eslini Yezu nakəŋ àhi ahkado : « Dəbabiyyu nu. » Nahkay naŋ nakəŋ ècikaba àďəboru naŋ.¹⁰ Kələŋ gani Yezu akaba ndam maďəbay naŋ ni tòru afa ge Meciyu nakəŋ. Tòru tǐnjua eslina ti tǎzum zlam. Ndam *mǎhəl hadam akaba ndam magudar zlam kay tǎzum zlam akaba tay daya.¹¹ Eslini ndam *Feriziyen̄ tǎra tǐpia tay a nahkay ti tǎhi ana ndam *maďəbay Yezu ni ahkado : « Məsi gekali ni azum zlam ka ahar bəlan̄ akaba ndam mǎhəl hadam akaba ndam magudar zlam ni ti kamam ? »¹² Yezu nakəŋ àra ècia pakama gatay na ti àďəm : « Ndam ya ti nday tǎbu njalan̄-njalan̄ ni ti tòru afa ga zal doktor do, si ndam ga arməwər day kwa ti takoru afa gani.¹³ Melefit àďəm a Wakita

gayan̄ bu : “Ere ye ti nu nawayay ni ti, tǎgri sulum ana ndam ya təcakay daliya ni ; do ni ti nawayay zlam ya ti tǐsliŋu ni do.” † Dəgum sərumba ma gani nana lala. Adaba nu nàra ti ga mazalay ndam jireni do, nàra ti ga mazalay ndam magudar zlam sawan̄. »

Pakama ga ndəra : ma gozogul àki ka zlam mǎweni akaba midigweni

(*Mark 2.18-22 ; Lük 5.33-39*)

¹⁴ A vad nahan̄ ndam maďəbay Zeŋ bay mǎbaray mis ni tǎrəkia ka Yezu a, tǎhi : « Leli mǎbu mǎgas *ndəra, ndam *Feriziyen̄ ni day tǎbu tǎgəs, ay ti ndam maďəbay kur ni tǎgəs do ni ti kamam ? »
¹⁵ Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Ka ya ti bay ya ti aday wal ni nday tǎbu akaba zlabəba gayan̄ ni ti, araŋa ahəli ahàr ana zlabəba ni tata waw ? Aha ! Ay sarta nahan̄ amara, atəgəskia bay ga wal ni kà tay a. Ka sarta gani nani day kwa ti atəgəs ndəra.

¹⁶ « Yaw mis àbi azay azana mǎweni asiviyu ana azana gayan̄ midigweni bi. Tamal àgra nahkay ti, azana mǎweni ni ara asəkiyu azana midigweni ni, mæk mǎlan̄ meguzlehvani ni ara asagakivu.
¹⁷ Nahkay day mis abəviyu zum new-neweni e kene-kene midigweni vu ti àbi. Tamal àgra nahkay ti, zum new-neweni ni àra àwəsa ti ara etezkaba kene-kene na. Nahkay ti zum ni amadəgaba, maslaŋa nani emizikiba ke kene-kene na daya. Təbəviyu zum new-neweni ti e kene-kene mǎweni vu. Nahkay nday cəni tǎgədavu do. »

Wal nahan̄ akaba wur ge mis gəďakani nahan̄ dahalayani

(*Mark 5.21-43 ; Lük 8.40-56*)

¹⁸ Ka ya ti Yezu naŋ àbu azlapay nahkay ni ti gəďakani ga ndam *Zude nahan̄ àrəkia, àbəhadí

mirdim, àhi : « Wur goro daha-
layani àmèta, àmèt nihi huya,
ay ti ra, kàra kàbàki *ahar ti
àngaba. » ¹⁹ Nahkay Yezu nakəŋ
ècikaba, tàdàboru naŋ akaba ndam
madəbay naŋ ni.

²⁰ Eslini wal nahəŋ àbu, mimiz
asləkafəŋa agray vi kru mahar cə.
Naŋ nakəŋ àhədakfəŋbiyu kà Yezu
gwar kələŋ mək ènjifiŋ kà ma ga
azana ga Yezu ni. ²¹ Adaba àhi
ana ahàr : « Ku tamal ti nìnjifiŋa
kà azana gayəŋ na nəŋgu ni,
naŋgaba. » ²² Yezu àmbatvu, àra èpia
naŋ a ti àhi : « Wur goro ni, zay
njəda ; Melefit àhəŋga kur a adaba
kəfəkua ahàr a palam. » Àra àhia ma
na ti mimiz ya asləkafəŋa ni àmbrəŋ
naŋ, àŋgaba huya.

²³ Yezu òru ènjua afa ga gəđakani
nakəŋ a ti àdi ahàr ana mis dal-dal
təbu tabah, təbu tivi cicek. Eslini
àhi ana tay : ²⁴ « Sləkumaba ahalay
a, adaba wur ni àmèt ndo ; naŋ àbu
enji dəwir timey. » Àra àhia pakama
ana tay a nahkay ti tàyefiŋ. ²⁵ Yezu
nakəŋ àra àgaraba mis na ti àhuriyu
a ahay vu, àzay ahar ga wur ni, mək
wur ni ècikaba. ²⁶ Nahkay tàdəmoru
ma gani a kəsa vu, ka had nani dek.

Yezu ahəŋgaraba ndam wuluf a cə

²⁷ Yezu ara asləka eslina ti ndam
wuluf cə tàdəboru naŋ, təzlah,
tàdəm : « *Wur ge Devit, məsuk
cicihi ti ! » ²⁸ Ka ya ti Yezu òru ènjua
a magam a ti ndam wuluf cəeni
ni tàhədakfəŋiyu mək Yezu nakəŋ
àhi ana tay ahkado : « Kəfumkua
ahàr a, nìsliki magray ere ye ti
kihindəmfua ni aw ? » Nday nakəŋ
tàhəŋgrifəŋ, təhi : « Iy Bay geli,
kisliki. » ²⁹ Nahkay Yezu nakəŋ
ènjifiŋ kè eri gatay ni, àdəm :
« Kəfumku ahàr : nahkay Melefit
məgri ere gani ana kuli akada ya
kawayum ni. » ³⁰ Eslini nday nakəŋ
tipi divi huya. Yezu àləgi ana tay,
àhi ana tay ahkado : « Bumvu slimi,
maslaŋa èci ma gani ba. » ³¹ Ay

nday nakəŋ tàra tàhəraya a dala va
ti tənjàki mədəmoru ma gani ka had
nani dek.

*Yezu ahəŋgaraba zal nahəŋ a
seteni àniviyu àzlapay koksah*

³² Ka ya ti ndam wuluf ni tasləka
ni ti mis ndahəŋ təzibiyu zal na-
həŋ ana Yezu. Zal nani ti seteni
àniviyu, acafəŋa naŋ ga mazlapana.
³³ Eslini Yezu àgariaba seteni na ana
zal nakəŋ a, mək naŋ nakəŋ àzlapay
huya. Mis dal-dalani ye eslini ni
dek tàgra ejev gana dal-dal, tədəm :
« Day-day mis tipi zlam akada hini
àgravu e Izireyel ndo. » ³⁴ Ay ti
ndam *Feriziyəŋ tədəm : « Agariaba
seteni ana mis a ni ti àna njəda ga
bay ge seteni. »

*Mis ti nday akada təmbəmbak ya
bay majəgay tay àbi ni*

³⁵ Yezu àsawaday a kəsa gəđakani
bu akaba a kəsa ciḡ-ciḡeni bu. A
kəsa ya ti ènjua ni va lu ti àcahi zlam
ana mis a ahay ga *mahəŋgalavù
Melefit gatay ni bu. Àhi *Ma
Məweni Sulumani àki ka *Məgur ge
Melefit ana tay, ahəŋgaraba ndam
ya tēbesey do na dek akaba ndam
dəra gərgərana dek. ³⁶ Naŋ nakəŋ
àra èpia mis dal-dalani na ti təsia
cicihi a. Adaba nday akada ga
təmbəmbak ya ti bay majəgay tay
àbi ; təmətəḡkaba, njəda àfəŋ ka tay
va bi ni. ³⁷ Nahkay àhi ana ndam
madəbay naŋ ni ahkado : « Mis ya ti
tici pakama goro faŋ ndo ni ti nday
kay, nday akada ga zlam ya ti tabaz
a vədaŋ bu ni, ay ti ndam mabaz
zlam ni təbi kay bi. ³⁸ Nahkay si
kahəŋgalum Melefit Bay ga vədaŋ ni
ti məsələrbiyu ndam mabaz zlam a
vədaŋ gayəŋ bu. »

10

*Ndam madəbay Yezu kru mahar
cəeni ni*

(Mark 3.13-19 ; Lək 6.12-16)

¹ Yezu àzalakabu ndam madəbay
naŋ kru mahar cəeni ni. Àra

àzalakabá tay a ti àvi njéda ana tay ga magariaba seteni ana mis a, ga mahəŋgaraba mis a arməwərgərgərani ba dek akaba ga mahəŋgaraba ndam dəra gərgərana dek. ² Slimi ga ndam *asak gayəŋ kru mahar cəeni ni nday hi : Simu àdi slimi Piyer, wur ga mənəni Andre, bəza ge Zebede ata Zek nday ata wur ga mənəni Zeŋ, ³ Filip, Bartelemi, Tumas, Meciyu bay ya àhəl hadam ni, Zek wur ga Alfe, Tade, ⁴ Simu naŋ bəlaŋ ga ndam ya takadvakivu ka had gatay ni, nahaŋ ni ti ni Zudas Iskariyot naŋ ya ègi bay məsəkumoru Yezu ni.

Yezu aslər ndam madəbay naŋ kru mahar cəeni ni
(Mark 6.7-13 ; Lək 9.1-6)

⁵ Nday kru mahar cəeni hini ti Yezu àsləruru tay, àhi ana tay ahkado : « Kədəgum afa ga ndam jiba ndahaŋ ba, kədəgum a kəsa ga had *Sahari vu ba daya. ⁶ Ay dəgum ti afa ga ndam *Izireyel nday ya ti akada təmbəmbak mijeni ni. ⁷ Ka ahər divi nahəma, humi ana mis ahkado : “*Məgər ge Melefit ènjia wudək.” ⁸ Həŋgarumaba ndam ya təbəsəy do na, həŋgarumaba mis e kisim ba, həŋgarumaba ndam ambələk a, garumiaba seteni ana mis a daya. Melefit àvi zlam ana kəli ga sulum, lekələm day vumi ana mis ga sulum bilegeni. » ⁹ Àhi ana tay ahkado : « Kədəgum nihi nahəma, kəzum zlam a ahar vu ba ; ku gru, ku evirzegena, ku singu day kəhələm e zlembi vu ba. ¹⁰ Ku mbolu, ku endəwi cə cə, ku kimaka, ku aday day kəhələm ba. Adaba bay magray təwi ti agəski təvi zlam məzumani.

¹¹ « Ka ya ti ekinjəmiya a kəsa gədəkani va ahkay do ni a kəsa gəziteni va nahəma, dəbum maslaŋa ya ti agəskabu kəli di ni. Tamal kədumia ahər a ti

njəhaduma eslina ; kəmbatum ahay nahaŋ ba duk abivoru ana vad gekəli ya akəsləkuma ni. ¹² Ka sarta ya akəhurumiyu a ahay vu afa ge mis nahəma, grumi sa, humi : “*Sulum ge Melefit mələbu akaba kəli.” ¹³ Tamal ti ndam ga huđ ahay nani təgəskabá kəli a, təslia mənəgət sulum a ti sulum gekəli ni amələbu akaba tay. Ay tamal ndam ga huđ ahay nani təslia mənəgət sulum do ni ti sulum gekəli ni amənəgəkia ke kəli zlam gekəli a. ¹⁴ Tamal ndam ga huđ ahay ni ahkay do ni ga kəsa ni təgəskabu kəli do, təwayay miciki pakama gekəli ni ana kəli do nahəma, sləkuma eslina. Ka ya ti kəsləkuma ni ti təkumkaba had ga kəsa gatay na kə asak gekəli a. * ¹⁵ Nəhi ana kəli nahəma, ka fat ya ti Melefit agray seriya ni ti ku ndam *Sodom akaba ndam *Gomor nənəgu ni seriya ge Melefit ya amagrafəŋa kə tay a ni ti ŋgulum emisli ga ndam ga kəsa gani nani ya təgəskabu kəli do ni do. »

Daliya ya ti amara kama ni
(Mark 13.9-13 ; Lək 21.12-17)

¹⁶ Yezu àhi ana tay keti : « Dəgum. Nihi ti nəsləruru kəli e kidiŋ ge mis vu akada ga bəza təmbək e kidiŋ ga kərə gili bu ni. Nahkay njəhuma akada ga gavaŋ na, njəhaduma kuđufa akada ga kurkoduk na. ¹⁷ Bumvu slimu, adaba mis atəgəs kəli, aturu àna kəli ka məlaŋ ge seriya. Atəzləb kəli àna kurupu a ahay gatay ya *tahəŋgalavù Melefit ni bu. ¹⁸ Atagrafəŋa seriya kə kəli kə meleher ga gədəkani ga ngumna akaba bəbay a, adaba lekələm ndam goro. Nahkay ti nday gani etici ma gekəli ya akazlapumku ni, mis ndahaŋ ya ti nday ndam *Zəde do ni etici daya. ¹⁹ Ka ya ti atəgəs kəli, aturu àna kəli ka məlaŋ ge seriya nahəma, ere ye ti akədəmum ni akaba slala ga ma ya

* **10:14** Mətukkaba had ga kəsa kə asak a ti adafaki təmbərbu ndam ga kəsa ni, təwayay tay va do.

akədəmum ni àhəli ahàr ana kùli ba. Ka sarta nani Melefit aməhi ere ye ti akədəmum ni ana kùli. ²⁰ Akədəmum ma nani ti lekulum lekulumeni do ; amazlapay ti Məsuf ga Bəŋ gekùli ya e kùli bu ni. ²¹ Ka sarta gani nani ti mis atəsəkumoru bəza ga mənŋ gatay ti tábazl tay, ata bəŋ ga bəza day atəsəkumoru bəza gatay. Bəza ti ni etizirey ata bəŋ gatayani akaba ata mənŋ gatayani, atəsəkumoru tay ti tábazl tay. ²² Mís dek etizirey kùli adaba lekulum ndam goro. Ay ti maslaŋa ya ti aməbrəŋ nu do duk abivoru ana vad ga mandav ga sifa gayan ni ti Melefit amahəŋgay naŋ. ²³ Ka ya ti atəgri daliya ana kùli a kəsa bu nahəma, cuhwumoru a kəsa nahan vu. Nəhi ana kùli nahəma, wudaka kendeveŋəm masawadabana kəsa ga had Izireyev a ti nu *Wur ge Mís nɪnjia àndava.

²⁴ « Maslaŋa ya acahay zlam ni ti àtam bay ya ti acahi zlam ni do. Evidi day àtam bay ya ti agur naŋ ni do. ²⁵ Maslaŋa ya ti acahay zlam ni, tamal àsəra zlam akada ga maslaŋa ya ti acahi na ti tigia kala-kala. Evidi day tamal ègia kala-kala ata bay ya ti agur naŋ na ti èslia gayan a. Tamal Bay ahay ni tekeđi tahi “Nak *Belzebùl” ti, ndam gayan ni ti atəhi mam ana tay do mam ? »

Tàgrafəŋa aŋgwaz a ti kà way ?
(Luk 12.2-7)

²⁶ Yezu àdəm keti : « Kəgrumfəŋa aŋgwaz kè mis nday nana ba. Adaba zlam maŋgahani ni dek emipivu ; ma maŋgahani ni dek emicivu. ²⁷ Nahkay ma ya ti nəhi ana kùli a məlan zɪŋ-zɪŋeni bu ni dek, dəmumaya vay-vay a məlan masladani ba. Ma ya ti təhiviyu ana kùli e slimu vu ni ti zlahum àna naŋ kay-kay ka ahàr ga həma. ²⁸ Kəgrumfəŋa aŋgwaz kà ndam ya takad mis na ba, adaba sifa ge mis ya àndav day-day do ni ti tɪjɪŋ koksah. Grumfəŋa aŋgwaz a

ti kà Bay ya ti esliki mizligiyu mis a *dəluv ga aku vu ni. Aku gani nani ti azum mis, ejiŋ sifa gayan ga kaŋgay-kaŋgayani daya. ²⁹ Təbu təsəkum edidɪŋ ci6-ci6eni cə àna siŋgu bəlan bi aw ? Ay səruma, edidɪŋ nday nani ti, tamal Bəŋ gekùli àvay divi gani ndo ni ti ku bəlan day àmət do. ³⁰ Lekulum day ku məhər ga ahàr gekùli nəŋgu ni Melefit àcalaba dek. ³¹ Nahkay kəgrum aŋgwaz ba, ku edidɪŋ kay day kàtamuma tay kè eri ge Melefit a.

³² « Nəhi ana kùli nahəma, ku way way do tamal adəm vay-vay naŋ mis goro kè meleher ge mis ti, nu *Wur ge Mís day anədəm vay-vay naŋ mis goro kè meleher ga Baba, naŋ ya a huđ melefit bu ni. ³³ Ay maslaŋa ya ti adəm naŋ mis goro do nahəma, nu day anədəm naŋ mis goro do kè meleher ga Baba naŋ ya e melefit bu ni. »

Yezu àra ga medekaba mis a
(Luk 12.51-53 ; 14.26-27)

³⁴ Yezu àdəm keti : « Lekulum kədəmum nu nàra a duniya va ti, ti mis tənŋhad e kidɪŋ gatay bu àna sulumani aw ? Aha ! Nu nàra ti, ti mis tizirevu sawan. ³⁵ Nu nàra ti ga medekaba wur ata bəŋana, wur dahalay ata mənŋana, wal ga wur day nday ata mənŋ ga zal gana. ³⁶ Ku way way do ndam ga huđ ahay gayan etigi ndam ezir gayan. † ³⁷ Maslaŋa ya ti awayay bəŋani ahkay do ni mənŋani àtam nu nahəma, èsliki miŋi mis goro do. Maslaŋa ya ti awayay wur gayan zalani ahkay do ni wur gayan walani àtam nu nahəma, èsliki miŋi mis goro do. ³⁸ Maslaŋa ya ti àgəskabu daliya do ni ti èsliki miŋi mis goro do. Ku tamal tawayay *madarfəŋ naŋ kà təndal nəŋgu ni, ahàr àdəm mādəbay nu. Tamal àgray nahkay do ni ti èsliki miŋi mis goro koksah. ³⁹ Maslaŋa ya ti àdəm

† 10:36 Məŋjay Mise 7.6.

ajəgur sifa gayan ti àmət ba ni ti emiijn. Ay maslaŋa ya ti emiijn sifa gayan azuhva nu ti aməjəgur sawan, àmət day-day do. »

Zlam ya ti Melefit aməvi ana mis ga sulum ni
(Mark 9.41)

⁴⁰ « Maslaŋa ya ti àgəskabá kuli a ni ti àgəskabá nu a daya ; maslaŋa ya ti àgəskabá nu a ni ti àgəskabu nu cilin do, àgəskabá Bay ya ti àslərbiyu nu na daya. ⁴¹ Maslaŋa ya ti àgəskabá bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit a adaba àsəra maslaŋa nani bay mahəŋgaray pakama ge Melefit ti, nan day Melefit aməvi zlam ya ti təvi ana ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit ni. Maslaŋa ya ti àgəskabá mis ge Melefit jirena adaba àsəra maslaŋa nani mis jireni ti, Melefit aməvi zlam ya ti təvi ana ndam jireni ge Melefit ni. ⁴² Nəhi ana kuli nahəma, ku way way do tamal àcəhiaya yam liŋ-liŋena e hijiyem va ana bay madəbay nu gəzitenə ku bəlan na adaba àsəra maslaŋa nani bay madəbay nu ti, Melefit aməvi zlam azuhva zlam gayan ya àgray ni, amagəjazlki ahàr do. »

11

¹ Yezu àra èndeveriŋa məhi ma ana ndam madəbay nan kru mahar cəeni na ti àsləka òru ga macahi zlam ana mis ka had nani akaba ga məhi ma ge Melefit ana tay.

Zəŋ bay məbaray mis ni aslərkiuru mis ka Yezu
(Luk 7.18-35)

² Zəŋ bay məbaray mis ni nan àvu a danğay bu. Àra ècia təwi ge *Krist ya agray na ti àsləroru ndam madəbay nan ndahan, ³ awayay ti təhi : « Nak ti *Bay gədakani ya amara ni tək, day ti mähətay maslaŋa nahan aw ? » ⁴ Nday nakəŋ tòru tinjəa afa ga Yezu a ti təhi ma gani, mək Yezu àhəŋgrifəŋ

ana tay, àhi ana tay ahkado : « Dəgum kəŋgahadumi ana Zəŋ zlam ya ti kicəm akaba ya kipurəm ni. ⁵ Humi : “Ndam wuluf təbu tipi divi, ndam dərə təsawađay lala, ndam ambələk tigia mis njəlatana, ndam makwaya tici slimi, mis ya təmət ni təngaba, ndam talaga day ticia Ma Məweni Sulumana.” ⁶ Humi keti : “Maslaŋa ya ti èjikia ke divi azuhva nu a do nahəma, məmərvu.” »

⁷ Ndam ya ti Zəŋ àslərkiobiyu tay ka Yezu ni tərə təsləka ti Yezu àzlapaki ke Zəŋ, àhi ana mis dal-dalani ni ahkado : « Kədəgum a huđ gili vu ti ga mipibiya mam ? Kipurəmbiyu ti mavram ya aməd adaday ni tək ? ⁸ Do ni ti kədəgum kipurəmbiyu ti mam ? Mis məbakabu azana sulumani akada ga bay ni tək ? Aha, ndam ya tabakabu azana ga siŋgu kayani ni ti nday a ahay ga bəbay bu timey. ⁹ Ay ti kədəgum kipurəmbiyu ti mam ? Kipurəmbiyu bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit aw ? Iy, nan gani. Nəhi ana kuli nahəma, nan ti àtama bay mahəŋgaray pakama ge Melefit a. ¹⁰ Kəsəruma, àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu, Melefit àhi ana Bay gədakani ya amara ni nahkay hi :

“Nihi ti nu nəbu nəsləroru bay məslər goro nahan kama gayak

ti məslamatukkabu divi.” *

« Maslaŋa ya ti Melefit àslərbiyu ni ti Zəŋ. ¹¹ Nəhi ana kuli nahəma, Zəŋ bay məbaray mis ni ti àtama mis ya tiwi tay na dek àna gədakana. Ku tamal nahkay nənğu ni, bay ya ti nan gəziteni ge mis dek a *Məgur ge Melefit bu ni ti àtama nan a. ¹² Kwa ka sarta ya ti Zəŋ bay məbaray mis ni àdəmki ma ka Məgur ge Melefit àbivaya ana kana, Məgur ge Melefit gani akoru kama kama àna njəda ; ndam njəda-njədani təhuriyu. ¹³ E *Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki

* 11:10 Malasi 3.1.

ni bu akaba a wakita ga ndam ndahaŋ ya tãhəŋgaray *pakama ge Melefit ni bu dek ti tãbu tãdəmki ma ka Məgur gani nani, duk àbivu ana sarta ge Zeŋ bay məbaray mis ni. ¹⁴ Ahàr àdəm gəsunkabu ma goro ni: Zeŋ ti nani Eli ya ti Wakita ge Melefit àdəm amanŋa ni. ¹⁵ Maslaŋa ya ti slimi àfəŋ nahəma, mĩci lala!»

¹⁶ Yezu àhi ana tay keti: « Mis ye e hini vu ni ti nəgurfəŋ tay kà way? Nday akada way? Nəhi ana kuli nahəma, nday akada ga bəza manjəhadani e mite bu ni. Nday ndahaŋ təhi ana ndahaŋ ni ahkado: ¹⁷ “Mivía sləlim ana kuli a, day kəhəbũmfəŋ ndo; midia limis ge kisim ana kuli a, day kītəwəwəndə.” ¹⁸ Nədəm nahkay ti adaba Zeŋ ara ti àzum *dipeŋ do, èsi zum do. Nahkay tãdəm seteni àniviyu. ¹⁹ Nu *Wur ge Mis ti ni nàra. Nàra ti nu nəbu nəzum dipen, nəbu nisi zum. Nahkay mis tãdəm nu zal huɔ, nəvi vu goro ana zum. Tãdəm nu zləba ga ndam *məhəl hadam akaba ga ndam magudar zlam ndahaŋ. Ay ti Melefit adafaki məsər zlam gayan ni jireni ti àna təwi gayan ya agray ni.»

Ndam ga kəsa gərgərani ndahaŋ atasay cicihi

(Luk 10.13-15)

²⁰ Eslini Yezu nakəŋ àləgi ana ndam ga kəsa gərgərani ya ti àgray zlam magray ejep ahar gəɔakani eslini ni; àləgi ana tay ti adaba tãmbatkaba majalay ahàr gatay a ndo. ²¹ Àdəm: « Akəsũm cicihi, ndam Koraziŋ! Akəsũm cicihi, ndam Beceyda! Adaba mam, nàgra zlam a kay ya mis tĩpi ɔay-ɔay ndo na a kəsa gekuli ba. Tamal nàgray zlam nday nani e Tir ahkay do ni a Sidon nahəma, amal ndam ga kəsa nday nani tãmbrəŋa zlam magudarani gatay na kwa

ahaŋlana àndava. Amal tãmbatkaba majalay ahàr gatay a, tãbakabá mbolu ka vu a akada ga azana na, tãbakabiyu viti ka ahàr a. † ²² Ay nəhi ana kuli nahəma, ka fat ya ti Melefit amagraŋ seriya ni ti seriya ya ti amagrafəŋa kà ndam Tir akaba ndam Sidon a ni ti ŋgulum, emisli gekuli ni do. ‡ ²³ Lekuləm ndam Kafarnahum, kəhumi ana ahàr akədəgum e melefit vu aw? Aha! Akədəgum ti ka mələŋ ge *kisim sawan. Adaba mam, nàgra zlam kay ya mis tĩpi ɔay-ɔay ndo na a kəsa gekuli ba. Tamal nàgray zlam nday nani a *Sodom nahəma, ku kani day amal kəsa nani naŋ àbu kekileŋa zlam gayan. ²⁴ Nəhi ana kuli ka fat ya ti Melefit agray seriya zla nahəma, seriya ya ti amagrafəŋa kà ndam Sodom a ni ti ŋgulum, emisli gekuli ni do.»

Maslaŋa ya ara afa ga Yezu a ti anŋət məpəsabana
(Luk 10.21-22)

²⁵ Ka sarta gani nani Yezu àzlapay, àdəm: « Nazləbay kur, Bəba goro ni, nak Bay məgur mələŋ ya e melefit bu akaba mələŋ ya a ga haɔ ni dek. Nazləbay kur ti adaba kəŋgahkia zlam nday nana ka ndam məsər zlam a akaba ka ndam ya tĩjeŋa təsəra zlam a ni, kədəfikia ana ndam ya təsər zlam do akada ga bəza ci6-ci6eni na sawan. ²⁶ Iy Bəba goro ni, kàgray ka mawayay gayak nahkay ti kəmərə àna naŋ a palam.»

²⁷ Àdəm keti: « Baba àvua zlam na dek a ahar va. Nahkay maslaŋa ya àsər Wur ge Melefit naŋ way ni ti maslaŋa gani àbi; si Bəŋani cilin. Yaw maslaŋa ya àsər Bəŋ goro naŋ way ni ti maslaŋa gani àbi, si nu Wur gayan akaba ndam ya ti nu Wur gayan ni nawayay nədəfiki naŋ ana tay ni cilin.

† **11:21** Məbakabu buhu akaba məbakabiyu viti ka ahàr ti adafaki mis tĩwəwi, tahəŋgalay Melefit, təgri kam-kam. ‡ **11:22** Ndam Tir ti ndam ge elimeni, təsər Melefit do. Ndam Sidon day nahkay.

28 « Lekulum ya ti kàmətaɓuma ga mazay zlam mədəsani ni ti dəguma dek afa goro a. Nahkay ti nu anəvi məpəsabana ana kəli a. 29 Gəsumkabá ma goro ya nəhi ana kəli grum na akada slasla ya təgəskabu təbəki zuk ka tay ni; cahum zlam afa goro. Adaba nu kudufa, nəgri daliya ana kəli do; akəpəsumaba afa goro zlam gekəli a. 30 Adaba zlam ya ti nəfəki ke kəli ni ti kəzum tata. Zlam ya nəzəkiyu ke kəli ni day adəski ke kəli do. »

12

*Yezu agur vad məpəsabana
(Mark 2.23-28; Lək 6.1-5)*

1 A vad *məpəsabana nahaŋ ba ti Yezu akaba ndam mədəbay naŋ ni təbu tasləkaba a vədaŋ ga *alkama ba. Ay ti ləwir əbu awər ndam mədəbay naŋ ni. Eslini tənəkəki ka meheɓoru alkama ni, tahəpəɓoru bəza gani. 2 Ndam *Feriziyeŋ ni t̄ara tipia tay a nahkay ti t̄ahi ana Yezu ahkado : « Bay Melefit adəm e *Divi gayan ni bu : “Kəgrum təwi a vad məpəsabana ba ba” ti, nihi ti ndam mədəbay kur ni tagray timey ! » 3 Yezu ara ecia ma gatay na ti əhi ana tay : « Kəjeŋgum ere ye ti Devit agray ni ndo aw ? Ahaslani Devit akaba ndam gayan ləwir əwəra tay a, 4 nahkay əhuriyu a ahay ge Melefit vu, əzay *dipeŋ ya t̄afəkadi ana Melefit ni. Devit nakəŋ əzum, mək əvi ana ndam gayan ni təzum bilegeni. Ay ti Melefit adəm e Divi gayan ni bu, mis ndahaŋ təzum dipen nani do ; si ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni day kwa ti təzum. 5 Magray təwi a vad məpəsabana ba ti Melefit acafəŋa mis e Divi gayan ya Məwiz əbəki ni ba. Ay ti əbu məbəkiyani a wakita nani bu ku a vad məpəsabana ba ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni tagray təwi a *ahay gəɗakani ge

Melefit ni bu, təcalki tay ka zlam magudarani do ni ti, kəjeŋgum ma gani ndo waw ? 6 Nəhi ana kəli nahəma, maslaŋa ya ti atam ahay ge Melefit ni, naŋ əbu ahalay. 7 Pakama əbu məbəkiyani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : “Ere ye ti nu nawayay ni ti, t̄agri sulum ana ndam ya təcakay daliya ni ; do ni ti nəwayay zlam ya ti t̄isliŋə ni do.” * Tamal kəsərumaba hud ga ma hina ti, ŋgay ndam ya təgudar arana ndo ni təgudara zlam a ti akal kədəmum do. 8 Adaba Bay ya ti adəm t̄agray zlam hini a vad məpəsabana ba ni ti nu *Wur ge Mis. »

*Yezu ahəŋgaraba zal nahaŋ ahar
bəlaŋ mikəlfiŋana
(Mark 3.1-6; Lək 6.6-11)*

9 Yezu əsləka eslina ti ara əhuriyu a ahay gatay ya *tahaŋgalavù Melefit ni vu. 10 Eslini zal nahaŋ naŋ əvu ahar mikəlfiŋana. Mis ya təbu eslini ni tawayay tacalki Yezu ka zlam magudarani, nahkay t̄ahi : « E *Divi ge Melefit ya Məwiz əbəki ni bu ni ti Melefit əva divi a ti t̄ahəŋgaraba mis a vad *məpəsabana ba waw ? » 11 Eslini Yezu əhi ana tay ahkado : « Way e kidiŋ gekəli bu naŋ əbu ana təmbak gayan bəlaŋ mək təmbak ni adiya e evid va a vad məpəsabana ba ti əzaya do ni way ? 12 Ay ti mis hihirikeni ti atam təmbak do waw ? Nahkay ti e Divi ge Melefit ya Məwiz əbəki ni bu ni ti Melefit əvia divi ana mis ga magray sulum a vad məpəsabana ba. » 13 Mək Yezu nakəŋ əhi ana zal ya ti ahar mikəlfiŋana ni ahkado : « Təbiyu ahar gayak ni. » Ara atələkabiya ti ahar gayan ni əslamalava əgia sənduɓ-sənduɓana akada nahaŋ na. 14 Nahkay ndam *Feriziyeŋ ni t̄ahəraya a ahay ni ba ni ti t̄angasvu, t̄agray sawari ahəmamam ti t̄ijiŋ Yezu ni.

*Yezu ti naŋ bay məgri təwi ana
Melefit*

* 12:7 Oze 6.6.

¹⁵ Yezu àra ècia sawari gatay na ti àslàka eslina, òru ka mǎlanj nahanj. Nahkay mis dal-dal tàdǎboru nanj mǎk nanj nakǎnj àhǎnjaraba ndam ga armǎwǎr na dǎk. ¹⁶ Ay ti àlǎgi ana tay àdǎm : « Kǎdǎfum nu ba. » ¹⁷ Zlam gani nani àgravu dǎk ti, ti pakama ga Bay Melefit ya àhi ana bay mahǎnjaray *pakama gayanj Izayi ni mǎgravu. Pakama gani nani ti nihi :

¹⁸ « Bay mǎgru tǎwi ya nǎdǎkiba ni ti nanj hi, nawayay nanj dal-dal ;

mǎbǎruv goro amǎrvu àna nanj dal-dal.

Anǎvi Mǎsuf goro mǎk amǎhi ma ge jiri goro ana mis ga had ni dǎk ;

¹⁹ amalǎgavu akaba mis do, amǎvalahay do,

maslanja emici ma gayanj kwanja kwanja a dala bu do.

²⁰ Emeheǎkaba mavram ya awayay ahuǎ wudak na do.

Emimetinj aku ge cǎngel ya awayay amǎt wudak ni do.

Amagray nahkay, duk abivoru ana vad ya ti mis ga duniya dǎk tǎgǎskabǎ jiri ge Melefit a ni.

²¹ Mǎk mis ga had ni dǎk atǎfǎki ahǎr ka nanj, atǎdǎm amahǎnjaray tay. † »

Yezu ti agray tǎwi àna njǎda ge Melefit tǎk, àna njǎda ge Seteni aw ?

(Mark 3.20-30 ; Lǔk 11.14-23)

²² Eslini tǎzibiyu zal seteni nahanj ana Yezu. Maslanja gani nani ti seteni ni àwulufa nanj a, acafǎnja nanj ga mazlapana daya. Yezu nakǎnj àhǎnjaraba maslanja nana ; maslanja nani àzlapay, èpi divi. ²³ Mis dal-dalani ye eslini ni dǎk tǎra tǎpia ti àgria ejep ana tay a dal-dal, tǎdǎm : « Maslanja hini ya àhǎnjaraba mis a ni ti wur ge Devit do waw ? »

²⁴ Ndam *Feriziyen ni tǎra tǎcia ma na ti tǎdǎm : « Maslanja hini agari-aba seteni ana mis a ti si àna

njǎda ge *Belzebǎl bay ge seteni ni kwa. » ²⁵ Yezu àra àsǎra ere ye ti tǎjalaki ahǎr na ti àhi ana tay ahkado : « Tamal ndam ga had nahanj nday ndayani takadvu e kidinj gatay bu ni ti mis akaba zlam ga had gani etigi ahǎr. Nahkay day tamal ndam ga kǎsa ahkay do ni ga hud ahay takadvu e kidinj gatay bu ni ti kǎsa gani ahkay do ni hud ahay gani ànǎgoru kama do. ²⁶ Nahkay day tamal *Seteni agari-aba seteni ana mis a ti njǎda gayanj èdeva ; ègia nahkay ti anǎgoru kama ti ahǎmamam ? ²⁷ Ay tamal nu nagariaba seteni ana mis àna njǎda ge Belzebǎl a ti ndam gekǎli ni tagari-aba seteni ana mis a ti àna njǎda ga way ? Nahkay zlam ga ndam gekǎli gekǎleni ya tagray ni ti adǎfaki ere ye ti kǎdǎmum ni ti ma ga malfadǎ. ²⁸ Nagariaba seteni ana mis a ti àna njǎda ga *Mǎsuf ge Melefit a sawanj. Goro ya nagray nahkay ni ti adǎfaki *Mǎgur ge Melefit ènjikia ke kǎli a àndava. »

²⁹ Yezu àdǎm keti : « Mis ahuriyu a ahay ge mis njǎda-njǎdani vu ti mǎk ahǎlfǎnja zlam gayanj a mǎnjǎd mǎwǎl nanj ti àgravu koksah. Si tamal àwǎla nanj a day kwa ti ahǎlfǎnja zlam gayanj a. ³⁰ Maslanja ya ti nanj àbi akaba nu bi nahǎma, nanj zal ezir goro. Nahkay maslanja ya ti àjǎnaki nu ga mazalubiyu mis do nahǎma, agarafua tay a sawanj.

³¹ « Nǎhi ana kǎli nahǎma, zlam magudarani ge mis ya ti tagudar ni dǎk akaba ndivey ya ti tindivi Melefit ni dǎk ti Melefit ambǎrfǎnja kǎ tay a. Ay maslanja ya ti endivi Mǎsuf gayanj ni ti magudar zlam gayanj nani ti Melefit amǎmbǎrfǎnja do simiteni. ³² Maslanja ya ti adǎmku ma magǎdavani ka nu, nu *Wur ge Mis ni ti Melefit amǎmbǎrfǎnja zlam magudarani gayanj nana. Ay maslanja ya ti adǎmki ma magǎdavani ka *Mǎsuf

Njəlātani ni ti ku ka sarta hini Melefit àmbərfəŋa do, ku ka mələŋ məwəni ya Melefit amagraya ni day aməmbərfəŋa do. »

Məŋgəhaf ti təsərkaba àna bəza gana

(Luk 6.43-45)

³³ Yezu àdəm keti : « Nədəm nahəma, tamal məŋgəhaf sulumani ti bəza gani day sulumani. Ay tamal məŋgəhaf magədavani ti bəza gani day magədavani. Nahkay məŋgəhaf ti təsərkaba tay àna bəza gatayana. ³⁴ Lekuləm ti medékw! Lekuləm ndam magədavani, kədəmum ma sulumani tata waw ? Adəba pakama ya ti ahəraya a ma ge mis ba ni ti əsəbikia ka məbərūv a palam. ³⁵ Nahkay mis sulumani azaya zlam sulumana a zlam məŋgəhani sulumani ya àniviya a məbərūv bu ni, mis magədavani ti ni azaya zlam magədavana a zlam məŋgəhani magədavani gayəŋ ba. ³⁶ Nəhi ana kuli nahəma, ka fat ya ti Melefit amagrafəŋa seriya kə mis a ni ti ku way way do amahəŋgarfəŋ kà pakama gayəŋ magədavani ya àdəm ni dek. ³⁷ Adəba ka fat ge seriya nani emizli kur ti pakama gayək ya kədəm ni ; aməwəl kur ti pakama gayək ya kədəm ni daya. »

Ere ye ti Melefit adafaki àna Zonas ni

(Mark 8.11-12 ; Luk 11.29-32)

³⁸ Eslini ndam *məsər Wakita ge Melefit akaba ndam *Feriziyən ndahaŋ təhi ana Yezu ahkado : « Məsi, mawayay ti griaya ere ye ti mipi day-day ndo na ana leli a. » ³⁹ Yezu àhi ana tay ahkado : « Ndam ye e hini vu ni ti ndam magudar zlam, təfəki ahər ke Melefit do, tawayay təgriaya ere ye ti mis tipi day-day ndo na ana tay a. Ay ere ye ti tihindi ni ti Melefit amagri ana tay do simiteni. Melefit amədəfiki ere ye ti adafaki àna Zonas bay

mahəŋgaray *pakama gayəŋ ni ana tay ciliŋ. ⁴⁰ Akada ga Zonas ya ànjəhadviyu a huđ ge kilif vu vad mahkər ni ti, nu *Wur ge Mis day anagraviyu vad mahkər a had vu. ‡ ⁴¹ Ka fat ya ti Melefit amagrafəŋa seriya kə mis a dek nahəma, ndam Niniv eticikaba akaba mis ye e hini vu na, atəhi ana mis ye e hini vu ni “Lekuləm ndam magudar zlam.” Adəba mam, ndam Niniv tàra ticia pakama ga Zonas ya àhi ana tay na ti tàmbatkaba majalay ahər gatay na. Ay ahalay ti mis àbu àtama Zonas àna gəđakana ti kəsərūm do aw ? § ⁴² Ka fat ge seriya nani ti bay walani ya àgur had Seba ni emicikaba akaba ndam ye e hini vu na, aməhi ana tay : “Lekuləm ndam magudar zlam.” Adəba mam, bay gani nani èciki biyu kwa kə sliri ga mələŋ ga mara məbi slimi ana pakama ga Salomon bay məsər zlam ni. Ay ahalay ti mis àbu àtama Salomon àna gəđakana ti kəsərūm do aw ? »

Seteni əsləkiaba ana mis a ti aŋgwiviyu tata

(Luk 11.24-26)

⁴³ Yezu àdəm keti : « Tamal ti seteni əsləkiaba ana mis a ti, akoru a huđ gili vu ka mələŋ ya ti yam àbi ni, adəbay mələŋ manjəhadani. Ay aŋgət mələŋ manjəhadani do ; ⁴⁴ nahkay ti adəm : “Nğulum nəŋguvoru a arəŋ goro ni vu zlam goro.” Àra ènɟia ti àhuriyu àdi ahər ana arəŋ ni məslədabana, maslamalabana lala. ⁴⁵ Eslini naŋ nakəŋ əsləka akoru azalakivabiyu seteni ndahaŋ adəskəla, nday nani dek tətam naŋ àna cuđay. Mək nday nakəŋ dek tara təhuriyu, tanjəhad a arəŋ ni bu. Nahkay maslaŋa nani ti manjəhad gayəŋ ni egi nğulum gayəŋ ya ahaslani ni keti. Mis magədavani ye e hini vu ni day atəgri ana tay ti nahkay. »

‡ 12:40 Məŋjay Zonas 2.1. § 12:41 Niniv ti kəsa gəđakani ya Melefit əsləruru Zonas eslini ni (Zonas 1.2).

Ndamam ndam ga hud ahay ga Yezu edeđin edeđineni ni mam ?

(Mark 3.31-35 ; Lük 8.19-21)

⁴⁶ Ka ya ti Yezu nan abu azlapi ana mis dal-dalani ni ti mən ga Yezu akaba bəza ga mən ga Yezu t̄ara, nday t̄abu e mite bu tawayay t̄ahi ma. [⁴⁷ Nahkay maslaŋa nahaŋ ahi : « Ata muk akaba bəza ga muk t̄abu e mite bu, tihindi kur. »] ⁴⁸ Yezu ahəŋgrifəŋ, ahi ahkado : « Mən goro ti way ? Bəza ga mmawa ti ndamam ? » ⁴⁹ Mək Yezu nakəŋ ed̄uki ahar ka ndam madəbay nan ni, adəm : « Mən goro akaba bəza ga mmawa nahəma, nday hini. ⁵⁰ Adaba maslaŋa ya ti agray ere ye ti Bəŋ goro nan a hud melefīt bu awayay ni ti, nan nani ti wur ga mmawa zalani, bi walani, mmawa daya. »

13

Bay mabəhad hilfi ga zlam
(Mark 4.1-9 ; Lük 8.4-8)

¹ Ka fat nani Yezu ahəraya a ahay ba, ərə anjəhad k̄a gəvay ga dəluy ni. ² Eslini mis kay t̄oru k̄a gəvay gayan. Nahkay nan nakəŋ k̄ay acəliyu a *slalah ga yam vu anjəhadviyu digus. Mis dal-dalani ni ti ni nday ka dəŋ-dəŋ. ³ Yezu nakəŋ ahi ma ana tay gərgəri kay ana ma *gozogul, adəm : « Maslaŋa nahaŋ ahəraya ərə e gili ga mabəhad hilfi ga zlam. ⁴ Nan abu abəhadoru hilfi ga zlam ni ti bal gani adəgoru e divi bu. Nahkay ed̄idin t̄ara t̄andaba. ⁵ Bal gani keti adəgoru ka p̄lad ya had ahəcaki ni. Afətaya h̄uya, adaba had ahi ka p̄lad ni kay bi. ⁶ Ara afətaya, fat ara av̄adia ti ehiriŋaba adaba abiyu sliri a had vu kay ndo. ⁷ Bal gani keti adəgiyu a adak vu. Ka ya ti afətaya t̄abu t̄adəkku bu nahəma, adak ni t̄eŋgecekabá. ⁸ Bal gani keti adəgoru ka had sulumani. Ara afətaya ti abi bəza. Bəlaŋ gani abi bəza din,

bəlaŋ gani keti bəza kru kru muku, nahaŋ ni ti ni kru kru mahkər. »
⁹ Yezu adəm keti : « Maslaŋa ya ti slimi afəŋ ni ti miçi lala. »

Yezu adəm ma ana ma gozogul kwa ti kamam

(Mark 4.10-12 ; Lük 8.9-10)

¹⁰ Ndam madəbay Yezu ni t̄ahədakfəŋbiyu k̄a Yezu, t̄ahi ahkado : « Kəhi ma ana tay ana ma *gozogul kwa ti kamam ? »
¹¹ Ahəŋgrifəŋ ana tay, ahi ana tay ahkado : « Lekulum ti Melefīt adəfikiaba zlam manŋahani ahi ka Məgur gayan na ana k̄uli a, ti k̄əsərum. Ay nday ti adəfikiaba ana tay a vay-vay ndo. ¹² Adaba maslaŋa ya ti zlam gayan abu ni ti atəvikivu, amələbu ana zlam dal-dal əsaḃay. Ay maslaŋa ya ti zlam gayan abi nahəma, ku ere ye ti afəŋ ni day atəzafəŋa. ¹³ Nəhi ma ana tay ana ma gozogul nahkay ti adaba ku tamal tamənjaləŋ ka zlam lala nəŋgu ni tiçi do ; ku tamal t̄abi slimi ana pakama lala nəŋgu ni tiçi do.

¹⁴ « Gatay ya t̄abu tagray nahkay ni ti pakama ge Izayi bay mahəŋgaray *pakama ge Melefīt ya adəmbiyu ni agravu. Adəm :
“Ku tamal k̄əbumi slimi ana zlam lala nəŋgu ni ekicum do.
Ku tamal kəmənjumləŋ ana zlam lala nəŋgu ni ekipəm do.

¹⁵ Adaba mis nday ndani ti ma ya nəhi ana tay ni etiri ana tay do simiteni,
adaba tirika slimi gatay a, t̄abakabá eri gatay a.

Təgray nahkay ti, ti tiçi zlam ba, tiçi divi ba, t̄əsər zlam ba ;
tawayay ti t̄ambatkaba majalay ahər gatay a ba daya.

Tamal t̄ambatkaba ti akal nəhəŋga tay a.” *

¹⁶ « Ay lekulum ti mərumvu adaba eri afəŋ k̄e k̄uli, kipum divi ; slimi day t̄afəŋ k̄e k̄uli, kicam zlam.
¹⁷ Nəhi ana k̄uli nahəma, ndam

* 13:15 Izayi 6.9-10.

mahəŋgaray *pakama ge Melefit kay akaba ndam jireni kay ya ahaslani ni tàwaya mipia ere ye ti kipəm na, ay ti tipì ndo. Tàwaya micia ere ye ti kicəm na, ay ti tici ndo. »

Yezu adafaba ma gozogul ga bay mabəhad hilfi ga zlam na

¹⁸ « Ay lekəlam ti bumi slimi ana ma ya ti ma *gozogul àki ka bay mabəhad hilfi ga zlam ni awayay adəmki ni. ¹⁹ Tamal mis təbi slimi ana pakama ya tədəmki ka *Məgur ge Melefit ni, tici do ni ti, nday akada divi ya hilfi ga zlam àdəgaki ni. *Seteni ara ahəliaba pakama ya ti təgəskabu na ana tay a. ²⁰ Mis ndahan day təbu, nday akada pəlad ya hilfi ga zlam àdəgaki ni: ticia pakama ge Melefit na ti təgəskabu àna məmərani həya. ²¹ Ay pakama nani àhuriviyu ana tay a məbəruv vu do, akada ge sliri ya ti tòru a had vu do ni; təgəskabu ti ga hayaŋani. Tamal zlam zləzladani àdia ahər ana tay a, ahkay do ni mis təgri daliya ana tay azuhva pakama ge Melefit ni ti təmbrəŋ həya, təgəskabu va do. ²² Mis ndahan təbu, nday akada hilfi ga zlam ya ti àdiyu a huđ ga adak vu ni: ticia pakama ge Melefit a ti təgəskabu. Ay majalay ahər ga duniya ariva ana tay a, elimeni agosay tay; zlam nday nani teŋgecekabu zlam akada ga adak ni. Nahkay ti pakama ya ndam nday nani tici ni àzaya araŋa do. ²³ Mis ndahan ti ni tici pakama ge Melefit. Tici ti təgəskabu. Nday akada had sulumani ya hilfi ga zlam àdəgaki ni, nahkay təbi bəza. Bəlaŋ gani abi bəza diŋ, bəlaŋ gani keti bəza kru kru muku, nahan ni ti ni bəza kru kru mahkər ni. »

Ma gozogul àki ka ayum

²⁴ Yezu nakəŋ àŋgəhadì ma *gozogul nahan ana tay keti, àdəm: « *Məgur ge Melefit ti təzavu ata mis ya ti èzligi hay gayan sulumani a vədaŋ gayan bu ni. ²⁵ Ay məlavad

àra ègia, mis tinjikaba dəwir a ti zal ezir gayan òru èzligikiviyu ayum mək əsləka zlam gayan a. ²⁶ Ka ya ti tàra tətətaya, təbu tabay ahər nahəma, ayum ni day əsərvu. ²⁷ Ndam məgri təwi ana bay ga vədaŋ ni tàra tipia ti tərəkia ka bay ga vədaŋ na. Təhi: “Bay geli, kizligi a vədaŋ bu ni ti hay sulumani timey! Ay ti ayum ni àhəraya ti eley?” ²⁸ Àhi ana tay: “Agray ere nani ti zal ezir goro.” Eslini ndam məgri təwi ni təhi: “Kawayay ti mòru mijebe waw?” ²⁹ Naŋ nakəŋ àhi ana tay: “Aha! Kijəmaba ba, adaba tamal kijəmaba ti bi ekijəmaba akaba hayna. ³⁰ Brəŋum tay nahkay hayaŋ. Eminjəa ka sarta ga mabazana day kwa ti anəhi ana ndam mabazani ni ahkado: Bazumaba ayum na, wəlumaba ti kəjumiaba aku a, hay ni ti ni kəhəlumubiya kəbumiyu a guvur goro vu.” »

Ma gozogul àki ke hilfi ga zlam gəziteni akaba ke miwisin

(Mark 4.30-32; Lək 13.18-21)

³¹ Yezu àhi ma *gozogul nahan ana tay keti, àdəm: « *Məgur ge Melefit ti àzavu akaba wur ge hilfi ga zlam gəziteni. Mis àzay, èzligi a vədaŋ gayan bu. ³² Hilfi gani ti gəziteni e kidiŋ ga bəza ge hilfi ndahan ya a duniya bu ni dek. Ay ka ya ti àfətaya ni ti àdəka àtam zlam ndahan ya e dini bu ni dek, ègi məŋgəhaf. Ađal ahar, eđidiŋ tara tagraviyu lala gatay a huđ gani vu. »

³³ Yezu nakəŋ àhi ma gozogul nahan ana tay keti, àdəm: « *Məgur ge Melefit ti àzavu akaba *miwisin. Wal azay, abəkivu ka humbu kay, akudatay àna naŋ. Nahkay miwisin ni ewisiŋaba humbu na dek. »

Yezu azlapay àna ma gozogul kwa ti kamam

(Mark 4.33-34)

³⁴ Yezu àhi ma ana mis dal-dalani ni ti dek ana ma *gozogul. Ma

gayan̄ ya àhi ana tay àna ma *gozogul do ni ti àbi. ³⁵ Àhi ana tay nahkay ti, ti ma ga bay mahəngaray pakama ge Melefit ni mǎgravu. Ma gani nihi :

« Anəhi ma ana tay ti àna ma *gozogul ;
ma goro ya anəhi ana tay ni ti ma man̄gahani kwa ka mən̄jəki ga mələŋ.† »

Yezu adafaba ma gozogul ya àdəmki ka ayum na

³⁶ Eslini Yezu àmbərbu mis dal-dalani ni, òru a magam. Eslini ti ndam madəbay nan̄ ni tǎhədakfəŋjiyu tǎhi : « Dəfiaba ma *gozogul ya kədəmki ka ayum ya àfət a vədaŋ bu na ana leli a zla aw. » ³⁷ Àhi ana tay ahkado : « Maslaŋa ya ti ezligi hilfi sulumani ni ti nu *Wur ge Mis. ³⁸ Vədaŋ ni ti duniya ; hilfi sulumani ni ti ni ndam ya nday a *Məgur ge Melefit bu ni. Ayum ni ti ndam ya tadəbay *Seteni ni, ³⁹ zal ezir ya ezligi ayum ni ti Seteni. Sarta ga mabaz zlam ni ti mandav ga duniya. Ndam ya tabaz zlam ni ti ni *məslər ge Melefit. ⁴⁰ Yaw akada ya tijeba ayum a, tǎjiaba aku a ni ti, ka mandav ga duniya day atagray ti nahkay : ⁴¹ nu Wur ge Mis anəslərbiyu məslər goro, atəhəlaba ndam magudar zlam na dek akaba ndam ya ti tijin̄kia mis ke divi a na dek a Məgur goro ba. ⁴² Mək atəbiyu tay a *dəluv ga aku vu. Eslini ti etitəwi, atahəpədkabu aslər adaba daliya ya atəcakay ni. ⁴³ Ay ti ndam jireni ni atəsladaŋ akada ga fat ni a Məgur ga Bəŋ gatay bu. Maslaŋa ya ti slim̄i àfəŋ nahəma, m̄ici lala. »

Ma gozogul àki ke elimeni man̄gahani a vədaŋ bu akaba àki ke ebirsli

⁴⁴ « *Məgur ge Melefit ti àzavu akaba elimeni man̄gahani a vədaŋ bu

ni. Maslaŋa nahan̄ àbu, òru àdi ahàr, àzaba àmbati mələŋ àŋgahkivu, àmərva dal-dal. Nahkay àsləka àsəkumoru zlam gayan̄ dek mək àsəkum vədaŋ nani.

⁴⁵ « Nahkay day Məgur ge Melefit ni àzavu ata bay ga cakala ya ti adəbay ebirsli sulumani ni. ⁴⁶ Òru àdia ahàr ana sulumana bələŋ àtam ndahan̄ ni ti òru àsəkumoru zlam gayan̄ dek mək àsəkum ebirsli nani. »

Ma gozogul àki ka zəva

⁴⁷ « Nahkay keti, *Məgur ge Melefit ti àzavu ata zəva ya ti tətəliya a dəluv va, təgəsaya kilif gərgərana kay àna nan̄ a ni. ⁴⁸ Tamal kilif ni təhurviya a zəva ni va, zəva ni àrəha ti tagəjahaya ka dəŋ-dəŋ a, tan̄jəhad̄, tapalakaba kilif na. Kilif sulumani ni təbiyu a hətək vu, ya ti àbəlāy do ni ti ni, taboru tay. ⁴⁹ Ka mandav ga duniya day amagravu nahkay. Məslər ge Melefit atara təhəlkiba ndam cəday àkiba ka ndam jirena ⁵⁰ ga məbiyu tay a *dəluv ga aku vu. Eslini etitəwi, atahəpədkabu aslər adaba daliya ya atəcakay ni. » ⁵¹ Yezu nakəŋ àhi ana tay : « Kicəma ma goro ya nəhi ana kuli na dek aw ? » Nday nakəŋ təhəŋgrifəŋ tǎhi : « Iy, m̄icia. » ⁵² Mək nan̄ nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Nahkay ti bay *məsər Wakita ge Melefit lu, tamal àsəra zlam a àki ka Məgur ge Melefit a lala ti təzavu ata bay ahay ya ti aŋgazlaya zlam məwəna akaba midigwəna e elimeni gayan̄ ya àŋgah ni ba ni. »

Ndam Nazaret tǎfəki ahàr ka Yezu do

(Mark 6.1-6 ; Lük 4.16-30)

⁵³ Yezu àra èndeveriŋa ma *gozogul nday nana ti àsləka eslina, ⁵⁴ òru a kəsa gayan̄ vu ka mələŋ ya àdək ni. Òru ènjəa ti àchahi ma ge Melefit ana mis a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit ye eslini ni

bu. Tàra tìcia ma gayan̄ ya àcahi ana tay na ti àgrìa ejep ana tay a dal-dal. Tàdəm ahkado : « Məsər zlam hini ti àcahay eley ? Àngət njəda ga magray ere ye ti day-day mis tìpi ndo ni ti eley ? »⁵⁵ Nañ wur ga bay madar zlam ni do waw ? Məñani ti Mari do waw ? Bəza ga məñani ata Zek, Zuzef, Zəd, Simu do waw ?⁵⁶ Bəza ga məñani walani nday təbu akaba leli ahalay ni do waw ? Àngət njəda ga magray zlam nani dek ti eley ? »⁵⁷ Azuhva nani ti mis nday nani tawayay məfəki ahàr ka Yezu ndo. Ay Yezu nakəñ àhi ana tay : « Bay məhəngri *pakama ge Melefit ana mis ni ti, tawayay nañ a kəsa gayan̄ bu do. Ata bəñani akaba ndam ga huđ ahay gayan̄ day tawayay nañ do, si a kəsa ndahan̄ bu kwa ti mis tawayay nañ. »⁵⁸ Eslini Yezu àgray zlam ndahan̄ ya ti mis tìpi day-day ndo ni kay ndo huya adaba tawayay məfəki ahàr do.

14

*Takad̄ Zəñ bay məbaray mis ni
(Mark 6.14-29 ; Lək 9.7-9)*

¹ Ka sarta gani nani ti mis təbu təzlapaki ka Yezu. Təbu təzlapaki nahəma, *Erot bay Gelili ni ècia pakama gatay ya ti tədəm na. ² Nañ nakəñ àhi ana ndam ya təgri təwi ni ahkado : « Nañ nani ti Zəñ bay məbaray mis ni, àməta mək àngaba e kisim ba. Agray zlam magray ejep tata ti adaba àngaba e kisim ba palam. »³⁻⁴ Bay Erot àdəm nahkay ti azuhva zlam ya àgravu ni. Zlam gani nihi : Erot àzafəña Erodiyat wal ge Filip a ; Filip ti wur ga məñ ga Erot. Àra àza wal na ti Zəñ bay məbaray mis ni àhi ahkado : « Kəzay Erodiyat ti àwəsl. » Zəñ àra àhia ma nahkay ti bay Erot nakəñ àhi ana ndam gayan̄ təgəs nañ, təwəl, təfiyu a danğay vu, mək təgray nahkay. ⁵ Erot àwaya makada Zəñ a, ay ti anğwaz àwərfəña nañ kà ndam *Zəde a, adaba nday dek

tədəm Zəñ ti nañ bay məhəngaray *pakama ge Melefit.

⁶ Ay a vad nahan̄, Erot àgra wuməri ge miwivu gayan̄ a, àzalakabá mis a. Eslini wur ga Erodiyat dahalayani àhurkiviyu ka tay, mək àhəbay kə meleher gatay. Àra àhəba nahkay ti həbay gayan̄ ni ègia eri ana bay Erot a dal-dal. ⁷ Nahkay Erot nakəñ àmbadī ana wur ni dək, àhi ahkado : « Ere ye ti kihindifua ni dek nəvuk. »⁸ Wur ni məñani àra àbikia ma ti àhi ana Erot ahkado : « Nawayay ti kəvu ahàr ge Zəñ bay məbaray mis ni ahalay, təfukibiya ka paranti a ! »⁹ Bay ni àra ècia pakama ga wur na ti àhəlia ahàr a. Adaba àmbadī ana wur na kə meleher ge mis na ti èkeli ere ye èhindi ni koksah. Nahkay àhi ana ndam gayan̄ təgri ana wur ni akada ya àwayay ni,¹⁰ àsləroru mis a ahay ga danğay ni vu ge mekelkibiya ahàr ke Zəñ a. ¹¹ Tàra təzibiya ahàr ge Zəñ nakəñ a ana wur dahalay na ka paranti a ti nañ nakəñ àzikaboru ana məñani. ¹² Ndam madəbay Zəñ ni tàra tìcia ti tòru təzay kisim gani, tili. Tàra tìlia ti tòru təhi ma gani ana Yezu.

*Yezu avi zlam məzumani ana mis
dəbu zlam
(Mark 6.30-44 ; Lək 9.10-17 ; Zəñ
6.1-14)*

¹³ Yezu àra ècia təkada Zəñ a ti àcəliyu a *slalah ga yam vu, àsləka eslina, òru gwar ka məlan̄ nahan̄. Məlan̄ gani nani ti driñ a huđ gili bu. Ay mis dal-dalani ni tàra tìcifiñ a daday a ti tādəboru nañ àna asak. ¹⁴ Yezu àra àhəraya a slalah ga yam ni ba, èpia mis dal-dalani na ti tèsia cicihi a dal-dal. Nahkay àhəngaraba ndam ya təbesey do na e kidiñ gatay ba.

¹⁵ Mələkarawa àra ègia ti ndam *madəbay Yezu ni tərəkia, təhi ahkado : « Leli nihi ti a huđ gili bu, sarta day àbi va bi. Hi ana mis ni tāsłəka, tòru a kəsa gərgərani ni vu tādəboru zlam məzumani. »

16 Eslini Yezu àhəngrifəŋ ana tay, àdəm : « Tàsləka day ti kamam ? Lekəlam lekəlaməni vumi zlam məzumani ana tay. »¹⁷ Nday nakəŋ təhəngrifəŋ, təhi : « Araŋa àfəŋ kè leli ahalay bi ; si *dipeŋ zlam, tàkivu kilif cə cilin. »¹⁸ Naŋ nakəŋ àhi ana tay : « Həlumubiya ahalay a. »¹⁹ Eslini àhi ana mis dal-dalani ni tənjuhada a ga had ke kəzir a, mək naŋ nakəŋ àhəl dipəŋ zlamani ni tàkivu kilif cəeni ni, àmənjouru e melefīt vu, àgri səsī ana Melefīt. Àra àgria səsī a ti èsekəba dipəŋ na, mək àbi ana ndam madəbay naŋ ni ge midieni ana mis dal-dalani ni.²⁰ Mis nakəŋ dek təzum təzum, tərəkəba. Kələŋ gani təcakalakabu məgəjəni gani, tərəhvū hətək kru mahar cə àna naŋ.²¹ Mis zawalani ya ti təzum zlam eslini ni ti agray dəbu zlam ; wəl akaba bəza ti təcalkivu tay ndo.

*Yezu asawadaki ka ahàr ga yam
(Mark 6.45-52 ; Zeŋ 6.15-21)*

²² Ka gani nani ti Yezu nakəŋ àhi ana ndam madəbay naŋ ni təcəliyu a *slalah ga yam vu, tōru kama gayəŋ hayəŋ ke ledi ga dəluv ni, day kwa ti naŋ naŋani aməhi ana mis ni ti tèdevu, tàsləka.²³ Tàra tèdeva akaba mis na ti Yezu nakəŋ àcəloru a həma vu drin drin akaba mis ga mahəŋgalay Melefīt. Məlakarawa àra ègikia, naŋ ka ahàr gayəŋ eslini.²⁴ Ndam madəbay naŋ ni ti ni tàsləka àna slalah ga yam gatay na, tìgia drin drin akaba dəŋ-dəŋ a. Aməd naŋ àbu adafay slalah ga yam gatay ni agrioru daliya ana tay, ahəŋgarbiyu tay kələŋ.²⁵ Də gwendeli-gwendeli ti Yezu nakəŋ àrəkioru ka tay, asawadakioru ka ahàr ga yam ni njuwaŋ-njuwaŋ.²⁶ Ndam madəbay naŋ ni tàra tìpia naŋ a, naŋ àbu asawadaki ka ahàr ga yam nahkay ti bəruv àtikəba ana tay a, tədəm : « Maslaŋa àmbavakiva ke leli a ! » Nahkay nday nakəŋ tàgra aŋgwaz

a, təzlah.²⁷ Ay Yezu nakəŋ àhi ma ana tay həya, àdəm : « Zum njadə, nu timey. Aŋgwaz àwər kəli ba. »

²⁸ Eslini Piyer àhi : « Bay goro, tamal nak ededīŋ ti vu divi nəsawadkioru ka ahàr ga yam ni bilegeni ti nōru afa gayak. »²⁹ Yezu àhi : « Ra. » Nahkay naŋ nakəŋ àhəraya a slalah ga yam ni ba, àsawadakioru ka ahàr ga yam ni àrəkioru ka Yezu nakəŋ.³⁰ Ay àra èpia aməd na àbu akəzlay dal-dal ti àgra aŋgwaz a ; nahkay yam ni awayay anday naŋ. Naŋ nakəŋ àzlah, àdəm : « Bay goro, həŋgay nu ti ! »³¹ Eslini Yezu àtəloru ahə həya, àgəs naŋ, mək àhi : « Məfəku ahàr gayak àhəca ; kajalay ahàr cə cə ti kamam ? »³² Nday nakəŋ tàra təcəliya a slalah ga yam ni va ti aməd ni day àmbrəŋ makəzlani həya.³³ Eslini nday ya təvu a slalah ga yam bu ni dek təbəhadī mirdim ana Yezu nakəŋ, təhi : « Nak ti Wur ge Melefīt ededīŋ. »

*Yezu ahəŋgaraba mis ka had
Zenizaret a
(Mark 6.53-56)*

³⁴ Ka ya ti tàsləka, təhəra dəluv na àndava ni ti nday ka dəŋ-dəŋ ka had Zenizaret.³⁵ Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni tàra təhəraya a *slalah ga yam ni ba ni ti mis ga had nani təsəra Yezu a həya. Tàra təsəra naŋ a ti tōru təhi ma gani ana mis ga kəsə ga had nani, nahkay təhəlibiyu ndam ya tēbəsəy do ni dek.³⁶ Təgri kam-kam ti mis nday nani ya tēbəsəy do ni tīnjifin kà ma ga azana gayəŋ ni cilin. Nday ya ti tīnjifin a ni dek təngəba.

15

*Gejewi àki ka zlam ga ndam ya
ahaslani ya təcəhi ana mis ni
(Mark 7.1-13)*

¹ Ka sarta gani nani ndam *Feriziyəŋ ndahaŋ akaba ndam ndahaŋ ya *təsəra Wakita ge Melefīt a ni tàsləkəbiya a Zerəzalem

a, tərəkia ka Yezu a, t̄hi ahkado :
 2 « Ndam madəbay kur ni t̄gəskabu
 magray zlam akada ga ata bəŋ
 geli ya ahaslani t̄d̄əfiki ana leli
 ni do ni ti kamam ? T̄əzum zlam
 day t̄abarakaba ahar àna divi gana
 do ni. » 3 Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay,
 àhi ana tay ahkado : « Lekuləm
 day kagударum *Divi ge Melefit
 àna manjəhad ga ndam gekuli ya
 ahaslani ni ti kamam ? 4 Melefit
 àdəm ahkado : “Ngwioru a had ana
 ata buk ata muk.” * Adəm keti :
 “Bay ya ti endivi bəŋani ahkay do
 ni mənani nahəma, t̄akada naŋ a.”
 † 5 Ay lekuləm zla ti k̄ədəmum
 ahkado : “Maslaŋa nahaŋ esliki
 məhiani ana bəŋani ahkay do ni
 ana mənani : Ere ye ti akal nu
 nəjanaki kur àna naŋ ni, sədaga ge
 Melefit.” 6 Maslaŋa nani àdəma ma
 nahkay nahəma, k̄ədəmum tamal
 àjanaki ata bəŋani ata mənani va
 do ni ti àgray araŋa do. Lekuləm
 kəgrum nahkay ti, k̄əmbrəŋuma
 pakama ge Melefit nana p̄əsak.
 K̄əmbrəŋuma ti k̄əfumviyu pakama
 gekuli ya kacadum ni a mələŋ gani
 vu huk. 7 Lekuləm kawayum ti mis
 t̄ədəm lekuləm ndam jireni, ay ti
 lekuləm ndam jireni do ! Melefit
 àdəma ma sulumana a wakita ga
 bay mahəŋgaray *pakama gayəŋ
 Izayi ni ba. Pakama gayəŋ ya ti
 àdəm ni, àdəmki ti ke kuli. 8 Adəm
 ahkado :
 “Mis hini tazləbay nu àna ma ciliŋ,
 t̄əjalaku ahàr do simiteni.
 9 Tazləbay nu ti masakani, adaba
 zlam gatay ya t̄əcahay ni ti
 ka mawayay ge mis ciliŋ, do ni ti ka
 mawayay goro do.” ‡ »

*Zlam ya ti tagray mis « njəlatani
 do » ni
 (Mark 7.14-23)*

10 Yezu àzalakabu mis kayani
 ni, àhi ana tay : « Lekuləm dek
 bumi slimi ana pakama goro ya
 nədəm ni, ti k̄icəm lala. 11 Ere

ye ti a dala bu, mis azum àna
 ma gayəŋ, agray naŋ “*njəlatani
 do” ni ti àbi. Si ere ye ti maslaŋa
 gani adəm àna ma gayəŋ ni day
 kwa ti agray naŋ “njəlatani do.” »
 12 Eslini ndam madəbay naŋ ni
 t̄ərəkia, t̄hi ahkado : « Ma gayak ya
 k̄ədəm ni àzumia b̄əruv ana ndam
 *Feriziyəŋ na ti k̄əsərkiya waw ? »
 13 Yezu nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay,
 àdəm ahkado : « Məŋgəhaf ya ti
 Baba naŋ ya e melefit bu àjav ndo
 ni lu ataradaba. 14 N̄ədəm nahəma,
 brəŋum tay ; nday ti ndam wuluf
 ya t̄ədafəŋa ahar kà ndam wuluf
 ndahaŋ a ni. Tamal zal wuluf
 adafəŋa ahar kà zal wuluf nahaŋ
 a ti nday cecəeni at̄ədəgiyu e evid
 vu. »

15 Eslini Piyer àhəŋgarfəŋ, àhi :
 « Dəfiaba ma *gozogul ya k̄ədəm
 ni ana leli a zla aw. » 16 Yezu
 àhi ana tay ahkado : « Lekuləm
 day kekileŋa k̄əsərum zlam do
 waw ? 17 Adaba ere ye ti mis
 afiyu a ma vu ni dek ti ahuriyu
 a huđ vu ciliŋ, mək at̄əhiyu azay
 gani e d̄əgzey vu ti k̄əsərum do
 waw ? 18 Ay ere ye ti mis azlapay
 ni ahəraya ti a məb̄əruv gayəŋ
 ba, ma gani nani day kwa ti
 agudar naŋ, agray naŋ “njəlatani
 do.” 19 Adaba zlam magudarani
 dek ahəraya ti a məb̄əruv ge mis
 ba. Nahkay ti ajalaki ahàr ka
 zlam magudarani gərgəri dek :
 ka makad ahàr, ka magray hala,
 ka magray mesəwehvu, ke migi
 akal, ka masəkad malfada akaba
 ka məsivani ana mis. 20 Ere ye ti
 agray ti mis egi “njəlatani do” ni ti
 zlam nday nani. Ay ti məzum zlam
 mənəjad məbaray ahar akada ge divi
 ga ata bəŋ gekuli ni ti àgray ti mis egi
 “njəlatani do” do. »

*Wal nahaŋ naŋ wur Z̄əde do af̄əki
 ahàr ka Yezu
 (Mark 7.24-30)*

* 15:4 Mahərana 20.12 ; Mimbiki 5.16. † 15:4 Mahərana 21.17. ‡ 15:9 Izayi 29.13.

²¹ Yezu àsləkaba eslina, òru ka had ga kəsa Tir akaba ga kəsa Sidonj. ²² Wal Kanañ nahañ nanj àbu eslini. Wal ni àra èpia Yezu a ti àrəkia àna zlahay a, àdəm : « Bay goro, *Wur ge Devit, nəsuk cicihi ti! Wur goro dahalayani àbiyu èbesey do, seteni àbu agri daliya dal-dal. » ²³ Ay ti Yezu àhəlkaba ma ndo. Eslini ndam madəbay nanj ni tahi ana Yezu ahkado : « Garay wal hini, adaba nanj àbu azlahlənjiyū kè leli, àmbrəñ do ni. » ²⁴ Yezu nakəñ àhi ana tay : « Təsləribiyu nu ahalay ndo. Təsləribiyu nu ti ana ndam *Izireyel cilij, adaba nday akada təmbəmbak ya ti tija ni. »

²⁵ Ay ti wal ni àra àbəhadī mirdim grik ana Yezu meleher ndīb ana had, àhi : « Bay goro, jənaki nu ti! » ²⁶ Eslini Yezu àhəñgrifəñ ana wal nakəñ, àhi ahkado : « Təzafəña zlam məzumani ga bəza, tizligioru ana kərá ti àbəlay do. » ²⁷ Mək wal nakəñ àdəm : « Nahkay, bay goro. Ay ti pis-pis ga zlam məzumani ge mis ya tadəgoru a huđ ga məlanj məzumki zlam vu ni, ku kərá gatay day tapalaba təzum timey. » ²⁸ Eslini Yezu àhi ana wal nakəñ : « Wal ni, kəbu kafəku ahər lala ; ere ye ti kihindi ni mągravu akada gayak ya kawayay ni. » Ka sarta gani nani wur gayañ ni àngaba huya.

Yezu ahəñgaraba ndam ga arməwər gərgərana

²⁹ Yezu àsləka eslina, òru kə gəvay ga dəluv Gelili. Òru ènjua ti àcəloru a həma vu. Àra àcəloya ti ànjəhad digəs. ³⁰ Eslini mis dal-dal tərəkia, təhəlibiyu ndam jəgwer, ndam wuluf, ndam dərə, makwayá akaba ndam ga arməwər ndahañ gərgərani, təbəhad tay kə gəvay gayañ mək nanj nakəñ àhəñgaraba tay a. ³¹ Mis dal-dalani ni təra tipia ndam makwaya ya təzlapay koksah ni təbu təzlapay, ndam dərə təngaba tija sənduḅ-sənduḅana,

ndam jəgwer təsawadaj lala akaba ndam wuluf təbu tipi divi nahəma, təmərva dal-dal, nahkay tazləbay Melefit ga ndam *Izireyel ni.

Yezu avi zlam məzumani ana mis dəbu fađ

(Mark 8.1-10)

³² Yezu àzalay ndam madəbay nanj ni, àhi ana tay ahkado : « Mis nday hini təsu cicihi dal-dal, adaba vad mahkər hi leli məbu akaba tay, zlam məzumani day àfəñ kə tay va bi. Ay ti nəwayay məmbrəñ tay ti tasləka àna ləwir a do. Tamal nəhi ana tay “Sləkuma” mənjad məvi zlam məzumani ana tay nahəma, njəda amələfəñ kə tay ka ahər divi ga masləkana bi. » ³³ Ndam madəbay nanj ni təhəñgrifəñ, tahi ahkado : « Leli dek ahalay a huđ gili hini bu ni ti məhəlibiyu *dipeñ ana tay tərəh àna nanj dek ti eley ? » ³⁴ Yezu nakəñ àhi ana tay ahkado : « Dipeñ àfəñ kə kəli ehimey ? » Təhəñgrifəñ, tahi : « Dipeñ àfəñ kə leli adəskəla akaba kilif ciḅ-ciḅeni bal. »

³⁵ Eslini àhi ana mis dal-dalani ni tənəhadā a ga had a. ³⁶ Təra tənəhadā ti àhəl dipen adəskəlani ni akaba kilif ni, àgri səsī ana Melefit. Àra àgria səsī a ti èsekaba, àvi ana ndam madəbay nanj ni, ndam madəbay nanj ni ti ni tidi ana mis dal-dalani ni dek. ³⁷ Mis nakəñ dek təzum, tərəha àna nanj a. Təcakalaviyu məgəjəni ga zlam məzumani ni a hətək vu, tərəhvū hətək adəskəla àna nanj. ³⁸ Mis ya təzum zlam eslini ni agray mis dəbu fađ, təcalcivu wəl akaba bəza ndo. ³⁹ Kələñ gani Yezu nakəñ àhi ana mis ni « Sləkuma, » mək təsləka. Eslini Yezu nakəñ àcəliyu a *slalah ga yam vu àsləka, òru ka had Magadañ.

16

*Zlam ya mis tipi day-day ndo ni
(Mark 8.11-13 ; Lək 12.54-56)*

1 Ndam *Feriziyen ndahan akaba ndam *Seduseyen ndahan tərakia ka Yezu a, tawayay tatakar nan ti mǎgudar zlam; nahkay ti tǎhi : « Griaya ere ye ti mǐpi day-day ndo na ana leli a, ti mǎsər ere ye ti kagray ni ti kagray ̀ana njɔda ge Melefit. »² Yezu ̀ahǎngrifǎn ana tay, ̀ahi ana tay ahkado : « Mǎlakarawa, fat ̀abu adiyu, tamal kipuma hud melefit a ndize ti kǎdǎmum : “Hǎjǎn ti mǎlan ̀amanja njɔlata.”³ Ge miledu tamal kipuma hud melefit a dilin-dilin ti kǎdǎmum : “Kani ti avər ara atǎd.” Nahkay kǎsəruma ere ye ti agravu na ̀ana zlam ya kipum a hud melefit bu na ti, kǎsərum zlam ya ti agravu ka sarta hini do ni ti ahǎmamam !⁴ Ndam ye e hini vu ni ti ndam magudar zlam, tǎfǎki ahǎr ke Melefit do, tawayay tǎgriaya ere ye ti mis tǐpi day-day ndo na ana tay a. Ay ere ye ti tihindi ni ti Melefit amǎgri ana tay do simiteni. Ere ye ti Melefit amǎdǎfiki ana tay ni ti ere ye ti ̀adǎfaki ̀ana Zonas ni cilin. » Eslini nan nakǎn ̀aslǎka, ̀ambərbu tay.

Kǎgrum zlam akada ga ndam Feriziyen ya tagray ni ba

⁵ Yezu akaba ndam madǎbay nan ni tǎbu takoru tatuwad ̀dǎluv ni ; nday tǎbu takoru ti ndam madǎbay nan ni tǎhǎl *dipen ndo, ̀agǎjǎzlkia ahǎr ka tay a. ⁶ Eslini ti Yezu ̀ahi ana tay : « Bumvu slimi ana *miwisin ga ndam *Feriziyen ni akaba ga ndam *Seduseyen ni. »⁷ Nahkay ndam madǎbay nan ni tǎzlapay e kidin gatay bu, tǎdǎm : « ̀Adǎm nahkay ti adaba mǎhǎlbiyu dipen ndo palam. »⁸ Yezu nakǎn ̀ara ̀ecia pakama gatay na ti ̀ahi ana tay : « Mǎfǎku ahǎr gekǎli ti ̀ahǎca ; kazlapum kǎdǎmum kǎhǎlumbiyu dipen ndo ni ti kamam ?⁹ Kicǎm ma goro do, kǎsərum do kek-ilenǎ waw ? Goro ya ti nidi

dipen zlamani ana mis dǎbu zlamani ni, akaba mǎgǎjǎni gani ya kǎhǎlumaba hǎtǎk mǎrǎhvani ehimeya ni ti kǎsərumki va do waw ?¹⁰ Goro ya ti nidi dipen adǎskǎlani ana mis dǎbu fadani ni, akaba mǎgǎjǎni gani ya kǎhǎlumaba hǎtǎk mǎrǎhvani ehimeya ni ti kǎsərumki va do waw ?¹¹ Nǎgay nu nǎcalfǎn ti ke dipen dipenani do ni ti kǎsərum do ni ti kamam ? Nu ti nǎhi ana kǎli ti bumvu slimi ̀ana miwisin ga ndam Feriziyen ni akaba ga ndam Seduseyen ni. »¹² Nahkay zla ti ndam madǎbay nan ni tǎra tǎsǎra Yezu ̀ahi ana tay « Bumvu slimi ̀ana miwisin » ti, ̀azlapiki ana tay ti ke miwisin ya ti tiwisin dipen ̀ana nan ni do ; ̀azlapiki ana tay ti ka zlam ga ndam Feriziyen akaba ga ndam Seduseyen ya tǎcahi ana mis ni.

Piyer adǎm Yezu nan ̀abu Krist Bay gǎdǎkani ya amara ni
(Mark 8.27-30 ; Luk 9.18-21)

¹³ A vad nahan, Yezu akaba ndam madǎbay nan ni tǎru ka had Sezare ge Filip. * Eslini Yezu ̀ehindifinǎ ma kǎ tay a, ̀ahi ana tay ahkado : « Mis ti tǎdǎm nu *Wur ge Mis ti nu way ? »¹⁴ Tǎhǎngrifǎn, tǎhi ahkado : « Tǎdǎm nak Zeñ bay mǎbaray mis ni, mis ndahan tǎdǎm nak Eli, mis ndahan ti ni tǎdǎm nak Zeremi ahkay do ni nak bilin ga ndam ya tǎhǎngaray pakama ge Melefit ahaslani ni. »¹⁵ Eslini nan nakǎn ̀ahi ana tay ahkado : « Lekulǎm ti kǎdǎmum nu ti nu way ? »¹⁶ Simu Piyer ̀ahǎngrifǎn, ̀ahi ahkado : « Nak *Krist *Bay gǎdǎkani ya Melefit ̀aslǎrbiyu ni, nak Wur ge Melefit Bay ga sifa ni. »¹⁷ Yezu ̀ahi : « Simu wur ge Zeñ, mǎrvu adaba ma ge jiri hini ya kǎdǎm ni ti mis hihirikeni ̀ahuk do. ̀Ahukaya ma na ti Baba, nan ti nan a hud melefit bu. »¹⁸ Nǎhuk nahǎma nak Piyer ; anazay kur ga mǎvi njɔda

* 16:13 Sezare ge Filip ti slimi ga kǎsa gǎdǎkani.

ana ndam mæfæku ahàr ni akada ya tazay akur, tafækad asak ga ahay àna nañ ni. † Nahkay ti kisim tekeđi amagri arañja ana tay do. ¹⁹ Anəvuk lekili ga mahay ga *Məgur ge Melefit : ere ye ti kəgəskabu ka hađ ndo ni ti e melefit bu day atəgəskabu do ; ay ere ye ti kəgəskabá ka hađ a ni ti e melefit bu day atəgəskabu. » ²⁰ Eslini Yezu nakəŋ àləgi ana ndam mađəbay nañ ni, àhi ana tay ahkado : « Ŋgay nu Krist *Bay gəđakani ya Melefit àslərbiyu ni ti kəhumi ana maslaŋa ba simiteni. »

Yezu ađəm aməmət mək aməŋgaba e kisim ba

(Mark 8.31–9.1 ; Lək 9.22-27)

²¹ Kwa ka sarta gani nani Yezu àzlapi ana ndam mađəbay nañ ni vay-vay, àhi ana tay ahkado : « Ahàr ađəm nakoru a Zeruzalem kwa. Ahàr ađəm nəcakay daliya dal-dal. Nday gəđakani ni, gəđakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit ni atawayay nu do, atakad nu. Mək a huđ ga vad mahkərani bu anaŋgaba e kisim ba. » ²² Piyer àra ècia ma gayan na ti àzaba nañ e kidiŋ gatay ba cak. Àləgi, àhi : « Bay goro, Melefit mājəgay kur ti ere nani àgrakukvu ba ti ! » ²³ Ay Yezu àmbatkiyu ma ke Piyer, àləgi bilegeni, ađəm : « *Seteni, sləkafua, ru driŋ ! Nak ti kacafəŋa nu ga magray təwi goro a, ađaba majalay ahàr gayak ti akada ge Melefit ni do, kajalay ahàr ti akada ge mis hihirikeni ni. »

²⁴ Eslini Yezu àhi ana ndam mađəbay nañ ni ahkado : « Tamal mis awayay ađəbay nu nahəma, ahàr ađəm māmbrəŋ ere ye ti awayay ni ; ku tamal təgri daliya, *tadarfəŋ nañ kà təndal nəŋgu ni mibesey. Tamal mis awayay mađəbay nu ti mājəray nahkay. ²⁵ Maslaŋa ya ti ađəm ajəgur sifa

gayan, awayay àmət ba ni ti emijiŋ. Maslaŋa ya ti emijiŋ sifa gayan azuhva nu ti aməjəgur sawan, aməmət day-day do. ²⁶ Tamal mis àŋgəta elimeni ga duniya na dek mək èjiŋa sifa gayan a ti elimeni gani aziaya mam ? Emijiŋa sifa gayan na ti aməŋgət mam ga məmbani àna nañ mam ? ²⁷ Ađaba nu *Wur ge Mis anara àna njeđa ga Baba akaba məslər goro a kay, anəvi zlam ana ku way way do akada ge təwi gayan ya ti àgray ni. ²⁸ Nəhi ana kəli nahəma, e kidiŋ ge mis ya təbu ahalay ni bu ni ti, wudaka ndahaŋ atəmət ti etipi nu Wur ge Mis anaŋga, anəhuriyu a bay goro vu. »

17

Vu ga Yezu ambatvu kə meleher ga ndam mađəbay nañ ni

(Mark 9.2-13 ; Lək 9.28-36)

¹ Vad muku ka ahàr gani zla ti Yezu àzay Piyer, Zek akaba Zeŋ wur ga məŋ ge Zek ni, àhəloru tay ka ahàr ga həma zəbalani. Nday ka ahàr gatay akaba Yezu ciliŋ. ² Tòru tiŋjəa ti vu ga Yezu ni àmbativa e eri va ana tay nahaŋ a. Eri gayan ni àmbatvu, asladay akada fat, azana ka vu gayan day tiŋia bəđ-bəđ talla təsladay məlaŋ. ³ Eslini tipioru Eli nday ata Məwiz həya, nday təbu təzlapay akaba Yezu. ⁴ Piyer àra èpia tay a ti àhi ana Yezu ahkado : « Bay goro, leli məbu ahalay ti àbəlay. Tamal kawayay ti nara nivicey ahay mahkə, bəlaŋ gayak, bəlaŋ ge Məwiz, bəlaŋ ti ni ge Eli. » ⁵ Piyer nañ àbu azlapay nahkay ti məguduŋguduŋ masladani àhərkiaya ka tay a, àŋgah tay. Dəŋgu ga maslaŋa àhənday a məguduŋguduŋ ni bu, ađəm : « Nañ hini ti wur goro, nawayay nañ dal-dal, nəmərvu àna nañ dal-dal. Gəsumiki pakama gayan ! » ⁶ Ndam *mađəbay Yezu ni

† 16:18 Piyer ti ađəmvaba « akur. »

tàra tìcia nahkay ti aṅgwaz àdægakia ka tay a dal-dal, tabəhad mirdim meleher ndiɓa ndiɓa ana had. ⁷ Ay Yezu nakəŋ àhədakfəŋiyu ka tay, ènjifiŋ ka tay mək àhi ana tay: « Cikumaba, kəgrum aṅgwaz ba. » ⁸ Nday nakəŋ tēheliŋ eri, ti pi maslaŋa nahaŋ ndo, si Yezu naŋ bəlaŋ ciliŋ. ⁹ Nday təbu təndaya ahàr a həma ni ba ni ti Yezu àhi ana tay: « Kəhumi ere ye ti kipuram ni ana maslaŋa ba, si nu *Wur ge Mis anaŋgaya e kidiŋ ga ndam evid ba kwa. »

¹⁰ Ndam madəbay naŋ ni təhi ahkado: « Ndam *məsər Wakita ge Melefit ni tədəm wudaka *Krist *Bay gədakani ya amara ni eminjia ti, ahàr àdəm Eli amara day ti kamam ? » ¹¹ Yezu nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay àdəm ahkado: « Edəfiŋ Eli ara, aslamalakabu zlam dek day. ¹² Ay nəhi ana kuli nahəma, Eli ti àra àndava, ay ti mis təsər naŋ ndo. Təgria ere ye ti nday tawayay na dek. Nu Wur ge Mis day anəcakay daliya, atəgru nahkay. » ¹³ Eslini ndam madəbay naŋ ni təsəra àzlapaki ti ke Zeŋ bay məbaray mis ni.

Yezu agariaba seteni ana wur nahaŋ a

(Mark 9.14-29 ; Lük 9.37-43)

¹⁴ Ka ya ti tinjikia ke mis dal-dalani na ti maslaŋa nahaŋ àhədakfəŋbiyu ka Yezu, àbəhad mirdim ¹⁵ àhi: « Bay goro, wur goro àbu seteni àniviya agray daliya dal-dal; a vad ndahaŋ adiyu a aku vu ahkay do ni a yam vu. Məsuk cicihi ti kam-kam! ¹⁶ Nəzibiya naŋ ana ndam madəbay kur na ti tągariaba, ay ti tisliki ndo. » ¹⁷ Eslini Yezu àdəm: « Lekuləm ye e hini vu ni ti kəfumki ahàr ke Melefit do, lekuləm ndam magudar zlam! Nu ananjəhad kaŋgaya akaba kuli aw? Nu eneɓesi ana kuli kaŋgaya waw? » Mək àhi ana tay: « Zumubiya wur na ahalay a nimi. » ¹⁸ Tàra təzibiya wur na ti Yezu

àzlacaki ke seteni ni, mək seteni ni àsləkiaaba ana wur na. Nahkay wur ni ègia naŋ lala huya.

¹⁹ Eslini ndam *madəbay Yezu ni tətalay Yezu ka ahàr gatay, tihindi naŋ, təhi: « Leli misliki magaray seteni nani ndo ni ti kamam? » ²⁰ Yezu nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay, àdəm: « Kisləmki ndo ni ti adaba məfəki ahàr gekuli ke Melefit àhəca. Nəhi ana kuli nahəma, tamal ti məfəki ahàr gekuli ke Melefit kay do, àbu gəzit akada hilfi ga zlam gəziteni ciliŋ nəngu ni, kisləmki məhiani ana həma hini: “Sləkaba, ru tegi” nəngu ni, agravu. Nahkay ti akal ere ye ti kisləmki magrani do ni ti àbi. [²¹ Ay ti seteni akada nday nani nahəma, tamal ti kàhəŋgalay Melefit ndo akaba kəgəs ndəra ndo ni ti təsəkiaaba ana mis a koksah.] »

Yezu adəm keti anəmət mək anaŋgaba e kisim ba

(Mark 9.30-32 ; Lük 9.43-45)

²² A vad nahaŋ, ka ya ti Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni dek təbu ka ahar bəlaŋ e Gelili ni ti, Yezu nakəŋ àhi ana tay: « Atədəfiki nu *Wur ge Mis ana mis ti tara təgəs nu, ²³ tara takad nu. Atakada nu a ti a vad ya mahkər ti anaŋgaba. » Nday nakəŋ tàra tìcia ma gayan na ti àhəlia ahàr ana tay a dal-dal.

Məhəl hadam ga ahay gədakani ge Melefit

²⁴ Ka ya ti Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni tinjua a Kafar-nahum a ni ti ndam ya təhəl hadam ga *ahay gədakani ge Melefit ni təhədakfəŋiyu ke Piyer, təhi: « Məsi gekuli ni ti àpəl hadam ga ahay gədakani ge Melefit ni do waw? » ²⁵ Piyer àhəŋgrifəŋ ana tay: « Àbəhad do kamam? »

Ka ya ti Piyer nakəŋ àhuriya a ahay va nahəma, Yezu àhi ma enji, àhi: « Simu, kədəm ahəmamam? Ndamam tabəhadì hadam akaba jaŋgal ana bəbay ka had ni mam? Tabəhadì ana tay ti bəza ga had gatay gatayani tək, ndam mirkwi

aw ? » ²⁶ Piyer àhi : « Tabəhad ti ndam mirkwi. » Eslini Yezu nakəŋ àhi « Bəza ga had gatay gatayani ti giri-giri ti təpəl do do waw ? ²⁷ Ay ku tamal nahkay nəŋgu ni, məzumi bəruv ana tay ba. Nak ru ka dəluv ti kətəliyu gəya kəgəsaya kilif a. Kilif ya akəgəsaya enjenjeni na ti kəzləkikaba pakama, akədiviyu ahər ana siŋgu akur-akurani, siŋgu nani emisli məpəl hadam goro akaba gayak. Zəbiya, kəvi ana tay. »

18

Gədəkani ya àtam mis ndahaŋ ni ti way ?

(Mark 9.33-37 ; Luk 9.46-48)

¹ Ka sarta gani nani ti ndam *madəbay Yezu ni təhadəkəŋiyu kə Yezu, təhi : « A *Məgur ge Melefit bu ni ti way naŋ gədəkani àtam mis ndahaŋ way ? » ² Nahkay Yezu nakəŋ əzalabiyu wur gəziteni e kidiŋ gatay vu ³ mək ədəm : « Nəhi ana kəli nahəma, tamal kəmbatəm kaba məjalay ahər gekəli a ndo, kiğəm akada ga bəza ciḅ-ciḅeni ni ndo ni ti akəhurumiyu a Məgur ge Melefit vu do. ⁴ Adaba maslaŋa ya ti ahəŋgaroru ahər gayəŋ a had, anjəhad kuḍufa akada ga wur hini ni ti naŋ nani gədəkani àtam mis ndahaŋ a Məgur ge Melefit bu. ⁵ Tamal ti maslaŋa əgəskabá wur gəziteni akada hini na azuhva nu a nahəma, əgəskabá nu a. »

Bumvu slimi ti kəgudarum zlam ba

(Mark 9.42-48 ; Luk 17.1-2)

⁶ Yezu ədəm keti « Ndam ya təfəku ahər ni ti mis tədəm tislə arəŋa do akada ga bəza ciḅ-ciḅeni ni. Ay tamal maslaŋa agray ti ku way way do e kidiŋ gatay bu mījikia ke divi a nahəma, hojo təwəliviyu avar gədəkani ana maslaŋa ya ejiŋkia naŋ a ni a dəŋgu vu dondu mək tizligiyu naŋ a *dəluv gədəkani vu dəzləz. ⁷ Aw ! Cicihi àki ka ndam ga duniya ! Cicihi àki ka tay ti adaba

zlam ya tagray ti mis tījikia ke divi a ni ti təbu kay. Zlam nday nani ti si təgravu kwa. Ay tamal maslaŋa agray ti mis ejikia ke divi a nahəma, maslaŋa nani cicihi amələki.

⁸ « Tamal ahar gayak ahkay do ni asak gayak ejiŋkia kur ke divi a nahəma, kelkaba tay a, boru tay. Əgəski hojo kəhuriyu ka məlaŋ ga sifa əna ahar bəlaŋ ahkay do ni əna asak bəlaŋ ere gani ya tizligiyu kur a *dəluv ga aku vu əna ahar gayak cəeni ni ahkay do ni əna asak gayak cəeni ni. Aku nani ti amət dəy-dəy do. ⁹ Tamal eri gayak ejiŋkia kur ke divi a nahəma, zaba, zligoru. Əgəski hojo kəhuriyu ka məlaŋ ga sifa əna eri bəlaŋ ere gani ya tizligiyu kur a dəluv ga aku vu əna eri gayak cəeni ni. »

Ma gozogul àki ka təmbak miji-jeni

(Luk 15.3-7)

¹⁰ Yezu ədəm keti : « Bumvu slimi lala ! E kidiŋ ga bəza nday nani bu ni ti ŋgay bəlaŋ gatayani əsli arəŋa do ni ti kədəmum bə. Adaba məslər gatay təbu micikeni a sarta bu dek kə meleher ga Baba naŋ ya e melefit bu ni. [¹¹ Nu *Wur ge Mis nərə ti ga mahəŋgay ndam ya ti tiji ni.]

¹² « Bi maslaŋa nahaŋ təmbəmbak gayəŋ təbu diŋ mək bəlaŋ gani ejiə. Əra epiə ti bəlaŋ gani naŋ əkibu ka ndahaŋ ni bi nahəma, ambərbu kru ambəmbu mahar ambəmbani ni a həma bu, akoru adəboru bəlaŋani ni, do waw ? Lekələm ti kədəmum mam ? ¹³ Nəhi ana kəli nahəma, ka ya ti ədia ahər a ni ti amərnu əna naŋ dal-dal ətama ya amərnu əna kru kru ambəmbu mahar ambəmbani ya ti tiji ndo na do waw ? ¹⁴ Nahkay dəy Bəŋ gekəli naŋ ya e melefit bu ni awayay ti ku bəlaŋ e kidiŋ ga bəza nday nani bu day eji ba. »

Magudar zlam akaba məmbərfəŋana

¹⁵ Yezu ədəm keti : « Tamal wur ga muk əgudaruka zlam a

ti rækioru hiki lala lekulum cecua. Tamal ecukkia ma gayak na ti kàslamala wur ga muk na. ¹⁶ Ay tamal ecukki ma do ni ti zalakivu mis bəlan ahkay do ni cə ti kədəgumkioru. Adaba pakama gekuli ya ekicikumki ni ahàr àdəm mis cə ahkay do ni mis mahkər təgray sedi gani. * ¹⁷ Ay tamal ti èciiki ma ana tay do ni ti hi ma gani ana ndam ya *təcakalavu, təfaku ahàr ni. Tamal èciiki ma ana tay do daya ti mənjaləŋ akada naŋ zal ya àfəki ahàr ke Melefit do ni, ahkay do ni akada naŋ bay *məhəl hadam.

¹⁸ « Nəhi ana kuli nahəma, ere ye ti kəgəsumkabu ka had ndo ni ti e melefit bu day atəgəskabu do. Ay ere ya kəgəsumkabá ka had a ni ti e melefit bu day atəgəskabu.

¹⁹ « Nəhi ana kuli keti : tamal ti mis cə e kidin gekuli bu ka had ma gatay arakabaya ku àki ka mam nəŋgu ni, təhəŋgalaləŋa zlam gani kà Bəŋ goro ya e melefit bu na ti aməvi ana tay. ²⁰ Adaba ka mələŋ ya mis cə mahkər təŋgasva àna slimi goro a ni ti nu nəbu eslini e kidin gatay bu. »

²¹ Eslini Piyer àhədəkfəŋjiyu ka Yezu, àhi ahkado : « Bay goro, tamal wur ga mma naŋ àbu agudaru zlam ti nəmbərfəŋa sak ehimey ? Sak adəskəla waw ? » ²² Yezu nakəŋ àhi : « Mbərfəŋa sak adəskəla ti nəhuk do. Mbərfəŋa ti sak kru kru adəskəla sak adəskəla. ²³ *Məgur ge Melefit day nahkay : təzavu ata bay nahaŋ awayay asər duwa gayaŋ ya àfəŋ kà ku way way do e kidin ga ndam məgri təwi gayaŋ bu ni, ti təpəli. ²⁴ Ka ya ti naŋ àbu acalfəŋ kà ma gani nahkay ti təzibiyu bay məgri təwi nahaŋ duwa gayaŋ àfəŋ àgra miliyem ehimeya. ²⁵ Ay ti èsliki məpəlani koksah, nahkay bay ga duwa ni àdəm təsəkumoru naŋ naŋani, wal gayaŋ, bəza gayaŋ ak-

aba zlam gayaŋ ni dek ga məpəli duwa ni àna naŋ. ²⁶ Eslini bay məgri təwi nakəŋ àbəhadı mirdim meleher ndiə ana had ana bay ga duwa ni, àhi : « Kam-kam bəsua hayaŋ, nara nəpəluk duwa gayak ni dek. » ²⁷ Eslini naŋ nakəŋ àsia cicihi ana bay ga duwa na. Nahkay bay ga duwa ni àmbərfəŋ duwa ni dek mək àhi « Sləka zlam gayak a. »

²⁸ « Ka ya ti bay magray təwi nakəŋ naŋ àbu asləka ni ti təkakabu ahàr ata maslaŋa nahaŋ. Maslaŋa gani nani ti təbu tagrakabu təwi, ay ti duwa gayaŋ àfəŋ àgray jik diŋ. Naŋ nakəŋ àdəki cip ka dəŋgu, àhi : « Si kəpəlu duwa goro ni kwa. » ²⁹ Eslini naŋ ya tagrakabu təwi nakəŋ àbəhadı mirdim, àhi : « Kam-kam bəsua hayaŋ, nara nəpəluk duwa gayak ni dek. » ³⁰ Ay naŋ nakəŋ oru àfiyu naŋ a daŋgay vu, awayay məpəliaba duwa gayaŋ na dek day ti atafaya naŋ a. ³¹ Ndam ya tagrakabu təwi akaba tay ka ahar bəlanani ni təra tipia ere ye ti àgri ana naŋ nahaŋ na ni ti àwəria bəruv ana tay a dal-dal. Nahkay nday nakəŋ tōru təŋgəhadı ma gani ana bay ya ti təgri təwi ni. ³² Naŋ nakəŋ àra ècia ma na ti àdəm təzalibiya naŋ a. Àra ènĵia ti àhi : « Nak bay məgru təwi hini ti nak cudayani. Nəmbərfuka duwa goro na dek adaba kəgrua kam-kam a, kədəm nəmbərfuk ti ³³ ay nak ti maslaŋa ya ti kəgrumkabu təwi ni àsuk cicihi akada gayak ya kəsə cicihi ni ndo ni ti kamam ? » ³⁴ Nahkay bay ga duwa ni àzuma bəruv a dal-dal, àdəm təzoru naŋ a daŋgay vu ti təgri daliya, si tamal aməpəliaba duwa gayaŋ na dek day kwa ti atafaya naŋ a. »

³⁵ Yezu àdəm keti : « Tamal lekulum kəmbəŋumfəŋa zlam ya ti mis təgudari ana kuli na kà tay àna huđ bəlan a do ni ti, Baba naŋ ya e melefit bu ni aməgri ana kuli day

* 18:16 Məŋjay Mimbiki 19.15.

akada ga bay ga duwa ya àgri ana bay mægri tawi ni. »

19

Yezu adámki ma ka maday wal akaba magaray wal
(Mark 10.1-12)

¹ Yezu àra èndeveriŋa pakama gayan na ti àslàka e Gelili a, òru ka had *Zude, ke ledi nahan ga zalaka *Zurden. ² Mis dal-dal tàdaboru nan, mæk nan nakən àhəngaraba ndam ya tèbesey do na.

³ Eslini ndam *Feriziyen ndahan tərəkia. Tihindifiŋa ma, tahi ahkado : « Àgəski ti mis agaray wal gayan ka mawayay gayan aw ? » Tahi nahkay ti adaba tawayay tatəkar Yezu ti mādəm ma magudarani. ⁴ Yezu nakən àhəngriŋan ana tay, adəm : « Kwa ka mənəkəi ga məlan, ka ya ti Melefit àgraya mis a ni ti àgraya ata zal ata wal a. Kèjeŋgum ma gani a Wakita ge Melefit ni bu ndo waw ? »

⁵ Melefit adəm : “Nahkay ti mis zalani amahəraya a ahay ga bəjani ata mənəni ba, mæk atanəhadkabu ata wal gayan. Nday cəni ti vu gatay emigi bəlan.” † ⁶ Nahkay ti nday cəni medeveni va do. Tigia vu gatay bəlan. Ere ye ti Melefit èbedekabá ni ti mis hihirikeni èdekaba ba. » ⁷ Mæk nday nakən təhəngriŋan, tahi : « Məwiz adəm tamal mis tedevu ata wal gayan ti ahər adəm abəki wakita gani, avi day kwa ti agaray ti kamam ? ‡ » ⁸ Yezu nakən adəm : « Məwiz avi divi ana kəli ga magaray wəl gekəli ti adaba lekəlam kawayum məgəsumkabu ma ge Melefit do palam. Ay ka mənəkəi ga məlan ti àgravu nahkay ndo. ⁹ Nəhi ana kəli nahəma, maslanə ya ti àgara wal gayan a, day wal ni àgray mesəwehvu ndo, mæk àda wal

nahan a nahəma, maslanə nani àgra hala. »

¹⁰ Eslini ndam madəbay nan ni tahi : « Tamal ègia nahkay e kidin ga zal ata wal ba ti ngulum mis tàday wal va ba simiteni. » ¹¹ Yezu àhi ana tay ahkado : « Təgəskabu ma gani hini ti mis dek do ; təgəskabu ti si ndam ya ti Melefit avia njəda gana ana tay a ni kwa. ¹² Zlam ndahan təbu gərgəri təcəfəŋa mis ka maday wal a : mis ndahan kwa tiweya tay a vu gatay awayay wal do. Mis ndahan ti ni mis təcəfə tay. Mis ndahan keti ti ni tawayay maday wal do azuhva *Məgur ge Melefit. Maslanə ya esliki məgəskabu pakama hini nahəma, məgəskabá. »

Yezu agri sulum ge Melefit ana bəza ciḅ-ciḅeni

(Mark 10.13-16 ; Lək 18.15-17)

¹³ Kələn gani mis ndahan təhəlibiyu bəza ciḅ-ciḅeni ana Yezu ti mähəngali Melefit ana tay àna məkəki *ahar gayan ka tay. Nday təbu təhəlibiyu bəza ni nahkay ti ndam madəbay nan ni tələgi ana tay. ¹⁴ Ay Yezu àhi ana tay ahkado : « Mbrəŋum bəza t̄ara afa goro a, kəcumfəŋa tay a ba. Adaba mam, *Məgur ge Melefit ti ga ndam ya təbu akada ga bəza ni. » ¹⁵ Àra adəma ma nahkay ti abəki ahər ka bəza ni. Kələn gani àsləka eslina.

Bay ge elimeni

(Mark 10.17-31 ; Lək 18.18-30)

¹⁶ Wur dagwa nahan əbu ti àrakia ka Yezu a, àhi : « Məsi, ti nənəgət *sifa ya àndav day-day do ni ti nàgray zlam sulumani weley ? » ¹⁷ Yezu àhi ahkado : « Kihindi nu àki ka zlam sulumani ti kamam ? Mis sulumani ti nan bəlan. Tamal kawayay mənəgət sifa ya àndav day-day do ni ti gəskabá *Divi ge Melefit a. » ¹⁸ Nan nakən àhi : « Divi weley ? » Yezu nakən àhəngriŋan,

* 19:4 Mənəjay Mənəkəiani 1.27 ; 5.2. † 19:5 Mənəkəiani 2.24. ‡ 19:7 Mimbiki 24.1.

àhi : « Kàkad mis ba ; kàgray hala ba ; kigi akal ba ; kagray sedi ti kàsəkad malfadà ba ; ¹⁹ həngrioru ahàr a had ana ata buk ata muk ; wayay ndam ya ti nak kàbu akaba tay ni akadà ya kawayay ahàr gayak gayakani ni. § » ²⁰ Eslini wur dagwa ni àhəngrifəŋ, àhi ahkado : « Divi nani ti nəgəskabá dek, ay ti mam àhəcukivu keti mam ? » ²¹ Yezu àra ècia pakama gayan na ti àhi ahkado : « Tamal kawayay migi mis sulumani lala nahəma, ru kəsəkumoru zlam gayak dek ti kidi siŋgu gani ana ndam talaga. Nahkay ti akəŋgat elimeni e melefít bu. Akagra zlam nana dek nahəma, kàra, kàdəbay nu. » ²² Wur dagwa nakəŋ àra ècia ma ga Yezu ya àhi na ti àhəlia ahàr a. Nahkay àsləka sasuhwa, adaba zlam gayan àbu dal-dal.

²³ Eslini Yezu àhi ana ndam madəbay nan na ahkado : « Nəhi ana kəli nahəma, bay ge elimeni məhuriyu a *Məgur ge Melefít vu ti zləzladà dal-dal. ²⁴ Nəhi ana kəli keti : ezligwemi ahuriyu e evid ge lipri vu kwalac ti agravu aw ? Ay ti bay ge elimeni məhuriyu a Məgur ge Melefít vu ni ti zləzladà dal-dal, àtama ge ezligwemi ya ahuriyu e evid ge lipri vu na. » ²⁵ Ma ga Yezu ya àdəm ni àgria ejep ana ndam madəbay nan na dal-dal. Nday nakəŋ təzlapay e kidiŋ gatay bu, tədəm ahkado : « Ay tamal nahkay ti way ti Melefít amahəŋgay nan way ? » ²⁶ Eslini Yezu àmənjaləŋ kà tay, àhi ana tay ahkado : « Mis ti tàgray koksah ; ay Melefít ti esliki magray zlam dek tata. »

²⁷ Eslini Piyer àhi ana Yezu nakəŋ ahkado : « Iy zla, leli məmbrəŋa zlam a dek, madəbay kur ti mam amagrakivu ke leli mam ? » ²⁸ Yezu àhi ana tay : « Nəhi ana kəli nahəma, a duniya ya atagraya məweni ni ba ni ti nu *Wur ge

Mis anəhuriyu a mələŋ masladani goro vu, ananjəhadviyu e kərsi ga bay goro vu. Ka sarta gani nani ti lekələm ya kədəbum nu ni day akanjəhadumviyu e kərsi kru mahar cə vu ga magrafəŋa seriya kə dini kru mahar cəni ge Izireyel na. ²⁹ Ku way way do àmbərba zlam gayan azuhva nu a, bi àmbərba ahay gayan, bəza ga mənani, ata bəŋani, bəza gayan ahkay do ni vədan gayan nahəma, aməŋgətvù zlam nday nani kay àtam ndahan na sak diŋ. Aməŋgət sifa ya àndav day-day do ni daya. ³⁰ Ay ti nday gəđəkani ya kama ge mis ni ti, mis kay e kidiŋ gatay bu atanoru kələŋ ge mis. Nday ya kələŋ ge mis ni day etigi gəđəkani kama ge mis. »

20

Ndam magray təwi a vədan bu

¹ Yezu àdəm keti : « *Məgur ge Melefít ti àzavu akadà ga maslaŋa nahan àhəraya də ge miledə a, awayay ahəloru mis ga məgri təwi a vədan gayan vu ni. ² Nahkay tàgraki cakala àki ke təwi ga rukani, mək nan nakəŋ àhəloru tay a vədan gayan ni vu. ³ Ahəraya àna njemdi ambəmbu a keti, èpi mis ndahan təbu a kəsa bu təwi gatay àbi, ⁴ mək àhi ana tay : “Lekələm day dəgum a vədan goro vu kəgrum təwi ti anəpəl kəli kala-kala akadà ge təwi gekəli ya akəgrum ni.” ⁵ Nday nakəŋ mək təsləka tòru. Nan nakəŋ àhəraya fat wis a keti, àgray nahkay ; àna njemdi mahkər day àgray nahkay. ⁶ Agray njemdi zlam nahəma, nan nakəŋ àhəraya keti, àdi ahàr ana mis ndahan təbu eslini mək àhi ana tay ahkado : “Kənjəhadum ahalay ruk kəgrum təwi do ni ti kamam ?” ⁷ Nday nakəŋ təhəngrifəŋ təhi : “Adaba maslaŋa èhindiki leli ke təwi gayan ndo.” Nan nakəŋ àhi ana tay :

“Lekulum day dægum kâgrum tawi a vëdan goro vu.”

⁸ « Mälakarawa ära ègia ti bay ga vëdan ni ähi ana gëdäkani ga ndam ge tawi gayan ni ahkado : “Zalabiya ndam magray tawi na, peli sinju ge tawi ni ana ku way way do. Njæki mëpël ndam ya tëra këlän a ceceni ni, ndeverin äna nday ya tëra enjia ni.” ⁹ Nahkay nday ya tëru a vëdan vu äna njemdi zlamani ni tëra, mëk tëvi ana ku way way do sinju ge tawi ga rukani. ¹⁰ Nahkay sarta ga mëpël nday ya tëru e tawi vu enji ni ära enjia ti tëhi ana ahär tara tëvi ana tay ätam gatay ndahan ni. Ay ti tëvi ana ku way way do gatay day sinju ge tawi ga rukani cilin. ¹¹ Tëra tëvia sinju na ana tay a nahkay ti nday nakän tëzërçi ma ana bay ga vëdan ni, ¹² tëhi : “Nday hini ya tëra këlän a ni, tëgray tawi njemdi bilin huya ti kèpël tay kala-kala akaba leli ya mëgray tawi rukani a fat bu, mëmëtakaba daldal ni ti ahämamam ?” ¹³ Eslini bay ga vëdan ni ähi ana bëlan gatay ni ahkado : “Zläba goro ni, ere ye ti nëvuk ni ti kigeni : mëgray cakala ti äki ka sinju ge tawi ga rukani do waw ? ¹⁴ Za sinju ge tawi gayak a ti kâsläka nimi. Nawayay nëvi sinju ana bay ya ti ära këlän a ni kala-kala akada ya nëvuk ana nak ni. ¹⁵ Masläja äbu agurki nu ka zlam ya ti nagray äna sinju goro ni aw ? Tæk day ti nëgri sulum ana mis ti awëruk bëruv aw ?” ¹⁶ Nahkay nday ya tëbu këlän ge mis ni ti, mis ndahan e kidin gatay bu etigi gëdäkani kama ge mis. Nday gëdäkani ya kama ge mis ni ti ni, mis ndahan e kidin gatay bu atan goro këlän ge mis. »

Yezu ädäm sak ya mahkär amämät mëk aman gaba e kisim ba
(Mark 10.32-34 ; Lük 18.31-34)

¹⁷ Yezu nan äbu akoru, äzay divi ya ti acëloru a Zerüzalem ni

ti äzalakabu ndam madëbay nan kru mahar cëni ni. Nday tëbu takoru ti ähi ana tay ahkado : ¹⁸ « Cüm day, nihi ti leli mëbu mëcëloru a Zerüzalem. Eminjua eslina ti atägäsi nu *Wur ge Mis ana gëdäkani ga ndam *man galabakabu mis akaba Melefüt akaba ana ndam *mäsär Wakita ge Melefüt ni. Eslini atädäm si takad nu kwa, ¹⁹ atägäsi nu ana ndam ya tëfäki ahär ke Melefüt do ni ; nday nani ti eteyefä, atäzlëb nu äna kurupu cük cük, atakad fänjiyu nu kà tändal, mëk a vad ya mahkär ti anan gaba. »

Män ga ata Zek nday ata Zeh ehindifinja zlam kà Yezu a

(Mark 10.35-45)

²⁰ Eslini wal ge Zebede tëräkia ka Yezu a akaba bëza gayan ata Zek nday ata Zeh a. Tëra tinjikia ti mën gatay ni äbähädi mirdim ana Yezu meleher nëdib ana häd, awayay ehindifinja zlam a. ²¹ Yezu ähi ahkado : « Kawayay ti nëgruk mam ? » Wal nakän ähi : « Ka ya ti aközuma bay gayak gëdäkani na ti këvi divi ana bëza goro hini cëni ni tänjähädfuk kà gëvay, bëlan ka ahar ga däf, bëlan ka ahar ga gëjar gayak ti. » ²² Ay ti Yezu ähi ana tay ahkado : « Ere ye ti kihindäm ni ti kësërum do. Ekislämki misi zum ge hijiyem * ya enisi ni tata waw ? » Nday nakän tëhi : « Misliki. » ²³ Eslini Yezu ähi ana tay ahkado : « Ekisüm zum ge hijiyem ye enisi ni ti amagravu ededin. Ay ti masläja ya ti amädäm way amanjähädfu kà ahar ga däf akaba kà ahar ga gëjar goro way ni ti nu do. Nani Bay Melefüt äna ahär gayan day ti amävi mëlan nani ana mis ya nan ädaba tay a ni. »

²⁴ Ka ya ti ndam *madëbay Yezu kruani ndahan ni ticia ma na ti tëzumkia bëruv ka tay cëni na. ²⁵ Eslini Yezu äzalakabu ndam madëbay nan ni dëk, ähi ana tay

* 20:22 Zum ge hijiyem ni ti awayay adäm vaba daliya ga Yezu ya amacakay ni.

ahkado : « Kàsəruma, bəbay ga had ni ti təgür mis ga nǝdǝ. Gəđákani ga mǝlan day tǝdǝm ahǝr ədǝm mis tǝgri tǝwi ana tay kay, tǝmbrǝn mis do. ²⁶ Ay e kidinǝ gekǝli bu ni ti àgravu nahkay ba. Tamal ti maslaǝa e kidinǝ gekǝli bu awayay miǝi gəđákani ti miǝi bay mǝgri tǝwi ana kǝli kwa sawaǝ. ²⁷ Tamal ti maslaǝa e kidinǝ gekǝli bu awayay miǝi kama gekǝli ti miǝi evidi gekǝli kwa. ²⁸ Nu *Wur ge Mis nǝra ti, nǝwayay ti mis tǝgru tǝwi do. Nǝra ti ga mǝgri tǝwi ana mis sawaǝ, navay sifa goro ga mambay mis kay àna naǝ. »

Yezu ahǝnǝgaraba ndam wuluf a cǝ
(*Mark 10.46-52 ; Lǝk 18.35-43*)

²⁹ Ka ya ti Yezu naǝ àbu aslǝka a Zeriko akaba ndam mađǝbay naǝ na ti mis kay tǝdǝboru naǝ. ³⁰ Eslini tǝdi ahǝr ana ndam wuluf nda- haǝ cǝ, nday tǝbu manǝhadani kǝ gǝvay ge divi. Nday nakǝn tǝra ticia Yezu naǝ àbu akoru ti tǝdǝgiki ka zlahay, tǝdǝm : « Bay geli, *Wur ge Devit, mǝsuk cicihi ti ! » ³¹ Mis kayani ni tǝlǝǝi ana tay, tǝhi ana tay : « Lakumkaba. » Ay nday ti ni tǝzlahkivu kay kay sawaǝ, tǝdǝm : « Bay geli, wur ge Devit, mǝsuk cicihi ti ! » ³² Yezu àra ěcia zlahay gatay na ti ěcik, àzalay tay mǝk àhi ana tay ahkado : « Kawayum ti nǝgri mam ana kǝli mam ? » ³³ Eslini tǝhi ahkado : « Bay geli, mawayay ti miǝi divi ti ! » ³⁴ Nday nakǝn tǝsla ciciha ana Yezu a, mǝk Yezu ěnjifinǝ kǝ eri gatay ni. Ka ma geli hini tiǝi divi hǝya, mǝk tǝdǝboru naǝ.

21

Yezu ahuriyu a Zerǝzalem

(*Mark 11.1-11 ; Lǝk 19.28-40 ; Zeǝ 12.12-19*)

¹ Tǝru tinǝa cifa kǝ gǝvay ga Zerǝzalem a, nday gwar ka hǝma *Oliviyey, kama ga kǝsa Betfazi ti Yezu àslǝr ndam mađǝbay naǝ ni

cǝ, ² àhi ana tay ahkado : « Dǝgum a kǝsa tegǝni kama gekǝli ni vu. Ekinǝmiya nahǝma, akǝdumi ahǝr ana azǝnǝgu mǝwǝlani wur gani àfǝn kǝ gǝvay. Picehǝmubiya, dǝguma àna tay a. ³ Ay tamal maslaǝa ahi ma ana kǝli ti humi ahkado : “Bay geli awayay.” Nahkay ti atǝmberǝfǝn tay kǝ kǝli hǝya. »

⁴ Zlam gani nani àgravu dek nahkay ti, ti pakama ga bay mahǝnǝgaray *pakama ge Melefit ni mǝagravu. Pakama gani nihi :

⁵ « Humi ana ndam *Siyǝn : “Bay gekǝli naǝ tegi ara, naǝ kudufa.

Naǝ àki ka mǝnǝ ga azǝnǝgu, àki ka wur ga azǝnǝgu ya mis tǝhǝl zlam àna naǝ ni.” * »

⁶ Mǝk ndam *mađǝbay Yezu ni tǝru tǝgray ere ye ti Yezu àhi ana tay tǝgray ni. ⁷ Nday nakǝn tǝzǝbiyu mǝnǝ ga azǝnǝgu ni akaba wur ga azǝnǝgu ni. Tǝra tinǝa àna tay a ti tǝbǝki azana ka tay mǝk Yezu ànǝhadkiyu. ⁸ Mis dal-dal eslini tǝpǝbivoru azana gatay e divi vu, mis ndahaǝn ti ni tǝkwahabiyu slim-beri a vǝdaǝn bu, tǝbǝhadivoru bile- geni. ⁹ Yezu naǝ àbu akoru ti mis dal-dalani ya kama gayaǝn akaba ya kǝlǝn gayaǝn ni tǝgray salalay, tǝzlabay naǝ, tǝdǝm : « *Hozana ana *Wur ge Devit ! Bay Melefit mǝgri sulum gayaǝn ana maslaǝa ya ti ara àna slimiy gayaǝn a ni ! Tǝzlabay Melefit drinǝ agavǝla ! † »

¹⁰ Ka ya ti Yezu àhuriya a Zerǝzalem a ni ti mis ga kǝsa ni dek ahǝr àhǝlia ana tay a dal-dal. Mis ndahaǝn tǝdǝm : « Naǝ hini ti way ? » ¹¹ Mǝk mis kayani ni tǝdǝm : « Naǝ hini ti Yezu bay mahǝnǝgaray pakama ge Melefit, naǝ zal Nazaret ka had *Gelili. »

* 21:5 Mǝnǝy Zakari 9.9. † 21:9 Mǝnǝy Limis 118.25-26.

Yezu a ahay gəđakani ge Melefit ni bu
(Mark 11.15-19; Luk 19.45-48; Zenj 2.13-22)

¹² Yezu àhuriyu a dalaka ga *ahay gəđakani ge Melefit ni vu, àdi ahàr ana mis təsəkumvoru zlam akaba ndam məsəkum zlam, mək ànjəki ka magaraya tay e mite va. Àmbəhadaba tabəl ga ndam mambay sinju na akaba məlanj manjəhadani ga ndam məsəkumoru kurkoduk na. ¹³ Àhi ana tay ahkado : « Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu, Melefit àdəm : “Ahay goro zla ti atədəm ahay ga *mahəngalavù Melefit.” † Ay lekələm ti kəmbatunkaba, ègia ahuzl ga ndam akal a. »

¹⁴ Eslini a dalaka ga ahay gəđakani ge Melefit ni bu ni ti ndam wuluf akaba ndam dərə tərəkia ka Yezu a, mək àhəngaraba tay a. ¹⁵ Ka sarta gani nani ti bəza təzlah a ahay gəđakani ge Melefit ni bu, tədəm : « *Hozana ana *Wur ge Devit. » Gəđákani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit ni tàra tipia zlam magray ejep ga Yezu ya agray na akaba ticia zlahay ga bəza na ti nday nakəŋ təzuma bəruv a. ¹⁶ Eslini nday nakəŋ təhi ana Yezu : « Kəbu kici ere ga bəza ya tədəm ni aw ? Tagray nahkay ti àbəl ay aw ? » Yezu àhi ana tay : « Iy, nəbu nici ere ye ti tədəm ni. Ay a Wakita ge Melefit bu Devit àhi ana Melefit nahkay hi : “Kàgray ti ku bəza dac-dacani akaba bəza ya ka ahar ni tekeđi təzləbay kur.” § Ma gani nani ti kəjeŋgəm ndo waw ? » ¹⁷ Eslini àmbər bu tay, àsləkaba a kəsa ni ba, òru a Betani mək àndəhadbu eslini hundum.

Məŋ ga wəruv ya èwi bəza ndo ni
(Mark 11.12-14, 20-24)

¹⁸ Də ge miledə gani, Yezu nakəŋ naŋ àbu aŋgoru a kəsa ni vu ti

ləwir àwərkaba naŋ a. ¹⁹ Ləwir ni naŋ àbu awər naŋ nahkay ti èpi məŋ ga *wəruv kà gəvay ge divi. Naŋ nakəŋ òru kà gəvay gani. Òru ènjəa ti àdifəŋ ahàr ana bəza gani ndo, si slimberi cilij, mək àhi ana məŋ ga wəruv ni ahkado : « Nak ti dáy-dáy ekiwi bəza va do. » Eslini məŋ ga wəruv ni èkəli həya. ²⁰ Ndam madəbay naŋ ni tàra tipia ti àgria ejep ana tay a, tədəm ahkado : « Ka ma geli hini ti məŋ ga wəruv ni èkəlia həya ti ahəmamam ? » ²¹ Eslini Yezu àhi ana tay : « Nəhi ana kəli nahəma, tamal kəfumkia ahàr ke Melefit a, kəjalum ahàr cə cə do ni ti ekisləmki magray ere ye ti nəgri ana məŋ ga wəruv ni cilij do, ku kəhumi ana həma hini : “Radvaba, ru kədiyu a *dəluv gəđakani vu” nəŋgu ni, agravu. ²² Tamal ti kəfumkia ahàr ke Melefit a ti Melefit aməvi ere ye ti kahəngalumfəŋa ni dek ana kəli. »

Yezu agray təwi ti way àvi divi gani way ?

(Mark 11.27-33; Luk 20.1-8)

²³ Yezu àhuriyu a dalaka ga *ahay gəđakani ge Melefit ni vu. Ka ya ti naŋ àbu acahi zlam ana mis ni ti gəđákani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni akaba gəđákani ndahaŋ tərəkia, təhi : « Kgray təwi hini nahkay ti kəŋgat divi gani eley ? Way àvuk divi gani way ? » ²⁴ Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àdəm : « Nu day nihindifinja zlam bəlanj kə kəli a. Kəhəŋgrumufəŋa nahəma, nu day nəhəŋgrifəŋ ana kəli, nədəfi bay ya ti àvu divi ge təwi ya ti ngray ni ana kəli. ²⁵ Nəhi ana kəli nahəma, *bəray ge Zenj ya ti àbaray mis ni ti njəda gani Melefit àvi tək, tək day ti mis təvi aw ? »

Tàra ticia ma na nahkay ti təgray gejewi e kidij gatay bu, tədəm : « Tamal məhi : “Melefit àslərbiyu naŋ” hi nahəma, ara ahi ana leli :

“Kəgəsumkabu pakama gayan ni ndo ni ti kamam ?” ²⁶ Ay tamal mədəm keti : “Mis təvi njəda gani” ti ərəkaboru do ; anğwaz awərfəna leli kə mis tezl-tezleni na, adaba nday dek tədəm Zeŋ ti naŋ bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit. » ²⁷ Nahkay ti təhəŋgrifəŋ ana Yezu, təhi : « Leli məsər do. » Eslini Yezu àhi ana tay : « Nu day nədəfi bay ya ti àvu divi ge təwi ya ti nagray ni ana kəli do bilegeni. »

Ma gozogul àki ka bəza ndahan
^{cu} ²⁸ Yezu àhi ana tay keti : « Cəm day, ma goro àbu nəhi ana kəli ti, akajalumki ahər ti ahəmamam ? Maslaŋa nahan àbu bəza gayan təbu cu. Àhi ana bəlaŋ gani : “Wur goro ni, ru kəgray təwi a vədaŋ bu kani.” ²⁹ Wur ni àhəŋgrifəŋ, àhi : “Nòru do.” Ay àpəsa gəzit ti ajalay ahər nahan mək òru a vədaŋ ni vu. ³⁰ Bəŋ gatay ni àhi ana wur nahan ni day nahkay. Wur ni àhəŋgrifəŋ, àhi : “Bəba nìcia, nakoru.” Ay ti àcuhway moroni ndo. ³¹ E kidiŋ ga bəza cəeni ni bu ni ti way àgra ere ye ti bəŋani awayay na way ? » Təhəŋgrifəŋ təhi : « Naŋ ye enjenjeni ni. » Mək Yezu àhi ana tay : « Nəhi ana kəli nahəma, ndam *məhəl hadam akaba wəl mesəwehvu atəhuriyu a *Məgur ge Melefit vu enji gekəli. ³² Adaba Zeŋ bay məbaray mis ni àra afa gekəli a, àdəfikia divi ge jiri ana kəli a, ay ti kəgəsumkabu ma gayan ni ndo. Ay ndam məhəl hadam akaba wəl mesəwehvu təgəskabá sawaŋ. Ku kàra kípəma nahkay nəŋgu ni, kəmbatumkaba majalay ahər gekəli a ga məgəskabu ma ge Zeŋ na ndo. »

Ma gozogul àki ka ndam məwəs vədaŋ cudayani

(Mark 12.1-12 ; Lək 20.9-19)

³³ Yezu àhi ana tay keti : « Bumi slimi ana ma *gozogul nahan

keti : Bay ga vədaŋ nahan àbu nahəma, àjavù məŋ ga zlam a vədaŋ gayan ni vu,* àcafaŋ azlaw tekesl, àgraya məlaŋ ga mədúcaya yam ga bəza ga məŋ ga zlam na, àkay ləli zəbalani, mis acəlkiyu ka ahər gani ga majəgay vədaŋ ni. Kələŋ gani àfivù vədaŋ ni a ahar vu ana mis ti təwəs, mək àsləka, òru e mirkwi zlam gayan. ³⁴ Sarta ga məpalay bəza ga zlam ni àra ènjia ti bay ga vədaŋ ni àslərbiyu ndam məgri təwi afa ga ndam məwəs vədaŋ ni ti təhələkaboru ja gani gayan. ³⁵ Ay nday ya təslərbiyu tay ni tàra tinjia ti ndam məwəs vədaŋ ni təgəs tay yaw yaw. Tàra təgəsa tay a ti təzləb bəlaŋ gani, tàkad bəlaŋ gani, bəlaŋ gani ti ni tizligi àna akur simiteni. ³⁶ Eslini bay ga vədaŋ ni àslərbiyu mis ndahan kay tətam nday ye enjenjeni ni. Tàra tinjia ti ndam məwəs vədaŋ ni təgri ana tay akada ya təgri ana nday ye enjenjeni ni. ³⁷ Kələŋ gani nahəma, bay ga vədaŋ ni àslərbiyu wur gayan gayanani, àhi ana ahər : “Wur goro ni ti atəgəsiki ma.” ³⁸ Ay ndam məwəs vədaŋ ni tipia wur na naŋ àbu ara ti təzlapay e kidiŋ gatay bu, tədəm ahkado : “Naŋ tegəni ti mekeji gayan ; məmbrəŋ naŋ ba, makadum naŋ ; nahkay ti vədaŋ ni emigi geli.” ³⁹ Àra ènjikia ka tay a ti təgəs naŋ yaw, təzaba naŋ a vədaŋ ni ba, tòru tàkad.

⁴⁰ « Nədəm nahəma, bay ga vədaŋ ni amasləkabiya ti aməgri mam ana ndam məwəs vədaŋ ni mam ? » ⁴¹ Nday nakəŋ təhəŋgrifəŋ, təhi : « Amabazl ndam məwəs vədaŋ cudayani ni, mək aməvi vədaŋ ni ana mis ndahan. Nahkay nday nani atəhəlibiyu ja gani gayan ka maawayay gayan. »

⁴² Eslini Yezu nakəŋ àhi ana tay : « A Wakita ge Melefit bu, àbu məbəkiani nahkay hi :

“Akur nahan àbu ti ndam mələm

* 21:33 Zlam ya àjavù a vədaŋ vu ni ti *vinj.

ahay tàwayay magray tawi àna nan ndo.

Ay ti akur gani nani ègia akur ya akay ahay na dek sawan.

Ere nani ti tawi ga Bay Melefit, agri ejep ana leli.” †

« Lekulam kèjeŋgam ma gani nani day-day ndo waw? ⁴³ Nəhi ana kali nahəma, lekulam ndam ya ti giri-giri Məgur ge Melefit ni gekuli ni ti akəhurumiyu do; Melefit aməvi ti ana ndam ya ti təgəsiki ma, təgri tawi ni. [⁴⁴ Akur gani nani nahəma, tamal maslaŋa àdəkkiya ti maslaŋa nani aməhuɔkaba ŋguc ŋguc. Ay tamal akur ni àdəkia ti ni, aməŋələdɔkaba nan a.] »

⁴⁵ Eslini gəɖəkani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam *Feriziyen ni t̄ara t̄ici ma *gozogul ga Yezu ya àdəm na ti t̄əsəra àdəmki ti ka tay. ⁴⁶ Nahkay tawayay təgəs nan. Ay mis t̄əbu eslini kay ti təgəs nan ndo, adaba aŋgwaz àwərfəŋa tay k̄e mis dal-dalani na. Adaba mis ni t̄əɖəm nan ti nan bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit.

22

Ma gozogul àki ka wuməri gəɖəkani

(Mark 14.15-24)

¹ Eslini Yezu àhi ma *gozogul nahan ana tay keti. Àhi ana tay ahkado: ² « *Məgur ge Melefit ti t̄əzavu akaba bay nahan gəɖəkani àgray wuməri ga m̄ədi wal ana wur gayan ni. ³ Nahkay àsləroru ndam məgri tawi gayan ni ti t̄əzalabiya mis ya ti àzalay tay na ti t̄ara ka wuməri na; ay ti mis nday nani tàcuhway moroni ndo. ⁴ Eslini bay nakəŋ àsləroru ndam məgri tawi ndahan keti, àhi ana tay: “Dəgum k̄əhumi ana mis ya n̄əzalay tay ni ahkado: N̄əslamalakabá zlam ga wuməri

na, n̄əbazla kokúr akaba zlam ga gənwaw goro ndahan midiseni a; zlam dek maslamalakabani, dəguma ka wuməri na.” ⁵ Ay ndam ya ti àzalay tay ni tàcuhway moroni ndo; t̄əsləka t̄oru e tawi gatay vu. Maslaŋa nahan ōru a v̄ədan gayan vu, maslaŋa nahan ōru ka cakalay gayan. ⁶ Mis ndahan ni ti ni təgəs ndam məgri tawi ana bay ni, təgri daliya ana tay mək t̄əbazl tay. ⁷ Nahkay bay ni àzuma b̄əruv a, àsləroru ndam slewja gayan t̄əbazl ndam ya ti t̄əbazl ndam məgri tawi ni, t̄əviyekaba k̄əsa gatay na. ⁸ Eslini bay ni àhi ana ndam məgri tawi ni ahkado: “Zlam məzumani ga wuməri ni maslamalakabani, ay ti ndam ya n̄əzalay tay enji ni ti n̄əwayay tay va do. ⁹ Nihi nahəma, dəgum ka mazlalamba ge divi, zalumbiya mis ya k̄ədumi ah̄ar ana tay eslini na dek t̄ara ka wuməri na.” ¹⁰ Eslini ndam məgri tawi nakəŋ t̄oru ka mazlalamba ge divi ni, t̄əzalakabu ndam ya t̄ədi ah̄ar ana tay eslini ni dek; ndam cuday akaba mis sulumani dek t̄ara ka wuməri na. Mis ni t̄ara t̄injikaba ti t̄ərahva a ahay ni va ndəŋ.

¹¹ « Kələŋ gani bay ni àhurkiviyu ka ndam ya ti àzalakabu tay ni a ahay vu ga məmənjiyu tay. Eslini nan nakəŋ èpi zal nahan azana ga wuməri ni àfəŋ bi; ¹² èhindifitja, àhi ahkado: “Zləba goro ni, azana ga wuməri ni àfuk bi ti k̄əhəraya ahalay a ti ahəmamam?” Ay ti maslaŋa gani nani èsliki məhəŋgrifəŋani ndo. ¹³ Nahkay bay ni àhi ana ndam məgri tawi ni ahkado: “Wələmikaba asak akaba ahar a ti k̄izligumiyu nan e mite vu a mələŋ z̄iŋ-z̄iŋeni vu. Eslini emit̄əwi, amacakay daliya dal-dal.” » ¹⁴ Yezu àdəm keti: « Ndam ya ti Melefit àzalay tay ni ti nday kay, ay ndam ya ti àdəkiba tay a ni ti nday kay do. »

† 21:42 Limis 118.22-23.

Ma ga hadam ya tɔpɔli ana bay gɔɔakani ga ndam Rom ni
(Mark 12.13-17; Lɔk 20.20-26)

¹⁵ Eslini ndam *Feriziyen ni tɔzlapay e kidin gatay bu tɔɔɔm : « Magray ahɔmamam ti Yezu mɔɔɔm ma magɔɔdavani ti mɔgɔski nan ni mam ? » ¹⁶ Nahkay nday nakɔn tɔslɔrkioru ndam maɔɔɔbay tay ndahan akaba ndam ndahan ya tɔɔɔbay bay *Erot ni ti tɔhi ana Yezu ahkado : « Mɔsi, mɔsɔra nak ti kɔɔɔm ma ge jiri, kacahi zlam ya ti Melefit awayay ni ana mis ɔna jiri gani. Aɔgwaz ɔwɔrfɔnɔ kur kɔ pakama ge mis ya tɔɔɔmkuk na do ; ku kɔ meleher ga way way do day kɔgray aɔgwaz do. ¹⁷ Ay ti hi ana leli nimi, a majalay ahɔr gayak bu ni ti Melefit ɔvia divi ana leli a ga mɔbɔhadɔ hadam ana *bay gɔɔakani ga ndam Rom a tɔk, ɔvi ana leli ndo waw ? »

¹⁸ Nday nakɔn tɔra tɔhia ma na nahkay ti Yezu ɔsɔra tɔɔɔmaya ma ge jiri ga huɔ gatay a ndo. Nahkay ɔhi ana tay ahkado : « Lekɔlum ti kawayum mis tɔɔɔm lekɔlum ndam jireni, ay ti lekɔlum ndam jireni do ! Kɔhɔlumfua eya a ti kamam ? ¹⁹ Nga nɔgzalumubiya singu akur-akurana ya ti mis tɔpɔl hadam ɔna nan na day nimi. » Mɔk nday nakɔn tɔvi singu akur-akurani bɔlan. ²⁰ Eslini nan nakɔn ɔhi ana tay ahkado : « ɔki ka singu hini ti mazavu ga ahɔr ga way ? Slimi mɔbɔkiani ni ti ga way ? »

²¹ Tɔhɔnɔgrifɔn, tɔhi ahkado : « Ga bay *Sezar. * » Nahkay nan nakɔn ɔhi ana tay ahkado : « Hɔnɔgrumi zlam ga bay Sezar ni zlam gayan, ge Melefit ti ni hɔnɔgrumi ana Melefit zlam gayan. » ²² Tɔra ticia ma ga Yezu ya ɔhi ana tay na ti ɔgria ejep ana tay a dal-dal. Nahkay tɔmbɔrbu nan, tɔslɔka.

Manɔgabana e kisim ba
(Mark 12.18-27 ; Lɔk 20.27-40)

²³ Ka fat gani nani nahɔma, ndam *Sedɔseyen ndahan tɔrɔkia ka Yezu a. Ndam Sedɔseyen ti tɔɔɔm mis ɔmɔta ti ɔnɔgaba e kisim ba koksah. Nahkay nday nakɔn tɔhi ana Yezu ahkado : ²⁴ « Mɔsi, Mɔwiz ɔɔɔm ahkado : “Tamal mis ɔmɔta, wal gayan ɔwii wur ndo nahɔma, ahɔr ɔɔɔm wur ga mɔn ga zal ni azay wal ni, ti tiwia mekeji ana wur ga mɔnani ya ɔmɔt na.” † ²⁵ Yaw mis ndahan tɔbu afa geli nday adɔskɔla kɔ mɔn gatay, gɔɔakani gatay ni ɔɔa wal a. ɔra ɔza wal na ti ɔwifinɔa wur a ndo, mɔk zal ni ɔmɔta. ɔra ɔmɔta ɔmbɔrba wal gayan na ti mimbiki ga zal ni ɔzay. ²⁶ ɔra ɔza wal na ti nan day ɔwifinɔa wur a ndo, mɔk ɔmɔta. Mimbiki gayan ye cɔ ni day ɔgray nahkay, mɔk ɔmɔta. Nahkay nday adɔskɔlani ni dɔk tɔza wal na day tiwifinɔa wur a ndo mɔk nday dɔk tɔmɔta. ²⁷ Kɔlɔn gani wal ni day ɔra ɔmɔta. ²⁸ Ay ka fat ya ti mis dɔk atɔngaba e kisim ba nahɔma, wal ni ti way bɔlan e kidin gatay adɔskɔlani ni bu amazay way ? Nday dɔk tɔza nan a ni. »

²⁹ Ay Yezu nakɔn ɔhɔnɔgrifɔn ana tay, ɔɔɔm ahkado : « Majalay ahɔr gekɔli ti kigeni do, adaba kicɔmaba ma ga Wakita ge Melefit ya Mɔwiz ɔbɔki na ndo, kɔsɔrum nɔɔɔa ge Melefit do palam. ³⁰ Nɔɔɔm nahɔma, ka ya ti mis atɔmɔta mɔk atɔngaba e kisim ba ni ti zawal ataday wɔl va do, wɔwal day ataday zawal va do. Atanɔhad dɔk akada ga *mɔslɔr ge Melefit ya tɔbu a huɔ melefit bu ni sawan. ³¹ Ay tamal ti mazlapaki ka ma ge mis ya tanɔgaba e kisim ba nahɔma, kɔjɔnɔm ma ge Melefit ya ɔhi ana kɔli ni ndo waw ? Melefit ɔɔɔm : ³² “Nu Melefit ga Abraham, nu Melefit ga Izak, nu Melefit ge

* 22:21 Ka singu gatay lu ti ndam Rom tagrakiaya mazavu ga bay gɔɔakani gatay a, tɔbɔki slimii gayan daya. † 22:24 Mɔnɔj Mimbiki 25.5.

Zekup.” Melefit ti nan Melefit ga ndam ya àna sifa ni, do ni ti ga nday ya tà mèta ni do. » †³³ Mis dal-dalani ni tãbu tici zlam gayan ya acahi ana tay ni ti ma gayan ni àgria ejep ana tay a dal-dal.

Divi ge Melefit ya ti ahàr àdàm mis tãgaskabu enji ni ti weley ?

(Mark 12.28-34 ; Luk 10.25-28)

³⁴ Ndam *Feriziyen ni tãsãra Yezu àwãlkiã ndam *Seduseyen na ka pakama. Tãra tãsãra nahkay nahãma, tãcakalavu ³⁵ mæk bay *mãsar Wakita ge Melefit bãlan e kidin gatay bu awayay ahãlfãña eyã kã Yezu a, nahkay àhi : ³⁶ « Mũsi, *Divi ge Melefit ya ti ahàr àdàm mis tãgaskabu enji ni ti weley ? »

³⁷ Yezu àhãngrifãn, àhi : « “Wayay Bay Melefit gayak àna huđ bãlan, àna sifa gayak dek akaba àna majalay ahàr gayak dek.” § ³⁸ Hini gani ti Divi ye enjenjeni, Divi ya ti ahàr àdàm mis tãgaskabu enji ni. ³⁹ Divi ye cã ya ahàr àdàm mis tãgaskabu ni ti nihi : “Wayay ndam ya ti nak kãbu akaba tay ni akada ya kawayay ahàr gayak gayakani ni.” * ⁴⁰ Divi ge Melefit ya àdãfiki ana Mũwiz ni akaba pakama ga ndam ndahan ya tãhãngaray *pakama ge Melefit ni dek ti tãvu e Divi cãeni hini bu. »

Bay gãdãkani ya amara ni nan wur ge Devit aw ?

(Mark 12.35-37 ; Luk 20.41-44)

⁴¹ Ndam *Feriziyen ni nday tãbu macakalavani nahkay ti Yezu àhi ana tay ahkado : ⁴² « Lekulũm ti kãhumi ana ahàr *Krist *Bay gãdãkani ya amara ni ti nan way ? Nan wur ga way ? » Nday nakãn tãhãngrifãn, tãhi : « Nan ti *Wur ge Devit. » ⁴³ Yezu àhi ana tay ahkado : « Tamal nahkay ti ahãmamam Devit nan nanani àna ahàr gayan àdàm Bay gãdãkani ya amara ni ti bay

gayan ni mam ? Àdàm ma gani àna njãda ga *Mãsaf ge Melefit, ma gani nani ti nihi :

⁴⁴ “Bay Melefit àhi ana bay goro :

Njãhada gwar kã ahar ga daf goro a, a mãlan ga gãdãkani va.

Ndam ezir gayak ti anabãhad tay kã meleher gayak

akada ga zlam ga bay ya abãki asak ni, ti kãcãlki ka tay.” †

⁴⁵ « Nãdãm nahãma, Krist nani ti Devit azalay nan bay gayan ti, tãzalay nan *Wur ge Devit keti ti kamam ? » ⁴⁶ Yezu àra àdãma ma nahkay ti maslan ya ti esliki mãhãngrifãnani ni ti àbi. Kwa ka fat nani maslan ya ti azay njãda gayan ge mihindifinã ma nahan a ni ti àbi va bi.

23

Bumvu slimi àna ndam mãsar Wakita ge Melefit ni

(Mark 12.38-39 ; Luk 11.43, 46 ; 20.45-46)

¹ Nahkay ka ya ti mis dek tãbu tãbi slimi ana ma ga Yezu nahãma, Yezu nakãn àhi ana mis dal-dalani ni akaba ana ndam mãdãbay nan ni ahkado : ² « Ndam *mãsar Wakita ge Melefit ni akaba ndam *Feriziyen ni ti Melefit àdaba tay ga mãdãfiaba *Divi ge Melefit ya Mũwiz àbãki na ana mis a. ³ Gãsumiki pakama gatay ni ana tay, grum ere ye ti tãhi ana kãli ni dek, ay ti kãgrum zlam gatay ya tagray ni ba, adãba tãgray zlam ya tãdãmaya ni do. ⁴ Pakama gatay ya tãhi ana mis grum ni ti akada zlam mãdãsani dal-dal ya tãwãlkabu, tãhãlkiyu ke mis ni, ay ti nday ndayani ku àna weleher tekedĩ tãwayay mãjãnaki tay do. ⁵ Tãwi gatay ya tagray ni dek ti tawayay ti mis tãdãm àbãlay. Nahkay zlam gatay ya ti

təwəlkabu ni * ti gəđakani àtam ge mis ndahañ ni. Zlam ya ti təđəməkkiyu ka mugudi gatay ni † day zəbalani àtam ge mis ndahañ ni. ⁶ Tawayay manjəhadvani e kərsi ga gəđəkani vu ka məlañ məzum zlam ga wuməri akaba a ahay ga *mahəngalavù Melefit bu. ⁷ Tawayay ti mis təgri sa ana tay a gosku bu kè meleher ge mis dek. Tawayay ti mis təzalay tay “Məsi.” ⁸ Ay lekulum zla ti kawayum ti mis təzalay kuli “Məsi” ba, adaba lekulum dek ti kà mən gəkuli, Məsi gəkuli day nañ bəlañ. ⁹ Mis ya ka had ni ti kəzalum tay “baba” ba. Adaba Bəñ gəkuli ti nañ bəlañ, nañ e melefit bu. ¹⁰ Kawayum ti mis təzalay kuli “gəđəkani” ba, adaba Gəđəkani gəkuli ti nañ bəlañ, nani *Krist. ¹¹ Maslaña ya ti nañ gəđəkani e kidin gəkuli bu ni ti bay ya ti aməgri təwi ana kuli ni. ¹² Nahkay day maslaña ya ti awayay gəđəkani ni lu, Melefit amafəkad nañ kələñ ge mis dek. Ay maslaña ya ti àđəm nañ kələñ ge mis dek ni day, Melefit aməvi məlañ gəđəkani. »

Ndam ya ti tawayay ti mis təđəm nday ndam jireni ni

(Mark 12.40 ; Luk 11.39-52 ; 20.45-47)

¹³ « Lekulum ndam *məsər Wakita ge Melefit akaba ndam *Feriziyen, lekulum ya ti kawayum ti mis təđəm lekulum ndam jireni ni ti akəsum cicihi, adaba kəbum kəcumfəña mis ndahañ ga məhuriyani a *Məgur ge Melefit va. Lekulum lekulumeni day kəhurumiyu do, kəcumfəña ndam ya tawayay məhuriyani na daya.

[¹⁴ « Lekulum ndam məsər Wakita ge Melefit akaba ndam Feriziyen, lekulum ya ti kawayum

ti mis təđəm lekulum ndam jireni ni, akəsum cicihi. Adaba kəbum kəhələmfəña zlam ga wál madakway a dek, kəbum kəpəsumki ka mahəngalay Melefit, kawayum ti mis təđəm lekulum mis sulumani. Azuhva nani seriya ya ti Melefit amagrafəña kè kuli a ni amatam ge mis ndahañ ni.]

¹⁵ « Lekulum ndam məsər Wakita ge Melefit akaba ndam Feriziyen, lekulum ya ti kawayum ti mis təđəm lekulum ndam jireni ni, akəsum cicihi. Lekulum kəbum kədəgum ka had ndahañ gərgəri kay ku àna asak, ku àna *slalah ga yam, ti kəngətum ku mis bəlañ ga madəbay kuli. Ay tamal ti kəngətuma maslaña bəlañ nahəma, kəgrum ti məgudar zlam atam gəkuli ni sak cə ; nahkay egi maslaña ya ti Melefit ezligiyu nañ a *dəluv ga aku vu di ni akada ya ti aməbiyu kuli ni.

¹⁶ « Lekulum ndam wuluf ya kədumfəña ahar ka ndam wuluf ndahañ a ni, akəsum cicihi. Adaba kəbum kədəmum : “Maslaña ya ti àmbada àna *ahay gəđəkani ge Melefit na ti mbaday ni àzum nañ do, ay tamal àmbada àna gru ya tañgah a ahay gəđəkani ge Melefit ni ba ni ti mbaday ni azum nañ.” ¹⁷ Lekulum ti ndam wuluf murani ededın. E kidin ga ata ahay gəđəkani ge Melefit ni nday ata gru ni bu ni ti gəđəkani ti weley ? Gəđəkani ti gru ni tək day ti ahay gəđəkani ge Melefit ya agray ti gru ni mīgi *njəlatani ni aw ? ¹⁸ Kəbum kədəmum keti : “Maslaña ya ti àmbada àna məlañ ya ti *teviyekiki zlam ana Melefit na ti mbaday ni àzum nañ do, ay tamal àmbada àna zlam ya ti teviyekki na ti mbaday ni azum nañ.” ¹⁹ Lekulum ti wulufani

* 23:5 Ka ya ti tahəngalay Melefit ni ti ndam Zəde ndahañ təwəlkabu zlam ke meleher ahkay do ni təwəlvù a ahar vu ; a huđ ga zlam gani nani bu ni ti pakama ge Melefit àbu məbəkiani. Àna ma asara ti təzalay zlam məwəlkabani gani nani filakter. (Mimbiki 6.8). † 23:5 Ndam Zəde təđəməkkiyu zlam akada ezewed ka ma ga mugudi gatay ga madafaki nday ndam ge Melefit (Macalani 15.37-41).

ededin. E kidin ga malan ya ti teviyekiki zlam ana Melefit ni nday ata zlam ya teviyekki ni bu ni ti gadakani ti weley? Gadakani ti zlam ya teviyekki ni tak day ti malan ya agray ti zlam ni migi njelatani ni aw? ²⁰ Maslana ya ti ambaday ana malan meviyekiki zlam ana Melefit ni ti ambaday ana nan cilin do, ambaday ti ana zlam ya ti teviyekki ni daya. ²¹ Maslana ya ti ambaday ana ahay gadakani ge Melefit ni ti ambaday ana ahay ni cilin do, ambaday ti ana Melefit ya nan avu ni daya. ²² Maslana ya ti ambaday ana hud melefiti ni ti ambaday ana hud melefiti ni cilin do ; ambaday ti ana kursi ge Melefit, ana Melefit nan ya nan avu gappa manjahadviyani ni daya.

²³ « Lekulum ndam masar Wakita ge Melefit akaba ndam Feriziyen, lekulum ya ti kawayum ti mis tadam lekulum ndam jireni ni, akasum cicihi. Adaba azagat, matakavay akaba slimberi ndahan ya tidi eli ana tay ni tekefi, kabum kazumiaba bilin a hud ga kruani ba ana Melefit a. Ay *Divi ge Melefit tabu, tadam nday ya ti kagsumkabu ni : magray jiri, magari zlam sulumani ana mis akaba mawayay Melefit. Divi nday nani ti kagsumkabu do. Giri-giri ti ere ye ti amal kagrum enji ni ti nday gani, day kwa ti kagrum zlam ndahan ya Mwiz adam grum ni. ²⁴ Lekulum ndam wuluf ya kadumfana ahar ka ndam wuluf ndahan a ni, kabum kangzumaba zlam gekali ya ksum na, kahumi ana ahari bi ezwi adakiviya, ay ti kipurukivu ezligwemi ya akibu ni do kandum akaba nan.

²⁵ « Lekulum ndam masar Wakita ge Melefit akaba ndam Feriziyen, lekulum ya ti kawayum ti mis tadam lekulum ndam jireni ni, akasum cicihi. Adaba lekulum kabum kabarumfana alen ge hijiyem akaba alen ga halaf a, ambatakani

do a hud gekali bu ni ti akal akaba cuday cisl cisl. ²⁶ Lekulum ndam Feriziyen ti ndam wuluf! Barumfana hud ge hijiyem na enji a day, nahkay ti alen gani day emigi njelata.

²⁷ « Lekulum ndam masar Wakita ge Melefit akaba ndam Feriziyen, lekulum ya ti kawayum ti mis tadam lekulum ndam jireni ni, akasum cicihi. Adaba lekulum kabum akada mindivin ya tagrakia yam ga zlam baf-bafana amanjavu gwar ka dala ti abalay, ambatakani do a hud gani bu ni ti aslat ge mis akaba zlam magadavani gargari tavu cisl cisl ni. ²⁸ Lekulum day nahkay, mis tamenalen ke kali ti akada lekulum ndam jireni, ambatakani do cuday akaba masakad malfada teniki ka mabaruv ana kali dal-dal.

²⁹ « Lekulum ndam masar Wakita ge Melefit akaba ndam Feriziyen, lekulum ya ti kawayum ti mis tadam lekulum ndam jireni ni, akasum cicihi. Adaba lekulum kabum kedezlumkiyu mindivin ga ndam mahengaray *pakama ge Melefit ya ahaslani ni lala, kabum kenguledum mindivin ga ndam jireni, ³⁰ mak kadamum ahkado : “Tamal ka ya ti ata ben geli tabazl ndam mahengaray pakama ge Melefit ni leli day malabu ti akal leli magasiki ana tay ga mabazl ndam mahengaray pakama ge Melefit ni ndo.” ³¹ Nahkay lekulum lekulumani kagrumkia sedi ka ahari gekali a, kadamum lekulum baza ga ndam ya tabazl ndam mahengaray pakama ge Melefit ni. ³² Nahkay ti ndeverinum tawi ga ata ben gekali ya tenjaki ni, kambranjum ba ! ³³ Lekulum ti zlam a had, lekulum medekw ! Akatamumfana ka daluv ga aku ya Melefit amatraf kali ana nan na ti ahmamam ? ³⁴ Nahkay ti nara nesaribiyu ndam mahengaray pakama ge Melefit ana kali, ndam masar zlam akaba ndam masar Wakita ge Melefit ana kali ;

akabazlum ndahaŋ, akadarumfəŋ ndahaŋ kà təndal, akəzləbʊm ndahaŋ àna kurupu a ahay gekəli ya *kahəŋgalumvù Melefit ni bu, ndahaŋ ti ni akədəbumoru tay ka kəsa ka kəsa ga məgri daliya ana tay. ³⁵ Nahkay ti ndam jireni ya mis tàbazl tay ni dek ti seriya gani amədədkɪ ke kəli, adaba kala kəbazlum tay ti lekələm lekələmeni. Ànjəkibiyu kwa ka ga Abel àbivaya ana ga Zakari wur ge Berisi na. Kəkadum Zakari ti e kidɪŋ ga məlaŋ meviyekiki zlam ana Melefit ata məlaŋ *njələtani ga ahay gəɖakani ge Melefit ni bu. † ³⁶ Nəhi ana kəli nahəma, zlam ya mis tàgudarbiyu ni dek ti seriya gani amədədkɪ ka ndam ye e hini vu ni. »

Yezu etuwɪ ndam Zeruzalem
(Luk 13.34-35)

³⁷ « Ndam Zeruzalem, ndam Zeruzalem, kəbum kabazlum ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit, kəbum kabazlum ndam ya ti Melefit asləribiyu tay ana kəli ni àna mizligi tay àna akur daya. Sak ehimeya nəwaya macakalakabá kəli a akada ga məŋ ge mickər ya acakalakabu bəza gayan, abəki kərpasla gayan ka tay ni. Ay ti lekələm kəcuhwum ndo. ³⁸ Nahkay ti Melefit aməmbərəŋ ahay gekəli ni amanjəhad gwenja. ³⁹ Nəhi ana kəli nahəma, ekipəm nu e eri vu va do. Ekipəm nu wudaka ti si kədəmuma “Bay Melefit məgri sulum gayan ana maslaŋa ya ti amara àna slimi gayan a ni” § day kwa. »

24

Yezu adəm etembedkaba ahay gəɖakani ge Melefit na
(Mark 13.1-2 ; Luk 21.5-6)

¹ Ka ya ti Yezu àhəraya a *ahay gəɖakani ge Melefit ni ba, naŋ àbu asləka ni ti ndam madəbay

naŋ ni tàhədəkfəŋiyu təhi ahkado : « Mənjaki ahəmamam tələm ahay gəɖakani ge Melefit ni day ti ! » ² Eslini Yezu àhi ana tay ahkado : « Kɪpəma ahay hini medəzleni na do waw ? Nəhi ana kəli nahəma, etembedkaba besək-besək, ku akur bəlaŋ day amanjəhadki ka akur nahaŋ va do. »

Ere ye ti amagravu ka mandav ga məlaŋ ni

(Mark 13.3-13 ; Luk 21.7-19)

³ Yezu naŋ àbu manjəhadani digusa ka ahər gayan ka həma *Oliviyə nahəma, ndam madəbay naŋ ni tàhədəkfəŋiyu mək tihindifinja ma, təhi ahkado : « Hiaba ana leli a, ere gani amagravu ti ananaw ? Aməsərkaba sarta ya akəŋga akaba sarta ga mandav ga duniya ni ti ahəmamam ? » ⁴ Eslini Yezu nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Bumvu slimi maslaŋa àgosay kəli ba. ⁵ Adaba mis kay atara, ku way way do amədəm naŋ ti nu, amədəm naŋ ti *Krist *Bay gəɖakani ya amara ni. Nahkay atagosay mis kay. ⁶ Mis atagray silik kə cifeni akaba kə drinjeni, ekicəm ma gani. Kicəma ti kəgrum aŋgwaz ba. Ahər àdəm zlam nday nani tàgravu kwa. Ku tamal tàgrava nahkay nəŋgu ni, mandav ga duniya faŋ do. ⁷ Ndam ga had ndahaŋ atakadvu akaba ndam ga had ndahaŋ, bəbay ndahaŋ akaba bəbay ndahaŋ. Had amadaday a kəsa gərgərani ndahaŋ bu, ləwir day amələbu a kəsa gərgərani ndahaŋ bu. ⁸ Zlam nday nani dek ti mənjəki ga daliya cilin, təzavu akada ga wur ya ajibiyu aslər ana wal a huf bu ni.

⁹ « Eslini atəgəsi kəli ana mis ndahaŋ ga məgri daliya ana kəli, atabazl kəli daya. Mis ga duniya dek etizirey kəli adaba lekələm ndam goro. ¹⁰ Ka sarta gani nani

† 23:35 A Wakita ge Melefit ya ahaslani ga ndam Zude ni bu ni ti tədəmki ma ka Abel ka mənjəki gani (Mənjəkiani 4.8). Tədəmki ma ka Zakari wur ge Berisi ti ni ka mandav gani (2 Labara 24.20-22). § 23:39 Limis 118.26.

ti mis dal-dal atəmbrəñ məfəku ahàr, etizirevu, atəsəkumoru mis gatay ndahan. ¹¹ Ndam ya tādəm nday ndam mahəngaray *pakama ge Melefit ambatakani do tasəkad malfada ni atələbu dal-dal, atagosay mis kay dal-dal. ¹² Nahkay ti atagudarkivu zlam, mis dal-dal atawayavu akada ya ahaslani va do. ¹³ Ay ti maslanja ya ti aməmbrəñ nu do duk abivoru ana vad ga mandav ga sifa gayan ni ti Melefit amahəngay nanj. ¹⁴ Wudaka duniya andav nahəma, ahàr àdəm mis təhia *Ma Məweni Sulumani àki ka *Məgur ge Melefit na ana mis ga had gərgərani na dek, ti nday ya ti nday ndam *Zude do ni dek tici ma gani day kwa. Kələñ gani duniya amandav həya. »

Daliya dal-dalani ya mis atagray ni

(Mark 13.14-23 ; Lük 21.20-24)

¹⁵ Yezu àdəm keti : « Kəsəruma, ahaslani bay mahəngaray *pakama ge Melefit Deniyel àdəmki ma ka zlam magədavani ya ti àbəlay do ferereni, ezin zlam dek ni. * Zlam gani amagravu ; amagrava ti ekipəm nanj ka mələñ *njəlatani. » (Bay ya ti ejeñgey ma hini ti ahàr àdəm mîci lala). ¹⁶ « Ekipəma nanj a ti ahàr àdəm ndam ya ka had *Zude ni təcuhworu a həma vu kwa. ¹⁷ Maslanja ya ti nanj ka *dalahaar ga ahay gayan ni àhəraya, àhuriyu a ahay vu ga məhəlaya zlam gayan a day ba. Məhəraya məcuhway sawan. ¹⁸ Maslanja ya ti nanj a vədan bu ni ti ni, àngə a magam a ga mara mazay azana gayan ba. Məcuhway sawan. ¹⁹ Ka sarta gani nani ti wál a hud akaba nday ya ti bəza təfəñ kà tay ka ahar ni atasay cicihi ! ²⁰ Nahkay ti həngalum Melefit ti ere gani nani àgravu ge milevi ahkay do ni a vad *məpəsabana va ba, ²¹ adaba ka sarta gani nani ti mis atəkakay daliya kay àtam

daliya ndahan ya mis təkakabiyu kwa ahaslani ka mənjàki ga mələñ ni duk àbivaya ana kana ni. Kələñ ga daliya nani ti daliya ndahan atələbi akada nani day-day va bi. ²² Melefit àdəm sarta gani nani aməpəs do, do ni ti maslanja àbi am-atamfəñə kà daliya nana bi. Melefit àdəm aməpəs do ni ti azuhva ndam gayan ya àdaba tay a ni palam.

²³ « Ka sarta gani nani ti tamal maslanja ahi ana kəli ahkado : “Pəm *Krist nanj àbu ahalay !” ahkay do ni : “Nan əbiyu tegi !” nahəma, kəgəsumiki ma gayan ni ba. ²⁴ Adaba mam ? Ndam ndahan atara tasəkad malfada, ku way way do amədəm nanj Krist ahkay do ni nanj bay məhəngri ma ge Melefit ana mis. Atagray zlam ya ti mis təgray koksah, mis tìpi day-day ndo ni akaba zlam ya ti aməgri ejep ana mis ni. Tamal agravu tata ni, tawayay mesipet ndam ya ti Melefit adaba tay a ni. ²⁵ Lekələm zla nahəma, bumvu slimi, adaba nəhiva ana kəli àndava.

²⁶ « Tamal ti təhi ana kəli ahkado : “Nan əbiyu a hud gili bu !” ti kədəgum ba ; tamal təhi ana kəli ahkado : “Nan əbu məbuani ahalay hi !” ti kəgəsumiki ma gatay ni ana tay ba. ²⁷ Nu *Wur ge Mis ananğa ti mis etipi nu akada ga avər ya abay aku kwa gwar egezi akoru àna nanj cekw agavəla ni. ²⁸ Nəhi ana kəli nahəma, ka mələñ ya zlam məmətani àvu ni ti mambá təkakalavu eslini. »

Manğa ga Wur ge Mis a

(Mark 13.24-27 ; Lük 21.25-28)

²⁹ Yezu àdəm keti : « Ay ka sarta gani nani, kələñ ga daliya ni zla nahəma, fat amacaday mələñ va do həya, kiyi day amasladay mələñ va do. Bonjur atətədbiyu e melefit bu, atadəgaya a ga had a, zlam njədə-njədani a hud melefit bu atədəday a mələñ gatay bu daya. ³⁰ Eslini zlam

* 24:15 Mənjay Deniyel 9.27 ; 11.31 ; 12.11.

nahaŋ amanɗazlavu a huɗ melefɪt bu ; àna zlam gani nani ti mis atəsər nu *Wur ge Mis nàbu naŋga. Ka sarta gani nani ti mis ga duniya ðek etitəwi, etipi nu Wur ge Mis anara ka maklaɓasl àna nɗəda kay akaba masladay goro a dal-dal. †³¹ Ka sarta gani nani ti anəslərbiyu *məslər ge Melefɪt, etivibiyu mezlelim gəɗakani, atəcakalakabu ndam ya Melefɪt àdaba tay a ni kè sliri ga mələŋ fadani ni ðek ; ku ka mələŋ driŋeni weley weley do ðek atəcakalakabu mis ka ahar bələŋ. »

Yezu azay mazavu ga məŋ ga wəruv

(Mark 13.28-31 ; Lük 21.29-33)

³² « Nazay mazavu gani akada ga məŋ ga *wəruv ni, ahàr àdəm kicəm kwa : ka ya ti àbakaba slimberi a mək eɗi nahəma, kəsəruma mədərɗər ènjia wudak. ³³ Nahkay day tamal kipurama zlam ya nəhi ana kəli ni naŋ àbu agravu nahəma, sərunki nu *Wur ge Mis nàbu cifa, nɨnjia wudak. ³⁴ Nəhi ana kəli nahəma, wudaka mis ya təbu ka dala nihi ni təmət ðek ti zlam nday nani ðek amagrava day kwa. ³⁵ Mələŋ ya agavəla akaba mələŋ ya a ga haɗ ni amandav, ay ti ma goro ya nədəm ni amandav day-day do. »

Maslaŋa ya ti asər vad ga mandav ga duniya ni ti si Melefɪt kwa

(Mark 13.32-37 ; Lük 17.26-30, 34-36)

³⁶ Yezu àdəm keti : « Ay ti ma ga vad gani akaba njemdi gani zla nahəma, maslaŋa àbi àsər bi. *Məslər ge Melefɪt ya a huɗ melefɪt bu ni day təsər do, nu Wur ge Melefɪt tekeɗi nəsər do, si Baba Melefɪt day kwa ti àsəra ciliŋ. ³⁷ Ere ye ti àgravu ke zemeni ge Nəwi ni amagravu ka fat ya ti nu *Wur ge Mis ananga ni. ³⁸ Ke zemeni gani nani wudaka yam ezin mələŋ ðek ni ti mis təbu təzum zlam, tisi

zlam, taday wál, wál day taday zawa. Nday təbu tagray zlam nday nani nahkay duk àbiviya ana vad ya ti Nəwi àhuriya a *slalah ga yam gəɗakani vu ni. ³⁹ Eslini yam ni àra èziŋ tay kəɗap ka məsər gatay do. Nu Wur ge Mis day anara ka sarta ya ti mis təjalaki ahàr do ni. ⁴⁰ Nəhi ana kəli nahəma, ka ya ti ananga ni ti ku tamal mis cə nday a vədaŋ bu nəŋgu ni atazay bələŋ gani, atəmbərɓu bələŋ gani ti amagravu tata. ⁴¹ Ku tamal wál cə tihikabu humbu ka ahar bələŋ nəŋgu ni, atazay bələŋ gani, atəmbərɓu bələŋ gani ti amagravu tata. ⁴² Nahkay ti njəhadum eri, adaba kəsərum vad ya ti nu Bay gekəli anara ni do. ⁴³ Cəm day, tamal bay ahay àsəra sarta ga ndam akal ya atara ga məlavad ga məzləl naŋ na ti anjəhad eri, àmbrəŋ tay ga mara məhuriyani a ahay gayaŋ vu do. ⁴⁴ Nahkay lekələm day slamatumvu lala, adaba nu Wur ge Mis anara ti ka sarta ya ti lekələm kəjalumki ahàr do ni. »

Bay magray təwi jireni

(Lük 12.41-48)

⁴⁵ Yezu àdəm keti : « Bay magray təwi lala, andikabu ana bay ya agri təwi ni, àsəra zlam a ni ti way ? Bay nani ti bay ya ti naŋ agri təwi ni ambərɓəŋ təwi ga huɗ ahay gayaŋ ðek a ahar vu. Ambərɓəŋ təwi ga məvi zlam məzumani ana ndam məgri təwi ndahaŋ àna sarta gani daya. ⁴⁶ Bay magray təwi nani ti tamal bay ya naŋ agri təwi ni àsləkabiya àdi ahàr, naŋ àbu agray təwi lala nahəma, bay məgri təwi nani aməmərɓu. ⁴⁷ Nəhi ana kəli nahəma, bay ya təgri təwi ni aməmbrivu elimeni gayaŋ ðek a ahar vu. ⁴⁸ Ay bi bay magray təwi ni àhi ana ahàr ahkado : “Bay ya ti nəgri təwi ni àsləkabiya weceweci do.” ⁴⁹ Nahkay anjəki ka məzləɓ ndam ya tagrakabu təwi

† 24:30 Mənjay Deniyel 7.13.

ni. Azum zlam zlam gayan, esi zum akaba ndam ya tisi zum dal-dal, eviyi ahàr ana tay ni. ⁵⁰ Nan àbu agray nahkay ti bay ya tægri tawi ni amaslakabiya ka fat ya bay mægri tawi ni àjalaki ahàr do ni, àna njemdi ya ti àsar do ni. ⁵¹ Eminjia ti amatraḅ nan dal-dal, amægri daliya akada ya agri ana nday ndahan ya ti tahi ana ahàr nday ndam jireni ni. Eslini ti emitawi, amacakay daliya dal-dal. »

25

Ma gozogul àki ka bəza dahalay kru

¹ Yezu àdám keti : « Ere ye ti amagravu ka fat gani nani a *Mægur ge Melefít ni bu ni ti àzavu akaba bəza dahalay kru, tēhəla ceṅgel gatay a ahar va, takoru tabakabu ahàr akaba bay maday wal ni. ² E kidin ga bəza dahalay kruani ni bu ni ti zlam gani murani, ndahan zlamani ni ti ni wir-wireni. ³ Nday zlamani murani ni tēcahvú amal e ceṅgel gatay vu cilin, tēcah amal nahan a ahar vu ndo. ⁴ Ay ti nday wir-wireni ni tēcahva amal e ceṅgel gatay va mək tēcaha amal nahan a ahar va ju. ⁵ Bay maday wal ni àra weceweci ndo ni ti bəza dahalay kruani ni dek ere ge dūwir àgəsa tay a, tēdəguya e dūwir va.

⁶ « Hud ya vad àra ègia ti tici zlahay ahəndabiyu : “Bay maday wal ni ènjia, hərəmuya, ṅgumivoru a ma vu.” ⁷ Nahkay bəza dahalay ni dek tēpidėkvu. Tàra tēpidėkva ti tēslamalakabu ceṅgel gatay. ⁸ Eslini bəza dahalay murani ni tahi ana nday wir-wireni ni ahkado : “Cəhumifəṅa amal gekəli na ana leli a ti, adaba ceṅgel geli ni aku awayay amətchia.” ⁹ Ay nday wir-wireni ni tēhəṅgrifəṅ ana tay, tahi ana tay ahkado : “Àgravu do, adaba emisli ana leli akaba kəli do. Hojo dəgum afa ga ndam ya tēsəkumoru ni ti kəsəkumumbiya.” ¹⁰ Ka ya

ti nday nakəṅ tādəgoru takoru tēsəkumbiyu amal ni ti bay maday wal ni ti ni ènjia. Nahkay bəza dahalay zlamani wir-wireni ya tēslamalava ni tēhuriyu akaba bay maday wal ni a ahay ga wuməri ni vu, mək ndam ga wuməri ni tēzlkəvú mahay. ¹¹ Kələṅ gani bəza dahalay ndahan zlamani ni tinjia, tēdəm ahkado : “Bay geli, bay geli, zlkəiaba mahay na ana leli a ti !” ¹² Nan nakəṅ àhi ana tay : “Nəhi ana kəli nahəma, nəsar kəli do.” » ¹³ Nahkay Yezu àhi ana ndam madəbay nan ni ahkado : « Njəhadum eri, adaba kəsərum vad akaba sarta goro ya anara ni do. »

Ma gozogul àki ka ndam magray tawi mahkar
(Luk 19.11-27)

¹⁴ Yezu àhi ana tay keti : « Nu *Wur ge Mis anan ga ti akada ga maslan ga nan àbu akoru e mirkwigayan ni. Ara aslaka wudak nahəma, àzalakabu ndam mægri tawi gayan mək ambribu elimeni gayan ana tay a ahar vu. ¹⁵ Nan nakəṅ èdi singu ana tay : àvi ana ku way way do akada gayan ya esliki magray tawi àna nan di ni ; àvi ana bəlan gani singu ga gru miliyem zlam, ana nahan ni miliyem cə, ana nahan ni ti ni miliyem. Kələṅ gani, nan nakəṅ àslaka. ¹⁶ Nahkay nan ya ti tahi singu ga gru miliyem zlamani ni àmbatvu àna nan mək àṅgətki singu ga gru miliyem zlam. ¹⁷ Nan ya ti tahi singu ga gru miliyem cəni ni day àmbatvu àna nan mək àṅgətki singu ga gru miliyem cə. ¹⁸ Ay maslan ga tahi singu ga gru miliyem ni òru àṅgah, èliyu singu ya bay gayan àvi ni dək a had vu.

¹⁹ « Bay ya ti tægri tawi ni àra àpəsia e mirkwigayan na ti àslakabiya. Àra àslakabiya ti àdəm tēhəlibiya zlam gayan na, acalaba. ²⁰ Nahkay maslan ga tahi singu ga gru miliyem zlamani ni

àrækia, àhàlkivabiya sɪngu ndahaŋ miliyem a zlam, àhi ahkado : “Bay goro, àna sɪngu miliyem zlamani ya kàbu ni, nàmbatva àna naŋ a, nàŋgàtkia ndahaŋ a miliyem zlam.”²¹ Eslini bay ni àhi : “Àbɛlay, nak jireni, nak bay magray tɛwi sulumani. Nihi ti nɛfiyu kur kɛgur zlam kay, adaba kɛgrua tɛwi sulumana àna zlam gɛziteni hini ya nɛvuk na. Mɛrvu akaba nu.”²² Naŋ ye cɛ ni day àrækia àhi ahkado : “Bay goro, àna sɪngu miliyem cɛeni ya kàbu ni, nàmbatva àna naŋ a, nàŋgàtkia ndahaŋ a miliyem cɛ.”²³ Eslini bay ni àhi : “Àbɛlay, nak jireni, nak bay magray tɛwi sulumani. Nihi ti nɛfiyu kur kɛgur zlam kay, adaba kɛgrua tɛwi sulumana àna zlam gɛziteni hini ya nɛvuk na. Mɛrvu akaba nu.”

²⁴ « Kɛlɛŋ gani maslaŋa ya tɛbi sɪngu ga gru miliyemni ni àrækia bilegena, àhi ahkado : “Bay goro, nɛsɛra manjɛhad gayak a, nak mis zlazladani, kɛmbrɛŋ mis do. Zlam ya ti nak kɪzligi ndo ni day kabaz, zlam ya ti kàbɛhad hilfi gani ndo ni day kacakalakabu.”²⁵ Nàgrafuka aŋgwaz a. Nahkay nòru nìliyu sɪngu gayak ni a had vu. Nihi za zlam gayak a.”²⁶ Eslini bay ni àhi ahkado : “Nak ti kàgray tɛwi sulumani do, nak masɛfani. Kɛsɛra manjɛhad goro a, kɛdɛm zlam ya ti nɪzligi ndo ni day nabaz, zlam ya ti nàbɛhad hilfi gani ndo ni day nɛcakalakabu.”²⁷ Tamal kɛsɛra nahkay ti hojo amal kàvia sɪngu goro na ana ndam macakalana, nihi nàslɛkabiya ti amal nɛdia ahàr a èwikia.”²⁸ Mɛk àhi ana nday ye eslini ni ahkado : “Zumfɛŋa sɪngu na, kɛvumikivu ana maslaŋa ya ti sɪngu ga gru gayaŋ miliyem kruani ni.”²⁹ Eslini àhi ana tay : “Nɛhi ana kɛli nahɛma, maslaŋa ya ti zlam gayaŋ àbu ni ti atɛvikivu, zlam gayaŋ emigi kay dal-dal. Ay maslaŋa ya ti zlam gayaŋ àbi ni ti

ku ere ye ti àfɛŋ ni day atɛzafɛŋa.³⁰ Ay maslaŋa ya ti àgray tɛwi sulumani ndo ni zligumiyu naŋ e mite vu a mɛlaŋ zɪŋ-zɪŋeni vu, emitɛwi, amacakay daliya dal-dal.” »

Seriya ya ti atagrafɛŋa kɛ mis a ka fat ga mandav ga duniya ni

³¹ Yezu àdɛm keti : « Ka fat ya ti nu Wur ge Mis ananŋa a mɛlaŋ masladani goro ba akaba *mɛslɛr ge Melefit a dɛk ni ti ananjɛhad e kɛrsi ga bay goro bu.³² Eslini mis ga had gɛrgɛrani dɛk atɛcakalavu kɛ meleher goro. Mɛk enedekaba mis a akadà ga bay majɛgay zlam edekaba tɛmbɛmbak akaba awɛwak a ni.³³ Anabɛhad tɛmbɛmbak ni gwar ka ahar ga daf goro, awɛwak ni ti ni gwar ka ahar ga gɛjar.³⁴ Nahkay anɛhi ana ndam ya ti ka ahar ga daf goro ni ahkado : “Lekɛlɛm ya ti Baba àgria sulum gayaŋ ana kɛli a ni ti dɛguma, hɛrumiyu a *Mɛgur ge Melefit vu. Mɛlaŋ gani nani ti Melefit aslamalikabu ana kɛli kwa ka mɛnjɛki ga duniya.³⁵ Adaba ka ya ti lɛwir awɛr nu ni kɛvumua zlam mɛzumana ; ka ya ti yam akad nu ni kɛvumua yam a ; ka ya ti nara, nu mirkwi afa gekɛli ni kɛgɛsumkabá nu a ;³⁶ ka ya ti azana àfu bi ni kɛvumua azana ; ka ya ti nɛbɛsey do ni kɛmɛnjumiya nu a ; ka ya ti nu a danŋay bu ni day kɛmɛnjumiya nu a.”³⁷ Eslini ndam jireni ni atɛhɛŋgrufɛŋ, atɛhu : “Bay geli, mɛpi kur lɛwir awɛr kur mɛk mɛvuk zlam mɛzumani ti ananaw ? Mɛpi kur yam akad kur mɛk mɛvuk yam ti ananaw ?³⁸ Mɛpi kur nak zal mirkwi mɛk mɛgɛskabu kur ti ananaw ? Mɛpi kur azana àfuk bɪ mɛk mɛvuk azana ti ananaw ?³⁹ Mɛpi kur kɛbɛsey do ahkay do ni nak a danŋay bu mɛk mɛru mɛmɛnɛjiyu kur ti ananaw ?”⁴⁰ Eslini anɛhɛŋgrifɛŋ ana tay anɛhi ana tay ahkado : “Nɛhi ana kɛli

nahəma, zlam ya ti kəgrumi ana ku bəlanj ga bəza ga mma ya ti t̄isli arəŋa do ni ti kala kəgrumu ti ana nu.”

⁴¹ « Kələŋ gani anəhi ana ndam ya ti ka ahar ga gəjar goro ni ahkado : “Sləkumfua, lekələm ti metikwesleni, dəgum a aku ya əmət dəy-dəy do ni vu. Aku nani ti Mel-efit əgriaya ana seteni a akaba ana ndam məslər ge seteni a. ⁴² Adaba ka ya ti ləwir awər nu ni kəvumu zlam məzamani ndo ; ka ya ti yam akad nu ni kəvumu yam ndo ; ⁴³ ka ya ti nara, nu mirkwi afa gekəli ni kəgəsumkabu nu ndo ; ka ya ti azana əfu bi ni kəvumu azana ndo ; ka ya ti nəbesey do ahkay do ni nu a danjgay bu ni day kəmənjumiyu nu ndo.” ⁴⁴ Eslini nday nakəŋ atəhəŋgrifəŋ, atəhu : “Bay geli, m̄ipi kur ləwir awər kur, yam akad kur, nak zal mirkwi, azana əfuk bi, kəbesey do, ahkay do ni nak a danjgay bu mək məvuk ere gani ndo ahkay do ni məmənjiyu kur ndo ni ti ananaw ?” ⁴⁵ Eslini anəhəŋgrifəŋ ana tay anəhi ana tay ahkado : “Nəhi ana kəli nahəma, zlam ya ti kəgrumi ana ku bəlanj ga bəza ga mma ya ti t̄isli arəŋa do ni ndo ni ti kala kəgrumu ana nu ndo.” ⁴⁶ Nahkay nday gani nani atoru ka məlanj ya ti atəcakay daliya ga kanjgay-kanjgayani ni. Ndam jireni ni ti ni atoru ka məlanj ga *sifa ya əndav dəy-dəy do ni. »

26

Tagray dabari ge mijin Yezu

(Mark 14.1-2 ; Lək 22.1-2 ; Zey 11.45-53)

¹ Yezu əra əndeveriŋa ma gayanj ya ədəm na dək ti əhi ana ndam mədəbay naŋ ni ahkado : ² « Kəsəruma, vad əvu cə tara tagray wuməri ga *Pak. Ka fat gani nani ti atəgəsi nu *Wur ge Mis ana mis mək *atadarfəŋiyu nu kə təndal. »

³ Eslini gədəkani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Mel-efit ni akaba gədəkani nda- haŋ təcakalavu a magam afa ga Kayif gədəkani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni. ⁴ Təzlapakabá, tawayay təgəs Yezu əna wir-wir ti təkad naŋ. ⁵ Nday nakəŋ tədəm : « Məgəs naŋ a wuməri ni vu ba, adaba tamal magray nahkay ti mis dal-dalani ni atəmbərəŋ leli do, etizligeya silik a kəsa va. »

*Wal nahanj abəki tersel ka Yezu
(Mark 14.3-9 ; Zey 12.1-8)*

⁶ Ka ya ti Yezu naŋ a Betani naŋ a ahay bu afa ga Simu zal ambələk ni ti ⁷ wal nahanj ərəkia. Wal nani ti tersel ge siŋgu kayani əfəŋ a kolombu sulumani bu. * Ka ya ti Yezu naŋ əbu azum zlam nahəma, wal nakəŋ əbəki tersel ni ka ahər. ⁸ Ndam *mədəbay Yezu ni təra t̄ipia ti əwəriə bərur ana tay a, tədəm ahkado : « Ağudar tersel hini ti kamam ? ⁹ Tersel ni siŋgu gani kay ti, hojo amal təsəkumoya ti t̄idi siŋgu gani ana ndam talaga do aw ? »

¹⁰ Yezu əra əcia ma gatay na ti əhi ana tay ahkado : « Kəhəlumi muru ana wal hini ti kamam ? Zlam gayanj ya əgru ni ti əbəlaj. ¹¹ Ndam talaga zla nahəma, nday təbu akaba kəli kələvad. Ay nu zla ti ananjəhad akaba kəli kələvad do. ¹² Wal hini əbəkua tersel ka vu a ti, əslamatakabá nu ga məfiyu nu e evid va. ¹³ Nəhi ana kəli nahəma, a məlanj bu dək, ku eley eley do atədəmoru *Ma Məweni Sulumani ni zla nahəma, atəŋgəhad ere ye ti wal hini əgray ni daya. Nahkay ti wal ni amagəjazlki ahər ke mis do. »

*Zudas awayay ağəsi Yezu ana
gədəkani ga ndam Zude
(Mark 14.10-11 ; Lək 22.3-6)*

* 26:7 Kolombu gani nani ti təgray əna akur sulumani ya təzalay elbetir ni, siŋgu gani kay.

¹⁴ Kələŋ gani Zədas Iskariyot biliŋ a huɗ ga ndam *maɗəbay Yezu kru mahar cœni ni bu ɔru afa ga gəɗákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni, ¹⁵ àhi ana tay ahkado : « Nara nəɗəfiki Yezu ana kəli ti kəgəsəm naŋ ti kəvumu mam ? » Nday nakəŋ tàra ticia ma gayan na ti təbi siŋgu akur-akurani kru kru mahkær. ¹⁶ Nahkay kwa ka sarta gani nani Zədas nakəŋ àɗəbay divi ahəmamam ti ara aɗəfiki Yezu ana tay ti təgəs naŋ ni.

Yezu azum zlam ga wuməri ga Pak akaba ndam maɗəbay naŋ ni

(Mark 14.12-21 ; Lük 22.7-14, 21-23 ; Zəŋ 13.21-30)

¹⁷ Vad ye enjenjeni ga wuməri ga *Pak ga məzumvù *dipeŋ miwisiŋeni do ni ènjia. Eslini ti ndam *maɗəbay Yezu ni tərəkia ka Yezu a, tihindifiŋa ma, təhi ahkado : « Kawayay ti môru məslamatukkabu zlam məzumani ga wuməri ga Pak ni ti eley ? » ¹⁸ Nahkay naŋ nakəŋ àhi ana tay : « Dəgum a kəsa gəɗakani ni vu. Kinjəmiya nahəma, akədumi ahàr ana meni ; humi ahkado : “Məsi geli àɗəm : Sarta goro ènjia wudak. Nara ga məzum zlam ga wuməri ga Pak ni akaba ndam maɗəbay nu ni ti afa gayak.” » ¹⁹ Nahkay ndam maɗəbay Yezu ni tòru təgray ere ye ti Yezu àhi ana tay ni, mək təslamalakabu zlam ga wuməri ga Pak ni.

²⁰ Ga məlakarawa ti Yezu ɔru àzum zlam akaba ndam maɗəbay naŋ kru mahar cœni ni. ²¹ Ka ya ti nday təbu təzum zlam ni ti Yezu àhi ana tay : « Nəhi ana kəli nahəma, biliŋ gekəli aməsəkumoru nu. » ²² Ma ga Yezu ya àɗəm ni ti àhəlia ahàr ana ndam maɗəbay naŋ na dal-dal. Way way do biliŋ àna biliŋeni naŋ àbu àɗəm : « Nu do, do waw, Bay goro ? » ²³ Eslini Yezu àhi ana tay ahkado : « Maslaŋa

ya ti aməsəkumoru nu ni ti, naŋ ya ti mətəlkabiyu ahar a halaf vu ni. ²⁴ Nu *Wur ge Mis nara nəmət akada ga pakama ge Melefit ya àɗəm a Wakita gayan bu ni. Ay ti zləzladə afa ga maslaŋa nani ya ti asəkumoru Wur ge Mis ni ! Hojo akal tiwiewa naŋ a ndo. » ²⁵ Zədas naŋ ya ti ara asəkumoru naŋ ni àhi ahkado : « Nu do, do waw, Məsi ? » Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Nak nakani kəɗəmaya zlam gayak a. »

Daf ge Melefit

(Mark 14.22-26 ; Lük 22.14-20 ; 1 Koreŋ 11.23-25)

²⁶ Ka ya ti təzum zlam nahəma, Yezu àzay *dipeŋ, àgri səsi ana Melefit, èsekaba, àvi ana ndam maɗəbay naŋ ni. Àhi ana tay : « Zuma, zumum : hini ti aslu ga vu goro. » ²⁷ Kələŋ gani àzay hijiyem akaba zum, àgri səsi ana Melefit keti, àvi ana tay mək àhi ana tay : « Lekələm dek səm. » ²⁸ Hini hi ti mimiz ga vu goro. Àna mimiz hini ti Melefit awəlkabu pakama gayan akaba ge mis. Aməŋgəzaya a vu goro ba ti ga mahəŋgay mis kay, ti Melefit məmbərfəŋa zlam magudarani ge mis na kà tay a. ²⁹ Nəhi ana kəli nahəma, enisi zum ge wur ge *viŋ va do, si a vad ya ti enisi zum məweni akaba kəli a Məgur ga Baba bu ni kwa. » ³⁰ Tàra təzuma zlam na ti nday nakəŋ təzəbay Melefit àna limis, təhəraya e mite va, təcəloru a həma *Oliviyə vu.

Yezu àɗəm : « Piyer aməɗəm àsər nu do »

(Mark 14.27-31 ; Lük 22.31-34 ; Zəŋ 13.36-38)

³¹ Nday təbu takoru ti Yezu àhi ana tay : « A huɗ ga məlavad hini bu ni ti lekələm dek ekijəmkia ke divi a azuhva ere ye ti ama-grakuvu ni ; adaba àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu, Melefit àɗəm amakadkia bay majəgay

təmbəmbak na ka tay a, nahkay təmbəmbak ni etedevu kway-kwayay. † ³² Anəmət, ay ka ya ti anaŋgaba e kisim ba nahəma, akədumu ahər e Gelili. »

³³ Piyer àra ècia ma gayan na ti àhi : « Ku mis dek tijikia ke divi a, təmbəbrəŋ kur nəŋgu ni, nu ti nɔjikia day-day do. » ³⁴ Ay Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Nəhuk nahəma : nak ti kani kani a a huđ ga məlavad bu, wudaka agwazl azlah nahəma, akəđəm sak mahkər kəsər nu do timey. » ³⁵ Eslini Piyer nakəŋ əđəm : « Aha, nahkay do. Nu ti ku tamal ti məmətkabu nəŋgu nahəma, ŋgay nəsər kur do ni ti nəđəm do simiteni. »

Ndam *madəbay Yezu ndahaŋ ni dek day təđəm akada ge Piyer ni.

Yezu àhəŋgalay Melefit e Gecimeni (Mark 14.32-42 ; Luk 22.39-46)

³⁶ Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni tòru ka məlan nahaŋ, məlan gani nani ti təzalay Gecimeni. Tòru tɔnjua eslina ti Yezu àhi ana tay : « Njəhaduma ahalay a hayaŋ, nakoru tegi nahəŋgalay Melefit. »

³⁷ Àzalay Piyer akaba bəza ge Zebede cəeni, tòru cak. Eslini ti Yezu nakəŋ àjalay ahər dal-dal, məbərurv àtikaba kwir kwir. ³⁸ Àhi ana tay : « Məbərurv atukaba, akada nara nəmət. Njəhaduma ahalay a, njəhadum eri ga məvu njəda. »

³⁹ Nahkay Yezu nakəŋ àhədəkfəŋa ka tay a òru cak, àndəhad a huđ a huđ, àhəŋgalay Melefit, əđəm ahkado : « Bəba, zlam dek kisliki magrani ; hədəkfua daliya hina, nəcakay ba ti. ‡ Ku nəđəm nahkay nəŋgu ni, nawayay ti ere ya nak kawayay ni kwa do ni, goro ya nu nawayay ni do. »

⁴⁰ Àra àhəŋgala Melefit a nahkay ti àŋgəkia ka ndam madəbay naŋ

mahkərani na, àdi ahər ana tay nday e dəwir bu. Èpidek tay, àhi ana Piyer : « Kèbesum manjəhadani eri ga majəgaki nu njemdi bilin kok-sah aw ? ⁴¹ Njəhadum eri, həŋgalum Melefit ti ka ya ti *Seteni esipet kəli ni ti kɔjəmkia ke divi a ba. Məbərurv ge mis awayay magray zlam sulumani, ay ti èsliki do, adaba aslu ga vu gayan gedebeni. »

⁴² Yezu àŋgəvù, òru àhəŋgalay Melefit keti, əđəm : « Bəba, tamal ahər əđəm nəcakay daliya hini kwa ti, gray akada gayak ya ti kawayay ni. » ⁴³ Àra àhəŋgala nahkay ti àŋgəkia ka ndam madəbay naŋ na keti. Àdi ahər ana tay, nday e dəwir bu, təmətəđkaba ga manjəhadana eri a. ⁴⁴ Àŋgəvù keti ya mahkər, òru àhəŋgalay Melefit akada gayan nahaŋ ni. ⁴⁵ Àra àsləkabiya ti àhi ana ndam madəbay naŋ ni keti : « Kekileŋa kinjəm dəwir aw ? Kekileŋa kəpəsumaba waw ? Sarta ènjia. Nga pəm, tara təgəsi nu, nu *Wur ge Mis, ana ndam magudar zlam ni. ⁴⁶ Cikəmaba, mədəgumkiuru ka tay. Nga pəm, maslaŋa ya ti ara agəsi nu ana tay ni ènjia, do ni ti ahəmamam. »

Təgəs Yezu

(Mark 14.43-50 ; Luk 22.47-53 ; Zəŋ 18.3-12)

⁴⁷ Ka ya ti Yezu naŋ àbu azlapay nahkay ni ti Zədas bilin ga ndam ga Yezu kru mahar cəeni ni ènjia akaba mis a dal-dal, maslalam akaba aday təfəŋ kà tay. Gəđəkani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni akaba gəđəkani ndahaŋ təslərbiyu tay. ⁴⁸ Wudaka nday tara ti Zədas bay məsəkumoru Yezu ni àhivabiya ma ana mis dal-dalani na. Àhi ana tay : « Bay ya ti anəgri sa àna məfəki ma kà tuwər §

‡ **26:39** Ahalay ti ma ga Yezu ya əđəm ni ti nahkay hi : « Hədəkfua hijiyem hina. » A Wakita ge Melefit ya ahaslani ni bu ni ti təđəm məzum bərurv ge Melefit ti akada zum e hijiyem bu, mis tisi ti akad tay. § **26:48** Ka sarta nani ti kəlavad mis təgri sa ana mis ya ti tawayay tay dal-dal ni àna məfəki ma ka tay kà tuwər.

nahəma, naŋ gani huya. Gəsuma naŋ a.» ⁴⁹ Zədəs nakəŋ əra ənjia ti ərəkia ka Yezu nakəŋ a huya. Əhi: «Wəsi Məsi,» mək əgri sa əna məfəki ma kə tuwər. ⁵⁰ Eslini Yezu əhi: «Zləba goro ni, ere ye ti kərəkia kawayay kagraŋ ni ti gray zlam gayak.» Nahkay mis nakəŋ tədəgaki ka Yezu cip, təgəs naŋ. ⁵¹ Eslini mis bilin e kiđiŋ gatay ya təbu akaba Yezu ni bu ərad maslalam fətah, əsifəŋa slimi ana bay məgri təwi ana gədəkani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit na həndəf. ⁵² Ay Yezu əhi ahkado: «Həŋguriyu maslalam gayak ni a ahay gani vu. Adaba ndam ya ti takədvu əna maslalam ni dek ti atabazl tay day əna maslalam. ⁵³ Kəhi ana ahər nislili mahəŋgalay Baba, mək əslərubiyu məslər gayəŋ dəbu dəbu ehimeya do aw? ⁵⁴ Ay tamal nagraŋ nahkay ti pakama ya ti əbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu ni agravu ti ahəmamam?»

⁵⁵ Eslini Yezu əhi ana mis dal-dalani ya tərəkia ni ahkado: «Kədəgumkua əna maslalam a akaba aday a, kəgəsüm nu akadə nu zal akal, ambatakani do nəbu maŋjəhadani nəcahi zlam ana kəli a dalaka ga *ahay gədəkani ge Melefit ni bu kələvad. Ka gani nani ti kəgəsüm nu ndo timey. ⁵⁶ Ay zlam nani dek agravu ti ere ye ti ndam mahəŋgaray *pakama ge melefit tədəm, əbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu ni məgravu.» Eslini ndam mədəbay naŋ nakəŋ dek təmbərbu naŋ, tədəgiki ana hwa tidizl.

Tagrafəŋa seriya kə Yezu kə meleher ga gədəkani ga ndam Zədə a

(Mark 14.53-65; Lük 22.54-55, 63-71; Zəŋ 18.13-14, 19-24)

⁵⁷ Təra təgəsa Yezu a ti təzoru naŋ afa ga Kayif gədəkani ga ndam

*maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni. Ba-6a ti ndam *məsər Wakita ge Melefit ni akaba gədəkani nda-haŋ təcakalava eslina. ⁵⁸ Ka ya ti təbu takoru əna Yezu ni ti Piyer ti ni adəboru naŋ kələŋ drin duk a dalaka ga ahay ga gədəkani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni vu, mək ənjəhad digəs akaba ndam magray təwi ye eslini ni. Awayay epi ere ye ti atəgri ana Yezu ni dek.

⁵⁹ Gədəkani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba gədəkani ge seriya ni dek təbu tədəbay zlam magudarani ga məwəlki Yezu ka seriya əna malfadə, adaba tawayay takəd naŋ, ay ti tənget ndo. ⁶⁰ Eslini mis kay təsəkadki malfadə, ay ku tamal nahkay nəŋgu ni təngetəŋa zlam magudarana ndo. Kələŋ gani mis ndahaŋ cə ticikaba, təsəkadki malfadə nahaŋ keti, ⁶¹ tədəm: «Leli məcifəŋa, ədəm ahkado: “*Ahay gədəkani ge Melefit ni ti nislili mēbedkəbana. Enēbedkəba ti a huđ ga vad mahkərani bu nislili mələmvana nahaŋ a.”» ⁶² Eslini gədəkani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni ecikaba cəkwađ, əhi ana Yezu: «Nak kəhəŋgarəŋ do aw? Zlapay ge mis hini ya ti təzlapakuk ni ti zlapay ga mam?» ⁶³ Ay Yezu nakəŋ te-te, əhəŋgrifəŋ ndo. Mək gədəkani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni əhi keti: «Nəhuk mbadəy dək ana slimi ge Melefit Bay ga sifa ni: tamal nak *Krist *Bay gədəkani ya amara ni, nak Wur ge Melefit ti hi ana leli.» ⁶⁴ Yezu əhəŋgrifəŋ, əhi ahkado: «Nak nakani kədəmaya zlam gayak a. Ay nəhi ana kəli keti: Kama kama ti ekipəm nu *Wur ge Mis maŋjəhadani a məlaŋ ga gədəkani bu, kə ahar ga daf ge Melefit Bay njədə-njədani ni. *Ekipəm anara ka maklağasl a huđ melefit ba. †»

* 26:64 Məŋjay Limis 110.1. † 26:64 Məŋjay Deniyel 7.13.

⁶⁵ Gəđakani nakəŋ àra ècia ma ga Yezu na ti àzumkia bəruv a, ègəzlehkaba azana ka vu gayan a kwar, † àhi ana mis ni ahkado : « Azay ahàr gayan akada nan Melefit ; madəbay sedi nahan kamam mba mam ? Kìcuma, endivi Melefit timey ! ⁶⁶ Ay ti kawayum ti mągrumi mam ? » Mək mis ni dek tədəm : « Àgudara, si tákad nan kwa. » ⁶⁷ Eslini mis ndahan titifiviyu esli6 e eri vu, təsi məđukđuk ga ahar, təbi bəbarva, ⁶⁸ təhi : « Nak Bay gəđakani ya amara ni, dəfiaya maslaŋa ya ti əzləb kur na ana leli a zla ! »

Piyer ədəm nan əsər Yezu do

(*Mark 14.66-72 ; Lük 22.56-62 ; Zeŋ 18.15-18, 25-27*)

⁶⁹ Ka sarta gani nani ti Piyer nan əbu manjəhadani digusa a dalaka ni bu. Nan əbu eslini ti wal nahan ərakia : wal nani nan əbu agray təwi eslini. Àhi ana Piyer nakəŋ ahkado : « Nak day kəsawadumkabá akaba Yezu zal Gelili na. » ⁷⁰ Ay ti Piyer àhi kə meleher ge mis dek ahkado : « Aha. Nicikaba ere ye ti kawayay kədəm na do. »

⁷¹ Àra ədəma nahkay ti oru gwar ka mahay. Nan əbu akoru nahəma, wal nahan èpi nan keti. Wal nani day agray təwi eslini. Àra èpia nan a ti àhi ana mis ya ti eslini ni : « Nan hini təsawadakaba akaba Yezu zal Nazaret na. » ⁷² Eslini Piyer nakəŋ əmbaday, ədəm keti : « Aha, nu nəsar maslaŋa gani nani do timey. »

⁷³ Àra əpəsa 6al ti mis ya təbu a dalaka bu ni təhəđakfəŋiyu ke Piyer, təhi keti : « Edeđiŋ nak ndam gatay gani, adaba mis təsar àna dənğu gayak ya kazlapay àna nan ni. » ⁷⁴ Nan nakəŋ əmbaday, ədəm : « Tamal nasəkad malfada nahəma, Melefit məkada nu a.

Nəsər maslaŋa gani nani ya ti kacalumfəŋ ni do. » Eslini agwazl əzlah həya. ⁷⁵ Piyer nakəŋ ma ga Yezu ya àhi « Wudaka agwazl əzlah ti akədəm sak mahkər kəsər nu do » ni əŋgiaya a ahər ba. Nahkay Piyer nakəŋ ahəraya e mite va, ètəwi dal-dal.

27

Təzoru Yezu kə meleher ga bay

Pilet

(*Mark 15.1 ; Lük 23.1-2 ; Zeŋ 18.28-32*)

¹ Də àna zəzəeni nahəma, gəđakani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni təcakalava akaba gəđakani ndahan na, təgraki sawari ka Yezu ga makad nan. ² Eslini təgəs Yezu nakəŋ, təwəl mək tōru àna nan afa ge Pilet. Pilet ti bay ga ndam *Rom ya agur had *Zude ni.

Məmət ga Zudas

(*Təwi 1.18-19*)

³ Zudas nan ya ti əsəkumoru Yezu ni àra əsarə təgəsa Yezu a təwəla ti, əhəŋgarvu maravu mək əhəŋgribiyu siŋgu akur-akurani kru kru mahkərani ni ana gəđakani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni akaba gəđakani ga ndam *Zude ni, ⁴ mək àhi ana tay ahkado : « Nəgudara zlam a, adaba nəsəkumoya sifa ga maslaŋa ya ti əgudar arəŋa ndo na. » Ay nday nakəŋ təhəŋgrifəŋ, təhi : « Ma gani geli mam ? Məsər gayak. » ⁵ Eslini Zudas nakəŋ əboru siŋgu ni bəđak a *ahay gəđakani ge Melefit ni vu, mək oru əwəliyu ezewəd agavəla, əfiviyu ahər gayan tandal ga makad ahər gayan, mək əmət. ⁶ Eslini bəbay gəđakani ga ndam manjalabakabu mis akaba Melefit ni təhəlabə siŋgu na, tədəm : « E divi geli bu ni ti misliki məbəkiviyu

† 26:65 Tamal zal Zude egəzlehkaba azana gayan ka vu a ti adafaki tuway, ahkay do ni zlam ya əbəlay do simiteni ni əgrava. Gəđakani ga ndam manjalabakabu mis akaba Melefit egəzlehkaba azana gayan ka vu a ni ti azuhva ma ga Yezu ya ədəm nan Wur ge Melefit ni, adaba tədəm endivia Melefit a dal-dal.

singu hini àkivu ka singu ya tangahi ana Melefit ni vu do, adaba singu hini ti tèsakum sifa ge mis àna nanj. »

⁷ Nahkay nday nakəŋ tàgray sawari, mək tèsakumfəŋja vədaŋ kà bay mələm zlam a. Mələŋ gani ègi mindiviŋ ga ndam madurlaŋ. ⁸ Ku kani vədaŋ gani nani ti təzalay vədaŋ ge mimiz. ⁹ Nahkay ti pakama ge Zeremi bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit ni àgrava. Pakama gani nani ti nihi : « Təhəla singu akur-akurani kru kru mahkərani na, singu ya ti ndam *Izireyel tàgraki sawari tədəm tèsakum nanj àna nanj ni, ¹⁰ tèsakum vədaŋ ga bay mələm zlam àna nanj, akada ga Bay geli ya àhu ni. * »

Pilet agrafəŋja seriya kà Yezu a

(*Mark 15.2-5 ; Lək 23.3-5 ; Zəŋ 18.33-38*)

¹¹ Tòru tɪnjua àna Yezu afa ge Pilet a ti Pilet nakəŋ èhindifiŋa ma, àhi : « Nak ti bay ga ndam *Zude ededɪŋ aw ? » Àhəŋgrifəŋ, àhi : « Nak kədəm. » ¹² Eslini gədəkani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni akaba gədəkani ndahaŋ ni tacalki nanj ka zlam magudarani. Ay ti nanj nakəŋ àhəŋgarfəŋ ndo. ¹³ Pilet èhindifiŋa ma keti, àhi ahkado : « Tacalki kur ka zlam magudarani kay ti kici do waw ? » ¹⁴ Yezu nanj te-te, àhəŋgrifəŋ ndo. Gayaŋ ya àhəŋgarfəŋ ndo ni ti àgria ejep ana bay na dal-dal.

Tədəm seriya àgasa Yezu a, si takad nanj kwa

(*Mark 15.6-15 ; Lək 23.13-25 ; Zəŋ 18.39-19.16*)

¹⁵ Kəla wuməri ga *Pak zla ti ndam *Zude tàbu tihindifiŋa kə Pilet a ti məfaya zal danjay a bəlaŋ. Tihindifiŋa ti nanj àbu afiaya maslaŋa ya tawayay na ana tay a. ¹⁶ Ay ka sarta gani nani ti zal

nahaŋ àvu a danjay bu slimi gayaŋ Yezu Barabas. Maslaŋa nani ti mis dek təsəra nanj a. ¹⁷ Nahkay ka ya ti mis ni təcakalava nahəma, Pilet nakəŋ èhindifiŋa kà tay a, àhi ana tay ahkado : « Kawayum hi ti nəfiaya way ana kuli a way ? Nəfiaya Yezu Barabas ana kuli a tək, day ti Yezu nanj ya ti təzalay *Krist ni aw ? » ¹⁸ Àdəm nahkay ti adaba àsəra təgəsibiyu Yezu ti adaba tagraləŋ solu palam. ¹⁹ Ka ya ti Pilet nanj àbu manjəhadani agray seriya ni ti wal gani àslərkibiyu mis àhi mərə məhi ahkado : « Maslaŋa nani ti mis jireni, kəgri araŋa ba. Adaba kani ga mələvad nàgra daliya dal-dal, kisim èzidekuva àna maslaŋa nana. »

²⁰ Eslini gədəkani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni akaba gədəkani ndahaŋ ni təhi ana mis macakalavani ni : « Humi : “Mawayay si kəfaya Barabas a, Yezu ti ni kəkada nanj a.” » ²¹ Bay ni àhi ana tay keti : « E kidɪŋ gatay cəeni ni bu ni ti kawayum ti nəfiaya way ana kuli a way ? » Nday nakəŋ təhi : « Barabas. » ²² Pilet nakəŋ àra ècia ma gatay na ti àhi ana tay : « Nahkay ti kawayum ti nəgri mam ana Yezu nanj ya ti təzalay nanj Krist ni mam ? » Nday dek təhi : « *Darfəŋ nanj kà təndal. » ²³ Pilet àhi ana tay keti : « Àgudar mam emiteni mam ? » Nday nakəŋ ba təzlah kay kay, tədəm : « Darfəŋ nanj kà təndal, darfəŋ nanj kà təndal. » ²⁴ Pilet nakəŋ àra àsəra mis ni eticiiki ma do, tawayay tizligaya ŋguwa ti, àcah yam àbarakaba ahar gayaŋ a kə eri ge mis na dek mək àdəm : « Kəkadum maslaŋa hini ti ahar goro àkibu bi, məsər gekuli. » ²⁵ Eslini mis ni dek tədəm ahkado : « Məgəskabá ka ahar geli akaba bəza geli a, təkad nanj. » ²⁶ Pilet àra ècia ma gatay na ti afiaya Barabas nakəŋ ana tay a, àhi ana ndam

* 27:10 Manjay Zakari 11.12-13 ; Zeremi 18.2-3 ; 19.1-2 ; 32.6-15.

slewja gayan ni tâzlêb Yezu àna kurupu. Tàra tâzlêba ti àhi ana tay tâzay nan, tôru tâdarfêj nan kà tândal.

*Ndam slewja teyefin kà Yezu
(Mark 15.16-20 ; Zêj 19.2-3)*

²⁷ Ndam slewja ni tâzoru Yezu nakêj a hud' ahay ga bay *Pilet ni vu. Eslini tâzalakivabiyu ndam slewja ndahan ni dek, târêkiva ka tay a târa têvelinji ahâr ana Yezu. ²⁸ Tâmbatki azana ndizeni, ²⁹ têkeleya adak a, tâslap hindigil-hindigil, tâfiviyyu a ahâr vu akada ga jaku ni, tâzay eziŋgwi tâfivù a ahâr ga daf vu. Tàra tâbêkia zlam a zla nahêma, tâbêhad mirdim kê meleher gayan tægri sa, teyefin, tâhi ahkado : « Mêgruk sa, bay ga ndam *Zêde ! » ³⁰ Eslini nday nakêj tîtifiviyyu esliê e eri vu, tâzafêja eziŋgwi na mæk tâsi a ahâr vu. ³¹ Tàra tâbia seki a nahkay ti tâcakwakia azana ya tâfêki na, tâbikabu azana gayan gayanani ya tâcakwakia ni. Kêlêj gani tâzay nan ga moru *madarfêj nan kà tândal.

*Tadarfêj Yezu kà tândal
(Mark 15.21-32 ; Lûk 23.26-43 ;
Zêj 19.17-27)*

³² Ka ya ti ndam slewja ni tâbu tâslakaba a kêsa ni ba ni ti tâbakabu ahâr akaba zal Sirej nahan, slimi gayan Simu. Eslini nday nakêj tâfêki ŋgasa ga mazay tândal ga *madarfêj Yezu ni. ³³ Nday nakêj tôru tinjêa ka mêlan nahan ; mêlan gani nani ti tâzalay Golgota, adêmvaba « mêlan ga aslat ga ahâr. » ³⁴ Tâvi zum mebedeni akaba haf bîlek-bîlekeni ana Yezu nakêj. Àra àcaka ti àwayay miseni ndo. ³⁵ Eslini nday nakêj tâdarfêj nan kà tândal ni. Tàra tâdarfêja nan a ti tâgraki ca-ca àki ka azana gayan ni bêlan àna bêlan ti tâsêr way azum way. ³⁶ Kêlêj gani tânjêhad tajêgaki nan. ³⁷ Eslini tâdarfêj pêlêŋgaf kà tândal agavêla ga ahâr gayan.

Ka pêlêŋgaf nani ti tâbêki zlam magudarani ge mis ni ti mis dek tâsêr ; tâbêki ti nahkay hi : « Hini ti Yezu bay ga ndam *Zêde. » ³⁸ Eslini keti tâdarfêj ndam akal bebem cù kà tândal ndahan kà gêvay ga Yezu, bêlan gani ka ahâr ga daf, bêlan gani ti ni ka ahâr ga gêjar gayan.

³⁹ Nday ya ti takoru gwar eslini ni târa tipia nan a ti tindivi nan, tâdaday ahâr, ⁴⁰ tâhikaboru : « Hini, nak ya ti kêdêam ahkado : “Nembêdvù *ahay gêdakani ge Melefît ni ti anêlêmbaba a hud' ga vad mahkêrani ba” ni do aw ? Tamal nak Wur ge Melefît ti hêŋgay ahâr gayak, hêraya kà tândal na zla aw ! » ⁴¹ Eslini gêdâkani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefît ni, ndam *mêsêr Wakita ge Melefît akaba gêdâkani ndahan ni têtêfêj daya. Têdêam ahkado : ⁴² « Nan nakêj àhêŋgaraba mis ndahan a keti ti àhêŋgaraba ahâr gayan a koksah timey ! Nan bay ga ndam *Izireyel ! Tamal nahkay ti mâhêraya kà tândal na ! Tamal ti àhêraya nahêma, leli tekedî amêfêki ahâr bilegeni. ⁴³ Àfêkia ahâr ke Melefît a, àdêam nan Wur ge Melefît ti, tamal Melefît awayay nan ti mâhêŋgay nan nihi zla aw ! » ⁴⁴ Mis ya tâbu madarfêjani kà gêvay ga Yezu nakêj, nday day tindivi nan nahkay.

*Yezu amêfêj kà tândal
(Mark 15.33-41 ; Lûk 23.44-49 ;
Zêj 19.28-30)*

⁴⁵ Fat àra êcika tirked-ked ka ahâr melefît a ti lêvêj àgray ka had ni dek tekdefin duk àbivoru àna njemdi mahkêr ya ga mêlakarawa. ⁴⁶ Àra àgra njemdi mahkêr ti Yezu àdi ana zlahay kay kay, àdêam : « Eloyi, Eloyi, lama sabahtani ? » Awayay adêmvaba ti « Bay Melefît goro ni, Bay Melefît goro ni, kêmbrêj nu ti kamam ? † » ⁴⁷ Mis ya tâbu eslini ni ndahan târa ticia gayan

ya ti àzlah na ti tédám : « Azalay Eli ni. »⁴⁸ Eslini biliŋ gatay ácuworu, ázay zlam ya esikabu yam akada ga matala ni, àtaliyu a zum cecawekeni vu ju6, ábahki ka aday àtèlikabiyu ana Yezu a ma vu ti mísi.⁴⁹ Ay mis ndahanj tãhi : « Besa day, tamal ti Eli ara ahəŋgay naŋ ti mara mipi. »

⁵⁰ Ay Yezu nakəŋ àzlahkivu kay kay, àmət. ⁵¹ Ka ya ti àmət ni ti azana ga mahay ga məlanj *njəlatani ya ti a huɗ ga *ahay gəɗakani ge Melefit ni bu ni ègəzlehvabiyu kwarra, agavəla cekw a haɗ. Haɗ àɗaɗay, huɗəkum tādahvu,⁵² mahay ge mindiviŋ təzłəkvaba mək ndam ge Melefit ya təmət ni, mis dal-dal e kiɗiŋ gatay bu təŋgaba. ⁵³ Ka ya ti Yezu àŋgaba e kisim ba ni ti mis ya təŋgaba ni tãhəraya e mindiviŋ ba, tãhuriyu a kəsa njəlatani vu. Eslini mis kay tipia tay a. ⁵⁴ Bay ga ndam slewja ni akaba ndam slewja ndahanj ya tajəgaki Yezu ni tãra tipia ga haɗ ya àɗaɗay na akaba zlam ndahanj ya àgravu na ðek ti aŋgwaz àɗəgakiya ka tay a, nahkay tédám : « Maslanja hini ti Wur ge Melefit eɗeɗiŋ. »

⁵⁵ Wál ndahanj dal-dal tãbu eslini cak, tamənjoru. Wál nday nani tãɗəbabiyu Yezu kwa e Gelili ga məgri təwi. ⁵⁶ E kiɗiŋ ga wál nday nani bu ni ti Mari ga kəsa Magəɗala, Mari məŋ ga ata Zek nday ata Zuzef, nahaj ni ti ni məŋ ga bəza ge Zebede təkibu ka tay.

Təfiyu kisim ga Yezu e mindiviŋ vu

(Mark 15.42-47 ; Lək 23.50-56 ; Zeŋ 19.38-42)

⁵⁷ Məlakarawa àra ègia ti bay ge elimeni nahaj àra ; slimi gayaj Zuzef, naŋ ga kəsa Erimete. Naŋ day bay məɗəbay Yezu. ⁵⁸ Naŋ nakəŋ òru afa ge Pilet, òru èhindi kisim ga Yezu ni. Nahkay Pilet nakəŋ àhi ana ndam slewja tōru tãvi. ⁵⁹ Zuzef àra àza kisim ga Yezu

na ti àkambah àna dawra məweni. ⁶⁰ Àra àkambaha ti àfiyu e mindiviŋ məweni vu. Mindiviŋ nani ti gayaj gayajani, èliyu a pəlad vu. Àra àfiya kisim ga Yezu na e mindiviŋ ni va ti àbəladiyiyu belim gəɗakani ana mahay ge mindiviŋ ni mək àsləka òru a magam. ⁶¹ Ata Mari ga kəsa Magəɗala ni nday ata Mari nahaj ni nday tãbu manjəhadani kə gəvay ge mindiviŋ ni.

Ndam slewja tajəgaki mindiviŋ ga Yezu ni

⁶² Hajəŋ gani vad *məpəsabana ti gəɗakani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam *Feriziyəŋ ni tōru ka ahar bəlanj afa ge Pilet. ⁶³ Tōru tɪnjua ti tãhi : « Bay, ka ya ti bay masəkad malfada nani naŋ àbu àna sifa ni àɗəm : “A vad ya mahkəŋ anəŋgaba e kisim ba.” Ma gayaj ya àɗəm ni àŋgiaya a ahàr ba ana leli a. ⁶⁴ Nahkay ti hi ana mis tãjəgay mindiviŋ ni, do ni ti ndam məɗəbay naŋ ni atara təzaba kisim gayaj na akal-akal a, atəhi ana mis àŋgaya e evid ba. Atara təɗəma ti malfada gatay ni amatam gayaj ya àsəkad ni. » ⁶⁵ Eslini Pilet nakəŋ àhi ana tay : « Ndam slewja nday hi, dəgum akaba tay ti tãjəgaki mindiviŋ ni akada gekəli ya kawayum ni. » ⁶⁶ Nahkay gəɗakani nakəŋ tōru ke mindiviŋ ni ga majəgani lala : tãhəndi lemerə gatay mək tãbəhad ndam slewja ga majəgakiani.

28

Yezu aŋgaba e kisim ba

(Mark 16.1-10 ; Lək 24.1-12 ; Zeŋ 20.1-10)

¹ Vad *məpəsabana àra àsləkaba, ge miledə fat azlərəvaya a vad ga gosku ye enjenjeni zla nahəma, ata Mari ga kəsa Magəɗala ni nday ata Mari nahaj ni tōru təmənjiyu mindiviŋ ni. ² Tōru tɪnjua ti haɗ àɗaɗay kay kay, həya məslər ga Bay geli àsləkabiya e melefit ba, àbəladiŋa belim na mək ànjəhadki digəs. ³ Vu

gani asladay akada ga avər ya abay aku ni ; azana gayan day bæd-bæd akada ga koskosay ni. ⁴ Ndam ya tajəgaki mindiviñ ni tãra tĩpia ti aŋgwaz àdəgakia ka tay a dal-dal, təgəgər, tĩgia akada sifa àniviyu ana tay va bi. ⁵ Eslini məslər ni àhi ana wál ni ahkado : « Aŋgwaz àwər kuli ba. Nəsəra, kədəbum ti Yezu nañ ya ti *tədarfəñ kà təndal ni ; ⁶ àŋgaba e kisim ba, nañ àbi ahalay va bi. Dəguma mənjumki, məlañ ya táfəkad kisim gayan ni nihi. ⁷ Nihi ti dəgum weceweci, kəhumi ana ndam madəbay nañ ni ahkado : “Àŋgaya e kisim ba ; àdoru ka hađ *Gelili kama gekuli, akədumi ahər ti eslini, akada gayan ya ti àhi ana kuli ni.” Ma goro ti nahkay. »

⁸ Wəwal nakəñ təsləka ke mindiviñ na ke wecewecena ; aŋgwaz awər tay, ay təbu təmərnu dal-dal. Təcuhworu, tawayay moru məhi ma gani ana ndam *madəbay Yezu ni. ⁹ Ka ma geli hini ti Yezu àŋgazlivu ana tay, àhi ana tay ahkado : « Nəgri sa ana kuli. » Eslini wál ni tərəkioru təbəhadı mirdim, təbəkı ahar ka asak gayan ni, təzləbay nañ. ¹⁰ Eslini Yezu àhi ana tay ahkado : « Aŋgwaz àwər kuli ba, dəgum kəhumi ana bəza ga mmawa ni tōru e Gelili. Eslini ti atoru tĩpi nu. »

Ndam majəgay mindiviñ ni taŋgəhadı ere ye ti àgravu ni ana mis

¹¹ Ka ya ti wál ni nday təbu e divi bu mba ni ti ndam slewja ndahan e kidıñ ga nday ya tajəgaki mindiviñ ni bu tōru a kəsə vu. Tōru tıñjua ti taŋgəhadı ere ye ti àgravu ni dek ana gəđákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni. ¹² Nahkay gəđákani nani taŋgasvu akaba gəđákani ndahan, təgray sawari e kidıñ gatay bu. Tãra təzlapakaba ti təbi siŋgu ana ndam slewja ni dal-dal, ¹³ təhi ana tay ahkado : « Dəmum : “Ga

məlavad ka ya ti leli e dıwir bu ni ti ndam madəbay nañ ni tãra təzaba kisim gana akal a.” ¹⁴ Tamal bay ni ecia ma gana ti məsəra ere ye ti aməhi na, emiciiki ana leli ; nahkay ti aməgri arañja ana kuli do. » ¹⁵ Ndam slewja nakəñ təhəl siŋgu ni mək təgray ere ye ti təhi ana tay ni. Nahkay kwa ka sarta gani nani duk àbivaya kana ndam *Zude ndahan kay təgəskabá ma gani nana.

Yezu àŋgazlivu ana ndam madəbay nañ ni

(Mark 16.14-18 ; Lük 24.36-49 ; Zeñ 20.19-23 ; Tıwi 1.6-8)

¹⁶ Ndam *madəbay Yezu kru mahar bəlañani ni tōru e Gelili, ka həma ya ti Yezu àhi ana tay tōru ni. ¹⁷ Tōru tıñjua, tĩpi nañ a ti təbəhadı mirdim, təzləbay nañ, ay ti mis ndahan e kidıñ gatay bu təhi ana ahər bi nañ do. ¹⁸ Eslini Yezu àhəđəkfəñbiyu kà tay, àhi ana tay : « Melefit àvua njəda gayan a dek ga məgur məlañ ya agavəla akaba məlañ ya ka hađ na. ¹⁹ Nahkay ti dəgum, humioru ma ana mis ga hađ ga məlañ ni dek ti tĩgi ndam madəbay nu. Barum tay àna slimi ga Baba, ga Wur gayan akaba ga *Məsuf Njəlatani. ²⁰ Ere ye ti nəhi ana kuli ni dek ti cahumi ana tay ti təgəskabá. Səruma, nu nəbu akaba kuli kəlavad, duk abivoru ana mandav ga duniya. »

**Ma M_wweni
Sulumani ya Mark
àbèki ni
Ere ye ti mädämki ka
Ma M_wweni
Sulumani ya Mark
àbèki ni**

Maslanja ya ti àbèki wakita ga Mark ni adafay slimi gayan̄ a wakita ni bu ndo. Ku tamal nahkay n̄nḡu ni, kwa ka m̄njèki gani ndam ga Yezu dek t̄s̄era àbèki ni ti Mark (t̄zalay nan̄ Z̄eṅ daya : T̄w̄i 12.12, 25). T̄s̄era Mark ti tàgrakabu t̄w̄i akaba Piyer, m̄k àslamalakabu pakama ga Yezu ya Piyer èci, àhi ni : ere ye ti Mark àbèki a wakita gayan̄ ni bu ni dek ti akada ga pakama ge Piyer ya àhi ana mis ni (T̄w̄i 10.37-40) : ànjèki ka baray ga Yezu, èndeveriṅ àna ga Yezu ya àm̄t m̄k àngaba e kisim ba ni. Mark ti tàgrakabá t̄w̄i akaba Pol a daya (T̄w̄i 12.25 ; 13.5, 13 ; 2 Timote 4.11).

A wakita gayan̄ ni bu ni ti Mark adafay zlam ga ndam Z̄ude ya tagray ni (7.2-4 ; 15.42), ah̄nḡaraba ma ndahan̄ ya ndam Z̄ude t̄zlapay na daya (3.17 ; 5.41 ; 7.11, 34 ; 15.22). Nahkay m̄s̄era àbiki wakita ni ti ana ndam ya ti nday ndam Z̄ude do ni ; ahaslani àbu m̄bèkiani a wakita ndahan̄ bu Mark àbèki wakita gayan̄ ni ka had̄ Itali ahkay do ni a Rom (ka 2 Timote 4.11 Pol àhi ana Timote t̄ràkioru ka nan̄ a Rom nday ata Mark).

A Rom ti tàgria daliya ana ndam ga Yezu a : a wakita gayan̄ ni bu ni ti Mark awayay m̄vi nj̄eda ana nday ya ti t̄cakay daliya azuhva m̄fèki ah̄r gatay ka Yezu ni (1.12-13 ; 8.34-38 ; 10.29-30 ; 13.11-13).

Mark àngèhad̄ ere ye ti Yezu àgray akaba àd̄m ni akada ga ata Meciȳ

nday ata L̄uk ya t̄nḡèhad̄ ni : Yezu ànjèki ke t̄w̄i gayan̄ ka had̄ Gelili, òru gwar a Zeruzalem. Ay Mark àngèhad̄ pakama ga Yezu kay ndo ; ah̄r gèdakani àngèhad̄ ere ye ti Yezu àgray ni. Zlam ga Yezu ya àgray ni day ata Meciȳ nday ata L̄uk t̄nḡèhad̄a àtama ga Mark na, ay pakama ga Mark ndahan̄ ya àngèhad̄ ni ti àtam ga nday ndahan̄ ni (mazavu gani nihi, gurumkabu Mark 5.1-42 akaba Meciȳ 8.28-34, 9.18-26 akaba L̄uk 8.26-37, 41-56, ahkay do ni Mark 6.14-29 akaba Meciȳ 14.1-12 akaba L̄uk 9.7-9). Ku tamal àngèhad̄ pakama ga Yezu kay ndo n̄nḡu ni Mark àd̄m Yezu ti bay macahi zlam ana mis (1.21-22, 27 ; 2.13 ; 4.1 akaba ndahan̄) : a wakita ga Mark bu mis t̄zalay Yezu « M̄si » (4.38 ; 5.35 ; 9.17 akaba ndahan̄).

Mark àngèhad̄ ga Yezu ya àd̄m t̄d̄fi nan̄ ana mis ba ni (1.34, 44 ; 3.12 ; 5.43 ; 7.36 ; 8.26, 30). Si ka ya ti am̄m̄ta, am̄nḡaba e kisim ba ni day kwa ti awayay ti mis t̄s̄er nan̄ ti nan̄ way (9.9).

Pakama ge Z̄eṅ bay m̄baray mis ni

(Meciȳ 3.1-12 ; L̄uk 3.1-18 ; Z̄eṅ 1.19-28)

¹ *Ma M̄w̄eni Sulumani àki ka Yezu *Krist, Wur ge Melefit, ànjèki ² akada ga Bay Melefit ya ti àd̄m ni. Ma gayan̄ ya àhi ana Yezu ni àbu m̄bèkiani a wakita ga bay *mah̄nḡaray pakama gayan̄ Izayi ni bu. Àhi :

« Nihi ti nu n̄bu n̄sl̄oruru bay m̄sl̄ar goro nah̄n̄ kama gayak

ti m̄sl̄amatukkabu divi.* ³ D̄nḡu gayan̄ ah̄ndabiyu a hud̄ gili bu.

Àd̄m ah̄kado : “Slamatumikabu divi ana Bay gèdakani.

Ah̄r àd̄m divi gayan̄ m̄la ndalaba.” † »

* 1:2 Malasi 3.1. † 1:3 Izayi 40.3.

⁴ Nahkay ti zal nakəŋ, təzalay naŋ Zeŋ, òru a huđ gili vu ga *məbaray mis. Àra ènjia eslina ti àdəm ahkado: « Mbatumkaba majalay ahàr gekəli a. Tamal kàmbatumkaba majalay ahàr gekəli a ti, nabaray kəli. Nahkay ti Bay Melefit ambərfəŋa zlam magudarani gekəli ni kè kəli a. » ⁵ Zeŋ àra àdəma nahkay ti ndam ga hađ *Zəde akaba ndam Zerəzalem ni dek tərəkia. Tàra tɪnjia ti tədəfaya zlam gatay ya tągudar na, mək Zeŋ nakəŋ àbaray tay a zalaka *Zərdeŋ bu həya.

⁶ Zeŋ ti naŋ àbu àna azana mələmani àna eŋgəc ge ezligwemi, awəlvù àna maspara ga ambəl a zuh bu. Zlam məzum gayəŋ ti eyew akaba amu. ⁷ Naŋ àbu azlah, àhi ana tay: « Maslaŋa nahaŋ naŋ àbu ara e divi ba kələŋ goro a. Naŋ nani ti mis gəđakani, njəda gayəŋ àtama goro a. Nu ti way ga mandəhad ahàr ti nēpicheiaba ezewed ga kimaka gayəŋ a di way? » ⁸ Nu ti nàbaray kəli àna yam, naŋ ti ni amara məbaray kəli àna *Məsuf Njəlatani. »

Zeŋ abaray Yezu

(*Meciyə 3.13-17; Lək 3.21-22*)

⁹ Ka ya ti Zeŋ naŋ àbu *abaray mis nahəma, Yezu ècikbiyu a Nazaret ka hađ *Gelili, àrəkia mək Zeŋ nakəŋ àbaray naŋ a zalaka *Zərdeŋ bu. ¹⁰ Yezu naŋ àbu acələya a yam ni ba ni ti èpi huđ melefit adahvu, èpi *Məsuf ge Melefit ahərkiaya akada ga kurkoduk ya ahər na, àhuriviyu a vu vu. ¹¹ Eslini dəŋgu àhəndabiyu a huđ melefit bu akada dəŋgu ge mis, àhi: « Nak ti wur goro, nawayay kur dal-dal, kəmərü məbərüv dal-dal. »

Seteni awayay ahəlfəŋa eyə kà Yezu a

(*Meciyə 4.1-11; Lək 4.1-13*)

¹² Eslini *Məsuf ge Melefit nakəŋ àzoru Yezu a huđ gili vu həya.

¹³ Yezu òru ènjəa a huđ gili ni va ti anjəhad eslini vad kru kru fađ. Naŋ àbu eslini ti *Seteni ahəlfəŋa eyə a. Ka sarta gani nani ti Yezu naŋ àbu e kiđiŋ ga zlam ge gili bu; *məslər ge Melefit təbu təfi ahàr.

Yezu azalay ndam məgəs kiliffađ, tigi ndam mađəbay naŋ

(*Meciyə 4.12-22; Lək 4.14-15; 5.1-11*)

¹⁴ A vad nahaŋ tàra təwəla Zeŋ a. Tàra təwəla naŋ a nahəma, Yezu òru ka hađ *Gelili. Òru ènjəa eslina ti àhi *Ma Məweni Sulumani ge Melefit ana mis. Ahivù ana tay, àdəm ahkado: ¹⁵ « Sarta ènjia. Melefit ara azum bay gayəŋ e kiđiŋ gekəli bu, Məgur gayəŋ ènjia. Mbatumkaba majalay ahàr gekəli a, gəsumkabá Ma Məweni Sulumani na. »

¹⁶ A vad nahaŋ Yezu naŋ àbu akoru kà gəvay ga dəluv Gelili ti èpi mis bebem cə; biliŋ gani slimi gayəŋ Simu, nahaŋ ni ti ni wur ga məŋani Andre. Nday təbu tətəliyu zəva gatay a dəluv vu, adaba nday ndam məgəs kilif. ¹⁷ Eslini Yezu àhi ana tay: « Dəbumbiyu nu; anagraŋ ti kígum ndam məhəlibiyu mis ana Melefit akada ya ti kəgəsum kilif ni. » ¹⁸ Tàra ticia pakama ga Yezu na ti təmbərü bu zəva gatay ni ndəbak, tədəbay naŋ həya. ¹⁹ Nday təbu takoru kama guzit ti Yezu èpi mis ndahaŋ cə keti; nday bəza ge Zebede, bəlaŋ gani slimi gayəŋ Zek, nahaŋ ni ti ni slimi gayəŋ Zeŋ. Nday a *slalah ga yam bu, təbu təslamalay zəva gatay. ²⁰ Àra èpia tay a ti àzalay tay. Nday nakəŋ tàra ticia zalay gayəŋ na ti təmbərü bu bəŋ gatay Zebede akaba mis ya təgriki təwi ana tay ni a slalah ga yam ni bu, tədəbay naŋ.

Yezu agariaba seteni ana maslaŋa nahaŋ a
(*Lək 4.31-37*)

21 A vad nahan Yezu akaba ndam madabay nan ni toru a Kafarnahum. Vad *mepesabana ara enjia ti tãhuriyu a ahay ga *mahangalavù Melefit vu, mak Yezu nakəŋ anjəki ka macahi zlam ana mis. 22 Zlam gayan ya acahi ana tay ni ti agria ejep ana tay a, adaba tici macahay zlam akada gayan ni day-day ndo. Ahi ma ana tay akada ga bay ni, do ni ti akada ga ndam *masər Wakita ge Melefit ya təcahi zlam ana mis ni do.

23 Nday tãbu a ahay ga mahangalavù Melefit ni bu nahəma, zal nahan seteni aniviyu a ahər bu nan anjəki ka tay eslini. Azlah, 24 adəm: « Yezu zal Nazaret ! Nak ti kadəbafəŋa mam kə leli a mam ? Kəra ge mijin leli a waw ? Nak dəgiya, nəsəra kur a lala ; nak Bay *njəlatani ge Melefit ya əslərbiyu ni. » 25 Eslini Yezu nakəŋ əzlacaki ke seteni ni bəra, əhi : « Lakakaba, sləkiaba ana maslaŋa hina. » 26 Seteni nakəŋ ara ecia zlacay gayan na ti adaday maslaŋa nani kay kay, əzlah kay kay, əsləkiaba. 27 Mis ya ti eslini ni dek təra tipia ere ye ti agravu na ti agria ejep ana tay a dal-dal ; təzlapaki e kidin gatay bu, tədəm : « Məŋ ga mam hini mam ? Zlam gayan ya acahi ana leli ni ti zlam məweni ; azlapay akada ga bay ni. Ku seteni day əhi ma ana tay, mak təgəsikabu. » 28 Nahkay ti slimi ga Yezu ahəndoru ke weceweceni ka had *Gelili dek.

*Yezu ahəŋgaraba mis a
(Meciya 8.14-17 ; Luk 4.38-41)*

29 Yezu akaba Simu, Andre, Zek, Zeŋ təra təhəraya a ahay ga *mahangalavù Melefit ni ba ni ti toru suwwa a magam ga ata Simu nday ata Andre huya. 30 Eslini ti mireŋ ga Simu nan əvu mandəhadani, aku abəkia. Yezu oru enjua ti təhi ma gani huya. 31 Yezu ara ecia ma gana ti ahədakfəŋiyu, əgəs ahar gani, ezefteba nan a. Aku

nakəŋ ahəlkia huya, mak wal ni afi ahər ana tay.

32 Mələkarawa ara ecia fat ədiya a ahay va, məlan ediza ti təhəlibiyu mis ya ti təbesey do ni dek akaba nday ya ti seteni agray tay ni dek ana Yezu. 33 Mis ga kəsa ni dek təŋgasfəŋvu kə mahay ya ti Yezu nan əvu ni ; 34 eslini Yezu nakəŋ ahəŋgaraba mis ya ti arməwər gərgərani awər tay na kay ; mis ya ti seteni aniviyu ana tay ni day agariaba ana tay a. Acafəŋa seteni na kə zlapay a, adaba təsəra nan a.

*Yezu ahi ma gayan ana mis
(Luk 4.42-44)*

35 Də ana zuzəeni ti Yezu ecikaba, ahəraya oru a hud gili vu. Oru enjua ti ahəŋgalay Melefit. 36 Eslini Simu akaba zləbəba gayan ni tədəboru nan. 37 Təra tədia ahər a ti təhi ahkado : « Mis dek tədəbay kur. » 38 Eslini Yezu nakəŋ əhi ana tay : « Tokumum mədəgum a kəsa ndahan vu, ti nəhivù pakama ge Melefit ana mis nday ye eslini ni bilegeni. Nu nara ti ga magray təwi gani nani. » 39 Nan nakəŋ mak əsawaday ka had *Gelili dek ; a kəsa gərgərani bu dek əhi pakama ge Melefit ana mis a ahay ga *mahangalavù Melefit ye eslini ni bu, agariaba seteni ana mis ndahan a daya.

*Yezu ahəŋgaraba zal ambələk a
(Meciya 8.1-4 ; Luk 5.12-16)*

40 A vad nahan zal ambələk nahan arəkia ka Yezu a abəhadı mirdim, əhi ahkado : « Kam-kam, tamal kawayay ti kisliki mahəŋgaraba nu a ti nigia mis njəlatana. » 41 Eslini əsia cicihi ana Yezu a ; Yezu nakəŋ azoru ahar, enjifin, əhi ahkado : « Nawayay, gia mis njəlatana. » 42 Yezu ara enjifin ti maslaŋa nani əngaba, ecia mis njəlatana huya. 43-44 Eslini Yezu ələgi, əhi ahkado : « Nihə kəŋgaba nahəma, kəhi ma gani ana maslaŋa

ba. Ru kàngazli vu gayak ni ana bay *manjalabakabu mis akaba Melefit sawaŋ; kàvi zlam ana Melefit akada ge Mawiz ya àdàm a wakita gayan bu ni, adaba kigia mis njelatana. Nahkay mis etipi. Etipia ti atasər nak kàngaba, kigia mis njelatana. » Àra àhia ma nahkay ti àhi : « Sləka. » ⁴⁵ Ay zal nakəŋ àra àsləka ti anjəki ka mədəm pakama ni dal-dal sawaŋ. Maslaŋa ya ti àdi ahàr ni lu ba àhi ma gani. Àdəmva pakama na nahkay ti Yezu èsliki mähuriyani a kəsa vu vay-vay va do, adaba mis təsəbaki. Nahkay ànjəhad e gili cak àfəŋ kà kəsa, mis gwar eley gwar eley do dek tərəkioru.

2

Yezu ahəŋgaraba zal dərə
(Meciyə 9.1-8 ; Lək 5.17-26)

¹ Àra àgra vad a bal zla ti Yezu àŋga a Kafarnahum a. Naŋ àbu a magam eslini ti mis ticifiŋa daɗay a. ² Tərəkia tàra tàngasvu dal-dal a ahay ya ti naŋ àvu ni bu. Məlan manjəhadani kà gəvay gayan àbi, kà mahay tekeɗi məlan àbi, adaba mis ni təsəbay. Naŋ nakəŋ naŋ àbu acahi ma ge Melefit ana tay. ³ Naŋ àbu acahi zlam ana tay nahkay ti mis ndahan fad təzibiyu zal dərə nahan àki ka slalah. ⁴ Ay tislili məzikabiyu naŋ ana Yezu do, adaba mis tisliva eslina. Nahkay ti təcəliyu ka *dalahaŋ ga ahay ni, təhəlkia gwar ka palahaŋ ya ti Yezu naŋ àvu na bal, mək təfiyu naŋ mandəhadkiani ka slalah gayan ni gwar ka məlan məhəlkiana ni. ⁵ Yezu nakəŋ àra èpia ere ye ti təgray na ti àsəra təfəkia ahàr a. Nahkay àhi ana zal dərə ni : « Wur goro, zlam magudarani gayak ni mambərfukana dek. »

⁶ Eslini zla ti ndam *məsər Wakita ge Melefit təvu manjəhadani bilegeni. Nday nakəŋ təbu təjalay a ahàr gatay bu, təhi ana ahàr

ahkado : ⁷ « Àdəm ma hini ti kamam ? Azay ahàr gayan akada naŋ Melefit timey ! Way esliki mambərfəŋa zlam magudarani kə mis a tata way ? Tigi Melefit kwa do ni ! » ⁸ Nday təbu təjalay ahàr nahkay ti Yezu àsəra ere ye ti təjalaki ahàr na àndava, mək àhi ana tay : « Kajalum ahàr nahkay ti kamam ? ⁹ Zləzlada gani ti nəhi : “Zlam magudarani gayak ni mambərfukana,” tək day ti nəhi : “Cicikaba, za slalah gayak na, sawadəy” ni aw ? ¹⁰ Ay nawaway ti kəsərum nu *Wur ge Mis ti nislili mambərfəŋa zlam magudarani kə mis ka had a. » Mək àhi ana zal dərə nakəŋ : ¹¹ « Nəhuk nahəma : cicikaba, za slalah gayak na, ru a magam. » ¹² Eslini naŋ nakəŋ ècikaba cakwad həya, àzay slalah gayan ni, àhəraya e mite va kə eri ge mis na dek. Ere ye ti àgravu ni ti àgria ejep ana tay a dek, tədəgi ana mazləbay Melefit. Tədəm : « Ere hini bik-bik, mipi kə eri geli ndo. »

Yezu azalay Levi
(Meciyə 9.9-13 ; Lək 5.27-32)

¹³ Yezu nakəŋ òru gwar kà gəvay ga dəluv ni keti. Mis dek tərəkioru, mək àcahi zlam ana tay. ¹⁴ Ka gayan ya naŋ àbu akoru ni ti èpi Levi wur ga Alfe, naŋ àbu manjəhadani digəsa ka məlan *məhəl hadam. Eslini Yezu nakəŋ àhi ahkado : « Dəbabiyu nu. » Nahkay Levi nakəŋ ècikaba cakwad, àdəboru naŋ.

¹⁵ Kələŋ gani Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni tòru afa ge Levi nakəŋ. Tòru tìnjua eslina ti təzum zlam akaba ndam məhəl hadam akaba ndam magudar zlam ndahan kay, adaba mis nday nani ti nday dal-dal, təbu tadəbay naŋ. ¹⁶ Yezu naŋ àbu azum zlam akaba tay nahkay ti ndam *məsər Wakita ge Melefit tipia ; nday nani ti ndam *Feriziyen. Tàra tipì naŋ a ti təhi ana ndam madəbay naŋ

ni ahkado : « Ahəmamam ti Yezu azum zlam ka ahar bəlanj akaba ndam məhəl hadam akaba ndam magudar zlam ni mam ? »¹⁷ Nanj nakənj əra əcia pakama gatay na ti əhi ana tay ahkado : « Ndam ya ti nday njalanj-njalanj ni ti tōru afa ga zal doktor do ; si ndam ga arməwər day kwa ti takoru afa gani. Nu nàra ti ga mazalay ndam jireni do, nàra ti ga mazalay ndam magudar zlam sawanj. »

Məgəs ndəra

(*Meciyə 9.14-17 ; Lək 5.33-39*)

¹⁸ A vad nahanj ndam madəbay Zej bay məbaray mis ni təbu təgəs ndəra akaba ndam Feriziyen. Eslini mis tərəkia ka Yezu a təhi ahkado : « Ndam madəbay Zej ni akaba ndam Feriziyen ni təbu təgəs ndəra ti ndam madəbay kur ni təgəs do ni ti kamam ? »¹⁹ Yezu əhəngrifən ana tay, əhi ana tay ahkado : « Ka ya ti bay ya ti aday wal ni nday təbu akaba zləbəba gayanj ni ti zləbəba ni təgəs ndəra tata waw ? Təgəs ndəra ka ya ti nanj əbu akaba tay ni do. ²⁰ Ay sarta nahanj amara, atəgəskia bay ga wal ni kə tay a. Ka sarta gani nani day kwa ti atəgəs ndəra. ²¹ Yaw mis əbi azay azana məweni asiviyu ana azana gayanj midigweni bi. Tamal əgra nahkay ti azana məweni ni ara asəkivu azana midigweni ni, mək məlanj megəzlehvani ni ara asagakivu. ²² Nahkay day mis abəviyu zum new-neweni e kene-kene midigweni vu ti əbi. Tamal əgra nahkay ti, zum new-neweni ni əra əwəsa ti ara etezkaba kene-kene na, nahkay ti emizikiba ka tay a cicəna. Təbəviyu zum new-neweni ti e kene-kene məweni vu. »

Yezu nanj bay ga vad məpəsabana
(*Meciyə 12.1-8 ; Lək 6.1-5*)

²³ A vad *məpəsabana nahanj ba ti Yezu akaba ndam madəbay nanj ni təbu tasləkaba a vədanj ga *alkama ba. Eslini ndam

madəbay nanj ni təbu teheboru alkama ni ga mahəpədani ka ahər divi. ²⁴ Təbu teheboru nahkay ti ndam *Feriziyen ndahanj təhi ana Yezu : « Melefit ədəm e *Divi gayanj ni bu : “Kəgrum təwi a vad məpəsabana ba ba” ti, nihi ti ndam madəbay kur ni tagray ti kamam ? »²⁵⁻²⁶ Eslini Yezu əhəngarfən, əhi ana tay ahkado : « Kəjeŋgəm ere ye ti Devit əgray ni ndo aw ? Ka ya ti Abiyatar nanj bay gədəkani ga ndam *mənjalabakabu mis akaba Melefit ni ti Devit zlada ədəkiva, ləwir əwər tay akaba ndam gayanj. Nahkay əhuriyu a ahay ge Melefit ni vu, əzum *dipej ya təkəkədi ana Melefit ni. Ay ti Melefit ədəm e Divi gayanj ni bu, mis ndahanj təzum dipej nani do ; si ndam *mənjalabakabu mis akaba Melefit ni day kwa ti təzum. Ay Devit nakənj ōru əzum, mək əvi ana ndam gayanj ni, təzum bilegeni. »²⁷ Yezu əhi ana tay keti : « Vad məpəsabana ti Bay Melefit əgriaya ana mis a, do ni ti əgri mis ana vad məpəsabana ndo. ²⁸ Nahkay ti ku a vad məpəsabana ba day Bay ya ti adəm təgray zlam hini ni ti nu *Wur ge Mis. »

3

Yezu əhəngaraba zal ya ahar mikəlfijana na

(*Meciyə 12.9-14 ; Lək 6.6-11*)

¹ Yezu əngoru a ahay ga *mahəngalavū Melefit ni vu keti. Eslini zal nahanj nanj əvu ahar mikəlfijana. ² Mis ye eslini ni təbu tamənjələn ana Yezu. Təhi ana ahər ahkado « Kani vad *məpəsabana ti, akal ti ara əhəngaraba nanj a waw ? » Tawayay tacalki Yezu ka zlam magudarani. ³ Yezu nakənj əhi ana zal ya ti ahar mikəlfijana ni : « Cikaba, ra e kidinj ge mis ni va. » ⁴ Mək əhi ana mis ya ti eslini ni : « ŋgakaday, Melefit ədəm mam a wakita ya Məwiz

àbàki ni bu mam? Àvia divi ana mis ga magray zlam sulumana a vad mepəsabana tək, ga magray zlam magudarana waw? Ga mahəngay mis tək, ga makađ mis aw? » Nday nakəŋ təlatakabá te-te. ⁵ Àmənjaləŋ kà tay àna məzum bəruv dal-dal, adaba ticiiki slimi do. Àhi ana zal ya ti ahar mikəlfina ni: « Təlbəiyu ahar gayak ni. » Àra àtəlikabiya ti ahar gayəŋ ni àslamalava, əgia səndu6-səndu6ana. ⁶ Ndam *Feriziyəŋ ni tàra tìpia ere ye ti àgravu na ti tàhəraya a ahay ni ba, təngasvu akaba ndam mađəbay bay *Erot ni həya; təgray sawari ahəmamam ti tìjin Yezu ni.

Mis kay tara afa ga Yezu a

⁷ Yezu akaba ndam mađəbay naŋ ni təsləka tòru kà dəluv ni. Mis dal-dal tədəboru naŋ: tədəboru naŋ ti ndam Gelili, ndam *Zude ⁸ akaba ndam ga kəsa gatay Zerəzalem, ndam Idəme, mis ya ti təsləkabiya ke ledi ga zalaka *Zərdeŋ a ni, ndam ga hađ ga kəsa Tir akaba ga kəsa Sidon. Tərəkia dal-dal adaba ticia ere ye ti àgray na dek. ⁹ Eslini àhi ana ndam mađəbay naŋ ni ahkado: « Slamalumukabá *slalah ga yam a, do ni ti mis ni atanğələđ nu. » ¹⁰ Àhi ana tay nahkay ti adaba naŋ àbu ahəngaraba mis a dal-dal. Nahkay ndam ga arməwər dek tədədkiyu; way way do awayay ti mījifin lu. ¹¹ Seteni ni tàra tìpia naŋ a ti təbəhađi mirdim, meleher ndi6a ndi6a ana hađ, tədəgiki ana zlahay, təhi ahkado: « Nak Wur ge Melefit. » ¹² Eslini Yezu àzlacaki ka tay ŋgak-ŋgak, àhi ana tay: « Kəđəfum nu ba. »

Yezu adaba ndam asak gayəŋ a kru mahar cə
(Meciyə 10.1-4; Lək 6.12-16)

¹³ Yezu àcəloru a həma vu. Eslini àzalay ndam ya ti adaba tay a ni; nday nakəŋ tərəkivoru. ¹⁴ Ndam

ya tigi ndam gayəŋ ni ti nday kru mahar cə: awayay ti tənəhadkəbu, məslər tay ga məhioru pakama gayəŋ ana mis; * ¹⁵ àvi njeđa ana tay ti təgariaba seteni ana mis a daya. ¹⁶ Nday kru mahar cəeni ni ti slimi gatay nday hi: Simu àdi slimi Piyer, ¹⁷ bəza ge Zebede ata Zek nday ata wur ga məjani Zəŋ; nday ti Yezu àdi slimi ana tay Bowanerges, awayay adəmvaba nday akada ga aday ga avər ya aməcay ni; ¹⁸ Andre, Filip, Bartelemi, Meciyə, Tumas, Zek wur ga Alfe, Tade, Simu naŋ bəlan ga ndam ya takəđvəkiyu ka hađ gatay ni, ¹⁹ nahəŋ ni ti ni Zədas Iskariyot, bay ya ti amara məsəkumoru Yezu ni.

Yezu ti agray təwi àna njeđa ge Melefit tək, àna njeđa ge Seteni aw?
(Meciyə 12.24-32; Lək 11.15-23; 12.10)

²⁰ Yezu akaba ndam mađəbay naŋ ni tənğa a magam a. Eslini mis dal-dal tənğasfəŋvu kà tay keti. Mis ni təbu kay nahkay ti Yezu akaba ndam mađəbay naŋ ni ahar tekeđi tənğətfəŋ ga məzum zlam do. ²¹ Ndam gayəŋ ni tàra ticia ti tàra. Tawayay tazay naŋ, tədəm ahkado: « Endisl àniviyu va bi. »

²² Ndam *məsər Wakita ge Melefit təbu eslini, ticikbiyu kwa a Zerəzalem. Tədəm ahkado: « Yezu nahəma, seteni *Belzebəl àniviyu. Agariaba seteni ana mis a ni ti àna njeđa ga bay ge seteni nani. »

²³ Eslini Yezu àzalay tay, àhi ma ana tay àna ma *gozogul: « Ahəmamam *Seteni esliki magaray ahər gayəŋ gayəŋani ni mam? » ²⁴ Tamal ndam ga hađ nahəŋ nday ndayani takəđvu e kidin gatay bu ni ti hađ gani àŋgoru kama do. ²⁵ Tamal ndam ga huđ ahay takəđvu e kidin gatay bu ni ti huđ ahay gani àŋgoru kama do. ²⁶ Nahkay day tamal

* 3:14 A wakita ndahəŋ bu tədəm: « Ndam ya ti tigi ndam gayəŋ ni ti nday kru mahar cə, àzalay tay ndam asak gayəŋ: awayay ti tənəhadkəbu. »

Seteni ezirey ahàr gayan̄ ti njəda gayan̄ èdeva, àngoru kama koksah ; gayan̄ àndava hūya. »

²⁷ Yezu àdəm keti : « Mis ahuriyu a ahay ge mis njəda-njədani vu, mək ahəlfəŋa zlam gayan̄ a mən̄jəd məwəl nan̄ ti àgravu koksah. Si tamal àwəla nan̄ a day kwa ti ahəlfəŋa zlam gayan̄ a. ²⁸ Nəhi ana kəli nahəma, zlam magudarani ge mis ya tagudar ni dek akaba ndivey ya tindivi Melefit ni dek ti Melefit ambərfəŋa kà tay a. ²⁹ Ay maslaŋa ya ti endivi Məsuf gayan̄ ni ti, magudar zlam gayan̄ nani ti Melefit àmbərfəŋa day-day do. Maslaŋa nani amanjəhad akaba zlam magudarani gayan̄ ni kan̄gay-kan̄gay hūya. »

³⁰ Yezu àhəŋgarfəŋ kà pakama gatay ni nahkay ti adaba tədəm « Seteni àniviyyu. »

Ndamam ndam ga hud ahay ga Yezu ededīŋ ededīŋeni ni mam ?

(Meciy^u 12.46-50 ; L^{uk} 8.19-21)

³¹ Eslini mən̄ ga Yezu akaba bəza ga mən̄ ga Yezu tàra tīnjia. Nday e mite bu, təslərkiyu mis ti māzaliyu nan̄. ³² Ay ti mis təvu dal-dal manjəhadani, tèveliŋia ahàr ana Yezu a. Təhi ahkado : « Ata muk akaba bəza ga muk təbu e mite bu, təzalay kur. » ³³ Àhəŋgrifəŋ ana tay, àdəm ahkado : « Mən̄ goro ti way ? Bəza ga mmawa ti ndamam ? » ³⁴ Eslini Yezu nakəŋ àmən̄jaləŋ kə mis ya ti tèveliŋi ahàr ni dek, àhi ana tay ahkado : « Mən̄ goro akaba bəza ga mmawa nahəma, nday hini. ³⁵ Maslaŋa ya ti agray ere ye ti Melefit awayay ni ti, nan̄ nani ti wur ga mmawa zalani, bi walani, mmawa daya. »

4

Bay mabəhad hilfi ga zlam

(Meciy^u 13.1-9 ; L^{uk} 8.4-8)

¹ Yezu òru gwar kà gəvay ga dəluv ni ga macahi zlam ana mis keti. Eslini mis dal-dal təcakalafəŋvu,

nahkay nan̄ nakəŋ káy àcəliyu a *slalah ga yam vu ka ahàr ga dəluv ni, ànjəhadviyu digəs, àcahi zlam ana tay ; mis macakalavani ni nday təbu kà gəvay ga dəluv ni, təbi slimì.

² Àcahi zlam gərgəri kay ana tay àna ma *gozogul. A pakama gayan̄ ya àhi ana tay ni bu ni ti àdəm ahkado : ³ « Cəm day, maslaŋa nahəŋ àhəraya òru e gili ga mabəhad hilfi ga zlam. ⁴ Nan̄ àbu abəhadòru hilfi ga zlam ni ti bal gani àdəgoru e divi vu. Nahkay edidīŋ tàra təndaba. ⁵ Bal gani keti àdəgoru ka pələd ya had àhəcaki ni. Àfətaya hūya, adaba had àki ka pələd ni kay bi. ⁶ Àra àfətaya, fat àra àvədīa ti èhiriŋaba adaba àbiyu sliri a had vu kay ndo. ⁷ Bal gani keti àdəgiyu a adak vu. Àra àfətaya ti adak ni tədəkkabu akaba nan̄, tən̄gecekabá nan̄ a, nahkay ti àbi bəza ndo. ⁸ Bal gani keti àdəgoru ka had sulumani. Àra àfətaya ti àdək, àbi bəza. Bəlan̄ gani àbi bəza kru kru mahkəŋ, bəlan̄ gani keti bəza kru kru muku, nahəŋ ni bəza diŋ. » ⁹ Yezu àdəm keti : « Maslaŋa ya ti slimì àfəŋ ge mici zlam nahəma, mīci lala ! »

Yezu ahi ma ana mis àna ma gozogul ti kamam ?

(Meciy^u 13.10-17 ; L^{uk} 8.9-10)

¹⁰ Ka ya ti Yezu nan̄ àbu cak nahəma, ndam madəbay nan̄ kru mahar cəeni ni akaba mis ndahan̄ ya tadəbay nan̄ ni tihindifiŋa pakama àki ka ma *gozogul gayan̄ ya àdəm na. ¹¹ Àhi ana tay ahkado : « Lekəlām ti Melefit àdəfikiaba zlam man̄gahani àki ka Məgur gayan̄ na ana kəli a. Ana mis ndahan̄ ga dala ni ti ma gayan̄ ya ahi ana tay ni dek ti ma gozogul. ¹² Agray nahkay ti

“Ku tamal tamən̄jaləŋ ka zlam lala nən̄gu ni tīpi ba ;

ku tamal təbi slimì ana pakama lala nən̄gu ni tīci ba.

Do ni ti atambatkaba mæbæruv
gatay a,

Melefit ambærfæŋa zlam magu-
darani gatay ni kà tay a.” * »

*Yezu adafaba ma gozogul ga bay
mabəhad hilfi ga zlam na
(Meciy^u 13.18-23 ; L^{uk} 8.11-15)*

¹³ Yezu àhi ana tay keti : « Kìcəm ma *gozogul hini do ! Akara kicəm ndahaŋ ni dek ti ahəmamam ?
¹⁴ Bay ya ti abəhad hilfi ga zlam ni, naŋ akada bay ya ti àhi pakama ge Melefit ana mis ni. ¹⁵ Mis ndahaŋ təbu, nday akada divi ya ti hilfi ga zlam àdəgaki ni : ticia pakama ge Melefit a, mək *Seteni ara ahəliaba pakama nana ana tay a huya. ¹⁶ Mis ndahaŋ day təbu, nday akada pəlad ya ti hilfi ga zlam àdəgaki ni : ticia pakama ge Melefit na ti tægaskabu àna məmərani huya. ¹⁷ Ay pakama nani àhuriviyu ana tay a mæbæruv vu do, akada ge sliri ya ti tòru a had vu do ni ; tægaskabu ti ga hayaŋani. Tamal zlam zləzladani àdia ahàr ana tay a, ahkay do ni mis tægri daliya ana tay azuhva pakama ge Melefit ni ti təmbrəŋ huya, tægaskabu va do. ¹⁸ Mis ndahaŋ təbu, nday akada hilfi ga zlam ya ti àdiyu a huđ ga adak vu ni : ticia pakama ge Melefit a ti tægaskabu. ¹⁹ Ay majalay ahàr ga duniya ariva ana tay a, elimeni agosay tay, zlam gərgərani ndahaŋ egi eri ana tay daya. Zlam nday nani dek teŋgecekabu zlam akada ga adak ni. Nahkay ti pakama ya ndam nday nani tici ni àzaya araŋa do. ²⁰ Mis ndahaŋ ti ni tici pakama ge Melefit ; tici ti tægaskabu. Nday akada had sulumani ya hilfi ga zlam àdəgaki ni, nahkay təbi bəza. Bəlaŋ gani abi bəza kru kru mahkə, bəlaŋ gani keti bəza kru kru muku, nahaj ni bəza diŋ ni. »

*Ma gozogul àki ke ceŋgel akaba
darama
(L^{uk} 8.16-18)*

²¹ Yezu nakəŋ àhi ana tay keti : « Maslaŋa àbu ahəmbaki dagəla ke ceŋgel mibefteni, ahkay do ni afiyu ceŋgel ni a zuh slalah vu aw ? Aha ! Afəkad ka məlaŋ zaŋani do aw !
²² Nədəm nahkay ti adaba zlam ya ti maŋahani ni dek emipivu, zlam ya ti madafani faŋ do ni dek emicivu daya. ²³ Tamal slimi təfəŋ kə kəli ge mici zlam nahəma, cəm ! »

²⁴ Àhi ana tay keti : « Bumi slimi ana pakama ya ti kicəm ni. Darama ya lekələm kəgurumi zlam ana mis ndahaŋ àna naŋ ni ti Melefit day aməguri zlam ana kəli àna naŋ, mək aməgurikiviyu ana kəli àkivu. ²⁵ Adaba maslaŋa ya ti zlam gayaŋ àbu ni ti atəvikivu. Ay maslaŋa ya ti zlam gayaŋ àbi nahəma, ku ere ye ti àfəŋ ni day atəzafəŋa. »

*Ma gozogul àki ke hilfi ga zlam
ya afətaya ni*

²⁶ Yezu àhi ana tay keti : « *Məgur ge Melefit ti azavu akada ga bay ya ti abəhad hilfi ga zlam ni. ²⁷ Ku tamal bay nani enji dəwir, ku tamal epidekva, mələvad akaba mələfat gani nəŋgu ni, hilfi ga zlam ni afət, adək : ahəmamam afət, adək ni ti naŋ àsər do. ²⁸ Had ni agray zlam zlam gayaŋ : zlam ni afətkiaya, mək abay ahàr. Àra àba ahàr a ti abi bəza kay. ²⁹ Ka ya ti zlam ni àndəha nahəma, bay nani azay məvəd gayaŋ, adaba sarta ga mabazani enjia. »

*Ma gozogul àki ke hilfi ga zlam
gəziteni
(Meciy^u 13.31-32, 34 ; L^{uk} 13.18-19)*

³⁰ Àdəm keti : « Məzum *Məgur ge Melefit ti àzavu akaba mam ? Mara madafaba àna ma *gozogul

* 4:12 Izayi 6.9-10.

weley ? ³¹ Cùm day, Məgur ge Mel-efit ni ti àzavu akaba wur ge hilfi ga zlam gəziteni, gəziteni e kidin̄ ga bəza ge hilfi ndahan̄ ya a duniya bu ni dek. ³² Tizligia ti adək, àtam zlam ya ti tizligi e dini bu ni dek àna gədakani. Abal ahar gədakani, edidin̄ tagraviyu lala gatay a hudgani vu tata ; tanjəhad e zəhweri gani bu. »

³³ Yezu àcahi ma ge Melefit ana mis àna ma *gozogul kay akada nday hini. Àhi ma ana tay ti ya tislili miceni tata ni. ³⁴ Ma gayan̄ ya àhi ana tay àna ma *gozogul do ni ti àbi, ay ka ya ti nan̄ àbu akaba ndam madəbay nan̄ ni ka ahàr gatay ni ti àdəfiaba ana tay a dek lala.

Yezu azlacaki ka aməd
(Meciγ 8.23-27 ; Lək 8.22-25)

³⁵ Məlakarawa gani ti Yezu àhi ana ndam madəbay nan̄ ni : « Tokumum mədəgum gwar ke ledi ga dəluv ni. » ³⁶ Nahkay nday nakəñ təsləkaba e kidin̄ ge mis dal-dalani ni ba, təhurkiyiyu ka Yezu a *slalah ga yam vu, təzay nan̄ àna nan̄. *Slalah ga yam ndahan̄ təbu kà gəvay gani gayan̄ ya təzay nan̄ àna nan̄ ni. ³⁷ Nday təbu təzoru nan̄ ti aməd gədakani àkəzlabiyu ka ahàr ga yam ni, mək yam ni àjabasliyuu a slalah ga yam ni vu, awayay arəhvù wudak. ³⁸ Ka ya ti aməd ni nan̄ àbu akəzlay nahəma, Yezu nan̄ àvu e dəwir bu gwar ke metelin̄ ga slalah ga yam ni, àfəki ahàr ka zlam kud-kudani. Nan̄ e dəwir bu ni ti nday nakəñ tēpidək nan̄, təhi : « Məsi ! Leli dek miji ti ahəluk ahàr do aw ? » ³⁹ Nan̄ nakəñ àra èpidəkva ti àzlacaki ka aməd ni bəra, àhi ana yam ni : « Lakakaba ! Kàdaday va ba ! » Eslini aməd ni àmbrəñ makəzlani həya, yam ni ègia degika. ⁴⁰ Aməd ni àra àmbrəña makəzlana ti Yezu àhi ana ndam madəbay nan̄ ni : « An̄gwaz awər kuli ti kamam ? Kekilen̄a kəfumku ahàr ndo aw ? » ⁴¹ Ere ye ti Yezu

àgray ni àsia an̄gwaz ana tay a dal-dal, nahkay təzlapay e kidin̄ gatay bu, tədəm ahkado : « Nan̄ hini ti way ? Aməd akaba yam day ticiiki slimi ni ! »

5

Yezu agariaba seteni kay ana maslan̄a nahan̄ a

(Meciγ 8.28-34 ; Lək 8.26-39)

¹ Yezu akaba ndam madəbay nan̄ ni tòru ke ledi ga dəluv ka had ga ndam Zerasa. ² Àra àhəraya a *slalah ga yam ni ba ni ti zal nahan̄ seteni agray nan̄ àhəraya e kidin̄ ge mindivin̄ ba, an̄gwivabiyu a ma vu həya. ³ Zal nani ti anjəhad kè mindivin̄, mis tàmətaβfəña, ku àna jejirbi day tislili məwəl nan̄ ya do. ⁴ Ahaslani təwəla nan̄ àna jejirbi a akaba təbiviya sisel a asak va sak kay nən̄gu ni, èhəβkaba dek. Njəda gayan̄ àtama ge mis ya ti təgəs nan̄ na. ⁵ Nahkay ti məlavəd akaba məlafat nan̄ àbu anjəhad kà məlan̄ ge mindivin̄, a həma bu ; azlah, esliñkaba vu gayan̄ àna akur a. ⁶ Àra èpibiya Yezu a drin̄ ti àzəbiyu asak ; àra èn̄ja ti àbəhad̄i mirdim̄ grik, meleher ndiβ ana had. ⁷ Adiki ana zlahay, àhi ahkado : « Nak Yezu Wur ge Melefit nan̄ agavəla drin̄ ti kadəbafua mam ? Nahəngalay kur kam-kam àna slimi ge Melefit, kəgru daliya ba ti ! » ⁸ Adəm nahkay ti adaba Yezu àhi : « Nak seteni, həraya a maslan̄a hini ba » palam. ⁹ Yezu èhindifiñ a ma, àhi : « Slimi gayak way ? » Ahəngrifəñ : « Slimi goro Gaslka, adaba leli kay dal-dal. » ¹⁰ Ahəngalay Yezu dal-dal, àhi : « Kam-kam, kəgaraba leli ka had̄ hina ba ti ! »

¹¹ Eslini ti mədràs təbu kay ka ahar bəlan̄, təzum zlam kà gəvay ga həma. ¹² Nahkay seteni ni t̄hindifiñ a ma kà Yezu a, təhi ahkado : « Vi divi gani ana leli, ti mərəkivoru ka mədràs nday tegəni, ga moru məhuriviyani ana tay ti. »

13 Yezu nakəŋ àvi divi gani ana tay. Nahkay seteni ni tàmbrəŋ zal nakəŋ, tòru təcəlìvù a ahàr vu ana mædràs ni, mæk mædràs ni tədəgiki ana hwa gədik. Tàcuhworu, tòru tədəguyu a dəluv ni vu cizliv cizliv. Tagray dəbu cə, dek tizia kədəp.

14 Eslini nday ya ti tajəgay mædràs ni day tədəgiki ana hwa tidizl billegeni. Tòru a huđ ga kəsa vu akaba gili gani, tàra təhibiyu ma gani ana mis. Mis ga kəsa ni tàra ga mamənjaya ere ye ti àgravu na.

15 Tàra tərəkia ka Yezu a ti tìpi bay ya ti seteni Gaslka àsləkiaba a ahàr ba ni naŋ lala, manjəhadani digəsa akaba azana məbakabani, ègia sulumana. Tàra tìpia naŋ a ti aŋgwaz àdəgakia ka tay a silim.

16 Eslini nday ya ti tìpia ere gani nana ni ti təŋgəhadì ma gani ana ndam ga kəsa ni. Təŋgəhadì ere ye ti àgrakivu ke seteni ni akaba ere ye ti àgrakivu ka mædràs ni.

17 Tàra təŋgəhadà ti mis ye eslini ni tənjàki ka mahəŋgalay Yezu, təhi : « Sləkaba ka had geli a. »

18 Ka ya ti Yezu acəliyu a slalah ga yam ni vu nahəma, zal ya ti seteni àsləkiaaba ni àhəŋgalay naŋ, àhi ahkado : « Nadəbay kur bilegeni ti. » 19 Ay Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Aha, ru a magam, kəŋgəhadì ere ye ti àgrakukvu ni dek ana ndam gayak. Hi ana tay kəsia cicìhi ana Bay gayak gədəkana, hi ere ye ti àgruk ni dek ana tay. » 20 Nahkay ti zal nakəŋ àsləka, òru a kəsa ga had ni vu dek ; təzalay had gani nani *Kəsa Kru. Eslini àŋgəhadòru ere ye ti Yezu àgri ni dek. Mis ni tàra ticia ma gana ti àgria ejep ana tay a dek.

Yezu ahəŋgaraba wal nahan akaba wur dahalay a

(Meciyu 9.18-26 ; Luku 8.40-56)

21 Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni tàsləka àna slalah ga yam na. Tòru tinjəa gwar ke ledi ga dəluv na ti tàhəraya a slalah ga yam

ni ba. Ka ya ti Yezu naŋ àbu ka dəŋ-dəŋ ga dəluv ni ti mis dal-dal tàra tèveŋiŋ ahàr. 22 Eslini maslaŋa nahan təzalay naŋ Zayros àra ; naŋ gədəkani ga ahay ga *mahəŋgalavù Melefit. Àra èpia Yezu nakan a ti àrəkioru, àbəhad mirdim kè meleher gayan, ahàr ndiəa ana had.

23 Ahəŋgalay naŋ kay, àhi ahkado : « Kam-kam, wur goro dahalayani naŋ àbiyu amət ti, nihindi kur ti kàra kəbəkì *ahar, ti məŋgaba, amət ba ti. » 24 Nahkay Yezu nakəŋ òru. Mis dal-dalani ni tèveŋiŋia ahàr a, təbu tadəboru naŋ dəbəsia.

25 Eslini wal nahan àbu, mimiz asləkafəŋa agray vi kru mahar cə.

26 Naŋ àbu acakay daliya àna naŋ dal-dal, àdəbakaba ndam doktor a dek, ègwejelekaba zlam gayan a dek, ŋgulum gani day àbi, asagaki asagaki do sawan. 27 Wal nakəŋ àra ècia pakama ya ti təbu təzlapaki ka Yezu na ti òru gwar kələŋ e kidiŋ ge mis dal-dalani ni vu, ènjifiŋ kà azana ga Yezu nakəŋ.

28 Agray nahkay ti adaba àhi ana ahàr : « Tamal ti nìnjifiŋa kà azana gayan na day, naŋgaba. » 29 Eslini mimiz gayan ya ti asləkafəŋa ni àmbrəŋa naŋ a həya. Wal nakəŋ àsər arəŋa àbi awər naŋ va bi, ègia njalan-njalanana.

30 Ka ya ti wal ni àŋgaba nahəma, Yezu àsər həya njədə gayan àhəŋgaraba maslaŋa. Àra àsərkiaba nahəma, àmbatvakivu ke mis dal-dalani ni, àhi ana tay ahkado :

« Way ènjifiŋ kà azana goro ni way ? » 31 Ndam madəbay naŋ ni təhi ahkado : « ŋgakaday akaba mis damkukulani ni ti kəsərkiaba ahəmamam ti way ènjifək way ni ? » 32 Ay Yezu nakəŋ naŋ àbu eheliŋ eri gwar kà gəvay gayan, awayay epi maslaŋa ya ti ènjifiŋ ni.

33 Eslini wal nakəŋ aŋgwaz awər naŋ, naŋ àbu agəgər sləb-sləb. Naŋ àbu agəgər nahkay ti àrəkia ka Yezu nakəŋ a, àbəhadì mirdim meleher ndiə ana had, adaba àsərkiaba

ere ye ti àgrakivu na ; àhiaba jiri gana ðek. ³⁴ Eslini Yezu nakəŋ àhi ahkado : « Wur goro ni, Melefit àhəŋga kur a adaba kəfəkua ahàr a palam. Slàka, ru àna sulumani ; arməwar gayak ni àŋgukukvu ðay-ðay va ba. »

³⁵ Ka ya ti Yezu naŋ àbu azla-pay nahkay nahəma, mis ndahaŋ tɪnjia, tàsləkabiya afa ga gəðakani ga ahay ga mahəŋgalavù Melefit na, tàra tàhi ahkado : « Wur gayak nakəŋ èndeverva. Kekileŋa kiwisiri ahàr ana məsi ti kamam ? » ³⁶ Ay Yezu àbi slimi ana ma gatay ni ndo, àhi ana gəðakani ga ahay ga mahəŋgalavù Melefit ni ahkado : « Àŋgwaz àwər kur ba, fəku ahàr cilij. » ³⁷ Eslini Yezu àcafəŋa mis ndahaŋ na ðek ga madəboru naŋ a ; àðəm si ata Piyer, Zek, Zeŋ wur ga məŋ ge Zek ni tàdəboru naŋ cilij. ³⁸ Tòru a magam afa ga bay ga ahay ga mahəŋgalavù Melefit ni. Tòru tɪnjəa ti tàdi ahàr ana mis kay titəwi, təzlah, tagray delələ. Yezu àra èpia tay a ti ³⁹ àhuriyu, àhi ana tay ahkado : « Kazlahum mam ? Kitəwəm mam ? Wur ni àmət ndo, naŋ àbu enji dəwir timey. » ⁴⁰ Àra àhia pakama ana tay a nahkay ti tēyefiŋ. Eslini Yezu nakəŋ àgaraya mis ya titəwi na ðek e mite va, àzay bəŋ ga wur ni, məŋ ga wur ni akaba ndam ya ti tàdəbabiyu naŋ ni cilij, mək təhuriyu ka mələŋ ya ti tàfəkad wur ni. ⁴¹ Tàra təhuriya ti Yezu nakəŋ àzay ahar ga wur ni, àhi ahkado : « Talita kumi. » Awayay adəmvaba « Wur dahalay, nəhuk, cikaba. » ⁴² Nahkay ti wur nakəŋ ècikaba hūya, naŋ àbu asawaday. Wur nani ti vi gayan kru mahar cə. Àra àŋgaba ti nday ya a ahay bu ni àgria ejep ana tay a kay. ⁴³ Eslini Yezu àləgi ana tay kay, àðəm : « Ere ye ti nəgray ni ti maslaŋa èci ba. » Mək àhi ana ata bəŋani : « Vumi zlam məzumani. »

6

Ndam Nazaret tàfəki ahàr ka Yezu do

(*Meciyu 13.53-58 ; Lək 4.16-30*)

¹ Yezu àra àsləka kà mələŋ nana, òru a kəsa gayan vu, ka mələŋ ya ti àðək ni. Tòru akaba ndam madəbay naŋ ni ðek. ² Eslini vad *məpəsabana ènjia nahəma, òru a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit ni vu, àcahi ma ge Melefit ana mis. Mis ya təbi slimi ni vir-vir. Tàra ticia ma gayan ya àcahi ana tay na ti àgria ejep ana tay a dal-dal. Təðəm ahkado : « Àŋgət ma gani hini eley ? Məsər zlam weley hini weley ? Way àvi njəda ga magray ere ye ti ðay-ðay mis tìpi ndo ni way ? ³ Naŋ bay madar zlam, wur ga Mari ni do waw ? Bəza ga məŋani ata Zek, Zoze, Zəd, Simu ni do waw ? Bəza ga məŋani walani nday təbu akaba leli ahalay ni do waw ? » Azuhva nani ti mis nday nani təwayay məfəki ahàr ka Yezu ndo. ⁴ Eslini Yezu àðəm : « Bay mahəŋgri *pakama ge Melefit ana mis ni ti təwayay naŋ a kəsa gayan bu do. Ata bəŋani akaba ndam ga huð ahay gayan day təwayay naŋ do, si a kəsa ndahaŋ bu kwa ti mis ndahaŋ tawayay naŋ. » ⁵ Ka mələŋ gani nani ti Yezu èsliki magray zlam ndahaŋ ya ti mis tìpi ðay-ðay ndo ni ndo hūya, si àbəki *ahar ke mis ndahaŋ bal, àhəŋgaraba tay a cilij. ⁶ Nahkay ndam ga kəsa gayan ni tàfəki ahàr ndo. Gatay ya ti tàfəki ahàr ndo ni ti àgria ejep a, mək naŋ nakəŋ àsləka, àsawadòru a kəsa ndahaŋ vu kà gəvay ga kəsa gayan ni, àcahi zlam ana mis.

Yezu aslər ndam asak gayan kru mahar cə

(*Meciyu 10.5-15 ; Lək 9.1-6*)

⁷ Eslini Yezu nakəŋ àzalay ndam gayan kru mahar cəeni ni, ànjəki ka məsləroru tay cə cə. Wudaka tàsləka ti àvia njəda ana tay a ga magariaba seteni ana mis a, ⁸ àhi

ana tay ahkado : « Kədægum nihi nahəma, kəzum zlam a ahar vu ba, ku zlam məzumani, ku mbolu, ku siŋgu day kəhəlum e zlembi vu ba. Zum aday a ahar vu, ⁹ bumvu kimaka a asak vu cilin. Kəbumkabu endəwi cə cə ba daya. »

¹⁰ Àhi ana tay keti : « Ka ya ti akəhurumiya a ahay va afa ge mis a nahəma, njəhaduma eslina ; kəmbatum ahay nahan ba duk abivoru ana vad gekəli ya akəsləkuma ni. ¹¹ Ay ka məlan ya ti kədægum ni, tamal ti təgəskabu kəli do, təwayay miciki pakama gekəli ni ana kəli do nahəma, sləkuma eslina. Ka ya ti kəsləkuma ni ti təkumkaba had ga kəsa gatay na kə asak gekəli a. * Nahkay ti atəsərki ka magudar zlam gatay ni. » ¹² Eslini nday nakəŋ təhəlvu hurum, tōru, təhioru ma ge Melefit ana mis, tədəm ahkado : « Ahər ədəm kəmbatumkaba majalay ahər gekəli a kwa. » ¹³ Təgariaba seteni ana mis a kay daya ; təgrakia amal ka ndam ga arməwər a kay, təhəŋgaraba tay a.

*Takad Zeŋ bay məbaray mis ni
(Meciyə 14.1-12 ; Lək 9.7-9)*

¹⁴ Nahkay mis təbu təzlapaki ka Yezu gwar eley gwar eley do dek. Təbu təzlapaki nahəma, bay *Erot ěcia pakama gatay ya ti tədəm na. Adaba mis ndahan tədəm Yezu ti nan Zeŋ bay məbaray mis ni, əməta mək əŋgaba e kisim ba. Tədəm agray zlam magray ejep tata ti adaba əŋgaba e kisim ba. ¹⁵ Mis ndahan ti ni tədəm nan Eli bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit ni. Mis ndahan keti tədəm nan bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit akada ga nday ya ti ahaslani ni. ¹⁶ Erot əra ěcia pakama nana zla nahəma, ədəm ahkado : « Nan ti Zeŋ bay məbaray mis ni. Nəkəlkia ahər a, nihi ti əŋgaba e kisim ba. »

¹⁷⁻¹⁸ Bay Erot ədəm nahkay ti azuhva zlam ya əgravu ni. Zlam gani nihi : Erot əzafəŋa Erodiyat wal ge Filip a ; Filip ti wur ga mən ga Erot. Əra əza wal na ti Zeŋ bay məbaray mis ni əhi ahkado : « Kəzafəŋa wal kə wur ga muk a ti əwəsl. » Zeŋ əra əhia ma nahkay ti bay Erot nakəŋ əhi ana ndam gayan təgəs nan, təwəl, təfiyu a dangay vu, mək təgray nahkay. ¹⁹ Erodiyat nakəŋ əra ěcia ma ge Zeŋ na ti əwayay ti epi Zeŋ kə eri do simiteni, awayay akad nan. Ay ti ěsliki do, ²⁰ adaba bay Erot agrafəŋa aŋgwaz kə Zeŋ a, əsəra Zeŋ ti mis jireni, əgudar zlam do. Nahkay Erot awayay ti maslanə əgri arana ba. Awayay məbi slimi ana pakama ge Zeŋ ya ti ədəm ni ; əra ěcia ti ahəli ahər sawan.

²¹ A vad nahan Erodiyat nakəŋ əŋgətfəŋa evid a. Ka fat nani Erot əgray wuməri ge miwivu gayan ; əzalakabu ndam ga ŋgumna gədəkani, gədəkani ga ndam slewja gayan akaba ndam ge elimeni ga had *Gelili ni. ²² Ka ya ti nday təbu təzum zlam nahəma, wur ga Erodiyat dahalayani əhurkiviyu ka tay, mək əhəbay kə meleher gatay. Əhəbay nahkay ti, həbay gayan ni ěgia eri ana bay Erot a, ěgia eri ana mis ya ti əzalakabu tay na daya. ěgia eri ana tay a nahkay ti bay ni əhi ana wur dahalay ni : « Hindifua ere ye ti nak kawayay na ti nəvuk. » ²³ Əbadə dək, əhi ahkado : « Ere ye ti kihindifua ni, ku tamal kawayay telma ga had ya nəgur ni day nəngu ni, nəvuk. » ²⁴ Eslini wur dahalay ni əhəraya, ərəkioru ka məŋani Erodiyat, əhi ahkado : « Nihindifəŋa mam ? » Məŋani nakəŋ əhəŋgrifəŋ, əhi ahkado : « Ru kəhi nahəma : “Nawayay ahər ge Zeŋ bay məbaray mis ni.” » ²⁵ Nahkay wur dahalay ni əcuhwakibiyu ka

* 6:11 Mətukkaba had ga kəsa kə asak a ti adafaki təmbər bu ndam ga kəsa ni, təwayay tay va do.

bay nakəŋ, àhi ahkado : « Nawayay ti kəvu ahàr ge Zeŋ bay məbaray mis ni nihi həya, təfukibiya ka paranti a ! » ²⁶ Bay ni àra ècia pakama ga wur na ti àhəlia ahàr a. Akaba nani dek, àwayay mekeli ere ye ti èhindiliŋ ni do, adaba àmbadía ana wur na kè meleher ge mis na. ²⁷ Nahkay àslər bəlaŋ ga ndam slewja gayəŋ ni həya ti mōru mēkelkibiya ahàr ge Zeŋ nakəŋ a. Eslini zal slewja ni òru a ahay ga daŋgay ni vu, èkelkibiya ahàr na, ²⁸ àzibiyu ka paranti, àvi ana wur dahalay ni. Wur dahalay ni mək àzikaboru ana məŋani. ²⁹ Ndam mađəbay Zeŋ ni tàra ticia ma gana ti tòru tàyay kisim gani, təfiyu e mindiviŋ vu.

Yezu avi zlam məzumani ana mis dəbu zlam

(*Meciya 14.13-21 ; Lək 9.10-17 ; Zeŋ 6.1-14*)

³⁰ A vad nahaŋ ndam *asak ga Yezu ni təsləkabiya ka məlaŋ ya ti Yezu àsləròru tay na. Tàra təsləkabiya ti tənğəhadíaba ere ye ti tğrabiya na, akaba ere ye ti təcəhibiyu ana mis na dek. ³¹ Ka ya ti nday təbu eslini ni ti mis ya ti tərəkia ka tay a ni akaba ya ti tasləka ni dal-dal àsabay ; nahkay Yezu akaba ndam mađəbay naŋ ni zlam məzumani tekeđi tənğətfəŋ ahar ndo. Eslini Yezu àhi ana ndam mađəbay naŋ ni : « Dəguma mədəgum a huđ gili vu, ti kəpəsumaba gəzit, do ni ti ahəmamam. » ³² Nahkay təcəliyu a *slalah ga yam vu, təbu tasləka takoru a huđ gili ni vu ti ³³ mis dal-dalani ni tìpia tay a, təsərikia zuh ana tay a, mək mis ga kəsa ga had ni dek təcuhworu àna asak ka məlaŋ ya ti nday takoru ni. Wudaka Yezu akaba ndam mađəbay naŋ ni tìnjiyu ti mis ni tənğasva eslina àndava.

³⁴ Ka ya ti Yezu àhəraya a slalah ga yam ni ba nahəma, èpi ti mis ni eslini vir-vir. Naŋ nakəŋ mis ni

təsia cicihi a, adaba èpi tay ti àhi ana ahàr nday akada ga təmbəmbak ya ti bay məjəgay tay àbi ni. Nahkay ti èzliiri ana macahi zlam ana tay kay.

³⁵ Àra àpəskia kay ti ndam mađəbay naŋ ni tərəkia, təhi ahkado : « Leli hi ti a huđ gili bu, sarta day àbi va bi. ³⁶ Hi ana mis ni təsləka, tòru a kəsa gərgərani ni vu ahkay do ni tòru a ahay ge mis ye e gili ni vu, tādəboru zlam məzumani. » ³⁷ Ay Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àdəm : « Lekələm lekələmeni vumi zlam məzumani ana tay. » Nday nakəŋ təhəŋgrifəŋ, təhi ahkado : « Kawayay ti mōru məsəkumibiyu *dipeŋ ana mis dambas-dambasani ni ti tázum aw ? Singu gani agray jik diŋ diŋ cə emiteni ti àsabay do waw ? »

³⁸ Eslini Yezu àhi ana tay : « ŋgaka-day, dipeŋ àfəŋ kè kəli ti ehimey ? Dəgum, kəmənjumiyu day. » Nday nakəŋ təmənjiyu. Tàra təmənjiya ti təhi ahkado : « Dipeŋ àbu nday zlam təkivu kilif cə ciliŋ. » ³⁹ Yezu àhi ana tay : « Humi ana mis ni ti tèdevu tənğəhadí njəlukluk ke kəzir mídəni hina. » ⁴⁰ Nahkay ti tənğəhadíkabá njəlukluk : mis diŋ diŋ, ndahaŋ ti ni kru kru zlam kru kru zlam. ⁴¹ Eslini Yezu nakəŋ àhəl dipeŋ zlamani ni təkivu kilif cəeni ni, àmənjoru e melefít vu, àgri səsi ana Melefít. Àra àgria səsi a ti èsekaba dipeŋ na, mək àbi ana ndam mađəbay naŋ ni ti tidi ana mis ni dek. Èdikivu kilif cəeni ni ana tay dek daya. ⁴² Mis nakəŋ dek tázum, tázum, tərəhkaba. ⁴³ Kələŋ gani təcakalakabu məgəjəni ge dipeŋ ni akaba ge kilif ni, tərəhvú hətək kru mahar cə àna naŋ. ⁴⁴ Mis zawalani ya ti tázum zlam eslini ni ti agray dəbu zlam.

Yezu asawađaki ka ahàr ga yam
(*Meciya 14.22-33 ; Zeŋ 6.15-21*)

⁴⁵ Ka gani nani ti Yezu àhi ana ndam mađəbay naŋ ni təcəliyu a *slalah ga yam vu, tòru kama gayəŋ hayaŋ ke ledi ga dəluv ni

gwar a Beceyda, day kwa ti nan nanjani aməhi ana mis ni ti tēdevu, tāsłaka. ⁴⁶ Tāra tēdeva akaba mis na ti Yezu nakəŋ ācəloru a həma vu ga mahəŋgalay Melefit. ⁴⁷ Məlan əra əciza ti ndam *madəbay Yezu ni nday təbu ka ahər gatay a slalah ga yam ni bu e kidin ga dəluv ni bu. Yezu ti ni nan ka dən-dən nan bəlan. ⁴⁸ Amənjoru ti ndam madəbay nan ni təbu tagaroru slalah ga yam ni ga njəda, təcakoru daliya əsabay adaba aməd əbu ahəŋgarbiyu tay kələŋ. Də gwendeli-gwendeli ti nan nakəŋ ārəkioru ka tay, asawadakioru ka ahər ga yam ni njuwan-njuwan. Awayay asafəŋa divi kə tay a wudak. ⁴⁹ Nday nakəŋ tāra tīpia nan a, nan əbu asawadaki ka ahər ga yam nahkay ti, tədəm maslaŋa əmbavakiva ka tay a, tədəgi ana zlahay. ⁵⁰ Nday dek tīpia nan a ti tāgra angwaz a əsabay. Ay nan nakəŋ əhi ma ana tay həya, adəm : « Zum njəda, nu timey. Angwaz əwər kəli ba. » ⁵¹ Eslini əhurkiviya ka tay a slalah ga yam ni vu. Əra əhurkiviya ka tay a ti aməd ni day əmbrəŋ makəzlani həya. Ere ye ti əgravu ni dek ti əgria ejep ana ndam madəbay nan na dal-dal. ⁵² Zlam ga Yezu ya əgray əna *dipeŋ ni adafaki njəda gayan gədakani, ay ndam madəbay nan ni təsər do ; majalay ahər gatay əhəciyu.

Yezu ahəŋgaraba mis ka had Zenizaret a
(Meciya 14.34-36)

⁵³ Ka ya ti tāsłaka təhəra dəluv na əndava ni ti, nday ka dən-dən ka had Zenizaret. ⁵⁴ Eslini təhəraya a *slalah ga yam ni ba. Tāra təhəraya ti mis ga had nani təsəra Yezu a həya. ⁵⁵ Tāra təsəra nan a ti təcuhworu a kəsə ga had ni vu dek, təhəlibiyu ndam ga arməwər ka slalah ka məlan ya tədəm nan nan əvu ni. ⁵⁶ Ka məlan ya ti Yezu ənjəa ni lu, ku e gili, ku a kəsə cīb-cībni bu, ku a kəsə gədakani bu ni

ti mis təhəlibiyu ndam ga arməwər, tabəhadi e mite bu. Təgri kam-kam ti mis nday nani ya tēbesey do ni tīnjifin kə ma ga azana gayan ni cilin. Nday ya ti tīnjifin ni dek tāngaba.

7

Ma ga ndam ya ahaslani ya təcəhi ana mis ni
(Meciya 15.1-9)

¹ A vad nahan mis ndahan e kidin ga ndam *məsər Wakita ge Melefit ni bu ticikbiyu a Zerəzalem. Tāra tīnjia ti təcakalafəŋvu kə Yezu akaba ndam *Feriziyeŋ. ² Eslini tīpi ndam *madəbay Yezu ndahan ni bal, təzum zlam ti tabarakaba ahar əna divi gana day do. Tāra tīpia nahkay ti tədəm : « Təzum zlam ahar gatay ni *njələta do. » ³ Tədəm nahkay ti adaba ndam *Zəde dek, ahar gədakani nday Feriziyeŋ ni, təzum zlam wudaka nahəma, tabarakaba ahar əna divi gana day. Tagray nahkay ti adaba təgəskabə divi ga ndam gədakani gatay ya ahaslani na. ⁴ Ku tamal tāsłakabiya a gosku ba nəŋgu ni, tīnjia a magam a ti wudaka təzum zlam ti tabaray əna divi gani day. Zlam ndahan kay ya təgəskabu ni təbu tagray gəgəri : ku hijiyem gatay day tabarafəŋa lala, ku mandaray nəŋgu ni, ku misek ga ara gatay day tabarafəŋa əna divi gana akada ga ndam gədakani gatay ya tāgray ahaslani ni.

⁵ Nahkay ndam Feriziyeŋ akaba ndam məsər Wakita ge Melefit nakəŋ tihindi Yezu, təhi ahkado : « Ndam madəbay kur ni təgəskabu magray zlam akada ga ata bəŋ geli ya ahaslani tədəfiki ana leli ni do, təzum zlam əna ahar njələtani do ni ti kamam ? » ⁶ Yezu əhəŋgrifəŋ ana tay : « Lekələm kawayum ti mis tədəm lekələm ndam jireni, ay ti lekələm ndam jireni do ! Melefit adəma ma sulumana a wakita ga bay mahəŋgaray pakama gayan

Izayi ni ba. Pakama gayan̄ ya ti àdəm ni, àdəmki ti ke kəli. Àdəm ahkado :

“Mis hini tazləbay nu àna ma cilin̄, təjalaku ahàr do simiteni.

⁷ Tazləbay nu ti masakani, adaba zlam gatay ya təcayah ni ti ka mawayay ge mis cilin̄, do ni ti ka mawayay goro do.” * »

⁸ Yezu àhi ana tay keti : « Lekələm ti kəmbərənum Divi ge Melefit ya àbu məbəkiani a Wakita gayan̄ bu ni, kəgəsumkabu ma ge mis ya ahaslani ya təcahi ana kəli ni sawan̄. » ⁹ Àhi ana tay keti : « Àbəlay ! Kəmbərənuma *Divi ge Melefit na, adaba kawayum məbi slimi ana manjəhad̄ ga ndam gekəli ya ahaslani ni zla do waw ! ¹⁰ Bay Melefit àdəm a wakita ge Məwiz ya àbək̄i ni bu : “N̄gwioru a had̄ ana ata buk ata muk.” † Àdəm keti : “Bay ya ti endivi bəjan̄i ahkay do ni məjan̄i nahəma, təkada nan̄ a.” ‡ ¹¹ Ay lekələm zla ti kədəmum ahkado : “Maslan̄a nahan̄ esliki məhiani ana bəjan̄i ahkay do ni ana məjan̄i : Ere ye ti akal nu nəjan̄aki kur àna nan̄ ni ti korban̄ : korban̄ ti sədaga ge Melefit.” ¹² Maslan̄a nani tamal àdəma ma nahkay, mək àjan̄aki ata bəjan̄i ata məjan̄i va do ni ti, kədəmum àbəlay. ¹³ Lekələm kəgrum nahkay ni ti kəmbərənuma pakama ge Melefit nana pəsak. Kəmbərənuma ti kəfumviyu pakama gekəli ya kacahum ni a mələn̄ gani vu huk. Kəbum kəgrum zlam ndahan̄ kay akada nani daya. »

Zlam ya ti tagray mis « njəlatani do » ni

¹⁴ Yezu àra àhia pakama ana tay a nahkay nahəma, àzalakabu mis kayani ni keti, àhi ana tay : « Lekələm dek bumi slimi ana pakama goro ya nədəm ni, ti kicəm lala. ¹⁵ Ere ye ti a dala bu, ahuriyu

a huđ ge mis vu ni ti agray nan̄ “*njəlatani do” ni ti àbi. Si ere ye ti maslan̄a gani adəm àna ma gayan̄ ni day kwa ti agray nan̄ “njəlatani do.” [¹⁶ Tamal slimi àfən̄ kə kəli ge mici zlam nahəma, cəm !] »

¹⁷ Kələn̄ gani Yezu àhədakfəna kə mis dal-dalani na, cak òru àhuriyu a ahay vu. Eslini ndam mədəbay nan̄ ni tihindifin̄a ma *gozogul gayan̄ ya àhi ana mis na. ¹⁸ Yezu àhəngrifən̄ ana tay, àdəm ahkado : « Lekələm day kəsərum zlam do waw ? Nədəm nahəma, n̄gay ere ye ti a dala bu, ahuriyu a huđ ge mis vu, agudar nan̄ akaba agray nan̄ “njəlatani do” ni àbi ti kicəm do waw ? ¹⁹ Adaba àhuriyu a məbəruf gayan̄ vu do, ahuriyu ti a huđ vu cilin̄, mək tətəhiyu azay gani e dəgzey vu. » Yezu àdəm nahkay ti àdəm zlam məzumani dek njəlata. ²⁰ Àdəm keti : « Ere ye ti ahəraya a məbəruf ge mis ba ni ti, nani day kwa ti agudar nan̄, agray nan̄ “njəlatani do.” ²¹ Adaba zlam magudarani dek ahəraya ti a məbəruf ge mis ba : təjalaki ahàr ka zlam magudarani, tagray mesəwehvu, tigi akal, tabazl mis, ²² tagray hala, zlam ge mis egi eri ana tay, tagray cuday, tagosay mis, tici slimi do, tagray solu, təsivu ana mis, tiji zlabay, endisl àniviyu ana tay bi. ²³ Zlam nday nani dek ti zlam magudarani, tahəraya a məbəruf ge mis ba. Təhəraya ti tagudar nan̄, tagray nan̄ “njəlatani do.” »

*Wal nahan̄ nan̄ wur Zəde do afəki ahàr ka Yezu
(Meciyə 15.21-28)*

²⁴ Yezu àsləkaba eslina, òru ka had̄ ga kəsa Tir. Òru ènjəa ti àhuriyu a ahay vu afa ga maslan̄a nahan̄, mək ànjəhad̄ eslini. Awayay ti mis təsər mələn̄ gayan̄ ya nan̄ nan̄ àvu ni ba. Akaba nani dek

* 7:7 Izayi 29.13. † 7:10 Mahərana 20.12 ; Mimbiki 5.16. ‡ 7:10 Mahərana 21.17.

mis t̄ara t̄əs̄era m̄elaŋ gana sawaŋ. ²⁵⁻²⁶ Nahkay ti wal nahaŋ àbu, naŋ wur Zude do, naŋ wur Fenisi ga had Siri. Wur gayaŋ dahalayani àbu, seteni àniviyyu. Wal nakəŋ àra ècia t̄əbu t̄əzlapaki ka Yezu nahəma, àrəkia h̄əya. Àra ènjia ti àbəhadī mirdim grik, meleher ndiō ana had, àhi ana Yezu : « Kam-kam, gariaba seteni ana wur goro na ti. » ²⁷ Ay Yezu àhəŋgrifəŋ ana wal ni, àhi ahkado : « Mbrəŋ bəza t̄əzum zlam t̄ərah, do ni ti t̄əzafəŋa zlam m̄əzumani ga bəza, tizligioru ana kərá ti àbəlay do. » ²⁸ Mək wal nakəŋ àdəm : « Nahkay, bay goro. Ay ti pis-pis ga zlam m̄əzumani ga bəza ya tadəgoru a hud ga m̄elaŋ m̄əzumki zlam vu ni ti ku kərá day tapalaba, t̄əzum timey. » ²⁹ Yezu àra ècia ma ga wal na ti àhi : « Kəhəŋgrufəŋ nahkay nahəma, seteni ni àsləkiaba ana wur gayak na àndava. Ru a magam. » ³⁰ Nahkay wal nakəŋ àsləka. Òru ènjua a magam a ti àdi ahàr ana wur gayaŋ dahalayani ni mandəhadani bəlaha ka slalah. Seteni ni àsləkiaba edədiŋ a.

Yezu ahəŋgaraba zal makwaya ya ti àdəm ma lala koksah na

³¹ Yezu nakəŋ ka had ga kəsa Tir na, òru a kəsa Sidon vu. Àsləka eslina ti òru ka had *Kəsa Kru, mək àŋga gwar ka dəluv Gelili a. ³² Àra ènjia eslina ti mis t̄əzibiyu zal makwaya nahaŋ, àsər mazlapani lala koksah. T̄ara t̄injia àna naŋ a ti t̄əhəŋgalay Yezu, t̄əhi : « Kam-kam, fəki ahar gayak ka naŋ hini ti m̄əŋgaba, m̄ici slimi, m̄əzlapay lala ti. » ³³ Nahkay ti Yezu nakəŋ àzaba naŋ a cak e kidiŋ ge mis dal-dalani ni ba. Ka ya ti nday t̄əbu ka ahàr gatay ni ti àbiviyyu weleher e slimi vu cecəeni. Àhəliaba weleher na ti ètifa esliō a, ènjiifin kà arəd ; ³⁴ mək àmənjoru e melefīt vu, àsuf yah, àhi ana zal nakəŋ : « Efata. » Awayay adəmvaba : « Zləkvaba. » ³⁵ Eslini

slimi ga zal nakəŋ àzləkvaba, èci slimi lala h̄əya. Arəd gayaŋ ni day ègigiri va do, azlapay lala. ³⁶ Yezu àra àhəŋgaraba maslaŋa nana ti àhi ana tay : « Kəhumi ere ye ti nàgray ni ana maslaŋa ba. » Ay ba Yezu àhi ana tay « Kədəmum ba, » nday ti ni t̄iciiki do, ba t̄ədəmoru sək sawaŋ. ³⁷ Nahkay ere ye ti àgray ni àgria ejep ana mis a dal-dal. T̄ədəm ahkado : « Ere ye ti agray ni dek àbəlay àsabay. Ahəŋgaraba ndam makwaya, t̄ici slimi. Ahəŋgaraba ndam ya ti t̄əzlapay koksah na daya, t̄əzlapay lala. »

8

Yezu avi zlam m̄əzumani ana mis dəbu fad

(Meciyy 15.32-39)

¹ Ka gani nani nahəma, mis kay t̄ərahka ka Yezu a keti. Nday t̄əbu eslini akaba naŋ ti zlam m̄əzumani day àfəŋ kà tay bi. Eslini Yezu àzalay ndam madəbay naŋ ni, àhi ana tay ahkado : ² « Mis nday hini t̄əsu cicihi dal-dal, adaba vad mahkər hi leli m̄əbu akaba tay, zlam m̄əzumani day àfəŋ kà tay va bi. ³ Tamal nəhi ana tay “Sləkuma” mənjad məvi zlam m̄əzumani ana tay nahəma, n̄jəda amələfəŋ kà tay ka ahàr divi ga masləkana bi, adaba mis ndahaŋ e kidiŋ gatay bu t̄əsləkabiya ka m̄elaŋ driŋena. » ⁴ Ndam madəbay naŋ ni t̄əhəŋgrifəŋ, t̄əhi ahkado : « Leli dek ahalay a hud gili hini bu ni ti, t̄əhəlibiyu *dipen ana tay t̄ərah àna naŋ dek ti eley ? » ⁵ Eslini Yezu nakəŋ èhindifin ma kà tay a, àhi ana tay ahkado : « Dipen àfəŋ kə kəli ehimey ? » T̄əhəŋgrifəŋ : « Àfəŋ kə leli adəskəla. »

⁶ Eslini àhi ana mis dal-dalani ni t̄ənjəhada a ga had a. T̄ara t̄ənjəhada ti àhəl dipen adəskəlani ni, àgri səs̄i ana Melefīt. Àra àgria səs̄i a ti èsekaba dipen na, àbi ana ndam madəbay naŋ ni, àhi ana tay :

« Dami ana mis ni dek. » Nahkay ndam madabay nan nakəŋ tidi ana mis dal-dalani ni dek. ⁷ Kilif ci6-ciéni təfəŋ kà tay guzit daya. Yezu àgraki səsi ke kilif ni, mək àhi ana ndam madabay nan ni : « Dəmikivu ana tay. » ⁸ Mis nakəŋ dek təzum, tərəha àna nan a. Təcakalaviyu mægəjəni ga zlam məzumani ni a hətək vu, tərəhvù hətək adəskəla àna nan. ⁹ Mis ya təzum zlam eslini ni ti agray mis dəbu fad. Kələŋ gani Yezu nakəŋ àhi ana mis ni təsləka. ¹⁰ Mis ni təra təsləka ti Yezu akaba ndam madabay nan ni təcəliyu a *slalah ga yam vu huya, tōru ka had Dalmanuta.

Ndam Feriziyen təhi ana Yezu māgraya zlam magray ejep a
(Meciya 16.1-4)

¹¹ Yezu nan əbu eslini ti ndam *Feriziyen ndahan tərəkia, təbu tagray gejewi akaba nan. Tagrakabá gejewi a nahkay ti tawayay tatəkar nan ti māgudar zlam, təhi : « Griaya ere ye ti mīpi day-day ndo na ana leli a, ti māsər ere ye ti kagray ni kagray ti àna njədə ge Melefit. » ¹² Yezu nakəŋ àra ècia ma gatay na ti àdi ana njidey a gugum vu. Àhi ana tay : « Ndam ye e hini vu ni ti tihindi ere ye ti tīpi day-day ndo ni ti kamam ? Nəhi ana kəli nahəma, ere ye ti tihindi ni ti Melefit aməgri ana ndam ye e hini vu ni do simiteni. » ¹³ Eslini əmbərbu tay ndəbak, əcəliyu a *slalah ga yam ni vu, təsləka akaba ndam madabay nan na, tōru gwar ke ledi ga dəlul vu ni.

Miwisij ga ndam Feriziyen akaba ga Erot
(Meciya 16.5-12)

¹⁴ Nday təbu takoru àna *slalah ga yam ni ti ndam *madabay Yezu nakəŋ təhəl *dipen ndo, àgəjəzlkia ahər ka tay a. ¹⁵ Eslini ti Yezu àhi ana tay : « Bumvu slimi ana *miwisij ga ndam *Feriziyen ni akaba ga ndam ga bay *Erot ni. »

¹⁶ Nahkay təzlapay e kidin gatay bu, tədəm : « Àdəm nahkay ti adaba dipen əfəŋ kə leli bi palam. »

¹⁷ Yezu nakəŋ àra ècia pakama gatay na ti àhi ana tay : « Dipen əfəŋ kə kəli bi ni ti kədəmum kamam ? Kicəm ma goro ni do, kəsərüm do kekileŋa waw ? Kəwayum micəmeni do zla tək ahəmamam ?

¹⁸ Eri gekəli ni ti kīpəm divi àna nan do waw ? Slimi gekəli ni day kicəm slimi àna nan do waw ? Ere ya nəgray ni ti kəsərümki va do waw ? ¹⁹ Ka ya ti nisikaba dipen zlamani ana mis dəbu zlamani na ti, mægəjəni gani ya kəhəlumaba ni ti hətək mərəhvani ehimey ? »

Təhəŋgrifəŋ : « Hətək mərəhvani kru mahar cə. » ²⁰ Àdəm keti : « Ka ya ti nisikaba dipen adəskəlani ana mis dəbu fadani na ti, mægəjəni gani ya kəhəlumaba ni ti hətək mərəhvani ehimey ? » Təhəŋgrifəŋ : « Hətək mərəhvani adəskəla. » ²¹ Àhi ana tay keti : « Kekileŋa kicəm do waw ? »

Yezu ahəŋgaraba zal wuluf a

²² Yezu akaba ndam madabay nan ni tōru a Beceyda. Tōru tinjəa ti mis ndahan təzibiyu zal wuluf, mək təgri kam-kam ana Yezu ti mīnjifin, ti zal nani mənğaba.

²³ Nahkay Yezu nakəŋ adafəŋa ahar kə zal nakəŋ a, tata əzoru nan cak əfəŋ kə kəsa. Tōru tinjəa eslina ti ètifikiyu esli6 ke eri, mək əbiki ahar ke eri, èhindifinə ma, àhi : « Kəbu kipi divi aw ? »

²⁴ Zal wuluf nakəŋ èzefteba ahər a, ədəm : « Nəbu nipi mis zə-zə kədəm mənğəhaf, ay ti nday təbu təsawaday. » ²⁵ Eslini Yezu nakəŋ əbiki ahar ke eri keti.

Àra əbikia ahar na ti zal wuluf ni əhəlkaaba eri a, əŋgaba, epi divi lala.

²⁶ Yezu àhi : « Sləka, ru a magam. Kasləka nihi nahəma, kōru gwar a kəsa vu ba. »

Piyer àdəm Yezu ti nan Krist Bay gədakani ya amara ni
(Meciya 16.13-20 ; Lək 9.18-21)

²⁷ A vad nahan, Yezu akaba ndam madabay nan ni t̄bu taslakaba a k̄sa ci6-cibeni ya t̄bu k̄a ḡvay ga Sezare ge Filip na. * Ka ah̄r divi zla ti ̄hindifiŋa k̄a tay a, ̄hi ana tay : « Mis ti t̄d̄m nu ti nu way ? »²⁸ T̄h̄ngriŋ, t̄hi ahkado : « T̄d̄m nak Zeŋ bay m̄baray mis ni, mis ndahan t̄d̄m nak Eli, mis ndahan ti ni t̄d̄m nak bilin ga ndam ya t̄h̄ngaray *pakama ge Melefit ahaslani ni. »²⁹ Eslini nan nak̄ ̄hindifiŋa ma k̄a tay a, ̄hi ana tay ahkado : « Lek̄l̄m ti, k̄d̄mum nu ti nu way ? » Piyer ̄h̄ngriŋ, ̄hi ahkado : « Nak *Krist *Bay ḡd̄akani ya Melefit ̄sl̄rbiyu ni. »³⁰ Yezu nak̄ ̄ra ̄cia ma ge Piyer na ti ̄l̄gi ana tay, ̄d̄m ahkado : « Iy nahkay. Ay ti k̄d̄fumi nu ana maslaŋa ba simiteni. »

Yezu ad̄m am̄m̄t m̄k am̄ngaba e kisim ba

(Meciŋ 16.21-28 ; L̄k 9.22-27)

³¹ Eslini Yezu ̄nj̄ki ka mac-ahi zlam ana ndam madabay nan ni. ̄hi ana tay : « Ah̄r ̄d̄m nu *Wur ge Mis n̄cakay daliya dal-dal. Nday ḡd̄akani ni, ḡd̄akani ga ndam *man̄galabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam *m̄s̄r Wakita ge Melefit ni atawayay nu do, atak̄d̄ nu. M̄k a huđ ga vad mah̄rani bu anaŋgaba e kisim ba. »³² ̄hi ana tay vay-vay, do ni ti ̄mbrifiŋ ana tay ndo. Piyer ̄ra ̄cia ma gayan na ti ̄zaba nan e kid̄ŋ gatay ba cak, ̄l̄giki ka pakama gayan ni. ³³ Ay Yezu ̄mbatkiŋbiyu ma ka ndam madabay nan ni tuw̄li, ̄l̄gi ana Piyer bilegeni, ̄d̄m : « *Seteni, sl̄kafua, ru driŋ ! Ma-jalay ah̄r gayak ti akad̄a ge Melefit ni do, kajalay ah̄r ti akad̄a ge mis hihirikeni ni. »

³⁴ Eslini ti mis t̄bu kay macakalavani. Nahkay Yezu ̄zalay tay akaba ndam madabay

nan ni. T̄ra t̄nj̄kia ti ̄hi ana tay ahkado : « Tamal mis awayay madabay nu nah̄ma, ah̄r ̄d̄m m̄mbr̄ŋ ere ye ti awayay ni, ku tamal t̄gri daliya, *tadarf̄ŋ nan k̄a t̄ndal n̄ngu ni m̄besey. Tamal mis awayay madabay nu ti m̄gray nahkay. ³⁵ Maslaŋa ya ti ̄d̄m ̄j̄gur sifa gayan, awayay ̄m̄t ba ni ti emiŋ. Maslaŋa ya ti emiŋ sifa gayan azuhva nu akaba *Ma M̄weni Sulumani ni ti am̄j̄gur sawan, am̄m̄t day-day do. ³⁶ Tamal mis ̄nḡta elimeni ga duniya na dek m̄k ̄jiŋa sifa gayan a ti, elimeni gani aziaya mam ? ³⁷ Emiŋa sifa gayan na ti, am̄nḡt mam ga m̄mbani ̄na nan mam ? ³⁸ Mis ye e hini vu ni t̄awayay Melefit va do, tagudar zlam dek. Nu Wur ge Mis ti anara ̄na nj̄da ga Baba goro akaba m̄sl̄r gayan *nj̄latani ni. Tamal maslaŋa aŋgwaz aw̄r nan k̄e meleher ge mis, ad̄m nan mis goro do, ̄s̄r pakama goro do nah̄ma, nu Wur ge Mis day ka fat ya ti anara ni an̄d̄m nan mis goro do. »

9

¹ ̄hi ana tay keti : « N̄hi ana k̄li nah̄ma ; e kid̄ŋ ge mis ya t̄bu ahalay ni bu ni ti, wuđaka ndahan at̄m̄t ti etipia *M̄gur ge Melefit a day ; ka sarta gani nani ti Melefit am̄gur zlam dek ̄na nj̄da gayan. »

Vu ga Yezu ambatvu k̄e meleher ga ndam madabay nan ni

(Meciŋ 17.1-13 ; L̄k 9.28-36)

² Vad muku ka ah̄r gani zla ti Yezu ̄zay Piyer, Zek akaba Zeŋ, ̄h̄loru tay ka ah̄r ga h̄ma z̄balani. Nday ka ah̄r gatay akaba Yezu ciliŋ. T̄ru t̄nj̄a ti vu ga Yezu ni ̄mbatava e eri va ana tay nahan a, ³ azana gayan ka vu dek ̄gia b̄d̄-b̄d̄ talla. Ah̄laba eri a v̄rut ; b̄d̄-b̄d̄ gani ̄tama b̄d̄-b̄d̄ ga azana ge mis na dek ̄na tallana.

* 8:27 Sezare ge Filip ti k̄sa ḡd̄akani. ̄f̄kad̄ k̄sa gani nani ti bay Filip.

⁴ Eslini tìpioru Eli nday ata M̄wiz, nday t̄bu t̄zlapay akaba Yezu. ⁵ Piyer àra èpia tay a ti àhi ana Yezu ahkado : « M̄si, leli m̄bu ahalay ti àb̄alay. Mara m̄vicey ahay mahk̄ar, b̄elan̄ gayak, b̄elan̄ ge M̄wiz, b̄elan̄ ti ni ge Eli. » ⁶ Às̄er ere ye ti ad̄am ni do, ad̄aba aṅgwaz àw̄er tay dal-dal. ⁷ Eslini m̄gudun̄gudun̄ àh̄erkiaya ka tay a, aṅgah tay. D̄aṅgu ga maslaṅa àh̄enday a m̄gudun̄gudun̄ ni bu, àd̄am : « Nan̄ hini ti wur goro, nawayay nan̄ dal-dal. Ḡesumiki pakama gayan̄ ! » ⁸ Eslini h̄uya ndam *mad̄abay Yezu ni t̄heliṅ eri, t̄ipi maslaṅa nahan̄ ndo, si Yezu nan̄ b̄elan̄ akaba tay cilin̄.

⁹ Nday t̄bu t̄ndaya ah̄ar a h̄ema ni ba ni ti Yezu nak̄eṅ àhi ana tay : « K̄eṅḡah̄ad̄umi ere ye ti k̄ip̄am ni ana maslaṅa ba, si nu *Wur ge Mis anan̄gaya e kid̄in̄ ga ndam evid̄ ba kwa. » ¹⁰ Nday nak̄eṅ t̄eḡeskab̄a pakama gayan̄ ya ti àhi ana tay na. Ay ti t̄agr̄ay gejewi e kid̄in̄ gatay bu, t̄ad̄am : « Pakama gayan̄ ya ti ad̄am aman̄gaya e kid̄in̄ ga ndam evid̄ ba ni ti, awayay ad̄am ti mam ? » ¹¹ Nahkay t̄hindifin̄a ma k̄a Yezu a, t̄ahi ahkado : « Ndam *m̄s̄er Wakita ge Melefit ni t̄ad̄am wud̄aka *Krist̄ *Bay ḡed̄akani ya amara ni eminjia ti, ah̄ar àd̄am Eli amara day ti kamam ? » ¹² Yezu nak̄eṅ àh̄eṅgrif̄eṅ ana tay, àd̄am : « Ed̄ed̄in̄ Eli ara, aslamalakabu zlam dek day. Ay ti àbu m̄ab̄ekiani a Wakita ge Melefit bu, Melefit ad̄am Wur ge Mis amacakay daliya kay, mis at̄ad̄am nan̄ mis masakani às̄er ar̄ana do. Melefit ad̄am nahkay ti kamam ? » ¹³ Ay n̄ahi ana k̄uli nah̄ema, Eli ti àra àndava. Àra ti, mis t̄eḡria ere ye ti nday t̄awayay na dek, akada ga pakama ge Melefit ya àd̄amki na. »

*Yezu agariaba seteni ana wur nahan̄ a
(Meciȳ 17.14-21 ; L̄uk 9.37-43a)*

¹⁴ Tara tinjikiva ka ndam *mad̄abay Yezu ndahan̄ na wud̄ak ti t̄ipi mis dal-dalani kay t̄evelin̄a tay a. Eslini ndam *m̄s̄er Wakita ge Melefit t̄abu bilegeni, tagray gejewi akaba tay. ¹⁵ Mis dal-dalani ni t̄ara t̄ipeya Yezu a nah̄ema, nday dek t̄ad̄am : « A ! Yezu ènjia, » m̄ak nday dek t̄acuhwakioru, t̄eḡri sa. ¹⁶ T̄ara t̄eḡria sa àndava ti Yezu nak̄eṅ èhindifin̄a ma k̄a ndam mad̄abay nan̄ na, àhi ana tay : « Lek̄ul̄am k̄abum k̄egrumkivu gejewi akaba tay ti ka mam ? » ¹⁷ Eslini maslaṅa nahan̄ e kid̄in̄ ge mis dal-dalani ni bu àra ècia ma ga Yezu na ti àh̄eṅgrif̄eṅ, àhi ahkado : « M̄si, n̄ezukbiya wur goro a. Seteni àniviyu, àzlapay koksah. » ¹⁸ Seteni ni aḡes nan̄ ku eley eley do dek, az̄egad̄ nan̄ ka had̄. Nahkay wur ni guzl̄ebuc krup-krup a ma bu, ah̄ep̄ad̄kabu asl̄er kr̄ad̄-kr̄ad̄, vu gani dek ek̄uli k̄uc. N̄ahi ana ndam mad̄abay kur ni ti t̄aḡariaba, ay ti t̄isl̄iki ndo. » ¹⁹ Eslini Yezu àhi ana tay : « Lek̄ul̄am ye e hini vu ni ti k̄efum̄ki ah̄ar ke Melefit do. Nu anan̄j̄had̄ kan̄gaya akaba k̄uli aw ? Nu eneḅesi ana k̄uli kan̄gaya waw ? » M̄ak àhi ana tay : « Zumubiya wur nana nimi. » ²⁰ Nahkay t̄azibiyu. Seteni ni àra èpia Yezu a ti àd̄aday wur ni kay kay, m̄ak wur ni ad̄ad̄, èji dab̄ay ka had̄, guzl̄ebuc krup-krup a ma bu. ²¹ Eslini Yezu èhindifin̄a ma k̄a b̄eṅ ga wur na, àhi ahkado : « Ere gani aḡes nan̄ ti ku ananaw ? » Ah̄eṅgrif̄eṅ àhi : « Agray nan̄ kwa e ḡuz̄iteni vu. » ²² Sak kay seteni ni èzligia nan̄ a aku va, èzligia nan̄ a yam va, awayay mijin̄ nan̄. Ay ti tamal kisl̄iki nah̄ema, j̄enaki leli, m̄asuk ciciha ti. » ²³ Yezu àh̄eṅgrif̄eṅ, àhi ahkado : « K̄ad̄am “Tamal kisl̄iki” ti k̄ad̄am kamam ? Bay ya ti àf̄ekia ah̄ar ke Melefit a ni ti Melefit esl̄iki m̄agri zlam weley weley do dek tata. » ²⁴ Eslini b̄eṅ ga wur ni àzlah h̄uya, àd̄am :

« Náfakia ahàr a. Ay ti máfaki ahàr goro ni àhəca, jənaki nu ti náfaki ahàr àkivu. »

²⁵ Nday tàbu eslini ti mis ndahan kay tàrəkia ka tay a. Yezu àra èpia tay a ti àzlacaki ke seteni ni, àhi : « Seteni ya agray mis ti bay gani àzlapay koksah akaba èci slimi koksah ni, nəhuk nahəma : Həraya a wur hini ba. Kàhəraya ti kəngwiviyu va ba. » ²⁶ Seteni ni àra ècia ma ga Yezu ya àhi na ti àdi àna zlahay, àdaday wur ni kay kay, mək àsləkiaba. Àra àsləkiaba ti wur ni ègia kàdəm kisimeni. Nahkay ti mis kay tàdəm ahkado : « Àməta. » ²⁷ Ambatakani do àmət ndo ; Yezu àzay ahar gani èzefteba naŋ a, mək wur ni ècik jik.

²⁸ Kələŋ gani Yezu òru ènjəa a magam a ti, ndam madəbay naŋ ni nday ka ahàr gatay tihindifinja ma, tàhi : « Leli mìsliki magaray seteni nani ndo ni ti kamam ? » ²⁹ Yezu nakəŋ àhəngrifəŋ ana tay, àdəm : « Seteni akada nday nani nahəma, tamal ti kàhəngalay Melefit ndo ni ti tàsləkiaba ana mis a koksah. »

Yezu àdəm keti aməmət mək aməngaba e kisim ba
(Meciy^u 17.22-23 ; L^uk 9.43-45)

³⁰ Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni tàsləka ka mələŋ nana, tàbu tàsləkaba ka had *Gelili a. Yezu àwayay ti mis tàsər mələŋ gatay ya takoru ni ba, ³¹ adaba naŋ àbu acahi zlam ana ndam madəbay naŋ ni. Àhi ana tay : « Atədəfiki nu *Wur ge Mis ana mis ti tara təgəs nu, tara takad nu. Atakada nu a ti, vad məhkər amagra ti anaŋgaba. » ³² Pakama ga Yezu ya àdəm ni ti ndam madəbay naŋ ni ti ciaba ndo. Ay aŋgwaz àgrafəŋa tay ge mihindifinja ma.

Gədəkani ya àtam mis ndahan ni ti way ?
(Meciy^u 18.1-5 ; L^uk 9.46-48)

³³ Tòru tinjəa a Kafarnahum a ti təhuriyu a ahay vu. Eslini

Yezu àhi ana tay : « Kəgrumbiyu gejewi e divi bu kwa enekwiŋ ti àki ka mam ? » ³⁴ Nday nakəŋ te-te, adaba e divi bu ni ti tàdəm ahkado : « Məsərkaba, gədəkani e kidin geli bu ya àtam leli ni ti way ? »

³⁵ Eslini Yezu nakəŋ ànjəhad digəs, mək àzalakabu ndam madəbay naŋ kru mahar cəeni ni, àhi ana tay : « Tamal mis awayay migi gədəkani ti ahàr àdəm mìgi gəziteni èsli mis ndahan do dek kwa, məgri təwi ana mis dek kwa. » ³⁶ Mək àzəbiyu wur gəziteni e kidin gatay bu, àgəskabu naŋ gum. Àhi ana ndam madəbay naŋ ni : ³⁷ « Tamal ti maslaŋa àgəskabá wur gəziteni akada hini na azuhva nu a nahəma, àgəskabá nu a. Tamal ti maslaŋa àgəskabá nu a ti àgəskabu nu cilin do, àgəskabá Bay ya ti àslərbiyu nu na daya. »

Maslaŋa ya àcafəŋa leli a kà zlam a do ni, agriki təwi ana leli
(L^uk 9.49-50)

³⁸ Eslini Zeŋ àhi ana Yezu : « Məsi, mìpia maslaŋa nahan a àgariaba seteni ana mis àna slimi gayak a, nahkay mədəm macafəŋa naŋ a adaba naŋ mis geli do. » ³⁹ Ay Yezu nakəŋ àhəngrifəŋ, àhi ahkado : « Kəcumfəŋa naŋ a ba, adaba tamal ti maslaŋa agray ere ye ti tipì day-day ndo ni àna slimi goro ni ti mək awayay mədəmku ma magədavani həya ti àdəm koksah. » ⁴⁰ Maslaŋa ya ti àwayay magudar təwi geli do nahəma, agriki təwi ana leli. ⁴¹ Nəhi ana kəli nahəma, ku way way do tamal àcəhiaya yam ana kəli e hijiyem va adaba lekələm ndam ge *Krist ti Melefit aməvi zlam azuhva zlam gayan ya àgray ni, amagəjazlki ahàr do. »

Bumvu slimi ti kəgudarum zlam ba
(Meciy^u 18.6-9 ; L^uk 17.1-2)

⁴² Yezu àdəm keti : « Ndam ya təfəku ahàr, mis tàdəm tislis araŋa do akada ga bəza ci6-ci6eni ni ti, tamal

ti maslaṅa agray ti ku way way do e kidīṅ gatay bu mījikia ke divi a nahəma, hojo təwəliviyyu avar gəḏakani ana maslaṅa ya èjīṅkia naṅ a ni a dənḡu vu donduḷ mək tizligiyyu naṅ a *dəluv gəḏakani vu dəzləz. ⁴³ Tamal ahar gayak ejiṅkia kur ke divi a nahəma, kelkaba. Àgəski hojo kəhuriyyu ka məlaṅ ga sifa àna ahar bəlaṅ ere gani ya kəhuriyyu a *dəluv ga aku vu àna ahar gayak cəeni ni. Aku nani ti àmət do. [⁴⁴ A məlaṅ ga aku nani vu ni ti mekceḥəḏ təmət do, aku gani day àmət do.] ⁴⁵ Tamal asak gayak ejiṅkia kur ke divi a nahəma, kelkaba. Àgəski hojo kəhuriyyu ka məlaṅ ga sifa àna asak bəlaṅ ere gani ya tizligiyyu kur a dəluv ga aku vu àna asak gayak cəeni ni. [⁴⁶ A məlaṅ ga aku nani vu ni ti mekceḥəḏ təmət do, aku gani day àmət do.] ⁴⁷ Tamal eri gayak ejiṅkia kur ke divi a nahəma, zaba zligoru. Àgəski hojo kəhuriyyu a *Məgur ge Melefit vu àna eri bəlaṅ ere gani ya tizligiyyu kur a dəluv ga aku vu àna eri gayak cəeni ni. ⁴⁸ A məlaṅ ga aku nani vu ni ti mekceḥəḏ təmət do, aku gani day àmət do. ⁴⁹ Nahkay ti Melefit aməbəkiviyyu aku ke mis dək akada ya ti təbəkiviyyu estena ka zlam məzumani ni.

⁵⁰ « Estena ti zlam sulumani. Ay tamal àcər va do ni ti, mərə məcər keti ti kəgrumi ahəmamam ? Ahər àdəm mənəhad gekəli mələbu sulumani akada ga zlam məzumani ya təbəkiviya estena ni ; nahkay arana embedəkabu kəli do. »

10

Maday wal akaba magaray wal (Meciyy 19.1-12 ; Lw 16.18)

¹ A vad nahaṅ Yezu àsləka eslina, àṅgoru ka had *Zḥde. Òru ke ledi nahaṅ ga zalaka *Zḥrden. Eslini mis dal-dal tərəkia. Àchahi zlam

ana tay keti akada gayan ya agray kəlavad ni. ² Naṅ àbu acahi zlam ana mis eslina ti ndam *Feriziyyen ndahaṅ tərəkia. Tihindifiṅa ma, təhi ahkado : « Àgəski ti mis agray wal gayan aw ? » Təhi nahkay ti adaba tawayay tatakar Yezu ti mədəm ma magudarani. ³ Yezu nakəṅ àhəṅgrifəṅ ana tay, àdəm : « Məwiz àhi mam ana kəli a wakita gayan ni bu mam ? Awayay ti kəgrum mam ? » ⁴ Eslina nday nakəṅ təhi ahkado : « Məwiz àvia divi ana mis a, àdəm tedevu ata wal gayan ti si abiki wakita gani avi day kwa ti agray. * » ⁵ Ay ti Yezu àhəṅgrifəṅ ana tay keti, àdəm : « Məwiz àbəkiki ma gani nahkay a wakita gayan ni bu ni ti àbəkiki adaba lekələm kəwayum məgəsumkabu ma ge Melefit do palam. ⁶ Ay kwa ka mənəjəki ga məlaṅ, ka ya ti Melefit àgraya zlam dək na nahəma, “Melefit àgraya mis a ti àgraya ata zal ata wal a. † ⁷ Nahkay ti mis zalani amahəraya a ahay ga bəṅani ata mənəni ba, mək atanəhadkəbu ata wal gayan. ⁸ Nday cəeni ti vu gatay emigi bəlaṅ.” ‡ Nahkay ti nday cəeni medeveni va do. Tīgia vu gatay bəlaṅ. ⁹ Nahkay ere ye ti Melefit èbedəkabá ni ti mis hihirikeni èdekaba ba. »

¹⁰ Tərə tīṅjia a magam a ti ndam *madəbay Yezu ni tihindifiṅa ma àki ka pakama ya ti àhi ana ndam *Feriziyyen na. ¹¹ Àhi ana tay ahkado : « Maslaṅa ya ti àgara wal gayan a mək àda wal nahaṅ a nahəma, àgra hala, àgudaria zlam ana wal gayan ye enjenjeni na. ¹² Wal day tamal àsləka afa ga zal gayan a mək àda zal nahaṅ a nahəma, àgra hala. »

Yezu agəskabu bəza cib-cibeni (Meciyy 19.13-15 ; Lw 18.15-17)

¹³ Mis təhəlibiyyu bəza ana Yezu ti məgri *sulum ge Melefit àna

* 10:4 Mənəjay Mimbiki 24.1. † 10:6 Mənəjkiani 1.27 ; 5.2. ‡ 10:8 Mənəjkiani 2.24.

məbəki *ahar gayan ka tay. Nday təbu təhəlibiyu bəza ni nahkay ti ndam madəbay nanj ni tələgi ana tay. ¹⁴ Yezu əra əpia ere ye ti ndam madəbay nanj ni təgray na ti əzuma bəruv a, əhi ana tay ahkado : « Mbrəjum bəza təra afa goro a, kəcumfəna tay a ba. Adaba mam, *Məgur ge Melefit ti ga ndam ya təbu akada ga bəza ni. ¹⁵ Nəhi ana kəli nahəma, ahər ədəm ku way way do məgəskabu Məgur ge Melefit akada ga wur ya eciiki slimi ana bəjani ni. Tamal əgəskabu nahkay do nahəma, əsliki məhuriyani a Məgur ge Melefit vu koksah. » ¹⁶ Eslini əgəskabu bəza nakəj gum, mək əbəki ahar ka tay ga məgri sulum ge Melefit ana tay.

Pakama ga Yezu ya əhi ana bay ge elimeni ni

(Meciy 19.16-30 ; Lək 18.18-30)

¹⁷ Yezu əsləka eslina. Nanj əbu akoru e divi bu ni ti maslanja nahanj əcuhwakioru, əbəhadı mirdim grik, əhi : « Məsi sulumani, ti nəngət *sifa ya əndav day-day do ni ti nəgray ahəmamam ? » ¹⁸ Yezu əhəngrifəj, əhi : « Kəzalay nu mis sulumani ti kamam ? Mis sulumani ti əbi, si Melefit cilij. ¹⁹ Ere ye ti kihindi ni ti, *Divi ge Melefit ya əvi ana mis ni ti kəsəra tay a do aw ? Kəkad mis ba, kəgray hala ba, kigi akal ba, kəgray sedi ti kəsəkad malfada ba, kəzumki zlam ge mis ba, həngrioru ahər a had ana ata buk ata muk. § » ²⁰ Zal nakəj əhəngrifəj, əhi ahkado : « Məsi, nəgəskabá Divi nana dek kwa nu a wur wurani. » ²¹ Eslini Yezu əwaya nanj a, əmənjaləj e eri vu, əhi : « Zlam əhəcukivu bəlanj kekileja. Ru kəsəkumoru zlam gayak dek ti kidi sinju gani ana ndam talaga. Nahkay ti akəngət elimeni e melefit bu. Akagra zlam nana dek nahəma, kəra, kədəbay nu. » ²² Maslanja nani

əra əcia ma ga Yezu ya əhi na ti ma gani əhəlia ahər a, məbərurv ətikaba kwir. Nahkay əsləka sasuhwa, adaba zlam gayan əbu dal-dal.

²³ Eslini Yezu əmbatvu ga mamənjaləjani ana ndam madəbay nanj ni, əhi ana tay ahkado : « Ndam ge elimeni təhuriyu a *Məgur ge Melefit vu ti zləzlada dal-dal. » ²⁴ Pakama ga Yezu ya ti ədəm ni əwisiria ahər ana ndam madəbay nanj na. Ay ti Yezu əhəngri zuh ana ma ni, əhi ana tay : « Ndam goro ni, məhuriyani a Məgur ge Melefit vu ti zləzlada dal-dal. ²⁵ Ezligwemi ahuriyu e evid ge lipri vu kwalac ti agravu aw ? Ay ti bay ge elimeni məhuriyu a Məgur ge Melefit vu ni ti zləzlada dal-dal, ətama ge ezligwemi ya ahuriyu e evid ge lipri vu na. » ²⁶ Ma ga Yezu ya əhi ana tay ni əgria ejep ana tay a dal-dal. Nday nakəj təzlapay e kidij gatay bu, tədəm ahkado : « Ay tamal nahkay ti way ti Melefit amahəngay nanj way ? » ²⁷ Ay Yezu əmənjaləj kə tay, əhi ana tay ahkado : « Mis ti təgray koksah, ay Melefit kwa ti esliki magrani, adaba Melefit ti esliki magray zlam dek tata. »

²⁸ Eslini Piyer əhi ana Yezu ahkado : « Iy zla, leli məmbrəna zlam a dek, madəbay kur ti ahəmamam ? » ²⁹ Yezu əhəngarfəj, ədəm : « Nəhi ana kəli nahəma, tamal mis əmbərbu zlam gayan azuhva nu ga məhi *Ma Məweni Sulumani ana mis, bi əmbərbu ahay gayan, bəza ga mənani, bəjani, mənani, bəza gayan ahkay do ni vədanj gayan nahəma, ³⁰ aməngətvü zlam nday nani kay ətam ndahanj ni sak dij nihi ka sarta hini. Aməngət ahay, bəza ga mənani, ata mənani, bəza, vədanj ; akaba nani dek mis atəgri daliya. Ka məlanj məweni ya Melefit amagraja ni day aməngət sifa ya

àndav day-day do ni. ³¹ Ay ti nday gəđákani ya kama ge mis ni ti, mis kay e kidin̄ gatay bu atan̄goru kələn̄ ge mis. Nday ya kələn̄ ge mis ni day etigi gəđákani kama ge mis. »

Yezu àdəm sak ya mahkər aməmət mək aman̄gaba e kisim ba
(Meciy^u 20.17-19 ; L^uk 18.31-34)

³² Yezu akaba ndam mađəbay nañ ni təbu takoru, təzay divi ya ti acəloru a Zeruzalem ni. Yezu àdi kama ana tay. Ndam mađəbay nañ ni ahàr àhəlia ana tay a, mis ndahañ ya təbu takoru akaba tay ni day an̄gwaz àwəra tay a. Es-lini Yezu àzalakabu ndam mađəbay nañ kru mahar cəeni ni keti, ànjəki ka mazlap̄i ma ana tay àki ke ere ye ti amagrakivu ni. ³³ Àhi ana tay ahkado : « Cəm day, nihi ti leli məbu məcəloru a Zeruzalem. Emin̄jəa eslina ti nu *Wur ge Mis atəgəsi nu ana gəđákani ga ndam *man̄galabakabu mis akaba Melefit ni akaba ana ndam *məsər Wakita ge Melefit ni. Es-lini atəđəm si takad̄ nu kwa, atəgəsi nu ana ndam ya təfəki ahàr ke Melefit do ni. ³⁴ Nday nani ti eteyefu, etitifaviyu esliḅ e eri vu, atəzləḅ nu àna kurupu cək cək, atakad̄ nu, mək a vad̄ ya mahkər ti anañgaba. »

Zek nday ata Zəñ tihindifin̄a zlam kà Yezu a
(Meciy^u 20.20-28)

³⁵ Es-lini Zek nday ata Zəñ bəza ge Zebede tərəkia kà Yezu a, təhi ahkado : « Məsi, mawayay mihindifuka zlam a, mawayay ti kəgri ana leli. » ³⁶ Yezu àhəngrifəñ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Kawayum ti nāgri mam ana kəli mam ? » ³⁷ Təhi : « Ka ya ti akəzuma bay gayak gəđákani na nahəma, kəvi divi ana leli ti mən̄jəhad̄fuk kà gəvay, bəlan̄ ka ahar ga daf, bəlan̄ ka ahar ga gəjar gayak ti. » ³⁸ Ay ti Yezu àhi ana tay ahkado : « Ere

ye ti kihindəm ni ti kəsərum do. Ekisləmki misi zum ge hijiyem ye enisi ni tata waw ? Ekisləmki miḅeseni *tabaray kəli akada goro ya atabaray nu ni tata waw ? * »

³⁹ Nday cəeni təhi : « Misl̄iki. » Es-lini Yezu àhəngrifəñ ana tay, àdəm ahkado : « Ekisəm zum ge hijiyem ya enisi ni akaba atabaray kəli akada goro ya atabaray nu ni ti amagravu eđədin̄. ⁴⁰ Ay ti maslaña ya ti aməđəm way aman̄jəhad̄fu kà ahar ga daf akaba kà ahar ga gəjar goro way ni ti nu do. Nani Bay Melefit àna ahàr gayan̄ day ti aməvi məlan̄ nani ana mis ya nañ àdaba tay a ni. »

⁴¹ Ndam *mađəbay Yezu kruani ndahañ ni tàra ticia pakama ge Zəñ ata Zek ya təhi ana Yezu na ti təzumkia bəruv ka tay a. ⁴² Es-lini Yezu àzalakabu ndam mađəbay nañ ni dek, àhi ana tay ahkado : « Kəsəruma, ndam ya ti təzalay tay bəbay ga had̄ ni ti təgur mis ga n̄jəda. Gəđákani ga məlan̄ day təđəm ahàr àdəm mis təgri təwi ana tay kay, təmbrəñ mis do. ⁴³ Ay e kidin̄ gekəli bu ni ti àgravu nahkay do. Tamal ti maslaña e kidin̄ gekəli bu awayay miği gəđákani ti, miği bay məgri təwi ana kəli kwa sawan̄. ⁴⁴ Tamal ti maslaña e kidin̄ gekəli bu awayay miği kama ge mis ti, miği evidi ge mis dek kwa. ⁴⁵ Adaba nu *Wur ge Mis nàra ti, nàwayay ti mis təgru təwi do. Nàra ti ga məgri təwi ana mis sawan̄, navay sifa goro ga mambay mis kay àna nañ. »

Yezu ahəngaraba zal wuluf Bar-time a
(Meciy^u 20.29-34 ; L^uk 18.35-43)

⁴⁶ Es-lini Yezu akaba ndam mađəbay nañ ni akaba mis ndahañ kay bal tin̄jəa a Zeriko a. Nday təbu taslaka a kəsa nani ba ti tədi ahàr ana zal nahañ wulufani. Slimi gayan̄ Bartime, nañ wur ge Time ;

* **10:38** Zum ge hijiyem ya Yezu emisi ni ti daliya gayan̄ ya amacakay ni. Baray gayan̄ ya atabaray nañ ni ti kisim gayan̄ ya aməmət ni.

naŋ manjəhadani digəsa kà gəvay ge divi, ahəŋgalay zlam. ⁴⁷ Àra ècia mis tədəm « Yezu zal Nazaret ènjia » ti àdiki ana zlahay, àdəm ahkado : « Yezu *Wur ge Devit, nàsuk cicihi ti. » ⁴⁸ Eslini mis kay tələgi, təhi : « Lakakaba. » Naŋ ti ni àzlahkivu kay kay sawaŋ, àdəm : « Wur ge Devit, nəsuk cicihi ti. » ⁴⁹ Yezu àra ècia zalay na ti ècik àdəm : « Zalumubiya naŋ a. » Nahkay təzalibiyu zal wuluf nakəŋ, təhi : « Zay njeđa, cikaba. Naŋ àbu azalay kur. » ⁵⁰ Eslini zal nakəŋ àzakaba azana ya ti àhəmbakabu na, èzligoru, ècikaba cəkwađ àrakioru kà Yezu nakəŋ. ⁵¹ Yezu èhindifiŋa ma, àhi : « Kawayay ti nəgruk mam ? » Zal wuluf ni àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Məsi, nawayay ti nipi divi akada ge mis ni bilegeni ti. » ⁵² Mək Yezu àhi : « Melefít àhəŋga kur a adaba kəfəkua ahàr a palam. » Ka ma geli hini èpi divi həya. Àra èpia divi a ti àdəboru Yezu e divi bu.

11

Mis təmərivu ana Yezu ka ya ti ahuriyu a Zeruzalem ni

(Meciya 21.1-11 ; Lək 19.28-40 ; Zeŋ 12.12-19)

¹ Tòru tɪnjua cifa kà gəvay ga Zeruzalem a, nday gwar ka həma *Oliviyə, kama ga kəsa ndahaŋ Betfazi akaba Betani ni ti Yezu nakəŋ àslər ndam madəbay naŋ ni cə, ² àhi ana tay ahkado : « Dəgum a kəsa tegəni ya kama gekəli ni vu. Ek-injəmiya nahəma, akədumi ahàr ana wur ga azoŋgu məwəlani. Wur ga azoŋgu nani ti maslaŋa àcəlkiyu day-day faŋ ndo. Picehəmbiya, zumubiya. ³ Ay tamal maslaŋa èhindifiŋa ma kə kəli a, àhi ana kəli “Kepicehəm ti kamam ?” nahəma, humi ahkado : “Bay geli awayay, ara ahəŋgarbiyu nihi həya.” »

⁴ Nahkay nday nakəŋ tòru. Tòru tɪnjua ti tədi ahàr ana wur ga

azoŋgu məwəlani kà mahay e mite bu. Təbu tepiceh ti ⁵ mis ndahaŋ e kidiŋ ge mis ya ti təbu eslini ni bu təhi ana tay ahkado : « Kepicehəm wur ga azoŋgu ni ti kamam ? » ⁶ Eslini təhəŋgri ma ga Yezu ya àhi ana tay ni ana tay ; nahkay təmbrəŋ tay, təsləkabiya àna naŋ a. ⁷ Tàra tɪnjikia àna wur ga azoŋgu na ka Yezu a ti təbəki azana, mək Yezu àcəlkiyu katapəla. ⁸ Mis dal-dal eslini təpašivoru azana gatay e divi bu, mis ndahaŋ ti ni təkwahabiyu slimberi a vədaŋ bu, təbəhadivoru bilegeni. ⁹ Yezu naŋ àbu akoru ti mis ya kama gəyaŋ akaba ya kələŋ gəyaŋ ni təgray salalay, təzləbay naŋ, tədəm : « *Hozana ! Bay Melefít məgri sulum gəyaŋ ana maslaŋa ya ti ara àna slimi gəyaŋ a ni ! ¹⁰ Melefít məgri sulum ana maslaŋa ya ti ara azum bay ge Devit bəŋ geli ni ! Təzləbay Melefít driŋ agavəla ! * »

¹¹ Tòru tɪnjua a Zeruzalem a ti Yezu àhuriyu a dalaka ga *ahay gəđakani ge Melefít ni vu. Eslini èheliŋ eri, àmənjaləŋ kà zlam dek. Àmənjaləŋaba dek ti fat àbi va bi, məlakarawa ègia. Nahkay təhəraya, təsləka akaba ndam madəbay naŋ kru mahar cəeni na, təŋgoru gwar a Betani.

Yezu etikwesl məŋgəhaf ya èwi bəza do ni

(Meciya 21.18-19)

¹² Tòru tɪnjua a Betani a ti təndəhad eslini hundum. Ge miledə gani, təsləka təŋgoru a Zeruzalem. Nday təbu takoru e divi bu ni ti ləwir àwərkaba Yezu a. ¹³ Ləwir àbu awəŋ naŋ nahkay ti èpi məŋ ga *wəruv mideni. Àra èpia ti àhəđakfəŋoru, àmənjafəŋ bəza gani, ay àŋgətfəŋ ndo, adaba sarta ge miwi bəza gani do. ¹⁴ Eslini Yezu àhi ana məŋ ga zlam ni : « Day-day maslaŋa aməzum bəza gayak va do. »

* 11:10 Mənjay Limis 118.25-26.

Gayañ ya àdám nahkay ni ti ndam madábay nañ ni ticia.

Yezu a ahay gəđakani ge Melefit ni bu
(Meciya 21.12-17 ; Lük 19.45-48 ; Zeñ 2.13-22)

¹⁵ Tòru tinjaha a Zeruzalem a ti Yezu àhuriyu a dalaka ga *ahay gəđakani ge Melefit ni vu. Eslini àdi ahàr ana mis təsəkumvoru zlam akaba ndam mäsəkum zlam, mək ànjəki ka magaraya tay e mite va. Àhəmbəhadaba tabəl ga ndam mambay sinġu na akaba məlanə manjəhadani ga ndam mäsəkumoru kurkoduk na. ¹⁶ Mis ndahanə təbu təhuriyu ana zlam a ahay ge Melefit ni vu, mək tasləkaba àna nañ a kwalac. Təbu tagray nahkay ti Yezu nakəñ àcafəña tay a. ¹⁷ Mək àcahi zlam ana mis ya təbu eslini ni, àdəm : « Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu, Melefit àdəm : “Ahay goro zla ti atədəm məlanə ga jiba dek ga mahəngalavù Melefit.” † Ay lekələm ti kəmbatunkaba, ègia ahuzl ga ndam akal a. »

¹⁸ Àra àdəma nahkay ti gəđakani ga ndam *manġalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit ni ticia ; tàra ticia ti tādəbafəñ divi ge mijin nañ. Ay ti aŋgwaz àwərfəña tay kà nañ a, adaba mis ndahanə ni dek ti pakama ya àcahi ana tay ni àgria ejep ana tay a. ¹⁹ Mələkarawa àra ègia ti Yezu akaba ndam madəbay nañ ni tasləkaba a kəsa ni ba.

Məngəhaf ya ti Yezu etikwesl ni èkəlia
(Meciya 21.20-22)

²⁰ Ge miledə gani təbu taŋgoru a Zeruzalem. Təbu tasləkafəña kà gəvay ga mənə ga *wəruv ya ti Yezu àhi ma na nahəma, tìpi ti mikələni kəc akaba sliri gani dek. ²¹ Eslini Piyer àra àsərkia ka ma ga Yezu ya àhi ana mənə ga

wəruv na ti àhi ana Yezu ahkado : « Məsì, mənjoru, mənə ga wəruv ya kətikwesl ni èkəlia. » ²² Eslini Yezu àhi ana tay ahkado : « Fumki ahàr ke Melefit. ²³ Nəhi ana kəli nahəma, tamal ti maslanə ahi ana həma hini : “Radvaba, ru kədiyu a *dəluv gəđakani vu” nahəma, amagravu. Tamal ti àjalay ahàr cə cə do, àfəkia ahàr ke Melefit a, àsəra aməgri ere ye ti ehindi ni ti, zlam gani agravu. ²⁴ Nahkay nəhi ana kəli : Tamal ti kihindəm zlam, kahəngalum Melefit ti, fumki ahàr ke Melefit, səruma kəngətuma àndava. Tamal kəgrum nahkay ti Melefit aməgri zlam ya ti kihindəmfiña ni dek ana kəli. ²⁵ Tamal ti kicikəmbaba, kəbum kahəngalum Melefit ti, mbrənumfəña zlam ge mis ya ti tagudari ana kəli ni kà tay a, tamal àbu ni. Nahkay ti Bəñ gekəli ya a huđ melefit bu ni aməmbərfəña zlam gekəli ya kagudarum ni kə kəli a bilegeni. [²⁶ Ay tamal kəmbənumfəña zlam ge mis ya ti tagudari ana kəli na ka tay a do ni ti Bəñ gekəli ya a huđ melefit bu ni day aməmbərfəña zlam magudarani gekəli ni kə kəli a do.] »

Yezu agray təwi ti way àvi divi gani way ?

(Meciya 21.23-27 ; Lük 20.1-8)

²⁷ Yezu akaba ndam madəbay nañ ni təhuriyu a Zeruzalem keti. Yezu àra àhuriya a kəsa ni va ti àsawadavù a dalaka ga *ahay gəđakani ge Melefit ni bu. Nañ àbu eslini ti gəđakani ga ndam *manġalabakabu mis akaba Melefit ni, ndam *məsər Wakita ge Melefit ni akaba gəđakani ndahanə tərəkia, ²⁸ təhi : « Kagraj təwi hini nahkay ti kəngət divi gani eley ? Way àvuk divi gani way ? » ²⁹ Yezu àhəngrifəñ ana tay, àdəm : « Nu day nihindifiña zlam bəlanə kə kəli a. Kəhəngrumufəña nahəma, nu day

† 11:17 Mənjay Izayi 56.7 ; Zeremi 7.11.

nəhəŋgrifəŋ ana kəli, nədəfi bay ya ti àvu divi ge təwi ya ti nagray ni ana kəli. ³⁰ Nəhi ana kəli nahəma, *baray ge Zeŋ ya ti àbaray mis ni ti njeđa gani Melefit àvi tək, tək day ti mis təvi aw ? Həŋgrumufəŋ nimi ! »

³¹ Tàra ticia ma na nahkay ti tàgray gejewi e kidin gatay bu, tədəm : « Tamal məhi : “Melefit àslərbiyu naŋ” hi, ara ahi ana leli : “Kəgəsumkabu pakama gayan ni ndo ni ti kamam ?” ³² Ay tamal mədəm keti : “Mis təvi njeđa gani” ti àrakaboru do. » Tədəm nahkay ti adaba mis tezl-tezleni eslini ni dek tədəm Zeŋ ti naŋ bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit ededini ededineni. Təgrafəŋa aŋgwaz kə mis tezl-tezleni nana, ³³ nahkay təhəŋgrifəŋ ana Yezu, təhi : « Leli məsər do. » Eslini Yezu àhi ana tay : « Nu day nədəfi bay ya ti àvu divi ge təwi ya ti nagray ni ana kəli do bilegeni. »

12

Ma gozogul àki ka ndam məwəs vədanj

(Meciyu 21.33-46 ; Luk 20.9-19)

¹ Yezu àhi ma ana mis ni keti àna ma *gozogul. Àdəm ahkado : « Zal nahanj àbu nahəma, àjavu məŋ ga zlam * a vədanj gayan vu, àcafəŋ azlaw tekesl, àgraya məlanj ga məducaya yam ga bəza ga məŋ ga zlam na, àkay ləli zəbalani, mis acəlkiyu ka ahər gani ga majəgay vədanj ni. Kələŋ gani àfivü vədanj ni ana mis a ahar vu ti təwəs, mək àsləka, òru e mirkwi zlam gayan. ² Sarta ga məpalay bəza ga zlam ni àra ènjia ti bay ga vədanj ni àslərbiyu bay məgri təwi afa ga ndam məwəs vədanj ni ti təhəlikaboru ja gani gayan. ³ Ay bay məgri təwi ni àra ènjia ti ndam məwəs vədanj ni təgəs naŋ, təzleḅ mək təgaray naŋ, arəŋa day àzay a ahar vu ndo. ⁴ Eslini bay ga vədanj ni àslərbiyu

bay məgri təwi nahanj keti. Àra ènjia ti nday nakəŋ təsi aday a ahər vu, tündivikaba cüd cüd. ⁵ Nahkay bay ga vədanj ni àslərbiyu mis nahanj keti. Naŋ nani ti tàkad naŋ gweha. Àslərbiyu mis ndahanj kay keti. Tàra tinjia ti ndam məwəs vədanj ni təzleḅ ndahanj, ndahanj ni ti ni tàbazl tay. ⁶ Kələŋ gani nahəma, bay ga vədanj ni mis àgəjəniyəŋ bəlanj cilin. Maslanj nani ti wur gayan, awayay naŋ dal-dal. Àdəm : “Wur goro ni ti atəgəsiki ma.” Nahkay zla ti àslərbiyu naŋ afa gatay. ⁷ Ay ndam məwəs vədanj ni tàra tipia wur na naŋ àbu ara ti təzlapay e kidin gatay bu, tədəm ahkado : “Naŋ teguni ti mekeji gayan ; məmbrəŋ naŋ ba, makadum naŋ ; nahkay ti vədanj ni emigi geli.” ⁸ Àra ènjikia ka tay a ti təgəs naŋ yaw, tàkad, təzaba kisim gayan na a vədanj ni ba, tizligoru.

⁹ « Nədəm nahəma, bay ga vədanj ni amasləkabiya ti aməgri mam ana ndam məwəs vədanj ni mam ? Amabazl ndam məwəs vədanj ni, mək aməvi vədanj ni ana mis ndahanj. ¹⁰⁻¹¹ A Wakita ge Melefit bu àbu məbəkiani nahkay hi :

“Akur nahanj àbu ti ndam mələm ahay tàwayay magray təwi àna naŋ ndo.

Ay ti akur gani nani ègia akur ya akay ahay na dek sawan.

Ere nani ti təwi ga Bay Melefit, agri ejep ana leli.” †

« Lekələm kəjeŋgum ma nani ndo waw ? »

¹² Gədəkani nakəŋ təsəra Yezu àdəmki ma *gozogul ni ti ka tay. Tàra təsəra ti tawayay təgəs naŋ. Ay mis təbu eslini kay ti təgəs naŋ ndo, adaba aŋgwaz àwəra tay a. Nahkay təmbrəŋ naŋ, təsləka.

Hadam ya təpəli ana bay ga ndam Rom ni

(Meciyu 22.15-22 ; Luk 20.20-26)

* 12:1 Məŋ ga zlam nani ti *vin. † 12:10-11 Limis 118.22-23.

13 Yezu nanj àbu eslini nahkay ti tàslàrkibiyu ndam *Feriziyen akaba ndam ndahan ya tadəbay bay *Erot ni. Tawayay ti mādəm ma magədavani ti tégəski nanj. 14 Tàra tìnjikia ti tēhi ahkado : « Məsi, məsəra nak ti kədəm ma ge jiri. Aŋgwaz àwərfəŋa kur kà pakama ge mis ya tədəmkuk na do ; ku kè meleher ga way ga way do day kàgray aŋgwaz do, kacahi zlam ya Melefit awayay ni ana mis àna jiri gani sawan. Ay ti Melefit àvia divi ana leli ga mabəhadī hadam ana *bay gədakani ga ndam Rom a tək, àvi ana leli ndo waw ? Mabəhadī tək, mabəhadī ba waw ? »

15 Eslini Yezu àsəra tawayay ti mis ndahan tādəm nday ndam jireni, ay ti nday ndam jireni do. Nahkay àhi ana tay ahkado : « Kəhəlumfua eya a ti kamam ? Nga zumubiya siŋgu akur-akurana ti namənjaki day nimi. » 16 Nahkay tādibiyu bəlan. Tàra təvia ti èhindifinja ma kà tay a, àdəm ahkado : « Àki ka siŋgu hini ti mazavu ga ahàr ga way ? Slimi mabəkiani ni ti ga way ? » Təhəŋgrifəŋ, tēhi ahkado : « Ga bay *Sezar. » 17 Nahkay nanj nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Həŋgrumi zlam ga bay Sezar ni zlam gayan, ge Melefit ti ni həŋgrumi ana Melefit zlam gayan. » Eslini ma gayan ya ti àhi ana tay ni àgria ejep ana tay a dal-dal.

Mis tangaba e kisim ba ededīŋ a waw ?

(Meciya 22.23-33 ; Luk 20.27-40)

18 Eslini ndam *Seduseyen ndahan tərəkia ka Yezu a. Ndam Seduseyen tādəm mis àməta ti àŋgaba e kisim ba koksah. Nahkay nday nakəŋ tēhi ana Yezu ahkado : 19 « Məsi, Məwiz àbiki ana leli a wakita gayan ni bu, àdəm ahkado : “Tamal mis nday kà mənəŋ gatay, mək bəlan ganī àməta, àmbərba

wal gayan a, wal ni èwii wur ndo nahəma, ahàr àdəm wur ga mənəŋani ni azay wal ni, ti tīwiewa mekeji ana wur ga mənəŋani ya àmət na.” † 20 Yaw mis ndahan təbu adəskəla kà mənəŋ gatay, gədakani gatay ni àda wal a. Àra àza wal na ti èwifinja wur a ndo, mək zal ni àməta. 21 Àra àməta ti mimbiki gayan ni àzay wal ni. Àra àza wal na ti nanj day èwifinja wur a ndo, mək àməta. Nanj ya mahkər ni day àgray nahkay, mək àməta. 22 Nahkay nday adəskəlani ni dek tàza wal na day tīwifinja wur a ndo, mək nday dek tāməta. Kələn gani wal ni day àməta. 23 Ay ka fat ya ti mis atəŋgaba e kisim ba nahəma, wal ni ti way bəlan e kidīŋ gatay bu amazay way ? Nday adəskəlani ni dek tàza nanj a ni. »

24 Ay Yezu nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay, àdəm ahkado : « Majalay ahàr gekəli ti kigeni do. Adaba mam ? Adaba kicəməba ma ga Wakita ge Melefit ya Məwiz àbəkī na ndo, kəsərūm njadə ge Melefit do palam. 25 Nədəm nahəma, ka ya ti mis atəməta mək atəŋgaba e kisim ba ni ti zawal ataday wāl va do, wəwal day ataday zawal va do. Atanjəhad dek akada ga *məslər ge Melefit ya təbu a huđ melefit bu ni. 26 Ay tamal ti mazlapaki ka ma ge mis ya tangaba e kisim ba nahəma, kəjəŋgəm wakita ge Məwiz ni day-day ndo aw ? Kəjəŋgəm ma àki ka mənəŋəhaf ya ti aku àgəs ni ndo aw ? Eslini Bay Melefit àhi ana Məwiz ahkado : “Nu Melefit ga Abraham, nu Melefit ga Izak, nu Melefit ge Zekəp.” § 27 Melefit ti nanj Melefit ga ndam ya àna sifa ni, do ni ti ga nday ya tāməta ni do. Lekələm ti majalay ahàr gekəli ti kigeni do simiteni. »

Divi ge Melefit ya ti ahàr àdəm

† 12:19 Mənjay Mənjəkiani 38.8 ; Mimbiki 25.5-6.

§ 12:26 Mənjay Mahərana 3.2, 6, 15-16.

mis tãgãskabu enji ni ti weley ?

(*Meciyu 22.34-40 ; Luk 10.25-28*)

²⁸ Eslini zal nahan nan avu, nan bay *mãsar Wakita ge Melefit, ecia ma gatay na, asara Yezu ahia ma sulumana ana ndam *Seduseyen na. Nahkay ti arãkioru, ehindifinã ma, ahi ahkado : « *Divi ge Melefit ya ti ahãr adãm mis tãgãskabu enji ni ti weley ? » ²⁹ Yezu ahãngrifã, ahi : « Divi ge Melefit ya ti ahãr adãm mis tãgãskabu enji ni ti nihi : “Ci zal Izireyel : Bay Melefit geli nahãma, nan Bay nan balañ. ³⁰ Wayay Bay Melefit gayak ana hud balañ, ana sifa gayak dek, ana majalay ahãr gayak dek akaba ana njeda gayak dek.” * ³¹ Divi ye cu ni day nihi : “Wayay ndam ya nak kãbu akaba tay ni akada ya kawayay ahãr gayak gayakani ni.” † Divi nday ndani cãeni ni ti ahãr adãm mis tãgãskabu tay atãm divi ndahan ni dek kwa. » ³² Mãk bay mãsar Wakita ge Melefit nakãhãngrifã, ahi ahkado : « Yawa Mũsi ! Ere ye ti kãdãm ni ti jiri ededĩn. Bay Melefit ti nan balañ hãya, bay nahan abi. ‡ ³³ Tamal ti kawayay nan ana hud balañ, ana majalay ahãr gayak dek akaba ana njeda gayak dek zla nahãma, atãma sãdaga ya tãbi na akaba zlam ya tãsiñi na dek ana sulumana. Tamal ti kawayay mis ya nak kãbu akaba tay ni akada ya kawayay ahãr gayak gayakani ni nahãma, nani day atãma sãdaga dek ana sulumana. » ³⁴ Zal nakãhãr ahãngrifã kigeni a ti Yezu asara nan bay mãsar zlam. Nahkay ahi ahkado : « Nak kãbi driñ driñ akaba *Mãgur ge Melefit bi. » Kãlãñ gani maslaña ya ti azay njeda gayãñ ge mihindifinã ma nahan a ni ti abi va bi.

Bay gãdãkani ya amara ni nan

* 12:30 Mimbiki 6.4-5. † 12:31 Levi 19.18.

wur ge Devit aw ?

(*Meciyu 22.41-46 ; Luk 20.41-44*)

³⁵ Yezu nan abu acahi zlam ana mis a dalaka ga ahay gãdãkani ge Melefit ni bu. Ahi ana tay : « Ndam *mãsar Wakita ge Melefit ni tãdãm *Krist *Bay gãdãkani ya amara ni nan *Wur ge Devit ti ahãmam ? ³⁶ Ambatakani do, Devit nan nanãni ana ahãr gayãñ adãm ana njeda ga *Mãsuf Njelatani ahkado :

“Bay Melefit ahi ana bay goro :

Njehada gwar kã ahar ga daf goro a, a malañ ga gãdãkani va.

Ndam ezir gayak ti anabãhad tay kã meleher gayak

akada ga zlam ga bay ya abãki asak ni, ti kãcãlki ka tay.” §

³⁷ « Nãdãm nahãma, Krist nani ti Devit ana ahãr gayãñ tekedĩ azalay nan bay gayãñ. Ay tamal nahkay ti tãzalay nan wur ge Devit keti ti kamam ? » Eslini mis dal-dal tãbi slimi ana pakama gayãñ ya ti ahi ana tay ni. Pakama nani abãlafãña kã tay a.

Bumvu slimi ana ndam mãsar Wakita ge Melefit ni

(*Meciyu 23.1-36 ; Luk 20.45-47*)

³⁸ Yezu nan abu acahi zlam ana tay nahkay ti adãm ahkado : « Bumvu slimi, do ni ti ndam *mãsar Wakita ge Melefit ni atagosay kãli. Nday ti tawayay mãbakabu mãgudi, tãsawadãñ ana nan riya ; tawayay ti mis tãgri sa ana tay a gosku bu kã meleher ge mis dek ; ³⁹ tawayay manjãhadvani e kãrsi ga gãdãkani vu a ahay ga *mahãngalavũ Melefit bu akaba ka malañ mãzum zlam ga wumãri. ⁴⁰ Nday gani tãbu tãhãlfãña zlam kã wãl madakway a, tãbu tãpãski ka mahãngalay Melefit adãba tawayay ti mis tãmãnjalañ ana tay. Nahkay ti Melefit amagrafãña seriya kã tay

‡ 12:32 Mãnjay Mimbiki 4.35 ; Izayi 45.21.

§ 12:36 Limis 110.1.

a, amatraḅ tay kay amatam ge mis ndahaṅ ni deḅ. »

Sədaga ga wal madakway ya arañja gayañ àbi ni

(Luk 21.1-4)

⁴¹ Eslini Yezu naṅ àbu manjəhadani digusa kà gəvay ga zlam məbəviyu siṅgu ga sədaga ni. Mis təbu eslini kay təbiyu siṅgu ; naṅ nakəṅ amənjələṅ kà tay ahəmamam təbiyu siṅgu ni : ndam ge elimeni kay təbu təbiyu siṅgu dal-dal. ⁴² Nday təbu təbiyu nahkay ti wal madakway nahaṅ arañja gayañ àbi àra àbiyu siṅgu akur-akurani ciḅ-ciḅeni cə ; siṅgu ciḅ-ciḅeni cəeni ni agray siṅgu fad. ⁴³ Yezu àra èpia ti àzalay ndam madəbay naṅ ni, àhi ana tay ahkado : « Nəhi ana kəli nahəma, wal madakway hini ti arañja gayañ àbi, ay siṅgu ya àbiyu a zlam ga sədaga ni vu ni ti àtama ge mis ndahaṅ ya təbiyu na deḅ, ⁴⁴ adaba mis ndahaṅ ni deḅ təbiyu siṅgu ya təgəjəniḅəṅ kà tay təsər ere ye ti tagray àna naṅ ni va do ni ; wal hini ti ni arañja gayañ àbi, ay ti àbiya siṅgu ya àḅəṅ na deḅ. Siṅgu gayañ nahaṅ ga məsəkum zlam məzumani àgəjəniḅəṅ ndo. »

13

Yezu àdəm etembedkaba ahay gəđakani ge Melefit na

(Meciyə 24.1-2 ; Luk 21.5-6)

¹ Kələṅ gani Yezu akaba ndam madəbay naṅ ni təhəraya a *ahay gəđakani ge Melefit ni ba. Nday təbu təhəraya nahəma, bələṅ e kiḅṅ ga ndam madəbay naṅ ni bu àhi ahkado : « Məsi, ṅga mənjələṅ ka akur gəđakani ya tèdezl ahay ni àna naṅ ni day ti, tigi eri ni ! » ² Ay Yezu àhəṅgrifəṅ, àhi ahkado : « Àbi kipiya ahay hini medezleni àna akur gəđakani na do aw ? Etembedkaba besək-besək, ku akur bələṅ day amanjəhadki ka akur nahaṅ va do. »

Yezu azlapaki ka sarta ya amara ni

(Meciyə 24.3-14 ; Luk 21.7-19)

³ Tòru tṅjəma ka ahàr ga həma *Oliviye a nahəma, Yezu ànjəhada digusa, amənjəru *ahay gəđakani ge Melefit ni. Eslini Piyer, Zek, Zəṅ akaba Andre təbu kà gəvay gayañ cilij. Nday nakəṅ tihindifiṅma, təhi ahkado : ⁴ « Hiaba ana leli a, ere gani amagravu ti ananaw ? Aməsərkaba sarta ya zlam nani deḅ amagravu wudak na ti ahəmamam ? »

⁵ Eslini Yezu nakəṅ àhi ana tay : « Bumvu slimi, masləṅa àgəsay kəli ba. ⁶ Adaba mis kay atara, ku way way do amədəm naṅ ti nu, amədəm naṅ ti *Bay gəđakani ya amara ni. Nahkay atagosay mis kay. ⁷ Mis atagrav silik kə cifeni akaba kə driṅeni, ekicəm ma gani. Kicəma ti kəgrum aṅgwaz ba. Ahàr àdəm zlam nday nani təgravu kwa. Ku tamal təgrava nahkay nəṅgu ni, mandav ga duniya faṅ do. ⁸ Ndam ga had ndahaṅ atakadvu akaba ndam ga had ndahaṅ, bəbay ndahaṅ akaba bəbay ndahaṅ. Had amadadəy a kəsa gərgərani ndahaṅ bu, ləwir day amələbu a kəsa gərgərani ndahaṅ bu. Zlam nday nani deḅ ti mənjəki ga daliya cilij : zlam nday nani ti akada ga wur ya ajibiyu aslər ana wal a hud bu ni. ⁹ Ay lekələm ti bumvu slimi. Mis atəgəs kəli, atoru àna kəli ka mələṅ ge seriya. Atəzləḅ kəli a ahay ga *mahəṅgalavü Melefit bu. Atagrafəṅa seriya kə kəli kə meleher ga gəđakani ga ngumna akaba bəbay a, adaba lekələm ndam goro. Nahkay ti nday gani etici ma gekəli ya akazlapumku ni. ¹⁰ Wudaka mələṅ andav nahəma, ahàr àdəm mis təhi *Ma Məweni Sulumani ana mis ga had gərgərani ni deḅ day kwa.

¹¹ « Yaw ka ya ti atəgəs kəli, atoru àna kəli ka mələṅ ge seriya nahəma, ere ye ti akədəmum ni

àhàli ahàr ana kùli ba. Ka fat nani Melefit amàhi ere ye ti akədámum ni ana kùli ; dámum ma gani nani. Nahkay akədámum ma nani ti lekùlám lekùlúmeni do, amədám ma nani ti *Məsuf Njəlatani. ¹² Ka sarta gani nani ti mis atəsəkumoru bəza ga mən̄ gatay ti tábazl tay, ata bən̄ ga bəza day atəsəkumoru bəza gatay. Bəza ti ni etizirey ata bən̄ gatayani akaba ata mən̄ gatayani, atəsəkumoru tay ti tábazl tay. ¹³ Mis dek etizirey kùli adaba lekùlám ndam goru. Ay ti maslan̄a ya ti aməmbəbrən̄ nu do duk abivoru ana vad̄ ga mandav ga sifa gayan̄ ni ti, Melefit amahən̄gay nan̄. »

Zlam magədavani ya àbəl̄ay do fererani ni

(Meciy^u 24.15-28 ; Lúk 21.20-24)

¹⁴ « Zlam magədavani ya àbəl̄ay do fererani, ezin̄ zlam dek ni, amagravu. * Amagrava ti ekipum nan̄ ka məl̄an̄ ya àgəski do ni. » (Bay ya ti ejən̄gey ma hini ni ti ahàr àdám m̄ici lala). « Ekipuma nan̄ a ti ahàr àdám ndam ya ka had̄ *Zude ni tâcuhworu a həma vu kwa. ¹⁵ Maslan̄a ya ti nan̄ ka *dalaha ga ahay gayan̄ ni àhəraya, àhuriyu a ahay vu ga məhəlaya zlam gayan̄ a day ba. Məhəraya m̄acuhway sawan̄. ¹⁶ Maslan̄a ya ti nan̄ a vədan̄ bu ni ti ni, ànga a magam ga mara mazay azana gayan̄ a ba. M̄acuhway sawan̄. ¹⁷ Ka sarta gani nani ti wál a huđ akaba nday ya ti bəza táfən̄ kà tay ka ahar ni atasay cicihi ! ¹⁸ Nahkay ti hən̄galum Melefit ti ere gani nani àgravu ge milevi ba, ¹⁹ adaba ka sarta gani nani ti mis atəcakay daliya kay àtam daliya ndahan̄ ya mis təcakabiyu kwa ahaslani ka ya ti Melefit àgraya məl̄an̄ a duk àbivaya ana kana ni. Kəl̄ən̄ ga daliya nani ti daliya ndahan̄ atəl̄əbi akada nani day-day va bi. ²⁰ Bay geli àdám sarta gani nani aməpəs do,

do ni ti maslan̄a àbi amatamfən̄a kà daliya nana bi. Melefit àdám aməpəs do ni ti azuhva ndam gayan̄ ya àdaba tay a ni palam. ²¹ Ka sarta gani nani ti tamal maslan̄a ahi ana kùli ahkado : “Pum̄ *Krist nan̄ àbu ahalay !” ahkay do ni : “Pum̄ nan̄ àbiyu tegi !” nahəma, kəgəsumiki ma gayan̄ ni ba. ²² Adaba mam, ndam ndahan̄ atara tasakad̄ malfada, ku way way do amədám nan̄ Krist ahkay do ni nan̄ bay məhən̄gri *pakama ge Melefit ana mis. Atagrav̄ zlam ya ti mis t̄ipi day-day ndo ni akaba zlam ya ti aməgri ejep ana mis ni. Tamal agravu tata ni, tawayay mesipet ndam ya ti Melefit àdaba tay a ni. ²³ Lekùlám zla nahəma, bumvu slimi, adaba nəhiva ana kùli a àndava. »

Man̄ga ga Wur ge Mis a

(Meciy^u 24.29-31 ; Lúk 21.25-28)

²⁴ « Ay ka sarta gani nani, kəl̄ən̄ ga daliya ni zla nahəma, fat amacaday məl̄an̄ va do, kiyi day amasladay məl̄an̄ va do. ²⁵ Bon̄gur atətədbiyu e melefit bu, atadəgaya a ga had̄ a ; zlam njəda-njədani a huđ melefit bu atədaday a məl̄an̄ gatay bu. ²⁶ Ka sarta gani nani ti mis etipi nu *Wur ge Mis anara a maklabasl ba àna njəda kay akaba masladay goru a. † ²⁷ Ka sarta gani nani ti anəslərbiyu *məslər ge Melefit ga macakalakabu ndam ya Melefit àdaba tay a ni kə sliri ga məl̄an̄ fadani ni dek ; ku ka məl̄an̄ drin̄eni weley weley do dek anəcakalakabu mis ka ahar bəl̄an̄. »

Yezu azay mazavu ga mən̄ ga wəruv

(Meciy^u 24.32-35 ; Lúk 21.29-33)

²⁸ « Nazay mazavu gani akada ga mən̄ ga *wəruv ni, ahàr àdám kicəm kwa : ka ya ti àbakaba slimberi a mək ed̄i nahəma, kəsəruma mədərdər ènjia wudak. ²⁹ Nahkay day tamal k̄ipuma zlam ya nəhi ana

* 13:14 Mən̄jay Deniyel 9.27 ; 11.31 ; 12.11. † 13:26 Deniyel 7.13.

kūli ni naŋ àbu agravu nahəma, sərūmki nu *Wur ge Mis nəbu cifa, ninjia wudak. ³⁰ Nəhi ana kūli nahəma, wudaka mis ya təbu ka dala nihi ni tamət dek ti zlam nday nani dek amagrava day kwa. ³¹ Məlaŋ ya agavəla akaba məlaŋ ya a ga hađ ni amandav, ay ti ma goro ya nədəm ni amandav day-day do. »

Njəhadum eri
(Meciya 24.36-44)

³² « Ay ti ma ga vad gani akaba njemdi gani zla nahəma, maslaŋa àbi àsər bi. *Məslər ge Melefit ya a huđ melefit bu ni day təsər do, nu Wur ge Melefit tekeđi nəsər do, si Baba Melefit day kwa ti àsəra. ³³ Nahkay ti bumvu slimi, njəhadum eri, adaba kəsərūm sarta gani nani do. ³⁴ Amagravu akada ga maslaŋa ya naŋ àbu akoru e mirkwi gayan ni. Wudaka ara aslaka ti àmbərfəŋ ahay gayan kà ndam ya təgri təwi ni, edikaba təwi na ana tay a. Àhi ana bay ya ahətay mahay ni “Njəhad eri” mək àsłaka. ³⁵ Nahkay ti lekulum day njəhadum eri, adaba kəsərūm sarta ga bay ahay gekūli ya amasləkabiya na do. Cə amasləkabiya ga məlakarawa, cə ga huđ ya vad, cə ka ga ya ti agwazl təzlah ni, cə ahkay do ni ge miledə ti kəsərūm do. ³⁶ Nahkay ka sarta ya ti aməzlərəvkiaya ke kūli a bəslaŋ nahəma, àdi ahər ana kūli lekulum e dəwir bu ba. ³⁷ Ere ye ti nəhi ana kūli ni ti nəhi ana mis dek : Njəhadum eri. »

14

Gəđákani ga ndam Zude tagray dabari ge mijin Yezu
(Meciya 26.1-5 ; Lək 22.1-2 ; Zey 11.45-53)

¹ Vad àvu cə, tara tagray wuməri ga *Pak ; wuməri gani nani ti tidivə dipen *miwisinjeni do. Eslini gəđákani ga ndam *maŋgalabakabu

mis akaba Melefit ni akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit ni tagray sawari ti təgəs Yezu àna wir-wir, tawayay takad naŋ. ² Nday nakəŋ tədəm : « Məgəs naŋ a wuməri ni vu ba, adaba tamal magray nahkay ti mis dal-dalani ni atəmbərəŋ leli do, etizligeya silik a kəsa va. »

Wal nahaŋ abəki tersel ka ahər ga Yezu

(Meciya 26.6-13 ; Zey 12.1-8)

³ Yezu naŋ àbu a Betani, a ahay bu afa ga Simu zal ambələk ni. Naŋ àbu manjəhadani azum dəf. Eslini wal nahaŋ àhurkiviyu ka tay àna tersel njəlatani ge sinġu kayani a kolombu sulumani bu. * Tersel gani nani ti təzalay nardu. Èhəbkia ma ga kolombu na, àbəki tersel ni ka ahər ga Yezu. ⁴ Gayan ya àbəki ni ti àwəriə bəruv ana mis nday ndahaŋ e kidinġ ge mis ya təvu eslini ni ba ; təzlapay e kidinġ gatay bu, tədəm ahkado : « Àgudar tersel hini ti kamam ? ⁵ Hojo amal təsəkumoya, təŋgəta àtam sulay jik dinġ diŋ mahkər, tidi sinġu gani ana ndam talaga do aw ? » Nahkay tələgi ana wal nakəŋ ŋgak-ŋgak.

⁶ Eslini Yezu nakəŋ àhi ana tay : « Mbrəŋum naŋ ! Kəhəlumi muru ti kamam ? Zlam gayan ya àgru ni ti àbəlay. ⁷ Ndam talaga zla nahəma, nday təbu akaba kūli kəlavad ; kəgrumi sulum ana tay akada ya kawayum ni tata. Ay nu zla ti ananjəhad akaba kūli kəlavad do. ⁸ Wal hini àgra zlam ya ti agray tata na : àbəkua tersel ka vu a ti àslamatakabá nu ga məfiyu nu e evid va. ⁹ Nəhi ana kūli nahəma, a məlaŋ bu dek, ku eley eley do atədəmoru *Ma Məwəri Sulumani ni zla nahəma, atəŋgəhad ere ye ti wal hini àgray ni daya. Nahkay ti wal ni amagəjazlki ahər ke mis do. »

* 14:3 Kolombu gani nani ti tagray àna akur sulumani ya təzalay elbetir ni, sinġu gani kay.

*Zudas awayay asəkumoru Yezu
(Meciyu 26.14-16 ; Lük 22.3-6)*

¹⁰ Zudas Iskariyot bilin a huɗ ga ndam *madəbay Yezu kru mahar cœni ni bu ɔru afa ga gəɗákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni ga mədəfikiki Yezu ana tay ti tǎgəsa naŋ a. ¹¹ Nday nakəŋ tǎra ticia ma gayan na ti tǎmərva daldal, tǎhi : « Tamal kədəfikia Yezu ana leli a ti aməvuk siŋgu. » Kələŋ gani Zudas nakəŋ ədəbay divi ga mədəfikiki Yezu ana tay.

Ndam madəbay Yezu taslamalakabu zlam məzumani ga wuməri ga Pak

(Meciyu 26.17-25 ; Lük 22.7-14, 21-23 ; Zəŋ 13.21-30)

¹² Vad ye enjenjeni ga wuməri ge dipen *miwisiŋeni do ni ɛnɟia. A vad ga wuməri ga *Pak nani ti tisiŋi bəza tǎmbak ana Melefit. Eslini ti ndam *madəbay Yezu ni tihindifiŋa ma kà Yezu a, tǎhi ahkado : « Kawayay ti mɔru məslamatukkabu zlam məzumani ga wuməri ga Pak ni ti eley ? » ¹³ Eslini Yezu əslər ndam madəbay naŋ bebem cə, əhi ana tay : « Dəgum a kəsa gəɗákani ni vu. Ekinjəmiya nahəma, akəbumkabu ahər akaba zal nahan əcahbiya yam a mandaray va. Ekipəma naŋ a ti dəbumiyu naŋ ka mələŋ gayan ya ti ahuriyu ni. ¹⁴ Akəhurumiya ti hindəmfiŋa ma kà bay ahay na, humi ahkado : “Məsi geli ədəm : Ahay goro ya ti anara nəzumviyu zlam ga wuməri ga Pak ni akaba ndam madəbay nu ni ti neley ?” ¹⁵ Eslini bay ahay ni amədəfikiki ahay nahan gəɗákani ka ahər ga ahay nahan ana kəli, zlam dek əvu məslamatakavani əndava. Slamatumikabu zlam məzumani ni ana leli ti eslini. » ¹⁶ Ndam madəbay Yezu cœni ni təsləka, tɔru a kəsa ni vu. Tɔru tinjəa ti tǎdi ahər ana zlam ni dek akada ga pakama ga Yezu ya əhi ana tay ni, mək təslamalakabu zlam ga wuməri ga Pak ni.

*Yezu ədəm : « Maslaŋa e kidin ga ndam madəbay nu ni bu ara ejiŋ nu »
(Meciyu 26.20-25 ; Lük 22.14 ; Zəŋ 13.21-30)*

¹⁷ Mələkarawa əra ɛgia ti Yezu akaba ndam madəbay naŋ kru mahar cœni ni tinjəa a ahay ni va. ¹⁸ Eslini təhuriya tǎnjəhadkabá birra, tǎbu təzum zlam ti Yezu əhi ana tay : « Nəhi ana kəli nahəma, bilin gekəli ya məzumkabu zlam ni aməsəkumoru nu. » ¹⁹ Ma ga Yezu ya ədəm ni ti əhəlia ahər ana ndam madəbay naŋ na dek. Ku way way do e kidin gatay bu bilin əna bilinjeni naŋ əbu ədəm : « Nu do, do waw ? » ²⁰ Yezu əhi ana tay : « Mis bilin e kidin gekəli kru mahar cœni ni bu, maslaŋa ya ti mətəlkabiyu ahər a halaf vu ni. » ²¹ Ədəm keti : « Nu *Wur ge Mis nara nəmət akada ga pakama ge Melefit ya ədəm a Wakita gayan bu ni. Ay ti zləzlada afa ga maslaŋa nani ya ti asəkumoru Wur ge Mis ni ! Hojo akal tiwiewa naŋ a ndo. »

Yezu avi daf ge Melefit ana ndam madəbay naŋ ni

(Meciyu 26.26-30 ; Lük 22.14-20 ; 1 Koreŋ 11.23-25)

²² Ka ya ti təzum zlam nahəma, Yezu əzay *dipen, əgri səsi ana Melefit, ɛsekaba, əbi ana ndam madəbay naŋ ni. Əhi ana tay : « Zuma, hini ti aslu ga vu goro. » ²³ Kələŋ gani əzay hijiyem akaba zum, əgri səsi ana Melefit keti, əvi ana tay, nday dek tisi. ²⁴ Əhi ana tay : « Hini ti mimiz ga vu goro. Əna mimiz hini ti Melefit awəlkabu pakama gayan akaba ge mis. Aməŋgəzaya a vu goro ba ti ga mahəŋgay mis kay. ²⁵ Nəhi ana kəli nahəma, enisi zum ge wur ge *vin va do, si a vad ya ti enisi zum məweni a *Məgur ge Melefit bu ni kwa. » ²⁶ Tǎra təzuma zlam na ti nday nakəŋ təzləbay Melefit əna limis, təhəraya e mite va, təcəloru a həma *Oliviyi vu.

Yezu àdám : « Piyer amádám àsər nu do »

(Meciya 26.31-35 ; Lük 22.31-34 ; Zeṅ 13.36-38)

²⁷ Nday tàbu takoru ti Yezu àhi ana tay : « Lekulum dek ekijumkia ke divi a, adaba àbu mabəkiani a Wakita ge Melefit ni bu, Melefit àdám amakadkia bay majəgay təmbəmbak na ka tay a, nahkay təmbəmbak ni etedevu kway-kwayay. † ²⁸ Anəmət, ay ka ya ti anaŋgaba e kisim ba nahəma, akədumu ahər e Gelili. » ²⁹ Eslini Piyer àhi : « Ku mis dek tijikia ke divi a nəŋgu ni, nu ti niŋjikia do. » ³⁰ Ay Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Nəhuk nahəma, nak ti kani kani a, a hud ga məlavad bu wudaka agwazl azlah sak cə ti akədám sak mahkər kəsər nu do timey. » ³¹ Eslini Piyer nakəŋ àdám : « Aha, nahkay do. Nu ti ku tamal ti məmətkabu nəŋgu nahəma, ŋgay nəsar kur do ni ti nədám do simiteni. » Ndam *madəbay Yezu ndahaŋ ni dek day tədám akada ge Piyer ni.

Yezu ahəŋgalay Melefit e Gecimeni

(Meciya 26.36-46 ; Lük 22.39-46)

³² Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni tòru ka mələŋ nahaŋ, mələŋ gani nani ti təzalay Gecimeni. Tòru tɪnjəa eslina ti Yezu àhi ana tay : « Njəhaduma ahalay a hayaŋ, nakoru nahəŋgalay Melefit. » ³³ Àzalay Piyer, Zek, akaba Zeŋ, tòru cak. Eslini ti aŋgwaz àdəgaki ka Yezu nakəŋ dal-dal, məbərurv àtikaba kwir kwir. ³⁴ Àhi ana tay : « Məbərurv atukaba, akada nara nəmət. Njəhaduma ahalay a, njəhadum eri. » ³⁵ Naŋ nakəŋ àhədakfəŋa kà tay a òru cak, àndəhad a hud a hud, àhəŋgalay Melefit ti àcakay daliya ka sarta nani ba. ³⁶ Àdám : « Aba, ‡

Bəba, zlam dek kisliki magrani ; hədakfua daliya hina, nəcakay ba ti. § Ku nədám nahkay nəŋgu ni, nawayay ti ere ya nak kawayay ni kwa do ni, goro ya nu nawayay ni do. »

³⁷ Àra àhəŋgala Melefit a nahkay ti àŋgəkia ka ndam madəbay naŋ mahkərani na, àdi ahər ana tay nday e dəwir bu. Èpidək tay, àhi ana Piyer : « Simu, kway-kway kinji dəwir aw ? Kəbeseŋ manjəhadani eri njemdi biliŋ koksah aw ? » ³⁸ Njəhadum eri, həŋgalum Melefit ti ka ya ti *Seteni esipet kəli ni ti kɪjumkia ke divi a ba. Məbərurv ge mis awayay magray zlam sulumani, ay ti èsliki do, adaba aslu ga vu gayaŋ gedebeni. »

³⁹ Yezu àŋgəvù, òru àhəŋgalay Melefit keti, akada gayaŋ ya ti àhəŋgalay piŋani ni. ⁴⁰ Àra àhəŋgala nahkay ti àŋgəkia ka ndam madəbay naŋ na keti. Àdi ahər ana tay nday e dəwir bu, təmətəbəkaba ga manjəhadana eri a. Tàra tēpidəkva ti təsar ere ye ti təhi ni do. ⁴¹ Àŋgəvù keti ya mahkər. Àra àsləkabiya ti àhi ana tay keti : « Kekileŋa kinjum dəwir aw ? Kekileŋa kəpəsumaba waw ? Sarta ènjia. Nga pəm, tara təgəsi nu, nu *Wur ge Mis, ana ndam magudar zlam ni. ⁴² Cikumaba, mədəgumkioru ka tay. Nga pəm, maslaŋa ya ti ara agəsi nu ana tay ni ènjia, do ni ti ahəmamam. »

Ndam Zude təgəs Yezu

(Meciya 26.47-56 ; Lük 22.47-53 ; Zeṅ 18.3-12)

⁴³ Ka ya ti Yezu naŋ àbu azlapay nahkay ni ti Zədas biliŋ ga ndam *asak ga Yezu kru mahar cəeni ni ènjia akaba mis a dal-dal, maslalam akaba aday təfəŋ kà tay.

† 14:27 Məŋjay Zakari 13.7. ‡ 14:36 Àna ma ga ndam Zude « Aba » awayay adəmvaba ti « Baba. »

§ 14:36 Ahalay ti ma ga Yezu ya àdám ni ti nahkay hi : « Hədakfua hijiyem hina. » A Wakita ge Melefit ya ahaslani ni bu ni ti tədám məzum bərurv ge Melefit ti akada zum e hijiyem bu, mis tisi ti akad tay.

Gəđákani ga ndam *mañgalabakabu mis akaba Melefit ni, ndam *məsər Wakita ge Melefit ni akaba gəđákani ndahan təslərbiyu tay. ⁴⁴ Wuđaka nday tara ti Zədas bay məsəkumoru Yezu ni əhivabiya ma ana mis dal-dalani na. Əhi ana tay : « Bay ya ti anəgri sa əna məfəki ma kə tuwər * nahəma, nañ gani həya. Gəsuma nañ a, dəgum əna nañ, jəgum nañ lala. » ⁴⁵ Zədas nakəñ əra əñjia ti ərəkia ka Yezu nakəñ a həya. Əhi : « Məsi, » mək əgri sa əna məfəki ma kə tuwər. ⁴⁶ Nahkay mis ni tədəgaki ka Yezu cip, təgəs nañ. ⁴⁷ Eslini mis bilin e kidin gatay ya təbu eslini ni bu ərad məslalam fətah, əsifəña slimi ana bay məgri təwi ana gəđakani ga ndam *mañgalabakabu mis akaba Melefit na həndəf. ⁴⁸ Yezu əhi ana mis ni ahkado : « Kədəgumkua əna məslalam akaba aday a, kəgəsüm nu akada nu zal akal, ⁴⁹ ambatakani do nəbu nəcahi zlam ana küli a dalaka ga *ahay gəđakani ge Melefit ni bu kəlavəd. Ka gani nani ti kəgəsüm nu ndo. Ay zlam nani agravu ti ere ya əbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu ni məğravu. »

⁵⁰ Eslini ndam mədəbay nañ ni dek təmbərbu nañ, tədəgiki ana hwa tidizl. ⁵¹ Wur dagwa nahan nañ əbu eslini, məfakabu azana bilin ka vu cilin, adəboru Yezu biligeni. Mis ni tərə tıpia nañ a ti tədəm təgəs nañ. Tara təgəs nañ ti ⁵² əmbərfəñ azana gayan ni kə tay, ədiki ana hwa dedel a mahayma.

Tagrafəña seriya kə Yezu kə meleher ga gəđákani ga ndam Zədə a

(Meciy# 26.57-68 ; L#k 22.54-55, 63-71 ; Zey 18.13-14, 19-24)

⁵³ Tərə təgəsa Yezu a ti təzoru nañ afa ga gəđakani ga ndam *mañgalabakabu mis akaba Melefit

ni. Ba-əa ti gəđákani ndahan ga ndam *mañgalabakabu mis akaba Melefit ni, ndam *məsər Wakita ge Melefit ni akaba gəđákani dek təcakalava eslina. ⁵⁴ Ka ya ti təbu takoru əna Yezu ni ti Piyer ti ni adəboru nañ kələñ drin. Öru əñjua a ahay ga gəđakani ga ndam mañgalabakabu mis akaba Melefit ni va ti əñjəhad digəs a dalaka bu, anjafəñ kə aku akaba ndam magray təwi ye eslini ni.

⁵⁵ Gəđákani ga ndam mañgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba gəđákani ge seriya ni dek təbu tədəbay zlam magudarani ga məwəlki Yezu ka seriya, adaba tawayay takad nañ, ay ti tənğət ndo. ⁵⁶ Eslini mis kay təsəkadki malfada, ay ma gatay ni təsava divi a. ⁵⁷ Kələñ gani mis ndahan ticikaba, təsəkadki malfada nahan keti, ⁵⁸ tədəm : « Leli micifinə, ədəm ahkado : “*Ahay gəđakani ge Melefit hini ya mis tələm əna ahar ni ti nara nembedkaba. Embedkaba ti a huđ ga vad məhkərani bu nələmvaya nahan ya mis tələm əna ahar do na.” » ⁵⁹ Ay kekileñə ma gatay ni təsava divi a. ⁶⁰ Eslini gəđakani ga ndam mañgalabakabu mis akaba Melefit ni əcikaba cəkwađ e kidin ge mis ni ba, əhindifinə ma kə Yezu a, əhi : « Nak kəhəngarfəñ do aw ? Zlapay ge mis hini ya ti təzlapakuk ni ti zlapay ga mam ? » ⁶¹ Ay Yezu nakəñ te-te, əhəngrifəñ ndo. Eslini gəđakani ga ndam mañgalabakabu mis akaba Melefit ni əhindifinə ma keti, əhi : « Nak ti *Krist *Bay gəđakani ya amara ni aw ? Nak wur ga Bay Melefit ya ti məzləbay ni aw ? » ⁶² Eslini Yezu nakəñ ədəm : « İy, nu gani. Ekipəm nu *Wur ge Mis məñjəhadani a məlanə ga gəđakani bu, kə ahar ga dəf ge Melefit Bay njeđa-njeđani ni. †

* 14:44 Ka sarta nani ti kəlavəd mis təgri sa ana mis ya ti tawayay tay dal-dal ni əna məfəki ma kə tay kə tuwər. † 14:62 Limis 110.1. ‡ 14:62 Məñjay Deniyel 7.13.

Ekipam anara a huf melefít ba a maklabasí ba. †»⁶³ Gəđakani nakəŋ àra ècia ma ga Yezu na ti àzumkia bəruv a, ègəzlehkaba azana ka vu gayan a kwar, § àhi ana mis ni ahkado : « Madəbay sedi nahan kamam mba mam ?⁶⁴ Kicəma, endivi Melefít timey ! Ay ti kawayum ti məgrumi mam ? » Mək mis ni dek təđəm : « Àgudara, si təkaf nan kwa. »⁶⁵ Eslini mis ndahan təđəgiki ana mitifiviyu esliə ana Yezu e eri vu, təkambahi eri, təsi məđukđuk ga ahar, təhi : « Tamal nak bay mahəgaray *pakama ge Melefít nahəma, dəfiaya maslanja ya ti àzləb kur na ana leli a zla ! » Mək mis ya təbu tagray təwi eslini afa ga bay gəđakani nani ni təzay nan, təbi bəbarva.

Sak mahkər Piyer adəm àsər Yezu do
(Meciya 26.69-75 ; Lək 22.56-62 ; Zeŋ 18.15-18, 25-27)

⁶⁶ Ka ya ti Piyer nan əbu a dalaka mbeheni ni bu nahəma, wal nahan àra : wal nani agri təwi ana bay gəđakani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefít ni. ⁶⁷ Àra ənija ti èpi Piyer nan əbu anjafəŋ kà aku, àmənjaləŋ lala mək àhi : « Nak day kəsawadumkabá akaba Yezu zal Nazaret na. »⁶⁸ Eslini Piyer àhi : « Aha. Nəsər ma gani do, nìcikaba ere ye ti kawayay kəđəm na do. »

Àra adəma nahkay ti ècikaba, àsləkaba a dalaka ni ba, òru e gejin vu. [Mək agwazl àzlah.]⁶⁹ Wal ni àra èpia nan a keti ti àhi ana mis ya ti eslini ni : « Nan hini ti nan ndam gatay gani. »⁷⁰ Eslini Piyer adəm keti : « Aha, nu nəsər ma gani do. »

Àra apəsa bal ti mis ya ti eslini ni təhi ana Piyer keti : « Efedin nak day ndam gatay gani, adaba nak zal Gelili. »⁷¹ Nan nakəŋ àmbaday

dək, adəm : « Nəsər maslanja nani ya ti kacalufəŋ ni do. Tamal nasəkad malfada nahəma, Melefít məkada nu a. »⁷² Eslini agwazl àzlah ye cə huya. Agwazl ni àra àzlaha ti Piyer nakəŋ ma ga Yezu ya àhi : « Wudaka ti agwazl azlah sak cə nahəma, akədəm sak mahkər kəsər nu do timey » ni àŋgiaya a ahər ba. Nahkay Piyer adiki ana tuway.

15

Yezu nan əbu kə meleher ge Pilet bay ga ndam Rom

(Meciya 27.1-2, 11-14 ; Lək 23.1-5 ; Zeŋ 18.28-38)

¹ Də àna zəzəni nahəma gəđakani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefít ni, ndam *məsər Wakita ge Melefít ni akaba nday gəđakani ge seriya ni dek təcakalava, təgray sawari. Eslini təgəs Yezu, təwəl mək tòru àna nan afa ga bay *Pilet. ² Tòru tinja àna Yezu a ti Pilet nakəŋ èhindifiŋa ma, àhi : « Nak ti bay ga ndam *Zude ededin aw ? » Àhəŋgrifəŋ, àhi : « Nak kəđəm. »³ Eslini gəđakani ga ndam manjalabakabu mis akaba Melefít ni tacalki nan ka zlam magudarani kay. ⁴ Pilet èhindifiŋa ma keti, àhi ahkado : « Tacalki kur ka zlam magudarani kay ti kici do aw ? Kəhəŋgarfəŋ do aw ? »⁵ Ay Yezu nan te-te, àhəŋgrifəŋ va do. Gayan ya àhəŋgarfəŋ ndo ni ti àgria ejep ana Pilet a.

Təđəm təkada Yezu a
(Meciya 27.15-26 ; Lək 23.13-25 ; Zeŋ 18.39-19.16)

⁶ Kəla wuməri ga *Pak zla ti ndam *Zude təbu tihindifiŋa kə Pilet a ti məfaya zal dangay a bəlan. Tihindifiŋa ti nan əbu afiaya maslanja ya tawayay na ana tay a. ⁷ Zal nahan əbu, slimi gayan Barabas ; təfiya nan a dangay va

§ 14:63 Tamal zal Zude egəzlehkaba azana gayan ka vu a ti adafaki tuway, ahkay do ni zlam ya abəlay do simiteni ni àgrava. Gəđakani ga ndam manjalabakabu mis akaba Melefít egəzlehkaba azana gayan ka vu a ni ti azuhva ma ga Yezu ya adəm nan Wur ge Melefít ni, adaba təđəm èndivia Melefít a dal-dal.

akaba mis ndahaŋ ya ti tàkadfəŋva kà ŋgumna ni. Ka sarta ya ti tàkadfəŋva kà ŋgumna ni ti naŋ àkadà mis a. ⁸ Eslini mis dal-dalani ni tàra afa ge Pilet a, tihindifiŋa ti mǎgri ana tay akada gayan ya ti agri ana tay kilevi ni. ⁹ Tàra tihindifiŋa nahkay ti Pilet nakəŋ àhi ana tay ahkado: « Nihi ti kawayum nǎfiaya bay ga ndam Zude na ana kuli a waw ? » ¹⁰ Adəm nahkay ti, àsəra gəđákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni tǎgəsibiyu Yezu ti adaba tagraləŋ solu palam. ¹¹ Ay gəđákani ni tàwayay ndo, tǎhi ana mis dal-dalani ni: « Humi: “Mawayay ti kǎfaya naŋ a ba, si Barabas kwa.” » Mǎk tǎhi nahkay. ¹² Pilet nakəŋ àra ècia ma gatay na zla nahəma, àhi ana tay keti: « Kawayum ti nǎgri mam ana maslaŋa ya ti kazalum naŋ Bay ga ndam Zude ni mam ? » ¹³ Tǎhəŋgrifəŋ àna zlahay: « *Darfəŋ naŋ kà tǎndal ! » ¹⁴ Nahkay naŋ nakəŋ èhindifiŋa ma kà tay a, àhi ana tay ahkado: « Àgudar mam emiteni mam ? » Nday nakəŋ ba tǎzlah kay kay: « Darfəŋ naŋ kà tǎndal ! » ¹⁵ Nahkay ti Pilet awayay aməri ǎəruv ana mis dal-dalani ni, àfiaya Barabas nakəŋ ana tay a, àhi ana ndam slewja gayan ti tǎzłəb Yezu àna kurupu. Tàra tǎzłəba naŋ a ti àhi ana tay ti tǎzay naŋ, tǎru tǎdarfəŋ naŋ kà tǎndal.

*Ndam slewja teyefiŋ kà Yezu
(Meciya 27.27-31 ; Zey 19.2-3)*

¹⁶ Ndam slewja ni tǎgəs Yezu nakəŋ, tǎzoru naŋ a huđ ahay ga bay *Pilet ni vu. Ahay gani nani, tǎzalay Pretwer. * Eslini tǎzalakabu ndam slewja ndahaŋ ni dek. ¹⁷ Ndam slewja ni tǎmbatki azana ndizeni ka Yezu, mǎk tǎkeleya adak a, tǎslap hindigil-hindigil, tǎfiviyyu a ahār vu akada ga jaku ni. ¹⁸ Tàra tǎbəkia zlam a

zla nahəma, tǎgri sa, tǎhi ahkado : « Məgruk sa, bay ga ndam *Zude ! » ¹⁹ Tǎzay eziŋwi, tǎsi a ahār vu, tǎtifiviyyu esliǎ e eri vu, tǎbəhadı mirdim meleher ndiǎa ndiǎa ana had.

²⁰ Tàra tǎbia seki a nahkay ti tǎcakwakia azana ndizeni ya tǎfəki na, tǎbikabu azana gayan gayani ya tǎcakwakia ni. Eslini tǎzaya naŋ e mite va, ga moru *madarfəŋ naŋ kà tǎndal a.

Tadarfəŋ Yezu kà tǎndal

(Meciya 27.32-44 ; Luk 23.26-43 ; Zey 19.17-27)

²¹ Ndam slewja ni tǎbakabu ahār akaba zal nahaŋ naŋ àbu asləkabiya e gili a. Slimi gayan Simu, naŋ bəŋ ge Eleksender nday ata Rufus, naŋ ga kəsa Sireŋ. Eslini nday nakəŋ tǎfəki ŋgasa ga mazay tǎndal ga *madarfəŋ Yezu ni. ²² Nahkay tǎzoru Yezu a mələŋ nahaŋ vu; mələŋ gani nani ti tǎzalay Golgota, adəmvaba « Mələŋ ga aslat ga ahār. » ²³ Tǎru tǎŋjua àna Yezu nakəŋ a zla ti tawayay tǎvi zum mebedekabani akaba haf ya ti tǎzalay mir ni. Ay ti Yezu àwayay ndo. ²⁴ Eslini tǎdarfəŋ naŋ kà tǎndal ni. Tàra tǎdarfəŋa naŋ a ti tǎgraki ca-ca àki ka azana gayan ni bəlaŋ àna bəlaŋ ti tǎsər way azum way. ²⁵ Sarta ya tǎdarfəŋ naŋ kà tǎndal ni ti agray njemdi ambəmbu ya ge miledə. ²⁶ Pakama àbu mǎbəkiani ka tǎndal, ka mələŋ ya tǎbəkı zlam magudarani ge mis ni ti mis dek tǎsər, tǎbəkı ti nahkay hi: « Bay ga ndam *Zude. » ²⁷ Tǎdarfəŋ ndam akal bebem cə kà tǎndal ndahaŋ kà gəvay ga Yezu, bəlaŋ gani ka ahar ga đaf, bəlaŋ gani ti ni ka ahar ga gəjar. [²⁸ Nahkay ti pakama ya àbu mǎbəkiani a Wakita ge Melefit bu ni àgrava. Pakama gani nani ti nihi : « Tara tacalkivu naŋ àkivu ka ndam magudar zlam. † »]

* **15:16** Pretwer àna ma Rom ti awayay adəmvaba ahay ga gəđákani ga ndam slewja. † **15:28** Mənjay Izayi 53.12.

29 Nday ya ti takoru gwar eslini ni tàra tìpia nañ a ti tìndivi nañ, tэдaday ahàr, tэhikaboru : « Hey, nak ya ti kэдэм ahkado : “Nembefvù *ahay gэдákani ge Melefit ni ti anələmaba a huđ ga vad mahkərani ba” ni do aw ?³⁰ Həngay ahàr gayak, hərəya kà təndal na zla ! »³¹ Eslini gэдákani ga ndam *mañgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba gэдákani ga ndam *məsar Wakita ge Melefit ni təbu təzlapay e kidin gatay bu, teyefin daya. Tэдэм ahkado : « Nañ nakəñ àhəngaraba mis ndahañ a keti ni ti, àhəngaraba ahàr gayan a koksah timey !³² Àdəm nañ *Krist *Bay gэдákani ya amara ni, nañ bay ga ndam *Izireyel ti, mähəraya kà təndal na ! Tamal ti àhəraya kà təndal na nahəma, leli tekeđi aməfəki ahàr bilegeni. » Mis ya təbu madarfəñani kà gəvay ga Yezu ni day tìndivi nañ.

Yezu amətfəñ kà təndal
(Meciy# 27.45-56 ; Luk 23.44-49 ; Zey 19.28-30)

³³ Fat àra ècika tirkeđ-keđ ka ahàr melefit a ti ləvəñ àgray ka had ni dek, tekdeñ duk àbivoru àna njemdi mahkər ya ga məlakarawa.³⁴ Àra àgra njemdi mahkər ti Yezu àdi ana zlahay kay kay, àdəm : « Eloyi, Eloyi, lama sabahtani ? » Awayay adəmvaba ti « Bay Melefit, Bay Melefit goro ni, kəmbrañ nu ti kamam ? † »³⁵ Mis ya təbu eslini ni ndahañ tàra ticia gayan ya ti àzlah na ti tэдэм : « Cəm day ti azalay Eli ni. »³⁶ Eslini bilin gatay àcuhworu àzay zlam ya esikabu yam akada ga matala ni, àtəliyu a zum cecəwekeni vu juđ, àbahki ka aday, àtəlikabiyu ana Yezu a ma vu ti mīsi. Àdəm : « Besəma day, tamal ti Eli ara azaya nañ kà təndal na ti mara mipi. »³⁷ Ay Yezu nakəñ àzlahkivu kay kay, àmət.

³⁸ Ka ya ti àmət ni ti azana ga mahay ga məlan *njəlatani ya ti a huđ ga *ahay gэдákani ge Melefit ni bu ni ègəzlehvabiyu kwarra, agavəla cekw a had.³⁹ Eslini bay ga ndam slewja ni nañ àbu micikeni kama ga Yezu. Àra èpia gayan ya àmət na ti àdəm ahkado : « Maslanja hini ti Wur ge Melefit ededın. »

⁴⁰ Wál ndahañ təbu eslini cak, tamənjoru. Wál nday hini təkibu ka tay : Mari ga kəsa Magədala, Salomi akaba Mari məñ ga ata Zek gəziteni nday ata Zoze ni.⁴¹ Ka ya ti Yezu nañ àbu ka had *Gelili ni ti nday gani tэдəba nañ a, təgria təwi a. Wál ndahañ kay təbu tamənjələñoru bilegeni, wál nday nani təcəloya akaba Yezu a Zerəzalem a.

Təfiyu kisim ga Yezu e mindivin vu
(Meciy# 27.57-61 ; Luk 23.50-56 ; Zey 19.38-42)

⁴² Mələkarawa àra ègia mis təbu təslamatavu ga vad *məpəsabana ga hajəñ a ti⁴³ zal nahañ e kidin ge mis gэдákani ya ti tagray seriya ni bu àra. Təzalay nañ Zəzef, nañ ga kəsa Erimete. Nañ day ajəgay *Məgur ge Melefit. Àzay njəda gayan, òru afa ge Pilet, èhindi kisim ga Yezu ni.⁴⁴ Gayan ya ti èhindi kisim ni ti àgria ejep ana Pilet a. Pilet àhi ana ahàr : « Yezu ti àməta àndava ededın a waw ? » mək àzalay bay ga ndam slewja ni. Nañ nakəñ àra ènjia ti Pilet èhindifinja ma, àhi : « Àməta àpəsa ededın a waw ? »⁴⁵ Bay ga ndam slewja ni àra àhia « Àməta » ti Pilet àvi divi ana Zəzef ti mōru mázay kisim ga Yezu na.⁴⁶ Nahkay Zəzef òru àsəkumbiyu dawra, àzaya kisim ga Yezu kà təndal na, àkambah. Àra àkambaha ti àfiyu e mindivin vu. Mindivin nani ti miliyeni a pəlad vu. Àra àfiya kisim ga Yezu na e

mindiviŋ ni va ti àbèladiviyyu belim gəḏákani ana mahay ge mindiviŋ ni. ⁴⁷ Ata Mari ga kəsa Magədala ni akaba Mari məŋ ga Zoze ni nday tǝbu tamənjalaŋ ka məlaŋ ya tǝfiyu kisim ga Yezu ni.

16

Yezu aŋgaba e kisim ba

(*Meciyu 28.1-8 ; Luk 24.1-12 ; Zey 20.1-10*)

¹ Vad *məpəsabana àra àsləkaba zla nahəma, Mari ga kəsa Magədala ni, Mari məŋ ge Zek, akaba Salomi tòru tǝsəkumbiyu tersel, ti tǝra tǝgraki ka vu ga Yezu.

² Ge miledə fat azlərəvaya a vad enjenjeni ga gosku a zla nahəma, nday nakəŋ tòru ke mindiviŋ ni. ³ Tǝbu tǝzlaporu ka ahàr divi, tǝḏəm ahkado : « Way amoru mabèladifləŋa belim na ana leli kè mindiviŋ na way ? »

⁴ Belim gani nani ti gəḏákani gəḏák. Tǝra tamənjoru ti tǝpi ti mindiviŋ nakəŋ bəŋa, belim ni mabèladifləŋa. ⁵ Tòru tǝnjəa ti tǝhuriyu e mindiviŋ ni vu. Tǝra tǝhuriya ti tǝpi wur dagwa nahaŋ naŋ àbu manjəhadani digəsa ka ahar ga daf, məbakabu azana bəḏ-bəḏani, àsia aŋgwaz ana tay a kay.

⁶ Àhi ana tay ahkado : « Aŋgwaz àwər kəli ba. Kəḏəbum ti Yezu zal Nazaret, ya ti tǝkədfəŋ naŋ kǝ təndal ni. Aŋgaba e kisim ba, naŋ àbi ahalay va bi. Mənjumki, məlaŋ ya tǝfəkəḏ kisim gayan ni nihi. ⁷ Nihi ti dəgum, kəhumi ma gani ana ata Piyer ndam madəbay naŋ ni, humi ana tay ahkado : “Àdoru ka had *Gelili kama gekəli, akədumi ahàr ti eslini, akada gayan ya ti àhi ana kəli ni.” » ⁸ Nday nakəŋ tǝhəraya e mindiviŋ ni ba tǝdəgikibiyu ana hwa ; aŋgwaz àwər tay a, tǝgəgəra. Tǝra tǝsləkabiya zla ti tǝhi ma gani

ana maslaŋa ndo, aḏaba aŋgwaz àwəra tay a kay. *

Yezu aŋgazlivu ana ndam madəbay naŋ ni

[⁹ Yezu aŋgaba e kisim ba ge miledə a vad enjenjeni ga gosku a. Àra aŋgaya ti aŋgazlivu enji ana Mari ga kəsa Magədala, naŋ ya ti ahaslani Yezu àgariaba seteni a adəskəla ni. ¹⁰ Naŋ nakəŋ àra èpia Yezu a ti òru ga məhi ma gani ana ndam ya tǝbu akaba Yezu ahaslani ni. Òru àdi ahàr ana tay ti nday tǝbu titəwi, bəruv awər tay. ¹¹ Mari nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Yezu naŋ àbu, nǝpia naŋ a. » Ay ma gayan ya àhi ana tay ni ti tǝgəsiki ndo.

¹² Kələŋ gani ndam *madəbay Yezu cə tǝbu takoru a kəsa ciḏ-ciḏeni vu ti, Yezu aŋgazlivu ana tay. Aŋgazlivu ana tay ti vu gayan ni akada ya aŋgazlivu ana Mari ni do. ¹³ Nday nakəŋ day tǝsləkabiya ga manjəhadí ma gani ana ndam madəbay Yezu ndahaŋ na. Tǝra tǝŋgəhadía ana tay a nahkay ti nday nani tǝgəsiki ma gatay ya tǝŋgəhadí ana tay ni ndo keti.

¹⁴ Kələŋ gani ka ya ti ndam madəbay naŋ kru mahar bəlaŋani ni tǝbu təzum zlam nahəma, Yezu nakəŋ aŋgazlivu ana tay. Àra aŋgazliva ana tay a ti àləgi ana tay aḏaba tǝfəki ahàr ke Melefit ndo, tǝwayay məgəsiki pakama ga ndam ya ti tǝḏəm : « Mǝpia Yezu a, aŋgaba e kisim ba » ni ndo palam. ¹⁵ Mək àhi ana tay ahkado : « Dəgum ka had ga məlaŋ ni dək, humioru *Ma Məweni Sulumani ana mis ya Melefit àgra tay a ni dək. ¹⁶ Maslaŋa ya ti àfəkua ahàr a akaba àbara ni ti Melefit amahəŋgay naŋ. Ay maslaŋa ya ti àfəku ahàr ndo ni ti Melefit aməgəs naŋ àna seriya. ¹⁷ Nday ya ti tǝfəkua ahàr a nahəma, məfəku ahàr gatay ni ara asərvu nahkay hi : atagariaba

* 16:8 A wakita ndahaŋ bu ni ti ma ga Mark àndava ahalay a.

seteni ana mis àna slimi goro a ; atəzlapay àna ma həma ndahaŋ ya nday təsər do ni ; ¹⁸ tamal ti təgəs gavaŋ àna ahar ahkay do ni tisi zlam makad mis day, zlam nday nani atəgri araŋa ana tay do ferera ; tamal ti təbəki *ahar ka ndam ya tēbesey do ni, ndam nday nani ataŋgaba. »

Melefit azoru Yezu a huɗ melefit vu

(*Luk 24.50-53 ; Tɔwi 1.9-11*)

¹⁹ Bay geli Yezu àra àhia pakama na ana tay a nahkay ti Melefit àzoru naŋ agavəla a huɗ melefit vu, mək ànjəhad kà ahar ga daf ge Melefit, a mələŋ ga gəɗakani vu. ²⁰ Kələŋ gani ndam *asak ga Yezu ni ti ni təsləka, təhioru *Ma Mɔweni Sulumani ana mis ga had ga mələŋ ni dek. Bay geli àvi njəɗa ana təwi gatay ya təgray ni àna məgrikivu zlam ndahaŋ ya ti mis tìpi day-day ndo ni ana tay.] †

† **16:20** A wakita ndahaŋ bu ni ti wakita ga Mark andav àna 9-20. Ay a wakita ndahaŋ bu ka mələŋ ga 9-20 ti andav nahkay hi : « wál ni təhəŋgri ere ye ti àgravu ni dek àna ata Piyer akaba ndam madəbay Yezu ndahaŋ ni, təzlapaki kay ndo. Kələŋ gani Yezu àna ahàr gayan əsləroru ndam madəbay naŋ ni gwar egezi ka mələŋ ya fat azlərəvaya ni akaba gwar agavəla ka mələŋ ya fat adiyu ni ga məhiani ana mis Melefit amahəŋgay mis ga kaŋgay-kaŋgayani. Ma gani nani ti njələta, aməmbatvu day-day do. »

**Ma M_Hweni
Sulumani ya L_{UK}
àbàki ni
Ere ye ti mädämki ka
Ma M_Hweni
Sulumani ya L_{UK}
àbàki ni**

Maslaṅa ya ti àbàki wakita ge L_{UK} ni àdafay slimi gayan a wakita ni bu ndo. Ku tamal nahkay nənḡu ni, kwa ka mənjàki gani ndam ga Yezu dek tàsàra àbàki ti L_{UK} bay ya tàgrakabu tawi akaba Pol ni (2 Timote 4.11). Məsàra, bay ya àbàki wakita ge L_{UK} ni ti àbàki Tawi ga ndam asak ga Yezu day nan gani (L_{UK} 1.1-4, T_{AWI} 1.1). A Tawi ga ndam asak bu àdäm « leli » (16.10-17; 20.5-15; 21.1-18; 27.1-28.16), nahkay mäsàra bay ya àbàki wakita ni täsawada akaba Pol a.

L_{UK} àbiki wakita gayan cæni ni ana Teyufil (1.3). Way Teyufil way ti mäsàr do ; slimi gayan ni awayay adämvaaba « Bay ya ti awayay Melefit ni. » L_{UK} azalay nan « gädäkani goro » : bi nan bay ge elimeni, bi àpəl sīḡu ga magraya wakita na ti nan ; àfàkia ahàr ka Yezu a, ay L_{UK} àbiki wakita ti mīci pakama àki ka Yezu lala (1.4). L_{UK} awayay ti mis dek täsàr pakama àki ka Yezu lala.

L_{UK} àsàra ma Gres a lala, àbàki ti akada ga ndam mäsàr zlam ya tábàki wakita ka sarta ga Yezu ni. Awayay ti mis täsàr ere ye ti àgravu ni àgrava ededīḡ ededīḡena, nahkay àdafay slimi ga bəbay ya tēgur had ka sarta gani ni (1.5 ; 3.1) ; ka sarta gani nani mis tacal vi ti àna slimi ga bəbay nahkay.

L_{UK} àḡḡahad ere ye ti Yezu àgray akaba àdäm ni akada ga ata Meciyu nday ata Mark ya tḡḡahad ni : Yezu ànjàki ke tawi gayan ka had Gelili, òru gwar a Zeruzalem. Ay akada ge Meciyu ya àgray ni L_{UK} day

ànjàki ti ke miwi ga Yezu (1-2) ; ka məlan nani akaba ka məlan ndahan àḡḡahad zlam ya ti nan nanani ècifiṅa kè mis ndahan a, èjēḡey a wakita ndahan bu ndo ni (1.3).

Ga Yezu ya àhəḡgalay Melefit ni ti ata Meciyu nday ata Mark tḡḡahada ma gana, ay ti L_{UK} àḡḡahada àtama gatay na (3.21 ; 5.16 ; 6.12 ; 9.18, 28-9 akaba ndahan). Adafa tawi ga Masuf Njalatani ya àgray na daya (1.35, 41, 67 ; 2.25-27 ; 3.16, 22 ; 4.1, 14, 18 ; 10.21 akaba ndahan). Àḡḡahad ahəmamam wál ndahan tādəbay Yezu, Melefit day àhəḡgay tay ni (1.39-56 ; 7.37-50 ; 8.2 ; 23.27-28, 49 ; 24.1), akaba ahəmamam Yezu awayay ndam talaga ni (4.18 ; 6.20 ; 7.22 ; 11.41 ; 12.23 ; 14.13, 21 ; 18.22 ; 19.8 ; 21.2-3). Àḡḡahad ahəmamam Yezu awayay ndam magudar zlam ya tambatkaba majalay ahàr gatay a ni daya (5.32 ; 7.34, 37-50 ; 15.1-7, 10 ; 18.13-14 ; 19.7-10).

Pakama ya L_{UK} ànjiki ana Teyufil ni

¹ Nəbukki wakita hini ana nak, Teyufil goro ni.

Nəhuk nahəma, mis kay tàkadva, tábàkia zlam ya ti tàgravu e kidīḡ geli bu na ka wakita. ² Wudaka tábàki zlam gani nani ti mis ndahan təhibiya ana leli a àndava. Nday ya ti təhi ana leli ni tīpibiya ere ye ti àgravabiya kwa ka mənjàki gani àna eri gatay gatayana. Nahkay zla ti tawi gatay ègia ga məhi pakama ge Melefit ana mis a. ³ Ègia mis ndahan ni tábàkia wakita gatay na nahəma, nu day àbəlafua nawayay nəbukki pakama gani ka wakita, Teyufil gädäkani goro ni. Nawayay nəslamalakabu pakama gani lala, adaba nəcahakabá ere ye ti àgravu na dek, kwa ka mənjàki gani. ⁴ Nagray nahkay adaba nawayay ti kàsàr pakama ya kici ni ti pakama ge jiri ededīḡ.

Məslər ge Melefit àdəm etiwi Zəñ bay məbaray mis

⁵ Ka sarta ya *Erot nañ bay gəđakani ga hađ ga ndam *Zəde nahəma, zal nahañ àbu, nañ bay *mañgalabakabu mis akaba Melefit, slimi gayañ Zakari. Nañ ge dini ga Abiya. Wal gayañ day wur huđ ga *Aron, slimi gani Elizebet. ⁶ Nday cecəeni ndam jireni kə eri ge Melefit, təgəskabu *Divi ga Bay Melefit ya təbu məbəkiani a wakita ge Məwiz ni bu ni, tagray ere ye ti Melefit awayay ti mis tğray ni dek. Nday gani mis təngətfəña zlam magudarani kà tay a do. ⁷ Ay ti tiwi bəza ndo, adaba Elizebet nañ dəgəlani mək nday cecəeni tğia medewel a àndava.

⁸ A vad nahañ Zakari nañ àbu agri təwi ana Melefit a *ahay gəđakani ge Melefit ni bu, adaba ahar ge təwi ga ndam ge dini gayañ ènjəa. ⁹ Kəlavad ndam mañgalabakabu mis akaba Melefit ni tihindi Melefit ti mədaba mis a bəlan e kidin gatay ba, ti maslanə nani ahuriyu kə mahay ga məlan *njəlatani ni ga mazəbay haf ya ezi akada ge tersel ni: ka fat nani ti Melefit adaba Zakari a. ¹⁰ Sarta ga mazəbay haf ni àra ènja ti àhuriyu a ahay ni vu. Mis ndahañ dal-dalani ni ti ni nday a dalaka bu, təbu tahəngalay Melefit. ¹¹ Eslini *məslər ge Melefit àngazlivu: məslər ni jika gwar kə ahar ga đaf ga zlam ya ti tazəbaki haf ya ezi àcər ni. ¹² Zakari nakəñ àra èpia məslər ge Melefit na ti àbivaya aŋgwaz a, àtia bəruv a. ¹³ Nañ àbu agray aŋgwaz nahkay nahəma, məslər ge Melefit ni àhi: « Kəgray aŋgwaz ba, Zakari, adaba Melefit ècia gayak ya kəhəngalay nañ na. Nahkay wal gayak Elizebet emiwəkaya wur zalana, akədi slimi gani Zəñ. ¹⁴ Etiweya wur na ti akəmərvu dal-dal əsabəy, mis kay day atəmərvu ka ya ti etiweya nañ a ni. ¹⁵ Adaba mam, nañ gani emigi mis gəđakani kə eri ge

Melefit. Emisi zum akaba zlam mawəsani day-day do; kwa nañ a huđ ga məjani bu *Məsuf Njəlatani àniviyu a məbəruv bu dal-dal. ¹⁶ Amahəngarbiyu bəza ge Izireyel kay afa ga Bay Melefit gatay ti təfəki ahər keti. ¹⁷ Amara kama ge Melefit ga məhi ma ge Melefit ana mis a. Melefit aməvi Məsuf akaba njəda akada ya àvi ahaslani ana bay mahəngaray pakama gayañ Eli ni. Amagra y təwi ga mañgalabakabu ata bəñ ga bəza akaba bəza gatay; mis ya ticiiki slimi ana Melefit do ni amahəngarbiyu tay ti təjalay ahər akada ga ndam ya ticiiki slimi ana Melefit ni. Nahkay amaslmalikabu mis ana Bay geli ga məgri təwi. »

¹⁸ Eslini Zakari nakəñ àhəngrifəñ, àhi: « Anəsər ma gayak ya kəđəm ni ti jiri ti ahəmam? Adaba nihi leli cəeni ata wal goro mğia medewel a ni. » ¹⁹ Eslini məslər ge Melefit nakəñ àhəngrifəñ, àhi: « Nu Gabriyel, nu nəbu kə meleher ge Melefit kəlavad. Àslərkuubiyo nu ti nəhuk ma sulumani ya kici ni. ²⁰ Nihi ti akazlapay koksah, akəđəm ma va do, si ere ye ti nəhuk ni amagrava day, adaba kəgəskabu pakama goro ndo. Nəhuk nahəma, ere ye ti nəđəm ni ti amagravu àna vad gani. »

²¹ Ka sarta ya Zakari nañ a ahay bu ni ti mis ya a dalaka bu ni təbu tajəgay nañ. Àra àpəsviya a məlan *njəlatani ni va ti àhalia ahər ana tay a. ²² Ka ya ti àhəraya ni ti èsliki məđəm ma va do. Nahkay mis ni təsəra èpibiya arəña a məlan njəlatani ni ba. Nañ nakəñ àzlapay koksah, adadi ahar ana tay cilin.

²³ Nahkay nañ àbu agri təwi ana Melefit. Sarta ge təwi gayañ ni àra àndava ti àsləka oru a magam gayañ. ²⁴ Kəlan gani wal gayañ Elizebet àzay huđ. Àra àza huđ na ti ànjəhad a ahay bu kiyi zlam, àhəraya e mite va ndo. Àdəm: ²⁵ « Ere ye ti àgrakuvu

ni ti t̄wi ga Bay Melefit goro. Nihi ti àj̄nakia nu a, àz̄akua mimili k̄e eri ge mis a. »

M̄asl̄ar ge Melefit ad̄am etiwi Yezu

²⁶ Ka ya ti Elizebet nañ a hud̄ kiyi muku nah̄ama, Melefit àsl̄arbiyu m̄asl̄ar gayañ Gabriyel a k̄esa nahan̄ vu. K̄esa nani ti tazalay Nazaret, ka had̄ *Gelili. ²⁷ Àsl̄arkibiya ka wur dahalay nahan̄, slimi gayañ Mari. Wur dahalay nani ti t̄via ana zal nahan̄ a; slimi gani Z̄uzef, nañ wur hud̄ ge Devit. Ay ti àz̄ay nañ fan̄ndo. ²⁸ *M̄asl̄ar ge Melefit nak̄añ àr̄akioru ka wur dahalay ni, àhi : « N̄agruk sa. Nak ti Melefit awayay kur, agruk sulum gayañ. Bay Melefit nañ àbu akaba kur. » ²⁹ Wur dahalay ni àra ècia sa ga m̄asl̄ar ge Melefit na ti àh̄alia ah̄ar a. Àhi ana ah̄ar ahkado : « Sa ga mam nahkay mam ? » ³⁰ Eslini m̄asl̄ar ge Melefit nak̄añ àhi : « K̄àgray an̄gwaz ba, Mari, ad̄aba k̄an̄ḡeta zlam sulumana afa ge Melefit a. ³¹ Kara kazay hud̄ wud̄ak. Nahkay kara kiwi wur zalani, ak̄adi slimi gani Yezu. ³² Wur nani emigi mis ḡad̄akani. Melefit nañ agav̄ala dr̄in am̄ad̄am wur nani ti Wur gayañ. Bay Melefit am̄afiyu nañ a bay ge Devit b̄añ ga b̄añani ya àzum ahaslani ni vu, ³³ am̄agur b̄eza hud̄ ge Zek̄up ga kan̄gay-kan̄gayani, bay gayañ amandav day-day do. »

³⁴ Eslini Mari àhi : « Nu n̄əs̄ar zal do ni ti, anazay hud̄ gani ti ah̄amamam ? » ³⁵ M̄asl̄ar ge Melefit ni àh̄an̄grif̄añ, àhi : « *M̄asuf Nj̄elatani am̄ar̄akuka, Melefit nañ agav̄ala dr̄in amagray ti k̄an̄j̄ah̄ad a nj̄ada gayañ bu akada ya kan̄j̄ah̄ad e z̄ahweri ga m̄an̄ḡah̄af bu ni. Nahkay wur ya ekiweya ni nañ nj̄elata, Melefit amazalay nañ Wur gayañ. ³⁶ Nihi Elizebet wur ga ndam gek̄ali ni, nañ ya ti mis t̄d̄am nañ d̄aḡalani ni, ku ègia medewel a n̄an̄gu ni àza hud̄ a kiyi muku, wur

zalani àniviyu. ³⁷ Ad̄aba mam, ere ye ti Melefit èsl̄iki magrani do ni ti àbi. » ³⁸ Mari nak̄añ àra ècia ma gayañ na ti àhi : « Nu ti nu wal m̄agri t̄wi ana Bay Melefit. Ere ye ti k̄ahu ni m̄agrakuvu ti ! » Eslini m̄asl̄ar ge Melefit ni àsl̄aka, àmb̄arbu nañ.

Mari nañ àbu afa ge Elizebet

³⁹ Ka sarta gani nani Mari àsl̄aka, àc̄aloru ke weceweceni gwar a h̄ama vu, a k̄esa nahan̄ vu ka had̄ *Z̄ude. ⁴⁰ Òru ènj̄ua ti àhuriyu a ahay vu afa ga Zakari, àgri sa ana Elizebet wal ga Zakari ni. ⁴¹ Elizebet àra ècia sa ga Mari na ti wur ya ti a hud̄ gayañ bu ni àdaday. Eslini *M̄asuf Nj̄elatani èsl̄iva a vu vu ana Elizebet a, ⁴² m̄ak nañ nak̄añ àdiki ana zlahay kay kay, àd̄am : « Nak ti Melefit àgruka zlam sulumana àtama ga w̄al ndahan̄ na d̄ek. Àgria sulum ana wur gayak ya a hud̄ bu na daya. ⁴³ Nu way ti m̄añ ga Bay goro m̄ara afa goro a way ? ⁴⁴ Ka ya ti n̄ici sa gayak ni ti wur ya a hud̄ goro bu ni àdada àna m̄am̄arana. ⁴⁵ Nak k̄abu àna m̄am̄arani ad̄aba k̄af̄akia ah̄ar ka Bay Melefit a, k̄əs̄ara amagray ere ye ti àhuk am̄agruk ni. »

Mari àz̄lbay Melefit

⁴⁶ Eslini Mari nak̄añ àd̄am ahkado :

« Àna m̄ab̄aruv goro d̄ek n̄ad̄am Bay Melefit goro nañ ḡad̄akani dal-dal,

⁴⁷ nu n̄abu àna m̄am̄arani kay ad̄aba Melefit nañ àbu ah̄an̄gay nu ;

⁴⁸ ad̄aba mam, nu nisli arañ do, n̄agri t̄wi ana nañ, ay ti àjalakua ah̄ar a.

Nahkay kwa kani mis ya t̄abu ni d̄ek at̄ad̄am nu n̄abu àna m̄am̄arani dal-dal ga kan̄gayani.

Mis ya etiwi tay kama ni d̄ek day at̄ad̄am nahkay.

⁴⁹ At̄ad̄am nahkay ad̄aba Melefit esliki magray zlam d̄ek, àgrua zlam ḡad̄akana.

Melefit ti naŋ njelata !

⁵⁰ Ndam ya tabəhadī mirdim ni ti awayay tay,

agri sulum gayan̄ ana tay akaba ana bəza huđ bəza huđ gatayani.

⁵¹ Āgra tawi ga njədā ana ahar gayan̄ a ;

ndam ya ti zlabay àniviyu ana tay ni ti àgrikaba ahàr ana tay a kway-kwayay.

⁵² Bəbay day àhəlabā tay a bay gatay ba ;

ndam ya ti tisliviyu a mis vu do ni ti àhəlaya tay agavəla.

⁵³ Ndam ya ti ləwir àwər tay ni ti àvia zlam sulumana ana tay a, tərəhā ana naŋ a ;

ndam ge elimeni ti ni àgara tay a, təsləka ahar gatay zlam zlam.

⁵⁴ Ndam *Izireyel ti nday ndam məgri tawi ana Melefit, nahkay àjənakia tay a ;

sulum gayan̄ ya àdəmbiyu aməgri ana tay ni àgəjazlki ahàr ndo.

⁵⁵ Sulum gani nani ti àhibiya ma gana ana ata bəŋ geli ahaslana,

àdəm aməgri ana Abraham akaba ana bəza huđ gayan̄ ga kaŋgay-kaŋgayani. »

⁵⁶ Mari àra àzləba Melefit a nahkay ti àpəsiyu afa ge Elizebet agray kiyi mahkər ; kələŋ gani àsləkabiya, àra a magam a.

Tiwi Zeŋ bay məbaray mis ni

⁵⁷ Kiyi ge Elizebet àra ènjia ti èweya wur zalana. ⁵⁸ Àra èweya wur na ti àmərva : ndam mahay gayan̄ akaba ndam gayan̄ tàra ticia Melefit àgria sulum gayan̄ a ti nday day tàmərva. ⁵⁹ Wur ni àra àgra vad azlalahkər a nahəma, mis tàra ge *mekeli kudi a. Tàra tèkelia kudi na ti tawayay tedi slimi ga bəŋani Zakari. ⁶⁰ Ay ti mənani àdəm : « Aha, kàzalum naŋ nahkay ba, slimi gayan̄ Zeŋ. » ⁶¹ Tàra ticia ma ga wal na ti tahi : « Maslana àbi

e dini gayak bu təzalay naŋ Zeŋ bi timey. » ⁶² Nahkay tədədi ahar ana bəŋ ga wur ni, ti mədəfiaya slimi ya naŋ awayay mədiani ana wur ni ana tay a. ⁶³ Mək Zakari nakəŋ èhindifiŋa pələŋgaf kà tay a. Tàra təzibiya ti àbəki : « Slimi gayan̄ Zeŋ. » Gayan̄ ya àra àbəkia nahkay ni ti àgria ejep ana mis na dek. ⁶⁴ Ka gani nani Melefit àhəlikaba ma ana Zakari nakəŋ a, àzlapay huya, àdi ana mazləbay Melefit. ⁶⁵ Ere ye ti àgravu ni ti àsia aŋgwaz ana ndam mahay gayan̄ na dek. Ma gani nani àhəndoru ka had *Zude a kəsa ya ka həma ni vu dek. ⁶⁶ Ndam ya ticia pakama nana ni dek ti təbu təjalaki ahàr, tədəm ahkado : « Wur nani ti emigi mam ? » Wur ni ti njədā ge Melefit àbu akaba naŋ eđediŋ.

Zakari ahəŋgri ma ge Melefit ana mis

⁶⁷ Eslini *Məsuf Njəlatani èsliva ana Zakari bəŋ ga wur na a vu va. Nahkay àhəŋgaraya pakama ge Melefit a, àdəm ahkado :

⁶⁸ « Mazləbay Bay geli, Melefit ga ndam *Izireyel ni,

adaba àra àmən̄jaya ndam gayan̄ a, àmba tay a.

⁶⁹ Melefit àslərbiya bay njəda-njədani ga mahəŋgay leli a.

Bay njəda-njədani nani ti wur huđ ge Devit bay məgri tawi ana Melefit ni.

⁷⁰ Pakama gani nani ti àhibiya ana ndam njəlatani ya tahəŋgaray *pakama gayan̄ ahaslani na, mək nday day təhəŋgria ana mis a.

⁷¹ Àdəm amahəŋgafəŋa leli kà ndam ezir geli a,

ti ndam ya tawayay leli do ni tisliki ke leli va ba.

⁷² Àgria sulum gayan̄ ana ata bəŋ geli a,

àjalakia ahàr ka pakama gayan̄ ya àwəlkabu akaba tay na.

Pakama gayan̄ ya àwəlkabu akaba gatay ni ti njelata.

2

73 Àjalakia ahàr ka mbaɗay gayan
ya àmbadi ana Abraham bəŋ
geli na.

A mbaɗay gayan ni bu àhi
74 amahəŋgafəŋa leli kà
ndam ezir geli a

ti aŋgwaz àwərfəŋa leli kà tay a va
ba,

ti mǎfəki ahàr ke Melefit, mǎzləbay
naŋ,

75 ti mǐgi ndam jireni, ndam
njalatani kè eri gayan

duk abiviyu ana mandav ga vad ga
sifa geli. »

76 Zakari nakəŋ àdəm keti :

« Nak zla nahəma, wur goro,
atəzalay kur bay mahəŋgaray
*pakama ge Melefit.

Naŋ agavəla drin !

Atəzalay kur nahkay adaba akədi
kama ana Bay gəɗakani geli
ga maslamalikabu divi,

77 ga məhiani ana ndam gayan ni
ti təsər Melefit aməmbərfəŋa
zlam magudarani gatay na
kà tay a, amahəŋgay tay.

78 Melefit geli ni ti awayay leli, agri
sulum gayan ana leli dal-dal.

Nahkay amara masladi mələŋ ana
leli kwa agavəla akada ga
fat ya azləvəyaya, asladay
məlaŋ ni.

79 Amasladi mələŋ ti ana ndam ya
ti nday a ləvəŋ bu ni akaba
nday ya ti tagrafəŋa aŋgwaz
kè kisim a ni,

ti mǎɗəfikiki ana leli ahəmamam
manjəhadkabu àna su-
lumani akaba Melefit ni. »

80 Zakari nakəŋ àra èndeveriŋa
pakama gayan na ti ànjəhad akaba
ndam gayan zlam gayan. Nday
təbu nahkay ti Zeŋ wur gayan ni
naŋ àbu adək, məsər zlam gayan
asagakivu adaba Melefit naŋ àbu
akaba naŋ. Ànjəhad e gili duk
abiviyu ana vad ya ti àŋgazlivu ana
ndam Izireyel vay-vay ni.

Tiwi Yezu
(*Meciya 1.18-25*)

1 Ka sarta gani nani ti Egəst *bay
gəɗakani ga ndam Rom àdəmva.
Adəm tâcal mis ga had ya naŋ agur
ni dek, tǎbaki slimi gatay ka wakita.
2 Macal mis nani ti ye enjenjeni.

Àgravu ka ya ti Kiriniyəs agur had
Siri ni. 3 Nahkay ku way way do
dek akoru ka had gayan ti tâcal
naŋ, tǎbaki slimi gayan eslini. 4 Ka
sarta gani nani ti Zuzef zal ga Mari
ni naŋ àbu ka had *Gelili a kəsə
Nazaret bu. Àra ècia ma ga macal
mis na ti àsləka òru ka had *Zude,
a kəsə Betlehem vu. Òru eslini ti
adaba tiwi bay Devit bəŋ ga bəŋani
ahaslani a kəsə gani nani bu. 5 Ka
ya ti akoru ni ti àzəkivu wal gayan
Mari ju, ti tǎbaki slimi gatay a kəsə
ga ata bəŋ gatayani bu. Ka gani
nani ti wal ni huɗ èsiliriŋa.

6 Tòru tinjua e Betlehem a nday
təbu eslini ti vad ge miwi wur ni
ènjua. 7 Nahkay naŋ nakəŋ èweya
meykweya gayan wur zalana. Àra
èweya wur na ti àfiyu naŋ a azana
vu mək àfəkad naŋ a kulum vu.
Tǎfəkad wur ni eslini ti adaba mis
tisliva a ahay ga ndam mirkwi ni va,
məlaŋ àbi va bi palam.

*Məslər ge Melefit ahi ana ndam
majəgay zlam tiwia Krist a*

8 Ka had nani nahəma, ndam
majəgay zlam təbu a huɗ gili bu,
tanjəhad eri ga majəgay zlam gatay
ga məlavad. 9 Nday təbu eslini ti
məslər ga Bay geli Melefit àŋgazlivu
ana tay, masladani ga Bay geli Mel-
efit àhərkiə ka tay a ka mələŋ nana,
àbəvù tay e kiɗiŋ vu. Tàra tipia
nahkay ti àbiva aŋgwaz ana tay a
dal-dal. 10 Eslini *məslər ge Melefit
ni àhi ana tay ahkado : « Kàgrum
aŋgwaz ba. Nihi nahəma, nəzibiya
ma məweni sulumana ana kəli a.
Ndam *Izireyel dek eticia ma gana
ti atəmərvu àna naŋ dal-dal. 11 Ma

ya ti nàzibiyu ana kùli ni ti nihi :
Tiwieya bay mahəngay mis ana kùli
kana a kəsa ge Devit ba. Nan gani
*Krist *Bay gədakani ya amara ni,
nan Bay geli gədakani. ¹² Ere
ye ti akəsərum nan àna nan ni ti
nihi : akədumi ahàr ana wur nde6-
nde6eni a azana bu a kulum bu. »

¹³ Àra àdəma nahkay ti ndam ga
slaku ge Melefit dal-dal təzlərvaya
a huđ melefit va dekik huya,
nday təbu akaba nan, tazləbay
Melefit, tədəm : ¹⁴ « Təzləbay
Melefit driŋ agavəla ! Ka hađ day
ndam ya ti Melefit awayay tay ni
tənjəhadkəbu àna sulumani, arəŋa
àhəli ahàr ana tay ba ! »

*Ndam majəgay zlam takoru
təmənjiyu Yezu e Betlehem*

¹⁵ *Məslər ge Melefit ni tàra
təzləba Melefit a nahkay ti
təsləkafəŋa kà ndam majəgay
zlam na, təŋgoru a huđ melefit
vu. Tàra təsləkafəŋa kà tay a ti
nday ti ni tədəm e kidiŋ gatay
bu : « Mədəgum bədak e Betlehem,
makoru miṗəmbiyu ere ye ti
àgravu, Bay Melefit àhi ana leli ni
kwa. »

¹⁶ Nday nakəŋ təzoru asak kirim-
kirim, tōru tēdi ahàr ana Mari nday
ata Zəzef akaba wur nde6-nde6eni
ni, nan mandəhadani a kulum bu.
¹⁷ Tàra tìpia wur na ti təŋgəhad
pakama ga məslər ge Melefit ya
àhiki ana tay ka wur ni. ¹⁸ Mis ya
ticia ma ga ndam majəgay zlam ya
təŋgəhadì ana tay na ti àgria ejep
ana tay a dek. ¹⁹ Mari ti ni àgəskabá
ma na dek a ahàr gayəŋ va, nan
àbu adəgəzłki ahàr dal-dal. ²⁰ Kələŋ
gani ndam majəgay zlam ni təsləka.
Nday àna məmərani, təzləbay Mel-
efit azuhva zlam ya tici akaba tìpi
ni dek. Zlam gani nani dek àgrava
akada ga məslər ge Melefit ya àhi
ana tay na.

*Təŋgazli Yezu ana Melefit a
dalaka ga ahay gədakani ge Melefit
bu*

²¹ Wur ni àra àzuma vad a
azlalahkər nahəma, *təkeli kudi,
tədi slimi Yezu. Slimi nani ti slimi
ya ti *məslər ge Melefit àdi mənəjd
mazay huđ gayəŋ ni.

²² Wal ni àra àsaya daf e mite
va ti si ndam *məŋgalabakəbu mis
akaba Melefit ni tədəm nan əgia
njəlatana keti kwa akada ge *Divi
ge Melefit ya Məwiz àbəkì a wakita
gayəŋ ni bu ni. Nahkay tōru nday
ata zal gayəŋ Zəzef a Zerəzalem
ga məŋgazli wur ni ana Bay geli
Melefit, ²³ adaba àbu məbəkiani e
Divi ga Bay geli Melefit bu, Melefit
àdəm ahkado : « Meykweya zalani lu
emigi njəlata, nan ga Bay geli Mele-
fit. » ²⁴ Nahkay si tibi kurkoduk cə
ahkay do ni bəza ga guđuk-guđuk
cə ana Bay Melefit akada ya àbu
məbəkiani e Divi ga Bay Melefit bu
ni kwa. †

*Simeyən nday ata Ana təhəŋgri
ma ge Melefit ana mis*

²⁵ Eslini zal nahan nan àbu a
Zerəzalem, slimi gayəŋ Simeyən,
nan gani mis jireni, ahəŋgrioru ahàr
a hađ ana Melefit, nan àbu ajəgay
bay ya ti Melefit aməslərbiyu
ga mahəngay ndam *Izireyel ni.
Simeyən gani *Məsuf Njəlatani
nan àbu akaba nan. ²⁶ A vad
nahan Məsuf Njəlatani àhiaba,
àhi : « Wudaka kəmət nahəma,
ekipia *Krist *Bay gədakani ya Bay
Melefit aməslərbiyu ni day kwa. »
²⁷ Nahkay ka fat ya ti ata bəŋ ga
Yezu nday ata mən ga Yezu təzoru
Yezu wur gatay ni a dalaka ga
*ahay gədakani ge Melefit ni vu
ga madəbay *Divi ge Melefit ya
Məwiz àbəkì a wakita gayəŋ ni bu
ni ti, tēdi ahàr ana Simeyən nakəŋ.
Nan eslini àndava, adaba Məsuf ge
Melefit àzoya nan a. ²⁸ Simeyən
nakəŋ àra èpia wur na ti àzay nan

* 2:23 Mənjay Mahərana 13.2, 12, 15. † 2:24 Mənjay Levi 12.8.

a ahar vu, àgri sùsi ana Melefit, àdám :

²⁹ « Nihi nahəma, Bay goro ni, ere ye ti kàhu ni ti kàgra àndava.

Nu evidi gayak, kebesey məvu divi ti nəmət àna sulumani.

³⁰ Adaba nìpia bay ya ti kəslərbiyu ga mahəngay mis na àna eri goro a,

³¹ maslaŋa ya ti kàzaba naŋ kè meleher ge mis ga mələŋ na dek ni.

³² Naŋ gani amasladi mələŋ ana mis, ti mis ya ti nday ndam *Zade do ni dek day təsər kur.

Nahkay mis dek atazləbay ndam Izireyel, ndam gayak ni, azuhva naŋ. † »

³³ Ata bəŋ ga Yezu nday ata mən ga Yezu tàra ticia ma ga Simeyən ya àdámki ka wur na ti àgria ejep ana tay a dal-dal. ³⁴ Eslini Simeyən nakəŋ àhəngalay Melefit ti mēgri sulum gayan ana tay, mək àhi ana Mari mən ga wur ni: « Azuhva wur hini nahəma, ndam Izireyel ndahaŋ kay ataŋgoru kələŋ, nday ndahaŋ kay ti ni atoru kama. Melefit amanğazlay naŋ, ay ti mis atəgəskabu naŋ do; ³⁵ nahkay amanğazlaya zlam ya mis kay təjalay a ahər gatay bu na vay-vay. Nak Mari ti ni, akacakay daliya, ekitəwi akada ge mis ya tətəhada àna maslalam a gək ni. »

³⁶⁻³⁷ Wal nahaŋ naŋ àbu, naŋ wal mahəngaray pakama ge Melefit, slimi gayan Ana. Naŋ wur ge Fenəwel zal Eser.Š Vi gayan dekeni kru kru azlalahkər mahar fađ, ègia medewəl a dal-dal. A dahalay gani nahəma, àda zal a, tivikabu vi adəskəla, mək zal ni àmətkia. Zal gayan ni àra àməta ti ànjəhad ka ahər gayan, naŋ wal madakway. Ka sarta gani nani ti naŋ àbu akoru a dalaka ga ahay gəđakani ge Melefit ni vu kəlavad.

Mələfat akaba məlavad gani do dek azləbay Melefit eslini àna məgəs *ndəra akaba àna mahəngalay naŋ. ³⁸ Ka ya ti Simeyən naŋ àbu azlapaki ka Yezu nahəma, wal madakway ni ènjia bilegeni. Àra ènjia ti àgri sùsi ana Melefit. Mis ndahaŋ təbu eslini tajəgay vad ya ti Melefit amahəngay Zeruzalem ni. Eslini wal nakəŋ àhəngri pakama ge Melefit ya àdámki ka wur ni ana tay dek.

Ndam ga Yezu tanga a Nazaret a

³⁹ Ka ya ti ata Zəzef nday ata Mari tādəba *Divi ga Bay Melefit ya àbu məbəkiani a wakita ge Məwiz ni bu na dek ti təsləka àna wur na, təngoru a kəsa gatay vu a Nazaret ka had *Gelili. ⁴⁰ Nday təbu eslini ti wur ni naŋ àbu adək, njəda gayan day asagay. Zlam day əsəra kay; Melefit awayay naŋ, naŋ àbu agri sulum gayan.

Ere ye ti Yezu àgray ka ya ti vi gayan kru mahar cə ni

⁴¹ Ata Zəzef nday ata Mari takoru a Zeruzalem tagrabiya wuməri ga *Pak kilevi. ⁴² Yezu àra àzuma vi a kru mahar cə ti tōru akaba ata bəŋani ata mənani a Zeruzalem akada gatay ya tagray kilevi ni. ⁴³ Tàra tğraba wuməri na àndava ti mis dek təsləka təngoru a magam gatay. Ka ya ti mis ni təsləka ni ti Yezu əsləka ndo. Ànjəhad a Zeruzalem ka məsər ga ata bəŋani nday ata mənani do. ⁴⁴ Nday tədəm bi naŋ àbu əsləka akaba ndam gatay ya təsawadəy akaba tay na. Nahkay təsawadəy ruk, day kwa ti tādəbay naŋ àkibu ka ndam gatay ni, ⁴⁵ ay tadi ahər ndo. Tàra tadi ahər ndo ni ti təngoru a Zeruzalem, tādəboru naŋ. ⁴⁶ A vad ya mahkər gani day kwa ti tadi ahər a dalaka ga *ahay gəđakani ge Melefit ni bu. Naŋ àbu manjəhadani digəsa e kidin ge məsisi gəđakani gatay ni bu, abi slimi ana ma gatay ya

† 2:32 Mənjay Izayi 42.6; 49.6; 52.10. Š 2:36-37 Eser ti wur ge Zekap; ègia slimi ge dini a.

tàdàm ni, ehindifiŋa ma kà tay a daya. ⁴⁷ Eslini mis ya tàbi slimi ana ma gayan̄ ni dek tàgra ejep a, adaba àsèra zlam a kay, àhəŋgarfəŋ kà pakama lala. ⁴⁸ Ata bəŋani nday ata mənani tàra tàdia ahàr a ti tàgra ejep a dal-dal àsaḅay. Eslini mənani àhi ahkado : « Kəgri ere hini ana leli ti kamam, wur goro ? Nihi ahàr àhəliaba ana leli ata buk a dal-dal ga maḅəbay kur a. » ⁴⁹ Àra ècia ma ga mənani na ti àhi ana tay ahkado : « Kəḅəbum nu ti kamam ? Nḡay ananjəhad a dalaka ga ahay ga Baba bu ni ti kəsrumki do aw ? » ⁵⁰ Ay ti ata bəŋani ata mənani ti ciaba ma gayan̄ ya àhi ana tay na ndo ferera.

⁵¹ Kələŋ gani tàsləka akaba Yezu a, tòru a Nazaret. Nan̄ àbu agəsiki ma ga ata bəŋani ata mənani. Mənani zla nahəma ajalakioru ahàr ka zlam gani nani ya àgravu ni dek. ⁵² Yezu nakəŋ ka ya ti adək ni asərkivu zlam àkivu. Àḅəlafəŋa kə Melefit a àkiva, mis day àḅəlafəŋa kà tay a àkiva.

3

Pakama ge Zeŋ bay məbaray mis ya àhi ana mis ni

(Meciyə 3.1-12 ; Mark 1.1-8 ; Zeŋ 1.19-28)

¹⁻² Àra àpəsa vi a ḅal ti Melefit àhi ma gayan̄ ana Zeŋ wur ga Zakari a huḅ gili bu. Ka sarta gani nani ti Tiber *bay gəḅakani ga ndam Rom àzumva a bay gayan̄ va vi kru mahar zlam ; àfiya Pons Pilet a bay ga haḅ ga ndam *Zəḅde va ; *Erot agur haḅ *Gelili ; Filip wur ga mənani agur haḅ Itəri akaba haḅ Tresenitit ; Lisaniyas agur haḅ Ebilen̄. Anna nday ata Kayif nday gəḅakani ga ndam *maŋalabakabu mis akaba Melefit. ³ Melefit àra àhia ma ana Zeŋ a nahkay ti Zeŋ nakəŋ asawaday kà gəvay ga zalaka *Zərdeŋ, evelin̄ tekesl. Nan̄ àbu ahi ana mis : « Mbatumkaba

majalay ahàr gekəli a. Tamal kəmbatumkaba majalay ahàr gekəli a ti *nabaray kəli. Nahkay ti Bay Melefit ambərfəŋa zlam magudarani gekəli ni kə kəli a. »

⁴ Nahkay ma ya ti Izayi bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit àḅəki a wakita gayan̄ ni bu ni àgrava. Àḅəm ahkado :

« Maslaŋa azlah a huḅ gili bu, dəŋgu gayan̄ ahəndabiyu.

Àḅəm ahkado : “Slamatumikabu divi ana Bay gəḅakani.

Ahàr àḅəm divi gayan̄ mələ ndələḅa.

⁵ Haḅ atərhvu a zlur-zlur vu dek, həma akaba mələŋ ḅarani dek etebesvu,

divi maḅəŋwani etigi ndələḅa, divi magəḅavani atəslamalavu.

⁶ Nahkay mis dek etipi ge Melefit ya ahəŋgay ndam gayan̄ ni.”* »

⁷ Eslini mis kay tərəkia ke Zeŋ a, ti məbaray tay. Zeŋ nakəŋ nan̄ àbu ahi ana tay : « Lekəlum ti medək ! Way àhi ana kəli dəguma afa goro a ti kətamumfəŋa kà məzum ḅəruv ge Melefit ya ara azumki ke mis wudak na way ? ⁸ Tamal ti kəmbatumkaba majalay ahàr gekəli a edeḅin̄ edeḅin̄ena ti grum təwi ya ti adafaki lekəlum kəmbatumva ni. Nḡay bəŋ ga bəŋ gekəli Abraham, nahkay akatamum ti kəhumi ana ahàr ba, adaba nəhi ana kəli nahəma, Melefit esliki məhiani ana akur nday ndani ti gi bəza huḅ ga Abraham day, agravu. ⁹ Si kəgrum təwi sulumani kwa. Do ni ti Melefit àŋjəkia ka matraḅ kəli a àndava, agri ana kəli akada ge mis ya mən̄ ga zlam gayan̄ tiwi bəza sulumani do ni ti, azay zlaḅa gayan̄ ekeleba tay a, abiyu tay a aku vu ni. »

¹⁰ Eslini mis kayani ni tàbu ti-hindifiŋa ma, tàhi : « Nahkay ti leli hi ti məgray ahəmamam ? » ¹¹ Zeŋ nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay, àḅəm ahkado : « Maslaŋa ya ti endəwi gayan̄ cə ni ti mədifəŋa bələŋ ana

* 3:6 Izayi 40.3-5.

maslaŋa ya ti gayan̄ ʔbi fererani na. Nahkay day maslaŋa ya ti zlam məzumani ʔfəŋ ni ti mʔvi ana maslaŋa ya ʔfəŋ bi ni. »

¹² Eslini ndam *məhəl hadam tərəkia ti m̄abaray tay bile-
geni. Nday nakəŋ t̄hindifiŋa
ma, t̄hi: « M̄si! Leli ti
m̄gray ahəmamam? » ¹³ Naŋ
nakəŋ ahəŋgrifəŋ ana tay, ʔdəm :
« Lekələm nahəma, k̄hindumfiŋa
hadam k̄ mis a ʔtamkia ka ga
ŋgumna ya ʔhi ana k̄li ni ba. »

¹⁴ Ndam slewja t̄hindifiŋa ma
daya. T̄hi: « Leli timey, m̄gray
ahəmamam? » ʔhi ana tay :
« Lekələm ti k̄hələmfəŋa siŋgu k̄
mis ga n̄d̄a ba, ahkay do ni ʔna
məsəki malfad̄a ka tay a ba. Hələm
siŋgu ya ŋgumna ap̄li ana k̄li ni
ciliŋ. »

¹⁵ Mis macakalavani ye eslini ni
t̄bu tajəgay ere ya amagravu ni.
T̄hi ana ah̄r: « Zeŋ ti bi naŋ
*Bay ḡadəkani ya amara ni aw? »

¹⁶ Eslini Zeŋ ʔhi ana tay d̄k: « Nu
ti nabaray k̄li ʔna yam. Ay ti
maslaŋa nahan̄ naŋ ʔbu ara. Naŋ
gani nani ti n̄d̄a gayan̄ ʔtama goro
a. Nu ti way ga mepicehiaba
ezewed̄ ga kimaka gayan̄ a di way?
Naŋ zla nahəma amara m̄abaray
k̄li ʔna *Məsuf Njəlatani akaba ʔna
aku. ¹⁷ Emedekaba mis a akad̄a ge
mis ya ʔza hijid̄ gayan̄ a ahar va,
ahar hay ʔna naŋ ni. ʔharaba ti
abiyu yam ga hay ni a guvur vu. Ay
kisfit gani ni ti ajiaba aku a. Aku
gani nani ti ʔm̄ət d̄ay-d̄ay do. »

¹⁸ Nahkay Zeŋ nakəŋ naŋ ʔbu ahi
*Ma M̄weni Sulumani ana mis.
ʔhi ma ndahan̄ gərgəri kay ana tay,
awayay ti t̄gəskabá. ¹⁹ Ka sarta
gani nani ti Erot bay ga had̄ Gelili ni
ʔgudara zlam a. Wur ga m̄əŋ ga Erot
ʔbu, wal gayan̄ slim̄i gani Erodiyat.
Erot ʔzafəŋa wal ga wur ga m̄əŋani
na. Erot ʔgudara zlam ndahan̄ a
kay, nahkay ti Zeŋ ʔləgi azuhva
zlam gayan̄ ya ʔgudar ni d̄k. ²⁰ ʔra

ʔləgia ti Erot nakəŋ ʔgudarkivu zlam
keti : ʔfiyu naŋ a d̄əŋgay vu.

Baray ga Yezu

(Meciya 3.13-17 ; Mark 1.9-11)

²¹ Ka ya ti mis d̄k *t̄abaray ni
ti Yezu day ʔbara. ʔra ʔbara, naŋ
ʔbu ahəŋgalay Melefit ti hud̄ mel-
efit ʔzlək̄vaba, ²² *Məsuf Njəlatani
ʔhərkiaya. ʔhərkiaya ti akad̄a ga
kurkoduk ya ah̄r ni ; mis t̄pia. Es-
lini d̄əŋgu ʔhəndabiyu a hud̄ mele-
fit bu akad̄a d̄əŋgu ge mis, ʔhi : « Nak
ti wur goro, nawayay kur dal-dal,
k̄m̄aru məb̄aruv dal-dal. »

Ata b̄əŋ ga b̄əŋ ga Yezu

(Meciya 1.1-17)

²³ Ka ya ti Yezu ʔnj̄eki ke t̄wi
gayan̄ nahəma, vi gayan̄ agray kru
kru mahk̄r. A majalay ah̄r ge
mis bu ni ti Yezu naŋ wur ge
Z̄əzef. Z̄əzef ti ni naŋ wur ge
Heli, ²⁴ Heli wur ga Matat, Matat
wur ge Levi, Levi wur ge Melsi,
Melsi wur ga Janay, Janay wur ge
Z̄əzef, ²⁵ Z̄əzef wur ga Matatiyas,
Matatiyas wur ga Amos, Amos wur
ga Nahum, Nahum wur ge Esili,
Esili wur ga Nagay, ²⁶ Nagay wur
ga Mat, Mat wur ga Matatiyas,
Matatiyas wur ge Sem̄iŋ, Sem̄iŋ
wur ga Zosek, Zosek wur ga Z̄əda,
²⁷ Z̄əda wur ga Yohan̄, Yohan̄
wur ga Resa, Resa wur ga Zorob-
abel, Zorobabel wur ga Salatiyel,
Salatiyel wur ge Neri, ²⁸ Neri wur
ge Melsi, Melsi wur ga Adi, Adi
wur ga Kosam, Kosam wur ge Eli-
madam, Elimadam wur ge Er, ²⁹ Er
wur ga Yezu, Yezu wur ge Eliyezer,
Eliyezer wur ga Zorim, Zorim wur
ga Matat, Matat wur ge Levi, ³⁰ Levi
wur ga Simeyōŋ, Simeyōŋ wur ga
Z̄əda, Z̄əda wur ge Z̄əzef, Z̄əzef
wur ga Yonam, Yonam wur ge
Eliyakim, ³¹ Eliyakim wur ge Me-
leya, Meleya wur ga Mena, Mena
wur ga Matata, Matata wur ga
Natan̄, Natan̄ wur ge Devit, ³² Devit
wur ge Zese, Zese wur ga Zobet,

Zobet wur ga Boz, Boz wur ga Sala, Sala wur ga Nason, ³³ Nason wur ga Aminadap, Aminadap wur ga Adimiñ, Adimiñ wur ge Erni, Erni wur ga Esroñ, Esroñ wur ge Ferez, Ferez wur ga Zada, ³⁴ Zada wur ge Zekup, Zekup wur ga Izak, Izak wur ga Abraham, Abraham wur ga Tara, Tara wur ga Nakor, ³⁵ Nakor wur ge Serus, Serus wur ga Ragaw, Ragaw wur ge Felek, Felek wur ge Eber, Eber wur ga Sala, ³⁶ Sala wur ga Kaynam, Kaynam wur ga Arfazat, Arfazat wur ge Sem, Sem wur ge Nawi, Nawi wur ge Lemes, ³⁷ Lemes wur ga Matusala, Matusala wur ge Enok, Enok wur ge Zeret, Zeret wur ge Meleleyel, Meleleyel wur ga Kaynam, ³⁸ Kaynam wur ge Enos, Enos wur ge Set, Set wur ga Adam; Adam ti ni, nañ wur ge Melefit.

4

Seteni àwayay esipet Yezu (Meciya 4.1-11 ; Mark 1.12-13)

¹ Yezu àra àbara àndava nahama, *Məsuf Njəlatani əsliva a vu va. Eslini Yezu nakəñ əsləkabiya gwar kà zalaka *Zardeñ a, Məsuf Njəlatani àzoru nañ a huđ gili vu. ² Eslini *Seteni àhəlfəña eya a vad kru kru fađ. A huđ ga vad nday nani bu ni ti Yezu àzum araña ndo ferera. Kələñ gani ləwir àwərkaba nañ a. ³ Ləwir ni àra àwərkaba nañ a ti Seteni àhi : « Tamal ti nak Wur ge Melefit edeđiñ ti, hi ana akur nday nini təmbukvu *dipeñ zla aw ? » ⁴ Ay Yezu àhəngriřəñ, àhi : « Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu, Melefit àdəm : “Mis anjəhad ti àna zlam məzumani ciliñ do.” * »

⁵ Eslini Seteni nakəñ àzoru nañ ka mələñ zañani, àdəfiki huđ ga duniya ni dek ke weceweceni. ⁶⁻⁷ Àhi ana Yezu keti : « Tamal ti kəbəhadua mirdim a meleher ndiə ana had

ti, zlam ya kipioru ni dek nəvuk, egi gayak, kəgur tay akaba elimeni gatayani dek. Adaba zlam nday nani dek ti Melefit àbuva tay a ahar va, nisliki məviani ana maslaña ya ti nu nawayay nəvi ni tata. » ⁸ Yezu àhəngriřəñ, àhi : « Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu : “Akabəhadı mirdim ti ana Bay Melefit gayak ; akazləbay nañ nañ bələñ ciliñ.” † »

⁹ Eslini Seteni nakəñ àzoru nañ a Zerəzalem, àfəkad nañ jik ka ahər ga *ahay gəđakani ge Melefit ni, àhi ahkado : « Tamal nak Wur ge Melefit edeđiñ ti, diyu a hađ. ¹⁰ Adaba àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu : “Melefit aməhi ana məslər gayəñ ti təbuk slimi.” ¹¹ Àbu məbəkiani keti : “Atakəcaw kur a ahar vu, ti asak gayak ənjifiñ kà akur ba.” ‡ » ¹² Yezu àhəngriřəñ keti : « Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu keti : “Kəhəlfəña eya kà Bay Melefit gayak a ba.” § » ¹³ Kələñ gani Seteni àmətəbəfəña ga məhəlfəña eya kà Yezu àna wir-wir gayəñ a dek ti əsləkafəña ga hayañana.

Yezu ànjəki ke tawi gayəñ e Gelili (Meciya 4.12-17 ; Mark 1.14-15)

¹⁴ Yezu àngoru ka hađ *Gelili àna njəda ga *Məsuf Njəlatani. Òru ənjəa eslina ti mis ye eslini ni akaba ga hađ ndahañ ya kà gəvay gani ni dek təbu tacalfəñ. ¹⁵ Yezu nakəñ àcahi zlam ana mis a ahay gatay ya tahañgalavù Melefit ni bu. Nañ àbu acahi zlam ana tay nahkay ti mis ya təbu eslini ni dek tazləbay nañ.

Ndam Nazaret təgəskabu Yezu ndo

(Meciya 13.53-58 ; Mark 6.1-6)

¹⁶ Yezu òru a Nazaret ka mələñ ya ti àdək ni. Vad *məpəsabana àra ənjia ti àhuriyu a ahay ga *mahəngalavù Melefit vu a kəsa

* 4:4 Mimbiki 8.3. † 4:8 Mimbiki 6.13. ‡ 4:11 Limis 91.11-12. § 4:12 Mimbiki 6.16.

nani bu, akada gayan ya agray kala vad mæpæsabana ni. Nan nakəŋ nan əbu eslini ti əcikaba cəkəwad ga mejenği Wakita ge Melefit ana mis a. ¹⁷ Eslini təvi Wakita ge Melefit ya ti Izayi bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit əbəkə ni mifedəkabani, mək əzay, epelkaba. * Nan əbu epelkaba nahkay ti ədi ahər ana mələŋ ya ti nan awayay ni. Əbu məbəkəiani ka mələŋ nani :

¹⁸ « Məsuf ga Bay Melefit əku ka nu, ədaba nu ga məhi *Ma Məweni Sulumani ana ndam talaga, əslərbiyu nu ga məhiani ana ndam danğay Melefit amambay tay,

ana ndam wuluf day etipi divi, əslərbiyu nu ga məhələba ndam ya təkəy daliya ni a daliya gatay ni ba daya,

¹⁹ akaba ga məhi ana mis vi ya ti Bay geli agri sulum gayan ana tay ni ənja.† »

²⁰ Yezu nakəŋ əra ejenğa pakama gani nana zla nahəma, efedəkabu wakita ni, əhəŋgri ana bay ya ti agray təwi a ahay ga mahəŋgalavü Melefit ni bu mək ənjuhəd digəs eslini ga macahi zlam ana mis. Əra ənjuhədə zla nahəma, mis ya ti a ahay ga mahəŋgalavü Melefit ni bu ni dek təbəkioru eri, taməŋjaləŋoru. ²¹ Eslini nan nakəŋ ənəkə ka macahi zlam ana tay, əhi ana tay ahkado : « Ma ya ti nijenğey a Wakita ge Melefit bu ni ti ma gani nani əgrava kana əndava. Əgravu ka ya ti kiçəm nu nəbu nijenğeya ma na ni. »

²² Mis ni dek təra ticia zlam ya ti əcahi ana tay na ti tədəm : « Əsəra zlapay a əsabəy. » Pakama sulumani ya ti əhəraya a ma gayan ba ni əgria ejep ana tay a dal-dal. Tədəm : « Nan hini ti wur ge Zəzef ni timey ? » ²³ Eslini Yezu əhi ana

tay : « Nəsəra akəhumu ma gozogul hini : “Nak bay mahəŋgaraba mis əna haf a ni, həŋgaraba ahər gayak gayakana zla aw ?” Akəhumu keti : “Micia ere ye ti kəgray a Kafarnahum na dek, ay ti graya akada nana a kəsa gayak gayakani ba bilegeni a zla aw ?” » ²⁴ Əhi ana tay keti : « Nəhi ana kəli nahəma, bay mahəŋgaray pakama ge Melefit lu, ndam ga kəsa gayan gayanani təwayay məgəskabu pakama gayan ya əhi ana tay ni do. ²⁵ Sərumki ke ere ye ti əgravu ke zemeni ge Eli ni day. Nəhi ana kəli nahəma, ka gani nani ti avər ətəd ndo vi məhkər əna kiyi muku, ləwir ədaya ka haf nana dek. Ka sarta gani nani ti wəl madakway day təbu dal-dal ka haf Izireyel, ²⁶ ay ti Melefit əsləröru Eli afa ga wəl madakway bələŋ gatayani ndo. Əsləröru nan ti afa ga wəl madakway ga kəsa Serepta ga haf Sidon ni cilin. ‡ ²⁷ Ke zemeni ge Elize bay mahəŋgaray pakama ge Melefit day ndam ambələk təbu dal-dal ka haf Izireyel, ay ti masləŋa bələŋ gatayani Elize əhəŋgaraba nan a əgi njələtani ndo, si əhəŋgaraba əgi njələtani ti Naman zal ambələk ga haf Siri ni cilin. § »

²⁸ Mis ya ti a ahay ga mahəŋgalavü Melefit ni bu ni təra ticia pakama gayan ya əhi ana tay na ti nday dek təzuma bəruv a dal-dal. ²⁹ Eslini mis ni ticikaba, təgaraba nan a kəsa gatay ni ba. Kəsa gani nani ti ka ahər ga həma ; nahkay təzoru nan gwar ka məzəgədal, təwayay təbikabiyu ahar ka haf. ³⁰ Ay ti Yezu əhuriyu e kidin gatay vu, əsləka zlam gayan a.

Yezu agariaba seteni ana mis a Kafarnahum a

(Mark 1.21-28)

³¹ Yezu öru a Kafarnahum ka haf *Gelili. Vad *mæpæsabana əra

* **4:17** Ka sarta ga Yezu ti wakita dek zabalani, mis tefedəkabu ; ga mənğət mələŋ ya təwayay ni si tēpelkaba kwa ; wakita akada ya kani ni ti təbi. † **4:19** Izayi 61.1-2. ‡ **4:26** Məŋjay 1 Bəbay 17.8-16. § **4:27** Məŋjay 2 Bəbay 5.1-14.

ènjia ti àhuriyu a ahay gatay ya tahəngalavù Melefit ni vu, àcahi zlam ana mis. ³² Zlam gayan ya àcahi ana tay ni ti àgria ejep ana tay a, adaba àhi ma ana tay akada ga bay ni. ³³ Nday tàbu a ahay ga *mahəngalavù Melefit ni bu nahəma, zal nahan seteni àniviyu a ahàr bu nanj àkibu ka tay eslini. Àra èpia Yezu a ti àzlah kay kay, àdəm : ³⁴ « Hey, Yezu, zal Nazaret, nak ti kadəbafəña mam kè leli a mam ? Kàra ge mijinj leli a waw ? Nak dəgiya nəsəra kur a lala ; nak mis *njəlatani ge Melefit ya àslərbiyu ni. » ³⁵ Eslini Yezu nakənj àzlacaki ke seteni ni bəra, àhi : « Lakakaba, sləkiaba ana maslanə hina. » Seteni ni àra ècia zlacay gayan na ti àdi maslanə nani ana məlanj e kidinj ge mis ni bu dek. Ay ti àsləkiaba day àgri arəna ndo ferera. ³⁶ Mis ni tàra tipia ere ye ti àgravu na ti àgria ejep ana tay a dal-dal, təzlapaki e kidinj gatay bu, tədəm : « Pakama mam hini mam ? Ahi ma ana seteni àna njədə akada ga bay ni, mək seteni ni təsləkiaba ana mis a. » ³⁷ Nahkay ti slimi ga Yezu àhəndoru ka had ni dek.

Yezu àhəngaraba ndam ga arməwər a kay

(*Meciyu 8.14-17 ; Mark 1.29-34*)

³⁸ Yezu àhəraya a ahay ga mahəngalavù Melefit ni ba, òru suwwa a magam afa ga Simu huya. Eslini ti ènjiki mirej ga Simu, aku àbəkia dal-dal. Nahkay ti təhi : « Kam-kam, jənaki nanj ti ! » ³⁹ Yezu nakənj àndəhadkiyu ahàr, àzlacaki kay kay ka arməwər ni, mək aku ni àhəlkia ka wal na. Eslini wal ni ècikaba cəkwađ, àfi ahàr ana tay.

⁴⁰ Məlakarawa àra ègia, fat àdiya a ahay va ti mis ya ti ndam gatay arməwər gərgərani awər tay ni dek təhəlibiyu tay ana Yezu. Àhəngaraba tay àna məbəki *ahar ka tay a bilinj àna bilinj. ⁴¹ Nanj àbu ahəngaraba mis a ti seteni day təsləkiaba ana

mis a kay àna zlahay a. Seteni ni təhi : « Nak ti Wur ge Melefit ! » Ay ti Yezu àləgi ana tay, àcafəña tay ga mədəmana, adaba nday təsəra nanj *Krist *Bay gəđakani ya amara ni.

Yezu ahi ma ge Melefit ana mis ka had Zude
(*Mark 1.35-39*)

⁴² Ge miledu du məlanj àbu asləbiyu nahəma, Yezu ècikaba, àhəraya òru a huđ gili vu. Eslini mis dal-dalani tadəbay nanj ; tàra tədia ahàr a ti tawayay ti Yezu àsləkafəña kà tay a ba, təcafəña nanj ga masləkana. ⁴³ Ay ti Yezu àhəngrifənj ana tay, àdəm : « Ahàr àdəm nəhivù *Ma Məweni Sulumani àki ka *Məgur ge Melefit ni ana ndam ga kəsa ndahanj ni bilegeni kwa ; adaba Melefit àslərbiyu nu ti ga magray təwi gani nani. » ⁴⁴ Eslini nanj nakənj òru ka had ga ndam *Zude, àhioru ma ge Melefit ana mis a ahay ga *mahəngalavù Melefit ye eslini ni bu.

5

Ndam madəbay Yezu ye enjenjeni ni

(*Meciyu 4.18-22 ; Mark 1.16-20*)

¹ A vad nahanj Yezu nanj àbu micikeni kà gəvay ga dəluv Zenizaret ga macahi zlam ana mis. Eslini ti mis dal-dal təhəđəkfəñoru ga məbi slimi ana pakama ge Melefit. ² Nanj nakənj nanj àbu eslini ti èpi *slalah ga yam bebem cu ka dənj-dənj : ndam məgəs kilif təhəraya a slalah ga yam ni ba, təbu tabarafəña zəva gatay a. ³ Nahkay ti Yezu àcəlviyu a slalah ga yam nahanj ni vu, slalah ga yam nani ga Simu. Yezu àhi ahkado : « Həđəkfəña slalah ga yam na kà gəvay ga dənj-dənj na. » Àra àhəđəkfəña ti Yezu ànjəhad digəs, ànjəki ka macahi zlam ana mis dal-dalanj ni.

⁴ Àra èndeverinə zlapay gayan na ti àhi ana Simu ahkado : « Həđəkoru slalah ga yam ni kà məlanj zilenjeni, ti kətəlumiyu zəva

gekali ni, kôgêsumaya kilif àna nan a. » ⁵ Simu àra ècia pakama gayan na ti àhêngrifon, àhi ahkado : « Gêdakani, màgra tawi a hundum, ere ye ti màgês ni day àbi. Ay tamal nak kâdêm fan ti nêtaliyu zêva ni a yam ni vu. » ⁶ Simu akaba ndam gayan ni târa têtaliya zêva gatay na ti àgêsa kilif a kay dal-dal, gûzit amal kilif ni ètedkaba zêva gatay na. ⁷ Nahkay tægrikaboru ahar ana ndam màgês kilif ndahan ya ti a slalah ga yam nahan ni bu ni ti târa têtânaki tay ga magêjahana a dala va. Târa tînja ti tægêjahaya zêva na akaba kilif na. Têbèviyu kilif ni a slalah ga yam ni vu têrêhvù cecueni, gûzit akal slalah ga yam ni takoru a hud ga yam ni vu.

⁸ Simu Piyer àra èpia ere ye ti àgravu na ti àbêhadî mirdim ana Yezu, àhi : « Bay goro, hêdakfua, adaba nu bay magudar zlam. »

⁹ Adêm nahkay ti adaba nday akaba mis ya ti tægêskabu kilif ni dek angwaz àwêra tay a. Angwaz àwêr tay ti adaba kilif ya tægêsaya kayana ni palam. ¹⁰ Nday ya ti tagrakabu tawi akaba Simu ni ti bêza ge Zebede, ata Zek nday ata Zen. Nday day angwaz àwêra tay a. Ay ti Yezu àhi ana Simu ahkado : « Angwaz àwêr kur ba : kwa kani kigia bay mêhêlibiyu mis ana Melefit a, akada gayak ya kэгês kilif ni. » ¹¹ Eslini tàslêkabiya a hud ga yam ni ba. Târa tàslêkababiya ti tægêjahbiyu slalah ga yam gatay ni ka sawiyaka màk têmbêrbu zlam gatay ni dek, tàdêbay Yezu.

Yezu ahêngraraba zal ambêlak a (Meciyu 8.1-4 ; Mark 1.40-45)

¹² Ka ya ti Yezu nan àbu a kêsa nahan bu ni ti zal nahan àra, ambêlak êsekaba nan a dal-dal. Àra èpia Yezu a ti àrêkia, àbêhadî mirdim, meleher ndiê ana had, àhi : « Kam-kam, bay goro ni ! Tamal kawayay ti kislîki mahêngraraba nu

a ti nîgia mis njêlatana. » ¹³ Eslini Yezu nakên àzoru ahar, ênjifin, àhi ahkado : « Nawayay, gia mis njêlatana. » Nahkay zal ambêlak ni àngaba, ègia mis njêlatana hêya. ¹⁴ Ay Yezu àhi : « Nihi kênngaba nahêma, kèhi ma gani ana maslanja ba. Ru kênngazli vu gayak ni ana bay *manjalabakabu mis akaba Melefit sawan ; kèvi zlam ana Melefit akada ge Mewiz ya adêm a wakita gayan bu ni, adaba kigia mis njêlatana. Nahkay mis etipi. Etipia ti atêsêr nak kênngaba, kigia mis njêlatana. » ¹⁵ Ay slimi ga Yezu àhândakivoru kama kama sawan. Nahkay mis dal-dal têbu têrêkia ga mabi slimi ana ma gayan na ; tawayay ti mâhêngraraba ndam gatay ya têbesey do na daya. ¹⁶ A vad ndahan ti Yezu nakên nan àbu aslêkafêna kè mis na, akoru a hud gili vu ga mahêngalay Melefit.

Yezu ahêngraraba zal dêra a (Meciyu 9.1-8 ; Mark 2.1-12)

¹⁷ A vad nahan Yezu nan àbu a ahay bu, acahi zlam ana mis ti ndam *Feriziyen akaba ndam *mêsêr Wakita ge Melefit ni târa, tânjêhadfêj kà gôvay. Tâslêkabiya a kêsa ciê-cîfêni ga had *Gelili akaba ga had *Zude ni ba dek, tàslêkabiya a Zeruzalem a daya. Njêda ga Bay geli Melefit àbu akaba Yezu, àhêngraraba mis àna nan a. ¹⁸ Nan àbu eslîni ti mis ndahan têtêbiyu zal dêra nahan àki ka slalah. Târa tînja àna nan a ti tàdêbay divi ga mæzikabiya nan ana Yezu a ahay vu. Tawayay ti tafêkad nan kè meleher gayan, ¹⁹ ay ti tângat divi ga mæzikabiya nan ndo adaba mis tîsliva eslîna. Nahkay ti nday ya ti têtêbiyu zal dêra ni têtaliyu àna nan ka *dalaha ga ahay ni, têtêdiaba zlam ya ti tàpaê ahay àna nan na bal. Târa têtêdiaba ti têtîfiyu nan mandêhadkiani ka slalah gayan ni gwar eslîni àna ezewêd e kidin ge mis ni bu, kè meleher ga Yezu.

20 Yezu nakəŋ àra èpia ere ye ti tàgray na ti àsəra tǎfəkia ahàr a. Nahkay àhi ana zal dərə nakəŋ : « Zləba goro, zlam magudarani gayak ni məmbərfukana. »

21 Ndam məsər Wakita ge Melefit ni akaba ndam Feriziyen ni tǎra ticia ma ga Yezu na ti tǎjalay a ahàr gatay bu tǎdəm : « Way hini azay ahàr gayan akada naŋ Melefit ni way ? Way esliki məmbərfəŋa zlam magudarani kè mis a tata way ? Tigi Melefit kwa do ni ! »

22 Nday tǎbu tǎjalay ahàr nahkay ti Yezu àsəra ere ye ti tǎjalaki ahàr na àndava, mək àhi ana tay : « Kajalum ahàr nahkay ti kamam ? » 23 Zləzlada gani ti nəhi : “Zlam magudarani gayak ni məmbərfukana,” tək day ti nəhi : “Cicikaba, sawaday” ni aw ? 24 Ay nawayay ti kəsərum, nu *Wur ge Mis ti nisliki məmbərfəŋa zlam magudarani kè mis ka had a. » Mək àhi ana zal dərə ni : « Nəhuk nahəma : cicikaba, za slalah gayak na, ru a magam. » 25 Eslini naŋ nakəŋ ècikaba cəkwaɖ kè eri ge mis na dek həya, àzay slalah gayan ya àndəhadki ni. Naŋ àbu akoru a magam ti azləboru Melefit hihi. 26 Ga Yezu ya àgray nahkay ni ti àgria ejep ana mis a dek ; tǎzləbay Melefit. Tǎgra aŋgwaz a daya, tǎdəm : « Mipia ere ye ti mipi day-day ndo na kana. »

Yezu azalay Levi

(*Meciya 9.9-13 ; Mark 2.13-17*)

27 Yezu àhəraya a ahay ni ba. Àra àhəraya ti èpi zal nahan, naŋ bay *məhəl hadam, tǎzalay naŋ Levi, naŋ àbu manjəhadani digusa ka məlan məhəl hadam. Eslini Yezu àhi ahkado : « Dəbabiyyu nu. » 28 Nahkay Levi nakəŋ ècikaba cəkwaɖ, àmbrəŋ zlam gayan ni dek, àdəboru naŋ.

29 Kələŋ gani Levi àgray wuməri gəɖakani afa gayan, èdii zlam məzumani dal-dal ana Yezu akaba ndam *madəbay naŋ ni. Ndam

məhəl hadam akaba mis gatay ndahan tǎbu tǎzum zlam ka ahar bəlan akaba tay daya. 30 Ndam *Feriziyen akaba ndam gatay ya *təsəra Wakita ge Melefit a ni tǎra tipia ndam madəbay Yezu na tǎbu tǎzum zlam ni ti tǎləgi ana tay, tǎhi ana tay ahkado : « Kəzumum zlam, kisum zlam ka ahar bəlan akaba ndam məhəl hadam akaba ndam magudar zlam ni ti kamam ? » 31 Yezu àra ècia pakama gatay na ti àhi ana tay ahkado : « Ndam ya ti nday tǎbu njalaŋ-njalaŋ ni ti tǎru afa ga zal doktor do, si ndam ga arməwər day kwa ti takoru afa gani. 32 Nu nàra ti ga mazalay ndam jireni do ; nàra ti ga mazalay ndam magudar zlam, ti tǎmbatkaba majalay ahàr gatay na sawaŋ. »

Yezu adəmki ma àki ka məgəs ndəra

(*Meciya 9.14-17 ; Mark 2.18-22*)

33 Eslini ndam *Feriziyen ni tǎhi ana Yezu ahkado : « Ndam madəbay Zen ni tǎgəs *ndəra akaba tahəŋgalay Melefit kəlavad. Ndam madəbay leli ni nday day tagray nahkay. Ay ti ndam madəbay kur ni nday tǎbu tǎzum zlam, tisi zlam zlam gatay ti ahəmamam ? » 34 Ay Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àdəm : « Kisləmki məcumfəŋa zləbəba ga bay maday wal na kà məzum zlam ka ya ti nday tǎbu akaba bay maday wal na tata waw ? Kisləmki do. 35 Ay sarta nahan amara, atəgəskia bay ga wal ni kà tay a. Ka sarta gani nani day kwa ti atəgəs ndəra. »

36 Eslini Yezu àhi ma *gozogul hini ana tay : « Mis egəzleheya azana gayan məwena, aslamalay azana gayan midigweni àna naŋ ti àbi. Tamal àgra nahkay ti azana gayan məweni ni day àgədava, mək gayan ya ti àsaya ni day tǎrakaboru akaba midigweni ni do. 37 Nahkay day mis abəviyyu zum new-neweni e kene-kene midigweni vu ti àbi. Tamal àgra nahkay ti zum new-neweni ni

àra àwəsa ti etezkaba kene-kene na. Nahkay ti zum ni amadəgaba, maslanja nani emizikiba ke kene-kene na daya. ³⁸ Àgravu nahkay do ; ahàr àdəm təbəviyu zum new-neweni e kene-kene məweni vu kwa. ³⁹ Tamal miş əsərva àna misi zum mawəsana ti àwayay misi zum new-neweni va do. Adəm ahkado : “Zum mawəsani ni àcər àtama new-neweni na.” »

6

Yezu nanj bay ga vad məpəsabana (Meciyu 12.1-8 ; Mark 2.23-28)

¹ A vad *məpəsabana nahanj ba ti Yezu akaba ndam madəbay nanj ni təbu taslakaba a vədanj ga *alkama ba. Eslini ndam madəbay nanj ni təbu teheəoru alkama ni, tahwal, tahəpəoru bəza gani. ² Nday təbu tagray nahkay ti ndam *Feriziyen ndahanj təhi ana tay : « Bay Melefit àdəm e *Divi gayanj ni bu : “Kəgrum təwi a vad məpəsabana ba ba” * ti, lekəlum kəgrum ti kamam ? » ³ Yezu àra ècia ma gatay na ti àhi ana tay : « Kəjeŋgəm ere ye ti Devit àgray ni ndo aw ? Ahaslani Devit akaba ndam gayanj ləwir àwəra tay a, ⁴ nahkay àhuriyu a ahay ge Melefit vu, àzay *dipej ya táfakadi ana Melefit ni. Devit nakəŋ àzum, mək àvi ana ndam gayanj ni təzum bilegeni. Ay ti Melefit àdəm e Divi gayanj ni bu, mis ndahanj təzum dipen nani do ; si ndam *maŋgalabaku mis akaba Melefit ni day kwa ti təzum. Kəjeŋgəm ma gani ndo waw ? » ⁵ Eslini Yezu àhi ana tay keti : « Bay ya ti adəm təgray zlam hini a vad məpəsabana ba ni ti nu *Wur ge Mis. »

Yezu ahəŋgaraba zal nahanj ya ahar mikəlfiŋana na

(Meciyu 12.9-14 ; Mark 3.1-6)

⁶ A vad *məpəsabana nahanj ba ti Yezu àhuriyu a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit vu. Àra

àhuriya ti ànjəki ka macahi zlam ana mis. Eslini zal nahanj nanj àvu ahar ga daf mikəlfiŋana. ⁷ Ndam *məsər Wakita ge Melefit ni akaba ndam *Feriziyen ni təbu taməŋjaləŋ ana Yezu nakəŋ ; təhi ana ahàr ahkado : « Kani vad məpəsabana ti akal ti ara ahəŋgaraba nanj a waw ? » Tawayay ti təgəski nanj ka zlam magudarani. ⁸ Ay ti Yezu àsəra majalay ahəŋ gatay na. Nahkay àhi ana zal ya ti ahar mikəlfiŋana ni : « Cikaba, ra e kidiŋ ge mis ni va, cik jik. » Nahkay ècikaba, nanj jika. ⁹ Eslini Yezu nakəŋ àhi ana tay : « Nihindifiŋa zlam kə kəli a day. Melefit àdəm mam a wakita ya Məwiz àbəki ni bu mam ? Àvia divi ana mis ga magray zlam sulumana a vad məpəsabana ba tək, ga magray zlam magudarana waw ? Ga mahəŋgay mis tək, ga makad mis aw ? » ¹⁰ Àməŋjaləŋ kə mis ni dek bəlanj àna bəlanj, mək àhi ana zal ya ahar mikəlfiŋana ni : « Təlbiyu ahar gayak ni. » Àra àtəlikabiya ti ahar gayanj ni àslamalava, ègia səndu6-səndu6ana. ¹¹ Nahkay ti ndam məsər Wakita ge Melefit ni akaba ndam Feriziyen ni təzuma bəruv a dal-dal. Təzlapay e kidiŋ gatay bu àki ke ere ye ti tara təgri ana Yezu ni.

Yezu adaba ndam asak gayanj a kru mahar cə

(Meciyu 10.1-4 ; Mark 3.13-19)

¹² A vad nahanj Yezu àcəloru a həma vu ga moru mahəŋgalay Melefit. Òru ènjəa ti àndəhadki hundum àki ka mahəŋgalay Melefit. ¹³ Məlanj àra àsla ti nanj nakəŋ àzalakabu ndam madəbay nanj ni, mək adaba mis a kru mahar cə e kidiŋ gatay ba. Nday ya ti adaba tay a ni ti àzalay tay ndam *asak gayanj. ¹⁴ Slimi gatay kru mahar cəni ni nday hi : Simu àdi slimi Piyer, wur ga məŋjani Andre, Zek, Zej, Filip,

* 6:2 Məŋjay Mahərana 34.21.

Bartelemi, ¹⁵ Meciyu, Tumas, Zek wur ga Alfe, Simu nan bəlan ga ndam ya takadvakivu ka had gatay ni, ¹⁶ Zud wur ge Zek, nahan ni ti ni Zudas Iskariyot nan ya egi bay məsəkumoru Yezu ni.

Yezu ahi ma ge Melefıt ana mis, ahəngaraba ndam ga arməwər a (Meciyu 4.23-25)

¹⁷ Yezu əndaya ahər a həma ni ba akaba ndam asak gayan na, eci k ka məlan tazl-tazlani. Eslini ti ndam madəbay nan təbu kay ; mis ndahan day təbu dal-dal, ndahan ticikbiyu ka had *Zude akaba a Zerəzalem, ndahan ti ni ticikbiyu kə gəvay ga *dəluv gədəkani ka had Tir akaba Sidon. ¹⁸ Mis nday nani tərəkia ka Yezu a ti ga məbi slimi ana ma gayan ya ədəm ni, tawayay ti məhəngaraba tay a arməwər gatay ni ba daya. Nahkay Yezu ahəngaraba tay a, ahəngaraba nday ya ti seteni əniviyu ana tay na daya. ¹⁹ Mis dek tawayay ti tınjifın, adaba njədə əvu a vu gayan bu ; ku way way do ya ənjifınə ni ti əngaba a arməwər gayan ni ba. Nahkay Yezu ahəngaraba tay a dek.

Məmərani akaba cicihi ge mis (Meciyu 5.1-12)

²⁰ Eslini Yezu əmənjələn ana ndam madəbay nan ni, ədəm :

« Lekuləm ndam talaga ni ti mərumvu, adaba *Məgur ge Melefıt ti gekuli.

²¹ Lekuləm ya ləwir awər kuli nihi ni ti mərumvu, adaba akərəhum.

Lekuləm ya kitəwəm nihi ni ti mərumvu, adaba ekiyəm.

²² « Ka ya ti mis tipi kuli kəbum kəfumku ahər ka nu *Wur ge Mis, mək tizirey kuli, təwayay kuli va do, tindivi kuli akaba tədəmki ma magədəvani əki ke kuli azuhva nani ni ti mərumvu. ²³ Ka ya ti təgri zlam nday nani ana kuli nahəma, mərumvu dal-dal, həbum əna məmərani. Adaba mam, Melefıt

aməvi zlam sulumani ana kuli kay a kəla gani vu a huf melefıt bu. Sərumki ata bən gatayani day təgribiya zlam gani nana ana ndam məhəngaray *pakama ge Melefıt ahaslana na.

²⁴ « Ay lekuləm ndam ge elimeni ni ti akəsüm cicihi, adaba lekuləm kəzumuma gədə gekuli a əndava.

²⁵ Lekuləm ya mərəhani nihi ni ti akəsüm cicihi, adaba ləwir aməwər kuli.

Lekuləm ya kiyəm nihi ni ti akəsüm cicihi, adaba akandavum kuda, ekitəwəm.

²⁶ « Ka ya ti mis dek tədəm lekuləm mis sulumani ni ti akəsüm cicihi, adaba ahaslani ata bən gatayani təhibiya ma gani nana ana ndam ya ti təsəkadi malfada ana mis, tədəm pakama gani ge Melefıt na ; təhia ana tay a nday sulumana daya. »

Wayum ndam ezir gekuli (Meciyu 5.38-48 ; 7.12a)

²⁷ « Ay nəhi ana kuli, lekuləm ya kəbumu slimi ni : Wayum ndam ezir gekuli, grumi sulum ana ndam ya ti tizirey kuli ni. ²⁸ Tamal mis tetikwesi kuli nahəma, hindəm Melefıt ti məgri sulum ana tay. Tamal mis təgri daliya ana kuli ti həngalumi Melefıt ana tay. ²⁹ Tamal mis əsuka barva ka tuwər bəlan gana ti kambatikabiyu tuwər nahan ni daya. Tamal mis əzafuka mugudi gayak a ti kəcafəna nan ga maza fuka endəwi gayak a ba daya. ³⁰ Ku way way do əhindiləka zlam a ti vi. Tamal mis əzafuka zlam gayak a ti kihindifınə ba. ³¹ Nahkay ere ye ti kawayum mis təgri ana kuli ni ti, grumi ere gani nani ana tay bilegeni.

³² « Ay tamal kawayum ndam ya tawayay kuli ni cilin ti Melefıt amədəm lekuləm ndam sulumani aw ? Aha, adaba ndam magudar zlam day tawayay ndam ya tawayay tay ni, nahkay do aw ? ³³ Tamal kəgrumi sulum ana ndam

ya tægri sulum ana kùli ni cilij ti Melefít amədám lekúlám ndam sulumani aw ? Aha, adába ku ndam magudar zlam day tagray nahkay. ³⁴ Tamal kəkəlumi zlam ana ndam ya ti kəsəruma atəhəngriyu ana kùli ni cilij ti Melefít amədám lekúlám ndam sulumani aw ? Aha, adába ndam magudar zlam day təkəli zlam ana ndam magudar zlam ndahan, ti təhəngriyu akada gatay ni ana tay zlam gatay. ³⁵ Lekúlám ti kəgrum nahkay ba. Wayum ndam ezir gekùli, grumi sulum ana tay, kəlumi zlam ana ndam ya kəsəruma atəhəngriyu ana kùli do ni sawan. Tamal kəgrum nahkay nahəma, Melefít aməvivù zlam ana kùli kay bilegeni. Nahkay ti ekigum bəza ge Melefít. Adába mam, nan gani nan agavəla drij, nan əbu agri sulum dal-dal ana ndam cuday, ana ndam ya tægri səsi do ni daya. ³⁶ Besəmi ana mis, grumi sulum ana tay akada ga Bəj gekùli ya ebesey, agri sulum ana kùli ni. »

*Ngay mis ndahan təgudara zlam a ti kədəmum ba
(Meciy^u 7.1-5)*

³⁷ « Ngay mis ndahan təgudara zlam a ti kədəmum ba ; tamal kəgrum nahkay ti lekúlám day ngay kəgudaruma zlam a ti Melefít amədám do. Ngay təwəl mis ndahan ti kədəmum ba. Nahkay təwəl kùli ti Melefít day amədám do bilegeni. Mbrənjumfəja zlam ya mis ndahan təgudari ana kùli ni kà tay a. Nahkay Melefít day aməmbərfəja zlam magudarani gekùli ni kə kùli a bilegeni. ³⁸ Vumi zlam ana mis ndahan. Nahkay Melefít day aməvi zlam ana kùli. Amazay darəma, aməbəviyu zlam, aməjuk ti mərəhvù zat adəgakia adəgakia, mək aməbiviyu ana kùli a mbolu gekùli vu. Adába mam, darəma ya ti lekúlám kəgurumi zlam ana mis ndahan əna nan ni ti Melefít day aməguri zlam əna nan ana kùli. »

³⁹ Kələj gani Yezu əhi ma ana tay keti əna ma *gozogul. Adám : « Zal wuluf ti adafəja ahar kà zal wuluf nahan a tata waw ? Tamal agray nahkay ti nday cecəeni atədəgiyu e evid vu do waw ? ⁴⁰ Masləja ya acəhay zlam ni ti atam bay ya ti acəhi zlam ni do. Ay ku tamal masləja ya acəhay zlam ni əsər zlam kay fan do nəngu ni, ka ya ti acəha zlam ya tədəfikə na dek nahəma, tigi nday kala-kala ata bay ya acəhi zlam ni.

⁴¹ « Kamənjələj ka cakwasl ya əniki ke eri ga wur ga muk ni, kəsərki ka damkoluk ya ənukki ke eri ni do ni ti kamam ? ⁴² Tamal kəhi ana wur ga muk ni : “Wur ga mawə, mbrəj nəzukkia cakwasl ya ənukki ke eri na” ti, nak nakani kipi damkoluk ya ənukki ke eri ni do ni ti kəzikia ahəmamam ? Nak bay ya anğah zlam magudarani gayan ni ! Zəkia damkoluk ke eri gayak gayakana day. Akəzəkia ti ekipi divi lala mək akəzikia cakwasl ya əniki ke eri ga wur ga muk na. »

Təsərkaba məngəhaf a ti əna bəza gani

(Meciy^u 7.16-20 ; 12.33-35)

⁴³ Yezu adám keti : « Məngəhaf sulumani, ewi bəza magədavani ti əbi. Məngəhaf magədavani ewi bəza sulumani ti əbi daya. ⁴⁴ Nahkay mis təsərkaba məngəhaf əna bəza gatayana. Tədifəj ahər ana bəza ga *wəruv kà məngəhaf ya akaba adak ni do. Nahkay day tədifəj ahər ana bəza ge enderendera kə mezlirgendə do. ⁴⁵ Mis sulumani azaya zlam sulumana a zlam mənğahani sulumani ya əniviyu a məbərur bu ni, mis magədavani ti ni azaya zlam magədavana a zlam mənğahani magədavani gayan ba. Adəba pakəma ya ti ahərəya a ma ge mis ba ni ti əsəbikia ka məbərur a palam. »

*Ahay gərgəri cə
(Meciy^u 7.24-27)*

46 Yezu àdám keti : « Lékulám kàhumu : “Bay geli, Bay geli,” mæk kàgrum ere ye ti nàhi ana kàli ni do ni ti kamam ? 47 Tamal mis àra afa goro a, ècia ma goro a mæk agray ere ye ti nàhi ni ti, àzavu ata way ? 48 Àzavu ti ata mis ya àlám ahay gayan̄ lala ni. Wudaka àlám ti àsaba asak gana, èli zilen̄ mæk àfækadkibiyu asak ga ahay ni ka akur. Nahkay ka ya ti yam àtamkibiya ka zalaka, àzlal ahay ni ti àgri arañja ndo. Adaba mam, maslaña nani àlèma ahay gayan̄ na lala. 49 Ay tamal mis ècia ma goro a mæk agray ere ye ti nàhi ni do nahèma, àzavu ata mis ya àlám ahay gayan̄, àsaba asak gana ndo ni. Nahkay ka ya ti yam àtamkibiya ka zalaka, àzlal ahay ni ti èmbedkaba huya. Ahay gani nani àmbèdkaba besek-besek. »

7

Yezu ahəŋgaraba evidi ga bay ga ndam slewja ga ndam Rom a (Meciya 8.5-13)

1 Ka sarta ya ti Yezu àhia ma na dek ana mis a àndava nahèma, àslèka òru a Kafarnahum. 2 Eslini ti zal nahan̄ àbu, nan̄ bay ga ndam slewja ga ndam *Rom. Evidi gayan̄ àbu, ay ti bay ga ndam slewja ni awayay nan̄ dal-dal. A vad nahan̄ evidi ni àra èbesey do, awayay amət. 3 Bay mægur ndam slewja ni àra ècia ma ya tādəmki ka Yezu na ti àslèrkibiyu gədákani ga ndam *Zude ndahan̄ ti tégri kam-kam, m̀ara m̀ahəŋgariaba evidi gayan̄ na. 4 Nday nakəŋ t̀ara tinjikia ka Yezu a ti t̀ahəŋgalay nan̄ dal-dal, t̀adəm ahkado : « Agaski k̀agri ere ye ti èhindifuka ni kwa, 5 adaba awayay leli ndam Zude ni ; àlami ahay geli ya mahəŋgalavù Melefit ni ana leli ti nan̄. »

6 Yezu nakəŋ àra ècia pakama gatay na ti t̀aslèka akaba tay a. T̀oru tinjua a magam ga bay ga ndam slewja na wudak ti bay ga

ndam slewja ni àslèrkibiyu zləbəba gayan̄ ndahan̄ ga m̀ahiani : « Bay goro, k̀agribiyu daliya ana ah̀ar gayak ga marana ba, adaba nu mis ga marona afa goro a di do. 7 Nu nuani day ǹarəkukoru ndo ni ti adaba ǹahi ana ah̀ar goro ǹisli m̀arəkukani do. Dəmbiyu ma bəlan̄ cilin̄, nahkay ti bay m̀agru t̀awi ni aŋgaba. 8 Nu gani day t̀əbu t̀agur nu, nu day ǹəbu ǹagur ndam slewja goro. Tamal ǹahi ana bəlan̄ gatayani : “Ru !” ti, akoru. Tamal ǹahi ana nahan̄ : “Ra !” ti ni, ara. Tamal ǹahi ana bay m̀agru t̀awi : “Gray ere hini” ti, agray ere gani. » 9 Yezu àra ècia ma ga bay ga ndam slewja ya t̀ahəŋgribiyu na ti àgria ejep a dal-dal. Nan̄ nakəŋ àmbatkibiyu ma ke mis dal-dalani ya tadəbay nan̄ ni tuwəli, àhi ana tay ahkado : « Ǹahi ana k̀ali nahèma, day-day ǹədi ah̀ar ana mis ya ti afəku ah̀ar akada nan̄ hini ni ndo. Ku e kidin̄ ga ndam *Izireyel bu day ǹədi ah̀ar ndo. » 10 Nday ya t̀əslèrkioru tay ka Yezu ni t̀ara t̀əsləkabiya nahèma, t̀ədi ah̀ar ana evidi ga bay ni aŋgaba lala.

Wur ga wal madakway nahan̄ àməta, Yezu ahəŋgaraba nan̄ a

11 Eslini Yezu òru a k̀əsa nahan̄ vu t̀əzalay Nayin̄. Nan̄ àbu akoru ti ndam madəbay nan̄ ni akaba mis dal-dal tadəboru nan̄. 12 Ka ya ti ènjua ka ma ga k̀əsa na ti èpi t̀əbu t̀əzoru mis e evid vu ka slalah huya. Maslaña ya àmət ni ti wur mendalik ga wal madakway. Məŋ ga wur ni nan̄ àbu akoru ke mindivin̄, mis a k̀əsa bu kay tadəboru nan̄. 13 Bay geli àra èpia nan̄ a ti àsia cicihi a àsabay, àhi ahkado : « K̀itəwi ba. » 14 Eslini àhədakfəŋiyu k̀a tay, ènjifin̄ k̀a slalah ge kisim ni. Nahkay nday ya ti t̀əzay kisim ni ticik, mæk Yezu àhi ana kisim ni : « Wur dagwa, ǹəhuk nahèma, pidəkvu. » 15 Yezu àra àhia nahkay ti mis ni èpidəkvu, ànjəhad digəs, àdi ana mazlapani.

Eslini Yezu àhi ana mən ga wur ni : « Ehi, za wur gayak a. » ¹⁶ Mis ye eslini ni tãra tipia ti tãgra angwaz a ãsabay, nahkay tãzlãbay Melefít, tãdãm : « Bay mahəngaray *pakama ge Melefít gəđakani aŋgzalava e kidĩŋ geli ba. » Tãdãm keti : « Melefít àra ga mahəngay ndam gayan a. » ¹⁷ Nahkay ti mis ya ka had ga ndam *Zude ni dek akaba mis ya kã gəvay gatay ni dek ticia ere ye ti Yezu agray na.

Zen bay məbaray mis ni aslarkioru mis ka Yezu (Meciy# 11.2-19)

¹⁸ Ndam madəbay Zen bay məbaray mis ni tãra ticia ma na ti tãhəngri ana Zen, mək Zen nakəŋ àzalay mis cã e kidĩŋ ga ndam madəbay nan ni bu, ¹⁹ àsləroru tay afa ga Bay geli. Àhi ana tay ahkado : « Humi ahkado : “Nak ti *Bay gəđakani ya amara ni tək, day ti mähətay maslaŋa nahan aw ?” » ²⁰ Nahkay nday nakəŋ tãra tĩnjikia ka Yezu a ti tãhi : « Zen bay məbaray mis ni àslərbıyü leli afa gayak ti mähuk : “Nak ti Bay gəđakani ya amara ni tək, day ti mähətay maslaŋa nahan aw ?” »

²¹ Ka sarta gani nani ti Yezu nan əbu ahəngaraba mis a kay ya tēbesey do na akaba mis kay ya seteni tənıviyü ana tay na. ÀhəlİKaba eri ana ndam wuluf a kay daya. ²² Kələŋ gani àhəngri fəŋ ana ndam ya Zen àslərbıyü tay ni. Àhi ana tay ahkado : « Dəgum kãŋgahadumi ana Zen ere ye ti kípãm ni akaba ya kicãm ni. Humi ndam wuluf tãbu tipı divi, ndam dãra tãsawaday lala, ndam ambələk tıgia mis nĵalatana, ndam makwaya tici slimi, mis məmətani tãŋgaba ; ndam talaga day ticia Ma Məweni Sulumana. ²³ Humi keti : “Maslaŋa ya ti ějikia ke divi azuhva nu a do nahəma, məmərvu.” »

²⁴ Ndam ya ti Zen àslərbıyü tay ka Yezu ni tãra tãsləka ti Yezu àzlapaki ke Zen, àhi ana mis dal-dalani ni ahkado : « Kãdagum a hud gili vu ti ga mipıbyü mam ? Kıpãmbyü ti mavram ya aməd adaday ni tək ? ²⁵ Do ni ti kãdagum kıpãmbyü ti mam ? Mis məbakabu azana sulumani akada ga bay ni tək ? Aha, ndam ya tabakabu azana ga sıŋgu kayani akaba zlam gatay əbu kayani ni ti nday a ahay ga bəbay bu timey. ²⁶ Ay ti kãdagum kıpãmbyü ti mam ? Kıpãmbyü bay mahəngaray *pakama ge Melefít aw ? İy, nan gani. Nəhi ana kəli nahəma, nan ti àtama bay mahəngaray pakama ge Melefít a. ²⁷ Kəsəruma, əbu məbəkiani a Wakita ge Melefít bu, Melefít àhi ana Bay gəđakani ya amara ni nahkay hi : “Nihi ti nu nəbu nəsləroru bay məslər goro nahan kama gayak

ti məslamatukkabu divi.” *

« Maslaŋa ya ti Melefít àslərbıyü ni ti Zen. ²⁸ Nəhi ana kəli keti : Zen ti àtama mis ya tıwi tay na dek àna gəđakana. Ku tamal nahkay nəŋgu ni, bay ya ti nan gızitani ge mis dek a *Məgur ge Melefít bu ni ti àtama nan a. ²⁹ Mis dal-dalani ni akaba ndam *məhəl hadam ni tãgəskabá ma ge Zen na. Təsəra Melefít ti nan jireni, nahkay nday gani tãwaya ti Zen *məbaray tay. ³⁰ Ay ti ndam *Feriziyeŋ akaba ndam *məsər Wakita ge Melefít ni tãgəskabu ere ya Melefít awayay avi ana tay ni ndo, nahkay tãwayay ti Zen məbaray tay ndo. »

³¹ Yezu àhi ana tay keti : « Mis ye e hini vu ni ti nəgur fəŋ tay kã way ? Nday akada way ? ³² Nəhi ana kəli nahəma, nday akada ga bəza manĵhadani e mite bu ni. Nday ndahan tãhi ana ndahan ni ahkado : “Mıvia slelim ana kəli a, day kəhəbumfəŋ ndo ; midia limis

* 7:27 Malasi 3.1.

ge kisim ana kuli a, day kitawam ndo.”³³ Nədəm nahkay ti adaba Zeŋ bay məbaray mis ni əra. Əra ti azum *dipeŋ do, ɛsi zum do. Nahkam lekulum kədəmum seteni aniviyu.³⁴ Nu *Wur ge Mis ti ni nara. Nara ti nu nəbu nəzum dipen, nəbu nisi zum. Nahkay lekulum kədəmum nu zal hud, nəvi vu goro ana zum. Kədəmum nu zləba ga ndam *məhəl hadam akaba ga ndam magudar zlam ndahaŋ.³⁵ Ay ti ndam ya təgəskabu məsar zlam ge Melefıt ni dek təsəra Melefıt əsəra zlam edediŋ a. »

Yezu naŋ a ahay ga Simu zal Feriziyen ni bu

³⁶ Eslini zal *Feriziyen nahaŋ slimi gayan Simu azaloru Yezu afa gani a magam ga məzumkabu zlam. Yezu ɔru enjua ti ahuriyu a ahay vu, tənəkəi ka məzum zlam.³⁷ Wal hala nahaŋ əbu a kəsa gani nani bu. Əra ɛcia ti Yezu naŋ əvu azum zlam a ahay bu afa ga zal Feriziyen ni ti arəkiuru əna tersel a kolombu sulumani bu.†³⁸ Əra ahuriya a ahay ni va ti ɛcik kələŋ ga Yezu, kə gəvay ga asak gayan, naŋ əbu etəwi. Naŋ əbu etəwi ti yam tuway gayan ni əbara asak ga Yezu a cərad, mək wal ni atəmadkia yam tuway na əna məhər ga ahər gayan a ; kələŋ gani əfəki ma ka asak ga Yezu, ‡ mək əbəkəi tersel ni ka asak ni.³⁹ Zal Feriziyen ya azaloru Yezu afa gani ni əra ɛpia nahəma, əhi ana ahər : « Naŋ hini ti bay mahəŋgaray *pakama ge Melefıt do. Tamal naŋ bay mahəŋgaray pakama ge Melefıt ti akal əsəra wal hini ya enjifiŋ ni ti naŋ wal hala. »⁴⁰ Yezu əra əsəra ere ye ti naŋ ajalay a ahər gayan bu na ti əhi ahkado : « Simu, ma goro əbu nawayay nəhuk. » Simu nakəŋ

əhi : « Dəm, məsi. »⁴¹ Mək Yezu əhi : « Mis ndahaŋ cə təkəla duwa afa ga zal nahaŋ a ; bələŋ gani əkələy jik diŋ diŋ zlam, naŋ nahaŋ ni ti ni jik kru kru zlam.⁴² Nday cecəeni singu əfəŋ kə tay ga məpəlioni bi nahəma, bay ga duwa ni əhi ana tay cəeni : “Kəpələmu duwa goro ni va ba.” » Yezu əhi ana Simu nakəŋ keti : « E kidiŋ gatay cəeni ni bu ni ti way aməgri səsəi kay ana bay ga duwa ni way ? »⁴³ Eslini Simu ahəŋgrifəŋ, əhi ahkado : « Nətamahay maslaŋa ya ti təmbərfəŋ singu kayani ni. » Yezu əhi : « Ma gayak ti jiri. »

⁴⁴ Eslini Yezu əmbatkibiyu ma ka wal ni mək əhi ana Simu ahkado : « Kipi wal hini do aw ? Ka ya ti nəhərəya a ahay va afa gayak a ni ti kəcəhubiyu yam ga *məbaray asak ndo. Ay wal hini ti əbaru a asak əna yam tuway a mək atəmadkua əna məhər ga ahər gayan a.⁴⁵ Nak kəgru sa əna məfəku ma ka tuwər ndo. Ay ti wal ni kwa nəhərəya əmbrəŋ məfəku ma ka asak ndo.⁴⁶ Nak kəgəskabu nu əna magraku amal ka ahər ndo. Ay ti wal ni əbəkua tersel ka asak a. §⁴⁷ Nahkay nəhuk nahəma, agrua səsəi a kay, əwaya nu a kay, nani dek ti adafaki zlam magudarani gayan kayani ni məmbərfəŋəna. Ay ti maslaŋa ya ti zlam magudarani gayan gəzıt mək təmbərfəŋəni ti ti əwayay bay ya əmbərfəŋəni ni kay do. »⁴⁸ Mək Yezu əhi ana wal ni : « Zlam magudarani gayak ni məmbərfukana. »⁴⁹ Nday ya təzumkabu zlam akaba Yezu ni tərəticia ma gayan na ti təhi ana ahər : « Way hini ku zlam magudarani ge mis nəŋgu əmbərfəŋəni ni way ? »⁵⁰ Eslini Yezu əhi ana wal ni ahkado : « Melefıt ahəŋga kur a adaba kəfəkua ahər a palam. Sləka

† 7:37 Kolombu gani nani ti təgray əna akur sulumani ya təzalay elbetir ni, singu gani kay.

‡ 7:38 Məfəki ma ke mis ti adafaki mawayavani ahkay do ni magray səsəi. § 7:46 Ka sarta gani nani ti, ka ya ti təzalakabu mis ga məzum zlam mək maslaŋa gani enjia afa gatay ni ti təcəhibiyu yam ga məbaray asak, təgri sa ana məfəki ma ka tuwər, akaba tagraki amal ka ahər. Ay zal Feriziyen ni əgri zlam nday nani ana Yezu ndo.

àna sulumani gayan̄ a. »

8

Wálya tadəboru Yezu ni

¹ Yezu òru a kəsa gədəkani akaba a kəsa ci6-ci6eni vu, àcahi zlam ana mis, àhi *Ma Məweni Sulumani àki ka *Məgur ge Melefit ana tay. Ndam madəbay nan̄ kru mahar cəeni ni tòru akaba nan̄, ² wál ndahan̄ day tòru akaba nan̄. Wál nday nani ti Yezu àgariaba seteni ana ndahan̄ e kiđin̄ gatay ba, ndahan̄ ti ni àhəngaraba tay a arməwər ba. Slimi ga wál nday nani nday hi : bəlan̄ani Mari ya təzalay Mari ga kəsa Magədala ni. Nan̄ ti Yezu àgariaba seteni adəskəla. ³ Nahan̄ ni Zeni wal ga Səza ; Səza gani nani zal asak ga bay *Erot. Nahan̄ ni ti ni Səzeñ akaba wál nday ndahan̄ kay. Ka gani nani wál nday nani təbu təjanaki ata Yezu akaba ndam gayan̄ kru mahar cəeni ni àna elimeni gatay gatayani.

Bay mabəhad hilfi ga zlam
(*Meciyu 13.1-9 ; Mark 4.1-9*)

⁴ Eslini mis təsləkabiya a kəsa gərgərani ba dək, tərəkia ka Yezu a. Təra təcakalava ti Yezu àhi ma ana tay àna ma *gozogul. ⁵ Àhi ana tay ahkado : « Maslan̄a nahan̄ àhəraya òru e gili ga mabəhad hilfi ga zlam. Nan̄ əbu abəhadoru hilfi ga zlam ni ti 6al gani àdəgoru e divi bu. Nahkay mis təcəlki, eđiđin̄ day təndaba. ⁶ Bal gani keti àdəgoru ka pəlad̄ ya had̄ àhəcaki ni, nahkay ka ya ti àfətaya nahəma, àhəraba adaba yam àhəci. ⁷ Bal gani keti àdəgiyu a adak vu. Ka ya ti àfətaya, əbu adək nahəma, adak ni tən̄gecekabá. ⁸ Bal gani keti àdəgoru ka had̄ sulumani. Àra àfətaya ti àbi bəza. Ku ahàr gani bəlan̄ tekefi bəza agray diñ. » Yezu àra àhia ma na ana tay a nahkay ti əzlacay, adəm : « Maslan̄a ya ti slimi àfəñ ge mici zlam nahəma, mici lala ! »

Yezu adəm ma àna ma gozogul ti kamam

(*Meciyu 13.10-17 ; Mark 4.10-12*)

⁹ Ndam madəbay Yezu ni təhi ahkado : « Dəfiaba ma *gozogul na ana leli a. Awayay adəmvaba mam ? » ¹⁰ Yezu àhəngriřəñ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Lekələm ti Melefit adəfikiaba zlam man̄gahani àki ka Məgur gayan̄ na ana kəli a, ti kəsərum. Ana mis ndahan̄ ti adəfikiaba ana tay a vay-vay ndo. Àhi ana tay àna ma gozogul ciliñ. Melefit àgray nahkay ti “Ku tamal taməñjaləñ ka zlam nəñgu ni, tipi ba ; ku tamal təbi slimi ana pakama nəñgu ni tiçi ba.” * »

Yezu adafaba ma gozogul ga bay mabəhad hilfi ga zlam na

(*Meciyu 13.18-23 ; Mark 4.13-20*)

¹¹ Yezu àhi ana tay keti : « Ma *gozogul ni awayay adəmvaba ti nahkay hi : hilfi ga zlam ya təbəhad̄ ni, əzavu akaba pakama ge Melefit. ¹² Mis ndahan̄ təbu, nday akada divi ya ti hilfi ga zlam adəgaki ni : ticia pakama ge Melefit a, ay *Seteni ara ahəliaba pakama nana ana tay a ahàr ba. Awayay ti təfəki ahàr ke Melefit ba. Adaba tamal təfəki ahàr ke Melefit ti Melefit ahəngay tay. ¹³ Mis ndahan̄ day təbu, nday akada pəlad̄ ya ti hilfi ga zlam adəgaki ni : ticia pakama ge Melefit na ti təgəskabu àna məmərani. Ay pakama nani àhuriviyu ana tay a məbəruv vu do, akada ge sliri ya ti tòru a had̄ vu do ni. Nahkay ti təfəki ahàr ke Melefit ga hayan̄ani ciliñ. Ka ya ti ticia zləzladana ti təmbrəñ, təfəki ahàr va do hūya. ¹⁴ Mis ndahan̄ təbu, nday akada hilfi ga zlam ya ti àdiyu a huđ ga adak vu ni : ticia pakama ge Melefit a ti təgəskabu. Ay ku tamal təgəskabá nəñgu ni, majalay ahàr kay ariva ana tay a, təjalaki ahàr ke elimeni akaba

* 8:10 Izayi 6.9.

zlam ndahan ya tigi eri ni. Zlam nday nani tengecekabu zlam akada ga adak ni ; ndam nday nani tabu akada ga zlam ya abia bəza ti bəza gani təndəh ndo ni. ¹⁵ Hilfi ga zlam ya adəgoru ka had sulumani ni təzavu akaba mis ya məbəruv gatay sulumani, tawayay Melefit ni. Nday gani ticia ma ge Melefit na ti agəjazlki ahər ka tay do. Nahkay takoru ana nañ kama kama, təmbrəñ do, tagray zlam sulumani akada ga zlam ya ti abi bəza ni. »

*Pakama àki ke cengel
(Mark 4.21-25)*

¹⁶ Yezu àhi ana tay keti : « Maslaña ya ti ebeftay cengel ti ahəmbaki mandaray, ahkay do ni afiyu a zuh slalah vu ni ti àbi. Afəkad ka mələñ zañani sawañ, adaba awayay ti ndam ya təhuriyu a ahay vu ni tipi masladay ge cengel ni. ¹⁷ Nədəm nahkay ti adaba zlam ya ti mañgahani ni dek amañgazlavu, zlam ya ti madafani fañ do ni dek emicivu vay-vay daya. ¹⁸ Nahkay bumi slimi lala ahəmamam ti kicəm pakama ni. Adaba maslaña ya ti zlam gayañ abu ni ti atəvikivu. Ay maslaña ya ti zlam gayañ àbi nahəma, ku zlam gəziteni ya ti adəm aṅgəta ni day atəzafəña. »

*Məñ ga Yezu akaba bəza ga məñ
ga Yezu*

(Meciya 12.46-50 ; Mark 3.31-35)

¹⁹ Eslini ata məñ ga Yezu akaba bəza ga məñ ga Yezu tərəkia ka Yezu a. Tàra tìnjia ti tisliki mərəkiani disl koksah adaba mis təvu ka mələñ gani nani dal-dal. ²⁰ Nahkay mis təhikabiyu ma, təhi : « Ata muk akaba bəza ga muk tabu e mite bu, tihindi kur. » ²¹ Yezu nakəñ ahəñgrifəñ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Mmawa akaba bəza ga mmawa nahəma, nday ya ti təbi slimi ana pakama ge Melefit, mək tagray təwi ana nañ ni. »

Yezu azlacaki ka aməd

²² A vad nahan Yezu acəliyu a *slalah ga yam vu akaba ndam madəbay nañ ni, àhi ana tay : « Tokumum, mədagum gwar ke ledi ga dəluv ni. » Nahkay nday nakəñ təsləka. ²³ Nday tabu takoru ti Yezu àdiya e dəwir va dañ. Ka ya ti nañ əvu e dəwir bu ni ti aməd gədakani àkəzlabiyu ka ahər ga yam ni, mək yam ni əjabasliyu a slalah ga yam ni vu, awayay arəhvù wudak, nahkay gəzit akal tizi kədap. ²⁴ Eslini ndam madəbay nañ ni təhadəkəñiyu, tēpidək nañ, təhi : « Gədakani, gədakani, məbu miji timey ! » Yezu nakəñ àra epidekva ti əzlacaki ka aməd ni akaba ka yam ya ti acəloru agavəla ni bəra. Àra azlaca nahkay ti aməd ni àmbrəñ makəzlani, yam ni day àmbrəñ madafani, yam ni ègia dægika. ²⁵ Yam ni àra ègia dægika ti Yezu àhi ana ndam madəbay nañ ni ahkado : « Kəfumku ahər do ni ti ahəmamam ? » Ndam madəbay nañ ni aṅgwaz əwəra tay a dal-dal, adaba ere ye ti tipi ni àgia ejep ana tay a əsabəy. Təzlapay e kidīñ gatay bu, tədəm ahkado : « Nañ hini ti way ? Aməd akaba yam day àhi ma ana tay, ticiiki slimi ni ! »

*Yezu agariaba seteni a kay ana
zal Zerasa a*

(Meciya 8.28-34 ; Mark 5.1-20)

²⁶ Nday nakəñ tìnjiyu ke ledi ga dəluv ni. Ledi nani ka had Zerasa, ndeva ndeva akaba had *Gelili. ²⁷⁻²⁸ Zal nahan abu ga kəsa nani ; seteni təniviyyu a ahər vu, əpəsa əbakabu zlam ndo, àndəhad a ahay bu ndo daya. Mələñ gayañ ti e kidīñ ge mindiviñ bu. Àra epia Yezu nañ abu ahəraya a *slalah ga yam ni ba ni ti əzlah kay kay, arəkia. Àra ènjikia ti əbəhadī mirdim, adəd kə meleher gayañ. Àhi ana zlahay ahkado : « Nak Yezu Wur ge Melefit nañ agavəla drin ti kadəbafua mam ? Nəgruk kam-kam, kəgru daliya ba ti. » ²⁹ Adəm nahkay ti adaba

Yezu àhi ana seteni ni : « Həraya a maslaŋa hini ba. » Zal nani ti kwa ahaslani seteni ni àgray naŋ sak kay. Ka ya ti naŋ àbu agray naŋ ni ti mis təwəla àna jejirbi a, təbiviya sisel a asak va akaba təjəga naŋ a. Akaba nani dek ètiri ndo, èheəkaba zlam ya təwəl naŋ àna naŋ na, mək seteni ni àzoru naŋ a huđ gili vu. ³⁰ Zal seteni ni àra àhia ana Yezu a « Kəgru daliya ba » ti Yezu àhi : « Slimi gayak way ? » Àhi : « Slimi goro Gaslka. » Àdəm nahkay ti adaba seteni təniviyyu kay. ³¹ Eslini seteni nday nani təbu təgri kam-kam ana Yezu, təhi : « Kəgaroru leli e *evid gəđakani vu ba ti.† »

³² Mədrəs təbu kay təzum zlam ka ahar bəlaŋ a həma bu. Nahkay seteni ni təhi ana Yezu : « Kam-kam, məhuriviyyu ana mədrəs teguni ti. » Mək Yezu nakəŋ àvi divi gani ana tay. ³³ Yezu àra àvia divi gana ana tay a ti seteni ni təsləkiaba ana zal nakəŋ a, təcəlivu a ahàr vu ana mədrəs ni. Nahkay mədrəs ni dek təndaya ahàr a kirim-kirim, tàra tədəguyu a dəluv ni vu cizliv cizliv, mək yam ni àbazla tay a. ³⁴ Ndam majəgay mədrəs ni tàra tipia ere ye ti àgravu na ti tədəgiki ana hwa tidizl, təŋgəhadioru ma gani ana ndam ya a kəsa bu ni akaba nday ya ti e gili ni. ³⁵ Mis tàra ticia ma na ti təhəraya ge mipi ere ye ti àgravu na, tərəkia ka Yezu a. Tàra tinjia ti tipi zal ya ti seteni təsləkiaba ni, àŋgaba ègia sulumana, naŋ manjəhadani digəsa kà gəvay ga asak ga Yezu, məbakabu azana gayan ka vu. Tàra tipia naŋ a ti àngwaz àdəgakia ka tay a dal-dal. ³⁶ Eslini mis təbu, tipia ga Yezu ya àhəŋgaraba zal ya seteni təniviyyu na, təŋgəhadı ma gani ana mis ya tàra ni. ³⁷ Ndam ga had Zerasa dek tàra ticia ma gani nana ti

təhi ana Yezu māsłəka ka had gatay a, adaba àŋgwaz àdəgakia ka tay a əsabay. Nahkay Yezu àhuriyu a slalah ga yam ni vu, awayay əsləka. ³⁸ Eslini zal ya ti seteni təsləkiaba ni àhi ahkado : « Nadəboru kur ti. » Yezu àhi : « Aha ! Sləka, ³⁹ ŋgoru a magam gayak, kàru kəŋgəhadı ere ye ti Melefıt àgruk ni dek ana mis. » Nahkay zal nakəŋ əsləka, òru àŋgəhadı ere ye ti Yezu àgri ni dek ana ndam ga kəsa ni dek.

Yezu ahəŋgaraba wal nahan akaba wur dahalay a

(Meciyy 9.18-26 ; Mark 5.21-43)

⁴⁰ Yezu àŋgoru gwar ke ledi ga dəluv ni akaba ndam mədəbay naŋ ni. Tòru tinjəa ti mis dal-dal təgəskabá Yezu àna məmərana, adaba nday dek təbu təjəgay naŋ. ⁴¹ Eslini zal nahan naŋ àbu, slimı gayan Zayros, naŋ gəđakani ga ahay ga *mahəŋgalavü Melefıt, àrəkia ka Yezu a, àbəhadı mirdim grik meleher ndib ana had kà asak ga Yezu. Àhəŋgalay naŋ, àhi mòru a magam afa gani, ⁴² adaba wur gayan awayay amət. Wur nani ti wur dahalay, vi gayan agray kru mahar cə. Zal nani ti wur gayan nahan əbi.

Yezu naŋ àbu akoru afa gani ti mis dal-dalani ni təvelinjia ahàr a, məsufani tekeđi əsuf koksah. ⁴³ Eslini wal nahan àbu, mimiz əsləkafəŋa agray vi kru mahar cə. [Ègwejelekaba zlam gayan a dek afa ga ndam məsər haf a ay ti] maslaŋa bəlaŋ əsliki mahəŋgaraba naŋ a ndo. ⁴⁴ Nahkay wal ni àhədəkfəŋbiyyu kà Yezu gwar kələŋ, ènjifin kà ma ga azana gayan. Àra ènjifin ti mimiz ya əsləkafəŋa ni àmbrəŋ naŋ, wal ni àngaba huya. ⁴⁵ Eslini Yezu àdəm : « Way ènjifu way ? » Ku way way do àdəm : « Nu do, » mək Piyer àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado :

† 8:31 Evid gəđakani ti məlaŋ ya tədəm a huđ ga had vu ni. Melefıt aməbiyyu seteni dek e evid gani vu hayan, kələŋ gani ka mandav ga məlaŋ ti amatračkivu tay ga kanjəyani.

« Gəɖakani, mis ni damkulkul timey ! »⁴⁶ Yezu àdəm : « Aha ! Mis ɛnjifua, adaba nəsəra njəda goro àhəŋgaraba maslaŋa. »⁴⁷ Wal ni àra àsərkià àɖu koksah nahəma, àrəkià ka Yezu a àna məgəgərani sla6 sla6, àbəhadī mirdim meleher ndi6 ana had, àŋgəhadaya ere ye ti àzəkiyu naŋ ti mɪnjifɪŋ kà azana ga Yezu ni kè meleher ge mis na dek. Àŋgəhadīaya gayan ya àŋgaba huya ni ana tay a daya.⁴⁸ Eslini Yezu àhi ahkado : « Wur goro ni, Melefit àhəŋga kur a adaba kəfəkuà ahàr a palam. Sləka, ru àna sulumani. »

⁴⁹ Ka ya ti Yezu naŋ àbu azlapay nahkay ni ti maslaŋa nahan ɛnjia. Maslaŋa gani nani àsləkabiya afa ga gəɖakani ga ahay ga mahəŋgalavū Melefit na, àhi : « Wur gayak nakəŋ ɛndeverva. Kiwisiri ahàr ana məsi ya ba. »⁵⁰ Yezu àra ɛcia ma nana ti àhi ana Zayros ahkado : « Àŋgwaz àwər kur ba, fəku ahàr cilin, Melefit amahəŋgaraba naŋ a. »⁵¹ Nahkay tòru afa ga Zayros nakəŋ.

Yezu òru ɛnjua ti àcafəŋa mis a dek ga məhuriyani a ahay vu akaba naŋ a. Àvi divi ana ata Piyer, Zeŋ, Zek akaba bəŋ ga wur ni ata mən ga wur ni ga məhuriyani akaba naŋ cilin.⁵² Mis ya təbu eslini ni dek təbu tagray delələ, titəwi wur ni. Ay ti Yezu àhi ana tay ahkado : « Kitəwəm ba. Wur ni àmət ndo, naŋ àbu enji dəwir timey. »⁵³ Àra àhia pakama ana tay a nahkay ti tɛyefin, adaba təsəra wur na àməta àndava.⁵⁴ Eslini Yezu àzay ahar ga wur ni, àzalay naŋ, àhi : « Wur goro ni, pidəkvu. »⁵⁵ Àra àzala wur na nahkay ti sifa àŋgiva ana wur na mək ɛcik cəkwaɖ huya. Eslini Yezu àhi ana tay təvi zlam məzumani.⁵⁶ Ere ye ti àgravu ni àgria ejep ana ata bəŋ ga wur nday ata mən ga wur na asabay. Ay Yezu àhi

ana tay : « Kəhumi ma gani ana maslaŋa ba. »

9

Yezu aslər ndam asak gayan kru mahar cəeni ni
(Meciy# 10.5-15 ; Mark 6.7-13)

¹ A vad nahan Yezu àzalakabu ndam gayan kru mahar cəeni ni, àvi njəda ana tay ga misliki magariaba seteni weley weley do dek ana mis a akaba ga mahəŋgaraba mis a.² Awayay asləroru tay ga məhi pakama ana mis àki ka *Məgur ge Melefit akaba ga mahəŋgaraba ndam ga arməwər a.³ Àhi ana tay ahkado : « Kədəgum nihi nahəma, kəzum zlam a ahar vu ba ; ku aday, ku mbolu, ku zlam məzumani, ku singu. Kəhəlum endəwi cə cə ba daya.⁴ Ay tamal maslaŋa àhəliya kəli a ahay va afa gana nahəma, njəhaduma eslina ; kəmbatum ahay nahan ba duk abivoru ana vad gekəli ya akəsləkuma ni.⁵ Ka mələŋ ya ti akəhurumiyu, təgəskabu kəli do nahəma, sləkumaba a kəsə nani ba. Ka ya ti kəsləkuma ni ti təkumkaba had kà asak gekəli a. * Nahkay ti atəsərki ka magudar zlam gatay ni. »

⁶ Nday nakəŋ təhəlvu, tàsləka təhioru *Ma Məwəni Sulumani ana mis a kəsə gərgərani bu dek ; təhəŋgaraba ndam ga arməwər a ka mələŋ ya ti tòru na dek.

Pakama ya tədəmki ka Yezu ni ahəli ahàr ana bay Erot
(Meciy# 14.1-12 ; Mark 6.14-29)

⁷ Erot bay Gelili ni àra ɛcia pakama ge mis ya ti tədəmki ka Yezu na dek ti àhəlia ahàr a, adaba mis ndahan tədəm Yezu ti naŋ Zeŋ bay məbaray mis ni, àŋgaba e kisim ba.⁸ Mis ndahan ti ni tədəm Eli bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit ni àŋgazlavu. Mis ndahan keti tədəm

* 9:5 Mətukkaba had ga kəsə kà asak a ti adafaki təmbərba ndam ga kəsə ni, təwayay tay va do.

naŋ bilin ga ndam ya tãhəŋgaray pakama ge Melefit ahaslani ni, àŋgaba e kisim ba. ⁹ Eslini Erot zla ti àdəm ahkado: « Nèkelkia ahàr ke Zeŋ a, ay ti maslaŋa ya ti nici tãzlapaki ni ti nani way? » Nahkay ti awayay mîpi Yezu.

Yezu avi zlam məzumani ana mis dābu zlam

(Meciy^u 14.13-21; Mark 6.30-44; Zeŋ 6.1-14)

¹⁰ A vad nahaŋ ndam *asak ga Yezu ni tãsləkabiya ka mələŋ ya Yezu àsləroru tay na. Tàra tãsləkabiya ti tãŋgəhadīaba ere ye ti tãgrabiyu na dek. Eslini Yezu nakəŋ àhəl tay ka ahàr gatay cilin, tōru gwar a kəsa nahaŋ vu; slimu ga kəsa ni Beceyda. ¹¹ Mis dal-dalani ni tãra ticia Yezu àdoru a Beceyda ti tãdəboru naŋ a asak vu. Tàra tĩnjikia ka Yezu a ti Yezu nakəŋ àgəskabu tay, àzlapiki ka Məgur ge Melefit ana tay, àhəŋgaraba ndam ya tēbesey do na daya.

¹² Fat àra àndəhadā ahàr a zla nahəma, ndam madəbay naŋ kru mahar cəeni ni tãhədakfəŋiyu, tãhi ahkado: « Hi ana mis ni dek tãsləka, tōru a kəsa gərgərani ni vu ahkay do ni tōru a ahay ge mis ye e gili ni vu, tãdəboru zlam məzumani akaba mələŋ mandəhadani, adaba ahalay ti leli a huđ gili bu. » ¹³ Eslini Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àdəm: « Lekuləm lekulumeni vumi zlam məzumani ana tay. » Nday nakəŋ tãhəŋgrifəŋ, tãhi: « *Dipeŋ əfəŋ kə leli zlam tākivu kilif cə cilin. Kawayay ti mōru məsukumibiyu zlam məzumani ana mis dekeni hini aw? » ¹⁴ Mis zawalani ye eslini ni agray dābu zlam. Yezu nakəŋ àhi ana ndam madəbay naŋ ni: « Humi ana mis ni ti tãnjəhadā nɔlɔkluk kru kru zlam, kru kru zlam. » ¹⁵ Ndam madəbay naŋ ni tãgray ere ye ti naŋ àhi ana tay ni. Nahkay mis ni tãnjəhadkabu nɔlɔkluk. ¹⁶ Eslini Yezu nakəŋ àhəl dipen zlamani tākivu kilif cəeni

ni, àmənjoru e melefit vu, àgri sasi ana Melefit àki ka zlam məzumani nday nani. Ara àgria sasi a ti èsekaba, àbi ana ndam madəbay naŋ ni ti tidi ana mis dal-dalani ni. ¹⁷ Mis ni dek tãzum tãzum, tãrəhkaba. Kələŋ gani təcakalakabu məgəjəni gani, tãrəhvū hətək kru mahar cə àna naŋ.

Piyer adəm Yezu naŋ Krist Bay gəđakani ya amara ni

(Meciy^u 16.13-19; Mark 8.27-29)

¹⁸ A vad nahaŋ Yezu naŋ àbu cak, ahəŋgalay Melefit. Ndam madəbay naŋ ni day tãbu eslini. Yezu èhindifiŋa ma kà tay a, àhi ana tay ahkado: « Mis dal-dalani ya tadəbay nu ni ti tãdəm nu ti nu way? » ¹⁹ Nday nakəŋ tãhəŋgrifəŋ, tãhi: « Mis ndahaŋ tãdəm nak Zeŋ bay məbaray mis ni, mis ndahaŋ tãdəm nak Eli, mis ndahaŋ ti ni tãdəm nak bilin ga ndam ya tãhəŋgaray pakama ge Melefit ahaslani ni, àŋgaba e kisim ba. »

²⁰ Eslini naŋ nakəŋ àhi ana tay keti: « Lekuləm ti kədəmum nu ti nu way? » Piyer àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado: « Nak *Krist *Bay gəđakani ya Melefit àslərbiyu ni. »

Yezu adəm aməmət mək aməŋgaba e kisim ba

(Meciy^u 16.20-28; Mark 8.30-9.1)

²¹ Yezu àra ècia ma ge Piyer na ti àhi ma ana tay àna ləgay, àdəm ahkado: « Iy nahkay. Ay ti kədəfumi nu ana maslaŋa ba simiteni. » ²² Àhi ana tay keti: « Ahàr àdəm nu *Wur ge Mis ti nəcakay daliya dal-dal. Nday gəđakani ni, gəđakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit ni atawayay nu do, atakad nu. Mək a huđ ga vad mahkərani bu anaŋgaba e kisim ba. »

²³ Eslini àhi ana tay dek ahkado: « Tamal mis awayay madəbay nu nahəma, ahàr àdəm məmbrəŋ ere

ye ti awayay ni, ku tamal tægri daliya kəlavad, *tadarfəŋ naŋ kà təndal nəŋgu ni mībeseŋ. Tamal mis awayay maðəbay nu ti mągray nahkay. ²⁴ Maslaŋa ya ti àdəm ajəgur sifa gayan, awayay àmət ba ni ti emiŋiŋ. Maslaŋa ya ti emiŋiŋ sifa gayan azuhva nu ti aməjəgur sawaŋ, aməmət day-day do. ²⁵ Tamal mis àŋgəta elimeni ga duniya na dek mək èjŋa ahàr gayan a ti elimeni gani aziaya mam ? ²⁶ Nu Wur ge Mis ti anara àna njəda goro a, ga Baba goro a, akaba ga *məslər gayan *njəlatani na. Tamal maslaŋa aŋgwaz awər naŋ, adəm naŋ mis goro do, àsər pakama goro do nahəma, nu Wur ge Mis day ka ya ti anara ni anədəm naŋ mis goro do. » ²⁷ Àhi ana tay keti : « Nəhi ana kəli nahəma, e kiđiŋ ge mis ya təbu ahalay ni bu ni ti, wudaka ndahaŋ atəmət ti etipia *Məgur ge Melefit a day kwa. »

Vu ga Yezu ambatvu kè meleher ga ndam maðəbay naŋ ni
(Meciŋ 17.1-8 ; Mark 9.2-8)

²⁸ Agray gosku sekw ka ahàr ga pakama gayan ya àdəm ni zla ti Yezu àzay Piyer, Zek akaba Zen, təcəloru a həma vu ga mahəŋgalay Melefit. ²⁹ Ka ya ti naŋ àbu ahəŋgalay Melefit nahəma, eri gayan ni àmbatvu nahaŋ, azana ka vu gayan day tigia bəd-bəd talla, ahələba eri a vərut. ³⁰ Eslini həya mis ndahaŋ cə təbu təzlapay akaba Yezu, nday nani ata Məwiz nday ata Eli. ³¹ Nday təbu tipivu a masladani ge Melefit bu. Təzlapaki ka məmət ga Yezu ya amoru məmət a Zeruzalem ge mendeveřiŋ təwi ya Melefit àvi ni. ³² Nday təbu təzlapay nahkay ti ata Piyer ti ni dəwir àza tay a. Tàra tēpidėkva ti tīpi masladani ga Yezu akaba mis cəni micikeni akaba naŋ ni. ³³ Ka ya ti ata Məwiz nday ata Eli təbu tasləkafəŋa kà Yezu

a nahəma, Piyer àhi ana Yezu : « Gəðakani, leli məbu ahalay ti àbəlay. Mara mivicey ahay mahkər : bəlaŋ gayak, bəlaŋ ge Məwiz, bəlaŋ ti ni ge Eli. » Àdəm nahkay ti adaba àsər ere ye ti àdəm ni do. ³⁴ Piyer naŋ àbu azlapay nahkay ti məgudunğuduŋ àhərkiaya ka tay a, àŋgah tay. Ka ya ti məgudunğuduŋ ni àhərkiaya ka tay a ni ti ndam *maðəbay Yezu mahkarani ni aŋgwaz àdəgakia ka tay a. ³⁵ Dəŋgu ga maslaŋa àhənday a məgudunğuduŋ ni bu, àdəm : « Naŋ hini ti wur goro, nədəba naŋ ga məgru təwi a. Gəsumiki pakama. » ³⁶ Dəŋgu ni àra àhənday va do ni ti tīpi Yezu naŋ bəlaŋ ka ahàr gayan. Ka gani nani nahəma, ndam maðəbay Yezu mahkarani ni tənjàhadə àna ma gana te-te a, təhi ana maslaŋa ndo.

Yezu agariaba seteni ana wur nahaŋ a

(Meciŋ 17.14-18 ; Mark 9.14-27)

³⁷ Hajəŋ gani Yezu akaba ndam maðəbay naŋ mahkarani ni təndaya ahàr a həma ni ba. Tàra təhəraya ti mis dal-dal tərəkia ka Yezu a. ³⁸ E kiđiŋ ge mis dal-dalani ni bu ni ti zal nahaŋ naŋ àvu, àzlah, àdəm : « Məsi, kam-kam nahəŋgalay kur, mənjukı ka wur goro ni ti adaba wur goro nahaŋ àbi. ³⁹ Seteni àniviyu a ahàr bu, agəs naŋ, azlah həya, adadəy naŋ kay kay, guzləbuc krup-krup a ma bu. Àgasa naŋ a ti agri daliya dal-dal, àmbrəŋ naŋ weceweci do. ⁴⁰ Nəhəŋgala ndam maðəbay kur na ti tągariaba, ay ti tislıki ndo. » ⁴¹ Eslini Yezu àdəm : « Lekələm ye e hini vu ni ti kəfumki ahàr ke Melefit do, lekələm ndam magudar zlam ! Nu ananjəhadə akaba kəli kaŋgaya waw ? Nu eneβesi ana kəli kaŋgaya waw ? » Mək àhi ana bəŋ ga wur ni : « Zəbiya wur na ahalay a. » ⁴² Wur ni naŋ àbu arəkia ka Yezu a ti seteni ni àdi naŋ ana məlaŋ,

àdadaŋ naŋ kay kay. Eslini Yezu àzłacaki ke seteni ni, àgariaba ana wur na, mæk àvi wur ni ana bəŋani ni. ⁴³ Mis ye eslini ni tàra tipia ti njəda ge Melefít àgria ejep ana tay a dal-dal, adaba njəda gani nani àtama zlam ndahaŋ a dek.

Yezu adəmki ma ka daliya ya atəgri ni

(*Meciy[#] 17.22-23 ; Mark 9.30-32*)

Ere ye ti àgray ni dek àra àgria ejep ana mis na dek, nday təbu təzlapaki kekileŋa ti Yezu àhi ana ndam madəbay naŋ ni : ⁴⁴ « Nawayay nəziaba azay slimi ana kuli a, cəm lala, àgəjzłki ahàr ke kuli ba. Atədəfiki nu *Wur ge Mis ana mis ti tara təgəs nu. » ⁴⁵ Pakama ga Yezu ya adəm ni ti ndam madəbay naŋ ni ticiaba ndo. Huđ ga ma gani nani ti maŋgəhkiani ka tay, ti ticiaba ba. Ay aŋgwaz àgrafəŋa tay ge mihindifinǝ ma na.

Gədəkani ya àtam mis ndahaŋ ni ti way ?

(*Meciy[#] 18.1-5 ; Mark 9.33-37*)

⁴⁶ A vad nahaŋ ndam *madəbay Yezu ni təbu tagray gejewi. Tədəm ahkado : « E kidinǝ geli bu ni ti way gədəkani àtam mis ndahaŋ ni way ? » ⁴⁷ Yezu àra àsəra majalay ahàr gatay na ti àzay wur gəziteni, àfəkad kà gəvay gayanǝ, ⁴⁸ mæk àhi ana tay : « Tamal ti maslaŋa àgəskabá wur hina azuhva nu a nahəma, àgəskabá nu a daya. Tamal ti maslaŋa àgəskabá nu a nahəma, àgəskabá Bay ya ti àslərbiyu nu na daya. Nahkay bay ya ti naŋ gəziteni e kidinǝ gekuli bu dek, èsli mis ndahaŋ ni do ni ti naŋ nani gədəkani sawanǝ. »

Maslaŋa ya ti àcafaŋa kuli kà zlam a do ni ti agriki təwi ana kuli

(*Mark 9.38-40*)

⁴⁹ Eslini Zeŋ àzłapay, àhi ana Yezu ahkado : « Gədəkani, mǝpia maslaŋa nahaŋ a, àgariaba seteni

ana mis àna slimi gayak a, nahkay mədəm macafəŋa naŋ a, adaba naŋ mis geli do. » ⁵⁰ Ay ti Yezu adəm : « Kəcumfəŋa naŋ a ba, adaba maslaŋa ya ti àwayay magudar təwi gekuli do nahəma, agriki təwi ana kuli. »

Yezu naŋ àbu akoru a Zerəzalem, ndam Samari təgəskabu naŋ do

⁵¹ Sarta ga Yezu ènǝja ga morona e melefít vu wudək nahəma, àzay divi ga moroni a Zerəzalem, adəm ere ye ti acafaŋa naŋ ga morona ni ti àbi. ⁵² Nahkay àsləruru mis kama gayanǝ gwar ka had Samari. Nday təbu ka ahàr divi ti təhuriyu a kəsa nahaŋ vu ga maslamalikabu mələŋ. ⁵³ Ay ndam ga kəsa nani təwayay magəskabu naŋ do, adaba ticia naŋ àbu akoru a Zerəzalem palam. ⁵⁴ Ndam madəbay naŋ ata Zek, Zeŋ tàra ticia pakama nana ti təhi ana Yezu : « Bay geli, kawayay ti məhi ana aku ti mādaya e melefít ba, məzumaba tay a waw ? »

⁵⁵ Yezu àra ècia pakama gatay na ti àmbatkibiyu ma ka tay, àləgi ana tay. ⁵⁶ Mæk təzay divi ga moroni a kəsa nahaŋ vu.

Ndam ya ti tawayay madəbay Yezu ni

(*Meciy[#] 8.19-22*)

⁵⁷ Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni təbu takoru e divi bu nahəma, zal nahaŋ àrəkia ka Yezu a, àhi ahkado : « Ka mələŋ ya akoru ni dek ti anadəboru kur. » ⁵⁸ Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Mbiki † təbu àna evid gatay, eđidinǝ day təbu àna lala gatay, ay nu *Wur ge Mis ti nəbi àna mələŋ mandəhadani bi. »

⁵⁹ Yezu àhi ana maslaŋa nahaŋ : « Dəbabiyu nu. » Maslaŋa nani àhəŋgrifəŋ, àhi : « [Bay goro,] vu divi nakoru nilibiya baba goro a day. » ⁶⁰ Eslini Yezu àhi : « Ndam ya təwayay madəbay nu do ni ti nday akadǝ kisim. Nahkay mbrəŋ tay ti

† 9:58 Mbiki ti mis ndahaŋ tədəm « mbiti. »

tîli vu gatay. Nak ti ru kâhi ma ga *Mægur ge Melefit ana mis sawañ. »

⁶¹ Maslaña nahan keti àhi ana Yezu : « Nadabay kur, Bay goro ni. Ay ti vu divi nakoru nægria sa ana ndam ga hud ahay goro a day. » ⁶² Yezu âdâm : « Maslaña ya ti awayay agray tawi ga Mægur ge Melefit mæk ajalaki ahâr ka zlam ndahan ni ti nan akadâ bay ya ti atahad vëdan âna sla mæk amênjoru këlaj ni. Maslaña nani ti âgray tawi ga Mægur ge Melefit koksah. »

10

Yezu aslâr mis kru kru adaskêla mahar c#

¹ Bay geli àday mis ndahan kru kru adaskêla mahar c#, * awayay aslêroru tay c# c# ti tôru enji gayañ a kësà vu ka mëlaj ya nan amoru ni dek. ² Àhi ana tay : « Mis ya ti tici pakama goro fañ ndo ni nday kay, nday akadâ ga zlam ya ti tabaz zlam a vëdan bu ni, ay ti ndam mabaz zlam ni tâbi kay bi. Nahkay si kahëngalum Melefit Bay ga vëdan ni ti mâslêrbiyu ndam mabaz zlam a vëdan gayañ ni bu. ³ Dëgum. Nihi ti nêslêroru kûli e kidîñ ge mis vu akadâ ga bëza tëmbak e kidîñ ga kërâ gili bu ni. ⁴ Kêhêlum zlam ba, ku mbici, ku mbolu, ku kimaka. Kîcikam e divi bu ga mægri sa ana mis ba daya. ⁵ Wudaka kêhurumiya a ahay vu afa ge mis lu nahêma, dëmum : “Melefit mâgri sulum gayañ ana hud ahay hini.” ⁶ Tamal mis sulumani àvu a ahay gani nani bu ni ti sulum ge Melefit ya kâdëmum ni anjêhadki. Tamal mis sulumani àvu bi nahêma, sulum ge Melefit ya kâdëmum ni anjêkia ke kûli a. ⁷ Ka ya ti kêhurumiya a ahay va afa ge mis a nahêma, njêhaduma

eslina huya. Kâmbatum ahay nahan ba. Zlam mæzumani akaba zlam miseni ya ti tævi ana kûli dek ni ti zumum, sëm : adaba bay magray tawi ti agêski tævi endif gayañ. ⁸ Ka ya ti kinjumiya a kësà va mæk tægêskabâ kûli a nahêma, zumum zlam ya tævi ana kûli ni, ⁹ hëngarumaba ndam gatay ya tæbesey do na, humi ana ndam ga kësà gani : “*Mægur ge Melefit ênjikia ke kûli a.” ¹⁰ Ay tamal ti kinjumiya a kësà va mæk tægêskabu kûli do nahêma, cikama a dalaka ba. Humi ana tay : ¹¹ “Ku had ga kësà gekûli nêngu ni mæslêdikaba ana kûli ka asak geli a.† Nahkay ti kësêrum Melefit day àmbrëña kûli a. Ku tamal nahkay nêngu ni, sêrumki Mægur ge Melefit ti ênjia.” ¹² Yezu àhi ana tay keti : « Nêhi ana kûli nahêma, ka fat ya ti Melefit agray seriya ni ti ku ndam *Sodom nêngu ni seriya ge Melefit ya amagrafëña kâ tay a ni ngulum emisli ga ndam ga kësà gani nani ya tægêskabu kûli do ni do. »

Ndam ga kësà ya tãfaki ahâr ka Yezu do ni atasay cicîhi

(Meciya 11.20-24)

¹³ Yezu âdâm keti : « Akêsum cicîhi, ndam Korazîñ ! Akêsum cicîhi, ndam Beceyda ! Adaba mam, nâgra zlam a kay ya mis tîpi day-day ndo na a kësà gekûli ba. Tamal nâgray zlam nday nani e Tir ahkay do ni a Sidon nahêma, amal ndam ga kësà nday nani tãmbrëña zlam magudarani gatay na kwa ahaslana ândava. Amal tãmbatkaba majalay ahâr gatay a, tãbakabâ mbolu ka vu a akadâ ga azana na, tãnjêhadâ e viti ba. ‡ ¹⁴ Ay ka fat ya ti Melefit amagrafëña kâ ndam Tir akaba ndam Sidon a ni ti ngulum emisli gekûli ni

* **10:1** A wakita ndahan bu tãdëm mis kru kru adaskêla. † **10:11** Mæslêdikaba had ga kësà kâ asak a ti adafaki tãmberbu ndam ga kësà ni, tawayay tay va do. ‡ **10:13** Mëbakabu buhu akaba manjêhadani e viti bu ni ti adafaki mis titæwi, tahëngalay Melefit, tægri kam-kam.

do. ¹⁵ Lekulam ndam Kafarnahum, kèhumi ana ahàr akədəgum e melefít vu aw ? Aha ! Akədəgum ti ka mələŋ ge *kisim sawaŋ. »
¹⁶ Àhi ana ndam madəbay naŋ ni : « Maslaŋa ya ti èciikia ma ana kuli a nahəma, ècəkia ma ana nu a daya. Maslaŋa ya ti àgəskabu kuli ndo nahəma, àgəskabu nu ndo daya. Maslaŋa ya ti àgəskabu nu ndo ni ti àgəskabu Bay ya ti àslərbiyu nu ni ndo daya. »

Mis kru kru adəskəla mahar cəeni ni tasləkabiya

¹⁷ Ka ya ti nday kru kru adəskəla mahar cəeni ni tasləkabiya ni ti nday àna məmərani. Təhi ana Yezu ahkado : « Bay geli, ku seteni tekefi ticiikia slimi ana leli a ka ya ti məhi ma ana tay àna slimi gayak ni. »
¹⁸ Eslini Yezu àhəŋgarfəŋ, àhi ana tay ahkado : « Nu nipiya *Seteni a ka ya ti àdəbiyu e melefít bu akada ga avər ya abay aku na. ¹⁹ Cəm day : nəvia njəda ana kuli ga masawadəkiani ka zlam ya a had akaba ka andra məbal mis a ; nəvia njəda ana kuli a átama njəda ga Seteni zal ezir na dek. Nahkay arana əbi amagrakivu ke kuli bi simiteni. ²⁰ Ku tamal nəvia njəda nana dek ana kuli a, seteni ticiikia slimi ana kuli a nəŋgu ni, kəmərūmvu azuhva nani ba. Mərūmvu ti adaba Melefít àbəkia slimi gekuli ka wakita gayaŋ e melefít ba ni sawaŋ. »

Yezu azləbay Melefít

(Meciyə 11.25-27 ; 13.16-17)

²¹ Ka sarta gani nani Yezu naŋ àbu amərūvu dal-dal àna njəda ga *Məsuf Njələtani, àdəm : « Nazləbay kur, Bəba goro ni, nak Bay məgur mələŋ ya e melefít bu akaba mələŋ ya a ga had ni dek. Nazləbay kur ti adaba kəŋgəhkiya zlam nday nana ka ndam məsər zlam akaba ka ndam ya tijeŋga təsəra zlam a ni, kədəfikia ana ndam ya təsər zlam do akada

ga bəza ci6-ci6eni na sawaŋ. Iy Bəba goro ni, kàgray ka mawayay gayak nahkay ti kəmərə àna naŋ a palam. »

²² Àdəm keti : « Bəba àvua zlam na dek a ahar va. Nahkay maslaŋa ya àsər Wur ge Melefít naŋ way ni ti maslaŋa gani àbi ; si Bəjani ciliŋ. Yaw maslaŋa ya àsər Bəj goro naŋ way ni ti maslaŋa gani àbi, si nu Wur gayaŋ akaba ndam ya ti nu Wur gayaŋ ni nawayay nədəfikia naŋ ana tay ni ciliŋ. »

²³ Eslini Yezu nakəŋ àmbatkibiyu ma ka ndam madəbay naŋ ni, àhi ma ana tay, nday ka ahàr gatay ciliŋ. Àhi ana tay ahkado : « Ay lekulam ti mərūmvu, adaba kəbum kipəm zlam hini àna eri gekuli ! ²⁴ Nəhi ana kuli : Ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefít akaba bəbay kay ya ahaslani ni təwaya mipia ere ye ti kipəm na, ay ti tipi ndo. Təwaya micia ere ye ti kicəm na, ay ti tici ndo. »

Zal Samari sulumani

²⁵ Eslini zal nahaŋ àbu, naŋ bay *məsər Wakita ge Melefít, awayay ahəlfəŋa eyə kà Yezu a. Nahkay ècikaba, àhi ana Yezu ahkado : « Məsi, ti nəŋgət *sifa ya àndav day-day do ni ti nəgray mam day mam ? » ²⁶ Yezu nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi : « Məwiz àbəkia mam e *Divi ge Melefít bu mam ? Kici mam a huđ gani bu mam ? » ²⁷ Zal nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi : « Àbu məbəkiani : “Wayay Bay Melefít gayak àna huđ bələŋ, àna sifa gayak dek, àna njəda gayak dek akaba àna majalay ahàr gayak dek. Wayay ndam ya ti nak kəbu akaba tay ni daya akada ya kawayay ahàr gayak gayakani ni.” § » ²⁸ Yezu àhi ahkado : « Kàhəŋgarfəŋa kigena. Tamal kagray nahkay ti sifa gayak amandav day-day do. »

²⁹ Eslini bay məsər Wakita ge Melefít ni awayay ti Yezu

àgəski naŋ ka pakama ba, nahkay àhi ana Yezu : « Ndam ya ti nu nàbu akaba tay ni ti ndamam ? »
³⁰ Yezu àhi keti : « Zal nahaŋ àslàka a Zeruzalem a, naŋ àbu akoru a Zeriko. Ka ahàr divi nahəma, ndam abra təhərkiaya, təhəlfəŋa zlam a dek, təzləbkiyu naŋ, təmbərbu naŋ bəlah àniviyu a məbərurv hībək hībək cilin. ³¹ Zal nahaŋ ti ni naŋ àbu akoru àna divi gani nani ka məsər gayaŋ do. Naŋ nani ti bay *maŋgalabakabu mis akaba Melefit. Àra èpia zal nana bəlah ti àsivù ŋə, àslàka zlam gayaŋ a. ³² Zal nahaŋ day àra gwar eslina, naŋ ge dini ge *Levi. Àra ènjia, èpia zal nana bəlah ti àsivù ŋə daya, àslàka zlam gayaŋ a. ³³ Ay ti zal nahaŋ naŋ àbu akoru gwar e divi gani nani bilegeni. Naŋ zal Samari, akoru àna azoŋgu. Àra ènjia ka mələŋ nana ti àdi ahàr ana zal nakəŋ naŋ bəlah. Àra èpia naŋ a ti àsia cicihi a dal-dal. ³⁴ Nahkay naŋ nakəŋ àhədàkfəŋjiyu, àzaya amal akaba zum a, àbiki ka ambələk ni mək àwəliki àna azana. Kələŋ gani àzəkiyu naŋ ka azoŋgu gayaŋ ni, àzoru naŋ a ahay ya ndam mirkwi tanjəhadvù ni vu, àfi ahàr eslini. ³⁵ Hajəŋ gani ti àhəliaya jik a cə ana bay ga ahay ga ndam mirkwi nakəŋ a, àhi ahkado : “Fi ahàr ana zal hini. Tamal kìjɪŋkiva siŋgu ka ahàr gani hina nahəma, anasləkabiya ti nara nəpəluk.” »

³⁶ Eslini Yezu nakəŋ àhi ana bay məsər Wakita ge Melefit ni ahkado : « Kihindifua ma, kədəm ndam ya ti nak kəbu akaba tay ni ti ndamam. Yaw, e kidin ge mis mahkərani ni bu ni ti hu, way naŋ àbu akaba zal ya ti ndam abra təzləb ni way ? » ³⁷ Naŋ nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi : « Maslaŋ ya naŋ àbu akaba naŋ ni ti bay ya ti àjənaki naŋ ni. » Yezu àhi : « Nak day ru kagra y akada gayaŋ ni. »

Ata Marta nday ata Mari

³⁸ Ka ya ti Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni təbu takoru e divi bu ni ti təhuriyu a kəsa nahaŋ vu. Eslini wal nahaŋ slimi gani Marta àzalu Yezu a magam afa gani, mək Yezu nakəŋ òru àhuriyu afa gani. ³⁹ Marta gani wur ga məŋani walani àbu, slimi gani Mari. Yezu naŋ àbu azlapay ti Mari nakəŋ naŋ àbu maŋjəhadani digəsa a ga had kà gəvay ga asak gayaŋ, abi slimi ana ma gayaŋ ya ti adəm ni. ⁴⁰ Ka gani nani ti təwi ga huɗ ahay gərgəri kay təbu tiviyikaba ahàr ana Marta. Nahkay zla nahəma naŋ nakəŋ àrəkia ka Yezu a, àhi : « Bay goro, wur ga mma ni ambərki nu ke təwi ni dek ti àbəlafuk aw ? Hi ma ti məjənaki nu zla aw ! » ⁴¹ Ay Bay geli nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi : « Marta, Marta, zlam kay təhəluk ahàr, tiviyəkaba ahàr a daya. ⁴² Ay zlam ya ti àgəski magrani ni ti bələŋ cilin. Mari àdəkiba zlam ya àbəlay magrani na. Nahkay maslaŋa amazəfəŋa do simiteni. »

11

Yezu acahi mahəŋgalay Melefit ana ndam madəbay naŋ ni
 (Meciya 6.9-13 ; 7.7-11)

¹ A vad nahaŋ Yezu ahəŋgalay Melefit ka mələŋ nahaŋ. Àra èndeveriŋa ti bilin e kidin ga ndam madəbay naŋ ni bu àhi : « Bay geli, Zeŋ àcacia mahəŋgalay Melefit ana ndam madəbay naŋ na. Nak day cahi mahəŋgalay Melefit ana leli ti. » ² Yezu àhi ana tay : « Ka ya ti kahəŋgalum Melefit ni ti dəmum : “Baba, mis dek təgəskabu nak njələta ti ; kàra kəzum bay gayak e kidin geli bu ti. ³ Zlam məzumani ga məgəsi sifa ana leli ni ti vi ana leli kələvad ti. ⁴ Mbərfəŋa zlam magudarani geli ni kè leli a,

akada geli ya mambarfənja zlam ge mis ya tagudari ana leli ni dek ka tay a ni ti.

Kəvi divi ana *Seteni ge mesipet leli ba ti.» »

⁵ Yezu əhi ana tay keti : « Mazay mazavu gani, bi maslaña e kidin gekəli bu nañ əbu əna zləba gayan, akoru afa ga zləba gayan ni a hud ya vad, ahi ahkado : «Zləba goro ni, kəlu *dipeñ mahkər ti ⁶ adaba zləba goro nahan əsləkabiya e mirkwi a ədua ahər a, ay ti zlam əfu ga məviani bi.» ⁷ Bi zləba gayan ni ahəngrifəñbiyu, əhibiyu : «Kiviyu ahər ba ! Nəzləkva mahay a əndava, mändəhadə akaba bəza. Nisliki micikabana ga mədukaya zlam a do.» ⁸ Ay nəhi ana kəli nahəma, ara ecikaba avi ere ye ti ehindilin ni dek. Ecikaba avi ti adaba nañ zləba gayan cilin do, avi ti adaba əmbrəñ mihindilineni ndo palam. ⁹ Nahkay nəhi ana kəli : Hindəm zlam. Kihindəma ti Melefit aməvi ana kəli. Dəbum zlam. Kədəbuma ti akəngətum. Zalum Melefit. Kəzaluma nañ a ti aməwəli ana kəli, aməzləkiaba mahay ana kəli a. ¹⁰ Adaba mam, ku way way do ehindi zlam, Melefit avi. Ku way way do adəbay zlam, aņgət. Ku way way do azalay, Melefit awəli, azləkiaba mahay a. ¹¹ Bi wur ara afa gayak, nak bəjana, ehindiləka kilif a ti kəvi kilif do, kəvi gavan sawan aw ? Aha ! ¹² Ahkay do ni bi ara ehindilək eysli ti kəvi andra mədəl mis aw ? Aha ! ¹³ Lekələm ti ndam magudar zlam. Ku tamal lekələm ndam magudar zlam nəngu ni, kəsəruma məvi zlam sulumani ana bəza gekəli a. Ay ti Bəñ gekəli Melefit nañ e melefit bu, nañ sulumani ti magray gayan ahəmamam ? Nañ ti tamal maslaña ehindilinə Məsuf Njəlatana nahəma, aməvi ededin. »

Yezu ata Seteni tənəhadəkabu do (Meciyə 12.22-30 ; Mark 3.22-27)

¹⁴ A vad nahan Yezu əgariaba seteni ana zal nahan a. Seteni nani acafəña maslaña nana ga mazlapana. Seteni ni əra əsləkiaba nahəma, zal nakəñ əzlapay həya. Mis dal-dalani ye eslini ni təgra ejep gana dal-dal. ¹⁵ Ay mis ndahan e kidin gatay nani bu tədəm : « Yezu əgariaba seteni ana mis a ni ti əna njədə ge *Belzebəl bay ge seteni ni. » ¹⁶ Mis ndahan ti ni tawayay təhəlfəña eyə a ti mägudar zlam, təhi ahkado : « Griaya ere ye ti mipi dəy-dəy ndo na ana leli a, ti məsər ere ye ti kagraj ni ti kagraj əna njədə ge Melefit. »

¹⁷ Ay ti Yezu əsəra majalay ahər gatay a əndava. Nahkay əhi ana tay : « Tamal ndam ga həd nahan nday ndayani takədvu e kidin gatay bu ni ti mis akaba zlam ga həd gani etigi ahər. Nahkay ahay ga ndam ga həd gani nani atəmbəd ; ndahan atəmbədkiyu ka ndahan. ¹⁸ Lekələm kədəmum nu nagariaba seteni ana mis a ni əna njədə ge Belzebəl a ; tamal nahkay ti njədə ge *Seteni ədeva ; əgia nahkay ti aņgoru kama ti ahəmamam ? ¹⁹ Ay tamal nu nagariaba seteni ana mis əna njədə ge Belzebəl a ti ndam gekəli ni tagariaba seteni ana mis a ti əna njədə ga way ? Nahkay zlam ga ndam gekəli gekəleni ya tagray ni ti adafaki ere ye ti kədəmum ni ti ma ga malfadə. ²⁰ Nagariaba seteni ana mis a ti əna njədə ge Melefit sawan. Goro ya nagray nahkay ni ti adafaki *Məğur ge Melefit ənjkia ke kəli a əndava. »

²¹ Yezu ədəm keti : « Tamal ti mis njədə-njədəni nañ əbu əna zlam ahar gayan, ajęgay ahay gayan ti, təhəlfəña zlam gayan a koksah. ²² Ay tamal maslaña nahan atəma nañ əna njədə ərəkia, azləb nañ nahəma, ahəlfəña zlam ahar gayan gani ya ədəm ajęgay ahay gayan əna nañ na dek. Ahəlfəña zlam ahar na ti, ahəlfəña zlam ga ahay

gayan ndahan na dek daya, edi ana mis. ²³ Maslanja ya ti nanj àbi akaba nu bi nahəma, nanj zal ezir goro. Maslanja ya ti àjənaki nu ga mazalubiyu mis do nahəma, agarafua tay a sawan. »

Seteni àsləkiaba ana mis a ti, anḡwiviyu tata

(Meciy# 12.43-45)

²⁴ « Ka sarta ya ti seteni àsləkiaba ana mis a ni ti, akoru a huđ gili vu ka məlanj ya ti yam àbi ni, adəbay məlanj manjəhadani. Tamal anḡət məlanj manjəhadani do ni ti adəm : “Nḡulum nəḡuvoru a arəj goro ni vu zlam goro.” ²⁵ Àra ènjia ti àhuriyu àdi ahàr ana arəj ni məslədabana, maslamalabana lala. ²⁶ Eslini nanj nakəj aslaka, akoru azalaktivabiyu seteni ndahan adaskəla, nday nani dek tətam nanj àna cuday. Mək nday dek tara təhuriyu, tanjəhad a arəj ni bu. Nahkay maslanja nani ti manjəhad gayan ni egi nḡulum gayan ya ahaslani ni keti. »

Məmərani ge jiri

²⁷ Ka ya ti Yezu nanj àbu azlapay nahkay ni ti wal nahanj e kidinj ge mis macakalavani ni bu àdi ana zlahay, àhi : « Wal ya ti ewi kur, kisi duwa gayan ni ti məmərnu. » ²⁸ Ay Yezu àhəḡrifəj, àhi : « Aha ! Təmərnu ti ndam ya ti tici pakama ge Melefit mək təgəskabu, tagray təwi àna nanj lala ni sawan. »

Ere ye ti Melefit adafaki àna Zonas ni

(Meciy# 12.38-42)

²⁹ Eslini mis təbu təcakalavabiyu kà gəvay ga Yezu àkivu. Nday təbu təcakalavu nahkay ti Yezu adəm : « Ndam ye e hini vu ni ti ndam magudar zlam. Tihindi ere ye ti mis tipi day-day ndo ni, ay ere ye ti tihindi ni ti Melefit amagri ana tay do simiteni. Melefit amədəfiki ana tay ere ye ti adafaki àna Zonas ni cilinj. ³⁰ Zonas nahəma, Melefit adəfikia zlam ana ndam Niniv àna nanj a. Nu *Wur ge Mis day

Melefit amədəfiki zlam ana nday ye e hini vu ni àna nu. ³¹ Ka fat ya ti Melefit amagrafəja seriya kə mis a dek nahəma, bay walani ya àgur had Seba ni emicikaba akaba ndam ye e hini vu na, aməhi ana tay : “Lekuləm ndam magudar zlam.” Adaba mam, bay gani nani ècikbiyu kwa kə sliri ga məlanj ga mara məbi slimi ana pakama ga Salomonj bay məsar zlam ni. Ay ahalay ti mis àbu àtama Salomonj àna gədakana ti kəsərum do aw ? ³² Ka fat ge seriya nani ti ndam Niniv day eticikaba akaba mis ye e hini vu na, atəhi ana mis ye e hini vu ni : “Lekuləm ndam magudar zlam.” Adaba mam, ndam Niniv tàra ticia pakama ga Zonas ya àhi ana tay na ti tàmbatkaba majalay ahàr gatay na. Ay ahalay ti mis àbu àtama Zonas àna gədakana ti kəsərum do aw ? »

Ere ye ti avi masladani ana vu ni
(Meciy# 5.15 ; 6.22-23)

³³ Yezu adəm keti : « Maslanja ya ti ebeftay cəngel mək anḡah, ahəmbaki zlam ni ti àbi. Afəkad ka məlanj zanani sawan, adaba awayay ti ndam ya təhuriyu a ahay vu ni tipi masladay ge cəngel ni. ³⁴ Eri gayak asladay vu gayak akada ge cəngel ya asladay məlanj ni. Tamal eri gayak lala nahəma, vu gayak dek àbu a masladani bu. Ay tamal eri gayak lala do nahəma, vu gayak dek e zinj-zinjeni bu. ³⁵ Tamal kədəm nak kəbu a masladani bu ni ti jalay lala ; bi nak kəbu e zinj-zinjeni bu sawan. ³⁶ Tamal ti vu gayak dek a masladani bu, palahar gani nahanj àvu e zinj-zinjeni bu bi nahəma, vu gayak dek amələbu a masladani bu, akada ka ya ti cəngel asladuk məlanj ni. »

Ndam Feriziyen akaba ndam məsar Wakita ge Melefit ni
(Meciy# 23.1-36 ; Mark 12.38-40)

³⁷ Ka ya ti Yezu èndeveriṅa ma-zlapana ni ti zal *Feriziyenṅ na-haṅ àzaluṅ naṅ afa gani ga məzum zlam. Yezu nakəṅ àra àhuriya ti ànjəki ka məzum zlam ³⁸ mənɔd məbaray ahar àna divi gani. Zal Feriziyenṅ ni àra èpia nahkay ti àgria ejep a. ³⁹ Eslini Bay geli àhi ahkado : « Lekuləm ndam Feriziyenṅ nahəma, kabarfəṅa aləṅ ge hijiyem akaba aləṅ ga halaf a, ambatakani do a huɔ gekuli bu ni ti akal akaba cuɔay cisl cisl. ⁴⁰ Muru gekuli ni ! Melefit Bay ya ti àgraya aləṅ ga zlam a ni ti àgraya huɔ gana daya. Nahkay do aw ? ⁴¹ Vumi zlam ya a huɔ ge hijiyem gekuli bu akaba a halaf gekuli bu ni ana ndam talaga. Tamal kəgrum nahkay ti zlam gekuli dek amələbu njalata.

⁴² « Ay lekuləm ndam Feriziyenṅ ni ti akəsım cicihi, adaba ata azagat, matakavay akaba slimberi ndahaṅ ya tidi eli àna tay ni tekeɔ, kəbım kəzumiaba bilin a huɔ ga kruani ba ana Melefit a. Ay ti lekuləm kəgrım jiri do, kawayım Melefit do. Giri-giri ti ere ye ti amal kəgrım enji ni ti magray jiri akaba mawayay Melefit, day kwa ti kəgrım zlam ndahaṅ ya Məwiz àdəm grım ni. ⁴³ Lekuləm ndam Feriziyenṅ ni ti akəsım cicihi, adaba kawayım manjəhadvani e kərsi ga gəɔakani vu a ahay ga *mahəgalavı Melefit bu, kawayım ti mis təgri sa ana kuli a gosku bu kə meleher ge mis dek daya. ⁴⁴ Akəsım cicihi, adaba lekuləm akada mindivinṅ mebesveni ya mis təsər məlanṅ gani do, təcəlki ni. »

⁴⁵ Zal nahaṅ, bay *məsər Wakita ge Melefit, àra ècia pakama ga Yezu na ti àhi ahkado : « Məsi, kəɔdəm nahkay ti kindivia leli a daya timey. » ⁴⁶ Yezu àhi : « Lekuləm

ndam *məsər Wakita ge Melefit day akəsım cicihi, adaba kəfımkiyu zlam məɔsani ke mis, ku weleher tekeɔ kəfıməṅiyu ga məjənaki tay do. ⁴⁷ Akəsım cicihi, adaba keɔezləmkiyu mindivinṅ ga ndam mahəṅgaray *pakama ge Melefit ya ahaslani ni lala. Ambatakani do təbazl tay ti ata bəṅ gekuli. ⁴⁸ Nahkay kəɔfımki kəgəsımkabá təwi ga ata bəṅ gekuli ya təgray na : nday təbazla ndam mahəṅgaray pakama ge Melefit na, lekuləm ti ni keɔezləmkiyu mindivinṅ gatayani. ⁴⁹ Azuhva nani ti Melefit àna məsər zlam gayanṅ ni àdəm : “Anəslərikaboru ndam mahəṅgaray pakama goro akaba ndam asak goro ana tay. Ay atəgəskabu ndam ya ti anəslərikaboru ana tay ni do ; atabazl ndahaṅ, ndahaṅ ti ni atəgri daliya ana tay.” ⁵⁰ Seriya gani aməɔəɔki ka ndam ye e hini vu ni, adaba ndam mahəṅgaray pakama ge Melefit ya təbazl tay kwa ka mənɔki ga məlanṅ ni kala nday təbazl tay, ⁵¹ tənjəki ka Abel, təbazlbıy duk ànıva ana Zakari a. Təkad Zakari ti e kidinṅ ga məlanṅ *meviyekiki zlam ana Melefit ata məlanṅ *njələtani ga *ahay gəɔakani ge Melefit ni bu. * Nəhi ana kuli nahəma, seriya aməɔəɔki ka ndam ye e hini vu ni azuhva mis nday nani ya təbazl tay ni dek. ⁵² Lekuləm ndam məsər Wakita ge Melefit ni ti akəsım cicihi, adaba kəzləkumıva mahay ana mis a, kawayım ti təsər Melefit ba. Lekuləm lekuləmeni day kəhurumıy do, kəcumfəṅa ndam ya tawayay məhuriyani na daya. »

⁵³ Yezu nakəṅ àra àhəraya a ahay ya naṅ àvu ni ba ni ti ndam məsər Wakita ge Melefit akaba ndam Feriziyenṅ ni təɔəbay naṅ àna pakama, təzumkia ɔəruv a dal-dal. Tənjəki

* **11:51** A Wakita ge Melefit ga ndam Zude ni bu ni ti təɔəmkı ma ka Abel ka mənɔki gani (Mənɔkiani 4.8). Təɔəmkı ma ka Zakari wur ge Berisi ti ni ka mandav gani (2 Labara 24.20-22).

ke mihindifiŋa zlam a gərgəri kay,
⁵⁴ təbu təhəlfəŋa eya a, tawayay ti
 təgəski naŋ ka ma magudarani.

12

*Kəgrum zlam akada ga ndam
 Feriziyen ni ba*

(Meciy^u 10.26-27)

¹ Ka sarta gani nani nahəma, mis
 təcakalava agray dəbu ehimeya.
 Nday kay nahkay ti mis ndahaŋ
 təcəlki ka asak ge mis ndahaŋ
 adaba mələŋ mafəkad asak əbi.
 Eslini Yezu àhi ma ana ndam
 maɗəbay naŋ ni enji. Ahi ana
 tay ahkado: « Bumvu slimi ana
 *miwisiŋ ga ndam *Feriziyen
 ni: gatay ya tangah majalay ahàr
 gatay magədavani ni ti ěgia akada
 miwisiŋ a. ² Ay zlam maŋgahani
 ni dek emipivu; ma maŋgahani
 ni dek emicivu. ³ Nahkay ma ya
 ti kədəmum a mələŋ ziŋ-zinjeni
 bu ni dek ti emicivu vay-vay a
 mələŋ masladani bu. Ma ya ti
 kəhumiviyu ana mis e slimi vu
 lekələm məzləkumkabu ahay ni ti
 atəzlah àna ma gani nani ka ahàr
 ga həma. »

*Grumfəŋa aŋgwaz kə Melefit a
 cilin*

(Meciy^u 10.28-31)

⁴ Yezu àdəm keti: « Nəhi ana kəli
 ndam goro ni, kəgrumfəŋa aŋgwaz
 kà ndam ya takad mis na ba, adaba
 tamal takada mis a ti təgrikivu
 araŋa nahaŋ koksah. ⁵ Nəɗəfiki bay
 ya ti kəgrumfəŋa aŋgwaz a ni ana
 kəli: bay nani ti bay ya ti tamal
 àkada mis a ti esliki mizligiyu naŋ
 a *dəluv ga aku vu ni. Bay nani ti
 Melefit. Iy nahkay, nəhi ana kəli,
 grumfəŋa aŋgwaz a ti kà naŋ.

⁶ « Təbu təsəkum eɗiɗiŋ ciɓ-ciɓeni
 zlam àna siŋgu cə bi aw? Ay
 səruma eɗiɗiŋ nday nani ti ku
 biliŋ day əgəzəlki ahàr ke Melefit
 do. ⁷ Lekələm day ku məhər ga
 ahàr gekəli nəŋgu ni Melefit àcalaba
 dek. Nahkay kəgrum aŋgwaz ba, ku

eɗiɗiŋ kay day kàtamuma tay kə eri
 ge Melefit a. »

*Ahàr àdəm məɗəm leli ndam ga
 Yezu*

(Meciy^u 10.32-33; 12.32; 10.19-
 20)

⁸ Yezu àdəm keti: « Nəhi ana kəli
 nahəma, ku way way do tamal
 adəm vay-vay naŋ mis goro kə
 meleher ge mis ti, nu *Wur ge Mis
 day anədəm vay-vay naŋ mis goro
 kə meleher ga *məslər ge Melefit.
⁹ Ay maslaŋa ya ti adəm naŋ mis
 goro do nahəma, nu day anədəm
 naŋ mis goro do kə meleher ga
 məslər ge Melefit. ¹⁰ Maslaŋa
 ya ti adəmku ma magədavani ka
 nu, nu Wur ge Mis ni ti, Melefit
 aməmbərfəŋa zlam magudarani
 gayaŋ nana. Ay maslaŋa ya
 endivi *Məsuf Njəlatani ni ti,
 Melefit aməmbərfəŋa zlam magu-
 darani gayaŋ na do simiteni.
¹¹ Atagrafəŋa seriya kə kəli a ahay
 ga *mahəŋgalavù Melefit ba, akaba
 kə meleher ga bəbay ahkay do ni kə
 meleher ga ndam ga ŋgumna. Ka ya
 ti tagrafəŋa seriya kə kəli a nahkay
 ni ti pakama ya ti akədəmum ga
 mahəŋgay ahàr gekəli ni ti àhəli
 ahàr ana kəli ba; ¹² adaba mam, ka
 sarta gani nani ti Məsuf Njəlatani
 aməɗəfiki ere ye ti akədəmum ni
 ana kəli. »

*Ma gozogul àki ka bay ge elimeni
 ya àsər zlam do ni*

¹³ Eslini zal nahaŋ e kiɗiŋ ge
 mis dal-dalani ni bu àhi ana Yezu
 ahkado: « Məsi, wur ga mmawa
 àhəla elimeni ga bəŋ geli ya àmbribu
 ana leli na dek. Hi ti mədufəŋa ere
 gani goro a ti. » ¹⁴ Yezu àhəŋgrifəŋ,
 àhi ahkado: « Way àfiyu nu bay
 magray seriya ga midikaba zlam
 ana kəli a way, wura? » ¹⁵ Eslini
 Yezu nakəŋ àhi ana mis ni dek
 ahkado: « Bumvu slimi ana ma ge
 elimeni, kawayum ba. Adaba mis
 naŋ àbu àna sifa ti azuhva zlam ya

àfəŋ ni do. Ku elimeni gayan kay nəŋgu ni àvi sifa do. »

¹⁶ Àhi ma ana tay àna ma *gozogul, àdəm ahkado : « Bay ge elimeni nahan àbu nahəma, vədaŋ gayan təbu, zlam ànjəkia dal-dal. ¹⁷ Àhi ana ahàr : « Nihì guvur goro tǎhəca ti anəbəviyu zlam ni ti a mam vu mam ? Nagray hi ti ahəmamam ? » ¹⁸ Mək àdəm : « Ere ye ti nagrai ni ti nihì : nembəkaba guvur goro na dək, nələmvaya gədəkana ndahan a. Nahkay anəbəviyu hay goro ni akaba zlam ndahan ni dək. ¹⁹ Mək anəhi ana ahàr : Maslanə goro ni, zlam gayak àvu kay manəhani ge vi ehimeyeni. Nihì ti pəsaba, zum zlam, si zlam, gray wuməri zlam gayak. » ²⁰ Ay ti Melefit àhi : « Nak kəsər arəŋa do, kani kani a ga mələvad kara kəmət. Nahkay zlam gayak ya kəŋgahkabu dək ni ti way aməzum way ? » ²¹ Yezu àhi ana tay ahkado : « Maslanə ya ti aŋgahikabu elimeni ana ahàr gayan gayanəni ni ti naŋ day ere ye ti agrakivu ni ti nahkay, adaba kè eri ge Melefit ti naŋ bay ge elimeni do. »

Kəjalumki ahàr ka zlam ga duniya ba
(Meci_y 6.25-34)

²² Eslini Yezu àhi ana ndam madəbay naŋ ni ahkado : « Nahkay zla nahəma, nəhi ana kəli a manəhad gekəli bu ni ti ŋgay akəzumum mam akaba akəbumkabu mam ti kəjalum ba, àhəli ahàr ana kəli ba daya. ²³ Sifa ti àtam zlam məzumani do waw ? Vu ti àtam zlam məbakabani do waw ? ²⁴ Nga pəm ŋgarama day nimi : tizligi zlam do, tǎbaz zlam do. Guvur gatay àbi, mələŋ məbiyu zlam gatay ndahan day àbi. Ku nday təbu nahkay nəŋgu ni, Melefit naŋ àbi avi zlam məzumani ana tay bi aw ? Lekələm ti kàtamum edifin ferek-ferek do waw ? ²⁵ Way e kidin gekəli bu esliki mədəkiviyu

vad àkivu ke vi gayan ku gəzit àna majalay ahàr gayan way ? Àbi ! ²⁶ Ay tamal kisləmki magray ere hini gəziteni ni do nahəma, kəjalumki ahàr ka zlam ga manəhad gekəli nday ndahan ni ti kamam ? ²⁷ Jalum ahàr day ! Vay-vay ga zlam ya tǎfət a vədaŋ bu ni ti tǎgray təwi do, tələmkabu azana do daya. Ay nəhi ana kəli nahəma, ku Salomon əna elimeni gayan ni dək tekefi àbakabu azana ya ti àbəlay akada vay-vay bəlan ni ndo. ²⁸ Zlam ya tǎfət a vədaŋ bu kani, hajəŋ təbiyu tay a aku vu ni tekefi Melefit abəki vay-vay ka tay. Tamal naŋ àbu agray nahkay ti aməbəki zlam ke kəli amətam gatay ni do waw ? Lekələm ti kəfumki ahàr ke Melefit lala do ni ti kamam ? ²⁹ Lekələm ti kədəbum zlam məzumani akaba zlam miseni ba ; zlam nday nani àhəli ahàr ana kəli ba. ³⁰ Nday ya ti tadəbay zlam nday nani dək kələvad ni ti ndam ga *duniya ya tǎfəki ahàr ke Melefit do ni. Ay lekələm ti Bəŋ gekəli Melefit àsəra ere ya àhəcikivu ana kəli na. ³¹ Dəbum ti *Məgur ge Melefit sawan. Nahkay zlam ndahan ni dək day Melefit aməvikivu ana kəli. ³² Aŋgwaz àwər kəli ba, bəza tambak goro ni, adaba àbəlafəŋa kə Bəŋ gekəli Melefit ga məvi Məgur gayan ana kəli a. »

Elimeni ya a hud melefit bu ni
(Meci_y 6.19-21)

³³ « Səkumumoru zlam gekəli ti kəbumi siŋgu gani ana ndam talaga. Nahkay ti akələbum àna elimeni e melefit bu. Elimeni nani àndav day-day do, mbolu gani àgədav day-day do daya. Eslini e melefit bu ni ti ndam akal tōru koksah, ganəgu day təbi ga magudar zlam bi. ³⁴ Adaba mələŋ ya ti elimeni gekəli àvu ni ti kəjalumki ahàr ti ka mələŋ gani nani. »

Njəhadum eri, slamatumvu lala
(Meci_y 24.43-51)

³⁵ Yezu àhi ana tay keti : « Ahàr àdàm kəbumkabu azana ge təwi, kəbumi slimi ana ceŋgel gekəli ti aku àmətəkia ka tay a ba. ³⁶ Njəhadum akada ga ndam majəgay ahay ka ya ti bay ya təgri təwi ni àdorə ka wuməri ga maday wal ni. Təbu tajəgay naŋ ; tamal àsləkabiya, àzala tay a nahəma, təzləkabiya mahay a. ³⁷ Tamal bay ya təgri təwi ni àsləkabiya, àdi ahàr ana ndam gayan ni nday eri, nday təbu tajəgay naŋ nahəma, ndam nday nani təmərɜu. Nəhi ana kəli nahəma, bay ahay ni aməbakabu azana ge təwi gayan, aməhi ana tay tənəhadə ga məzum zlam a, amara məvi zlam məzumani ana tay. ³⁸ Ku tamal àsləkabiya àna huɔ ya vad ahkay do ni ge dəna, àdi ahàr ana tay nday eri, təbu tajəgay naŋ ti təmərɜu.

³⁹ « Cəm day, tamal bay ahay àsəra sarta ga ndam akal ya atara ga məzləl naŋ na ti àmbrəŋ tay ga mara məhuriyani a ahay gayan vu do. ⁴⁰ Nahkay lekələm day slamatumvu lala, adaba nu *Wur ge Mis anara ti ka sarta ya ti lekələm kəjalumki ahàr do ni. »

⁴¹ Eslini Piyer àhi ana Yezu ahkado : « Bay geli, ma *gozogul ya kədəm ni ti kəhi ana leli tək, kəhi ana mis dek aw ? » ⁴² Bay geli àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Bay magray təwi lala, andikabu ana bay ya agri təwi ni, àsəra zlam a ni ti way ? Maslaŋa nani ti bay ya ti naŋ agri təwi ni ambərfəŋ təwi ga huɔ ahay gayan dek a ahar vu. Ambərfəŋ təwi ga məvi zlam məzumani ana ndam məgri təwi ndahan àna sarta gani daya. ⁴³ Bay magray təwi nani ti tamal bay ya naŋ agri təwi ni àsləkabiya, àdi ahàr, naŋ àbu agray təwi lala nahəma, bay məgri təwi nani aməmərɜu. ⁴⁴ Nəhi ana kəli nahəma, bay ya təgri təwi ni aməbrivə elimeni gayan dek a ahar vu. ⁴⁵ Ay bi bay magray təwi

ni àhi ana ahàr ahkado : « Bay ya ti nəgri təwi ni àsləkabiya weceweci do. » Nahkay anjəki ka məzləb ndam ya tagrakabu təwi ni ; ku zal ku wal day azləb. Azum zlam zlam gayan, esi zum dal-dal, eviyi ahàr. ⁴⁶ Naŋ àbu agray nahkay ti bay ya təgri təwi ni amasləkabiya ka fat ya bay məgri təwi ni àjalaki ahàr ndo ni, àna njemdi ya ti àsər do ni. Eminjia ti amatraɔ naŋ dal-dal, aməgri daliya akada ya agri ana nday ndahan ya ti təfəki ahàr ndo ni. »

⁴⁷ Yezu àdəm keti : « Tamal bay magray təwi àsəra ere ye ti bay ya agri təwi ni awayay na, àslamalavu ga məgri təwi nani do nahəma, bay ahay ni aməzləb naŋ dal-dal. ⁴⁸ Ay tamal ti bay magray təwi ni àsər ere ye ti bay ahay ni awayay ni do, agray ere ye ti bay ahay ni àwayay do ni ti, bay ahay ni aməzləb naŋ kay do. Maslaŋa ya ti təvia zlam a kay ni ti etihindifina kay daya. Maslaŋa ya ti təmbriva zlam kay a ahar va nahəma, etihindifina kay àtama ge mis ndahan na. »

*Yezu edekaba mis a
(Meciyə 10.34-36)*

⁴⁹ Yezu àdəm keti : « Ere ye ti nəzəbiyu a duniya vu ni ti aku. Nawayay nihi ti aku ni mēbeftevu həya. ⁵⁰ Mis atəgru daliya kay, daliya nani ti emigi *baray goro nahan. Nisliki majəgani do, nawayay ti baray nani mągravu həya. ⁵¹ Lekələm kədəmum nu nàra a duniya va ti, ti mis tənəhad e kidin gatay bu àna sulumani aw ? Aha ! Nəhi ana kəli, nàra ti ga məzəbiyu hirvu sawan. ⁵² Nahkay mis zlam a huɔ ahay bu etihirvu. Mis mahkərani ni etici ma ge mis cəeni ni do, mis cəeni ni day etici ma ge mis mahkərani ni do. Anjəki ti nihi həya. ⁵³ Bəŋ ga wur emici ma ga wur gayan zalani do, wur ni day emici ma ga bəŋani do. Məŋ ga wur emici ma ga wur gayan dahalayani

do, wur ni day emici ma ga mənani do. Məñ ga zal emici ma ga wal ga wur gani do, wal ni day emici ma ga mən ga zal gayan ni do. »

Ahàr àdàm mäsərum ere ye ti Melefit agray ni

(Meciy# 16.2-3)

⁵⁴ Yezu àhi pakama nahan ana mis dal-dalani ni, àdàm ahkado : « Tamal ti kípuma maklaḅasl gwar ka dəluy gəḁakana ti kəḁəmum avər ara atəḁ həya, mək agravu eḁeḁin. ⁵⁵ Tamal ti kicəma aməḁ akəzlabiyu gwar egezi ti kəḁəmum endif ara agray, mək agravu eḁeḁin. ⁵⁶ Lekuləm ndam jireni do, adaba kəmənjumoru agavəla ahkay do ni ka haḁ ti kəsəruma ere ye ti amagravu na. Ay ere ye ti Melefit agray nihi ni ti kəsərum do ni ti kamam ? »

Ngalumbu e kidin gekuli bu

(Meciy# 5.25-26)

⁵⁷ Yezu àdàm keti : « Ere ye ti àḁəlay magrani ni ti lekuləm lekuləmeni kəsərunkaba do ni ti kamam ? ⁵⁸ Tamal ti maslaṅa akoru abəhadkuk mirdim, kəbum kəḁəgumkaboru afa ga bay nahəma, ngalumbu ka ahàr divi. Tamal ti kəngalumbu ndo nahəma, maslaṅa nani aməzikaboru kur ana bay magray seriya. Bay ni aməvi kur ana zal slewja, mək zal slewja ni aməfiyu kur a danḡay vu. ⁵⁹ Nəhuk nahəma, mənjad məpələba ere ye ti təfəkuk na dek ti akahəraya a danḡay ni ba do. Ku tamal ti agəjənifuk sisi bəlan nənḡu ni, si kəpələba kwa. »

13

Tamal kəmbatunkaba manjəhad gekuli a do ni ti akəmətum

¹ Ka sarta gani nani mis ndahan tərəkia ka Yezu a. Təra tənġia ti təhi ma àki ka ndam Gelili ndahan. Nday nani ti Pilet àbazal tay ka ya ti tislġi zlam ana Melefit ni. ² Yezu àhi ana mis ni : « Ndam

Gelili nday nani ya Pilet àbazal tay ni ti, lekuləm kəḁəmum nday ndam magudar zlam tətam ndam Gelili nday ndahan ni dek aw ? ³ Aha, nahkay do. Ay nəhi ana kuli, tamal lekuləm kəmbatunkaba manjəhad gekuli a do nahəma, akəmətum dek akada ga ndam nday nani.

⁴ « Yaw nazay mazavu ga zlam nahan keti : mis kru mahar azlalahkərani ya ahay zəbalani a Siləwe àmbəḁkia ka tay a, àngələḁkaba tay a ni ti kicəm do aw ? Lekuləm kəḁəmum nday ndam magudar zlam tətam ndam Zerəzalem nday ndahan ni dek aw ? ⁵ Aha, nahkay do. Ay nəhi ana kuli, tamal lekuləm kəmbatunkaba manjəhad gekuli a do nahəma, akəmətum dek akada ga ndam nday nani. »

Ma gozogul àki ka mən ga wəruv ya əwi bəza ndo ni

⁶ Eslini Yezu àhi ma ana tay àna ma *gozogul, àhi ana tay ahkado : « Zal nahan àjav mən ga *wəruv a vədan gayan bu. Ay ka ya ti àra ga məpalay bəza gana ni ti bəza təfəñ bi. ⁷ Eslini àhi ana bay məgri təwi ga vədan ni ahkado : “Tegi agray vi mahkə, nəḁəm nara napalay bəza ga wəruv hini, ay ti bəza təfəñ bi. Keleba, agudaru vədan masakani ti kamam ?” ⁸ Ay bay magray təwi ga vədan ni àhəñgrifəñ, àhi ahkado : “Bay goro, mbrəñ e vi hini hayan. Nara nilifiṅa haḁ a tekesl, mək nabafəñ argwa. ⁹ Nahkay ti bi emiwi bəza kama ; tamal əwi bəza do kekileṅa ti ekikeleba.” »

Yezu ahəngaraba wal dəra nahan a

¹⁰ A vad *məpəsabana nahan ba ni ti Yezu nañ àbu acahi zlam ana mis a ahay ga *mahəngalavù Melefit bu. ¹¹ Wal nahan nañ àbu eslini, èḁesey do agray vi kru mahar azlalahkə. Seteni nahan àgudara nañ a, èheḁkia aləñ a, nahkay wal ni èsliki micikabana koksah. ¹² Yezu àra èpia nañ a ti àzalay nañ, mək

wal nakəŋ àrəkioru. Òru ènjəa ti Yezu àhi ahkado : « Wal hini, nàhəŋgaraba kur a arməwər gayak ni ba, »¹³ mək àbəkì *ahar. Nahkay wal nakəŋ ècìkaba jik həya, tata ànjəki ka mazləbay Melefit.

¹⁴ Gəđakani ga ahay ga mahəŋgalavù Melefit ni àra èpia ga Yezu ya ti àhəŋgaraba wal na a vad məpəsabana ba ni ti àzumkia ɓəruv a. Nahkay àhi ma ana mis ya təbu eslini ni, àdəm ahkado : « Kəsəruma vad àbu muku ga magray təwi gekùli. Nahkay dæguma ti t àhəŋgaraba kùli a vad nday nana ba. Kəđæguma a vad məpəsabana ba ba. »¹⁵ Bay geli àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Lekùləm ti ndam jireni do. Way e kidìŋ gekùli bu a vad məpəsabana ba ti èpiceheya sla gayəŋ a ahkay do ni azoŋgu gayəŋ a dəksla ba, àzoru àvìbiyu yam do ni way ? »¹⁶ Ay wal hini ti naŋ wur huđ ga Abraham, *Seteni àwəlkabá naŋ a vi kru mahar azlalahkər àmbrəŋ naŋ ndo. Nahkay ti təcìceheba naŋ a vad məpəsabana ba ba waw ? »¹⁷ Yezu àra àdəma pakama na nahkay ti mimili àdəgakia ka ndam ezir gayəŋ na dək. Ay mis dal-dalani ya təbu eslini ni dək təbu təmər̀vu azuhva zlam gayəŋ ya agray ni dək, adaba zlam gani nani ti mis tìpi dáy-dáy ndo.

Hilfi ga zlam gəziteni akaba miwisiŋ

(Meciya 13.31-33 ; Mark 4.30-32)

¹⁸ Yezu àdəm keti : « Məgur ge Melefit ti àzavu akaba mam ? Nəgurfəŋ ti kà mam ? »¹⁹ Àzavu akaba hilfi ga zlam gəziteni ya mis azay, ezligi e dini gayəŋ bu ni. Àfətaya ti adək gəđakani akada ga məŋ ga zlam ni : edidìŋ tagraviyu lala gatay a ahar gani vu. »

²⁰ Yezu àdəm pakama nahaŋ keti, àdəm : « Nəgurfəŋ *Məgur ge Melefit ti kà mam ? »²¹ Àzavu akaba *miwisiŋ : wal azay, abəkivu

ka humbu kay, akudatay àna naŋ ni. Nahkay miwisiŋ ni ewisiŋaba humbu na dək. »

Mahay misliceni

(Meciya 7.13-14, 21-23)

²² Yezu naŋ àbu akoru a Zerəzalem. Ka ya ti ènjəa a kəsa gəđakani va ahkay do ni a kəsa cìb-cìbeni va ni ti acahi zlam ana mis.²³ Eslini maslaŋa nahaŋ èhindifiŋa ma, àhi ahkado : « Bay goro, mis ya ti Melefit amahəŋgay tay ni ti nday kay do ededìŋ aw ? » Nahkay Yezu àhi ma ana mis ya təbu eslini ni, àdəm ahkado : ²⁴ « Zum njəda, kadumvu ga məhuriyani gwar a mahay misliceni ni. Nəhi ana kùli nahkay nahəma, adaba mis kay atədəm təhuriyu, ay ti etisliki do.

²⁵ « A vad nahaŋ bay ahay emicikaba, aməzləkvù mahay gayəŋ. Ka gani nani ti lekùləm akələbum e mite bu. Akazalum bay ahay ni, akəhumi : “Bay geli ! Zləkiaba mahay ana leli a ti.” Ay ti aməhəŋgrifəŋ ana kùli : “Lekùləm ndamam ? Nəsər kùli do.” »²⁶ Eslini akəhumi ahkado : “Leli ya məzumkabu zlam akaba misikabu zlam akaba nak ni. Nak ya kəcahi zlam ana mis a kəsa geli bu ni timey.” »²⁷ Ay aməhəŋgrifəŋ ana kùli keti : “Lekùləm ndamam ? Nəsər kùli do. Sləkumfua, lekùləm dək ndam ya ti kəgrum zlam ge jiri do ni !” »²⁸ Eslini ekipəm Abraham, Izak, Zekup akaba ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit ni dək a *Məgur ge Melefit bu, lekùləm ti ni atəmbrəŋ kùli e mite bu. Eslini ti ekitəwəm, akacakum daliya dal-dal.²⁹ Mis atara kwa kè sliri ga mələŋ a gwar eley gwar eley do dək, atəzum zlam ga wuməri a Məgur ge Melefit bu.³⁰ Nahkay ti nday gəđakani ya kama ge mis ni ti mis ndahaŋ e kidìŋ gatay bu atəŋgoru kələŋ ge mis. Nday ya təbu kələŋ ge mis ni ti ni, mis ndahaŋ e kidìŋ gatay bu etigi gəđakani kama ge mis. »

Yezu adəmki ma ka ndam Zeruzalem
(Meciy# 23.37-39)

³¹ Ka sarta gani nani ndam *Feriziyen ndahan tərəkia ka Yezu a, t̄hi ahkado : « Sləkaba ahalay a, ru ka mələŋ nahan, adaba Erot awayay akad kur. » ³² Yezu àhi ana tay ahkado : « Maslaŋa nani ti ànjəha akada ge eyen na. Dəgum kəhumi ahkado : “Kani nəbu nəgariaba seteni ana mis a akaba nahəŋgaraba mis ya t̄besey do na. Hajəŋ day anagray nahkay. A vad ya mahkər zla nahəma, enindeverin t̄wi goro.” »

³³ Yezu adəm keti : « Kani, hajəŋ akaba hajəŋ nahan ti ahər adəm nəsawadoru nakoru a Zeruzalem. Adaba mam, ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit nahəma, tabazl tay ti a Zeruzalem kwa. ³⁴ Ndam Zeruzalem, ndam Zeruzalem, kəbum kabazlum ndam mahəŋgaray pakama ge Melefit, kəbum kabazlum ndam ya ti Melefit aslribiyu tay ana kuli ni àna mizligi tay àna akur daya. Sak ehimeya nəwaya macakalakabá kuli a akada ga mən ge mickər ya acakalakabu bəza gayan, abəki kərpaŋslaya gayan ka tay ni. Ay ti lekələm kəcuhwum ndo. ³⁵ Nahkay ti Melefit aməmbərəŋ ahay gekuli ni. Nəhi ana kuli nahəma, ekipəm nu e eri vu va do. Ekipəm nu wudaka ti si kədəmuma : “Bay Melefit m̄gri sulum gayan ana maslaŋa ya ti amara àna slimi gayan a ni” * day kwa. »

14

Yezu ahəŋgaraba mis kà fat m̄pəsabana

¹ A vad *m̄pəsabana nahan ba nahəma, gədəkani ga ndam *Feriziyen nahan àzalabiyu Yezu a magam afa gani ga məzum zlam. Yezu àra àhuriya a ahay va ti ndam ya t̄bu eslini ni t̄bu t̄bi slimi

lala, t̄hi ana ahər bi agudar arana ti t̄gəski nan aw. ² Eslini zal nahan nan əbu əbesey do àrəkia ka Yezu a. Maslaŋa nani asak akaba ahar dek m̄gəslfəŋana. ³ Yezu àhi ana ndam *m̄sər Wakita ge Melefit akaba ndam Feriziyen ni ahkado : « E *Divi ge Melefit ni bu ni ti t̄va divi ga mahəŋgaraba mis a vad m̄pəsabana ba tək, t̄vay ndo waw ? » ⁴ Eslini nday te-te, t̄həŋgrifəŋ ndo. Nahkay Yezu àgəs ahar ga maslaŋa ya əbesey do ni, àhəŋgaraba nan a, mək àhi : « Sləka. » ⁵ Yezu àhi ana mis ye eslini ni ahkado : « Way e kidin gekuli bu, bi wur gayan bi sla gayan àdiya a suwa va ti ku a vad m̄pəsabana ba azaya weceweci h̄ya do ni way ? » ⁶ Yezu àra àhia ma nana ana tay a nahkay ti nday nakəŋ t̄sliki m̄həŋgrifəŋani koksah.

Maslaŋa ya ti adəm nan gədəkani ni ti atahəŋgororu nan a had

⁷ Yezu àra epia ndam ya t̄zalay tay ga məzum zlam na, t̄bu t̄dəkiba mələŋ manjəhadani ga gədəkana nahəma, àhi ma nahan ana tay àna ma *gozogul, adəm ahkado : ⁸ « Tamal ti maslaŋa àgra wuməri ga maday wal a, àzala kur ga məzum zlam a nahəma, kədəkiba mələŋ manjəhadani ga gədəkana ba. Adaba mam, bi àzala maslaŋa nahan gədəkana àtama kur a. ⁹ Eslini maslaŋa ya ti àzalabiyu kuli ni ara ahuk ahkado : “Sləkiaba ana nan hina.” Nahkay mimili amadəgakuk, ekicikiaba, akoru kanjəhad ka mələŋ ge mis ya kələŋ ni. ¹⁰ Tamal t̄zala kur ga məzum zlam a nahəma, ru kanjəhad ka mələŋ ge mis ya kələŋ ni. Eslini day kwa ti maslaŋa ya àzalay kur ni ara ahuk ahkado : “Zləba goro ni, ra kanjəhad ka mələŋ ga gədəkana.” Nahkay mis ya t̄bu eslini ni dek atədəm nak

gəḏakani. ¹¹ Nahkay maslaṅa ya ti awayay gəḏakani ni lu, Melefit amafəkaḏ naṅ kələṅ ge mis dek. Ay maslaṅa ya ti əḏəm naṅ kələṅ ge mis dek ni day, Melefit aməvi mələṅ ga gəḏakani. »

Zalum ndam talaga

¹² Yezu àhi ma ana zal *Feriziyen ya əzalabiyu naṅ ni. Ahi ahkado : « Tamal kazalay mis ga məzum zlam ga mələfat ahkay do ni ga mələkarawa nahəma, kəzalay zləbəba gayak ba. Ku bəza ga muk, ku ata muk ata buk, ku ndam mahay gayak ya təbu àna elimeni ni kəzalay tay ba. Adaba tamal kəzala nday nana ti nday day atəzalavù kur, atəpəlukvù zlam gayak ya kəvi ana tay ni. ¹³ Ay tamal kagray wuməri nahəma, zalay ndam talaga, ndam dərə, ndam jigwer akaba ndam wuluf. ¹⁴ Tamal kəgra nahkay ti akəmərɤu, adaba nday gani tislīki məhəṅgrukvani koksah. Ka fat ya ti Melefit amahəṅgaraba ndam jireni e kisim ba ni ti Melefit Melefiteni aməhəṅgruk zlam gayak zlam gayak. »

Ma gozogul àki ka wuməri gəḏakani

(Meciy# 22.1-10)

¹⁵ Maslaṅa nahaṅ e kidinṅ ga ndam ya təzumkabu zlam akaba Yezu ni bu ni àra ècia pakama ga Yezu ya əḏəm na ti àhi : « Maslaṅa ya ti aməzum zlam a *Məgur ge Melefit bu ni ti məmərɤu. » ¹⁶ Eslini Yezu àhəṅgrifəṅ, àhi : « Zal nahaṅ àgray wuməri gəḏakani, əzalay mis dal-dal ti tōru afa gani ga məzum zlam. ¹⁷ Ka sarta ga məzum zlam ni ti əslərkiuru bay məgri təwi ka ndam ya ti əzalay tay ni ga məhiani ana tay : “Zlam èdiva àndava. Dəguma zla aw.” ¹⁸ Tàra ticia zalay na ti nday dek ku way way do əḏəm : “Kam-kam, nu eninṅoru do.” Maslaṅa nahaṅ ni àhi : “Nəsəkuma vədaṅ goro a ti

nakoru naməṅjakibiyu kwa. Kam-kam, bəsua.” ¹⁹ Maslaṅa nahaṅ day àhi : “Nəsəkuma slasla ga məwəs vədaṅ a kru ti nakoru natakar tay. Kam-kam, bəsua.” ²⁰ Maslaṅa nahaṅ keti day àhi : “Nəḏəbiya wal a ti nahkay nisliki maroni do.”

²¹ Bay məgri təwi ni àra əsləkabiya ti àṅgəhadī ma ni dek ana bay ga ahay ni. Naṅ nakəṅ àra ècia ma na nahkay ti əzuma bərɤuv a, àhi ana bay məgri təwi ni ahkado : “Ru piṅ a kəsa vu, kəhəlbiya ndam ya kədi ahàr ana tay e mite bu na dek. Ku ndam talaga, ku ndam dərə, ku ndam wuluf akaba ndam jigwer dek, həliyu tay a ahay goro vu.” ²² Bay məgri təwi nakəṅ àra àgra təwi nana ti àra àhi ana bay məgur naṅ ni ahkado : “Bay goro, təwi gayak ni àgrava, ay ti mələṅ manjəhadani àgəjənia kekileṅa.”

²³ Eslini bay nakəṅ àhi ana bay məgri təwi ni ahkado : “Ru a huḏ gili vu akaba a vədaṅ vu. Ndam ya ti akədi ahàr ana tay ni ti garubiya tay a, nahkay day kwa ti ahay goro ni amara mərəhvù. ²⁴ Nəhi ana kəli nahəma, ndam ya ti nəzalay tay, tàcuḥway marana ndo ni ti ku bələṅ gatay tekeḏi amacakay zlam ga wuməri goro ni do simiteni.” »

Kagray mam day kwa ti kigi bay maḏəbay Yezu ni mam ?

(Meciy# 10.37-38)

²⁵ Yezu àra əsləka eslina ti mis dal-dal təḏəboru naṅ e divi vu. Nahkay naṅ nakəṅ àmbatkibiyu ma ka tay, àhi ana tay ahkado : ²⁶ « Tamal ti maslaṅa ara, awayay maḏəbay nu nahəma, maslaṅa nani si awayay nu kay àtama bəjana ata məjana kwa. Si maslaṅa nani awayay nu kay àtama wal gayan a, àtama bəza gayan akaba bəza ga məjani zawalani akaba walani daya kwa. Si maslaṅa gani nani awayay nu kay àtama ahàr gayan gayanana daya kwa. Tamal àgray nahkay ndo nahəma, èsliki

madəbay nu koksah. ²⁷ Maslaŋa ya ti àgəskabu daliya do ni ti èsliki madəbay nu do. Ku tamal tawayay *madarfəŋ nanj kà təndal nəŋgu ni, ahàr àdəm màdəbay nu. Tamal àgray nahkay do ni ti èsliki madəbay nu koksah.

²⁸ « Bi maslaŋa e kidin̄ gekəli bu awayay aləm ahay zəbalani. Maslaŋa nani anjəhad digəs aslaslay ahàr, asərkaba sin̄gu ya àfəŋ ga mendeveŋəba təwi ga ahay gayan̄ na day. Agray nahkay day tək, àgray do aw ? ²⁹ Tamal àslaslay ahàr gayan̄ day ndo ni ti bi afəkad asak ga ahay ni cilin̄, èsliki mendeveŋəŋ təwi gayan̄ ni koksah. Mis etipia èndeveŋəŋ ahay ni ndo ni ti atəbi seki, ³⁰ atədəm ahkado : “Aw ! Maslaŋa hini àfəkada asak ga ahay gayan̄ a, èsliki məlumabana ndo timey !”

³¹ « Nahkay day, bi bay ga kəsa nahan̄ awayay akoru akadvaŋəŋva kà bay ga kəsa nahan̄ a. Bay nani anjəhad digəs ga məgri sawari ana ahàr gayan̄ day, ahi ana ahàr : “Mis goro dəbu kru, bay nahan̄ ni ndam gayan̄ dəbu kru kru cə ni ti nisliki moru makadvaŋi ata nan̄ tata aw ?” Ahi ana ahàr nahkay day tək, àdəm do aw ? ³² Tamal ti àsəra emisliki do nahəma, aslərkioru mis ka bay nahan̄ ni ka ya ti nan̄ àbu drin̄ mba ni, ge mihindifin̄a ere ya nan̄ awayay ti tən̄galabu na.

³³ « Nahkay zla nahəma, tamal maslaŋa e kidin̄ gekəli bu awayay adəbay nu ti si ambrəŋ zlam gayan̄ dek day kwa, do ni ti èsliki madəbay nu koksah. »

Estena ya àgray təwi va do ni
(Meciye 5.13 ; Mark 9.50)

³⁴ Yezu àhi ana tay keti : « Estena ti zlam sulumani. Ay tamal àcər va do ni ti təgri mam ti məcər keti ni mam ? Àbi. ³⁵ Nahkay egi àbəlay va do. Ku ga magray argwa ga məbəkiani ka vədan̄ day àbəlay va do. Mis taboru ke jigəri cilin̄,

Tamal maslaŋa slimi àfəŋ ge mici zlam nahəma, mīci lala. »

15

Ma gozogul àki ka təmbak miji-jeni

(Meciye 18.12-14)

¹ Ndam *məhəl hadam akaba ndam magudar zlam ndahan̄ tərəkia ka Yezu a ga məbi slimi ana pakama gayan̄ ya àhi ana mis na. ² Ndam *Feriziyeŋ akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit t̄ara tipia tay a nahəma, tən̄guzay ma e kidin̄ gatay bu, tədəm : « Nan̄ hini ti agəskabu ndam magudar zlam, təzumkabu zlam ka ahar bəlan̄ akaba tay timey ! »

³ Eslini Yezu àhi ma ana tay àna ma *gozogul, àhi ana tay ahkado : ⁴ « Bi maslaŋa e kidin̄ gekəli bu təmbəmbak gayan̄ təbu din̄ mək bəlan̄ gani èjia. Àra èpia ti bəlan̄ gani àkibu ka ndahan̄ ni bi nahəma, ambərbu kru kru ambəlm̄bu mahar ambəlm̄bani ni a huđ gili bu. Akoru adəboru bəlan̄ani ni, àdia ahàr a day kwa ti ambrəŋ madəbani. Way àgray nahkay do ni way ? ⁵ Ka ya ti àdia ahàr a nahəma, amərvu, azakababiyu ke mejəŋgel. ⁶ Àra ènjia a magam a ti azalakabu zləbəba gayan̄ akaba ndam mahay gayan̄. T̄ara tin̄jia ti ahi ana tay ahkado : “Nədia ahàr ana təmbak goro ya ti èji na, nihi ti məmərumvu, do ni ti ahəmamam.” ⁷ Nəhi ana kəli nahəma, nahkay day ku bay magudar zlam nan̄ bəlan̄ tamal àmbatkaba majalay ahàr gayan̄ a ti Melefit akaba məslər gayan̄ atəmərvu e melefit bu. Atəmərvu àna nan̄ kay atama məmərvani ya təmərvu àna ndam jireni kru kru ambəlm̄bu mahar ambəlm̄bani ya wudəra gatay àbi ga mambatkaba majalay ahàr gatay a bi ni. »

Ma gozogul àki ka sin̄gu ya èji ni

⁸ Yezu àhi ana tay keti : « Nahkay day, bi wal nahan nan abu ana grusu kru, ejifinja bəlan. Àra epia ti sinġu ni ejia nahəma, àdəki aku ke ceŋgel, àsləf ahay gayan dek. Adəbay sinġu ni lala, àdia ahàr a day kwa ti ambrəŋ madəbani. ⁹ Àra àdia ahàr a ti azalakabu zləbəba gayan akaba wál mahay gayan. Tàra tinġia ti ahi ana tay ahkado : “Nədia ahàr ana grusu goro ya eji na, nihi ti məmərumvu, do ni ti ahəmamam.” ¹⁰ Nəhi ana kəli nahəma, nahkay day ku bay magudar zlam bəlan tamal àmbatkaba majalay ahàr gayan a ti *məslər ge Melefit atəmərvu. »

Ma gozogul àki ka wur ya eji ni

¹¹ Yezu àhi ana tay keti : « Zal nahan abu, bəza gayan zawalani bebem сә. ¹² A vad nahan zla nahəma, nan ġaziteni ni àhi ana bəŋani ahkado : “Bəba, dikaba elimeni gayak na ana leli a ti nəhəl ere gani goro.” Nahkay bəŋ gatay ni èdikaba elimeni gayan na ana tay a. ¹³ Àra àgra vad a 6al ka ahàr gana zla ti nan ġaziteni nakəŋ àhəl ere ga zlam gayan ni, àsəkumoru dek, àsləka àna sinġu gana, òru ka had drinjeni zlam gayan. Òru ènjəa ka had nana ti ègwejelekaba sinġu gayan na dek a magray paraw ba.

¹⁴ « Sinġu ni àra àndavfəŋa dek nahəma, ləwir ti ni àdaya ka had nana kay. Ləwir ni àra àdaya ti nan nakəŋ àŋgət zlam va do. ¹⁵ Nahkay òru ga məgri təwi ana mis ka had nani. Maslaŋa nani àhi mòru məjəgi mədrəs e gili. ¹⁶ Awayay məzum zlam məzumani ga mədrəs ni ti mərəh àna nan, ay ti maslaŋa àbi avi bi. ¹⁷ Eslini nan nakəŋ àjalaki ahàr ka manjəhad gayan, àhi ana ahàr : “Mis ya təbu təgri təwi ana baba goro ni dek təbu tazum zlam pazaza, àgəjəni fəŋa kà tay a. Nu zla ti nəmət ahalay àna ləwir ti ahəmamam. ¹⁸ Nihi ti nasləka nanġoru a magam afa ga baba goro.

Eninġəa ti anəhi ahkado : Bəba goro ni, nəgudaria zlam ana Melefit a, nak day nəgudaruka zlam a. ¹⁹ Àgəski ti kəzalay nu wur gayak va ba, mənjalə akadā nu bay məgruk təwi cilin.” ²⁰ Nahkay àsləka, nan abu anġoru a magam afa ga bəŋani nakəŋ.

« Nan abu ara e divi ba drin mba nahəma, bəŋani àsəraya nan a, àsia cicihi a dal-dal. Bəŋani ni àcuhwakioru, àgəskabu nan gum, àgri sa àna məmərani. ²¹ Wur ni àhi ahkado : “Bəba goro ni, nəgudaria zlam ana Melefit a, nak day nəgudaruka zlam a. Àgəski ti kəzalay nu wur gayak va ba.” ²² Eslini bəŋani àhi ana ndam məgri təwi ni ahkado : “Dəgum piŋ kəzumbiya azana sulumani ya àtam ndahan na ni, ti kəfumki. Fumiviyu mili a ahər vu, kəbūmiviyu kimaka a asak vu daya. ²³ Dəgum kəpicehəmbiya wur sla magalani na, ti kīsliŋəmi. Məgrum wuməri, məzum zlam àna məmərani, do ni ti ahəmamam. ²⁴ Adəba wur goro hini ti àməta, ay ti àŋgaba ; ejija, ay ti nədia ahàr a.” Bəŋani ni àra àdəma nahkay ti tənġəki ka magray wuməri àna məmərani.

²⁵ « Nday təbu tagray wuməri nahkay ti wur gədakani ni nan àbiyu e gili. Nan abu asləkabiya ènjia cifa a magam a nahəma, èci zlam ya mis tivi ni akaba həbəy gatay ya tahəbəy ni. ²⁶ Nan nakəŋ àzalay maslaŋa nahan nan abu agra təwi ana bəŋani, èhindifinġa ma, àhi ahkado : “Mam àgravu a magam mam ?” ²⁷ Maslaŋa nani àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : “Wur ga muk ni asləkabiya, mək buk èsliŋa wur sla ya məgal na, adəba àdia ahàr ana wur na nan abu nġəjaləŋ.” ²⁸ Wur gədakani ni àra ècia ma na nahkay ti àzuma bərvu a, àcuhway məhuriyani a ahay vu do. Bəŋani àra ècia wur gayan ni àcuhway məhuriyani a ahay vu

do nahəma, àhərkiaya e mite va àdabakay nanj ti mǎhuriyu a ahay ni vu. ²⁹ Nahkay wur ni àhəngrifəŋ ana bəŋani ni, àhi ahkado : “Ci day ! Agray vi ehimeya nu nəbu nəgruk təwi, day-day nədukia asak ka ma gayak a ndo. Akaba nani dek day-day kəvu ku wur ga awak ga magray wuməri akaba zləbəba goro ndo. ³⁰ Ay nihi ti wur gayak ni ègwejelekababiya elimeni gayak na a wál ba. Akaba nani dek ti kislɔŋja wur sla ya mǎgal na !” ³¹ Ay bəŋani àhi ahkado : “Wur goro, leli makakabu kəlavaf ata nak timey. Elimeni goro ni dek ti gayak, do ni ti ga way ? ³² Ay ahàr àdəm magray wuməri àna məmərani, adaba wur ga muk ti àməta, ay ti àŋgaba ; èjija, ay ti mǎdia ahàr a.” »

16

Ma gozogul àki ka bay manğah siŋgu

¹ A vad nahanj Yezu àhi ana ndam madəbay nanj ni ahkado : « Zal nahanj àbu nahəma, nanj bay ge elimeni. Nanj àbu àna bay məgri təwi ; təwi gayanj ti ga manğahi siŋgu. A vad nahanj maslaŋa nahanj àrəkia ka bay ge elimeni na, àhi ahkado : “Bay manğahuk siŋgu ni ti nanj àbu ejin elimeni gayak ni.” ² Bay ge elimeni ni àra ècia nahkay ti àzalay bay məgri təwi ni, àhi ahkado : “Pakama ya nɔci, mis tədəmku ni ti àsu bi. Nihi ti slaslukabu siŋgu goro ni ka wakita ti kəvu wakita gani, adaba nara nizligaba kur e təwi ni ba.” ³ Bay magray təwi nakəŋ àra ècia tǎhia ma na nahkay ti àdəm : “Bay ya nəgri təwi ni ara ezligaba nu e təwi ni ba ni ti anagraj ahəmamam ? Njəda goro day àbi ga məwəs vədanj bi, mahəŋgalay zlam day mimili awərki nu ni. ⁴ Ere ye ti nagray ni ti nihi : wudaka tara tizligaba nu e təwi ni ba nahəma, nagray zlam ti mis atəgəskabu nu afa gatay ka ya ti tizligaba nu e

təwi ba ni.” ⁵ Nahkay nanj nakəŋ àzalabiyu ndam ya ti àkəli duwa ana tay ni dek bəlanj àna bəlanj. Duwa nani ya àkəli ana tay ni ti ga bay ge elimeni ni. Tàra tɔnjikaba ti àhi ana maslaŋa nahanj e kidinj gatay bu ahkado : “Duwa ga bay ya nəgri təwi ni, àfuk ti ehimey ?” ⁶ Nanj nani àhəngrifəŋ, àhi : “Àfu amal gurda dinj.” Eslini bay magray təwi ni àhi : “Zay wakita ga duwa gayak ni, njəhada digəs bəki weceweci gurda kru kru zlam.” ⁷ Mək àhi ana maslaŋa nahanj keti : “Nak ti àfuk ehimey ?” Maslaŋa nani àhəngrifəŋ, àhi : “Buhu ga *alkama àfu dinj.” Àhi : “Zay wakita gayak, bəki kru kru azlalahkər.” ⁸ Bay ge elimeni ni àra ècia ti bay məgri təwi ni àgosa nanj a nahəma, àzləbay nanj, adaba ànjəhkia ka vu gayanj a. Nədəm nahəma, mis ga duniya ti tənjàha e kidinj gatay ba tətama ga ndam ge Melefit na.

⁹ « Nu ti ere ye ti nəhi ana kəli nahəma nihi : Siŋgu ti agosay mis. Lekələm ti vumi ana mis ndahanj ti tigi zləbəba gekəli. Tamal kəgruma nahkay nahəma, ka ya ti siŋgu ni amandavfəŋa kè kəli a ti atəgəskabu kəli a ahay bu ; ahay gani nani ti àmbəd day-day do. ¹⁰ Tamal ti mis agray təwi ku gəziteni àna jiri nahəma, agray təwi gədakani àna jiri daya. Tamal agosay mis e təwi ku gəziteni bu nahəma, agosay mis e təwi gədakani bu daya. ¹¹ Siŋgu ti agosay mis. Nahkay tamal ti lekələm kəgrum təwi ge jiri àna nanj ndo nahəma, Melefit aməvi zlam ya sulumani ededɔŋeni ni ana kəli aw ? Aha, amavay do ! ¹² Nahkay day, tamal kəgrum təwi ge jiri àna zlam ge mis ndahanj ndo nahəma, Melefit aməvi zlam gekəli gekəleni ana kəli aw ? Aha, amavay do !

¹³ « Maslaŋa àbi esliki məgri təwi ana bay ahay cə bi. Emizirey bəlanj gani, amawayay nanj nahanj

ni, ahkay do ni aməgəsiki ma ana nahan ni do, ana nan nahan ni ti ni aməgəsiki ma. Lekulum day tamal kədəbum sinġu hi hi ti kislumki mægri tawi ana Melefit koksah. »

Zlapay ga Yezu gərgərani ndahan (Meciyu 11.12-13; 5.31-32; Mark 10.11-12)

¹⁴ Ndam *Feriziyen ndahan tارا ticia ma ga Yezu ya adəm na dek ti tēyefin, adaba nday tawayay sinġu gədak. ¹⁵ Eslini Yezu ahi ana tay ahkado : « Lekulum nahəma, kə eri ge mis ti kədəmum lekulum ndam jireni. Ay ti Melefit asəra ere ye ti a huđ gekuli bu na. Zlam ya ti mis tədəm zlam gədakani ni, kə eri ge Melefit ti zlam nani zlam magədavani abəlay do simiteni. »

¹⁶ Yezu adəm keti : « *Divi ge Melefit ya Məwiz abəki ni akaba pakama ga ndam ndahan ya tahaŋgaray *pakama Melefit ni ti mis təbu tagray tawi ana nan duk abivu ana sarta ge Zeŋ bay məbaray mis ni. Kwa ka sarta gani nani təbu tahi *Ma Məweni Sulumani ahi ka *Məgur ge Melefit ana mis. Məgur ge Melefit ti ku way way do day akadvu ana njəda gayan dek ga məhuriyani. ¹⁷ Ku tamal nahkay nənġu ni, huđ melefit akaba had ni dek atəndav, ay asak ma ge Divi ge Melefit ya Məwiz abəki ni ku gəziteni nənġu ni mandav gani zlazlada. »

¹⁸ « Ku way way do aġara wal gayan a, mək ada wal nahan a nahəma, maslaŋa nani aġara hala. Tamal maslaŋa nahan aza wal ya ti zal gani aġara nan na ti maslaŋa nani day aġara hala. »

Ma gozogul ahi ka bay ge elimeni nday ata Lazar

¹⁹ Yezu adəm keti : « Zal nahan abu nan bay ge elimeni. Abakabu azana sulumani ga sinġu kayani, kəlavad agray wuməri ana zlam məzumani məcərani kayani ni. ²⁰ Zal nahan abu, slimi gani Lazar.

Nan zal talaga, andəhad kəlavad ka mahay ga bay ge elimeni ni. Vu gayan ni dek ambələk. ²¹ Awayay ti azum zlam ya adəgaya adəgafəŋa ka məlan məzumki zlam ga bay ge elimeni na, ay ti təvi do. Kəra tara tindigid ambələk gayan ni sawan. ²² A vad nahan zal talaga nakəŋ aməta. Ara aməta zla nahəma, *məslər ge Melefit təzoru nan afa ge Melefit ti tənəhadkəbu akaba Abraham. Bay ge elimeni nakəŋ aməta daya, nahkay tileba nan a. ²³ Tara tileba nan a ti oru a məlan ge *kisim vu, eslini nan abu acakay daliya dal-dal. Nan abu eslini ti amənġoru agavəla, epioru Abraham nday ata Lazar manjəhadkəbani. ²⁴ Ara epia tay a ti azlah, ahi ana Abraham ahkado : “Abraham baba goro ni, nəsuk cicihi ti ! Kam-kam slərbīyu Lazar ti mətəlvīyu weleher gayan a yam vu ti məfuki ka arəd ga məvu liŋ-liŋeni, adaba nu nəbu ahalay a aku bu, nagray daliya dal-dal.” ²⁵ Ay Abraham ahəŋgrifəŋoru, ahi : “Wur goro ni, sərki ti a manjəhad gayak bu ka dala ahaslani ti kəŋgəta zlam sulumana dal-dal, ay Lazar ti ni aġra daliya dal-dal. Nihi nahəma, nan abu aŋgət zlam sulumani ga məhəŋgrīvu bəruv, nak ti ni kacakay daliya. ²⁶ Akaba nani dek nənġu ni, *evīd gədakani abu e kidin geli bu akaba kuli. Nahkay maslaŋa ya ti ecik ahalay akoru afa gekuli ni ti əsliki do. Maslaŋa ya ti ecikbiyu afa gekuli ara afa geli a ni day əsliki do.” ²⁷ Bay ge elimeni nakəŋ ahəŋgrifəŋ, ahi ahkado : “Tamal nahkay ti nahəŋgalay kur kam-kam baba goro ni, sləroru Lazar a magam afa ga bəŋ goro, ²⁸ adaba bəza ga mmawa təbiyu eslini nday zlam. Hi ana Lazar ti mōru məhīvu ana tay ti tara ka məlan ga daliya hini va ba daya.” ²⁹ Abraham ahi ahkado : “Nday təbu ana wakita ge Məwiz akaba wakita ga ndam

ndahan̄ ya tãhəŋgaray *pakama ge Melefit ni. Ahàr àdəm tãbi slimi ana pakama ya a wakita nday nani bu ni lala.”³⁰ Bay ge elimeni nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi: “Aha, Abraham baba goro ni, nahkay do. Ay tamal maslaŋa àŋgaba e kisim ba, arəkioru ka tay, ahivù ma gani ana tay nahəma, atambatkaba majalay ahàr gatay na.”³¹ Ay Abraham àhi ahkado: “Tamal tãbi slimi ana pakama ge Məwiz akaba ge ndam ndahan̄ ya tãhəŋgaray pakama ge Melefit ni do nahəma, ku tamal maslaŋa mǎŋgaba e kisim ba, mǎhi pakama ana tay nəŋgu ni, ticiiki do simiteni.” »

17

Magudar zlam akaba məmbərfəŋana
(Meciyə 18.6-7, 21-22; Mark 9.42)

¹ Yezu àhi ma ana ndam madəbay nan̄ ni keti, àhi ana tay ahkado: « Zlam ya ejiŋkia mis ke divi a ni ti təbu. Nğay tãbi ti àdəmvu kok-sah. Ay tamal maslaŋa agray zlam ya ti ejiŋkia mis ke divi a nahəma, maslaŋa nani cicihi amələki, ² hojo təwəliviyyu avar gəđakani a dəŋgu vu dondul mək tizligiyu nan̄ a *dəluv gəđakani vu dəzləz. Ndam ya təfəku ahàr, mis tədəm tislì arəŋa do akada ga bəza ciḅ-ciḅeni ni ti, tamal ti maslaŋa agray ti ku way way do e kidiŋ gatay bu miŋjika ke divi a nahəma, hojo tǎgri nahkay. ³ Nahkay ti bumi slimi ana ahàr gekuli!

« Tamal wur ga muk àgudaruka zlam a ti hiki lala. Tamal àsərkiya ka zlam magudarani gayan̄ na, àdəm “Nàgray va do” nahəma, məbərfaŋa. ⁴ Ku tamal àgudaruka zlam a sak adəskəla a vad ba mək ara afa gayak a sak adəskəla ahuk: “Nəsərkiya ka zlam ya nàgudaruk na, nàgray va do” nahəma, məbərfaŋa. »

Məfəki ahàr ke Melefit

⁵ Ndam *asak ga Bay geli Yezu tãhi ana Yezu ahkado: « Mawayay

kàgray ti mǎfəki ahàr ke Melefit àkivu ti. »⁶ Bay geli àhəŋgrifəŋ ana tay, àdəm ahkado: « Ku tamal məfəki ahàr gekuli ke Melefit kay do, àbu gəzit akada hilfi ga zlam gəziteni ciliŋ nəŋgu ni, kisləmki məhiani ana məŋ ga zlam hini: “Radvaba, kàru kǎnjəhad a *dəluv gəđakani vu” nəŋgu ni, amagravu. »

Manjəhad ga ndam məgri təwi ana Melefit

⁷ Yezu àdəm keti: « Bi mis e kidiŋ gekuli bu bay məgri təwi gayan̄ nan̄ àbu awəs vədaŋ ahkay do ni ahətay zlam. Tamal àsləkabiya e gili na ti bay ahay ni ahi ahkado: “Ra kǎnjəhadə weceweci, kǎzum zlam” aw? ⁸ Aha! Ahi ahkado: “Dəaya zlam məzumana. Kidia ti kǎmbatkabu azana, kǎhəlubiya zlam məzumani na. Kǎhəlubiya ti cika kǎ gəvay goro a ga məhəlubiyyu zlam ndahan̄ ya nawayay na. Ka ya ti anəzuma akaba enisia goro a nahəma, nak akəzum akaba ekisi gayak.” Bay ahay ni aməhi nahkay sawan̄ do aw? ⁹ Bay magray təwi ni tamal àgra təwi ya tǎhi na ti bay ahay ni agri səsì aw? Àgri do. ¹⁰ Nahkay lekuləm day tamal kəgruma təwi ya Melefit àhi ana kulì grum na ti dəmum: “Leli ndam məgri təwi ana Melefit ciliŋ. Ere ye ti àhi ana leli grum ni, mǎgra àndava.” »

Yezu ahəŋgaraba ndam ambələk a kru

¹¹ Ka ya ti Yezu akoru a Zerəzalem nahəma, asləkaba gwar ke ekwi ga had *Samari nday ata had *Gelili a. ¹² Nan̄ àbu ahuriyyu a kəsa nahan̄ vu ni ti ndam ambələk kru tərəkia, ticik cak. ¹³ Təzlah, tədəm: « Yezu gəđakani geli, mǎsuk cicihi ti. » ¹⁴ Yezu nakəŋ ara èpia tay a ti àhi ana tay ahkado: « Dəgum afa ga ndam *mǎŋalabakabu mis akaba Melefit ni, ti tamənjaki ke kulì. »

Ka ya ti nday t̄bu takoru nah̄ma, t̄ngaba, t̄gia mis nj̄latana. ¹⁵ B̄laŋ gatay àra èpia àngaba ti àngəkibiyu ka Yezu, àz̄l̄ababiyu Melefit àna zlahay. ¹⁶ Àra ènjikia ka Yezu a ti àb̄ehad̄i mirdim, meleher ndī6 ana had̄, àgri s̄usi dal-dal. Zal nani ti zal Samari. ¹⁷ Yezu àd̄am : « Mis t̄gi nj̄lata ti nday kru do aw ? Ay nday amb̄almbani ni nday eley ? ¹⁸ E kid̄iŋ gatay amb̄almbani ni bu ni ti mis àbi aŋga agri s̄usi ana Melefit bi aw ? Si zal madurlaŋ hini cilin̄ ni ! » ¹⁹ Eslini Yezu àhi ana maslaŋa ya àngəkia ni : « Cikaba, ru a magam. Melefit àh̄aŋga kur a ad̄aba k̄f̄akua ah̄ar a palam. »

M̄agur ge Melefit akaba maŋga ga Wur ge Mis a

(Meciya 24.23-28, 37-41)

²⁰ Ndam *Feriziyen̄ ndahaŋ t̄r̄akia ka Yezu a, t̄hi ahkado : « *M̄agur ge Melefit ti am̄anj̄ki ananaw ? » Yezu àh̄aŋgrif̄aŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « M̄agur ge Melefit anj̄aki nah̄ma, èpivu do. ²¹ Nahkay at̄ad̄am : “Naŋ hi !” ahkay do ni : “Naŋ tegi !” do. N̄ad̄am nah̄ma, M̄agur ge Melefit ti ànj̄akia e kid̄iŋ gek̄ali ba àndava. »

²² Yezu àhi ana ndam mad̄abay naŋ ni ahkado : « Sarta nahaŋ amara ti akawayam mipi nu *Wur ge Mis ku vad̄ b̄laŋ, ay ti ekip̄am nu do. ²³ Ka sarta gani nani at̄hi ana k̄ali : “Naŋ tegi !” ahkay do ni “Naŋ hi !” Ay tamal t̄hia ana k̄ali a nahkay ti k̄ad̄agum ba, k̄ad̄abum tay ba. ²⁴ Ad̄aba mam, ka fat ya ti nu Wur ge Mis anaŋga nah̄ma, mis etipi nu akada ga av̄er ya abay aku, aslad̄ay hud̄ melefit dek ni. ²⁵ Ay wud̄aka anaŋga ti ah̄ar àd̄am mis ye e hini vu ni t̄ḡaskabu nu do, t̄gru daliya dal-dal day kwa. ²⁶ Ere ye ti àgravu ke zemeni ge N̄wi ni amagravu ka fat ya ti nu Wur ge Mis anaŋga ni. ²⁷ Ke zemeni gani nani ti mis t̄bu t̄zum zlam,

tisi zlam, taday w̄al, w̄al day taday zawal. Nday t̄bu tagray zlam nday nani nahkay duk àbiviyu ana vad̄ ya ti N̄wi àhuriyu a *slalah ga yam ḡad̄akani vu ni. A vad̄ gani nani ti yam àr̄ahv̄u m̄laŋ dek, èziŋeba mis na dek k̄ad̄ap. ²⁸ Amagravu akada ya àgravu ke zemeni ga *Lot ni daya. Ke zemeni gani nani ti mis t̄bu t̄zum zlam, tisi zlam, t̄s̄akum zlam, t̄s̄akumoru zlam, tajav zlam, t̄l̄am ahay. ²⁹ Ay ka fat ya ti Lot àsl̄aka a *Sodom a ni ti aku akaba zlam nahaŋ ya aku aḡes akada ga asas ya aku aḡes ni dal-dal àd̄agakia ka ndam ga k̄asa nana kwa e melefit ba akada ga av̄er ya at̄ad̄ na, èviyekaba tay a dek. ³⁰ Nahkay ka fat ya ti Melefit am̄aŋgazli nu Wur ge Mis ana mis dek nah̄ma, zlam gani amagravu ka m̄s̄arki gatay do.

³¹ « Ka fat gani nani ti tamal mis nahaŋ naŋ àbu ka *dalahaŋ ga ahay gayaŋ, zlam gayaŋ t̄vu a ahay bu nah̄ma, àh̄araya, àhuriyu a ahay vu ga m̄h̄alaya zlam gayaŋ a day ba. Nahkay day maslaŋa ya ti naŋ e gili ni aŋga a magam a ba, m̄acuhway h̄aya. ³² N̄ad̄am nah̄ma, ere ye ti àgrakivu ka wal ga Lot ni ti àḡajazlki ah̄ar ke k̄ali ba ! ³³ Maslaŋa ya ti awayay aj̄agur sifa gayaŋ ti àm̄at ba ni ti emiŋiŋ, ay maslaŋa ya ti emiŋiŋ sifa gayaŋ nah̄ma am̄aj̄agur sawaŋ, am̄am̄at day-day do. ³⁴ N̄hi ana k̄ali nah̄ma, ka ya ti anaŋga ni ti ku tamal mis c̄u nday ka slalah b̄laŋ ga m̄alavad̄ n̄ngu ni atazay b̄laŋ gani, at̄amb̄arbu nahaŋ ni ti amagravu tata. ³⁵ Ku tamal w̄al c̄u t̄hikabu humbu ka ahar b̄laŋ n̄ngu ni, atazay b̄laŋ gani, at̄amb̄arbu nahaŋ ni ti amagravu tata. [³⁶ Ku tamal zawal t̄bu e gili ka ahar b̄laŋ n̄ngu ni, atazay b̄laŋ gani, at̄amb̄arbu nahaŋ ni ti amagravu tata.] »

³⁷ Yezu àra àd̄ama pakama nana ti ndam mad̄abay naŋ ni t̄hi ahkado : « Bay geli, ere gani nani

amagravu ti eley? » Yezu nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado: « Nəhi ana kəli nahəma, ka mələŋ ya zlam məmətani àvu ni ti mambá təcakalavu eslini. »

18

Ma gozogul àki ka wal madakway akaba bay magray seriya

¹ Yezu àhi ma *gozogul ana ndam madəbay naŋ ni, ti tàhəŋgalay Melefit a sarta bu dek kəlavad, təmbərəŋ ba simiteni. ² Àdəm ahkado: « Bay magray seriya nahanə àbu a kəsa nahanə bu. Bay gani nani ti àdi slimi ana mis do ; ku Melefit day aŋgwaz àwərfəŋa naŋ a do. ³ A kəsa gani nani bu nahəma, wal madakway nahanə àbu. Wal nani àra sak ehimeya afa ga bay magray seriya na, àhi ahkado: “Maslaŋa nahanə àgudarua zlam a, ay ti nawayay ti kəgru seriya gani.” ⁴ Naŋ gani sak ehimeya àcuhway məgri seriya ni ndo. Ay a vad nahanə zla nahəma, bay magray seriya nakəŋ àdəm ahkado: “Ku tamal nəgrafəŋa aŋgwaz kə Melefit a do, nədi slimi ana mis do nəŋgu ni, ⁵ wal madakway hini ti ahalu muru, hojo nəgri seriya gayanə ni. Do ni ti wal ni naŋ àbu ara nahkay ti anəŋgətfəŋa ahàr a do.” ⁶ Eslini Bay geli àdəm ahkado: « Bay magray seriya nani ti mis jireni do. Ay cəm pakama gayanə ya àdəm ni! ⁷ Naŋ tekeđi àgray nahkay ti Melefit naŋ jireni ni ti aməgri jiri gayanə ana ndam ya àdaba tay a ni do aw? Aməgri ana tay, adaba təbu təhəŋgalay naŋ məlafat akaba məlavad gani do dek. Amaməŋjaləŋ ana tay àna eri ahkay ciliŋ aw? Aha! ⁸ Nəhi ana kəli nahəma, aməgri jiri gayanə ana tay ke weceweceni huya. Ay ka ya ti nu *Wur ge Mis anəŋa a mələŋ

va ni ti anədi ahàr ana mis ya təfəki ahàr ke Melefit ni aw? »

Ma gozogul àki ka zal Feriziyen nday ata bay məhəl hadam

⁹ Yezu àdəm ma *gozogul nahanə keti. Àhi ana ndam ya ti tədəm nday ndam jireni, taməŋjaləŋ kə mis ndahanə akada təsər zlam do ni. Àdəm ahkado: ¹⁰ « A vad nahanə ndam ndahanə nday cə təhuriyu a dalaka ga *ahay gəđakani ge Melefit ni vu ga mahəŋgalay Melefit. Bələŋ gani zal *Feriziyen, naŋ nahanə ni ti ni bay *məhəl hadam. ¹¹ Eslini ti zal Feriziyen ni ècik jik, àhəŋgalay Melefit a məbərur gayanə bu, àdəm ahkado: “Bay Melefit goro ni, nəgruk səsi adaba nu ti akada ge mis ndahanə ni do. Mis ndahanə ni ti ndam akal, ndam jireni do, ndam magray hala. Nday ti akada ga bay məhəl hadam nini. ¹² Nu zla nahəma nəgəs ndəra sak cə a hudə ga gosku bu; a hudə ga zlam goro kurani ya nəŋgət ni bu lu, nəzaba bələŋ, nəvuk.” ¹³ Bay məhəl hadam ni ti ni ècik cak, eri tekeđi àwayay mazoroni e melefit vu ndo, àbəki ahar duc ka məbərur, àdəm ahkado: “Bay Melefit goro ni, nu bay magudar zlam, nəsuk cicihi ti.”* ¹⁴ Eslini Yezu àhi ana tay: « Nəhi ana kəli nahəma, ka ya ti təhəraya, təbu takoru a magam ni ti maslaŋa ya Melefit àmbərfəŋa zlam magudarani gayanə na àndava ni ti nani bay məhəl hadam ni. Zal Feriziyen ni ti Melefit àmbərfəŋa zlam magudarani gayanə na ndo. Adaba mam, maslaŋa ya ti àdəm naŋ gəđakani ni ti Melefit aməhi: “Nak gəziteni” sawaŋ. Ay maslaŋa ya ti àdəm naŋ gəziteni nahəma, Melefit aməhi: “Nak gəđakani” sək sawaŋ. »

Yezu agri sulum ge Melefit ana

* **18:13** Ka sarta gani nani ti maslaŋa ya ti abəki ahar duc ka məbərur ni ti adafaki tuway, akada geli ya məbəki ahar duc ka ahàr ni.

bəza ci6-cibeni

(*Meciy# 19.13-15 ; Mark 10.13-16*)

¹⁵ Mis ndahanj tǎhǎlibiyu bəza ci6-cibeni ana Yezu ti mǎgri *sulum ge Melefit ana tay ǎna mǎbǎki *ahar gayanj ka tay. Ndam madǎbay nanj ni tipia tay a ti tǎlǎgi ana tay. ¹⁶ Yezu ǎra ǎcia ndam madǎbay nanj ni tǎbu tǎlǎgi ana mis ni ti ǎzalay tay, ǎhi ana tay ahkado : « Mbrǎnjum bəza tǎra afa goro a, kǎcumfǎnja tay a ba. Adaba mam, *Mǎgur ge Melefit ti ga ndam ya tǎbu akadǎ ga bəza ni. ¹⁷ Nǎhi ana kǎli nahǎma, ahǎr ǎdǎm ku way way do mǎgǎskabu Mǎgur ge Melefit akadǎ ga wur gǎziteni ya eciiki slimi ana bǎnjani ni. Tamal ǎgǎskabu nahkay do nahǎma, ǎsliki mǎhuriyani a *Mǎgur ge Melefit vu koksah. »

Bay ge elimeni

(*Meciy# 19.16-30 ; Mark 10.17-31*)

¹⁸ Bay ga ndam *Zude nahanj ǎrǎkia ka Yezu a, ǎhi : « Mǎsi sulumani, ti nǎnjǎt *sifa ya ǎndav day-day do ni ti nǎgray ahǎmamam ? » ¹⁹ Yezu ǎhǎnjǎrifǎnj, ǎhi ahkado : « Kazalay nu mis sulumani ti kamam ? Mis sulumani ti ǎbi, si Melefit cilinj. ²⁰ Ere ye ti kǎhindi ni ti, *Divi ge Melefit ya ǎvi ana mis ni ti kǎsǎra tay a do aw ? Kǎgray hala ba ; kǎkad mis ba ; kǎgi akal ba ; kǎgray sedi ti kǎsǎkad malfadǎ ba ; hǎnjǎriuru ahǎr a had ana ata buk ata muk. † » ²¹ Eslini zal nakǎnj ǎhǎnjǎrifǎnj, ǎhi ahkado : « Divi nani ti nǎgǎskabǎ dǎk kwa nu a wur wurani. » ²² Yezu ǎra ǎcia pakama gayanj na ti ǎhi ahkado : « Kekilǎnja zlam ǎhǎcukivu bǎlanj. Sǎkumoru zlam gayak dǎk ti kidi singu gani ana ndam talaga. Nahkay ti akǎnjǎt elimeni e melefit bu. Akagra zlam nana dǎk nahǎma, kǎra, kǎdǎbay nu. » ²³ Nanj nakǎnj ǎra ǎcia ma ga Yezu ya ǎhi na ti ma

gani ǎhǎlia ahǎr a, adaba elimeni gayanj ǎbu dal-dal.

²⁴ Yezu ǎra ǎpia nanj a, ahǎr ǎbu ahǎli ti ǎdǎm ahkado : « Ndam ge elimeni tǎhuriyu a Mǎgur ge Melefit vu ni ti zǎzladǎ dal-dal. ²⁵ Ezligwemi ahuriyu e evid ge lipri vu kwalac ti agravu aw ? Ay ti bay ge elimeni mǎhuriyu a Mǎgur ge Melefit vu ni ti zǎzladǎ dal-dal, ǎtama ge ezligwemi ya ahuriyu e evid ge lipri vu na. » ²⁶ Ndam ya ti tǎci ma gayanj ya ǎdǎm ni tǎdǎm : « Ay tamal nahkay ti way ti Melefit amahǎnjay nanj way ? » ²⁷ Ay Yezu ǎhǎnjǎrifǎnj ana tay, ǎhi ana tay ahkado : « Ere ye ti mis tǎgray koksah ni, Melefit agray tata. »

²⁸ Piyer ǎra ǎcia ma ga Yezu na ti ǎhi ahkado : « Iy zla, leli mǎmbrǎnja zlam geli a, madǎbay kur ti ahǎmamam ? » ²⁹ Yezu ǎhi ana tay : « Nǎhi ana kǎli nahǎma, tamal mis ǎmbǎrba zlam gayanj azuhva Mǎgur ge Melefit a, bi ǎmbǎrbu ahay gayanj, wal gayanj, bəza ga mǎnjani, ata bǎnjani ahkay do ni bəza gayanj nahǎma, ³⁰ amǎnjǎtvǎ zlam nday nani kay nihi ka sarta hini. Ka mǎlanj mǎweni ya Melefit amagraja ni day amǎnjǎt sifa ya ǎndav day-day do ni. »

Yezu adǎm keti amǎmǎt mǎk amanjǎba e kisim ba

(*Meciy# 20.17-19 ; Mark 10.32-34*)

³¹ Yezu ǎzalakabu ndam *asak gayanj kru mahar cǎeni ni, ǎhi ana tay ahkado : « Cǎm day, nihi ti leli mǎbu mǎcǎloru a Zerǎzalem, adaba zlam ya ti ndam mahǎnjǎray *pakama ge Melefit tǎdǎmku ka nu, nu *Wur ge Mis ni dǎk amagravu ti eslini. ³² Mis atǎgǎsi nu ana ndam ya tǎfǎki ahǎr ke Melefit do ni. Nday gani nani eteyefǎ, etindivi nu, etitifǎviyu esli6 e eri vu, ³³ atǎzlǎb nu ǎna kurupu, atakad nu, mǎk a vad ya mahkǎr ti ananjǎba. »

† 18:20 Mǎnjay Mahǎrana 20.12-16 ; Mimbiki 5.16-20.

³⁴ Yezu àra àdàma ma nahkay ti ndam asak gayan̄ ni ticiaba ndo. Ma gani nani man̄gahkiani ka tay, ma ga Yezu ya awayay adəm ni ti təsəraba ndo.

Yezu ahəngaraba zal wuluf a

(Meciy^u 20.29-34 ; Mark 10.46-52)

³⁵ Yezu nday akaba mis kay təbu takoru a Zeriko, tin̄jua wudak. Eslini ti zal wuluf nahan̄ nan̄ àbu man̄jəhadani dig^usa kà gəvay ge divi, ahəngalay zlam. ³⁶ Zal wuluf ni àra ècia daɗay ge mis kayani ya ti tasləkafəna ni ti àdəm ahkado : « Mam agravu mam ? »

³⁷ Təhəngrifəŋ, təhi : « Yezu zal Nazaret nan̄ àbu akoru àna divi hini, do ni ti ahəmamam. » ³⁸ Nan̄ nakəŋ àra ècia ti àdi ana zlahay, àdəm : « Yezu *Wur ge Devit, nəsuk cicihi ti ! » ³⁹ Nday ya ti təbu takoru kama ga Yezu ni tələgi ana zal wuluf ni, ti mālakakaba. Nan̄ nakəŋ àzlahkivu kay kay sawan̄, àdəm : « Wur ge Devit, nəsuk cicihi ti ! »

⁴⁰ Yezu àra ècia zlahay na ti ècik, àdəm tətəzibiya nan̄ a. Zal wuluf ni àra ènjia ti Yezu èhindifiŋa ma, àhi ahkado : ⁴¹ « Kawayay ti nəgruk mam ? » Zal wuluf ni àhəngrifəŋ, àhi ahkado : « Bay goro, nawayay ti n̄ipi divi akada ge mis ni bilegeni ti. » ⁴² Yezu àhi : « Pi divi akada ge mis ni. Melefit àhəngga kur a adaba kəfəkua ahàr a palam. » ⁴³ Ka ma geli hini èpi divi huya. Nan̄ àbu epi divi nahkay ti adəboru Yezu àna mazləbay Melefit. Mis ya təbu eslini ni dek tàra tipia nan̄ a ti nday day təzləbay Melefit.

19

Yezu nday ata Zese

¹ Yezu ènjua a Zeriko a. Nan̄ àbu asawadaya a hud̄ ga kəsa bu. ² A kəsa gani nani bu ni ti zal nahan̄ àbu, slimi gayan̄ Zese, nan̄ gəɗakani ga ndam *məhəl hadam, elimeni gayan̄ àbu dal-dal. ³ Àra ècia ti

Yezu nan̄ àbu ara nahəma, awayay ti m̄ipi nan̄. Ay ti èsliki mipi nan̄ do, adaba àhəca àna zəbal a, mis dal-dal timbiva e eri va. ⁴ Nahkay nan̄ nakəŋ àcuhworu gwar kama ka mələŋ ga Yezu ya akoru ni, àcəliyu a mən̄ ga akram vu ti m̄ipi Yezu. ⁵ Yezu àra ènjia ka mələŋ nana ti àmən̄joru agavəla, àhi ana Zese nakəŋ ahkado : « Zese, hərəya weceweci, adaba kani ti si nakoru nan̄jəhad̄ afa gayak kwa. »

⁶ Nahkay Zese nakəŋ àhərəya weceweci, tōru a magam afa gayan̄. Tōru tin̄jua ti àgəskabu Yezu àna məmərani. ⁷ Mis tàra tipia Yezu àdoru afa ge Zese ti tən̄guzay ma, tədəm ahkado : « Maslaŋa ya ti àdoru an̄jəhad̄ afa gani ni ti bay magudar zlam timey ! » ⁸ Ay Zese nakəŋ ècik jik, àhi ana Bay geli ahkado : « Ci day Bay goro, nihi ti nidi telma ga zlam goro ana ndam talaga. Tamal nəhəlfəŋa sin̄gu kà maslaŋa, àtamkia ka ya akal apəl na ti anəpəlivū hud̄ fad̄. » ⁹ Yezu àra ècia pakama nana ti àhi ana Zese ahkado : « Kani ti nàra a hud̄ ahay gayak va ti ga mahəngay mis. Adaba mam, nak day wur hud̄ ga Abraham : ¹⁰ nu *Wur ge Mis nàra ti ga madəbay ndam ya təsər Melefit do ni, ti nàhəngay tay. »

Ma gozogul àki ka bay ya èdi sin̄gu ana ndam məgri təwi ni
(Meciy^u 25.14-30)

¹¹ Ka ya ti mis təbu təbi slimi ana ma ga Yezu ya adəm ni ti àhi ma nahan̄ ana tay àna ma *gozogul. Àhi ma gani nani ana tay ti adaba ènjua a Zeruzalem a wudak, mis day təhi ana ahàr hi ti Melefit ara an̄jəki ka Məgur gayan̄ huya. ¹² Àhi ana tay nahəma : « Mis nahan̄ àbu gəɗakani a kəsa nahan̄ bu. Awayay akoru ka had̄ driŋeni ti tətəzibiya bay ga mara məgur kəsa gayan̄. ¹³ Ara asləka wudak nahəma, àzalakabu mis kru e kidin̄ ga ndam məgri təwi gayan̄ ni bu, èdeki sin̄gu ga gru bəlan̄ bəlan̄ ka tay, àhi ana tay ahkado : “Nu

nèbi ti mbatumvu àna nan hayañ.” Mæk nan nakəŋ àsləka, òru e mirkwi gayan ni. ¹⁴ Zal nani ti ndam ga kəsa gayan tawayay nan do. Nan nakəŋ àra àsləka ti tàsləroru mis ndahan kəlan gayan ga məhi ana maslanja ya akoru afiyu nan a bay vu ni ahkado : “Nan hini egi bay geli ti leli mawayay do.”

« ¹⁵ Akaba nani dek tafiya nan a bay ni va sawan. Kəlan gani àsləkabiya. Àra enja ti àzalakabu ndam məgri tawi gayan ya èdi sinju ana tay ni keti. Awayay asəkaba tambatva àna sinju na akada gayan ya àhi ana tay na waw. ¹⁶ Nahkay maslanja ya ti enjenjeni ni àrəkia àhi ahkado : “Bay goro, àna sinju ya kəvu bəlanani ni ti nambatva àna nan a, nəŋətkia ndahan a kru.” ¹⁷ Eslini bay ni àhi : “Àbəlay, nak bay magray tawi sulumani. Nihi ti nəfiyu kur a bay vu, kəgur kəsa kru, adaba kəgrua tawi sulumana àna zlam gəziteni hini ya nəvuk na.” ¹⁸ Nan ye cə ni day àrəkia àhi ahkado : “Bay goro, àna sinju ya kəvu bəlanani ni ti nambatva àna nan a, nəŋətkia ndahan a zlam.” ¹⁹ Nahkay bay ni àhi ahkado : “Nak ti ni kəgur kəsa zlam.” ²⁰ Mæk bay məgri tawi nan àrəkia, àhi ahkado : “Bay goro, sinju ya kəvu ni ti nihi. Nəwəlki ke kece-kece, nəŋəhukkaba. ²¹ Nəgray nahkay ti adaba nəgrafuka aŋwaz a. Nəsara manjəhad gayak a, nak mis zləzladani, kəmbərəŋ mis do. Zlam ya ti nak kəfəkad ndo ni day kazay, zlam ya ti kizligi ndo ni day kabaz.” ²² Eslini bay ni àhi ahkado : “Nak ti kəgray tawi sulumani do. Nihi ti nagrafuka seriya akada ga pakama gayak ya kədəmaya na. Kəsəra manjəhad goro a, nu mis zləzladani, nəmbərəŋ mis do, zlam ya ti nəfəkad ndo ni day nazay, zlam ya ti nizligi ndo ni day nabaz zla do aw ? ²³ Tamal kəsəra nahkay ti kəvi sinju goro ni ana ndam

macakalani ndo ni ti kamam ? Nihi nəsəkabiya ti amal nədia ahər a èwika.” ²⁴ Mæk àhi ana nday ye eslini ni ahkado : “Zumfəŋa sinju na, kəvumikivu ana maslanja ya ti gayan kruani ni.” ²⁵ Nday nakəŋ təhəŋgrifəŋ, təhi ahkado : “Sinju təfəŋ kru àndava timey, bay geli !” ²⁶ Eslini àhi ana tay : “Nəhi ana kəli nahəma, maslanja ya ti zlam gayan àbu ni ti atəvikivu. Ay maslanja ya ti zlam gayan àbi ni ti ku ere ye ti àfəŋ ni day atəzafəŋa. ²⁷ Yaw ndam ya tizirey nu, tawayay ti nəgur tay do ni ti gəsumubiya tay a, sliŋəm tay kə eri goro pat pat.” » ²⁸ Yezu àra àdəm ma *gozogul na nahkay ti òru kama, təcəloru a Zeruzalem akaba mis ya ti tadəbay nan ni.

*Yezu enjiyu a Zeruzalem wudak
(Meciyə 21.1-11 ; Mark 11.1-11 ;
Zəŋ 12.12-19)*

²⁹ Ka ya ti tòru tinjəa a kəsa Bet-fazi ata Betani a gwar ka həma *Oliviyə ni va wudak nahəma, Yezu àslər ndam madəbay nan ni cə, ³⁰ àhi ana tay ahkado : « Dəgum a kəsa teguni ya kama gekəli ni vu. Ekinjəmiya nahəma, akədumi ahər ana wur ga azonju məwəlani. Wur ga azonju nani ti maslanja àcəlkiyu day-day faŋ ndo. Picehəmbiya, zumubiya. ³¹ Ay tamal maslanja èhindifinja ma kə kəli a, àhi ana kəli : “Kepicehəm ti kamam ?” ti humi ahkado : “Bay geli awayay.” »

³² Nahkay nday ya ti Yezu àslər tay ni tàsləka, tòru. Tòru tinjəa ti tədi ahər ana zlam ni dek akada ga pakama gayan ya àhi ana tay ni. ³³ Ka ya ti nday təbu tepiceh wur ga azonju ni ti ndam ga azonju ni təhi ana tay : « Kepicehəm wur ga azonju ni ti kamam ? » ³⁴ Eslini təhi ana tay ahkado : « Bay geli awayay. » ³⁵ Nahkay təzibiyu wur ga azonju ni ana Yezu, təbəkə azana ti Yezu məcəlkiyu, mæk àcəlkiyu. ³⁶ Ka ya ti Yezu nan àbu akoru ni ti

mis tàpabivoru azana gatay e divi vu.

³⁷ Tòru tìnjua ka melaŋ ya tændakia ahàr ka hōma Oliviye ga moroni a Zeruzalem a nahōma, mis ya ti tadaboru naŋ ni dèk tādægiki ka mazlābay Melefit àna māmərani azuhva zlam ya nday tipi, mis ndahaŋ tipi day-day ndo ni. Təzlah, ³⁸ tādəm : « Bay Melefit mǎgri sulum gayan ana *bay gəđakani ya ara àna slimi gayan a ni ! * Melefit naŋ agavəla àvia manjəhad sulumana ana mis a. Tāzlabay naŋ a huf melefit bu ! »

³⁹ Ndam *Feriziyen ndahaŋ təbu eslini e kidīŋ ge mis dal-dalani ni bu. Təhi ana Yezu ahkado : « Məsi, hi ma ana ndam madəbay kur ni ti təlakkakaba, təzlah ba. » ⁴⁰ Yezu àra ècia pakama gatay na ti àhi ana tay ahkado : « Nəhi ana kəli nahōma, tamal nday təlakkakabá ti akur atəzlah. »

Yezu etəwi ndam Zeruzalem

⁴¹ Ka ya ti Yezu ènjua a Zeruzalem a wudak, èpia kəsa na ti ètəwi ndam ga kəsa nani. ⁴² Àdəm ahkado : « Tamal ti lekələm day kəsəruma ahəmamam kəŋgətum manjəhad sulumani akaba Melefit kana nahōma, akal kəŋgətuma àndava. Ay nihi ti manjəhkiani ke kəli, kipuram do. ⁴³ Nahkay nihi ti vad gani amara, ndam ezir gekəli atara tevelin kəsa gekəli ni tekesl, atəbivu zlam ana kəli e divi bu dèk ga macafəŋa kəli ga mahərana, atəhurkiyu ke kəli àna silik. ⁴⁴ Atabazl kəli dèk, etembedkaba ahay gekəli a dèk besek-besek, atəmbərki akur ka ahàr ga akur nahaŋ do. Adaba mam, kəsərūm sarta ya Melefit àra àmənjanya kəli a ni ndo. »

Yezu a ahay gəđakani ge Melefit ni bu

(Meciy_u 21.12-17 ; Mark 11.15-19 ; Zeŋ 2.13-22)

⁴⁵ Tòru tìnjua a Zeruzalem a ti Yezu àhuriyu a dalaka ga *ahay gəđakani ge Melefit ni vu. Eslini àdi ahàr ana ndam məsəkumoru zlam, mək ànjəki ka magaraya tay e mite va. ⁴⁶ Àhi ana tay ahkado : « Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu, Melefit àdəm : “Ahay goro nahōma, emigi ahay ga *mahəŋgalavù Melefit.” Ay lekələm ti kəmbatumkaba, ègia ahuzl ga ndam akal a.† »

⁴⁷ Kəlaŋ gani naŋ àbu a dalaka ga ahay ge Melefit ni bu, acahi zlam ana mis kəlavad. Eslini gəđakani ga ndam *manjəlabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit ni tādəbafəŋ divi ge mijin naŋ. Gəđakani ga ndam *Zəde ni day tawayay mijin naŋ. ⁴⁸ Ay ti təŋgətfəŋa divi gana ndo, adaba ndam Zəde dèk tawayay ma ga Yezu, təbu təbi slimi ana ma gayan ya adəm ni lala.

20

Təwi ga Yezu ya àgray ni ti way àvi divi gani way ?

(Meciy_u 21.23-27 ; Mark 11.27-33)

¹ Yezu naŋ àbu eslini a Zeruzalem ti a vad nahaŋ àhuriyu a dalaka ga *ahay gəđakani ge Melefit ni vu. Naŋ àbu acahi zlam ana mis, ahi *Ma Məweni Sulumani ana tay nahōma, gəđakani ga ndam *manjəlabakabu mis akaba Melefit akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit akaba gəđakani ndahaŋ tərəkia, ² təhi : « Hi ana leli, kəgray təwi hini nahkay ti kəŋgət divi gani ti eley ? Way àvuk divi gani way ? »

³ Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àdəm : « Nu day nihindifinja zlam bəlaŋ kə kəli a. Həŋgrumufəŋ : ⁴ *baray ge Zeŋ ya àbaray mis ni ti njəda gani Melefit àvi tək, tək day ti mis təvi aw ? »

⁵ Tàra ticia ma na nahkay ti təgray gejewi e kidīŋ gatay bu,

* 19:38 Mənjay Limis 118.26. † 19:46 Mənjay Izayi 56.7 ; Zeremi 7.11.

tədəm : « Tamal məhi : “Melefit əslərbiyu nañ” hi nahəma, ara əhi ana leli : “Kəgəsumkabu pakama gayan ni ndo ni ti kamam ?” ⁶ Ay tamal mədəm : “Mis təvi njəda gani” ti ndam geli ni dek etizligi leli əna akur, adaba tədəm Zeñ ti bay mahəngaray *pakama ge Melefit. » ⁷ Nahkay təhəngrifəñ, təhi : « Maslaña ya ti əvi divi gani ni ti leli məsər do. » ⁸ Eslini Yezu əhi ana tay : « Nu day nədəfi bay ya ti əvu divi ge təwi ya ti nagray ni ana kəli do bilegeni. »

Ma gozogul əki ka ndam məwəs vədan

(Meciy^u 21.33-46 ; Mark 12.1-12)

⁹ Eslini Yezu əhi ma *gozogul hini ana mis ni. Ədəm ahkado : « Zal nahəñ əbu nahəma, əjavu məñ ga zlam * a vədan gayan vu. Kələñ gani əfivü vədan ni a ahar vu ana mis ti təwəs, mək əsləka, ərə e mirkwi ga məpəsiyani zlam gayan. ¹⁰ Sarta ga məpalay bəza ga zlam ni əra əñjia ti bay ga vədan ni əslərbiyu bay məgri təwi afa ga ndam məwəs vədan ni ti təhəlikaboru ja gani gayan. Ay bay məgri təwi ni əra əñjia ti ndam məwəs vədan ni təgəs nañ, təzləb, mək təgaray nañ, arañ day əzay a ahar vu ndo. ¹¹ Eslini bay ga vədan ni əslərbiyu bay məgri təwi nahəñ keti. Əra əñjia ti ndam məwəs vədan ni tindivi nañ cəf cəf, təzləb nañ, mək təgaray nañ, arañ day əzay a ahar vu ndo daya. ¹² Bay ga vədan ni əslərbiyu bay məgri təwi nahəñ keti. Əra əñjia ti ndam məwəs vədan ni təsi ambələk mək təzaba nañ a vədan ni ba, tətəloru. ¹³ Bay ga vədan ni əra əcia ere ye ti əgravu na ti əhi ana ahər : “Nihi ti nagray ni mam ? Nihi nahəma wur goro əbu, nawayay nañ dal-dal, nəsləroru nañ afa gatay. Eminjəa ti atəgəsiki ma.” Nahkay əslərbiyu nañ. ¹⁴ Ay ndam məwəs vədan ni

təra tipia wur na nañ əbu ara ti təzlapay e kidifñ gatay bu, tədəm ahkado : “Nañ tegəni ti mekeji gayan. Makadum nañ ; nahkay ti vədan ni emigi geli.” ¹⁵ Əra əñjikia ka tay a ti təgəs nañ yaw, təzaba nañ a vədan ni ba, tōru təkad. »

Eslini Yezu əhindifinja ma kə tay a, əhi ana tay ahkado : « Bay ga vədan ni amasləkabiya ti aməgri mam ana ndam məwəs vədan ni mam ? ¹⁶ Amara məbazl ndam məwəs vədan ni, mək aməvi vədan ni ana mis ndahəñ. » Mis ya təbu eslini ni təra ticia ma gayan ya ədəm na ti tədəm : « Ere nani ti əgravu dəy-dəy ba ! »

¹⁷ Eslini Yezu aməñjaləñ ana tay lala, əhi ana tay ahkado : « A Wakita ge Melefit bu ni ti əbu məbəkiani :

“Akur nahəñ əbu ti ndam mələm ahay təwayay magray təwi əna nañ ndo.

Ay ti akur gani nani əgia akur ya akay ahay na dek sawan.” †

« Ma gani nani ti lekələm kədəmum awayay adəmvaba ti ahəmamam ? » ¹⁸ Əhi ana tay keti : « Akur gani nani nahəma, tamal maslaña ədədkiya ti maslaña nani aməhučkaba ɲuc ɲuc. Ay tamal akur ni ədəkia ti ni aməñgələdkaba nañ a. »

¹⁹ Ndam *məsər Wakita ge Melefit akaba gədəkani ga ndam *məngalabakabu mis akaba Melefit ni təsəra Yezu ədəmki ma gozogul ni ti ka tay. Təra təsəra ti tədəbay divi ga məgəs nañ ke weceweceni həya. Ay ti tisliki məgəs nañ ndo, adaba aɲgwaz əwərfəña tay kə mis ya təbu eslini dal-dalani na.

Hadam ya təpəli ana bay ga ndam Rom ni

(Meciy^u 22.15-22 ; Mark 12.13-17)

²⁰ Eslini gədəkani nday nani təbu təbi slimi ana Yezu, təslərki biyu

* 20:9 Məñ ga zlam nani ti *viñ. † 20:17 Limis 118.22.

ndam gatay ndahan : ndam nday nani tawayay ti Yezu māmənjaləŋ kà tay akada nday ndam jireni, tawayay ti mādəm ma magədavani ti tågəski naŋ. Gəđákani nday nani tğray nahkay ti adaba tawayay tğəsi naŋ ana bay ga ndam *Rom ya agur had *Zude ni, ti mğrafəŋa seriya. ²¹ Nday nakəŋ tàra tñjikia ti təhi ahkado : « Məsi, məsəra nak ti ere ye ti kəđəm akaba ya kacahi ana mis ni ti dek jiri. Nak ti kicirkaba mis a do, kaməŋjaləŋ ana tay kalakala, kacahi zlam ya ti Melefit awayay ni ana tay ana jiri gani cilin. ²² Nahkay ti Melefit avia divi ana leli a ga mabəhadı hadam ana *bay gəđákani ga ndam Rom a tək, avi ana leli ndo waw ? » ²³ Yezu àra àserikia zuh ana tay a nahəma, àhi ana tay : ²⁴ « Ŋga ŋgazlumubiya sinġu akur-akurana nimi. » Tàra təŋgazlia ti àhi ana tay ahkado : « Àki ka sinġu hini ti mazavu ga ahàr ga way ? Slimi məbəkiani ni ti ga way ? » Təhəŋgrifəŋ, təhi : « Ga bay *Sezar.† » ²⁵ Eslini naŋ nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Tamal nahkay ti həŋgrumi zlam ga bay Sezar zlam gayan, ge Melefit ti ni həŋgrumi ana Melefit zlam gayan. » ²⁶ Nahkay tisliki məgəski Yezu ka ma magudarana kə meleher ge mis ni ndo. Ma gayan ya àhi ana tay ni àgria ejep ana tay a, nahkay təlakkabá te-te.

Mis àməta ti aŋgaba e kisim ba edeđiŋ a waw ?

(Meciy[#] 22.23-33 ; Mark 12.18-27)

²⁷ Ndam *Seduseyən ndahan tərəkia ka Yezu a. Ndam Seduseyən ti təđəm mis àməta ti aŋgaba e kisim ba koksah. Nahkay nday nakəŋ tihindifiŋa ma, ²⁸ təhi : « Məsi, Məwiz àbiki ana leli a wakita gayan ni bu, àđəm ahkado : “Tamal mis nday kà məŋ gatay, bəlan gani àda

wal a, mək àməta, wal gayan ni ewii wur ndo nahəma, ahàr àđəm wur ga məŋani azay wal ni, ti tiwia mekeji ana wur ga məŋani ya àmət na.” § ²⁹ Yaw mis ndahan təbu adəskəla kà məŋ gatay. Gəđákani gatay ni àda wal a, ewifiŋa wur a ndo, mək àmətka. ³⁰⁻³¹ Àra àməta ti mimbiki gayan ni àzay wal ni àmətka, naŋ ya mahkər ni day agray nahkay. Nday adəskəlani ni dek tàza wal na, tiwifiŋa wur a ndo mək təməta. ³² Kələŋ gani wal ni day àməta. ³³ Ay ka fat ya ti mis atanġaba e kisim ba nahəma, wal ni ti way e kidin gatay bu amazay way ? Nday adəskəlani ni dek tàza naŋ a ni. »

³⁴ Yezu nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay, àđəm ahkado : « Ka sarta hini ti zawal akaba wəl təhəlvu. ³⁵ Ay nday ya ti Melefit àgəskabá tay a, atəməta mək atanġaba e kisim ba, atanġahad ka məlan məweni ya Melefit amagraja ni ti zawal ataday wəl va do, wəwal day ataday zawal va do. ³⁶ Nday gani təmət day-day va do, tigi akada ga *məslər ge Melefit ni. Nday bəza ge Melefit, adaba tənġaba e kisim ba. ³⁷ Ge mis ya atanġaba e kisim ba ni ti Məwiz day àbəkia ma gana a wakita gayan ni ba lala. Ka sarta ya epi məŋgəhaf ya aku àgəs ni ti àđəm Bay geli ti naŋ Melefit ga Abraham, Melefit ga Izak, Melefit ge Zekup. * ³⁸ Melefit ti naŋ Melefit ga ndam ya àna sifa ni, do ni ti ga nday ya təməta ni do. Adaba kə eri ge Melefit ti nday dek təbu àna sifa. »

³⁹ Yezu àra àđəma ma na nahkay ti ndam ndahan ya *təsəra Wakita ge Melefit a ni təhi : « Məsi, pakama gayak ya kəđəm ni ti àbəlay. » ⁴⁰ Təđəm nahkay ti adaba aŋgwaz àwərfəŋa tay ge mihindifiŋa ma ndahan a.

† 20:24 Ka sinġu gatay lu ti ndam Rom tagrakiaya mazavu ga bay gəđákani gatay a, təbəkli slimigayan daya. § 20:28 Məŋjay Mimbiki 25.5-6. * 20:37 Məŋjay Mahərana 3.2, 6.

Bay gəḏakani ya amara ni ti nanj way ?

(*Meciy# 22.41-46 ; Mark 12.35-37*)

⁴¹ Yezu àhi ma ana tay keti. Àdəm ahkado : « Mis tādəm *Krist *Bay gəḏakani ya amara ni nanj *Wur ge Devit ti ahəmamam ? ⁴² Adaba Devit àna ahàr gayan àdəm a wakita ge Limis bu :

“Bay Melefit àhi ana bay goro : Njəhadə gwar kà ahar ga daf goro a, a məlanj ga gəḏakani va.

⁴³ Ndam ezir gayak ti anabəhad tay kə meleher gayak akaḏa ga zlam ga bay ya abəki asak ni, ti kəcəlki ka tay.” † »

⁴⁴ « Nəḏəm nahəma, Krist nani ti Devit azalay nanj bay gayan ti, təzalay nanj wur ge Devit keti ti kamam ? »

Ndam məsər Wakita ge Melefit ni
(*Meciy# 23.1-36 ; Mark 12.38-40*)

⁴⁵ Ka ya ti mis dek təbu təbi slimi ana Yezu nahəma, Yezu nakənj àhi ana ndam madəbay nanj ni ahkado : ⁴⁶ « Bumvu slimi, do ni ti ndam *məsər Wakita ge Melefit ni atagosay kəli. Nday ti tawayay məbakabu məgudi, təsawaday àna nanj riya ; tawayay ti mis təgri sa ana tay kə meleher ge mis dek ; tawayay manjəhadvani e kərsi ga gəḏakani vu a ahay ga *mahəngalavù Melefit bu akaba ka məlanj məzum zlam ga wuməri. ⁴⁷ Nday gani nani ti təzum ahay ga wəl madakway mək təpəski ka mahəngalay Melefit, tawayay ti mis tādəm nday ndam jireni. Tagray nahkay ti Melefit amagrafənjə seriya kà tay a, amatraḏ tay àtama ga ndam magudar zlam ndahan na. »

21

Sədaga ga wal madakway ya aranja gayan àbi ni
(*Mark 12.41-44*)

¹ Yezu èheliñ eri, èpi ndam ge elimeni təbu təbiyu sinḡu a məlanj məbiyu sinḡu ga sədaga ni vu. Nanj àbu amənjələnj ana tay nahkay ti ² èpi wal madakway nahanj aranja gayan àbi, àbiyu sinḡu akur-akurani ciḡ-ciḡbeni cə. ³ Yezu nakənj àra èpia ti àdəm ahkado : « Nəhi ana kəli nahəma, wal madakway hini ti aranja gayan àbi, ay sinḡu ya ti àbiyu ni àtama ge mis ndahanj ya təbiyu na dek. ⁴ Adaba mis ndahanj ni dek təgray sədaga nahəma, təbiyu sinḡu ya təgəjəniḡənj kà tay, təsər ere ye ti tagray àna nanj ni va do ni, wal hini ti ni aranja gayan àbi, ay ti àbiya sinḡu ya àfənj na dek. Singu gayan nahanj ga məsəkum zlam məzumani àgəjəniḡənj ndo. »

Yezu adəm etembedkaba ahay gəḏakani ge Melefit na

(*Meciy# 24.1-2 ; Mark 13.1-2*)

⁵ Mis ndahanj təbu təzlapaki ka *ahay gəḏakani ge Melefit ni. Tədəmki ma ka akur gəḏakani ya tēḡezl ahay ni àna nanj ni akaba zlam məḡəlani ya təhəlibiyu ana Melefit a ahay ni bu ni. Yezu àra ècia ma gatay na ti àdəm : ⁶ « Zlam hini ya kəmənjumlənj ni dek ti, vad nahanj amara nahəma, etembedkaba ahay na besək-besək, ku akur bəlanj day amanjəhadki ka akur nahanj va do. »

Yezu azlapaki ka sarta ya amara ni

(*Meciy# 24.3-14 ; Mark 13.3-13*)

⁷ Tàra ticia ma ga Yezu na ti təhi : « Məsi, ere gani amagravu ti ananaw ? Aməsərkaba sarta ya ere nani amagravu wuḏak na ti ahəmamam ? » ⁸ Yezu àhənjgrifənj ana tay, àdəm ahkado : « Bumvu slimi, maslanj àgosay kəli ba. Adaba mis kay atara, ku way way do amədəm nanj ti nu, amədəm nanj ti *Bay gəḏakani ya amara ni ; amədəm sarta gayanj ènjia. Ku

† 20:43 Limis 110.1.

tədəm nahkay nəŋgu ni, kədəbum tay ba. ⁹ Mis atagray silik, atakadənva kə ŋgumna daya, ekicəm ma gani. Kicəma ti kəgrum aŋgwaz ba. Ahər ədəm zlam nday nani tãgravu kwa. Ku tamal tãgrava nahkay nəŋgu ni, mandav ga duniya huya do. »

¹⁰ Yezu àhi ana tay keti : « Ndam ga had ndahan atakadvu akaba ndam ga had ndahan, bəbay ndahan akaba bəbay ndahan. ¹¹ Had amadađay dal-dal a kəsa ndahan bu, a kəsa ndahan bu ləwir amagray, a kəsa ndahan bu ni ti ni arməwər aməgəs mis kay. Zlam ndahan ya tasay aŋgwaz dal-dal ni atagrayu ka had akaba a huđ melefit bu, nahkay mis atəsər arañja ara agravu wudak.

¹² « Ay wudaka zlam gani nday nani dek atagrayu nahəma, mis atəgəs kuli, atəgri daliya ana kuli, atəhəloru kuli a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit vu ga magrafəŋa seriya kè kuli a, atəbiyu kuli a daŋgay vu. Atəhəloru kuli kè meleher ga bəbay, kè meleher ga gəđakani ga ŋgumna daya, adaba lekələm ndam goro : ¹³ nahkay akəŋgətum divi ti etici ma gekuli ya akazlapumku ni. ¹⁴ Ay ere ye ti amagravu ni ti àhəli ahər ana kuli ba simiteni : ka ya ti atəhəloru kuli kè meleher gatay ga magrafəŋa seriya kè kuli a, tihindifinja ma kè kuli a nahəma, ma ya ti akəhumi ana tay ni ti aŋgwaz aməwərki kuli do. ¹⁵ Adaba ere ye ti akədəmum ni akaba məsər zlam gani dek ti nu nuani anədəfiki ana kuli. Nahkay ti maslaŋa amələbi e kidin ga ndam ezir gekuli ni bu aməwəlki kuli ka pakama bi. ¹⁶ Ka sarta gani nani ndam ya atəgəs kuli ti tãgrafəŋa seriya kè kuli a ti ata bəŋ gekuli, ata məŋ gekuli, bəza ga məŋ gekuli, ndam gekuli akaba zləbəba gekuli. Atabazl mis ndahan e kidin gekuli bu ni ti azuhva tay. ¹⁷ Mis dek

etizirey kuli adaba lekələm ndam goro. ¹⁸ Ku tamal nahkay nəŋgu ni, ku məhər ga ahər gekuli bəlaŋ tekeđi amadoru a had do. ¹⁹ Tamal a huđ ga daliya nani bu kəmbərəŋum nu do nahəma, akəŋgətum sifa ya ti Melefit aməvi ana kuli ni. »

Yezu adəm etembəd Zeruzalem
(Meciyu 24.15-21 ; Mark 13.14-

19)

²⁰ Yezu adəm keti : « Ka ya ti ekipuma ndam silik tēvelinja ahər ana Zeruzalem a tekesl nahəma, sərūmki sarta ənjia, atəzum kəsa ni, etembədkaaba ahay a dek. ²¹ Ka sarta gani nani ti ndam ya ka had *Zude ni ahər adəm təcuhworu a həma vu ; ndam ya ti a Zeruzalem ni ahər adəm tãhəraya tãsləka ; ndam ya ti a kəsa ciđ-ciđeni bu ni ti ni tōru təhuriyu a Zeruzalem ba. ²² Adaba a vad nday nani bu ni ti Melefit amatrađvù ndam ga kəsa nani ; ere ye ti adəm a Wakita gayan bu ni dek amagravu. ²³ Ka sarta gani nani ti wál a huđ akaba nday ya ti bəza tãfəŋ ka tay ka ahər ni atasay cicihi ! Ndam ga had nani atəcakay daliya dal-dal, adaba Melefit aməzumki bəruv ka tay. ²⁴ Atara tabazl mis ndahan e kidin gatay bu kay àna maslalam, ndahan ni ti ni atəgəs tay, atəhəloru tay ka had gərgərani dek, tigi evidi. Eslini ndam ya ti tãfəki ahər ke Melefit do ni atəzum Zeruzalem ga njəda. Atəguroru duk abivoru ana mandav ga sarta ya Melefit àvi ana tay ga məgurani ni. »

Mara ga Wur ge Mis a

(Meciyu 24.29-31 ; Mark 13.24-27)

²⁵ Yezu adəm keti : « Zlam ndahan amagrakivu ka fat, ke kiyi akaba ka ata boŋgur. Mis etipia ti atəsər arañja àbu ara agravu. Zlam ndahan amagravu ka had : aməđ amadađay *dəluv gəđakani, dəluv ni amahənday. Zlam nday nani atəsi aŋgwaz ana mis ga məlaŋ ni dek : bəruv amətikaba ana tay a.

²⁶ Ka sarta gani nani ti zlam ya ti amagravu ka had ni aməhəli ahər ana mis, atədəf əna anğwaz tazlazl-zlazl, adaba zlam njəda-njədani a hud melefıt bu atədəfay a məlanğ gatay bu. ²⁷ Ka sarta gani nani ti mis etipi nu *Wur ge Mis anara a maklaḃasl ba əna njəda kay akaba maslaḃay goro a. * ²⁸ Ay lekələm ti ka ya ti zlam nday nani təbu tagravu nahəma, cikəma lala, zum njəda ti kəmənjumoru kama, adaba sarta ge Melefıt ya ahənğay kəli ni ənɟia wudak. »

Yezu azay mazavu ga mənğ ga wəruv
(Meciy^u 24.32-35 ; Mark 13.28-31)

²⁹ Yezu əhi ma ana tay əna ma *gozogul, ədəm ahkado : « Mənjumki mənğ ga *wəruv akaba mənğ ga zlam ndahağ ni. ³⁰ Kipəm ti nday təbu tidi nahəma, kəsəruma mədərdər ənɟia wudak. ³¹ Nahkay day tamal kipəma zlam ya nəhi ana kəli ni nağ əbu agravu nahəma, sərunki *Məğur ge Melefıt ənɟia wudak. ³² Nəhi ana kəli nahəma, wudaka mis ya təbu ka dala nihi ni təmət dek ti zlam nday nani dek amagrava day kwa. ³³ Məlanğ ya agavəla akaba məlanğ ya a ga had ni amandav, ay ti ma goro ya nədəm ni amandav day-day do. »

Bumi slimi ana ahər gekəli

³⁴ Yezu ədəm keti : « Bumi slimi ana ahər gekəli, kəvumi vu gekəli ana zum ga makaḃ kəli ba. Zlam ga duniya əgi eri ana kəli ba daya, do ni ti vad gani nani amərəkia ke kəli a ka məsərki gekəli do. ³⁵ Vad gani nani amərəkia ke kəli a akada ga kəmbazl ya agəs zlam ndacani ni. Adaba vad gani nani eminjikia ti ka ndam ga duniya dek, maslağ bəlanğ tekeḃi amatam do. ³⁶ Nahkay njəhadum eri, hənğalum Melefıt a sarta bu dek ti məvi njəda ana kəli ga matamfəğana kə zlam ya ti ara

agravu na dek, ti anğwaz əwər kəli ge micikeni kə meleher ga *Wur ge Mis ba. »

³⁷ Kələvad Yezu acahi zlam ana mis a dalaka ga *ahay gədəkani ge Melefıt ni bu ga məlafat ; ga məlavad ti ni ahəraya, akoru andəhad a həma ya təzalay *Oliviye ni bu. ³⁸ Kəla miledə du mis dek takoru a dalaka ga ahay gədəkani ge Melefıt ni vu ga məbi slimi ana pakama gayanğ ya adəm ni.

22

Gədəkani ga ndam Zude tawayay tijiğ Yezu

(Meciy^u 26.1-5, 14-16 ; Mark 14.1-2, 10-11)

¹ Wuməri ga ndam *Zude ya təzumvü dipenğ *miwisinjeni do ni ənɟia wudak : təzalay wuməri gani nani *Pak. ² Ka sarta gani nani ti gədəkani ga ndam *mağalabakabu mis akaba Melefıt ni akaba ndam *məsər Wakita ge Melefıt ni təğray sawari ge mijiğ Yezu akal-akal. Təğray akal-akal ti adaba anğwaz əwərfəğa tay kə mis dal-dalani na. ³ Eslini *Seteni əhuriviyu ana Zudas. Zudas gani, slimi gayanğ nahağ ni Iskariyot, nağ bəlanğ ga ndam *asak ga Yezu kru mahar cəeni ni. ⁴ Seteni ni əra əhuriviya ti Zudas nakəğ ərəkioru ka gədəkani ga ndam mağalabakabu mis akaba Melefıt ni akaba ka bəbay ga ndam slewja ya təjəğay *ahay gədəkani ge Melefıt ni. Öru ti ga mağray sawari akaba tay ga mədəfiki Yezu ana tay ti təğəsa nağ a. ⁵ Nday nakəğ təra ticia ma gayanğ na ti təmərə dal-dal, təhi : « Məvuk siŋgu. » ⁶ Zudas nakəğ əgaskabá ma gatay na. Nahkay ədəbay divi ahəmamam ti ara adəfiki Yezu ana tay ti təğəs nağ ka məsər ge mis do ni.

* 21:27 Mənjay Deniyel 7.13.

Təslamalikabu məlañ ga wuməri ga Pak ana Yezu

(*Meciy^u 26.17-25 ; Mark 14.12-21 ; Zeñ 13.21-30*)

⁷ Vad ga wuməri ge dipen *miwisinjeni do ni enjia. A vad ga wuməri ga *Pak nani ti tislifi bəza təmbak ana Melefit. ⁸ Nahkay Yezu əslər ata Piyer nday ata Zeñ, əhi ana tay ahkado : « Dəgum kəslamalumikabu zlam məzumani ga Pak ana leli. » ⁹ Nday nakəñ tihindifiña ma, təhi ahkado : « Kawayay ti mōru məslamalakabu eley ? » ¹⁰ Əhi ana tay : « Ekinjumiya a kəsa gəđakani va nahəma, akəbumkabu ahər akaba zal nahan əcahbiya yam a mandaray va. Ekipəma nañ a ti dəbumiyu nañ a ahay ya nañ ahuriyu ni vu. ¹¹ Akəhurumiya ti humi ana bay ahay ni ahkado : « Məsi geli ədəm : Ahay goro ya ti anara nəzumviyu zlam ga wuməri ga Pak ni akaba ndam madəbay nu ni ti neley ? » ¹² Eslini bay ahay ni amədəfiki ahay nahan gəđakani ka ahər ga ahay nahan ana kəli, zlam dek əvu əndava. Slamatumkabu zlam məzumani ni ti eslini. » ¹³ Nahkay nday nakəñ təsləka, tōru tədi ahər ana zlam ni dek akada ga pakama ga Yezu ya əhi ana tay ni, mək təslamalakabu zlam ga wuməri ga Pak ni.

Yezu avi daf ge Melefit ana ndam madəbay nañ ni

(*Meciy^u 26.26-30 ; Mark 14.22-26 ; 1 Koreñ 11.23-25*)

¹⁴ Sarta ga zlam məzumani əra enjia ti Yezu akaba ndam *asak gayan ni tōru tənjuhəd ka məlañ ga məzum zlam ni. ¹⁵ Eslini Yezu əhi ana tay : « Sarta goro ga macakay daliya enjia wudək. Wudəka nəcakay daliya ni ti nəwaya məzum zlam ga wuməri ga *Pak hini akaba kəli a dal-dal. ¹⁶ Nəhi ana kəli nahəma, anəzumkivu zlam ga wuməri ga Pak ni va do, si ka ya

ti Melefit emendeveñjaba təwi gana a Məgur gayan ba ni kwa. »

¹⁷ Əra ədəm ma nahkay ti əzay hijiyem akaba zum, əgri səsi ana Melefit, əhi ana tay : « Zuma, səm lekələm dəkeni. ¹⁸ Nəhi ana kəli nahəma, kwa kani nisi zum ga wur ge *viñ va do, si a vad ya *Məgur ge Melefit eminjia ni day kwa ti enisi. » ¹⁹ Kələñ gani əzay *dipen, əgri səsi ana Melefit, əsekaba, əvi ana tay, əhi ana tay : « Hini hi ti aslu ga vu goro : navay ti ga mahəngay kəli. Grumoru nahkay, ti kəjalumku ahər. » ²⁰ Kələñ ga məzum zlam ni ti əzay hijiyem akaba zum ni keti, əvi ana tay akada ya əvi dipen ana tay ni, əhi ana tay : « Əna zum ge hijiyem hini ti Melefit awəlkabu pakama gayan akaba ge mis ; məwəlvani nani ti məweni. Awəlkabu ti əna mimiz ga vu goro ; mimiz goro ni aməngəzaya a vu goro ba ti ga mahəngay kəli. » ²¹ Əhi ana tay keti : « Nədəm nahəma, maslaña ya ti aməsəkumoru nu ni ti nañ əbu məzumkabu zlam. ²² Nu *Wur ge Mis nara nəmət akada ge Melefit ya ədəm ni, ay maslaña ya ti asəkumoru nu ni ti amasay cicihi ! » ²³ Ndam asak gayan ni təra ticia ma gayan na ti tihindivu, tədəm way e kidin gatay bu aməgray ere gani nani way.

Gəđakani ya atam mis ndahan ni ti way ?

²⁴ Ndam *asak ga Yezu ni təgray gejewi e kidin gatay bu, tədəm : « Way gəđakani e kidin geli bu atam leli ndahan ni way ? » ²⁵ Yezu əhi ana tay : « Bəbay ga had ndahan təgur had gatay : gəđakani ndahan e kidin gatay bu tawayay ti mis təzalay tay ndam məgri zlam sulumani ana mis. ²⁶ Lekələm zla nahəma, əgravu akada nani e kidin gekəli bu ba simiteni. Ay e kidin gekəli bu ti maslaña ya ti nañ gəđakani atama kəli ndahan na ti mənjuhəd akada ga wur

guziteni kwa sawan. Nahkay day maslaṅa ya agur kuli ni mánjəhad akada ga bay mægri tawi ana mis ni. ²⁷ Nəđəm nahəma, e kidin ga bay ya təzibiyu zlam məzumani nday ata maslaṅa ya azibiyu ni bu ni ti way gəđakani ni way? Gəđakani ti bay ya təzibiyu zlam ni do aw? Ay nu nəngu ni nəbu e kidin gekuli bu akada ga maslaṅa ya ti azibiyu zlam məzumani ana mis ni. ²⁸ Lekulam ti kəbum akaba nu; ku ka ya ti mis təwayay nu ndo nəngu ni kəmbərənum nu ndo. ²⁹ Nahkay nu ti nagraj ahəmamam? Baba əvua bay a, nu day nəvi bay ana kuli bilegeni a Məgur goro bu akada gayan ya əvu ni. ³⁰ Nahkay zla ti akəzumum zlam akaba ekisum zlam akaba nu a Məgur goro bu. Akanjəhadumviyu e kərsi vu ga magrafəna seriya kə dini kru mahar cəeni ge Izireyel na daya. »

Yezu adəm: « Piyer aməđəm əsər nu do »

(*Meciya* 26.31-35; *Mark* 14.27-31; *Zerj* 13.36-38)

³¹ Yezu əhi ma ana Piyer, əđəm: « Simu, Simu, ci day: lekulam ti *Seteni ehindifinə kuli kə Melefit a, awayay agri ana kuli akada ge mis ya ti ataəalakia hilfi ga zlam gayan a ni. ³² Ay nu zla ti nəhəngala Melefit a ti kəmbərən məfəku ahər ba. Ekijikia ke divi a, ay ti akəngəkiya. Akəngəkiya ti vi njəda ana bəza ga muk ni. » ³³ Piyer əhəngrifən, əhi: « Bay goro, nəgəskabu ga morakabani ata nak a danjay vu, ku ga məmətkabani ata nak day nəgəskabu. » ³⁴ Ay ti Yezu əhi ahkado: « Piyer, nəhuk nahəma, kani kani a a huđ ga məlavad bu, wuđaka agwazl azlah ti akəđəm sak mahkər kəsər nu do timey. »

Mbici, mbolu akaba maslalam

* **22:37** Izayi 53.12. † **22:42** Ahalay ti ma ga Yezu ya əđəm ni ti nahkay hi: « Həđakfua hijiyem hina. » A Wakita ge Melefit ya ahaslani ni bu ni ti təđəm məzum bəruv ge Melefit ti akada zum e hijiyem bu, mis tisi ti akad tay.

³⁵ Yezu əhi ana tay ahkado: « Ka sarta ya ti nəslər kuli, ku mbici, ku mbolu, ku kimaka day kəhəlum ndo ni ti, mam əhəcikiva ana kuli a mam? » Təhəngrifən, təhi: « Əbi. » ³⁶ Əhi ana tay: « Ay nihi ti maslaṅa ya ti sinju əvu e mbici gayan bu nahəma, maza, ku zlam gayan a mbolu bu day maza akaba nan a. Maslaṅa ya ti maslalam gayan əbi ni day məsəkumoru azana gayan ti məsəkum maslalam əna sinju gani. ³⁷ Nəhi ana kuli nahəma, maslaṅa ya ti Melefit əđəm a Wakita gayan ni bu: “Atacalkivu nan əkivu ka ndam magudar zlam” * ni ti, maslaṅa gani nani ti nu. Pakama gani nani si agrakuvu kwa. » ³⁸ Eslini təhi ahkado: « Bay geli, maslalam nday hi cə. » Nan nakən əhi ana tay: « Əsli ahkay. »

Yezu əhəngalay Melefit ka həma Oliviye

(*Meciya* 26.36-46; *Mark* 14.32-42)

³⁹ Yezu əhəraya, ərə ka həma *Oliviye akada gayan ya agray kəlavad ni. Əra əhəraya ti ndam mədəbay nan ni tədəboru nan kələn. ⁴⁰ Tərə tinjua eslina ti Yezu əhi ana ndam mədəbay nan ni ahkado: « Həngalum Melefit ti kijumkia ke divi a ka ya ti *Seteni esipet kuli ni ba. » ⁴¹ Eslini Yezu nakən əsləkafəna kə tay a, ərə cak. ərə enjua nahəma, əbəhad mirdim grik, əhəngalay Melefit, ⁴² əđəm ahkado: « Bəba, tamal kawayay ti həđakfua daliya hina, nəcakay ba ti. † Ku nəđəm nahkay nəngu ni, kəgray ere ya nu nawayay ni ba, gray ere ye ti nak kawayay ni sawan. » [⁴³ Eslini *məslər ge Melefit əhərkiaya e melefit ba, əvi njəda. ⁴⁴ Bəruv atikaba daldal, nahkay nan nakən əkadvu

àna mahəŋgalakivu Melefit; endif gayan àndalaya akada ge mimiz na ndal ndal a ga had a.]

⁴⁵ Àra àhəŋgala Melefit a nahkay ti ècikaba cəkwaɗ, àŋgəkia ka ndam maɗəbay naŋ na. Àdi ahàr ana tay nday e dɔwir bu, adaba tàmətaɗkaba àna majalay ahàr a. ⁴⁶ Naŋ nakəŋ àhi ana tay: « Kinjəm dɔwir ti kamam? Cikumaba, həŋgalum Melefit ti kijəmkia ke divi a ka ya ti Seteni esipet kəli ni ba. »

Təgəs Yezu

(*Meciyu 26.47-56; Mark 14.43-50; Zəŋ 18.3-11*)

⁴⁷ Ka ya ti Yezu naŋ àbu azlapay nahkay ni ti mis kay təbu tərəkia. Naŋ ya təzalay naŋ Zədas, naŋ bilin ga ndam *asak ga Yezu kru mahar cœeni ni, àdibiyu kama ana tay. Tàra tinjia ti Zədas nakəŋ àrəkia ndorəŋa ka Yezu a ga məgri sa àna məfəki ma ka tuwər a. † ⁴⁸ Eslini Yezu àhi: « Zədas, kəsəkumoru nu *Wur ge Mis ti àna məgru sa nahkay hi zla do aw? » ⁴⁹ Nday ya təbu akaba Yezu ni tàra tìpia ere ye ti àgravu na ti təhi ana Yezu: « Bay geli, mākadvu akaba tay àna maslalam geli ni aw? » ⁵⁰ Eslini mis bilin e kidin gatay bu àsi maslalam ana bay məgri təwi ana gəɗakani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni, àsifəŋa slimi ga ahar ga ɗaf a həndad. ⁵¹ Ay Yezu àdəm: « Mbrəŋum, èslia nahkay. » Mək ènjifin kà mələŋ ge slimi ga maslaŋa nani, àhəŋgaraba naŋ a.

⁵² Kələŋ gani Yezu àhi ma ana gəɗakani ya tàra ga məgəs naŋ a ni. Nday nani ti gəɗakani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit akaba gəɗakani ga ndam majəgay *ahay gəɗakani ge Melefit akaba gəɗakani ndahaŋ. Àhi ana tay ahkado: « Kədəgumkua àna maslalam akaba aday a, kəgəsum nu akada nu zal akal,

⁵³ ambatakani do nəbu akaba kəli a dalaka ga *ahay gəɗakani ge Melefit ni bu kəlavad. Ay ti kinjəmfu ndo timey! Ay nihi ti sarta ge təwi gekəli akaba ge *Seteni bay məgur mələŋ zin-zijeni ni ènjia. »

Piyer adəm naŋ àsər Yezu do

(*Meciyu 26.57-58, 69-75; Mark 14.53-54, 66-72; Zəŋ 18.12-18, 25-27*)

⁵⁴ Eslini mis ni təgəs Yezu. Tàra təgəsa naŋ a ti təzoru naŋ, təfiyu naŋ a ahay ga gəɗakani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni vu. Piyer ti ni naŋ drij àɗəbabiyu Yezu. ⁵⁵ Tòru tinjəa ti mis tēbefta aku a dalaka ba, nday təbu tənjafeŋ. Piyer day ànjəhadkivu ka tay. ⁵⁶ Nday təbu tənjafeŋ kà aku ni nahkay ti wal nahaŋ àbu, agray təwi eslini. Àra èpia Piyer a manjəhadani kè eri ga aku na ti àmənjaləŋ lala, àdəm: « Maslaŋa hini day mis ga Yezu. » ⁵⁷ Eslini Piyer àhi: « Aha, nəsər naŋ do timey, wal hini. »

⁵⁸ Àra àpəsa ɓal ti zal nahaŋ èpia Piyer a keti, àhi: « Nak day ndam gatay gani. » Piyer nakəŋ àhi: « Nu mis gatay do timey, maslaŋa goro. »

⁵⁹ Àra àpəsa keti ka ahàr gana agray njemdi ɓələŋ nahəma, maslaŋa nahaŋ àmbrəŋ ma gani ndo, àdəm: « Eɗeɗin naŋ mis ga Yezu, adaba naŋ zal Gelili. » ⁶⁰ Piyer àhi: « Maslaŋa goro ni, nəsər ere ye ti kədəmku ni do. » Piyer naŋ àbu azlapay nahkay ti agwazl àzlah huya. ⁶¹ Eslini Bay geli àmbatkibiyu ma ke Piyer, àmənjaləŋbiyu ndekwa. Nahkay Piyer nakəŋ ma ga Bay geli ya àhi: « Kani kani a wudaka agwazl àzlah ti akədəm sak mahkər kəsər nu do timey » ni àŋgiaya a ahàr ba.

† 22:47 Ka sarta nani ti kəlavad mis təgri sa ana mis ya ti tawayay tay dal-dal ni àna məfəki ma kà tay kà tuwər.

62 Eslini àhàraya e mite va, ètawi dal-dal.

Teyefiŋ kà Yezu

(Meciyu 26.67-68 ; Mark 14.65)

63 Nday ya tàjəgay Yezu ni tēyefiŋ, tàzləb naŋ. 64 Təkambahi eri, tihindifiŋa ma, tēhi : « Tamal nak bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit ti sərəkaba, way əzləb kur ni way ? » 65 Tindivkivu naŋ àna ndivey ndahaŋ kay.

Tagrafəŋa seriya kà Yezu a kè meleher ga gəđákani ga ndam Zude a
(Meciyu 26.59-66 ; Mark 14.55-64 ; Zeŋ 18.19-24)

66 Məlaŋ àra əsla nahəma, gəđákani ga ndam *Zude, gəđákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit ni taŋgasvu. Nahkay təzəbiyu Yezu kè meleher gatay ga magrafəŋa seriya. 67 Tihindifiŋa ma, tēhi : « Tamal nak *Krist *Bay gəđákani ya amara ni ti hi ana leli. » Naŋ nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay, ədəm : « Tamal nəhia ana kəli nihi day nəsəra akəgəsukumabu do. 68 Tamal nihindifiŋa ma kè kəli a day akəhəŋgrumufəŋ do. 69 Ay nəhi ana kəli nahəma, ku kani səruma nu *Wur ge Mis ananjəhad a məlaŋ ga gəđákani bu kà ahar ga dəf ge Melefit Bay njeđa-njeđani ni.Š » 70 Tàra ticia ma ya ədəm na ti nday dek tēhi : « Nahkay ti nak Wur ge Melefit aw ? » Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay : « Nu gani : kədəmum ti lekələm lekələmeni àna ahər gekəli. » 71 Eslini nday nakəŋ tədəm : « Madəbay ndam sedi ndahaŋ kamam mba mam ? Leli leleni àna ahər geli micifiŋa a ma gayan ba ni. »

Š 22:69 Mənjay Limis 110.1.

23

Təzoru Yezu kè meleher ga bay Pilet

(Meciyu 27.1-2, 11-14 ; Mark 15.1-5 ; Zeŋ 18.28-38)

1 Mis ni dek tici-kaba hurum, təzoru Yezu kè meleher ga bay *Pilet. 2 Tòru tinjua ti nday nakəŋ təcalki naŋ ka zlam magudarani, tēhi ana bay ni ahkado : « Mədi ahər ana maslaŋa hini naŋ àbu ewisiŋkabu ndam ga had geli. Ədəm təpəli hadam ana *Sezar ba, ədəm naŋ *Krist, naŋ bay. » 3 Pilet nakəŋ àra ecia ma na ti ehindifiŋa ma kà Yezu a, àhi : « Nak ti bay ga ndam *Zude ededfiŋ aw ? » Àhəŋgrifəŋ, àhi : « Nak kədəm. » 4 Eslini Pilet àhi ana gəđákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba mis macakalavani ni ahkado : « Maslaŋa hini ti nədi ahər ana zlam magudarani gayan ga məwəl naŋ àna seriya ndo timey. » 5 Ay nday nani təmbrəŋ ma gani ndo, tədəm : « Ədəm mis təgəsiki ma ana ŋumna ba, àchahia ma gana ana mis ga had *Zude na dek. Ànjəkibiya kwa e Gelili bədak, àbaya ahalay a. »

Təzoru Yezu kè meleher ga bay Erot

6 Pilet àra ecia ma nana ti ədəm : « Naŋ hini ti zal Gelili aw ? » 7 Tàra təhia Yezu naŋ ga had ga Erot ya agur na ti Pilet nakəŋ ədəm tòru àna naŋ afa ga Erot, adaba ka sarta gani nani ti Erot naŋ àbu a Zerəzalem daya. 8 Erot àra epia tinjia àna Yezu a ti amərva dal-dal, adaba ecia pakama ya təzlapaki na. Àpəsa àwaya ti mīpi Yezu ; awayay ti Yezu mągraya ere ye ti mis tīpi day-day ndo na. 9 Nahkay ehindifiŋa ma kà Yezu a gərgəri kay, ay ti Yezu àhəŋgrifəŋ ndo. 10 Gəđákani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam *məsər

Wakita ge Melefit ni day tǝbu eslini, tacalki Yezu ka zlam magudarani kay dal-dal. ¹¹ Kǝlǝŋ gani Erot akaba ndam slewja gayan tǝyefiŋ kǝ Yezu, tǝmǝnjalǝŋ akada ǝsli mis e eri gatay bu ndo. Tǝfǝki mugudi sulumani ge meyefiŋeni ; tǝra tǝyefiŋa ti Erot nakǝŋ ǝdǝm tǝhǝŋgororu Yezu afa ge Pilet, mǝk tǝhǝŋgoru naŋ. ¹² Ahaslani nahǝma Erot nday ata Pilet ti nday ke ezir, ay kǝ fat nani ti tiŋi ka zlǝba hǝya.

Pilet avi divi ana mis ga makad Yezu

(Meciy^u 27.15-26 ; Mark 15.6-15 ; Zeŋ 18.39-19.16)

¹³ Tǝra tiŋjia ǝna Yezu a ti Pilet ǝzalakabu gǝdǝkani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni, gǝdǝkani ndahaŋ akaba ndam *Zǝde ndahaŋ ni. ¹⁴ ǝhi ana tay ahkado : « Kǝzumubiyu maslaŋa hini, kǝhumu ǝwisin ndam ga had *Zǝde. Nahkay nihindifiŋa ma kǝ meleher gekǝli a, ay ti zlam ya kǝcalumki naŋ, kǝdǝmum ǝgudara ni ti nu nǝdi ahǝr ku bǝlaŋ ndo. ¹⁵ Erot day ǝdi ahǝr ana magudar gayan ndo, nahkay ǝhǝŋgribiyu naŋ ana leli ni. Nihi ti maslaŋa hini magudar gayan ǝbi ga makadki naŋ di bi. ¹⁶ Nihi nahǝma nǝhi ana ndam slewja goro ni tǝzlǝb naŋ, kǝlǝŋ gani anafǝkad naŋ. » [¹⁷ Kǝla wumǝri ga *Pak lu, Pilet si ǝfiaya zal daŋgay a bǝlaŋ ana ndam Zǝde a kwa.] ¹⁸ Pilet ǝra ǝdǝm ma nahkay ti nday ye eslini ni dǝk tǝzlah, tǝdǝm : « Jiŋa maslaŋa hina, fiaya Barabas ana leli a. » ¹⁹ Barabas ti tǝfiyu naŋ a daŋgay vu ǝdǝba naŋ e kidin ge mis ya tǝkadvu akaba ŋgumna a Zerǝzalem ni bu, azuhva gayan ya ǝkad mis ni daya. ²⁰ Pilet ǝwayay mafǝkad Yezu, nahkay ǝhǝŋgri zuh ana ma gayan ya ǝhi ana tay ni. ²¹ Ay nday nakǝŋ tǝzlah, tǝdǝm : « *Darfǝŋ naŋ kǝ tǝndal ! Darfǝŋ naŋ kǝ tǝndal ! » ²² Pilet

ǝhǝŋgri zuh ana ma ni ya mahkǝr, ǝhi ana tay ahkado : « Ay ti ǝgudar mam ? Magudar gayan ya tǝkadki naŋ ti nǝdi ahǝr ndo. Nahkay nǝhi ana ndam slewja goro ni tǝzlǝb naŋ, kǝlǝŋ gani anafǝkad naŋ. » ²³ Ay nday nakǝŋ tǝzlah kay kay, tǝdǝm : « Darfǝŋ naŋ kǝ tǝndal ! » Tǝzlahkivu kay kay. ²⁴ Tǝra tǝzlah nahkay ti Pilet nakǝŋ ǝgǝskabu ga mǝgri ere ye ti tihindifiŋa ni ana tay. ²⁵ ǝfiaya maslaŋa ya ti tihindifiŋa ni ana tay a. Naŋ ti maslaŋa ya ti tǝfiyu a daŋgay vu ǝdǝba tǝkadva akaba ŋgumna, ǝkada mis a ni. Yezu ti ni, Pilet ǝhi ana ndam slewja gayan ni tǝgri ere ye ti ndam Zǝde tawayay ni.

Tadarfǝŋ Yezu kǝ tǝndal

(Meciy^u 27.32-44 ; Mark 15.21-32 ; Zeŋ 19.17-27)

²⁶ Ka ya ti ndam slewja ni tǝzoru Yezu ga makad naŋ nahǝma, tǝdi ahǝr ana zal Sireŋ nahaŋ, slimi gayan Simu, naŋ ǝbu aslǝkabiya e gili a. Eslini nday nakǝŋ tǝfǝki ŋgasa ga mazay tǝndal ga *madarfǝŋ Yezu ni ti mǝdǝboru Yezu ǝna naŋ kǝlǝŋ. ²⁷ Ndam *Zǝde dal-dal tǝbu tadǝboru Yezu, wǝl day tǝkibu ka tay titǝwioru naŋ, tagroru delǝlǝ. ²⁸ Eslini Yezu nakǝŋ ǝmbatkibiyu ma ka wǝl ni, ǝhi ana tay ahkado : « Wǝl Zerǝzalem, kitǝwǝm nu ba. Tǝwǝm ti vu gekǝli, tǝwǝm bǝza gekǝli daya. ²⁹ ǝdǝba sarta amara, mis atǝcakay daliya dal-dal. Ka sarta gani nani ti atǝdǝm : “Wǝl dǝgal tǝmǝrvu, wǝl ya tiwi bǝza ndo, bǝza ti si duwa gatay ndo ni, tǝmǝrvu.” ³⁰ Mis atǝnjǝki ka mǝdǝmani hǝma gǝdǝkani tǝmbǝdkiaya ka tay a, bǝza hǝma tǝŋgaha tay a. * ³¹ Nu nǝcakay daliya nihi ti agravu akada ga aku ya azum biyem mideni ni, lekǝlum ti ni akacakum daliya ti

* 23:30 Mǝnjay Oze 10.8.

amagravu akada ga aku ya azum biyem mikuleni ni. »

³² Ndam magudar zlam ndahan tabu nday cɛ; ndam slewja ni tahəloru tay akaba Yezu ga moru *madarfəŋ tay kà təndal.

³³ Tòru ka məlanə nahanə; məlanə gani nani ti təzalay « Aslat ga Ahàr. » Tòru tinjəa eslina ti tadarfəŋ Yezu kà təndal; tadarfəŋ ndam magudar zlam cəeni ni kà təndal ndahanə daya, bəlanə gani ka ahar ga daf ga Yezu, nanə nahanə ni ka ahar ga gəjar gayanə. ³⁴ Eslini Yezu àdəm: « Bəba goro ni, təsər ere ya tagray ni do, nahkay mbərfəŋa kà tay a. » Ndam slewja ni tàra tadarfəŋa nanə kà təndal na nahkay ti tagraki ca-ca àki ka azana gayanə ni bəlanə àna bəlanə ti təsər way azum way. ³⁵ Mis dal-dalani ya tādəboru nanə ni tabu tamənjələŋoru. Eslini gəđakani gatay ni tēyefiŋ kà Yezu, tādəm: « Àhəŋga mis ndahanə a. Tamal ti nanə *Bay gəđakani ya ti Melefit àdaba, àslərbiyu ni nahəma, mähəŋgay ahàr gayanə gayanəni zla aw. » ³⁶ Ndam slewja ni day tēyefiŋ, tàhəđakfəŋoru ga məvi zum cecəwekeni. ³⁷ Təhi: « Tamal nak bay ga ndam Zəde edefiŋ ti həŋgay ahàr gayak gayakani zla aw. » ³⁸ Àbu məbəkiani ka təndal ni, agavəla ga ahàr ga Yezu ni: « Hini ti bay ga ndam Zəde. »

³⁹ Eslini bəlanə ga ndam magudar zlam cəeni ya tadarfəŋ tay kà təndal ni èndivi Yezu, àhi ahkado: « Nak ti Bay gəđakani ya tādəm amara ni do aw? Tamal nak gani ti həŋgay ahàr gayak gayakani ti kähəŋgay leli bilegeni zla aw. » ⁴⁰ Ay maslanə nahanə ni àra ècia ma gayanə na ti àləgi, àhi: « Nak ti kəgrafəŋa aŋgwaz kə Melefit a do ni ti kamam? Təbu tabazl leli akada ya takad nanə ni, ⁴¹ ay tabazl leli ti kigeni, adaba məgudara zlam ya

àgəsiki tabazlki leli na. Nanə ti àgudar aranjə ndo simiteni. » ⁴² Mək àhi ana Yezu: « Yezu, ka ya ti akara kəzum bay gayak nahəma, jalaku ahàr, nàgəjazlkuk ahàr ba ti. » ⁴³ Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi: « Nəhuk nahəma, kani kani a akara kanjəhad akaba nu a məlanə sulumani ge Melefit bu.† »

Yezu amat
(Meciya 27.45-56; Mark 15.33-41; Zəŋ 19.28-30)

⁴⁴⁻⁴⁵ Ka gani nani, fat àra ècika tirked-ked ka ahàr melefit a ti àmbrəŋ masladani, àsladay va do. Nahkay məlanə dek ègia ziŋ-ziŋena duk àbivoru àna njemdi mahkər ya ga mələkarawa. Eslini azana ga mahay gəđakani ga məlanə *njəlatani ya ti a hudə ga *ahay gəđakani ge Melefit bu ni ègəzlehvu kwar kala-kala. ⁴⁶ Ka sarta gani nani ti Yezu àzlah kay kay, àdəm: « Bəba goro ni, nəfukvù sifa goro ni a ahar vu.‡ » Àra àdəma nahkay ti àmət huya. ⁴⁷ Bay ga ndam slewja ni àra èpia ere ye ti àgravu na ti àzəlbay Melefit, àdəm: « Maslanə hini ti mis jireni edefiŋ. »

⁴⁸ Mis kay tabu eslini: tàra ga mamənjələŋ ka zlam ya təgri ana Yezu na. Ay tàra tìpia ere ye ti àgravu na ti àhəlia ahàr ana tay a, tàsləka àna tuway a. ⁴⁹ Ndam ga Yezu dek akaba wál ya tādəbabiyu nanə kwa e Gelili ni tabu cak tamənjoru, tìpia ere ye ti àgravu na daya.

Təfiyu kisim ga Yezu e mindiviŋ vu
(Meciya 27.57-61; Mark 15.42-47; Zəŋ 19.38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Zal nahanə àbu, slimi gayanə Zəzef, nanə ga kəsa Erimete, ka had *Zəde. Maslanə nani ti mis sulumani, jireni daya; nanə àbu ajəgay *Məgur ge Melefit. Nanə bilinə ga gəđakani ge *seriya ga ndam *Zəde, nanə gani àgəsiki zlam ya nday

† 23:43 Məlanə sulumani ge Melefit ti awayay adəmvaba dini sulumani (mənjay Məŋgahani 2.7).

‡ 23:46 Limis 31.6.

tàgray ni ana tay ndo. ⁵² Naŋ nakəŋ òru afa ge Pilet, èhindi kisim ga Yezu ni. ⁵³ Pilet àra àvia divi gana ti Zəzef òru àzaya kisim na kà təndal na, àkambah, mək àfiyu e mindiviŋ vu. Mindiviŋ nani ti miliyeni a pəlad vu : təfiyu kisim ga maslaŋa nahaŋ day-day ndo. ⁵⁴ Fat nani ti fat ga zləma ; vad *məpəsabana anjəki wudək.

⁵⁵ Wál ya tàdəbabiyu Yezu kwa e Gelili ni tàdəboru Zəzef ke mindiviŋ ni, tìpi ahəmamam təfiyu kisim ni. ⁵⁶ Tàra tìpia ti tàsləkabiya ga maslamalakabu tersel akaba zlam ndahaŋ ya tizi àbəlay ni. A vad məpəsabana ba nahəma təpəsaba tàgray təwi ndo, akada ge *Divi ge Melefit ya àvay ni.

24

Yezu aŋgaba e kisim ba

(Meciya 28.1-10 ; Mark 16.1-8 ; Zenj 20.1-10)

¹ A vad ye enjenjeni ga gosku nahəma, wál ni tòru də ge miledə ke mindiviŋ ni. Tòru ti àna tersel gərgəri ya ti tàslamalakabu ni. ² Tòru tìnjəa ti tìpi belim ge mindiviŋ ni məbələdkiana. ³ Nahkay təhuriyu e mindiviŋ ni vu. Tàra təhuriyu nahəma, tədi ahàr ana kisim ga Bay geli Yezu ni ndo. ⁴ Eslini təsər ere ye ti tagray ni do. Nday təbu nahkay ti mis cə təŋgəzlivu ana tay, məbakabu azana masladani. ⁵ Wál ni tàra tìpia tay a ti tagra aŋgwaz a, təhəŋgaroru eri gatay a had. Eslini mis cəeni ni təhi ana wál ni : « Kədəbum mis ya naŋ eri ni e kidiŋ ga nday məmətani ni bu ni ti kamam ? ⁶ Àŋgaba e kisim ba, naŋ àbi ahalay va bi. Lekuləm kəsərūmki ka pakama ya àhi ana kəli ka ya ti naŋ e Gelili ni do aw ? ⁷ Eslini àhi ana kəli ahkado : “Ahàr àdam nu *Wur ge Mis ti təgəsi nu ana ndam magudar zlam, ti təkad nu kà təndal, ti nàŋgaba a vad ya mahkər a.” » ⁸ Wál ni tàra tìcia nahkay ti

təsərki ka ma ga Yezu ya àhi ana tay ni.

⁹ Wál ni tàra tàsləkabiya ke mindiviŋ na ti təŋgəhad ma gani dek ana ndam *asak kru mahar bəlaŋani ni akaba ana ndam *madəbay Yezu ndahaŋ ni dek. ¹⁰ Wál ya təŋgəhad ma ni ti ata Mari ga kəsa Magədala ni, Zeni, Mari məŋ ge Zek akaba wál ndahaŋ. Ndam asak ni tàra tìci ma na ti ¹¹ təjalay a ahàr gatay bu ma ga wál ni ma masakani, nahkay təgəsiki ma gatay ni ana tay ndo. ¹² Ay zla ti Piyer àsləka, àcuhworu ke mindiviŋ ni. Òru ènjəa ti àndəhad ahàr, àməŋjiyu e mindiviŋ ni vu, èpi gabaga duca cilin. Eslini ti àsləkabiya, àra a magam a. Ere ye ti èpibiyu ni àgria ejep a dal-dal.

Yezu aŋgəzlivu ana ndam madəbay naŋ cə

(Mark 16.12-13)

¹³ Ka fat gani nani ndam *madəbay Yezu ndahaŋ cə təbu takoru a kəsa nahaŋ vu, slimi ga kəsa gani driŋ akaba Zeruzalem, mis asawaday njemdi cə e divi bu day kwa ti enjiyu. ¹⁴ Nday nakəŋ təbu təzlapakioru e kidiŋ gatay bu àki ka zlam ya àgravu ni dek. ¹⁵ Nday təbu təzlapay e kidiŋ gatay bu, tagray gejewi nahkay ti Yezu nakəŋ àcay tay e divi bu mək tərakaboru ka ahar bəlaŋ. ¹⁶ Ay ti təsərka ba naŋ a ndo, adaba akada araja àsikia ke eri ana tay a.

¹⁷ Eslini Yezu àhi ana tay ahkado : « Kazlapumkibiyu ka mam e divi bu ni mam ? » Tàra tìcia ma gayan na ti nday nakəŋ tìcika, ahàr àbu ahəli ana tay. ¹⁸ Eslini biliŋ gatay, slimi gayan Kleyəpes, àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Nak ti nak zal mirkwi aw ? Ere ye ti àgravu a Zeruzalem a vad nday ndani bu ni ti nak cilin kici ndo zla do aw ? » ¹⁹ Yezu nakəŋ àhi ana tay : « Mam àgravu mam ? » Təhi : « Ere ye ti àgrakivu ka Yezu zal Nazaret ni. Naŋ gani nani ti

bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit ; pakama gayan̄ ya àdəm ni dek akaba tawi gayan̄ ya àgray ni dek ti àgray àna njəda ge Melefit. Nahkay àbəlafəŋa kè Melefit a, àbəlafəŋa kè mis a dek daya. ²⁰ Ay ti ndam geli gəđákani ya tan̄galabakabu mis akaba Melefit ni akaba gəđákani geli ndahan̄ ni tégəsi nan̄ ana ndam *Rom ti tãgrafəŋa seriya ge kisim a, mək *tãdarfəŋ nan̄ kã təndal. ²¹ Leli ti ni məđəm amal nan̄ àhəŋgay ndam *Izireyel. Akaba nani dek, nihi tegi vad̄ mahkər kani, zlam gani àgravu ni. ²² Ay ti wál ya təbu akaba leli ni ndahan̄ təhia pakama ga mægri ejep ana leli a. Tòru kè mindiviŋ d̄a ge miled̄a ti ²³ tədiviyu ahàr ana kisim ga Yezu ni ndo, mək tãsləkabiya, təhi ana leli tìpibiya *məslər ge Melefit a. Məslər ge Melefit ni təhibiyu ana tay Yezu nan̄ àbu àna sifa gayan̄. ²⁴ Nahkay ndam geli ndahan̄ day tóra ke mindiviŋ na. Tìnjua ti tədi ahàr ana mindiviŋ ni akada ga wál ya tan̄gəhad̄i ana leli ni. Ay ti tìpibiya Yezu ndo. »

²⁵ Yezu àra ècia pakama gatay na ti àhi ana tay ahkado : « Lekuləm ti endisl àniviya ana kuli bi aw ? Kicəmaba ma ga ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit àna weceweci do ni ti kamam ? ²⁶ Ngay ahàr àdəm si *Bay gəđákani ya amara ni àcaka daliya nahkay day kwa, mək kwa ti Melefit amazəbay nan̄ ti mīgi gəđákani kè eri ge mis dek ti kicəm do waw ? » ²⁷ Eslini Yezu nakəŋ àdafiaba pakama ge Melefit ya àdəmki ka nan̄ a Wakita ge Melefit bu na dek ana tay a. Ànjiki ana tay ka ge Məwiz ni, àdafiaba ga ndam ndahan̄ ya tãhəŋgaray pakama ge Melefit na dek daya.

²⁸ Tòru tìnjua a kəsa ya takoru ni va wudak nahəma, Yezu akoru zlam gayan̄ akada asafəŋa divi kà kəsa na. ²⁹ Eslini nday nani təhi : « Besa day, kòru ba, njəhada akaba leli a, adaba tegi fat àdiya, məlan̄

nan̄ àbu edizi timey. » Nahkay təhuriyu tan̄jəhad̄ a kəsa ni vu akaba tay. ³⁰ Tàra təhəliaya zlam məzumani ana tay a ti Yezu àzay *dipeŋ ni, àgri səsi ana Melefit, èsekaba, àvi ana tay. ³¹ Nday nakəŋ tóra tìpia gayan̄ ya àgray nahkay na ti eri gatay ni ègia kweləŋ-kweləŋ, təsər nan̄. Ay tóra təsəra nan̄ a ti tìpi nan̄ va do, nan̄ àbi. ³² Eslini təđəm e kidiŋ gatay bu ahkado : « Zlam ya ti àhi ana leli e divi bu, àdəmki ka Wakita ge Melefit ni ti mīciaba ni ti àməriə məbərurv ana leli a do waw ? »

³³ Nday nakəŋ tìcikaba həya, tan̄goru a Zeruzalem. Tòru tìnjua ti tədi ahàr ana ndam asak ga Yezu kru mahar bəlan̄ani ni macakalavani akaba mis ndahan̄. ³⁴ Eslini nday ndahan̄ ni təhi ana mis cəeni nakəŋ ahkado : « Bay geli àŋgaba e kisim ba eded̄iŋ eded̄iŋena ! Simu èpi nan̄ a. » ³⁵ Nday cəeni ni day tan̄gəhad̄ ere ya àgrakivu ka tay e divi bu ka ya ti takoru e Emeyəs ni akaba gatay ya təsər Yezu ka ya ti èsekaba dipen̄ a ni.

Yezu an̄gazlivu ana ndam madəbay nan̄ ni

(Meciya 28.16-20 ; Mark 16.14-18 ; Zəŋ 20.19-23 ; Tawi 1.6-8)

³⁶ Nday cəeni ni təbu təzlapay nahkay ti mis ni dek tìpi Yezu nakəŋ nan̄ jika e kidiŋ gatay bu. Àhi ana tay ahkado : « Melefit mægri sulum gayan̄ ana kuli. » ³⁷ Nday dek məbərurv àtikaba ana tay a, an̄gwaz àwəra tay a dal-dal, adaba təđəm maslan̄a àmbavakiva ka tay a. ³⁸ Eslini Yezu àhi ana tay ahkado : « Kəgrum an̄gwaz ti kamam ? Ngay hini nu ti kəgəsumkabu do ni ti kamam ? ³⁹ Mənjumki ahar goro ni akaba asak goro ni. Hini nu timey ! Njəmfu, mənjumlu lala. Kipəma nu nəbu àna aslu akaba aslat ga vu goro. Mis məmbavani ti nahkay hi do. » ⁴⁰ Ka ya ti nan̄ àbu ahi ma ana tay nahkay ni ti an̄gazli

ahar gayan ni akaba asak gayan ni ana tay. ⁴¹ Tàra ticia ma gayan na ti àgria ejep ana tay a, tàmərva àsaḅay, ay kekilenḅa tægaskabu ḅgay nan edeḅin faḅ ndo. Nahkay Yezu nakəḅ àhi ana tay : « Zlam məzumani àfəḅ kè kuli ahalay bi aw ? » ⁴² Nday nakəḅ təziaya telma ge kilif mətusana, ⁴³ mək àzay, àzum kè eri gatay. ⁴⁴ Eslini Yezu àhi ana tay ahkado : « Ere ye ti àgrakuvu ni ti nəhia ana kuli a ahaslana ka ya ti nu nəbu akaba kuli na. Nəhi ana kuli ahkado təḅəmkua pakama, təbəkia ma gana e *Divi ge Melefit ya àḅəfiki ana Məwiz ni ba akaba a wakita ga ndam mahəḅgaray *pakama ge Melefit ba akaba a wakita ge Limis ba. Pakama nani ya təḅəmku ni ḅek ti si agravu kwa. »

⁴⁵ Eslini nan nakəḅ àvi məsər zlam ana tay ga miciba zlam ya a Wakita ge Melefit bu na. ⁴⁶ Àhi ana tay ahkado : « Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : “*Bay gəḅakani ya amara ni ti si àcaka daliya kwa, təkada nan a, mək a vad ya mahkər angaba e kisim ba kwa.” ⁴⁷ Kələḅ gani zla nahəma, atəhi ma ana mis ga had ga mələḅ ni ḅek àna slimi gayan, si tàmbatkaba majalay ahər gatay a, day kwa ti Melefit ambərfəḅa zlam magudarani gatay ni kà tay a. Atəḅjəki ka məḅəm ma gani a Zeruzalem. ⁴⁸ Pakama gani nani təḅəmkı ti ka nu. Ndam sedi gani ti lekələm. ⁴⁹ Nu ti anəslərıbiyu Məsuf ya ti Baba goro àḅəm aməvıbiyu ana kuli ni ana kuli. Ay lekələm ti ni nəhaduma a Zeruzalem a duk abıvoru ana vad ya ti Məsuf gani nani amərəkia ke kuli a, aməvi nəḅəḅa ge Melefit ḅek ana kuli ni. »

*Melefit azoru Yezu e melefit vu
(Mark 16.19-20 ; Təwi 1.9-11)*

⁵⁰ Yezu àra àhia pakama nana ana tay a ti òru àna tay gwar a Betani. Òru èḅjəa eslina ti àhəlkiuru

ahar ka tay agavəla, àgri *sulum ge Melefit ana tay. ⁵¹ Ka ya ti nan àbu agra sulum ge Melefit ana tay ni ti àsləkafəḅa kà tay a, Melefit àzoru nan agavəla a huḅ melefit vu. ⁵² Nan àbu asləkafəḅa kà tay a ti nday nakəḅ təḅəḅgriuru ahər a had, meleher ndıḅa ndıḅa ana had. Kələḅ gani təḅḅa a Zeruzalem àna məmərana dal-dal. ⁵³ Kələvad təhuriyu a dalaka ga *ahay gəḅakani ge Melefit ni vu, tanjəhad eslini ruk, tazləbay Melefit.

**Ma M_uweni
Sulumani ya Zerj
àbèki ni
Ere ye ti mädämki ka
Ma M_uweni
Sulumani ya Zerj
àbèki ni**

Maslaŋa ya ti àbèki wakita ge Zerj ni adafay slimi gayaŋ a wakita ni bu ndo. Ku tamal nahkay nənŋu ni, kwa ka mənŋjeki gani ndam ga Yezu dek tāsəra àbèki ti Zerj zal asak gayaŋ ni. A wakita ni bu àbèki slimi ga ndam asak ga Yezu ndahaŋ ni, ay àbèki slimi gayaŋ gayaŋani ndo ; àbèki « naŋ ya ti Yezu awayay naŋ kayani ni » ciliŋ (13.23 ; 19.26 ; 20.2 ; 21.7, 20).

Zerj àsəra majalay ahər ga ndam Zude ya tajəgay Krist Bay gəđakana ya amara na (1.20-21 ; 7.40-42). Àsəra manjəhad ga ndam Zude a : gatay ya tizirey ndam Samari na (4.9), ya tekeli kəđi ana wur ka vad azlalahkər, ku tamal vad gani vad məpəsabana na (7.22). Àsəra had Zude a (11.18). Gayaŋ ya àŋgəhad pakama ni nahkay ni ti adafaki epia zlam gana àna eri gayaŋ gayaŋana (12.3 ; 20.7). Zlam gani nani dek ti adəfiki ana leli bay ya àbèki wakita ni ti tənŋəhadkəbá akaba Yezu a.

Zerj àŋgəhad ere ye ti Yezu àgray akaba adəm ni akada ge Meciyə, Mark akaba Lək ya tənŋəhad ni ndo. Nday mahkərani ni tənŋəhad ga Yezu ya ànjəki ke təwi gayaŋ ka had Gelili, òru gwar a Zeruzalem ni. Ay Zerj ti ni àŋgəhadə sawaday ga Yezu ndahaŋ ya ti nday ndahaŋ ni tənŋəhad ndo na : òru a Zeruzalem sak kay (2.13 ; 5.1 ; 7.10 ; 12.12). Meciyə, Mark akaba Lək tənŋəhadə zlam ga Yezu ya àgray na àtam ge Zerj ya àŋgəhad ni, ay Zerj àŋgəhadə

pakama ga Yezu a kay ya nday ndahaŋ ni tənŋəhad ndo na, mazavu gani 3.1-21 ; 4.1-42 ; 6.25-70 ; 7.14-39 ; 8.12-58 ; 10.1-21 ; 13.1-17.26.

A pakama nday nani bu ni ti Yezu adafay ahər gayaŋ, adəm naŋ ti naŋ way. Naŋ dipen ya àvi sifa ana mis ni (6.35, 41, 48, 51) ; naŋ bay ya asladı məlaŋ ana mis ni (8.12 ; 9.5) ; naŋ mahay ga gargara ga təmbəmbak (10.7, 9) ; naŋ bay ya ti aŋəgay zlam lala ni (10.11, 14) ; mis tənŋəba e kisim ba, təbu ana sifa ti azuhva naŋ adəba naŋ àbu (11.25) ; naŋ divi, naŋ jiri, naŋ sifa (14.6) ; naŋ mənŋ ga zlam ya abi bəza sulumani ni (15.1, 5). A pakama nday nani bu dek ti Yezu azay pakama ge Melefit ya àhi ana Məwiz ka ya ti àŋgazlivu ni : « Nu nəbu. » (Mahərana 3.14 ; Zerj 8.58). Nahkay Zerj àŋgəhad ga Yezu ya adəm vay-vay « Nu Melefit » ni.

Zlam ga Yezu ya àgray, àgri ejep ana mis ni ti adafaki naŋ gəđakani (2.11), ti mis tāsər naŋ Melefit. Zerj àbèki zlam nday nani dek ti awayay ti « kəgəsumkabu Yezu ti naŋ Krist, naŋ Wur ge Melefit, ti kəŋgətum sifa ya àndav day-day do ni » (20.31).

Pakama ge Melefit asladı məlaŋ ana mis

¹ Wudaka Melefit ànjəki ka magraya zlam a dek ti Bay nahaŋ àbu àndava. Bay gani nani ti Pakama ge Melefit. * Ka gani nani ti naŋ àbu akaba Melefit ka ahar bəlaŋ àndava. Naŋ gani ti Melefit daya. ² Wudaka Melefit ànjəki ka magraya zlam a dek ti Pakama nani naŋ àbu akaba Melefit ka ahar bəlaŋ àndava. ³ Melefit àgraya zlam a dek ti àna naŋ. Zlam ya ti Melefit àgraya àna naŋ do ni ti àbi. ⁴ Zlam ya ti Melefit àgraya tay a ni dek ti Pakama nani àvi sifa gani ana tay. Sifa gani nani ti asladı məlaŋ ana mis. ⁵ Masladani gani nani asladay

* 1:1 Pakama ge Melefit ti Yezu.

a melaŋ ziŋ-ziŋeni bu, ay ti nday ya a melaŋ ziŋ-ziŋeni bu ni tægaskabu naŋ ndo.

⁶ Zal nahaŋ àra, slimi gayaŋ Zej, Melefit àslərbiyu naŋ ga məhi pakama gayaŋ ana mis. ⁷ Naŋ zal sedi : àra ti ga magrakia sedi a ka masladani na, ti mis dek táfəki ahàr ka Bay ya ti avay sifa ni. ⁸ Asladay ti naŋ naŋani do : àra ti ga magrakia sedi ka masladani na cilin. ⁹ Bay ya ti asladay ge jiri ni ti, Pakama ge Melefit ni. Àra a duniya va, naŋ àbu asladı melaŋ ana mis dek.

¹⁰ Nahkay Bay nani ti naŋ àbu a duniya bu. Melefit àgraya duniya ti àna naŋ : ay ti ndam ga *duniya ni tèsərkaba naŋ a ndo. ¹¹ Àra ka had gayaŋ a, ay ti ndam gayaŋ tægaskabu naŋ ndo. ¹² Ku tamal nahkay nəngu ni mis ndahaŋ tægəskabá naŋ a, táfəkia ahàr a. Nday ya ti táfəkia ahàr a ni ti, àvi divi ana tay ti tigi bəza ge Melefit. ¹³ Tigi bəza ge Melefit a ti akada ge mis ya ti tiwi bəza ni do. Tigi nahkay ti akada ga zal ya awayay azi huđ ana wal ni do. Tigi nahkay ti Melefit àvi sifa məweni ana tay tigi bəza gayaŋ.

¹⁴ Nahkay Pakama ge Melefit ni ègia mis a, ànjəhadə e kidin geli ba. Ere ye ti àgray ni dek ti àgray àna *sulum ge Melefit, àna jiri daya. Leli mərə mípia naŋ a ti məsəra naŋ gəđakani, naŋ Wur bəlaŋ bəlaŋani ge Melefit. ¹⁵ Zej àgrakia sedi a, àdəm kay kay : « Nədəm : “Nu ti nàra enji gayaŋ a, ay naŋ gəđakani àtam nu, adaba wufaka tiwi nu ti naŋ àbu àndava.” Pakama gani nani nədəmki ti ka naŋ. » ¹⁶ Naŋ ti zlam sulumani dek afa gayaŋ : nahkay àgri sulum gayaŋ ana leli sak ehimeya. ¹⁷ Melefit àvi *Divi gayaŋ ana leli ti àna wakita ge Məwiz ya àbəki ni. Ay àgri sulum gayaŋ akaba jiri gayaŋ ana leli ti

Yezu *Krist. ¹⁸ Maslaŋa ya èpia Melefit a ti àbi. Ay Wur gayaŋ bəlaŋ bəlaŋani naŋ Melefit, anjəhad afa ga Bəŋani ni, naŋ day kwa ti àdəfiki Melefit ana leli ti məsəra naŋ.

Sedi ge Zej bay məbaray mis ni
(*Meciya 3.1-12 ; Mark 1.1-8 ; Lək 3.1-18*)

¹⁹ Nahkay Zej nakəŋ àgray sedi gayaŋ. A vad nahaŋ gəđakani ga ndam *Zude ya a Zerəzalem ni təslərbiyu mis ge mihindifinja ma ke Zej a. Təslərbiyu ti mis ndahaŋ e kidin ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni bu akaba ndam *Levi ndahaŋ. Mis ni təra tinjia ti təhi : « Nak ti way ? » ²⁰ Təra tihindifinja ma na nahkay ti, Zej nakəŋ əmbirfin ndo, àdəm vay-vay kə meleher ge mis dek : « Nu ti Krist *Bay gəđakani ya amara ni do. » ²¹ Eslini tihindifinja ma keti, təhi : « Tamal nahkay ti, nak way ? Nak Eli aw ? » Zej nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay, àdəm : « Aha, nu Eli do. » Təhi keti : « Ay nak ti bay mahəŋgaray pakama ge Melefit ya Məwiz àdəm amara ni aw ?† » Àdəm : « Aha, nu do. » ²² Eslini təhi : « Tamal nahkay ti, nak way zla aw ? Ahàr àdəm məhəŋgrikaboru ma gani ana ndam ya təslərbiyu leli ni kwa. Kədəmki mam ka ahàr gayak mam ? » ²³ Zej àhəŋgrifəŋ ana tay, àdəm : « Ahaslani Izayi bay mahəŋgaray pakama ge Melefit àdəm :

“Maslaŋa azlah a huđ gili bu, dəŋgu gayaŋ ahəndabiyu. Àdəm : Slamatumikabu divi ana Bay gəđakani, ahàr àdəm divi gayaŋ m̀ala ndəlaḡa.” ‡

« Maslaŋa ya ti dəŋgu gayaŋ ahəndabiyu ni ti nu. »

²⁴ E kidin ga ndam ya ti təslərbiyu tay a Zerəzalem ni bu ni ti ndam *Feriziyen ndahaŋ təkibu ka tay. ²⁵ Nday nakəŋ tihindifinja ma nahaŋ a keti, təhi ahkado : « Tamal nak Bay

gəɖakani ya amara ni do, nak Eli do, nak bay mahəngaray pakama ge Melefit ya amara ni do nahəma, *kabaray mis ti kamam ? »²⁶ Zenj nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay, àdəm : « Nu ti nabaray kəli àna yam ; ay maslaŋa nahaŋ naŋ àbu e kidiŋ gekəli bu, kəsərum naŋ do. »²⁷ Nu ti nàra enji gayaŋ a : ay nu ti way ga mepicehiaba ezewed ga kimaka gayaŋ a di way ? »²⁸ Zlam nday nani dek tàgravu ti a Betani ke ledi ga zalaka *Zurdeŋ, ka məlaŋ ya ti Zenj abaray mis ni.

Yezu ti naŋ Wur Təmbak ge Melefit

²⁹ Hajəŋ gani ti Zenj nakəŋ èpi Yezu naŋ àbu arəkia. Àra èpia naŋ a ti àdəm ahkado : « Maslaŋa hini ti *Wur Təmbak ge Melefit : agray ti zlam magudarani ge mis ga duniya ni dek mələbi va bi ti naŋ. »³⁰ Nədəm : « Nu ti nàra enji gayaŋ a, ay naŋ gəɖakani àtam nu, adaba wudaka tiwi nu ti naŋ àbu àndava. » Pakama gani nani nədəmki ti ka naŋ. ³¹ Ngay naŋ gani ti nəsərkaba ndo. Ay nu nàra *nəbaray mis àna yam ti ga mədəfiki naŋ ana ndam jiba ge Izireyel. »

³² Zenj nakəŋ àdəm keti : « Nipi *Məsuf ge Melefit àhərkiaya kwa a huɖ melefit ba akada ga kurko-duk ya ahər na, àrəkia ànjəhadki. »³³ Ngay naŋ gani ti nəsərkaba ndo, ay ka ya ti Melefit àslərbiyu nu ga məbaray mis àna yam ni ti àhu ahkado : « Maslaŋa ya ekipi Məsuf goro aməhərkiaya amanjəhadki ni ti, naŋ gani Bay ya ti aməbaray mis àna *Məsuf Njəlatani ni. »³⁴ Zlam gani nani àgrava kè eri goro a. Nagrakia sedi a : naŋ ti Wur ge Melefit. »

Ndam madəbay Yezu ye enjenjeni ni

³⁵ Hajəŋ nahaŋ gani keti Zenj naŋ àbu eslini akaba ndam madəbay naŋ cu. ³⁶ Nday təbu eslini nahkay

ti Zenj nakəŋ èpi Yezu naŋ àbu asawaday. Àra èpia naŋ a nahəma, àdəm : « Maslaŋa hini ti *Wur Təmbak ge Melefit. »³⁷ Ndam madəbay naŋ cəeni ni tàra ticia ma gayaŋ na ti tàdəboru Yezu e meteliŋ vu. ³⁸ Yezu àmbatbiyu ma kələŋ, èpi ti nday təbu tàdəboru naŋ, mək àhi ana tay : « Kədəbum mam ? » Nday nakəŋ təhi ahkado : « Rabi, kanjəhad ti eley ? » (Rabi ti awayay adəmvaba « Məsi »). ³⁹ Naŋ nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Dəguma, akara kipəm. » Nahkay tòru akaba naŋ, tòru ti pi mələŋ gayaŋ ya anjəhad ni. Ka sarta gani nani àgray njemdi faɖ ya ga mələkarawa : təpəs akaba Yezu nakəŋ eslini, fat àdəkiviya a ahay vu ka tay.

⁴⁰ E kidiŋ ge mis cəeni ya ticia ma ge Zenj, tàdəbay Yezu ni bu ni ti, bələŋ gani slimi gayaŋ Andre naŋ wur ga məŋ ga Simu Piyer. ⁴¹ Andre nakəŋ àdəboru wur ga mənani Simu huya. Àra àdia ahər a ti àhi : « Mədia ahər ana Misi a. » (Misi ti awayay adəmvaba « *Krist *Bay gəɖakani ya amara ni »). ⁴² Andre àra àhia ma ana Simu a nahkay ti àzoru naŋ suwwa afa ga Yezu. Yezu àra èpia naŋ a ti àhi : « Nak Simu wur ge Zenj : kama kama ti atəzalay kur ti Sifas. » (Sifas ahkay do ni Piyer ti awayay adəmvaba « akur. »)

⁴³ Hajəŋ tegəni gani ti Yezu àdəm aslaka akoru ka had *Gelili. Naŋ àbu akoru ti àdi ahər ana Filip mək àhi : « Dəbabiyu nu. »⁴⁴ Filip ti kəsa gayaŋ Beceyda. Kəsa nani ti kəsa ga ata Andre nday ata Piyer daya. ⁴⁵ Filip day òru àdi ahər ana Natanayel mək àhi : « Mədia ahər a ana Bay ya ti Məwiz àdəmki ma e *Divi ge Melefit bu akaba ndam mahəngaray *pakama ge Melefit tədəmki ma na. Bay gani nani ti Yezu, naŋ wur ge Zəzef, kəsa gayaŋ Nazaret. »⁴⁶ Eslini ti Natanayel àhəŋgrifəŋ, àhi : « A Nazaret ti zlam

sulumani aŋgətvu nahkay aw? » Filip àhəŋgrifəŋ, àhi: « Ra kipi àna eri gayak. »

⁴⁷ Natanayel nakəŋ naŋ àbu arakia ka Yezu a, Yezu àra èpia naŋ a nahəma, àdəm: « Naŋ hini ti zal *Izireyel edefiŋ: àgosay mis do ferera. » ⁴⁸ Natanayel àra ècia ma gayəŋ na ti àhi: « Kəsər nu ti ahəmamam? » Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi: « Wudaka Filip àzalabiyu kur ti, nìpia kur a ka ya ti nak kəbu e zəhwəri ga *wəruv bu na. » ⁴⁹ Eslini Natanayel àhi: « Məsi, nak ti Wur ge Melefit, nak Bay ga ndam Izireyel! » ⁵⁰ Yezu àhi ahkado: « Kafəku ahər ti adaba nəhuk “Nìpia kur a nak kəbu e zəhwəri ga wəruv bu” ni aw? Ekipi zlam gəđakani ndahaŋ tətəm hini mba. » ⁵¹ Àdəm keti: « Nəhi ana kəli nahəma, ekipəm huđ melefit məzləkvabana, akaba *məslər ge Melefit təcəloru e melefit vu mək təŋəkua ka nu, nu *Wur ge Mis a. »

2

Wuməri ga maday wal a Kana

¹ A vad ya mahkər ti təgray wuməri ga maday wal a Kana ka hađ *Gelili. Məŋ ga Yezu day naŋ àbu eslini. ² Təzaloya Yezu akaba ndam mađəbay naŋ na ka məlaŋ ga wuməri na daya. ³ Nday təbu tagray wuməri nahkay ti zum àra àndavkia ka tay a. Eslini məŋ ga Yezu àhi ana Yezu ahkado: « Zum ni àbi va bi, àndava. » ⁴ Ay Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi: « Mma, nak kəđəfuki təwi goro aw? Sarta gani goro ènjia faŋ ndo. » ⁵ Eslini məŋ ga Yezu àhi ana nday ya ti tagray təwi ni ahkado: « Grum ere ye ti aməhi ana kəli kəgrum ni đek. »

⁶ Wərzla ga akur gəđakani muku təbu eslini. Wərzla nday nani ti ndam *Zude təcəhviyu yam a tay vu, *tabaray àna naŋ ka ya ti tawayay tigi *njəlatani akada ge divi gatay ya tađəbay

ni. Wərzla ni bəlaŋ gani azum mandaray fađ. ⁷ Eslini Yezu àhi ana ndam ya tagray təwi ni ahkado: « Cəhumviyu yam a wərzla nday hini vu, ti tərəhvu. » Nahkay nday nakəŋ təcəhviyu yam a wərzla ni vu bərəra bərəra. ⁸ Tàra təgra nahkay ti, Yezu àhi ana tay: « Cəhumaya kəzumikaboru ana gəđakani ga wuməri ni. » Mək təgray ere ye ti àhi ana tay ni. ⁹ Gəđakani ga wuməri ni àra àcaka ti yam ni ègia zum a àndava. Naŋ àsər məlaŋ ya təcəhbiyu zum ni do, ay ndam magray təwi ni təsəra təcəhbiyu yam ga wərzla ni. Àra àcaka zum na ti, àzalay bay ya aday wal ni, ¹⁰ mək àhi: « Ku way way do ka ya ti agray wuməri ti acəhibiyu zum məcərani ana mis enji. Mis ni etisikabá day kwa ti acəhibiyu ya acər lala do ni ana tay. Ay nak ti kəgray nahkay ndo, kəvi zum ya acər lala ni ana mis nihi đəma mba. »

¹¹ Zlam ga Yezu ya àgray enjenjeni agri ejep ana mis, ađəfiki zlam ana tay ni ti àgray a Kana ka hađ Gelili ti nahkay. Gayəŋ ya àgray nahkay ni ti ađafaki naŋ gəđakani: ndam mađəbay naŋ ni tàra təsəra naŋ gəđakani ti təfəki ahər həya. ¹² Kələŋ gani Yezu akaba məŋjani, bəza ga məŋjani akaba ndam mađəbay naŋ ni təsləka tōru a Kafarnahum. Tōru tinjəa eslina ti tənjəhad vad bal ciliŋ.

Yezu a ahay gəđakani ge Melefit ni bu

(*Meciyu 21.12-13; Mark 11.15-17; Lək 19.45-46*)

¹³ Wuməri ga ndam *Zude ya təzalay *Pak ni àra ènjia wudak ti, Yezu akaba ndam mađəbay naŋ ni tōru a Zerəzalem. ¹⁴ Tōru tinjəa ti Yezu ahuriyu a dalaka ga *ahay gəđakani ge Melefit ni vu. Eslini àdi ahər ana ndam məsəkumoru slasla, təmbəmbak, kurkodúk, akaba ndam mambay

singu manjəhadani. ¹⁵ Ara ədia ahər ana tay a nahkay ti əzay ezewed, əslapaya kurupu gana, aqaraya tay a dalaka ga ahay ni ba dek : aqaraya təmbəmbak akaba slasla gatay na daya. Əboru singu ga ndam mambay singu ni ka had, əhəmbahadaba tabəl gana daya. ¹⁶ Mək əhi ana ndam məsəkumoru kurkoduk ni ahkado : « Həlumaba zlam ndana ahalay a ! Kəgrum ti ahay ga Bəq goro ni egi gosku ba. » ¹⁷ Ndam *madəbay Yezu ni təra tıpia ere ye ti aqray na ti, təsərki ka pakama ge Melefit ya əbu məbəkiani a Wakita gayan ni bu ni. Pakama gani nihi : « Bay Melefit goro, nawayay ahay gayak daldal. Nawayay kwa, do ni nənjəhad koksah. »

¹⁸ Eslini gəđakani ga ndam Zəde tihindifiya ma kə Yezu a, təhi ahkado : « Kisliki magray mam tata mam ? Gray zlam magray ejep a ti məsər Melefit əvuka divi ga magray ere ye ti kəgray ahalay na. » ¹⁹ Yezu əhi ana tay ahkado : « Mbedəm kaba ahay gəđakani ge Melefit hina. Kəmbədəm kaba nahəma, a hud ga vad mahkərani ni bu ni ti nələmaba. » ²⁰ Nday nakəq təhəqgrifəq, təhi : « Wudaka tindəveriq mələm ahay hini ti, təzumkia vi a kru kru fəd mahar muku a. Nak ti kəđəm kələmaba a hud ga vad mahkərani ba ti ahəmamam ? » ²¹ Ay ahay gəđakani ya Yezu ədəmki ma ni ti, ədəmki ka vu gayan gayanani. ²² Yezu əra əməta mək əngaba e kisim ba ni ti ndam madəbay naq ni təsərki ka ma nani ya ədəm ni. Nahkay nday nakəq təgəskabu pakama ya əbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu ni akaba ma ga Yezu ya ədəmbiyu ni.

Yezu əsəra majalay ahər ge mis a dek

²³ Ka ya ti Yezu naq əbu a Zerəzalem a wuməri ga *Pak bu ni

ti əqra zlam ya aqri ejep ana mis na dal-dal. Mis təra tıpia ti mis kay e kidiq gatay bu təfəkia ahər ka Yezu a, tədəm naq gəđakani. ²⁴ Ay Yezu ti ni əfəki ahər ka tay ndo, adaba əsəra tay a dek lala. ²⁵ Aawayay ti mis təhiki ma əki ka ku way way do do, adaba naq əsəra majalay ahər ge mis a dek.

3

Ata Yezu nday ata Nikodem

¹ Zal nahan əbu slimi gani Nikodem ; naq zal Feriziyeq, naq gəđakani ga ndam *Zəde daya.

² Ga məlavad a vad nahan nahəma ərəkia ka Yezu a, əhi ahkado : « Məsi, məsəra Melefit əslərbiyu kur ga macahi zlam ana leli, adaba maslaqa əbi aqray zlam magray ejep akada gayak ni bi, si tamal ti Melefit əvia nqəda gana ana maslaqa gana kwa. » ³ Yezu əhəqgrifəq, əhi : « Nəhuk nahəma, maslaqa əbi epi *Məqur ge Melefit bi, si tamal tiweya naq nahan a keti kwa. » ⁴ Nikodem nakəq əhindifiya ma, əhi : « Mis gəđakani əndava ti tiweya naq nahan a keti ti aqray waw ? Esliki məqguyani a hud ga məqani vu mək tiweya naq nahan a keti aw ? » ⁵ Yezu əhəqgrifəq, əhi keti : « Nəhuk nahəma, maslaqa əbi ahuriyu a Məqur ge Melefit vu bi, si tamal tiweya naq əna yam a akaba Məsuf Nqəlatana kwa.

⁶ Maslaqa ya ti mis hihirikeni ewi ni ti naq mis ciliq. Maslaqa ya *Məsuf Nqəlatani ewi ni ti naq əbu əna Məsuf Nqəlatani. ⁷ Ma goro ya nəhuk : « Ahər ədəm ləkələm dek si tiweya kəli nahan a keti kwa » ni ti aqruk ejep ba. ⁸ Ere ye ti nəhukki ma ni ti akada ga aməd ya akəzlay ka məlaq ya naq awayay ni. Kici məhənday gani ciliq ; kəsər məlaq ya əcikiyu ni do, kəsər məlaq ya akuru ni do daya. Ku way way do

*Məsuf ge Melefit ewia nanj a ti nanj day nahkay. »

⁹ Eslini Nikodem nakənj àhi : « Ere gani nani agravu ti ahəmamam ? »

¹⁰ Yezu àhi keti : « Nak bay macahi zlam ana ndam *Izireyel ti kəsər zlam nday nani do aw ? ¹¹ Nəhuk nahəma, ere ye ti leli mədəmki ma ni ti leli məsəra àndava. Ere ye ti leli magrakia sedi a ni ti, leli mipia àndava. Ay lekələm ti ni kəgəsumkabu ma geli ya məhi ana kəli ni do. ¹² Tamal lekələm kəgəsumkabu ma goro ya nəhi ana kəli àki ka zlam ya agravu ka həd ni do ni ti, akəgəsumkabu ma goro ya anəhi ana kəli àki ka zlam ya agravu e melefit bu ni ti ahəmamam ? ¹³ Maslaña ya ti àcəloya e melefit va ti àbi, si nu *Wur ge Mis, adaba nəsləkabiya eslina. ¹⁴ Ahaslani a huđ gili bu ni ti Məwiz əvədəya gavanj ga evirzegena, àfəki ka ahər ga təndal, àzoru agavəla. * Nu Wur ge Mis day si təzoru nu agavəla nahkay kwa. ¹⁵ Nahkay ti ku way way do àfəkua ahər a ti Melefit avi *sifa ya àndav day-day do ni. ¹⁶ Nədəm nahkay ti adaba Melefit əwaya mis ga duniya dal-dal. Nahkay əslərbiyu Wur gayanj bəlanj bəlanjani ni, əvi ana tay, ti ku way way do tamal àfəkia ahər ka Wur na ti èji do, anjət sifa ya àndav day-day do ni sawanj. ¹⁷ Melefit əslərbiyu Wur gayanj a duniya vu ti ga məgəs mis ga duniya ni àna seriya do : əslərbiyu nanj ti ga mahəngay mis ga duniya àna nanj sawanj. ¹⁸ Maslaña ya ti afəki ahər ka Wur ge Melefit ni ti, Melefit əgəs nanj àna seriya do. Ay maslaña ya afəki ahər do ni ti, Melefit əgəsa nanj àna seriya àndava, adaba afəki ahər ka Wur ge Melefit bəlanj bəlanjani ni ndo.

¹⁹ « Seriya ya Melefit əgəs mis àna nanj ni ti nihi : əslərbiyu Wur gayanj a duniya vu ga maslađi

məlanj ana mis, ay mis təwayay məlanj maslađani ni ndo, təwayay manjəhadani a məlanj ziñ-zijeni bu sawanj. Tagray nahkay ti adaba təbu tagudar zlam. ²⁰ Ku way way do tamal əgudar zlam ti əwayay məlanj maslađani do ; əwayay məhuriyani a huđ gani vu do daya, adaba awayay ti zlam magədavani gayanj ni əngazlavu ba. ²¹ Ay maslaña ya ti agray jiri ni awayay məhuriyani a məlanj maslađani ni vu, adaba əgray təwi gayanj àna njəda ge Melefit, nahkay awayay ti təwi ni mənğazlavu. »

Yezu nday ata Zej bay məbaray mis ni

²² Yezu akaba ndam ya tadəbay nanj ni təsləka, tōru ka məlanj nahanj ka həd *Zəde. Tōru tinjəa eslina ti Yezu ənjəhad akaba tay, nanj əbu *abaray mis. ²³ Ka sarta gani nani ti Zej day nanj əbu abaray mis a Enoñ kə gəvay ga kəsa Selim. Zej abaray mis eslina ti adaba yam əbu dal-dal. Nahkay mis dal-dal təbu tərəkia mək abaray tay. ²⁴ Ka gayanj nani abaray mis ni ti, təfiyu nanj a danğay vu fanj ndo.

²⁵ Eslini mis ya tadəbay Zej ni ndahanj e kidinj gatay bu təbu tagray gejewi akaba zal Zəde nahanj àki ke divi ga ndam *Zəde ya tadəbay ti tigi *njəlatani ni. ²⁶ Nahkay nday nakənj tərəkioru ke Zej, təhi ahkado : « Məsi, bay ya a vad nahanj əbu lekələm ata nanj ke ledi ge Zərdeñ kəgrakia sedia ni ti, nihi ti nanj əbu abaray mis, mis dek təbu tərəkioru. » ²⁷ Eslini Zej nakənj àhi ana tay ahkado : « Maslaña ya ti esliki magray təwi àna njəda gayanj gayanjani ti àbi, si tamal Melefit əvia njəda gana kwa. ²⁸ Lekələm lekələmeni day kəgrumkua sedi a tata, nədəm : “Nu *Krist *Bay gəđakani ya amara ni do ; Melefit əslərbiyu nu enji gayanj cilinj.” ²⁹ Nədəm nahəma, nu ti

* 3:14 Mənjay Macalani 21.9.

akada zləba ga bay ya aday wal ni. Maslaña ya ti azay wal ni ti wal ni gayan. Ay zləba gayan ni kà gəvay gayan, eci ma gayan ; eci dənğu ga bay ya aday wal na ti amər dal-dal. Nu day nəmər ti nahkay, məmərani gani əsləva a vu va. ³⁰ Ahər ədəm njadə gayan mäsagakivu, goro ti ni mäguloru.

³¹ « Bay ya ti əsləkabiya agavəla nahəma, agur mis dek. Maslaña ya əsləkabiya agavəla do ni ti nañ ka had, azlapaki day ka zlam ya ka had ni. Bay ya ti əsləkabiya a huđ melefit ba ni ti [agur mis dek], ³² agray sedi ga zlam ya əpi akaba eci ni, ay maslaña əbi agəskabu pakama gayan ni bi. ³³ Ay maslaña ya ti agəskabá pakama gayan a ti adəm pakama ge Melefit ti jiri eđedif. ³⁴ Bay ya ti Melefit əslərbıyü nañ ni ti adəm pakama ge Melefit, adaba Melefit əvia njədə ga Məsuf gayan a dek. ³⁵ Bəñ ga Wur ni awayay Wur gayan ni, əbi zlam dek a ahar vu ti mægur. ³⁶ Maslaña ya ti afəki ahər ka Wur ni ti Melefit əvia *sifa ya əndav day-day do na əndava. Maslaña ya ti afəki ahər ka Wur ni do ni ti aməngət sifa gani do ; Melefit nañ əbu azumki bəruv kekilenja. »

4

Zlapay ga ata Yezu nday ata wal Samari

¹ Eslini mis təbu tədəm Yezu agray ti mis tədəbay nañ akaba *abaray mis dal-dal atama ge Zeñ na. Yezu əsəra ndam *Feriziyen day ticia ma gana. ² Ge jiri ti abaray mis ti Yezu Yezuani do ; tabaray mis ti ndam ya tədəbay nañ ni. ³ Yezu əra əsəra ndam Feriziyen ni ticia ma gana nahkay ti, əsləka ka had *Zude a, ərə gwar ka had *Gelili. ⁴ Wudaka enjiyu e Gelili ti, si əsləkaba gwar ka had *Samari a kwa. ⁵ Nañ əbu akoru ka had Samari ti enjua a kəsa nahan va,

təzalay kəsa nani Sikar. Kəsa gani nani ti kà gəvay ga vədañ ge Zekup ya əvi ana wur gani Zəzef ni. ⁶ A vədañ nani bu ni ti suwa ge Zekup əvu mileni. Yezu əra əmətəđkaba əna sawaday ge divi na, ərə enjua ti ənjuhəd digus kà suwa ni. Ka sarta gani nani ti fat wis.

⁷ Eslini wal Samari nahan ara acah yam ti ədi ahər ana Yezu nakəñ. Nañ əbu acahaya yam na ti Yezu əhi : « Vu nısi ti ! » ⁸ Ka sarta nani ti Yezu nañ bəlañ, adaba ndam ya tədəbay nañ ni tədəgoru a kəsa vu ga məsəkumbıyü zlam məzumani. ⁹ Yezu əra əhia ma ana wal na nahkay ti, wal ni əhi ahkado : « Nak zal *Zude kihindifua yam a kà nu wal Samari a ti ahəmamam ? » Wal ni ədəm nahkay ti adaba ma ga ndam Zude ərakaboru akaba ndam Samari do. ¹⁰ Yezu əhi : « Tamal ti kəsəra ere ye ti Melefit avi ana mis na akaba maslaña ya ehindifuka yam na ti, akal kihindifıña yam kà nañ a sawañ. Tamal kihindia ti akal əvuka yam ya avay sifa na. » ¹¹ Wal ni əhəngrifəñ, əhi ahkado : « Maslaña goro ni, zlam macahaya yam a əfuk bi, suwa ni day zilen ti, kacahaya yam ya avay sifa na ti eley ? » ¹² Bəñ ga bəñ geli Zekup əmbribu suwa hini ana leli. Nañ nañani əsia yam ga suwa hina, bəza gayan akaba zlam ga gənav gayan day tisia. Nahkay ti kəhi ana ahər kətama Zekup əna gəđakana waw ? » ¹³ Yezu əhəngrifəñ, əhi : « Ku way way do esi yam hini ti, yam amakad nañ kekilenja. ¹⁴ Ay maslaña ya ti esi yam goro ya anəvi ni ti yam amakad nañ day-day va do. Yam ya ti nu nəvi ni emigi akada gəzəñ ga yam a vu gayan bu. Gəzəñ ga yam nani ti aməvi *sifa ya əndav day-day do ni. » ¹⁵ Nahkay wal nakəñ əhi ahkado : « Maslaña goro ni, vu yam gani nani, ti yam akad nu va ba, nəra ahalay a ga macah yam va ba daya. »

16 Yezu àhi : « Ru kâzalabiya zal gayak a, nak day kânğa. » 17 Wal ni àhi : « Zal goro àbi. » Yezu àhi : « Ma gayak ya kâdâm zal gayak àbi ni ti, ma ge jiri ededîñ. » 18 Adaba kâda zawal a zlam, ay zal ya nak kâbu afa gani ni ti zal gayak do. Ma gayak ya kâdâm ni jiri ededîñ. » 19 Wal ni àhi : « Maslaña goro ni, nihi ti nâsêra nak bay mahênğaray *pakama ge Melefit. » 20 Ata bân geli ndam Samari tâzlabay Melefit ka hâma hini. Ay lekulâm ndam Zude kâdâmum tâzlabay Melefit ti si a Zeruzalem kwa. » 21 Yezu àhi : « Wal ni, gâskabâ ma goro ya nâhuk na : sarta amara ti, akâzlabum Melefit ti ka hâma hini do, a Zeruzalem do daya. » 22 Lekulâm ndam Samari kâzlabum Melefit, ay ti kâsêrum nañ ededîñ ededîñeni do. Leli ndam Zude ti ni mazlabay Melefit, mâsêra nañ a, adaba Melefit ânğazlivu ana leli ga mahênğay mis dek âna tawi ya âgri ana leli ni. » 23 Ay sarta âbu ara : nihi ti sarta gani nani ênjia ândava. Ka gani nani ti ndam ya ti tazlabay Melefit ededîñ ededîñeni ni ti atazlabay nañ âna njêda ga Mâsuf gayan, âna jiri gayan daya. Adaba Baba awayay ti mis tâzlabay nañ ti nahkay. » 24 Melefit ti nañ Mâsuf : nahkay ahâr âdâm ndam ya tazlabay nañ ni ti tâzlabay nañ âna njêda ga Mâsuf gayan akaba âna jiri gayan. » 25 Wal nakên àhi : « Nâsêra *Bay gâdakani amara, nañ ya ti tázalay nañ *Krist ni. Eminjia ti, amâdâfiaba zlam ana leli a dek. » 26 Yezu âhênğrifân, àhi : « Nu ya ti nâhuk ma nihi ti, nu Krist gani. »

27 Ka ya ti Yezu âra âdâma ma nana ti, nday ya ti tadâbay nañ ni tâslakabiya a kâsa ni ba. Nday nakên târa tipia Yezu a nday tâbu tâzlapay nday ata wal ni ti âgri ejep ana tay a. Ay maslaña ya àhi ana Yezu « Kihindifîña mam ? » ahkay do ni « Kazlapumki ka mam ? » ni ti àbi. » 28 Eslini wal ni âmbêrbu mandaray gayan ni, âslêka ôru a kâsa vu.

Ôru ênjua ti àhi ana mis ahkado : 29 « Nâdia ahâr ana maslaña nahan a, âhuaya ere ya nâgrabiya na dek. Bi nañ Krist Bay gâdakani ya amara ni. Dêguma makoru ti kîpâmbiyu nañ a. » 30 Mis ga kâsa ni târa ticia ma ga wal na ti, ticikbiyu târêkia ka Yezu a.

31 Ka sarta ya ti wal ni âdoru a kâsa vu ni ti, ndam ya tadâbay Yezu ni tâbu tâhi ana Yezu : « Mâsi, caka zlam a day. » 32 Ay Yezu àhi ana tay ahkado : « Nu nâbu âna zlam mâzumani ya lekulâm kâsêrum do ni. » 33 Ndam ya tadâbay nañ ni târa ticia ma gayan na ti tâzlapay e kidîñ gatay bu tâdâm ahkado : « Bi maslaña âzibiya zlam mâzumana zla tæk ? »

34 Eslini Yezu àhi ana tay : « Zlam mâzumani goro ni ti, magray ere ye ti Bay ya âslêrbiyu nu awayay ni akaba mendeveirîñ tawi gayan ya ti âvu ni. » 35 Lekulâm kâdâmum : « Âvu kiya fad day kwa ti atabaz zlam. » Ay nu ti nâhi ana kâli : Mânjumoru zlam ya a vâdan bu ni lala. Zlam ni tândêhkabâ, êslia mabazana. » 36 Maslaña ya abaz zlam ni tâvia endif gayan a ândava, nañ âbu acakalakabu zlam ga vâdan ni. Zlam nday nani ti mis ya ti atênğat sifa ya ândav day-day do ni. Nahkay ti bay ya ezligi zlam ni nday ata bay ya ti abaz ni tâmêrvu ka ahâr balañ. » 37 Ma *gozogul ge mis ya tâdâm : « Maslaña nahan ezligi, maslaña nahan ara abaz » ni ti jiri ededîñ. » 38 Nu ti nâslêroru kâli ga mabaz zlam a vâdan bu. Vâdan gani nani ti lekulâm kâgrum tawi gani ndo. Lekulâm kabazum cilîñ, mis ndahan tâmêtaðkiaya ke kâli a. »

39 Ndam Samari târa ticia ma ga wal ya àhi ana tay : « Âhuaya ere ye ti nâgrabiya na dek » na ti, mis dal-dal e kidîñ gatay bu tâfêki ahâr ka Yezu. » 40 Ndam Samari ni târa tînjikia ka Yezu a ti tâhênğalay nañ, tâhi : « Kam-kam njêhada afa geli

a ti ! » Nahkay Yezu ànjəhad afa gatay vad cə. ⁴¹ Eslini tàra ticia ma ga Yezu Yezuani ya àhi ana tay na ti, mis dal-dal tǎfəki ahàr àkivu, tətama nday ya ti tǎfəki ahàr ye enjenjeni na àna kayana. ⁴² Mək tǎhi ana wal ni ahkado : « Mǎfəki ahàr hi ti, azuhva pakama gayak ya kǎhi ana leli ni ciliŋ do. Mǎfəki ahàr ti adaba leli leleni mǐcia pakama gayan̄ ya àdəm na àna slimi geli gelena. Mǎsəra naŋ Bay ya ti ahəŋgay ndam ga *duniya dek edediŋ ni. »

Yezu ahəŋgaraba wur ga bay magri tǎwi ana bay ga had Gelili a

⁴³ Yezu àra àpəsa vad cə eslina ti, àsləka òru e Gelili ; ⁴⁴ àdəm : « Bay mahəŋgaray *pakama ge Melfit ti, mis ga had gayan̄ gayan̄ani tǎhəŋgriuru ahàr a had do. » ⁴⁵ Ay òru ènjəba e Gelili a ti, ndam Gelili tǎgəskabá naŋ a, adaba nday day tóra ka wuməri a Zeruzalem a, tǐpibiya tǎwi ga Yezu ya àgrabiyu eslini na dek palam.

⁴⁶ Ka ya ti Yezu àbu eslini e Gelili ni ti àŋgoru a Kana. Kana ti kəsa ya ti Yezu àmbatkaba yam a àmbavu zum ni. Eslini maslaŋa nahan̄ àbu, maslaŋa nani ti kəsa gayan̄ Kafarnahum, agri tǎwi ana bay ga had Gelili. Wur gayan̄ àbiyu a magam, èbesey do. ⁴⁷ Àra ècia Yezu àsləkabiya e Zude a, naŋ àbu e Gelili ti, àrəkia àhi : « Wur goro èbesey do, awayay amət ; kam-kam tokumkaboru, kòru kǎhəŋgaraba naŋ a ti ! » ⁴⁸ Yezu àhi : « Tamal lekulum kǐpəm zlam nǐdǎ-nǐdǎni ya tǎgri ejep ana mis ni ndo ni ti, kǎfumku ahàr do simiteni. » ⁴⁹ Eslini bay magri tǎwi ana bay ni àhi ana Yezu ahkado : « Bay goro, tamal kòru kǎhəŋgaraba wur goro na do ni ti, aməmət. » ⁵⁰ Yezu àhi : « Sləka, wur gayak naŋ àbu lala, amət do. » Bəŋ ga wur ni àgəskabá pakama ga Yezu na, mək àsləka. ⁵¹ Naŋ àbu e divi bu aŋgoru a magam nahəma, tǎbakabu ahàr

akaba ndam ya tǎgri tǎwi ni, tǎhi : « Wur gayak àŋgaba, naŋ àbu lala. »

⁵² Èhindifiŋa kǎ tay a, àhi ana tay ahkado : « Àgri ŋgulumani ti àna nǐemdi ehimey ? » Tǎhəŋgrifəŋ, tǎhi : « Aku àhəlkia ewena àna nǐemdi biliŋ ya ga mǎlakarawa. »

⁵³ Àra ècia ma gatay na ti àsər wur ni àŋgaba ti ka sarta ya Yezu àhi « Wur gayak ni àŋgaba, naŋ àbu lala » ni. Eslini naŋ nakəŋ àfəki ahàr ka Yezu ; ndam ga huđ ahay gayan̄ ni tàra ticia ma gana ti nday day tǎfəki ahàr ka Yezu. ⁵⁴ Hini ti zlam magray ejep ga Yezu ya àgray ye cə ka had Gelili ka ya ti àsləkabiya ka had *Zude a ni.

5

Yezu ahəŋgaraba zal dǎra a Zeruzalem a

¹ Àgra vad a 6al ti ndam *Zude tǎgray wuməri nahan̄ a Zeruzalem, nahkay Yezu òru. ² Eslini a Zeruzalem ti mǎlaŋ nahan̄ àvu, yam àvu dizliva. Mǎlaŋ nani ti slimi gani Becata àna ma *Hebri ; kǎ gəvay ga mahay ya tǎzalay ga tǎmbəmbak ni, tǎgrafəŋjaya ahay a zlam ga mǎvi zǎhweri ana mis ye eslini na. ³ A huđ ga ahay nday nani bu ni ti ndam ga arməwər tǎvu kay mandəhadani : ndam wuluf, ndam jigwer akaba ndam dǎra. [Tajəgay ti yam ni mǎdaday, ⁴ adaba ka sarta ndahan̄ ti *mǎslər ge Melfit ahuriyu a huđ ga yam ni vu adaday yam ni. Eslini maslaŋa ya ahuriyu a yam ni vu enji ni ti ku mam awər naŋ mam nəŋgu ni àŋgaba.] ⁵ Maslaŋa nahan̄ àbu eslini èbesey do vi kru kru mahkər mahar azlalahkər. ⁶ Yezu èpia naŋ a naŋ àbu mandəhadani, àra àsəra arməwər gayan̄ ni àpəskia ti, àhi : « Kawayay ti kəŋgaba waw ? » ⁷ Maslaŋa ya ti èbesey do ni àhəŋgrifəŋ, àhi : « Bay goro, maslaŋa goro àbi ga mǎfiyu nu a yam ni vu ke weceweceni ka

ya ti adaday ni bi. Ka ga yam ya adaday ni wudaka nəhuriyu ti maslaŋa nahaŋ embəkia. »⁸ Ay Yezu àhi : « Cikaba, za hətav gayak na, sawaday. »⁹ Eslini naŋ nakəŋ àŋgaba həya, àzay hətav gayan ni, mək asawaday. Zlam nani àgravu ti ka fat məpəsabana. ¹⁰ Nahkay gəđákani ga ndam Zude təhi ana zal ya ti àŋgaba ni ahkado : « Kani vad *məpəsabana ti, kisliki mazay hətav gayak ni do. »¹¹ Naŋ nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Maslaŋa ya ti àhəŋgaraba nu a ni àhu : “Zay hətav gayak ni, sawaday.” »¹² Nday nakəŋ tihindifinja, təhi : « Maslaŋa ya àhuk : “Zay hətav gayak ni, sawaday” ni ti way ? »¹³ Ay maslaŋa ya ti àŋgaba ni àsə way ti àhəŋgaraba naŋ a ni way do, adaba Yezu àsləkaba e kidin ge mis dal-dalani ni ba.

¹⁴ Kələŋ gani Yezu òru àdi ahà ana maslaŋa ya ti àŋgaba ni a dalaka ga *ahay gəđákani ge Melefit ni bu, mək àhi : « Nihi kəŋgaba nahəma, kəgudar zlam va ba. Nahkay do ni ti, araŋa nahaŋ amagrakukvu àtam nahaŋ ni. »¹⁵ Eslini maslaŋa nakəŋ àsləka, àrəkioru ka gəđákani ga ndam Zude ni, àhi ana tay : « Maslaŋa ya ti àhəŋgaraba nu a ni ti Yezu. »¹⁶ Nahkay gəđákani ga ndam Zude ni tādəbafəŋa ma kà Yezu a adaba àgray təwi nani ti a vad məpəsabana ba. ¹⁷ Ay ti Yezu àhi ana tay : « Bəŋ goro àpəsaba do, naŋ àbu agray təwi kəlavad ; nu day nəpəsaba do nəbu nagraj təwi kəlavad. »¹⁸ Naŋ nakəŋ àra àdəma nahkay ti, gəđákani ga ndam Zude ni àwərikiva bəruv ana tay a dal-dal, tawayay takad naŋ. Tawayay takad naŋ ti adaba naŋ àbu agray zlam ya təcafəŋa mis ga magrana a vad məpəsabana ba na cilin do, naŋ àbu adəm Melefit naŋ bəŋani daya. Àdəm nahkay ti, àzay ahàr gayan nday kala-kala ata Melefit.

Təwi ga Wur ge Melefit ya Melefit àvi ni

¹⁹ Yezu àhi ana tay keti : « Nəhi ana kəli nahəma, Wur èsliki magray təwi ga ahàr gayan gayanani do. Agray ti si təwi ya ti əpia Bəŋani naŋ àbu agray ni kwa. Təwi ga Bəŋ ga Wur ya agray ni dek ti Wur gayan ni day agray. ²⁰ Adaba Bəŋ ga Wur ni ti awayay Wur gayan, adəfiki təwi ya ti agray ni dek. Aməđəfiki təwi ndahaŋ gəđákani tətam nday ndani, ti məgri ejeŋ ana kəli. ²¹ Bəŋ ga Wur ni naŋ àbu ahəŋgaraba mis ya təməta ni e kisim ba, avi sifa ana tay : Wur gayan ni day avi sifa ana mis akada gayan ya awayay ni. ²² Nahkay day Bəŋ ga Wur ni àgrafəŋa seriya kə mis a do : àvi njəda gani ana Wur gayan ni ti məgrafəŋa seriya kə mis a. ²³ Àgray nahkay ti adaba awayay ti mis dek təhəŋgrioru ahàr a had ana Wur gayan ni akada ya ti təhəŋgrioru ahàr ana had ana Bəŋ ga Wur ni. Maslaŋa ya ti àhəŋgrioru ahàr a had ana Wur ni do ni ti àhəŋgrioru ahàr a had ana Bəŋ ga Wur ni do daya, adaba Wur ni ti Bəŋani àslərbiyu naŋ.

²⁴ « Nəhi ana kəli nahəma, maslaŋa ya ti agəskabu pakama goro, afəki ahàr ka Bay ya ti àslərbiyu nu ni, naŋ àbu àna *sifa ya àndav day-day do ni. Melefit aməgəŋ naŋ àna seriya do : kisim aməgri araŋa va do adaba naŋ àbu àna sifa ya àndav day-day do ni àndava. ²⁵ Nəhi ana kəli nahəma, sarta nahaŋ àbu ara wudak, ay nihi ti ènjia àndava. Ka gani nani ti ndam ya nday məmətani ni etici dəŋgu ga Wur ge Melefit. Nday ya ti ticia dəŋgu gayan na ti atəŋgət sifa ya àndav day-day do ni. ²⁶ Adaba mam, Bəŋ ga Wur ni avi sifa gayan ana mis ; nahkay àvia njəda ana Wur gayan na ga məvi sifa gayan ana mis a daya. ²⁷ Àvia njəda ana Wur gayan ga magrafəŋa seriya kə mis

a, adaba Wur gayan ni ti nan *Wur ge Mis daya. ²⁸ Ma hini ya nêdâm ni ti àgri ejep ana kuli ba, adaba sarta àbu ara, sarta gani nani eminjia ti mis ya ti tàmata, tàvu e evid bu ni dek etici dangu ga Wur ni. ²⁹ Eticia dangu gayan na ti, ataharaya e evid ni ba. Nday ya ti tàgra zlam sulumana ni atanğaya ga mængət sifa ya àndav day-day do na, ay nday ya ti tàğudara zlam a ni atanğaya ti tågəs tay àna seriya. ³⁰ Nu ti nıslıki mægri zlam àna ahàr goro goroani koksah. Nagrafəna seriya kè mis a ti akada ge Melefit ya ahu ni. Seriya goro ya nagray ni seriya ge jiri, adaba nawayay magray ere ye ti ahàr goro awayay ni do. Nagray ti ere ye ti Bay ya ti àslərbiyu nu ni awayay ni sawan. »

Sedi ya tagrakia ka Yezu a ni

³¹ Yezu àhi ana tay keti : « Tamal nu nuani nagrakia sedi ka ahàr goro a ti, akal jiri do. ³² Ay agrakua sedi a ti maslanə nahanə : nəsəra sedi gayan ya agrakua ni ti ge jiri. ³³ Lekuləm kəslərümkiöya mis ke Zej a ; tòru tinjikiya ka nan a ti àgrakua sedi a. Sedi gayan ya àgrakua ni ti ge jiri. ³⁴ Nu ti sedi ge mis ya tagrakua ni ti aranja gani goro do. Nəhi ma ge Zej ana kuli ti adaba nawayay kəgəsümkabu. Kəgəsükabá ti Melefit ahəngay kuli. ³⁵ Zej ti akada ge ceŋgel ya tēbefta, asladı məlanə ana mis ni. Ka sarta nahanə bal ti kəmərümva àna masladani gayan na. ³⁶ Ay nu ti təwi goro ya nagray ni agrakua sedi a. Sedi gani nani ti àtam ge Zej ya àgrakua ni. Təwi gani nani ti Bəj goro àvu ti nàgray ; agrakua sedi a, adafaki ti Bəj goro àslərbiyu nu ededın ni ti zlam gani nani. ³⁷ Bəj goro àslərbiyu nu, nanə nanəni àna ahàr gayan day agrakua sedi a. Ay lekuləm ti kicüm dangu gayan day-day ndo, kıpəm nanə e eri vu day-day ndo daya. ³⁸ Kawayum məgəskabu pakama gayan ti mánjhadıvu ana

kuli a ahàr bu do, adaba kəfumki ahàr ka Bay ya ti Bəjani àslərbiyu nanə ni do. ³⁹ Lekuləm kəmbərənum mejeŋgey Wakita ge Melefit do, adaba kəhumi ana ahàr akəngətüm *sifa ya àndav day-day do ni ti àna nanə. Ma ga wakita gani nani ti adəmku ka nu, ⁴⁰ ay kawayum marana afa goro a ti nəvi sifa gani nani ana kuli do.

⁴¹ « Nawayay ti mis hihirikeni àzləbay nu do. ⁴² Ay nəsəra kuli a : nəsəra lekuləm ti kawayum Melefit àna hud bəlanə do. ⁴³ Nu nàra ti Bəj goro àslərbiyu nu, ay lekuləm kawayum məgəskabu nu do. Tamal maslanə nahanə ara ga ahàr gayanə gayanəna ti, kəgəsümkabu nanə. ⁴⁴ Lekuləm kəzləbumvu e kidın gekuli bu, ay Melefit nanə bəlanə mázləbay kuli ti kawayum do. Nahkay ti kisləmki məfəku ahàr ti ahəmamam ?

⁴⁵ « ŋgay nu anacalki kuli ka zlam magudarani kə meleher ga Bəj goro ti kəhumi ana ahàr ba. Lekuləm kəgəsümkabu pakama ge Məwiz ya àbəki ni, ay amacalki kuli ka zlam magudarani ni ti nanə gani. ⁴⁶ Tamal kəgəsükabá pakama ge Məwiz na ededın a ti akal kəfumku ahàr, adaba ma ge Məwiz ya àbəki a wakita gayan ni bu ni ti adəmku ka nu. ⁴⁷ Ay tamal kəgəsümkabu ma ge Məwiz ya àbəki ni do ni ti, akəgəsümkabu pakama goro ya ti nəhi ana kuli ni ti ahəmamam ? »

6

Yezu avizlam məzumani ana mis dəbu zlam

(Meciy 14.13-21 ; Mark 6.30-44 ; Luk 9.10-17)

¹ A vad nahanə Yezu òru ke ledi ga dəluv Gelili. Təzalay dəluv gani nani dəluv Tiberiyat daya. ² Ka ya ti nanə àbu akoru ni ti mis dal-dal tadəboru nanə kələnə, adaba tipia gayanə ya àhəngaraba mis ya tēbesey do na ti àgri ejep ana tay dal-dal. ³ Eslini Yezu akaba ndam madəbay

nanj ni təcəliyu a həma vu, tənjuhəd.
⁴ Ka sarta gani nani wuməri ga ndam *Zəde ya təzalay *Pak ni ənija wudək. ⁵ Nday təbu ka ahər ga həma nahkay ti Yezu əmənşoru mis dal-dal təbu tərəkia. Àra èpia tay a ti àhi ana Filip ahkado : « Mawayay məvi zlam məzumani ana mis nday hini ti, makoru məsəkumibiyu *dipej ana tay nihi ti eley ? » ⁶ Yezu àhi nahkay ti, awayay ahəlfəna eyə a, adəba nanj əsəra ere ye ti ara agray na palam. ⁷ Filip àhəngrişən, àhi : « Ku tamal məsəkumibiyu dipen ana tay ge jik diş diş cə, misi ana tay gəzit gəzit nəşu ni əsliki ka tay do timey ! » ⁸ Bay madəbay nanj nahən şlimi gani Andre, wur ga mənş ga Simu Piyer, àhi : ⁹ « Wur nahən nihi dipen ga manşabara təfənş zlam akaba kilif cə, ay ti təvi ana way bəlanşani way ? » ¹⁰ Eslini Yezu àhi ana ndam madəbay nanj ni ahkado : « Humi ana mis ni tənjuhədə digəs-gəs. » Kəzir əbu eslini dal-dal, nahkay mis ni tənjuhədki. Mis zawalani ye eslini ni agray dəbu zlam. ¹¹ Yezu nakənş əhəl dipen ni, əgri şəsi ana Melefīt, èsekaba, mək tidi ana mis ni. Àra àhəla kilif na day əgray nahkay : mis ni dek təzuma zlam na, tərəha. ¹² Mis nakənş tərəhkaba nahkay ti, Yezu àhi ana ndam madəbay nanj ni ahkado : « Həlum məgəşəni gani, kəmbərəşumbu arənş gani gəzit ba. » ¹³ Nahkay təhəlaba məgəşəni ge dipenş zlamani ya mis təzum na, tərəhvü hətək kru mahar cə àna nanj. ¹⁴ Mis ni təra tìpia zlam ga Yezu ya əgray na ti əgria ejep ana tay a, tədəm : « Maslanş hini ti bay mahəngaray *pakama ge Melefīt ya tədəm amara a duniya va na edefiñ. » ¹⁵ Eslini Yezu əsəra tara tagəs nanj ga njədə ti mīgi bay gatay. Àra əsəra nahkay ti əsləkafənş kà tay a, əcəloru gwar ka məlanş nahən

nanj bəlanş.

Yezu asawadaki ka ahər ga dəluv (Meciş 14.22-33 ; Mark 6.45-52)

¹⁶ Məlakarawa àra ègia, ndam *madəbay Yezu ni təhəraya kə gəvay ga dəluv ka sagdala. ¹⁷ Eslini təcəliyu a *slalah ga yam vu, tawayay takoru ke ledi ga dəluv ni a Kafarnahum. Ka sarta gani nani məlanş èdiza, Yezu àdi ahər ana tay fanş ndo. Nday nakənş mək təsləka. ¹⁸ Nday təbu takoru nahkay ni ti aməd əkəzlabiyu ga njədə, adadəy dəluv ni. ¹⁹ Təgaroru slalah ga yam gatay ni ezewed kru kru zlam ahkay do ni agray kru kru muku. Eslini tìpioru Yezu nanj əbu asawadəkibiyu ka ahər ga dəluv ni, ahədəkfənşiyu kə gəvay ga slalah ga yam gatay ni. Təra tìpia nanj a ti təgra anşgwas a dal-dal. ²⁰ Ay Yezu àhi ana tay : « Anşgwas àwər kəli ba, nu timey. » ²¹ Yezu nakənş àra àhia ana tay a nahkay ti, təhi məcəlaya a slalah ga yam ni va, ay təsərki ti slalah ga yam gatay ni ənşua ka məlanş ya tawayay takoru na.

Yezu ti nanj dəfya avay sifa ni

²² Həşənş gani mis dal-dalani ya ndam *madəbay Yezu təmbərbu tay ke ledi ga dəluv ni təsərki ti *slalah ga yam ya ndam madəbay Yezu təsləka àna nanj a ni ti bəlanş, ndahanş təbi. Mis ni təsəra Yezu əcəliyu a slalah ga yam nani vu akaba ndam madəbay nanj ni ndo ; təsəra ndam madəbay Yezu ni təsləka ka ahər gatay a ciliñ. ²³ Eslini slalah ga yam ndahanş təsləkabiya a Tiberiyat a, tōru ka məlanş ya ti Bay gelì əgri şəsi ana Melefīt, mis təzum *dipej ni. ²⁴ Mis ni təra təsəra Yezu nanj əbi eslini bi, ndam madəbay nanj ni day təsləka nahəma, təcəliyu a slalah ga yam ya ti təsləkabiya a Tiberiyat a ni vu, mək tōru a Kafarnahum, tədəboru Yezu.

* 6:14 Mənşaj Mimbiki 18.15.

²⁵ Tòru tìnjua ke ledi ga dəluv na ti, tədi ahàr ana Yezu nakəŋ mək təhi : « Məsi, kàra ahalay hi a ti ananaw ? » ²⁶ Yezu àhəŋgarfəŋ, àhi ana tay ahkado : « Nəhi ana kəli nahəma, kípuma təwi goro ya nagray, agri ejep ana mis na, ay ti kədəbum nu ti adaba nani do ; kədəbum nu ti adaba nəvia dipen ana kəli a, kərəhuma àna nan a palam. ²⁷ Kəgrum təwi ga mənġət zlam məzumani ya ti ezi ni ba, grum təwi ti ga mənġət zlam məzumani ya avi sifa ana mis, àndav day-day do ni sawəŋ. Zlam məzumani gani nani ti, anəvi ana kəli ti nu *Wur ge Mis cilin, adaba Bəŋ goro Melefit àvua divi gana, àdafaki bay ya ti esliki magrani ti nu gani. »

²⁸ Tàra ticia ma gayaŋ na ti tihindifiŋa, təhi : « Ti mągray təwi ge Melefit ya awayay ni ti magray mam ? » ²⁹ Yezu àhi ana tay ahkado : « Təwi ya ti Melefit awayay kəgrumi ni ti, awayay kəfumki ahàr ka Bay ya ti àslərbiyu ni. » ³⁰ Nday nakəŋ təhi : « Tamal kawayay ti məfəkuk ahàr ti, griaya zlam magray ejep ana leli a, ti mīpi. Kəgriaya mam ana leli a nihi a mam ? ³¹ Ata bəŋ ga bəŋ geli təzumbiya *man a huđ ge gili ba, akada ya ti àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu ni : “Àvi dipen ya ti àsləkabiya a huđ melefit ba ni ana tay, təzuma.” † » ³² Yezu àhi ana tay : « Nəhi ana kəli nahəma, bay ya ti àvi dipen ya àsləkabiya a huđ melefit ba ana kəli ni ti Məwiz do. Avi dipen ededīŋ ededīŋeni ya asləkabiya e melefit ba ana kəli ti Baba. ³³ Adaba dipen ya Melefit avay nahəma, Bay ya àsləkabiya a huđ melefit ba, avi sifa ana mis ga duniya ni. » ³⁴ Tàra ticia ma gayaŋ na ti təhi : « Məsi, vi dipen gani nani ana leli kəlavad ti ! »

³⁵ Yezu àhi ana tay : « Dipen ya ti

avi sifa ana mis ni ti nu. Maslaŋa ya ti ara afa goro a ni ti ləwir aməwər nan day-day do. Maslaŋa ya ti afəku ahàr ni ti yam amakad nan day-day do. ³⁶ Ay nəhia ana kəli a àndava : Kípuma nu a mək kəfumku ahàr do. ³⁷ Ndam ya ti Baba abu tay ni dek atara afa goro a. Maslaŋa ya ti ara afa goro a nahəma, anagarakaba nan a day-day do. ³⁸ Adaba nàsləkabiya e melefit ba ti ga magray ere ye ti nu nawayay ni do. Nàsləkabiya ti ga magray ere ye ti Bay ya ti àslərbiyu nu ni awayay ni. ³⁹ Ere ye ti Bay ya ti àslərbiyu nu ni awayay ni ti nihi : awayay ti ndam ya ti nan àbuvu tay a ahar vu ni ku bəlan gatay ejifua ba. Awayay ti ka mandav ga duniya ti nàhəŋgaraba tay e kisim ba. ⁴⁰ Iy nahkay, ere ye ti Baba awayay ni ti nihi : awayay ti ku way way do epia Wur ge Melefit a, afəki ahàr ti mənġət *sifa ya àndav day-day do ni. Ku tamal maslaŋa gani àməta nənġu ni, Baba awayay ti ka mandav ga duniya ti nàhəŋgaraba maslaŋa gani nana e kisim ba. »

⁴¹ Yezu àra àdəma ma na nahkay ti, ndam *Zəde təzlapaki e kidīŋ gatay bu adaba àdəm nan dipen ya àsləkabiya a huđ melefit ba ni. ⁴² Tədəm ahkado : « Nan Yezu wur ge Zəzef ni do waw ? Məsəra ata bəŋana ata mənġana ti, àdəm àsləkabiya a huđ melefit ba ti ahəmamam ? » ⁴³ Eslini Yezu àhi ana tay : « Kəzlapumku e kidīŋ gekəli bu va ba. ⁴⁴ Maslaŋa àbi esliki marana afa goro a bi, si tamal Baba nan ya àslərbiyu nu ni àzəbiya nan a kwa. Nahkay ti ka mandav ga duniya ti anahəŋgaraba maslaŋa gani nana e kisim ba. ⁴⁵ Ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit təbəkiki a wakita gatay bu nahkay hi : “Mis dek Melefit amacahi zlam ana tay.” ‡ Nahkay

† 6:31 Mənjay Mahərana 16.4, 15 ; Limis 78.24.

‡ 6:45 Mənjay Izayi 54.13.

ku way way do èciikia ma ga Baba na, àgèskabá zlam ya ti àcahi na ti, ara afa goro a. ⁴⁶ Ku nàdèma nahkay nàngu ni, maslaṅa ya ti èpia Baba ni ti àbi. Maslaṅa ya èpia Baba Melefit a ni ti si Bay ya ti àsləkabiya afa gana ni kwa.

⁴⁷ « Nəhi ana kəli nahəma, maslaṅa ya ti àfəkua ahàr a ni ti naṅ àbu àna sifa ya àndav day-day do ni. ⁴⁸ Dipen ya ti avi sifa ana mis ni ti nu. ⁴⁹ Ata bəṅ ga bəṅ gekəli tázuma *man a huđ gili ba, nihi ti tàmət ndo waw? ⁵⁰ Ay dipen ya asləkabiya a huđ melefit ba ni ti maslaṅa ya ti àzuma nahəma àmət day-day do. ⁵¹ Dipen ya àsləkabiya a huđ melefit ba, naṅ àbu àna sifa ni ti nu. Maslaṅa ya ti àzuma dipen nana ti àmət day-day do. Dipen ya ti anəvi ni ti aslu ga vu goro. Anavay ti mis ga duniya dek tənḡət sifa àna naṅ. »

⁵² Ndam Zude ni tàra ticia ma ga Yezu na ti táləgavakivu, tédəm : « Maslaṅa hini àdəm avi aslu ga vu gayan ana leli mahəpəd ti ahəmamam? » ⁵³ Yezu àhi ana tay ahkado : « Nəhi ana kəli nahəma, tamal kəhəpədum aslu ga vu ga Wur ge Mis akaba kisəm mimiz ga vu gayan ndo ni ti, sifa aməniviyu ana kəli bi. ⁵⁴ Maslaṅa ya ti ahəpəd aslu ga vu goro akaba esi mimiz ga vu goro ni ti, naṅ àbu àna sifa ya àndav day-day do ni ; ka mandav ga duniya anəhəṅgaraba naṅ e kisim ba. ⁵⁵ Adaba zlam məzumani ededīṅeni ti aslu ga vu goro, zlam miseni ededīṅeni ti mimiz ga vu goro. ⁵⁶ Maslaṅa ya ti ahəpəd aslu ga vu goro akaba esi mimiz ga vu goro nahəma, anjəhad akaba nu akada mis bəlan, nu day nanjəhad akaba naṅ akada mis bəlan. ⁵⁷ Baba àslərbiya nu a ; naṅ ti naṅ àbu àna sifa. Nu day nəbu àna sifa azuhva naṅ. Nahkay maslaṅa ya ti ahəpəd nu ni ti naṅ àbu àna sifa azuhva nu. ⁵⁸ Dipen ya ti àsləkabiya a huđ melefit ba ni ti

nu gani. Dipen gani nani ti akada ga ata bəṅ ga bəṅ gekəli ya tázum mək tàmət ni do. Dipen gani nani ti maslaṅa ya ti àzuma ni ti, naṅ àbu àna sifa ga kaṅgay-kaṅgayani. » ⁵⁹ Yezu àdəm ma hini ti ka ya ti naṅ a Kafarnahum, acahi zlam ana mis a ahay ga *mahəṅgalavù Melefit bu ni.

Məmbərəṅum məfəki ahàr geli ka Yezu ba

⁶⁰ Ndam ya tadəbay Yezu ni tàra ticia ma gayan na ti, mis kay e kidīṅ gatay bu tédəm ahkado : « Ma hini zləzlada àsabay ; way esliki məgəskabani way? » ⁶¹ Yezu àra àsəra ndam ya tadəbay naṅ ni təbu təzlapaki nahkay ti, àhi ana tay ahkado : « Ma goro ya nàdəm ni awəri bəruv ana kəli aw? ⁶² Ay tamal ekipəm nu *Wur ge Mis nəbu nəcəloru ka məlan ya ti nu nəbiyu ahaslani ni ti akədəmum mam? ⁶³ Avi sifa ana mis ti *Məsuf ge Melefit. Aslu ga vu ge mis ni ti ni zlam masakani. Ma goro ya nəhi ana kəli dek ni ti Məsuf ge Melefit avi sifa ana kəli àna naṅ. ⁶⁴ Ay mis ndahan təbu e kidīṅ gekəli bu təfəku ahàr do. » Yezu àdəm nahkay ti adaba kwa ka mənəkəki ge təwi gayan àsəra ndam ya təfəki ahàr do akaba maslaṅa ya ti aməsəkumoru naṅ na àndava. ⁶⁵ Àhi ana tay keti : « Nəhi ana kəli, maslaṅa àbi esliki marana afa goro a bi, si Baba avia njəda gana kwa ti, nahkay. »

⁶⁶ Kwa ka sarta gani nani ndam ya tadəbay Yezu ni dal-dal təsləkafəṅa, təmbərəṅ madəbay naṅ. ⁶⁷ Nahkay Yezu àhi ana ndam madəbay naṅ kru mahar cəeni ni ahkado : « Lekələm day kawayum məsləkumfuana waw? » ⁶⁸ Simu Piyer àhəṅgrifəṅ, àhi : « Bay geli, masləkafuka ti makoru afa ga way, way geli nahan àbu way? Pakama gayak ya kədəm ni avi sifa ya àndav day-day do ni ana mis. ⁶⁹ Məbu məfəkuk ahàr, məsəra nak ti Bay

*njelatani ya Melefit àslərbiyu ni. »⁷⁰ Yezu àhi ana tay ahkado : « Lekuləm kru mahar cœeni ni ti, nu nədaba kuli a do waw ? Ay bəlan gekuli ti araŋa jəbəfani. »⁷¹ Àdəm nahkay ti, àdəmki ka Zədas wur ga Simu Iskariyot, naŋ bəlan e kidinŋ gatay nday kru mahar cœeni ni bu ; aməsəkumoru naŋ ti naŋ.

7

Bəza ga mənŋ ga Yezu təfəki ahàr ka Yezu do

¹ Yezu àra àdəma nahkay ti àsawadəy a kəsa ndahaŋ bu ka had *Gelili. Awayay moroni ka had *Zəde do, adaba gədəkani ga ndam *Zəde tawayay makad naŋ. ² Ka sarta gani nani wuməri ge mivicey ahay ga ndam Zəde ni ènjia wudak. *³ Nahkay bəza ga mənŋ ga Yezu təhi ana Yezu ahkado : « Sləka ahalay a, ru ka had Zəde, ti ku eslini day ndam ya tadəbay kur ni tōru tīpi təwi gayak ya kagraj ni. ⁴ Adaba tamal mis awayay mis təsər naŋ ti, àgray zlam akal-akal do. Tamal kagraj təwi ni nahkay ti, ŋgazlaya ahàr gayak kə meleher ge mis a dek, ti tīpi kur. » ⁵ Bəza ga mənŋani təhi nahkay ti adaba nday day təfəki ahàr ndo. ⁶ Yezu àhi ana tay ahkado : « Sarta gani goro ènjia faŋ ndo. Lekuləm ti sarta gani gekuli àbi ; ku ananaw kədəgum tata. ⁷ Lekuləm ti mis ga duniya tizirey kuli koksah ; nu ti tizirey nu adaba nəbu nəhi ana tay zlam ya ti tagray ni ti zlam magədavani. ⁸ Lekuləm ti dəgum ka wuməri ni. Nu ti nınjioru ka wuməri gani nani do, adaba sarta gani goro ènjia faŋ ndo. » ⁹ Yezu nakəŋ àra àhia ma nana ana tay a nahkay ti, ànjəhad ka had Gelili zlam gayanŋ.

Pakama ga Yezu ya àdəm ka sarta ga wuməri ge mivicey ahay ni

¹⁰ Bəza ga mənŋani tàra tədəgoru ka wuməri ni ti Yezu nakəŋ day òru. Òru ti àŋgazlivu ana mis ndo, awayay ti tīpi naŋ ba. ¹¹ Mis təcakalava ga magray wuməri na ti, gədəkani ga ndam *Zəde ni tədəbay Yezu, tədəm : « Naŋ neley ? » ¹² Mis dal-dalani ni təbu təzlapaki dal-dal ; mis ndahaŋ tədəm : « Naŋ mis sulumani. » Mis ndahaŋ ti ni tədəm : « Aha, naŋ mis sulumani do, agosay mis sawaŋ. » ¹³ Ay maslaŋa àbi azlapaki vay-vay bi, adaba tagrafəŋa aŋgwaz kə gədəkani ga ndam Zəde a.

¹⁴ Tàra təcəkaba vad ga wuməri na kala-kala ti, Yezu àhuriyu a dalaka ga *ahay gədəkani ge Melefit ni vu mək ànjəki ka macahi zlam ana mis. ¹⁵ Pakama gayanŋ ya àdəm ni àgri ejep ana ndam Zəde, tədəm : « Naŋ hini èjəŋgey ndo ni ti, àsəra zlam a ti ahəmamam ? » ¹⁶ Eslini Yezu àhi ana tay : « Zlam goro ya ti nəcəhi ana kuli ni ti goro goroani do ; ga Bay ya ti àslərbiyu nu ni. ¹⁷ Pakama goro ya ti nədəm ni ge Melefit tək goro goroani aw ti, tamal maslaŋa awayay agray ere ye ti Melefit awayay ni ti aməsərkaba. ¹⁸ Maslaŋa ya ti ahi ma gayanŋ gayanŋani ana mis nahəma, awayay ti mis təzləbay naŋ. Ay maslaŋa ya ti agray təwi ti mis təzləbay Bay ya ti àslərbiyu naŋ ni ti adəm ma ge jiri, àsəkad malfadə do simiteni. ¹⁹ Məwiz àdəfiki *Divi ge Melefit ana kuli ndo waw ? Ay e kidinŋ gekuli bu maslaŋa bəlanŋ àbi agəskabu ma gani bi timey ! Kawayum mijinŋ nu ti, nəgudar mam ? » ²⁰ Mis dal-dalani ni təhi ahkado : « Araŋa agray kur aw ? Way awayay mijinŋ kur way ? »

²¹ Eslini Yezu àhi ana tay : « Nəgra təwi a bəlanŋ mək àgria ejep ana kuli a dek. ²² Ku ka fat məpəsabana *kikeləmi kədī ana bəza, adaba

* 7:2 Wuməri ge mivicey ahay : mənŋay Levi 23.34-36 ; Mimbiki 16.23.

Muwiz àhi ana kùli kikelum. Ay ànjèki ke mekeli kùdi ana bəza ti Muwiz do ; tənjàki enji ti ata bəj ga bəj gekùli. ²³ Kikelumi kùdi ana bəza ka fat məpəsabana, kədəmun àgudar Divi ge Melefit ya ti Muwiz àvi ana kùli ni do. Nahkay ti nu nàhəngaraba mis a jiguriŋa ka fat məpəsabana ti, kəzumumku bəruv ti kamam ? ²⁴ Kacalumki nu ka zlam magudarani ti mənjàd majalaki ahàr. Kəgrum nahkay va ba ; wudàka kədəmun ma nahəma, jalumkia ahàr a lala day. »

Yezu ti naŋ Bay gədakani ya amara ni aw ?

²⁵ Ndam Zerəzalem ndahaŋ tədəm ahkado : « Hini hi maslaŋa ya ti tadəbay naŋ, tawayay takad naŋ ni do aw ? ²⁶ Mənjumki : naŋ àbu azlapay vay-vay kè meleher ge mis dek, day təhi ma ga araŋa do ni. Gədakani geli təsəra naŋ *Krist *Bay gədakani ya amara ni ededŋ a waw ? ²⁷ Ay Bay gədakani ya amara ni eminjia ti mis atəsər məlaŋ gayaŋ ya ti àsləkabiya ni do. Maslaŋa hini ti leli məsəra məlaŋ gayaŋ ya ti àsləkabiya na. »

²⁸ Yezu naŋ àbu acahi zlam ana mis a dalaka ga *ahay gədakani ge Melefit ni bu, àhi ana tay kay kay, àdəm : « Kəsəruma nu a waw ? Kəsəruma məlaŋ ya ti nàsləkabiya na ededŋ a waw ? Nu nuani nàra àna ahàr goro goroana do. Ay Bay ya ti àslərbiyu nu ni ti naŋ jireni. Lekulum ti kəsərums naŋ do. ²⁹ Nu ti nəsəra naŋ a, adàba nàsləkabiya afa gana ; àslərbiyu nu ti naŋ. »

³⁰ Yezu àra àdama ma nahkay ti nday nakəŋ tawayay təgəs naŋ. Ay ti maslaŋa èsliki minjifinèni do, adàba sarta gani gayaŋ ènjia faŋ ndo. ³¹ E kidŋ ge mis dal-dalani ni bu mis kay təvu, təfəkia ahàr a, tədəm ahkado : « Ka ya ti Krist Bay gədakani ya amara ni eminjia ni ti, amagra y zlam məgri ejep ana mis

amatam ga maslaŋa hini ya ti agray ni aw ? »

³² Ndam *Feriziyen tàra ticia ma ge mis dal-dalani ya tədəmki ka Yezu e kidŋ gatay bu na ti, təhi ma gani ana gədakani ga ndam *mangalabakabu mis akaba Melefit ni, mək nday nakəŋ təslərbiyu ndam slewja ga məgəs Yezu. ³³ Eslini Yezu àdəm ahkado : « Ananjəhad akaba kùli vad kay do ; kələŋ gani anəngoru afa ga Bay ya ti àslərbiyu nu ni. ³⁴ Akədəbum nu, ay ti akədumu ahàr do, adàba ekisləmki moroni ka məlaŋ goro ya ti anoru ni do. » ³⁵ Ndam *Zude təzlapay e kidŋ gatay bu, tədəm ahkado : « Àdəm amədi ahàr do ni ti, amoru ti eley ? Bi amoru afa ga ndam geli ya tanjəhadkabu akaba ndam ya ti nday ndam Zude do ni, bi amacahi zlam ana ndam ya ti nday ndam Zude do ni tək ? ³⁶ Ma gayaŋ ya àdəm : “Akədəbum nu, ay ti akədumu ahàr do, adàba ekisləmki moroni ka məlaŋ goro ya ti anoru ni do” ni ti, awayay adəm mam ? »

Yam ya avay sifa ni

³⁷ Ka fat ya ti tindeverin wuməri ni tagray wuməri àtam ga vad nday ndahaŋ ni. Ka fat nani Yezu ècik jik, àhi ana mis ni kay kay, àdəm : « Tamal maslaŋa yam akadà naŋ a ti, màra afa goro a, mīsi. ³⁸ Maslaŋa ya ti afəku ahàr ni ti, Melefit àdəm a Wakita gayaŋ ni bu : “Yam ya avay sifa ni aməngəzaya a vu ga maslaŋa gani nani ba akadà ga yam ya ti akoru a zalaka vu ni.” † » ³⁹ Yezu àdəm nahkay ti àdəmki ma ka *Məsuf ge Melefit, adàba amara məvi ana ndam ya ti təfəki ahàr ni. Ka sarta gani nani ti àvi ana tay faŋ ndo, adàba àngoru a məlaŋ masladani ge Melefit ni vu faŋ ndo.

Mis ndahaŋ təgəskabu Yezu do

⁴⁰ Mis dal-dalani ni tàra ticia ma ga Yezu ya àdəm na ti, mis ndahaŋ

e kidin̄ gatay bu tādām : « Maslaṅa hini ti bay mahəṅgaray *pakama ge Melefit ya ti Məwiz ādām amara ni ededīn. † » ⁴¹ Mis ndahaṅ tādām : « Naṅ *Krist *Bay gəḏākani ya amara ni. » Mis ndahaṅ ti ni tādām : « Ay Krist Bay gəḏākani ya amara ni naṅ mis ga haḏ *Gelili aw ? ⁴² Adaba Melefit ādām a Wakita gayaṅ ni bu Bay gəḏākani ya amara ni ti naṅ wur huḏ ge Devit. Naṅ ti zal Betlehem, naṅ ga kəsa ge Devit. § » ⁴³ Nahkay mis dal-dalani ni tiçirvu azuhva Yezu. ⁴⁴ Eslini mis ndahaṅ e kidin̄ gatay bu tādām si təgəs naṅ kwa. Ay ti maslaṅa ābi ən̄jifin̄ bi.

⁴⁵ Ndam slewja ni tāra tāsłakabiya ti, gəḏākani ga ndam *maṅgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam *Feriziyen̄ ni tahi ana tay ahkado : « Kəgəsumbiyu naṅ ndo ni ti kamam ? » ⁴⁶ Ndam slewja ni təhəṅgrifəṅ ana tay, tahi ana tay ahkado : « Maslaṅa ḏay-ḏay ābi adām ma akada gayaṅ ni bi. » ⁴⁷ Ndam Feriziyen̄ ni tahi ana tay ahkado : « Lekulum̄ day āgosa kəli a zla do waw ? ⁴⁸ E kidin̄ ga gəḏākani geli bu ahkay do ni e kidin̄ ga ndam Feriziyen̄ bu ni ti, maslaṅa ābu āfəkia ahār ka maslaṅa nana waw ? ⁴⁹ Ndam ya ti təfəki ahār ka maslaṅa nani ti, nday ya ti təsər *Divi ge Melefit ya ti Məwiz ābəki ni do ni. Ay nday nani ti Melefit etikwesla tay a. »

⁵⁰ Ay Nikodem naṅ ya ti ārəkioru ka Yezu ga məlavad a vad nahaṅ ni, naṅ ākibu ka tay eslini, āhi ana tay ahkado : ⁵¹ « E Divi ge Melefit ya Məwiz ābiki ana leli ni bu ni ti, misliki magrafəṅa seriya kə mis a do, si tamal micifin̄a ma akaba məsəra ere ye ti āgray na kwa. » ⁵² Nday nakəṅ tahi ahkado : « Nak

day, nak zal Gelili zla tək ? Jenṅey Wakita ge Melefit ni nahəma, akəsər zal Gelili ābi ahaṅgaray pakama ge Melefit bi. » [⁵³ Kələṅ gani ti, mis ya ti eslini ni ku way way do gatay əsləka, ərəu a magam gayaṅ, *

8

¹ Yezu ti ni ācaloru ka həma *Oliviyə ni.

Wal hala

² Hajəṅ gani ge dūeni nahəma, Yezu nakəṅ aṅgoru a dalaka ga *ahay gəḏākani ge Melefit ni vu. ərəu ən̄jua ti mis ya ti eslini ni dek tərəkia. Nahkay naṅ nakəṅ aṅjəhad digus, acahi zlam ana tay. ³ Naṅ ābu acahi zlam ni ana tay nahkay ti, ndam *məsər Wakita ge Melefit akaba ndam *Feriziyen̄ təzəbiyu wal nahaṅ, təfəkad naṅ kə meleher ge mis ni dek. Wal nani ti tēdi ahār naṅ ābu agray hala. ⁴ Tāra təfəkada naṅ a ti tahi ana Yezu ahkado : « Məsi, wal hini ti təcəkia naṅ ka magray hala. ⁵ Məwiz ābəki ma gani e *Divi ge Melefit bu, āhi ana leli mizligi wal hala akada hini āna akur, mākad. Ay nak ti, kədām mam ? » ⁶ Tahi nahkay ti tawayay təhəlfəṅa eyə a, ti tācalki naṅ ka zlam magudarani. Ay Yezu nakəṅ āzəgad ahār jer mək ābəki zlam ka haḏ āna weleher. ⁷ Nday nakəṅ təmbrəṅ mihindifin̄a ma na kə Yezu a ndo, nahkay Yezu əzefteba ahār a mək āhi ana tay ahkado : « Maslaṅa ya ti e kidin̄ gekəli bu āgudar zlam ḏay-ḏay ndo ni ti mizligi wal ni enji. » ⁸ Ara āhia ma ana tay a nahkay ti, āzəgad ahār mək ābəki zlam ka haḏ keti. ⁹ Tāra tiçia ma ga Yezu ya āhi ana tay na ti tāsłəka bəlaṅ āna bəlaṅ. Medewəl tāsłəka enji a. Nahkay wal ni āgəjəni naṅ

† **7:40** Mənjay Mimbiki 18.15. § **7:42** Mənjay 2 Semiyel 7.12 ; Mise 5.1. * **7:53** Zenj 7.53–8.11 ti ābi a wakita ge Zenj ya təkəki enji ni bu bi. A wakita ndahaṅ bu ni ti ābu məbəkiani ka məlaṅ nahaṅ. Nahkay ti məsəra pakama hini ti Zenj ābəki ka məlaṅ hini do. Ku tamal nahkay nəṅgu ni ndam məsər zlam tādām pakama hini ti āgrava ededīn a.

bəlan kə meleher ga Yezu cilin.
¹⁰ Yezu àra èzefteba ahàr a ti àhi ana wal ni ahkado : « Mis nakəñ nday eley ? Maslanja ya ti àdəm tâkad kur ni ti àbu waw ? » ¹¹ Wal ni àhəñgrifəñ, àhi ahkado : « Maslanja àbi, Bay goro ni. » Mək Yezu àhi : « Nu day ŋgay tâkad kur ni nədəm do. Sləka, ay ti kəgudar zlam day-day va ba. »]

Yezu nanj Bay ya ti asladī məlan ana mis ni

¹² Yezu àhi ana mis ni keti : « Nu ti bay ya ti asladī məlan ana mis ni. Maslanja ya ti adəbay nu nahəma, anəsładī məlan, nahkay Melefit aməvi sifa. Ay maslanja ya ti adəbay nu do ni ti amanjəhad a məlan zinj-zinjəni bu. » ¹³ Eslini ndam *Feriziyəñ ndahanj təhi ahkado : « Kəgrakia sedi a ka ahàr gayak gayakana ti, ma gayak ni ma masakani. » ¹⁴ Yezu àhi ana tay ahkado : « Ku nəbu nagrakia sedi a ka ahàr goro goroana nəŋgu ni, ma goro ya nədəm ni ma ge jiri, ma masakani do. Adaba nəsəra məlan ya nəsləkabiya na akaba məlan ya nakoru na. Ay lekələm ti kəsərum məlan ya nəsləkabiya na akaba məlan ya nakoru ni do. ¹⁵ Lekələm kədəmum mis àgudara zlam a ti kajalum ahàr akada ge mis hihiriken ni. Ay nu nədəm mis àgudara zlam a ti nəjalay nahkay do. ¹⁶ Ku tamal nagrafəña seriya kə mis a nəŋgu ni seriya goro ni ge jiri, adaba nagray ti nu bəlanj do ; Baba goro nanj ya əslərbiyu nu ni nanj àbu akaba nu. ¹⁷ Àbu məbəkiani e *Divi ge Melefit ya Məwiz əbiki ana kəli ni bu nahkay hi : “Tamal mis cə tagray sedi, tədəm ere gani jiri ti, ma gatay ni jiri eədəñ.” * ¹⁸ Nu nagrakia sedi a ka ahàr goro goroana. Baba nanj ya əslərbiyu nu ni day agrakua sedi a. » ¹⁹ Eslini təhi ana Yezu ahkado : « Buk gani nanj eley ? » Yezu nakəñ àhəñgrifəñ

ana tay, àhi ana tay ahkado : « Nu tekeđi kəsərum nu nu way do ni ti, kəsərum Baba do daya. Tamal kəsəruma nu a ti amal kəsəruma Baba daya. »

²⁰ Yezu àdəm ma hini ti ka ya ti nanj àbu acahi zlam ana mis a dalaka ga *ahay gəđakani ge Melefit ni bu ni, nanj kə gəvay ga zlam ya təbiviyu sədaga ana Melefit ni. Ay ti maslanja əsliki məgəs nanj ndo adaba sarta gayanəñ ənjiyu fanj ndo.

« Kisləmki mədəgumani ka məlan ya nakoru ni koksah »

²¹ Yezu àhi ana tay keti : « Nu ti nasləka. Lekələm akədəbum nu, ay ti akəmbəñjum zlam magudarani gekəli ni do, nahkay akəmətum zlam gekəli. Adaba kisləmki mədəgumani ka məlan ya nakoru ni koksah. » ²² Eslini ndam *Zude tədəm e kidin gatay bu ahkado : « Àdəm “Kisləmki mədəgumani ka məlan ya nakoru ni koksah” ni ti, awayay akad ahàr gayanəñ gayanəni zla tək ? » ²³ Eslini Yezu nakəñ àhi ana tay ahkado : « Lekələm ti mis ya ka had, nu ti mis ya əsləkabiya agavəla ni. Lekələm ti ndam ga *duniya, nu ti nu mis ga duniya do. ²⁴ Nəhi ana kəli akəmbəñjum zlam magudarani gekəli do, akəmətum ti azuhva nani. Nahkay ti ahàr àdəm kəfumku ahàr, kəsərum nu gani, nu nəbu. Do ni ti akəmbəñjum zlam magudarani gekəli ni do, akəmətum eədəñ. » ²⁵ Nahkay nday nakəñ təhi : « Nak way ? » Yezu àhəñgrifəñ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Kwa ka mənəkəi ga zlapay goro ni nəhia ana kəli a, nədəm nu gani. ²⁶ Nu nəbu àna zlam kay ga mədəmkiani ke kəli ga məgəs kəli àna seriya. Ay ma goro ya nəhi ana ndam ga duniya ni ti, ma ga Bay ya əslərbiyu nu àhu ni cilin. Nanj ti nanj jireni. »

²⁷ Yezu àra àhia ma na ana tay a nahkay ti ŋgay àdəmki ma ka Bəñjani

* 8:17 Məñjay Mimbiki 17.6 ; 19.15.

ti, nday tæsər ndo. ²⁸ Nahkay Yezu àhi ana tay ahkado : « Ka fat ya ti akəzumoya *Wur ge Mis agavəla ti, † akəsərüm nu ti nu gani, nu nəbu. Eslini akəsərüm zlam ya ti nagray ni dek ti nu nuani nagray ga ahər goro do. Ma ya ti nədəm ni ti ma ga Baba ya àcahu ni cilinj. ²⁹ Bay ya ti àslərbiyu nu ni nanj àbu akaba nu, àmbrənj nu ga ahər goro ndo ; adaba nu nəbu nagray zlam ya ti àbəlafənj ni kəlavaf. » ³⁰ Ka ya ti Yezu nanj àbu adəm ma ni nahkay ti, mis dal-dal təfəki ahər.

Maslanja ya ti agudar zlam ti nanj evidi ga zlam magudarani

³¹ Eslini Yezu àhi ana ndam *Zude ya təfəkia ahər a ni ahkado : « Tamal kəgəsumkabá ma goro ya nəhi ana kəli na lala, kəmbərənjum do ni ti, kigəma ndam madəbay nu ededinj ededinjena. ³² Akəsərüm jiri, nahkay ti ekigəm lekələm evidi va do. » ³³ Nday nakənj təhəngrifənj, təhi : « Leli bəza huđ ga Abraham. Day-day leli miği evidi ga maslanja ndo ni ti, kədəm mara miği leli evidi va do ni ti ahəmamam ? » ³⁴ Yezu àhi ana tay ahkado : « Nəhi ana kəli nahəma, maslanja ya ti agudar zlam ti nanj evidi ga zlam magudarani. ³⁵ Nədəm nahəma, evidi ti day-day tacalkivu nanj ke mis ga huđ ahay do. Ay wur ga bay ahay ti ku ananaw nanj wur ga huđ ahay zlam gayanj. ³⁶ Tamal Wur ge Melefit àmbaya kəli e evidi ba ti, kigəm lekələm evidi va do ededinj. ³⁷ Nəsəra lekələm ti bəza huđ ga Abraham. Ay ti kawayum kəkadum nu, adaba kawayum məgəsumkabu pakama goro do. ³⁸ Nu ti nədəm ere ye ti Baba àdəfuki ni ; lekəli ti ni kəgrum ere ye ti bənj gekəli àhi ana kəli ni. » ³⁹ Nday nakənj təhəngrifənj, təhi : « Bənj geli ti Abraham timey. » Eslini Yezu àhi ana tay ahkado : « Tamal lekələm

bəza ga Abraham ti akal kəgrum təwi akada ga Abraham ya àgray ni. ⁴⁰ Nu nəbu nəhi ma ge jiri ya Melefit àhu ni ana kəli, ay nihi ti kawayum kəkadum nu sawanj. Abraham àgray nahkay ndo timey ! ⁴¹ Lekələm ti kəgrum təwi akada ga bənj gekəli ya agray ni. » Nday nakənj təhi : « Leli ti leli bəza məva do. Melefit nanj bəlanj nanj Bənj geli. Bənj geli nahanj àbi. »

⁴² Yezu àhi ana tay ahkado : « Tamal ti Melefit nanj bənj gekəli ededinj ti amal kawayum nu, adaba nəsəkabiya afa gana nàra afa gekəli a. Nu nàra ti àna ahər goro goroani do ; nanj àslərbiyu nu. ⁴³ Kicəm ma goro ya nəhi ana kəli ni do ni ti kamam ? Kicəm do ni ti adaba kisləmki məbi slimi ana ma goro ya nəhi ana kəli ni do. ⁴⁴ Lekələm bənj gekəli ti *Seteni. Kawayum kəgrum ti təwi ga bənj gekəli gani ya awayay ni. Kwa ahaslani nanj àbu abazl mis zlam gayanj, day-day adəm ma ge jiri ndo, adaba jiri gayanj àbi. Masəkad malfada ti təwi gayanj, adaba nanj bay masəkad malfada, nanj bənj gani daya. ⁴⁵ Ay nu ti nədəm ma ge jiri, nahkay ti kawayum məgəsumkabu ma goro ya nəhi ana kəli ni do. ⁴⁶ Way esliki madafaya zlam a ti, adəm nu nagudar ni way ? Ay tamal ma goro ya nədəm ni dek jiri ti, kawayum məgəsumkabani do ni ti kamam ? ⁴⁷ Mis ge Melefit ti abi slimi ana ma ge Melefit, ay lekələm ti lekəli ndam ge Melefit do. Kawayum məbumi slimi ana ma gayanj do ni ti azuhva nani. »

Kwa ka ya tiwi Abraham fanj ndo ni, Yezu nanj àbu àndava

⁴⁸ Ndam *Zude ni təhi ana Yezu ahkado : « Mədəm nak zal Samari, seteni ànukviyu a ahər vu ti, ma geli ni jiri ededinj. » ⁴⁹ Yezu àhi ana tay : « Seteni ànuviyu bi. Zlam goro ya nagray ni ti ga mazləbay Baba goro

† 8:28 Yezu adəm : « Akəzumoya Wur ge Mis agavəla » ti adəmki ma ka madarfənj nanj kà təndal.

sawan. Lekulam ti ni kanjakum nu, kabumku mimili. ⁵⁰ Nu ti ngay mis tazlabay nu kwa ti nedam do. Ay Maslanja abu bəlan awayay ti tazlabay nu, nan gani agray seriya ge jiri daya. ⁵¹ Nəhi ana kəli nahəma, maslanja ya ti əgəskabá ma goro na ti aməmət day-day do. »

⁵² Nahkay ndam Zude nakəŋ təhi ahkado : « Nihiti ti məsəra seteni anukviyu a ahər bu edədiŋ zla ! Abraham aməta, ndam məhəŋgri *pakama ge Melefit ana mis day təməta, ay nak kədəm tamal maslanja əgəskabá ma gayak na ti amət day-day do ni ti ahəmamam ?

⁵³ Bəŋ geli Abraham tekeđi aməta ti, nak kətam nan aw ? Ndam məhəŋgri pakama ge Melefit ana mis ni day təməta, ay nak ti kədəm nak way ? » ⁵⁴ Yezu ahəŋgrifəŋ ana tay, əhi ana tay ahkado : « Tamal nu nuani nazlabay ahər goro ti, mazlabavani nani egi zlam masakani. Bay ya ti azlabay nu ni ti Baba nan ya ti kədəmum nan Melefit gekəli ni. ⁵⁵ Lekulam kəsərum nan do, ay nu ti nəsəra nan a. Tamal nedəm nəsər nan do ni ti, nasəkad malfadə akadə gekəli ni. Nu nəsəra nan a, nəbu nəgəskabu ma gayan daya. ⁵⁶ Bəŋ gekəli Abraham amərva adaba asəra emipi sarta ga marana goro a. Əpia, mək amərva ana nan a əkiva. »

⁵⁷ Eslini ndam Zude ni təhi ahkado : « Nak kəzum vi kru kru zlam ndo ni ti, kədəm kipiə Abraham a ti ahəmamam ? » ⁵⁸ Yezu əhi ana tay ahkado : « Nəhi ana kəli nahəma, kwa ka ya ti tiwi Abraham faŋ ndo nəŋgu ni, nu gani, nu nəbu andava. »

⁵⁹ Yezu ara adəma nahkay ti nday nakəŋ təhəl akur ge mizligi nan əna nan. Ay ti Yezu əbu e kidiŋ ge mis bu mək əsləka a məlan ga *ahay gədəkani ge Melefit ni ba, ahəraya e mite va.

9

Yezu ahəŋgaraba zal wuluf nahan

a

¹ Ka ya ti Yezu nan əbu akoru e divi bu akaba ndam madəbay nan ni ti epi zal wuluf nahan. Maslanja gani nani ti tiweya nan wulufana. ² Eslini ndam madəbay nan ni təhi ahkado : « Məsi, maslanja hini tiweya nan wulufana ti, way əgudar zlam way ? Əgudar zlam ti nan tək, day ti ata bəbəŋani təgudar aw ? » ³ Yezu ahəŋgrifəŋ ana tay, əhi ana tay ahkado : « Tiweya nan wulufana ti azuhva əgudara zlam a ahkay do ni ata bəŋani təgudara zlam a palam do. Tiwi nan nahkay ti, Melefit awayay ti mis ti pi nədə gayan əna maslanja hini. ⁴ Nihiti məlan maslani ti ahər adəm məgrum təwi ga Bay ya əslərbiyu nu ni. Mələvad egi wudak, nahkay ti maslanja emisliki magray təwi ni koksah. ⁵ Ka ya ti nu nəbu a duniya bu mba ni ti nəsladi məlan ana mis. » ⁶ Ara adəma nahkay ti etiferu esliə a had, əgraya elibisl əna esliə gayan na mək əgriki ke eri ana zal wuluf ni. ⁷ Əhi ana zal wuluf ni ahkado : « Ru kəbaray eri a dəluv Siləwe ni bu. » Siləwe ti awayay adəmvaba « Məslərani. » Zal wuluf nakəŋ ərə abaray eri ni. Ara abara eri na ti epi divi, mək əsləka, ərə a magam.

⁸ Ndam mahay gayan akaba ndam ya təbu tipi nan ahaslani nan əbu ahəŋgalay zlam ni tədəm ahkado : « Maslanja hini ti nan ya ti kələvad anjəhad digəsa, ahəŋgalay zlam ni do aw ? » ⁹ Mis ndahan tədəm : « Nan. » Mis ndahan ti ni tədəm : « Nan do, təzavu ciliŋ. » Mək nan nakəŋ adəm : « Nu gani timey ! » ¹⁰ Eslini nday nakəŋ təhi ahkado : « Kipi divi nahkay ti, mam əgrakukvu mam ? » ¹¹ Nan nakəŋ ahəŋgrifəŋ ana tay, əhi ana tay ahkado : « Maslanja ya ti təzalay nan Yezu ni əgraya elibisl a, əgruki ke eri mək əhu ahkado : « Ru kəbaray eri a dəluv Siləwe ni bu. » Nu

nakəŋ mək nòru. Nòru nàbara ti nipi divi hūya. »¹² Nday nakəŋ təhi : « Maslaŋa gani nani naŋ eley ? » Àhi ana tay : « Nəsər do. »

Ndam Feriziyen tihindifiŋa ma kà zal wulufna

¹³ Təzoru maslaŋa ya ti ahaslani naŋ wulufani ni afa ga ndam *Feriziyen. ¹⁴ Yezu àgraya eliḡisil a, àgriki ana zal wuluf ni mək àhəlikaba eri na ti ka fat məpəsabana. ¹⁵ Tòru tinjəa àna naŋ a ti, ndam Feriziyen ni day tihindifiŋa, təhi : « Nihi kipi divi ti, mam àgrakukvu mam ? » Naŋ nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Maslaŋa gani nani àgruki eliḡisil ke eri, nàbaray eri mək nipi divi hūya. » ¹⁶ E kidiŋ ga ndam Feriziyen ni bu mis ndahaŋ tədəm : « Ku way m̀aŋray ere hini way naŋgu ni, maslaŋa gani àsləkabiya afa Melefit a do, adaba àgra zlam ya ti àbəlay magrani do na a vad *məpəsabana ba. » Mis ndahaŋ ti ni tədəm : « Tamal naŋ bay magudar zlam ti, esliki magray zlam ya ti agri ejep ana mis akadā hini ni aw ? » Nahkay ticiŋva e kidiŋ gatay ba. ¹⁷ Esliki ndam Feriziyen nakəŋ tihindifiŋa ma kà zal wuluf ya àŋgaba na keti, təhi ahkado : « Nak ti maslaŋa ya ti àhəlukaba eri a ni ti kədəm naŋ way ? » Naŋ nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Naŋ bay *mahəŋgaray pakama ge Melefit. »

¹⁸ Ay ti gəḡákani ga ndam *Zude ni ti ŋgay ahaslani naŋ wulufani day ti nihi epi divi ti tawayay məgəskabani ndo. Nahkay təzalabiyu ata bəŋani ¹⁹ ge mihindifiŋa ma kà tay a. Tàra tinjia ti təhi ana tay ahkado : « Wur gekəli ya kədəmum kiwamaya naŋ a wulufana ti naŋ hini eḡeḡiŋ aw ? Ay ti mam àgravu nihi ti epi divi ni mam ? » ²⁰ Nday nakəŋ təhəŋgrifəŋ ana tay, təhi ana tay ahkado : « Məsəra hini ti wur geli, ka ya ti niweya ti naŋ wulufani eḡeḡiŋ.

²¹ Ay ere ye ti àgravu, epi divi hi ti, məsər do. Maslaŋa ya ti àhəlukaba eri a ni day məsər do. Naŋ wur va do, hindəmfiŋa kà naŋ naŋana ; esliki məhəŋgrifəŋani ana kəli. »

²² Tədəm nahkay ti adaba aŋgwaz àwərfəŋa tay kà gəḡákani ga ndam Zude na. Adaba ndam Zude ni dek təzlapakabā, tədəm maslaŋa ya adəm Yezu naŋ *Krist ti təcəfəŋa naŋ kà mahəŋgalay Melefit akaba tay a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit ni ba. ²³ Ata bəŋani tədəm naŋ wur va do, tihindifiŋa kà naŋ naŋana ti azuhva nani.

²⁴ Ndam Feriziyen ni təzalay maslaŋa ya ti ahaslani naŋ wulufani ni keti. Àra ènjia ti təhi : « Dum ma ge jiri kè meleher ge Melefit. Leli ti məsəra maslaŋa ya ti kədəm àhəlukaba eri a ni ti naŋ bay magudar zlam. » ²⁵ Naŋ nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « ŋgay naŋ bay magudar zlam ahkay do ni àgudar zlam do ni ti nəsər do. Ere ye ti nəsər ni ti zlam bəlan : ahaslani ti nu wulufani, ay nihi ti nipi divi. » ²⁶ Nday nakəŋ tihindifiŋa, təhi : « Àgruk ti mam ? Àhəlukaba eri a ti ahəmamam ? »

²⁷ Naŋ nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Nəhia ana kəli a àndava, kicəmuki ndo timey. Ay kawayum nəhi ana kəli kicəm keti ti kamam ? Tək lekələm day kawayum migi ndam madəbay naŋ aw ? » ²⁸ Àra àdəma nahkay ti, nday nakəŋ tindiŋi naŋ, tədəm : « Adəbay maslaŋa nani ti nak kwa. Leli ti leli ndam madəbay Məwiz. ²⁹ Leli ndam madəbay Məwiz adaba məsəra Məwiz ti Melefit àhia ma gayan ana naŋ a. Ay maslaŋa nani ti məsər məlan gayan ya àsləkabiya na do simiteni. » ³⁰ Naŋ nakəŋ àhi ana tay nahkay hi : « Lekələm kəsərum məlan gayan ya àsləkabiya na do ni ti ahəmamam ? Ay àhəlukaba eri a timey ! ³¹ Məsəra tamal bay magudar zlam ahəŋgalaləŋ

zlam kè Melefit ti Melefit èciiki do. Ay ku way way do tamal ahəŋgalay Melefit àna mahəŋgaroru ahàr a had akaba agray ere ye ti àhi màgray ni ti, Melefit eciiki. ³² Day-day maslaŋa èci ti maslaŋa nahan àhəlikaba eri ana mis tūweya naŋ a wulufana ndo. ³³ Tamal ti maslaŋa nani àsləkabiya afa ge Melefit a do ni ti, amal èsliki magray arana koksah. » ³⁴ Nday nakəŋ təhəŋgrifəŋ, təhi : « Kwa tūweya kur a nak bay magudar zlam ti kacahi zlam ana leli aw ! » Nahkay təgaraya naŋ e mite va.

Way naŋ wulufani ededīŋ way ?

³⁵ Yezu àra ècia ndam Feriziyen ni təgaraya zal ya ahaslani wulufani na e mite va ti àdəbay naŋ. Àra àdia ahar a ti àhi ahkado : « Kəfəki ahàr ka *Wur ge Mis aw ? » ³⁶ Àhəŋgrifəŋ, àhi : « Naŋ way, Bay goro ni, ti nəfəki ahàr ni ? » ³⁷ Yezu àhi : « Bay ya ti kəbu kaməŋjaləŋ, naŋ àbu ahuk ma ni ti naŋ gani. » ³⁸ Naŋ nakəŋ àhi : « Nəfukuka ahàr a, Bay goro ni. » Mək àbəhadī mirdim grik.

³⁹ Eslini Yezu àdəm : « Nàra a duniya va ti ga magrafəŋa seriya kè mis a ; ti ndam wuluf tīpi divi, nday ya tədəm tīpia divi a ni təwuluf. » ⁴⁰ Ndam *Feriziyen ya təbu akaba naŋ eslini ni tàra ticia ma gayan na ti təhi : « Leli day leli ndam wuluf aw ? » ⁴¹ Eslini Yezu àhi ana tay ahkado : « Tamal ti kəŋjum lekəli ndam wuluf ti, amal zlam magudarani gekəli àbi. Ay nihi ti kədəmum kəbum kipəm divi ti zlam magudarani gekəli àbu. »

10

Bay majəgay təmbəmbak

¹ Yezu àdəm keti : « Nəhi ana kəli nahəma, maslaŋa ya ti ahuriyu a gargara ga təmbəmbak vu gwar a mahay do, ahuriyu àna mələŋ nahan ti, naŋ zal akal, naŋ zal abra. ² Ay maslaŋa ya ti ahuriyu

gwar a mahay ga gargara ni ti naŋ bay majəgay təmbəmbak. ³ Bay majəgay gargara ni azləkiaba mahay ana bay majəgay təmbəmbak na. Àzləkiaba ti bay majəgay təmbəmbak ni azalay təmbəmbak gayan dek bəlan bəlan àna slimi gatay. Təmbəmbak ni ticia dəŋgu gayan a ti təsəra, abaya tay e mite va. ⁴ Ka ya ti àbaya tay a nahəma, adi kama ana tay, mək təmbəmbak ni tadəboru naŋ kələn, adaba təsəra dəŋgu gayan a. ⁵ Ay ti atadəboru maslaŋa ya ti təsər naŋ do ni do ; atacuhwafəŋa, adaba təsər dəŋgu ge mis ndahan do. » ⁶ Yezu àhi ma *gozogul hini ana tay, ay ti ticiaba ere ye ti awayay ahiki ana tay na ndo.

Yezu naŋ bay ya ti ajəgay zlam lala ni

⁷ Yezu àhi ana tay keti : « Nəhi ana kəli nahəma, mahay ga gargara ga təmbəmbak ni ti nu. ⁸ Mis ndahan ya tàra, tədəm tajəgay təmbəmbak ni ti, nday dek ndam akal, ndam abra ; ay təmbəmbak ni ticiiki ma ana tay ndo. ⁹ Mahay ti nu, maslaŋa ya ti ahuriyu gwar a nu bu ni ti arana amacay naŋ do, Melefit amahəŋgay naŋ. Nahkay emisliki məhuriyu a gargara vu, məhərana e mite va akaba aməŋgət zlam məzum gayan. ¹⁰ Zal akal ara ti ga məhəl zlam àna akal, ga məbazl zlam akaba ge mijin zlam. Ay nu nàra ti, nawayay ti mis təŋgət sifa ya ti àndav day-day do ni. Sifa gani nani ti nəvi ana tay àtam ya ti tiwi mis àna naŋ ni.

¹¹ « Bay ya ti ajəgay zlam lala ni ti nu. Bay ya ti ajəgay zlam lala ni ti, ku takadki naŋ ka təmbəmbak gayan ya ti ajəgay tay ni nəŋgu ni agəskabu, àmbrəŋ tay do. ¹² Ay ti maslaŋa ya ajəgi zlam ana mis ti təpəl naŋ ni ti ajəgay zlam lala do, adaba tamal èpia kəra gili naŋ àbu ara ti acuhway, ambərbu təmbəmbak ni.

Aməmbərba tay a ti, kəra gili ni amabazl ndahaŋ, emidikaba ahār a ana məgəjəni gana. ¹³ Maslaŋa ya ti acuhway, ambərba təmbəmbak ni ti təmbəmbak ni təhəli ahār do, adaba naŋ agray ni təwi ga singu cilin. ¹⁴ Bay ya ti ajəgay zlam lala ni ti nu. Nu nəšəra təmbəmbak goro a, təmbəmbak goro day təšəra nu a ¹⁵ akada ga Baba ya əšəra nu a, nu day nəšəra Baba ni. Nahkay ti nəgəskabu ti təkadki nu ka təmbəmbak goro ya najəgay ni. ¹⁶ Təmbəmbak goro ndahaŋ təbu, ay ti təkibu ka ndahaŋ ya a gargara hini bu ni bi. Nday gani nani ti ahār adəm nəhəlbiyu tay daya. Etici dəngu goro, etigi ka ahar bəlaŋ akaba ndahaŋ ni, bay majəgay tay day bəlaŋ. ¹⁷ Baba awayay nu adaba nəgəskabu ti nəmət ka mawayay goro, do ni ti maslaŋa əsliki makad nu do. Nəməta nəngu ni, nisliki maŋgabana tata. ¹⁸ Maslaŋa ya ti esliki makad nu ni ti əbi, nəgəskabu nəmət ti ka mawayay goro. Nisliki məmətani ka mawayay goro; nisliki maŋgabana daya. Bəŋ goro ahū gray ti nahkay. »

¹⁹ Ndam *Zude ni təra ticia ma ga Yezu ya adəm na ti ticirvu e kidin gatay bu keti. ²⁰ Mis ndahaŋ kay e kidin gatay bu təbu tədəm : « Seteni aniviyu a ahār vu, naŋ zal seteni ti kəbumi slimi ana ma gayan ni ti kamam ? » ²¹ Mis ndahaŋ ni ti ni tədəm : « Zal seteni adəm ma gayan hini ya adəm ni do. Zal seteni ti esliki məzləkikaba eri ana ndam wuluf a waw ? »

Ndam Zude təwayay nəgəskabu ma ga Yezu do

²² Sarta ga wuməri ga məzləkaba *Ahay gədəkani ge Melefit na ənjuə, təgray a Zeruzalem, sarta gani nani ti ahar kusi. ²³ Nahkay Yezu asawadaya a dalaka ga *ahay gədəkani ge Melefit ni bu, ka məlaŋ

ya təzalay Dalahay ga Salomon ni. ²⁴ Ndam *Zude ni təcəkəlakivi ka Yezu, təvelinji ahār, təhi ahkado : « Tamal nak *Krist ededin ti, hi ana leli vay-vay kimbirfəŋ ba, nahkay ti ahār aməhəli ana leli va do. » ²⁵ Eslini Yezu ahəŋgrifəŋ ana tay, əhi ana tay ahkado : « Nəhia ana kəli a andava, ay ti kəwayum məgəsumkabu ma gani ndo timey. Təwi ya nagraŋ ni ti nagraŋ ana njeđa ga Baba, nahkay təwi gani nani adəfiki ana kəli nu ti nu way. ²⁶ Ay ti kekileŋa lekələm kəwayum məfumku ahār do, adaba lekələm kəkumkibu ka təmbəmbak goro bi. ²⁷ Təmbəmbak goro ti tici dəngu goro, nu day nəšəra tay a, nday day tədəbay nu. ²⁸ Nəvi *sifa ya andav day-day do ni ana tay, atəmət do, maslaŋa day emisliki məhəlfua tay a do. ²⁹ Baba Melefit naŋ ya əbu təmbəmbak ni ti naŋ gədəkani atam mis dek, atam zlam dek. Maslaŋa əbi esliki məhəlfəŋa tay kə Baba bi. ³⁰ Leli ata Baba ti leli bəlaŋani. »

³¹ Yezu əra adəma nahkay ti ndam Zude ni təhəl akur keti, təwayay mizligi naŋ ana naŋ. ³² Yezu əhi ana tay ahkado : « Nəgra təwi sulumana sulumana kay e kidin gekəli ba ana njeđa ga Baba. Ay kawayum kizligəm nu ana akur, kakađum nu ti əki ke təwi weley gani weley ? » ³³ Eslini ndam Zude ni təhəŋgrifəŋ, təhi ahkado : « Mawayay mizligi kur ana akur, mawayay makad kur ti, əki ke təwi sulumani do. Mizligi kur ti adaba kindivia Melefit a palam; nak mis, ay ti kawayay kazay ahār gayak akada nak Melefit. » ³⁴ Yezu ahəŋgrifəŋ ana tay, əhi ana tay ahkado : « Əbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu, Melefit adəm nahkay hi : “Lekələm ti meleffit.” * Əbi məbəkiani nahkay hi bi aw ? ³⁵ Maslaŋa əbi esliki məbəkia zlam ya əbu məbəkiani a

Wakita ge Melefit bu na bi. Nahkay nday ya ti Melefit àhi ma gayan ana tay ni ti àzalay tay melefit ededîj. ³⁶ Ay nu ti Baba àdaba nu a, àslərbiyu nu a duniya vu. Goro ya nədəm “Nu Wur ge Melefit” ni ti, ahəmamam kisləmki mədəmani nindivi nañ ni mam? ³⁷ Tamal nagray tawi ni ga Baba do ni ti kəfumku ahər ba. ³⁸ Ku nagray tawi ga Baba, kəfumku ahər do nəŋgu ni, gəsumkabá tawi goro ya nagray na digepa. Nahkay ti akəsərüm lala, nu nəbu àna njəda ga Baba, nañ day nañ àbu àna njəda goro, nahkay leli ata Baba ti bəlanani. » ³⁹ Yezu àra àdəma ma na nahkay ti, tawayay məgəs nañ keti, ay ti àtamfəŋa kà tay a.

⁴⁰ Kələŋ gani Yezu àsləka, àŋgoru ke ledi ge Zərdeŋ, ka mələŋ ge Zerj ya *àbaray mis ahaslani ni. Nañ nakəŋ ànjəhad eslini gosku bal. ⁴¹ Ka ya ti nañ àbu eslini ni ti mis kay tərəkia, təbu tədəm : « Zerj ti àgray zlam magray ejep ndo ; ay ma gayan ya àdəmki ka maslaŋa hini ni dek ti jiri ededîj. » ⁴² Eslini mis kay təkəkia ahər ka Yezu a.

11

Lazar àməta, mək Yezu ahəŋgaraba nañ e kisim ba

¹ Zal nahan àbu, slimi gani Lazar, arməwər àzəgadiya nañ a. Kəsa gayan Betani, nday akaba bəza ga mənani walani ata Mari nday ata Marta. ² Mari ti nani, Mari ya ti àbəkì tersel ka asak ga Bay geli mək àtamadkia àna məhər gayan a ni. Lazar nañ ya ti èbesey do ni ti wur ga mənani. ³ Nahkay bəza ga mən ga Lazar nakəŋ təslərkiuru mis ka Yezu ti mēhi : « Bay geli, zləba gayak Lazar èbesey do. » ⁴ Yezu àra ècia ma na nahkay ti àdəm : « Arməwər ga Lazar ni ti àkad nañ do. Ay ti mis atəsər njəda ge Melefit àna

nañ sawan. Nahkay atazləbay Melefit, atazləbay nu Wur ge Melefit daya. »

⁵ Lazar akaba bəza ga mənani ata Mari nday ata Marta ti Yezu awayay tay ; ⁶ ay àra ècia ga Lazar ya èbesey do na ti òru weceweci ndo, àpəskivu ka ahər gani vad cə. ⁷ Kələŋ gani àhi ana ndam madəbay nañ ni ahkado : « Nihi ti sarta ènjua ga manğona e Zəde a. » ⁸ Ndam madəbay nañ ni təhi ahkado : « Məsi, nihi guhwa huya ndam *Zəde ni tawayay tizligi kur àna akur, tawayay takad kur ti, kəŋgoru eslini keti aw? » ⁹ Yezu àhi ana tay : « Mələfat ti njemdi kru mahar cə do aw? Tamal mis asawaday ga məlafat ti èji asak do, adaba nañ a mələŋ masladani bu, epi divi lala. ¹⁰ Ay tamal mis asawaday ga məlavad ti eji asak, adaba nañ àbi a mələŋ masladani bu bi, epi divi lala do. » ¹¹ Yezu àra àhia ma ana tay a nahkay ti àhi ana tay : « Zləba geli Lazar àdiya e dəwir va, ay nakoru nepidekababiya nañ a. » ¹² Eslini ndam madəbay nañ ni təhi ahkado : « Bay geli, tamal àdiya e dəwir va ti, aməŋgaba a arməwər gayan ni ba do waw? » ¹³ Ga Yezu ya àhi ana tay nahkay ti awayay àhi ana tay Lazar àməta. Ay ndam *madəbay Yezu ni təhi ana ahər hi ti Yezu àdəmki ma ti ke dəwir dəwiredi ededîj. ¹⁴ Nahkay Yezu àhi ana tay vay-vay : « Lazar àməta. ¹⁵ Nu nəbi ka mələŋ gani bi ti nəbu nəmərnu azuhva kəli, adaba akəfumku ahər àkivu. Ay nihi ti takomum mədəgumkiuru. » ¹⁶ Eslini Tumas nañ ya təzalay nañ Didim ni àhi ana ndam madəbay Yezu ndahan ni ahkado : « Leli day takomum madəboru nañ, ti tōru təbazla leli akaba nañ a. »

¹⁷ Yezu akaba ndam madəbay nañ ni tɪnjua a Betani a wudak ti, təhi ana tay Lazar àgra vad a fad e mindiviŋ ba. ¹⁸ Betani ti

drin drin akaba Zeruzalem kay do, èsli ezewed kru kru mahkær do. ¹⁹ Nahkay ndam Zude kay tóra eslina ga mægrikabiyu ezekw ana Marta nday ata Mari ga wur ga mæn gatay ya àmèta na. ²⁰ Marta àra ècia Yezu nañ àbu ènjia wudak ti àngwivoru a ma vu. Mari ti ni nañ a magam manjèhadani digusa. ²¹ Ata Marta tàra tàbakabá ahàr ata Yezu a ti Marta nakèñ àhi ahkado : « Tamal nak kèlèbu ahalay ti, akal wur ga mma ni àmèt ndo. ²² Ay nèsèra ku nihi day ere ye ti kihindifinja kè Melefit a dek day Melefit amèvuk. » ²³ Yezu àhènjgrifèñ, àhi ahkado : « Wur ga muk ni amanğaba e kisim ba. » ²⁴ Marta àhi : « Iy, nèsèra ka fat ga mandav ga duniya mis atangaba e kisim ba ni ti, nañ day amanğaba. » ²⁵ Yezu àhi keti : « Mis tangaba e kisim ba, tæbu àna sifa ti azuhva nu, adaba nu nèbu palam. Maslanja ya ti àfækua ahàr a ti ku tamal àmèta nænğu ni amèlèbu àna sifa. ²⁶ Maslanja ya ti nañ àbu àna sifa, àfækua ahàr a ti, amanjèhad ga kanğay-kanğayani, àmèt do. Kèhi ana ahàr ma goro hini ya nèhuk ni ma ge jiri do waw ? » ²⁷ Eslini Marta nakèñ àhi ahkado : « Ma ge jiri, Bay goro ni ; nèsèra nak *Krist *Bay gèdakani ya Melefit àslèrbiyu a duniya vu ni, nak Wur ge Melefit. »

²⁸ Marta àra àhia ma na nahkay ti àslèka, àngoru a magam, mæk àzalay wur ga mænani Mari, àhi ma akal-akal, àhi ahkado : « Məsi geli àra, nañ àbu ehindi kur. » ²⁹ Mari àra ècia ma ga wur ga mænani ya àhi na ti ècikaba cækwad, àrækioru ka Yezu. ³⁰ Ka sarta nani ti Yezu àhuriyu a kèsa ni vu fañ ndo, kekilenja nañ àbu ka mælan ya tàbakabu ahàr nday ata Marta ni mba. ³¹ Ndam Zude ya tævu a ahay bu, tóru eslini ga mægri ezekw ana tay ni tàra tìpia Mari nakèñ ècikaba cækwad àhèraya e mite va ti tàdèbabiyu

nañ. Tàdèboru nañ ti, tæhi ana ahàr bi akoru kè mindiviñ, akoru etæwibiyu eslini. ³² Mari òru ènjia ka mælan ga Yezu na, èpia nañ a ti àbèhadí mirdim, àhi ahkado : « Bay goro ni, tamal nak kèlèbu ahalay ti, akal wur ga mma ni àmèt ndo. » ³³ Yezu àra èpia Mari a nañ àbu etæwi, ndam Zude ya tàdèbabiyu Mari ni day tæbu titæwi ti, àhèlia ahàr a dal-dal, bæruf àwèra nañ a. ³⁴ Mæk àhi ana tay ahkado : « Kèfumiyyu nañ e mindiviñ vu eley ? » Nday nakèñ tæhènjgrifèñ, tæhi : « Bay geli, ra kara kipibiyu mælan gana. » ³⁵ Eslini Yezu etæwi. ³⁶ Ndam Zude ni tàra tìpia nañ a nañ àbu etæwi ti tàdèm : « Mænjumki day ti, àwaya nañ a dal-dal ni. » ³⁷ Ay mis ndahan e kidin gatay bu tàdèm ahkado : « Àhèlikaba eri ana zal wuluf a ti, ti Lazar àmèt ba ti èsliki magrani koksah aw ? »

³⁸ Eslini bæruf àwèra Yezu a keti, mæk òru ke mindiviñ ni. Mindiviñ nani ti ahuzl, tæzlèklèñ magani àna belim gèdakani. ³⁹ Tòru tinjua ti Yezu nakèñ àhi ana tay ahkado : « Zumlanja belim na kà ma ge mindiviñ na. » Eslini Marta wur ga mæn ga maslanja ya ti àmèt ni àhi ahkado : « Bay goro, àgra vad a fad nihi e mindiviñ ni ba ni ti èzia àndava timey. » ⁴⁰ Yezu àhi ahkado : « Nèhuka àndava : tamal kèfækua ahàr a nahèma ekipi zlam, akèsar Melefit ti nañ njèda-njèdani, akazlèbay nañ ti, kici ndo waw ? »

⁴¹ Nahkay mis ni tæzèlanja belim na kà ma ge mindiviñ na. Eslini Yezu nakèñ àmènjoru agavèla, àdèm : « Səsi gayak Bèba goro ni, adaba kègrua ere ye ti nihindilæk na. ⁴² Nu ti nèsèra nak kèbu kègru ere ye ti nihindilæk ni dek kèlavaf. Ay nèdèm ma hini ti, nawayay ti mis ya tæbu ahalay teveliñ nu ni tici, ti tæsèr nak kèslèrbiyu nu edefin. » ⁴³ Yezu àra àdèma ma na nahkay ti àzlah kay kay, àdèm :

« Lazar, hərəya e mindiviñ ni ba. »
 44 Nahkay maslaña ya ti àmət ni àhəraya, asak mitəwideni, ahar day mitəwideni àna gabaga, ahàr gayan makambahani àna azana. Eslini Yezu nakəñ àhi ana mis ni ahkado : « Picehumaba nañ a, ti māsawaday. »

Gəđákani ga ndam Zude tagray sawari ge mijij Yezu

(Meciya 26.1-5 ; Mark 14.1-2 ; Luk 22.1-2)

45 Ndam *Zude ya tàra afa ga Mari a, tipi ere ye ti Yezu àgray ni ti, mis ndahan kay e kidin gatay bu táfəkia ahàr ka Yezu a.
 46 Ay mis ndahan e kidin gatay bu tərəkioru ka ndam *Feriziyen, tənğəhadı ere ye ti Yezu àgray ni ana tay.
 47 Gəđákani ga ndam *mañgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam Feriziyen ni tàra ticia ma na ti, təzalakabu gəđákani ga ndam Zude ni dek, təđəm : « Nih maslaña hini agray zlam magray ejep dal-dal ti, məgrum ahəmamam ? »
 48 Tamal məmbrəña nañ a, nañ àbu agroru zlam gayan ni nahkay ti, mis dek atəfəki ahàr. Nahkay ndam *Rom atəmbrəñ leli do : etembedkaba *ahay gəđákani *njəlatani geli na, etijij jiba geli dek. »

49 Zal nahan àbu, nañ gəđákani ga ndam *mañgalabakabu mis akaba Melefit ke vi nani, slimi gayan Kayif. Nañ nakəñ àhi ana tay ahkado : « Ləkələm ti kəsərum arañ do simiteni. »
 50 Ahàr àdəm mis bəlan amət azuhva ndam jiba geli dek, ti ndam jiba geli ni təmət ba. Amət nahkay ti anğivu ana kuli ti kəsərum do waw ? »
 51 Àdəm nahkay ti pakama gayan gayanani do ; àhəngaraya pakama ge Melefit a, adaba Kayif ti gəđákani ga ndam mañgalabakabu mis akaba Melefit ke vi nani palam. Pakama ge Melefit ya àhəngaraya ni ti nihi : ahàr àdəm Yezu amət azuhva ndam

jiba gayan kwa. 52 Yezu amət ti azuhva ndam jiba gayan cilin do, amət ti ga mañgasikabu ahàr ana bəza ge Melefit ya medeveni ka had gəgərani ni dek.

53 Kwa ka fat nani nday nakəñ tawayay makad nañ. 54 Yezu àra ècia ma gana ti, àmbrəñ masawadani e kidin ga ndam Zude bu həya, àsləka òru a kəsa nahan vu. Kəsa nani ti təzalay Efreyim, kə gəvay ge gili. Àra enjəa ti ànjəhad eslini akaba ndam madəbay nañ ni.

55 Ka sarta gani nani ti *Pak, wuməri gəđákani ga ndam Zude ni, enjia wudak. Nahkay ndam Zude kay ya a kəsa ndahan bu ni təsləka, tòru a Zeruzalem ga məbarani ti tigi njəlatani day kwa ti tğray wuməri ni. 56 Mis ni tòru tinjəa a Zeruzalem a ti tehelin eri ga Yezu, ay ti tədi ahàr ndo. Ka ya ti nday təbu a dalaka ga *ahay gəđákani ge Melefit ni bu nahəma, təzlapay e kidin gatay bu, təđəm : « Kəhumı ana ahàr mam ? Kəhumi ana ahàr ti amara ga magray wuməri na waw ? »
 57 Gəđákani ga ndam mañgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam Feriziyen ni tawayay təgəs nañ, nahkay təhi ana mis ahkado : « Ku way way do tamal àsəra məlan ga Yezu ya nañ àbu na ti məhi ana leli. »

12

Mari abəki tersel ka asak ga Yezu (Meciya 26.6-13 ; Mark 14.3-9)

1 Vad àvu muku tara tagray wuməri ga *Pak ni ti Yezu òru a Betani a kasa ga Lazar bu. Lazar ti nañ ya ti àmət, mək Yezu àhəngaraba nañ e kisim ba ni. 2 Eslini təzalaki Yezu nakəñ ka zlam məzumani. Òru enjəa ti Marta ahəlibiyu zlam məzumani ana tay, Lazar ti ni nañ àbu azum zlam akaba mis ya təzalay tay ni. 3 Ka ya ti təbu təzum zlam ni ti Mari òru àna

tersel ya tázalay nardu ni, njelatani ge sinġu kayani, telma ge litir. Ara ênjia àna nañ a ti àbèki tersel ni ka asak ga Yezu cœni mæk àtəmadkia àna məhər ga ahār gayan a. Nahkay ahay ni dek ezi tersel tersel a. ⁴ Eslini Zədas Iskariyot bəlanġa ndam *madəbay Yezu, nañ ya aməsəkumoru Yezu ni, àdəm ahkado : ⁵ « Sinġu ge tersel ni jik diñ diñ mahkər ti təsəkumoru, tidi sinġu gani ana ndam talaga ndo ni ti kamam ? » ⁶ Zədas àdəm nahkay ti adaba awayay ndam talaga palam do, àdəm nahkay ti adaba nañ zal akal. Nañ bay mañgah sinġu, ay ti nañ àbu adafəña sinġu na akal-akal a. ⁷ Ay Yezu àra ècia ma ga Zədas na ti àhi : « Mbrəñ wal hini, kəhəli muru ba. Àgray nahkay ti adaba nañ àbu ajalakioru ahār ka vad ya ti anəməta, atəfiyu nu e evid vu ni. ⁸ Ndam talaga zla nahəma, nday təbu akaba kəli kəlavad. Ay nu zla ti ananjəhad akaba kəli kəlavad do. »

⁹ Ndam *Zəde kay tàra ticia Yezu nañ a Betani ti tōru eslini. Tōru ti azuhva Yezu ciliñ do ; tōru ti ga moru mipi Lazar nañ ya ti Yezu àhəngaraba nañ e kisim ba ni daya. ¹⁰ Nahkay gədákani ga ndam *mañgalabakabu mis akaba Melefít ni təzlapakabá, tədəm : « Si mijin Lazar daya kwa. » ¹¹ Tədəm nahkay ti adaba ndam Zəde kay təmbrəña tay a, təgəskabu ma gatay ni va do, təbu təfəki ahār ka Yezu azuhva gayanġa ya àhəngaraba Lazar a ni.

Yezu ahuriyu a Zerəzalem

(Meciyu 21.1-11 ; Mark 11.1-11 ; Luk 19.28-40)

¹² Hajəñ gani mis kayani ya tōru a Zerəzalem ga magray wuməri ga *Pak ni ticia Yezu ênjia a Zerəzalem a wudak. ¹³ Nahkay nday nakəñ təkəwakabaya ahar ga təba a ahar va, mæk təhəraya a kəsa ni ba təngwivoru a ma vu. Nday təbu

takoru ti təgray salalay, təzləbay Yezu, tədəm : « *Hozana ! Bay Melefít məgri sulum gayanġa ana maslanġa ya ti ara àna slimi gayanġa, nañ bay ga ndam *Izireyel ni !* » ¹⁴ Eslini Yezu àdi ahār ana azonġu, mæk àcəlkiyu katapla. Ere gani àgravu ti akada ya ti àbu məbəkiani a Wakita ge Melefít bu nahkay hi ni :

¹⁵ « Ndam *Siyon, kəgrum anġwaz ba.

Mənjumoru, bay gekəli nañ tegi ara,

àcəlkiyabiya ka wur ga azonġu a.† »

¹⁶ Ka sarta gani nani ti ndam *madəbay Yezu ni təsərkaba ere ya àgravu na ndo. Ka sarta ya ti Melefít azoya Yezu a mələñ masladani gayanġa ya day kwa ti ma ya ti Melefít àdəmki a Wakita gayanġa bu ni anġiaya a ahār ba ana tay a. Nahkay təsər zlam gani nani àgrakiva ka Yezu a akada ya àbu məbəkiani na.

¹⁷ Ka fat ya ti Yezu àzalay Lazar, àhi « Həraya e mindiviñ ba, » àhəngaraba nañ e kisim ba ni ti, mis ya tōru eslini ni dek tipia ; nday nakəñ təngəhadí ma gani ana mis ndahañ ni. ¹⁸ Mis kay təngwivoru a ma vu ana Yezu ti azuhva ticia gayanġa ya àgray zlam magray ejep nani na. ¹⁹ Eslini ndam *Feriziyen ni təzlapay e kidinġ gatay bu, tədəm : « Kisləmki ka aranġa do ni ti kipəm do waw ? Nihí mis ni dek təbu tadəbay nañ ci ni. »

Yezu adəmki ma ka masladani gayanġa akaba ka mamət gayanġa

²⁰ E kidinġ ge mis ya tōru ga mazləbay Melefít ka sarta ga wuməri ni bu ni ti ndam *Gres ndahañ day təkibu ka tay. ²¹ Nday nakəñ tərəkioru ke Filip nañ ga kəsa Beceyda ka had *Gelili ni. Təhi : « Bay geli, leli mawayay məbakabu ahār akaba Yezu. » ²² Filip àra ècia ma gatay na ti àrəkioru ka Andre, mæk nday cœni tərəkioru ka Yezu, təhi ma gani.

* 12:13 Limis 118.25-26. † 12:15 Zakari 9.9.

²³ Yezu àra ècia ma gana ti àhi ana tay ahkado : « Nihî sarta ya Melefit azoru nu *Wur ge Mis a melañ masladani gayañ bu ni ènjia. ²⁴ Nèhi ana kùli nahama, hilfi ga hay tamal àdiyu a had'vu ndo, èzi ndo ni ti, nañ àbu nahkay zlam gayañ. Ay tamal èzia day kwa ti eri gani afətaya, adək, abay ahàr, ewi bəza kay. ²⁵ Maslaña ya ti awayay ajəgur sifa gayañ ti àmət ba ni ti emijinj ; ay maslaña ya ti awayay sifa gayañ a duniya hini bu do ni ti aməjəgur, amələbu àna *sifa ya àndav day-day do ni sawañ. ²⁶ Tamal mis awayay məgru təwi nahəma, mādəbay nu. Ka melañ ya nu nəvu ni ti bay məgru təwi ni day amələbu eslini. Tamal mis ègia bay məgru təwi a ti, Baba amazləbay nañ. »

²⁷ Yezu àdəm keti : « Nihî ti məbərurv àbu atukaba. Nədəm hi ti mam ? Nədəm : “Bəba, nəcakay daliya a sarta hini bu ba” zla tək ? Nədəm nahkay do, adaba nàra ti ga macakay daliya a sarta hini bu. ²⁸ Bəba, gray zlam ti mis tázləbay kur. » Eslini dəngu àhəndabiyu a hud melefít bu nahkay hi : « Nàgra zlam ya ti mis tázləbaki nu na àndava, anagra y zlam nahan keti ti mis tázləbaki nu. » ²⁹ Mis ye eslini ni tàra ticia dəngu ya àhəndabiya na ti mis ndahan e kidinj gatay bu tədəm : « Avər àdi aday. » Mis ndahan ti ni tədəm : « *Məslər ge Melefit àhibiyu ma. » ³⁰ Ay Yezu àhi ana tay ahkado : « Dəngu hini ya àhəndabiyu ni ti, àhənday ti azuhva nu do, àhənday ti azuhva kùli sawañ. ³¹ Nihî ti sarta ga magrafəña seriya kə mis ga duniya ènjia, nihî ti tara tagaray bay magədavani ya agur duniya ni. ³² Ay nu ti ka fat ya ti atəzoru nu agavəla nahəma, anazalakaboru mis dek afa goro. »

³³ Yezu àdəm nahkay ti awayay adafaki ahəmamam amara məmət

ni. ³⁴ Eslini mis dal-dalani ni təhəngrifəñ, təhi : « Leli mējeŋga a Wakita ge Melefit ni bu ni ti, *Krist *Bay gədakani ya amara ni ti amələbu ga kaŋgay-kaŋgayani. Ay nak kədəm ahàr àdəm təzoru Wur ge Mis agavəla ti kamam ? Wur ge Mis nani ti way ? » ³⁵ Yezu àhəngrifəñ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Masladani àbu asladani ana kùli ga hayañani. Ka ya ti masladani àbu ti sawadumoru ; do ni ziñ-zijeni ara adi ahàr ana kùli. Adaba maslaña ya ti asawadaye ziñ-zijeni bu ni ti àsər melañ ya akoru ni do. ³⁶ Ka ya ti masladani àbu e kidinj gekùli bu ni ti, fumki ahàr ka Bay ya ti avi masladani ana kùli ni. Tamal kəgrum nahkay ti kigum ndam masladani. »

Yezu àra àdəma ma nana ti, àsləka, àbufəña kà tay a.

Ndam Zəde tawayay məgəskabu ma ga Yezu do

³⁷ Ku tamal Yezu àgra zlam magray ejep a dal-dal kə meleher ge mis dal-dalani na nəŋgu ni, mis ni tawayay məfəki ahàr ndo. ³⁸ Nahkay pakama ge Melefit ya Izayi àhəngri ana mis ni àgrava àndava. Pakama gani nani ti nahkay hi :

« Bay goro, ma geli ya ti mədəm ni ti, way àgəskabá way ?

Bay geli àdəfiaba njəda gayañ a ti ana way ? †»

³⁹ Ndam nday nani təfəki ahàr ka Yezu do ni ti, Izayi àdəmkiya ma ka tay a daya. Àdəm ahkado :

⁴⁰ « Melefit àwulufa tay a, àgray ti təjalay ahàr sulumani ba.

Àgray nahkay ti, awayay ti tipi divi ba, təsər zlam ba,

awayay ti tàmbatkaba majalay ahàr gatay a ba daya.

Nahkay Melefit àdəm : “Tamal tàmbatkaba ti, akal nəhəŋga tay a.” § »

⁴¹ Izayi àdám nahkay ti adaba èpia Yezu nanj àbu a masladani ge Melefit ba àndava. Àra èpia nanj a nahkay ti àdámki ma.

⁴² Ku tamal nahkay nənġu ni mis ndahanj e kidinj ga gəđákani ga ndam *Zude bu kay təfəkia ahàr ka Yezu a. Ay ti təhi ma gani ana mis vay-vay ndo, adaba anġwaz àwərfəŋa tay kà ndam *Feriziyen a, təđəm bi atəhi ana tay təhuriyu a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit vu va ba. ⁴³ Nahkay nday gani tawayay magray zlam ya ti àbələfəŋ kè mis ni àtama ya ti àbələfəŋ kè Melefit na sawanġ.

Yezu agrafəŋa seriya kè mis àna pakama gayanġ ya àdám na

⁴⁴ Yezu àdám ma kay kay, àdám : « Maslanġa ya ti afəku ahar nahəma, afəki ahàr ti ka nu do ; afəki ahàr ka Bay ya ti àslərbiyu nu ni. ⁴⁵ Maslanġa ya ti nanj àbu epi nu ni ti, nanj àbu epi Bay ya ti àslərbiyu nu ni. ⁴⁶ Nu nàra a duniya va ti ga masladí məlanġ ana mis. Nahkay ku way way do afəku ahàr ti ànjəhad e ziŋ-ziŋeni bu va do. ⁴⁷ Tamal mis ècia ma goro na mək àgəskabu do nahəma, bay ya agrafəŋa seriya ni ti nu do. Adaba nu nàra a duniya va ti ga mahəŋgay mis, do ni ti ga magrafəŋa seriya kà tay a do. ⁴⁸ Maslanġa ya ti àwayay nu do, àgəskabu pakama goro do ni ti, seriya aməgəs nanj : ka mandav ga duniya atəgəs nanj àna seriya ti àna pakama goro ya nəđəm ni dek. ⁴⁹ Ay ma goro ya nəđəm dek ni ti nu nəđəm àna ahàr goro goroani do. Pakama goro ya nəhi ana mis akaba ya nəcəhi ana mis ni ti Baba goro àslərbiyu nu ga məhiani ana tay. ⁵⁰ Iy nəsəra, pakama ga Baba goro ya àhi ana mis ni ti, tamal təgəskabá ti nday təbu àna *sifa ya àndav day-day do ni àndava. Pakama goro ya nəđəm ni, nəđəm ti akada ga Baba ya àhu nəhi ana mis ni. »

13

Yezu abari asak ana ndam madəbay nanj ni

¹ Àgəjəni vad bəlanġ ga mara magray wuməri ga *Pak ti, Yezu àsəra sarta gayanġ ga masləkana a duniya ba ga moroni afa ga Bəjanġi ènjia. Yezu àwaya ndam gayanġ ya tadəbay nanj a duniya bu na dal-dal, nahkay ku ka ya ti ara amət ni àmbrəŋ mawayay tay do. ² Yezu akaba ndam madəbay nanj ni təbu təzum zlam ga mələkarawa. Ka sarta gani nani *Seteni àvia majalay ahàr ana Zudas wur ga Simu Iskariyot ga məsəkumoru Yezu a àndava. ³ Yezu ti àsəra Melefit àvia njəda ga məgur zlam a dek. Àsəra nanj àsləkabiya afa ge Melefit a, aməŋgoru afa gani daya. ⁴ Àsəra nahkay ti ècikfiŋa kà zlam məzumani na cəkwađ, àzakaba mугudi gayanġ na mək àzay azana nahanġ, àwəlvu àna nanj dərkəđ. ⁵ Eslini àcahviyu yam e hijid vu, ànjəki ka məbari asak ana ndam madəbay nanj ni mək atəmadkia yam na ka asak gatay na àna azana ya àwəlvu àna nanj na.

⁶ Àra ènjikia ka Simu Piyer a ga məbari asak na ti, Simu Piyer nakəŋ àhi ahkado : « Nak ti kabaru asak aw, Bay goro ! » ⁷ Eslini Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Nihi ti ere ye ti nu nagray ni kəsərkaba faŋ do, akəsərkaba ti kama kwa. » ⁸ Piyer àhi : « Day-day nawayay ti nak kàbaru asak do. » Yezu àhi : « Tamal nàbaruk ndo ni ti nak mis goro do. » ⁹ Simu Piyer nakəŋ àhi : « Tamal nahkay ti kàbaru asak cilinj ba : baru ahar akaba ahàr daya, Bay goro ni. » ¹⁰ Yezu àhi : « Maslanġa ya àbara ni ti [abaray asak cilinj do ni ti] àbaray vu gayanġ va do, adaba vu gayanġ ni dek ègia njəlatana. Lekuləm ti kiguma njəlatana, ay ti lekuləm dekeni do. » ¹¹ Yezu àhi ana tay « Lekuləm dek njəlata do »

ni ti adaba asera maslaŋa ya ti ara asakumoru naŋ na andava.

¹² Yezu nakəŋ ara endeveŋa mabari asak ana tay a ti, azay mugudi gayan ni, afakabu mək aŋga ka melaŋ ga zlam məzumani na. Eslini ahi ana tay ahkado : « Ere ye ti nəgri ana kuli ni ti kəsəruma waw ? ¹³ Lekuləm kəbum kazalum nu “Məsi, Bay geli” ti, nani ti jiri gekuli, adaba nu Məsi gekuli, nu Bay gekuli edefiŋ. ¹⁴ Ay nu Məsi gekuli, Bay gekuli ni tekefi nəbaria asak ana kuli a ti, ahər adəm e kidiŋ gekuli bu ni ti maslaŋa nahaŋ mabari asak ana maslaŋa nahaŋ. Njumki kwa kani, kəgrumoru kama kama. ¹⁵ Ere ye ti nəgri ana kuli kani ni ti nədəfiki divi ana kuli : grumi ana mis akada goro ya nəgri ana kuli ni. ¹⁶ Nəhi ana kuli nahəma, maslaŋa ya agri təwi ana mis ni ti atam bay ya ti naŋ agri təwi ni do. Maslaŋa ya təslər naŋ ni ti atam bay ya ti əslər naŋ ni do. ¹⁷ Nih kəsəruma nahkay nahəma, grum təwi akada ya nədəfiki ana kuli kani ni. Tamal kəgrum nahkay ti akəmərumbu. »

¹⁸ Yezu ahi ana tay keti : « Ma goro ya nədəm ni ti nədəmki ke kuli, lekuləm dekeni do, adaba nəsera ndam goro ya nədaba tay a na. Abu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu nahkay hi : “Maslaŋa ya ti məbu məzumkabu zlam kəlayadani ni ambatuvə ahər va.” ^{*} Ahər adəm pakama nani agravu kwa. ¹⁹ Wudaka ere gani ara agravu ti nəhivü ana kuli. Nəhiya ana kuli a ti, ka ya ti ere gani amagravu ni ti akəsərunki nu gani, nu nəbu. ²⁰ Nəhi ana kuli nahəma, maslaŋa ya ti ağəskabá maslaŋa ya ti nəslər naŋ na ti ağəskabá nu nuana daya. Maslaŋa ya ti ağəskabá nu a ni ti ağəskabá Bay ya ti əslərbiyu nu na daya. »

ara asakumoru naŋ ni

(Meciyə 26.20-25 ; Mark 14.17-21 ; Luk 22.21-23)

²¹ Yezu ara adəma ma nahkay ti bəruv atikaba. Adəm : « Nəhi ana kuli nahəma, biliŋ gekuli aməsəkumoru nu. » ²² Ndam madəbay naŋ ni təra ticia ma gayan na ti təməŋjavu e eri vu e eri vu, tədəm : « Adəmki ma hini ti ahi ka way ? » ²³ Eslini bəlaŋ e kidiŋ ga ndam *madəbay Yezu ni bu, naŋ ya ti Yezu awayay naŋ kayani ni, naŋ əbu prid kə gəvay ga Yezu. ²⁴ Nahkay Simu Piyer adadi ahər, awayay ti mihindifiŋa slimi ga maslaŋa nana kə Yezu a. ²⁵ Naŋ ya ti Yezu awayay naŋ kayani ni ara asera ere ye ti Piyer awayay ahi na ti, azoru ahər gayan gwar ka məbəruf ga Yezu mək əhindifiŋa kə Yezu a, ahi : « Maslaŋa gani nani ti way, Bay goro ? » ²⁶ Yezu ahəŋgrifəŋ, ahi : « Maslaŋa ya ti anasaya vaŋgwala, anahəndakiaya eli a, anəvi ni ti, nani naŋ gani. » Ara adəma nahkay ti ahəndakiaya eli a ka vaŋgwala na mək əvi ana Zədas wur ga Simu Iskariyot. ²⁷ Zədas nakəŋ ara əza vaŋgwala na ti *Seteni ahuriviyu həya. Nahkay Yezu ahi : « Təwi gayak ya kara kagraŋ ni ti gray weceweci. »

²⁸ E kidiŋ gatay ya təzum zlam ni bu ni maslaŋa ya ti asər Yezu ahi ma gani ana Zədas kamam ni ti əbi, si Zədas Zədasani cilin. ²⁹ Zədas ti naŋ bay məgəsi siŋgu ana tay, nahkay ti mis ndahaŋ e kidiŋ ga ndam madəbay Yezu ni bu təhi ana ahər bi Yezu ahi ana Zədas mōru məsəkumbiya zlam ga məgray wuməri a, ahkay do ni bi ahi mōru məvi zlam ana ndam talaga. ³⁰ Ay Zədas ara əza vaŋgwala na ti ahəraya e mite va həya. Sarta gani nani ti məlavaf.

Divi məweni ga Yezu ya adəfiki ana ndam gayan ni

Yezu adəmki ma ka maslaŋa ya ti

* 13:18 Limis 41.10.

³¹ Zɛdas nakəŋ àra àsləka ti Yezu àhi ana nday ndahan ni ahkado : « Nu *Wur ge Mis nahəma, nihi ti sarta goro ènjia, mis atəsər nu gəɖakani, atazləbay nu. Nahkay azuhva nu ti mis atəsər Melefit day naŋ gəɖakani, atazləbay naŋ. ³² [Mis atəsər Melefit naŋ gəɖakani atazləbay naŋ] nahkay ti, Melefit Melefiteni àna ahàr gayan day ara agray ti mis təsər nu Wur ge Mis ti nu gəɖakani, ara agray ti tázləbay nu. Ara agray nahkay wudak.

³³ « Bəza goro ni, nara nəmbərbu kəli wudak, sarta goro àvu kay va bi. Anasləka ti, akəɖəbum mələŋ goro. Ay ma goro ya nəhi ana ndam *Zɛde ni ti nəhi ana kəli daya : Mələŋ goro ya anoru ni ti lekələm ekinjəmiyu kəksah. ³⁴ Nihi nahəma nəɖəfiki divi məweni ana kəli, ahàr àdəm kəgrum kwa. Divi gani nihi : wayumvu. Nawayay kəli, nahkay ahàr àdəm lekələm day wayumvu akada goro ya nəwayay kəli ni. ³⁵ Tamal kawayumvu nahkay ti, mis dek atəsər lekələm ndam maɖəbay nu. »

Yezu àhi ana Piyer : « Akəɖəm kəsər nu do »

(Meciya 26.31-35 ; Mark 14.27-31 ; Lək 22.31-34)

³⁶ Eslini Simu Piyer àhi ahkado : « Kara kakoru eley, Bay goro ? » Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Mələŋ goro ya nara nakoru ni ti, kisliki maɖəboru nu nihi kəksah. Ay kama kama ti akəɖəboru nu. » ³⁷ Piyer àhi : « Bay goro, ku takad nu azuhva nak nəŋgu ni nəgəskabu. Nahkay ti nisliki maɖəboru kur nihi kəksah ti kamam ? » ³⁸ Yezu àhi : « Kəɖəm ku takad kur azuhva nu nəŋgu ni kəgəskabu ti eɖeɖiŋ aw ? Nəhuk nahəma : wudaka agwazl azlah ti akəɖəm sak mahkər kəsər nu do timey ! »

14

Yezu ti naŋ divi ga moroni afa ge Melefit

¹ Yezu àhi ma ana ndam maɖəbay naŋ ni keti, àhi ana tay ahkado : « Araŋa àhəli ahàr ana kəli ba. Fumki ahàr ke Melefit ; fumku ahàr daya. ² Afa ga Baba goro ti mələŋ àbiyu kay. Nəhia ana kəli a nakoru nəslamativu mələŋ ana kəli. Tamal mələŋ ni aləbiyu bi ti, akal nəhi ana kəli ndo waw ? ³ Ka ya ti anəslamativabiya mələŋ na ana kəli a ni ti anaŋga afa gekəli a, anəhəloru kəli afa goro, ti lekələm kəŋjəhadum ka mələŋ goro ya nanjəhad ni bilegeni. ⁴ Mələŋ goro ya nakoru ni ti, lekələm kəsəruma divi gana àndava. » ⁵ Tumas àhi : « Bay goro, mələŋ ya kakoru ni tekeɖi məsər do ni ti, məsər divi gani ti ahəmamam ? » ⁶ Yezu àhi ahkado : « Divi, jiri, sifa ti nu gani. Maslaŋa àbi akoru afa ga Baba àna divi nahan bi, si àna nu kwa. ⁷ Tamal kəsəruma nu a ti akal kəsəruma Baba daya. Ay nihi nəŋgu kəsəruma naŋ a, kərəma naŋ a àndava. »

⁸ Eslini Filip àhi : « Bay goro, ɖəfiki Bəbuk ana leli ti, nahkay əslia geli a həya. » ⁹ Yezu àhi : « Nihi nəpəsa akaba kəli a ti, kəsər nu do kekileŋa waw, Filip ? Maslaŋa ya èpia nu a ti èpia Baba. Kəhu nəɖəfiki Baba ana kəli ti kamam ? ¹⁰ Nu nəbu akaba Baba akada mis bəlan, Baba day naŋ àbu akaba nu akada mis bəlan ti kəgəskabu do aw ? Ma goro ya nəhi ana kəli ni ti nəhi ana kəli àna ahàr goro goroani do. Agray təwi ti Baba naŋ ya àbu akaba nu akada mis bəlanani ni sawan. Naŋ àbu agray təwi ti akada gayan ya awayay ni. ¹¹ Gəsumuki ma goro ya nəhi ana kəli : “Nu nəbu akaba Baba akada mis bəlan, Baba day naŋ àbu akaba nu akada mis bəlan” ni. Ay ku tamal kəgəsumkabu ma hini ya nəhi ana kəli ni do nəŋgu ni,

gəsumkabá ma gana azuhva təwi ya nəbu nagray na.

¹² « Nəhi ana kəli nahəma, maslaŋa ya ti əfəkua ahàr a ti amagray təwi akada goro ya nəbu nagray ni. Maslaŋa gani nani amagray təwi amatam goro ya nəbu nagray ni, adaba nəbu nasləka nakoru afa ga Baba. ¹³ Tamal kəsəruma lekələm ndam goro mək kihindəm zlam azuhva nani nahəma, anagray. Anagray nahkay ti adaba nawayay ti mis dek tázləbay Baba àna təwi goro ya nagray ni. ¹⁴ Nahkay tamal kihindəmfua zlam a adaba lekələm ndam goro ti anagray. »

Yezu adəm aməsləribiyu Məsuf Njəlatani ana ndam gayəŋ

¹⁵ « Tamal kawayum nu ti akəgrum ere ye ti nəhi ana kəli grum ni. ¹⁶ Nahkay ti nu anahəŋgalay Baba mək aməsləribiyu Maslaŋa nahəŋ ana kəli ga məjənaki kəli, ti mənəhad akaba kəli ga kaŋgay-kaŋgayani. ¹⁷ Naŋ ti Məsuf Jireni. Ndam ga *duniya təsliki məgəskabu naŋ koksah, adaba tipə naŋ do, təsər naŋ do daya. Ay lekələm ti kəsəruma naŋ a əndava, adaba naŋ əbu akaba kəli, aməhuriviyu ana kəli a vu vu. ¹⁸ Anəmbərəŋ kəli ti kīgum bəza kuda do : anəŋgəkia ke kəli a. ¹⁹ Sarta əvu gəzit ti ndam ga *duniya etipi nu va do, lekələm ti ekipəm nu adaba nu nəbu àna sifa, lekələm day akələmbu àna sifa. ²⁰ Ka fat nani ti akəsərum nu nəbu akaba Baba akada mis bəlaŋ, lekələm akaba nu, nu day akaba kəli akada mis bəlaŋ. ²¹ Maslaŋa ya ti əcia ere ye ti nəhi ana kəli grum na, əmbərəŋ do agray ni ti, maslaŋa nani ti awayay nu ededij. Tamal mis awayay nu ti, Baba goro amawayay naŋ, nu day anawayay naŋ, anaŋgazlivu aməsər nu. »

²² Eslini Zəhd əhindifinə ma. (Zəhd ti naŋ nani Zədas Iskariyot do.)

Àhi : « Bay goro, kədəm akaŋgazlivu ana leli cilij, kaŋgazlivu ana ndam ga duniya do ni ti ahəmamam ? » ²³ Yezu əhəŋgrifəŋ, àhi : « Tamal mis awayay nu nahəma, aməgəskabu ere ye ti nəhi ana mis təgray ni. Nahkay ti Baba goro amawayay naŋ, mək leli ata Baba amara afa ga maslaŋa gani nana, amənəhadkəbu akaba naŋ. ²⁴ Ay maslaŋa ya ti əwayay nu do ni ti əgəskabu ere ye ti nəhi ana mis təgray ni do. Ma ya ti nəhi ana kəli, kəbum kicəm ni ti ma ga ahàr goro goroani do : ma ga Baba, Bay ya əslərbiyu nu ni. ²⁵ Ma hini ti nəhia ana kəli a ka ya ti nu nəbu akaba kəli na. ²⁶ Ay Maslaŋa ya ti Baba aməsləribiyu ana kəli ga məjənaki kəli ni ti, aməslərbiyu naŋ ti azuhva nu. Maslaŋa nani ti *Məsuf Njəlatani : naŋ gani amacahi zlam dek ana kəli, mək amagray ti kəsərunki ka zlam ya nəhi ana kəli ni dek.

²⁷ « Ere ye ti nəmbribu ana kəli ni ti manəhad sulumani. Anagray ti kənəhadum àna sulumani goro ya nəgri ana kəli ni. Nəgri sulum gani nani ana kəli ti akada ga ndam ga duniya ya tagray sulum ni do. Aŋwaz əwər kəli ba, araŋa əhəli ahàr ana kəli ba. ²⁸ Kicəma, nəhi ana kəli ahkado : “Nasləka, kələŋ gani anaŋga afa gekəli a.” Tamal kawayum nu ti, nasləka ti akal kəmərūmvu, adaba nakoru afa ga Baba. Baba ti àtam nu. ²⁹ Zlam gani ti əgravu faŋ ndo, ay nəhi ma gani ana kəli kwa nihi ti, adaba nawayay ti ka ya ti amagravu ni ti kəfumku ahàr. ³⁰ Nihi ti nindeverij ma goro ya nəhi ana kəli ni wudak, adaba bay magədavani ya agur duniya ni naŋ əbu ara. Maslaŋa gani nani ti əslikə do, ³¹ ay naŋ əbu ara ti, ti ndam ga duniya təsər nu nawayay Baba akaba təsər nagray ere ye ti Baba àhu nəgray ni. Cikəmba, məsləkuma ahalay a. »

15

Yezu azay mazavu ga məŋ ga zlam akaba ahar gani məbalani ni

¹ « Məŋ ga zlam ededŋeni ti nu gani. * Bay ya əjav ni ti Baba. ² Ndam goro ti akada ahar ga məŋ ga zlam ni. Tamal ahar gani bəlanj ewi bəza do ni ti Baba ekelfiŋa. Ay tamal ahar gani ewi bəza ti Baba aslamalay ana məbafəŋana, awayay ti miwikivu bəza. ³ Ma goro ya nəhi ana kəli ni ti əslamala kəli a, kiŋuma njełatana. ⁴ Lekələm akaba nu ti miŋuma akada mis bəlanj a ; nahkay njəhaduma akaba nu a akada goro ya nanjəhad akaba kəli na. Ahar ga məŋgəhaf ti tamal əfəŋ kə məŋgəhaf ni bi nahəma, ahar gani nani ewi bəza koksah. Lekələm day tamal kəfum kə nu bi nahəma, akəgrumu təwi koksah.

⁵ « Məŋgəhaf ti nu ; lekələm ti ahar gani. Maslaŋa ya ti naŋ əbu akaba nu, nu day nu nəbu akaba naŋ nahəma, maslaŋa gani nani agru təwi sulumani, naŋ akada ga ahar ga məŋgəhaf ya əfəŋ kə məŋ gani, ewi bəza kay ni. Nədəm nahkay ti adaba tamal nu nəkibu ke kəli bi ti kiśləmki magray təwi koksah. ⁶ Tamal mis naŋ əbi akaba nu va bi ti, naŋ akada ahar ga məŋgəhaf ya təkelfiŋa tiŋligoya, ekəli ni. Ahar ga məŋgəhaf nday nani ti taŋgaskabu təbiyu a aku vu, aku azumaba ni. ⁷ Tamal lekələm kəbum akaba nu, kəbum kəgəsumkabu ma goro nahəma, hindəm ere ye ti kawayum ni, nahkay Melefit aməvi ana kəli. ⁸ Ere ye ti agray ti mis təzləbaki Baba goro ni ti nihi : grum təwi kay akada ga ahar ga məŋgəhaf ya ewi bəza kayani ni, nahkay mis təsər lekələm ndam madəbay nu ededŋ. ⁹ Baba awayay nu, nu day nawayay kəli akada gayanj ya awayay nu ni. Nawayay kəli nahkay ti, njəhaduma akaba nu a.

¹⁰ Nu ti nəbu nagray ere ye ti Baba əhu gray ni ; nahkay awayay nu, nu nanjəhad akaba naŋ. Nahkay day tamal lekələm kəgrum ere ye ti nəhi ana kəli grum ni ti nawayay kəli, kanjəhadum akaba nu.

¹¹ « Nəhi ana kəli nahkay ti, nawayay ti kəmərumbu akada goro ya nəmərnu ni. Nawayay ti kəmərumbu dal-dal, ti məmərani gani miśliva ana kəli a vu va. ¹² Ere ye ti nəhi ana kəli grum ni ti nihi : Wayumbu akada goro ya nawayay kəli ni. ¹³ Tamal mis awayay zləbəba gayanj, əgəskabə ti təkad naŋ azuhva tay a nahəma, maslaŋa nani ti maslaŋa əbi awayay mis ətam gayanj ni bi. ¹⁴ Tamal lekələm kəgrum ere ye ti nəhi ana kəli grum ni ti, lekələm zləbəba goro. ¹⁵ Nəzalay kəli ndam məgru təwi va do, adaba bay magray təwi ti əsər ere ye ti bay ya naŋ agru təwi agray ni do. Nəzalay kəli ti zləbəba goro, adaba nəhiə ere ye ti Baba goro əhu na dek ana kəli a. ¹⁶ Njay lekələm kədumaba nu a ti kəhumi ana ahər ba. Nu nədaba kəli a sawanj. Nədəba kəli a ti ga məgrumu təwi nday hini : mara məgru zlam sulumani akada ga ahar ga məŋgəhaf ya ewi bəza sulumani ni. Zlam gani nday nani sulumani ni ti nawayay tiŋi ba. Nahkay tamal kəsəruma lekələm ndam goro mək kihindəmfiŋa zlam kə Baba azuhva nani nahəma, Baba aməgri ana kəli. ¹⁷ Ere ye ti nəhi ana kəli grum ni ti nihi : Wayumbu. »

Ndam ga duniya tizirey Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni

¹⁸ « Tamal ndam ga *duniya təbu tizirey kəli ti, səruma tizirey nu enji gekəli. ¹⁹ Tamal lekələm ndam ga duniya ti akal ndam ga duniya tawayay kəli, adaba tawayay ndam gatay. Ay lekələm ti ndam ga duniya do. Nu nədaba kəli a

* 15:1 Məŋ ga zlam ya Yezu adəmki ma ni ti *viŋ.

ti nèdekaba kùli akaba ndam ga duniya ; nday gani tizirey kùli ti azuhva nani. ²⁰ Sərumki ka ma goro ya nəhi ana kùli : “Maslaŋa ya agri təwi ana mis ni ti àtam bay ya ti naŋ agri təwi ni do” ni. Tamal təgrua daliya ti atəgri daliya ana kùli daya. Tamal təgəsukia ma ti atəgəsiki ma ana kùli daya. ²¹ Atəgri zlam nday nani dek ana kùli ti azuhva lekələm ndam goro, adaba təsər Bay ya ti àslərbiyu nu ni do. ²² Tamal nàra ndo, nəhi ma ana tay ndo nahəma, akal nday ndam magudar zlam do. Ay ti nàra, nəhia ma ana tay a, nahkay nday ndam magudar zlam, atətamfəŋa kà seriya koksah.

²³ « Maslaŋa ya ti ezirey nu ni ti maslaŋa gani nani ezirey Baba daya. ²⁴ Tamal nàgray zlam ya mis təgray day-day do ni e kidīŋ gatay bu ndo ni ti, akal nday ndam magudar zlam do. Nihi ti tìpia təwi goro ya nàgray na. Ay ku tìpia nəŋgu ni təbu tizirey nu, təbu tizirey Baba daya. ²⁵ Ay agravu nahkay ti, ti pakama ya àbu məbəkiani e *Divi gatay bu ni mǎgravu. Pakama gani nani ti nihi : “Tizirey nu masakani, day nəgri araŋa ana tay ndo.” †

²⁶ « Ay Məsuf ge jiri naŋ ya anəslərbiyu ana kùli kwa afa ga Baba ni, amara ga məjənaki kùli a. Amasləkabiya kwa afa ga Baba eminjikia ke kùli a ti amagrakua sedi a. ²⁷ Lekələm day akəgrumkua sedi a, adaba kwa ka mənjàki ge təwi goro lekələm kəbum akaba nu. »

16

¹ « Nəhi ma gani ana kùli ti adaba nawayay ti kəfumku ahàr, kəmbərəŋum ba. ² Atagaraya kùli a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit ba. Ay atəgri ana kùli nahkay ciliŋ do : sarta nahaŋ amara ; ka sarta gani nani ti maslaŋa ya ti amabazl kùli ni ti aməhi ana ahàr agray ere

ye ti Melefit awayay ni. ³ Atagray nahkay ti adaba təsər Baba do, təsər nu do daya. ⁴ Ay nəhi ma gani ana kùli ti, adaba sarta gani eminjia ti akəsərumki ka ma gani, nəhia ana kùli a àndava. Ma gani hini nəhi ana kùli ka mənjàki ge təwi geli ndo, adaba nu nəbu akaba kùli mba. »

Təwi ga Məsuf Njəlataniya agray ni

⁵ Yezu àdəm keti : « Nihi ti nasləka, nakoru afa ga Bay ya ti àslərbiyu nu ni. Ay “Kəkoru eley” ti maslaŋa àbi ehindifua e kidīŋ gekùli ba bi. ⁶ Ma hini ya nəhi ana kùli ni ti àhəlia ahàr ana kùli a. ⁷ Ay ma hini ya nəhi ana kùli ni ti ma ge jiri : hojo nasləka, adaba tamal nasləka ndo ni ti, maslaŋa ya ti nədəm anəslərbiyu ana kùli ga məjənaki kùli ni ti amara do. Nahkay anasləka ti akəŋgətum zlam sulumani, adaba tamal nasləka ti anəslərbiyu naŋ ana kùli. ⁸ Ka ya ti eminjia ni ti amədəfiaba zlam ana ndam ga *duniya ; zlam gani nani ti ndam ga duniya təsərkaba lala do. Ere ye ti amədəfiaba ana tay a, awayay ti təsərkaba lala ni ti nihi : zlam magudarani ge mis, jiri ge Melefit, seriya ge Melefit. ⁹ Àki ka zlam magudarani ti amədəfiaba ana tay a nday təbu tagudar zlam, təsər do. Zlam gatay ya tagudar ni ti nihi : təfəku ahàr do. ¹⁰ Àki ke jiri ge Melefit ti amədəfiaba ana tay a təsər ma gani do. Ere ye ti adafaki Melefit naŋ jireni ni ti nihi : nasləka nakoru afa ga Baba, ekipəm nu e eri vu va do. ¹¹ Àki ka seriya ge Melefit ti amədəfiaba ana tay a təsər ma gani do. Ere ye ti adəfiki seriya ge Melefit ana tay ni ti nihi : bay magədavani ya agur duniya ni ti Melefit àgasa naŋ àna seriya àndava.

¹² « Zlam àbu kay nawayay nəhikivu ana kùli, ay ti nəhi

ana kuli do, adaba kislumki mægaskabani faŋ do. ¹³ Məsuf ge jiri ni eminjia ti amədfiki divi ge jiri ana kuli, aməhiaba ma gana dek ana kuli a. Ma ya ti aməhi ana kuli ni ti ma ga ahər gayan gayanani do ; aməhi ana kuli ti ma ya ti naŋ èci ni cilin. Aməhi ere ye ti amagravu ni dek ana kuli daya. ¹⁴ Amadafaki ahəmamam nu gədfakani ni, adaba emici ma goro mək aməhi ma gani ana kuli. ¹⁵ Zlam ga Baba dek ti goro. Nədəm Məsuf ge jiri ni emici ma goro, aməhi ana kuli ni ti azuhva nani. »

Ndam ga Yezu atəjalay ahər, kələŋ gani atəmərnu

¹⁶ Yezu àhi ana tay keti : « Kama gəzit ti ekipəm nu do, ay kama gani gəzit ti ekipəm nu keti. » ¹⁷ Ndam madəbay naŋ ni tàra ticia ma gayan na ti ndahaŋ e kidin gatay bu tədəm : « Àdəm : “Kama gəzit ti ekipəm nu do, ay kama gani gəzit ti ekipəm nu keti” akaba àdəm : “Nasləka nakoru afa ga Baba” ti, àdəm nahkay ti ahəmamam ? » ¹⁸ Tədəm : « Ma gayan ya àdəm “Kama gəzit” ni ti awayay adəmvaba mam ? Leli miciaba ma gana do. » ¹⁹ Yezu àra àsəra tawayay tihindifinja ma na ti àhi ana tay ahkado : « Ma goro ya nəhi ana kuli : “Kama gəzit ti ekipəm nu do, ay kama gani gəzit ti ekipəm nu keti” ni ti, kəbum kazlapumki e kidin gekuli bu. ²⁰ Nəhi ana kuli nahəma, lekələm ti ekitəwəm, akandavum kuɗa, ay ndam ga *duniya ti ni atəmərnu. Akəgrum daliya, ay daliya gekuli ni amandav, mək akəmərnu. »

²¹ « Nazay mazavu gani : akəgrum daliya akada ga wal a hud awayay ewi wur ni. Wal ni agray daliya adaba sarta gayan ənija. Emiweya wur na ti əjalaki ahər ka daliya gayan ya əgray ni va do ; amərnu adaba eweya mis a duniya va. ²² Nihi ti lekələm

day kəbum kəgrum daliya nahkay. Ay enipi kuli keti : ka sarta gani nani ti akəmərnu ; maslaŋa àbi amacafəŋa kuli kà məmərvani nana bi.

²³ « Ka fat gani nani ti pakama àbi ekihindəmfua bi. Nəhi ana kuli nahəma, tamal kəsərma lekələm ndam goro a mək kihindəmfina zlam kà Baba azuhva nani nahəma, Baba aməvi ana kuli. ²⁴ Kekileŋa ka ya ti kihindəmfina zlam kà Baba ni ti ŋgay lekələm ndam goro ti kəhumi faŋ ndo. Hindəmfina ; tamal kihindəmfina nahkay ti akəŋgətum mək akəmərnu dal-dal, araŋa amacafəŋa kuli kà məmərvana do. »

Yezu èyefinja kà duniya àndava

²⁵ « Nəhi ma gani dek ana kuli ti àna ma *gozogul. Ay sarta àbu ara ti anəhi ma ana kuli nahkay va do. Ka sarta gani nani ti anədfəmki ma ka Baba vay-vay. ²⁶ Ka fat nani ti ekihindəmfina zlam kà Baba adaba lekələm ndam goro. Ŋgay anahəŋgali naŋ ana kuli ti nədəm do, ²⁷ adaba naŋ naŋani àna ahər gayan awayay kuli. Awayay kuli ti adaba lekələm kəbum kawayayum nu, kəgəsumkabá nàsləkabiya afa gayan a. ²⁸ Edeɗin nàsləkabiya afa ga Baba, nàra a duniya va, ay nihi ti nasləka a duniya ba, naŋgoru afa ga Baba. »

²⁹ Eslini ndam madəbay naŋ ni təhi ahkado : « Nihi kəbu kazlapi ana leli vay-vay, kəhi ma gozogul ana leli va do. ³⁰ Nihi ti məsəra nak kəsəra zlam a dek, nahkay ahər àdəm mihindifaka ma do, adaba kəsəra ere ye ti mawayay məhuk na àndava. Ègia nahkay ti leli məfəkuk ahər, mægəskabá kàsləkabiya afa ge Melefiti a. » ³¹ Yezu àhi ana tay : « Nihi ti kəfumku ahər edeɗin aw ? ³² Sarta amara, nihi ti ənija àndava : ka sarta gani nani ti ekidəmvu kway-kwayay, ku way way do

amaslaka zlam gayan a ; lekulum dek akembrumbu nu, nu bəlan ka ahər goro. Ay ti nu bəlan ka ahər goro do, adaba Baba nan əbu akaba nu. ³³ Nəhi ma gani hini ana kəli ti, nawayay ti arana əhəli ahər ana kəli ba, adaba lekulum kəbum akaba nu akada mis bəlan. Nih i a duniya bu ni ti atəgri daliya ana kəli, ay zum njəda, adaba nu ti nēyefin a kə duniya əndava. »

17

Yezu ahəngali Melef it ana ndam madəbay nan ni

¹ Yezu əra ədəma ma nana nahkay ti əmən joru e melef it vu, ədəm : « Bəba goro ni, sarta ən jia. Gray ti mis dek təsər Wur gayak ti nan gədakani ; nahkay ti atəsər nak gədakani azuhva Wur gayak ni. ² Kəvia njəda ana Wur gayak ga məgur mis a dek, ti məvi *sifa ya əndav day-day do ni ana nday ya ti kəbi tay a ahar vu ni dek. ³ Sifa ya əndav day-day do ni ti nih i : təsər kur, nak bəlan, nak Melef it eded in eded in eni, təsər Yezu *Krist nan ya kəslərbiyu ni daya. ⁴ Nəgra təwi ya kəhu nəgray ka had na dek əndava ; təwi goro gani nani ədəfikia ana mis a nak gədakana. ⁵ Ahaslani wudaka kəgraya məlan a nahəma, nu nəbu akaba kur a məlan gədakani masladani bu : nih i day hən guriyu nu a məlan gani nani vu keti ti. ⁶ Kədaba mis a duniya ba, kəbua tay a ahər va. Nih i ti nədəfikia kur ana tay a, təsəra kur a əndava. Ahaslani ti nday a ahar bu afa gayak, ay nih i ti kəbua tay a ahar va, mək təgəsukkia ma. ⁷ Nih i ti təsəra zlam ya nu nəbu əna nan ni dek ti nak kəbu tay a ahar vu eded in, ⁸ adaba nəhia pakama gayak ya kəhu nəhi ana tay na dek ana tay a. Pakama gayak gani nani ti təgəskabá : təsəra nəsləkabiya ti afa gayak, əslərbiyu nu ti nak eded in.

⁹ « Nahəngali kur ana tay. Nəhəngali kur ana mis ga *duniya do, nəhəngali kur ana ndam ya ti kəbu tay a ahar vu ni cilin, adaba nday ti ndam gayak. ¹⁰ Zlam goro dek ti gayak, zlam gayak dek day goro ; nahkay mis təsəra nu gədakani azuhva nday ya ti kəbu tay a ahar vu na. ¹¹ Kama kama ti nu anəlabi a duniya bu bi, anaslaka anoru afa gayak, ay nday ti atanjəhad a duniya ni bu. Bəba goro ni, nak njəlata ; fi ahər ana tay əna njəda gayak. Njəda gani nani ti nak kəvu. Fi ahər ana tay ti tigi akada mis bəlan akada geli ata nak leli məbu bəlanjani ni. ¹² Kəvua njəda gayak a ; nahkay ka ya ti nəbu akaba tay ni ti, nəfia ahər ana tay əna njəda gani nana. Nəbia slimi ana tay a, ku mis bəlan gatay əji ndo, si maslan a ya ti ahər ədəm ejiji ni kwa. Gayan ya ejiji ni ti, ti pakama ya əbu məbəkiani a Wakita gayak ni bu ni məgravu.

¹³ « Nih i ti naslaka nakoru afa gayak. Nu nəbu nəhuk ma hini a duniya bu ni ti, nawayay ti nday təmər vu dal-dal azuhva nu, ti məmərani gani misliva ana tay a vu va. ¹⁴ Nəhia pakama gayak a dek ana tay a mək təgəskabá. Nahkay ndam ga duniya təbu tizirey tay adaba nday ndam ga duniya do, akada goro ya nu mis ga duniya do ni. ¹⁵ Nahəngalay kur ti ga məhəlab a tay a duniya ba do. Nahəngalay kur ti, ti kəhəngafəna tay kə *Seteni a. ¹⁶ Nday ti ndam ga duniya do, akada goro ya nu mis ga duniya do ni. ¹⁷ Gray ti tigi ndam gayak *njəlata ni əna jiri gayak. Jiri gayak ti ma ge jiri ya nəhi ana tay ni. ¹⁸ Nak kəslərbiyu nu a duniya vu, nahkay nu day nəsləruru tay a duniya vu. ¹⁹ Nu mis gayak njəlata ni, nahkay nday day etigi ndam gayak njəlata ni. Tigi ndam gayak njəlata ni əna pakama gayak jireni ya nəhi ana

tay ni.

²⁰ « Nàhəŋgali kur ana tay cilin do ; nahəŋgali kur ana nday ya ti atəgəskabu pakama gatay ya atəhi ana tay ni, mək atəfəku ahàr ni daya. ²¹ Bəba goro ni, nawayay ti mis ya təfəku ahàr ni dek tigi akada mis bəlan, akada nak kəbu akaba nu, nu day nəbu akaba kur akada mis bəlan ni. Nawayay ti nday day tigi akaba leli akada mis bəlan ; nahkay ti ndam ga duniya atəsər nak kəslərbiyu nu. ²² Nak kəgray ti mis dek təsər nu gədakani ; nahkay nu day nəgray ti mis təsər ndam ya tadəbay nu ni nday gədakani akada goro ni. Nəgray nahkay ti, nawayay ti tigi akada mis bəlan akada geli ya leli məbu bəlanjani ni. ²³ Nu ti nəbu akaba tay akada mis bəlan ; nak day kəbu akaba nu akada mis bəlan. Azuhva nani nday day etigi bəlanjani akada geli ni. Etigia bəlanjana ti ndam ga duniya atəsər nak kəslərbiyu nu, kawayay tay akada gayak ya ti kawayay nu ni.

²⁴ « Bəba goro ni, nawayay ti ndam ya kəbu tay a ahar vu ni ti nday day tōru ka məlan goro ya nəbiyu ni. Nawayay ti tīpi nu, nu gədakani azuhva njəda gayak ya kəvu ni. Kəvu njəda gani nani ti adaba kwa kəgraya məlan a fañ ndo kəwaya nu a. ²⁵ Bəba goro ni, nak jireni. Ku tamal ndam ga duniya təsər kur do nəŋgu ni, nu nəsəra kur a ; ndam goro day təsəra nak kəslərbiyu nu. ²⁶ Nədəfikia njəda gayak ana tay a, anədəfikioru ana tay anəmrəŋ do. Nawayay ti tawayavu akada gayak ya kawayay nu ni ; nahkay ananjəhad akaba tay akada mis bəlan. »

18

Gədakani ga ndam Zude təgəs Yezu (Meciya 26.47-56 ; Mark 14.43-50 ; Luk 22.47-53)

¹ Yezu àra àdəma ma na nahkay ti təsləka, tōru akaba ndam madəbay

nañ ni ke ledi ga zalaka ya təzalay Sedron ni. Eslini ti dini nahan əbu, təhuriyu. ² Ay ti Zudas nañ ya ti ara asəkomoru nañ ni àsəra məlan gani nana, adaba kəlavad ata Yezu təbu təcakalavu akaba ndam madəbay nañ ni eslini. ³ Zudas nakəŋ ədi kama ana ndam slewja akaba ana nday ya ti tajəgay *ahay gədakani ge Melefit ni. Ndam slewja gani nani ti gədakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni təcakalavu akaba ndam *Feriziyer mək təsləroru tay. Tōru ti àna zlam ahar gatay, təhəla ceŋgel akaba vala-vala a ahar va daya. ⁴ Yezu àsəra ere ye ti amagrakivu na, nahkay nday nakəŋ tōru tinjəa wudak ti, əŋgwivabiyu ana tay a ma vu mək əhi ana tay ahkado : « Kədəbum way ? » ⁵ Təhi ahkado : « Madəbay Yezu zal Nazaret ni. » Nañ nakəŋ əhi ana tay : « Nu gani, nu hi. » Zudas nañ ya ara asəkomoru Yezu ni nañ əkibu ka tay. ⁶ Yezu àra àdəma « Nu gani, nu hi » ti tənɡoru aləŋ-aləŋ, tədəd ka had. ⁷ Yezu əhi ana tay keti : « Kədəbum way ? » Təhi ahkado : « Madəbay Yezu zal Nazaret ni. » ⁸ Eslini Yezu əhi ana tay : « Nəhia ana kəli a “Nu gani, nu hi” a timey ! Tamal kədəbum ti nu nahəma, mbrəŋum ndam goro hini təsləka. »

⁹ Àdəm nahkay ti, ti ma ya ti əhi ana Bəjani : « Bəba, ndam ya ti kəbu tay a ahar vu ni ku mis bəlan gatay əjifua ndo » ni məgravu. ¹⁰ Maslalam əfəŋ ka Simu Piyer ; Simu Piyer nakəŋ aradəya fətah mək əsi ana bay məgri təwi ana gədakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni, əsifəŋa slimi ga ahar ga dəf a həndəf. Bay magray təwi nani ti slimi gani Malkus. ¹¹ Ay ti Yezu əhi ana Piyer : « Həŋguriyu maslalam gayak ni a ahay gani vu. Baba àdəm anəcakay daliya, ay ti kəhi ana ahàr nəcakay ba waw ? »

Gəđákani ga ndam Zude takoru àna Yezu kè meleher ga Anna

¹² Eslini ndam slewja akaba gəđákani gatay ni akaba ndam *Zude ya tajəgay *ahay gəđákani ge Melefit ni təgəs Yezu, təwəlikabu ahar. ¹³ Tàra təwəlikabá ahar na ti təzoru naŋ afa ga Anna. Anna ti medim ga Kayif. Ka sarta gani nani ti Kayif gəđákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit. ¹⁴ Maslaŋa ya àhi ana ndam Zude : « Hojo mis bəlaŋ məmət azuhva mis dek » ni ti, Kayif gani nani.

Piyer adəm naŋ àsər Yezu do
(*Meciyu* 26.69-70 ; *Mark* 14.66-68 ; *Luk* 22.55-57)

¹⁵ Simu Piyer nday ata maslaŋa nahaŋ ya naŋ day adəbay Yezu ni tādəboru Yezu. Bay madəbay Yezu nani ti gəđákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni àsəra naŋ a lala. Nahkay təhuriyu ka ahar bəlaŋ akaba Yezu a dalaka ga ahay ga gəđákani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni vu. ¹⁶ Ay ti Piyer àhuriyu ndo, ècik kà mahay. Eslini bay madəbay Yezu ya ti gəđákani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit àsəra naŋ a lala ni àhərkiaya ka wal ya ajəgay mahay na, àhi ma mək àziyu Piyer a dalaka ga ahay ni vu. ¹⁷ Wal ya ti ajəgay mahay ni àhi ana Piyer ahkado : « Nak day bəlaŋ ga ndam madəbay maslaŋa nani ni do waw ? » Eslini Piyer àhi : « Aha, nu bay madəbay naŋ do. »

¹⁸ Ndam ya tagray təwi eslini ni akaba nday ya ti tajəgay *ahay gəđákani ge Melefit ni aməd awər tay, tēbefta aku a tēbu tənjafeŋ. Piyer day àrəktivoru ka tay ànjafəŋ bilegeni.

Anna ehindifiŋa ma kà Yezu a
(*Meciyu* 26.59-66 ; *Mark* 14.55-64 ; *Luk* 22.66-71)

¹⁹ Eslini gəđákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit

ni ehindifiŋa ma kà Yezu a, àhi ahkado : « Ndam madəbay kur ti ndamam ? Kacahi mam ana mis ni mam ? » ²⁰ Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Nəhia ma ana mis a dek vay-vay. Kəlavəd nəbu nəcahi zlam ana tay a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit bu akaba a dalaka ga *ahay gəđákani ge Melefit ni bu, ka məlaŋ ya ndam *Zude dek təcakalavu ni. Ma ya ti nədəm akal-akal ni ti àbi. ²¹ Kihindifua ma ti kamam ? Hindi ma goro ti afa ga ndam ya ti nəhi ma ana tay ni. Nday ti təsəra ere ye ti nədəm na. »

²² Yezu àra àdəma nahkay ti bəlaŋ ga ndam ya tajəgay ahay gəđákani ge Melefit ni àdi barva kəba mək àhi : « Təhəŋgrifəŋ kà ma ana gəđákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ti nahkay aw ? » ²³ Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Tamal nəgudara ma ti dəfaya ma ya ti nəgudar na. Ay tamal ma goro ya nədəm ni ma ge jiri ti kədu barva ti kamam ? » ²⁴ Kəlaŋ gani Anna àdəm təzoru naŋ afa ga Kayif gəđákani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni. Nahkay təzoru naŋ ahar məwəlikabani afa ga Kayif nakəŋ.

Piyer adəm keti naŋ àsər Yezu do
(*Meciyu* 26.71-75 ; *Mark* 14.69-72 ; *Luk* 22.58-62)

²⁵ Ka ya ti Simu Piyer naŋ àbu anjafəŋ ka aku ni kekileŋa ni ti tēhi ahkado : « Nak day bəlaŋ ga ndam madəbay maslaŋa hini do waw ? » Ay ti Piyer àdəm : « Aha, nəbi nadəbay naŋ bi. » ²⁶ Zal nahaŋ naŋ àbu eslini, naŋ bay məgri təwi ana gəđákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni. Maslaŋa gani nani ti Piyer àsifəŋa slimì a ti ana mis ge dini gayəŋ. Maslaŋa nani àhi ana Piyer ahkado : « Nipi kur kwa enekwiŋ e dini bu ata naŋ ti nak timey. » ²⁷ Ay ti Piyer àdəm keti : « Aha, nu do. » Eslini agwazl àzlah həya.

Yezu nanj àbu kè meleher ge Pilet bay ga ndam Rom ni

(Meciyu 27.1-2, 11-14; Mark 15.1-5; Lük 23.1-5)

²⁸ Du àna zuzhèni nahəma, ndam *Zude tázay Yezu afa ga Kayif, tòru àna nanj afa ge Pilet bay ga ndam *Rom ya agur had *Zude ni. Ay tòru tınjua àna nanj a ti ndam Zude tawayay məhuriyani a ahay vu afa ga bay ni ndo. Adaba tamal təhuriya ti tigi nday njələta do, tisliki məzum zlam ga wuməri ga *Pak ni do. ²⁹ Nahkay bay *Pilet nakənj àhərkiaya ka tay e mite va, àhi ana tay ahkado : « Kəbəhadumki mirdim ka maslanja hini ti agudar mam ? » ³⁰ Təhəngrifənj, təhi : « Tamal ti agudar zlam ndo ni ti akal məzəbiyu nanj afa gayak ndo. » ³¹ Nday nakənj tərə tədəma nahkay ti Pilet àhi ana tay ahkado : « Zuma nanj a, lekələm lekələmeni grumfənja seriya, akada ge seriya gekəli ya kəgrum na. » Ndam Zude ni təhəngrifənj, təhi : « Leli nahəma, seriya ga makad mis ti təvi divi gani ana leli ga magrani ndo. » ³² Tədəm nahkay ti, ti ma ga Yezu ya ədəm amara məmət nahkay ni ti mągravu.

³³ Eslini Pilet əngoru a ahay vu, əzalay Yezu, əhindifınja ma, àhi : « Nak ti bay ga ndam Zude ededın aw ? » ³⁴ Yezu əhəngrifənj, àhi : « Nak nakani kəjalay tək, day ti mis təhuk aw ? » ³⁵ Pilet àhi : « Nu zal Zude aw ? Təzəbiyu kur afa goro ti ndam jiba gayak gayakani akaba gəđakani gekəli ga ndam *mangalabakabu mis akaba Melefit ni do waw ? Kəgudar mam ? » ³⁶ Yezu əhəngrifənj, àhi : « Nu bay, ay bay goro ti ga duniya hini do. Tamal bay goro ni ga duniya hini ti, akal ndam goro təkəvə akaba ndam ya təgəsi nu ana ndam Zude na. Ay ti təgray nahkay ndo, adaba bay goro ni ga duniya hini do. » ³⁷ Pilet əhəngrifənj, àhi : « Kədəm nahkay ti nak bay ededın aw ? » Yezu əhəngrifənj, àhi :

« Nak kədəm. Nu ti nərə a duniya va, tiwi nu ti, ti nəhi ma ge jiri ana mis. Ku way way do nanj mis ge jiri ti abi slimi ana ma goro ya nədəm ni. » ³⁸ Eslini Pilet àhi ahkado : « Jiri ti mənj ga mam jikenj mam ? »

Tədəm seriya agəsa Yezu a, si takad nanj kwa

(Meciyu 27.15-31; Mark 15.6-20; Lük 23.13-25)

Pilet nakənj əra àhia ma ana Yezu a nahkay ti àhərkiaya ka ndam Zude na e mite va keti. Àhi ana tay ahkado : « Nu ti nədi ahər ana zlam magudarani gayanj ndo simiteni. ³⁹ Ay kəsəruma kilevi a wuməri ga *Pak bu ni ti nəbu nəfiaya zal danjay ana kəli a bəlanj. Nihi ti kawayum nəfiaya bay ga ndam *Zude na ana kəli a waw ? » ⁴⁰ Nday nakənj tərə təcia ma ge Pilet na ti təzlah kay kay, tədəm : « Kəfaya maslanja nana ba, faya Barabas a sawanj ! » Barabas gani nani ti zal abra, əbazla mis a.

19

¹ Eslini Pilet àhi ana ndam slewja gayanj tázay Yezu, təzləb nanj àna kurupu. ² Tərə təzləba nanj a ti ndam slewja ni təslapaya adak a hindigil-hindigil mək təfviyu a ahər vu akada ga jaku ni. Təfikabu mugudi ndizeni ga bay daya. ³ Tərə təbəkia zlam nday nana nahkay ti təhədakfənjbiyu, təhi ahkado : « Məgruk sa, bay ga ndam *Zude ! » Nday nakənj tərə təhia ma nahkay ti təsi barva kəba kəba.

⁴ Eslini Pilet àhərkiaya ka ndam Zude na e mite va keti, àhi ana tay : « Nihi nahəma, nara nəzibiyu nanj ana kəli e mite vu, ti kəsərüm nəngət zlam magudarani gayanj ga məwəlki nanj di ndo. » ⁵ Mək Yezu nakənj àhəraya e mite va àna adak ya ka ahər na akaba àna mugudi ndizeni ya təfikabu na. Yezu əra àhəraya ti Pilet àhi ana tay : « Maslanja nakənj nanj hi. »

⁶ Gədəkani ga ndam *maṅgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam gatay ni t̄ara tipia Yezu a ti t̄azlah kay kay, t̄ədəm : « *Darfəṅ naṅ k̄a t̄əndal ! Darfəṅ naṅ k̄a t̄əndal ! » Pilet àhi ana tay ahkado : « Lekələm lekələmeni zuma naṅ a ti k̄adarumfəṅ ka t̄əndal gani. Nu ti n̄əṅgət zlam magudarani gayanṅ ga m̄əwəlki naṅ di ndo. »

⁷ Ndam Zude ni t̄əhəṅgrifəṅ, t̄əhi : « Melefit àvia divi ana leli ndam Zude a, ah̄ar àdəm t̄akad naṅ, adaba azay ah̄ar gayanṅ àdəm naṅ Wur ge Melefit. » ⁸ Pilet àra ècia ma gatay na ti àgra aṅgwaz a dal-dal, ⁹ àṅgwiyu a ah̄ay vu keti, àhi ana Yezu : « Nak k̄əsləkabiya ti eley ? » Ay ti Yezu naṅ te-te, àhəṅgrifəṅ ndo.

¹⁰ Pilet àhi : « K̄əhu ma do ? Nisliki m̄əmbərəṅ kur, nisliki *madarfəṅ kur k̄a t̄əndal ti k̄əsər do waw ? »

¹¹ Yezu àhəṅgrifəṅ, àhi : « K̄isliki m̄əgru arañə do, si tamal Melefit àvuka divi gana kwa. Nahkay ti maslaṅə ya ti àgəsukbiyu nu ni àgudara zlam a àtama gayak na. »

¹² Yezu àra àdəma nahkay ti Pilet nakəṅ àdəbay divi ga m̄əmbərəṅ naṅ. Ay ndam Zude ni t̄əzlah, t̄əhi : « Tamal k̄əmbərəṅə maslaṅə hina ti k̄adafakia k̄əwayay *Sezar do, adaba ku way way do azay ah̄ar gayanṅ adəm naṅ bay ti maslaṅə gani nani ezirey Sezar. » ¹³ Pilet nakəṅ àra ècia ma ge mis na ti àzəbiyu Yezu e mite vu mək ànjəhad ka m̄əlaṅ magray seriya ni. M̄əlaṅ gani nani ti maslamalani lala àna akur, t̄əzalay àna ma *Hebri ti « Gabata. »

¹⁴ Vad gani nani ti vad ga maslamalakabu zlam ga wuməri ga *Pak ; fat agray wis wudak. Pilet nakəṅ àhi ana ndam Zude ni ahkado : « Bay gekəli nihi. » ¹⁵ Nday nakəṅ t̄ara t̄icia nahkay ti t̄əzlah, t̄ədəm : « Kada, kada, darfəṅ naṅ k̄a t̄əndal ! » Eslini Pilet àhi ana tay ahkado : « N̄adarfəṅ bay gekəli ni k̄a t̄əndal aw ? » Gədəkani ga

ndam maṅgalabakabu mis akaba Melefit ni t̄əhəṅgrifəṅ, t̄əhi : « Bay geli nahanṅ àbi, si Sezar kwa. »

¹⁶ Pilet àra ècia ma na nahkay ti àvi divi ana ndam slewja gayanṅ ga madarfəṅ Yezu k̄a t̄əndal. Nahkay nday nakəṅ t̄əzay Yezu, t̄əsləka àna naṅ a.

Tadarfəṅ Yezu k̄a t̄əndal

(Meciyu 27.32-44 ; Mark 15.21-32 ; Luk 23.26-43)

¹⁷ Ka ya ti t̄əbu takoru ni ti Yezu azay t̄əndal ya ti takoru *tadarfəṅ naṅ ni àna ah̄ar gayanṅ gayanṅani. T̄əhəraya a k̄əsa ni ba, t̄òru ka m̄əlaṅ nahanṅ ; m̄əlaṅ gani nani ti t̄əzalay « M̄əlaṅ ga Aslat ga Ah̄ar » ; àna ma *Hebri ti t̄əzalay « Golgota. » ¹⁸ T̄òru t̄injuə eslina ti *tadarfəṅ naṅ k̄a t̄əndal ni. T̄adarfəṅə mis ndahanṅ a cū k̄a t̄əndal ndahanṅ a daya : Yezu ti naṅ e kidinṅ gatay bu.

¹⁹ Pilet àdəm t̄əbək̄i ma ka p̄ələṅgaf, t̄adarfəṅiyu k̄a t̄əndal ga Yezu ni ti mis t̄jəṅgey, t̄əsər. Ma gani ya ti t̄əbək̄i ni nahkay hi : « Yezu, zal Nazaret, Bay ga ndam *Zude. » ²⁰ Ma gani nani ti t̄əbək̄i àna ma Hebri, àna ma Rom akaba àna ma Gres. Ndam Zude kay t̄jəṅga ma gana, adaba m̄əlaṅ ya ti t̄adarfəṅ Yezu k̄a t̄əndal ni cifa akaba k̄əsa. ²¹ Gədəkani ga ndam *maṅgalabakabu mis akaba Melefit ni t̄ara t̄icia ma gana ti t̄əhi ana Pilet ahkado : « «Nanṅ Bay ga ndam Zude» ti k̄əbək̄i ba. N̄gulum bək̄i : “Maslaṅə hini àdəm naṅ Bay ga ndam Zude” sawanṅ. » ²² Ay Pilet nakəṅ àhi ana tay ahkado : « Ere ye ti n̄əbək̄i ni ti m̄ənjəhad nahkay. »

²³ Ndam slewja ni t̄ara t̄adarfəṅə Yezu k̄a t̄əndal na ti, t̄əhəl azana gayanṅ ni, t̄ədekaba m̄əlaṅ fađ, ku way way do e kidinṅ gatay bu àṅgəta bəlaṅ. T̄əza endəwi gayanṅ a daya ; endəwi gani nani ti m̄ədəmək̄ani àfəṅ bi, t̄ələmaya zəbalana. ²⁴ Nahkay ndam slewja ni t̄əzlapay e kidinṅ gatay bu, t̄ədəm :

« Mèguzleh endəwi hini ba ; ngulum məgrumki ca-ca ti māsər way azum way. » Ndam slewja ni tàgray nahkay ti, zlam ya àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu ni àgravu. Pakama gani nani ti nihi :

« Tèdekaba azana goro na e kidin gatay ba, mək tàgrakia ca-ca ke endəwi goro a. * »

Ndam slewja ni tàgray akada nani gani ededin.

²⁵ Kà gəvay ga təndal ya ti tadarfan Yezu ni ti wál ndahan təbu micikeni. Wál nday nani ti nday hi : mən ga Yezu, wur ga mən ga mənani, Mari wal ga Kəlopas akaba Mari ga kəsa Magadala. ²⁶ Bay madəbay Yezu ya Yezu awayay nan kayani ni nan àbu kà gəvay ga mən ga Yezu daya. Yezu àra èpia tay a ti àhi ana mənani ni ahkado : « Mma, wur gayak ti nan hini. » ²⁷ Àra àhia ma ana mənana nahkay ti àhi ana bay madəbay nan ni ahkado : « Muk ti nan hini. » Kwa ka fat nani bay madəbay Yezu ni àzoru mən ga Yezu ni afa gayan ti mənəhadə afa gayan a.

Yezu amət
(*Meciyu 27.45-56 ; Mark 15.33-41 ; Lük 23.44-49*)

²⁸ Yezu àsəra àgra təwi gayan na dek àndava. Àra àsəra nahkay ti àdəm ahkado : « Yam akada nu a. » Àdəm nahkay ti, ti zlam ya àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu ni mągravu. † ²⁹ Mandaray nahə àbu eslini mafəkadani akaba zum cecəwekeni. Tàra tici ma ga Yezu na ti tazay zlam ya esikabu yam akada ga matala ni, tətəliyu a zum ni vu, təbahi ka aday mək tətəlikabiyu kà pakama ana Yezu. ³⁰ Yezu àra àca ka zum cecəwekeni na ti àdəm ahkado : « Təwi goro dek àgrava àndava. » Àra àdəma nahkay ti àzəgad ahər gəzak mək àmət.

Zal slewja nahə àtəhad Yezu àna awasl

³¹ Vad gani nani ti hajən gani vad məpəsabana, nahkay mis təbu təslamalavu. Vad məpəsabana gani nani ti àtama vad məpəsabana ndahan na, nahkay ndam *Zude tawayay ti kisim ge mis ya ti *tadarfan tay kà təndal ni tənəhadfanjiyu kà təndal ni a vad məpəsabana ba ba. Nahkay tōru afa ge Pilet, təhi ahər àdəm təhebi asak ana tay ti təmət weceweci, təhəfanə tay kà təndal na. ³² Nahkay Pilet əslərōru ndam slewja gayan. Tàra tənja ti təhebi asak ni ana mis bəlan gani ya tadarfan nan kà təndal akaba Yezu ni, mək təhebi ana nan ye cə ni. ³³ Tàra tərəkia ka Yezu a, tawayay təhebi asak ti tədi ahər nan məmətani àndava, nahkay ti təhebi asak ni ndo. ³⁴ Ay bəlan e kidin ga ndam slewja ni bu àtəhad Yezu àna awasl a jamanəgay vu gək. Àra àtəhadə nan a ti mimiz əngəzaya həya, yam day əngəzaya. ³⁵ Agrakia sedi ka zlam gani nana ti, maslanə ya èpia ni. Agrakia sedi a, pakama gayan ya ti àdəm ni ti jiri ededin. Nan day àsəra pakama gayan ya àdəm ni jiri ededin. Àdəm nahkay ti awayay ti lekələm day kəgəsumkabu pakama gani, kəfumki ahər ka Yezu. ³⁶ Zlam gani nani àgravu ti, ti zlam ya àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu ni mągravu. Pakama gani nani ti nihi : « Ku aslat ga vu gayan tekefi etehe6 do. ‡ » ³⁷ Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu nahkay hi keti : « Ndam ya ti tətəhad mis ni atamənjalən ka maslanə ya ti nday tətəhad ni. § » Pakama gani nani day àgrava.

Təfiyu kisim ga Yezu e mindivinj

* 19:24 Limis 22.19. † 19:28 Mənjay Limis 69.22. ‡ 19:36 Mənjay Mahərana 12.46 ; Macalani 9.12 ; Limis 34.21. § 19:37 Zakari 12.10.

vu
(*Meciyu* 27.57-61 ; *Mark* 15.42-47 ; *Luk* 23.50-56)

³⁸ Zal nahan̄ abu slimi gani Zuzef, nan̄ ga kəsa Erimete. Nan̄ ti bay madəbay Yezu, ay adəbay nan̄ akal-akal adaba aŋgwaz awərfəŋa nan̄ kà ndam *Zude a. Yezu àra àməta ti Zuzef nakəŋ òru afa ge Pilet, èhindifiŋa divi ga mazay kisim ga Yezu na, mək Pilet àvi divi gani. Nahkay òru àzay kisim ga Yezu ni. ³⁹ Nikodem day òra ka mələŋ gana. Nikodem ti nan̄ ya ti a vad nahan̄ àrəkioru ka Yezu ga mələvad ni. Òru ti, àzay haf mebedeni gərgəri cə, bələŋ gani təzalay mir, nahan̄ ti ni eləwes, àgray kilə kru kru mahkər. Haf gani nani ti mizi gani àbəlay. ⁴⁰ Tàra təzaya kisim na ti ata Zuzef nday ata Nikodem nakəŋ titədəy àna gabaga ; ka ya ti təbu titədəy nahəma, təbəki haf ni ke kisim ni hi hi. Wudaka ndam Zude tili mis ti tagray nahkay day. ⁴¹ Kà gəvay ga mələŋ ya *tədarfəŋ Yezu kà təndal ni ti dini nahan̄ abu eslini. E dini gani nani bu ni ti mindiviŋ nahan̄ àvu, tili nihi guhwa təfiyu kisim ga maslaŋa faŋ ndo. ⁴² Ka fat nani ti ndam Zude təbu təslamalavu ga vad *məpəsabana, nahkay ata Zuzef nday ata Nikodem nakəŋ təfiyu Yezu e mindiviŋ nani vu, adaba mindiviŋ ni driŋ do.

20

Ndam madəbay Yezu takoru kə mindiviŋ

(*Meciyu* 28.1-8 ; *Mark* 16.1-8 ; *Luk* 24.1-12)

¹ Də ge miledə àna zuzəni a vad ye enjenjeni ga gosku nahəma, Mari ga kəsa Magədala òru ke mindiviŋ ni. Òru ènjəa ti àdi ahàr ana mindiviŋ ni bəŋa, èpi belim ni àləŋ ana mindiviŋ ni bi. ² Nan̄ nakəŋ àra èpia belim ni àləŋ bi nahkay ti àcuhwakibiyu ka Simu Piyer nday ata bay madəbay Yezu ya Yezu awayay nan̄ kay ni, àhi ana tay

ahkado : « Ndamaŋa təzaba Bay geli na e mindiviŋ ni ba, məsər mələŋ ya təfəkad ni do. »

³ Ata Piyer nday ata bay madəbay Yezu nahan̄ ni tàra ticia nahkay nahəma, təsləka təzay divi ga moroni ke mindiviŋ ni. ⁴ Nday cəni tacuhworu, ay bay madəbay Yezu nahan̄ ni àcuhway àtam Piyer, ènjiyu ke mindiviŋ ni enji gayan̄. ⁵ Òru ènjəa ti àndəhad ahàr, àmənjiyu e mindiviŋ ni vu, èpi gabaga ni mabəhadani cilin̄, ay ti àhuriyu ndo. ⁶ Kələŋ gani Simu Piyer ti ni òru ènjəa ke mindiviŋ na ti àhuriyu həya, èpi gabaga ni mabəhadani duca, ⁷ azana ya ti titədəf ahàr ana Yezu àna nan̄ ni day mifedəkabani ka mələŋ nahan̄, mabəhadani akaba gabaga ni do. ⁸ Eslini bay madəbay Yezu nahan̄ ya ènjiyu ke mindiviŋ enji ge Piyer ni àhuriyu bilegeni. Àra àhuriya ti èpi zlam ya ti àgravu ni, àsəra Yezu àŋgaba e kisim ba. ⁹ Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu, ahàr àdəm Yezu amət mək angaba e kisim ba, ay kekileŋa nday gani ticiba pakama gana faŋ ndo. ¹⁰ Kələŋ gani ndam *madəbay Yezu nakəŋ təsləka, tòru a magam.

Yezu aŋgazlivu ana Mari ga kəsa Magədala

(*Meciyu* 28.9-10 ; *Mark* 16.9-11)

¹¹ Ka sarta gani nani Mari nan̄ abu kà gəvay ge mindiviŋ ni, etəwi. Nan̄ abu etəwi ti àndəhad ahàr, àmənjiyu e mindiviŋ ni vu, ¹² èpi *məslər ge Melefit cə məbakabu azana bəd-bədani. Nday manjəhadani digus-gus ka mələŋ ya təfəkad kisim ga Yezu ni ; bələŋ manjəhadani gwar ka mələŋ ga ahàr, bələŋ gani ti ni gwar ka mələŋ ga asak. ¹³ Eslini məslər ni tihindifiŋa ma, təhi ahkado : « Wal hini, kitəwi mam ? » Wal ni àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Ndamaŋa təzaba Bay

goro e mindiviņ ba, nəsər mələņ ya táfəkad ni do. »

¹⁴ Àra àdəma nahkay ti àmbatbiyu ma kələņ, èpi Yezu naņ jika, ay ti ŋgay Yezu ti àsər do. ¹⁵ Eslini Yezu àhi : « Wal ni, kitəwi mam ? Kadəbay way ? » Wal ni àhi ana ahàr maslaņa ya àhi ma ni ti bay ya agray təwi e dini bu ni. Nahkay àhi : « Maslaņa goro, tamal nak kàzaba naņ a ti dəfuki mələņ gani, nakoru nazay. » ¹⁶ Yezu àhi : « Mari. » Eslini Mari nakəņ àmbatkioru ma, àhi àna ma *Hebri : « Rabuni. » Awayay adəm vaba : « Məsi. » ¹⁷ Yezu àhi : « Kàcafəņa nu kà masləkana ba, adaba nəcəloru afa ga Baba faņ ndo. Nihi ti ru afa ga bəza ga mmawa ni, hi ana tay ahkado : “Nəcəloru afa ga Baba, naņ Bəņ gekəli daya. Naņ gani ti Melefit goro, Melefit gekəli daya.” » ¹⁸ Mari ga kəsa Magədala nakəņ àra ècia ma ga Yezu na ti àrəkioru ka ndam madəbay Yezu ni, àhi ana tay ahkado : « Nìpia Bay geli na. » Mək àņgəhadī ma ga Yezu ya àhi ni ana tay.

Yezu àņgazlivu ana ndam madəbay naņ ni

(Meciņ 28.16-20 ; Mark 16.14-18 ; Lūk 24.36-49)

¹⁹ Ka fat ga ladi gani nani ga mələkarawa ti ndam *madəbay Yezu ni təņgasva a ahay ba mək təzləkəkabá mahay a, adaba aņgwaz awərfəņa tay kà ndam *Zude ndahaņ na. Nday təbu maņgasvani nahkay ti Yezu àhurkiviyu ka tay, ècik jik e kidiņ gatay bu, àhi ana tay : « Melefit mągray ti araņa àhəli ahàr ana kəli ba. » ²⁰ Àra àhia ma ana tay a nahkay ti àņgazli ahar gayəņ ni akaba jamaņgay gayəņ ni ana tay. Nday nakəņ tàra tìpia Bay geli na ti tàmərva dal-dal. ²¹ Eslini Yezu àhi ana tay : « Melefit mągray ti araņa àhəli ahàr ana kəli ba » keti. Mək àhi ana tay : « Melefit àslərbiyu nu,

nahkay nu day nəsələr kəli akada gayəņ ya àslərbiyu nu ni. »

²² Àra àdəma nahkay ti èviteki aməd gayəņ ka tay mək àhi ana tay : « Nəvia Məsuf Njəlatana ana kəli a : gəsumkabá naņ a. ²³ Ndam ya ti akəmbərəņumfəņa zlam magudarani gatay na kà tay a ni ti, Melefit day aməmbərfəņa kà tay a. Ay ndam ya ti akəmbərəņumfəņa zlam magudarani gatay na kà tay a do ni ti, Melefit day aməmbərfəņa kà tay a do. »

Yezu àņgazlivu ana Tumas

²⁴ Tumas ti naņ bələņ ga ndam *madəbay Yezu kru mahar cəeni ni, tazalay naņ Didim daya. Ka fat gani nani ya ti Yezu àņgazlivu ana ndam madəbay naņ ndahaņ ni ti Tumas naņ àkibu ka tay bi. ²⁵ Ndam madəbay Yezu ndahaņ ni təhi ahkado : « Mìpia Bay geli na. » Àra ècia ma gatay na ti àhi ana tay ahkado : « Nawayay nipi mələņ ga ahar ya tadar àna masəņaņ ni, nawayay nətəliyu weleher a mələņ gani vu. Nawayay nətəliyu ahar a mələņ ga jamaņgay ya tətəhad àna awasl ni vu. Tamal nəgray nahkay ndo ni ti nəgəskabu ma gekəli ni do. »

²⁶ Gosku sekw ka ahàr gani ndam madəbay Yezu ni təbu maņgasvani a ahay bu keti, mahay məzləkəkabani, Tumas day naņ àkibu ka tay. Yezu àrəkia ka tay a, ècik jik e kidiņ gatay bu, àhi ana tay ahkado : « Melefit mągray ti araņa àhəli ahàr ana kəli ba. » ²⁷ Eslini àhi ana Tumas nakəņ : « Məņjaki ka ahar goro ni, ti kətəliyu weleher gayak ni. Təliyu ahar gayak a jamaņgay goro ni vu. Mbrəņ gejewi, fəku ahàr, gəskabá nąngaba e kisim ba ededīņ a. » ²⁸ Eslini Tumas nakəņ àhi : « Nak Bay goro, nak Melefit goro. » ²⁹ Yezu àhi : « Nak ti kipia nu a day kwa ti kəgəskabu nu nąngaba e kisim ni ba. Ndam ya ti təgəskabu

nàŋgaba e kisim ba, tìpi nu ndo ni ti tàmərvu. »

Ere ye ti àzakıyu Zerj ga məbəki wakita hini ni

³⁰ Yezu ti àgra zlam magray ejep ndahaŋ a gərgəri kay kə meleher ga ndam madəbay naŋ na. Ay ti təbi məbəkiani a wakita hini bu bi. ³¹ Zlam ya ti nəbəki ni ti, nawayay ti kəgəsumkabu Yezu ti naŋ *Krist, naŋ Wur ge Melefit. Tamal kəgəsumkabá ti Melefit aməvi *sifa ya àndav dəy-dəy do ni ana kəli adaba kəbum kəfumki ahər ka Yezu palam.

21

Yezu aŋgazlıvu ana ndam madəbay naŋ ni e Gelili

¹ Àra àgra vad a bal ka ahər gana ti Yezu aŋgazlıvu ana ndam madəbay naŋ ni keti. Aŋgazlıvu ana tay ti kə gəvay ga dəluv Tiberiyat. Zlam gani àgravu ti nahkay hi : ² ka sarta gani nani ndam *madəbay Yezu ata Simu Piyer, Tumas naŋ ya təzalay naŋ Didim ni, Natanayel ga kəsa Kana ga had *Gelili ni, bəza ge Zebede akaba ndam madəbay Yezu ndahaŋ cə təbu ka ahar bəlaŋ eslini. ³ Nday təbu eslini ti Simu Piyer àhi ana nday ndahaŋ ni : « Nakoru nəgəsbıyu kilif. » Nday nakəŋ təhi : « Leli day makoru. »

Nahkay tōru təcəliyu a *slalah ga yam vu, tadəboru kilif. Təndəhadki hundum ga məgəsani, ay ku kilif bəlaŋ tekedı təgəs ndo. ⁴ Məlaŋ àra àsla ti ndam madəbay Yezu nakəŋ tìpi Yezu naŋ àbu jika ka dəŋ-dəŋ, ay ŋgay naŋ ti təsər ndo. ⁵ Eslini Yezu àhi ana tay ahkado : « Ndam goro ni, zlam məzumani àfəŋ kə kəli gəzıt aw ? » Təhi : « Àbi. » ⁶ Mək Yezu nakəŋ àhi ana tay : « Təlumiyu zəva gekəli ni gwar ka ahar ga dəf. Nahkay ti akəgəsumaya kilif a. » Nday nakəŋ tàra tətəliya ti zəva ni àgəsa kilif a dal-dal. Tawayay tagəjahaya a slalah ga yam ni va, ay

ti tislıki ndo. ⁷ Eslini bay madəbay Yezu ya ti Yezu awayay naŋ kay ni àhi ana Piyer : « Hini ti Bay geli ci ni. »

Simu Piyer àra ècia ya təhi « Hini Bay geli » ni ti àfakabıyu endəwi gayan ya àzakaba ni, mək àdiyu a yam ni vu cizliv. ⁸ Məlaŋ ya təgəsaya kilif a ni ti driŋ driŋ akaba dəŋ-dəŋ ni do, àgray ezewed bəlaŋ cilıŋ, nahkay ndam madəbay Yezu ndahaŋ ni tàra àna slalah ga yam na gwar kə dəŋ-dəŋ na, tagəjahıyu zəva gatay ya akaba kilif dal-dalani ni. ⁹ Nday nakəŋ tàra tıŋja ka dəŋ-dəŋ na, təhəraya a slalah ga yam ni ba ni ti, tìpi aku ŋgulusa, kilif àki baca akaba *dipeŋ. ¹⁰ Eslini Yezu àhi ana tay : « Dəguma àna kilif ya kəgəsumaya na. »

¹¹ Nahkay Simu Piyer àcəliyu a slalah ga yam ni vu keti, àgəjahaya zəva na ka dəŋ-dəŋ a. Tàra təgəjahaya ti tədivıyu ahər ana kilif gədákani diŋ àna kru kru zlam mahar mahkər. Akaba nani dek zəva ni àtədkaba ndo. ¹² Yezu àhi ana tay : « Dəguma kəzumum zlam. » Ku maslaŋa bəlaŋ e kidıŋ ga ndam madəbay naŋ ni bu ŋgay « Nak way ? » ti tislıki məhiani ndo, adaba təsəra naŋ Bay geli. ¹³ Eslini Yezu àra àzay dipen ni, àvi ana tay, mək àvikıvu kilif ni ana tay. ¹⁴ Kwa ga Yezu ya aŋgaba e kisim ba ni ti aŋgazlıvu ana ndam madəbay naŋ ni sak mahkər àna hini.

Pakama ga Yezu ya ahi ana Piyer ni

¹⁵ Tàra təzuma zlam a ti Yezu àhi ana Simu Piyer ahkado : « Simu wur ge Zerj, kawayay nu kətama nday hina waw ? » Piyer nakəŋ àhi : « İy Bay goro, kəsəra nawayay kur. » Mək Yezu àhi : « Jəgay bəza təmbak goro ni. » ¹⁶ Yezu àhi ye cə : « Simu wur ge Zerj, kawayay nu aw ? » Piyer àhi : « İy Bay goro, kəsəra nawayay kur. » Mək Yezu àhi : « Hətay təmbambak goro ni. » ¹⁷ Yezu àhi ya mahkər : « Simu wur

ge Zeņ, kawayay nu aw ? » Pakama ga Yezu ya àhi ana Piyer « Kawayay nu aw ? » ya mahkær ni ti àhàlia ahàr ana Piyer a, nahkay àhi ana Yezu : « Bay goro ni, kàsèra zlam a ðek ; kàsèra nèbu nawayay kur. » Eslini Yezu àhi : « Jəgay təmbəmbak goro ni. ¹⁸ Nəhuk nahəma, ka ya ti nak wur dagwa ni ti, nak nakani kəwəlvu àna maslpara, kòra ka mələŋ ya ti kàwayay na ðek. Ay ka ya ti ekigia medewel a ni ti akəhəloru ahar agavəla, maslaŋa nahaŋ aməwəlukvù maslpara gayak ni, mək amazoru kur ka mələŋ ya nak akawayay moroni do ni. » ¹⁹ Yezu àdəm nahkay ti, awayay adafaki ahəmamam Piyer amara məmət, mis atazləbay Melefit azuhva məmət gayaŋ ni. Yezu àra àhia ma nahkay ti àhi : « Dəbabiyu nu. »

Pakama ga Yezu ya adəmki ka bay ya Yezu awayay naŋ kayani ni

²⁰ Eslini Piyer àmənjabiyu gwar kələŋ, mək èpi bay madəbay Yezu ya ti Yezu awayay naŋ kay ni. Naŋ ti naŋ ya ti a vad ya ti təzum zlam akaba Yezu ni ti àzoru ahàr gayaŋ gwar ka məbəruf ga Yezu, àhi : « Bay geli, maslaŋa ya ara asəkumoru kur ni ti way ? » ni. ²¹ Piyer àra èpia naŋ a nahkay ti àhi ana Yezu ahkado : « Ay naŋ hini timey, Bay geli ? » ²² Yezu àhi : « Tamal nawayay ti mənjàhad duk abivoru ana vad goro ya anaŋa ni ti, ma gani gayak mam ? Nak ti dəbabiyu nu cilij. » ²³ Bəza ga mən geli ndahaŋ tàra ticia ma ga Yezu ya àdəm na ti, təbu tədəm e kidij gatay bu bay madəbay Yezu nani ti aməmət do. Ay ŋgay aməmət do ni ti Yezu àdəm ndo. Ma gayaŋ ya àdəm ni ti nahkay hi : « Tamal nawayay ti mənjàhad duk abivoru ana vad goro ya anaŋa ni ti, ma gani gayak mam ? Nak ti dəbabiyu nu cilij. »

²⁴ Àbəki zlam nday hini ka wakita ti bay madəbay Yezu nani ;

naŋ àbu agray sedi gani daya. Leli day məsəra sedi gayaŋ ya agray ni ti sedi ge jiri.

²⁵ Yezu àgra zlam ndahaŋ a kay daya. Tamal təbəki ma gani bələŋ àna bələŋ ka wakita ti, amal wakita gani dal-dal əsaəay. Nətamahay mələŋ ga duniya ni ðek àhəca ga mabəhadvana.

Tɔwi ga ndam asak ga Yezu Ere ye ti mɔdɔmki ke Tɔwi ga ndam asak ga Yezu ni

Maslanja ya ti ɔbɔki Tɔwi ga ndam asak ga Yezu ni ti ɔdafay slimi gayan ɔ wakita ni bu ndo. Ku tamal nahkay nɔngu ni, kwa ka mɔnjɔki gani ndam ga Yezu deƙ tɔsɔra ɔbɔki ti Lɔk bay ya tɔgrakabu tɔwi akaba Pol ni (2 Timote 4.11). Mɔsɔra, bay ya ti ɔbɔki Tɔwi ga ndam asak ga Yezu ni ti ɔbɔki Ma Mɔweni Sulumani ge Lɔk ni day nan (Lɔk 1.1-4; Tɔwi 1.1).

A wakita ge tɔwi ga ndam asak ni bu ni ti Lɔk ɔngɔhad zlam ya ɔgravu ka sarta ya Melefit ɔzoƙa Yezu e melefit va ɔndava ni. ɔngɔhad manjɔhad ga ndam ga Yezu ye enjenjeni ni: manjɔhad gani nani ti ɔdɔfiki manjɔhad sulumani ana leli (mazavu gani 2.42-47; 4.32-36). ɔngɔhad ere ye ti Pol zal asak ga Yezu ɔgray ni; nahkay ka ya ti mejengeƙ wakita ga Pol ni ti mɔsɔra mɔlan ƙa tɔdɔmki ma na. Wakita ge tɔwi ga ndam asak ga Yezu ni awɔlkabu Ma Mɔweni Sulumani ni akaba wakita ga ndam asak ga Yezu ya tɔbikioru ana mis ni, ti Wakita Mɔweni ge Melefit deƙ miƙi wakita bɔlan.

Ka 1.8 ti Yezu ɔhi ana ndam gayan ni: « Akɔgrumkua sedi a Zerɔzalem, ka had Zude, ka had Samari, ku kɔ sliri ga mɔlan a deƙ. » Ma hiƙi ɔdɔfiki ana leli ahamamam Lɔk ɔslamalakabu wakita ni: ka mɔnjɔki gani ɔngɔhad zlam ya ɔgravu a Zerɔzalem ni (1-7), mɔk ɔngɔhad zlam ya ɔgravu ka had Zude akaba ka had Samari ni (8-12); kɔlan gani ɔngɔhad zlam ya ɔgravu ka had driƙ-driƙeni ni (13-28).

Lɔk ɔngɔhad pakama ndahan ƙa ndam asak ga Yezu tɔhi ana mis ni (mazavu gani 2.14-36; 10.34-43); nahkay ɔdafay ahamamam mɔhi Ma Mɔweni Sulumani ana mis ni. Lɔk ɔngɔhad ma ga vu ga ndam asak ga Yezu ya tɔdɔm kɔ meleher ga ndam ge seriya ni (mazavu gani 4.8-12; 7.2-53). Azuhva pakama gani nani ti mɔsɔra zlam ya ti ndam ga Yezu tɔgɔskabu na lala.

A wakita ni bu deƙ Lɔk awayay ɔngɔhad zlam kal-kal akaba ere ye ti ɔgravu ni. ɔdafay slimi ga mɔlan ndahan ƙa ndam asak ga Yezu tɔru ni, akaba slimi ga ndam ga ngumna ya tɔdi ahɔr ana tay eslini ni. Ku ka ya ti ndam ga Yezu tɔcivu ndo nɔngu ni ɔngɔhad ma gani kal-kal akaba ere ye ti ɔgravu ni (15.1-2).

Lɔk ɔdɔm mɔgosay Mɔsuf Njɔlatani koksah (5.1-11; 8.9-25). ɔdafay daliya ya ndam ga Yezu tɔcakay ni (mazavu gani 5.40; 7.54-60). Ay ɔdafay njɔda ga Yezu ya ɔniviyu ana ndam ga Yezu ni daya. ɔngɔhad tɔwi ga ndam asak ga Yezu ya tɔgray ɔna njɔda ga Mɔsuf Njɔlatani ni (mazavu gani 2.1-12; 3.1-10). Nahkay mɔsɔra, Yezu ti nan ɔbu ɔna njɔda dal-dal, avi njɔda ana leli daya.

Yezu ɔdɔm Melefit amɔvi Mɔsuf Njɔlatani ana ndam asak gayan

¹ Teyufil goro ni, nɔbukki wakita nahan keti. A wakita goro ya ti nɔbukki enjenjeni ni bu ni ti, nanjɔhaduka tɔwi ga Yezu ya ɔgray na akaba zlam ya ɔcahi ana mis na deƙ. Nanjɔhadukaba deƙ kwa ka mɔnjɔki ge tɔwi gayan ² duk ɔbivu ana vad ya ti Melefit ɔzoru nan agavɔla na. Wudaka Yezu ɔcɔloru agavɔla nahɔma, ɔhi ma ana ndam ya ɔdaba tay a, tigia ndam *asak gayan a ni. ɔhi ana tay ere ye ti nan ɔwayay tɔgray ni, ɔhi ana tay ɔna njɔda ga *Mɔsuf Njɔlatani.

³ ɔra ɔcaka daliya, ɔmɔta ti ɔngazlivu

ana tay, àgra zlam a gərgəri ti tāsər nan̄ àna sifa eded̄in̄. A huđ ga vad kru kru fadani bu àrəkia ka tay a sak kay, àhi ma ana tay àki ka *Magur ge Melefit. ⁴ A vad nahan̄ Yezu nan̄ àbu àzum zlam akaba tay nahəma, àhi ana tay ahkado : « Nəhia ana kuli a, Baba goro aməvi zlam ana kuli. Nahkay zla nahəma, kəsłakumaba a Zeruzalem a ba, jəgum zlam gani ya ti aməvi ana kuli ni. ⁵ Zeŋ ti àbara mis àna yam a. Lekulum ti ni vad bal kama Melefit *aməbaray kuli àna Məsuf Njəlatani. »

Melefit azoru Yezu e melefit vu

⁶ A vad nahan̄ nday təbu akaba Yezu ti tihindifin̄a ma, təhi ahkado : « Bay geli, kara kagray ti ndam *Izireyel təgur məlan̄ zlam gatay keti ti nihi huya aw ? » ⁷ Àhəngarfəŋ, àhi ana tay ahkado : « Bay ya ti àfəkad vad gani akaba sarta gani ti Baba goro. Lekulum zla ti Melefit àvi divi ana kuli ga məsərani ndo. ⁸ Ay zla ti Melefit aməbəkiaya Məsuf gayan̄ ke kuli a, nahkay akəgrumkua sedi àna njəda gayan̄ a. Akəgrumkua a Zeruzalem, ka had *Zude, ka had *Samarī, ku kə sliri ga məlan̄ a dek. » ⁹ Yezu àra àhia ma nana ana tay a nahkay ti, nday təbu tamənjalan̄ ti, Melefit àzoru nan̄ agavəla a huđ melefit vu, mək məgudun̄gudun̄ àŋgah nan̄, t̄ipi nan̄ va do.

¹⁰ Yezu àra àsləka ti nday təbu tamənjoru agavəla kekilen̄a. Eslini mis cə məbakabu azana bəđ-bəđani tərħəkia ka tay a, ¹¹ təhi ana tay ahkado : « Ndam Gelili, kəmən̄jumu ru agavəla ti kamam ? Yezu gani k̄ipəma nan̄ a àdoru e melefit vu ti, aməŋga day akada gayan̄ ya ti k̄ipəm nan̄ òru e melefit vu ni. »

Ndam asak ga Yezu tədaba mis ga məŋguyu a məlan̄ ga Zudas va

¹² Ka sarta gani nani ti nday ka həma ya təzalay *Oliviye ni. Həma gani nani driŋ driŋ kay akaba Zeruzalem do, àgray ezewed kru. Nahkay nday nakəŋ təsləka eslina, təŋga a Zeruzalem a. ¹³ Tòru t̄injua ti təcəloru a ahay gatay ya tan̄jəhad̄viyu ni vu. Ahay gani nani ti ka ahər ga ahay nahan̄. Nday gani ti ata : Piyer, Zeŋ, Zek, Andre, Filip, Tumas, Bartelemi, Meciyə, Zek wur ga Alfe, Simu nan̄ bəlan̄ ga ndam ya takad̄vakivu ka had gatay ni, nahan̄ ni ti ni Zud wur ge Zek. ¹⁴ Nday dek təbu təcakalavu kəlavad akaba wəl ndahan̄, akaba Mari mən̄ ga Yezu akaba bəza ga mən̄ ga Yezu. Təcakalavu ti ga mahəŋgalay Melefit.

¹⁵ Àra àgra vad a bal ti bəza ga mən̄ geli təcakalava, təgray nday diŋ àna kru kru cə. Eslini Piyer ècikaba e kid̄in̄ gatay ba, àhi ana tay ahkado : ¹⁶⁻¹⁷ « Bəza ga mmawa, ahaslani Zudas nan̄ bəlan̄ geli Melefit àdaba nan̄ a ga magrakabu təwi akaba leli a, ay ti nan̄ gani àdəfikia divi a ana ndam ya təgəs Yezu na. Àgray nahkay nahəma, kwa ahaslani Devit àdəm̄kia ma ka nan̄ a. Ma gani nani ti àdəm̄ àna njəda ga *Məsuf Njəlatani, àbu məbəkiyani a Wakita ge Melefit bu. Nahkay ahər àdəm̄ ma gani nani si m̄agravu kwa. »

¹⁸ Ga Zudas ya àdəfiki divi ana mis ni ti àgudara zlam a. Təvi siŋgu azuhva nani, mək òru àsəkum vədan̄ àna nan̄. Eslini nan̄ nakəŋ àdəd a ma ma, huđ gayan̄ ni àtəzkaba tuh, dindey gayan̄ dek àhəraya a dala va. ¹⁹ Ndam Zeruzalem dek t̄ara ticia zlam gana ya àgravu na ti, təzalay vədan̄ nani Hakeldama, awayay adəmvaba àna ma gatay a ti dala ge mimiz.

²⁰ Nahkay Piyer àhi ana tay : « Àbu məbəkiyani a wakita ge Limis bu :

“Ti tãmbreñ ahay gayañ, ti maslaña
 ànjəhadvù va ba.” *

« Àbu məbəkiani keti :
 “Ti maslaña nahañ mâzay mələñ
 gayañ ni, mâgray təwi gayañ
 ni.” †

²¹ « Nihî nahəma, ahàr àdəm
 mədumaba maslaña nahañ a.
 Maslaña nani ti ahàr àdəm si nañ
 e kidiñ ga ndam geli ya tãdəbay
 Bay geli Yezu ka ya ti leli məbu
 masawadáy akaba nañ ni, ²² ànjəki
 ka fat ya ti Zeñ *abaray Yezu ni
 duk ànivoru ana vad ya ti Melefit
 àzaba Yezu e kidiñ geli ba, àzoru nañ
 agavəla ni. Leli ti magrakia sedi ka
 mañgaba ga Yezu a, nahkay ahàr
 àdəm bəlañ gatayani mähərkivaya
 ke leli a. »

²³ Piyer àra àdəma ma nana ti
 təhəl mis cə, bəlañ gani slimi gayañ
 Zəzef, mis təzalay nañ Barsabas,
 slimi gayañ nahañ Zəstəs ; maslaña
 nahañ ni ti ni slimi gayañ Matiyas.
²⁴ Eslini nday dek tãhəngalay Mel-
 efit, tãdəm : « Bay geli, nak kəsəra
 ere ye ti àniviyu ana mis a məbərur
 bu na dek. Nahkay dəfiki maslaña
 ya kədaba nañ e kidiñ gatay cəeni
 hini ba ni ana leli. ²⁵ Maslaña
 ya nak akadaba nañ a ni ti, emigi
 zal asak a mələñ ga Zədas ni vu
 ga magray təwi gayañ. Zədas ti
 àsləkaba, àdoru ka mələñ gayañ na-
 hañ zlam gayañ. » ²⁶ Tàra tãhəngala
 Melefit a nahkay ti tãgraki ca-ca
 ka tay ti təsərkaba maslaña ya ti
 Melefit àdəkiba ni, mək àdədki ka
 Matiyas. Nahkay Matiyas nakəñ
 ahurkiviyu ka ndam *asak kru ma-
 har bəlañani ni.

2

*Melefit aslribiyu Məsuf
 Njəlatani ana ndam gayañ*

¹ Ka fat ga wuməri ge *Pəntikwet
 ti ndam ya təfəki ahàr ka Yezu ni
 tãngasvu dek ka mələñ bəlañani.
² Eslini həya tici daday ga zlam

àhəndabiyu gwar e melefít bu
 akada ga aməd ya ti akəzlay kay
 kay ni. Mək daday ni àhəndiyu a
 ahay ya ti nday təvu manjəhadani
 ni vu dek. ³ Nday nakəñ tipi zlam
 ndahañ, zlam gani nday nani
 taməñjavu akada arəd ga aku ni,
 tèdevu, tãnjəhadki bəlañ bəlañ ka
 tay dek. ⁴ *Məsuf Njəlatani èsliva a
 vu vu ana tay a dek. Eslini tãnjəki
 ka mazlapani àna ma həma ndahañ
 gərgərani, ku way way do azlapay
 àna pakama ya ti Məsuf Njəlatani
 àdəfiki ni.

⁵ Ka sarta gani nani ndam *Zəde
 ndahañ təbu a Zerəzalem, tawayay
 magray ere ye ti àbəlafəñ kə Melefit
 ni. Nday nani təsləkabiya a kəsə
 gərgərani ba ka had ga mələñ na
 dek. ⁶ Tàra ticia daday na ti tãngasvu
 ka ahar bəlañ. Eslini ku way way
 do e kidiñ gatay bu èci zlapay àna
 ma həma gayañ, maslaña nahañ e
 kidiñ ga ndam ga Yezu ni bu azla-
 pay àna nañ ni. Ere ye ti àgravu
 ni ti àgria ejep ana tay a dal-dal.
⁷ Tədəm ahkado : « Ere ye ti mici
 ni agravu ahəmamam ? Nday hini
 ya ti təzlapay ni nday dek ndam
 Gelili do aw ! ⁸ Ay ti ku way way
 do e kidiñ geli bu nañ àbu eci nday
 təbu təzlapay àna ma həma gayañ
 ni ti àgravu ahəmamam ? ⁹ E kidiñ
 geli bu ahalay ti mis təsləkabiya a
 kəsə gərgərani ba kay : mis nda-
 hañ təsləkabiya a Part a, ndahañ
 e Medi, ndahañ e Elam, ndahañ
 keti a Mezopotami, ka had *Zəde,
 a Kapados, a Poñ, a Azi, ¹⁰ e Firizi,
 e Pəmfili, e Ezip a, mis ndahañ
 ti ni təsləkabiya ka had Libi gwar
 e Sireñ, akaba a Rom a. ¹¹ Mis
 ndahañ e kidiñ geli bu ndam Zəde,
 ndahañ ti ni tigi ndam Zəde migeni.
 Ndam Kret akaba ndam Arabi təbu
 e kidiñ geli bu daya. Ay ti ku way
 way do e kidiñ geli bu eci ere ye ti
 ndam nday nani təzlapay ni àna ma
 həma gayañ. Nday təbu tədəmki ma

ka zlam sulumani ya Melefít àgray ni. »¹² Nahkay zlam gani àhəliaba ahàr ana tay a, təsər ere ye ti tagray ni do. Nahkay tədəm e kidin gatay bu ahkado : « Ere hini ya agravu ni ti awayay adəmvaba mam ? »¹³ Mis ndahañ ti ni tēyefin kà ma gani, tədəm : « Nday ya ti təzlapay nahkay ni ti zum àkadkaba tay a. »

Pakama ge Piyer ya ahi ana mis ni

¹⁴ Eslini Piyer ècikaba akaba ndam *asak ndahañ kru mahar bəlanani na, àhi ma ana mis ya ti təbu eslini ni. Àzlapay kay kay, àdəm : « Lekuləm ndam *Zude akaba lekuləm ya ti kanjəhadum a Zerəzalem ni dek, bumi slimi ana ma goro ya nəhi ana kuli ni : ahàr àdəm kicəm ere ye ti agravu ni lala. »¹⁵ Lekuləm kədəmum bi zum àbu akad nday ndani zla tək, aha ! Nahkay do ; njemdi ambəlmбу ya ge miledə mba timey !¹⁶ Nihi ti pakama ga bay mahəngaray pakama ge Melefít Zəwel ya àdəm ahaslani ni àbu agravu sawañ. Àdəm ahkado :

¹⁷ “Melefít àdəm : Ka sarta ga mandav ga məlan wudak nahəma, anəbəkaiya Məsuf goro àki ke mis a dek.

Nahkay bəza gekuli zawalani akaba walani atəhəngri ma goro ana mis ;

dagwá gekuli etipi zlam ya ti mis tipi day-day ndo ni ;

medewél gekuli day kisim emizidekivu ka tay kay.

¹⁸ Iy nahkay, ka sarta gani nani anəbəkaiya Məsuf goro

ka ndam məgru təwi zawalani akaba walana dek,

mək atəhəngri pakama goro ana mis.

¹⁹ Eslini anagray zlam ya ti mis tipi day-day ndo ni kay agavəla akaba ka had :

mis etipi mimiz, aku akaba azək dəl-dəl.

²⁰ Fat amasladañ va do, emigi ləvəñ ;

kiyi day emigi ndizeni akada mimiz.

Zlam gani nani amagraña nahəma, vad ga Bay geli ara wudak.

²¹ Eslini ti ku way way do àzala slimi ga Bay geli a ti

Melefít amahəngay nañ.” * »

²² Piyer àhi ana tay keti, àdəm : « Ndam *Izireyel, bumi slimi ana ma goro ya ti nəhi ana kuli ni. Lekuləm dek kəsəruma, Yezu zal Nazaret ni ti Melefít àdəfiki ana kuli ti àzaba nañ ga məgri təwi gayan a. Àdəfaki ti àna magray təwi gərgərani kay ya mis tipi day-day ndo, àvi ana Yezu ni. »²³ Maslanja gani nani ti zlam àgrakiva akada ge Melefít ya ti àdəm ahaslani na, adaba Melefít ti àsəra zlam ya amagraña na dek. Lekuləm kijinjama nañ a àna məgəsi nañ ana ndam ya təgəskabu ma ge Melefít do na, ti təkadfañ nañ kà təndal. »²⁴ Ay Yezu àra àməta nahkay ti Melefít àhəngaraba nañ a, àzaba nañ a daliya ge kisim ni ba. Melefít àgray nahkay ti məsəra njəda ge kisim ni àhəca ga məgas Yezu a. »²⁵ Nahkay Devit àdəmkia ma a wakita ba, àdəm ahkado :

“Nipia Bay Melefít goro kəlavad ka ma goro a,

nañ àbu ka ahar ga daf kà gəvay goro ti nəgəgər ba.

²⁶ Nahkay məbəruf goro amər daldal,

nidi limis àna məmərani daya.

A vu goro bu dek nəsəra Melefít amara məgru sulum gayan.

²⁷ Bay goro Melefít, nəsəra akəmbərəñ nu e kisim bu do ; ti mis gayak *njəlatani ezi ti, akavay divi gani do.

²⁸ Kədəfukia divi ya ti nəngət sifa àna nañ na ;

* 2:21 Zəwel 3.1-5. † 2:28 Mənjay Limis 16.8-11.

anəmərnu dal-dal adaba nak kəbu akaba nu.” † »

²⁹ Piyer naŋ əbu adəmoru ma gayan ni nahkay ti əhi ana tay ahkado : « Bəza ga mmawa, ahər ədəm nəhi ma gani ana kəli vay-vay : bəŋ ga bəŋ geli Devit ti əməta, tileba naŋ a əndava. Ku kani nəŋgu ni mindiviŋ gayan əbu a kəsa geli bu. ³⁰ Ay Devit ti naŋ bay məhəŋgri *pakama ge Melefit ana mis. Əsəra Melefit əmbadīa, əhi ahkado : “Biliŋ e kiđiŋ ga bəza huđ gayak bu aməzum bay gayak.” ‡

³¹ Nahkay wuđaka ere gani agravu ti əsəra : əsəra *Krist *Bay gəđakani ya amara ni aməmət mək aməŋgaba e kisim ba. Əra əsəra ti ədəmki ma ke Krist, ədəm : “Melefit əmbrəŋ naŋ e kisim bu ndo, vu gayan əzi ndo daya.”

§

³² « Yaw Yezu gani ya ti nəzlapiki ana kəli ni ti Melefit əhəŋgaraba naŋ e kisim ba. Leli ndahaŋ ni dek magray sedi gani tata. ³³ Bəŋani Melefit əzoru naŋ agavəla, əfəkad naŋ kə ahar ga dəf gayan, mək əvi Məsuf gayan Njəlatani akada gayan ya ti əhi ahaslani ni. *Məsuf Njəlatani gani nani ti Yezu əbəkia ke leli a. Nahkay ere ye ti kipəm akaba kicəm ni ti təwi gayan. ³⁴ Devit ti Melefit əzoru naŋ e melefit vu ndo. Naŋ naŋani əna ahər gayan ədəm :

“Bay geli Melefit əhi ana bay goro : Njəhadə gwar kə ahar ga dəf goro a, a məlaŋ ga gəđakani va.

³⁵ Ndam ezir gayak ti anabəhad tay kə meleher gayak akada ga zlam ga bay ya abəki asak ni, ti kəcəlki ka tay.” *

³⁶ « Nahkay ahər ədəm lekələm ndam Izireyel dek kəsərum lala zlam gani ge jiri : Yezu gani ya kəkadum naŋ əna *madarfəŋ naŋ kə təndal nahəma, naŋ Bay

gəđakani ya Melefit əslərbiyu ni, Melefit ədaba naŋ a, əgia Krist a. »

³⁷ Nday nakəŋ təra ticia ma ge Piyer na ti bəruv ətikaba ana tay a. Eslini tihindifiŋa kə Piyer a akaba ndam asak ndahaŋ na, tədəm : « Bəza ga mmawa, nihi ti magray ahəmamam ? » ³⁸ Piyer əhəŋgarfəŋ, əhi ana tay ahkado : « Mbatumkaba majalay ahər gekəli a, ku way way do *təbaray naŋ əna *slimi ga Yezu Krist. Nahkay ti Melefit ambərfəŋa zlam magudarani gekəli ni kə kəli a. Aməvi Məsuf Njəlatani gayan ana kəli daya. ³⁹ Ere gani nani ti Melefit ədəm aməvi ana kəli akaba ana bəza gekəli. Aməvi ana ndam ya təbiyu driŋ ni daya. Bay Melefit geli aməvi ana mis ya ti amazalak-abu tay ni dek. »

⁴⁰ Eslini Piyer əhi ma ndahaŋ gəgərani ana tay kay, awayay ti təgəsiki. Əhi ana tay : « Gəsumkabá ti Melefit məhəŋgay kəli, sləkumkiba ka ndam magudar zlam ye e hini vu na ! » ⁴¹ Eslini mis ndahaŋ kay e kiđiŋ gatay bu təgəskabá ma ge Piyer na. Təra təgəskabá ma gayan na ti ndam asak ni təbaray tay. Ka fat gani nani mis agray dəbu mahkər təhurkiyiya əkiva ka ndam məfəki ahər ka Yezu na.

Manjəhad ga ndam məfəki ahər ka Yezu

⁴² Ndam məfəki ahər ka Yezu ni dek təbu tici ere ye ti ndam *asak təcəhi ana tay ni kələvad ; təbu təcakalavu ka ahar bəlaŋ, təbu təzumkabu zlam ka ahar bəlaŋ, təbu təhəŋgalay Melefit ka ahar bəlaŋ daya. ⁴³ Ndam asak ni təbu tagray zlam gərgəri kay ya mis ti pi dəy-dəy ndo ni əna njədə ge Melefit. Nahkay mis ni dek aŋgwaz awər tay. ⁴⁴ Ndam məfəki ahər ka Yezu ni dek tanjəhad ka ahar bəlaŋ, zlam gatay day dek mebedəkəbani ka ahar bəlaŋ.

‡ 2:30 Mənjay Limis 132.11 ; 2 Semiyel 7.12-13.

§ 2:31 Limis 16.10. * 2:35 Limis 110.1.

⁴⁵ Təsəkumoru vədan gətay akaba zlam gətay ndahan gərgərani ; tedevu singu gani, ku way way do tədi ka wudəra gayan. ⁴⁶ Kəlavad nday təbu təcakalavu a dalaka ga *ahay gəđakani ge Melefit ni bu ka ahar bəlan. A magam day təbu təzumkabu zlam ka ahar bəlan. Nday təbu təzumkabu zlam nahkay ti əna huđ bəlan əna məmərani. ⁴⁷ Təbu tazləbay Melefit kəlavad daya. Nahkay ere ye ti tagray ni dek əbəlafəñ kə mis dek. Eslini Bay geli ahəngakivu mis ndahan kəlavad, abəkiviyu tay ka ndam məfəki ahər ndahan ni.

3

Piyer ahəngaraba zal dərə

¹ Ga məlafat a vad nahan əna njemdi mahkər nahəma, ata Piyer nday ata Zeñ təbu takoru a *ahay gəđakani ge Melefit ni vu ga mahəngalay Melefit, adaba sarta gani ənjia. ² Zal nahan əbu manjəhadani kə gəvay ga ahay gəđakani ge Melefit ni, kə mahay ya ti təzalay Mahay Maəəlani ni. Zal nani ti tiwiewa nañ dərana, əsawaday koksah. Kəlavad mis təzoru nañ, tafəkad nañ eslini ga mahəngalafəña zlam kə mis ya təhuriyu a ahay gəđakani ge Melefit ni vu na. ³ Nañ nakəñ əra əpia ata Piyer nday ata Zeñ a tawayay təhuriyu a ahay gəđakani ni vu ti, əhəngalafəña zlam kə tay a. ⁴ Ata Piyer nday ata Zeñ təra ticia ma gayan na ti təbəkə eri ndekwa ndekwa, mək Piyer əhi ahkado : « Məñjaləñ kə leli ! » ⁵ Nahkay zal nakəñ əməñjaləñ kə tay lala, adaba əhi ana ahər ara aṅgətfəña zlam kə tay a. ⁶ Ay ti Piyer əhi ahkado : « Singu əfu bi, gru day əfu bi, ay ere ye ti əfu ni ti nəvuk : əna *slimi ga Yezu *Krist zal Nazaret ni ti cikaba, kəsawaday ! » ⁷ Əra əhia ma na nahkay ti əgəs ahar ga daf ga

zal dərə ni ga mezefteba nañ a. Piyer əra əgəs ahar gayan na ti asak ga zal dərə ni tigia njan-njanana həya. ⁸ Nahkay zal dərə ni əcikaba cəkvad mək əsawaday. Eslini nañ nakəñ əhuriyu a dalaka ga ahay gəđakani ge Melefit ni vu nday akaba ata Piyer nday ata Zeñ. Ka ya ti ahuriyu a dalaka ni vu ni ti ahəroru agavəla, azləboru Melefit hihi. ⁹ Ka ya ti nañ əbu asawaday, azləbay Melefit nahkay ni ti mis ye eslini ni dek ti pia nañ a. ¹⁰ Təra ti pia nañ a ti təsəra nañ a lala : nañ zal ya ti ənjəhad kə gəvay ga ahay gəđakani ge Melefit ni kə mahay ya təzalay Mahay Maəəlani ni, nañ ya əhəngalafəña zlam kə mis a ni. Təra təsəra nañ a, ti pia ere ye ti əgrakivu na ti, əgria ejep ana tay a, əsia aṅgwaz ana tay a dal-dal daya.

Piyer ahi ma ana mis a dalaka ga ahay gəđakani ge Melefit ni bu

¹¹ Eslini zal nakəñ əsləkafəña kə ata Piyer nday ata Zeñ a do. Nahkay mis ni dek təcuhwakioru ka tay, təvelin tay adaba ere ya ti pi ni əgria ejep ana tay a dal-dal. Nday a dalahay ya təzalay Dalahay ga Salomon ni bu. ¹² Piyer əra əpia mis na nahkay ti əhi ma ana tay, ədəm ahkado : « Ndam *Izireyel, ere ye ti əgravu ni ti kəgrum ejep gani ti kamam ? Kəməñjumləñ ana leli nahkay ti kamam ? Kəhumi ana ahər leli məhəngaraba zal hina ti əna njəda geli geleni aw ? Tək day ti kəhumi ana ahər Melefit əhəngaraba nañ a ti adaba leli məbəlafəñ kə nañ palam aw ? ¹³ Melefit ti nañ Melefit ga Abraham, Melefit ga Izak, Melefit ge Zekup, Melefit ga ata bəñ geli dek. * Nañ gani əgray ti zal hini mənğaba adaba awayay ti mis təzləbay Yezu bay məgri təwi ni. Ay lekələm ti kəgəsumi nañ ana ndam ga nğumna, mək ka ya ti Pilet

* 3:13 Məñjay Məhərana 3.6, 15.

awayay afəkad naŋ ni ti kəhumi afəkad naŋ ba. ¹⁴ Lekulum kawayum ti táfəkadí Bay *njəlatani jireni ni ana kuli ndo ; kawayuma ti táfəkadí maslaŋa ya ti əbazl mis ni ana kuli sawaŋ. ¹⁵ Yezu ti naŋ Bay məvi sifa ana mis ni, ay təkad naŋ ti ka mawayay gekuli. Təra təkada naŋ a ti Melefit əhəŋgaraba naŋ e kisim ba. Əhəŋgaraba naŋ a ti leli mǝpia, magray sedi gani. ¹⁶ Leli ti məfəki ahər ka Yezu, magray təwi əna slimi gayan, adaba naŋ ti njəda əfəŋ. Yezu awayay ti mis təzləbay naŋ, nahkay əhəŋgaraba zal hina. Lekulum dek kəsəruma zal hina, kǝpma ere ye ti əgrakivu na. Iy, zal hini əgi njalaŋ-njalaŋani kə meleher gekuli ti adaba leli məfəkia ahər ka Yezu a.

¹⁷ « Bəza ga mmawa, nəsəra ere ye ti kəgrumi ana Yezu lekulum akaba gədəkani gekuli na kəgrum ti adaba kəsərum Yezu naŋ way ndo palam. ¹⁸ Ay kwa ahaslani Melefit əhibiya ana ndam mahəŋgaray *pakama gayan na dek, ahər ədəm *Krist acakay daliya kwa, mək nday day təhi pakama gani ana mis. Pakama ge Melefit nani ya ədəmki ke Krist ni əgrava ededīŋ a. ¹⁹ Əgia nahkay ti mbatumkaba majalay ahər gekuli a, dəguma afa ge Melefit a. Nahkay ti ambərfəŋa zlam magudarani gekuli ni kə kuli a. ²⁰ Bay geli aməvi sarta ga məpəsabana ana kuli, aməsləribiyu Yezu *Bay gədəkani ya amara ni ana kuli. Yezu ti Melefit ədiaba naŋ ana kuli a kwa ahaslana. ²¹ Ahər ədəm mənəhad a hud melefit bu hayaŋ duk abivoru ana sarta ya ti Melefit amagraya zlam a dek məwəna ni kwa. Kwa ahaslani Melefit əhibiya pakama gana ana ndam njəlatani ya təhəŋgaray pakama gayan na, nday day təhi pakama gani ana mis. ²² Nahkay kwa ahaslani Məwiz

əhi ana ndam Izireyel ahkado : “Bay Melefit aməsləribiyu bay mahəŋgaray *pakama gayan nahaŋ ana kuli akada nu. Bay nani ti amələbu bəlaŋ e kidīŋ ga bəza ga məŋ gekuli bu. Pakama gayan ya aməhi ana kuli ni dek ti akəbumi slimi lala. ²³ Maslaŋa ya ti aməbi slimi do ni ti ahər ədəm təgaraba naŋ e kidīŋ ga ndam ge Melefit ba, təkad naŋ.” † ²⁴ Ndam mahəŋgaray pakama ge Melefit ni dek tədəmkibiyu ma ka zlam ya əgravu ka sarta geli na. Ənjəki kwa ke Semiyel, əbivoru ana nday ndahaŋ ya təhəŋgaray pakama ge Melefit ni dek. ²⁵ Pakama ge Melefit ya ndam mahəŋgaray pakama gayan tədəmbiya, Melefit ədəm anagra ylam ni ti, əgria zlam gana ana kuli ededīŋ a. Lekulum day ja gekuli əkibu ka pakama ya ti Melefit *əwəlkabu akaba ga ata bəŋ ga bəŋ gekuli ni. Melefit əhi ana Abraham ahkado : “Anəgri sulum goro ana jiba gərgərani ga had ni dek. Anəgri ana tay ti əna bəza hud gayak.” ‡ ²⁶ Bay məgri təwi ana Melefit ya Məwiz ədəmkibiyu ma ni ti, Melefit əŋgazliaya naŋ ana kuli a enjia. Əsləribiyu naŋ ana kuli ti məgri sulum gayan ana kuli akaba ti məmbatikaba majalay ahər magədavani na ana kuli a dek. »

4

Gədəkani ga ndam Zədə tagrafəŋa seriya kə ata Piyer nday ata Zəŋ a

¹ Ka ya ti ata Piyer ata Zəŋ təbu təzlapı ana mis nahkay ni ti ndam *məŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba bay ga ndam məjəgay *ahay gədəkani ge Melefit ni akaba ndam *Sədəseyeŋ ni tərəkia ka tay a. ² Nday nakəŋ təzumkia bəruv ka ndam *asak ga Yezu cəeni na adaba nday təbu təcahi zlam ana

† 3:23 Mənjay Mimbiki 18.15, 18, 19. ‡ 3:25 Mənjəkiani 22.18 ; 26.4.

mis, t̃ahi ana tay Yezu àṅgaba e kisim ba, mis taṅgaba e kisim ba tata daya. ³ Eslini t̃ad̃əm t̃ag̃əs ndam asak c̃əni ni, t̃əbiyu tay a daṅgay vu, adaba m̃əlakarawa ègia, sarta àbi ga magraf̃əṅa seriya k̃a tay a bi. Nahkay t̃ag̃əs tay, t̃əbiyu tay a daṅgay ni vu, t̃and̃əhad̃viyu hundum. ⁴ Ay ti mis dal-dal e kid̃iṅ ge mis ya t̃ici pakama ga ndam asak ni bu t̃af̃əkia ah̃ar ka Yezu a. Nahkay ndam m̃əf̃əki ah̃ar ka Yezu ni t̃əsagakivu, nday d̃ekeni t̃aḡray mis d̃əbu zlam.

⁵ Haj̃əṅ gani zla nah̃əma, b̃əbay ga ndam *Z̃ude akaba g̃əd̃ákani gatay akaba ndam *m̃əsər Wakita ge Melefit ni t̃əcakalavu a Zer̃əzalem. ⁶ E kid̃iṅ gatay nani bu nah̃əma, Anna naṅ g̃əd̃ákani ga ndam *maṅgalabakabu mis akaba Melefit ni, Kayif, Zeṅ, Eleksender, akaba ndam ga huđ ahay ga ndam g̃əd̃ákani ga ndam maṅgalabakabu mis akaba Melefit ni d̃ək. ⁷ Nday nak̃əṅ t̃ara t̃əcakalava nahkay nah̃əma, t̃əh̃əbiyu ata Piyer ata Zeṅ k̃ə meleher gatay. T̃ara t̃iṅjia àna tay a ti nday nak̃əṅ t̃ihindif̃iṅa ma k̃a tay a, t̃əhi ana tay ahkado : « K̃ah̃əṅgarumaba mis a ti àna ñjəda ga way ? Way àvi divi gani ana k̃əli way ? » ⁸ Eslini ñjəda ga *M̃əsuf Ñjəlatani èsliva a vu vu ana Piyer a, m̃ək àh̃əṅgrif̃əṅ ana tay, àd̃əm : « Lek̃əl̃əm b̃əbay akaba lek̃əl̃əm g̃əd̃ákani ni, ⁹ k̃ihind̃əmfiṅa ma k̃ə leli a àki ka zlam sulumani ya m̃əḡri ana zal d̃əra ni, k̃əd̃əmum ah̃əmamam m̃əh̃əṅgaraba naṅ a ni mam ? ¹⁰ Tamal k̃ihind̃əmfiṅa k̃ə leli a nahkay nah̃əma, lek̃əl̃əm d̃ək akaba ndam *Izireyel d̃ək s̃ər̃umki : maslaṅa ya àṅgaba, naṅ hi k̃ə meleher gek̃əli ni ti, m̃əh̃əṅgaraba naṅ a ti àna *slimi ga Yezu *Krist zal Nazaret, adaba naṅ ti ñjəda àf̃əṅ. Naṅ gani ti lek̃əl̃əm k̃adarumf̃əṅa k̃a t̃əndal a àm̃əta, ay

ti Melefit àh̃əṅgaraba naṅ e kisim ba. ¹¹ Yezu ti Melefit àd̃əm̃kia ma a Wakita gayañ ni ba. Ma ge Melefit ya àd̃əm̃ki ni ti nihi :

“Akur nahañ àbu ti lek̃əl̃əm ndam m̃əl̃əm ahay

k̃awayum magray t̃əwi àna naṅ ndo. Ay ti akur gani nani ègia akur ya akay ahay na d̃ək sawañ.” *

¹² « Melefit ah̃əṅgay mis ti si àna naṅ kwa ; do ni ti àdaba maslaṅa nahañ a duniya ba ga m̃əh̃əṅgay mis àna naṅ a ndo. »

¹³ Ndam magray seriya ni t̃ara t̃icia pakama ga ata Piyer ata Zeṅ na ti, àḡria ejep ana tay a, adaba t̃ipi ti nday mis nahkay, t̃əcahay zlam ndo daya. T̃əs̃əra tay a nday ndam ya t̃ad̃əbay Yezu ni. ¹⁴ Ay ti t̃ipi maslaṅa ya àṅgaba ni naṅ jika k̃a g̃əvay gatay nah̃əma, t̃əṅḡət ma ga m̃əh̃əṅgrif̃əṅani ana tay ndo. ¹⁵ T̃əs̃ər ere ye ti t̃əh̃əṅgrif̃əṅ ana tay ni va do ni ti, t̃əd̃əm t̃əh̃əliyu tay e mite vu. T̃ara t̃əh̃əlaya tay a ti ndam magray seriya ni t̃əzlapay e kid̃iṅ gatay bu, ¹⁶ t̃əd̃əm ahkado : « M̃əḡri mam ana tay mam ? Ndam Zer̃əzalem d̃ək t̃əs̃əra nday t̃aḡra ere ya mis t̃ipi d̃ay-d̃ay ndo ni k̃ə eri ge mis a d̃ək. Nahkay ṅgay t̃aḡray ndo ni ti m̃əd̃əm koksah. ¹⁷ Mawayay ti pakama gani òru kama va ba nah̃əma, m̃əcumf̃əṅa tay k̃a macali slimi ana maslaṅa nana. Ku way way do t̃əhi ma gani ba ; tamal t̃əhia ana maslaṅa ti amatraḡ tay. »

¹⁸ T̃ara t̃indever̃iṅa zlapay gatay na ti t̃əzalay ata Piyer nday ata Zeṅ, t̃əl̃əḡi ana tay, t̃əhi ana tay ahkado : « K̃acalumi slimi ana Yezu ba, k̃acahumi zlam ana mis àna *slimi ga Yezu ba daya. » ¹⁹ Eslini ata Piyer ata Zeṅ t̃əh̃əṅgrif̃əṅ ana tay, t̃əd̃əm : « Zlam jireni k̃ə meleher ge Melefit ti, m̃əḡəsiki ma ana Melefit t̃ək m̃əḡəsiki ma ana k̃əli sawañ aw ? Lek̃əl̃əm lek̃əl̃əmeni d̃əm̃kaba ma gana. ²⁰ Leli ti misliki

* 4:11 Limis 118.22.

məmbərəj məhi ere ye ti mîpi akaba mîci ni ana mis koksah. »²¹ Ndam magray seriya nakəj täləgi ana tay keti, mək təmbərəj tay. Nday gani təngət divi ga matra6 tay ndo, adaba ndam ga kəsa ni dek təbu tazləbay Melefit azuhva ere ye ti əgravu ni.²² Maslaŋa ya ti təhəngaraba naŋ a, əgri ejep ana mis ni ti vi gayan ətama vi kru kru fađana.

Ndam məfəki ahər ka Yezu tahəngalay Melefit

²³ Gəđəkani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba gəđəkani ndahaŋ ni tərə təmbərəja ata Piyer ata Zeŋ a ti, ata Piyer ata Zeŋ nakəj tərəkioru ka ndam gatay, mək təngəhadı ma ga ndam ge seriya ya təhi ana tay ni dek ana tay.²⁴ Təra ticia ma gatay na ti ndam məfəki ahər ka Yezu ni dek ma gatay bəlaŋ, təhəngalay Melefit, tədəm ahkado : « Bay geli, bay ya ti əgraya huđ melefit a, had a, dəluv gəđəkana akaba zlam gatayana dek ni ti nak.²⁵ Nak kəgray ti bəŋ geli Devit bay məgruk təwi ni məzlapay əna njəda ga *Məsuf Njələtani ni. Devit ədəm :

“Ndam ga had gərgərani tagray zləbay ti kamam ?

Jiba gərgərani tədəgəzłki ahər ka zlam masakani ti kamam ?

²⁶ Bəbay gəđəkani ga had ni təwəlva ga makadvana,

bəbay ndahaŋ ni day təcəkalava ka ahar bəlaŋ,

nday dekeni tawayay takadfanva kə Bay geli akaba *Krist Bay gayan ya ədaba ni.” †

²⁷ « Nahkay bay *Erot akaba Pons Pilet təcəkalava ededıŋ a kəsa hini ba akaba ndam ga had ndahaŋ akaba ndam jiba İzireyel a. Təcəkalavu ti əkivu ka Yezu Bay njələtani ya agruk təwi ni, naŋ Krist Bay ya kədaba ni.²⁸ Təgray nahkay ti təgra ere ye ti nak kawayay na dek. Kwa ahaslani

kədəmbiyu əna njəda gayak ama-gravu.²⁹ Nihi ti tədəm atatra6 leli nahəma, nak Bay geli bi slimi ana pakama gatay ni lala. Vi njəda ana leli ndam məgruk təwi ni ga məhi pakama gayak ana mis, aŋgwaz əwər leli ba.³⁰ Nğazlı njəda gayak ana mis, həngaraba mis a, gray zlam gərgərani ya mis tipi day-day ndo ni əna slimi ga Yezu Bay njələtani ya agruk təwi ni ti. »³¹ Təra tündeveriŋa mahəngalay Melefit a ti mələŋ gatay ya təcəkalavu eslini ni ədəday, Məsuf Njələtani əvikivu njəda ana tay dal-dal, mək nday nakəj tədəmoru ma ge Melefit vay-vay, aŋgwaz əwər tay ndo.

Ndam məfəki ahər ka Yezu tebedekabu zlam gatay ka ahar bəlaŋ

³² Ndam məfəki ahər ka Yezu ni nday dek akada mis bəlaŋ, majalay ahər gatay bəlaŋ, məbərurv gatay day bəlaŋ. Nahkay maslaŋa ya ti adəm zlam gayan ni gayan gayanani ti əbi. Zlam gatay ni dek tebedekabu ka ahar bəlaŋ sawaŋ.

³³ Melefit əvi njəda dal-dal ana ndam *asak ga Yezu ga mədəmoru pakama əki ka Bay geli Yezu, gayan ya əmət mək aŋgaba e kisim ba ni. Melefit əgri sulum gayan dal-dal ana tay daya.³⁴ E kidıŋ ga ndam məfəki ahər ka Yezu ni bu ni, maslaŋa ya ti araŋa əhəci naŋ ti əbi. Adaba ndam ya ti vədaŋ gatay təbu ahkay do ni ahay gatay təbu ni təsəkumoru tay, mək təhəlbiyu siŋgu gani,³⁵ təbəhad afa ga ndam asak ga Yezu ni. Təbəhadı ti ku way way do ere ye ti əhəci naŋ ni ti tədi ga wudəra gayan.³⁶ Zal nahaŋ əbu, slimi gani Zəzef, zal *Levi, tiwi naŋ e Sipir. Ndam asak ga Yezu təzalay naŋ Barnabas, awayay adəmvaba « Maslaŋa ya avi njəda ana mis ni. »³⁷ Zal nani əsəkumoru vədaŋ gayan, mək

àhəlbiyu sɪngu gani, àbəhad afa ga ndam asak ga Yezu ni.

5

Ata Ananiyas nday ata Safira

¹ Zal nahanj àbu slimi gani Ananiyas, slimi ga wal gani ti ni Safira. Àsəkumoru vədanj gayan, wal gani ni day àwayikia. ² Àra àsəkumoya ti àdafəna sɪngu gana wal gayan ni day àgəsikia, mək àhəlbiyu mægəjani gani, àbəhad afa ga ndam *asak ga Yezu ni. ³ Àra àbəhadà sɪngu na ti Piyer àhi : « Ananiyas, *Seteni àhurukviyu a məbəruruv vu ti kamam ? Kàsəkadiə malfadà ana Məsuf Njəlatana, kadafəna sɪngu ga vədanj ya kəsəkumoru na. ⁴ Vədanj ya kəsəkumoru ni ti gayak, sɪngu ya kəngət àna nanj ni gayak daya do aw ? Kəjalaki ahàr ka magray zlam nahkay hi ti kamam ? Malfadà ya kəsəkad ni ti kəsəkadi ana mis hihirikeni do, kəsəkadi ti ana Melefit. » ⁵ Ananiyas nakənj àra ècia ma ge Piyer na ti àzum mədədani məmətani kwiyah-kwiyah. Mis dek ya ticia ere ye ti àgrakivu na ti anjwaz àwara tay a dal-dal. ⁶ Eslini bəza dagwa tázay kisim gani, tàkambah, mək tòru tili.

⁷ Agray njemdi mahkər kələn gani nahəma, wal gani àra. Wal ni àsər ere ye ti àgrakivu ka zal gayan ni do. ⁸ Piyer àhi ahkado : « Sɪngu ya kəngətum àna vədanj ni ti nahkay hi ededɪnj aw ? » Wal ni àhəngrifən, àhi : « Iy nahkay gani ededɪnj. » ⁹ Piyer àhi : « Kədəmum kəgosum Məsuf ga Bay geli ti ahəmamam ? Bay slimi, ndam ya ti tili kisim ga zal gayak ni nday təbu a mahay bu tahəraya. Tara tazay kisim gayak, takoru tili daya. » ¹⁰ Piyer àra àhia ma nahkay ti wal ni àzum mədədani məmətani kwiyah-kwiyah kè meleher ge Piyer huya. Eslini bəza dagwa ni tahəraya, tədi ahàr ana kisim gani mək tázay, tòru tilifinjiyu

kà gəvay ga zal gani ni. ¹¹ Ndam məfəki ahàr ka Yezu ni akaba mis ndahanj ya ticia ere ya àgravu na ti nday dek tàgra anjwaz a dal-dal.

Ndam asak ga Yezu tagray zlam ya mis tipi day-day ndo ni

¹² Ka sarta nani ti ndam *asak ga Yezu ni tàgray zlam ya ti mis tipi day-day ndo ni kay kè meleher ge mis. Zlam nday nani àdɛfiki njədə ge Melefit ana mis. Ndam məfəki ahàr ka Yezu ni dek təbu təcakalavu ka ahar bəlanj a dalaka ga *ahay gəđakani ge Melefit ni bu kəlavad. Təcakalavu ti a dalahay ya təzalay Dalahay ga Salomonj ni bu ni. ¹³ Mis ndahanj ya təfəki ahàr ka Yezu ndo ni tagray anjwaz ga məhurkiviyani ka tay. Akaba nani dek mis təbu təcalfən kà ndam məfəki ahàr ka Yezu ni, təđəm nday ndam sulumani. ¹⁴ Kəlavad mis ndahanj təsagakivu dal-dal, zawal akaba wál, təfəki ahàr ka Bay geli Yezu, təhurkiviyu ka ndam məfəki ahàr ndahanj ni. ¹⁵ Nahkay mis təhəlbiyu ndam gatay ya tēbesey do ni e mite vu, təbəhad ndahanj ka slalah, ndahanj ka hətav. Təđəm bi ka ya ti Piyer akoru gwar eslini ni ti diksi gayan ni asləkakia ka ndam gatay ndahanj ya tēbesey do na ga mahəngaraba tay a. ¹⁶ Mis dal-dal ga kəsa ndahanj ya kà gəvay ga Zerəzalem ni day təhəlbiyu ndam gatay ya tēbesey do ni akaba ya ti seteni təniviyyu ana tay a ahàr vu, təgri daliya ana tay ni. Ndam ya təhəlbiyu tay ni dek tənğaba.

Ndam asak ga Yezu kè meleher ga gəđakani ga ndam Zude

¹⁷ Nahkay gəđakani ga ndam *mangalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam gayan ndahanj ndam *Sedəseyenj ni tizirey ndam *asak ga Yezu ni, təzumkia bəruruv ka tay a dal-dal, təđəm si təgri zlam ana tay kwa. ¹⁸ Eslini təgəs ndam asak ga Yezu ni mək təbiyu tay a danjay vu kè eri ge mis

dɛk. ¹⁹ Mɛlavaf àra ègikia ka tay a ahay ga danɔay ni ba ti, *mɛslɛr ge Melefɛt àzlɛkaba mahay ga danɔay na dɛk, àbaya ndam asak ga Yezu na, mɛk àhi ana tay: ²⁰ « Dɛgum a dalaka ga *ahay gɛɔɔakani ge Melefɛt ni vu, kɛhumi pakama ga sifa mɛwɛni ni dɛk ana mis. » ²¹ Nday nakɛɲ tɛgɛsikia ma gayanɲ ya àhi ana tay na. Du ge miledu tòru a dalaka ga ahay gɛɔɔakani ni vu, tɛnɲɛki ka macahi zlam ana mis.

Nday tɛbu tɛcahi zlam ana mis ti gɛɔɔakani ga ndam *manɔalabakabu mis akaba Melefɛt ni tinɲia ka mɛlanɲ magray seriya na akaba ndam gayanɲ a. Tàra tinɲia ti tɛzalakabu gɛɔɔakani ga ndam *Izireyel ga magray seriya. Nahkay tɛslɛroru mis ga moru mɛhɛlbiyu ndam asak ga Yezu ya tɛbiyu tay a danɔay vu ni. ²² Nday nakɛɲ tòru tinɲɛa a ahay ga danɔay ni va ti tɛdiviyu ahàr ana tay ndo. Nahkay tɛslɛkabiya, tɛngɛhadɛ ma gani ana ndam ge seriya ni. ²³ Tɛhi ana tay ahkado: « Mòru minɲɛa ti mɛɔdi ahàr ana mahay ga danɔay ni dɛk mɛzɛlɛkvani lala, ndam majɛgay mahay ni dɛk nday jika jika kà mahay ni. Ay ka ya ti màra mɛzɛlɛkaba mahay na ti mɛdiviyu ahàr ana maslanɲ ndo. » ²⁴ Bay ga ndam majɛgay ahay gɛɔɔakani ge Melefɛt ni akaba gɛɔɔakani ga ndam manɔalabakabu mis akaba Melefɛt ni tàra ticia ma na nahkay ti tɛsɛr ere ye ti tagray ni do. Tɛɔɔam ahkado: « Nihɛ ti mɛnɲ ga mam àgravu ni mam? » ²⁵ Nday tɛbu tɛzɛlapay nahkay ti maslanɲ nahanɲ ènɲiki tay, àhi ana tay ahkado: « Cɛm day! Ndam ya ti kɛbumiyu tay a danɔay vu ni tɛbiyu tɛcahi zlam ana mis a dalaka ga ahay gɛɔɔakani ge Melefɛt ni bu. »

²⁶ Bay ga ndam majɛgay ahay ge Melefɛt ni àra ècia ma na nahkay ti tɛslɛka akaba ndam gayanɲ a ga mɛgɛsbiyu ndam asak ni. Tòru

tɛgɛs tay ti àna nɲɛɔa do, adaba anɔgwaz àwɛrfɛnɲa tay kɛ mis na; tɛɔɔam: « Bi mis ni etizligi leli àna akur. » ²⁷ Tàra tɛgɛsbiya tay a ti tɛbɛhadɛ tay kɛ meleher ga ndam magray seriya ni, mɛk gɛɔɔakani ga ndam manɔalabakabu mis akaba Melefɛt ni àlɛgi ana tay, ²⁸ àhi ana tay ahkado: « Mɛhia ana kɛli a kɛcahumi zlam ana mis àna slimɛ ga zal nani ba simiteni ti, ay nihɛ ti lekɛlɛm kɛcahumia ma na ana ndam Zerɛzalem a dɛk. Nahkay ti kawayum mis tɛɔɔam mɛkadɛ nanɲ ti leli zla do aw! » ²⁹ Eslini Piyer akaba ndam asak ndahanɲ ni tɛhɛngarfɛnɲ, tɛɔɔam: « Ahàr àɔɔam ticiiki ma ana Melefɛt mɛtama ya ticiiki ma ana mis na. ³⁰ Melefɛt ga ata bɛnɲ ga bɛnɲ geli ni àhɛngaraba Yezu e kisim ba, nanɲ ya ti lekɛlɛm kɛkadum nanɲ àna *madarfɛnɲ nanɲ kà tɛndal ni. ³¹ Àra àhɛngaraba nanɲ a ti àzoru nanɲ agavɛla, àfɛkad nanɲ kà ahar ga daf gayanɲ ka mɛlanɲ ga gɛɔɔakani ni. Melefɛt àgray ti Yezu nakɛɲ migi Bay ge mis dɛk akaba Bay mahɛngay mis dɛk. Awayay ti ndam Izireyel tɛmbatkaba majalay ahàr gatay a ti mɛmbɛrfɛnɲa zlam magudarani gatay na kà tay azuhva Yezu a. ³² Leli mɛsɛra zlam gani nday nani àgrava eɔɔɛɔinɲ a, magray sedi gani tata. *Mɛsuf Nɲɛlatani agray sedi gani daya, Melefɛt àvia Mɛsuf gani nana ana ndam ya tɛgɛsiki ma na. »

³³ Ndam magray seriya ni tàra ticia ma ga ndam asak ga Yezu na ti, tɛzumkia ɔɛruv ka tay a daldal, tawayay mabazɛ tay. ³⁴ Ay ti zal Feriziyenɲ nahanɲ àvu e kidinɲ gatay bu slimɛ gani Gemeliyel, nanɲ bay mɛsɛr Wakita ge Melefɛt. Mis dɛk tɛgɛs ma gayanɲ. Eslini nanɲ nakɛɲ ècikaba jik e kidinɲ ga ndam magray seriya ni ba, àɔɔam tɛhɛliyu ndam asak ni e mite vu day. ³⁵ Tàra tɛhɛliya tay a ti nanɲ nakɛɲ àhi ana ndam magray

seriya ni ahkado : « Ndam Izireyel, dəgəzlumki ahər lala ka zlam ya ti mara məgrumi ana ndam nday nani ni. ³⁶ Nədəm nahkay ti adəba əpəsa vi a 6al Tewdas əharaya ədəm nañ gəfakani. Nahkay mis əgray diñ diñ fađ tədəba nañ a. Ay tərə təkədə nañ a ti ndam gayan ya tədəbay nañ ni dek tədeva, pakama gani əndav nahkay. ³⁷ Kələn gayan ka sarta ga macal mis nahəma, Zədas zal Gelili ni əharaya, əhəla mis a dal-dal tədəba nañ a. Nañ day tərə təkəd nañ a ti ndam ya tədəbay nañ ni dek tədeva. ³⁸ Nihi ti nəhi ana kəli nahəma, kədəmi slimi ana ndam nday nani va ba, mbrəñum tay təsləka. Tigi ti ere ye ti tawayay ni akaba tagray ni təwi ge mis hihirikenı nahəma, emebesvu ka ahər gayan. ³⁹ Ay tigi ti təwi ni təwi ge Melefit nahəma, ekisləmki mebeskabana koksah. Kətəkarum mebeskabana ba, do ni ti bi akəkadumfəñva ti kə Melefit. »

Əra əhia ana tay a nahkay ti nday nakəñ təgəskabá pakama gayan na. ⁴⁰ Nahkay təzaliyu ndam asak ni a ahay vu keti, təzlə6 tay mək tələgi ana tay, təhi ana tay ahkado : « Kəcalumi slimi ana Yezu va ba. » Kələn gani təmbrəñ tay, ti təsləka. ⁴¹ Nahkay ndam asak nakəñ təsləka əna məmərana. Tədəm Melefit əvi divi gani ana tay ti təcakay daliya azuhva slimi ga Yezu ti adafaki ti nday təbəlafəña kə Melefit a. ⁴² Nahkay kəlavad nday nakəñ təbu təcahi zlam ana mis a dalaka ga ahay gəfakani ge Melefit ni bu akaba a ahay ge mis bu. Təhi *Ma Məweni Sulumani ana mis, tədəm Krist *Bay gəfakani ya amara ni ti Yezu.

6

Tədaba mis adəskəla ga məjənaki ndam asak ga Yezu a

¹ Nahkay ndam mədəbay divi ga Yezu təsagakivu. Ka sarta gani nani ti nday ya ti tədəm ma Gres

ni təcivu akaba nday ya ti tədəm ma *Hebri ni do. Ndam ya tədəm ma Gres ni tədəm ka ya ti kəlavad tidi zlam ana wəl madakway ni ti təməñjaləñ ka wəl madakway gatay do. ² Ndam *asak ga Yezu kru mahar cəeni ni tərə təcia ma gatay na ti təzalakabu ndam mədəbay divi ga Yezu ni dek, mək təhi ana tay ahkado : « Tamal leli ndam asak ni məmbrəña mədəm ma ge Melefit a, midi zlam ana mis ti, əbələy do. ³ Nihi nahəma, bəza ga məñ geli ni, dumaba zawal adəskəla e kidiñ gekəli ba. Ahər ədəm nday nani ti mis təsəra tay a nday mis sulumani, *Məsuf ge Melefit əniviyu ana tay dal-dal, təsəra məjalay ahər sulumana. Akədumaba tay a nahəma, aməvi təwi ge midi zlam ana mis ana tay. ⁴ Nahkay leli ti ni amazay sarta geli dek ga məhəñgalay Melefit akaba ga məhi ma gayan ana mis. »

⁵ Ndam məfəki ahər ka Yezu ni tərə təcia ma gatay na ti təgəskabá. Nahkay tədəba Etiyeñ a ; nañ əfəki ahər ka Yezu a dal-dal akaba *Məsuf Njələtani əniviyu dal-dal daya. Tədaba Filip, Prokvar, Nikanor, Timon, Parmenas akaba Nikolas a. Nikolas ti tiwi nañ a Antiyos ; əgi zal Zəde migeni. ⁶ Tədaba tay a nahəma, təhəlbiyu tay afa ga ndam asak ni. Ndam asak ni təhəñgali Melefit ana tay, mək təbəki *ahar ka tay ti Melefit məgri sulum gayan ana tay. ⁷ Ka sarta nani mis kay təgəskabá pakama ge Melefit ya ədəmki ka Yezu na, nahkay ndam Zerəzalem ya tədəbay divi ga Yezu ni təsagakiva dal-dal. Ndam *məñgalabakabu mis akaba Melefit ni dal-dal təgəskabá ga məfəki ahər ka Yezu a daya.

Gəfəkani ga ndam Zəde təgəs Etiyeñ

⁸ Etiyeñ ti Melefit əgria sulum gayan a, əvia njədə dal-dal. Nahkay agray ere ye ti mis təpi day-day

ndo ni àna njéda dal-dal, agri ejep ana mis. ⁹ Etiyeŋ naŋ àbu agray nahkay ti mis ndahan təcələŋ ma. Nday gani nani ti ndam ga ahay ga *mahəŋgalavù Melefit ya təzalay « Ahay ga ndam ya təhəlaya tay e evidi ba ni. » Nday gani ndam ga kəsə Sireŋ akaba ga kəsə Eleksendri akaba ndam ga hađ Silisi akaba ga hađ Azi : təbu tagray gejewi akaba Etiyeŋ. ¹⁰ Təbu tagray gejewi ti Etiyeŋ àwəlkia tay ka ma adaba àtama tay àna majalay ahər sulumani ya *Məsuf Njəlatani àvi na. ¹¹ Àra àwəlkia tay ka ma ti nday nakəŋ təsəkum mis ndahan ti tédəm : « Leli micifiŋa naŋ àbu endivi Məwiz akaba endivi Melefit. » ¹² Nahkay ndam ezir ge Etiyeŋ nakəŋ təbikivu estena ana ndam Zeruzalem akaba gəđákani gatay akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit ni mək tədəgaki ke Etiyeŋ nakəŋ cip, təzoru naŋ kə meleher ga gəđákani ya tagray seriya ni. ¹³ Təhəl ndam ndahan ga masəkadki malfada daya. Ndam malfada ni tédəm ahkado : « Maslaŋa hini ti naŋ àbu adəmki ma magədavani ka *ahay njəlatani ge Melefit ni akaba ke *Divi gayan ya Məwiz àbəki ni, àmbrəŋ do. ¹⁴ Leli micifiŋa àdəm ahkado Yezu zal Nazaret ni ara embedkaba ahay gəđákani ge Melefit na, ara ambatkaba Divi ya Məwiz àdəfiki ana leli na daya. » ¹⁵ Eslini ndam ya təvu manjəhadani a ahay ge seriya ni bu ni dek tamənjələŋ ke Etiyeŋ nakəŋ ndekwa ndekwa. Tipi ti meleher gayan ni ègia akada meleher ga *məslər ge Melefit a.

7

Pakama ge Etiyeŋ ya àdəm kə meleher ga ndam magrafəŋa seriya ni

¹ Eslini gəđákani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit

ni èhindifiŋa ma kə Etiyeŋ a, àhi ahkado : « Ma ya ti mis tédəmkuk ni ti jiri ededfiŋ aw ? » ² Etiyeŋ nakəŋ àhəŋgarfəŋ, àdəm : « Ata baba akaba bəza ga mmawa goro ni, bumu slimi day. Melefit naŋ ya ti leli dek məbu mazləbay ni àŋgazlivu ana bəŋ ga bəŋ geli Abraham. Àŋgazlivu ti ka ya ti naŋ ka hađ Mezopotami, òru ànjəhad ka hađ Haran faŋ ndo ni. ³ Àhi : “Mbərбу hađ gayak akaba ndam gayak, ru ka hađ ya ti anədəfukki ni.” * ⁴ Nahkay Abraham nakəŋ àsləka ka hađ ga ndam Selde a, òru ànjəhad ka hađ Haran. Bəŋ ga Abraham àmət eslini. Bəŋani àra àməta ti Melefit àhi ana Abraham məsləka a Haran a, mərə manjəhad ka hađ hini ya lekələm kəkumki ni. ⁵ Abraham àra ènjia ka hađ hina ti Melefit àsi hađ ndo. Ku mələŋ gəzit ga micikiani tekeđi àsi ndo. Ku nahkay nəŋgu ni, àhi : “Anəvuk hađ ni dek, kəməta day hađ ni emigi ga bəza huđ gayak.” † Ay ka ya ti Melefit àhi ma nani ana Abraham ni ti, Abraham èwi wur faŋ ndo. ⁶ Pakama ge Melefit ya àhi ni naŋ hi, àhi : “Bəza huđ gayak atoru tanjəhad ka hađ ge mis ndahan ; etinjəa eslina ti etigi evidi, atəgri daliya ana tay vi diŋ diŋ fađ. ⁷ Ay ti anatraḅ ndam ya ti bəza huđ gayak atəgri evidi ana tay ni. Kələŋ gani bəza huđ gayak ni atasləka ka hađ nana, mək atazləbay nu ka mələŋ hini.” ‡ ⁸ Melefit àra àhia pakama na ana Abraham a nahkay nahəma, àwəlkabu pakama gayan akaba ga Abraham àna *mekeley kəđi. Abraham àra èwia Izak a, wur ni àgra vad a azlalahkər nahəma èkeli kəđi. Nahkay day Izak àra èweya Zekup a ti èkeli kəđi. Zekup day àra èweya ata bəŋ ga jiba geli kru mahar cəeni na ti èkeli kəđi ana tay.

* 7:3 Mənjəkiani 12.1. † 7:5 Mənjəkiani 17.8 ; 48.4. ‡ 7:7 Mənjay Mənjəkiani 15.13-14 ; Maharana 3.12.

⁹ « Kələŋ gani ata bəŋ ga jiba geli ni tǎgrafəŋa solu kà wur ga məŋ gatay Zəzef a. Nahkay təsəkumioru naŋ ana ndam ndahaŋ, mək ndam nday nani tōru àna naŋ ka had Ezip. Ay ti Melefit naŋ àbu akaba naŋ ; ¹⁰ àzaba naŋ a huđ ga daliya gayan ya àgray ni ba dek. Melefit àvia majalay ahàr sulumana daya, nahkay ti ègia awələwa ga *Faroŋ bay ge Ezip na. Nahkay bay Faroŋ nakəŋ àfiyu naŋ bay mægur had gayan ni dek akaba huđ ahay gayan ni dek. ¹¹ Eslini ləwir àdaya ka had Ezip a dek akaba ka had Kanaŋ a. Ləwir àra àdaya nahkay ti, mis tǎgra daliya dal-dal ; ata bəŋ ga jiba geli ya ka had Kanaŋ ni təŋgət zlam məzumani va do. ¹² Zekəp àra ècia *alkama àbu ka had Ezip nahəma, àsləroru bəza gayan ata bəŋ ga bəŋ geli ga məsəkumbiyu alkama. ¹³ Ka ya ti àsləroru tay ye cə nahəma, Zəzef àdəfi vu gayan ana bəza ga mənəni ni. Nahkay Faroŋ àra àsəra jiba ge Zəzef a. ¹⁴ Eslini Zəzef àsləroru mis ti tǎzibiyu bəŋəni Zekəp akaba ndam gayan a. Nday dəkeni kru kru adəskəla mahar zlam. ¹⁵ Nahkay Zekəp nakəŋ òru ka had Ezip mək àmət eslini. Ata bəŋ ga jiba geli day tǎmət eslini. ¹⁶ Tàra tǎməta ti tǎhalbiyu kisim gatay e Sihem mək tǎbiyu e mindiviŋ ga Abraham ni vu. Mindiviŋ nani ti Abraham asəkumfəŋa kà bəza ga Hamor e Sihem àna gru a.

¹⁷ « Yaw sarta ya Melefit agray ere ye ti àhi ana Abraham amagray ni enjia wuđak nahəma, ndam *Izireyel ni tǎsagakiva, tǎgia nday kay ka had Ezip a. ¹⁸ Ka sarta gani nani ti tǎfiya bay nahaŋ ka had Ezip a. Bay nani ti àsər Zəzef ndo. § ¹⁹ Nahkay naŋ nakəŋ àgosay ata bəŋ ga bəŋ geli, àgria daliya ana tay a, àhi ana tay si tǎboru bəza gatay ya

ka ahar ni tǎmət. ²⁰ Ka sarta gani nani tiweya Məwiz a, naŋ ti Melefit àwaya naŋ a dal-dal. Ànjəhad kiya mahkər a magam afa ga ata bəŋəni. ²¹ Kələŋ gani tizligoru naŋ. Tàra tizligoya naŋ a ti wur dahalay wur ga Faroŋ bay ga had Ezip àdi ahàr mək àzay naŋ, àgal naŋ akada wur ga huđ gayan. ²² Nahkay ti tǎcahi məsər zlam ga ndam Ezip ni dek. Pakama gayan ya adəm ni dek mis tǎgəskabu, tawi gayan ya agray ni day àbələfəŋ kè mis.

²³ « Àra àgra vi a kru kru fađ nahəma, adəm : “Nakoru nəmənjiyu bəza ga mmawa goro ndam Izireyel kwa.” ²⁴ Àra ènjia ti èpi zal Ezip nahaŋ agri daliya àna zal Izireyel. Eslini naŋ nakəŋ èmbikivu ka maslaŋa ya ti tǎgri daliya ni mək àkad zal Ezip ni ka duwa gani. ²⁵ Àgray nahkay ti awayay ti adəfiki ana bəza ga mənəni ni ti tǎsər Melefit amahəŋgay tay ti àna naŋ, ay ti nday gani tǎsər iki ndo. ²⁶ Həŋəŋ gani nahəma, Məwiz nakəŋ àdi ahàr ana ndam Izireyel ndahaŋ cə, tǎbu takadvu ; naŋ nakəŋ awayay aŋgalabakabu tay. Àhi ana tay : “Ndam goro ni, lekələm kà məŋ gekəli ti, kihiramvu ti kamam ?” ²⁷ Ay naŋ ya ti agri daliya ana naŋ nahaŋ ni àhi ana Məwiz ahkado : “Way àfiyu kur bay magrafəŋa seriya kè leli a way ?” ²⁸ Kawayay kəkad nu akada ya kəkad zal Ezip nahaŋ eweni ni aw ?” * ²⁹ Məwiz àra ècia ma nana nahəma, àcuhway ka had Ezip, òru ka had Madiyan, ànjəhad eslini. Naŋ àbu eslini, àra àda wal a ti, èwifinə bəza zawalana cə.

³⁰ « Àra àgra vi kru kru fađ ka ahàr gana nahəma, òru a huđ gili vu kà həma *Sinayi. Eslini ti *məslər ge Melefit àŋgazlivu a huđ ga aku ya agəs mənəŋəhaf ni

bu. †³¹ Mawiz nakəŋ àra èpia ti àgría ejep a, nahkay awayay ahədakfəŋoru ti mîpi lala. Naŋ àbu ahədakfəŋoru ti èci dənğu ga Bay geli, ahi ahkado³² “Nu ti Melefit ga ata buk Abraham, Izak akaba Zekur.” ‡ Mawiz àra ècia ma na ti aŋgwaz àwəra naŋ a dal-dal, àgəgəra, maməŋjaləŋani nakəŋ tekeđi èsliki ndo huya.³³ Eslini Bay geli àhi ma keti, àhi ahkado : “Hələba kimaka gayak a asak ba, adaba mələŋ ya kicikvù ni ti mələŋ *ŋjəlatani.³⁴ Nipia lala ahəmamam təgri daliya ana ndam goro ka had Ezip na, nícia tuway gatay a : nahkay nàra ti ga mahəŋgaya tay a. Nihi nak ti ru, nəsləroru kur ka had Ezip.” §

³⁵ « Mawiz ti naŋ ya ti ndam Izireyel tawayay naŋ ndo, təhi ahkado : “Way àfiyu kur bay magrafəŋa seriya kè leli a way ?” * ni. Ay naŋ ti Melefit àslərikaboru naŋ ana tay ti mîgi bay gatay, mîgi bay məhələba tay e evidi ba daya. Melefit àslərikaboru Mawiz ana tay nahkay ti, àhi ma gani ti məslər ge Melefit ya àŋgazlivu a huđ ga mənğəhaf ni bu ni.³⁶ Bay ya ti àhələba ndam Izireyel ka had Ezip a ni ti nani Mawiz. Àhələba tay a ti àna magray zlam magray ejep ya mis tiپی day-day ndo ni kay : àgray ka had Ezip, kà Dəluv Ndizeni, akaba ka ya ti nday a huđ gili bu vi kru kru fađani ni.³⁷ Bay ya ti àhi ana ndam Izireyel : “Melefit aməsləribiyu wur ga mənğ gekəli nahanə ana kəli ga mahəŋgaray pakama ge Melefit akada goro ni” † ti Mawiz gani.³⁸ Ka ya ti ndam Izireyel təcakalavu a huđ gili bu ni ti, bay ya ti èci ma ga məslər ge Melefit kà həma Sinayi mək àhəŋgri

ana ata bəŋ geli ni ti Mawiz gani. Bay ya ti Melefit àhi pakama ya avi sifa ana mis ga məhəŋgriani ana leli ni ti naŋ gani.³⁹ Ay ti ata bəŋ geli ni ticiiki ma ndo, tawayay mađəbay naŋ ndo. A majalay ahər gatay bu ni ti tawayay maŋgona e Ezip a.⁴⁰ Təhi ana *Aronə ahkado : “Griaya melefit ndahanə ana leli ga məđi kama ana leli a, adaba Mawiz naŋ ya àhələbabiya leli ka had Ezip a ni ti, məsər ere ye ti àgrakivu ni do.”

‡⁴¹ Nahkay nday nakəŋ təvədaya wur sla mək tislīŋi zlam ana wur sla ni, ègia pəra gatay a. Təgri wuməri àna məmərani ana zlam ya nday ndayani təvədaya àna ahar gatay a ni.⁴² Təgra nahkay ti Melefit day àmbrəŋ tay ti təgri pəra ana zlam ya ti a huđ melefit bu ni. Ma gani hini àbu məbəkiani a wakita ga ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit bu nahkay hi :

“Ndam Izireyel, ka ya ti lekələm kəbum a huđ gili bu vi kru kru fađ ni ti,

kislīŋami zlam akaba kəgrumi sədaga ti, ana nu aw ?

⁴³ Aha, ana nu do ! Ahay miviceni ya kəsawadum àna naŋ ni ti ahay ga Molok, § do ni ti goro do.

Kəsawaduma àna pəra gekəli Refeŋ * ya təzavu ata boŋgur na daya.

Pəra nday nani ti kəgrumaya ga məhəŋgrioru ahər ana had ana tay a.

Gekəli ya kəgrum nahkay ni ti ana-garoru kəli driŋ kama ga Babilon.” †

⁴⁴ « Ka ya ti ata bəŋ ga bəŋ geli təbu a huđ gili bu ni ti təsawada àna zlam ge mivicey ahay ge Melefit àna naŋ a. Mazavu ga ahay gani nani ti Melefit adəfikia ana Mawiz a mək àhi məgraya akada gayanə ya èpi

‡ 7:32 Mahərana 3.6. § 7:34 Mahərana 3.5, 7, 8, 10. * 7:35 Mahərana 2.14. † 7:37 Mimbiki 18.15. ‡ 7:40 Mahərana 32.1, 23. § 7:43 Molok ti melefit ga ndam Kanaŋ ya ndam Izireyel təhəŋgrioru ahər a had ahaslani ni. * 7:43 Refeŋ ti melefit ga ndam Siri ya ndam Izireyel təhəŋgrioru ahər a had ahaslani ni. † 7:43 Amos 5.25-27.

na. ⁴⁵ Ahay gani nani ti ata bəŋ ga bəŋ geli təmbribu ana bəza gatay ; bəza gatay ni day t̄ara ̄ana naŋ ka hađ hina, Zezəwi ̄adi kama ana tay. T̄ara t̄injia ti Melefit ̄agariaba ndam ga hađ hina ana tay a, mək nday nakəŋ t̄anjəhađ. Nahkay nday t̄əbu ̄ana ahay ge Melefit *miviceni ni duk ̄əbivoru ana sarta ge Devit. ⁴⁶ Devit ti Melefit ̄əwaya naŋ a dal-dal, nahkay ̄əhindifiŋa divi k̄ə Melefit ga maslamali m̄əlaŋ *n̄jəlatani ana bəza huđ ge Zekəp a. ⁴⁷ Ay maslaŋa ya ti ̄ara ̄əlam ahay ge Melefit ni ti Salomon. ⁴⁸ Ku tamal ̄ələma nahkay n̄əŋgu ni, Bay Melefit agavəla driŋ, ̄ənjəhadv̄u a ahay ya mis t̄ələmi ni bu do. Nahkay zla nahəma maslaŋa nahaŋ ̄əbu, ̄əhəŋgaray pakama ge Melefit, ̄əđəm :

⁴⁹ “Bay Melefit ̄əđəm : M̄əlaŋ manjəhad goro ti huđ mel-efit,

m̄əlaŋ m̄əbək̄i asak goro ti ni hađ.

Ahay weley lek̄ələm kisl̄əmki m̄ələmuana ana nu a ni weley ?

M̄əlaŋ goro ya ananjəhad, n̄əpəsaba ni ti weley ?

⁵⁰ Bay ya ̄əgraya zlam nana dek ni ti nu nuani ̄ana ahar goro do aw ?” † »

⁵¹ Etiyeŋ ̄ahi ana tay keti : « Lek̄ələm ti k̄ic̄əm slimi do edediŋ ! Lek̄ələm ti m̄əb̄əruv gek̄əli m̄əgədavani, slimi gek̄əli m̄əzlək̄vani ; lek̄ələm akada ndam ya t̄ekeli k̄ədi ana tay ndo ni ! Lek̄ələm akada ga ata bəŋ ga bəŋ gek̄əli ni, kekileŋa k̄əḡəsumkabu pakama ga *Məsuf Njəlatani ni do ! ⁵² Bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit ya ti ata bəŋ ga bəŋ gek̄əli t̄əgri daliya ndo ni ti weley ? Nday gani t̄əbazla ndam mahəŋgaray pakama ge Melefit ya t̄əđəm Bay ge Jiri amara ni. Bay ge Jiri nakəŋ ̄ara ̄ənjia ti k̄əsəkumoya naŋ a mək k̄əkaduma naŋ a. ⁵³ Lek̄ələm ti

m̄əslər ge Melefit t̄əđəfikia *Divi ge Melefit na ana k̄əli a, ay ti k̄əbumi slimi ana Divi gani do. »

Takad Etiyeŋ ̄ana mizligi naŋ ̄ana akur

⁵⁴ Ndam magray seriya ni t̄ara ticia ma ge Etiyeŋ na ti t̄əzumki b̄əruv dal-dal, t̄əhəpəd ahar tasl tasl. ⁵⁵ Ay Etiyeŋ ti *Məsuf Njəlatani ̄əsliva a vu va dal-dal, ̄əmən̄joru e melefit vu, ̄əpi m̄əlaŋ masladani ge Melefit akaba Yezu naŋ jika k̄ə ahar ga đaf ge Melefit. ⁵⁶ ̄Ara ̄əpia ti ̄əđəm ahkado : « C̄əm day, n̄əbu nipi huđ melefit m̄əzlək̄vabana, nipi *Wur ge Mis naŋ jika k̄ə ahar ga đaf ge Melefit daya. » ⁵⁷ Ge Etiyeŋ ya naŋ ̄əbu azlapay nahkay ni ti nday nakəŋ t̄əzlah kay kay, t̄əb̄əviyu ahar e slimi vu der der, mək nday dek t̄əđəgaki ka ahar b̄əlaŋ, ⁵⁸ t̄əgəs naŋ, t̄əzaba naŋ a k̄əsa ba cak. T̄ara t̄əsləkafəŋa ̄ana naŋ k̄ə k̄əsa na nahkay ti tawayay tizligi naŋ ̄ana akur ga makađ naŋ. Ndam sedi ya t̄ici pakama gayaŋ ni t̄əh̄əlkaba m̄əgudi gatay na, t̄əb̄əhadf̄əŋ k̄ə wur dagwa nahaŋ slimi gani Sol ti m̄əjəgaki. Mək tizligi Etiyeŋ nakəŋ. ⁵⁹ Ka ya ti tizligi Etiyeŋ ni ti Etiyeŋ ̄əhəŋgalay Yezu, ̄əđəm : « Bay goro Yezu, za sifa goro a. » ⁶⁰ K̄ələŋ gani ̄əb̄əhad mirdim grik, ̄əzlah kay kay, ̄əđəm : « Bay goro, k̄əwəl tay ̄ana seriya ̄əki ka zlam magudarani hini ya t̄əgru ni ba. » ̄Ara ̄əđəma ma na nahkay ti ̄əmət h̄əya.

8

¹ T̄əkad Etiyeŋ ti, Sol ̄əwaya daya.

Təgri daliya ana ndam m̄əfəki ah̄ər ka Yezu

Ka fat gani nani ti t̄ənjək̄i ka m̄əgri daliya dal-dal ana ndam m̄əfəki ah̄ər ka Yezu ya a Zerəzalem ni h̄əya. Ndam m̄əfəki ah̄ər ka Yezu ni dek t̄ədevu t̄oru a k̄əsa ci6-ci6eni vu ka hađ *Zəde akaba ka hađ

Samari. Nday ya tàslàka ndo ni ti si ndam *asak ga Yezu ciliŋ. ² Ndam ndahaŋ ya ti tãhəŋgrioru ahàr a had ana Melefit ni tili Etiyeŋ, tìtawì nan dal-dal. ³ Sol ti àgria daliya dal-dal ana ndam məfàki ahàr ka Yezu a ; àsawaday kà mahay kà mahay, àgəs zawal akaba wál, àbiyu tay a danɣay vu. ⁴ Nday ya ti tèdevu ni tédəmoru *Ma Məwəni Sulumani kà kəsà kà kəsà.

Tawi ge Filip ya àgray a Samari ni

⁵ Ka sarta gani nani Filip òru a kəsà gəɗàkani vu ka had Samari, àhioru ma ge *Krist ana mis ye eslini ni. ⁶ Nday nani dek ma gatay bəlan, təbi slimi lala ana ma ge Filip ya àhi ana tay ni, adaba ticia pakama gayan a, tìpia zlam ya ti àgray, mis tìpi day-day ndo na daya. ⁷ Àna zlam nday nani ya àgray ni ti seteni tàslàkiaba ana mis a dal-dal, təzlah kay kay. Ndam dərə akaba ndam jəgwer tìgia sənduḅ-sənduḅana daya. ⁸ Eslini ndam ga kəsà nani təmərva dal-dal.

⁹ Maslaŋa nahaŋ àbu a kəsà nani bu, slimi gayan Simu, nan zal maharam, agri ejep ana ndam ga had *Samari dek. Azay ahàr gayan awayay mis dek tédəm nan gəɗàkani. ¹⁰ Mis ni dek, ku bəza, ku mis gəɗàkani ticiiki ma. Tédəm : « Maslaŋa hini ti njəɗa ge Melefit àfəŋ. Njəɗa gani nani ti tédəm “Gəɗàkani.” » ¹¹ Mis ni ticiiki ma dal-dal, adaba àpəsà nan àbu agri ejep ana tay àna maharam gayan ni. ¹² Ay ka ya ti Filip àhia *Ma Məwəni Sulumani àki ka *Məgur ge Melefit akaba ka Yezu Krist ana tay a nahəma, zawal akaba wál ni tégəskabá ma ge Filip na, mək *təbaray tay. ¹³ Simu nakəŋ tekefì àgəskabá ma gana, tàbara nan a. Kələŋ gani ànjəhad akaba Filip. Eslini Filip nan àbu agray zlam gəɗàkani gəɗàkani ya mis tìpi day-day ndo ni. Simu nakəŋ àra èpia ti àgria ejep a dal-dal.

¹⁴ Ndam asak ga Yezu ya a Zerəzalem ni tàra ticia ndam *Samari tégəskabá ma ge Melefit a ti, tèsləribiyu ata Piyer nday ata Zeŋ ana ndam Samari ni. ¹⁵ Ata Piyer nday ata Zeŋ tàra tìnjia ti tãhəŋgalay Melefit ti məvi *Məsuf Njəlatani ana ndam Samari ya tégəskabá pakama ge Melefit a ni. ¹⁶ Tàgray nahkay ti adaba ku mis bəlan e kidiŋ gatay bu Məsuf Njəlatani àhərkiaya àhuriviyu fan ndo. *Təbaray tay ti àna slimi ga Bay geli Yezu ciliŋ. ¹⁷ Nahkay ata Piyer nday ata Zeŋ tábəki *ahar ka tay, mək Məsuf Njəlatani àhuriviyu ana tay.

¹⁸ Simu nakəŋ àra èpia Məsuf Njəlatani ahuriviyu ana ndam məfàki ahàr ka Yezu ka ya ti ndam asak ga Yezu tábəki ahàr ka tay ni ti, awayay avi siŋgu ana ata Piyer nday ata Zeŋ. ¹⁹ Àhi ana tay ahkado : « Vumu njəɗa ti ka ya ti nəbəki *ahar ke mis ni ti Məsuf Njəlatani məhuriviyu ana tay. » ²⁰ Ay ti Piyer àhi ahkado : « Ahàr àdəm siŋgu gayak ni mījijia, nak nakani day kījijia, adaba kəhi ana ahàr ere ye ti Melefit avi ana mis ni ti mis asəkum tata. ²¹ Nak kəkibu ke tawì geli ya magray ni bi, ma gayak àkibu bi, adaba majalay ahàr gayak magədavani kè eri ge Melefit. ²² Mbatkaba majalay ahàr gayak magədavani na, həŋgalay Bay geli. Nahkay ti bi Melefit aməmbərfuka zlam ya kəgudar a majalay ahàr gayak bu na. ²³ Nəsəra nihi ti məbərurv gayak magədavani kè eri ge Melefit, nahkay kīgia evidì ga zlam magudarana. » ²⁴ Eslini Simu nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi ana tay ahkado : « Lekuləm lekuləmeni həŋgalumu Bay geli ti ere ye ti kəhumu ni àgrakuvu ba simiteni ti ! »

²⁵ Ata Piyer ata Zeŋ tàra tàgrakia sedi ka Yezu a akaba təhia pakama ga Bay geli ana mis a nahəma,

tàngoru a Zeruzalem. Ka ya ti nday tɔbu takoru e divi bu ni ti tɔhia Ma Mɔweni Sulumana ana mis a kɔsa ndahan ba kay ka had *Samarī a.

Ata Filip nday ata zal Etiyopi nahan

²⁶ Mɔslɔr ga Bay geli aŋgazlivu ana Filip, àhi ahkado : « Ru gwar ka Mboku, ke divi ya ti aslɔkabiya a Zeruzalem a, andoru ahàr a Gaza, mis tɔki tɔsawadaki bi ni. » ²⁷⁻²⁸ Filip nakɔŋ èci, àslɔka huya. Nan ka ahàr divi nahama, èpi zal nahan manjohadani digusa e seret bu, ejeŋgey wakita ge Izayi bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit ni. Nan gani òru a Zeruzalem ga mazlɔbay Melefit, nihi nan àbu aslɔkabiya ara a magam a. Zal nani ti zal Etiyopi, nan madaslani, nan mis gɔdàkani agri tɔwi ana Kandas bay walani ge Etiyopi : nan gɔdàkani ga ndam manjah elimeni ga bay ni. ²⁹ *Məsuf Njəlatani àhi ana Filip ahkado : « Ru kahədafəŋiyu ke seret ni lala. » ³⁰ Eslini Filip nakɔŋ àcuhworu. Òru ènjua nahama, èci zal Etiyopi ni nan àbu ejeŋgey wakita ge Izayi bay mahəŋgaray pakama ge Melefit ni. Àhi ahkado : « Ere ye ti kejeŋgey ni ti nak kəbu kiciaba ma gana waw ? » ³¹ Nan nakɔŋ àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Tamal maslaŋa àdɔfuaba ndo ni ti niciaba ahəmamam ? » Mək àhi : « Cəlkuvaya ga manjohadfu kə gəvay a. » ³² Ka məlan ya ejeŋgey ni Izayi àdəm nahkay hi :

« Nan ti àhəlkaba ma ndo, akada ga təmbak ya təzoru ka məlan misliŋ zlam ni, akada ga wur təmbak ya tekəlkia eŋgəc a ti ètɔwi do ni.

³³ Nan gani təhəŋgoraya nan a had a, təgri seriya ge jiri ndo simiteni.

Way amacali slimi mba way ?

Adaba təkada nan a, nan àbi ka had va bi ni. * »

³⁴ Gɔdàkani nakɔŋ àhi ana Filip ahkado : « Nahəŋgalay kur kamkam, hu : bay mahəŋgaray pakama ge Melefit azlapaki ahalay ti ka way nani way ? Azlapaki ti àki ka nan nanani tək, ka maslaŋa nahan aw ? » ³⁵ Eslini Filip àhi ma, àdɔfiaba *Ma Mɔweni Sulumani àki ka Yezu a, ànjiki ka pakama ya nan àbu ejeŋgey ni. ³⁶ Nday tɔbu takoru nahkay ti tadi ahàr ana yam gwəŋgər a. Eslini nan gɔdàkani nakɔŋ àhi ana Filip ahkado : « Yam nihi. Mam acafəŋa nu ga *məbaray nu a mam ? » [³⁷ Filip àhi ahkado : « Tamal kəfəkia ahàr gayak dək ka Yezu a ti tabaray kur tata. » Nan nakɔŋ àhəŋgrifəŋ, àhi : « Nəfəkia ahàr ka Yezu *Krist a, nan Wur ge Melefit. »] ³⁸ Àhi ana bay ya agaray seret ni mícika. Àra ècika àna seret na ti ata Filip nday ata nan gɔdàkani nakɔŋ təhəraya təhuriyu a yam ni vu, mək Filip àbaray nan. ³⁹ Təra təhəraya a yam ni ba nahama, Məsuf ga Bay geli àzafəŋa Filip a. Nahkay nan gɔdàkani ni èpi nan va do, àslɔka zlam gayan àna məmərana. ⁴⁰ Filip àsərki ti nan a Azot. Àru a Sezare ; nan àbu akoru ti àhioru Ma Mɔweni Sulumani ni ana mis kə kəsa kə kəsa dək duk a Sezare.

9

Sol ambatkaba majalay ahàr a, afəki ahàr ka Yezu

(Tɔwi 22.6-16 ; 26.12-18)

¹ Ka sarta gani nani nahama, Sol nan àbu awayay agri daliya ana ndam madəbay divi ga Bay geli, awayay abazl tay. Nahkay òru afa ga gɔdàkani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni, ² èhindifiŋa wakita ga medekiani ka gɔdàkani ga ahay gərgərani a Damas ya təhəŋgalavù Melefit ni.

* 8:33 Izayi 53.7-8.

Wakita nday nani ti tëvia divi ga mægəs ndam madəbay divi ga Bay geli a. Ku adi ahàr ana zawal ahkay do ni ana wál, ba agəs tay, awal tay, ahəlbıyu tay a Zeruzalem. ³ Nan nakəŋ àra àngəta wakita nday nana ti àdəvu e divi vu.

Nan àbu enjiyu a Damas wudak nahəma, eslini masladani àsləkabiya e melefıt ba, àhərkiaya huya, àsladay məlan gayan nani. ⁴ Eslini nan nakəŋ àdəd a ga had pəda mək èci dəngu ga maslanə nahan əzalay nan, àhi : « Sol, Sol kəgru daliya ti kamam ? » ⁵ Nan nakəŋ àhi : « Nak way, Bay goro ? » Mək àhəŋgrifəŋ, àhi : « Nu Yezu, nu ya kəgru daliya ni. ⁶ Ay ti cicikaba, hurıyu a kəsa vu. Ekinjua eslina ti atəhuk ere ye ti ahàr àdəm kàgray kwa ni. » ⁷ Ndam ya tarakaboru akaba nan ni ticik, ma tekeđi tıslıki mədəmani koksah. Tici dəngu cilıŋ, ay ti tıpi maslanə gani do. ⁸ Sol nakəŋ ècikaba, àhəlkaba eri a, ay ti èpi divi do. Ndam ya tarakaboru akaba nan ni tədafəŋa ahar a, təzoru nan a Damas. ⁹ Eslini àgray vad mahkər, divi day èpi ndo, zlam day àzum ndo, yam day èsi ndo.

¹⁰ A Damas eslini ti zal nahan àbu slimi gani Ananiyas, nan bay madəbay divi ga Yezu. Eslini Bay geli əzalay nan e kisim mizidəni bu : « Ananiyas ! » Ananiyas nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi : « Awi ! Nu hi, Bay goro ni. » ¹¹ Bay geli àhi ahkado : « Ru weceweci ke divi ya təzalay divi Ndəlaəbani ni, ru afa ga Zudas. Kınjua ti kılıhındi zal Tars ya təzalay nan Sol ni. Nihi ti nan àbiyu ahəŋgalay Melefıt. ¹² Maslanə gani nani ti nədəfikia maslanə nahan a, slimi gani Ananiyas, ara afa gana mək abəki *ahar ti mıpi divi akada ya ahaslani ni. » ¹³ Ananiyas àhəŋgrifəŋ, àhi : « Bay goro ni, nıcia mis kay təbu təzlapaki àki ka maslanə nani akaba ka zlam gayan magədavani ya àgri ana

ndam gayak *njalatani ya təbu a Zeruzalem na. ¹⁴ Àra ahalay a ti gədákani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefıt ni təvıbiya divi ga mægəs ndam ya ti tazləbay kur na dek. » ¹⁵ Ay ti Bay geli Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Nak ru, adaba nəzaba maslanə gana nana, ti məgru tawi : məhıoru slimi goro ana mis ga had ndahan akaba bəbay gatayani ni, məhıoru ana ndam *Izireyel daya. ¹⁶ Amacakay daliya kay azuhva slimi goro ; nu nuani anədəfikı daliya ya ara agray ni dek. »

¹⁷ Nahkay Ananiyas nakəŋ òru. Òru ènjua ti àhuriyu a ahay ni vu, àbəki ahar ka Sol nakəŋ mək àhi ahkado : « Sol wur ga mımawa, Bay geli Yezu, nan ya àngazlukvu ka ahàr divi ka sarta ya kara ni, àslərbiyu nu. Awayay ti kipi divi akada ya ahaslani ni, awayay ti *Məsuf Njalatani mıslakvu a vu vu daya. » ¹⁸ Nan àbu azlapi nahkay ti zlam ndahan akada aləŋ ge kilif təsləkikıa ke eri ana Sol nakəŋ a. Eslini èpi divi akada ya ahaslani ni keti. Nahkay ècikaba, mək *təbaray nan àna *slimi ga Yezu. ¹⁹ Kələŋ gani àzum zlam, mək njəda gayan àŋgıva.

Sol àhi ma ga Yezu ana mis

Sol ànjəhadiyu vad bal a Damas afa ga ndam ya tadəbay divi ga Yezu ni. ²⁰ Ka ya ti nan àbu eslini ni ti ànjəki ke tawi huya, àhuriya a ahay gərgərani ga ndam *Zude ya *tahəŋgalavù Melefıt ni va, àhi ana mis Yezu ti nan Wur ge Melefıt. ²¹ Ma gayan ya àdəm ni àgria ejep ana mis ya təbi slimi na dek. Tədəm ahkado : « Nan hini ti nan ya ti àgri daliya dal-dal ana ndam ya tazləbay Yezu a Zeruzalem ni do aw ? Mara gayan ahalay a Damas a ti ga mægəs ndam ya tazləbay Yezu ni akaba ga məhəloru tay afa ga gədákani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefıt ni do aw ? » ²² Ay

ti njɔda ga Sol àsagakivoru, àhi ana ndam Zude ya a Damas ni Yezu ti nanɔ *Krist *Bay gadakani ya amara ni. Eslini nday nakɔnj tɔsɔr ere ye ti tãhɔngrifɔnj ni do.

²³ Àra àgra vad a 6al ti ndam Zude nakɔnj tàgray sawari gatay, tɔdɔm si tijiɔ nanɔ kwa. ²⁴ Nahkay nday nakɔnj tàjɔgay nanɔ mɔlafat akaba mɔlavad kà magudu ga kɔsa ni dek, tawayay makad nanɔ. Ay ti Sol ècia sawari gatay ya tàgraki na. ²⁵ Ga mɔlavad nahɔma, ndam madɔbay nanɔ ni tɔzoru nanɔ ka ahàr ga gudu ya eveliɔ kɔsa ni. Tòru tɔnjɔa ti tàfiyu nanɔ a alongu vu mæk tàfaya nanɔ àna ezewed gwar ka dala. Nahkay àslàka, òru a Zeruzalem.

Ere ye ti agrakivu ka Sol a Zeruzalem ni

²⁶ Òru ènjɔa a Zeruzalem a ti awayay ahurkiviyu ka ndam madɔbay divi ga Yezu ni, ay ti nday dek tàgrafɔnja aɔgwaz a, tàhi ana ahàr nanɔ bay madɔbay divi ga Yezu ededɔnj do. ²⁷ Eslini Barnabas àzoru nanɔ afa ga ndam *asak ga Yezu ni. Tòru tɔnjɔa ti Barnabas nakɔnj àngɔhadɔ ana tay ahɔmamam Sol èpi Bay geli ka ahàr divi ka ya ti òru a Damas ni, ahɔmamam Bay geli àhi ma ni daya. Àngɔhadɔ ana tay keti ahɔmamam Sol àhi ma ana mis vay-vay àna *slimi ga Yezu a Damas ni. ²⁸ Kwa ka sarta gani nani Sol nakɔnj nanɔ àbu akaba tay, asawaday akaba tay a Zeruzalem, àhi ma ge Melefit ana mis vay-vay àna slimi ga Bay geli. ²⁹ Àhi ma gani ana ndam *Zude ya tɔdɔm ma Gres ni daya, tàbu tagravu gejewi akaba tay. Nahkay ti nday nani tàdɔbay divi ge mijiɔ nanɔ. ³⁰ Ndam ya tàfɔki ahàr ka Yezu ni tàra ticia ma na ti tɔzoru nanɔ a Sezare ga moroni a Tars, mæk tàslòroru nanɔ eslini.

Piyer ahɔngaraba Ene a

³¹ Ka sarta gani nani ndam mɔfɔki ahàr ka Yezu ya ka had

*Zude, ka had *Gelili akaba ka had *Safari ni dek ti mis tàbi tàgri daliya ana tay va bi. Njɔda gatay asagakivu, tàbu tàdɔboru divi ga Bay geli lala. Nahkay mis ndahanɔ tàbu tàhurkiviyu ka tay àna njɔda ga *Məsuf Njɔlatani. ³² Piyer àsawadoru ka had nday nani dek. Ka ya ti nanɔ àbu asawadoru nahɔma, òru e Lide afa ga ndam njɔlatani ga Yezu ni. ³³ Òru ènjɔa eslina ti àdi ahàr ana zal dɔra nahanɔ slimi gani Ene, nanɔ mandɔhadani ka slalah, vi azlalahkɔr ècik koksah. ³⁴ Piyer nakɔnj àzalay nanɔ, àhi : « Ene, Yezu *Krist ahɔngaraba kur a ; cikaba, slamalakabu slalah gayak ni. » Eslini nanɔ nakɔnj ècikaba cɔkwad hɔya. ³⁵ Ndam ya e Lide ni dek akaba nday ya ka sagdala Saronɔ ni dek tipi nanɔ a ti, tàmbatkaba majalay ahàr gatay a tàfɔki ahàr ka Bay geli Yezu.

Tabita àmɔta, mæk Piyer ahɔngaraba nanɔ e kisim ba

³⁶ Wal nahanɔ àbu e Zupe, adɔbay divi ga Yezu, slimi gani Tabita, àna ma Gres ti « Dorkas, » awayay adɔmvaba « miyek. » Wal nani ti agray tawi sulumani dal-dal, ajɔnaki ndam talaga dal-dal daya. ³⁷ Ka ya ti Piyer e Lide nahɔma, wal ni arməwɔr àra àgɔsa, mæk àmɔta àna nanɔ a. Àra àmɔta ti tàbaray nanɔ mæk tàfiyu nanɔ a ahay vu ka ahàr ga ahay nahanɔ. ³⁸ Zupe ti driɔ driɔ akaba Lide do, nahkay ndam madɔbay divi ga Yezu ya e Zupe ni tàra ticia Piyer nanɔ àbu e Lide nahɔma, tàslòrkioru mis cɔ, tàhi ana tay : « Dɔgum kəhumi ahkado kam-kam màra afa geli a, àpəsbiyu ba. » ³⁹ Tàra tàhɔngria ma na ana Piyer a nahkay ti Piyer nakɔnj adɔbabiyu tay hɔya. Tàra tɔnjia ti tàziyu Piyer a ahay ya ka ahàr ga ahay nahanɔ ni vu. Eslini wál madakway dek tàrafɔnja kà gəvay ge Piyer a titawi, tàdɔfiki endawi

akaba azana ga Dorkas ya àlami ana tay ka sarta ya àmət fañ ndo ni. ⁴⁰ Eslini Piyer nakəñ àgaraya mis na dek e mite va, mək àbəhad mirdim, àhəngalay Melefit. Àra àhəngala Melefit a nahəma, àmbatkiyu ma ke kisim ni, àzalay nañ àhi : « Tabita, cicikaba. » Nahkay Tabita nakəñ àhəlkaba eri a. Àra èpia Piyer a ti ànjəhad digus. ⁴¹ Eslini Piyer àdafəña ahar a, wal ni ècikaba. Wal ni àra ècikaba nahəma, Piyer nakəñ àzalay wál madakway ni akaba ndam ga Yezu ndahan ni. Tàra tìnjia ti àdəfiki wal ni ana tay nañ àna sifa. ⁴² Ere ye ti àgravu ni ti, ndam ga kəsa Zupe dek ticia, nahkay mis kay e kidin gatay bu təfəkia ahàr ka Bay geli a. ⁴³ Piyer nakəñ ànjəhadıyu, àpəsiyu e Zupe afa ga bay məwəs ambəl nahan, slimi gani Simu.

10

Piyer akoru afa ga Korney

¹ Zal nahan àbu a Sezare, slimi gani Korney, nañ zal Rom agur ndam slewja kay, slimi gatay « Slewja Itali. » ² Korney gani nañ àbu ahəngrioru ahàr a had ana Melefit, nday akaba ndam ga hud ahay gayan dek tazləbay Melefit. Nañ àbu avi zlam kay ana ndam *Zude ya talagani ni, ahəngalay Melefit kəlavad. ³ A vad nahan agray njemdi mahkər ya ga məlakarawa nahəma, *məslər ge Melefit àhurkiviyu, àngazlivu. Àzalay nañ, àhi : « Korney ! » ⁴ Korney àra èpia nañ a ti àgra aŋgwaz a, àhəngrifəñ, àhi ahkado : « Kəhu mam, bay goro ni ? » Məslər ni àhi ahkado : « Melefit ècia ere ye ti kàhəngalaləñ na, èpia ere ye ti kəvi ana ndam talaga na ; nahkay ti kəgəjazlki ahàr ndo. ⁵ Nihi nahəma, sləroru mis e Zupe ga mazalabiyu Simu, nañ ya təzalay nañ Piyer ni. ⁶ Nañ àbu anjəhad afa ga Simu bay məwəs ambəl, ahay

gani kà gəvay ga *dəluv gəđakani ni. » ⁷ Məslər ge Melefit ya àhi ma ni àra àsləka ti Korney nakəñ àzalay ndam məgri təwi cə akaba zal slewja gayan nahan : zal slewja nani ahəngrioru ahàr a had ana Melefit. ⁸ Nday nakəñ tàra tìnjia ti àhi ma ga məslər ya àhi ni dek ana tay mək àsləroru tay e Zupe.

⁹ Hajəñ gani təbu takoru, tinjiyu e Zupe wudak nahəma, Piyer ti ni àcəliyu ka *daləhar ga ahay ni ga mahəngalay Melefit. Ka sarta gani nani ti fad tirked-keđ, ¹⁰ ləwir àwərkaba nañ a, èhindi zlam məzumani. Ka ya ti təbu tidii zlam nahəma, Melefit àngazli zlam nahan. ¹¹ Èpi ti hud melefit məzləkvabana, araña nahan asləkabiya, ara ka had a. Ere gani nani ti akada azana gəđakani, akada mis təgəsa ma gani fadana. ¹² A hud ga azana gani nani gəđakani ni bu nahəma, zlam gərgərani kay təvu : zlam asak fadani dek, zlam a had dek, akaba edidın dek təvu. ¹³ Eslini dəngu ga maslanja àhəndabiyu, àhi : « Piyer, cikaba, bazl tay ti kàhəpəd tay. » ¹⁴ Piyer àhəngarfəñ, àdəm : « Aha ! Nəgray nahkay do, Bay goro ni. Zlam ya ti Melefit àcafəña leli kà mahəpədana ni akaba zlam ya ti *njəlatani do ni ti day-day nəhəpəd ndo. » ¹⁵ Dəngu ga maslanja nani àhəndabiyu keti, àhi : « Ere ye ti Melefit àdəm ere gani njəlatani nahəma, nak ti ŋgay ere gani nani njəlatani do ni ti kədəm ba. » ¹⁶ Ere gani nani àgravu sak mahkər, mək kələñ gani azana ni àsləka, òru e melefit vu.

¹⁷ Eslini Piyer nañ àbu ajalay ahàr, àsər ere ye ti Melefit awayay ahi àna zlam ya àngazlivu ni do. Nañ àbu ajalay ahàr nahkay ti ndam ya ti Korney àslərbiyu tay ti tìhindi ahay ga Simu ni, nihi ti tìnjia kà mahay a. ¹⁸ Təzalay kay kay, tìhindi, tədəm : « Simu ya təzalay nañ Piyer

ni ti anjəhad ahalay aw ? » ¹⁹ Piyer ti ni nañ əbu əjalay ahər zlam gayan, mək *Məsuf Njəlatani əhi ahkado : « Ci day, mis təvu mahkər e mite bu, tihindi kur. ²⁰ Cıkaba, huriyu a ga had ti kəsləkuma akaba tay a. Araña əhəluk ahər ba, adaba əslərbıyü tay ti nu nuani. » ²¹ Nahkay Piyer nakəñ əhərkiaya ka tay a, əhi ana tay ahkado : « Maslaña ya ti kihındəm ni ti nu. Kədəguma ti kamam ? » ²² Nday nakəñ təhəñgrifəñ, təhi ahkado : « Korney gədəkani ga ndam slewja ni əslərkukbiyu leli. Nañ ti mis jireni, ahəñgriuru ahər a had ana Melefit ; ndam Zude dek tədəm nañ mis sulumani. Məslər ge Melefit əhi ahkado məzalabıyü kur afa gani ti mıcı pakama gayak ya akəhi ni. » ²³ Eslini Piyer əhəliyu tay a ahay vu mək təndəhad hundum.

Hajəñ gani ti Piyer nakəñ təsləka e Zupə akaba tay a. Ndam məfəki ahər ka Yezu ndahan təsləka akaba tay a daya. ²⁴ Hajəñ nahan gani ti tınjə a Sezare a. Korney ti ni nañ əbu ajəgay tay, əzalakababiya ndam gayan akaba zləbəba gayan zədək-zədəkana. ²⁵ Piyer nañ əbu ahuriyu a ahay vu afa ga Korney wədək nahəma, Korney nakəñ əhəraya e mite va, əngwivuru a ma vu. Əra ənjikiya ti əbəhadı mirdim grik meleher ndib ana had. ²⁶ Eslini ti Piyer əhi : « Cıkaba, nu day mis hihirikenı akada nak. » Nahkay əzefteba nañ a. ²⁷ Nday təbu takoru a ahay vu təzlaporu hi hi. Töru tınjə a ahay ni va nahəma, tınjiki mis dal-dal macakalavani. ²⁸ Mək Piyer əhi ana mis ni ahkado : « Kəsəruma, leli ndam Zude ti təcafəña leli kə məhədəkfəñiani kə ndam ya nday ndam Zude do na, ku a ahay gatay vu day məhuriyu do. Ku tamal nahkay nəngu ni, nihi ti Melefit ədəfuki ku mis weley weley do ni ti nañ njələta, nañ əbəlay. Mis ti nğay nañ njələta do ahkay

do ni nañ əbəlay do ni ti, nisliki mədəmani do simiteni. ²⁹ Melefit əra əhua ma na nahkay ti, ka ya ti kəzalay nu ni ti nəjalay ahər nahan ndo, nəcıkbiyu nəra həya. Ay nihi ti nawayay kəhu ere ye ti kəzalakıbiyu nu ni. »

³⁰ Eslini Korney nakəñ əhəñgrifəñ, əhi ahkado : « Agray vad mahkər nihi, nəbu nahəñgalay Melefit a ahay goro bu. Sarta gani day akada hini, njemdi mahkər ya ga məlakarawa. Ka sarta gani nani ti maslaña nahan əngazlıvu. Maslaña gani ti azana gani pərzlən-pərzlən, ahələba eri a vərut. ³¹ Əzalay nu : “Korney, Melefit əcia məhəñgalay gayak ya kəhəñgalay nañ na : zlam ya kəvi ana ndam talaga ni day əgəjazlki ahər ndo. ³² Nahkay ti sləroru mis e Zupə ga mazalabıyü Simu ya təzalay nañ Piyer ni ; nañ əbu anjəhad afa ga Simu bay məwəs ambəl, ahay gani kə gəvay ga dəluv gədəkani ni.” ³³ Əra əhua nahkay ti nəslərkukoru mis ke weceweceni ti kəra. Səsi gayak, nak day kəpəsbiyu ndo, kəra həya. Ay nihi ti leli dek məcəkəlavə kə meleher ge Melefit a, mawayay mıcı ere ye ti Bay Melefit əhuk ti kəhi ana leli ni. »

Pakama ge Piyer ya adəm afa ga Korney ni

³⁴ Nahkay Piyer ənjəki ka mazlapanı, ədəm : « Nihi ti nəsəra Melefit ədekəba mis a gərgəri do edədın. ³⁵ Nahkay zla nahəma, ku mis ga had weley weley do dek, tamal ti ahəñgriuru ahər a had ana Melefit akaba agray zlam ge jiri ti, Melefit əgəskabu nañ. ³⁶ Melefit əhibiya pakama gayan ana ndam *Izireyəl a. Pakama gayan nani ti *Ma Məweni Sulumani, adafaki ti mis tisliki manjəhadkəbu akaba Melefit əna sulumani azuhva Yezu *Krist. Yezu Krist ti nañ Bay ge mis dek. ³⁷ Kəsəruma ere ye ti əğravu kələñ ge Zey ya əhi ma ana mis, əhi

ana tay si tâbaray kwa na. Ere gani nani ti ànjəki e Gelili, mək àgravu ka had *Zude ni dek daya. ³⁸ Kəsəruma ge Melefit ya àvi njəda ga *Məsuf Njəlatani kay ana Yezu zal Nazaret na. Kəsəruma ga Yezu ya àsawaday a mələŋ bu dek na : ka ya ti naŋ àbu asawaday ni ti àgria zlam sulumani ana mis a akaba àhəŋgaraba mis ya ti seteni àgri daliya ana tay na. Àgray təwi nday nani dek ti adaba Melefit naŋ àbu akaba naŋ palam. ³⁹ Leli ndahaŋ ni ti magray sedi ga zlam gayan ya àgray ka had gərgərani ya ti ndam *Zude tanjəhad ni akaba a Zeruzalem ni dek. Kələŋ ga zlam gayan ya àgray ni ti ndam Zude *tədarfəŋ naŋ kə təndal, mək àmət. ⁴⁰ Àra àməta ti a vad ya mahkər Melefit àhəŋgriviyu sifa, àhəŋgaraba naŋ e kisim ba. Àra àhəŋgaraba naŋ a ti àvi njəda ti mənəzlivu ana mis. ⁴¹ Àŋgazlivu ti ana mis dek do ; àŋgazlivu ti ana leli ya Melefit adaba leli a kwa ahaslana ti mīgi ndam sedi gayan ni cilin. Melefit àra àhəŋgriviyu sifa ana Yezu a, àhəŋgaraba naŋ e kisim ba ni ti, leli məzuma zlam akaba misia zlam akaba Yezu a. ⁴² Eslini Yezu gani àhi ana leli ahkado : “Humi ma goro ana ndam Zude, humi ana tay Melefit afəkad nu ga magrafəŋa seriya kə mis a dek, ku nday ya təbu àna sifa ni, ku nday ya təməta ni.” ⁴³ Ndam məhəŋgri *pakama ge Melefit ana mis ni dek təgrakia sedi a, tədəm ahkado ku way way do tamal afəkia ahər ka Yezu a ti Melefit aməmbərfəŋa zlam magudarani ga maslaŋa nana azuhva slimi ga Yezu a. »

Melefit avi Məsuf Njəlatani ana ndam ya nday ndam Zude do ni

⁴⁴ Ka ya ti Piyer naŋ àbu azlapi ana tay nahkay ni ti *Məsuf Njəlatani àhərkiaya ka ndam ya təbu təbi slimi na dek. ⁴⁵ Ndam *Zude ya təfəki ahər ka Yezu, tərà akaba Piyer a ni, tərà təsəra Melefit

avi Məsuf Njəlatani ana ku nday ya ti nday ndam Zude do ni ti, àgria ejep ana tay a dal-dal. ⁴⁶ Àgri ejep ana tay ti zlapay ga ndam ya nday ndam Zude do təzlapay àna ma həma ya nday ndayani təsər do ni, akaba mazləbay Melefit gatay ya təzləbay, tədəm naŋ gəfəkani ni. Piyer àdəm : ⁴⁷ « Nihi ndam nday hini Melefit àvia Məsuf Njəlatani ana tay akada ya àvi ana leli na ti, way esliki macafəŋa tay kə *məbaray tay àna yam a way ? Àbi ! » ⁴⁸ Piyer àra àdəma ma nana ti, àdəm : « Məbaray tay àna *slimi ga Yezu *Krist. » Tərà tərà tay a ti nday nakəŋ təhi ana Piyer mənəhadə akaba tay a vad bal.

11

Piyer aŋgəhad ere ye ti àgravu e Zupe ni

¹ Nahkay mis təbu tədəm ku ndam ya nday ndam *Zude do ni təgəskabá ma ge Melefit ya təhi ana tay na. Ndam *asak akaba ndam ndahaŋ ya təfəki ahər ka Yezu ya ka had *Zude ni ticia ma gana. ² Ka ya ti Piyer àŋga a Zeruzalem a ni ti ndam Zude ya təfəki ahər ka Yezu ni tələgi, ³ təhi ahkado : « Nak kòru kəhuriyu a ahay vu afa ga ndam ya nday ndam Zude do ni, kòru kəzumumkabu zlam akaba tay ti kamam ? »

⁴ Eslini Piyer aŋgəhadiaba ere ye ti àgravu na dek ana tay a. ⁵ Àhi ana tay ahkado : « Ka ya ti nu e Zupe, nəbu nahəŋgalay Melefit nahəma, nipi zlam ya Melefit adəfuki ni àna njəda ga *Məsuf Njəlatani. Nipi ti araŋa nahəŋ əsləkabiya a huđ melefit ba, àrəkuu : ere gani nani ti akada azana gəfəkani, akada mis təgəsa ma gani fədana. ⁶ Nəmənjiyu a huđ gani vu lala, nipi zlam gərgərani ya asak fəd ni, zlam ge gili gərgərani, zlam a had gərgərani akaba edidin gərgərani. ⁷ Nu nəbu nəmənjiyu zlam nday nani nahkay

ti nîci dənğu ga maslaŋa àhubiyu ma a huđ melefîti bu, àhu ahkado : “Piyer cikaba, bazl tay ti kâhəpəd tay.”⁸ Ay ti nu nakəŋ nəhəŋgrifəŋ, nəhi : “Aha ! Nəgray nahkay do, Bay goro ni. Zlam ya ti Melefîti àcafəŋa leli kà mahəpədana ni akaba zlam ya ti nĵəlatani do ni ti nətəliyu a ma goro vu day-day ndo.”⁹ Eslini nîci dənğu gayəŋ keti, àhu : “Ere ye ti Melefîti àdəm ere gani nĵəlatani nahəma, nak ti ŋgay ere gani nani nĵəlatani do ni ti kədəm ba.”¹⁰ Ere gani nani àgrakuvu sak mahkər, kələŋ gani ere gani nani dek àsləka, òru e melefîti vu.

¹¹ « Ere gani nani àra àsləka ti mis ndahaŋ mahkər tàra hūya, nday təbu kà mahay ga ahay ya leli məvu ka sarta nani ni. Ndam nday nani təslərku biyu tay kwa a Sezare. ¹² Nday təbu kà mahay nahkay ti Məsuf Nĵəlatani àhu ahkado : “Dəboru tay, arəŋa nahəŋ àhəluk ahər ba.” Nahkay məsləka akaba bəza ga məŋ geli nday hini mukuani na, mōru a magam afa ga maslaŋa ya ti àzalay nu ni. ¹³ Mōru minjəa ti maslaŋa gani nani àŋgəhadî ma ana leli, àdəm ahkado : “*Məslər ge Melefîti àŋgazluru a ahay bu, àhu ahkado : Sləruru mis e Zəpe ga mazalabiyu Simu ya təzalay Piyer ni. ¹⁴ Eminjia ti aməhuk pakama. Pakama gani nani ti Melefîti amahəŋgay kur akaba ndam ga huđ ahay gayak dek àna nəŋ.” ¹⁵ Maslaŋa nani àra àŋgəhadîa ma na nahkay ti nənjəki ka məhi ma ge Melefîti ana tay. Ka ya ti nəbu nəhi ma ana tay nahkay ni ti Məsuf Nĵəlatani àhərkiaya ka tay akada ya àhərkiaya ke leli ahaslani na. ¹⁶ Eslini ti pakama ga Bay geli ya àdəm ahaslani “Zəŋ *àbaray mis ti àna yam, lekələm ti ni atabaray kəli àna Məsuf Nĵəlatani” ni àŋguaya a ahər ba. ¹⁷ Tamal Melefîti àvia zlam ana tay a kala-kala akada ya àvi ana leli ka ya ti

məfəki ahər ka Bay geli Yezu *Krist na ti, nu nisliki məhiani ana Melefîti “Kəgray nahkay ba” tata waw ? »¹⁸ Ndam məfəki ahər ka Yezu ya a Zerəzalem ni tàra ticia ma ge Piyer ya àhi ana tay na ti təmbrəŋ məzum bərur gatay ni, təzləbay Melefîti, tədəm : « Nahkay ededîŋ, Melefîti àvia divi ana ndam ya nday ndam Zəde do na daya ga mambatkaba majalay ahər gatay a ti təŋgət *sifa ya àndav day-day do ni. »

Ndam məfəki ahər ka Yezu ya a Antiyos ni

¹⁹ Ka ya ti təkad Etiyən, təgri daliya ana ndam ya təfəki ahər ka Yezu ni ti, ndam ya təfəki ahər kà Yezu ni tədəvoru a kəsa ndahaŋ vu. Mis ndahaŋ e kidîŋ gatay bu tōru bədak e Fenisi, mis ndahaŋ tōru e Sipir, mis ndahaŋ ti ni tōru a Antiyos. Ay nday gani nani təhi ma ge Melefîti ana ndam *Zəde cilîŋ. ²⁰ Ku tamal nahkay nəŋgu ni, ndam Zəde ndahaŋ ya ga had Sipir akaba ga had Sireŋ ni tōru a Antiyos. Tōru tînjəa eslina ti təhi *Ma Məweni Sulumani àki ka Bay geli Yezu ana ndam ya nday ndam Zəde do ni daya. ²¹ Eslini Bay geli àvia nĵəda gayəŋ ana tay a, nahkay mis kay təgəskabá ma gatay na, mək təfəki ahər ka Bay geli.

²² Ndam ga Yezu ya a Zerəzalem ni tàra ticia ma gana ti təsləruru Barnabas a Antiyos. ²³ Òru ènjəa, èpia *sulum ge Melefîti ya àgray eslini na ti, àməria məbərur a. Àvi nĵəda ana tay, àhi ana tay tədəboru divi ga Bay geli àna huđ bələŋ, təmbrəŋ ba. ²⁴ Barnabas ti bay magray sulum, *Məsuf Nĵəlatani àniviyu dal-dal, àfəkia ahər ka Yezu a dal-dal daya. Nahkay ti mis ndahaŋ kay təfəki ahər ka Bay geli Yezu, təhurkiviyu ka ndam gayəŋ ni àkivu.

²⁵ Kələŋ gani Barnabas nakəŋ àsləka, òru a Tars ga mazalabiyu Sol. ²⁶ Àra àdia ahər a ti àzəbiyu

naŋ a Antiyos. Tàra tìnjia ti tìvi dèz afa ga ndam ga Yezu ye eslini ni. Mis dal-dal tèbu eslini, nahkay nday nakèŋ təcahi zlam ana tay. Mis tètalay ndam madəbay divi ga Yezu ni « ndam ge *Krist » enjenjeni ti a Antiyos.

²⁷ Ka sarta gani nani ti mis ndahan tāsłaka a Zeruzalem a, tòru a Antiyos. Nday gani nani ti ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit. ²⁸ Zal nahan àbu e kidin gatay bu, slimi gani Agabus. Eslini Məsuf Njəlatani àvi njəda, Agabus nakèŋ àhi ana mis ahkado ləwir gəđakani amadaya ka had a dek. Ləwir gani nani àdaya ti ka sarta ga Kəlot *bay gəđakani ga ndam Rom eđedın. ²⁹ Ndam madəbay divi ga Yezu ya a Antiyos ni tàra ticia ma ga Agabus na ti tədəm ku way way do máfəkad sɨngu ya ahar gayan əŋgət ni. Təbəhadə nahkay ti atəslərikaboru ana ndam məfəki ahàr ka Yezu ya ka had *Zude ni ga məjənaki tay. ³⁰ Nday nakèŋ tàra təbəhadə sɨngu na ti təbi a ahar vu ana ata Barnabas nday ata Sol, ti təhəlikaboru ana gəđakani ga ndam məfəki ahàr ka Yezu ya ka had Zude ni.

12

Məslər ge Melefit azaya Piyer a ahay ga daŋgay ba

¹ Ka sarta gani nani ti bay *Erot ənəkia ka məgri daliya ana mis ndahan e kidin ga ndam məfəki ahàr ka Yezu ni ba. ² Eslini àdəm təkad Zek wur ga məŋ ge Zeŋ àna maslalam, mək təkad. ³ Erot nakèŋ àra əsəra ere ye ti əgray ni àbəlafəŋa kà ndam *Zude a nahəma, àdəm təgəsia Piyer a. Àdəm nahkay ti ka sarta ga wuməri ge *dipeŋ ya zlam *miwisiŋeni àkibu bi ni. ⁴ Tàra təgəsia naŋ a ti təfiyu a ahay ga daŋgay vu. Eslini Erot nakèŋ àhi ana ndam slewja gayan tèdevu fad fad məlan fad təcayəy Piyer.

Əgray nahkay ti, awayay ti agraŋəŋa seriya kələŋ ga wuməri ga *Pak na kè meleher ga ndam Zude a. ⁵ Ka ya ti Piyer naŋ àvu a ahay ga daŋgay ni bu ni ti ndam məfəki ahàr ka Yezu ni təmbrəŋ mahəŋgali Melefit ndo.

⁶ Ga məlavad məlan gani ara aslay, Erot ara agraŋəŋa seriya ti, Piyer nakèŋ naŋ àvu e dəwir bu. Naŋ àvu e dəwir bu nahkay ti ndam slewja bebem cə təfəvù naŋ e kidin vu, təcayəy naŋ. Naŋ məwəlani àna jejirbi cə. Ndam slewja ndahan təcayəy mahay ga ahay ga daŋgay ni. ⁷ Eslini məslər ga Bay geli əŋgazlavu həya, nahkay məlan ya təfiyu Piyer ni əsladəy dal-dal. Məslər nakèŋ ənjiŋ kà jamaŋgay ge Piyer, epidekaba naŋ a. Àra epidekaba naŋ a ti àhi ahkado : « Cikaba weceweci. » Àra àhi nahkay ti jejirbi ni tāsłəkiaba a ahar ba ana Piyer a. ⁸ Mək məslər ni àhi ana Piyer keti : « Wəlvu àna maslpara gayak, bəvu kimaka gayak. » Eslini Piyer nakèŋ əgray akada ga məslər ya àhi ni. Àhi keti : « Fakabu məgudi gayak, dəbabiyu nu. » ⁹ Nahkay Piyer àdəbabiyu məslər ni, təhəraya a məlan ya təfiyu Piyer ni ba. Nğay ere ye ti məslər əgray ni jiri ti Piyer əsərkaba do. Àhi ana ahàr bi Melefit aŋgazli zlam akada e kisim mizideni bu cilin. ¹⁰ Nday nakèŋ tāsłəkafəŋa kà ndam slewja ye enjenjeni ya ti təcayəy ahay na, mək tāsłəkafəŋa kà nday ye cə ya təcayəy ahay na, kələŋ gani tòru tìnjəa kà mahay ge mite gəđakani ga ara na ti, mahay ni əzləkvaba ka ahàr gayan a. Nday nakèŋ təhəraya e mite va, təbu takoru e divi bu ni ti məslər ni əsləkafəŋa həya. ¹¹ Eslini Piyer əsərki ke ere ye ti əgravu ni dəma mba. Nahkay àdəm : « Nihi ti nəsəra Bay geli əslərkubiyu məslər gayan eđedınə. Melefit àhəŋgafəŋa nu kà Erot akaba kè ere ye ti ndam Zude amal tara təgru na. »

¹² Àra əjalakia ahàr ke ere ye ti

àgrakivu na ti, òru a magam afa ga Mari mən̄ ge Zeŋ ya təzalay Mark ni. Eslini afa ga Mari ti mis təvu dal-dal macakalavani, tahəŋgalay Melefit. ¹³ Piyer nakəŋ òru ènjəa ti àsi ahar ana mahay. Wur dahalay nahan̄ slimi gani Ruda, agri təwi ana Mari, àra ècia ge Piyer ya àsi ahar ana mahay na ti àra ga mabay slimi a ti məsər bay ya ti asi ahar ana mahay ni. ¹⁴ Àra àsəra dəŋgu ge Piyer a ti àdiki ana məmərani, àzləkiaba mahay a ndo, àcuhwakivoru ke mis ndahan̄ ni. Àra ènjikiva ka tay a ti àhi ana tay Piyer nan̄ àbu kà mahay e mite bu. ¹⁵ Nday nakəŋ təhəŋgrifəŋ təhi : « Nak ti arañja agray kur aw ? » Ruda nakəŋ àdəm : « Piyer Piyereni edefiŋ. » Nday nakəŋ təhi : « Tamal nahkay ti bi *məslər ge Melefit ya àvi ga majəgay nan̄ ni. »

¹⁶ Nday təbu tagray gejewi nahkay ti Piyer nan̄ àbu asi ahar ana mahay kekileŋa. Kələn̄ gani təzləkiaba mahay na ; tàra tipia nan̄ a ti àgria ejep ana tay a dal-dal. ¹⁷ Nday təbu təzlapaki ti Piyer nakəŋ àgri ahar ana tay ti təlakkabá, mək àŋgəhadí ere ye ti àgrakivu ni ana tay, ahəmamam Bay geli àzaya nan̄ a ahay ga dāŋgay ni ba ni. Kələn̄ gani àhi ana tay : « ŋgəhadumi ma gani ana ata Zek akaba bəza ga mən̄ geli ndahan̄ ni. » Àra àhia ma na ana tay a nahkay ti àhəraya, àsləka òru ka mələŋ nahan̄.

¹⁸ Mələŋ àra àsla ti ndam slewja ya tajəgay ahay ga dāŋgay ni tədi ahàr ana Piyer ndo ni ti, ɓəruv àtikaba ana tay a kwir kwir. Tədəm ahkado : « Àmbava àdoru eley ? » ¹⁹ Bay Erot àra ècia ma gana ti àdəm tādəbay nan̄. Tàra tādəba nan̄ a, tədi ahàr ndo ni ti, Bay Erot nakəŋ èhindifiŋa ma gana kà ndam slewja ya tajəgay ahay ga dāŋgay na. Nday təsər ere ye ti àgrakivu ka tay ni do ni ti, Erot nakəŋ àdəm tábazla tay a.

Kələn̄ gani Erot àsləka ka had *Zude a, òru ànjəhad a Sezare.

Məmət ga bay Erot

²⁰ Ka sarta gani nani bay *Erot àzumkia ɓəruv ka ndam Tir akaba ndam Sidoŋ a. Nahkay ti ndam ga kəsa nday nani təzlapakabá ga məslərbiyu mis afa ga bay ni ti təgri kam-kam, adaba təbu təŋgət zlam məzumani gatay ka had gayan̄. Tàra tìnjia a Sezare a ti təvi zlam ana Blastus gədakani ga ndam məgri təwi ana bay ni ti mājənaki tay ga man̄galabakabu tay akaba bay ni. Nahkay àfəkad vad gani.

²¹ Vad gani àra ènjia nday təbu eslini ti, Erot nakəŋ àbakabu azana ga bay gayan̄ mək ànjəhad e kərsi ga bay gayan̄ bu. Nan̄ àbu man̄jəhadani gappa nahkay ti àhi ma ana tay kè eri ge mis dek. ²² Mis ni tàra ticia ma gayan̄ na ti təzlah, tədəm ahkado : « Bay hini ya azlapay ni ti melefit, do ni ti mis hihirikeni do ! » ²³ Mis təbu təzlah nahkay ti *məslər ge Melefit àra àfəki arməwər ka Erot nakəŋ, adaba àgəskabá ma ge mis ya təhi na, àza ahàr gayan̄ akada ge Melefit na. Nahkay ti mekcehəd təzumaba nan̄ a, mək àmət.

²⁴ Kəlavad mis ndahan̄ ya təfəki ahàr ka Yezu fan̄ ndo ni təbu tici ma ge Melefit, mək təfəki ahàr ka Yezu. ²⁵ Ata Barnabas nday ata Sol tàra tìndeveriŋa təwi gatay a Zeruzalem a ti təsləka, təŋgoru ka mələŋ gatay ya təsləkabiya ni. Ka ya ti təsləka ni ti təzəkiva Zeŋ ya təzalay Mark na ju.

13

Təsləroru ata Barnabas nday ata Sol enjenjeni ka had ndahan̄

¹ A Antiyos ti mis ndahan̄ təbu təhəŋgri pakama ge Melefit ana ndam məfəki ahàr ka Yezu, mis ndahan̄ təbu təcəhi pakama ge Melefit ana tay. Nday gani nani ti ata : Barnabas, Simeyoŋ slimi

gayan nahan Nizer, Lisiyas zal Sireñ, Manayan ya tədəkkabu akaba bay *Erot ni, akaba Sol.² A vad nahan nday təbu təgəs ndəra, tazləbay Bay geli ti, *Məsuf Njəlatani əhi ma ana tay. Adəm : « Dəmuaba ata Barnabas nday ata Sol a, adaba nəhəlabə tay ga məgru təwi nahan a. »³ Təra ticia ma na ti təgəs ndəra keti, təhəngalay Melefit mək təbəki *ahar ka tay ga məgri *sulum ge Melefit ana tay. Təra təgria ana tay a nahkay ti təvi divi ana tay ga moroni ka həd ndahan.⁴ Məsuf Njəlatani əra əslərə ata Barnabas nday ata Sol nakəñ a ti tōru e Selewsi. Tōru tinjəa ti təcəliyu a *slalah ga yam vu, tōru ka həd Sipir.

Ata Barnabas nday ata Sol tagray təwi e Sipir

⁵ Tōru tinjəa a Salamiñ a ti tədi ahər ana ahay gərgərani ga *mahəngalavù Melefit ga ndam *Zəde, mək təhuriyu, təhi ma ge Melefit ana tay. Eslini ti Zeñ Mark nañ əbu akaba tay, əjanaki tay.⁶ Təra təsawadaba kəsə Sipir na bədək a Pafos a ti, tədi ahər ana zal Zəde nahan, slimi gani Bar-Yezu, nañ zal maharam. Adəm nañ bay mahəngaray pakama ge Melefit, ay ti əsəkəf malfadə.⁷ Nañ gani anjəhad afa ga zal Rom ya ti agur həd Sipir ni. Slimi ga bay ni Serjəs Polus, əsərə zlam a. Awayay mici ma ge Melefit dal-dal, nahkay əzəloru ata Barnabas nday ata Sol afa gani.⁸ Ay zal maharam ni ezirey tay, awayay ti zal Rom ni əfəki ahər ka Yezu ba. Zal maharam nani təzalay nañ əna mə Gres ti Elimes.⁹ Eslini *Məsuf Njəlatani əhuriviyu ana Sol dal-dal. (Sol ti təzalay nañ Pol daya). Məsuf Njəlatani ni əra əhuriviya ti Pol nakəñ əmənjaləñ ka zal maharam ni,¹⁰ mək əhi ahkado : « Nak ti wur ge *Seteni, nak zal cudad, nak bay magosay

mis, zlam sulumani dek kəwayay do. Nak ti akəmbərəñ magudar divi ga Bay geli ti ananaw ?¹¹ Nihi nahəma, ci ma goro ya nəhuk ni lala : Melefit ara atraf kur əna ahar gayan, kara kəwuluf. Ekipi fat va do duk abivoru ana vad ya ti Melefit aməmbərəñ matra6 kur ni. » Pol əra əhia ma na nahkay ti zal maharam ni əwuluf həya tatuf, əgia akadə maslaña ya ti nañ a ləvəñ bu na. Nahkay ambatvu, adəbay mis ga madafəña ahar a.¹² Bay məgur həd ni əra əpia ere ye ti əgravu na ti əfəki ahər ka Yezu, adaba ma ga Pol ya adəmki ka Bay geli Yezu ni əbələfəña dal-dal.

Ata Pol nday ata Barnabas tagray təwi a Antiyos ka həd Pisidi

¹³ Pol akaba ndam ya ti tagrak-abu təwi ni təcəliyu a *slalah ga yam vu, təsləka a Pafos a, tōru e Perzi ka həd Pəmfil. Eslini ti Zeñ Mark əsləkafəña kə tay a, əngoru a Zeruzalem.¹⁴ Nday nakəñ təsləka e Perzi a, tōru a Antiyos ka həd Pisidi. Vad *məpəsabana əra ənjiə ti təhuriyu a ahay ga *mahəngalavù Melefit vu, tənjəhad digəs-gəs.¹⁵ Eslini gədəkani ga ahay ga mahəngalavù Melefit ni tijeñgey ma ya e *Divi ge Melefit ya Məwiz əbəki ni bu ni akaba ma ga ndam ndahan ya təhəngaray *pakama ge Melefit ni. Təra tijeñga ti təslərkiyu mis ka ata Pol ge məhiani ana tay ahkado : « Bəza ga məñ geli ni, tamal pakama gekəli əbu ga məhiani ana mis mənğasvani ni ga məvi njədə ana tay ti, dəmum. »¹⁶ Nahkay Pol əcəkaba, adadəy ahar mək adəm : « Lekələm ndam *Izireyel ni akaba lekələm ndahan ya ti kəzləbum Melefit ni, bumu slimi.¹⁷ Melefit ga ndam jiba geli Izireyel ni adaba ata bəñ ga bəñ geli a. Ka ya ti ndam jiba geli nday ka həd Ezip ni ti Melefit əgray ti təwuday, nahkay təwuda. Kələñ gani adəfəki njədə gayan, əhələba

tay ka had nana àna ahar gayan a. ¹⁸ Kələn gani ka ya ti nday təbu a hud gili bu agray vi kru kru fad ni ti əbesia ana tay a. ¹⁹ Tòru tinjəa ka had Kanan a nahəma, Melefit àbazliaba jiba adəskəla ya ka had nani na ana tay a, mək àvi had gani ana tay. ²⁰ Zlam nday nani dek tàgravu ti agray vi diŋ diŋ fad àna kru kru zlam. Kələn gani àdiaba ndam magray seriya ana tay a duk àbivoru ana sarta ge Semiyel bay mahəngaray *pakama ge Melefit ni. ²¹ Kələn gani tihindifiŋa bay kə Melefit a, mək Melefit àdiaba Seyul ana tay a. Seyul ti naŋ wur ge Kis, ge dini ge Benjemen. Naŋ gani àgur tay vi kru kru fad. ²² Ay ka ya ti Melefit àwayay naŋ va do ni ti Melefit àdiaba Devit ana tay a ti mīgi bay gatay. Devit nakəŋ Melefit àgrakia sedi a, àdəm: “Nəŋgəta Devit wur ge Zese a. Bay ya ti nàdəbay ni ti naŋ; amagray ere ye ti nu nawayay ni dek.” * ²³ Nihi ti Melefit àdaba mis nahan e kidiŋ ga bəza hud ge Devit ba, àfakad naŋ Bay mahəngay ndam Izireyel, àgray akada ga pakama gayan ya àdəm ahaslani ni. Maslaŋa gani nani ti Yezu. ²⁴ Wudaka Yezu àra ànjəki ke tawi gayan nahəma, Zeŋ àhi ana ndam Izireyel dek ahàr àdəm tàmbatkaba majalay ahàr gatay a ti *tābaray kwa. ²⁵ Zeŋ àra èndeveriŋaba tawi gayan a wudak ti àhi ana mis: “Lekuləm kəhumi ana ahàr ti nu way? Bay ya ti lekuləm kəbum kəjəgum ni ti nu do. Nədəm nahəma, ka ya ti enindeveriŋaba tawi goro na ti bay gani amara. Naŋ ti nislə ga mepicehiaba ezewed ga kimaka gayan a do.”

²⁶ « Bəza ga mmawa, lekuləm bəza hud ga Abraham akaba lekuləm ndahan ya kəzləbum Melefit ni, pakama hini ya kicəm ni ti Melefit ahəngay mis àna naŋ. Melefit àhi pakama hini ti ana

leli. ²⁷ Ndam Zerəzalem akaba gəđakani gatay təsər Yezu ti naŋ *Bay gəđakani ya amara ni ndo, tici ma ga ndam mahəngaray pakama ge Melefit ya tijəŋgey kəla vad məpəsabana ni ndo daya. Nahkay tədəm təkad Yezu kwa. Təgray nahkay ti, tagra ere ye ti ndam mahəngaray pakama ge Melefit tədəm amagravu na. ²⁸ Ku tamal ndam Zerəzalem ni tənğətfəŋa zlam magudarani ga makadki naŋ di ndo nəŋgu ni, təhi ana Pilet təkad naŋ. ²⁹ Təgria zlam na dek akada ga pakama ya àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu na. Yezu àra àməta ti təzaya kisim gana kə təndal na, təfiyu e mindiviŋ vu. ³⁰ Ay ti Melefit àhəngaraba naŋ e kisim ba, àhəŋgriviya sifa. ³¹ Kələn gani Yezu nakəŋ àngazlivu ana ndam ya təsəka akaba naŋ e Gelili a, tòru akaba naŋ a Zerəzalem ni vad ehimeya. Nihi ti nday gani nani tagrakia sedi kə meleher ga ndam *Zəde a. ³² Leli gani hini day məhi *Ma Məweni Sulumani gani ana kəli. Ere gani nani ti Melefit àhibiya pakama gana ana ata bəŋ geli a kwa ahaslana, ³³ ay nihi ti àgria ere ye ti àhibiyu ana ata bəŋ geli na ana leli bəza gatay na. Àgray ti àna mahəngaraba Yezu e kisim ba, akada ya àbu məbəkiani a wakita ge Limis bu ni. A limis ye cə ni bu Melefit àdəm:

“Nak ti wur goro; kani ti nawayay ti mis təsər nu buk.” †

³⁴ « Melefit àdəmbiya amahəngaraba naŋ e kisim ba ti èzi ba. Àdəmki ma nahkay hi:

“Anəgri sulum goro ana kəli akada ya nədəm anəgri ana Devit ni.

Zlam gani nani ti *njəlatani, amandav day-day do.” ‡

³⁵ « Nahkay a məlan nahan bu a Wakita ge Melefit bu keti Devit

* 13:22 1 Semiyel 13.14; mənjay Limis 89.21.

† 13:33 Limis 2.7. ‡ 13:34 Izayi 55.3.

ədəm :

“Akavay divi ti bay nələtani gayak ni əzi e mindiviñ vu ba.” §

³⁶ « Devit ka sarta gayan ti əgria təwi ana Melefit akada ge Melefit ya əwayay na. Kələñ gani Devit nakəñ əməta, ənjikibiya ata bəjana, kisim gayan day əzia. ³⁷ Ay Bay ya ti Melefit əhəngaraba nañ e kisim ba ni ti, kisim gayan ni əzi ndo. ³⁸ Bəza ga mmawa, sərum lala : leli məhi ana kəli Melefit aməbərfəña zlam magudarani gekəli ni kə kəli a ti azuhva Yezu. Melefit əmbərfəña zlam magudarani gekəli kə kəli əna *Divi gayan ya əbu məbəkiani a wakita ge Məwiz ni bu na koksah. ³⁹ Ay azuhva təwi ge *Krist ya əgray ni ti Melefit ambərfəña zlam magudarani kə ndam ya təfəki ahər ke Krist na dek. ⁴⁰ Nahkay ti bumvu slimi, do ni ti zlam ya ti ndam mahəngaray pakama ge Melefit tədəmkibiyu ma ni ara agrakivu ke kəli. Ma gatay ya tədəmbiyu ni ti nihi :

⁴¹ “Lekələm ndam ya kədəmum pakama ge Melefit zlam masakani ni ti mənjumki ere ye ti nara nagrañ ni. Ere gani nani məgri ejep ana kəli ti kījijəma !

Anagrañ ti ka ya ti lekələm kəbum əna sifa mba ni.

Ere gani nani ti ku tamal maslaña əngəhadia ma gana ana kəli a nəngu ni, kəgəsumkabu do.” * »

⁴² Pol əra əhia ma gana ana tay a, ka ya ti nday ata Barnabas təhəraya a ahay ni ba ni ti, mis ya təbu eslini ni təhi ana tay : « A vad məpəsabana nahəñ ya amara ni ti nguma ga məhikivu pakama əki ka ma hini ana leli keti. » ⁴³ Mis təbu tedevu ti mis ndahəñ kay tədəboru ata Pol nday ata Barnabas. Nday nani ti ndam Zəde akaba mis ndahəñ ya tədəbay divi ga ndam Zəde

ga mazləbay Melefit ni. Nahkay ata Pol nday ata Barnabas nakəñ təzləpi ana tay, təvi nədə ana tay ti təgəskabu *sulum ge Melefit ya əgri ana tay ni, təmbrəñ ba.

⁴⁴ Vad məpəsabana əra ənjia nahəma, mis ga kəsa ni ahar gədəkani təra dek ga məbi slimi ana ma ya tədəmki ka Bay geli ni. ⁴⁵ Ndam Zəde ni təra tipia ndam ga kəsa na dek macakalavani ti təzumki bəruv ka tay, tənjəki ke mindivi Pol akaba ka məhiani ana mis pakama gayan ni ti ma ga malfada. ⁴⁶ Ata Pol nday ata Barnabas təra ticia pakama ga ndam Zəde na ti aṅgwaz əwər tay ndo, təhi ana tay vay-vay ahkado : « Ahər ədəm məhia ma ge Melefit na ana kəli ndam Zəde na enjia day. Ay nihi ti lekələm kəgəsumkabu pakama gani do ni ti, lekələm lekələmeni kədəfumkia kisləm ga mənğət *sifa ya əndav day-day do ni do. Əgia nahkay ti leli məhi ma gani ana ndam ya ti nday ndam Zəde do ni. ⁴⁷ Məhi ana tay nahkay ti adaba Bay geli əhi ana leli nahkay hi :

“Nəfəkad kur ti akada ge cəngel ni ga masladi mələñ ana ndam ga jiba gərgərani dek.

Nawayay ti kəhioru pakama əku ka nu ya nahəngay mis ni ana mis dek,

duk kə sliri ga mələñ.” † »

⁴⁸ Mis ya ti nday ndam Zəde do ni təra ticia ma ga ata Pol nday ata Barnabas na ti təmərvu, təzləbay Melefit azuhva pakama gayan ni. Eslini nday ya ti Melefit adaba tay ga mənğət sifa ya əndav day-day do ni na, nday dek təfəki ahər ka Yezu.

⁴⁹ Kələñ gani mis tədəmkioru pakama əki ka Bay geli, nahkay mis ga had ni dek ticia ma gana.

⁵⁰ Ay ndam Zəde ni tədəmki ma magədavani ka ata Pol nday ata Barnabas, ti wəl ya elimeni gatay

àbu, tazlɛbay Melefit ni akaba gɛdákani ga kɛsa ni tizirey ata Pol nday ata Barnabas. Nahkay ndam ga kɛsa ni tɛnjɛki ka mɛgri daliya ana ata Pol nakɛj, mɛk tɛgaraba tay ka had gatay na. ⁵¹ Ka ya ti ata Pol nday ata Barnabas tawayay taslɛka ni ti tɛtukaba had ga kɛsa na ka asak gatay a ga mɛdɛfiki ana tay arɛja gani gatay va do. Mɛk tɛslɛka, tɔru a Ikoniyum. ⁵² Ndam Antiyos ya tadɛbay divi ga Yezu ni tɛbu tɛmɛrvu, *Mɛsuf Njɛlatani ɛsliva a vu vu ana tay a.

14

Ata Pol nday ata Barnabas tagray tɛwi a Ikoniyum

¹ Ata Pol nday ata Barnabas tɔru tɛnjɛa a Ikoniyum a ti, tɛhuriyu a ahay ya ndam *Zɛde *tahɛngalavù Melefit ni vu keti. Eslini tɛhi ma ge Melefit ana tay : azuhva ma gatay ni mis kay tɛfɛkia ahàr ka Yezu a, ku ndam Zɛde ku ndam ya nday ndam Zɛde do ni daya. ² Ay ndam Zɛde ya tawayay mɛfɛki ahàr ka Yezu do ni tɛhi ma magɛdavani ana ndam ya nday ndam Zɛde do ni ti tizirey bɛza ga mɛj geli ye eslini ni. ³ Ku tamal nahkay nɛngu ni, ata Pol nday ata Barnabas tɛpɛsa kay a Ikoniyum a. Ka ya ti nday tɛbu eslini ni ti nday tɛbu tɛfɛki ahàr ka Bay geli lala, nahkay tɛhi ma ge Melefit ana mis vay-vay, aɛgwaz àwɛrki tay do. Nahkay Bay geli àvi njɛda ana tay ga magray zlam gɛrgɛri kay ya ti mis tɛpi day-day ndo ni. Bay geli àgray nahkay ti, àdafaki ti pakama gatay ya tɛhi ana mis àki ka sulum gayan ni ti jiri edefɛj. ⁴ Nahkay ndam ga kɛsa nani tɛdevu mɛlanj cɛ : mis ndahanj ga ndam Zɛde ni, mis ndahanj ti ni ga ndam *asak ga Yezu ni.

⁵ Eslini ti ndam Zɛde akaba nday ya ndam Zɛde do ni akaba gɛdákani

gatay tawayay tɛgri daliya ana ata Pol nday ata Barnabas, tawayay tabazl tay àna akur. ⁶ Ndam asak nakɛj tɛra ticia ma gana ti tàcuhway, tɔru gwar a kɛsa vu ka had Likawuni. Kɛsa nday nani ti Listir, Derbi akaba kɛsa ndahanj ci6-ci6eni ni. ⁷ Nday nakɛj tɔru tɛnjɛa eslina ti tɛhi *Ma Mɛweni Sulumani ana mis.

Ata Pol nday ata Barnabas tagray tɛwi e Listir

⁸ Zal dɛra nahanj àbu e Listir, nanj manjɛhadani adaba ɛcikaba koksah, àsawaday day-day ndo kwa ke miwivu gayan. ⁹ A vad nahanj nanj àbu abi slimi ana ma ga Pol ya adɛm ni ti, Pol nakɛj àmɛnjɛlanj, ɛpi ti zal dɛra ni àfɛkia ahàr ka Yezu a, Yezu ahɛngaraba nanj a tata. ¹⁰ Nahkay Pol adɛm kay kay, àhi ahkado : « Cikaba, kicik jik àna asak gayak ! » Zal dɛra ni àra ɛcia ma ga Pol na ti ɛcikaba carakum, asawaday. ¹¹ Mis dal-dalani ga kɛsa ni tɛra tɛpi ere ya Pol àgray na ti tɛzlah àna ma hɛma ga had Likawuni, tɛdɛm ahkado : « Melefit geli tɛslɛkabiya e melefit ba, tɛmbavu mis, tɛhɛrkiaya ke leli a ! » ¹² Nahkay tɛzalay Barnabas Zɛs, Pol ti ni tɛzalay nanj Hermes, adaba nanj bay mɛhi ma ana mis.* ¹³ Ahay gɛdákani ge Zɛs ni ti ka ma ga kɛsa. Bay misliɛj zlam ana Zɛs ni ɛngɛledɛbiyu kokur àna vay-vay ga zlam, àhɛlbiyu àbɛhad tay kà mahay ga ahay ni ge misliɛjieni ana ata Pol nday ata Barnabas nakɛj. Mis macakalavani ni day tawayay ti màgray nahkay.

¹⁴ Ndam *asak ni tɛra ticia ere ye ti ndam ga kɛsa ni tawayay tɛgri ana tay na ti tɛgɛzlehkaba azana ka vu gatay a kwar kwar ga mɛdɛfiki ana mis macakalavani ti tawayay ere ye ti atɛgri ana tay ni do, mɛk tàcuhwakivoru ka tay àna

* **14:12** Zɛs ti nanj bay ge melefit ga ndam Gres. Hermes ti melefit ya ti ahɛngri pakama ga Zɛs ana mis ni.

zlahay. ¹⁵ Tèhi ana tay ahkado : « Ndam geli, kəgrum nahkay ti kamam ? Leli ti mis hihirikenî akada kuli ni timey ! Māra afa gekuli a ti ga māhi *Ma Məweni Sulumani ana kuli ti kəmbərənum təwi gekuli masakani akada ya kəgrum nihi ni. Mawayay ti kəhəngrumioru ahār a had ana Melefit Bay ge sifa ni. Naŋ ti àgraya mələŋ ya agavəla, had, dəluv gədakana akaba zlam ya təvu a hud gatay vu ni dek. ¹⁶ Ahaslani ti əmbrəŋ mis ga had gəgərani dek ti tāgray ere ye ti təwayay ni zlam gatay. ¹⁷ Ku tamal nahkay nəŋgu ni, aŋgazlivu ana tay àna zlam sulumani ya agra ana tay ni : əsləribiyu avər ana mis e melefit bu ni ti təŋgətiki zlam ka vədaŋ àna sarta gani. Avi zlam məzumani ana tay ti tāmərvu. » ¹⁸ Ku tamal ndam asak ni təhia ma ana tay a nahkay nəŋgu ni, wudaka təcəfəŋa mis dal-dalani na kə misliŋi zlam ana tay a ti, təgraviya daliya dal-dal.

¹⁹ Kələŋ gani ndam *Zude ya a Antiyos ya ka had Pisidi ni akaba nday ya a Ikoniyum ni tārə e Listir a. Tārə tənja ti təcəmkî ma magədavani àki ka ndam asak ni, mək mis dal-dalani ni təcəskabá ma gatay na. Eslini mis nakəŋ tizligi Pol àna akur ga makad naŋ. Tārə tizligia naŋ a nahkay ti təcəmə àməta, mək təcəjahaba naŋ a kəsa ni ba, təmbərbu naŋ bəlah. ²⁰ Ay ka ya ti ndam madəbay divi ga Yezu ni təcakalakiva nahəma, Pol nakəŋ ecikaba, mək aŋgoru a kəsa ni vu. Həŋəŋ gani təsləka nday ata Barnabas a, tōru e Derbi.

Ata Pol nday ata Barnabas tanjoru a Antiyos ka had Siri

²¹ Tōru tənja e Derbi a ti təhi Ma Məweni Sulumani ana mis, nahkay mis kay təcəbay divi ga Yezu. Kələŋ gani təsləka, təŋga e Listir a. Təsləka eslina ti təŋga a Ikoniyum a, mək təsləka a Ikoniyum a ti təŋga a Antiyos ya

ka had Pisidi na. ²² A kəsa nday nani bu ni ti təvia njədə ana ndam madəbay divi ga Yezu a. Tèhi ana tay ahkado : « Fumki ahār ka Yezu lala, kəmbərənum ba. » Tèhi ana tay keti : « Tamal mawayay məhuriyani a *Məgur ge Melefit vu ti ahār ədəm məcaka daliya dal-dal day kwa. » ²³ Təcəba gəđakani e kidin ga ndam ya təfəki ahār ka Yezu ni ba ka kəsa ka kəsa, mək ndam *asak nakəŋ təcəs ndərə akaba təhəŋgali Melefit ana tay. Eslini təmbrivu tay a ahar vu ana Bay geli, adaba nday nani təfəkia ahār a palam.

²⁴ Kələŋ gani təsləkaba ka had Pisidi a, tōru ka had Pemfli. ²⁵ Tōru tənja e Perzi a ti təhi ma ge Melefit ana mis, mək təsləka, tōru a Atali. ²⁶ Eslini ti təcəliyu a *slalah ga yam vu, təŋga a Antiyos a. A kəsa nani bu ka ya ti tənja ke təwi gatay ni ti, təbivü tay a ahar vu ana Melefit ga magray təwi àna sulum gayəŋ. Təwi nani ti tіндеverinababiya.

²⁷ Tārə tənja nahkay ti təzalakabu ndam məfəki ahār ka Yezu ni dek, təŋgəhadî ere ye ti tāgray àna njədə ge Melefit ni dek ana tay, təŋgəhadî ana tay ahəmamam Melefit əvi divi ana ndam ya ti nday ndam *Zude do ni ga məfəki ahār ka Yezu ni daya. ²⁸ Eslini tənja had akaba ndam məfəki ahār ka Yezu ni agray kiya bal.

15

Mekeli kədi ana ndam ya nday ndam Zude do ni

¹ Mis ndahaŋ təsləka ka had *Zude a, tārə a Antiyos a. Tārə tənja ti təcəhi zlam ana ndam məfəki ahār ka Yezu ye eslini ni, təhi ana tay ahkado : « Ahār ədəm *təkeli kədi ana kuli akada ge Məwiz ya ədəm a wakita gayəŋ ni bu ni kwa. Tamal kəgrum akada gayəŋ ya ədəm ni do ni ti, Melefit əhəŋgay kuli do simiteni. » ²⁻³ Tārə təcəma pakama na nahkay ti ata Pol nday ata Barnabas təcəskabu pakama

gani nani ndo simiteni. Nahkay gejewi gəɗakani àhəraya e kidɪŋ gatay akaba ndam ya təsləkabiya ka haɗ Zude ni ba. Eslini ndam məfəki ahàr ka Yezu ya a Antiyos ni təvi sɪŋgu ge divi ana ata Pol nday ata Barnabas akaba mis gatay ndahan mək təsləroru tay a Zeruzalem ga mihindifiŋbiya ma gana kà ndam *asak akaba gəɗákana ye eslini na. Nahkay təsləka. Ka ya ti təbu takoru ni ti təsləkaba ka haɗ Fenisi akaba haɗ *Samari a, tǎŋgəhadɪ zlam ya àgravu ni ana ndam ga Yezu ya nday təbu ka haɗ nday nani ni ; təhi ana tay ahəmamam ndam ya nday ndam *Zude do ni təfəki ahàr ka Yezu ni. Nday nakəŋ tǎra ticia ma ga ata Pol nday ata Barnabas na ti təmərɜu dal-dal.

⁴ Ata Pol nakəŋ tòru tɪnjua a Zeruzalem a ti, ndam asak ga Yezu akaba ndam ga Yezu ndahan ni dek akaba gəɗákani gatay ni tǎgəskabu tay. Eslini ata Pol nakəŋ tǎŋgəhadɪ ere ye ti tǎgray àna njəɗa ge Melefit ni dek ana tay. ⁵ Ay ndam *Feriziyen ndahan ya təfəki ahàr ka Yezu ni təbu eslini. Tǎra ticia ma ga ata Pol na ti tɪcikaba, tǎɗəm ahkado : « Ahàr àɗəm təkeli kɛɗi ana ndam ya nday ndam Zude do, təfəki ahàr ka Yezu ni kwa. Ahàr àɗəm nday gani tǎgəskabu *Divi ya təbu məbəkiani a wakita ge Məwiz ni bu ni daya. »

⁶ Nahkay ndam asak ni akaba gəɗákani ni tǎŋgasvu ga mazlapakiani ka ma gani nani. ⁷ Eslini gejewi àhəraya e kidɪŋ gatay ba dal-dal. Nahkay Piyer ècikaba, àhi ana mis ni ahkado : « Bəza ga mmawa, kəsəruma kwa ahaslani Melefit àdaba nu e kidɪŋ gekəli ba ti nàhi *Ma Məweni Sulumani ana nday ya nday ndam Zude do ni, ti təfəki ahàr ka Yezu. ⁸ Melefit ti àsəra ere ye ti àniviyu ana mis a məbərɜv vu na. Àvi *Məsuf Njəlātani àna tay akada ya àvi ana leli ni ga madafakiani àgəskabá

tay a. ⁹ Ècirkaba leli ndam Zude ni akaba tay a ndo simiteni. Àbarafəŋa zlam magudarani kà tay a, tigia njəlātana adaba təfəkia ahàr ka Yezu a. ¹⁰ *Divi ge Melefit ya təbu məbəkiani a wakita ge Məwiz ni bu ni ti zlam zləzladani. Ku ata bəŋ geli, ku leli leleni tekeɗi məbəsəbiyu zlah-zlah. Nihi ti kəfɜmki ŋgasa ka tay ya ti nday ndam Zude do ni tǎɗəbay divi gani kwa ti kamam? Tamal kəgrum nahkay ti kahəŋgalum ma ge Melefit timey! ¹¹ Leli məsəra Melefit ahəŋgay leli ti adaba məkela kɛɗi a palam do. Ahəŋgay leli ti azuhva təwi ga Bay geli Yezu ya àgri ana leli àna sulum gayar ni. Ahəŋgay leli ti akada ya ahəŋgay tay ni daya. »

¹² Eslini mis macakalavani ni dek te-te, təbi slimi ana ma ga ata Barnabas nday ata Pol ni. Ata Barnabas nakəŋ tǎŋgəhadɪ təwi gatay ya tǎgray e kidɪŋ ga ndam ya nday ndam Zude do ni bu ni ana tay. A pakama gatay ni bu nahəma, tǎɗəm Melefit àvia njəɗa ana tay ga magray zlam gərgərani ya mis tɪpi ɗay-ɗay ndo na dal-dal. ¹³ Ka ya ti ata Barnabas nakəŋ təmbrəŋa zlapay na ti Zek ècikaba, àɗəm ahkado : « Bəza ga mmawa, bumi slimi ana pakama goro ni. ¹⁴ Simu àŋgəhadɪa ana leli a ahəmamam kwa ahaslani Melefit àmənjaləŋ ana ndam ya nday ndam Zude do ni ga madaba ndam gayar e kidɪŋ gatay ba daya. ¹⁵ Pakama ga Simu ya àɗəm ni bəlanjani akaba ga ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit ni, adaba a wakita gatay ni bu Melefit àɗəm :

¹⁶ « Kələŋ gani ti anarŋa, anələmaba ahay ge Devit ya àmbəɗ na.

Anəhəlababa akur ga ahay ya àmbəɗ na,

enedezlvaya nahan àna tay ka mələŋ gana.

¹⁷ Nahkay mis dek atadəbay nu Bay Melefit ;

nday ya nday ndam Zude do,
nəzalay tay
ge migi ndam goro ni dek atadəbay
nu.

Nu Bay Melefit nədəm nahkay,
nu ya ti nagra y ere ye ti nədəm
anagra y ni dek ni.

¹⁸ Zlam gani nani ti wudaka nəgraya
məlaŋ a ti

nəsəra kwa ahaslana anagra y.” * »

¹⁹ Zek əhi ana tay keti : « Əgia Melefit ədəma nahkay zla nahəma, nu nədəm məfumki ŋgasa ga magray zlam zləzladani ka ndam ya nday ndam Zude do, tawayay mədəbay divi ge Melefit ni ba. ²⁰ Ere ye ti magray ni ti, hojo məbumiki wakita ana tay, məhumi ana tay ahkado : “Kəhəpəđum aslu ga pəra ba, adaba əbələfəŋ kə Melefit do ; kəgrum mesəwehvu ba ; kəhəpəđum aslu ga zlam ya təmərdəy məmərdəni ni ba, kəzumum mimiz ba daya.” ²¹ Divi ge Melefit ya Məwiz əbəki ni ti, kwa ahaslani təbu tədəfiki ana mis a kasa gərgərani bu dek, tijeŋgey ma gani a ahay gərgərani ga *mahəŋgalavù Melefit bu kəla vad *məpəsabana lu daya. »

*Təslərikaboru wakita ana ndam
ga Yezu ya nday ndam Zude do ni*

²² Zek əra ədəma ma nahkay nahəma, ndam *asak ni, gəđəkani akaba ndam ga Yezu ndahaŋ ye eslini ni dek tədəm atədəba mis e kidiŋ gatay ba, ataslərioru tay ana ndam Antiyos ni akaba ata Pol nday ata Barnabas. Nahkay tədaba Zud ya təzalay naŋ Barsabas na akaba Silas a, adaba nday cəeni ndam ga Yezu dek ticiiki ma ana tay. ²³ Təvi wakita ana tay ga məzikabani ana ndam Antiyos ni, təbəki ka wakita ni nahkay hi :

« Leli bəza ga məŋ gekəli, leli ndam asak ga Yezu akaba gəđəkani ni məgri sa ana kəli, lekələm bəza ga məŋ geli, lekələm ya ti ndam

*Zude do, kanjəhadum a Antiyos, ka had Siri akaba ka had Silisi ni. ²⁴ Micia mis ndahaŋ ticik afa geli, tōru afa gekəli. Tōru tijeŋgey ti tiwisirikaba ahər ana kəli a, təvi majalay ahər ana kəli ana pakama gatay ya təhi ana kəli ni. Təgray nahkay ti, leli məvi divi gani ana tay ndo simiteni. ²⁵ Nahkay zla nahəma leli dek ka ahar bələŋ mədaba mis a ga məslərani afa gekəli a. Nday gani atorukaboru akaba ata Barnabas nday ata Pol. Ata Barnabas nday ata Pol ti mawayay tay dal-dal, ²⁶ təgri təwi ana Bay geli Yezu *Krist ; ku tamal tabazl tay azuhva təwi gatay ya tagray ni nəŋgu ni, aŋgwaz əwərki tay do. ²⁷ Ndam ya ti mədaba tay a ni ti ata Zud nday ata Silas. Nday gani atəŋgəhadiba ere ye ti məbiki ana kəli ka wakita na daya. ²⁸ Pakama gani nani ti nihi : *Məsuf Njələtani akaba leli mədəm məfəki ŋgasa ga magray təwi zləzladani ndahaŋ ke kəli do, si kəgrum zlam ya ti ahər ədəm leli dek magray ni kwa. Zlam gani nday hi : ²⁹ Kəhəpəđum aslu ga pəra ba ; kəzumum mimiz ba ; kəhəpəđum aslu ga zlam ya təmərdəy məmərdəni ni ba ; kəgrum mesəwehvu ba daya. Tamal zlam nday nani dek kəgrum do nahəma, akanjəhadum ana sulumani. Məmbərki pakama geli nahkay. »

³⁰ Nahkay təsləroru nday ya ti tədaba tay a ni. Nday nakəŋ təsləka, tōru a Antiyos akaba ata Pol nday ata Barnabas. Tōru tijeŋgey ti təzalakabu ndam ga Yezu ye eslini ni, təvi wakita ni ana tay. ³¹ Təra tijeŋgey wakita na ti əməria məbərur ana tay a dal-dal, adaba əvikiva njədə ana tay a. ³² Ata Zud nday ata Silas ti nday ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit. Nahkay təhia pakama gərgərana kay ana ndam ga Yezu ye eslini na, təvi njədə ana

tay ti anḡwaz àwər tay ba. ³³ Nday nakəṅ təpəsiyu eslini gosku 6al. Kələṅ gani ndam ga Yezu ni təvi divi ana tay ga mənḡgukiani ka ndam ya təslərbiyu tay ni, təhi ana tay təsləka àna sulumana. [³⁴ Ay Silas àdəm àsləka do, anjəhad a Antiyos huya.] ³⁵ Ata Pol nday ata Barnabas day tənḡhad a Antiyos. Eslini nday akaba mis ndahaṅ kay təhi *Ma Məweni Sulumani ana mis, təcahi pakama ga Bay geli ana tay daya.

Ata Pol nday ata Silas takoru ka had ndahaṅ

³⁶ Tàra tàgra gosku 6al a Antiyos a ti Pol àhi ana Barnabas : « Manḡgoru a kəsa ya ti məhibiyu pakama ga Bay geli ana mis ye eslini ni bu ni dek, ti məmənḡjiyu bəza ga mənḡ geli ye eslini ni akaba ti məsər manḡhad gatayani. » ³⁷ Barnabas nakəṅ àgəskabá ma ga Pol na, ay ti àdəm azəkivu Zeṅ ya təzalay Mark ni ju. ³⁸ Pol àra ecia ma na ti àhənḡrifəṅ, àhi : « Məzəkivu naṅ ba, adaba ka ya ti leli ka had Pemfili ni ti àsləkafəṅa kè leli a, àwayay magrakabu təwi akaba leli ndo. » ³⁹ Ata Pol nday ata Barnabas ticivu àki ka ma ga mazay Mark ni ndo, nahkay nday nakəṅ tèdevu. Barnabas àzay Mark, təcəliyu a *slalah ga yam vu, tòru e Sipir. ⁴⁰ Pol ti ni àzay Silas ; ndam ga Yezu ye eslini ni təhənḡgalay Bay geli ti mənḡri sulum gayan ana tay, mək ata Pol nday ata Silas təsləka ⁴¹ ka had Siri a, tòru gwar ka had Silisi. A kəsa ya tənḡja ni vu lu, Pol àvikivu nḡda ana ndam ga Yezu ya *təcakalavu eslini ni.

16

¹ Nahkay ata Pol nakəṅ təsləka ka had Silisi a, tòru e Derbi akaba e Listir. E Listir ti wur dagwa nahaṅ àbu, slimi gayan Timote. Mənḡani wur Zəde, adəbay divi ga Yezu ; bənḡani zal Gres. ² Ndam ga Yezu

ya e Listir akaba a Ikoniyum ni dek tədəm Timote ti mis sulumani. ³ Eslini Pol awayay azay naṅ ti māsawadoru akaba tay, nahkay àzay naṅ, *əkeli kədi. Pol àgri ana Timote nahkay ti azuhva ndam *Zəde ye eslini ni, adəba nday dek təsəra bənḡ ga Timote ti zal Gres. ⁴ Kələṅ gani ata Pol nakəṅ təsləka, tòru kama. A kəsa ya tənḡja ni vu lu tənḡhad ma ga ndam *asak akaba ga gəđakani ya a Zeruzalem ya tədəm ni ana ndam ga Yezu ye eslini ni. Tàra tənḡhadia ana tay a nahkay ti təhi ana tay tənḡskabá ma gana. ⁵ Nahkay ndam ya təfəki ahər ka Yezu a kəsa nday nani bu ni dek tənḡgətkivu nḡda, kəlavad mis ndahaṅ day təfəki ahər ka Yezu.

Melefit àhi ana Pol mòru e Mesedəweṅ

⁶ Ata Pol nakəṅ təbu takoru gwar ka had Azi ti, *Məsuf Njəlatani àcafəṅa tay ga moru məhi ma ge Melefit ana mis ye eslini na. Nahkay təsləka, tòru gwar ka had Firizi akaba ka had Galasi. ⁷ Tòru tənḡja ka had Misi a wudak ti tawayay təhuriyu ka had Bitini, ay Məsuf ga Yezu àcafəṅa tay a. ⁸ Nahkay təsləkaba ka had Misi a, tòru kə gəvay ga dəluv a Truwas. ⁹ Nday təbu eslini ga malavad ti kisim èzidekivu ka Pol, èpi zal Mesedəweṅ micikeni jika, àhənḡgalay naṅ, àhi : « Ru afa geli e Mesedəweṅ, kəjənaki leli ti ! » ¹⁰ Kələṅ ge kisim mizideni ga Pol ni ti mawayə morana e Mesedəweṅ a, adəba məsəra Melefit àzala leli ga məhi *Ma Məweni Sulumani ana ndam ga had nana. ¹¹ Nahkay məcəliyu a *slalah ga yam vu a Truwas, məsləka mòru suwwa a Samotras. *Həjən gani mòru a Neyapolis ; mòru mənḡja ti məhəraya a slalah ga yam ni ba, ¹² mòru e Filip. Kəsa gani nani ti kəsa gəđakani ga had Mesedəweṅ.

* 16:11 Samotras ti had e kidinḡ ga yam bu.

Ndam *Rom kay tənjuhədə eslina. Mòru mìnjuhə ti mənjuhəd vad 6al.

Ere ye ti ata Pol nday ata Silas tğray e Filip ni

¹³ A vad *məpəsabana ba ti məhəraya a kəsə ni ba, mòru gwar a zalaka bu, mədəm mədi ahər ana mələŋ ga mahəŋgalavù Melefit eslini. Mòru mìnjuhə ti mədi ahər ana wəl macakalavani mək mənjuhəd məzləpi ana tay. ¹⁴ Wal nahaŋ əbu e kidin gatay bu slimi gani Lidi. Nan wur Tiyatir, təwi gayan məsəkmuru azana ndize-ndizeni ga sinu kayani, naŋ əbu əzləbay Melefit daya. Ka ya ti naŋ əbu abi slimi ana ma ga Pol ya ədəm ni ti Bay geli əgray ti wal ni mīci ma gani ti məgəskabu lala. ¹⁵ Kələŋ gani *təbaray naŋ akaba ndam ga huđ ahay gayan dek. Təra təbara tay a ti wal ni əzəloru leli afa gani, əhi ana leli ahkado : « Tamal kəsəruma nu nəbu nəfəki ahər ka Bay geli eđedīŋ ti dəguma, kənjuhəduma afa goro a. » Nahkay əfəki ŋgasa ke leli, mòru.

¹⁶ A vad nahaŋ məbu makoru ka mələŋ ga mahəŋgalavù Melefit ni ti, məbakabu ahər akaba wal nahaŋ. Wal nani ti evidi ge mis ndahaŋ. Seteni əniviyu a ahər bu, ədəfiki ere ye ti amara magravu ni. Nahkay ndam ya ti wal ni evidi gatay ni tənğət sinu kay əna pakama gayan ya ti əhia ana mis a, ere gani əgravu eđedīŋ ni. ¹⁷ Eslini wal nakəŋ ənjəki ka mədəboru leli akaba Pol e metelin vü. Əzlah, ədəm : « Ndam nday hini ti tğri təwi ana Melefit naŋ agavəla drin ! Tədəfiki ana kəli divi ya akənğətum sifa əna naŋ ni ! » ¹⁸ Əzlah, ədəm ma ni nahkay vad ehimeya. Kələŋ gani əwərikabá bəruv ana Pol a, nahkay Pol nakəŋ əmbatkibiyu ma ka wal ni mək əhi ana seteni ya əniviyu ni ahkado : « Nəhuk əna *slimi ga Yezu *Krist, həraya a wal hini ba ! » Eslini seteni ni əsləkiaba

ana wal na həya. ¹⁹ Seteni ni əra əsləkiaba ana wal na ti, ndam ya ti wal ni evidi gatay ni təsəra wal ni amənğəti sinu ana tay va do. Nahkay tğəs ata Pol nday ata Silas, təğəjəhoru tay ka mələŋ ya mis təcakalavu ga magray seriya ni. ²⁰ Tòru tinjuhə əna tay eslina ti təhi ana ndam magray seriya ni ahkado : « Ndam nday hini təbu tagudar kəsə geli. Nday ti ndam *Zəde, ²¹ təcahi zlam ana mis, ay ere ye ti təcahi ana tay ni ti leli ndam *Rom əgəski məgəskabu do, məgray do simiteni. »

²² Mis dal-dalani ni təra ticia ma na ti nday day təzumkia bəruv ka ata Pol nday ata Silas a. Eslini ndam magray seriya ni təhi ana ndam slewja gatay ti təcakwakia zlam ka ata Pol nday ata Silas a, mək təzləb tay əna aday. ²³ Təra təzləbə tay a dal-dal ti təbiyu tay a ahay ga daŋgay vü, mək təhi ana bay məjəgay ahay ga daŋgay ni ti məbi slimi ana tay lala. ²⁴ Bay məjəgay ahay ni əra əcia ma gatay na ti, əhəl ata Pol nday ata Silas nakəŋ, əbiyu tay a mələŋ nahaŋ vü ca-ca a huđ ga ahay ga daŋgay ni vü. Eslini naŋ nakəŋ əwəlfəŋ asak gatay dwa dwa kə damkoluk.

²⁵ A huđ ya vad nahəma, ata Pol nday ata Silas nakəŋ tahəŋgalay Melefit, tidii limis ; ndam daŋgay ndahaŋ ni təbu təbi slimi ana zlam gatay ya tagray ni. ²⁶ Nday dek təbu tagray nahkay ti huđ ədaday dal-dal, asak ga ahay ga daŋgay ni ədaday daya. Eslini ti mahay ga ahay ni dek təzləkvaba bəŋə bəŋə, zlam ya təwəl ndam daŋgay əna naŋ ni dek təpicheva wir wir. ²⁷ Bay məjəgay ahay ga daŋgay ni əra əpidəkva, əpi ti mahay ga ahay ga daŋgay ni bəŋə bəŋə nahəma, əradaya maslalam gayan a, awayay akad ahər gayan əna naŋ. Əgray nahkay ti adaba əhi ana ahər ndam daŋgay ni təcuhwa. ²⁸ Ay Pol əzlah,

àhi ahkado : « Kègri arañja ana ahàr gayak ba, leli dek màbu ahalay. »
²⁹ Nan nakəŋ àra ècia ma ga Pol na ti àdàm tãzibiya ceŋgel a. Tàra tãzibiya ceŋgel na ti àcuhwiyu ka melaŋ ya àbiyu ata Pol nday ata Silas ni. Òru ènjua eslina ti agəgər sla6-sla6, àbəhadí mirdim ana tay meleher ndi6 ana had. ³⁰ Kələŋ gani àhəlaya tay a dala va, mək àhi ana tay ahkado : « Bəbay goro ni, nàgray mam ti Melefit ahəŋgay nu ni mam ? » ³¹ Nday nakəŋ tãhəŋgrifəŋ, tãhi : « Fəki ahàr gayak ka Bay geli Yezu. Nahkay Melefit amahəŋgay kur akaba ndam ga huđ ahay gayak. » ³² Mək tãhi ma ga Bay geli ana tay akaba ndam ga huđ ahay gayan ni dek. ³³ A huđ ga mələvad gani nani bu bay majəgay ahay ga daŋgay ni àhəl ata Pol nday ata Silas, àra àbarikia ambələk gatay ni ana tay a. Nday day tàbaray naŋ akaba ndam ga huđ ahay gayan ni dek àna slimu ga Yezu həya. ³⁴ Kələŋ gani bay majəgay ahay ga daŋgay nakəŋ àhəliyu tay a ahay vu ga məzum zlam. Nday tãbu təzum zlam ti naŋ nakəŋ àmərva dal-dal akaba ndam ga huđ ahay gayan na dek, adaba tãfəkia ahàr ke Melefit a.

³⁵ Melaŋ àra əsla ti ndam magray seriya ni tãslərbiyu mis afa ga bay majəgay ahay ga daŋgay ni ga məhiani : « Baya mis cəeni na. »
³⁶ Bay majəgay ahay ga daŋgay ni àra ècia ma na ti, àhəŋgri ma gani ana Pol, àhi ahkado : « Ndam magray seriya ni tãslərbiya mis a, tãdəm nàbaya kəli a. Nihi ti hərəmuyi e mite vu, sləkuma àna sulumana. » ³⁷ Eslini Pol àhi ana ndam ya tãslərbiyu tay ni ahkado : « Leli ndam Rom ti tэгəs leli, tàgrafəŋja seriya kè leli àna divi gana ndo, təzlə6 leli kè meleher ge mis macakalavani, tábaya leli a daŋgay ba, nihi ti tãdəm māsłəka akal-akal a nahkay ti, məgəskabu

aw ? Aha, məgəskabu do. Tamal tawayay nahkay ti nday ndayani àna ahàr gatay tãra tábaya leli a. »
³⁸ Nahkay mis ya ti tãsləruru tay ni tòru təŋgəhadí ma ni ana ndam magray seriya ni. Nday nakəŋ tãra ticia ata Pol nday ata Silas nday ndam Rom ti tàgra aŋgwaz a dal-dal. ³⁹ Nahkay nday nakəŋ tərəkia ka ata Pol a, təgri kam-kam ana tay, tábaya tay a ahay ga daŋgay ni ba, mək tãhəŋgalay tay ti tãsləkaba a kəsa ni ba. ⁴⁰ Ata Pol nday ata Silas tãra tãhəraya a ahay ga daŋgay ni ba ni ti tòru afa ge Lidi. Eslini tábakabu ahàr akaba ndam məfəki ahàr ka Yezu, tãvi nɔdà ana tay, mək tãsləkaba a kəsa ni ba.

17

Ata Pol nday ata Silas tagray tawi a Tesalonik

¹ Ata Pol nakəŋ tòru a Amfipolis, tãsləka eslina tòru a Apoloni, tãra tãsləka eslina keti tòru a Tesalonik. A Tesalonik ti ahay ga ndam *Zude ya tahəŋgalavù Melefit ni àbu.
² Eslini Pol àhuriyu a ahay ni vu akada gayan ya agray kəla vad *məpəsabana ni. Vad məpəsabana mahkar ka mahar ka mahar àhuriya a ahay ni va, təzłapakia ka pakama ya àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni ba akaba nday ye eslini na. ³ Nahkay àdəfiki ma ge Melefit ana tay, àdəm ahàr àdəm *Krist *Bay gəđakani ya amara ni məcakay daliya, məmət, mək məŋgaba e kisim ba kwa. Àhi ana tay ahkado : « Krist Bay gəđakani ya amara ni ti nani Yezu ya nəhi ma gani ana kəli ni. »

⁴ Eslini ndam Zude 6al gani tэгəskabá ma ga Pol na, tigia ndam ga ata Pol nday ata Silas a. Ndam *Gres ya tãzłəbay Melefit ni kay akaba wál kay 6al ya ti zlam gatay tãbu ni tigia ndam ga ata Pol a daya. ⁵ Ay ndam Zude ndahaŋ ya tэгəskabu ma ga Pol ndo ni tàgrafəŋja solu kà ata Pol a. Nahkay

təzalakabu ndam ya təgray təwi do, təsawaday kwanja kwanja a kəsa bu ni, mək nday gani təhəngalafəna ma kə mis ga kəsa na. Nahkay nday dek akaba mis ni təcakalavu, təzumki bəruv ka ndam ga ata Pol ni, təgudari ma ana tay, təzlahki ka tay. Kələŋ gani tədəboru ata Pol nday ata Silas a magam afa ga Zason, adaba tawayay təgəs tay ga magrafəna seriya kə tay a kə meleher ge mis macakalavani na. ⁶ Ay ti tədi ahər ana tay eslini ndo. Nahkay təgəs Zason akaba ndam məfəki ahər ka Yezu ndahaŋ, mək təhəloru tay kə meleher ga ndam magray seriya ni. Tòru tɪnjua àna tay a ti təzlah, tədəm : « Ndam ndani ti tɪwisirikaba ahər ana mis ga duniya na dek. Nihi ti nday təbu ahalay, ⁷ Zason day əgaskabá tay a magam afa gana. Nday gani dek təgəskabu pakama ga *bay gədəkani ga ndam Rom ya ədəm ni do, tədəm bay nahaŋ əbu, slimigani Yezu. » ⁸ Ma gatay ya tədəmki ka ndam *madəbay Yezu ni ti əhəliaba ahər ana mis macakalavani na akaba ndam magray seriya na. ⁹ Nahkay təhi ana ata Zason akaba nday ndahaŋ ni : « Bəhadum siŋgu hayaŋ ti kəsləkuma. Amamənjay ma gani kama keti kwa ; tamal ma nahaŋ əbi ti akəhəngarum siŋgu gekəli zlam gekəli. »

Ata Pol nday ata Silas tagray təwi e Berey

¹⁰ Mələvad əra əgia ti ndam məfəki ahər ka Yezu ni təhi ana ata Pol nday ata Silas : « Dəgum e Berey. » Mək ata Pol nakəŋ təsləka, tōru eslini. Tòru tɪnjua eslina ti təhuriyu a ahay ga ndam *Zəde ya təhəngalavù Melefit ni vu. ¹¹ Ndam Zəde ya e Berey ni tətama nday ya a Tesalonik na àna sulumana : təgəskabá ma ge Melefit ya ata

Pol təhi ana tay na àna huđ bəlaŋ. Kələvad tamənjaki ka Wakita ge Melefit, tawayay ti təsər ma ga ata Pol ya təhi ana tay ni ti ma ge jiri egediŋ aw. ¹² Nahkay mis kay e kidiŋ gatay bu təfəkia ahər ka Yezu a. E kidiŋ ga ndam ya ti nday ndam Zəde do ni bu ni ti mis kay bal təfəkia ahər ka Yezu a daya. Nday ya ti təfəki ahər ni ti wál ya ti zlam gatay təbu ni akaba zawal ndahaŋ.

¹³ Ay ndam Zəde ya a Tesalonik ni təra ticia Pol naŋ əbu ahi ma ge Melefit ana ndam Berey nahəma, təra. Təra tɪnjia ti tədəmki ma magədavani àki ka ata Pol nakəŋ, tɪwisinjkabu mis ga kəsa ni. ¹⁴ Eslini həya ndam ga Yezu ni təhi ana Pol : « Sləka, ndam geli təzoru kur e divi vu gwar ka dəluv ni. » Mək təsləka təzoru naŋ, ay ti ata Silas nday ata Timote tənjəhad, təsləka ndo. ¹⁵ Nday ya ti təzoru Pol ni tōru akaba naŋ a Ateŋ. Tòru tɪnjua eslina ti Pol əhi ana tay : « Kəsləkuma nihi nahəma, kara kəhumi ana ata Silas nday ata Timote təra tɪnjiki nu ahalay ke weceweceni. » Mək nday nakəŋ tənga e Berey a.

Ma ga Pol ya əhi ana ndam Ateŋ ni

¹⁶ Ka ya ti Pol naŋ əbu a Ateŋ, əjəgay ata Silas nday ata Timote ni ti, əsawaday a kəsa ni bu. Naŋ əbu asawaday ti əpi ti zlam ga pəra kay təbu a kəsa ni bu. Ere ye ti əpi ni əzumia bəruv a dal-dal. ¹⁷ Nahkay əhuriyu a ahay ga *məhəngalavù Melefit vu, əhi ma ana ndam *Zəde akaba mis ndahaŋ ya təzləbay Melefit ni. Kələvad ahi ma ana mis ya adi ahər ana tay a dala bu ni daya. ¹⁸ Ndam ya təsəra zlam a kay ni təzləpa akaba Pol a daya. Mis nday nani ti ndahaŋ ndam Epikiriyeŋ,*

* **17:18** Ndam Epikiriyeŋ ti ndam Gres ya təgəskabu ma ga maslaŋa nahaŋ təzalay naŋ Epikir ni. Epikir ti tiwi naŋ vi 341 ka sarta ya ahaslani ni ; ədəm zlam dek tagravu kwanja kwanja àna zlam ci6-ci6eni, Melefit əfi ahər ana mis do ; ədəm tamal mis təwayay zlam kay do, təwayay mis kay do ni ti tanjəhad lala tata.

ndahañ ti ni ndam Sitəwisiyeñ. † Ka ya ti Pol ədəmki ma əki ka ga Yezu ya əmət mək əngaba e kisim ba ni ti mis ndahañ e kiđiñ gatay bu tədəm ahkado : « Maslaña hini azlapay asak ma ahər gani day əbi ti, ədəm ti mam ? » Mis ndahañ ti ni tədəm : « Əzlapaki ke melefif ndahañ ya leli məsər tay do ni. »¹⁹ Nahkay təzaloru nañ kə meleher ga gədəkani ge seriya gatay ; məlañ ge seriya nani ti təzalay Eriyəpez. †

Tòru tınjəa eslina ti təhi : « Mawayay məsər ma məweni ya kacahi ana mis ni. ²⁰ Pakama gayak ya kədəm ni ti leli mici day-day ndo, nahkay mawayay məsər kaba ere ye ti kədəmki ma na lala. »²¹ Tədəm nahkay ti ədaba ndam Ateñ akaba ndam mirkwi ya tanjəhad eslini ni dek təbu təzlapaki ka pakama ya tici day-day ndo ni akaba təbi slimi ana ma gani kəlavad, təwi tekeđi tənğətfəñ ahar ga magrani do.

²² Nahkay Pol nañ jika e kiđiñ gatay bu ka məlañ ge Eriyəpez ni, əhi ana tay ahkado : « Lekələm ndam Ateñ, nəsəra a zlam ya ti kəgrum ni bu dek kəbum kəzləbum melefif gərgərani kay. ²³ Ka ya ti nəbu nəsawaday a kəsa gekəli bu nahəma, nipiə zlam gərgərani ya kədəzləmiaya ana melefif nday nani na. E kiđiñ ga zlam nday nani ya kədəzləm ni bu dek ti nədi ahər ana məlañ *meviyekiki zlam ana melefif nahañ. Əki məbəkiəni nahkay hi : “Medezliaya ana melefif ya məsər do na.” Ay Melefif ya ti kəsərəm nañ do, kəzləbum ni ti nədəfiki nañ ana kəli. ²⁴ Melefif gani nani ti əgraya məlañ akaba

zlam ya a huđ gani bu na dek ; nañ Bay gədəkani, agur huđ melefif akaba huđ dek ; nañ ənjəhadviyu a ahay ya mis tedezli ni vu do. ²⁵ Zlam ya ti əhəci nañ ti mis təvi ni əbi, ədaba Bay ya ti əvi sifa ana mis ti təsuf, əvi zlam dek ana tay ni ti nañ. ²⁶ Melefif əgraya enjenjena ti mis bəlañ. Mək əgray ti bəza huđ ga maslaña nani tədevu jiba gərgərani ga məlañ ni dek akaba əgray ti tənəhad ka huđ ya ədəm tənəhadki ni. Əfəkədvü ekwi e kiđiñ gatay vu, əvi milmili akaba milevi ana tay daya. ²⁷ Melefif əgray nahkay ti, awayay ti mis tədəbay nañ, bi atədia ahər a waw akada ge mis ya ti atam ahar, ədəbay zlam a məlañ ziñ-ziñeni bu ni. Tədəbay nañ nahkay, ay ti Melefif nañ driñ driñ akaba mis do, ku way way do Melefif nañ əbu kə gəvay gayan. ²⁸ Nahkay zla nahəma,

“Leli məbu akaba nañ akada mis bəlañ :

leli məbu, leli əna sifa akaba məbu magray təwi ti azuhva nañ.”

« Ku ndam midi limis gekəli ndahañ day tədəm nahkay, tədəm ahkado :

“Nahkay zla ti leli day bəza huđ gayan.”

²⁹ « Leli bəza huđ ge Melefif nahkay ti, məhi ana ahər Melefif ti təzavu akaba zlam ga pəra ya təgraya tay əna gru, əna evirzegena ahkay do ni əna akur ni ba, ədaba zlam nday nani ti mis təgraya tay əna egizli gatay a ti təzavu akaba zlam ya təjalaki ahər ga magrani ni. ³⁰ Sarta ge mis ya ti təsər kaba Melefif a ndo ni ti Melefif əjalaki ahər do. Ay nihi ti əhi ana mis

† 17:18 Ndam Sitəwisiyeñ ti ndam Gres ya təgəskabu zlam ya təcəhi ana mis a Ateñ gwar ke vi 300 ga sarta ya ahaslani ni. Təcahay ma nani ti a ahay bu ; slimi ga ahay ni Sitəwi Peykili. Tədəm ahər ədəm mis təgəskabu ere ye ti Melefif awayay ni ; ku tamal təcakay daliya dal-dal əna nañ nəngü ni si təgəskabu kwa. † 17:19 Eriyəpez ti həma a Ateñ ; awayay ədəmvaba « Həma ge Eres » (Eres ti melefif ga ndam Gres). Ahaslani ti gədəkani ge seriya ga Ateñ təcakalavu ka həma nani, ay ka sarta ga Pol təcakalavu ti a ahay bu. Ku tamal nahkay nəngü ni təzalay məlañ ge seriya nani Eriyəpez. Ahar gədəkani tagray seriya əki ka pakama ge melefif gatay.

dék ku eley eley do dék tâmbatkaba majalay ahàr gatay na. ³¹ Adaba àfàkàdà vad ga magrafəŋa seriya àna jiri kè mis ga duniya na dék. Amagray seriya nani ti Bay ya ti Melefit àdaba ni. Melefit àdàfiki ana mis dék Bay nani amagray seriya ededín ti, àna gayan ya ti àhəŋgaraba nan e kisim ba ni. »

³² Mis ye eslini ni tàra ticia ma ga Pol ya àdàm mis tàmət mək tanɣaba e kisim ba ni ti mis ndahan e kidín gatay bu tɛyefín, mis ndahan ti ni tahi : « Èslia, aməbi slimi a vad nahan keti kwa. » ³³ Eslini Pol àsləkafəŋa kà tay a. ³⁴ Ku tamal mis ahar gədakani tàwayay məbi slimi ana ma ga Pol va do nəŋgu ni, mis ndahan tégəskabá ma gayan ya àdàm na, táfəkia ahàr ka Yezu a. Denis bəlan ga ndam ge seriya ge Eriyupéz ni nan àkibu ka tay, wal nahan slimi gani Demeris day nan àkibu ka tay. Ndam ndahan day təkibu ka tay.

18

Pol agray tawi a Koreŋ

¹ Kəlan gani Pol àsləka a Aten a, òru a Koreŋ. ² Òru ènjua eslina ti àdi ahàr ana zal Zude nahan, tiwibiyu nan ka had Poŋ, slimi gani Ekiles. Tàsləkabiya nihi guhwa ka had Itali a nday ata wal gayan Prisil a, adaba bay Kəlot àhi ana ndam *Zude dék tāsłəkaba a Rom a. ³ Tawi gatay ti magray ahay ga ambəl. Nahkay Pol ànjəhad afa gatay ga magrakabu tawi ka ahar bəlan akaba tay, adaba nan day tawi gayan akada gatay ni. ⁴ Kəla vad *məpəsabana Pol ahuriyu a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit vu, ahi ma ana mis ye eslini ni, awayay ti ndam Zude akaba nday ya ndam Zude do ni tégəskabu ma gayan ni.

⁵ Ka ya ti ata Silas nday ata Timote tāsłəkabiya e Mesedawən a, tinjikiva ka Pol a nahəma, Pol nakəŋ àmbrəŋ tawi nahan ni,

ànjəki ka məhi ma ge Melefit ana mis kəlavad. Àhi ana ndam Zude ahkado Yezu ti nan *Krist *Bay gədakani ya amara ni. ⁶ Nday nakəŋ tàra ticia ma nana ti tégəskabu ndo, tindi ni nan. Eslini ti Pol àgavəŋa had kà azana gayan a ga mədàfikiani ana tay àmbrəŋa tay a. Àhi ana tay ahkado : « Melefit aməgəs kuli àna seriya ti məsər gekuli ! Ahar goro amələkibu bi. Nihi ti nakoru nəhi ma ni ana nday ya ndam Zude do ni. »

⁷ Àra àhia ma ana tay a nahkay ti àsləka eslina, òru afa ga maslanə nahan : maslanə gani nani azləbay Melefit, slimi gayan Tisus Zəstəs, ahay gayan kà gəvay ga ahay ga mahəŋgalavù Melefit ga ndam Zude ni. ⁸ Ay Krispus gədakani ga ahay ga mahəŋgalavù Melefit ni táfəki ahàr ka Bay geli Yezu akaba ndam ga hud ahay gayan dék. Ndam Koreŋ ndahan kay day tàra ticia ma ga Pol na ti táfəkia ahàr ka Yezu a, nahkay *təbaray tay dék.

⁹ A vad nahan ga məlavad Bay geli Yezu àŋgazlivu ana Pol, àhi ahkado : « Kəgray aŋgwaz ba, hioru ma goro ana mis, kəmbrəŋ ba, ¹⁰ adaba nu nəbu akaba kur. Maslanə àbi emisliki məgruk daliya bi, nahkay gray tawi, adaba ndam goro təbu kay a kəsa hini bu, táfəku ahàr faŋ ndo. » ¹¹ Nahkay Pol ànjəhad a Koreŋ daz àna kiya muku, àcahi ma ge Melefit ana mis ye eslini ni dék.

¹² Ka sarta ya ti bay Galiyon àgur had Eseyi ni ti, ndam Zude dék tēbedekivu ka Pol nakəŋ, təzoru nan kè meleher ga Galiyon ka məlan magray seriya. ¹³ Tòru tinjua àna nan a ti tahi ana Galiyon ahkado : « Maslanə hini acahi ana mis ti tázəbay Melefit gərgəri akaba ga ŋumna ya àdàm ni. » ¹⁴ Tàra tédəma nahkay ti Pol awayay ahəŋgrifəŋ ana tay, ay ti Galiyon àhi ana tay ahkado : « Tamal lekələm

ndam Zude kədəmum maslaṅa hini àgra zlam ya àbēlay do simiteni na ahkay do ni àgudara zlam nahaṅ a dal-dal ti, akal nābi slimi ana ma gani, akada goro ya nagray kəlavad ni. ¹⁵ Ay nihi ti pakama ya kəlagumkivu ni ti ka zlam gekūli ya kacahum ni, àkivu ke slimi ge mis akaba ke divi gekūli ya kədəbum ni. Nahkay ti nawayay magray seriya ga zlam nday nani do. » ¹⁶ Àhi ana tay tāsłaka ka mēlaṅ magray seriya na. ¹⁷ Ay ndam Zude ni dek tēgəs Sostey gədəkani ga ahay ga mahəṅgalavū Melefit ni, tēzłəb naṅ kà mēlaṅ magray seriya ni. Galiyoṅ nakəṅ àra ēpia ere ye ti tagray na ti àhəṅgarfəṅ ndo.

Pol anḡoru a Antiyos

¹⁸ Pol àpəs vad kay ɓal a Koreṅ. Kələṅ gani àhi ana ndam mēfəki ahar ka Yezu ye eslini ni « Nəsləka, nawayay nakoru ka had Siri. » Eslini òru e Seṅkrey. Òru ènjua ti àwəskaba ahàr a, adaba àhia ana Melefit a: « Tamal kəgrua zlam ya nihindilək na ti anagray nahkay.* » Kələṅ gani təcəliyu a *slalah ga yam vu nday akaba Prisil nday ata Ekiles, tòru e Efez. ¹⁹ Tòru tìnjua e Efez a ti Pol àsləkafəṅa kà ata Prisil nday ata Ekiles a, àhuriyu a ahay ga *mahəṅgalavū Melefit vu, tēzłapay akaba ndam *Zude ye eslini ni. ²⁰ Təhi mənjuhada akaba tay vad ɓal àkiva, ay Pol àwayay ndo. ²¹ Àhi ana tay : « Tamal Melefit àvua divi a ti ananḡa afa gekūli a. »

Eslini naṅ nakəṅ àsləkafəṅa kà tay a, àcəliyu a slalah ga yam vu, àsləka e Efez a, òru a Sezare. ²² Òru ènjua a Sezare a ti àcəloru a Zerəzalem, àgri sa ana ndam mēfəki ahàr ka Yezu ye eslini ni, mək àsləka, òru a Antiyos. ²³ Òru ènjua a Antiyos a ti ànjəhad gosku ɓal. Kələṅ gani àsləka òru ka had

Galasi akaba ka had Firizi, àvi njeḏa ana ndam maḏəbay divi ga Yezu ya ka had nday nani ni dek.

Apolos agray tawi e Efez akaba a Koreṅ

²⁴ Ka sarta gani nani zal Zude nahaṅ òru e Efez. Slimi gayan Apolos, tiwi naṅ e Eleksendri. Naṅ ti àsəra zlapay a àsəbay, àsəra pakama ya àbu mēbəkiani a Wakita ge Melefit bu na dal-dal daya. ²⁵ Təcəhia divi ga Bay geli Yezu a, awayay divi gani nani dal-dal. Nahkay naṅ àbu àhi ma àki ka Yezu ana mis, acahi ana tay lala. Ay àsəra ge Zeṅ ya *àbaray mis na cilij, do ni ti àsər baray nahaṅ do. ²⁶ Ànjəki ka macahi zlam ana mis a ahay ga *mahəṅgalavū Melefit ni bu, day anḡwaz àwərki naṅ ka ma gani do simiteni. Ata Prisil nday ata Ekiles tàra ticia ma gayan na ti tázay naṅ, tədəfikiaaba divi ge Melefit àkiva lala.

²⁷ Kələṅ gani Apolos nakəṅ awayay moroni ka had Eseyi. Ndam ga Yezu ya e Efez ni tēgəskabá ma gana, tədəm àbəlay, mək tēbikiuru wakita ana ndam ga Yezu ya ka had Eseyi ni, təhi ana tay tēgəskabá naṅ a lala. Nahkay Apolos nakəṅ àsləka, òru eslini. Òru ènjua ti àjənaki ndam ye eslini tafəki ahàr ka Yezu ni, àgray tawi àna njeḏa ge Melefit ya àvi ni. ²⁸ Àzlapay akaba ndam *Zude kè meleher ge mis dek, àwəlki tay ka pakama. Àdəfiki ana tay vay-vay àna pakama ya a Wakita ge Melefit bu ni *Krist *Bay gədəkani ya amara ni ti Yezu.

19

Pol agray tawi e Efez

¹ Ka ya ti Apolos naṅ a Koreṅ ni ti Pol àsləkaba gwar ka həma ya ka had Azi na, òru e Efez. Òru ènjua ti àdi ahàr ana mis ndahaṅ ya taḏəbay divi ga

* 18:18 Mənjay Macalani 6.1-18.

Yezu ni, ² àhi ana tay ahkado : « Ka ya ti káfumki ahàr ka Yezu ni ti Melefit àvia Məsuf Njəlatana ana kuli a waw ? » Nday nakəŋ təhəŋgrifəŋ, təhi ahkado : « *Məsuf Njəlatani ti day-day mici tàcalfəŋ ndo. » ³ Eslini Pol àhi ana tay : « Ay nahkay ti *baray ya tàbaray kuli ni ti baray weley ? » Təhi : « Tàbaray leli ti akada ge Zeŋ ya abaray mis ahaslani ni. » ⁴ Pol àhi ana tay : « Zeŋ àbaray ti mis ya təgəskabá məmbatkaba majalay ahàr gatay a ni. Àhi ana ndam *Izireyel : “Maslaŋa nahaŋ àbu amara, ahàr àdəm káfumki ahàr.” Maslaŋa nani ya Zeŋ àdəmki ma ni ti naŋ Yezu. » ⁵ Nday nakəŋ tàra ticia ma ga Pol na ti təgəskabá, mək tàbaray tay àna *slimi ga Yezu. ⁶ Eslini Pol àbəki *ahar ka tay. Àra àbəkia ahar ka tay a ti Melefit àvi Məsuf Njəlatani ana tay : nahkay təzlapay àna ma həma ya nday ndayani təsər do ni, təhəŋgri ma ge Melefit ana mis daya. ⁷ Mis ya tàbaray tay ni dəkəni tagray kru mahar cə.

⁸ Ka sarta nani agray kiya mahkər Pol àhuriyu kəlavaf a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit vu. Eslini àhi ma ana mis, àgraki aŋgwaz do. Àdəmki ma ka *Məgur ge Melefit àna njəda, awayay ti mis təgəskabu. ⁹ Ay ti mis ndahaŋ kay e kiđiŋ gatay bu tawayay mici ma ni do simiteni, təfəki ahàr ka Yezu ndo, tədəmki ma magədavani àki ke divi gayan kə meleher ge mis macakalavani daya. Nahkay Pol àsləkafəŋa kà tay a, àhəlkiba ndam madəbay divi ga Yezu na àkiba ka tay a. Ahay ge lekwel ga zal nahaŋ àbu, slimi gayan Tirenəs : eslini ndam ga Yezu nakəŋ təhuriyu kəlavaf a ahay ni vu, Pol àcahi zlam ana tay. ¹⁰ Àcahi zlam ana mis eslini vi cə, nahkay mis ga haf Azi ni dək, ndam *Zude akaba nday ya ndam Zude do ni, ticia ma ga Bay geli Yezu a.

Bəza ga Seva akaba ndam maharam ndahaŋ

¹¹ Eslini Pol àgray zlam gərgəri kay àna njəda ge Melefit, ku ndam ga Yezu tekeđi tipi day-day ndo. ¹² Nahkay mis təhəl endəwi akaba azana ndahaŋ ya Pol ənjifiŋa ni, tōru təfəki ka ndam ga arməwər. Ndam ya ti tɪnjifiŋa àna zlam nday nani ka tay a ni təŋgaba, ndahaŋ seteni təsləkiaba ana tay a. ¹³ Ndam *Zude ndahaŋ təbu təsawafay ka kəsa ka kəsa, təgariaba seteni ana mis a. Nday day tawayay tagariaba seteni ana mis àna slimi ga Bay geli Yezu a, nahkay ku way way do àhi ana ata seteni ni ahkado : « Nəhi ana kuli, sləkumiaba ana maslaŋa hini àna *slimi ga Yezu ya Pol adəmki ma na. »

¹⁴ Ndam Zude ndahaŋ təbu nday adəskəla, slimi ga bəŋ gatay Seva, naŋ gədakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit. Nday day təbu təhi ma ana seteni nahkay. ¹⁵ A vad nahaŋ tawayay tagariaba seteni ana mis a. Tàra təhia ma na ana seteni na ti seteni ni àhəŋgrifəŋ ana tay, àdəm ahkado : « Yezu ti nəsəra naŋ a ; Pol ti nicia slimi gayan a ; ay lekulum ti ndamam ? » ¹⁶ Seteni ni àra àdəma ma na nahkay ti maslaŋa nani ya seteni àniviya ni àkadvu akaba tay, àtama tay a dək àna njəda. Nday nakəŋ dək təhəraya a ahay ba, tàcuhway, vu gatay dək ambələk, azana day àki ka tay ka vu bi. ¹⁷ Ndam Efez dək, ndam Zude akaba ndam ya ti nday ndam Zude do ni, ticia ere ye ti àgravu na. Tàgra aŋgwaz a dal-dal ; təzlabay Bay geli Yezu, tədəm naŋ gədakani. ¹⁸ Mis ya təfəkia ahàr ka Yezu a ni ti tàra kay, tədafaya zlam ya təgudar na vay-vay. ¹⁹ Ndam ya təgray maharam ahaslani ni təhəlbiyu wakita ga maharam gatay ni, təviyekaba kə meleher ge mis a dək. Tàcal siŋgu ga wakita nday nani grusu dəbu kru kru zlam. ²⁰ Nahkay Bay

geli ádafaki njáda gayan ; pakama gayan akoru kama kama, kəlavad mis ndahan təgəskabu.

²¹ Kələŋ ga zlam nday nani ti Pol ádəm : « Nakoru ka had Mesedəweŋ akaba ka had Eseyi, anasləka eslina ti nakoru a Zerəzalem. Anasləka a Zerəzalem a ti ahər àhu nàru a Rom. » ²² Àra ádəma nahkay ti àsləroru ndam gayan cə, ata Timote nday ata Erest, ka had Mesedəweŋ. Naŋ naŋani ti ni ànjəhadkivu gosku 6al ka had Azi.

Ndam Efez təzumki 6əruv ka ndam ga Yezu

²³ Ka sarta gani nani ti zlam magədavani zləzladani àgrava e Efez azuhva divi ga Yezu a. ²⁴ Zal nahan àbu, slimi gani Demetriyəs, təwi gayan ga magray zlam sulumani àna gru. Ahar gəđakani agraya mazavu ga ahay gəđakani ge Ertemis * na ci6-ci6ena. Ndam ya təgri təwi ni təngət siŋgu kay àna naŋ. ²⁵ Demetriyəs nakəŋ àcakalakabu tay akaba ndam ya tagray təwi akada gayan ni, mək àhi ana tay ahkado : « Zləbəba goro ni, kəsəruma mənəgətum zlam ti àna təwi geli hini ya magray ni. ²⁶ Ay nihi ti kípəma akaba kicəma ere ye ti Pol àgray na. Àhi ana mis ahkado zlam geli ya magraya tay àna ahar geli gelena ni ti melefít do. Ma gayan ya ti ádəm ni ti mis kay təgəskabá. Təgəskabu ma gayan ni ti mis ya ahalay e Efez ni cilin do, mis ya ka had Azi ni ndahan day təgəskabá. ²⁷ Mis təbu tici ma gayan ni ti atədəm təwi geli ya magray ni àbəlay do. Atədəm ahay gəđakani ge melefít geli Ertemis gəđakani ni day zlam masakani. Ertemis melefít geli gani ti ndam ga had Azi akaba mis ga duniya

dek təhəŋgrioru ahər a had, ay nihi ti atədəm naŋ day zlam masakani. »

²⁸ Demetriyəs nakəŋ àra ádəma ma na nahkay ti mis ya təbi slimi ni təzuma 6əruv a dal-dal, təzlah, tədəm : « Ertemis melefít ga ndam Efez ni ti naŋ gəđakani. » ²⁹ Mis ga kəsa ni dek tàra ticia ma na ti tagray tuwər. Nahkay tòru təgə ata Gayus nday ata Aristark, nday ndam Mesedəweŋ, adaba nday gani tasawadəkabu akaba Pol. Tàra təgəsa tay a ti təhəloru tay ke weceweceni ka məlan gatay ya təcakalavu tamənjələŋ kə givi ni. † ³⁰ Esline Pol awayay ahurkiviyu ke mis macakalavani ni, ay ti ndam madəbay divi ga Yezu ni təcafəŋa naŋ a. ³¹ Zləbəba gayan ndahan təbu, nday ndam ga ŋumna ga had Azi. Nday day təslərkioru mis ti təhi ahkado kam-kam òru ka məlan ge givi ni ba. ³² Mis ni tàra təcakalava nahəma, ma gatay àrakaboru ndo ; ku way way do azlah, adəm ma gayan tera. Nahkay mis kay e kidin gatay bu ŋgay təcakalakivu kamam ti təsər do simiteni. ³³ Esline zal nahan àvu, slimi gani Eleksender. Ndam *Zəde ndahan e kidin ge mis macakalavani ni bu təhiaba ma gana, təhi mōru mədəmaya ma na kə meleher ge mis na dek. Eleksender nakəŋ àra ècika kə meleher ge mis na ti àdadí ahar ana tay, awayay azlapay. ³⁴ Ay tàra təsəra naŋ zal Zəde nahəma təzlah, təpəski ka zlahay ni agray njemdi cə, tədəm ahkado : « Ertemis melefít ga ndam Efez ni ti naŋ gəđakani ! Ertemis melefít ga ndam Efez ni ti naŋ gəđakani ! »

³⁵ Kələŋ gani bay məhəŋgri pakama ga ŋumna ana ndam ga kəsa ni àhi ana mis macakalavani ni təlakakaba, mək mis nakəŋ təlakakabá ededcin a. Tàra

* **19:24** Ertemis ti melefít walani ga ndam Gres ; tədəm naŋ melefít ge kiyi akaba ga waray. Ahay gayan gəđakani ti e Efez ; ahay nani ti gəđakani, sulumani dal-dal ; mis tədəm ahay nani bilin ga zlam adəskəlani ya təgri ejep ana mis a duniya bu dek ni. † **19:29** Məlan ga mamənjələŋ ke givi e Efez ti gəđakani. Azum mis agray 26.000.

tàlakakabá ti àhi ana tay ahkado : « Lèkalum ndam Efez ni, mis ga duniya ni dek tèsèra Efez ti mëlän *njelatani ga ahay ge Ertemis melefít geli gèdakani ni. Mazavu ge Ertemis nakèj ya àslakabiya e melefít ba ni ti mis dek tèsèra nanj day a hud ga ahay gani bu. ³⁶ Maslanja ya adàm ma gani nani ma ga malfada ni ti way ? Nahkay ti jalum ahàr lala, lakumkaba, kàgudarum ma ba. ³⁷ Mis nday ndani ya kàhàlumbiyu tay ahalay ni ti tãhàlababiya zlam akal a ahay ge melefít geli ni ba ndo. Tìndivi melefít geli gani ndo daya. ³⁸ Ay tamal ti ata Demetriyus akaba ndam ya tagrakabu tawi ni tawayay mabèhadki mirdim ka maslanja nahèma, mëlän ge seriya àbu: tòru tãbèhadki ka tay eslini afa ga ndam magray seriya ni. ³⁹ Ay tamal ti zlam nahanj àbu kawayum kihindum nahèma, ka fat ya ti gèdakani atècakalava ni ti akèdægum àna ma gani afa gatay kwa. ⁴⁰ Geli ya ti màcakalavu kani ni ti ndam *Rom atèhi ana leli kàcakalumvu ti kawayum kakadumfèjva kà ngumna tæk, kàcakalumvu ti àki ka mam ? Ay ti amènggèt ma ga mähènggrifèjani ana tay ti tægèsiiki ana leli do. » ⁴¹ Bay mähènggri pakama ga ngumna ana mis nakèj àra àdèma ma na nahkay ti, àhi ana mis macakalavani ni ku way way do màslèka, mòru a magam.

20

Pol akoru e Mesedawen akaba e Gres

¹ Ndam ga kèsa ni tàra tèmbrèja magray tuwèr a nahèma, Pol àzalakabu ndam madèbay divi ga Yezu ni, àhi ana tay tàza njèda. Àra àhia ma ana tay a nahkay ti àgri sa ana tay mæk àslèka, òru e Mesedawen. ² Òru ènjua eslina ti àsawadáy àvi njèda ana ndam

máfèki ahàr ka Yezu ni àna ma gèrgèrani kay ya àhi ana tay ni. Kèlèj gani àslèka, òru e Gres, ³ ànjèhad kiya mahkèr. Ka ya ti awayay acèliyu a *slalah ga yam vu akoru ka had Siri ni ti, ècia ndam *Zade tázlapakia ga mægri zlam magèdavana. Nahkay nanj nakèj ànggoru gwar e Mesedawen zlam gayan. ⁴ Ndam ya tèsawadàkaboru akaba nanj ni ti ata : Sopatros wur ge Pirus ga kèsa Berey ; Aristark, Sikèndus nday ga kèsa Tesalontik ; Gayus ga kèsa Derbi ; Timote ; ata Tisik nday ata Trofim ga kèsa ya ka had Azi ni. ⁵ Nday nakèj tàslèka tòru kama, tòru tægèy leli a Truwas. ⁶ Leli ti ni kèlèj ga wumèri ya tægèy dipen *miwisiñeni do ni màslèka e Filip a, mòru mægèliyu a slalah ga yam vu ga moru minjiki tay a Truwas. Màgray vad zlam ka ahàr divi, day ti mòru mìnjiki tay. Eslini magray gosku sekw.

Pol ahi ma ge Melefít ana mis a Truwas

⁷ Màra màngasva ga màzum daf ge Melefít a ka ahar bèlanj mëlakarawa ka fat ga sèvdi fat àdiya a ahay va nahèma, Pol àhi ma ge Melefít ana mis màngasvani ni. Adàba àsèra mëlän amasla ti ara aslèka nahèma, àhi ma ni ana mis ni duk àbiviya ana hud mëlavad. ⁸ Cèngel tãbu kay a ahay ya ti leli màngasvu ni vu. Ahay gani nani ti ka ahàr ga ahay ndahanj. ⁹ Eslini wur dagwa nahanj slimi gani Ewtis nanj àbu manjèhadani digèsa a moftotur bu ni ti ènjia dèwir a danj. Ka sarta gani nani ti Pol nanj àbu azlapay kekilenja. Wur dagwa nakèj nanj àbu enji dèwir nahkay ti àdèbiyu kwa ka ahàr ga ahay ya mahkèr ya leli màvu ni bu, àdaya ka had a. Nahkay tàra tizefteba nanj a ti nanj mèmètani àndava. ¹⁰ Ay Pol àhàraya a ga had a, àdèkiyu ka wur dagwa nakèj mæk àzay nanj a ahar vu. Àra àza nanj a nahèma àhi

ana mis ni ahkado : « Àhèli ahàr ana kùli ba, àmèt ndo. »

¹¹ Kèlɛn gani Pol nakɛn àcɛloru a ahay ni vu zlam gayan. Òru ènjɛa ti àzay *dipeɛ, èsekaba mæk àzum. Àra àzuma dipeɛ na nahɛma, àcahi zlam ana mis ni keti hundum mɛlanɛ pay. Mɛlanɛ ni àra àcàda ti naɛ nakɛn àslɛka. ¹² Wur dagwa ni ti ni tɛzoru naɛ a magam, àmèt ndo naɛ lala zlam gayan. Nahkay mis ni dɛk tàmɛra dal-dal.

Pol aslɛka a Truwas a, akoru e Milet

¹³ Mɛlanɛ àra àsla ti leli mɛcɛliyu a *slalah ga yam vu ga moru mɛzɛvù Pol a Asos. Nahkay leli nakɛn màslɛka, mòru mìnjiyu enji gayan. Naɛ ti ni àzay divi ga asak, àdɛm amoru mazay naɛ eslini kwa. ¹⁴ Pol nakɛn òru ènjikia leli a Asos a nahɛma, mɛzɛvù naɛ a slalah ga yam ni vu mæk mòru e Mitilɛn. ¹⁵ Mòru mìnjiya ti hajɛn gani màslɛka, mòru a Siyu. Hajɛn nahɛn gani màslɛka mòru a Samos. Hajɛn tegani gani day kwa ti mìnjiyu e Milet. ¹⁶ Mìcik e Efez ndo, adaba Pol àwayay mijiɛn sarta gayan eslini ka had' Azi do. Naɛ àwacavu ga moroni a Zerɛzalem, àwayay ti ahàr àdɛm wudaka tagray wumɛri ge *Pɛntikwet ni ti ènjɛa.

Ma ga Pol ya àhi ana gɛdákani ga ndam Efez ni

¹⁷ Nday tɛbu e Milet nahkay ti Pol nakɛn àslɛroru mis e Efez ga mazalabiyu gɛdákani ga ndam mɛfɛki ahàr ka Yezu ye eslini ni. ¹⁸ Gɛdákani nakɛn tàra tìnjiya ti Pol àhi ana tay ahkado : « Kwa ka fat goro ya ti nàra a Azi a àbivaya ana vad' ya kana ni ti, kɛsɛruma ahɛmamam mànjɛhad'kabu akaba kùli na akaba ere ye ti nàgra na. ¹⁹ Kɛsɛruma tɛwi ya ti nɛgri ana Bay geli na ; a hud' ge tɛwi gani nani bu ni ti nàzay ahàr goro akada ge mis gɛdákani ndo ; ku tamal nahkay nɛnɛn ni mis tɛzumua

ɛaruv a akaba tɛgrua daliya adaba ndam *Zude tɛgraku mbada-mbada palam. ²⁰ Kɛsɛruma daya nimbiriɛn zlam ya ti àbɛlay àjɛnaki kùli ni ana kùli ndo. Zlam ni dɛk nɛhia ana kùli a, nɛcahia ana kùli kɛ meleher ge mis a vay-vay. A magam gekùli day nɛhia zlam na dɛk ana kùli a, nɛcahia ana kùli a daya. ²¹ Ma goro ya nɛdɛm ni ti nɛhi ana ndam Zude akaba ana nday ya ndam Zude do ni àna nɛɛda goro dɛk tàmbatkaba majalay ahàr gatay a, tɛgaskabu ma ge Melefit, tɛfɛki ahàr ka Bay geli Yezu.

²² « Ay nihi ti nakoru a Zerɛzalem akada ga Mɛsuf *Njɛlatani ya àhu “Ru” kwa ni. Ere ye ti amagrakuvu eslini ni ti nɛsɛr do. ²³ Ay ti ere ye ti nɛsɛr nahɛma nihi : a kɛsa ya nakoru ni vu dɛk ti *Mɛsuf Njɛlatani àhu ma, àdɛm atɛfiyu nu a danɛgay vu, atɛgru daliya. ²⁴ Ay a majalay ahàr goro bu nahɛma, ku tamal nɛbu àna sifa, ku nɛmèt nɛnɛn ni araɛa gani goro do. Ere ya nawayay ni ti, nawayay nindev-eriɛnaba tɛwi ga Bay geli Yezu ya àhu gray ni cilin. Tɛwi gayan gani ti ga mɛhi *Ma Mɛweni Sulumani àki ka *sulum ge Melefit ana mis.

²⁵ « Nɛpɛsa e kidin gekùli ba dɛk, nɛhia ma àki ka *Mɛgur ge Melefit ana kùli a. Ay nihi nɛsɛra ekipɛmkivu wur ge eri goro va do. ²⁶ Adaba zlam gani nani nɛhi ma ana kùli kani : Tamal maslanɛ e kidin gekùli bu èjiya ti ahar goro àkibu bi. ²⁷ Nɛdɛm nahkay ti adaba nɛdɛfikiaba ere ye ti Melefit awayay agray na dɛk ana kùli a, day nimbiriɛn araɛa ana kùli ndo. ²⁸ Nahkay ti bumi slimini ana ahàr gekùli, bumi slimini ahar gɛdákani ti ana mis ndahanɛn ya ti Mɛsuf Njɛlatani àbɛhad'ivu tay ana kùli a ahar vu ni akada ge mis ya tɛbi slimini ana zlam ga gɛnaw ni. Wur ge Melefit àmèt ti azuhva mis nday nani. Nahkay ti bumi slimini ana tay lala. ²⁹ Nɛsɛra ka ya

ti anaslaka afa gekali a ni ti mis ndahaŋ atara tãhurkiviyu ke kali akada ga kera gili ya tãhurkiviyu ka zlam ga ganaw ni. Nahkay ti nday gani nani ti atægrikaba ahàr ana mis na kway-kwayay. ³⁰ Ku e kidiŋ gekali gekaleni bu day mis ndahaŋ atasakad malfada, tawayay ti ndam mæfaki ahàr ka Yezu ni tãdabay tay. ³¹ Nahkay ti bumvu slimu, dægəzlumki ahàr ka zlam ya nècahi ana ku way way do gekali vi mahkər məlafat akaba məlavad ni. Ka ya ti nècahi zlam nday nani ana kali ni ti yam tuway goro adəgaya daya.

³² « Ay nihi ti nambrivu kali a ahar vu ana Melefit. Naŋ gani aməgri sulum gayan ana kali akada ya adəm aməgri ana kali ni. Naŋ ti esliki məvi njəda ana kali ti kəfumki ahàr ka Yezu atam ya ti kəfumki ahàr nihi ni. Esliki məvi zlam sulumani ana kali akada ya aməvi ana ndam gayan dek ni. ³³ Nu ti ku siŋgu, ku gru, ku azana ga maslanja egu eri ndo : ³⁴ lekulum day kəsəruma, nu ti nəgray tawi àna ahar goro goroani day kwa ti nəngəti zlam ana huɗ goro akaba ana ndam goro ya masawaday akaba tay ni. ³⁵ Nu nahəma, a huɗ ga zlam ya nəgray ni bu dek ti nədɛfikia ana kali a, ahàr adəm si kəgrum tawi kwa, nahkay ti kəngətum zlam ga məjənaki ndam talaga àna naŋ. Bay geli Yezu adəm àna ahàr gayan ahkado : “Kəvi zlam ana mis ti amər kur atama ya mis avuk na.” Ma hini ya adəm ni ti jalumki ahàr lala. »

³⁶ Pol àra adəma ma hina nahkay nahəma, abəhad mirdim grik akaba tay, ahəngalay Melefit. ³⁷ Eslini nday dek titawi, tādəgakiyu ka Pol nakəŋ cip cip ga məgri sa. ³⁸ Bəruv awər tay ti ahar gədakani azuhva àhi ana tay ahkado : « Ekipumkivu wur ge eri goro va do » ni palam. Tàra tægria sa ti təzoru naŋ e divi vu bəɗak ka məlan ga *slalah ga yam

ya akoru acəlviyu ni.

21

Pol akoru a Zeruzalem

¹ Ka ya ti məcəliya a *slalah ga yam va, mèdeva akaba tay a nahəma, mòru suwwa a Kos. Màra məsləka eslina ti hajəŋ gani mìnjia a Rot a. Kələŋ gani məsləka eslina, mòru a Patara. ² Eslini mədi ahàr ana slalah ga yam ga moroni e Fenisi, məcəlviyu mək məsləka. ³ Màra mìnjia e kidiŋ ga dəluv ni ba nahəma, məcòru Sipir gwar ka ahar ga gəjar geli, mòru suwwa ka had Siri. Màra mìnjia eslina ti mïcik e Tir ka məlan ga slalah ga yam ya ticik ti mis təhəlaba zlam a ni. ⁴ Eslini mədi ahàr ana ndam madəbay divi ga Yezu ni, mənjuhəɗ gosku sekw akaba tay. Nday nakəŋ *Məsuf Njəlatani adɛfikia ere ye ti amagrakivu ka Pol a Zeruzalem na ana tay a, nahkay təhi ana Pol : « Kòru ba. » ⁵ Màra məzuma gosku sekweni na akaba tay a ti məhi ana tay leli masləka, nahkay nday dek akaba wəl gatay akaba bəza gatay təzoru leli e divi bu, məsləkaba a kəsa ni ba, màra mìnjia kə gəvay ga dəluv a ti məbəhad mirdim, məhəngalay Melefit. ⁶ Mara medevu akaba tay wudak nahəma, məgravu sa akaba tay. Kələŋ gani leli məcəlviyu a slalah ga yam vu, nday ti ni təsləka, təngoru a magam gatay.

⁷ Leli nakəŋ məsləka e Tir a ti mòru a Petlemayəs. Eslini mòru mədi ahàr ana ndam mæfaki ahàr ka Yezu, məgri sa ana tay, mənjuhəɗ akaba tay ruk mək məndəhadbu. ⁸ Mələŋ àra àsla ti mòru a Sezare afa ge Filip bay macahi ma ge Melefit ana mis ni, mək mənjuhəɗ eslini. Ka ya ti tədaba mis a adəskəlana a Zeruzalem a ni ti naŋ àkibu ka tay. ⁹ Bəza dahalay gayan təbu fad, təsər zawal do, təbu təhəngri pakama ge Melefit ya awayay ahi ana mis ni

ana mis. ¹⁰ Leli məbu eslini vad ehimeya nahəma, zal nahanj slimi gani Agabus əsləkabiya e Zude a, ədi ahər ana leli. Nanj gani ti bay mahəngaray *pakama ge Melefit. ¹¹ Əra ənija ti əzay maslpara ga Pol mək əwəlkabu asak akaba ahar gayəj əna nanj. Nahkay ədəm : « Ere ye ti Məsuf Njəlatani ədəm ni nihi : “Bay ga maslpara hini ti ndam *Zude atoru təwəl nanj a Zeruzalem akada goro hini ya nəwəlkabu asak akaba ahar ni. Atəgria nahkay ti atəvi nanj ana ndam ya ti nday ndam Zude do ni.” » ¹² Leli nakəj mərə micia ma gayəj na nahkay ti, leli akaba bəza ga mən geli ya eslini a Sezare ni məhəngalay Pol, məhi : « Kam-kam kōru a Zeruzalem ni ba ti. » ¹³ Ay ti Pol əhi ana leli ahkado : « Kitəwəm ti kamam ? Kawayum kəbumuvü əngwaz ti kamam ? Nu ti ku takoru takad nu a Zeruzalem azuhva Bay geli Yezu tekeđi arəja gani goro do. Tamal ti takoru təwəl nu cilin ti ma gani goro mam ; nəgray əngwaz do, nəgəskabu nahkay. » ¹⁴ Misliki mekelikaba ma gayəj na ndo ni ti məmbrəj nanj, mədəm ere ye ti Bay geli Yezu awayay ni məgravu cilin.

¹⁵ Mərə məpəsa eslina vad a 6al nahəma, məslamalavu mək mōru a Zeruzalem. ¹⁶ Ka ya ti mōru ni ti, akaba ndam Sezare ya tədəbay divi ga Yezu ni. Mōru mənjuhə ti təzoru leli afa ga zal Sipir nahanj slimi gani Mənasəj ka mələj ya ti makoru manjəhad ni. Nanj gani ti əfəkia ahər ka Yezu a əpəsa.

Pol akoru afa ge Zek

¹⁷ Leli nakəj mōru mənjuhə a Zeruzalem a ti bəza ga mən geli ye eslini ni təgəskabu leli əna məmərani. ¹⁸ Həjəj gani ti mōru akaba Pol afa ge Zek. Mōru mənjuhə ti mədi ahər ana gəđəkani ga ndam məfəki ahər ka Yezu ni dek macakalavani eslini. ¹⁹ Pol

əgri sa ana tay mək əngəhad təwi gayəj, əngəhadı zlam ya ti Melefit əgray e kidin ga ndam ya ti nday ndam *Zude do ni bu ni dek ana tay. ²⁰ Tərə ticia ma gayəj na ti təzləbay Melefit, mək təhi ahkado : « Kici ndo waw wur ga mən geli ni ? E kidin ga ndam Zude bu ni ti ndam ya təfəki ahər ka Yezu ni ti tagray dəbu ehimeya. Nday dek təgəskabə *Divi ge Melefit ya əbu məbəkiani a wakita ge Məwiz ni ba lala. ²¹ Ticia nak kəbu kəhi ma ana ndam Zude ya təbu tanjəhad e kidin ga ndam ya nday ndam Zude do ni bu ni, kəhi ana tay təmbrəj Divi ge Melefit gani nani, *təkeli kədi ana bəza gatay va ba akaba tədəbay manjəhad ya ahaslani ga ndam Zude ya tədəbay ni va ba ferera. ²² Ay nihi ti magray ahəmamam ? Tara tici nak kəbu ahalay ni. ²³ Nihi nahəma, gray ere ye ti məhuk ni : mis təbu fad ahalay, təhi ana Melefit : “Tamal kəgria zlam ya mihindilək na ana leli a ti məwəskaba ahər a.” * ²⁴ Ka ya ti takoru tagray zlam ge migi *njəlatani ni ti dəgum akaba tay. Sinju gatay ya ahər ədəm təpəl ni ti pəlkia ka tay a : nahkay ti etisliki məwəskaba ahər a. Kəgra nahkay ti ma ya mis tədəmkuk ni ti, mis dek atəsər ma gatay ni ma ga malfada. Atəsər nak nakani kəmbrəj Divi ge Melefit ya əbu məbəkiani a wakita ge Məwiz ni bu ni ndo, kəbu kədəbay əna divi gani lala. ²⁵ Ay nday ndahanj ya nday ndam Zude do təfəki ahər ka Yezu ni ti məbikiəya wakita ana tay a əndava. Ere ye ti mazlapaki ni, məhi ana tay ahkado : “Kəhəpədum aslu ga pəra ba, kəzumum mimiz ba, kəhəpədum aslu ga zlam ya təmərdəy məmərdəni ni ba, kəgrum mesəwehvu ba daya.” »

²⁶ Nahkay həjəj gani Pol nakəj təsləka akaba mis fədani na, təgray

* 21:23 Mənjay Macalani 6.1-18 ; Təwi 18.18.

zlam gatay ge migi njelatani. Kələŋ gani Pol nakəŋ àhuriyu a dalaka ga *ahay gəđakani ge Melefit ni vu. Àhi ana ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni ahkado : « Ama-gra vad adəskəla ti migi njelatani, nahkay ti ku way way do geli amanğa ga məvi sədaga ana Melefit a. »

Təgəs Pol

²⁷⁻²⁸ Vad adəskəlani ara andav wudak nahəma, ndam *Zude ga hađ Azi ni tipi Pol a dalaka ga *ahay gəđakani ge Melefit ni bu. Tàra tipia naŋ a ti təđəmki ma magədavani, təzlahki, təđəm : « Ndam *Izireyel, dəgumkiva ke leli a. Zal ya ti adəmki ma magədavani ka ndam Izireyel, adəmki ma magədavani ke *Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki ni akaba adəmki ma magədavani ka ahay gəđakani ge Melefit ni naŋ hi. Naŋ ti ku eley eley do dek ahi ma gayan ni ana mis dek. Nday ya ti nday ndam Zude do ni tekeđi àvia divi ana tay a, təbu təhuriyu a ahay gəđakani *njelatani ge Melefit ni vu. Nahkay àgudarkabá ahay na ! » Ndam Zude ga hađ Azi ni tàra təđəma nahkay ti mis kay tərəkiva ka tay a, mək təgəs Pol nakəŋ. ²⁹ Təđəm Pol àgudarkabá ahay na ti, adaba tipikaba tay ata Trofim zal Efez na təbu təsawadəkabu a kəsa bu. Nahkay təhi ana ahàr ahkado Pol naŋ àbu afiyu naŋ a ahay gəđakani ge Melefit ni vu.

³⁰ Mis ga kəsa dek tàra ticia ma na ti tərəkia ka Pol nakəŋ ge wecewecena a ahay gəđakani ge Melefit ni va. Təgəsaya naŋ a yaw, təgəjahaya e mite va mək təzläkvù mahay ga ahay ni dek həya. ³¹ Tawayay takad naŋ wudak nahəma, ma gani ènjəa afa bay ga ndam slewja ga ndam *Rom a. Təhi ahkado : « Tuwər àgrava ahalay a kəsa Zərüzalem ba dek. » ³² Eslini bay ga ndam slewja ni àday ndam slewja akaba gəđakani gatay ndahaŋ ke weceweceni, tàcuhwakioru ke mis dal-

dalani ni. Mis ni təbu təzläb Pol, ay tàra tipia bay ga ndam slewja akaba ndam slewja gayan na ti təmbrəŋ məzläb naŋ həya. ³³ Eslini bay ga ndam slewja ni àhəđakfəŋiyu ka Pol, àgəs naŋ mək àhi ana ndam slewja gayan ni təwəla naŋ àna jə-jirbi a cə. Èhindifinğa ma kè mis na, àhi ana tay ahkado : « Naŋ way ? Àgudar mam ? » ³⁴ Ay ti mis ya ti eslini ni ku way way do azlah, adəm ma gayan nahaŋ. Nday təbu təzlah nahkay ti bay ga ndam slewja ni ècikaba ere ye ti mis təđəm na do. Eslini àhi ana ndam slewja gayan ni təzoru Pol ka məlanğa ga ahay gatay ya tanjəhadvù ni. ³⁵ Tòru tìnjəa àna naŋ a, təbu təcəl dava ga ahay ni ti təzay naŋ mazani kwa, adaba mis ni təmbrəŋ naŋ do, tawayay təzläb naŋ keti, ³⁶ nday dek təzlahləŋoru, təđəm : « Kâđuma ! »

Pol adəm ma ga vu gayan ke meleher ga ndam Zude

³⁷ Ka ya ti tawayay təziyu Pol nakəŋ a dalaka ga ahay ni vu nahəma, àhi ana bay ga ndam slewja ni ahkado : « Nawayay nəhuk ma ti kəvu divi gani aw ? » Bay ga ndam slewja ni àhəŋgrifəŋ, àhi : « Kəsəra ma Gres a waw ? » ³⁸ Tata zal Ezip ya ti àgəskabu ma ga ngumna ndo, àgray ti mis dəbu fađ tədəbay naŋ, tərakaboru akaba tay a huđ gili vu guhwa hini ni ti nak do waw ? » ³⁹ Pol àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Nu zal Zude, tiwi nu a Tars ka hađ Silisi, nu mis ga kəsa gəđakani. Nəgruk kam-kam ; vu divi ga məhi ma ana mis ni ti ! » ⁴⁰ Nahkay bay ga ndam slewja ni àvi divi gani. Pol ècikaba jik ka dava ga dalaka ga ahay na, mək adadfi ahar ana mis ni ti təlakakabá. Mis ni tàra təlakakabá ti Pol nakəŋ àhi ma ana tay àna ma *Hebri. Àhi ana tay ahkado :

22

¹ « Ata bəba akaba bəza ga

mmawa goro ni, nàhi ma ga vu goro ana kùli, cimàki day. » ² Tàra ticia naŋ àbu àhi ma ana tay àna ma Hebri nahama, tàlakakabu dèdik-dèdik, nahkay àhi ana tay ahkado : ³ « Nu zal Zude, tìwi nu a Tars ka had Silisi. Ay ti nèdèk ahalay a Zeruzalem, maslaŋa ya ti àcahu zlam day Gemeliyel, àdèfukia Divi ge Melefit ya ata bəŋ geli tàdabay na lala. Ka sarta nani ti nəvia ahàr a dèk ana Melefit akada gekùli ya kèbum kəvumi na. ⁴ Nəgria daliya dal-dal ana ndam ya ti tàdabay divi ga Yezu na, nàwaya mabazl tay a ; nəgəsa zawal akaba wál a, nəbia tay a daŋgay va. ⁵ Gədəkani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba gədəkani ndahaŋ təsəra ma goro ya nədəm ni jiri, tagrakua sedi a tata. Təbua wakita, təhu nəhəlikaboru ana bəza ga məŋ geli ya a Damas ni. Nahkay nu nakəŋ nədəvu e divi vu ga moru məwəbiyu ndam ya təkəki ahàr ka Yezu eslini ni, ga məhəbiyu tay ahalay a Zeruzalem ti tàra tətəraŋ tay. »

Pol azlapaki ka mənəkəki ka məkəkəki ahàr gayəŋ ke Melefit
(Tɔwi 9.1-19 ; 26.12-18)

⁶ « Ka ya ti nəbu nakoru a Damas, ninjiyu wudak fat àra ècika tirked-ked nahəma, masladani dal-dal àsləkabiya e melefit ba, àhərkuaya. ⁷ Eslini nu nakəŋ nəzum mədədani mək nìci dəŋgu ga maslaŋa àzalay nu, àhu ahkado : “Sol, Sol kəgru daliya ti kamam ?” ⁸ Àra àhua ma nahkay ti nəhi : “Nak way, bay goro ?” Mək nìci dəŋgu ni keti : “Kəgri daliya ti ana nu, nu Yezu zal Nazaret ni.” ⁹ Ndam ya ti leli məbu makoru akaba tay ni tìpia masladani na, ay ti tici dəŋgu ga bay ya ti àhu ma ni ndo. ¹⁰ Eslini nəhi : “Nəgray nihi ti mam, bay goro ?” Àhəŋgrufəŋ, àhu : “Cikaba, ru a Damas, ekinjəa eslina ti atəhuk ere ye ti Melefit àhuk gray ni dèk.”

¹¹ Masladani ni àra àhərkuaya ti àwulufa nu a, nahkay ndam ya ti məbu makoru akaba tay ni tədəfua ahar a, təzoru nu a Damas.

¹² « A Damas nahəma zal nahaŋ naŋ àbu, slimi gayəŋ Ananiyas. Naŋ gani mis sulumani, àgəskabá Divi ge Melefit ya Məwiz àbəkì na lala. Nahkay ndam *Zude ye eslini ni dèk tədəm naŋ mis sulumani e dèdèŋ. ¹³ Mòru mìnjəa a Damas a ti naŋ nakəŋ àra àdu ahàr, àhu ahkado : “Sol, wur ga mmawa goro ni, pi divi akada ya ahaslani ni.” Eslini nìpi divi, nìpi naŋ həya. ¹⁴ Ananiyas nakəŋ àhu keti : “Melefit ga ata bəŋ geli ni àdəkiba kur kwa ahaslana, ti kəsər ere ye ti naŋ awayay ni, ti kəsər Bay Jireni ni, ti kici ma ya ti naŋ àhuk ni. ¹⁵ Awayay ti kigi zal sedi gayəŋ, kəhi ere ye ti kipi ni akaba ma gayəŋ ya kici ni ana mis dèk kwa. ¹⁶ Ay nihi kicia ma nahkay ti, kajəgay mam mba mam ? Cikaba, *təbaray kur, həŋgalay Melefit àna *slimi ga Yezu, nahkay ti Melefit ambərfukwa zlam magudarani gayak na.”

¹⁷ « Àra àpəsa 6al nahəma, nəŋga a Zeruzalem a. A vad nahaŋ nəhuriyu a dalaka ga *ahay gədəkani ge Melefit ni vu, nəbu nahəŋgalay Melefit nahəma, Melefit àŋgazlu zlam nahaŋ. ¹⁸ Nìpi Bay geli Yezu, àhu ahkado : “Sləkaba a Zeruzalem a ke we-cewecena, adaba ndam Zeruzalem atəgəskabu ma ya akədəmku ni do.” ¹⁹ Nahkay nu nakəŋ nəhəŋgrifəŋ, nəhi ahkado : “Bay goro, nday day təsəra, ahaslani nu nəbu nakoru a ahay gargərani gatay ya *tahəŋgalavù Melefit ni vu, nəhuriyu nəgəsaya ndam ya təkəkuk ahàr na, ndahaŋ nəbiyu tay a daŋgay vu, ndahaŋ ti ni nəzləb tay timey. ²⁰ Ka ya ti təbu takad zal sedi gayak Etiyeŋ ni ti nu day nəbu ka mələŋ gani, nàwaya dal-

dal, nəjəgakia məgudi ga ndam ya təkad nañ na daya.”²¹ Nañ nakəñ àhu keti : “Nak sləka kōru, adaba nəsləroru kur drin e kidin ga jiba ndahan ya ti nday ndam Zude do ni vu.” »

Pol nañ àbu kè meleher ga gəđakani ga ndam slewja

²² Tàra ticia ma ga Pol ya àdəm ahkado : « Yezu àhu : “Sləka kōru, nəsləroru kur e kidin ga jiba ndahan ya ti nday ndam *Zude do ni” » nahəma, mis ni təzlah, tədəm : « Jijinəma maslanə hina, kaduma nañ a ! Ahàr àdəm kəbrəñumiviyu sifa ba ! »²³ Nahkay nday nakəñ təzlah, təhəlkaba məgudi gatay a taboru, akaba taboru had agavəla.²⁴ Nday təbu tagray nahkay ti bay ga ndam slewja ga ndam *Rom ni àhi ana ndam slewja gayan ni taziyu Pol ka dalaka ga ahay ni ti təzləb nañ. Awayay təzləb nañ nahkay ti adaba awayay mədəmaya ma ge jiri a ti təsər mis ni təzlahki ti kamam.²⁵ Ka ya ti təbu təwəl Pol ga məzləb nañ nahəma, Pol nakəñ àhi ana bay ga ndam slewja ya nañ àbu eslini ni ahkado : « Təvia divi ana kəli a ga məzləb zal Rom mənjad magrafəja seriya waw ? »²⁶ Nañ nakəñ àra ècia ma ga Pol na ti àrəkiuru ka bay gayan, àhi ahkado : « Kagraj hi ti ahəmamam ? Nañ hini zal Rom ci ni ! »²⁷ Nahkay bay ga ndam slewja nakəñ àrəkia ka Pol a, àhi : « Hu nak ti zal Rom edefin aw ? » Pol àhi : « Iy nu zal Rom ! »²⁸ Bay ga ndam slewja ni àhi : « Nu nəbəhadə sinqu a dal-dal day ti nig zal Rom ! » Pol ti ni àhəñgrifəñ, àhi : « Ay nu ti kwa tiweya nu a, nu zal Rom. »²⁹ Ndam slewja ya təwəl Pol, tawayay təzləb nañ ti mədəmaya ma ge jiri a ni tàra təsəra Pol nañ zal Rom ti təsləka, təmbərbu nañ. Bay ga ndam slewja ni àra əsəra Pol zal Rom, àwəla nañ àna jejirbi a ti, nañ

nañani àna ahàr gayan day anğwaz àwəra nañ a.

Pol nañ àbu kè meleher ga ndam magray seriya

³⁰ Bay ga ndam slewja ni awayay asər ere ye ti ndam *Zude təcalki Pol ni lala. Nahkay həjəñ gani èpichehiaba jejirbi na ana Pol a, àzalakabu gəđakani ga ndam *mañgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam magray seriya ga ndam Zude ni dek. Tàra təcakalava nahəma, àra àna Pol e kidin gatay va.

23

¹ Eslini Pol nakəñ àmənjaləñ ana ndam magray seriya ni lala, àhi ana tay ahkado : « Bəza ga mmawa goro ni, a majalay ahàr goro bu ni ti kwa ka ya ti nənjəki məgri təwi ana Melefit ni àbivaya ana kana nu nəbu njełata kè meleher gayan. »² Ananiyas gəđakani ga ndam *mañgalabakabu mis akaba Melefit ni àra ècia ma ga Pol na ti àhi ana ndam ya ti kə gəvay ga Pol ni : « Sumikabiyu bəbarva ka pakama gayan ni. »³ Eslini Pol àhəñgrifəñ, àhi ahkado : « Melefit aməsi bəbarva ti ana nak ! Nak ti akada ga gudu awayay ambəd, təgria zlam bəd-bədana ni. Nak kədəm kəbu kagrafua seriya ti akada ge *Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki ni. Ay nihi ti kəgray ere ye ti Melefit àdəm a wakita ge Məwiz ni bu ni do, adaba kəhi ana mis təsə bəbarva. »⁴ Mis ya təbu eslini ni təhi ana Pol ahkado : « Kindivi gəđakani ga ndam mañgalabakabu mis akaba Melefit ya Melefit adaba nañ a ni zla do waw ! »⁵ Pol àhəñgrifəñ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Bəza ga mmawa goro ni, nğay nañ gəđakani ga ndam mañgalabakabu mis akaba Melefit ti nəsər do. Adaba àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay

* 23:5 Mahərana 22.27.

hi : “Kɔndivi gɛɔɔakani ga ndam jiba gayak ba.” * »

⁶ Pol ɔra ɔsɛra mis macakalavani ni ndahaŋ ndam *Seduseyeŋ, ndahaŋ ti ni ndam *Feriziyen nahɛma, ɔzlah kɛ meleher ga ndam magray seriya ni, ɔɔɔm ahkado : « Bɛza ga mmawa goro ni, nu zal Feriziyen, baba day zal Feriziyen. Tɛzɛbiyu nu kɛ meleher gekɔli, tagrafua seriya ti adaba nɛfaki ahɔr ke Melefit, nɛsɛra mis atɔŋgaba e kisim ba. » ⁷ Pol ɔra ɔɔɔma ma na nahkay ti ndam Feriziyen tɔgray gejewi akaba ndam Seduseyeŋ, mɛk mis macakalavani ni tɔcirvu. ⁸ Tɔcirvu nahkay ti adaba ndam Seduseyeŋ tɔɔɔm mis ɔmɛta ti ɔŋgaba e kisim ba do, tɔɔɔm mɛslɛr ɔbi, mɛsuf day ɔbi ; ndam Feriziyen ti ni tɔɔɔm mis tɔŋgaba e kisim ba, mɛslɛr akaba mɛsuf day tɛbu. ⁹ Zlahay ge mis ni ɔra ɔsagakiva ti ndam *mɛsɛr Wakita ge Melefit ya tɔkibu ka ndam Feriziyen ni tɛzuma bɛruv a dal-dal, tɔpaslakiaba eri ke mis ndahaŋ na, tɔɔɔm : « Magudar ga maslaŋa hini ti ɔbi ; bi mɛsuf ahkay do ni mɛslɛr ɔhi ma ti mɛsɛruma waw ? » ¹⁰ Nday nakɛŋ tɛbu tagray gejewi kay kay nahkay ti bay ga ndam slewja ni ɔgra ɔŋgwaz a, ɔɔɔm bi atakwacakaba Pol a. Nahkay ɔhi ana ndam slewja gayan ni tɔru tɛzababiya Pol e kidiŋ ge mis ni ba, tɛzoru nan ka dalaka ga ahay ni.

¹¹ Ga mɛlavɔɔ gani Bay geli ɔŋgazlivu ana Pol nakɛŋ, ɔhi ahkado : « Kɔgray ɔŋgwaz ba, kɔgra sedi goro ahalay a Zerɔzalem a, nahkay nawayay kɔru kɔgray akada nani a Rom daya. »

Ndam Zude tɛzlapaki ka Pol ga magri zlam magɔdavani

¹² Ge mileɔɔ gani ti ndam *Zude tɛzlapaki ka Pol ga magri zlam magɔdavani. Tɔmbaɔday dɛk, tɔɔɔm : « Tamal mɔkad nan ndo ni ti mɛzum zlam do, misi araŋa do. » ¹³ Nday ya ti tɔɔmki ma ka

Pol ni ti tɛtama kru kru faɔana. ¹⁴ Nahkay tɔru afa ga gɔɔɔakani ga ndam *manɔgalabakabu mis akaba Melefit nday tɛbu akaba gɔɔɔakani ndahaŋ, tɛhi ana tay ahkado : « Leli mɛmbaɔa dɛk, mɛɔɔm ahkado : Tamal mɔkad Pol ndo ni ti mɛzum zlam do, misi araŋa do. » ¹⁵ Nihi nahɛma lɛkɔlɔm akaba ndam magray seriya ni ti ma gekɔli mɔnɔja bɛlan, dɛgum kɔhumi ana bay ga ndam slewja ni mɛzibiya Pol ana kɔli a. Kɔhumi ahkado mawayay mihindifiŋa zlam gayan ya ɔgray na lala. Leli ti ni amakad nan e divi bu, etinjikia ɔna nan ke kɔli a do. »

¹⁶ Ka ya ti nday tɛbu tɛzlapay nahkay ni ti wurum ga Pol ɛcia zlapay gatay na. Nahkay ɔcuhworu ka mɛlan ga ahay ga ndam slewja ni. ɔru ɛnɔja ti ɔɔɔliyu a dalaka ga ahay ni vu mɛk ɔhɛŋgri ma gatay ni ana Pol. ¹⁷ Nahkay Pol nakɛŋ ɔzalabiyu gɔɔɔakani ga ndam slewja nahan bɛlan, ɔhi ahkado : « Zoru dagwa hini afa ga bay gekɔli ni, adaba ma gayan ɔbu akoru ahi. »

¹⁸ Eslini gɔɔɔakani ga ndam slewja nahan ni ɔzoru nan afa ga bay gatay nakɛŋ. ɔru ɛnɔja ɔna nan a ti ɔhi ahkado : « Pol zal danɔay ni ɔzalay nu, ɔhu nɛzukbiya dagwa hina, ma gayan ɔbu awayay ahuk. »

¹⁹ Nahkay bay ga ndam slewja ni ɔgɛs ahar gani, tɔru cak mɛk ɛhindifiŋa ma gana, ɔhi : « Kɔra ti ɔna ma ga mam ? » ²⁰ Nan nakɛŋ ɔhɛŋgrifɛŋ, ɔhi ahkado : « Ndam Zude tɛzlapakabɔ, tɔɔɔm etihindi kur kɔzoru Pol kɛ meleher ga ndam magray seriya ni hajɛŋ, atɛhuk tawayay tihindifiŋa ma lala. » ²¹ Ay ti atɛhuka ma gatay na nahkay ti kɔgɛskabu ba, adaba mis tɛtam kru kru faɔ tɛbu atɛbɛhadi eri e divi bu. Nday gani tɔmbaɔa dɛk, tɔɔɔm : “Tamal mɔkad nan ndo ni ti mɛzum zlam do, misi araŋa do.” Nihi ti ma gatay bɛlan, tajɔgay ma gayak ya akɔhi ana tay ni cilin. » ²² Wur dagwa ni ɔra ɔhia ma nahkay ti bay

ga ndam slewja ni àhi : « Slàka, ay ti ngay kàhua ma hina ti kàhi ana maslanja ba. »

Tàzoru Pol a Sezare

²³ Kələŋ gani bay ga ndam slewja ni àzalay gəḍákani ga ndam slewja ndahan cə, àhi ana tay : « Slamalumu ga maroni a Sezare ga mələkarawa àna njemdi ambəmbu. Ka ya ti kədəgum nahəma, duma ndam slewja diŋ diŋ cə, ndam ya takoru àna pilis ni kru kru adəskəla, slewja ndahan awasl àfəŋ kà tay ni day diŋ diŋ cə ; ²⁴ ngətumiva pilis ndahan ana Pol a, zumoru naŋ afa ga bay Felis ti aranja ènjifiŋ ka ahàr divi ba. » ²⁵ Nahkay bay ga ndam slewja ni àbikiuru wakita ana bay Felis ni ; àhi nahkay hi :

²⁶ « Nu Kəlot Liziyas nəgruka sa, bay gəḍákani Felis. ²⁷ Maslanja hini ya nəslərəkaboru ni ti ndam *Zude təgəs naŋ, tawayay takad naŋ. Nàra nìcia naŋ zal Rom ti mòru akaba ndam slewja goro mähəŋgafəŋja naŋ kà tay a. ²⁸ Nawayay ti nəsər ere ye ti tacalki naŋ ni ti, nəzoru naŋ kè meleher ga gəḍákani ge seriya gatay. ²⁹ Ka ya ti tagrafəŋja seriya ti nədi ahàr ana zlam magudar gayan ya ti takadki naŋ di ahkay do ni esli ga məfiyu naŋ a daŋgay vu ni ndo. Ay tacalki naŋ ti àki ke divi gatay ya tadəbay ni. ³⁰ Yaw maslanja nahan àrəkua àhu ahkado : “Ndam Zude təzlapakabá ga məgri zlam magədavani ana Pol a.” Nàra nìcia ma nana ti nəslərəkaboru naŋ ti nahkay, mək nəhi ana ndam ya tacalki naŋ ka zlam magudarani ni tábəhadki mirdim afa gayak. »

³¹ Nahkay zla nahəma, ndam slewja ni tàgray ere ye ti bay gatay àhi ana tay ni : tàzay Pol ga məlavad nani, tòru àna naŋ a Antipatris. ³² Hajəŋ gani ndam slewja ya tòru àna asak ni təsləkabiya, təŋga ka məlan gatay na, təmbərfəŋbiyu Pol

kà ndam ya tòru àna pilis ni ti təzoru naŋ. ³³ Tòru tìnjəa a Sezare a ti təvi wakita ni ana Felis bay gəḍákani nakəŋ mək təḍəfiki Pol. ³⁴ Bay gəḍákani ni àra àza wakita na, èjəŋga ti àhi ana Pol ahkado : « Nak mis ga had weley ? » Pol àra àhia naŋ mis ga had Silisi ti ³⁵ naŋ nakəŋ àhi ahkado : « Ndam ya ti tacalki kur ka zlam magudarani ni etinjia day kwa ti enihindifəka ma. » Nahkay àhi ana ndam slewja gayan təfiyu Pol a ahay gəḍákani ga bay *Erot ni vu, təjəgay naŋ.

24

Ndam Zude tabəhadki mirdim ka Pol afa ga bay Felis

¹ Vad zlam kələŋ gani ti Ananiyas gəḍákani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefiti ni ènjia a Sezare a. Tàra ti akaba gəḍákani ndahan akaba Tertuləs bay məsər seriya ya embikivu ke mis àna seriya ni. Eslini nday nakəŋ təḍəfi vu gatay ana bay gəḍákani Felis ga məbəki mirdim ka Pol. ² Tàra təzalibiya Pol nakəŋ ana tay a ti Tertuləs àḍəmki ma ga macalki naŋ ka zlam magudarani, àḍəm ahkado : « Gəḍákani Felis, leli məbu manjəhad àna sulumani ka had geli ti azuhva nak ; had geli àslamalavu ti adaba kəsəra zlam a palam. ³ Zlam nday nani ti gərgəri kay, kəgri ana leli ka had geli ni dek. Nahkay məgruk səsì dal-dal azuhva zlam ya məŋgət afa gayak ni dek. ⁴ Ay ti nəwayay nijin sarta gayak kay do ; nahkay àna sulum gayak kam-kam mähəŋgalay kur ciiki pakama geli ni ana leli gəziti ! ⁵ Naŋ hini ti məsəra naŋ mis magudarkaba had geli a, naŋ àbu ewisinkabu ndam *Zude ga məlan ni dek. Naŋ gəḍákani ga ndam Nazaret ya tadəbay divi magədavani ni. ⁶ Àgudara zlam ndahan a nahkay ti, awayay agudarkaba *ahay gəḍákani ge

Melefit na daya. Mægəs naŋ ti azuhva nani. [Leli amal mawayay magrafəŋa seriya akada ge *Divi ge Melefit geli na. ⁷ Ay ti, Liziyas bay ga ndam slewja ni àra àhəŋgay naŋ a ahar geli bu ga nǰəda. ⁸ Mək Liziyas àhi ana ndam ya tacalki naŋ ka zlam magudarani ni tábəhadki mirdim afa gayak.] Tamal kihindifiŋa ma naŋgu ni, akəsər zlam geli ya macalki naŋ ni ti jiri eɔeɔiŋ. » ⁹ Tertuləs àra àdəma ma gayan na ti ndam Zude ye eslini ni tādəm Pol àgudara, ma ge Tertuləs ya àdəm ni jiri eɔeɔiŋ.

Pol adəm ma ga vu gayan ke meleher ge Felis

¹⁰ Kələŋ gani bay Felis nakəŋ àvi divi ana Pol ga mazlapani. Eslini Pol àhi ahkado: « Nəsəra àgray vi ehimeya nak kəbu kagray seriya ka haɔ hini. Nahkay nəmər ga mədəmaya ma ga vu goro kə meleher gayak a. ¹¹ Moru goro a Zeruzalem ga mazləbay Melefit nahəma, tamal kihindi ma gani ti àtam vad kru mahar cə do. ¹² Day-day mis àdu ahàr nu nəbu nagray gejewi ata maslaŋa a *ahay gəɔakani ge Melefit ni bu ndo; nu niwisiŋkabu mis a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit ga ndam *Zude gərgərani ni bu ahkay do ni a kəsə bu ndo. ¹³ Ere ye ti ndam nday hini tacalki nu, tādəm nəgudara ni ti àbi, ere gani ya tādəm nəgudara ni ti tādəfukaya koksah. ¹⁴ Ay ti ere ye ti nəsəra, nədəm kə meleher gayak ni ti nihi: Nu nəbu nadəbay divi məweni ya ndam nday nani tādəm magədavani ni. Ay nu nəbu nəgri təwi ana Melefit ga ata bəŋ ga bəŋ geli ya tādəbay ni, nəbu nəgəskabu *Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki ni akaba pakama ya ndam məhəŋgri *pakama ge Melefit ana mis tábəki ni dek. ¹⁵ Nəbu nəfəki ahàr ke Melefit, nəsəra ndam jireni akaba ndam magudar zlam atanɔgaba e kisim ba. Nday day təbu təfəki

ahàr, təsəra nahkay. ¹⁶ Azuhva nani ti nazay nǰəda goro, nawayay ti nənǰəhadà kəlavad àna sulumana kə meleher ge Melefit akaba kə meleher ge mis a.

¹⁷ « Yaw àgray vi ehimeya nàra a Zeruzalem a ndo, nihi ti nàra ga məjənaki ndam jiba goro àna siŋgu akaba ga məvi sədaga ana Melefit a. ¹⁸ Ka ya ti tægəs nu ni ti tədu ahàr a ahay gəɔakani ge Melefit ni bu, ka sarta gani nani ti nəgraba ere ye ti mis tagray ti tigi *nǰəlatani na àndava. Ka gani nani ti mis təfu kə gəvay kay bi, ndam magray tuwər nday təbi. ¹⁹ E kiɔiŋ ge mis ya təbu eslini ni bu ni ti ndam Zude ndahan təsləkabiya ka haɔ Azi a. Tamal tādəm nəgudara zlam a ti akal tara kə meleher gayak a ga macalki nu a kwa. ²⁰ Do ni ti, tamal magudar goro àbu ti nday hini tādəmaya ere ye ti təcalki nu ka ya ti təzoru nu kə meleher ga ndam magaray seriya a Zeruzalem na. ²¹ Tamal zlam àbu ya tisliki macalki nu ni ti, pakama hini ya nədəm kay kay ni: “Təzəbiyu nu kani kə meleher gekəli, tagrafua seriya ti adaba nəfəkia ahàr ke Melefit a, nəsəra mis atanɔgaba e kisim ba!” »

²² Felis bay ni àsəra manǰəhad ga ndam məfəki ahàr ka Bay geli a, nahkay àhəŋgaroru seriya ni kama. Àhi ana ndam ya tacalki Pol ka zlam magudarani ni ahkado: « Liziyas bay ga ndam slewja ni eminjia day kwa ti anəgri seriya ana kəli. » ²³ Mək àhi ana gəɔakani ga ndam slewja ni tājəgay Pol lala, ay təgri daliya akada ya təgri ana ndam danɔgay ndahan ni ba, təvi divi ana ndam gayan tāmənɔjaya naŋ a.

Pol naŋ àbu a danɔgay bu

²⁴ Pol àra àgra vad a 6al eslina ti ata Felis nday ata wal gani Dərsil wur Zude təzalabiyu naŋ, tawayay tici ma àki ka məfəki ahàr ka Yezu *Krist. ²⁵ Pol nakəŋ àra ənɔjia ti

ànjeki ka pakama, àdámki ma ka manjéhad sulumani àna magray jiri, àki ka mæbi slimi ana ahàr akaba àki ke seriya ya Melefit amagrafàna kè mis a ni. Felis àra ècia ma gayan ya àdám na ti àgra angwaz a, mæk àhi : « Nihì nahéma sléka ; ka ya ti anəngəta ahar a ni ti anəzalay kur keti kwa. »²⁶ Ku tamal àdám nahkay nəngu ni, Felis àhi ana ahàr bi Pol aməvi singu ; nahkay ti azalay Pol ga marana afa gayan a kəlavad.²⁷ Pol àra àzuma vi a cə a danɣay ba nahéma, Porkiyus Festus ànguviyu a bay ge Felis vu. Ka ya ti Felis àsləkaba a bay gayan ni ba ni ti àmbərvu Pol a danɣay bu, adaba awayay aməri mæbəruv ana ndam *Zude.

25

Pol awayay ti bay gədakani ga ndam Rom māgrafàna seriya

¹ Festus àra àzumva vad a mahkər a bay gayan ni ba nahéma, ècik a Sezare, òru a Zeruzalem. ² Òru ènjua eslina ti gədakani ga ndam *manɣalabakabu mis akaba Melefit ni akaba gədakani ga ndam *Zude ni tərəkia ka bay na, tábəhadki mirdim ka Pol keti. Tàhəngalay nan, tədəm : ³ « Tamal kəgəskabá ma geli na ti həngaroru Pol a Zeruzalem. » Tədəm nahkay ti adaba tawayay takoru tabəhadí eri ana Pol e divi bu ga makad nan. ⁴ Ay ti Festus nakənj àhəngrifənj ana tay, àhi ana tay ahkado : « Pol nan àbiyu a danɣay bu a Sezare, nu day nawayay naslaka nanɣoru eslini. » ⁵ Àhi ana tay keti : « Tamal maslanə gani nani àgudaria zlam ana kəli a ti, dumaba gədakani gekəli a ti makoru akaba tay a Sezare. Etinjua eslina ti atabəhadki mirdim. »

⁶ Festus àpəsiyu a Zeruzalem vad azlalahkər ahkay do ni vad kru day kwa ti ànga a Sezare a. Àra ènjia ti hajənj gani àhəraya ànjəhad

ka məlan magray seriya mæk àdám tázəbiya Pol a. ⁷ Pol nakənj àra ènjia ti ndam Zude ya tàsləkabiya a Zeruzalem a ni tēvelinj ahàr mæk tàcalki nan ka zlam gərgəri kay ya ti tábəlay do simiteni ni. Ay zlam gani dek ya ti tàcalki nan ni ti tislík madafana koksah. ⁸ Nahkay Pol àhəngrifənj ana tay, àdám ahkado : « Ere ye ti nàgudar ni ti àbi, ku àki ke Divi ga ndam Zude ya Məwiz àbəkì ni, ku àki ka *ahay gədakani ge Melefit, ku àki ka *Sezar bay geli gədakani nəngu ni nàgudar ndo. »

⁹ Festus àra ècia ma ga Pol na ti àhəngrifənj, àhi ahkado : « Mazoru kur a Zeruzalem, nakoru nagrafuka seriya eslina ti kəgəskabu aw ? » Àdám nahkay ti adaba awayay aməri mæbəruv ana ndam Zude. ¹⁰ Eslini Pol nakənj àhəngrifənj, àhi : « Ahalay ti kala-kala nu kè meleher ga Sezar bay geli gədakani ni. Tagrafua seriya ti si ahalay kwa. Nak day kəsəra lala, nàgudari zlam ana ndam Zude ndo timey. ¹¹ Tamal nàgudara zlam a àgəski takadki nu di ti, nəgəskabu tàkada nu a. Ay tamal ma gatay ya tàcalki nu ni ma ga malfada ti maslanə àbi èslík məvi nu ana tay bi. Nakoru àna ma gani kama afa ga Sezar bay geli gədakani ni. » ¹² Festus nakənj àra ècia ma ga Pol na ti təzlapaki akaba ndam ya təvi sawari ni, mæk àhi ana Pol ahkado : « Kədəm kakoru àna ma gani kè meleher ga Sezar ti, təzoru kur afa gayan gani. »

Pol adəm ma kè meleher ga Agripa

¹³ Àra àgra vad a bal ti bay Agripa nday ata wur ga mənəni walani Berenis tàra a Sezare a ga məgri sa ana Festus a. ¹⁴ Tàra təpəsa eslina vad bal nahéma, Festus àngəhadí ma àki ka Pol ana bay Agripa. Àhi ahkado : « Zal nahan nan àbu ahalay, Felis àmbərva nan

a danɗay ba. ¹⁵ Ka ya ti nòru a Zeruzalem ni ti gəɗákani ga ndam *manɗalabakabu mis akaba Melefit akaba gəɗákani ga ndam *Zude ndahaŋ ni tábəhadki mirdim, tədəm seriya mázəgada naŋ a. ¹⁶ Nəhi ana tay ahkado: “Leli ndam *Rom ti mągray nahkay do. Wudaka magrafəŋa seriya kə mis a ti mazaya naŋ kə meleher ga ndam ya təcalki naŋ ka zlam magudarani na ti maslaŋa nani mədəmaya ma ga vu gayaŋ day kwa.” ¹⁷ Tára ticia ma goro na ti mərə akaba tay ahalay a Sezare a. Nijjiŋ sarta ndo, hajəŋ gani nòru ka mələŋ magray seriya ni, nədəm tázəbiya zal nana həya. ¹⁸ Ndam ya tábəhadki mirdim ni tára, ay ti təcalki naŋ ka zlam magudarani ya nəjalaki ahər ni ndo. ¹⁹ Tələgavu àkivu ti, àki ke divi gatay ya tadəbay Melefit gatay àna naŋ ni ciliŋ. A huɗ ga pakama gatay ya tələgavu àkivu ni bu ni ti ahar gəɗákani àki ka zal nahaŋ slimi gani Yezu. Naŋ gani nani ti àməta, ay ti Pol maslaŋa ya təcalki naŋ ka zlam magudarani ni àdəm naŋ əbu kekileŋa àna sifa. ²⁰ Nu ti nəsar ahəmamam nagraŋ seriya ga pakama gani hini do. Nahkay nəhi ana Pol: “Kawayay ti nəzoru kur a Zeruzalem, nagrafuka seriya eslina àki ka pakama hina waw?” ²¹ Ay ti Pol àdəm “Seriya goro ti tòru àna naŋ kama afa ga *Sesar bay geli gəɗákani ni.” Nahkay nədəm mánjəhad a ahay bu tājəgay naŋ, anəŋgəta ahar day kwa ti anəsləroru naŋ afa bay geli gəɗákani ni.» ²² Agripa àra ècia ma ge Festus ya àhi na ti àdəm: «Nu day nawayay nici ma ga maslaŋa nani, nawayay ti naŋ naŋani azlapu àna ma gayaŋ.» Festus àhəŋgrifəŋ, àhi: «Hajəŋ hajəŋa kara kici ma gayaŋ ya amazlapay ni.»

²³ Hajəŋ gani mis gəɗákani kay təzoru ata Agripa nday ata Bere-

nis afa ge Festus a ahay gəɗákani ya mis tanɗasvaviyu ni vu. Bəbay ga ndam slewja akaba gəɗákani ga kəsa ni dek təbu eslini àndava. Ata Agripa nday ata Berenis tòru tinjəa ti Festus àdəm tázəbiya Pol a. ²⁴ Tára tinjia àna Pol a ti Festus nakəŋ àdəm ahkado: «Bay Agripa akaba lekulum ya kəbum ahalay akaba leli ni dek, nəhi ana kəli nahəma, maslaŋa hini ya lekulum kəmənjumləŋ ni ti ndam Zude dek tára afa goro a, tábəhadkia mirdim a. Kwa ka ya ti nu a Zeruzalem ni ti tábəhadkia mirdim a, təzlahki, tədəm təkada naŋ a, ahalay day təgray nahkay. ²⁵ Ka nu ti, nipi zlam magudar gayaŋ ya takadki naŋ di ni ndo. Ku tamal nahkay nəŋgu ni, naŋ naŋani àdəm àna ma gayaŋ təzoru ma gani afa ga bay geli gəɗákani ni. Nahkay nəgəskabá ma gayaŋ na, nədəm təzikaboru ana naŋ. ²⁶ Ay ti ere ye ti nəbikioru ana bay àki ka naŋ ni nəsar faŋ do. Nəzalabiyu naŋ kə meleher gekəli, ahar gəɗákani kə meleher gayak bay Agripa ti nahkay. Emihindi-fiŋa ma day kwa ti anəsər ere ye ti anəbikioru ni. ²⁷ Nəsləroru zal danɗay a Rom afa ga bay ti nəbiki ere gani ya tacalki naŋ do ni ti, nətamahay àgravu do.»

26

¹ Eslini Agripa àhi ana Pol ahkado: «Nəvuka divi a, kisliki mazlapaya ma ga vu gayak a.» Nahkay Pol àdaday ahar ti mis tici ma gayaŋ, mək ànjəki ka mazlapaya ma ga vu gayaŋ a. Àdəm ahkado: ² «Bay Agripa, kani nəzlapay ma ga vu goro àki ka zlam ya ndam *Zude tacalki nu ni. Nəzlapay nahkay ti nəmərvu dal-dal adəba nu nəbu kə meleher gayak. ³ Nəmərvu ahar gəɗákani ti adəba kəsəra manjəhad ga ndam Zude akaba pakama ya tagrakivu gejewi na lala. Nahkay kam-kam

dek akaba ana ndam ya nday ndam Zude do ni. Nèhi ana tay tâmbatkaba majalay ahâr gatay a, tîfêki ahâr ke Melefit akaba tâgray tawi sulumani ti mis tâsar tâmbatkaba majalay ahâr gatay a ededîŋ ededîŋena. ²¹ Ndam Zude tægəs nu a dalaka ga *ahay gəđakani ge Melefit ni bu, tawayay takad nu ti azuhva ma hini ya nãŋgəhaduk ni. ²² Ay ti Melefit àhəŋgəbiya nu àna nǰəđə gayəŋ duk àbivu ana vad ya kana. Nu nàbu àna sifa kekilerja ti nagraj sedi ga Yezu kè meleher ge mis dek, ku kè meleher ga nday ya ti gəđakani do ni, ku kè meleher ga gəđakani daya. Ere ye ti nəhi ana mis ni ti pakama ge Məwiz akaba ga ndam ndahanj ya tãhəŋgaray pakama ge Melefit təđəm amagravu ni cilinj, do ni ti nəđəm pakama ga arañja nahanj do. ²³ Pakama gani nani ti nihi : Ahâr àđəm *Krist *Bay gəđakani ya amara ni amacaka daliya kwa, aməmət mək amañgaba e kisim ba enji ge mis a dek, aməhi ana ndam geli, aməhi ana ndam jiba ndahanj Melefit ahəŋgay mis. Pakama ge Krist nani ti akada zlam ya asladay ni. »

²⁴ Pol nanj àbu adəm ma ga vu gayanj nahkay ti Festus nakəŋ əzlacaki bəra, àhi ahkado : « Pol, nak ti seteni ara agray kur aw ! Kàcaha zlam a àsabay. Zlam gani nani ya kàcahay ni àvuka seteni na ! » ²⁵ Pol nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Aha, bay goro Festus, arañja àbi àgray nu bi. Pakama goro ya nəđəm ni ti pakama ge jiri, pakama ga bay məsar zlam daya. ²⁶ Bay Agripa àsəra zlam nday nana. Nahkay nisliki məđəm ma gani vay-vay kè meleher gayanj, aŋgwaz àwərki nu do. Nəsəra lala, Bay Agripa àsəra ere ye ti àgravu na dek, adaba zlam nday nani tagravu ti akal-akal do. ²⁷ Bay Agripa, kəgəskabá ma ga ndam

mahəŋgaray *pakama ge Melefit na waw ? Ku kəhəŋgrufəŋ do nəŋgu ni, nəsəra kəgəskabá ! » ²⁸ Agripa àhi ana Pol ahkado : « Kambatkaba majalay ahâr a ti nīgi bay məfəki ahâr ka Yezu ke weceweceni ti kisliki tata aw ? » ²⁹ Pol nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi : « Ku tamal apəs ku tamal ke weceweceni nəŋgu ni, nahəŋgalay Melefit, nawayay ti kīgi akada goro ni. Nawayay kīgi akada goro ni ti nak cilinj do : nawayay ti lekələm ya kəbumi slimi ana pakama goro kani ni dek kīgum akada goro ni. Nawayay ti təwəl kuli àna jejirbi akada goro ni ba cilinj. »

³⁰ Kələŋ ga pakama ga Pol ni ti bay Agripa, bay Festus, Berenis akaba mis ndahanj ya təbu akaba tay ni dek ticikaba ga masləkana. ³¹ Ka ya ti nday təbu tasləka ni ti təzlapay e kidinj gatay bu, təđəm : « Maslaŋa hini ti àgudar zlam ya takadki nanj ahkay do ni təwəlki nanj di ni ndo. » ³² Bay Agripa àhi ana bay Festus : « Tamal maslaŋa hini àđəm azoru ma gani kama afa ga bay geli gəđakani ni ndo ni ti akal kafaya nanj a. »

27

Tasləka àna Pol a Sezare a, tawayay takoru àna nanj a Rom

¹ Kələŋ ga zlam ya àgravu a Sezare ni ti təđəm tōru àna Pol akaba ndam danjay ndahanj gwar ka had Itali a *slalah ga yam bu. Nahkay təbi tay a ahar vu ana gəđakani ga ndam slewja nahanj, slimi gani Zulyus, təzalay ndam slewja gayanj « Ge Egust.* » ² Nahkay məcəlviyu a slalah ga yam vu, məsləka. Slalah ga yam nani ti əsləkəbiya e Edremi t a, awayay aŋgoru gwar ka had Azi. A slalah ga yam nani bu ni ti zal nahanj àkibu ke leli. Maslaŋa gani nani ti slimi gani Aristark, nanj zal Mesedəweŋ, kəsa

* 27:1 Egust ti slimi ga bay gəđakani ga ndam Rom.

gayan Tesalonik. ³ Hajəŋ gani ti mìnjua a Sidon a. Mòru mìnjua eslina ti Zulyus àvi divi ana Pol ga moru məmənjiyu zləbəba gayan ti tājənaki nan. Zulyus àvi divi gani nahkay ti adaba awayay nan dal-dal. ⁴ Pol àra àsləkabiya ti màsləka a Sidon a, mòru slap-slap kà gəvay ga had, màcoru Sipir ka ahar ga gəjar. Mòru gwar eslini ti adaba tamal makoru ndalaəba ti aməf ahəŋgaroru leli kələŋ kələŋ. ⁵ Mòru slap-slap, màcoru Silisi akaba Pemfili ka ahar ga daf, mìnjua a Mira ka had Lisi a. ⁶ Eslini ti gədakani ga ndam slewja ni àdia ahàr ana slalah ga yam nahan, àsləkabiya e Eleksendri a, awayay akoru gwar ka had Itali. Àra àdia ahar a ti àhi ana leli « Cəlumviyu » mək leli nakəŋ macəlviiyu.

⁷ Məra màsləka eslina ti məgray vad ehimeya ka ahàr divi, mòru weceweci koksah adaba aməf ni. Mìnjiyu kà gəvay ga Kinit zlah-zlah. Eslini aməf ni àcafəŋa leli ga moroni kama ti mawayay makoru slap-slap kà gəvay ge Kret, nahkay mòru gwar ka həma Salmoni ya ka had nani ni. ⁸ Mòru mìnjua eslina pəlok pəlok nahəma, mòru slap-slap kà gəvay ge Kret, nahkay mìnjiyu zlah-zlah ka mələŋ ya təzalay Dəŋ-dəŋ Sulumani ni. Mələŋ nani ti kà gəvay ga kəsa Lazi.

⁹ Ka ahàr divi ni ti mìnjiŋbiya sarta dal-dal. Vad ga məgəs ndəra àsləkaba ti, sarta ga moroni ka ahàr ga yam àndava. Nahkay ti tamal mədəm makoru kama ti arəŋa esliki magrakivani ke leli tata. Nahkay Pol àhivù ana ndam ya tagaray slalah ga yam ni, àhi ana tay ahkado: ¹⁰ « Ndam goro ni, nəsəra tamal mədəm makoru àna slalah ga yam geli ni kama ti arəŋa akoru agrakivu ke leli. Emizikiba ka slalah ga yam geli na akaba zlam ya a hud gani bu na, leli leleni day bi emisliki mahəŋgay ahàr geli dek do. » ¹¹ Ay bay ga

slalah ga yam ni akaba maslaŋa ya agaray ni tədəm makoru kwa; nahkay gədakani ga ndam slewja ni àgəskabá ma gatay na, èciiki ma ga Pol ni ndo. ¹² Ka mələŋ ya leli məvu ni ti sarta ga aməf ya akəzlay ni ticik àna slalah ga yam lala do. Nahkay ndam ya təvu a slalah ga yam ni bu ni ahar gədakani tədəm masləka kwa. Tamal agravu tata ti tawayay tinjiyu e Fenis. Fenis day ka had Kret; eslini ti dəluv gwar agavəla ka ahar ga gəjar akaba gwar agavəla ka ahar ga daf, nahkay ka sarta ga aməf ya akəzlay ni ti tawayay tanjəhad eslini.

Aməf gədakani akəzlay ka ahàr ga dəluv

¹³ Təra tìpia aməf àbu ara ferfer gwar kələŋ gatay a nahəma, təhi ana ahàr ere ya tawayay ni tagray tata. Nahkay nday nakəŋ təgəjahaya ara ya ticik *slalah ga yam àna nan na a yam ba mək mòru slap-slap kà gəvay ga had Kret ni. ¹⁴ Ay cepepa ti aməf nahan akəzlabiyu datu-datu gwar ka həma ga had Kret, ahəŋgaroru leli e kidiŋ ga dəluv ni vu. Aməf gani nani ti təzalay àna ma ga ndam *Gres Ewrekiloŋ. ¹⁵ Aməf ni nan àbu ahəŋgaroru leli nahkay ti ndam ya tagaray slalah ga yam ni tisliki moroni àna nan kama ndo, təmbrəŋa magarana. Eslini aməf ni àhəloru leli e kidiŋ ga dəluv ni vu zlam gayan. ¹⁶ Had gəziteni nahan àvu e kidiŋ ga dəluv ni bu, təzalay Koda. Leli nakəŋ mòru slap-slap kà gəvay ga had ni, nahkay aməf ni àgri daliya ana leli akada ka ya ti leli e kidiŋ ga dəluv ni bu ndo. Slalah ga yam geli gəziteni àbu məwəlfəŋani kà gədakani ni; leli nakəŋ məgəjahbiyu kà gəvay ga gədakani ni zlah-zlah. ¹⁷ Məra məgəjahbiya ti ndam ya tagaray slalah ga yam ni táfaya a hud ga slalah ga yam geli gədakani ni va. Mək təwəlkabu slalah ga yam

gədakani ni àna ezewəd ti yam àhuriyu va ba. Wiyan àvu dal-dal a huf ga dəluv ni bu maŋgakabani gwar ka həf Libi : anğwaz àwəra tay a, tədəm bi aməd ni amazoru slalah ga yam geli ni gwar eslini, nahkay təwəlfəŋ zlam gwar kələŋ ga slalah ga yam ni ti məcəfəŋa naŋ ga moroni ke wecewecena. Eslini təmbrəŋ mağaray slalah ga yam ni ti aməd ni azoru zlam gayan. ¹⁸ Aməd ni naŋ àbu adadəy leli dal-dal ti həjəŋ gani tənəkəki ka məhələba zlam ya təhəlvabiyu a slalah ga yam ni vu na, təbiyu a dəluv ni vu cizliv cizliv. ¹⁹ Həjəŋ nahaŋ gani təbiyu zlam ya tagray təwi àna tay a slalah ga yam ni bu ni cizliv cizliv a dəluv ni vu àna ahar gatay gatayani. ²⁰ Vad ehimeya aməd ni àmbrəŋ makəzlani do, nahkay mīsliki mīpi fat akaba boŋgur koksah. Kələŋ gani leli nakəŋ mədəm amatam do, leli dek emijji.

²¹ Ağray vad ehimeya leli məzum zlam ndo. Eslini Pol ècikaba jik kè meleher gatay a mək àhi ana tay ahkado : « Ndam goro ni, tamal kicəmukia ma goro na ti amal mənəjhədə e Kret a. Nahkay ti amal zlam geli ni tijji ndo akaba məcakay daliya emiteni ndo. ²² Ay nihi ti kam-kam zum njeđa, adaba ku maslaŋa bəlaŋ e kidiŋ gekəli bu tekeđi emijji do. Emijji ti slalah ga yam ni ciliŋ. ²³ Nədəm nahkay ti adaba Melefīt goro ya nəgri təwi ni əslərkubiya məslər gayan ga məlavad a, ²⁴ àhu ahkado : “Pol, kəğray anğwaz ba, adaba kinjiyu kè meleher ga *bay gədakani ga ndam Rom ni kwa. Nak ti Melefīt àgruka sulum gayan a : azuhva nak ti mis ya a slalah ga yam ni bu ni dek etijji do.” ²⁵ Nahkay ti, ndam goro ni, zum njeđa. Nəfəkia ahər ke Melefīt a ; nəsəra amagray ere ya àhu ni edədiŋ. ²⁶ Ay ti slalah ga yam geli ni aməd amagəjahoru

ka həf nahaŋ e kidiŋ ga dəluv bu mək amazlal məlaŋ ŋguf akaba leli. »

²⁷ Ağra vad a kru mahar fəd aməd ni naŋ àbu agəjahoru leli ka ahər ga dəluv Edriyetik. Ga məlavad ga vad ya kru mahar fədani ni ti ndam ya tagaray slalah ga yam ni tədəm bi mədi ahər ana həf wudak. ²⁸ Ezewəd nahaŋ àvu ara məwəlkiani, tizligiyu a dəluv ni vu ti təsər zilen gani. Təra təgura ti tədi ahər ana zilen gani agray ahar slwa slwa kru mahar azlalahkər. Kama gani bəl ti tizligiyu ezewəd ni keti ; tədi ahər ahar slwa slwa kru mahar fəd. ²⁹ Eslini nday nakəŋ təgra anğwaz a, təhi ana ahər slalah ga yam ni amara mazlala akur a ti, aməhuškaba. Nahkay təbiyu ara ya ti ticik slalah ga yam àna naŋ ni fəd a dəluv ni vu kələŋ geli. Eslini tawayay məlaŋ məslay weceweci. ³⁰ Ay ndam ya tagaray slalah ga yam ni tawayay tətam ahər gatay. Nahkay təfiyu slalah ga yam gəziteni ni ka dəluv ni ; tagosay leli, tədəm tawayay təwəlfəŋ zlam ya ticik slalah ga yam àna naŋ ni kama ga slalah ga yam gədakani ni. ³¹ Eslini Pol àhi ana gədakani ga ndam slewja ni akaba ana ndam slewja ndahaŋ ni ahkado : « Tamal mis nday hini tasləkakiba ke leli a ti ekijjam dek, akatamum koksah. » ³² Ndam slewja ni təra ticia ma ga Pol na ti təkəley ezewəd ya təwəlfəŋ slalah ga yam gəziteni ni kə gədakani àna naŋ ni. Nahkay aməd əzay slalah ga yam gəziteni ni ka ahər gayan maslaŋa àvu bi.

³³ Məlaŋ ara aslay wudak ti Pol àhi ana mis ni təzum zlam. Àhi ana tay ahkado : « Ağra vad a kru mahar fəd kani kəbesəmbiya, zlam day kəzumum ndo. ³⁴ Nahəŋgalay kəli zumuma zlam a day ; nahkay akəŋgətum njeđa ga mahəŋgay ahər gekəli àna naŋ. Məhər ga ahər gekəli bəlaŋ tekeđi amadoru a ga

had do. » ³⁵ Pol nakəŋ àra àdəma nahkay ti àzay *dipeŋ, àgri səsi ana Melefīt kè meleher ge mis ni dek, mak èsekaba, ànjəki ka məzumani. ³⁶ Mis ni tàra tipia naŋ a naŋ àbu azum zlam nahkay ti bəruv àŋgiva ana tay a dek, nday day təzum zlam. ³⁷ Leli a slalah ga yam ni bu dek ti leli diŋ diŋ cə àna kru kru adəskəla mahar muku. ³⁸ Leli dek mərə məzuma zlam na mərəha ti ndam magaray slalah ga yam ni təhəlabə *alkama na a slalah ga yam ni ba, təbiyu a dəluv ni vu, ti slalah ga yam ni àdəs va ba.

Slalah ga yam ni azlal wiyaŋ a dəluv ni bu

³⁹ Məlaŋ àra àsla ti ndam magaray slalah ga yam ni tipī had ya mahədakfəŋoru ni, ay leli kà dəŋ-dəŋ ga had weley ti təsər do. Eslini tipī gododuk ga had ya wiyaŋ àvu ni kà gəvay ga dəluv ni. Tamal tislīki tata ni, tawayay takoru àna *slalah ga yam ni eslini. ⁴⁰ Nahkay tēpicheh ezewed ga ara ya ticik slalah ga yam àna naŋ ni dek, təmbərviyu tay a dəluv ni bu ; tēpicheya zlam ya tagaray slalah ga yam àna tay na daya. Kələŋ gani təwəlfəŋ azana kà slalah ga yam ni gwar kama ti aməd məgəjəhoru slalah ga yam ni kama kama. Nahkay təgaroru slalah ga yam ni suwwa gwar ka məlaŋ ga wiyaŋ ni. ⁴¹ Ay leli məbu makoru nahkay ti slalah ga yam geli ni ɔru àzəl wiyaŋ ya a huɔ ga dəluv ni bu ni. Eslini ma ga slalah ga yam ni àrəvoru a huɔ ga wiyaŋ ni vu, nahkay wiyaŋ ni àgəskabu, àdadaŋ koksah. Yam ya ti adadaŋ dal-dalani ni azlal meteliŋ ga slalah ga yam ni ŋguf ŋguf, àbu eheɔkaba. ⁴² Nahkay ndam slewja ni tawayay tabazl ndam danɔay ni adaba tədəm bi təsəra yam a, atətamfəŋa kà tay a, ⁴³ ay gədakani gatay ni àcafəŋa tay a, adaba awayay ahəŋgay Pol. Eslini àhi ana ndam ya ti təsəra yam a ni təhuriyu a yam ni vu enji ga

moroni ka dəŋ-dəŋ, təcəlabə. ⁴⁴ Àhi ana mis ndahaŋ ya təsər yam do ni təgəskabə təndal ahkay do ni biyem ndahaŋ ya təhuɔfəŋa kà slalah ga yam a ni. Mis ni tàra təgra akada gayaŋ ya àhi ana tay na ti leli dek məcəlabə a yam ni ba, arəŋa àgri ana leli ndo.

28

Pol ka had Malta

¹ Leli nakəŋ mərə mətama ti təhi ana leli had hini ti slimi gani Malta. ² Ndam ga had nani təgəskabu leli lala, təgri zlam sulumani ana leli. Avər naŋ àbu ekwesey, məlaŋ day èndisliŋa ti, tēbefta aku a gir-gir, təhi ana leli mɔru mənɔafəŋ leli dek. ³ Pol àhəla cəcul a, adəm abəkiyu ka aku ni ti zlam a had àvu a huɔ gani bu ; aku ni àvəɔbiya ti àji aslər ana Pol nakəŋ ka ahar. Naŋ àfəŋ kà ahar ni tandal-ndala, àdafaŋa do. ⁴ Ndam ga had ni tàra tipia zlam a had ni naŋ àfəŋ kà ahar tandal-ndala nahəma, təzlapaki e kiɔŋ gatay bu, tədəm ahkado : « Maslaŋa hini ti bay makad mis ededīŋ. Ku tamal àtamfəŋa kà dəluv a nəŋgu ni, Melefīt àmbrəŋ naŋ mənɔhad àna sifa do. » ⁵ Ay Pol nakəŋ àtəloru zlam a had ni a aku ni vu, èci məwər gani ndo. ⁶ Mis ye eslini ni tamənjaləŋ ka Pol, tədəm bi ahar ni ara agəsl mba ahkay do ni bi ara amət sərdaw mba. Tàra tēpəsa dal-dal àna mamənjaləŋana ti tipī ti arəŋa àgrakivu ndo, nahkay təmbat majalay ahər gatay nahaŋ, tədəm naŋ bəlaŋ e kiɔŋ ge melefifit gatay ndahaŋ bu.

⁷ Ka məlaŋ ya leli məbu eslini ni ahay ga zal nahaŋ àbu cifa. Slimi ga maslaŋa nani ti Pəbliyəs, naŋ gədakani ga had nani. Naŋ nakəŋ àzəloru leli afa gani, àgəskabu leli àna məmərani ; mändəhad afa gani vad mahkər. ⁸ Bəŋ ge Pəbliyəs àbu, ay ti naŋ àvu mändəhadani èbesey do ; ahər egizleki, azay day abafəŋa. Pol àra ècia ma gana

ti òru afa gani. Àra ènjikia ti àhəŋgalay Melefit, àbəkɪ *ahar ga mahəŋgaraba naŋ a, mək bəŋ ge Pùbliyus ni àŋgaba. ⁹ Ndam ga arməwər ndahaŋ ga haɗ ni ðek tàra tícia ma gana ti nday day tàra, mək Pol àhəŋgaraba tay a. ¹⁰ Nahkay mis təgri zlam sulumani ana leli gərgəri kay. Ka ya ti mawayay maslaka ni ti təvia zlam ya mawayay na ana leli ga moroni àna naŋ kama daya.

Pol aslaka a Malta, akoru a Rom

¹¹ Mənjəhad eslini kiyi mahkər, kələŋ gani məcəliyu a *slalah ga yam nahaŋ vu. Slalah ga yam nani ti ècɪkbiyu e Eleksendri, àra a Malta, ècɪk eslini ga majəgay mandav ga sarta ga aməd ni. Slimi ga slalah ga yam ni Diyuskər. *

¹² Məslaka mòru e Sirekuz, eslini məndəhad vad mahkər. ¹³ Məslaka eslina ti mòru slap-slap kə gəvay ga haɗ, nahkay mìnjiyu e Reziyu. Həjəŋ gani aməd àkəzlabiyu gwar kələŋ, nahkay məslaka, məgray vad cə e divi bu ni ti mìnjua a Puzol a. ¹⁴ Mòru mìnjua eslina ti mədi ahər ana ndam məfəki ahər ka Yezu ndahaŋ. Nday nakəŋ təhi ana leli mənjəhad afa gatay gosku sekw. Kələŋ gani məslaka, mòru gwar a Rom. ¹⁵ Ndam məfəki ahər ka Yezu ya a Rom ni tàra tícia leli məbu ka ahər divi ti təŋgwivabiyu ana leli a ma vu. Nahkay məbakabu ahər akaba mis ndahaŋ a Gosku ge Epiyus bu, mis ndahaŋ ti ni məbakabu ahər akaba tay ka məlaŋ ya təzalay Məlaŋ Məndəhadani Mahkər ni. Pol àra èpia tay a ti àgri səsɪ ana Melefit, àzay njeɗa huya. Mək məslaka, mòru a Rom. ¹⁶ Mòru mìnjua a Rom a ti təvi divi ana Pol ga manjəhadani a ahay nahaŋ bu. Təfəkədfəŋ zal slewja nahaŋ ga majəgay naŋ cilin.

Pol adəmki ma ka Yezu a Rom

¹⁷ Pol àra àgra vad a mahkər ti àzalakabu gəɗəkani ga ndam *Zude ya a Rom ni. Nday nakəŋ tàra təŋgasva ti àhi ana tay ahkado : « Bəza ga mmawa, nəgudari zlam ana ndam jiba geli ndo, nəgudar zlam ya ti ata bəŋ geli təcəfəŋja leli a ni ndo daya. Ku tamal nahkay nəŋgu ni, ndam geli ya a Zeruzalem ni təgasia nu a ana ndam *Rom a. ¹⁸ Ndam Rom ni tihindifua ma, təŋgətfu zlam ya nəgudar ti təkadki nu di ni ndo, nahkay tawayay təmbrəŋ nu. ¹⁹ Ay ndam Zude ni təɗəm təmbrəŋ nu ba ; nahkay nəɗəm si nàra àna ma gana ahalay afa ga bay gəɗakana kwa. Ay nàra ahalay a ti ga məbəhadki mirdim ka ndam jiba goro do. ²⁰ Nəzalakabu kəli nahkay ti, nawayay kícəm ma gani bilegeni. Təwəl nu àna jejirbi hini ti azuhva pakama ya ndam *Izireyel təgəskabu, təɗəm Melefit aməgri ana leli ni. »

²¹ Ndam Zude ni tàra tícia ma gayəŋ na ti təhəŋgrifəŋ, təhi ahkado : « Ndam ga haɗ *Zude təsləribiyu wakita àki ka ma gayak ana leli ndo. Wur ga məŋ geli nahaŋ ya àsləkabiya eslina àra àŋgəhad ma gani ahkay do ni àɗəmkuk ma magəɗavani ni ti àbi. ²² Ay mawayay mici ere ye ti nak kajalaki ahər ni, adaba məsəra ku eley eley do ðek mis təɗəmkɪ ma magəɗavani àki ke divi gekəli ya kəɗəbum ni. »

²³ Eslini təfəkəɗ vad ga məbakabu ahər. Vad gani àra ènjia ti mis kay tətam nday ya ti tàra enjenjeni na tàra afa ga Pol a. Pol nakəŋ àzlapɪ ana tay, ànjəki kwa ge miledə àbiviyu ana məlakarawa, àɗəmkɪ ma ti ka *Məgər ge Melefit. Awayay təgəskabu pakama gayəŋ ya adəmki ka Yezu ni, nahkay àɗəfiaba *Divi ge Melefit ya Məwiz

* **28:11** Diyuskər ti slimɪ gatay ata Kastor nday ata Poluks. Nday melefit ga ndam Gres, təɗəm nday kə məŋ gatay, bəŋ gatay Zus. Təɗəm təfi ahər ana ndam magaray slalah ga yam.

àbàki a wakita gayaŋ bu na akaba ma ga ndam ndahaŋ ya tãhãŋgaray pakama ge Melefit na ana tay a.

²⁴ Nday nakəŋ tãra ticia ma ga Pol na ti, mis ndahaŋ e kidiŋ gatay bu tãgãskabá, mis ndahaŋ ni ti ni tãwayay mægãskabani do. ²⁵ Nahkay nday nakəŋ ticiwu ndo. Ka ya ti tãbu taslaka ni ti Pol àhikivu ma nahaŋ ana tay bəlaŋ ciliŋ. Àhi ana tay ahkado : « Izayi bay mahãŋgaray pakama ge Melefit ni àhibiya ma ana ata bəŋ gekali àna njada ga Məsuf Njəlatana ti, ma ge jiri eɔeɔiŋ ! ²⁶ Àdəm ahkado :

“Melefit àhu : Ru kãhi ma ana nday hini, hi ana tay ahkado :

Akəbumi slimi lala ana ma goro, ay ti ekicəm do simiteni.

Akəmənjumləŋ ana ere ye ti anəɔɔfiki ana kəli ni lala, ay ti ekipəm do simiteni.

²⁷ Adaba mam, ahàr ga ndam hini ègia baŋ-baŋana ;

ègia baŋ-baŋana ti tãgãskabu zlam va ba.

Tirikva slimi gatay na der der ti tici zlam va ba.

Tàbakabá eri a tecic-cic ti tìpi zlam va ba.

Tàgray nahkay ti tãnga afa goro a ba,

adaba tãwayay ti nahãŋgaraba tay a do.” † »

²⁸ Pol àhi ana tay keti : « Ègia nahkay ti, sərũmki lala : nihi Melefit aslėroru ndam gayaŋ afa ga ndam ya nday ndam Zude do ni ga mähiani ana tay ahəmamam Melefit amahəŋgay tay ni. Nday ti, atəhia ma gana ana tay a ti atəgãskabu ! »

[²⁹ Pol àra àdəma ma nana ti ndam Zude nakəŋ tãslaka àna ləgayva.]

³⁰ Eslini Pol àgray vi cə bəraŋa a ahay ya ti naŋ àvu àpəl siŋgu gani ni bu. Ka sarta gani nani ti mis dal-dal tãra tãmənjaya naŋ a, naŋ day àgãskabá tay a dek. ³¹ Nahkay naŋ àbu adəmki ma ka Məgur ge Melefit, acahi zlam àki ka Bay geli

Yezu *Krist ana mis. Àgray aŋgwaz àna ma gani ndo, mis day təcəfəŋa naŋ a ndo.

**Wakita ga Pol ya
àbikioru ana ndam
Rom ni
Ere ye ti mädämki ka
wakita ga Pol ya
àbikioru ana ndam
Rom ni**

Maslaṅa ya ti àbäki wakita hini ni ti àdafa slimi gayan a : àbäki ti Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1). Àbäki ti ka sarta ya ti awayay akoru a Zeruzalem ga mähöloru sinḡu ga ndam Eseyi akaba ga ndam Mesedawen ya tājami ana ndam Zeruzalem ni (15.25-26 ; Tüwi 19.21 ; 20.1-3). Àhi ana ndam Rom tægaskabá Fube wal ya ti àgray tawi akaba ndam Senkre na (16.1) ; nahkay mälän ya àbäki wakita ni bi a Senkre, bi a Koreṅ (Senkre ti kà gəvay ga kəsa gəđakani Koreṅ, ka had Eseyi).

Pol àbikioru wakita hini ana ndam Rom ti adaba awayay akoru eslini ga məhi ma ge Melefit ana tay ; awayay ti tawi njəda ga moroni gwar ka had Espeṅ daya (1.11-15 ; 15.23-24). Ka ya ti àbikioru wakita ana tay ni ti öru eslini ndo, adaba awayay mähöloru sinḡu ga ndam Eseyi ni a Zeruzalem day.

Rom ti kəsa gəđakani ka had Itali : ka sarta ga Pol ti ndam Rom tægur had ya kà gəvay ga dəluv gəđakani ni dek. Ndam ga had gərgərani kay tənjuhada a Rom a : ndam Zude kay təkibu ka tay (Tüwi 28.17). Ndam məfäki ahàr ka Yezu təbu eslini kay daya (Tüwi 28.14-15) ; Pol àbikioru wakita hini ana tay (1.7), àdäm tægri sa gayan ana mis ndahan e kiđin gatay bu (16.3-16).

A wakita ni bu ni ti Pol àdämki Ma Məweni Sulumani àki ka Yezu a (1-8). Ku tamal ndam ga Yezu təbu a Rom naṅgu ni, ka sarta nani ti zal asak ga Yezu öru eslini faṅ ndo : Pol

awayay ti təsər lala mis dek tægudara zlam kè eri ge Melefit a, tamal tawayay ti Melefit mägaskabu tay ti təsər divi nahan àbi, si àna tawi ga Yezu kwa. Pol àdäm mälän ga ndam Zude àbu a Məgur ge Melefit bu daya (9-11) : bi ndam ga Yezu ya nday ndam Zude do ni tädäm ndam Zude ti tislari arañja do ti ni (14.3), ay Pol àdäm tamal ndam Zude täləbi ti, akal maslaṅa ya Melefit àgaskabu ni àbi simiteni (11.17-18)

A wakita gayan ni bu dek Pol àcahi ma ge Melefit ana ndam ga Yezu, kälän gani àhi ana tay əgia nahkay ti ahàr àdäm tənjuhada akada ge Melefit ya awayay ni. Pol àsər ndam Rom lala ndo, nahkay ma gayan ya àhi ana tay àki ka manjuhada gatay ni ti kay do (12-14) ; pakama ya àbäki enjenjeni ni ti ma ya ndam ga Yezu dek ahàr àdäm təsər ni (1-11).

A wakita gayan ya àbikioru ana ndam Rom ni bu ni ti adafaba Ma Məweni Sulumani ga Yezu a dek, àtam ya ti àbäki ka wakita gayan ndahan ni ; táfakad wakita hini ka manjeki ga wakita ga Pol ndahan ni a Wakita ge Melefit ni bu ni ti azuhva nani.

Sa ga Pol

¹ Nu Pol nəbikioru wakita hini ana küli. Nu bay məgri tawi ana Bay geli Yezu *Krist. Melefit àzala nu a, nigia zal asak ga Yezu Krist a ; adaba nu ga məhi *Ma Məweni Sulumani ana mis a.

² Ma Məweni Sulumani gani nani ti kwa ahaslani Melefit àhikibiya ana ndam mahəngaray *pakama gayan a ; àdäm amahəngay mis. Ndam mahəngaray pakama gayan ni təkəki ma gana a Wakita ge Melefit ba. ³ Ma ge Melefit ya àdəmbiyu ni ti àdəmki ka Wur gayan. Wur nani ti tiwi naṅ akada ge mis hihirikeneni ; naṅ wur huđ ge Devit. ⁴ Ay ka ya ti Melefit àhəngaraba naṅ e kisim

ba ni ti adafaki nanj Wur gayan, nanj njada-njedani. Melefit agray nahkay ti ana njada ga *Məsuf Njelatani. Wur nani ti Yezu Krist, nanj Bay geli. ⁵ Agray ti nu nigi zal asak gayan ti ga sulum gayan, adaba awayay ti nahioru ma gayan ana mis ga jiba gergarani dek ti tafaki ahâr, tagesiki ma. Nahkay leli dek amazabay nanj. ⁶ Nəbikioru ti ana kuli ndam *Rom. Lekulum day kəkumkibu ka ndam ya ti Melefit azala tay a ti tigi ndam ga Yezu Krist ni.

⁷ Nəgri sa ana kuli ; lekulum ti Melefit awayay kuli, azala kuli ge migi ndam gayan njelatana. Bənj geli Melefit nday ata Bay geli Yezu Krist tğri sulum gatay ana kuli, tğray ti *kənjhadumkabu ana sulumani ti.

Pol awayay moru məmənjiyu ndam Rom

⁸ Enjenjeni ti nəgri səsi ana Bay Melefit goro azuhva kuli dek akaba azuhva zlam ga Yezu *Krist ya əgri ana kuli ni, adaba mis dek ticia kəbum kəfumki ahâr, təbu təzlapaki ka ma gani. ⁹ Ka ya ti nahəngalay Melefit ni ti Melefit day əsəra nəbu nacali slimi ana kuli, nəmbrənj macali slimi ana kuli do. Melefit ti nəbu nəgri təwi ana njada goro dek, nəbu nəhi *Ma Məweni Sulumani əki ka Wur gayan ni ana mis. ¹⁰ Nəbu nahəngalay nanj, nəhi kəlavad tamal əwaya ti məvu divi ga moru məmənjiyu kuli. Nəpəskia ka mahəngalay nanj a, ¹¹ adaba nawayay dal-dal ga moru məmənjiyu kuli ; nawayay ti ere ye ti *Məsuf Njelatani əvu ni nəvi ana kuli bilegeni. Nahkay ti akəngətum njada e divi ge Melefit bu. ¹² Ere ye ti nədəm ni ti, nawayay ti leli dek məngətum njada e kidinj geli bu. Gekali ya kəfumki ahâr ka Yezu Krist ni ti aməvu njada ; goro ya

nəfəki ahâr ka Yezu Krist ni day aməvi njada ana kuli bilegeni.

¹³ Bəza ga mmawa goro ni, səruma sak ehimeya nəwaya ga moru məmənjiyu kuli a, ay ti kekilenja nəngət ahar fanj ndo. Nawayay moroni ti nawayay nəjənaki kuli ti mis tādəbay divi ga Yezu atam ya kani ni. Nahkay ti nawayay nagray akada goro ya nagray e kidinj ga ndam ga had ndahanj bu ni. ¹⁴ Təwi nani ti Melefit əvu. Awayay ti nahioru Ma Məweni Sulumani ana mis dek : ana ndam ya tanjəhad a kəsa gəđakani bu ni akaba ana ndam ya tanjəhad a həma bu ni, ana ndam ya tijeŋga ni akaba ana ndam ya tijeŋgey ndo ni. ¹⁵ Nahkay ti nawayay ti nakoru afa gekali, nəhi Ma Məweni Sulumani ana kuli ndam *Rom daya.

Ma Məweni Sulumani ti njada ge Melefit

¹⁶ Nəgray mimili ga məhi *Ma Məweni Sulumani gani nani ana mis do, adaba Ma Məweni nani ti njada ge Melefit ; adafaki ti ku way way do tamal əfəkia ahâr ka Yezu *Krist a ti Melefit ahəngay nanj. Melefit ahəngay enji ti ndam *Zəde, day kwa ti mis ga jiba gergarani ndahanj ni. ¹⁷ Ma Məweni Sulumani ni ti adafaki ahəmamam Melefit agray ti mis tigi ndam jireni kə eri gayan ni. Ahâr adəm si mis tafaki ahâr ka Yezu Krist cilinj ; divi nahanj əbi, si tafaki ahâr ti ka nanj kwa. Əbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : « Maslanja ya ti Melefit adəm nanj jireni kə eri gayan adaba əfəkia ahâr a ti, maslanja gani nani ti Melefit aməvi sifa.* »

Mis dek ndam magudar zlam

¹⁸ Nədəm nahəma, Melefit nanj agavəla nanj əbu azum bəruv azuhva ge mis ya təhəngriuru ahâr a had do ni ; zlam gatay ya tagudari

* 1:17 Habakuk 2.4.

ana mis ndahan ni day abu awəri bəruv. Nahkay ti amagrafəña seriya kà tay a adaba zlam gatay ya tagudar ni acafəña mis ga məsər jiri a. ¹⁹ Melefit amagrafəña seriya kà tay a ti adaba zlam ya ti amal təsər Melefit àna nañ ni təbu ; Melefit ana ahər gayan ədəfiki zlam gani nday nani ana tay, aᅅgah ndo, ay ti təgəskabu ndo. ²⁰ Nᅅgay Melefit nañ ahəmamam ti mis təsər do, adaba mis tìpi nañ day-day ndo. Ay ti kwa ka ya ti àgraya mələñ a ni àbivaya nihi a ti zlam ya àgraya gərgərana ni dek ədəfiki ana mis Melefit ti nañ njəda-njədani, nañ Melefit nañ bəlan, amanjəhad ga kaᅅgay-kaᅅgayani. Nahkay ti mis ni nᅅgay təgudar zlam ndo ni ti atədəm koksah. ²¹ Təsəra Melefit nañ abu ca, ay ti təhəᅅgrioru ahər a had do, təgri səsı akada ya ti àgəski təgri ana Melefit ni do daya. Təjalaki ahər ka zlam masakani sawan, təsər magray zlam sulumani va do, nday a mələñ ziñ-ziñeni bu, tìpi divi ge Melefit va do. ²² Təhi ana ahər nday ndam məsər zlam, ambatakani do tiᅅia ndam muru a. ²³ Melefit nañ njəda-njədani, day-day amət do, giri-giri təhəᅅgrioru ahər a had, ay ti təwayay do, təhəᅅgrioru ahər a had ana pəra sawan : pəra gani nday nani ti ndahan akada mis hihirikenı ya amət ni, ndahan akada edidın, ndahan akada zlam ya ti təsawaday àna asak fađ ni, ndahan ti ni zlam a had.

²⁴ Nahkay Melefit àmbrəña tay a, ti təgray zlam ya ti məbərıv gatay awayay ni, ti təbəkı mimili ka ahər gatay àna zlam magudarani gatay ya tagray ni. ²⁵ Təmbrəña jiri ge Melefit a, tadəbay zlam ga malfada sawan. Giri-giri ti təhəᅅgrioru ahər a had ana Melefit, təgri təwi, adaba nañ ti àgraya zlam a dek ; ay təhəᅅgrioru ahər a had, təgri təwi ti ana zlam ya ti Melefit àgraya ni

sawan. Melefit ti mis təzləbay nañ ga kaᅅgay-kaᅅgayani. Aya nahkay !

²⁶ Təgray nahkay ti Melefit àmbrəña tay a ti təbəkı mimili ka ahər gatay àna zlam magudarani ya məbərıv gatay awayay ni. Nahkay ti wəl gatay ni təmbrəña mandəhadkabana akaba zawal a, tandəhadkabu akaba wəl ndahan. Zlam gani nani ti Melefit àwayay do : àgraya tay a ti ga magrani nahkay do simiteni. ²⁷ Zawal day tagray nahkay, təmbrəña mandəhadkabana akaba wəl a, tandəhadkabu akaba zawal ndahan sawan, təwayay magrani nahkay dal-dal, ay ti Melefit àgraya tay a ti ga magrani nahkay do simiteni. Zawal nday nani tagray zlam ya ti asay mimili ni e kidın gatay gatayani bu. Azuhva təwi gatay ya tagray ni ti Melefit amatrađ tay ; gayan ya atrađ tay ni ti kal-kal akaba zlam gatay ya təgudar ni.

²⁸ Akada gatay ya təwayay məsər Melefit do ni ti, Melefit day àmbrəña tay a ti təjalaki ahər ka zlam ya ti məbərıv gatay magədavani awayay ni cilin. Nahkay təbu tagray zlam ya àgəski magrani do ni. ²⁹ Tagray zlam ya àgəski magrani do ni, tagudar zlam dal-dal : təwayay zlam kay, təgri daliya ana mis, zlam ge mis tigi eri ana tay, tabazl mis, taləgavu e kidın gatay bu, tagosay mis, tagray cuday, təsıvu ana mis, ³⁰ təbi seki ana mis, təwayay Melefit do, təhəᅅgalay ma ge mis, tiji zlabay, təzləbay ahər gatay, tadəbay divi ga məgri cuday ana mis, ticiiki ma ana ata bəñ gatay do. ³¹ Təsər ahər va do, təgray ere ye ti tədəm atagray ni do, təwayay mis do, mis day təsi cicihi ana tay do. ³² Ma ge Melefit ya ədəm ndam ya tagudar zlam akada nani ni ahər ədəm təbazla tay a ni ti, təsəra ma gani nana lala. Ku tamal təsəra lala nəᅅgu ni nday təbu

tagudar zlam zlam gatay. Tàgray nahkay ciliṅ do : tazləbay ndam ya ti tagudar zlam akada gatay ni daya. Gatay ya ti tagray nahkay ni ti àgudarkiva tay a àkiva.

2

Seriya ge Melefit ti seriya ge jiri

¹ Nak ya ti kəḏəm mis ndahaṅ tagudar zlam ciliṅ ni ti, ku nak way way do Melefit aməwəl kur àna seriya. Gayak ya ti kəḏəm mis ndahaṅ tågudara zlam a ni ti, seriya àgəsa kur kurana. Adaba nak ya ti kəḏəm mis ndahaṅ tagudar zlam ni ti nak day kəbu kagudar akada gatay ni. ² Məsəra, Melefit amagrafəṅa seriya kà ndam ya tagray nahkay na. Seriya gani nani ti seriya ge jiri. ³ Nak ya ti kəḏəm mis ndahaṅ tågudara zlam a, ambatakani do nak nakani day kəbu kagray akada gatay ni ti, kəhi ana ahàr akatamfəṅa kà seriya ge Melefit a waw ? ⁴ Tək day ti *sulum ge Melefit ya agruk dal-dalani ni akaba gayaṅ ya ti ebesək, àtraḅ kur weceweci do ni ti, kəhi ana ahàr zlam masakani aw ? Agruk sulum nahkay ni ti, awayay ti kâmbatkaba majalay ahàr gayak a ti kəsər do waw ? ⁵ Nak kici slimi do, kəwayay mambatkaba majalay ahàr gayak a do ni ti, nak nakani àna ahàr gayak kagray ti Melefit mâtṛaḅ kur dal-dal. Ka fat ya ti Melefit aməzuma bəruv a ni ti aməgəs kur àna seriya. Ka fat gani nani ti amagrafəṅa seriya kə mis a ; seriya gayaṅ ya agray ni ti ge jiri. ⁶ Ku way way do, Melefit aməvi zlam ke təwi ga maslaṅa gani ya agray ni : ⁷ nday ya ti tagray zlam sulumani kəlavad ni ti Melefit aməvi *sifa ya àndav ḏay-day do ni ana tay. Nday gani tawayay ti Melefit māzləbay tay, mādəmki ma sulumani ka tay, akaba tawayay tanjəhad akaba Melefit ga kaṅgay-kaṅgayani. ⁸ Ay nday ya ti ticiiki ma do, təwayay jiri do,

tawayay magudar zlam ni ti Melefit aməzumki bəruv ka tay, amatraḅ tay dal-dal. ⁹ Ndam ya ti tagudar zlam ni dek atəcakay daliya dal-dal, bəruv amətikaba ana tay a. Atəcakay daliya gani nani enji ti ndam *Zəde, mək nday ya ti nday ndam Zəde do ni. ¹⁰ Ay nday ya ti tagray zlam sulumani ni ti ni Melefit amazləbay tay, aməḏəm nday sulumani, aməvi manjəhad sulumani ana tay. Aməvi ana ndam Zəde enji, mək ana nday ya ti nday ndam Zəde do ni. ¹¹ Adaba Melefit agray seriya ti èmbikivu ka maslaṅa nahəṅ do.

¹² Tamal mis təsər *Divi ge Melefit ya àḏəfiki ana Məwiz ni do mək tagudar zlam nahkay ti, etijiji dek. Ay etijiji ti akada ga pakama ya àbu məbəkiani a wakita ge Məwiz ni bu ni do. Nday ya ti təsəra divi ge Melefit ya àvi ana Məwiz na mək tagudar zlam ni ti, Melefit aməgəs tay àna seriya akada ga pakama ya àbu məbəkiani a wakita gani nani bu ni. ¹³ Ndam ya ti təbu tici pakama ge Melefit ya àhi ana Məwiz ni àna slimi ciliṅ ni ti Melefit aməḏəm nday ndam jireni do ; aməḏəm ndam jireni ti nday ya ti təgəskabu, tagray təwi àna pakama gani nani ni. ¹⁴ Nday ya ti ndam Zəde do ni təsər Divi ge Melefit ya àḏəfiki ana Məwiz ni do. Ay tamal tagray zlam akada ge Divi ge Melefit ya àḏəfiki ana Məwiz ni ka məsər gatay do nahəma, zlam gatay ya tagray ni adafaki Divi ya Melefit àvi ana Məwiz ni àniviyu ana tay a məbəruv bu. Ku tamal təsər Divi gani nani do nəṅgu ni, Divi gani àniviyu ana tay a məbəruv bu. ¹⁵ Nahkay tədəfaki təbu tagray təwi ti àna Divi ge Melefit ya àvi ana tay a məbəruv gatay bu ni. Təsərkaba zlam sulumana akaba magədavana a məbəruv gatay ba ; sarta nahəṅ təsəra tğra zlam sulumana, sarta nahəṅ ti ni təsəra

tàgudara zlam a. ¹⁶ Zlam ya ti nàzlapaki nihi ni ti amañgazlavu vay-vay ka fat ya ti Yezu *Krist amagrafəŋa seriya kè mis àna nřəda ge Melefit a ni. Amagrafəŋa seriya kà tay a ti àki ka zlam ya ti àniviyu ana tay a məbəruv bu maŋahani ni. A *Ma Məweni Sulumani ya nəhi ana kəli ni bu ni day nədəm nahkay.

Ndam Zude tàgəskabu Divi ge Melefit ya àdəfiki ana Məwiz ni do

¹⁷ Nak zal Zude ya kazləbay ahàr gayak adaba nak zal Zude ni ti, nak kəbu kagraj ahəmamam ? Kədəm kəsəra Melefit akaba Divi gayan ja àdəfiki ana Məwiz na ; ¹⁸ kədəm kəsəra ere ye ti Melefit awayay na ; *Divi ge Melefit ya àdəfiki ana Məwiz ni ti àdəfukkia zlam a ; kəsəra medekaba zlam sulumana akaba magədavana ; ¹⁹ kədəm kipi divi a, kadafəŋa ahar kà ndam wuluf a ; kədəm nak bay masladi məlan ja ndam ya ti nday a ləvəŋ bu ni ti tıpi divi lala ni ; ²⁰ kədəm kəsəra zlam a, kədəfiki zlam ana ndam ya ti təsər zlam do ni ; kədəm nak bay məsər zlam, kacahi zlam ana ndam ya ti təsər Divi ge Melefit do ni. Kagraj nahkay ti kəhi ana ahàr Divi ge Melefit ya àdəfiki ana Məwiz ni ti àdəfukaba zlam jirena dek. ²¹ Ay nak ya ti kacahi zlam ana mis ni ti, kəcahi zlam ana ahàr gayak gayakani do ni ti kamam ? Nak ya ti kəhi ana mis « Kigum akal ba » ni ti, nak nakani kigi ni ti kamam ? ²² Nak ya ti kəhi ana mis « Kəgrum hala ba » ni ti, nak nakani kagraj ni ti kamam ? Nak ya ti kəhi ana mis « Kəgrum pəra ba » ni ti, nak nakani kəhuriyu a məlan ja pəra vu ga məhəl zlam ya təbəhadı ana pəra ni akal ni ti kamam ? ²³ Nak ya ti kədəm Divi ge Melefit àbəlaj ni ti kagraj ere ye ti Melefit àdəm kəgray ba e Divi gayan ja bu ni, kəbəkı mimili ke Melefit nahkay ni ti kamam ? ²⁴ Adaba

àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : « Nday ya ti nday ndam *Zude do ni təbu tindivi Melefit azuhva təwi gekəli ya kəgrum ni. * »

²⁵ Tamal kəgəskabá Divi ge Melefit ya àdəfiki ana Məwiz na ti, gayak ya *kəkeley kədi ga madafaki nak ge Melefit ni ti àbəlaj. Ay tamal kəgəskabu Divi ge Melefit gani do ni ti, əgia akada kəkeley kədi ndo. ²⁶ Tamal mis əgəskabá Divi ge Melefit ya àdəfiki ana Məwiz na ti, ku tamal əkeley kədi ndo nəŋu ni, kə eri ge Melefit ti əgia akada əkela kədi a. ²⁷ Tamal mis əkeley kədi ndo, mək əgəskabá Divi ge Melefit ya àdəfiki ana Məwiz na ti, maslan ja gani nani amədəm nak ya ti kikela kədi a, kəsəra Divi ge Melefit a mək kəgəskabu do ni ti kəgudara zlam a. ²⁸ Zal Zude ededıŋ ededıŋeni ti way ? Zal Zude kə eri ge Melefit ti naŋ ya ti agray zlam ya ti mis tıpi ni do. Mekeley kədi ededıŋ ededıŋeni ti mam ? Mekeley kədi kə eri ge Melefit ti ya təkəlia ambəl gana ni do. ²⁹ Zal Zude ededıŋ ededıŋeni ti əsərnu do ; zal Zude kə eri ge Melefit ti maslan ja ya ti Melefit àmbatikaba majalaj ahàr a ni. Mekeley kədi ededıŋ ededıŋeni day ere ye ti *Məsuf ge Melefit agri a məbəruv bu ni. Ere gani nani ti Divi ge Melefit ya àdəfiki ana Məwiz ni agray do. Maslan ja gani nani ti mis təzləbay naŋ do ; əzləbay naŋ ti Melefit.

3

Maslan ja ya ti əgudari zlam ana Melefit do ni ti àbi

¹ Tamal nahkay ti, ndam *Zude tətam mis ndahan ja ni ti àna mam ? *Mekeley kədi gatay ya tekeley ni ti asagikivu mam ana tay mam ? ² Zlam gani nday nani ti a zlam bu dek təbəlay dal-dal. Adaba Melefit əgri sulum akaba àhi ma

* 2:24 Izayi 52.5.

gayaŋ enji ni ti ana ndam Zude. ³ Mis ndahaŋ e kidinŋ gatay bu tãmbraŋa ma ge Melefit a ; ay ku tamal tãmbraŋa naŋgu ni, gatay ya ti taŋray nahkay ni ti Melefit day amãbraŋ magray ere ye ti adãm amagraŋ ni azuhva nani aw ? ⁴ Aha, nahkay do simiteni ! Ku tamal mis dek tasakad malfada naŋgu ni, day-day Melefit ambrãŋ ere ye ti adãm amagraŋ ni do. Àbu mabækiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi :

« Ka ya ti kãdãm ma ni ti, mis atãsar ma gayak ya kãdãm ni ti ma ge jiri.

Ku tamal taçalki kur ka zlam magudarani naŋgu ni, ekeyefinŋ kã tay, atãsar kãgudar arãŋa ndo simiteni. * »

⁵ Ay bi maslaŋa nahaŋ adãm mãsar Melefit naŋ jiri ti ana zlam ge mis ya tagudar ni. Tamal adãm nahkay ti amãdãmum mam ? Ka ya ti Melefit amazuma bãruv a, amatra6 mis ni ti, amãdãmum Melefit agri cuday ana tay aw ? Ma goro hini ya nãdãm nihi ni ti ma goro goroani do ; nãdãm ti akada ge mis ndahaŋ ya tãbu tãdãm ni. ⁶ Nahkay Melefit agri cuday ana mis aw ? Aha ! Melefit ti naŋ cudayani do simiteni. Tamal ti naŋ cudayani ti, amagrafaŋa seriya kè mis ga duniya ti ahãmamam ?

⁷ Ay bi maslaŋa nahaŋ adãm tamal nasakad malfada ti, mis atãsar Melefit naŋ jiri ana malfada goro ya nãsakad ni, mæk atazlabay Melefit azuhva jiri gayaŋ ni. Tamal nahkay ti Melefit amagãs nu ana seriya, amãdãm nu bay magudar zlam ti kamam ? ⁸ Tamal pakama gani nani pakama ge jiri ti, hojo mãdãmum : « Magudarum zlam, ti zlam sulumani mãgravu. » Nu ti nãdãm nahkay do simiteni, ay mis ndahaŋ tãbu tasakadku malfada,

tãdãm nu nãbu nãdãm nahkay. Melefit amatra6 tay àki ka ma gatay ya taŋgudar ni ; amatra6 tay ti ge jiri.

⁹ Nihi ti nãdãm mam ? Leli ndam Zude ti mãtam mis ndahaŋ aw ? Aha ! Nãdãmã : nãdãm ahkado leli ndam Zude akaba mis ga jiba ndahaŋ ni dek ti mĩa evideri ga zlam magudarana. ¹⁰ Ma goro nani ti akada ma ya ti àbu mabækiani a Wakita ge Melefit bu ni. Ma gani nani ti nahkay hi :

« Maslaŋa àbi jireni bi, ku mis balaŋ day àbi.

¹¹ Maslaŋa ya ti àsara jiri a ni àbi, maslaŋa ya ti adãbay Melefit ni day àbi.

¹² Mis dek tija, nday dek ka ahar balaŋ tãmbatia alãŋ ana Melefit a ;

maslaŋa ya ti agray zlam sulumani ni ku balaŋ tekeri àbi. †

¹³ Ma gatay ya tãdãm ni ti àbalaŋ do, ezi akada mindivinj mãzlaklaŋana. ‡

Arãd gatay àbalaŋ do, tagosay mis àna naŋ.

Pakama gatay ya tãdãm ni ti akada mãwãr ga gavaŋ. §

¹⁴ Pakama gatay ni dek ti pakama ga cuday, tetikwesl mis àna naŋ cilinŋ. *

¹⁵ Asak gatay ni azavu kaf-kaf ga moru mabazl mis.

¹⁶ Ka mãlaŋ ya ti tãra ni dek ti tagudar zlam, taŋri daliya ana mis.

¹⁷ Tãsar manjãhadkabani akaba mis àna sulumani do. †

¹⁸ Taŋrafaŋa aŋgwaz kè Melefit a do simiteni. ‡ »

¹⁹ Mãsara Divi ge Melefit ya àbu mabækiani a wakita ge Mãwiz ni bu ni dek ti Melefit àhi ana ndam ya ti taŋgaskabã ma gana ni. Adãm ma gani ti, awayay adafaki ku way way do àgudara zlam a ; ŋgay taŋgudar zlam ndo ni ti mis atãhi koksah.

* 3:4 Limis 51.6. † 3:12 Limis 14.1-3 ; 53.2-4. ‡ 3:13 Limis 5.10. § 3:13 Limis 140.4.

* 3:14 Limis 10.7. † 3:17 Izayi 59.7-8. ‡ 3:18 Limis 36.2.

Nahkay mis dek tāsera akal Melefit aməwəl tay àna seriya. ²⁰ Maslaṅa ya ti Melefit amədəm naṅ jireni adaba àgəskabá Divi ge Melefit ya àbu məbəkiani a wakita ge Məwiz ni bu na dek ti àbi. Wakita ge Melefit ya Məwiz àbəki ni ti mis tāsər zlam magudarani gatay àna naṅ ciliṅ.

Mis tigi ndam jireni kə meleher ge Melefit ti ahəmamam ?

²¹ Ay nihi ti Melefit àdəfikia divi ana mis a ti tigi ndam jireni kə eri gayaṅ. Divi gani nani ti gərgəri akaba *Divi ya Məwiz àbəki a wakita gayaṅ ni bu ni. Ku tamal nahkay nəṅgu ni, Məwiz akaba ndam ndahaṅ ya tahaṅgaray *pakama ge Melefit ni tədəmkibiya ma. ²² Mis tigi ndam jireni kə eri ge Melefit nahəma, adaba təbu təfəki ahàr ka Yezu *Krist palam. Melefit àvi divi gani nani ana nday ya ti təfəki ahàr ka Yezu Krist ni dek. Adaba Melefit ti ècirkaba mis a do: ²³ mis dek tàgudara zlam a ; nahkay nday driṅ driṅ akaba Melefit Bay njədanjədani ni, tòru afa gani koksah. ²⁴ Ay ti Melefit àgri sulum gayaṅ ana tay, àdəm nday ndam jireni kə eri gayaṅ ni ti ga sulum gayaṅ. Àgri ana tay nahkay ti àna təwi ga Yezu Krist ya àgray ni. Yezu Krist ti àhəngaya tay a zlam magudarani gatay ni ba. ²⁵ Naṅ ti Melefit àslərbiyu naṅ ti məmət azuhva mis. Àgray nahkay ti, ti mimiz ga Yezu ya àdəgaya ni məbarafəṅa zlam magudarana kə mis a. Nahkay tamal məfəkia ahàr ka Yezu Krist a ti, Melefit ambərfəṅa zlam magudarani geli ni kə leli a. Melefit àgray nahkay ti, adafaki Melefit ti naṅ jireni: ahaslani ti Melefit àtraḅki mis ka zlam magudarani gatay ni ndo, ²⁶ èbesia ana tay a. Ay nihi ti Melefit adafakia naṅ jirena. Àgray nahkay ti, awayay agray zlam ge jiri akaba awayay ti ndam ya ti

təfəki ahàr ka Yezu ni tigi ndam jireni daya.

²⁷ Tamal nahkay ti zlam nahaṅ àbu ti mihi zlabay àna naṅ aw ? Aha ! Àbi. Tamal maslaṅa esliki magray zlam ya ti Melefit àdəm a Wakita gayaṅ ni bu grum ni dek ti, amal esliki mihi zlabay, ay maslaṅa ya ti esliki ni ti àbi simiteni. Nahkay Melefit àdəfikia divi nahaṅ ana leli a, ay ti mihi zlabay àna naṅ koksah. Divi gani ya adafaki ni ti məfəki ahàr ka Yezu Krist. ²⁸ Nahkay zla nahəma, məsəra Melefit àdəm mis jireni kə eri gayaṅ ni ti azuhva maslaṅa gani naṅ àbu afəki ahàr ka Yezu Krist. Ku tamal maslaṅa gani adəbay Divi ya ti Məwiz àbəki a wakita gayaṅ ni bu ni dek nəṅgu ni, Melefit adəm maslaṅa gani nani mis jireni ti azuhva təwi gani nani do. ²⁹ Melefit ti naṅ Melefit ga ndam *Zəde ciliṅ aw ? Aha ! Naṅ ti Melefit ga nday ya ti nday ndam Zəde do ni daya do waw ? Iy, naṅ Melefit ga ndam ya ti nday ndam Zəde do ni daya. ³⁰ Adaba Melefit ti naṅ bəlaṅ, nahaṅ àbi. Tamal ndam Zəde təfəki ahàr ka Yezu Krist ti Melefit amədəm nday ndam jireni kə eri gayaṅ. Mis ndahaṅ ni day tamal təfəki ahàr ka Yezu Krist ti Melefit amədəm nday ndam jireni kə eri gayaṅ daya. ³¹ Geli ya ti mədəm Melefit agray ti mis tigi ndam jireni kə eri gayaṅ adaba təfəkia ahàr ka Yezu Krist a ni ti, awayay adəmvaba Divi ge Melefit ya àdəfiki ana Məwiz ni ti zlam masakani aw ? Aha, nahkay do ! Məbu madafaki pakama ge Melefit ya àdəm a wakita gani nani bu ni ti pakama ge Melefit ededīṅ ededīṅeni sawaṅ.

4

Melefit àdəm Abraham ti naṅ mis jireni kə eri gayaṅ

¹ Majalumki ahàr ka Abraham bəṅ ga bəṅ geli ni. Mədəmki ti

mam? Naŋ ti mam àgrakivu a manjəhad gayan ni bu mam? ² Tamal Melefit àdəm Abraham ti naŋ mis jireni kè eri gayan azuhva àgray təwi sulumani ti, akal Abraham eji zlabay tata. Ay ti kè meleher ge Melefit ti èji zlabay koksah, ³ adaba àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu nahkay hi : « Abraham àfəkia ahàr ke Melefit a, nahkay ti Melefit àdəm naŋ mis jireni kè eri gayan.* » ⁴ Səruma lala : maslaŋa ya ti agray təwi ni ti təvi endif gayan. Ere ye ti təvi ni ti ga sulum do. ⁵ Ay tamal mis àfəkia ahàr ke Melefit a, Melefit àdəm maslaŋa gani nani ti mis jireni kè eri gayan. Ku tamal maslaŋa gani àgri təwi ana Melefit ndo nəŋgu ni, àsəra Melefit agray ti ndam magudar zlam tigi ndam jireni kè eri gayan ti ga sulum gayan. ⁶ Ahaslani Devit day àdəmkiya ma ka ndam ya ti Melefit àgray ti tigi ndam jireni kè eri gayan na ; ku tamal ndam nday nani təgri təwi ndo nəŋgu ni Melefit àdəm nday ndam jireni kè eri gayan. Devit àdəm ndam nday nani ti təbu ana məmərani. ⁷ Àdəm ahkado : « Ndam ya ti Melefit àmbərfəŋa zlam magudarani gatay na kà tay a, àwayay mamənjələŋani kà zlam gatay ya tğudar ni va do ni ti təmərɔ. ⁸ Maslaŋa ya ti Bay Melefit àcalfəŋ kà zlam gayan ya àgudar ni do simiteni ni ti məmərɔ.† » ⁹ Devit awayay adəm ndam ya təmərɔ ni ti ndam ya nday *təkela kədi a ni cilij aw? Aha ; ndam ya təkelay kədi ndo ni day təmərɔ. Mədəm Melefit àdəm Abraham naŋ mis jireni kè eri gayan ni ti, adaba àfəkia ahàr a palam do aw? ‡ ¹⁰ Melefit àdəm Abraham naŋ mis jireni kè eri gayan ni ti, ka sarta

gani nani ti Abraham èkela kədi a tək, èkeley faŋ ndo waw? Ka sarta gani nani ti èkel kədi faŋ ndo. ¹¹ Nahkay Abraham àfəki ahàr ke Melefit, mək Melefit àdəm naŋ zal jiri kè eri gayan nahəma, ka sarta gani nani èkeley kədi faŋ ndo. Àra àfəkia ahàr ke Melefit a ti Melefit àhi məkelay kədi ti ga madafaki naŋ egia mis jirena kè eri ge Melefit a. Nahkay Abraham ti naŋ bəŋ ga ndam ya ti təkelay kədi ndo, təfəkia ahàr ke Melefit a ni. Melefit àdəm nday day ndam jireni kè eri gayan akada ya àhi ana Abraham ni. ¹² Abraham ti naŋ bəŋ ga ndam ya ti təkela kədi a ni daya, ay ti si ahàr àdəm təkelay kədi cilij do ; təfəki ahàr ke Melefit akada ga bəŋ gatay Abraham ya àgray ka ya ti èkeley kədi faŋ ndo ni daya kwa.

Melefit aməvi sulum gayan ti ana ndam ya ti təfəki ahàr ka Yezu ni

¹³ Kwa ahaslani Melefit àdəm Abraham ahkay do ni bəza huđ gayan atanjəhad ka had dek. § Adəm nahkay ti adaba Abraham adaba *Divi ge Melefit na palam do ; Melefit àdəm nahkay ti adaba Abraham àfəkia ahàr a palam. Abraham àra àfəkia ahàr ke Melefit a nahkay ti Melefit àdəm naŋ ti mis jireni kè eri gayan. ¹⁴ Tamal mis tadəbay Divi ge Melefit ni mək Melefit adəm nday ndam jireni kè eri gayan azuhva təwi gani nani ti, akal məfəki ahàr geli ke Melefit ni egi zlam masakani. Tamal nahkay ti, akal ge Melefit ya ti adəm aməvi zlam ana mis ga sulum ni day egi ma masakani. ¹⁵ Nahkay tamal mis təsəra Divi ge Məwiz ya Melefit àvi ana tay na, mək təgray zlam ya ti Məwiz àdəm grum ni do ni ti, Melefit azumki bəruv ka tay adaba tawayay məgəskabu ma gani do. Adaba tamal Divi ge Melefit

* 4:3 Mənjəkiani 15.6. † 4:8 Limis 32.1-2. ‡ 4:9 Mənjay Mənjəkiani 15.6. § 4:13 Mənjay Mənjəkiani 12.2-3 ; 17.4-6 ; 22.15-18.

àlèbi ti, akal magudar zlam day àbi simiteni.

¹⁶ Nahkay zlam ya ti Melefit àdàm aməgri ana mis ni ti, aməgri ti ana ndam ya ti təfəki ahàr ni. Àgray nahkay ti ga sulum gayan. Awayay agri ana bəza hud ga Abraham dek. Melefit agri zlam ya ti àdàm aməgri ana mis ni ti, àgri ana ndam ya ti təgəskabu Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki a wakita gayan ni bu ni ciliŋ do. Aməgri ti ana mis ndahan ya ti təfəki ahàr akada ga Abraham ya àfəki ahàr ni dek daya. Adaba Abraham ti nan bəŋ geli dek. ¹⁷ Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu, Melefit àhi ana Abraham nahkay hi : « Nàgray ti kīgi bəŋ ga jiba gərgəri kay.* » Nahkay Abraham ègia bəŋ geli kè meleher ge Melefit a, adaba àfəki ahàr ti ke Melefit. Melefit ti ahəŋgaraba mis e kisim ba, zlam ya ti təbi ahaslani bi ni day agray tay àna pakama ya adəmaya ni. ¹⁸ Abraham ti àmbrəŋ məfəki ahàr ke Melefit ndo. Ku tamal ere ye ti Melefit àdàm aməgri ni mis tədəm àgravu koksah nəŋgu ni, Abraham àmbrəŋ məfəki ahàr ke Melefit ndo. Nahkay Abraham ègia bəŋ ga jiba gərgəri a kay akada ge Melefit ya àhi ahkado : « Bəza hud gayak atala dal-dal nahkay† » ni. ¹⁹ Ka ya ti Melefit àhi ma gani ana Abraham ni ti vi ga Abraham agray vi diŋ. Àsəra ègia medewel a kwete-kwete, wal gayan Sara day dəgəlani, ay àmbrəŋ məfəki ahàr ke Melefit ndo. ²⁰ Àjalay ahàr cə cə do, àsəra aməŋgət ere ye ti Melefit àdàm aməvi ni ; àŋgəta njəda adaba àfəkia ahàr ke Melefit a. Nahkay àzləbay Melefit. ²¹ Àsəra lala, Melefit nan àbu àna njəda ga məgri ere ye ti àdàm aməgri ni. ²² Melefit àdàm nan mis jireni kè eri gayan ni ti azuhva nani. ²³ Ma ya ti àbu məbəkiani : « Melefit àdàm nan mis

jireni kè eri gayan‡ » ni ti àdəmki ka Abraham ciliŋ do, ²⁴ àdəmki ti ke leli daya. Leli məfəkia ahàr ke Melefit a ; nan ti ahəŋgaraba Bay geli Yezu e kisim ba. Məfəki ahàr nahkay ti, Melefit amədəm leli day ndam jireni kè eri gayan. ²⁵ Yezu ti Melefit àmbrəŋ nan ti məmət ti azuhva zlam geli ya magudar ni. Melefit ahəŋgaraba nan e kisim ba ni ti, ti leli mīgi ndam jireni kè eri gayan.

5

Leli manjəhad akaba Melefit àna sulumani

¹ Nihi ti Melefit àdəm leli ndam jireni kè eri gayan ni ti adaba məfəkia ahàr a. Nahkay ti leli məbu manjəhad akaba Melefit àna sulumani azuhva zlam ga Bay geli Yezu *Krist ya àgray ni. ² Bay ya ti àvi divi ana leli ti məŋgət *sulum ge Melefit ni ti Yezu Krist. Leli məfəkia ahàr a, nahkay məki nihi ti ka sulum gani nani. Məmərvu adaba məsəra Melefit amagray ti mənəhad akaba nan a mələŋ masladani gayan ni bu. ³ Məmərvu ti azuhva nani ciliŋ do, ku leli a daliya bu day məmərvu. Adaba məsəra ka ya ti məbu macakay daliya ni ti macahay mebesey zlam. ⁴ Ka ya ti mebesey zlam ni ti məŋgət njəda, məmbrəŋ məfəki ahàr ka Yezu do. Ka ya ti mənəgəta njəda nana ni ti məsəra Melefit aməgri ere ye ti àdàm aməgri ana leli ni ana leli edediŋ. ⁵ Leli məsər nahkay ti masakani do, adaba məsəra Melefit awayay leli dal-dal. Məsər ti àna njəda ga *Məsuf Njəlatani, adaba Melefit àvia Məsuf gani nana ana leli a, àniviyu ana leli.

⁶ Ahaslani ti njəda àfəŋ kè leli ga məmbrəŋ magudar zlam bi. Ay Krist àməta a kəla ga ndam magudar zlam va. Àmət ti ka fat ya

* 4:17 Mənjəkiani 17.5. † 4:18 Mənjəkiani 15.5. ‡ 4:23 Mənjəkiani 15.5.

ti Melefit àdaba ni. ⁷ Ku tamal mis nañ jireni nənğu ni, mis nahan agəskabu ti məmət a kəla gayan vu ti zləzlada. Tamal mis sulumani ti, bi maslaña agəskabu ti məmət a kəla gayan vu. ⁸ Ay ti Melefit awayay leli dal-dal. Ere ye ti adafaki awayay leli dal-dal ni ti nihi: ka sarta gani nani leli məbu magudar zlam kekileña, ay əslərbiyu Krist ti məmət a kəla geli vu. ⁹ Krist əra əməta a kəla geli va, mimiz gayan əra adagaya nahkay nahəma, Melefit adəm leli ndam jireni kə eri gayan. Əgia nahkay ti məsəra ka fat ya ti Melefit amagrafəña seriya kə mis a ni ti Krist amahəngay leli ti Melefit əzumki 6əruv ke leli ba. ¹⁰ Ahaslani ti leli ndam ezir ge Melefit. Ay nihi ti Wur gayan əməta, nahkay əngalabakabá leli akaba Melefit a. Əgia nahkay ti məsəra lala Melefit amahəngay leli ga kaŋgay-kaŋgayani adaba Wur gayan ni əngaba e kisim ba, nañ əbu əna sifa. ¹¹ Ay nahkay cilin do; məmərvu əna ere ye ti Melefit əgri ana leli ni. Ere ye ti əgray ni ti azuhva Bay geli Yezu Krist. Əngalabakabu leli akaba Melefit ni ti nañ.

Ata Adam nday ata Krist

¹² Ere ye ti nawayay nədəm ni ti nihi: mis bəlan ənjəki ka magudar zlam, mək magudar zlam gayan ni əzəkibiya kisim ke mis a dek. Nahkay mis ni dek təmət, adaba nday dek təgudara zlam a. ¹³ Wudaka Melefit adəfiki *Divi gayan ana Məwiz nahəma, zlam magudarani əbu a duniya bu əndava. Ay ka sarta gani nani ti Melefit acalki mis ka zlam magudarani gatay ni ndo, adaba adəfiki Divi gayan ni ana Məwiz fañ ndo. ¹⁴ Ay ti kwa ka sarta ga Adam əbivaya ana Məwiz a ti kisim əbu zlam gayan. Ku tamal mis təgudari zlam ana Melefit akada ga Adam ni ndo nənğu ni, təbu təmət. Adam

ti akada maslaña ya ti amara ni. ¹⁵ Ay ti təwi gatay ni gərgəri. Zlam magudarani ga Adam ni ti gərgəri akaba zlam ya ti Melefit avi ana mis ga sulum ni. Iy, ededin mis bəlan əgudar zlam, mək magudar zlam gayan ni əzəkibiya kisim ke mis a dek.

Ay *sulum ge Melefit ya əgri ana mis ni ti nahkay do, atam təwi ga Adam ni əna njədə dal-dal. Adaba məsəra Melefit amahəngay mis dal-dal ga sulum azuhva təwi ge mis bəlan. Maslaña nani ti Yezu *Krist. ¹⁶ Nahkay sulum ya ti Melefit əgri ana mis ni ti gərgəri akaba zlam magudarani ya mis bəlan əgudar ni. Zlam magudarani ya mis bəlan əgudar ni ti Melefit əwəlkia mis əna nañ ka seriya. Ay sulum ge Melefit ya əgri ana mis ni ti nahkay do. Mis ni təgudara zlam a dal-dal, ay ku tamal nahkay nənğu ni Melefit əgria sulum ana tay a. Sulum gayan ya əgri ana tay ni ti, əgray ti tigi mis jireni kə eri gayan. ¹⁷ Iy, ededin mis bəlan əgudar zlam, mək zlam magudarani ge mis bəlanani ni əzəkibiya kisim ke mis a dek. Ay maslaña nahan bəlan əgra təwi nahan a, təwi gayan ni atama nahan na əna njədə dal-dal; maslaña gani nani bəlanani ni ti Yezu Krist. Melefit əgri sulum ana mis ti azuhva nañ. Əna sulum gani nani ti mis etigi jireni kə eri gayan. Nahkay ti nday ya ti tigia mis jirena kə eri gayan a ni atəngət *sifa ya əndav day-day do ni, ti tənjuhədkabu akaba nañ a bay gayan bu.

¹⁸ Nahkay zla nahəma, məsəra mis bəlan əgudar zlam, mək zlam magudarani gayan ni əzəkibiya kisim ke mis a dek, adaba Melefit əwəla tay əna seriya. Nahkay day mis nahan bəlan əgray zlam sulumani, əmbaya mis a dek a seriya ba, əvia sifa ya əndav day-day do na ana tay a. ¹⁹ Məsəra mis bəlan əgəsiki ma ana Melefit ndo,

àgudar zlam ; nahkay ti mis kay tigi ndam magudar zlam. Nahkay day mis bəlan àgray zlam sulumani, àgəsikia ma ana Melefit a ; azuhva zlam gayan ya àgray ni ti Melefit àdəm mis kay etigi ndam jireni.

²⁰ Melefit èferkivu Divi gayan, àdəfiki ana Məwiz ni ti, ti mis təsərki nday təbu tagudar zlam kay. Ay ka ya ti mis tagudar zlam gərgəri kay ni ti Melefit day agri sulum gayan ana tay kay, àtam zlam gatay ya tàgudar ni àna njəda ferek-ferek. ²¹ Məsəra tamal mis agudar zlam ti amət, adaba magudar zlam gayan ni nanj àbu àna njəda ga makad nanj. Nahkay day sulum ge Melefit ya agri ana mis ni ti nanj àbu àna njəda ga mahəngay mis : azuhva sulum gani nani ti mis ni tigi jireni kè eri ge Melefit, nahkay Melefit avi sifa ya àndav day-day do ni ana tay azuhva tawi ga Bay geli Yezu Krist ya àgray ni.

6

Leli məbu àna sifa azuhva Yezu Krist

¹ Tamal nahkay ti, mədəm nihi ti mam ? Mədəm magudarumkivu zlam kəlavad, ti Melefit mægri sulum gayan ana leli àkivu aw ? ² Aha, məgrum nahkay ba. Məsəra ahaslani ti leli ndam magudar zlam, ay nihi ti kala məməta, leli evidi ga zlam magudarani va do. Tamal leli evidi ga zlam magudarani va do ni ti, kekileña mawayay magudar zlam ti kamam ? ³ Ka ya ti *təbaray leli dek àna *slimi ga Yezu *Krist ni ti, ngay mīgia akada mis bəlan akaba nanj a, kala leli dek məməta akaba nanj a ti kəsərum do aw ? ⁴ Ka ya ti təbaray leli àna slimi ge Krist ni ti kala məməta ka ahar bəlan akaba nanj a, tilia leli ka ahar bəlan akaba nanj a daya. Ay Bənj geli Melefit ti njəda àfənj dal-dal, àhəngaraba Yezu Krist e kisim ba àna njəda gani

nana ; nahkay awayay ti leli day manjəhad geli məmbatvu, mīgi mis məwəni.

⁵ Leli mīgia akada mis bəlan akaba Yezu Krist a, nahkay kala leli məməta akaba nanj a. Tamal nahkay ti leli day aməngaba e kisim ba akada gayan ya ti àngaba e kisim ba ni. ⁶ Məsəra ka ya ti *tədarfənj Yezu kə təndal ni ti, kala tədarfənjiya manjəhad geli magədavani ya ahaslani na daya. Nahkay ti manjəhad geli nani ti àbi va bi, kala àməta. Ègia nahkay ti leli evidi ga zlam magudarani va do. ⁷ Adaba maslanja ya ti àməta àndava ni ti tislaki macalki nanj ka zlam magudarani va do. ⁸ Leli mīgia akada mis bəlan akaba Krist a. Nahkay ka ya ti təkad nanj ni ti leli day kala məməta. Tamal nahkay ti məsəra leli aməngaba e kisim ba, amənjəhad akaba nanj daya. ⁹ Məsəra Krist àngaba e kisim ba. Àngaba ti aməmət day-day va do. Kisim èsliki mægri aranja va do. ¹⁰ Gayan ya ti amət ni ti, amət ti sak bəlan huya àndava, ga məhəlfəña zlam magudarani geli ni kè leli a. Nihi ti àngaba e kisim ba, nanj àbu àna sifa. Nanj àbu àna sifa ti ga mazləbay Melefit. ¹¹ Nahkay ahər àdəm kəsərum lekələm day kala akada kəmətuma, nahkay ti lekələm evidi ga zlam magudarani va do. Ahər àdəm kəsərum lekələm kəbum àna sifa ti ga mazləbay Melefit, adaba kīgəma akada mis bəlan akaba Yezu Krist a.

¹² Ègia nahkay ti kīgəma evidi ga zlam magudarani va ba. Kəgrum zlam magədavani ya ti kawayum ahaslani ni va ba. Zlam nday nani ti mis təgri ana vu gatay, ay vu ge mis ti amənjəhad ga kanğay-kanğayani do. ¹³ Kəvumi vu gekəli ana zlam magudarani ge mīgi evidi gani ba. Vumi vu gekəli dek ana Melefit sawan. Lekələm ti akada ge mis ya ti təməta mək təngaba e kisim

ba ni. Nahkay ti vumi vu gekuli dek ana Melefit ti kigum evidi gayan, kegrum jiri akada gayan ya awayay ni. ¹⁴ Nahkay ti ekigum evidi ga zlam magudarani va do, adaba kabumi kadabum *Divi ge Melefit ya adafiki ana Mawiz ni va bi; kabum kadabum ti divi ge Melefit ya avi ana kuli ga sulum gayan ni.

Leli ti evidi ga way ?

¹⁵ Tamal nahkay ti madam nihi ti mam ? Leli ti mabi madabum *Divi ge Melefit ya adafiki ana Mawiz ni va bi, mabu madabum ti divi ge Melefit ya avi ana leli ga sulum gayan ni. Ay egia nahkay ti magudarumkivu zlam kalavadaw ? Aha, magadarum zlam ba ! ¹⁶ Tamal ti kavumia ahâr gekuli ana maslaja, kabum kagesumiki ma gayan ni ti, kiguma evidi gayan a ti kesarum do aw ? Tamal kiguma evidi ga zlam magudarana ti akamatum. Ay tamal kagesumikia pakama ana Melefit a, kiguma evidi gayan a ti, amadam lekulum ndam jireni ke eri gayan. ¹⁷ Ahaslani ti lekulum evidi ga zlam magudarani, ay nihi ti kambatumkaba majalay ahâr gekuli a, kagesumikia pakama ana Melefit ana maberuv belan a. Kagesumikaba ma ge jiri ya ti tachi ana kuli na. Megrumi susi ana Melefit azuhva nani ! ¹⁸ Melefit ahangafanja kuli ka zlam magudarana, kiguma evidi gayan a. Nahkay ti kiguma ndam jirena. ¹⁹ Nahi ma ana kuli nahkay, nazay mazavu ge evidi ti, ti kicam ere ye ti nahi ana kuli ni, adaba kicam zlam weceweci do. Ahaslani ti kavumia ahâr gekuli ana magudar zlam ge migi evidi gana, kalavad kabum kagudarumi zlam ana Melefit akivu. Ay nihi ti vumi ahâr gekuli ana Melefit, kigum evidi gayan ti kegrum jiri. Nahkay ti akanjahadam njelata.

²⁰ Ka ya ti lekulum evidi ga zlam magudarani ni ti, kajalumki ahâr ka magray jiri do simiteni, adaba

lekulum evidi gani do. ²¹ Ka ya ti kabum kagudarum zlam nday nani ti kengatum mam ana nan mam ? Nihi ti kamanjumlaj ka zlam gani nday nani zlam ge mimi : tijij kuli, kamatum ana nan. ²² Ay nihi ti Melefit ahangafanja kuli ka zlam magudarana, kiguma evidi gayan a. Nahkay ere ye ti kengatum ana nan ni ti nihi : kiguma njelatana, nahkay ti Melefit amavi sifa ya andav day-day do ni ana kuli. ²³ Tamal mis agudar zlam ti amangot zlam ka duwa gani ; ere ya amangot ni ti kisim. Amamat azuhva zlam magudarani gayan ni. Ay zlam ya ti Melefit avi ana mis ni ti avi ana tay ga sulum : avi ana tay ti *sifa ya andav day-day do ni ; avi ti ana nday ya ti tigia akada mis belan akaba Bay geli Yezu *Krist a ni.

7

Tafaki ngasa ke leli ga magray zlam ya ti Mawiz adam grum ni va do

¹ Baza ga mmawa, nahiki ma ana kuli aki ke *Divi ge Melefit ya Mawiz abaki a wakita gayan bu ni. Ngay Mawiz afaki ngasa ke mis ka ya ti maslaja nani nan abu ana sifa ni cilij ti kesaruma do waw ? ² Nadam nahama, ka ya ti zal ga wal nan abu ana sifa amat ndo ni ti Mawiz a wakita gayan ni bu avi divi ana wal ni ge medeveni do. Ay tamal zal ni ameta ti Mawiz acafanja wal gayan na ga maday zal nahan a do. ³ Nahkay masera, tamal zal ni amat ndo, wal ni ada zal nahan a ti wal ni agra hala. Ay tamal zal ni ameta day ti Mawiz adam wal ni esliki maslakana : tamal aza zal nahan a ti agray mesuwehvu ndo. ⁴ Baza ga mmawa, lekulum day nahkay. Kiguma akaba Yezu *Krist a akada mis belan ; nahkay ka ya ti Krist amat ni ti kala lekulum day kametuma akaba nan a. Kametuma nahkay ti Mawiz ana Divi ya abu mabekiani a wakita gayan ni

bu ni àfàki ngasa ke kàli va do : kiguma ndam ga maslaṅa nahaṅ a. Maslaṅa gani nani ti àngaba e kisim ba, naṅ Krist. Kiguma ndam gayan a nahkay ti akagrumi tawi sulumani ana Melefit. ⁵ Ka ya ti mægəskabu Yezu faṅ ndo ni ti leli məbu magray ere ye ti məbəruf geli awayay ni. Zlam gani nani ti Məwiz àna Divi ya àbu məbəkiani a wakita gayan ni bu ni àcafaṅa mis ga magrana, ay ka ya ti məsəra zlam nday nani zlam magudarani nahəma, mawayay magray zlam nday nani sawan ; nahkay Divi ya àbu məbəkiani a wakita ge Məwiz ni bu ni èzligiyu leli a magudar zlam vu. Zlam gani nani ya məgray ni ti agudar leli, azoru leli e kisim vu. ⁶ Ka sarta gani nani ti ahàr àdəm mədəbum Divi ge Melefit ya Məwiz àbəkì ni, mīgìa akada evidi gana. Ay nihi ti Melefit ahəṅga leli a, leli evidi gani va do, adaba leli akada məmətani, Məwiz àna Divi nani àfàki ngasa ke leli va do. Nahkay ti leli məgray tawi àna Divi ge Melefit ya àdəfikì ana Məwiz ahaslani ni va do ; magray tawi ge Melefit ti akada ga Məsuf gayan ya awayay ni.

Divi ge Melefit ya Məwiz àbəkì ni ti tawi gani mam ?

⁷ Nahkay ti, leli mədəm mam ? *Divi ge Melefit ya təbu məbəkiani a wakita ge Məwiz ni bu ni ti zlam magudarani aw ? Aha ! Zlam magudarani do. Ay tamal Divi gani tələbi ti, akal nəsər zlam magudarani do. Àbu məbəkiani e Divi gani bu nahkay hi : « Zlam ge mis ègək eri ba.* » Ay tamal təbəkì nahkay ndo ni ti, ṅgay zlam ge mis egi eri ti akal nəsər do. ⁸ Ay àbu məbəkiani a wakita ge Məwiz ni bu nahkay hi : « Zlam ge mis ègək eri ba. » Tədəm nahkay ti nəṅgəta evidi ga magudar zlam àna naṅ a, nahkay nīgìa evidi ga zlam

magudarana ; zlam ge mis gərgəri kay ègua eri a. Ay tamal Divi nani àləbi ti akal nəgudar zlam ndo daya. ⁹ Ahaslani ka ya ti nəsər Divi ya Məwiz àbəkì ni faṅ ndo ni ti nu nəbu àna sifa zlam goro. Ay ka ya ti nəsəra Divi gana ni ti nənjəkì ka magudar zlam həya, nīgì evidi gani. ¹⁰ Nahkay nīgìa akada məmətani kè eri ge Melefit a ; Divi ya àbu məbəkiani a wakita ge Məwiz ni bu ni ti, Melefit àwayay ti nəṅgət sifa àna naṅ, ay ti nəṅgət kisim àna naṅ sawan. ¹¹ Nahkay nàra nəsəra Divi ya Məwiz àbəkì na ti nənjəkì ka magudar zlam, nīgìa evidi gana, nəgosa ahàr goro a. Ègìa akada nàkada ahàr goro àna Divi gani nana.

¹² Nahkay ti pakama ge Melefit ya Məwiz àbəkì ni ti zlam *nəjəlatani, Divi ya a hud gani bu ni day nəjəlata, sulumani, divi ge jiri. ¹³ Ègìa nahkay ti zlam sulumani ni agray ti nu məmətani kè eri ge Melefit aw ? Aha ! Nahkay do. Nu məmətani kè eri ge Melefit ti azuhva zlam magudarani. Nàza zlam sulumani na, nəgudara zlam àna naṅ a ; nīgìa evidi gana, nahkay nəməta àna naṅ a. Zlam gani àgravu ti mis təsər zlam magudarani ti zlam magudarani edediṅ, adaba nàzay Divi ge Melefit mək nəgudar zlam ya Melefit àdəm e Divi gayan ni bu təgudar ba ni : nahkay magudar zlam gani àbəlay do simiteni.

Mis ti ègìa evidi ga zlam magudarana

¹⁴ Məsəra *Divi ge Melefit ni ti Məwiz àbəkì àna nəjəda ga *Məsuf ge Melefit. Ay nu ti mis hihirikeni, nəjəda àfu bi : nahkay nīgìa evidi ga zlam magudarana. ¹⁵ Ere ye ti nagraj ni ti nəsər do. Ere ye ti nawayay magrani ni ti nəgray do. Ay nagraj ti ere ye ti nawayay do

* 7:7 Mahərana 20.17 ; Mimbiki 5.21.

simiteni ni sawaŋ. ¹⁶ Ay tamal nagray ere ye ti nawayay do ni ti, nəsəra Divi ge Melefit ni zlam sulumani, nəgəskabá. ¹⁷ Nahkay nagudar zlam ti àna majalay ahàr goro do. Nagudar zlam ti adaba nìgia evidi ga zlam magudarana, nìsliki makadfəŋvana do. ¹⁸ Nəsəra àna vu goro gedebeni ni ti nìsliki magray zlam sulumani koksah. Nahkay nìsliki mawayay magray zlam sulumani tata, ay ti nìsliki magrani koksah. ¹⁹ Zlam sulumani ya nawayay nagray ni ti nàgray do. Ere ye ti nagray ni ti zlam magədavani ya ti nawayay do ni sawaŋ. ²⁰ Ere ye ti nagray ni ti ere ye ti nawayay do ni. Tamal nahkay ti nəsəra nagudar zlam ti àna majalay ahàr goro do. Nagudar zlam ti adaba vu goro gedebeni, nìgia evidi ga zlam magudarana palam.

²¹ Nəsəra ere ye ti agravu ni nahkay hi : nawayay nagray zlam sulumani, ay ere ye ti nìsliki magrani ni ti zlam magədavani cilin. ²² A majalay ahàr goro bu ni ti Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki ni ti zlam sulumani, àbəlafu. ²³ Ay nəsəra vu goro gedebeni ; àrakaboru akaba majalay ahàr goro sulumani ni do. Nahkay ti nìsliki magray ere ye ti nədəm sulumani, àbəlafu ni koksah. Vu goro ni gedebeni nahkay ti nìgia evidi ga zlam magudarana. ²⁴ Nasay cicihi timey ! Ere ye ti vu goro gedebeni ni awayay ni ti amazoru nu e kisim vu timey. Way esliki mahəŋgay nu way ? ²⁵ Ahəŋgay nu ti Melefit. Ahəŋgay nu ti àna tawi ga Bay geli Yezu *Krist ! Nəgri səsi dal-dal !

Nahkay nu ti, a majalay ahàr goro bu ni ti Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki ni zlam sulumani, nəgəskabá. Ay àna vu goro gedebeni ni ti nagudar zlam cilin, nìgia evidi gana.

8

Melefit avi sifa ana leli àna Məsuf gayan

¹ Nahkay zla nahəma, ndam ya ti nday akaba Yezu *Krist akada mis bəlan ni ti Melefit aməgəs tay àna seriya day-day va do simiteni. ² *Məsuf ge Melefit ti naŋ njəda-njedani, avu sifa adaba nu akaba Yezu Krist akada mis bəlan. Azuhva njəda ga Məsuf nani ti nu evidi ga zlam magudarani va do, anəmət va do daya. ³ *Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki a wakita gayan ni bu ni àbi àna njəda ga magray zlam gani nani bi, adaba vu ge mis ti gedebeni əsabəy, nahkay mìsliki magray zlam ya ti Məwiz àdəm grum ni do. Ay Melefit əslərbiyu Wur gayan gayanani azuhva zlam magudarani geli : leli mis hihirikeni ti gedebeni, magudar zlam, ay vu ga Wur ni gedebeni akada ge mis ni, nahkay Melefit əwəl naŋ àna seriya a kəla ge mis vu azuhva zlam magudarani gatay ni. ⁴ Melefit əgray nahkay ti, awayay ti mīgi ndam jireni kə eri gayan, ere ya magudar ni mələbi simiteni, akada ya àdəm e Divi gayan ya Məwiz àbəki ni bu ni. Ay migi nahkay ti àna vu geli gedebeni ni do ; migi ti àna njəda ga *Məsuf Njəlatani. ⁵ Ndam ya ti tagray zlam ya ti vu gatay gedebeni awayay ni ti təjalaki ahàr ka zlam ya ti məbərūv gatay awayay ni. Ay ndam ya ti tagray zlam ga Məsuf Njəlatani ya awayay ni ti təjalaki ahàr ka zlam ya ti Məsuf awayay ni. ⁶ Tamal mis əjalaki ahàr ka zlam ya ti məbərūv gayan awayay ni ti aməmət. Ay tamal mis əjalaki ahàr ka zlam ya ti Məsuf Njəlatani awayay ni ti Melefit aməvi *sifa ya àndav day-day do ni, amagray ti arəŋa əhəli ahàr va do daya. ⁷ Ndam ya ti təjalaki ahàr ka zlam ya ti məbərūv gatay awayay ni ti nday ndam ezir

ge Melefit, adaba tægaskabu Divi ge Melefit do. Ku tædam tægaskabu nænğu ni tislîki mægaskabani do simiteni. ⁸ Ndam ya ti tagray ere ye ti mæbæruv gatay awayay ni ti tislîki magray zlam ya ti Melefit awayay ni do simiteni.

⁹ Ay lekulum ti kægum nahkay do: kægum ere ye ti mæbæruv gekuli awayay ni do. Kægum ti ere ye ti Məsuf Njəlatani awayay ni sawan. Kægum nahkay ti adaba Məsuf ge Melefit aniviyu ana kuli. Maslanja ya ti Məsuf ge Krist aniviyu bi ni ti nan mis ge Krist do. ¹⁰ Ku tamal vu gekuli gedebeni ni aməmət adaba zlam magudarani nænğu ni, tamal Krist nan abu akaba kuli ti Məsuf gayan ja aniviyu ana kuli ni aməvi sifa ana kuli. Aməvi ana kuli ti adaba kiguma ndam jireni kè eri ge Melefit a. ¹¹ Ka ya ti Yezu Krist amət ni ti Bay Melefit ahəngaraba nan e kisim ba. Nahkay tamal Məsuf gayan aniviyu ana kuli ededın ti, mæsəra amahəngaraba kuli e kisim ba bilegena. Amahəngaraba kuli e kisim ba ti ana njəda ga Məsuf gayan ja ti aniviyu ana kuli ni.

¹² Nahkay zla nahəma, bəza ga mmawa, ahər adəm mægum ere ye ti Melefit awayay ni, mægum ere ye ti mæbæruv geli awayay ni ba. ¹³ Adaba tamal kægum ere ye ti mæbæruv gekuli awayay ni ti akəmətum ededın ededıneni. Ay tamal ana njəda ga Məsuf ge Melefit kəmbrənuma zlam ya ti mæbæruv gekuli awayay na ferera ti sifa gekuli amandav day-day do. ¹⁴ Ndam ya ti təbu tadəbay divi ga Məsuf ge Melefit ya adəfiki ana tay ni ti nday dek bəza ge Melefit. ¹⁵ Melefit avia Məsuf gayan ana kuli a andava. Məsuf gani nani ti, əgray ti anğwaz əwər kuli va do, adaba lekulum evidi va do. Məsuf gani nani ti agray ti kigum bəza ge Melefit. Ana Məsuf gani nani ti mazalay Melefit: « Baba, nak Bən

geli. » ¹⁶ Ana njəda ga Məsuf gani nani ti leli məsəra a majalay ahər geli ba, leli bəza ge Melefit ededın ededıneni. ¹⁷ Tamal leli bəza ge Melefit ti məsəra Melefit aməgri zlam sulumani ya ti adəm aməgri ana bəza gayan ni ana leli. Aməgri ana Krist, nahkay aməgri ana leli daya. Aməgri ana leli ti adaba leli məbu macakakabu daliya akaba Krist. Krist əcaka daliya ti əgia gədəkana: nahkay Melefit awayay ti leli day mīgi gədəkani akada ge Krist ya əcakay daliya, əgi gədəkani ni.

Bəza ge Melefit etigi gədəkani akada ge Krist ni

¹⁸ Nəsəra daliya geli ya ti macakay nihi ni ti əsli aranja do, adaba Melefit amədəfiki zlam sulumani ana leli. Zlam sulumani nani ti atam zlam sulumani ndahan ni dek, nahkay amajalaki ahər ka daliya hini day-day va do. ¹⁹ Zlam ya ti Melefit əgraya ni dek təbu tahətay, tawayay dal-dal ti Melefit mənğazli bəza gayan ana tay, ti tıpi. ²⁰ Melefit əgray ti zlam ya əgraya ni dek tıgi zlam masakani hayan. Zlam nday nani tıgi nahkay ti ana ahər gatay gatayani do. Melefit əgray nahkay ti, əsəra aməmbrənj zlam ya ti əgraya ni nahkay do. ²¹ Nihi ti zlam ya ti Melefit əgraya ni dek si tizi kwa. Ay a vad nahan Melefit amagraj ti tizi va do. Ka fat gani nani ti zlam nday nani dek etigi zlam gədəkani akada ga bəza ge Melefit etigi gədəkani ni. ²² Məsəra ku kani zlam ya ti Melefit əgraya tay a ni dek təbu tahətay, tinjidey, təkakay daliya akada ga wal ya ti awayay ewi wur ni. ²³ Tinjidey ti zlam ndahan ja ti Melefit əgraya tay a ni cilin do, leli day məbu minjidey. Melefit avia Məsuf gayan ana leli a, nahkay məsəra nan amədəm leli bəza gayan. Minjidey ti adaba məbu mahətay vad gani nani. Ka fat gani nani ti Melefit

aməvi njəda ana vu geli gedebeni ni. ²⁴ Melefit àhəŋga leli a, ay nihi ti m̄ipi faŋ do. Nahkay m̄əbu mahatay vad̄ gani nani. Tamal m̄ipia ere ye ti mahatay na ti m̄ahatay va do. Maslaŋa ya ti èpia zlam a m̄ək ahətay keti ni ti way ? ²⁵ Ègia m̄ipi ere ye ti mahatay ni faŋ ndo ni ti mebesey, mahatay.

²⁶ Nahkay *Məsuf ge Melefit day ajənaki leli, adaba njəda geli àbi. Mahəŋgalay Melefit ahəmamam ti m̄əsər do. Ay Məsuf ge Melefit ahəŋgali Melefit ana leli a kəla geli vu. Ahəŋgalay Melefit àna njid̄ey ; pakama gayəŋ ya adəmaya ni ti mis hihirikeni èsliki m̄ədəmāni do. ²⁷ Ay Melefit ti àsəra ere ye ti àniviyu ana leli a m̄əbər̄uv bu na, àsəra ere ye ti Məsuf gayəŋ àdəm na daya. Adaba Məsuf ni ahəŋgali Melefit ana ndam gayəŋ akada ge Melefit ya ti awayay ni.

²⁸ Məsəra Melefit ti aslamalik-abu zlam dek ana ndam gayəŋ ya tawayay naŋ ni ga məgri zlam sulumani ana tay. Nday gani ti àzalay tay akada gayəŋ ya àwayay ni. ²⁹ Nahkay ndam ya ti Melefit àdaba tay ahaslana ni ti àdəm am-agray ti t̄igi akada ga Wur gayəŋ ni. Adaba awayay ti Wur gayəŋ ni m̄igi gəđakani ge mis ndahan̄ dal-dalani ya ti t̄igia bəza ga m̄əŋana ni. ³⁰ Ndam ya ti àdəmki ma ka tay nahkay ni ti àzala tay a daya. Ndam ya ti àzala tay a ni ti àdəm nday ndam jireni kə eri gayəŋ. Nday ya ti àdəm nday ndam jireni ni ti àdəm atəhuriyu a m̄əlan̄ gayəŋ masladani vu daya.

Melefit awayay leli ga kaŋgay-kaŋgayani

³¹ Ègia nahkay ti leli m̄ədəm nihi ti mam ? Tamal Melefit naŋ àbu akaba leli ti, way esliki ke leli way ? ³² Melefit àhəŋgay wur ga hud gayəŋ ndo, àslər̄biyu naŋ ti t̄akad̄ naŋ a kəla geli vu dek. Àgra nahkay

ti aməgrikivu zlam dek ana leli ga sulum do waw ? ³³ Melefit àdaba leli a nahkay ti way esliki macalki leli ka zlam magudarani way ? Bay ya ti àdəm leli ndam jireni ni ti Melefit. ³⁴ Ègia nahkay ti way esliki m̄əgəs leli àna seriya way ? Yezu *Krist ti àmət azuhva leli. Ay ti àmət cilij̄ do, àŋgaba e kisim ba daya, naŋ àbiyu manjəhadani kà ahar ga daf ge Melefit ka m̄əlan̄ ga gəđakani, ahəŋgali Melefit ana leli. ³⁵ Krist ti awayay leli dal-dal. Nahkay ti way esliki macafəŋa naŋ ga mawayay leli a way ? Ku tamal macakay daliya, aŋgwaz awər̄ leli dal-dal, mis təgri daliya ana leli adaba leli ndam ge Krist, zlam m̄əzumani àfəŋ kè leli bi, leli àna mahayma, zlam zləzladani àca leli a, ahkay do ni takad̄ leli nəŋgu ni Krist ambrəŋ mawayay leli aw ? ³⁶ Zlam nday nani dek ti akada ma ya ti àbu m̄əbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi ni :

« Bay Melefit, kəlavad̄ tawayay mabazl leli azuhva nak ; taməŋjaləŋ ana leli akada ga zlam ga gəŋaw ya ti tabazl tay ni.* »

³⁷ Ay ku tamal nahkay nəŋgu ni, m̄əyefiŋa kà tay àna njəda ge Krist, naŋ ya ti awayay leli na ; leli m̄əbu àna m̄əmərani dal-dal. ³⁸ Nəsəra eded̄iŋ eded̄iŋena, ere ye ti àcafəŋa Melefit ga mawayay leli a ti àbi : ku kisim, ku sifa, ku *məslər̄ ge Melefit, ku gəđakani weley weley do dek, ku zlam ya t̄əbu nihi ni, ku zlam ya t̄əbiyu kama mba ni, ku gəđakani ya t̄əgur m̄əlan̄ ya agavəla ni, ³⁹ ku zlam njəda-njəđani ya ti t̄əbiyu agavəla drin̄ ni, ku zlam njəda-njəđani ya ti t̄əbiyu drin̄ a had̄ bu ni, ku mam mam do ya ti Melefit àgraya ni àcafəŋa Melefit ga mawayay leli a do. Məsəra Melefit awayay leli ti àna t̄əwi ga Bay geli Yezu Krist ya ti àgri ana leli ni.

9

Ndam Izireyel

¹ Nu mis ge *Krist, nàsəkad malfada do. Ma goro ya nawayay nədəm ni ti ma ge jiri: nàsəra a məbəruf goro ba, *Məsuf Njəlatani day àsəra ma goro ya nawayay nədəm ni ti ma ge jiri. ² Ma gani nani ti nihi: nəbu nəjalay ahər dal-dal, bəruf day awər nu kəlavad, ³ adaba nawayay ndam jiba goro dal-dal; nday ti bəza ga mmawa, adaba bəŋ ga bəŋ geli bəlanani akaba tay. Tamal ti Melefit etikwesi nu, edekaba nu ata Krist a ti nday tənget sifa ti, akal nawayay tamal agravu tata ni. ⁴ Nday ti bəza huɗ ge Izireyel. Melefit adaba tay a ti tigi bəza gayan. Melefit adəfiki ana tay naŋ ti naŋ gəɗakani. Melefit *əwəlkabu ma gayan akaba tay, adəfiki *Divi gayan ana tay. Adəfiki ana tay ahəmamam tahəŋgalay naŋ ni akaba àhi ana tay ahkado: « Aməvi zlam sulumani ana kəli. » ⁵ Nday ti bəza huɗ ga Abraham. Ka ya ti tiwi Krist ni ti tiwi naŋ a jiba gatay bu. Krist ti naŋ gəɗakani atam zlam dek, naŋ Melefit, məzləbum naŋ ga kaŋgay-kaŋgayani. Aya nahkay.

⁶ Ngay zlam ya ti Melefit adəm amagray ni agravu do ni ti nədəm ndo. Adaba bəza huɗ ge Izireyel dek ti nday ndam *Izireyel ya ti Melefit adaba ni do. ⁷ Bəza huɗ ga Abraham dek ti bəza ge Melefit ya adaba tay a ni do. Adaba àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu, Melefit àhi ana Abraham: « Akəŋgət bəza huɗ gayak ti àna Izak. » ⁸ Melefit adəm nahkay ti adaba bəza ya tiwi tay dek ti bəza ge Melefit do. Bəza ge Melefit ti nday ya ti Melefit adəm etigi bəza gayan ni cilin. ⁹ Zlam ya ti Melefit àhi ana Abraham anəgruk ni ti nihi: « Sarta

ya ti nədəm ni eminjia ti ananğa. Ka sarta gani nani ti Sara emiwi wur zalani.† »

¹⁰ Agravu ti nani cilin do. Rebeka ti wal ga bəŋ ga bəŋ geli Izak. A vad nahanə əzay huɗ ga bəza mara. ¹¹ Ka sarta ya ti tiweya tay a faŋ ndo ni ti taɗudar aranğa ndo, taɗgray zlam sulumani ndo daya. Ay ku tamal nahkay nəŋgu ni, Melefit adaba bilin e kidin gatay ba andava akada gayan ya ti awayay na. ¹² Wur ya ti Melefit adəkiba naŋ a ni ti, adaba təwi ga wur ya agray ni do; Melefit adaba naŋ a nahkay. Melefit àhi ana Rebeka ahkado: « Wur ya ti amadaya enjia ni ti aməgri təwi ana naŋ ya ti amadaya kələŋ a ni.‡ » ¹³ Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi: « Zekup ti, nəwaya naŋ a; Eseyu ti, nəwayay naŋ ndo.§ »

¹⁴ Ègia nahkay ti leli mədəm mam? Zlam ge Melefit ya agray ni ti zlam magədavani aw? Aha, zlam magədavani do! ¹⁵ A vad nahanə Melefit àhi ana Məwiz nahkay hi: « Nəgri sulum ti ana maslaŋa ya ti nawayay ni cilin; asu cicihi ti maslaŋa ya ti nawayay ni cilin.* » ¹⁶ Nahkay tamal Melefit adaba mis a ti adaba zlam gayan a; do ni ti adaba maslaŋa gani nani awayay ti Melefit madaba naŋ a do, ahkay do ni azuhva təwi ga maslaŋa nani ya agray ni do. Melefit adaba mis a ti adaba maslaŋa gani nani asi cicihi palam. ¹⁷ Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu, Melefit àhi ana bay *Faronə nahkay hi: « Nədaba kur a, nak bay ti nawayay nədəfiki njəɗa goro ana mis àna nak, ti mis ga duniya dek təsər nu Melefit.† » ¹⁸ Nahkay ti tamal Melefit adəm: « Maslaŋa hini məsu cicihi » ti, maslaŋa gani asi cicihi eɗeɗin. Ay

* 9:7 Mənjəkiani 21.12. † 9:9 Mənjəkiani 18.10. ‡ 9:12 Mənjəkiani 25.23. § 9:13 Malasi 1.2-3. * 9:15 Məhərana 33.19. † 9:17 Məhərana 9.16.

tamal Melefit adəm : « Maslaŋa hini ècaki slimi ba » ti, maslaŋa gani nani èciiki slimi do ededīŋ.

Melefit ti agray zlam akada gayan̄ya awayay ni

¹⁹ Ègia nahkay ti akəhu ahkado : « Tamal nahkay ti Melefit adəm mis tagudar zlam ti kamam ? Maslaŋa ya ti agray ere ye ti Melefit awayay ni do ni ti way ? » ²⁰ Zləba goro ni, kəgrumkabá gejewi akaba Melefit a ti nak way ? Tamal mis àləmaya zlam a ti zlam nani esliki məhiani « Kələmaya nu a nahkay hi a kamam ? » tata aw ? ²¹ Maslaŋa ya aləm zlam ni àsəra ere ye ti agray àna eliðisl gayan̄ na. Àna eliðisl gani nani ti esliki mələmaya mandaray gərgəri a cə, bəlan̄ sulumani àtam nahaj ni.

²² Tamal Melefit agray akada ga maslaŋa ya ti aləm zlam ni ti mam gani acay kur mam ? Nan̄ ti awayay mis təsər njədə gayan̄ akaba ahəmamam azum bəruv ni ; ku tamal nahkay nən̄gu ni mis ya ti akal azumki bəruv ka tay, a vad nahan̄ etizi ni ti nan̄ àbu ebesi ana tay dal-dal. ²³ Melefit agray nahkay ti, awayay ti mis təsər nan̄ Bay njədə-njədani dal-dal, agri sulum ana mis. Nahkay mis ndahan̄ təsi cicihi, adəm amagray ti tən̄jəhad̄ akaba nan̄ a məlan̄ gayan̄ sulumani bu. ²⁴ Leli day məkibu ka tay : Melefit adaba leli e kidīŋ ga ndam *Zude ba, adaba leli e kidīŋ ga nday ya ti nday ndam Zude do ni ba daya. ²⁵ Nahkay bay mahəngaray *pakama ge Melefit Oze adəm ahaslani nahkay hi :

« Melefit adəm : “Nday ya ti nday ndam goro do ni ti anədaba tay a, anədəm nday ndam goro.

Ndam ya ti ahaslani nawayay tay do ni ti anawayay tay.” †

²⁶ Ahaslani ti Melefit àhi ana tay : “Lekələm ndam goro do.”

Ay a vad nahan̄ ti atəhi ana tay : “Lekələm bəza ge Melefit Bay ga sifa ni.” § »

²⁷ Izayi bay mahəngaray pakama ge Melefit ni day adəmki ma ka ndam *Izireyel a. Àzlah, adəm : « Melefit adəm : “Ku tamal ndam Izireyel tawuda, nday dal-dal akada wiyan̄ ga zalaka nən̄gu ni, anahəngay mis bal e kidīŋ gatay bu cilīŋ. ²⁸ Bay Melefit amagray ere ye ti adəm amagray ka had̄ ni dek. Aməpəs do, ara agray weceweci.”

* » ²⁹ Izayi adəm keti :

« Bay Melefit Njədə-njədani àvia bəza huđ ana leli a.

Tamal àvi bəza huđ ana leli ndo ni ti

akal mīgia ahàr akada ga ndam *Sodom ya Melefit èziŋ tay dek na,

akal mīgia ahàr akada ga ndam *Gomor na daya. † »

Ndam məfəki ahàr ka Yezu Krist ti nday ndam jireni kè eri ge Melefit

³⁰ Ègia nahkay ti leli mədəm mam ? Nday ya ti nday ndam *Zude do ni tadəbay divi ge migi ndam jireni kè eri ge Melefit ndo. Ay ku tamal nahkay nən̄gu ni təfəkia ahàr ke Yezu a, nahkay Melefit adəm nday ndam jireni kè eri gayan̄. ³¹ Ay ndam *Izireyel ti ni tawayay tigi ndam jireni kè eri ge Melefit àna madəbay *Divi ya ti àbu məbəkiani a wakita ge Məwiz bu ni. Ay nahkay ti tislīki mīgi ndam jireni kè eri ge Melefit ndo. ³² Tislīki ndo ni ti kamam ? Adaba tawayay mīgi ndam jireni ti àna məfəki ahàr ke Melefit do. Tawayay mīgi ndam jireni ti àna təwi gatay ya tagray ni. Gatay ya tagray nahkay ni ti tija asak àna akur ya azəgad̄ mis na : ³³ akur gani nani ti *Krist. Melefit

† 9:25 Oze 2.25. § 9:26 Oze 2.1. * 9:28 Izayi 10.22-23. † 9:29 Izayi 1.9 ; Mənjəkiani 19.23-28.

àdámkia ma a Wakita gayan̄ ba nahkay hi a :

« Cúm day! Nafəkad akur ga mazəgad mis a kəsa *Siyon bu.

Akur gani nani ti mis etiji asak àna nañ.

Maslaña ya àfəkia ahàr a ni ti atəbəki mimili day-day do. † »

10

¹ Bəza ga mmawa, nahəngalay Melefit dal-dal, nawayay ti ndam *Zude t̄ara afa ge Melefit a ti m̄ahəngay tay. Nawayay dal-dal ti ere gani m̄agravu. ² Nəsəra nday ti tawayay madəbay Melefit àna njədə gatay dek, ay ti təsər divi gani do. ³ Mis tigi ndam jireni kè eri ge Melefit ahəmamam ti təsər do. Nahkay tadəbay divi gatay nahan̄. Tagray nahkay ti, təmbrəña Divi ge Melefit ya àvi ana mis ti tigi ndam jireni àna nañ na. ⁴ Ere ye ti Melefit àwayay magrani àna Divi gayan̄ ya Məwiz àbəki ni ti *Krist àgra àndava. Ndam ya ti tigi ndam jireni kè eri ge Melefit ni ti, nday ya ti təfəki ahàr ke Krist ni. Nday dek etigi ndam jireni.

Melefit ti Bay mahəngay mis dek

⁵ Ahaslan̄i ti Məwiz àdámkia ma àki ke *Divi ya təbu məbəkiani a wakita gayan̄ bu na. Ere ye ti àdəm ni ti adafaki ahəmamam mis tigi ndam jireni kè eri ge Melefit àna Divi gani nani mam : « Maslaña ya ti àgəskabá ere ye ti àbu məbəkiani a wakita hini bu na mək agray zlam gani nani dek nahəma, Melefit aməvi sifa azuhva nani.* » ⁶ Ay àki ke migi mis jireni kè eri ge Melefit àna məfəki ahàr ti tədəm nahkay hi : « ŋgay way aməcəloru e melefit vu way ti kəhi ana ahàr ba. † » Tamal kəhi ana ahàr nahkay ti kawayay ti Krist m̄asləkabiya e melefit ba, ay ti àsləkabiya àndava.

⁷ Tədəm keti : « ŋgay way amoru afa ga ndam evid way ti kəhi ana ahàr ba. » Tamal kəhi ana ahàr nahkay ti kawayay ti Krist m̄əngaya e evid ba, ay ti àngaya àndava. ⁸ Ay ere ye ti tədəm ni ti mam ? Tədəm nahkay hi : « Pakama ge Melefit ti driñ driñ akaba nak do. Nañ a ma gayak bu, nañ a məbərurv gayak bu daya. » Pakama gani nani ti pakama ga məfəki ahàr ke Krist ya ti leli mədəmoru ni. ⁹ Pakama gani nahkay hi : Tamal nak nakani kədəm àna ma gayak kè eri ge mis Yezu ti nañ Bay gədəkani, tamal kəgəskabá a məbərurv gayak ba Melefit àhəngaraba nañ e kisim ba ti, Melefit amahəngay kur. ¹⁰ Tamal mis afəki ahàr ke Krist àna məbərurv bəlan̄ ti, Melefit adəm maslaña gani nani mis jireni kè eri gayan̄. Tamal mis adəm àna ma gayan̄ kè eri ge mis Yezu ti nañ Bay gədəkani ti, Melefit amahəngay maslaña nani.

¹¹ Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : « Ku way way do àfəkia ahàr a ti atəbəki mimili day-day do. † » ¹² Nahkay ndam *Zude ti nday gərgari akaba ndam ya ti nday ndam Zude do ni do. Nday dek Bay gatay bəlan̄, avi zlam sulumani kay ana ndam ya ti tahəngalay nañ ni dek. ¹³ Adaba àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : « Ku way way do ahəngalay Bay geli àna məbərurv bəlan̄ ti Melefit amahəngay nañ. § »

¹⁴ Ay tamal təfəki ahàr ndo ni ti tahəngalay nañ ahəmamam ? Tamal tici ma gayan̄ ndo ni ti təfəki ahàr ahəmamam ? Tamal mis təhi ma gani ana tay ndo ni ti tici ahəmamam ? ¹⁵ Tamal Melefit àslər ndam məhi ma gani ana mis ndo ni ti ndamam tədəm ma gani mam ? Nahkay àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu : « Maslaña ya ti ara afa ge mis ga məhi Ma

† 9:33 Izayi 8.14 ; 28.16. * 10:5 Levi 18.5. † 10:6 Mənjay Mimbiki 30.12-14. † 10:11 Izayi 28.16. § 10:13 Zəwel 3.5.

11

M̄weni Sulumani ana tay a ni ti tægəskabu naŋ àna məmərani dal-dal.* »¹⁶ Ay Ma M̄weni Sulumani gani ti, tægəskabu ti mis dek do. Izayi bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit ni àdəm: « Bay Melefit goro, ma geli ya ti mədəm ni ti way àgəskabá way? » †¹⁷ Nahkay tamal maslaŋa àfəkia ahàr ka Yezu a ti, adaba ècia ma palam. Ma ya ti èci ni ti ma àki ke Krist.

¹⁸ Ay ègia nahkay ti nədəm: Ndam *Izireyel tàbi slimi ana ma hini ndo aw? Iy, tàbia slimi a, adaba àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi:

« Ma gatay ya tэдəm ni ti tэдəmoru a məlaŋ vu dek.

Mis ga duniya dek tàbia slimi ana ma gana. ‡ »

¹⁹ Nahkay ti nədəm keti: Ndam Izireyel ticia ma ya tàbi slimi na waw? Tàwayay miceni ndo. Adafaki enjenjeni ti ma ge M̄wiz ya àhi ana tay ni. Àhi ana tay ahkado:

« Melefit àdəm:
“Anəgri zlam sulumani ana ndam ya ti tislí arañə do, təsər arañə do ni,
ti lekulum kəgrumləŋ solu ana tay,
ti kəzumumki bəruv ka tay.”
S »

²⁰ Kələŋ gani Izayi àdəm vay-vay:
« Melefit àdəm: “Nəgray ti ndam ya ti tэдəbay nu do ni tэдu ahàr, nahkay ti tэдua ahàr a.

Nəŋgazliva ana ndam ya ti təjalaku ahàr do na.”* »

²¹ Ay àki ka ndam Izireyel ni ti ni Izayi àdəm ma hini:

« Melefit àdəm: “Kəlavəd nəhəlkaba ahar a,
nawayay ti ndam goro təŋga afa goro a.

Ay ti tàwayay mici pakama goro do, tadəbay divi gatay nahan zlam gatay.” † »

Melefit àmbrəŋ ndam Izireyel ndo

¹ Ègia nahkay ti Melefit àmbrəŋa ndam *Izireyel, ndam gayan na waw? Aha, àmbrəŋ tay ndo! Adaba nu day zal Izireyel, nu wur huđ ga Abraham, ge dini ge Benjemeŋ.

² Melefit àmbrəŋ ndam gayan ya adaba tay kwa ahaslani na ndo. Kəsərum ma ya ti àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu àki ka Eli ni do waw? Ka ya ti adafaya ere ye ti ndam Izireyel təgray na ti àhi ana Melefit nahkay hi:

³ « Bay goro ni, tàbazla ndam mahəŋgaray *pakama gayak a, tèmbedkaba məlaŋ meviyekukki zlam na dek, àgəjəni nu bəlaŋ, tawayay takad nu daya.* »⁴ Ay Melefit àhəŋgrifəŋ ti ahəmamam? Àhi nahkay hi:

« Nədaba mis zawalana dəbu adəskəla, nday ndam goro. Nday nani ti tàbəhadí mirdim ana Bal † day-day ndo. »

⁵ Ka sarta geli hini day Melefit àbu agray nahkay. Adaba mis a bal e kidíŋ ge mis ndahan ba. Adaba tay a ti adaba awayay agri zlam sulumani ana tay zlam gayan.

⁶ Adaba tay ga sulum gayan a ti adafaki adaba tay a ti azuhva təwi gatay ya təgray ni do. Tamal ti adaba tay azuhva təwi gatay ya təgray na ti, akal ere ye ti Melefit àgray ga sulum ni ti àgray ti ga sulum va do.

⁷ Nahkay ti ere ye ti ndam Izireyel tadəbay ni ti təŋgət ndo: mis ndahan ya ti Melefit adaba tay a ni təŋgət. Nday ndahan ya təŋgət ndo ni ti Melefit àgray ti ticiiki slimi ba. ⁸ Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu nahkay hi:

« Melefit àgray ti tislíki majalay ahàr ba,

nday akada ndam ya ti tidíŋgezey àna dəwir ni.

* 10:15 Izayi 52.7. † 10:16 Izayi 53.1. ‡ 10:18 Limis 19.5. § 10:19 Mimbiki 32.21.

* 10:20 Izayi 65.1. † 10:21 Izayi 65.2. * 11:3 1 Bəbay 19.10, 14. † 11:4 Bal ti slimi ge melefit ga ndam Kanaŋ.

Àgray ti eri gatay ni èpi divi va ba, slimi gatay ni day èci zlam va ba.

Ku kani day nday nahkay.† »

⁹ Devit day àdámkia ma ka tay a, àdám nahkay hi :

« Wuməri gatay ya tagray ni ti mângesa tay

akada ga kəmbazl na ahkay do ni akada ga zəva na,

mâzəgad tay, Melefit mâtraḅ tay azuhva wuməri gani nani.

¹⁰ Eri gatay ni mîwəluf ti tîpi divi àna naṅ va ba.

Melefit mîfəki zlam məḏəsani ka tay,

mêheḅkia aləṅ ka tay a kəlavad.§ »

¹¹ Ègia ndam *Zude tîjia asak a, tədəd ni ti tanjəhadkiviyyu kaṅgay-kaṅgay hūya waw ? Aha, tənəhadkiviyyu do. Nday gani tğudara zlam a nahkay ti, Melefit awayay ahəṅgay mis ndahanṅ ya nday ndam Zude do ni, ti ndam Zude tîpi, tâwayay ti Melefit mîhəṅgay tay daya. ¹² Ga ndam Zude ya tğudar zlam ni ti Melefit àgria zlam sulumana ana ndam ga *duniya dal-dal àna naṅ a. Ga ndam Zude ya ti tîjikia ke divi a ni ti Melefit àgria zlam sulumana dal-dal ana nday ya ti nday ndam Zude do na àna naṅ a. Ay tamal ndam Zude ni dek tənəgəkia ke divi ge Melefit a ti Melefit amagraṅ zlam sulumani dal-dal àtam ya ti àgray ni do waw ?

Ahəmamam Melefit ahəṅgay ndam ya ti nday ndam Zude do ni

¹³ Ay nihi nəhi ma ti ana kəli dek do ; nəhi ma ti ana kəli ya ti lekələm ndam *Zude do ni cilinṅ. Nu zal asak ge Melefit ; Melefit əslər nu ga məhi ma gayanṅ ana mis ti əsləribiyyu nu ti ana kəli. Nahkay nəḏəm təwi goro ya nagraṅ ni ti təwi gəḏakani, ¹⁴ adaba nawayay tamal agravu tata ti ndam jiba goro day tâwayay

zlam ya ti Melefit àgri ana mis ndahanṅ ni. Nahkay ti bi azuhva təwi goro ni ndam goro ndahanṅ atara afa ge Melefit a ti mîhəṅgay tay aw. ¹⁵ Ka ya ti Melefit àmbrəṅ ndam Zude hayanṅ ni ti, àgray ti mis ndahanṅ ya təbu a duniya bu ni tisliki marana afa gana ti mîhəṅgay tay. Ègia nahkay ti tamal ndam Zude dek tənəgə afa gana ti mîhəṅgay tay ti məḏəm ahəmamam ? Kala akada təməta mək tənəgəba !

¹⁶ Tamal ma ga zlam ya ti təvi ana Melefit ni ge Melefit ti, zlam ni dek gayanṅ daya do waw ? Nahkay keti, tamal sliri ga mənṅ ga zlam ge Melefit ti, ahar gani day dek gayanṅ do waw ? ¹⁷ Ndam Zude ti akada mənṅ ga zlam ya ti Melefit àjav ni ; nak ti ni akada ahar ga mənṅ ga zlam ya ti afət kwanə e gili ni. Melefit èkelkia ahar ga mənṅ ga zlam gayanṅ ndahanṅ a, àzay kur mək àfəkiyyu kur e kidinṅ ga ahar gani ndahanṅ ni bu, ti yam ga mənṅ ga zlam ni mîrukvoru biləgeni. ¹⁸ Ègia nahkay ti kèyefinṅ kà ahar ga mənṅ ga zlam ya ti Melefit èkelkia tay a ni ba. Keyefinṅ kà tay ti kamam ? Nak ya ti ahar ga zlam ya ti Melefit àfəkiyyu kur ni ti, kəvi nṅəḏa ana sliri ga mənṅ ga zlam ni ti nak do : sliri ga mənṅ ga zlam ni avuk nṅəḏa ana nak sawanṅ.

¹⁹ Bi nak kəḏəm ahkado Melefit èkelkia ahar ga mənṅ ga zlam na ga məfəkiyyu kur do waw ? ²⁰ Iy nahkay ededənṅ. Melefit èkelkia tay a ti adaba təgəsiki ma gayanṅ do. Nak ti ni àfəkiyyu kur adaba kəfəkia ahàr a palam. Nahkay ti kiji zlabay àna zlam gani nani ba, aṅgwaz mîwər kur sawanṅ. ²¹ Ahar ga mənṅ ga zlam ya ti tábalkiaya ka mənṅ gana ni təsi cicihi ana Melefit ndo. Nahkay day tamal nak kəmbərəṅə məfəki ahàr ke Melefit a ti nak day akəsi cicihi do. ²² Ahàr àdəm kəsər Melefit ti agri sulum ana mis, atraḅ mis daya. Ndam ya ti tğudara zlam

† 11:8 Məṅjay Mimbiki 39.3 ; Izayi 6.10. § 11:10 Limis 69.23-24.

a ni ti atra6 tay ; nak ti ni àgruka sulum gayan a. Ay ahàr àdàm kàsàr kàlavàd nañ àbu agruk zlam ga sulum gayan. Tamal kànjàhad nahkay do ni ti emekelkia kur a daya. ²³ Nday ndahan ya ti Melefit èkelkia tay a ni ti, tamal tàmbatkaba majalay ahàr gatay a, tэгàsikia ma ti amahàngarkiyu tay ka mən gani. Adaba Melefit ti njəda-njədani, esliki magrani nahkay tata. ²⁴ Nak ti kàbalkiaya ka mən ga zlam ya ti àfətaya e gili a ni, ay Melefit àzay kur mək àfəkiyu kur dəgar ka mən ga zlam ya ti kàbalkiaya ndo ni. Àgra nahkay ti esliki mazay ahar ga zlam ya ti èkelkia ka mən gana ni mək ahàngarkiyu koksah aw ? Esliki mahàngarkiyani !

Melefit amahàngay jiba ga ndam Zude

²⁵ Bəza ga mmawa, ma nahan àbu Melefit àngaha : nihi ti nawayay ti kàsərum ma gani nani, adaba nawayay ti kəhumi ana ahàr lekulum ndam məsər zlam ba. Ma gani nihi : mis ndahan e kidin ga ndam *Izireyel bu atəgəskabu ma ge Melefit fañ do, si ka sarta ya ti nday ya ti nday ndam *Zude do, Melefit adaba tay a ni atəfəkia ahàr ke Melefit a dek kwa. ²⁶ Nahkay day kwa ti Melefit amahàngay jiba ge Izireyel dek. Nədam nahkay ti adaba àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi, Melefit àdàm :

« Bay mahàngay mis emicikbiyu ti a *Siyon ;

aməmbərfəña zlam magudarana ga bəza hud ge Zekup na kà tay a.

²⁷ Pakama goro ya ti anəwəlkabu akaba gatay ni ti nahkay : ka sarta gani nani ti anəmbərfəña zlam magudarana gatay na kà tay a.* »

²⁸ Ndam Izireyel tэгəskabu *Ma Məweni Sulumani ndo, nahkay ti

tīgia ndam ezir ge Melefit a. Tīgii ndam ezir ge Melefit ti azuhva kəli, adaba kəngətuma zlam sulumana àna nañ a. Ay ahaslani ti Melefit adaba ndam Izireyel a, nahkay ti awayay tay azuhva ata bəñ gatay. ²⁹ Məsəra, tamal Melefit àzala mis a, àvia zlam sulumana ti àmbat ahàr day-day do. ³⁰ Ahaslani ti lekulum kəgəsumkabu ma ge Melefit ndo, ay nihi ti kəsumia cicihi a. Kəsumi cicihi ti adaba ndam Izireyel təmbərəña məgəskabu ma gayan a. ³¹ Ndam Izireyel day nahkay : təmbərəña məgəskabu ma ge Melefit a, mək lekulum kəsumi cicihi. Melefit àgray nahkay ti, awayay ti nday day təsi cicihi. ³² Nahkay ti mis dek təmbərəña məgəsiki ma ana Melefit a, mək Melefit àgray ti tənjàhad nahkay, adaba awayay ti mis dek təsi cicihi.

Məzləbum Melefit !

³³ *Sulum ge Melefit ya agri ana mis ni ti àndav day-day do. Majalay ahàr gayan akaba məsər zlam gayan àndav day-day do daya. Way əsəra ere ye ti àdàm agray na way ? Way esliki moroni àna divi gayan ya ti akoru àna nañ ni way ?

³⁴ Majalay ahàr ga Bay Melefit ti way əsəra way ?

Way àvia sawari a ana Melefit a day-day way ? †

³⁵ Way duwa gayan àfəñ kə Melefit, awayay ti Melefit məpəli way ? ‡

³⁶ Maslaña gani àbi, adaba àgraya zlam a dek ti Melefit, zlam ya àgraya ni dek təbu ti azuhva nañ, àgriaya ti ana ahàr gayan gayanani. Mis dek təzləbay nañ ga kanğay-kanğayani ti. Aya nahkay !

12

Manjàhad məweni ga ndam ge Melefit

* 11:27 Izayi 59.20-21 ; 27.9. † 11:34 Məñjay Izayi 40.13. ‡ 11:35 Məñjay Zəwop 41.3.

¹ Bəza ga mmawa, leli məsia cicihi ana Melefit a, mək àgria sulum gayan ana leli a ti, nəhia ma gana ana kəli a àndava. Ègia nahkay ti nahəngalay kəli, nawayay ti kəvumi ahàr gekəli dek ana Melefit, akada ya ti təvi zlam ana Melefit ahaslani mək tisliri ni. Ay lekələm ti tisliri kəli do : lekələm kəbum àna sifa, lekələm ndam *njəlatani ge Melefit, lekələm kəbəlumfəŋ kə Melefit. Tamal kəvumi ahàr gekəli dek ana Melefit ti, kəbum kəzləbum Melefit àna divi gani. ²Nawayay ti kədəbum divi ga ndam ga *duniya ba. Mbrəŋum ti Melefit məmbatikaba majalay ahàr ana kəli a, məvi majalay ahàr nahəŋ ana kəli. Nahkay ti akəsərum zlam ya ti Melefit awayay ni : zlam sulumani, zlam məbəlani, zlam lalani, arəŋa ahəcakivu do.

³ Melefit àgrua sulum gayan a, àgray ti nigi zal asak ga Yezu. Nahkay ti nəhi ana ku way way do e kidiri gekəli bu əji zlabay ba, àhi ana ahàr manjəhad gayan gəđakani àtam ya Melefit àvi ni ba. Ay ti ahàr àdəm məjalay ahàr sulumani àki ka manjəhad gayan sawan, akada ya Melefit àvi manjəhad gərgəri ana ndam ya təfəki ahàr ni. ⁴Məsəra mis lu vu bəlan, ay ti zlam ndahan kay təfəŋ kə vu ni. Zlam nday nani ya təfəŋ kə vu ni ti ku weley weley do nan əbu àna təwi gayan tusa. ⁵Leli day nahkay : leli kay, ay leli dek məfəki ahàr ke *Krist ti, migia vu a bəlan. Ku way way do əfəŋ kə vu ni, ay ti vu ni gayan ciliri do, geli dek. ⁶ Melefit àvia njəda ga magray təwi gərgərana ana leli àna sulum gayan a ; nahkay ti ahàr àdəm ku way way do məgray təwi ni akada ga *sulum ge Melefit ya àgri ni. Tamal Melefit àvia njəda gayan ana mis ga məhəngri ma gayan ana mis a nahəma, maslaŋa gani məhəngaraya akada ge Melefit ya àvi njəda gani na. ⁷Maslaŋa ya ti

Melefit àvia njəda ga məjənaki mis a ni ti, maslaŋa gani nani məjənaki mis. Maslaŋa ya ti Melefit àvia njəda ga macahi zlam ana mis a ni ti, maslaŋa gani nani məcəhi zlam ana mis. ⁸ Maslaŋa ya ti Melefit àvia njəda ga məvi njəda ana mis a ni ti, maslaŋa gani nani məvi njəda ana mis. Maslaŋa ya ti Melefit àvia njəda ge midi zlam gayan ana mis a ni ti, mədey àna huđ bəlan. Maslaŋa ya ti Melefit àvia njəda ga mədi kama ana mis a ni ti, maslaŋa gani nani məgray təwi gani, àmbrəŋ ba. Maslaŋa ya ti Melefit àvia njəda ga məgri sulum ana ndam ya tasay cicihi na ti, məgri ana tay àna məmərani.

⁹ Ahàr àdəm kəwayumvu ge jiri ge jireni kwa. Cuhwumfəŋa kə zlam magudarana. Grum təwi sulumani kəlavad. ¹⁰ Wayum ndam ge Krist ndahan ni lala, wayum tay adaba lekələm kə məŋ gekəli. Ku way way do məhəngrioru ahàr a had ana maslaŋa nahəŋ, məzay njəda gayan mətam maslaŋa nahəŋ ni àna məhəngrioru ahàr a had. ¹¹ Grum təwi àna njəda gekəli dek, kəgrum masəfa ba. Grumi təwi ana Bay geli àna huđ bəlan, kəmbrəŋum ba. ¹² Kəsəruma Melefit aməvi ere ye ti àdəm aməvi ana kəli ni, nahkay ti mərumvu. Tamal kakakum daliya ti zum njəda gekəli, bəsəm. Həŋgalum Melefit kəlavad, kəmbrəŋum ba. ¹³ Tamal zlam ahəci ndam njəlatani ge Melefit ti jənumki tay. Zum njəda gekəli ga məgəskabu ndam ya tara afa gekəli a ni.

¹⁴ Tamal mis təgri daliya ana kəli ti həŋgalum Melefit ti məgri sulum gayan ana tay. Kətikwəsləm tay ba, həŋgalum Melefit ti məgri sulum gayan ana tay sawan. ¹⁵ Mərumvu akaba ndam ya ti təmərvu ni, təwəm akaba ndam ya ti titəwi ni. ¹⁶ Ma gekəli mərakaboru. Kəzum ahàr gekəli akada lekələm gəđakani

ba. Ku tamal tævi tæwi gæziteni ana kuli nænɔ ni, grum. Ngay lekuləm ndam mæsær zlam ti kàhumi ana ahàr ba.

¹⁷ Ku way way do tamal àgudaria zlam ana kuli a ti kàhəŋgrumivu ba : jalumki ahàr ka magray zlam sulumani kè meleher ge mis dek sawaŋ. ¹⁸ Lekuləm ti, tamal agravu ti, njàhadum akaba ku way way do àna sulumani. ¹⁹ Bəza ga mmawia, nawayay kuli : tamal mis àgudaria zlam ana kuli a ti lekuləm lekuləmeni kàhəŋgrumivu ba. Mbrəŋum Melefit mázumki bəruv, mâtəraó naŋ zlam gayan. Kəsəruma àbu mabəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : « Bay Melefit àdəm : “Bay magray seriya ti nu ; Bay mähəŋgrivu zlam magudarani ana mis ti nu.” * » ²⁰ Ay ti àbu mabəkiani nahkay hi keti : « Tamal ləwir awər zal ezir gayak nahəma, vi zlam məzumani. Tamal yam àkadà naŋ a ti cəhiaya. Tamal kəgri nahkay ti, kala akada kəbəkīyū azay ga aku ka dalahar.† » ²¹ Kigum evidi ga zlam magudarani ba. Grum zlam sulumani ti zlam magudarani mələbi va bi.

13

Məgəsiki ma ana ndam ya təgur mis ni

¹ Ku way way do məgəsiki ma ana ndam ya təgur mis ni. Ndam məgur mis ni dek ti Melefit àdiyu tay ; bay məgur mis ya ti Melefit àdiyu naŋ ndo ni ti àbi. ² Nahkay maslaŋa ya ti àgəsiki ma ana ndam ya təgur mis ni do ni ti àgəskabu ere ye ti Melefit awayay ni do. Ndam ya tagray nahkay ni ti tagray ti Melefit məwəl tay àna seriya. ³ Tamal mis agray zlam sulumani ti ndam magray seriya təsi anɔwaz do. Təsi anɔwaz ti ana ndam ya ti tagudar zlam ni

ciliŋ. Nahkay tamal kawayay ti ndam magray seriya təsuk anɔwaz ba nahəma, gray zlam sulumani. Tamal kagray nahkay ti atazləbay kur sawaŋ. ⁴ Adaba ndam ya təgur mis ni təgri tæwi ti ana Melefit. Melefit àdiyu tay ti, ti kànjəhad àna sulumani. Ay tamal kagudar zlam ti təsuk anɔwaz, adaba tislīki matraó mis ; Melefit àvi njàda gani ana tay ti masakani do. Təgri tæwi ana Melefit, tatraóti ndam ya ti tagudar zlam, azumki bəruv ka tay ni. ⁵ Nahkay ti ahàr àdəm məgəsūmiki ma ana tay. Məgəsūmiki ma ana tay ti azuhva tislīki matraó leli ciliŋ do : azuhva məsəra Melefit awayay ti mągray nahkay palam.

⁶ Kabəhadum hadam ti azuhva nani daya, adaba ndam ga ŋgumna ti Melefit àdiyu tay ti təgray tæwi gani nani lala. ⁷ Nahkay zla nahəma, ahàr àdəm kəpəlumi ana ku way way do ere ye ti àgəski kəpəlumi ni : ana bay məhəl hadam ti pəlumi hadam ; ana bay məhəl jaŋgal ti pəlumi jaŋgal ; ana bay magray seriya ti grumfəŋa anɔwaz a ; ana bay məgur mis ti ni həŋgrumioru ahàr a had.

Wayumvu

⁸ Ahàr àdəm maslaŋa àdəbay kuli àna duwa ba, pəlumkaba dek. Ay duwa àbu bəlaŋ ti kəpəlumkaba koksah : duwa nani ti mawayay mis. Ku way way do mawayay maslaŋa nahaŋ, adaba tamal naŋ àbu agray nahkay ti àgra ere ye ti Melefit àdəm təgray e Divi gayan bu na dek. ⁹ Məsəra *Divi ge Melefit a. Melefit àdəm : « Kəgray hala ba, kəkad mis ba, kigi akal ba, arana ga maslaŋa èguk eri ba.* » Ay Divi nahaŋ àbu ti, Divi nday nani dek akaba Divi ndahaŋ ni dek təvu a huɔ gani bu. Divi gani nani nihi :

* 12:19 Mimbiki 32.35. † 12:20 Gozogul 25.21-22. Azay ga aku : mis ndahaŋ tədəm adafaki daliya, Melefit amatraó maslaŋa gani dal-dal, ay mis ndahaŋ ti ni tədəm adafaki mimili ti maslaŋa gani mambatkaba majalay ahàr a. * 13:9 Məŋjay Mahərana 20.13-17 ; Mimbiki 5.17-21 ; Levi 19.18.

Melefit àdám : « Wayay ndam ya ti nak kàbu akaba tay ni akada ya ti kawayay ahàr gayak gayakani ni.† »¹⁰ Tamal kawayay maslaña ya nak kàbu akaba nañ ni ti kàgri zlam magədavani do. Nahkay tamal kawayay mis ti, kàgra ere ye ti Melefit àdám tâgray na dek.

Maslamalavani

¹¹ Kàsəruma sarta ya ti leli māvū nihi na daya. Sarta gekəli ga mepidəkvabana e dūwir ba ènjia. Adaba nihi ti sarta ge Melefit ya ara ahəngay leli ni ènjikia ke leli a cifa, àtam ya ka ya ti mənjàki ka məfəki ahàr ka Yezu ni. ¹² Nihi ti ləvəñ àbu ara andav, mələñ ara aslay wudak. Ègia nahkay ti məmbatumi aləñ ana zlam ge mis ya tagray a mələñ ziñ-ziñeni bu ni. Məhəlum zlam ahar ya makadvu àna nañ a mələñ masladani bu ni. ¹³ Manjəhadum lala, akada ge mis ya tanjəhad a mələñ masladani bu ni. Məvumi vu geli ana zlam məzumani ahkay do ni ana zum ba ; məgrum hala ahkay do ni mesəwehvu ba ; mələgumvu ahkay do ni məgrum solu ba daya. ¹⁴ Zum Bay geli Yezu *Krist akada ga ndam slewja ya təhəl zlam ahar gatay ni. Kigum evidi ga zlam ga duniya va ba, kàjalumki ahàr ka tay va ba.

14

Ngay majalay ahàr ga maslaña nahanj àbəlay do ni ti kədəmum ba

¹ Maslaña ya ti àfəkia ahàr ka Yezu a, àsər njəda ge Melefit lala fañ do ni ti, gəsumkabá nañ a lala. Ngay majalay ahàr gayan əbəlay do ni ti kədəmum ba. ² Maslaña nahanj àhi ana ahàr esliki məzum zlam dek : maslaña nahanj ti ni àhi ana ahàr azum eli slimberi cilin. Àdám nahkay ti adaba àsər njəda ge Melefit lala fañ do. ³ Maslaña ya ti azum zlam dek ni ngay maslaña ya ti àzum zlam dek do ni èsli aranja do

ni ti àdám ba. Maslaña ya ti àzum zlam dek do ni ti ni ngay maslaña ya azum zlam dek ni àgudara zlam a ti àdám ba daya. Adaba maslaña gani nani ti Melefit àgəskabá nañ a. ⁴ Nak ya ti kədəm bay magray təwi ga maslaña nahanj àgudara zlam a ti nak way ? Tamal nañ àki ke divi ahkay do ni èjikia ke divi a ti, ma gani gayak mam ? Ma ti ga bay gayan cilin. Ay ti maslaña gani nani emijikia ke divi a do, adaba Bay geli esliki magrani ti èjikia ke divi a ba.

⁵ Maslaña nahanj àhi ana ahàr kə eri ge Melefit ti vad nahanj àtam vad nahanj. Maslaña nahanj ti ni àhi ana ahàr vad ni dek kala-kala. Ku way way do àsəra majalay ahàr gayan a, mənjàhad àna nañ. ⁶ Maslaña ya ti àhi ana ahàr vad nahanj àtam vad nahanj ni ti, agray ti azuhva nañ ka ahar ga Bay geli. Maslaña ya ti azum zlam dek ni day azum ti azuhva nañ ka ahar ga Bay geli, adaba agri səsə ana Melefit. Maslaña ya ti àzum zlam dek do ni day àzum do ni ti azuhva nañ ka ahar ga Bay geli ; nañ day agri səsə ana Melefit. ⁷ Tamal mis e kidin geli bu nañ àna sifa ti, sifa gayan a ahar gayan gayanani bu do. Tamal amət nəngu ni, sarta ga məmət gayan a ahar gayan gayanani bu do daya. ⁸ Ka ya ti leli məbu àna sifa ni ti, məbu àna sifa ti ka ahar ga Bay geli. Ka ya ti məmət nəngu ni, məmət ti ka ahar ga Bay geli. Nahkay ti ku leli àna sifa, ku məmət nəngu ni, leli ka ahar ga Bay geli. ⁹ Adaba *Krist amət, nihi ti nañ àbu àna sifa ti, ti mīgi Bay ga ndam ya ti nday àna sifa ni akaba ga nday ya ti təməta ni. ¹⁰ Nak ti kədəm wur ga muk agudar zlam ti kamam ? Nak nahanj ni ti ni kədəm wur ga muk èsli aranja do ni ti kamam ? Mədəmum nahkay ba, adaba leli dek amoru kə meleher ge Melefit, amagrafaña seriya kə leli a. ¹¹ Adaba àbu

† 13:9 Levi 19.18.

məbəkiani nahkay hi :

« Nu Bay Melefit, nu Bay ga sifa.
Bumi slimi ana ma goro.

Nədəm nahəma : mis dek atabəhad
mirdim kə meleher goro ;

ku way way do amazəbay nu,
amədəm nu Melefit.* »

¹² Nahkay ti ku way way do geli
Melefit amagrafəna seriya ; ku way
way do geli aməngəhadaya ere ye
ti əgray na dek əna ma gayəŋ kə
meleher ge Melefit a.

*Mijinkia bəza ga məŋ geli ke divi a
ba*

¹³ Nahkay ti ŋgay mis ndahan
təgudara zlam a ti mədəmum va ba.
Ere ye ti əgəski mədəm ni ti nihi :
Məgrum ere ye ti ejiŋkia bəza ga
məŋ geli ke divi a ahkay do ni abiyu
tay a zlam magudarani bu ni ba.

¹⁴ Nu ti nəsəra ere ye ti Bay geli
Yezu awayay na lala : nahkay əki
ka zlam məzumani weley weley
do ni ti nəsəra kə eri ge Melefit
ti ere ye ti awəsli ana mis ni ti
əbi. Ay ku tamal nahkay nəŋgu ni,
tamal maslaŋa nahan ədəm zlam
hini njələta do ni ti, ka naŋ ti
njələta do eədəŋ. ¹⁵ Nahkay tamal
kəzum zlam ti, zlam gani nani ya
kəzum ni ahəli ahər ana wur ga
muk nahəma, ere ye ti kagraj ni
ti adafaki kəwayay wur ga muk
ni do. Kijin wur ga muk əki ka
zlam məzumani ba, adaba *Krist
əmət ti azuhva naŋ. ¹⁶ Zlam ya
ti nak kədəm njələta ni ti njələta
eədəŋ ; ay tamal mis ndahan tədəm
kəzuma ti kəgudara zlam a ti mbrəŋ,
kəzum ba. ¹⁷ Ndam ya ti nday a
*Məgur ge Melefit bu ni ti təjalaki
ahər ka zlam məzumani ahkay do
ni ka zlam miseni do. Tawayay
magray jiri, tawayay manjəhadani
akaba mis əna sulumani, tawayay
məmərvani daya. Zlam nday nani
dek ti təwi ga *Məsuf Njələtani.
¹⁸ Maslaŋa ya ti agri təwi ana Krist

nahkay ti əbələfəŋ kə Melefit, mis
day tədəm təwi gayəŋ ni əbəlay.

¹⁹ Əgia nahkay ti zlam ya ti
ahər ədəm mədəbay ni ti nihi :
mis tənjuhədkabu əna sulumani,
ku way way do e kidin geli bu
məvikivu njədə ana maslaŋa nahan
ga məfəki ahər ke Krist lala. ²⁰ Ere
ye ti Melefit əgray ni ti kəgudar
əna zlam gayak ya kəzum ni ba.
Zlam məzumani ti dek njələta
eədəŋ. Ay ku tamal nahkay nəŋgu
ni, tamal zlam ya məzumum ni
ejiŋkia maslaŋa nahan ke divi a
ti, zlam məzumani nani əgia zlam
magədavana. ²¹ Ere ye ti ahər
ədəm kagraj ni ti nihi : ku aslu
kəhəpəd do, ku zum kisi do, ku
zlam weley weley do ya ti ejiŋkia
wur ga muk ke divi a ni day kəgray
do. ²² Nak ti majalay ahər gayak
əki ka zlam məzumani ti kəhi ana
maslaŋa nahan ba, si ana Melefit
ciliŋ. Maslaŋa ya ti əhi ana ahər
zlam ya agray ni sulumani, ajalay
ahər cə cə do ni ti məmərvu. ²³ Ay
maslaŋa ya ti azum zlam, ajalaki
ahər cə cə ni ti, Melefit əgəsa naŋ
əna seriya əndava, adaba ŋgay ere
ye ti agray ni sulumani ahkay do
ni sulumani do ni ti əsərkaba do.
Zlam ya ti magray ni dek, məsər
ŋgay sulumani do ni ti tamal məgra
ti məgudara zlam a.

15

Məjənumvu

¹ Leli ya ti məsəra njədə ge Melefit
a lala ni ti ahər ədəm məjənaki
ndam ya ti təsər njədə gayəŋ faŋ
do ni. Ahər ədəm məgray ere ye ti
məbəruv geli awayay ni ciliŋ ba.
² Ahər ədəm ku way way do məgray
ere ye ti əbələfəŋ kə maslaŋa ya
ti kə gəvay gayəŋ ni ga məjənaki
naŋ ti mōru kama kama e divi ga
Yezu vu. ³ Adaba *Krist day əgray
ere ye ti məbəruv gayəŋ awayay ni
ciliŋ ndo. Əbu məbəkiani nahkay

* 14:11 Izayi 45.23. * 15:3 Limis 69.10.

hi : « Bay Melefit goro, tündivia kur a, ay gatay ya ti tündivi kur ni tündivi ti nu.* »⁴ Ma ge Melefit ya tábəkibiyu ni dek ti ga mædæfiki zlam ana leli. Tábeki ti, ti mæmbræŋ mæfæki ahâr geli ke Melefit ba, mâzay njæda geli ti mæsar ere ye ti Melefit àdæmbiyu amagray ni ti amagray edeðin. ⁵ Melefit ti avi njæda ana leli ti mæmbræŋ mæfæki ahâr geli ka Yezu ba. Nahkay mâgray ti *kânjehaðumkabu àna sulumani, ma gekuli mârakaboru, akada ga Yezu Krist ya awayay ni. ⁶ Tamal kægum nahkay ti akæzlæbum Melefit Bæŋ ga Bay geli Yezu Krist ka ahar bælan, àna mæbæruv bælan.

⁷ Nahkay ti ahâr àdæm ku way way do e kidin gekuli bu mægaskabu maslaŋa nahaŋ akada ge Krist ya ti àgaskabu kuli ni. Tamal kægum nahkay ti mis atazlæbay Melefit. ⁸ Nædæm nahæma, Krist ègi bay mægri tæwi ana ndam *Zude ; àgray nahkay ti adaba awayay ti tæsar ma ge Melefit ti ma ge jiri. Nahkay àra ti ga magray ere ye ti Melefit àhi ana ata bæŋ ga bæŋ gatay amagravu ni. ⁹ Nahkay day àra ti, ti ndam ya nday ndam Zude do ni tâzlæbay Melefit adaba tæsia cicihi a, àgria sulum gayan ana tay a. Àbu mæbækiani nahkay hi :

« Nahkay ti anazlæbay kur àna limis kè meleher ga ndam ya ti nday ndam Zude do ni,

anædæm nak Melefit.† »

¹⁰ Àbu mæbækiani keti :
« Lekulum ndam Zude do ni,
mærumvu akaba ndam ge Melefit ni.‡ »

¹¹ Ka mælan nahaŋ day àbu mæbækiani nahkay hi :

« Lekulum ndam Zude do ni dek zlæbum Bay Melefit.

Ahâr àdæm jiba gærgærani ni dek tâzlæbay nan.§ »

¹² Izayi day àbæki a wakita gayan ni bu nahkay hi :

« Maslaŋa nahaŋ amara, maslaŋa gani nani wur hud ge Zese, amægur ndam ya ti nday ndam Zude do ni,
mæk nday atadæm wur ni amægri sulum gayan ana tay.* »

¹³ Melefit mâgray ti kæmærumvu dal-dal akaba kânjehaðumkabu àna sulumani adaba kæbum kæfumki ahâr ; mæsara ara agri ere ye ti àdæm ni ana leli. Nahkay akæsærum amægri sulum gayan ana kuli, akæmærumvu àna nan dal-dal. Zlam gani nani dek amagravu ti àna njæda ga *Mæsuf Njælatani.

Tæwi ga Polya agri ana Melefit ni

¹⁴ Bæza ga mmawa, nu ti næsara lekulum ti ndam sulumani dal-dal, kæsærumkabu ma ge Melefit a lala, kæsæruma macahi zlam ana mis ndahaŋ e kidin gekuli ba daya. ¹⁵ Ay a wakita goro ni bu ka mælan ndahaŋ nèbiki ma ana kuli ga mælagiani ana kuli ti, adaba nawayay ti kæsærumki ka ma gani lala. Nàgray nahkay ti adaba Melefit àgrua sulum gayan a ¹⁶ ga mægri tæwi ana Yezu *Krist azuhva nday ya nday ndam *Zude do ni. Nædæm nægri tæwi ana Melefit cilin, næhi *Ma Mæweni Sulumani gayan ana mis, ti ndam ya ti nday ndam Zude do tæfæki ahâr ka Yezu ni tigi akada ga sædaga ya tævi ana Melefit, àbælafæŋ ni. Nday gani nani ti tigia njælatana àna njæda ga Mæsuf Njælatana. ¹⁷ Tæwi gani nani ti nægri ana Melefit àna njæda ga Yezu Krist, nahkay nazlæbavu àna nan kè meleher ge Melefit. ¹⁸ Pakama goro ya nawayay nædæm ni ti àbi, nædæm ti pakama ge tæwi goro ya nàgray àna njæda ge Krist, ti ndam ya ti nday ndam Zude do ni tægæsiki

† 15:9 Limis 18.50 ; 2 Semiyel 22.50. ‡ 15:10 Mimbiki 32.43. § 15:11 Limis 117.1. * 15:12 Izayi 11.10.

ma ni cilinj. Təwi gani nani àgravu ti àna pakama ya nəhi ana mis ni, àna zlam ya nàgray ni,¹⁹ akaba àna zlam njəda-njədani gərgəri ya àgri ejep ana mis ni. A təwi gani nani bu dek ti *Məsuf Njəlatani àdəfiki njəda gayan ana mis. Nahkay nəhia Ma Məweni Sulumani àki ke Krist ana mis ga kəsa dek; nənəkəi a Zerəzalem, nòru àna nan bədak ka had Iliri.²⁰ Nəhi ana ahər si nakoru nəhi Ma Məweni Sulumani ana mis ka mələn ya tici ma ge Krist day-day ndo ni kwa. Nàgray nahkay ti, nawayay magray təwi ka mələn ya ti mis ndahan tənəkəia ni do.²¹ Nədəm si nàgray təwi akada ya àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu ni :

« Ndam ya təhiki ma ana tay day-day ndo ni etipi nan; ndam ya tici ma gayan day-day ndo ni atəsər nan.† »

Pol awayay akoru a Rom

²² Sak ehimeya nawayə marona afa gekəli a, ay nənğət ahar ga moroni ndo ni ti azuhva təwi nani.²³ Vi ehimeya nawayə məmənjiyu kəli a, ay təwi àcafəna nu a. Ay nihi ti təwi goro àbi ka had nday ndani va bi.²⁴ Nahkay nawayay nakoru ka had Espej ti nədəm nakoru nəhuriyu gwar afa gekəli day. Tamal ninjəa ti ananjəhad afa gekəli gosku bal, anəmərnu akaba kəli. Kələnj gani akəjənumki nu ga moroni e mirkwi goro ni.²⁵ Ay nihi ti nakoru a Zerəzalem ga məjənaki ndam *njəlatani ge Melefit ya təbu eslini ni.²⁶ Adaba ndam geli ya ka had Mesedəwej akaba ya ka had Eseyi ni tawayə majama zlam ga məjənaki ndam talaga e kidinj ga ndam njəlatani ge Melefit ya təbu a Zerəzalem ni ba.²⁷ Nday ndayani àna ahər gatay təjalay mək təgray nahkay. Nday ya ti nday ndam *Zəde do ni ti tajami zlam ana ndam Zerəzalem ti kigeni, adaba

ndam Zerəzalem ni təjənəkəia tay ga mənğət zlam sulumani ge Melefit a; nihi ti ahər àdəm nday day təjənəkəi ndam Zerəzalem ni, təvi zlam ya àhəcikivu ana tay ni.²⁸ Ka ya ti eninjəa àna zlam na dek, anəvia ana tay a ni ti, anoru ka had Espej; ka ya ti nakoru nahəma anəhuriyu afa gekəli.²⁹ Nəsəra, eninjəa afa gekəli a ti *Krist aməgri sulum gayan dek ana leli.

³⁰ Bəza ga mmawa, leli dek ndam ga Bay geli Yezu Krist; avi njəda ana leli ga mawayavani ti Məsuf gayan. Nahkay nihindi kəli, nawayay ti kəzum njəda gekəli dek ga mahəngalumu Melefit.

³¹ Həngalum Melefit ti ndam ga had *Zəde ya təfəki ahər ka Yezu do ni təgru daliya ba, ti ndam ge Melefit ya a Zerəzalem ni təgəskabá zlam ya anəzikaboru ana tay na lala.

³² Nahkay ti tamal Melefit avua divi gana ti eninjəiyu afa gekəli àna məmərani, anəpəs akaba kəli gəzit.³³ Melefit ti avi manjəhad sulumani ana mis; nawayay ti mələbu akaba kəli, məvi manjəhad sulumani gani nani ana kəli dek. Aya nahkay !

16

Pol agri sa ana mis

¹ Nawayay ti kəgəsumkabá wur ga mən geli walani Fəbe a lala. Nan ti nan àbu əjənəkəi ndam ga Yezu ya *təcakalavu e Senjkrey ni.² Nan mis ga Bay geli Yezu, nahkay ti nawayay kəgəsumkabá nan a akada ga ndam ge Melefit ya təgəskabu ndam gatay ni. Tamal zlam àhəci nan nahəma, nawayay ti kəjənumki nan, adaba ahaslani ti əjənəkəia mis a kay, nu day əjənəkəia nu a.

³ Grumi sa goro ana Prisil nday ata Ekiles. Nday ti leli məbu magrakabu təwi ga Yezu *Krist ka ahar bələnj akaba tay.⁴ Ka ya ti akal mis takad nu ni ti nday gani təhənjəga

nu a ; ku tamal tâbazl tay azuhva nu day akal tægəskabá. Nəgria səsi ana tay a. Ağri səsi ana tay ti nu ciliñ do : ndam ga Yezu ya ti nday ndam *Zude do, təcakalavu a kəsa gərgarani bu ni dek day təgria səsi ana tay a. ⁵ Grumi sa goro ana ndam ga Yezu ya təbu təcakalavu a ahay gatay bu ni daya. Grumi sa goro ana Epenet : nañ ti nawayay nañ dal-dal ; maslaña ya ti afəki ahər enji ke Krist ka hađ Azi ni ti nañ. ⁶ Grumi sa goro ana Mari ; nañ day ağra təwi a dal-dal azuhva kəli a. ⁷ Grumi sa goro ana Andronikos nday ata Zəniyas. Nday ti ndam ge dini goro, məzumkabá dañgay akaba tay a. E kidiñ ga ndam *asak ga Yezu ni bu ni ti mis təbu tazləbay tay ; nday ti təfəki ahər ke Krist enji goro.

⁸ Grumi sa goro ana Ampliyatus, nañ ti nawayay nañ dal-dal, nañ day mis ga Bay geli. ⁹ Grumi sa goro ana Yurbəñ ; nañ ti məbu magrakabu təwi ge Krist ka ahər bəlañ. Grumi sa goro ana Iste-sis ; nañ day nawayay nañ dal-dal. ¹⁰ Grumi sa goro ana Epeles ; nañ ti acaka daliya kay, ay ti əmbrəñ məfəki ahər ke Krist ndo. Grumi sa goro ana ndam ga huđ ahay ge Er-estebəl daya. ¹¹ Grumi sa goro ana Erodioy ; nañ ti mis ge dini goro. Grumi sa goro ana ndam ga Bay geli ya təbu a huđ ahay ge Nersis bu ni. ¹² Grumi sa goro ana ata Trifiñ nday ata Trifəs. Wál nday nani cəeni ti taza njəda gatay a, təgria təwi ana Bay geli a dal-dal. Grumi sa goro ana Persis ; wal nani ti mis tawayay nañ dal-dal, adaba nañ day əza njəda gayan a, ağria təwi ana Bay geli a dal-dal. ¹³ Grumi sa goro ana Rufus ; nañ ti ağria təwi sulumana ana Bay geli a atama ge mis ndahan a. Grumi sa goro ana məñani ; nañ ti əgia mmawa. ¹⁴ Grumi sa goro ana ata Eseñkrit, Filigonj, Hermes, Patrobas, Hermas

akaba bəza ga məñ geli ya təbu akaba tay ni. ¹⁵ Grumi sa goro ana ata Filolog nday ata Zəli, ana ata Neri nday ata wur ga məñani walani ni, ana Olimpəs akaba ndam ge Melefit ya təbu akaba tay ni dek.

¹⁶ Grumvu sa e kidiñ gekəli bu lala, akada ga ndam *njəlatani ge Melefit ya tagravu sa ni. Ndam ge Krist ya təcakalavu a kəsa gərgarani bu ni dek təgria sa ana kəli a.

Pol avi sawari ana mis ka mandav ga wakita gayan ni

¹⁷ Bəza ga mmawa, nahəngalay kəli, nawayay ti kəbumvu slimi ana ndam ya ti tawayay məgəskabu ma ya məcahi ana kəli do ni. Nday ti tagray ti mis tèdevu, ma gatay arakaboru ba. Nday gani tagray ti mis tijkia ke divi a daya. Nahəngalay kəli, kam-kam kədəbum divi gatay ba. ¹⁸ Adaba nday gani nani ti, təgri təwi ti ana *Krist Bay geli ni do ; təgri təwi ti ana huđ gatay gatayani ciliñ. Təzlapay ma sulumani sulumani ge mesipet mis əna nañ ; nahkay ti tagosay ndam ya ti təsərkaba zlam magədavana do ni ti tijkia ke divi a. ¹⁹ Lekələm ti mis dek təsəra kəbum kəgasumiki ma ana Bay geli ; nahkay nəbu nəmərvu azuhva kəli, ay nawayay ti kəsərum magray təwi sulumani lala, ti kəbedəmkabu zlam magədavani akaba sulumani ba. ²⁰ Melefit ti avi manjəhad sulumani ana mis ; nahkay amazəgad *Seteni ti kəcəlumki dap dap əna asak. Ere gani nani ti Melefit ara agray ke weceweceni.

Bay geli Yezu məgri sulum gayan ana kəli ti.

²¹ Timote nañ ya ti magrakabu təwi ni ağria sa ana kəli a. Ndam ge dini goro ata Lisiyəs, Zasonj akaba Sosipatros təgria sa ana kəli a daya. ²² Nu Tertiyəs, nu ya nəbəki ma ga Pol ni, nəgria sa ana kəli a, adaba leli dek, leli ndam ga Bay geli Yezu.

²³ Gayus àgria sa ana kùli a. Nu Pol nanjəhad ti afa gani. Ndam ga Yezu ya ti ahalay ni dek day təcakalavu ti afa gani. Erest bay manğah sinğur ga kəsa ni àgria sa ana kùli a. Wur ga mən geli Kartus day àgria sa ana kùli a. [²⁴ Bay geli Yezu Krist məgri sulum gayan ana kùli dek ti. Aya nahkay.]

Məzləbum Melefit keti !

²⁵ Məzləbum Melefit, mədəmum nan gədəkani ! Nan ti njədə-njədani, nahkay avi njədə ana kùli ga məfəki ahər ka Yezu *Krist, akada ya nədəm ka ya ti nəhi *Ma Məweni Sulumani ana mis ni. Ma Məweni Sulumani nani ti Melefit ànğah ; kwa ka mən jəki ga mələn mis tici ndo. ²⁶ Ay nihi ti Melefit ànğazlaya ma gani nana àna pakama ga ndam mahəngaray *pakama gayan ya təbəki a wakita bu na. Melefit ti nan əbu ga kanğay-kanğayani, àdəm zlam gani məğravu nahkay ti nan. Awayay ti mis ga jiba gərgərani ya ka had ni dek tici ma gani, ti təfəki ahər ka Yezu, təgəsiki ma.

²⁷ Melefit ti nan bəlan, majalay ahər gayan dek sulumani. Nan gədəkani ga kanğay-kanğayani. Məzləbum nan azuhva ere ye ti àgri ana leli àna Yezu Krist ni. Aya nahkay.

**Wakita ga Pol ya
àbikioru ana ndam
Koren enjenjeni ni
Ere ye ti mædæmki ka
wakita ga Pol ya
àbikioru ana ndam
Koren enjenjeni ni**

Maslanja ya ti àbæki wakita hini ni ti àdæfa slimi gayan a : àbæki ti Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1 ; 16.21). Àbæki ti ka sarta ya ti nan e Efez, awayay akoru a Koren gwar e Mesedæwen ni (16.5-9 ; Tæwi 20.1-3).

Maslanja ya àhi ma ge Melefit ana ndam Koren enji ni ti Pol (Tæwi 18.1-17) : àsæra ndam Koren a lala. Koren ti kæsa gædakani ka had Eseyi (Gres) ; gosku gædakani àbu eslini, ndam ga cakala gærgæri kay tæbu takoru a gosku ni vu eslini ; ndam ga kæsa nani ti tagray mesæwehvu dal-dal daya. Wakita hini ti wakita ya Pol àbikioru ana ndam Koren ya mædi ahàr a Wakita ge Melefit bu enjenjeni ni, ay ka sarta ya ti àbæki wakita hini ni ti àbikioya wakita nahan ana tay a àndava ; a wakita nani bu ni ti àhi ana tay tænjæhadkabu akaba ndam magray mesæwehvu ka ahar bælan ba (5.9). Ndam ga Yezu a Koren day tæbikioya wakita ana Pol ge mihindifin ma ; a wakita hini bu ni ti Pol àhængrifæn ana tay kà pakama gatay ni bælan àna bælan (7.1 ; 8.1 ; 12.1 ; 16.1).

Ndam ga Yezu ya a Koren ni ti tæsæra zlam a ; tæbu àna njæda gærgæri kay ga Mæsaf ge Melefit ya àvi ana tay ni (1.4-7). Ku tamal nahkay nænğu ni majalay ahàr gatay ni ti majalay ahàr ga ndam ga duniya : tæjalay ahàr akada ga ndam ga Yezu ni di fan ndo (3.1-3). Nahkay a wakita hini bu ni

ti Pol àlægi ana tay : àhi ana tay si tæcivu, tæmbræn majalay ahàr ga duniya ni kwa (3-4), tænjæhadkabu akaba ndam mesæwehvu ka ahar bælan ba (5), tæbæhadki mirdim ke mis ndahan e kidin gatay bu ba (6). Zlam nday nani dek ti tæwi ga ndam ya tæsær Yezu lala do ni.

Pol àhængrifæn kà pakama ga ndam Koren ya tihindifin ni daya : àcahia zlam ana tay àki ka maday wal a (7), àcahia zlam ana tay àki ka aslu ga pæra (8-10 : ndam Koren tædæm tamal mis àsæra Yezu a ti esliki ka magray ere ye ti awayay ni dek, ay Pol àdæm si mæjænaki mis ndahan day kwa). Àdæfikia divi sulumani ga mazlæbay Melefit ana tay a (11), àhi ana tay si tægray tæwi àna njæda ya Mæsaf Njelatani àvi ana tay ni akada ge Melefit ya awayay ni kwa (12-14) ; ahar gædakani si tæwayavu kwa (13). Ndam Koren ndahan tædæm mis atangaba e kisim ba do (15.12) ; nahkay Pol àcahia zlam ana tay àki ka pakama nana daya (15). Kælæn gani Pol àhi ana tay ahæmamam tæjam sinğu ni (16).

Ma ga Pol ya àhi ana ndam Koren ni ajænaki ndam ga Yezu dek ga mæmbræn majalay ahàr ga duniya, ti tænjæhad akada ge Melefit ya awayay ni.

Sa ga Pol

¹ Nu Pol Melefit àzala nu a ti nigi zal asak ga Yezu *Krist. Àzalay nu nahæma ka mawayay gayan palam. Næbiki wakita hini ana kæli ti nu gani. Mæbiki ana kæli ti leli ata wur ga mæn geli Sostæn. ² Mæbikioru ana kæli, lekælæm ndam ge Melefit ya *kacakalumvu a Koren ni. Kigæma ndam gayan njelatana azuhva tæwi ga Yezu Krist ya àgray na. Melefit àwayay ti kigæm njelata, àzalay kæli ti nahkay ; àzala ndam ndahan ya tahangalay Bay geli Yezu Krist na dek, nday ya a kæsa gærgæri ni

daya. Yezu Krist ti nan Bay gatay dek, Bay geli dek daya. ³ Bəŋ geli Melefit nday ata Bay geli Yezu Krist tǝgri sulum gatay ana kuli, tǝgray ti kǝnjǝhadumkabu ǝna sulumani ti.

Zlam sulumani ya ti Yezu ǝvi ana ndam gayan a Korej ni

⁴ Nǝgri sasi ana Bay Melefit goro a sarta bu dek azuhva kuli, adaba ǝgria zlam sulumana ana kuli a, kiguma ndam ga Yezu *Krist a. ⁵ Edeǝdij lekulum kiguma akaba Yezu Krist a akada mis bəlan, nahkay ti Melefit ǝgria sulum gayan ana kuli a kay. Iy nihi ti kəsəruma jiri a, kəsəruma mǝdǝm ma ge jiri a. ⁶ Nǝdǝm nahkay nahǝma, adaba ka ya ti mǝhi ma ge Krist ana kuli ni ti kǝgǝsumkabá ma gana lala a mǝbǝruv gekuli ba. ⁷ Azuhva nani lekulum kǝngǝtuma zlam sulumani ya ti Melefit agri ana ndam gayan na dek. Nahkay ka ya ti kǝbum kǝjǝgum sarta ga manǝga ga Bay geli Yezu Krist a ni ti ere ya ǝhǝcikivu ana kuli ni ti ǝbi. ⁸ Nan gani amǝvi njǝda ana kuli duk abivoru ana mandav ga duniya. Agray nahkay ti adaba awayay ti seriya ǝgǝs kuli ka fat ya ti nan amanga ni ba. ⁹ Melefit ǝna ahǝr gayan ǝzalay kuli ti, ti kigum akaba wur gayan Yezu Krist akada mis bəlan. Yezu Krist ti nan Bay geli. Melefit ti ere ye ti adǝm agray ni ti agray ededij, adǝkia asak a do ferera.

Kicirumvu e kidij gekuli bu ba

¹⁰ Bəza ga mmawa goro ni, nahǝngalay kuli ǝna slimi ga Bay geli Yezu *Krist : kicirumvu e kidij gekuli bu ba. Nawayay nahǝma, ma gekuli mǝarakaboru ka ahǝr bəlan. Cǝmvu ma, majalay ahǝr gekuli dek migi bəlan. ¹¹ Bəza ga mmawa goro ni, nǝdǝm nahkay ti adaba ndam ga ahay ga Kuluwe tǝra tǝhu ahkado lekulum kǝbum

kǝlǝgumvu e kidij gekuli bu. ¹² Ere ye ti nawayay nahiki ma ana kuli ni ti nihi : maslanǝ nahan adǝm nan ga Pol ; maslanǝ nahan adǝm nan ga Apolos, maslanǝ nahan keti adǝm nan ga Sifas * ; maslanǝ nahan ti ni adǝm nan ge Krist ni. ¹³ Lekulum kǝdǝmum nahkay ti Krist gani nan medeveni aw ? Bay ya *tǝdarfǝŋ kǝ tǝndal, ǝmǝt azuhva kuli ni ti Pol aw ? Tǝk *tǝbaray kuli ti ǝna slimi ga Pol aw ?

¹⁴ Nǝgri sasi ana Melefit adaba maslanǝ ya ti nǝbaray nan e kidij gekuli bu ni ti ǝbi, si Krispus nday ata Gayus. ¹⁵ Nahkay ti maslanǝ ya ti esliki mǝdǝmani nu nǝbaray kuli ǝna slimi goro ti ǝbi. ¹⁶ Edeǝdij ǝgǝjǝzkua ahǝr a, nǝbara Istefanas akaba ndam ga huf ahay gayan a daya. Ay tamal nǝsǝrkia lala ti nǝbarakivu maslanǝ nahan keti ndo. ¹⁷ Krist ǝslǝr nu ti ga moru mǝbaray mis do. ǝslǝr nu ti ga moru mǝhi *Ma Mǝweni Sulumani ana mis sawan. ǝslǝr nu ti ga mǝhi ma ni ana mis ǝna mǝsǝr zlam ge mis ni do. Nagray nahkay ti, ti mǝmǝt gayan ya ti ǝmǝtfǝŋ kǝ tǝndal ni ti ǝgi zlam masakani ba.

Yezu adafaki mǝsǝr zlam ge Melefit

¹⁸ Ga Yezu ya *tǝdarfǝŋ nan kǝ tǝndal ǝmǝt ni ti, tamal tǝhi ma gani ana mis ya tǝbu tijiji ni ti tazay ma gani ka zlam masakani. Ay leli ya ti Melefit nan ǝbu ahǝngay leli ni ti, mǝsǝra tǝdǝm ma gani nani ti ǝna njǝda ge Melefit. ¹⁹ Mǝsǝra ma gani nani nahkay ti adaba Melefit adǝm a Wakita gayan bu ahkado :
« Enijijki mǝsǝr zlam ga ndam ya tǝsǝra zlam a ni ka tay.
Anagray ti mǝsǝr zlam gatay ni migi zlam masakani.† »

²⁰ Nihi Melefit adǝma ma na nahkay ti, ndam mǝsǝr zlam a duniya bu ni, ndam *mǝsǝr Wakita

* 1:12 Sifas ti slimi ge Piyer. † 1:19 Izayi 29.14.

ge Melefit ni akaba ndam ya tèsèra zlapay a ka sarta hina ni ti mäsèr zlam gatay ni ènjüa eley? Melefit àdàfaki mäsèr zlam ge mis ga duniya ni, nani zlam masakani do waw?

²¹ Nahkay ndam ga *duniya àna mäsèr zlam gatay ni tipia ere ye ti Melefit àgray àna mäsèr zlam gayan na, ay ti nday gani tèsèr nan ndo. Azuhva nani nan àbu agray tawi ti àna ma geli ya mæhi ana mis ni. Mis ni ti ni tädäm ma nani ti ma ga muru. Ay ti Melefit awayay mahəngay ndam ya táfaki ahàr ka nan ni ti àna ma gani nani. ²² Ndam *Zude tawayay tégriaya zlam ge ejep ana tay a day kwa ti tégəskabu ma geli ni ti ma ge jiri. Ndam *Gres ti ni tawayay tæhi ma ana tay àna mäsèr zlam akada gatay ni. ²³ Leli zla nahəma, mädäm *Krist ti tädarfəna nan kà təndal a. Ma geli nani ya mæhi ana mis ni ti azumi bəruv ana ndam Zude: tæhi ana leli « Kindivum Melefit. » Mis ndahan ya ti nday ndam Zude do ni ti ni tädäm ma gani nani ma ga muru. ²⁴ Ay ti nday ya ti Melefit àzala tay a ni, ku ndam Zude, ku ndam Gres nəngu ni, tèsèra Krist ti adəfiki njəda ge Melefit ana leli, adəfiki mäsèr zlam ge Melefit ana leli daya. ²⁵ Mis ndahan tädäm ere ye ti Melefit àgray ni ti zlam ga muru; ay tawi ge Melefit ya mis tädäm zlam ga muru nahəma, àtama mäsèr zlam ge mis a. Tädäm ere ye ti Melefit àgray ni ti zlam ga ndam gedebi; ay tawi ge Melefit ya mis tädäm zlam ga ndam gedebi ni ti àtama njəda ge mis a.

²⁶ Bəza ga mmawa goro ni, lekulum ya Melefit àzalay kuli ni, mənjumki: lekulum ndamam? Kè eri ge mis ga duniya nahəma, ndam mäsèr zlam tæbi e kidin gekuli bu kay bi; ndam ya njəda afənj kà tay ni akaba ya ti mis təhəngrioru ahàr ana tay a had

ni tæbi e kidin gekuli bu kay bi daya. ²⁷ Ay ti Melefit àdaba mis ya ndam ga duniya tädäm nday ndam masakani na ga mæbiki mimili ka ndam ya tädäm tèsèra zlam a ni. Nahkay day Melefit àdaba mis ya ndam ga duniya tädäm njəda afənj kà tay bi na ga mæbiki mimili ka ndam ya njəda afənj kà tay ni. ²⁸ Àdaba mis masakana ya mis tàmənjələnj ana tay do na, mädəmani nday ya ti tädäm tisl aranja ndo na, ge mijin ndam ya tädäm nday gədəkani na. ²⁹ Melefit àdaba nday nana nahkay, awayay ti ku maslanə balənj eji zlabay kè meleher gayan ba. ³⁰ Lekulum kigum balənjani akaba Yezu Krist ti Melefit àgray. Nahkay ti Bay ya ti acahi mäsèr zlam ge Melefit ana leli ni ti Yezu Krist; nan àmbay leli ti mīgi ndam jireni kè eri ge Melefit, ti mīgi ndam gayan daya. ³¹ Melefit àgray nahkay ti, awayay ti pakama ya a Wakita gayan bu ni mäggravu. Pakama gani nahkay hi: « Tamal maslanə awayay eji zlabay nahəma, miji zlabay ti àna tawi ga Bay geli ya àgray ni. † »

2

Pol ahi ana mis Yezu àmətfənj kà təndal

¹ Bəza ga mmawa goro ni, ka ya ti nòru afa gekuli enjenjeni, nəhi ma *manğahani ge Melefit ana kuli ni ti, nəhi ana kuli àna ma zləzladani ndo ahkay do ni àna mäsèr zlam ga ndam ga *duniya ni ndo. ² Ka sarta gani nani nahəma, nəza njəda, nədəm ma ya ti anəzlapiki ana kuli ni ti ma àki ka Yezu *Krist cilin, nəzlapay ma nahan do. Ma àki ka Yezu ya nədəm anəzlapiki ni ti gayan ya ti *tädarfənj kà təndal, àmət ni. ³ Ka goro ya nu eslini akaba kuli ni ti njəda goro àbi, anğwaz awər nu, nəgəgər. ⁴ Ka ya ti nəhi ma ana kuli

† 1:31 Zeremi 9.23.

akaba nècahi zlam ana kùli ni ti, nèhi ma ana kùli àna mäsär zlam ga ndam ga duniya ndo ; nèhi ana kùli àna ma ga magosay mis ndo daya. Ay ti ma goro ya nèhi ana kùli ni ti ma ge jiri, àdäfikì ana kùli ni ti *Mäsuf ge Melefit. Mäsuf gani nani ti nañ àbu àna njëda dal-dal. ⁵ Lekulum káfumki ahàr ka Yezu ti adaba kípuma ere ye ti Melefit àgray àna njëda gayan na àna eri gekùli a. Ere gani nani ti mäsär zlam ge mis ya täsär ni àgray do.

Melefit avi mäsär zlam gayan ana mis

⁶ Ka ya ti leli mëhi ma ana ndam ya tëndähva a ma ge Melefit ba ni ti, macahi ana tay ti mäsär zlam, ay ti mäsär zlam gani nani ti ga ndam ga *duniya ahkay do ni ga bëbay ga duniya hini do, adaba ndam ga duniya ni etijiji.

⁷ Mäsär zlam ya ti leli macalfëñ ni ti, nani mäsär zlam ge Melefit. Zlam nani ti mangahani : Melefit àngahfëña kè mis a kwa ahaslana. Ka sarta ya Melefit àgraya duniya fän ndo nahëma, àjuhivu ana leli ga mahëngay leli àna nañ, ti mëhuriyu a mälän masladani gayan ni vu. ⁸ Bëbay ga duniya ni täsär mäsär zlam gani hini ndo. Tamal täsära ti, akal *tädarfëñ Bay geli kà tëndal ndo. Ay Bay ya ti tädarfëñ nañ kà tëndal ni ti nañ gëdäkani, mis dek atazlëbay nañ. ⁹ Ay ti ere ye ti Melefit àgray ni ti àgray akada ya àbu mëbäkiani a Wakita gayan bu ni :

« Melefit àjuhi zlam ana ndam ya tëgëskabá ma gayan a, tawayay nañ ni : ere ye ti àjuhi ana tay ni ti eri èpi ndo, slimi èci ndo ; ere gani nani àniviyu ana mis a mëbërur bu bi daya.* »

¹⁰ Ay Melefit àdäfaki zlam gani nani ti àna njëda ga Mäsuf gayan ; àdäfikì ti ana leli. Mäsuf gayan ni ti

àsäraba hud ga zlam a dek, ku ere ye ti àniviyu ana Melefit a mëbërur bu ni day àsära. ¹¹ E kidin geli leli mis bu ni ti way àsära ere ye àniviyu a mëbërur bu ana maslanja nahan a ni way ? Si tigi nañ nañani àna ahàr gayan kwa do ni, maslanja nahan àbi asär bi. Melefit day nahkay : ere ye ti àniviyu a mëbërur bu ni maslanja àbi asär bi, si tigi Mäsuf gayan gayanani kwa. ¹² Leli zla nahëma, Mäsuf ya ti àniviyu ana leli ni ti nani mäsuf ga ndam ga duniya do. Ay leli ti Mäsuf ya àniviyu ana leli ni ti Melefit àvi ana leli. Àvi ana leli ti, awayay ti mäsär sulum gayan ya àgri ana leli ni àna nañ. ¹³ Ka ya ti leli mëbu mëhi ma gani ana mis nahëma, mëdëm àna mäsär zlam ga ndam ga duniya do, mëdëm ti àna njëda ga *Mäsuf ge Melefit ya avi ana leli ni. Nahkay ere ye ti leli macahi ana mis ni ti Mäsuf ge Melefit adäfikì ana leli, leli day macahi ana ndam ya ti Mäsuf ge Melefit àniviyu ana tay a mëbërur bu ni bilegeni.

¹⁴ Nahkay maslanja ya ti Mäsuf ge Melefit ni àniviyu a mëbërur bu bi ni ti àgëskabu pakama ga Mäsuf ge Melefit ni do, amëñjalëñ akada zlam masakani e eri gayan bu. Àsär do simiteni, adaba ere gani àsärvu nahkay koksah, maslanja gani àsär ti si Mäsuf ge Melefit àjänakia nañ a kwa. ¹⁵ Maslanja ya Mäsuf ge Melefit àniviyu a mëbërur bu ni ti àsärkaba zlam a dek, ay nañ ti nday ya ti Mäsuf ge Melefit àniviyu ana tay bi ni ti täsär majalay ahàr gayan do. ¹⁶ Nahkay àbu mëbäkiani a Wakita ge Melefit bu :

« Majalay ahàr ga Bay Melefit ti way àsära way ?

Way esliki mëdäfikì ma way ?† »

Ay leli ya Mäsuf ge Melefit àniviyu ana leli ni ti mëdägëzl ahàr akada ge *Krist ya adägëzl ni.

* 2:9 Izayi 64.3 ; 52.15. † 2:16 Izayi 40.13.

3

Ndam mægri tawi ana Melefit

¹ Bəza ga mmawa goro ni, ka sarta ya ti nu nəbu afa gekəli ni ti nisliki məhi ma ana kəli akada ya təhi ma ana ndam ya *Məsuf ge Melefit aniviyu ana tay ni ndo. Nəhi ma ana kəli ti akada ya təhi ana ndam ya ti təjalaki ahər ka zlam ga duniya ni, adaba lekələm akada bəza, kəfumki ahər ke *Krist lala fañ ndo. ² Ere ye ti nəcahi ana kəli ni ti kala nəvi duwa ana kəli, do ni ti nəvi daf ana kəli ndo. Nəgray nahkay ti adaba ka sarta gani nani kisləmki məzumumani ndo. Nihı day kekileña tamal nəhia ma ana kəli a akada ya təhi ana ndam ya təfəkia ahər ke Krist a lala ni ti kisləmki do. ³ Adaba nihı kekileña day lekələm kəbum kajalumki ahər ka zlam ga duniya. Lekələm kəbum kəgrum solu, kəbum kələgumvu. Kəbum kəgrum nahkay ti kekileña lekələm akada ga ndam ga *duniya ni do aw? İy efedıñ lekələm ti kəbum akada gatay ni. ⁴ Maslaña nahañ e kidıñ gekəli bu adəm « Nu ga Pol, » maslaña nahañ ti ni « Nu ga Apolos. » Lekələm kəbum kəgrum nahkay ti, lekələm akada ga ndam ga duniya ni efedıñ do aw?

⁵ Apolos ti nañ way? Nu Pol day nu way? Leli cəni ti leli ndam mægri tawi ana Melefit cilin. Azuhva tawi geli ni ti kəfumki ahər ka Yezu. Ku way way do geli əgray tawi ya ti Bay geli Yezu əhi məgray ni. ⁶ Magray tawi geli ti akada ge mis ya tagray tawi e dini bu ni: nu nəjav zlam, Apolos ti ni əcəhi yam. Ay ti ədək zlam gani nani ti Melefit. ⁷ Nahkay maslaña ya ti ajav nday ata maslaña ya ti acəhi yam ni tıslı araña do. Si Melefit nañ bəlañ nañ ya ti adək zlam tata ni kwa. ⁸ Maslaña ya ti ajav zlam nday ata maslaña ya acəhi yam ni nday bəlañani. Ku way way gatay do Melefit aməvi endif gayan akada

ge tawi gayan ya əgray ni. ⁹ Leli ti magray tawi ge Melefit ka ahar bəlañ, lekələm ti ni kiguma akada lekələm vədañ ge Melefit ya təwəs na.

Lekələm kiguma akada lekələm ahay ge Melefit ya tələm ni daya. ¹⁰ Melefit əvu divi ka mawayay gayan ga mənəki ke tawi afa gekəli ti, nu akada maslaña ya ti əsəra mələmaya ahay a, əsəra mafəkad asak gana lala ni. Nu nəfəkada asak ga ahay a lala, mək maslaña nahañ əra ələmkıyu. Ahər adəm ndam ya tara tələmkıyu ni ti way way do gatay məbay slimi, mələm ahay ni lala. ¹¹ Asak ga ahay ni ti mafəkadani əndava, nani Yezu Krist; maslaña əsliki mafəkad nahañ va do. ¹² Mis ndahañ tələmkıyu gru ka asak ga ahay gani nani, mis ndahañ ara, mis ndahañ ti ni akur sulumani. Mis ndahañ keti nahəma, tələmkıyu biyem, mis ndahañ kəzir, mis ndahañ ti ni fiñ. ¹³ Ka fat ya ti Melefit amagrafəña seriya kə mis a nahəma, way way do mis dek etipi tawi gayan ya əgray ni. Adaba ka fat nani ti aku aməgəs tawi ga way ga way do dek: ndahañ aməzum, ndahañ ti ni aməzum do. Nahkay ti way way do mis dek etipi tawi gayan ya əgray ni əbəlay tək əbəlay do aw. ¹⁴ Maslaña ya ti aku aməzum tawi gayan do ni ti Melefit aməvi endif gayan. ¹⁵ Ay maslaña ya ti aku əzuma tawi gayan a ni ti Melefit amahəngay nañ cilin, aməvi araña do. Maslaña nani ti akada ge mis ya ti atamaba a aku ba pircək-pircək ni.

¹⁶ Nğay lekələm ti kiguma ahay ge Melefit a, Məsuf gayan nañ aniviyu ana kəli a məbərıv bu ni ti kəsərıv do waw? ¹⁷ Tamal ti maslaña agudarkaba ahay ge Melefit a nahəma, Melefit day amagudar nañ, adaba ahay ge Melefit ti nələta. Ahay gayan gani nani ti lekələm.

¹⁸ Nahkay ti maslaña əgosay ahər

gayan ba. Tamal maslaŋa e kidin gekali bu àhi ana ahàr naŋ àsəra zlam akada ga ndam ga duniya na ti, màmbrəŋ məsər zlam gayan nani, mánjəhad akada ga maslaŋa ya ti àsər arəŋa do ni. Tamal àgra nahkay ti aməŋgət məsər zlam sulumani. ¹⁹ Nədəm nahkay ti adaba məsər zlam ga ndam ga duniya ya təsər ni ti əgia zlam masakana kə eri ge Melefit a. Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : « Mis ya tagray wir-wir ni ti Melefit agəski tay akada ga kəmbazl ya agəs zlam ni.* » ²⁰ Àbu məbəkiani keti : « Melefit àsəra məsər zlam ga ndam məsər zlam ni ti zlam masakani.† » ²¹ Nahkay ti maslaŋa əji zlabay àna maslaŋa nahaŋ, àdəm nədəbay naŋ ba. Sərumki zlam ni dek ti gekali sawaŋ. ²² Nu Pol, Apolos akaba Piyer ti leli gekali. Duniya, sifa, kisim, zlam ya agravu nihi ni akaba zlam ya amagravu ni dek day gekali. ²³ Lekuləm nahəma ge Krist, Krist ti ni ge Melefit.

4

Kijum zlabay ba

¹ Nawayay ti mis təsər, leli ndam *asak ge *Krist ti leli ndam məgri təwi. Melefit əfiva zlam ana leli a ahar va : ahaslani zlam nani manğahani, ay nihi ti awayay ti leli mədəfiki ana mis. ² Kəsəruma, maslaŋa ya ti təfiva zlam a ahar va ti māgray təwi àna naŋ nahəma, si ahàr àdəm maslaŋa gani nani mis jireni kwa. ³ Ka majalay ahàr goro nahəma, ma ya ti lekuləm kazlapumku ni àhəlu ahàr kay do. Ku mis ndahaŋ tagrafua seriya nəŋgu ni, àhəlu ahàr kay do. Ku nu nuni àna ahàr goro day nagrafəŋa seriya ka ahàr goro a do. ⁴ Nu nuni nəsəra àna ahàr goro a nàgudar zlam ndo. Ay akaba nani dek ŋgay nu jireni ti nədəm nahkay ndo daya. Bay ya ti agrafua seriya

ni ti si Bay geli àna ahàr gayan gayanani kwa. ⁵ Adaba nani zla nahəma, kəgrumfəŋa seriya kə mis a ba. Besəma, jəgum vad ge Melefit ya àfəkad ni. A vad gani nani ti Bay geli aŋga, naŋ ti aməŋgazlaya zlam ge mis ya a məlaŋ ziŋ-ziŋeni bu na, zlam ge mis ya təjalay a ahàr gatay bu ni day aməŋgazlaya. Ka sarta gani nani ti ku way way do Melefit amazləbay naŋ àki ke təwi ya àgray ni.

⁶ Bəza ga mmawa goro ni, nədəmki ma ka ahàr goro akaba ka Apolos akada ma *gozogul ti ga məjənaki kəli. Nawayay ti kəsərumba zlam a huđ gani ba : ahàr àdəm kədəbum divi sulumani ya ti àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu ni akada geli ya mədəbay ni ; kəgrumkivu zlam ndahaŋ ya təbi məbəkiani bi ni ba. Nahkay zla nahəma, kijəmki zlabay ke mis ndahaŋ ba ; kəmənjumləŋ ana mis ndahaŋ akada təsər arəŋa do ba daya. ⁷ Way əhuk ahkado nak kətam mis ndahaŋ ni way ? Zlam ya ti əfuk ni ti, əvuk ti Melefit do waw ? Kəsəra tamal ti Melefit əvuk nahəma, kiji zlabay àna naŋ akada nak nakani kəŋgət àna njədə gayak ti kamam ?

⁸ Ay nihi zla ti lekuləm kədəmum ahkado kərəhuma, lekuləm kəbum àna elimeni, lekuləm kəzumuma bay a, leli ti bəbay do. Kəzumuma bay na ededəŋa ti akal əbəlay. Nahkay akal leli day məzum bay ni akaba kəli ka ahar bəlaŋ. ⁹ Leli ti ndam asak ga Yezu Krist, ay ti nəjalay a ahàr goro bu nahəma akada Melefit əbəhad leli kələŋ ge mis ndahaŋ ni dek. Leli ti miġia akada ndam ya ti seriya əgəsa tay a mək takoru tabazl tay kə meleher ge mis ni. Miġia akada leli zlam ga sewiya kə eri ge mis ga *duniya akaba kə eri ga *məslər ge Melefit a. ¹⁰ Leli məbu məhi ma ge Krist ana

* 3:19 Məŋjay Zəwop 5.13. † 3:20 Limis 94.11.

mis ti seteni àcəliva ana leli a ahàr va zla do aw ? Lekùli ti ni kàsəruma zlam a adaba lekùli ka ahar bəlan akaba Krist aw ! Leli ti ndam gedebeni, lekùli ti ni njəda gekùli àbu zla do aw ? Leli ti tamənjələŋ ana leli akada zlam masakani, ay lekùli zla nahəma təhəŋgriuru ahàr ana had ana kùli. Nahkay zla do aw ? ¹¹ Nihi kekileŋa ləwir àbu awar leli, yam àbu akad leli, azana àki ke leli ka vu bi, mis təbu təzləb leli, masawaday satat, ahay geli àbi, ¹² mągra təwi a dal-dal day kwa ti məzumi zlam ana huf geli. Ka ya ti mis təbu tindivi leli ni ti leli mahəŋgalay Melefit ti mągri sulum gayan ana tay. Ka ya ti təbu təgri daliya ana leli ni ti leli mebesey. ¹³ Ka ya ti mis tagudari ma ana leli ni ti leli məŋgwiviyu ana tay. Ke eri ge mis ga duniya nahəma, leli mįgia akada zlam ya taboru ke jiguri na. Nihi kekileŋa təhi ana ahàr leli mįgia zlam masakana a duniya ba dek.

¹⁴ Nəbiki zlam nday hini ana kùli ti ga məbəki mimili ke kùli do. Ay nəbiki ana kùli ti, nawayay nəcahi zlam ana kùli, adaba kįguma bəza goro ya nawayay na palam. ¹⁵ Ku tamal mis ndahan ehiməya təbu təcahi zlam ana kùli àki ke Krist nəŋgu ni, bəŋ gekùli ti bəlan huya. Bəŋ gekùli ti nu gani. Kįguma bəza goro a adaba àhi *Ma Məweni Sulumani ga Yezu Krist ana kùli enjenjeni mək kəfumki ahàr ka naŋ ti nu. ¹⁶ Nihi ègia nu bəŋ gekùli a nahəma, grum zlam hwek-hweka akada goro ya nagray ni. ¹⁷ Nawayay ti kągrum nahkay. Nahkay ti nəsləroya Timote a, àdoru afa gekùli. Naŋ ti ègia wur goro a, nawayay naŋ, adəbay divi ga Bay geli ge jiri ge jireni. Eminjəa nahəma, aməziaba azay slimi ana kùli àki ka manjəhad goro akaba Yezu Krist na. Amacahi zlam ana kùli akada goro ya nəbu nəcahi ana ndam ga Yezu ya *təcakalavu ku

eley eley do ni, ti manjəhad gatay mąnja akada goro na.

¹⁸ Mis ndahan e kidiŋ gekùli bu təbu tiji zlabay, adaba təhi ana ahàr nu anaŋgoru afa gekùli va do. ¹⁹ Ay tigi ti Melefit àvua divi gana ti nəbu nakoru afa gekùli wudak. Eninjəa nahəma, enipi zlam ga ndam zlabay nday nani ya tagray ni. Nahkay anəsər nday tədəm ma masakani ciliŋ tək day ti təgray təwi àna njəda ge Melefit aw ? ²⁰ Nədəm nahəma *Məgur ge Melefit ti mam ? Ndam ya ti təbu a Məgur ge Melefit ni bu ni ti təzlapay ma masakani do : tagray təwi àna njəda ge Melefit. ²¹ Nihi ti dəmukiba ere ye ti lekulum kawayum na. Ka ya ti anaŋgoru afa gekùli ni ti nəza malawad a ahar va ga matra6 kùli àna naŋ a waw ? Tək day ti kawayum ti nəwayay kùli, nəru àna məbərur bəlan aw ?

5

Zlam ya ti abəki mimili ke mis ni

¹ Nihi nįcia mis təbu tədəm ahkado mis ndahan e kidiŋ gekùli bu təbu tagudar zlam, tagray zlam məwəslani ya ti ku ndam ya təfəki ahàr ke Melefit do tekeđi təgray do ni. Təhu maslaŋa gekùli nahan àbu andəhadfəŋ kà wal ga bəŋani. ² Lekulum zla ti kəbum kijum zlabay, giri-giri ti amal kituwum sawaŋ. Maslaŋa ya ti àgray ere məwəslani nani ni ti kəgarumaba naŋ e kidiŋ gekùli ba do ni ti kamam ? ³ Nu ti ku nu nəbi akaba kùli eslini bi nəŋgu ni, nəbu nədəgəzlkioru ahàr ke kùli dal-dal. Maslaŋa ya ti àgudar zlam ni ti nəkelkaba seriya gayan a àndava sək akada nu nəbu akaba kùli eslini. ⁴ Nəgray seriya gani hini ti àna slimi ga Bay geli Yezu. Lekulum day cakalumvu ; eslini majalay ahàr goro amələbu akaba kùli, njəda ga Bay geli Yezu day amələbu akaba kùli. ⁵ Akacakalumva ti vumi maslaŋa gani nani a ahar vu

ana *Seteni ti mângri daliya hayañ. Nahkay ti maslaña gani aməmbrəñ majalay ahâr magədavani ni, mək Melefit amahəñgay sifa gayañ ni ka fat ya ti Bay geli amagrafəña seriya kè mis a ni.

⁶ Kijəm zlabay ti kamam ? Àbəlay do timey ! *Miwisiñ gəzit təbəkiviya ka humbu ga makala masəfarana, ewisiñaba zlam na dek ti kəsərum do aw ? ⁷ Ahâr àdəm si kəzumaba miwisiñ gani nana e kidiñ gekəli ba kwa. Tamal kəgruma nahkay ti kigəm *njəlatani akada ga humbu ga makala masəfarani ya təbəkiviyu miwisiñ ndo ni. Ay nəsəra kigəma njəlatana akada ga humbu nana eđedəñena, adaba *Krist àmət azuhva leli. Krist ti nañ Wur təmbak ya ti tisiñi ana leli a wuməri ga *Pak bu ni. ⁸ Nihi nahəma məgrum wuməri ga Pak geli ! Ay məmbrəñum zlam magudarani akaba cudaday ya məgrabiyyu ni dek, məbumkiviyu miwisiñ nani va ba. Mədəbum divi ge Melefit àna məbərur bəlañ akaba àna jiri sawañ.

⁹ A wakita nahañ ya nəbiki ana kəli ni bu ni ti nəhi ana kəli ahkado kənjəhadumkabu akaba ndam magray mesəwehvu ka ahar bəlañ ba. ¹⁰ Nəhi ana kəli nahkay ti nədəmki ma ti ka ndam ga *duniya ya ti tagray mesəwehvu ni do. Nday ya ti eri gatay àki ka zlam ge mis ni, nday ya ti tigi akal ni, nday ya ti tagray pəra ni day nədəmki ma ka tagrəndo. Tamal mis əwayay manjəhadani akaba tay do nahəma, si maslaña gani asləkaba a duniya ba. ¹¹ Ere ye ti nədəm ni ti nədəmki ti ka ndam məfəki ahâr ke Krist ni. Tamal mis àdəm ahkado nañ mis ga Yezu mək agray mesəwehvu, bi eri gayañ àki ka zlam ge mis, bi agray pəra, bi asivù ana mis, bi avi vu gayañ ana zum, ahkay do ni bi egi akal nahəma, ku

məzum zlam akaba nañ ka ahar bəlañ kəzumum ba.

¹² Maslaña ya ti agrafəña seriya kà ndam ya kəbumi akaba tay bi ni ti nu do. Lekələm day grumfəña seriya kà ndam ya kəbum akaba tay ka ahar bəlañ na ciliñ. ¹³ Nday ya ti kəbumi akaba tay bi ni ti Melefit amagrafəña seriya kà tay a. Àbu məbəkiani a Wakita gayañ bu : « Garumaba mis cudadayana e kidiñ gekəli ba. * »

6

Ndam ga Yezu təbəhadki mirdim ka bəza ga məñ gatay ba

¹ Nədəm nahəma, mis tələgava ata wur ga məñana mək akoru abəhadkibiyu mirdim afa ga ndam ya tədəbay *Krist do ni ti àbəlay aw ? Giri-giri ti akoru àna ma gani ti afa ndam ge Melefit sawañ do waw ? ² Nğay ndam ge Melefit atagrafəña seriya kà ndam ga *duniya na dek ti kəsərum do waw ? Tamal akəgrumfəña seriya kà ndam ga duniya dek ti, kəgrum seriya ga zlam nday hini ci6-ci6eni ni koksah ti kamam ? ³ Nğay *məslər ge Melefit tekeđi leli amagrafəña seriya kà tay a ti kəsərum do aw ? Iy zla aw kəsəruma nahkay ti, misliki magray seriya ga zlam ga duniya do ni ti kamam ? ⁴ Nədəm nahkay ti adaba tamal ti mis tələgava ata wur ga məñana e kidiñ gatay ba ti, kəcuhwumoru àna ma gani afa ga ndam ga dala ti àbəlay aw ? Ka ya ti ndam ga Yezu təcakalavu nahəma, ndam nday nani ti lamba gatay àbi akaba tay bi. ⁵ Nədəm nahəma, kəgrum nahkay ti mimili do aw ? Bay məsər zlam bəlañ ti àbi e kidiñ gekəli bu ga mekelikaba seriya gana ana bəza ga məñana àbi eđedəñ aw wahay ? ⁶ Ku tamal àbi nəñgu ni, mis abəhadki mirdim ka wur ga məñani ti àbəlay do. Ay lekələm ti kabəhadumki mirdim ka

* 5:13 Mimbiki 17.7.

bəza ga mən̄ gekəli afa ga ndam ya təfəki ahàr ke Krist do ni ti ahəmamam !

⁷ Nədəm nahəma, ku tamal kabəhadumki mirdim ka ndam gekəli nən̄gu ni kijəm̄kia ke divi ge Melefit a àndava. Lekələm ti tamal maslaṅa nahəṅ àgudaria zlam ana kəli a nahəma, hojo besəmia. Tamal àzafəṅa zlam kə kəli àna akal a nahəma, hojo besəmia daya. ⁸ Ay lekələm ti kəbesəmi do. Kagudarumi zlam ana mis ndahaṅ, kigəm̄fiṅa akal kà tay a sawaṅ ; tata nday gani bəza ga mən̄ gekəli keti ni ! ⁹ Nḡay ndam ya ti tagudar zlam ni atəhuriyu a *Məgur ge Melefit vu do ni ti kəsərum do aw ? Kəgosum ahàr gekəli ba, sərum : ndam magray hala, ndam ga pəra, ndam mesəwehvu, ndam ya ti təhəlvu ata zal ata zal ti tandəhadkəbu ni, ¹⁰ ndam akal, ndam ya zlam ge mis egi eri ana tay ni, ndam ya ti təvi vu gatay ana zum ni, ndam mbaḏambaḏa akaba ndam ya ti təhəlfəṅa zlam kə mis a ga njəḏa ni, nday nani dek ti atəhuriyu a Məgur ge Melefit vu do. ¹¹ Ahaslani mis ndahaṅ e kidiṅ gekəli bu day təgrabiya nahkay. Ay nihi nahəma, Melefit geli àbara kəli àna njəḏa ga Məsuf gayəṅ a, nahkay ti kigəma njəlatana, kigəma ndam jirena daya. Zlam gani nani dek ti àgray àna slimi ga Bay geli Yezu Krist.

Kəgrum mesəwehvu ba

¹² Mis ndahaṅ e kidiṅ gekəli bu təhi àna ahàr ahkado ndam ge *Krist ti təvia divi ana tay ga magray zlam a dek. Təvia divi ana tay ga magray zlam a dek eḏeḏiṅ, ay ti zlam dek àgri sulumani ana mis do. Nu day nəhi ana ahàr nahkay : təvua divi ga magray zlam a dek, ay ti niḡi evidi ga zlam nday nani ti nawayay do. ¹³ Nahkay day kədəmum Melefit àgriaya zlam

məzumani ana huḏ a, huḏ ti ni ga məzumiyu zlam. Iy nahkay eḏeḏiṅ, ay ti Melefit emijiṅ huḏ ata zlam məzumani ni cecəeni. Vu geli ti Melefit àgria ana leli a ti mągray mesəwehvu àna naṅ do. Àgria ana leli a ti awayay ti mągri təwi ana Bay geli àna naṅ sawaṅ. Bay geli ti ni afi ahàr ana vu geli. ¹⁴ Bay geli àməta ti Melefit àhəṅgaraba naṅ e kisim ba, àvia sifa məwena : leli day amara mahəṅgaraba leli a aməvi sifa məweni ana leli àna njəḏa gayəṅ.

¹⁵ Nḡay leli dek ka ahar bəlaṅ miḡia vu ge Krist a, nahkay lekələm day palahar ga vu gayəṅ ti kəsərum do aw ? Nahkay ti nazay palahar ga vu ge Krist ti egi vu bəlaṅ akaba vu ga wal hala ti ahəmamam ? Àgray do simiteni ! ¹⁶ Mis tamal ti tandəhadkəbu ata wal hala ti, vu gatay cəeni egi vu ge mis biliṅ ti kəsərum do aw ? Adaba Melefit àdəm a Wakita gayəṅ bu : « Nday cəeni ti vu gatay emigi bəlaṅ.* » ¹⁷ Ay ti maslaṅa ya ti tanjəhadkəbu ata Bay geli ni ti ègia Məsuf ga Yezu àniviyu, majalay ahàr gatay dek bəlaṅani.

¹⁸ Cuhwumfəṅa kà ndam mesəwehva. Zlam magudarani ndahaṅ ya ti mis tagray ni dek ti tijifiṅ kà vu gatay do. Ay maslaṅa ya agray mesəwehvu ni ti agudar ahàr gayəṅ gayəṅani. ¹⁹ Vu gekəli ni ti ègia ahay njəlatani ge Melefit a, *Məsuf Njəlatani anjəhadviyu ti kəsərum do aw ? Məsuf Njəlatani nani ti Melefit àvi ana kəli, naṅ àvu a məbər̄uv gekəli bu. Vu gekəli ti ge Melefit, do ni ti gekəli gekəleni do. ²⁰ Melefit àpəla zlam gəḏakana ga mambay kəli àna naṅ a. Nahkay ere ye ti kəgrum àna vu gekəli ni dek ti zləbum Melefit àna naṅ.

7

Məhəlvani ata zal ata wal

* 6:16 Mənjəkiani 2.24.

¹ Nihi nahəma nəŋgəkia àki ka ma ya kəbumukibiyu a wakita gekəli bu na. Ka nu ti zal àday wal do simiteni ti àbəlay. ² Ay ku tamal nahkay nəŋgu ni, bi maslaŋa amagraj mesəwehvu ti hojo zal mādaj wal gajaŋ, wal day mādaj zal gajaŋ. ³ Nahkay ahàr àdəm zal àmbati aləŋ ana wal gani ba, wal day àmbati aləŋ ana zal gani ba. ⁴ Adaba mam, wal ti vu gajaŋ ti gajaŋ gajaŋani do : ga zal gani sawaŋ. Zal day nahkay ; vu gajaŋ ti gajaŋ gajaŋani do : ga wal gani sawaŋ. ⁵ Nahəma, wal èkeli vu gajaŋ ana zal gajaŋ ba, zal day èkeli vu gajaŋ ana wal gajaŋ ba. Si bi tìciva e kidīŋ gatay ba, təpəsaba ga sarta bal ga mahəŋgalay Melefit a. Ay zla nahəma kəpəsəsumaba kay ba, do ni ti *Seteni aməŋgət divi ga magosay kəli, adaba bi ekisləmki məpəsəsumabana ga sarta kay kok-sah ti ni.

⁶ Ŋgay grum nahkay ti nəhi ana kəli ga njəda do. Nədəm tamal kəgrum nahkay ti àbəlay sawaŋ. ⁷ Ka nu ti nawayay ti mis dek tanjəhad akada goro ni, tādaj wál ba. Ay ti Melefit àvia njəda ana mis a gərgəri. Maslaŋa nahaŋ Melefit avi njəda ga madaj wal ahkay do ni ga madaj zal, ana maslaŋa nahaŋ ti ni avi njəda ga manjəhadani naŋ bəlaŋ.

⁸ Nihi nahəma nəhi ma ana wál madakway akaba ndam ya wál təfəŋ kà tay bi ni. Nəhi ana tay nahəma, tamal tanjəhad ka ahàr gatay akada goro ni ti àbəlay. ⁹ Ay ti maslaŋa ya ti èsliki mebeseni do ni ti mādaj wal, wal ti ni mādaj zal. Hojo kəhəlumvu zlam gekəli, ere gani arəh ga wal ahkay do ni ga zal amakad kəli ti ni.

¹⁰ Nihi ti nəhi ma ana ndam ya təhəva ni. Ma hini ya nədəm ni ti ma goro do, ma ga Bay geli. Adəm ahkado : Wal tèdevu ata zal gajaŋ ba. ¹¹ Ay tamal ti tèdeva nəŋgu ni, mənjəhadə nahkay, àday zal ba.

Tamal èbesey manjəhadani koksah nahəma, tənjalabu ata zal gajaŋ. Zal day àgaray wal gajaŋ ba.

¹² Nihi ti nəhi ma ana ləkəlum ndahaŋ ni. Nədəm ma hini ti nu, do ni ti Bay geli Yezu do. Nədəm nahəma : Tamal maslaŋa àfəkia ahàr ka Yezu a, wal gajaŋ ni àfəki ahàr ka Yezu ndo mək wal ni awayay manjəhadani ata naŋ ti, àgaray naŋ ba. ¹³ Wal day nahkay, tamal àfəkia ahàr ka Yezu a, zal gajaŋ ni àfəki ahàr ka Yezu ndo mək zal ni awayay manjəhadani ata naŋ ti, àsləka ba. ¹⁴ Nədəm nahkay ti adaba zal ya àfəki ahàr ka Yezu ndo ni ti naŋ mis ge Melefit azuhva wal gajaŋ ya àfəkia ahàr ka Yezu a ni. Nahkay day wal ya àfəki ahàr ka Yezu ndo ni ti naŋ mis ge Melefit azuhva zal gajaŋ ya àfəkia ahàr ka Yezu a ni. Ègia nahkay ti bəza gatay ni Melefit adaba tay a, tìgia ndam gajaŋ a. Tamal nahkay do ni ti bəza gatay ni tigi ndam ge Melefit ndo. ¹⁵ Ay tamal maslaŋa ya ti àfəki ahàr ka Yezu ndo ni awayay medevèni ata wal gajaŋ ahkay do ni ata zal gajaŋ nahəma, tèdevu. Naŋ ya ti àfəkia ahàr ka Yezu a təmbrəŋ naŋ ni ti ku zal, ku wal nəŋgu ni təfəki ŋgasa ga manjəhadkabani akaba maslaŋa nahaŋ ni do. Adaba Melefit àzalay kəli ti, awayay kənjəhadum àna sulumani. ¹⁶ Nədəm nahəma, nak wal ya ti kəfəkia ahàr ka Yezu a ni ti bi Melefit amahəŋgay zal gayak azuhva nak ti kəsəra waw ? Nak zal ya ti kəfəkia ahàr ka Yezu a ni ti bi Melefit amahəŋgay wal gayak azuhva nak ti kəsəra waw ?

Ku way way do mənjəhad akada gajaŋ ya Melefit àzalay naŋ ni

¹⁷ Giri-giri nahəma, ahàr àdəm ku way way do manjəhad gajaŋ mənja akada ga Bay geli Yezu ya àvi ka sarta ya Melefit àzalay naŋ ni. Ere ya nəhi ana ndam ga Yezu ya *təcakalavu a kəsə gərgəri ni

ni ti nahkay. ¹⁸ Tamal bi maslaṅa Melefit àzalay naṅ kʷdī gayaṅ *mekeleni ti mǎnjəhad nahkay, àhəṅgarkiyu ba. Tamal bi maslaṅa Melefit àzalay naṅ kʷdī gayaṅ mekeleni do ni ti mǎnjəhad nahkay, èkeley ba. ¹⁹ Mekeley kʷdī ahkay do ni mekeley kʷdī do ni ti àzaya araṅa do. Zlam maḅəlani ti magray ere ye ti Melefit àdəm ndam gayaṅ tâgray ni cilij. ²⁰ Ahàr àdəm nahəma, ku way way do mǎnjəhad akada gayaṅ ya Melefit àzalay naṅ ni. ²¹ Tamal bi nak evidi ka sarta ya Melefit àzalay kur ni ti àhəluk ahàr ba. Ay ti bi kəṅgəta divi ga mambay ahàr gayak a ti mabay. ²² Nədəm nahkay ti adaba maslaṅa ya ti naṅ evidi mək Bay geli àzala naṅ a nahəma, naṅ akada evidi va do, adaba ègia mis ga Bay geli a. Nahkay day, maslaṅa ya ti naṅ evidi do mək *Krist àzala naṅ a nahəma, ègia evidi ge Krist a. ²³ Lekulum dek Melefit àmba kuli àna zlam gəḃakana. Nahkay ti kədəbum mis akada lekulum evidi gatay va ba. ²⁴ Bəza ga mmawa goro ni, nəhi ana kuli nahəma, ahàr àdəm ku way way do mǎnjəhad kè eri ge Melefit akada gayaṅ ya ti Melefit àzalay naṅ ni. Tǎnjəhad nday ata Melefit ti nahkay.

Wəwal ya təsər zawal day-day do ni

²⁵ Nihi ti nəzlapaki ka ma ga wəwal ya təsər zawal do ni. Ma ya anədəm ni ti Bay geli àhu ndo, nani majalay ahàr goro goroani. Ay nu ti, Bay geli àgrua sulum gayaṅ a, nahkay mis tislīki məgəskabu ma goro ya nədəm ni.

²⁶ Ka majalay ahàr goro nahəma, hojo ku way way do mǎnjəhad akada gayaṅ ya anjəhad ni. Nədəm nahkay ti azuhva daliya ge mis ya təcakay ka sarta hini ni. ²⁷ Tamal nak kəbu àna wal gayak nahəma, kidəmvu ba. Tamal nak wal gayak àbi ti ni, kàday wal ba. ²⁸ Ay tamal

kaday wal nahəma, zlam magudarani do. Nahkay day tamal wal ya àsər zal day-day do ni akoru ka zal day, zlam magudarani do. Ay ti sərunki lala, wəwal akaba zawal gatay atəcakay daliya dal-dal a duniya bu. Nəhi ana kuli kədum wál ba akaba kədəgum ka zawal ba ti, adaba nawayay ti kəcakum daliya nani ba.

²⁹ Bəza ga mmawa goro ni, ere ye ti nədəm ni ti nədəm adaba sarta àbiyu kay va bi. Kwa nihi, maslaṅa ya ti wal gayaṅ àbu ni ti mǎjalay ahàr akada ga maslaṅa ya wal gayaṅ àbi ajalay ahàr ni. ³⁰ Maslaṅa ya ti etəwi ni ti mǎnjəhad akada naṅ àbi etəwi bi. Maslaṅa ya ti amarvu ni ti mǎnjəhad akada naṅ àbi àmərvi bi. Maslaṅa ya ti asəkum zlam ni ti mǎnjəhad akada naṅ àbi àsəkum zlam bi. ³¹ Maslaṅa ya ti agray təwi àna zlam ga duniya ni day mǎnjəhad akada naṅ àbi àgray təwi àna zlam ga duniya bi. Nədəm nahkay ti adaba mǎnjəhad ga duniya hini ara andav wudak.

³² Nawayay ti araṅa àhəli ahàr ana kuli ba simiteni. Maslaṅa ya ti wal gayaṅ àbi ni ti ajalaki ahàr ke təwi ga Bay geli Yezu cilij. Awayay agray zlam ya ti àḃəlafəṅ kà Bay geli Yezu ni. ³³ Ay maslaṅa ya ti wal gayaṅ àbu ni ti ajalaki ahàr ka zlam ga duniya. Awayay agray zlam ya ti àḃəlafəṅ kà wal gayaṅ ni. ³⁴ Majalay ahàr gayaṅ cə cə, adaba awayay ti ere ye ti agray ni mǎḃəlafəṅ kà wal gayaṅ awayay ti mǎḃəlafəṅ kà Bay geli daya. Nahkay day, wəwal ya ti təbi ka zawal bi ni akaba bəza dahalay ni təjalaki ahàr ke təwi ga Bay geli cilij. Tawayay ti vu gatay akaba majalay ahàr gatay dek mǎnja ga Bay geli. Ay wəwal ya ti təbu ka zawal ni ti təjalaki ahàr ka zlam ga duniya. Tawayay tagray zlam ya ti àḃəlafəṅ kà zawal gatay ni.

³⁵ Ma goro hini ya nəhi ana kuli

ni ti ga məjənaki kəli, do ni ti ga macafəna kəli ga magray ere ye ti lekələm kawayum na do. Ay ti nawayay ti kəgrum zlam əna divi gani, nawayay ti kədəbum Bay geli əna huđ bəlan, ti kəjalum ahər cə cə ba.

³⁶ Nihi nahəma, bi wur dagwa nahan naŋ əbu əna məva gayan, nday təbu nahkay, təhəlvu faŋ ndo. Mək wur dagwa ni ađəm : « Tamal nəzay naŋ ndo ni ti əbəlay do, adaba məbəruf goro ədəvia a naŋ va, nahkay nawayay ti məhəlvu. » Tamal naŋ əbu adəgəzl nahkay ti məgray akada ga məbəruf gayan awayay ni, məzay naŋ : nani ti zlam magudarani do. * ³⁷ Ay bi wur dagwa ni əwayay mazay məva gayan ni do, əsəra a məbəruf gayan ba, maslaŋa nahan əcafəna naŋ a ndo, esliki manjəhadəni nahkay ka ahər gayan tata nahəma, tamal əzay naŋ ndo ni ti əgra zlam məbəlana. ³⁸ Ma gani ti nahkay hi : Maslaŋa ya ti əza məva gayan na ti əgra zlam sulumana. Ay maslaŋa ya ti əzay məva gayan ni ndo ni ti əgra zlam sulumana ətama ga maslaŋa ya ti əzay na.

³⁹ Ay wal ya ti zal gayan naŋ əbu əna sifa mba ni ti əday zal nahan ba simiteni. Ay tamal zal gayan ni əməta nahəma, esliki maday zal nahan ya ahər gayan awayay ni tata. Ay zla ti aday ti zal ya ti naŋ əbu afəki ahər ka Bay geli ni. ⁴⁰ A majalay ahər goro bu ni ti tamal ənjəhadə zlam gayan a nahəma, azum gədə ətama ga wal ya əday zal nahan na. Nədəm nahkay ti nu day *Məsuf ge Melefit naŋ əbu akaba nu.

8

Aslu ga pəra

¹ Nihi ti nəzlapaki ka ma ga aslu ga pəra. Ma gekəli ya kədəmum

leli dek məsəra zlam a ni ti ma gekəli ni jiri ededīŋ. Ay məsər zlam ti avi zlabay ana mis ; ere ye ti azoru mis kama ni ti mawayavani. ² Tamal mis ədəm naŋ əsəra zlam a ti, əsər zlam lala faŋ ndo. ³ Ay tamal mis awayay Melefit nahəma, Melefit əsəra naŋ gayan a əndava.

⁴ Kəhumu ndam ya təfəki ahər ka Yezu ni ti təvia divi ana tay a ga məzum aslu ga pəra aw ? Ma gekəli ya kədəmum ni ti jiri : pəra ti zlam masakani ededīŋ. Nahan ni kədəmum ahkado Melefit ti bəlan, nahan əbi : nani day jiri ededīŋ. ⁵ Zlam təbu kay a huđ melefit bu akaba ka had, mis tipia ti tədəm zlam nday nani melefit. Nahkay ti melefit akaba bəbay təbu kay. ⁶ Ku tamal nahkay nəŋgu ni, geli ti Melefit naŋ bəlan, naŋ Bəŋ ga Yezu. Naŋ ti əgraya zlam a dek. Leli day naŋ əgraya leli a ti mīgi ndam gayan. Nahkay Bay geli ti naŋ bəlan, naŋ Yezu Krist. Zlam ge Melefit ya əgraya ni dek ti, əna naŋ. Leli day məbum əna sifa ti azuhva naŋ.

⁷ Ay ku tamal leli ndahan ni məsəra zlam nday nana nəŋgu ni, mis ndahan təbu e kidīŋ geli bu təsər do. Nday nani ti ahaslani təgrabiya pəra, aŋgwaz gani əsləkiaba ana tay ndo kek-ileŋa. Nahkay tamal təcaka aslu ga pəra ti tədəm təgudara, adaba nday gani təsərkaba divi ge Melefit a lala faŋ ndo. ⁸ Ere ye ti azoru leli afa ge Melefit ni ti zlam məzumani do. Tamal məzum ti əjənaki leli ga morəni kama do. Tamal məzum do day əguluŋ leli do.

⁹ Kəsərma kisləmki məzum zlam dek. Ay ti bumvu slimi lala, do ni ti maslaŋa ya ti əsərkaba divi ge Melefit a lala faŋ ndo ni emijikia ke divi a azuhva zlam gekəli ya kəzumum na. ¹⁰ Adaba

* **7:36** Mis ndahan tədəm Pol ədəmki pakama hini ti ka wur dagwa nday ata məva gayan do ; tədəm Pol ədəmki ti ka bəŋ ga wur nday ata wur gayan dahalayani, bəŋ ga wur ni awayay adi zal.

tamal ti maslaŋa nani èpia kur a, nak ya ti kəsəra zlam a ni, nak kəbu kəzum zlam a ahay ga pəra bu nahəma, naŋ ya ti əsərkaba divi ge Melefit a lala faŋ ndo ni naŋ day ara azay njəda gayan ga məzumani. ¹¹ Nahkay ti məsər zlam gayak ni ejin maslaŋa ya ti əsərkaba divi ge Melefit a lala faŋ ndo ni. Maslaŋa nani ti wur ga mən geli, Krist əmət ti ga mahəŋgay naŋ. ¹² Tamal kəgrum nahkay ti kagudarumi zlam ana bəza ga mən geli, kəvumi majalay ahər ana tay adaba təsərkaba divi ge Melefit a lala faŋ ndo. Kagudarumi zlam ana tay ti, kagudarumi zlam ana *Krist. ¹³ Nahkay ere ye ti nədəm ni ti nihi : tamal zlam məzumani goro ni ejinkia wur ga mən goro ke divi a nahəma, anahəpəd aslu day-day va do. Adaba mam, nawayay ti wur ga mən goro ejikia ke divi a ba.

9

Pol adəfiki manjəhad gayan ana mis

¹ Nu ti nəsəra nisliki magray ere ye ti nawayay ni dek. Ngay nipi Bay geli Yezu əna eri goro a, nu zal asak gayan daya ti kəsərum do aw ? Lekuləm kəfumki ahər ka Bay geli ti azuhva təwi goro ya nəgri ni do aw ? ² Ku tamal mis ndahan təsər nu zal asak ga Yezu do nəŋgu ni, lekuləm ti kəsəruma nu zal asak gayan. Kəfumkia ahər ka Bay geli Yezu azuhva təwi goro ya nəgray e kidin gekəli bu na ti, nani adəfiki nu zal asak gayan.

³ Ka ya ti mis təbu tahəŋgalafua ma ni ti nahəŋgarfəŋ, nədəm nahkay nihi : ⁴ Leli ndam *asak ga Yezu ti misliki məzum zlam akaba misi zlam azuhva təwi geli ya magray ni do aw ? ⁵ Misliki moroni afa gekəli əna wal ya əfəki ahər ke Yezu ni do waw ? Ndam asak ndahan ni akaba bəza ga mən

ga Bay geli Yezu ni akaba Piyer təbi tagray nahkay bi aw ? ⁶ Ahər ədəm magray təwi ga məzum zlam ana hud geli ti leli ata Barnabas cecə cə a cilin aw ? ⁷ Ndam slewja tagray təwi ga slewja gatay ti, təpəl tay do aw ? Maslaŋa ya ti əjava zlam a ni ti azum bəza gani do aw ? Tək day ti maslaŋa ya ti ajəgay zlam ga gənaw ni ti aducaya duwa gana esi do aw ?

⁸ Ma ya nədəm ni ti, nani majalay ahər geli mis cilin do, e *Divi ge Melefit ya Məwiz əbəki ni bu day nahkay. ⁹ Əbu məbəkiani e Divi gani nani bu nahkay hi : « Ka ya ti kəzləbum hay əna sla nahəma, kəwəlumikabu pakama ga macafəŋa naŋ kə məzum zlam a ba.* » Melefit ədəm nahkay ti, kəhumi ana ahər ədəmki ma ti ka slasla cilin aw ? ¹⁰ Melefit ədəm nahkay ti, ədəmki ti ke leli ndam məgri təwi ni do aw ? Iy, ədəmki ti ke leli ededin. Leli ti magray təwi akada ga ndam ya ti təwəs vədan ahkay do ni akada ndam ya ti təzləb hay ni. Nday nani tagray təwi ti təsəra atəŋgət zlam. ¹¹ Leli ti akada ndam mizligi hay : hay gani nani ti pakama ge Melefit ya məhi ana kəli ni. Nihi ti lekuləm kəbum əna zlam sulumani ge Melefit ya leli məgri ana kəli ni, ay leli mənəgətəŋa zlam sulumana kə kəli a ti kəwayum do waw ? Mənəgət zlam sulumani nani ti mabaz hay ya ti mizligi ni do waw ? ¹² Mis ndahan ni tekeđi tənəgətəŋa zlam kə kəli a, sakomba leli aw !

Ay ku tamal misliki mənəgətəŋa zlam kə kəli a tata nəŋgu ni, mihindifinja kə kəli a ndo. Miβesey zlam ni dek, adaba mawayay ti məcafəŋa mis ga məgəskabu *Ma Məweni Sulumani ge Krist na ba. ¹³ A *ahay gədəkani ge Melefit bu ni ti nğay ndam məgri təwi ana Melefit ni tənəgət mahar gatay, ndam meviyeki aslu ni day tənəgət

* 9:9 Mənjay Mimbiki 25.4. Ka sarta gani nani ti təzləb zlam ti əna aday do : slasla təcalki.

mahar gatay ti kəsərüm do aw ?
 14 Nahkay day, Bay geli àdəm ndam ya ti təhi Ma Məwəni Sulumani ana mis ni tənğət zlam məzumani àna Ma Məwəni Sulumani ya təhi ana mis ni.

15 Ku tamal nahkay nənğu ni, nu ti nəgray nahkay do : ku kəvumu zlam day nəwayafəna kə kəli a do. Ere ye ti nəbəki ni ti, ge mihindifinə zlam kə kəli àna nañ a do. Tamal nagraj nahkay ti hojo nəməta ! Nənğətfəna zlam kə kəli a do ni ti avu məmərani. Maslaña àbi esliki macafəna nu kə məmərani gani nana bi. 16 Nu nəbu nəhi Ma Məwəni Sulumani ana mis kəlavad. Ay təwi gani nani àvu miji zlabay do, adaba mam, Melefit àfəku njəda ga magrani. Tamal nəhi Ma Məwəni Sulumani ana mis do nahəma, Melefit mətəra nu ! 17 Tamal təwi gani nani nagraj ka mawayay goro ti si akal təpəlləñ nu. Ay ègia nəgray ka mawayay goro do, nagraj ti adaba Melefit àfuva a ahar va palam. 18 Tamal ti ègia nahkay ti nənğətləñ mam ? Ere ye ti nənğətləñ ni ti nihi : nəhi Ma Məwəni Sulumani ana kəli ga sulum. Ku tamal ahər àdəm lekələm kəvumuləñ zlam nənğu ni, nihindiliñ zlam kə kəli ndo.

19 Nu evidi ga maslaña do, nu nəgur ahər goro. Ay ti nəza ahər goro a, niğia evidi ge mis a dek, ti nəhəlibiyu mis ana Krist a kay daldal, ti təfəki ahər lala. 20 Ka ya ti nu nəbu e kidiñ ga ndam *Zude bu nahəma, nanjəhad akada nu zal Zude, adaba nawayay ti nəhəlibiyu tay ana Krist ti təfəki ahər lala. Ka ya ti nu e kidiñ ga ndam ya tadəbay Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki ni bu nahəma, nanjəhad akada ga maslaña ya adəbay Divi ge Melefit gani nani ni, ay Məwiz àna Divi gani nani àfəku ngasa va do. Nagraj nahkay ti nəhəlibiyu tay ana Krist, ti təfəki ahər lala. 21 Ka ya ti nu e kidiñ ga ndam ya təsər Divi ge

Melefit do ni bu ni ti nanjəhad akada ga maslaña ya ti àsər Divi ge Melefit do ni, ti nəhəlibiyu tay ana Krist, təfəki ahər lala. Ay ti nu maslaña ya ti àsər ma ge Melefit do ni do, adaba nəsəra nəgəskabá ma ge Krist a. 22 Ka ya ti nu e kidiñ ga ndam ya ti təsər kaba divi ge Melefit a lala fañ ndo ni ti nanjəhad akada ga maslaña ya ti àsər kaba divi ge Melefit a lala fañ ndo ni, ti nəhəlibiyu tay ana Krist, ti təfəki ahər lala. Nahkay ka ya ti nu e kidiñ ge mis weley weley bu do ni dek ti nazay manjəhad ga ndam nani, adaba nawayay ti ku àbi nəğu ni nəhəlibiyu mis ndahan ana Krist ti mähəngay tay. 23 Ere gani nani ya nagraj ni dek ti, ti Ma Məwəni Sulumani mōru kama kama, ti Melefit məgru sulum gayəñ akada ya agri ana ndam gayəñ ndahan ni.

24 Kəsəruma, ka ya ti mis tacuhwakaboru ti təsər way eminjiyu enji way nahəma, tacuhwakaboru ti nday dek ka ahar bəlañ. Ay ti mis biliñ gatay enjiyu enji : àra ènjiyu ti təvi zlam ka duwa gani. Nahkay ti lekələm day si kəzum njəda gekəli akada ga ndam ya ti tacuhwakaboru ni, ti kənğətum zlam bilegeni. 25 Ndam ga hwa dek təcahavu àna hwa ga njəda, ti vu gatay məsərnu àna nañ. Ere ye ti tagray ni dek, tawayay ti tənğət zlam ka duwa gani ; zlam gani ti àpəsfəñ kə tay do, agədavu. Ay leli ti zlam ya ti Melefit avi ana leli azuhva təwi geli ni ti àgədavu do, amələbu ga kañgay-kañgayani. 26 Nahkay zla nahəma, nu day nəbu nagraj təwi lala akada ga maslaña ya ti acuhworu ndələba ni, ahkay do ni akada ga maslaña ya ti asi mədukduk ana mis, ahar gayəñ àdoru a had do ni. 27 Nəgri daliya ana vu goro, nəgri ere ye ti nu nawayay ni, do ni ti bi nu ya ti nəhi ma ge Melefit ana mis ndahan ni anənğət zlam azuhva nani akada

gatay ni do.

10

Kàhəŋgrumioru ahàr a had ana pəra ba

¹ Bəza ga mmawa goro ni, zlam ya ti àgrakivu ka ata bəŋ geli ka sarta ge Məwiz ni ti àgəjazlki ahàr ke kəli ba. Ka sarta gani nani ti Melefit àfəkiaya maklaɓasl ka tay a dek ga majəgay tay àna naŋ a. Nday dek tətuwadaba Dəluv Ndizeni na daya. ² Gatay ya ti maklaɓasl àhərkiaya ka tay a akaba ya tətuwadaba dəluv ni ba ni ti, kala Melefit àbara tay a dek. Melefit àgray nahkay ti, àwayay ti nday dek tigi akaba Məwiz akada mis bəlan. ³ Nday dek təzuma zlam məzumani ya Melefit àvi ana tay na. ⁴ Nday dek tisia yam ya Melefit àvi ana tay na. Yam gani nani ti àŋgəzaya a pəlad ba. Pəlad gani nani ti Melefit àvi ana tay, nani ti *Krist, asawadoru akaba tay. ⁵ Ku àgrava nahkay nəŋgu ni, mis ahar gəɗakani e kidin gatay bu təgri zlam sulumani ana Melefit ndo. Nahkay təmət, huɗ gili dek kisim gatay.

⁶ Zlam gani nday nani təgrakivu ka tay ti adaba taway magudar zlam a. Awayay adəfiki zlam ana leli, ti magudar zlam akada gatay ya tawayay magudarani ni ba. ⁷ Mis ndahan e kidin gatay bu tənəkia ka məhəŋgrioru ahàr a had ana pəra. Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi: « Mis tənəhadə, təzuma zlam a akaba tisia zlam a, mək təcikaba ga məhəbiani ana pəra.* » Lekulum zla nahəma kəŋgumkivu ka məhəŋgrioru ahàr a had ana pəra akada gatay ni ba. ⁸ Mis ndahan e kidin gatay bu təgra hala, nahkay Melefit abazl tay dəbu kru kru cə mahar mahkər ka fat bəlan. Lekulum zla nahəma kəgrum hala akada gatay ni ba. ⁹ Mis ndahan e kidin gatay bu

təhəlfəŋa eyu kə Melefit a. Nahkay Melefit àslərki biyu zlam a had kay ka tay, abazla tay a. Lekulum zla nahəma, kəhəlumfəŋa eyu kə Krist akada gatay ya təhəlfəŋa kə Melefit a ni ba. ¹⁰ Mis ndahan e kidin gatay bu təzərdia ma ana Melefit a. Nahkay àslərki biyu məslər gayan ka tay, abazla tay a. Lekulum zla nahəma kəzərdum ma akada gatay ni ba.

¹¹ Melefit àgri zlam nday nani ana tay nahkay ti, awayay ti adəfiki zlam ana mis. Nahkay təbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu, ga məziaba azay slimi ana leli a, adaba leli məbu ka mandav ga duniya wudak. ¹² Nahkay zla ti maslanə ya ti àhi ana ahàr naŋ àbu àna njadə ni ti məbavu slimi. Tamal abavu slimi do ni ti ara ejikia ke divi a. ¹³ Zlam ya ti ejinkia kəli ke divi a ni ti ejinkia mis a dek. Ay Melefit ti ara ajənaki kəli akada gayan ya adəm ni: zlam ya ti akal etijinkia kəli a atətam njədə gekəli ni ti Melefit amacafəŋa zlam nday nani ge mijinkia kəli ke divi a. Ka ya ti zlam nday nani tawayay tijinkia kəli a nahəma, Melefit aməvi njədə ana kəli ge miɓeseni, ti katamumaba.

¹⁴ Ndam goro ni, nawayay kəli. Tamal kicəma pakama goro ya nəhi ana kəli na ti, kəhəɗakumfəŋiyu kə pəra ba. ¹⁵ Lekulum ya nəhi pakama hini ana kəli ni ti kəsəruma zlam a, Jalumki ahàr lala, pakama gani jiri do aw? ¹⁶ Ka sarta ya ti məzumumkabu ɗaf ge Melefit nahəma, mazay hijiyem akaba zum ni, məgri səsə ana Melefit mək leli dek misi. Leli dek misi zum ni ka ahar bəlan ti, adafaki ti leli mīgia akada mis bəlan akaba Krist a adaba mimiz gayan àŋgəziaya ana leli a. Nahkay day mazay *dipen, mesekeba, məzumum. Magray nahkay ti, adafaki ti vu geli əgia

* 10:7 Mahərana 32.6.

akada vu bəlan akaba Krist a.
¹⁷ Dipen ya mesekeba, məzumum ni ti dipen bəlan. Nahkay leli dek migia akada vu a bəlan, adaba dipen ya məzumum ka ahar bəlan ni ti dipen bəlan.

¹⁸ Nahkay ndam *Izireyel day ka ya ti təbu təzum aslu ga zlam ya ti tislınj ana Melefit ni ti tigi bəlan akaba Melefit do aw ? ¹⁹ Pakama hini ya nəhi ana kəli ni ti adəmvaba ahəmamam ? Adəmvaba ti aslu ga pəra akaba pəra pərani ti təbu əna njəda efeedin aw ? ²⁰ Aha, təbi əna njəda bi. Ay ka ya ti ndam ga pəra tagray pəra gatay, tislınj zlam ni ti, tislınj ana Melefit do, ana seteni sawan. Nahkay zla nahəma, nawayay ti kigəm bəlan akaba seteni ba. ²¹ Kisəm zum ga Bay geli mək kisəm kivu ge seteni keti ni ti əgravu do. Nahkay day kəzumum zlam ga Bay geli mək kəzumum kivu ge seteni keti ni ti əgravu do. ²² Magray nahkay ti, mawayay ti Bay geli məzumki bəruv ke leli aw ? Lekələm kəhumi ana ahər njəda geli atam gayan aw ?

Grum zlam ya ti ajənaki mis ndahan ni

²³ Kədəmum ahkado zlam ni dek kisləmki magrani. Iy, zlam ni dek kisləmki magrani efeedin, ay ti zlam dek ti ndahan təjənaki mis do. Zlam ni dek kisləmki magrani efeedin, ay ti zlam dek ti ndahan təzoru mis kama e divi ga Yezu bu do. ²⁴ Ku way way do adəbay zlam ga məjənaki ahər gayan ciliğ ba, mədəbay zlam ga məjənaki mis ndahan kwa sawan.

²⁵ Nahkay zlam ya ti təsəkumoru a gosku bu ni dek kisləmki məzumumani. Araña əhəli ahər ana kəli ba : kihindəm day ba. ²⁶ Adaba mam, duniya akaba zlam gani dek ti ga Bay geli. †

²⁷ Tamal maslaña ya ti əfəki ahər ka Yezu do ni əzala kəli a ga məzum

zlam akaba nan a mək kədəguma nahəma, zumum ere ya avi ana kəli ni dek. Araña əhəli ahər ana kəli ba : kihindəm day ba. ²⁸ Ay tamal bi maslaña nahan ahi ana kəli ahkado : « Hini aslu ga pəra » nahəma, kəzumum ba. Kəzumum do ni ti azuhva maslaña nani ya əhi ana kəli ni, ti ahər əhəli ba. ²⁹ Nədəm nahkay ti, nədəmki ti ka majalay ahər ga maslaña ya ti awayay azum ni do ; nədəmki ti ka majalay ahər ga maslaña ya ti əhi ma gani ni.

Tamal əhəma ma gana mək nədəm nəgur ahər goro, nəzum zlam ni kekileña nahəma, maslaña gani nani ya əhu ma ni ara adəm nu nəgudara zlam a. Ay tamal adəmkua nahkay ti adəlay do. ³⁰ Tamal nəgri səsi ana Melefit ga zlam ya nəzum ni mək maslaña nahan adəmku ma, adəm ahkado nəgudara zlam a nahəma, adəlay do, adaba nəgria səsi ana Melefit a əndava.

³¹ Nahkay tamal bi kəzumum zlam, bi kisəm zlam ahkay do ni bi kəgrum zlam weley weley do dek nahəma, grum ti mis təzləbay Melefit əna nan. ³² Kəgrum zlam ya ti ejiğkia mis ke divi a ni ba, ku ndam *Zəde, ku nday ya ndam Zəde do ni, ku ndam ge Melefit ya *təcakalavu ku eley eley do dek ni, kəgrum zlam ya ti ejiğkia tay ke divi a ni ba. ³³ Nu nəbu nagraj ti nahkay : zlam ya nagraj ni dek, nawayay ti mədəlafəğ kə mis ndahan ni dek. Nəjalaki ahər ke ere ya ajənaki nu ni do ; nəjalaki ahər ti ke ere ye ti ajənaki mis ndahan ni dek sawan. Nagraj nahkay ti, nawayay ti Melefit məhəngay tay.

11

¹ Nahkay grum zlam dek akada goro ya nagraj ni ; nu day nəbu nagraj zlam dek akada ge *Krist ya agray ni.

Məfakabu zlam ka ahər

² Nəgri səsi ana kəli adaba kəbum kajalumku ahər a zlam bu dek, kəgəsümkabá pakama ya təhu mək nəcəhi ana kəli na. ³ Ay ti ere ye ti nawayay ti kícum lala ni ti nihi : agur zawal dek ti *Krist ; agur wal ti zal ; agur Krist ti Melefit. ⁴ Tamal ti zal ahəngalay Melefit ahkay do ni ahəngri pakama ge Melefit ana mis, nañ əbu əna azana ka ahər nahəma, anjak Bay ya agur nañ ni. ⁵ Ay tamal ti wal ahəngalay Melefit ahkay do ni ahəngri pakama ge Melefit ana mis, nañ əbi əna azana ka ahər bi nahəma, anjak bay ya agur nañ ni. Egi zlam ge mimili, akada ga wal ya əwəskaba ahər a ndəlu6 ni. ⁶ Nahkay tamal wal əwayay məfakabu azana ka ahər do nahəma, hojo məwəskaba, nani dek zlam bəlañ. Ay kəsərüma wal ya ti əwəskaba ahər a ahkay do ni ekelkia məhər a asay mimili ti ahər ədəm məfakabu azana ka ahər. ⁷ Zal zla nahəma, ahər ədəm əfakabu azana ka ahər ba, adaba Melefit əgraya nañ ka mazavu gayanğ ga madafaki njadə gayanğ a. Wal ti ni Melefit əgraya nañ ga madafaki njadə ga zal a. ⁸ Melefit əgraya zal a ti əna jamañgay ge mis walana do, əgraya wal əna jamañgay ge mis zalana sawañ. ⁹ Melefit əgraya zal a ti azuhva wal do. Əgraya wal azuhva zal a sawañ. ¹⁰ Nahkay ti ahər ədəm wal məfakabu azana ka ahər, ga madafakiani maslaña əbu agur nañ. Agray nahkay ti azuhva *maslər ge Melefit. ¹¹ Ku tamal nahkay nəngu ni, afa geli ndam ga Bay geli ni ti wal anjəhadıvu a ahar vu ana zal, zal day anjəhadıvu a ahar vu ana wal. ¹² Wal ti Melefit əgraya nañ əna jamañgay ge mis zalana, zal ti ni wal ewi nañ. Ay mis dek ti Melefit əgraya tay a.

¹³ Jalum a ahər gekəli bu lala day nimi : tamal wal ahəngalay Melefit məfakabu azana ka ahər do ni ti əbəlay aw ? ¹⁴ Mis dek təsəra, tamal

zal agalkabu ahər ti nani zlam ge mimili do aw ? ¹⁵ Ay wal ti ni tamal agalkabu ahər nahəma, nani zlam mədəlani dal-dal do waw ? Melefit əgray məhər ga wal mədək zilip ti ga mañgah ahər gayanğ a kəla ga azana ya amal afakabu, anğah ahər gayanğ əna nañ ni. ¹⁶ Maslaña ya ti əgəskabu pakama hini ya nədəm ni do ni ti si mıcı lala : leli magray ti nahkay, ndam ga Yezu ya *təcakalavu a kəsa gərgərani bu ni dek tagray nahkay, tədəbay divi nahanğ do.

Məzum dəf ge Melefit

¹⁷ Pakama nahanğ əbu nəhi ana kəli, a huđ ga pakama nani bu nahəma nəgri səsi ana kəli do simiteni. Adaba ere ye ti kəgrum ni əzoru kəli kama do, ahəngaroru kəli kələñ sawañ. ¹⁸ Ma ya nəhi ana kəli enjenjeni nahəma, nihi : Nici, təhu ahkado ka ya ti kacakalumvu ni ti kəbum kicirəmvu. Tədəm nahkay ti nətamahay ma gatay ni ahar gədəkani jiri edediñ. ¹⁹ Lekələm kicirəmvu nahkay ti əgəski, adaba Melefit awayay adafaki nday ya təfəki ahər ka Yezu lala ni, ti mis dek təsər tay. ²⁰ Nahkay ka ya ti lekələm kəbum kacakalumvu kəzumum ni ti dəf ga Bay geli do. ²¹ Adaba kəcakalumva nahkay ti, ku way way do azum zlam zlam gayanğ ; mis ndahañ ləwir awər tay, mis ndahañ ti ni zum abazl tay. ²² Tamal kawayum məzumum zlam akaba misəm zlam nahəma, kəzumumbiyu a magam, kisəmbiyu a magam gekəli do aw ? Nahkay ti kəmənjumləñ kə ndam ge Melefit ni ti akada nday zlam masakani zla do aw ? Kawayum kəbumki mimili ka ndam ya ti zlam gatay əbi ni zla do aw ? Nihi nahəma, nəhi mam ana kəli mam ? Nəgri səsi ana kəli zla tək ? Aha, nəgri səsi ana kəli do simiteni.

²³ Pakama ya nəhi ana kəli ni ti, nani ma ga Bay geli Yezu. Pakama

gani nihi : A huf ga mælavađ ya tara tægəsi Bay geli Yezu ana ndam mağur ndam *Zude ni bu ni ti, Yezu àzay *dipeŋ, ²⁴ àgri səsi ana Melefit, èsekaba, àđəm : « Hini hi ti aslu ga vu goro, navay ti ga mahəŋgay kuli. Grumoru nahkay, ti kâjalumku ahâr. » ²⁵ Nahkay day ka ya ti tázuma zlam na àndava nahəma, àzay hijiyem akaba zum, àđəm : « Àna zum ge hijiyem hini ti Melefit awalkabu pakama gayan akaba ge mis ; mæwəlvani nani ti mæweni. Awalkabu ti àna mimiz ga vu goro. Grumoru nahkay. Ka ya ti ekisəm akada hini lu ni ti kâjalumku ahâr ka ahar bəlan. » ²⁶ Bay geli àđəm nahkay ti, awayay adafaki ti ka ya ti kəzumum dipen akada hini akaba kisəm zum akada hini nahəma, kədəfumiki ana mis ti təsər Bay geli àməta. Akədəfumikioru ana tay duk abivoru ana maŋga gayan a.

²⁷ Nahkay ti maslaŋa ya ti azum dipen ahkay do ni esi zum ge hijiyem ga Bay geli, àjalaki ahâr do ni ti, àgudara zlam a, adaba àmənjaləŋ ka vu ga Bay geli akaba mimiz gayan ni akada zlam masakani. ²⁸ Nahkay zla nahəma, ahâr àđəm ku way way do mäsərkaba majalay ahâr gayan a lala day kwa ti mázum, misi. ²⁹ Adaba maslaŋa ya ti azum, esi, àsərkaba vu ga Bay geli a do ni ti, naŋ naŋani agray ti Melefit mātərađ naŋ. ³⁰ Mis kay e kidin gekuli bu tēbesey do, ndahan njədə afəŋ kà tay bi, ndahan ti ni tāmət ti, azuhva zlam gani nani. ³¹ Tamal ti mäsərkaba majalay ahâr geli a lala ti, amal Melefit àtrađ leli ndo. ³² Bay geli atrađ leli ti, acahi zlam ana leli, adaba awayay ti ka ya ti aməwəl ndam ga *duniya àna seriya ni ti àwəl leli akaba tay ba.

³³ Nahkay bəza ga mmawa goro ni, ka ya ti kacakalumvu ga məzum daf ge Melefit nahəma, jəgum mis dek tinjikaba day. ³⁴ Tamal maslaŋa gani ləwir awər naŋ nahəma,

mázumbiya zlam a magam a day. Do ni ti, ka ya ti kàcalumva ni ti, akəgrum ti Melefit məwəl kuli àna seriya.

Ma ndahan ni ti, nu eninjəa day kwa ti anəslamalakabu tay.

12

Njəda ga magray təwi gərgərani ya Məsuf Njəlatani avi ana mis ni

¹ Bəza ga mmawa goro ni, nihi ti nəzlapaki ka njədə ga magray təwi gərgərani ya *Məsuf Njəlatani avi ana mis ni. Nawayay ti kicəm ma gani lala. ² Serumki ka ya ti lekələm kəbum kəgrum pəra nahəma, kiguma evidi ga pəra nday nana. Pəra nday nani ku tamal təzlapay koksah nəŋgu ni, təbia kuli a zlam magudarani va. ³ Nahkay zla nahəma, nəhi ana kuli vay-vay : Maslaŋa ya ti njədə ga *Məsuf ge Melefit àniviyu ni ti ŋgay Melefit mətikwesla Yezu a ti àđəm do. Ay maslaŋa ya ti adəm : « Yezu Bay geli » ni ti, maslaŋa nani àđəm nahkay ni ti àna njədə ga Məsuf Njəlatani ededin.

⁴ Njədə ga magray təwi ya Məsuf Njəlatani avi ana mis ni ti təbu gərgəri kay, ay Məsuf Njəlatani gani ti bəlan. ⁵ Təwi ya ti Bay geli avi ana mis ga magrani ni ti təbu gərgəri kay, ay Bay geli gani ti bəlan. ⁶ Divi ya Melefit avi ana mis ga magray təwi ni ti təbu gərgəri kay, ay Melefit gani ti bəlan : agray ti mis dek təgray təwi gani nani dek ti naŋ. ⁷ Nahkay Melefit adafaki njədə ga Məsuf Njəlatani gayan a manjəhad ga ku way way do geli bu dek. Agray nahkay ti ga məjənavani àna naŋ e kidin geli bu. ⁸ Ana mis ndahan nahəma, Məsuf Njəlatani avi njədə ana tay ti təsər majalay ahâr sulumani ge Melefit ti təhəŋgri ana mis, təjənaki tay àna naŋ. Ana mis ndahan ti Məsuf gani bəlanani ni avi njədə ana tay ti təsər ere ye ti Melefit awayay ni ti təhəŋgri

ana mis. ⁹ Ana mis ndahan ti Məsuf gani bəlanani ni avi njəda ana tay ti təfəki ahər ke Melefit tətam mis ndahan. Ana mis ndahan ti Məsuf gani bəlanani ni avi njəda ana tay ti tãhəngaraba mis a arməwər ba. ¹⁰ Ana mis ndahan ti avi njəda ana tay ti tãgray zlam ya mis tıpi day-day ndo ni. Ana mis ndahan ti avi njəda ana tay ti tãhəngri pakama ge Melefit ana mis. Ana mis ndahan ti avi njəda ana tay ti tãsərkaba Məsuf ge Melefit a nday ata məsuf magədavana. Ana mis ndahan ti avi njəda ana tay ti tãzlapay ma həma gərgərani ya nday ndayani təsər do ni. Ana mis ndahan ti ni avi njəda ana tay ti tãhəngaraba ma həma gərgərani ya nday ndayani təsər do na ni. ¹¹ Təwi gani nani gərgərani ni dek ti Məsuf bəlanani gani nani agray. Avi njəda gərgərani ana ku way way do akada gayan ya awayay ni.

Leli dek miğia akada vu a bəlan

¹² Məzum mazavu ga vu ge mis. Vu ge mis ti bəlan, ay ti zlam gərgəri kay təfə. Ku zlam gərgəri kay təfə nəngu ni, vu ni ti bəlan. *Krist day nanə nahkay. ¹³ Nədəm nahkay ti adaba leli dek ku ndam *Zude, ku nday ya ndam Zude do ni, ku evidi, ku nday ya ti evidi do ni, leli dek Melefit abara leli ana Məsuf bəlanana, miğia akada vu a bəlan. Avia Məsuf gayan bəlanani na ana leli a : Məsuf gani nani ti akada ga yam ya təcəhiaya ana mis a ti esi bira ni.

¹⁴ Nahkay zla ti zlam ya təfə kà vu ge mis ni ti bəlan do ; nday kay. ¹⁵ Bi asak adəm : « Nu ahar do, nahkay nu nəfə kà vu bi. » Ku tamal adəma nahkay nəngu ni, nanə fə kà vu ni va bi aw ? ¹⁶ Ahkay do ni bi slimi adəm : « Nu eri do, nahkay nu nəfə kà vu bi. » Ku tamal adəma nahkay nəngu ni, nanə fə kà vu ni va bi aw ? ¹⁷ Tamal

mis vu gayan ni dek eri, zlam ndahan təfə bi ti, eci slimi ti ana mam ? Ahkay do ni bi tamal vu gayan ni dek slimi ti, ezə zlam ti ana mam ? ¹⁸ Ay ti Melefit àgraya vu ge mis a nahkay ndo. Àgraya mis a ti, zlam təfə gərgəri kay, abafə tay kà vu ni bəlan ana bəlan ka mawayay gayan. ¹⁹ Tamal zlam ya təfə kà vu ni dek zlam bəlan, nday gərgəri do nahəma, vu ni abumba waw ? ²⁰ Ay ti Melefit àgraya mis a nahkay ndo. Àgraya vu na ti zlam təfə gərgəri kay, vu ni bəlan.

²¹ Bi eri ahi ana ahar : « Nawayay kur do » ni ti, esliki məhiani tata waw ? Ahər day bi ahi ana asak : « Nawayay kur do » ni ti, esliki məhiani tata waw ? Aha ! Tisliki mədəmani do ; ²² zlam təfə kà vu ya mis tədəm njəda təfə kà tay bi ni, ay zlam nday nani ti tagray təwi dal-dal. Tamal təhəlfə tay kà vu na ti vu ni àgray təwi do. ²³ Ay zlam ndahan təfə kà vu ya mədəm tislə arəna ndo ni, zlam nday nani ti məfi ahər ana tay tətama zlam ndahan na. Zlam ndahan təfə kà vu ya mədəm mis tıpi ba asay mimili ni, manəh tay ana zlam sulumani. ²⁴ Zlam ndahan təfə kà vu ya mədəm mis tıpi ni ; məbəki zlam sulumani ka tay do. Nahkay Melefit àgraya vu ge mis a nahəma, awayay afi ahər ana zlam ya mədəm tislə arəna ndo ni atama zlam ndahan na. ²⁵ Àgra nahkay ti, awayay ti vu ge mis əsevə ba, awayay ti zlam ya təfə kà vu ni dek tãgray təwi ka ahar bəlan, tãjənavu e kidin gatay bu. ²⁶ Nahkay tamal zlam bəlan ya afə kà vu ni acakay daliya ti zlam ndahan ni dek təcakay daliya daya. Tamal tazləbay zlam bəlan ya afə kà vu ni ti zlam ndahan ni dek təmərvu daya.

²⁷ Lekələm zla ti, lekələm dek vu ge Krist. Nahkay ku way way do gekəli dek afə kə Krist akada

ga zlam ya tãfəŋ kà vu ge mis ni. ²⁸ Nahkay e kidiŋ ga ndam ge Krist ya *təcakalavu ni bu nahəma, Melefít àbəhad' enjenjeni ti ndam *asak. Ye cə ti ndam ya təhəŋgri pakama ge Melefít ana mis ni, ya mahkər gani ndam ya ti təcəhi zlam ana mis ni. Mək àbəhad' ndam ya tagray zlam ya mis ti pi day-day ndo ni, ndam ya ti tahəŋgaraba mis a arməwər ba ni, ndam ya ti təcənay mis ni, ndam ya ti təcəfiki divi ana mis ni akaba ndam ya ti təcəlapay ma həma gərgərani ya ti nday ndayani təsər do ni. ²⁹ Melefít àbəhad' mis ni dek ti ndam asak aw? Mis ni dek ti nday ndam ya ti təcəhəŋgri pakama ge Melefít ana mis ni aw? Mis ni dek ti nday ndam macahi zlam ana mis aw? Mis ni dek ti nday ndam ya ti tagray zlam ya ti mis ti pi day-day ndo ni aw? ³⁰ Mis ni dek ti nday ndam mahəŋgaraba mis a arməwər ba waw? Mis ni dek ti nday ndam ya ti təcəlapay ma həma gərgərani ya nday ndayani təsər do ni aw? Mis ni dek ti nday ndam mahəŋgaraba ma həma gərgərani ya nday ndayani təsər do na ni aw? Aha, nahkay do! ³¹ Ay ti njədə ga *Məsuf Njələtani ya avi ana mis ni ti ndahaŋ gədəkani tətəm ndahaŋ. Nahkay ti hindəm nday nani kay.

Nihi nahəma, nədəfiki divi nahaŋ ana kəli. Divi nani ti sulumani daldal, àtam ndahaŋ ni dek.

13

Mawayavani ti àtam zlam ndahaŋ dek

¹ Ku nəzlapay ma həma gərgərani ya nəsər do ni, ku ma həma ge mis ku ma ga *məslər ge Melefít nəŋgu ni, tamal nəwayay mis do nahəma, nahənday akada ga ara ahkay do ni akada ga goŋgoŋu ya təsi aday ana tay, tahənday ni ciliŋ. ² Ku nəhəŋgri ma ge Melefít ana mis, ku nəsəra zlam a dek, ku nəsəra zlam maŋgahani ge Melefít na dek,

ku nəfəkia ahər ke Melefít a daldal àtama mis ndahaŋ a, nahkay nisliki məhiani ana həma tāsłəkaba a məlaŋ gatay ni ba mək tasłəkaba edediŋ a nəŋgu ni, tamal ti nəwayay mis do nahəma, nisli araja do. ³ Ku nidiaba zlam goro a dek ana ndam talaga, ku nəgəskabu ti mis təcəviyek nu adaba nəfəkia ahər ka Yezu a nəŋgu ni, tamal nəwayay mis do nahəma, nəŋgətiki araja do.

⁴ Maslaŋa ya ti awayay mis ni ti anjəhad' ahəmamam? Maslaŋa gani nani ti ebesi ana mis, agri sulum ana mis, àgraləŋ solu kə mis do, eji zlabay do, əzay ahər gayaŋ naŋ gədəkani do. ⁵ Àgray zlam ge mimili do, əwayi zlam ana huđ gayaŋ ciliŋ do, əzum bəruv weceweci do, àgəs zlam ya mis tagudari ni a bəruv vu do. ⁶ Maslaŋa gani nani ti zlam ge mis ya təgudar ni əsi bi; amərvu əna zlam jireni ge mis ya tagray ni, ⁷ ambərfəŋa zlam ya mis təgri na dek kà tay a, agəskabu pakama ge mis, awayay ti zlam ge mis ya tagray ni dek mələ kigeni, àmbrəŋ mawayay mis day-day do.

⁸ Maslaŋa ya awayay mis nahəma, mawayay mis gayaŋ ni əndav day-day do. Pakama ge Melefít ya təcəm əna njədə ga Məsuf gayaŋ ni ti, a vad nahaŋ atəmbərəŋ, atəhəŋgri ana mis va do. Ma həma gərgərani ya mis təcəlapay tay əna njədə ga *Məsuf Njələtani, təsər tay do ni ti, a vad nahaŋ atəmbərəŋ tay, atəcəlapay tay va do. Məsər zlam ge mis ya təsər əna njədə ga Məsuf Njələtani ni ti, a vad nahaŋ Məsuf Njələtani aməvi njədə gani ana tay va do. ⁹ Zlam nday nani atagravu nahkay ti, adaba nihi ti ere ya məsər ni ti məsəraba dek faŋ ndo, àhəcikivu ana leli; pakama ge Melefít ya məhəŋgri ana mis əna njədə ga Məsuf gayaŋ ni ti mədəmaba dek faŋ ndo, àhəcikivu ana leli. ¹⁰ Ay ka ya ti Melefít emendeveřiŋa təwi gayaŋ a ni ti,

ere ye ti ahəci leli ni ti amələbi va bi.

¹¹ Nədəm nahəma, ka ya ti nu a wur bu ni ti nəzlapay akada ga bəza ni, nəjalay ahər akada ga bəza ni, nədəgəzl zlam akada ga bəza ni. Ay ka ya ti nigia gədakana ni ti, nəmbrəna zlam ga bəza ya tagray na, nəgray va do. ¹² Nahkay day, nihi ti mipi Melefit lala do, akada geli ya mipi vu geli a kutrum magədavani bu mipi lala do ni : ka fat gani nani ti emipivu akaba Melefit e eri vu e eri vu lala. Nihi ti nəsər Melefit lala fañ do, ay ka fat nani ti anəsər nañ lala akada gayanñ ya əsəra nu a ni.

¹³ Nihi ti zlam mahkər təbu kanğaya : məfəki ahər geli ya məfəki ke Melefit ni, məsər zlam geli ya məsər Melefit amagray zlam dek sulumani ni, akaba mawayavani geli ya mawayumvu ni. Ay e kidinğ ga zlam mahkərani nday nani bu ni ti, ere ye ti atam ndahanñ ni ti mawayavani geli ya mawayumvu ni.

14

Njəda ga Məsuf Njəlatani ya avi ana mis ni

¹ Nahkay zla nahəma, zum njəda gekəli ti kawayum mis. Hindəm njəda ga *Məsuf Njəlatani ya avi ana mis ni kay. Ahar gədakani hindəm njəda ga məhəngri ma ge Melefit ana mis. ² Adaba mam, maslaña ya ti azlapay ma həma gərgərani ya nañ nañani day əsər do ni ti, əzlapi ana mis do, azlapi ti ana Melefit cilinğ. Nahkay ti maslaña ye eci ma gayanñ ni əbi ; maslaña nani adəm pakama *mangəhani ge Melefit əna njəda ga Məsuf Njəlatani cilinğ. ³ Ay maslaña ya ti ahəngri ma ge Melefit ana mis ni ti əhi ana Melefit do, əhi ana mis əna ma həma gatay. Nahkay ma ya əhi ana tay ni avi njəda ana tay, əjənaki tay, azoru tay kama e divi ge Melefit vu. ⁴ Maslaña ya ti azlapay ma həma

gərgərani ya nañ nañani day əsər do ni ti azoru ahər gayanñ kama e divi ge Melefit vu cilinğ. Ay maslaña ya ahəngri ma ge Melefit ana ndam ga Yezu əna ma həma gatay ni ti ma gayanñ azoru tay dek kama e divi ge Melefit vu.

⁵ Nu nawayay ti lekələm dek kəzlapum ma həma gərgərani ya ti lekələm lekələmeni day kəsərum do ni, ay ti nawayay ahar gədakani ti kəhəngri ma ge Melefit ana mis. Maslaña ya ti ahəngri ma ge Melefit ana mis ni ti atama maslaña ya ti azlapay ma həma gərgərani ya nañ nañani day əsər do na, ahkay do ni si ahəngriaba ma həma ya azlapay ni ana tay a kwa. Tamal ahəngriaba ana tay a nahəma, ma gayanñ ni azoru ndam ga Yezu kama kama e divi ga Yezu vu. ⁶ Nihi nahəma, bəza ga mmawa goro ni, bi nakoru afa gekəli, nəhi ma ana kəli əna ma həma gərgərani ya leli dek məsər do ni ti, ma goro gani əjənaki kəli ti ahəmamam ? Ahər adəm nakoru afa gekəli ti nañgəhadı pakama mangəhani ge Melefit ana kəli, nədəfiki məsər zlam ana kəli, nəhəngri ma ge Melefit ana kəli, ahkay do ni nəcahi zlam ana kəli. Tamal nəgra nahkay day kwa ti nəjənaki kəli a do aw ?

⁷ Məzum mazavu ga zlam ge mereki, bi slelim, bi tində. Zlam nday nani ti təhənday ka ahər gatay do. Nahkay tamal kəsər miveni lala do ni ti, ku kivi slelim, ku tində nəngü ni mis təsərkaba ge mereki weley do. ⁸ Nahkay day tamal kəsər mivi slimi cicek do ni ti, mis atəslamalavu, atədəm hini cicek ga kadvu ti ahəmamam ? ⁹ Lekələm day nahkay : ka ya ti kazlapum ma həma ya lekələm lekələmeni kəsərum do, mis ndahanñ day təsər do ni ti mis etici ma gekəli ya kədəmum ni ti ahəmamam ? Ma gekəli ni ma masakani. ¹⁰ Ma həma təbu kay a duniya bu, ku ma həma weley weley do dek ndam ga həma

gani tici. ¹¹ Ay tamal nəsər ma həma ga maslaŋa ya ti azlapu ni do ni ti nu nigia zal zuh melaŋ gayan a, naŋ day ėgia zal zuh melaŋ goro a. ¹² Nəhi ana kəli nahəma, ėgia ki-hindəm njəda ga Məsuf Njəlatani ya avi ana mis ni kay ti, hindəm ahar gədəkani ti njəda gani ya təzoru ndam ga Yezu kama e divi gayan vu ni.

¹³ Nahkay maslaŋa ya ti azlapay ma həma ya naŋ naŋani day əsər do ni ti mähəŋgalay Melefit ti mähvi njəda ga mähəŋgriaba ma gayan ya adəmaya ni ana mis a. ¹⁴ Tamal nahəŋgalay Melefit əna ma həma ya nu nuani day nəsər do ni ti məbərıv goro amər əna zlam ya nahəŋgalay ni, ay ka ya ti nahəŋgalay nahkay ni ti zlam goro ya nəjalay ni əbi. ¹⁵ Nahkay nagray ahəmamam ? Anahəŋgalay naŋ ti əna ma həma ya nu nuani day nəsər do, Məsuf Njəlatani avu njəda gani ni, ay anagray nahkay ciliŋ do : anahəŋgalay naŋ əna ma həma goro, anəjalaki ahər daya. Nahkay day enidi limis ti əna ma həma ya nu nuani day nəsər do, Məsuf Njəlatani avu njəda gani ni, ay anagray nahkay ciliŋ do : enidi limis əna ma həma goro, anəjalaki ahər daya. ¹⁶ Nədəm nahkay ti kamam ? Nədəm nahkay ti, tamal kəgri səsı ana Melefit əna ma həma ya nak nakani day kəsər do, Məsuf Njəlatani avuk njəda gani ni, mək bi maslaŋa nahaŋ əhurkiviya ke kəli ge mici ere ye ti kədəmum na ti, maslaŋa gani nani esliki mədəmani « Aya nahkay » aw ? Əsliki mədəmani do, adaba ėci pakama gayak ya kədəm ni ndo. ¹⁷ Nak nakani ti kəbu kəgri səsı ana Melefit lala, ay maslaŋa nani ti ma gayak ya kədəm ni əzoru naŋ kama e divi ge Melefit vu do.

¹⁸ Nu ti nəgri səsı ana Melefit dal-dal, adaba nəzlapay ma həma

gərgərani ya nu nuani day nəsər do ni nətama kəli a dek. ¹⁹ Ay ka ya ti ndam ga Yezu təkakalava nahəma, hojo nədəmaya ma zlam əna ma həma goro ya nəjalaki ahər na ga macahi zlam ana mis ndahaŋ, ere gani nədəmaya ma dəbu ehimeya əna ma həma ya nu nuani day nəsər do ni.

²⁰ Bəza ga mmawa goro ni, nawayay ti kəjalumki ahər ka zlam nday ndani akada ge mis gədəkani ni. Əki ka zlam magədəvani ti nawayay ti kəjalumki ahər akada ga bəza ci6-ci6eni ya təsər magudar zlam do ni. Ay əki ka zlam ndahaŋ nahəma, nawayay ti kəjalumki ahər akada ge mis gədəkani ni. ²¹ Əbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi :

« Bay Melefit adəm : “Anəhi ma ana nday hini.

Ma gani nani ti ndam mirkwi atəhi ana tay əna ma həma nahaŋ.

Ay ku tamal nagray nahkay nəŋgu ni atəgəskabu ma goro ni do.” * »

²² Nahkay ti ma həma ya mis təsər do ni adəfiki zlam ti ana ndam ya təfəki ahər ke Melefit ni do, adəfiki ti ana ndam ya təfəki ahər ke Melefit do ni sawaŋ. Ma ge Melefit ya təhəŋgri ana mis ni əjənaki ndam ya təfəki ahər ke Melefit do ni do, əjənaki ti ndam ya təfəki ahər ke Melefit ni sawaŋ.

²³ Nahkay ka ya ti lekələm ndam ga Yezu kəkakalumva dek ka melaŋ bəlaŋana nahəma, bi lekələm dek kazlapum ma həma gərgərani ya lekələm lekələmani day kəsərıv do ni, mək ndam ndahaŋ təhərkiyaya ke kəli a. Ndam nday nani ti bi tawayay tici ere ye ti kədəmum ni ahkay do ni bi təfəki ahər ke Melefit ndo. Ma gekəli ya kədəmum ni ti etici aw ? Etici do ! Nahkay atəhi ana kəli lekələm ndam seteni do aw ? ²⁴ Ay

* 14:21 Izayi 28.11-12.

bi lekulum dek kəbum kəhəngrumi ma ge Melefit ana mis ti, mək maslaŋa nahaŋ àhurkiviya ke kəli a. Maslaŋa gani nani ti bi àfəki ahàr ke Melefit do ahkay do ni bi awayay eci ere ye ti kədəmmum ni. Emicia ma gekəli ya kədəmmum na dek ti, aməsər naŋ bay magudar zlam, Melefit aməgəs naŋ àna seriya. ²⁵ Eslini ere ya a məbərurv gayaŋ bu ni dek aməŋgazlavaya ka dala. Nahkay ti amazəbay Melefit, aməhəngrioru ahàr a had meleher ndibani a had, aməhi ana kəli Melefit naŋ àbu e kidiŋ gekəli bu edediŋ.

Ka ya ti kacakalumvu ni ti grum zlam kigeni

²⁶ Bəza ga mmawa goro ni, nəhi mam ana kəli mam? Ka ya ti kacakalumvu ni ti ku way way do *Məsuf Njəlatani avi njəda ga magray zlam: maslaŋa nahaŋ bi edi limis, maslaŋa nahaŋ bi acəhi zlam ana mis, maslaŋa nahaŋ bi azlapi pakama *maŋgahani ge Melefit àna mis, maslaŋa nahaŋ bi azlapay ma həma ya naŋ naŋani day əsər do ni, maslaŋa nahaŋ bi ahəŋgaraba ma həma ya naŋ naŋani day əsər do ni. Ay ere ye ti kəgrum ni dek ti ahàr àdəm azoru mis kama e divi ge Melefit vu kwa. ²⁷ Tamal mis təzlapay ma həma gərgərani ya nday ndayani day təsər do ni ti təzlapay bəlaŋ àna bəlaŋ. Mis cə, mahkər təzlapay ciliŋ, àtamkia ba. Ahàr àdəm mis nahaŋ day ahəŋgaraba pakama gana kwa. ²⁸ Ay tamal maslaŋa àbi ga mahəŋgarabana bi ti, ahàr àdəm maslaŋa ya ti awayay azlapay ni əzlapay e kidiŋ ge mis macakalavani ni bu ba. Ahàr àdəm məzłapi ana ahàr gayaŋ gayaŋani akaba ana Melefit ciliŋ. ²⁹ Ndam ya ti Məsuf Njəlatani avi njəda ana tay ga məhəngri pakama ge Melefit ana mis nahəma, mis cə, mahkər təzlapay ciliŋ: mis ndahaŋ ni ti təbi

slimi, ma gatay ni kigeni tək kigeni do waw. ³⁰ Tamal mis àbu ahəngri ma ge Melefit ana mis, mək Melefit àvia ma nahaŋ a ana mis nahaŋ ya naŋ àbu manjəhadani digəsa na ti, ahàr àdəm maslaŋa ya ti naŋ àbu azlapay ni mələkakaba day. ³¹ Lekulum dek kəhəngrumi ma ge Melefit ana mis tata, ay ti kədəmmum bəlaŋ àna bəlaŋ kwa. Ahàr àdəm pakama gekəli ya kədəmmum ni ti mis dek təsər zlam àna naŋ, mis dek təŋgət njəda àna naŋ. ³² Njəda ya Məsuf Njəlatani avi ana mis ga məhəngri pakama ge Melefit ana mis ni ti, mis ya təbu àna njəda gani nani ti tisliki məzłapani àna naŋ ka mawayay gatay tata. ³³ Adaba mam, Melefit awayay ti mis təgray zlam kwaŋa kwaŋa ba. Naŋ awayay ti mis təgray zlam kigeni, ti tənəhadkəbu àna sulumani.

Nawayay ti kəgrum akada ga ndam ga Yezu ya *təcakalavu a kəsa ndahaŋ bu dek ni. ³⁴ Nahkay ka ya ti kacakalumvu nahəma, ahàr àdəm wəl təzlapay ba. Təvi divi ana tay ga məzłapani ba. Ahàr àdəm təhəngrioru ahàr a had ana zawal, akada ge Melefit ya àdəm a Wakita gayaŋ bu ni. ³⁵ Tamal tawayay təsər zlam ti, tōru tihindifiŋa kə zawal gatay a magam a. Adaba wal azlapay e kidiŋ ge mis macakalavani bu ni ti àbəlay do timey.

³⁶ Nədəm nahəma, pakama ge Melefit ànjəki enji ti afa gekəli aw? Ahkay do ni Melefit àhi pakama gayaŋ ti ana kəli ciliŋ aw? ³⁷ Mis ndahaŋ e kidiŋ gekəli bu tədəm nday təbu àna njəda ga Məsuf Njəlatani, tədəm tisliki məhəngri pakama ge Melefit ana mis. Tamal mis àdəm nahkay ti ahàr àdəm aḡəskabu pakama goro ya nəbiki ana kəli ni ti divi ga Bay geli ya àvi ana kəli ni. ³⁸ Maslaŋa ya ti aḡəskabu pakama hini do ni ti Meləfit day aḡəskabu naŋ do bilegeni.

³⁹ Nahkay zla nahəma, bəza ga mmawa goro ni, hindəm njəda ga Məsuf Njəlatani ga məhəngri pakama ge Melefit ana mis. Hindəm njəda gani nani kay. Kəcumfəna mis ga mazlapay ma həma gərgərani ya nday ndayani day təsər do na ba. ⁴⁰ Ay zlam ya kəgrum ni dek ti kəgrum kwaŋa kwaŋa ba, grum ti əna divi gani.

15

Yezu Krist àməta mək àngaba e kisim ba ededīŋ a

¹ Bəza ga mmawa goro ni, nawayay nəhəngri eri ana *Ma Məweni Sulumani ya nəhi ana kuli ahaslani ni. Lekuləm kəgəsunkabá ma na, kəbum kəgrum təwi əna naŋ, kəmbərəjum do. ² Ma Məweni Sulumani ya nəhi ana kuli ni ti Melefit ahəngay kuli əna naŋ. Ay tamal kəmbərəjuma pakama ya nəhi ana kuli na ti, məfəki ahər gekuli ka Yezu ni ègia zlam masakana.

³ Pakama ya təhu enjenjeni, nu day nəhi ana kuli ni ti nahkay hi: *Krist ti àmət azuhva zlam magudarani geli. Ere gani àgravu ti akada ya əbu məbəkiani kwa ahaslani a Wakita ge Melefit bu ni. ⁴ Əra àməta ti tili, mək a vad ya mahkər gani ti àngaba e kisim ba. Ere gani àgravu akada ya əbu məbəkiani kwa ahaslani a Wakita ge Melefit bu ni. ⁵ Əra àngaba ti àngazlivu ana Piyer, mək àngazlivu ana ndam *asak gayaŋ kru mahar cəeni ni. ⁶ Əra àngazliva ana tay a ti àngazlivu ana bəza ga məŋ geli ndahaŋ macakalavani tətam diŋ diŋ zlam. Kwa kani mis ndahaŋ e kiđiŋ gatay bu ahar gədəkani təbu əna sifa, mis ndahaŋ ti ni təməta. ⁷ Kələŋ gani àngazlivu ana Zek, àngazlivu ana ndam asak gayaŋ dek daya.

⁸ Kələŋ ge mis nday nani dek ti àngazlulu ana nu, nu ya ti akada

ga wur ya ti tiwi kiyi gani ènjiyu ndo ni. ⁹ Nədəm nahkay ti adaba ndam asak ndahaŋ ni dek tətam nu. Nu ti giri-giri àgəski təzalay nu zal asak ga Yezu do, adaba ahaslani nəgria daliya ana ndam ge Melefit a. ¹⁰ Ku tamal nahkay nəngu ni Melefit àgrua sulum gayaŋ a, nigia akada ya ti kəsərurum nu kani na. Melefit àgru sulum gayaŋ ti masakani do, adaba nəgra təwi a àtama ga ndam asak ndahaŋ na dek. Ay nəgray təwi ti əna njəda goro goroani do, nəgray ti əna *sulum ge Melefit ya àgru ni. ¹¹ Ku nu nəhioru Ma Məweni Sulumani ana mis ahkay do ni ndam asak ndahaŋ ni tədəmoru nəngu ni, ma geli ni dek ma bəlanjani. Pakama gani akada ya nəhi ana kuli, lekuləm day kəgəsunkabu ni.

Mis àməta ti aməngaba e kisim ba ededīŋ a

¹² Nahkay ti leli məbu məhi ana mis *Krist àməta mək àngaba e kisim ba. Leli mədəm nahkay ti, mis ndahaŋ e kiđiŋ gekuli bu tədəm mis atəngaba e kisim ba do ni ti ahəmamam? ¹³ Tamal mis atəngaba e kisim ba do ededīŋ ti, akal Krist day àngaba e kisim ba ndo kwa. ¹⁴ Tamal Krist àngaba e kisim ba ndo ededīŋ a ti, akal *Ma Məweni Sulumani ya məhi ana mis ni ma masakani, lekuləm day kəfumki ahər ka Yezu ti masakani. ¹⁵ Tamal nahkay ededīŋ ti, məsəkadiə malfada ana kuli əna slimi ge Melefit a, adaba mədəm Yezu Krist àməta mək Melefit àhəngaraba naŋ a. Ay tamal mis təngaba e kisim ba do ni ti, akal Yezu day Melefit àhəngaraba naŋ a ndo kwa. ¹⁶ Nədəm nahkay ti, tamal mis təngaba e kisim ba do ededīŋ a ti, akal Krist day àngaba ndo kwa. ¹⁷ Tamal Krist àngaba e kisim ba ndo ededīŋ a ti, akal məfəki ahər gekuli ka naŋ ni masakani kwa. Tamal nahkay ti, akal lekuləm

kàbum àna zlam magudarani gekùli kekilenà, Melefit àmbərfəna kè kùli a ndo. ¹⁸ Nahkay ti ndam ya tǎfəki ahàr ke Krist, tǎmət ni ti tǎjia gwəha. ¹⁹ Leli mǎfəki ahàr ke Krist ti mǎhəngay leli, ay tamal ahəngay leli ka ya ti leli mǎbu àna sifa ka dala ni cilin ti, akal mǎsay cicihi matam mis ndahan ni dek.

²⁰ Ay ti Krist àngaba e kisim ba eđedīn a. Àngaba enji ge mis a dek akada ga zlam ya àngazlay eri ni. Àngaba nahkay ti, adafaki ti mis dek atəngaba e kisim ba daya. ²¹ Àgray ti mis dek tǎmət ti mis bəlan, nahkay day àgray ti mis atəngaba e kisim ba ni ti mis bəlan. ²² Nədəm nahəma, leli dek ti bəza ga Adam, nahkay mǎmət akada gayan ni. Nahkay day leli dek aməngaba e kisim ba, aməngət sifa ti azuhva Krist. ²³ Ay ti mis ni dek atəngaba e kisim ni ba ni ti àna sarta gatay. Àngaba enjenjeni akada ga zlam ya àngazlay eri na ti Krist, mək ka ya ti aməngaba ni ti amahəngaraba ndam ya tǎfəkia ahàr a ni ka ahər bəlan. ²⁴ Kəlan gani ti Krist emeyefin kè seteni akaba kà bəbay gatayani akaba kà nday ya ti tǎgur məlan ya agavəla ni dek, aməhəlfəna njəda kà tay a. Amagray nahkay ti egi mandav ga duniya. Eslini ti aməhəngri bay ga Bəjanani Melefit zlam gayan. ²⁵ Nahkay ahàr adəm Krist agur zlam dek ga hayañani, duk abivoru ana sarta ya ti Melefit aməvi njəda ge meyeñeni kà ndam ezir gayan ni dek. ²⁶ Zal ezir ya Melefit emendeveřin mijin nan kəlan ga nday ndahan ni dek ti kisim. ²⁷ Àbu mǎbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : « Melefit àvia njəda ge meyeñeni kà zlam a dek.* » Ku tamal pakama gani nahkay nəngu ni, Melefit ya àvi njəda ge meyeñeni kà zlam ni dek ni ti àkibu bi, adaba Krist àgur nan do. ²⁸ Melefit

àvia njəda ge meyeñin kà zlam na dek ana Wur gayan Krist a ti, Wur ni day aməhəngriuru ahàr a had ana Bəjanani Melefit, nan ya àvi njəda ge meyeñin kà zlam dek ni. Nahkay ti Melefit aməgur zlam dek akaba mis dek, zlam ya àgur do ni ti amələbi.

²⁹ Kəsərum ti mis ndahan tǎbu *tabaray tay a kəla ga ndam ya tǎmət ni vu. Mis nday nani ti tabaray tay ti kamam ? Tamal mis tǎməta ti tǎngaba e kisim ba do eđedīn a ti, tabaray mis ndahan a kəla gatay ya tǎmət ni vu ti kamam ? ³⁰ Tamal mis tǎngaba e kisim ba do eđedīn a ti, leli ndam *asak ni mǎgəskabu ti mis tǎgri daliya ana leli ahəcakiyu ngir-ngir ka mǎmətani kəlavad ti kamam ? ³¹ Bəza ga mmawa goro ni, kəlavad nəgray daliya, nahəcakiyu ngir-ngir ka mǎmətani. Ere ya nəhi ana kùli ni ti jiri eđedīn : adafaki ti, nəbu nəmərvi azuhva kùli adaba kiguma akaba Bay geli Yezu Krist a akada mis bəlanana ni. ³² E Efez ti nəkadva akada ge mis ya ti akadvu akaba zlam ge gili ya tagray cuday na ni. Nəkadkivu ka zlam ga duniya ndo ; tamal nəkadkivu ka zlam ga duniya ti akal azuaya mam ? Tamal mis tǎməta ti tǎngaba e kisim ba do eđedīn a ti, akal hojo mǎzumum zlam zlam geli akaba misəm zlam zlam geli, adaba kama kama ti aməmətum. †

³³ Bəza ga mmawa goro ni, kəgosum ahər gekùli ba : tamal lekùlam mis sulumani mək kasawadumkabu kəlavad akaba ndam cuday ti, lekùlam day kigum cudayani akada gatay ni. ³⁴ Jalum ahàr lala, kəgudarum zlam akada ga ndam seteni ni ba. Nəhi ana kùli nahəma, mis ndahan tǎbu e kidin gekùli bu tǎsər Melefit do. Nəhi ana kùli nahkay ti nawayay ti nəbəki mimili ke kùli.

Ka ya ti aməngaba e kisim ba ni ti

* 15:27 Limis 8.7. † 15:32 Mənjay Izayi 22.13.

vu geli ni amanja ahəmamam ?

³⁵ Bi maslaŋa adəm ahkado : « Mis əməta ti amanğaba e kisim ba ti ahəmamam ? Ka ya ti atanğaba ti vu gatay ni atanja ahəmamam ? »
³⁶ Nak gani va kihindi nahkay ni ti nak moru do aw ? Kizligia hilfi ga zlam gayak a ti vu gani ezi day kwa ti eri gani ni afətaya do aw ?
³⁷ Hilfi ga zlam ya kizligi nani ti aday gani ya adək ni do. Kizligi ti wur gani cilin ; bi kizligi bəza ga *alkama ahkay do ni bəza ga zlam ndahaŋ ni.
³⁸ Kizligia nahkay ti Melefit afətaya naŋ a, adək aday gani. Nahkay aday nani amanjəhad akada ge Melefit ya awayay ni. Wur ga zlam weley weley do dek Melefit afətaya ti, aday gani gərgəri akaba aday ga zlam ndahaŋ ya təfətaya ni dek.

³⁹ Zlam ndahaŋ ya əna sifa ni day nahkay : ku zlam əna sifa weley weley do dek ti, vu gani gərgəri akaba vu ga zlam əna sifa ndahaŋ ni dek. Nahkay ti mis hihirikeni, zlam ya əna asak fadani ni, edidin akaba kilif ti vu gatayani dek gərgəri.

⁴⁰ Zlam təbu a huđ melefit bu akada ya təbu ka had ni. Ay mazavu ga zlam ya a huđ melefit bu ni gərgəri akaba mazavu ga zlam ya ka had ni, mazavu ga zlam ya ka had ni day gərgəri akaba mazavu ga zlam ya a huđ melefit bu ni.
⁴¹ Nahkay day fat, kiya akaba boŋgur təsladay gərgəri. Ku boŋgur e kidin gatay gatayani bu day təsladay gərgəri.

⁴² Ka ya ti mis atanğaba e kisim ba ni day amagravu nahkay. Nədəm nahəma, tilia mis a ti emiziviyu e evid vu, ay ka ya ti amanğaba e kisim ba ni ti, əna vu məweni ya əzi do ni.
⁴³ Tili mis ti vu gayan ni zlam masakani, ay ka ya ti amanğaba e kisim ba nahəma, vu gayan ni əbəlaj, egi eri. Tili mis ti vu gayan ni njədə əfəŋ bi, ay ka ya

ti amanğaba e kisim ba nahəma, vu gayan ni njədə əfəŋ dal-dal.
⁴⁴ Tili mis ti vu gayan ni zlam ga duniya, ay ka ya ti amanğaba e kisim ba ni ti vu gayan ni *Məsuf Njəlatani aməvi. Vu təbu gərgəri cə : məsəra vu ga duniya əbu ; nahkay ahər ədəm məsər vu ya Məsuf Njəlatani avi ana mis ni day əbu.
⁴⁵ Əbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu : « Adam mis ye enjenjeni ni ti vu gayan ni ga duniya, Melefit əvia sifa. † » Adam ya əra kələŋ a ni ti naŋ *Krist ; avi sifa məweni ana mis əna njədə ga Məsuf gayan.
⁴⁶ Nahkay vu ge mis ye enji ni ti nani ya Məsuf Njəlatani avi ni do, nani vu ga duniya. Vu ya ti Məsuf Njəlatani avi ni ti ara kələŋ ga vu ga duniya na.
⁴⁷ Mis ye enjenjeni ni ti ga duniya, Melefit əgraya naŋ əna had a. Mis ya kələŋ ni ti əsləkabiya e melefit ba.
⁴⁸ Nahkay zla nahəma, ndam ga *duniya ti nday akada ga bay ya ti Melefit əgraya naŋ əna had ga duniya ni. Nday ya ti a huđ melefit bu ni ti ni nday akada Bay ya əsləkabiya a huđ Melefit bu ni.
⁴⁹ Nahkay day, nihi ti leli dek akada bay ya Melefit əgraya naŋ əna had ga duniya ni. Ay kama ti leli dek amanja akada ga Bay ya əsləkabiya a huđ melefit bu ni.

⁵⁰ Bəza ga mmawa goro ni, nəhi ana kəli nahəma, mis əsliki məhuriyani a *Məgur ge Melefit vu əna aslu ga vu ga duniya ni do, adaba zlam ya ezi ni tənəhadkəbu akaba zlam ya əzi day-day do ni koksah.

⁵¹ Cəm day, nawayay nəhi ma manğahani ya Melefit əhu ni ana kəli : mis ndahaŋ e kidin geli bu atəmət do, ay leli ya məbu əna sifa ni akaba ndam geli ya təməta ni, leli dek Melefit aməmbat vu geli ni nahaŋ.
⁵² Ka sarta gani nani ti etivi mezlelim, kələŋ gani etivi va do, mək Melefit aməmbat

leli dek. Aməmbat leli ti ke we-ceweceni aməpəski do, akada ge mis ya ekiđicey eri kiđic ni. Ka ya ti tivya mezlelim na ti nday ya təmət ni atanğaba e kisim ba ana vu ya ezi day-day va do na ; leli ya məbu ana sifa ni day Melefit aməmbat vu geli ni emizi day-day do. ⁵³ Nahkay ti ahər ədəm vu ya ezi ni egi vu ya ti ezi day-day do ni, mis ya amət ni egi mis ya ti amət day-day do ni kwa. ⁵⁴ Ka ya ti vu ya ezi ni egi vu ya ti ezi day-day do na, mis ya amət ni egi mis ya ti amət day-day do na ti, pakama ya əbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu ni amagravu. Pakama gani nani nahkay hi :

« Kisim əbi va bi, Melefit ejiņa naŋ a. §

⁵⁵ Kisim nak hi ti njəda gayak əbi ga mabazl mis va bi zla, zlam ahar gayak ya kəgri daliya ana mis ana naŋ ti təmət ni ti əbi va bi zla.* »

⁵⁶ Zlam ahar ge kisim ya abazl mis ana naŋ ni ti zlam magudarani gatay. Zlam ya avi njəda ana zlam magudarani ge mis ti təmət ana naŋ ni ti, Melefit ana *Divi gayaŋ ya Məwiz əbək ni ədəm maslaŋa ya agudar zlam ni si amət kwa ni. ⁵⁷ Ay leli ti mēyefiņa kə kisim azuhva təwi ga Bay geli Yezu Krist ya agray na. Məgrumi səsi ana Melefit dal-dal azuhva nani !

⁵⁸ Bəza ga mmawa goro ni, nawayay kəli. Nəhi ana kəli nahəma, zum njəda, kəmətəbum ba, grumoru təwi ga Bay geli kəlavad, kəmbrəjum ba. Grum nahkay adaba kəsəruma ere ye ti kəgrumi ana Bay geli ni ti masakani do, akəŋgətum zlam azuhva nani palam.

16

Sinğu ya tajamkabu ga məjənaki ndam ge Melefit ya a Zerəzalem ni

¹ Nihi ti nəhi ma ana kəli əki ka sinğu ya kajamumi ana ndam ge Melefit ya a kəsa ndahaŋ bu ni. Nədəm nahəma, ahər ədəm kəgrum akada ya nəhi ana ndam ga Yezu ya *təcakalavu ka had Galasi təgray ni. ² Nahkay kəla vad ga ladi ti ahər ədəm ku way way do sinğu ya aŋgət ni mādafəŋa ; adafəŋa ti mäfəkad sinğu gani a magam afa gani tera. Tamal kəgruma nahkay ti, ka ya ti eninjəa ni ti anəhi ana kəli jamum va do, anədi ahər ana sinğu məjamvani əndava. ³ Dumaba mis ga məhəloru sinğu gani a Zerəzalem a daya. Eninjəa afa gekəli a ti anəbiki wakita ana ndam Zerəzalem ga mədəfiki ndam gekəli ya kədumaba ni ana tay, mək anəsləruru nday gani nani, atəhəloru sinğu ni akaba wakita ni eslini. ⁴ Tamal ti agəski nu nuani day nakoru a Zerəzalem ti amorukaboru akaba tay ka ahar bəlaŋ.

Sawaday ga Pol ya ama-sawadoru ni

⁵ Anoru afa gekəli, ay wudaka nakoru nahəma, nawayay nəmənjiyu ndam geli ya təbu ka had Mesədəweŋ ni day. Ka ya ti anasləka e Mesədəweŋ a ni ti ⁶ anoru afa gekəli cə nəpəsiyu gəzit, cə anəzumiyu ahar kusi afa gekəli ti nəsrkaba faŋ do. Tamal nōru nəpəsa afa gekəli a nahkay ti, ka ya ti anasləka ni ti akəjənumki nu ana zlam ga moroni ana naŋ kama. ⁷ Eninjəa afa gekəli a sak bəlaŋ ti nəwayay moru masləkana huya do. Tamal Melefit əvua divi a ti anəpəsiyu dal-dal.

⁸ Ay ku tamal anoru nəŋgu ni, nihi ni ti nawayay manjəhadani ahalay e Efez duk abivoru ana vad ga wuməri ge *Pəntikwet, ⁹ adaba ahalay ti Melefit əvua divi sulumana ga magray təwi gədəkana ; ndam ezir goro təbu kay daya.

¹⁰ Tamal Timote ènjua afa gekuli a nahama, gəsumkabá nan a lala, ti ahàr àhəli ba. Nan day nan àbu agri tawi ana Bay geli akada goro ni, ¹¹ nahkay ti maslanja ànjak nan ba. Jənumki nan ti mīcikbiyu afa gekuli, m̄ara afa goro àna sulumana, adaba nu nəbu najəgay nan, najəgay bəza ga mən geli ndahan ni daya.

¹² Nihi ti nəzlapaki ka Apolos wur ga mən geli ni. Sak ehimeya nəhia ma ga moroni afa gekuli a akaba bəza ga mən geli ndahan na, ay nihi ti àcuhway moroni fan do ferera. Apolos aməngəta ahar a day kwa ti amoru.

Pol endeveriŋ pakama gayan

¹³ Nədəm nahəma, njəhadum eri, funki ahàr ka Yezu lala, kəmbərənum ba, aŋgwaz àwər kuli ba, kumva njan-njan. ¹⁴ Ere ye ti kəgrum ni dek ti grum àna mawayavani.

¹⁵ Kəsəruma Istefanas akaba ndam ga ahay gayan a; təfəki ahàr ka Yezu enjenjeni ka had Eseyi ni ti nday. Nday gani tagray tawi ga mənəni ndam ge Melefit kəlavad. Nahkay zla nahəma, bəza ga mmawa goro ni, nahəngalay kuli ¹⁶ ti kīcəmiki ma ana mis akada nday nani. Cəmiki ma ana ndam ya təbu tagrakabu tawi akaba tay, təmbərən do ni dek daya.

¹⁷ Nu nəbu nəmərnu dal-dal, adaba Istefanas, Fertinetus akaba Eseyikus t̄ara, nday təbu akaba nu. Nday təbu akaba nu ti kala lekələm dek kəbum akaba nu. ¹⁸ Nday gani t̄əhəngriva məbərnuv a, t̄əhəngriva ana kuli a daya. Nahkay ti səruma mis akada nday hini ti t̄isliə mis a, zləbum tay.

¹⁹ Ndam ga Yezu ya *təcakalavu a kəsa gərgərani bu ya ka had Azi ni t̄əgria sa ana kuli a. Ata Ekiles nday ata Prisil akaba ndam ge Krist ya *təcakalavu a ahay bu afa gatay ni t̄əgria sa ana kuli a dal-dal àna slimi

ga Bay geli a. ²⁰ Bəza ga mən geli ya ahalay ni dek t̄əgria sa ana kuli a.

Grumvu sa e kidin gekuli bu lala, akada ga ndam ge Melefit ya tagravu sa ni.

²¹ Nu Pol nəgri sa ana kuli bilegeni, nu nuani nəbəki ma hini àna ahar goro.

²² Maslanja ya àwayay Bay geli do ni ti, Melefit m̄etikwesla nan a. Maranata ! *

²³ Bay geli Yezu m̄əgri sulum gayan ana kuli ti.

²⁴ Lekələm dek nawayay kuli, adaba leli m̄əbu akaba Yezu Krist akada mis bəlan.

* 16:22 « Maranata » ti awayay adəm̄vaba « Bay geli, ra ! »

**Wakita ga Pol ya
àbikioru ana ndam
Korenɔj ye cɔ ni
Ere ye ti mɛdɛmki ka
wakita ga Pol ya
àbikioru ana ndam
Korenɔj ye cɔ ni**

Maslaɓa ya ti àbàki wakita hini ni ti àdàfa slimi gayanɔ a : àbàki ti Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1 ; 10.1). Àbàki ti ka sarta ya ti nanɔ e Mesedɔwenɔ, awayay akoru ka haɗ Eseyi ni (2.13 ; 7.5 ; Tɔwi 20.1-3). Àbiki ti ana ndam ga Yezu ya a Korenɔj ni cilinɔ do, àbiki ti ana ndam ga Yezu ya ka haɗ Eseyi ni ðek daya (1.1 ; Korenɔj ti kɛsa gɛɗàkani ga haɗ Eseyi).

Àbàki ti adàba ndam Eseyi ndahanɔ tɛdɛm Pol àgosa tay a : àdɛm awayay moroni afa gatay sak cɔ, mak àmbatkaba majalay ahàr gayanɔ a (1.15-16). A wakita hini bu ni ti Pol àhàngrifanɔ kà ma gatay ni ana tay : àdɛm nanɔ zal asak ga Yezu, nahkay ti agray tɔwi akada ge Melefit ya awayay ni, do ni ti akada ga ndam ga duniya ya tawayay ni do (1-7). Ndam ga Yezu ya tagray ere ye ti Melefit awayay ni ti tebesey macakay daliya tata ; kè eri ge mis ga duniya ti tisli araɓa do, ay ku tamal nahkay nɛngu ni maslaɓa ya ti agray ere ye ti Melefit awayay ni ti amɔrvu dal-dal àna njɛda ge Melefit ya àvi ni.

Pol àhi ana ndam Eseyi tɔslamalavu lala ti tindiverinɔ majam sinɔ ga mɔjanay ndam ga Yezu ya a Zerɔzalem ni, (8-9). Ènderinɔ wakita gayanɔ, àdɛm amoru afa gatay eɗeɗinɔ, àdɛm si tɔmbatkaba majalay ahàr gatay na, tɔslamalavu kwa : tamal tɔslamalavu do ni ti amatraɓ tay, adàba nanɔ zal asak ga Yezu eɗeɗinɔ.

Adafaki nanɔ zal asak ga Yezu eɗeɗinɔ ti macakay daliya gayanɔ ya àcakay ni (10-12).

A wakita hini bu ðek Pol àdɛm tamal ndam ga Yezu tɔbi àna njɛda bi ti tɔmɔrvu, adàba gedebi gatay gatayani ni avi divi ana Yezu ga mɔvi njɛda gayanɔ ana tay (12.10). Yezu àhi ana ku way way do : « Sulum goro ya nɛgruk ni ti eslɔk, adàba ka ya ti mis nanɔ àbu gedebeni ni ti, ere ye ti agray ni ðek agray ti àna njɛda goro cilinɔ » (12.9).

Sa ga Pol

¹ Nu Pol Melefit adàba nu a, nu zal asak ga Yezu *Krist. Leli ata wur ga mɔnɔ geli Timote mɔbiki wakita hini ana ndam ge Melefit ya *tɔcakalavu a Korenɔj ni, akaba ana ndam ge Melefit ðek, nday ya ti tɔbu a kɛsa gɔrgaranɔ bu ka haɗ Eseyi ni. ² Bɔnɔ geli Melefit nday ata Bay geli Yezu Krist tɔgri sulum gatay ana kɔli, tɔgray ti *kànjɛhadumkabu àna sulumani ti.

Melefit nanɔ àbu avi njɛda ana ndam ya ti tɔbu tagray daliya ni

³ Mɔzlabum Melefit Bɔnɔ ga Bay geli Yezu *Krist ; kɔlavad mɔsi cicihi adàba nanɔ Bɔnɔ geli, njɛda day avi ana leli kɔlavad adàba nanɔ Melefit geli. ⁴ Ka sarta ya ti mɔbu magray daliya lu ni ti avi njɛda ana leli. Agray nahkay ti, ti leli day mɔvi njɛda ana mis ndahanɔ ya tagray daliya gɔrgaranɔ ni ðek billegeni. Njɛda gani nani ya ti mɔvi ana tay ni ti njɛda ge Melefit ya àvi ana leli ni. ⁵ Nɛdɛm nahɔma, Krist àgra daliya dal-dal, leli day magray daliya ti adàba leli ndam gayanɔ. Ay ku tamal magray daliya nahkay nɛngu ni, Melefit avi njɛda ana leli dal-dal adàba leli ndam ge Krist. ⁶ Ka ya ti tɔgri daliya ana leli nahɔma, mawayay ni kɔngɔtum njɛda àna nanɔ, ti Melefit mɔhɔngay kɔli. Ka ya ti Melefit avi njɛda ana

leli nahəma, mawayay ti lekulum day kəngətum njəda gani ; nahkay ekisləmki mebesey daliya akada geli ya ti mebesey ni. ⁷ Məsəra Melefit əmbrənj məgri sulum gayənj ana kəli do ; nahkay məsəra ku tamal kəgrum daliya akada geli ni nəngü ni, aməvi njəda ana kəli akada ya ti avi ana leli ni daya.

⁸ Bəza ga mmawa, mawayay ti kəsərumki lala : ndam ga həd Azi təgria daliya ana leli a dal-dal əsəbay. Daliya gani ya məgray ni ətam njəda geli, mədəm amatamaba əna sifa do. ⁹ Nahkay məhi ana ahər atara tabazl leli. Zlam nday nani əgrakivu ke leli ti, ti məfəki ahər ka njəda geli geleni ba, məfəki ahər ti ka njəda ge Melefit, adaba Melefit ti ahəngaraba mis e kisim ba. ¹⁰ Ahəngafənjə leli kə kisim gani nana ti nañ. Aməhəlabə leli e kisim ba keti. Məfəki ahər geli ka nañ, məsəra aməhəlabə leli a daliya ndahañ ba keti. ¹¹ Lekulum day akəjənumki leli əna mahəngəli Melefit ana leli. Mis kay atahəngəla nañ a ti emiciiki ana tay, aməgri sulum gayənj ana leli. Nahkay ti mis kay atəgri səsi daya.

Pol əmbata ahər a

¹² Zlam geli ya məmərvu əna nañ ni ti nihi : məsəra a məbərüv geli ba, manjəhad geli akaba mis ti manjəhad ge jiri əna həd bəlañ. Mənjəhad akaba mis dek ti nahkay, ay akaba kəli ti manjəhad geli ni ətam geli ya mənjəhad akaba mis ndahañ ni. Məgray nahkay ti, Melefit əwayay : məgray ti əna sulum gayənj ciliñ, do ni ti əna məsər zlam ge mis do. ¹³ Nahkay məbiki ana kəli a wakita geli ni bu ni ti ere ye ti kəbum kejeñgəm, kəbum kicəm ni ciliñ, do ni ti ma ndahañ do. Ma hini ya ti nəhi ana kəli ni ti nawayay ti kicəmaba lala. ¹⁴ Nihi ti kicəma 6al, ay ti ekicəmaba lala : kisləmki məmərvani azuhva leli akada geli ya aməmərvu azuhva

kəli ka fat ya ti Bay geli Yezu em-injia ni.

¹⁵⁻¹⁶ Adəba nəsəra zlam nana nahkay ti, akal wudəka nakoru e Mesedəweñ nahəma, nəwaya morona afa gekəli a day, mək anasləkəbiya eslina ti nəwaya manəana afa gekəli a. Nahkay ti akal nəjənəkia kəli a sak cə, lekulum day akal kəjənumkia nu a, kəvumua zlam ga moroni ka həd *Zədə a. ¹⁷ Ka ya ti nəhi ana kəli anoru ni ti, nədəm ma masakani aw ? Zlam ya ti nədəm nagray ni ti nəjalaki ahər akada ge mis ya təfəki ahər ke Melefit do ni aw ? Afa gatay ti « Iy » ahkay do ni « Aha » ti zlam bəlañani. ¹⁸ Melefit ti nañ jireni. Ere ye ti nəhi ana kəli kə meleher gayənj ni jiri daya. Tamal nədəma « Iy » ti, ba iy gani. Tamal nədəma « Aha » day, ba aha gani. ¹⁹ Nədəm nahkay ti adəba Bay ya ti nu, Silas akaba Timote mədəmki ma, məhi ana kəli ni ti nañ Wur ge Melefit, Yezu *Krist. Nañ ti ədəma « Iy » ti ədəm « Aha » va do. Kwa ka mənjəki gani nañ « Iy, » ²⁰ adəba ere ye ti Melefit ədəm aməgray ni dek ti ədəm « Iy, » əgra əndava ti azuhva Yezu Krist. Nahkay azuhva nañ day leli mazləbay Melefit, mədəm : « Iy, Melefit nañ jireni. » ²¹ Bay ya ti avi njəda ana leli ti məmbrənj divi ge Krist ba ni ti Melefit. Avi njəda ana kəli ti kəmbərənjum divi ge Krist ba ni ti Melefit gani. Bay ya ti adəba leli ga məgri təwi a ni ti nañ gani bəlañani ni. ²² Əvi Məsuf gayənj ana leli, əniviyu a məbərüv bu ana leli ni ti nañ ; nahkay məsəra leli ndam gayənj əfedin ; ere ye ti əgray ni adəfəki ti aməvi zlam ya ti ədəm aməvi ana leli ni dek daya.

²³ Nu nəngoru afa gekəli a Korej do ni ti adəba nəwayay məgrikivu daliya ana kəli do. Tamal ma goro hini ya nədəm ni jiri do ni ti Melefit məkada nu a ! ²⁴ Nədəm nahkay ti məwayay məgürki kəli ka məfəki ahər gekəli ka Yezu do.

Lekuləm kəbum kəfumki ahàr lala, kəmbərənum do. Leli magrakabu təwi akaba kəli ti, mawayay ti kəmərumbu sawaŋ.

2

¹ Nahkay nəwayay maŋgoni afa gekəli do ni ti, adaba nəwayay ti nəhikivu zlam ana kəli ga məhəli ahàr ana kəli ya do. ² Tamal nəhia ma ya ti ahəli ahàr ana kəli na ti way aməməru məbərur way? Maslaŋa əbi, adaba lekuləm ya ti akal kəmərumbu məbərur ni pakama goro ahəli ahàr ana kəli. ³ Nəbiki wakita gani nani ana kəli, nəŋgoru afa gekəli ndo ni ti azuhva nani. Adaba tamal nəŋgoya afa gekəli a, enipia kəli a ahàr naŋ əbu ahəli ana kəli ti nu day ahàr aməhəlu. Ay ndam ya ti akal təməru məbərur ni ti lekuləm sawaŋ do aw? Nəsəra lekuləm ti, tamal nəbu nəmərvu ti lekuləm day kəmərumbu. ⁴ Ka ya ti nəbiki wakita ana kəli ni ti ma gani əhəlua ahàr a dal-dal, yam tuway goro tekedī adəgaya. Nəbiki pakama gani ana kəli ti ga məhəli ahàr ana kəli do, nawayay ti kəsərum nu ti nəbu nawayay kəli dal-dal.

Maslaŋa nahaŋ əgudar zlam a, Pol adəm təmbərfəŋa

⁵ Maslaŋa nahaŋ əgudara zlam a. Zlam gayaŋ ya ti əgudar ni ahəli ahàr ana mis; ay nu ti əhəlu ahàr do, ahəli ahàr ti ana kəli dek sawaŋ. Tamal nədəm lekuləm dek ti bi nədəma əsabəy, hojo nədəm əhəlia ahàr ana mis a dal-dal e kidiŋ gekəli ba. ⁶ Mis kay e kidiŋ gekəli bu tətərafa maslaŋa gani nana, ay ti əslia nahkay. ⁷ Nihi ti ahàr adəm kəmbərənumfəŋa zlam gayaŋ ya əgudar na, kəvumi nədə sawaŋ. Tamal kəgrumi nahkay do ni ti zlam ya kəgrumi ni aməhəlikivu ahàr, emijiŋ naŋ.

⁸ Nahkay nahəŋgalay kəli, grumi zlam ya ti adəfiki ti kəbum kawayum naŋ ni. ⁹ Nəbiki ma gani

ana kəli ni ti adaba nəwayay nəsər akəgəsümüki ma goro ni dek tək akəgəsümüki do waw. ¹⁰ Tamal lekuləm kəbum kəmbərənumfəŋa zlam magudarani kə mis a ti nu day nəmbərfəŋa zlam magudarani ga maslaŋa gani nana. Nahkay tamal maslaŋa gani əgudaru zlam a nəŋgu ni nəmbərfəŋa əndava. Nəmbərfəŋa ti azuhva kəli, adaba leli dek kə meleher ge *Krist. ¹¹ Nəgray nahkay ti, nawayay ti *Seteni əgosay leli ba. Adaba ere ye ti awayay agra ana leli ni ti məsəra lala.

Meyefiŋ kə ndam ezir geli azuhva Krist

¹² Nəcik, nəru a Truwas ga məhi *Ma Məweni Sulumani əki ke *Krist ana mis eslini. Nəru nənjəa ti Bay geli əvua divi ga məhi ma gana ana tay a lala. ¹³ Ay ti ahər əhəlua adaba nədi ahàr ana wur ga məŋ geli Tit ndo, nahkay nəsləka eslina, nəru e Mesedəwenj.

¹⁴ Ay si məzləbum Melefit kwa adaba əgray ti leli ana məmərani akada ndam ya təyefiŋa kə ndam ezir gatay a, tasləkabiya tara a magam a ni. Agray nahkay kəlavad adaba leli məbu akaba Krist akada mis bəlaŋ. Leli mədəfiki Krist ana mis ku eley eley do dek; pakama geli ya mədəmki ke Krist ni akada ga zlam ya ti tazəbay, azək gani ezi əcər ni. ¹⁵ Zlam gani ye ezi əcər, əbəlafəŋ kə Melefit ni ti leli, leli ya ti məbu akaba Krist akada mis bəlaŋ ni. Mizifiŋ kə ndam ya ti Melefit naŋ əbu ahəŋgay tay ni akaba kə ndam ya ti tijiji ni. ¹⁶ Mis ndahaŋ ti mizifiŋ kə tay əcər dal-dal, təŋgət *sifa ya əndav day-day do ni əna naŋ. Mis ndahaŋ ni ti ni mizifiŋ kə tay kisik-kisik, təmət əna naŋ. Ay təwi gani nani dek ti way esliki magrani tata way? ¹⁷ Ku tamal nahkay nəŋgu ni, leli məbu məgri təwi ana Melefit. Mis ndahaŋ təhi ma ge Melefit ana mis

ti tãngæt singu àna nanj, ay leli ti màgray akada gatay ni do. Leli màhi ma ge Melefit ana mis ti, Melefit àslar leli, màhi ana tay kè meleher gayan àna huf bəlan, adaba leli màbu akaba Krist akada mis bəlan.

3

Məwəlvani məweni

¹ Nədəm nahkay ti, kəhumi ana ahər leli magray zlabay keti aw ? Kawayum ti mis tábiki wakita ana kəli ti kəsərum leli ndam *asak ga Yezu ededīn ededīneni aw ? Tək day ti kawayum mihindifina wakita kə kəli ga manğazliani ana mis ndahanj a waw ? Ku tamal mis ndahanj təbu tagray nahkay nənğu ni, leli ti màwayay magrani nahkay do. ² Lekuləm ti kala wakita geli ; kala məbəkiani a məbərurv geli bu, adaba məbu majalaki ahər ke kəli kəlavad. Mis dek təsəra lekuləm kəgəsumkabu *Krist ti azuhva leli. ³ Nahkay mis dek təsəra lekuləm kala wakita ge Krist ya àbəkī ti məzīkaboru ana mis ndahanj ni. Wakita gani nani məbəkiani àna zlam do, məbəkiani ti àna *Məsuf ge Melefit Bay ga sifa ni. Wakita gani nani məbəkiani ka akur magaslani do, kala məbəkiani a məbərurv ge mis bu.

⁴ Mədəm nahkay ti adaba məsəra Melefit aslar leli ededīn ; məsər nahkay ti adaba məfəkia ahər ke Melefit azuhva Krist a. ⁵ Ay məsəra misliki magray təwi gani nani àna njəda geli geleni do ; magray ti si àna njəda ge Melefit kwa. ⁶ Avi njəda ana leli ga məhi ma àki ka məwəlvani məweni ana mis ni ti nanj. Məwəlvani məweni nani ti təkəkī məbəkiani do, nani təwi ga Məsuf ge Melefit. Ndam ya ti təkəkəbu məwəlvani ya ahaslani məbəkiani ni ti atəmət, ay ndam ya ti təkəkəbu məwəlvani ga Məsuf ge Melefit ni ti atəngət *sifa ya àndav day-day do ni.

⁷ Ahaslani ti Melefit àbəkia ma gayan ka akur magaslana. Ka ya ti àbəkī ni ti mis tīpia masladani gayan a ; ku eri ge Məwiz day əslada. Masladani nani àpəs ndo, ay ndam *Izireyel tislīki mamənjələnani ana eri gayan ni ndo simiteni. Nahkay məwəlvani ya ahaslani ni ti ku tamal mis təmət àna nanj nənğu ni, nani zlam gədəkani, əsladay. ⁸ Tamal nahkay ti məwəlvani məweni ya Məsuf ge Melefit agray təwi àna nanj ni ti zlam gədəkani əsladay dal-dal àtam məwəlvani ya ahaslani ni simiteni do aw ? ⁹ Məwəlvani ya ahaslani ni ti zlam gədəkani əsladay, Melefit agəs mis àna nanj àna seriya ; tamal nahkay ti məwəlvani məweni ya ti Melefit avi jiri ana mis àna nanj ni ti zlam gədəkani əsladay dal-dal àtam nani simiteni do aw ? ¹⁰ Nahkay məwəlvani ya ti əsladay ahaslani ni ti kala əsladay va do, adaba masladani ga məwəlvani məweni ni əsladay dal-dal àtam nani simiteni. ¹¹ Məwəlvani ya ti àpəs do ni ti zlam gədəkani, əsladay ; tamal nahkay ti məwəlvani ya ti àbu kanğay-kanğayani ni ti zlam gədəkani əsladay dal-dal àtam nani simiteni do aw ?

¹² Əgia məsəra zlam nday nana ti mazlapay vay-vay kè meleher ge mis dek. ¹³ Ahaslani Məwiz àhəmbava azana e eri va. Àgray nahkay ti adaba eri gayan əsladay ; ay masladani gani àpəs do ni ti awayay ti ndam Izireyel tīpi ba. * Leli ti màgray akada gayan ni do. ¹⁴ Ndam Izireyel ku kani ka ya ti təkəkī tijənğey ma ya ti a wakita ga məwəlvani ya ahaslani ni bu ni ti tīci do, kala azana àniviyu ana tay e eri bu, təkəba ndo. Aziaba azana nana ana mis e eri ba ni ti si Krist kwa. ¹⁵ Nahkay ku kani ka ya ti tijənğey wakita ge Məwiz ni ti tīci do, kala ahər gatay ni makambahani

* 3:13 Mənjay Mahərana 34.33.

àna azana. ¹⁶ Ka ya ti mis àmbatkaba majalay ahàr gayan̄ a, adəbay Bay geli nahəma, azana àniviyu e eri vu va bi. ¹⁷ Bay geli nani ti avi Məsuf gayan̄ ana leli. Nahkay maslan̄a ya ti Məsuf ga Bay geli àniviyu ni ti esliki məmbrəñ zlam magudarani, zlam magudarani təgur nan̄ va do. ¹⁸ Leli ya ti məfəki ahàr ka Bay geli ni dek ti ku way way do geli eri gayan̄ makambahani àna azana do. Nahkay Bay geli aslad̄i eri ana leli, mis ndahan̄ tipi masladani gani e eri geli bu. Migi akada nan̄, masladani geli asagakivu kəlavad̄. Təwi gani nani ti ga Bay geli, agray ti àna Məsuf gayan̄ ya avi ana leli ni.

4

Njəda àfəñ kə leli bi, si kə Melefit

¹ Ègia nahkay ti ahar àdəgafəña kə leli a do, adaba məsəra Melefit àvi təwi gani nani ana leli àna sulum gayan̄. ² Zlam ge mimili ti leli məgray do, məgray təwi geli akal-akal do. Məgosay mis do, məmbatkaba ma ge Melefit a do ; məhi ma ge jiri ana mis. Magray nahkay ti, mawayay ti mis dek təsər magray təwi geli kə meleher ge Melefit àna jiri. ³ Mis ndahan̄ tici *Ma Məweni Sulumani ya məhi ana tay ni do, kala ahàr gatay makambahani àna azana. Mis nday nani tici do ni ti adaba nday təbu tijiji palam. ⁴ Nday ti təfəki ahàr ka Yezu ndo, nahkay bay magədavani ya agur duniya ni əwisirikaba ahàr ana tay a, awayay ti tipi masladani ya ti aslad̄i ana tay ni ba. Masladani gani nani ti ga Ma Məweni Sulumani ; Ma Məweni Sulumani nani ti adəfiki ana leli *Krist ti nan̄ gədakani. Mis əpia nan̄ a ti əpia Melefit a. ⁵ Mədəmki ma ti ka ahàr geli geleni do : mədəmki ti ka Yezu Krist nan̄ Bay geli gədakani ni. Leli ti məhi ana kəli leli ndam məgri

təwi ana kəli azuhva Yezu. ⁶ Kwa ahaslani Melefit àdəmbiya, àdəm : « Masladani məslad̄ay a mələñ zinjəni bu.* » Ay kani ti nan̄ àbu aslad̄i məbəruv ana leli ; aslad̄i məbəruv ana leli ti àna Krist ; Krist ti eri gayan̄ masladani, məsər njəda ge Melefit dek ti azuhva nan̄.

⁷ Masladani nani ti zlam sulumani dal-dal. Leli ti ni akada zlam mələmani àna elibisl ; masladani ge Melefit àniviyu ana leli akada ya təbəviyu zlam a zlam ge elibisl vu ni. Zlam gani nani ti Melefit àgray ti àna njəda gayan̄. Njəda gayan̄ ni ti àtam ga zlam ndahan̄ dek ; àgray nahkay ti, awayay ti mis təsər njəda gani ti gayan̄, do ni ti geli do. ⁸ Mis təmbrəñ məgri daliya gərgəri kay ana leli do, ay ti daliya nani àbi àtam njəda geli bi. Leli məbu majalay ahàr dal-dal, ay ti ahar àdəgafəña kə leli a do. ⁹ Mis tawayay məgəs leli, ay ti Melefit nan̄ àbu akaba leli, àvi divi gani ana tay do. Təbu tazəgad̄ leli, ay ti təkadkiviyu leli koksah. ¹⁰ Kəlavad̄, ku eley eley do, matamfəña kə kisim a pəlok-pəlok ; tawayay mabazl leli akada gatay ya təkad̄fəñ Yezu kə təndal ni. Nahkay mis dek tipi leli məbu àna sifa ti adaba Yezu day nan̄ àbu àna sifa. ¹¹ Ku tamal leli məbu àna sifa nəngu ni, kəlavad̄ mis tawayay mabazl leli adaba leli ndam ga Yezu. Njəda àfəñ kə leli bi, ay təgri ana leli nahkay ti, Melefit awayay ti sifa ga Yezu ya àniviyu ana leli ni mən̄gazlavaya. ¹² Nahkay leli ti kəlavad̄ matamfəña ke kisim a pəlok-pəlok ; ay lekələm ti ni kəbum àna sifa azuhva nani.

¹³ Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : « Nəfəkia ahàr ke Melefit a, nahkay nədəma ma.† » Leli day məfəkia ahàr ke Melefit a, mədəma ma na akada ga maslan̄a ya ti àbəkia ma

* 4:6 Mənjay Mənjəkiani 1.3. † 4:13 Limis 116.10.

hini na, ¹⁴ adaba mäsëra Melefit ahəŋgaraba Bay geli Yezu a, nahkay amahəŋgaraba leli a daya, adaba leli məbu akaba Yezu akada mis bəlan. Amahəŋgaraba leli a ti, ti mənjuhəd kə gəvay ga Yezu ka məlan ya ti Melefit aslamali ana leli akaba kəli ni. ¹⁵ Zlam gani nday nani dek tagravu ti ga məjənaki kəli. Nahkay Melefit amahəŋgakivu mis ndahan əna sulum gayan, mək mis atəsagakivu ga məgri səs, ga mazeləban.

Leli majəgay zlam ya ti mipi fan ndo, Melefit aməvi ana leli ni

¹⁶ Əgia nahkay ti ahar adəgafəŋa kə leli a do. Məsəra ku tamal njeđa ga vu geli naŋ əbu aguloru kəlavad nəŋgu ni, Melefit naŋ əbu avi njeđa ga Məsuf gayan ana leli kəlavad a məbəruf bu əkivu. ¹⁷ Ededən nihi ti leli macakay daliya, ay daliya gani nani ti mamənjaləŋ akada zlam masakani, əsli arəŋa do, adaba mäsəra Melefit aməvi masladani dal-dalani ana leli azuhva daliya nday nani ya macakay ni. Masladani ya Melefit aməvi ana leli ni ti atam zlam dek, amandav day-day do. ¹⁸ Mamənjaləŋ ka zlam ya ti mis tipi ni do, mamənjaləŋ ti ka zlam ya ti mis tipi do ni sawan. Adaba zlam ya ti mis tipi ni apəs do, zlam ya ti mis tipi do ni apəs, əndav day-day do.

5

¹ Vu geli mis ka dala ti akada ahay miviceni, apəs do. Ay tamal vu geli gani əzia ti, mäsəra leli məbu əna vu nahəŋ sulumani a huđ melefit bu, Melefit aməvi ana leli. Vu gani nani ti akada ahay mələmani sulumani, Melefit əgraya əna ahar gayan a, do ni ti mis do ; anjuhəd kaŋgay-kaŋgay. ² Nihi ti məbu mitəwi adaba mawayay ti Melefit məvi vu məweni nani ana leli ; v məweni gani nani asləkabiya e melefit ba, vu nani ti

akada azana məweni ya ti təbəki ke mis ni. ³ Nahkay leli amələbu əna azana, amanjuhəd əna mahayma do. ⁴ Nihi ti vu geli ya leli məbu əna naŋ ni ti akada ahay miviceni, nahkay leli məbu macakay daliya əna naŋ, mitəwi əna naŋ. Ere ye ti mawayay nahəma, mawayay ti Melefit ejiŋ vu geli ya ti leli məbu əna naŋ ni do : mawayay ti Melefit məbəki vu məweni ke leli akada ya ti təbəki azana ke mis ni sawan. Vu geli ni ti ara eji ; vu məweni ya Melefit avi ana leli ni amələbu ga kaŋgayani. ⁵ Bay ya ti əslamalivü zlam nday nani ana leli ni ti Melefit əna ahər gayan. Avia Məsuf gayan ana leli a, nahkay mäsəra məgri zlam nday nani dek ana leli daya.

⁶ Nahkay məbu mazay njeđa geli, ahar adəgafəŋa kə leli a do. Məsəra ka ya ti leli məbu əna vu geli hini ni ti leli drin drin akaba məlan ga Bay geli ya anjuhəd ni. ⁷ Manjuhəd nahkay ti adaba leli məbu məfəki ahər ; do ni ti adaba mipi naŋ a do. ⁸ Nahkay ahar adəgafəŋa kə leli a do. Ere gani manjuhəd əna vu geli hini nahəma, hojo makoru manjuhəd afa ga Bay geli. ⁹ Nahkay ku manjuhəd a duniya bu, ku makoru afa gani nəŋgu ni, ere ye ti mawayay magrani dal-dal ni ti ere ye ti əbəlafəŋ ni. ¹⁰ Adaba si ahər adəm leli dek makoru kə meleher ga Yezu Krist ti məgrafəŋa seriya kə leli a. Eslini ti ku way way do tamal əgra zlam sulumana ahkay do ni zlam magədavana a duniya ba ti, Krist aməvi zlam ka duwa gani akada ge təwi gayan ya əgray ni.

Melefit əslərbiyu Krist ga mangalabakabu mis akaba naŋ

¹¹ Məsəra ahəmamam təhəŋgrioru ahər a had ana Bay geli ni, nahkay mawayay ti mis təgəsiki ma geli ya mədəm ni ana leli. Melefit ti əsəra leli a lala ; nətamahay tamal kəjaluma ahər a lala ti lekələm

day kəsəruma leli a. ¹² Nihi ti kəhumi ana ahər leli məbu magray zlabay kə meleher gekəli keti aw ? Aha, mağray zlabay do : mawayay magray ti kəmərūmvu azuhva leli sawaŋ. Nahkay akəsərūm ahəmāmam məhəŋgrifəŋani ana nday ya ti tədəmki ma magədavani ke leli ni. Nday ti təjalaki ahər ka zlam ya ti epivu ni ciliŋ, təjalaki ahər ka zlam ya ti əniviyu ana mis a məbərūv bu ni do. ¹³ Mis nday nani tədəm leli ndam muru. Tamal leli muru ti ga məgri təwi ana Melefit. Ay leli muru do ; leli wir-wir sawaŋ. Leli wir-wir ti ga məjənaki kəli. ¹⁴ Magray nahkay ti adaba məsəra *Krist awayay leli dal-dal. Nahkay mawayavani ge Krist ni ti afəki njədə ke leli ga məgri təwi. Məsəra mis bəlaŋ əmət ga mahəŋgaraba mis a dək, nahkay məsəra kə eri ge Melefit ti mis dək təməta akaba naŋ a. ¹⁵ Əmət ga mahəŋgaraba mis a dək ti, ti mis ya ti nday təbu əna sifa ni təgray ere ye ti nday ndayani tawayay ni ba, təgray ere ye ti naŋ awayay ni sawaŋ. Adaba əmət ti ga mahəŋgaraba tay a ; Melefit əhəŋgaraba naŋ e kisim ba ni ti ga mahəŋgaraba tay a daya.

¹⁶ Əgia nahkay ti məməŋjaləŋ kə mis akada ga ndam ga *duniya ya taməŋjaləŋ kə tay ni va do. Ku ahaslani məməŋjaləŋa kə Krist a nahkay nəŋgu ni, nihi ti məməŋjaləŋ akada nani va do. ¹⁷ Ka ya ti mis əgia ata Krist akada mis bəlaŋana ni ti, Melefit agray ti mīgi mis məwəni. Majalay ahər gayanə ya ahaslani ni əbi va bi, əgia mis məwəna. ¹⁸ Zlam gani nani dek ti Melefit əgray. Əslərbiyu Krist ga maŋgalabakabu leli akaba naŋ. Nihi ti əvia təwi ana leli a : təwi gani nani ti ga məhəloru mis afa ge Krist ti mənəgalabakabu tay akaba Melefit. ¹⁹ Nədəm nahkay ti adaba Krist əŋgalabakabá mis a dek akaba

Melefit a ti, nani təwi ge Melefit, əgray əna ahər gayanə. Nahkay əməŋjaləŋ ana zlam magudarani ge mis ga duniya va do. Melefit əvia təwi gana ana leli a, awayay ti məhioru ma gani ana mis ti təsər : Krist ti əŋgalabakabá mis akaba Melefit a.

²⁰ Əslər leli ga məhi ma gani ana mis ti Krist. Melefit əna ahər gayanə azalay mis əna pakama gayanə ya ti məhi ana tay ni. Nahkay mahəŋgalay kəli azuhva təwi ge Krist ya ti əgri ana leli ni, ŋgalumbu akaba Melefit. ²¹ Krist ti əgudar zlam ndo simiteni. Ay ti Melefit əhəŋgarkiyu zlam magudarani geli ni ka naŋ, ti mīgi ndam jireni kə eri ge Melefit, adaba leli məbu akaba Krist akada mis bəlaŋ.

6

Təwi ga Polya agri ana Melefit ni

¹ Əgia leli məbu magrakabu təwi ka ahar bəlaŋ akaba Melefit nahəma, mahəŋgalay kəli : ti *sulum ge Melefit ya əgri ana kəli ni əgi zlam masakani ba. ² Adaba Melefit əhibiya ana ndam gayanə a, ədəm əhkado :

« Sarta ga məgri sulum goro ana kəli əra ənjia ti, niçiikia pakama gekəli ya kəhəmu na ana kəli a.

Fat goro ya nahəŋgay kəli ni əra ənjia ti nəjənakia kəli a.* »

Ay sarta ge Melefit ga məgri sulum gayanə ana kəli ni ti kani. Fat ge Melefit ga mahəŋgay kəli ni ti kani.

³ Nahkay məwayay magray zlam ya ti ejiŋkia mis ke divi ge Melefit a ni do, adaba mawayay ti mis tənjak təwi geli ba. ⁴ Ere ye ti mawayay ni ti, mawayay ti a hüd ge təwi geli ya magray ni bu dek ti mis təsər leli ndam məgri təwi ana Melefit ədədiŋ. Ku tamal mis təgri daliya gərgərani kay ana leli nəŋgu ni, məbesey, ahar ədəgafəŋa

* 6:2 Izayi 49.8.

kè leli a do. ⁵ Mis tæzlæb leli, tæbiyu leli a danḡay vu, tæcakalakivu ke leli. Mamætaþ, mæcakay dæwir do, mæzum zlam do. ⁶ Måwayay magudar zlam do; mæþæra ma ge jiri a; meþesey zlam; mæгри sulum ana mis; leli mæbu àna *Mæsuf Njælatani; mawayay mis àna hud bælan; ⁷ mæhi ma ge jiri ana mis; magray tæwi àna njæda ge Melefit. Manjæhad geli jireni ni ti ègia zlam ahar geli a. Leli mæbu àna nan akada awasl akaba slaku ya mæhæl tay a ahar vu, makoru àna nan ka kadvu ni. ⁸ Mis ndahan tazlæbay leli, mis ndahan ti ni tanjak leli; mis ndahan tædæm leli ndam sulumani, mis ndahan ti ni tædæm leli magædavani. Mis ndahan tædæm leli ndam magosay mis, ambatakani do leli ndam jireni sawan. ⁹ Mis ndahan tæcalkivu leli ke mis do, ambatakani do mis dek tæsara leli a. Mis ndahan tamænjalæn kè leli ti tædæm leli mæmætani, ambatakani do leli mæbu àna sifa. Tæzlæb leli, ay ti tæbazl leli koksah. ¹⁰ Zlam kay tæbu tæhæli ahær ana leli nanḡu ni, leli mæbu mæmærvu. Leli ndam talaga nanḡu ni, mis kay tanḡat zlam azuhva leli. Mis tædæm zlam geli àbi, ambatakani do zlam dek Melefit àbia ana leli a.

¹¹ Lekulæm ndam Korej ni, mawayay kæli àna hud bælan, nahkay ma ya ti mæhi ana kæli ni ti mædæm vay-vay. ¹² Kæmbrænḡum mawayay leli ti lekulæm, do ni ti leli mæmbrænḡ mawayay kæli ndo. ¹³ Næhi ma ana kæli ti akada lekulæm bæza goro. Grumi zlam ana leli akada ya ti mæгри ana kæli ni: wayum leli àna hud bælan akada geli ya ti mawayay kæli ni.

Kægrum zlam akada ga ndam ya tæsær Yezu do ni ba

¹⁴ Ndam ya ti tæfæki ahær ka Yezu do ni tagray zlam gatay, ay lekulæm ti kæhurumkiviyu ka tay ba; do

ni ti kigum akada tæbedekabá ata sla nday ata azonḡu ka ahar bælan ga matæhad vædan àna tay a ni. Nædæm nahæma, ndam jireni akaba ndam magudar zlam tagray zlam ka ahar bælan ti agravu tata aw? Mælan masladani nday ata mælan zæn-zæn ni ti tebedevu tata aw? ¹⁵ Ata *Krist nday ata *Seteni ti ma gatay arakaboru aw? Maslanja ya ti afæki ahær ka Yezu ni nday ata maslanja ya ti afæki ahær ka Yezu do ni ti ma gatay arakaboru aw? ¹⁶ A *ahay gædakani ge Melefit ni bu ni ti tagraviyu pæra tata aw? Adaba Melefit ti Bay ga sifa; leli ti ni mægia ahay gædakana gayan ya anjæhadviyu na. Nahkay àdæma a wakita gayan ba, àdæm:

« Ananjæhad akaba ndam goro, amasawadakabu akaba tay. Enigi Bay Melefit gatay, nday day etigi ndam goro.† »

¹⁷ Nahkay Melefit àdæm:

« Slækumaba e kidæn ga ndam ya ti tæfæku ahær do ni ba, kænæhadumkabu akaba tay ba.

Kænæmænḡi kà zlam ya ti *njælatani do ni ba; tamal kægrum akada ya ti nèhi ana kæli ni ti anægæskabu kæli. ‡

¹⁸ Kama kama ti mis atæsær nu Bæn gekæli, lekulæm day bæza goro:

zawal akaba wæwal dek ekigum bæza goro.

Bay geli nan njæda-njædani àdæm nahkay.§ »

7

¹ Zlæbæba goro ni, Melefit àvia zlam ya ti àdæm amævi ana leli na ana leli a àndava. Ègia nahkay ti mægudarum zlam va ba, zlam geli ya magray ni dek ti mæla njæla, mæbæruv geli mæla njæla daya. Ahær àdæm leli ya ti mæhænḡrioru

† 6:16 Mænjay Levi 26.12; Ezekiyel 37.27. ‡ 6:17 Mænjay Izayi 52.11; Ezekiyel 20.34. § 6:18 Mænjay 2 Semiyel 7.14; Izayi 43.6.

ahàr a had ana Melefit ni ti manjèhad geli dek màla lala.

Pol amàrvu adaba ndam Korej tàmbatkaba majalay ahàr gatay a

² Mawayay ti kàwayum leli àna hud bəlan. Leli màgudari zlam ana maslanja ndo, maslanja èjikia ke divi azuhva leli a ndo, màgosay maslanja ga màhəlfəna zlam a ndo daya. ³ Nèdam nahkay ti, ngay nəbəki mimili ke kəli ti kəhumi ana ahàr ba. Məhia ana kəli a àndava, màdəm ahkado mawayay kəli dal-dal, leli ka ahar bəlan. Ku tamal məmətum ahkay do ni leli məbu àna sifa day, leli məbu ka ahar bəlan. ⁴ Nu nəbu nazləbay kəli kə meleher ge mis ndahan, nəbu məmərnu àna kəli, adaba nəsəra akəgrum ere ye ti Melefit awayay ni. Leli məbu macakay daliya dal-dal ; ku tamal nahkay nəngu ni, ahar àdəgafəna kə leli a do, məbu məmərnu dal-dal sawan.

⁵ Nèdəm nahkay ti adaba ka ya ti leli akaba ndam goro ni mòru minjua e Mesedəwen a ni ti zlam kay təhəlia ahàr ana leli a, zlam zləzladani gərgəri tədia ahàr ana leli a daya. Mis təhəngalafəna ma kə leli a, leli leleni day màjalakia ahàr ka zlam a kay. ⁶ Ay ti Melefit avi njədə ana ndam ya ti njədə àfənj kà tay bi ni, nahkay àvia njədə ana leli a, àsləribiya Tit ana leli a. ⁷ Məngət njədə ti adaba ge Tit ya àra ni cilinj do, məngət njədə ti adaba lekələm kəvumia njədə ana nan a daya. Tit əngət njədə ti adaba kəhumi kawayum ti kípəma nu a lu, kītəwəma azuhva zlam ya àgravu na, akaba kawayum ma goro ya nəhi ana kəli ni dal-dal. Nàra nìcia ma ge Tit ya àhəngru na ti nəmərva àkiva.

⁸ Ka ya ti nəsəlrikaboru wakita ana kəli ni ti ma goro ya nəbiki ana kəli ni àhəlia ahàr ana kəli a ; ay nihi ti nàhəngarva maravu do. Ka ya ti nəsəra ma goro ya nəhi ana kəli ni nan àbu ahəli ahàr

ana kəli gəzit gəzit nahəma, akal nàhəngarva marava. ⁹ Ay nihi ti nəmərnu sawan. Nəmərnu ti adaba ma goro ya nəhi ana kəli ni àhəli ahàr ana kəli a palam do ; nəmərnu ti azuhva ahàr ya ti àhəli ana kəli ni àmbatikaba majalay ahàr ana kəli a. Ma goro ya nəhi ana kəli àhəli ahàr ana kəli ni ti, Melefit àwaya ti məhəli ahàr ana kəli ti məmbatikaba majalay ahàr ana kəli a. Nahkay àna ma goro ya nəhi ana kəli ni ti nàgudari ma ana kəli ndo. ¹⁰ Ahàr ya ahəli ana mis ni ti təbu slala cə : bəlan gani ti Melefit awayay ; ambatikaba majalay ahàr ana mis a ti təngət sifa àna nan, nahkay ti àsi əngwaz ana leli ba. Nahan ni ti ni majalay ahàr ga ndam ga *duniya ; majalay ahàr gani nani ti àvay sifa do, mis təmət àna nan sawan. ¹¹ Ahàr ya àhəli ana kəli ni ti Melefit àwaya, àmbatikaba majalay ahàr ana kəli a nahkay hi : kəgrum zlam hat-hat, kawayum ti mis təsər lekələm kàgudarum zlam ndo, ere ye ti àgravu ni àwəria bəruv ana kəli a, àsia əngwaz ana kəli a daya. Kawayum ti kípəma nu a lu, kawayum ma goro ya nəhi ana kəli ni dal-dal, kawayuma matraəa maslanja ya ti àgudara zlam a ni. Nahkay ti kədəfumkia lekəli lekəleni kàgudarum zlam ndo.

¹² Nəbikiuru wakita ana kəli ti ahar gədakani azuhva maslanja ya ti àgudara zlam a ni do, ahkay do ni azuhva maslanja ya tàgudaria zlam a ni do. Nəbiki wakita ni ana kəli ti, nawayay ti kəsərum ahəmamam lekələm kawayum leli ni, nawayay ti kəsərum ti kə meleher ge Melefit. ¹³ Gekəli ya kəgrum nahkay ni ti àvia njədə ana leli a.

Iy, àvia njədə ana leli a, ay məmərva dal-dal daya : məmərnu ti adaba kəgəsumkabá Tit a lala. Tit ti àmərva azuhva nana, nahkay ti leli day məmərva. ¹⁴ Nəzləbay kəli kə meleher ge Tit a. Nəzləbay kəli ti kigeni, adaba kəlanj gani

kàbumku mimili ndo : nahkay pakama geli ya màzlabay kùli àna nanj kè meleher ge Tit ni ti ma ge jiri. Pakama gani nani ma ge jiri ; pakama geli ya màhi ana kùli ni dek day ma ge jiri. ¹⁵ Ka ya ti Tit òru afa gekùli ni ti kàgruma anḡwaz a azuhva pakama ya nanj amàhi ana kùli na, nahkay lekùlum dek kàgəsumkabá nanj a lala, kàgəsumikia pakama gayan na daya. Gekùli ya kàgrum nahkay ni ti Tit àwaya kùli a dal-dal àtama ya àwayay kùli ahaslani na. ¹⁶ Nu day nàbu nəmər̀vu adaba nisliki mǎfəki ahàr ke kùli, nəsəra kàbumku mimili do simiteni.

8

Jamum sinḡu akada ga ndam Mesedəweḡ ya tǎjam ni

¹ Bəza ga mmawa, Melefit àvia divi ana ndam gayan ya *təcakalavu e Mesedəweḡ na ti tǎgri təwi sulumani ; mawayay kəsərum àgravu ti ahəmamam. ² Ndam Mesedəweḡ ni təcaka daliya dal-dal, ay ti ahar àdəgafəḡa kà tay a ndo, təmər̀va dal-dal sawan. Nday ndam talaga ; ku tamal nday ndam talaga nənḡu ni, məmər̀vani gatay nani ni àvi njədə ana tay ga majami sinḡu ana ndam ge Melefit. Nahkay tǎgia ndam ge elimeni a àna sinḡu ya tǎjami ana ndam ge Melefit na. ³ Nəhi ana kùli nahəma, tǎjama sinḡu àki ka njədə gatay a, tǎjama àtamkia ka njədə gatay a sawan. Nagray sedi gani tata. Təwi gani nani ti tǎgray ka mawayay gatay. ⁴ Təmbrəḡ leli ndo, tihindi leli, tǎhi ana leli si mǎvi divi ana tay ga majami zlam ana ndam ge Melefit ni akada ya mǎvi divi gani ana mis ndahan ni. ⁵ Leli mǎdəm atagray zlam sulumani, ay təwi gatay ya tǎgray ni sulumani àtam geli ya mǎdəm atagray ni. Enjenjeni tǎgəskabá ti Bay geli mǎḡur tay a

zlam gatay ya tagray ni bu dek, mək tǎgəskabá ti leli day mǎḡur tay, adaba Melefit awayay nahkay. ⁶ Ndam Mesedəweḡ təbu tagray nahkay ti mǎhi ana Tit mǎḡoru afa gekùli, mòru mēndeverinḡbiyu təwi ga majam sinḡu ni akada ya ànjəki ni, adaba təwi gani nani ti zlam sulumani. ⁷ Lekùlum ti kàgrum zlam ya Melefit awayay ni kay : kəfumki ahàr ka Yezu lala, kəhumi ma gayan ana mis lala, kəsəruma ma gayan a lala, kàbum kawayum ti təwi gayan mòru kama lala, kàbum kawayum leli lala daya. Nahkay ti mawayay kàgrum təwi ga majam sinḡu ni lala daya, adaba təwi gani nani ti təwi sulumani.

⁸ Nḡay si kajamum kwa ni ti nəhi ana kùli do. Nəhi ana kùli nahkay ti, nawayay ti kəsərum mis ndahan tawayay ti təwi gani mòru kama. Lekùlum day kisləmki majam zlam, ti mis ndahan təsər kawayum ndam ge Melefit ededḡ. ⁹ Kəsəruma ahəmamam Bay geli Yezu *Krist àvi zlam sulumani ana ndam gayan na. Ahaslani nanj bay ge elimeni, zlam dek ànivù a ahar bu ; ay ti àmbrəḡ zlam ni dek, èḡi zal talaga. Èḡi zal talaga nahkay ti azuhva kùli, ti kǎḡam ndam ge elimeni àna talaga gayan ya èḡi ni.

¹⁰ Pakama ya nəhi ana kùli ni ti zlam ya ti nəjalay ni, ay tamal kàgrum ti àbəlay, adaba alayni lekùlum kàgruma təwi gana. Kàgrum təwi gani cilin do ; kənjumki ka ma gani enji day lekùlum gani. ¹¹ Nihi ti ahàr àdəm kendeveḡnəm təwi gani nani ya kənjumki ni lala. Ka ya ti kədəmum akəgrum ni ti kəmər̀umva dal-dal ; nihi day grum àna məmər̀ani akada nani. Ku way way do mǎfəkad zlam ti àki ka njədə gayan. ¹² Tamal kəvumi zlam ana Melefit àna mǎbər̀uv bəlan ti Melefit agəskabu. Ajalaki ahàr ka zlam gayak ya àfuk ni cilin, àjalaki ahàr ka zlam ya àfuk bi ni do.

13 Nğay lekuləm cākum daliya ti mis ndahanj ni tāmərvu àna zlam gekəli ni ti nəjalay nahkay do. Ere ye ti nawayay ni ti ahàr àdəm ndam ge Melefit dek tīgi kala-kala. 14 Nihi ti zlam gekəli àbu kay, nahkay jənumki tay àna nañ. A vad nahanj nday day atəngəta zlam a kay ti atəjanaki kəli àna nañ bilegeni. Nahkay lekuləm dek ekigum kala-kala. 15 Akada ya àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi ni : « Maslaña ya ti zlam gayan kayani ni ti zlam ni àsabaki ndo. Maslaña ya ti zlam gayan kay do ni ti zlam ni àhəci nañ ndo.* »

Tit akaba ndam ya ti tarakaboru e mirkwi ni

16 Tit ti awayay məjanaki kəli kay akada geli ya mawayay məjanaki kəli ni. Agray nahkay ti Melefit àna ahàr gayan : məgri səsə ana Melefit, mazləbay nañ azuhva təwi nani. 17 Geli ya məhi ana Tit mōru afa gekəli ni ti Tit àgəskabá ma gana. Aəskabu ma geli ya məhi ni ciliñ do : wudaka leli məhi mōru ni ti nañ nañani àna ahàr gayan àwaya morona afa gekəli a dal-dal. 18 Leli məbu məslərləñoru wur ga mənə geli nahanj. Wur ga mənə geli nani ti ndam ga Yezu ya *təcakalavu a kəsə gərgərani bu ni dek tazləbay nañ azuhva təwi gayan ya agray, ahi *Ma Məweni Sulumani ana mis ni. 19 Məslərləñoru nañ ti azuhva təwi gayan ya agray ni ciliñ do : məslərləñoru nañ ti adaba ndam ga Yezu ya təcakalavu a kəsə gərgərani bu ni tədaba nañ a ga masawadəkabani akaba leli ga magray təwi hini sulumani na. Təwi gani nani ti adafaki ahəmamam leli mawayay məjanaki ndam ge Melefit àna nañ ni mam ni. Nahkay mis atazləbay Bay geli azuhva təwi gani nani daya.

20 Singu ya majam ni ti kay, nahkay ka ya ti magray təwi àna nañ ni mawayay ti mis tədəmki ma magədavani ke leli do. 21 Mawayay ti magray təwi sulumani kə eri ga Bay geli ciliñ do ; mawayay ti magray təwi sulumani kə eri ge mis daya.

22 Məbu məslərləñoru wur ga mənə geli nahanj ka tay : nañ ti mīpia nañ a, nañ àbu agray təwi ge Melefit gərgəri kay, awayay ti təwi ni dek mōru kama kama. Nihi ti awayay təwi ni dal-dal àtam ya ahaslani ni, adaba àsəra lekuləm akəgrum ere ye ti kədamum kəgrum na. 23 Tit ti mis goro, leli məbu magrakabu təwi ka ahar bəlanj afa gekəli. Bəza ga mənə geli ndahanj ni ti ni ndam ga Yezu ya təcakalavu a kəsə gərgərani bu ni tədaba tay a, mis dek təbu tazləbay *Krist azuhva təwi gatay ya tagray ni. 24 Nahkay ti grum zlam ti təsər lekuləm kəbum kawayum tay. Məzləba kəli a : ndam ga Yezu ni eticia kəbum kəgrum nahkay ti atəsər pakama geli ya mədəmki ke kəli ni ti ma ge jiri.

9

Pol awayay ti ka ya ti eminjia a Korej a ni ti singu ni àjamva àndava

1 Àki ke təwi hini sulumani ya məgri ana ndam ge Melefit ni ti akal nəbiki ana kəli do, adaba kəsəruma ma gana àndava. 2 Nu nəsəra lekuləm kawayum təwi gani. Nəhia ma gana ana ndam Mesedəweñ àna məmərvana, nəhi ana tay ahkado : « Ndam ge Melefit ya ka had Eseyi ni ku alayni təsləmalava ga magray təwi gani nana. » Təra ticia lekuləm kawayum təwi gani nani dal-dal ti mis kay e kidinj gatay bu tədəm nday day tagray bilegeni. 3 Ku tamal nahkay nəngə ni nəsləroru bəza ga mənə geli ni afa gekəli,

* 8:15 Mahərana 16.18.

nawayay ti wudaka minjiyu eslini ti kàslamalumva, adaba nàhia ana ndam Mesedawen a akəgrum nahkay. Nawayay ti ma goro ya nàhi ana tay ni ègi ma masakani ba. ⁴ Ay tamal ti minjua akaba ndam Mesedawen a, madi ahàr ana kuli kàslamalumvu fan ndo ni ti, pakama geli ya mādəmki ke kuli ni aməbaki mimili ke leli do aw? Leli tekeci aməbaki mimili ke leli ti, lekulum ti aməbaki mimili ke kuli àtam geli ni do aw? ⁵ Nahkay nādəm àgəski nəsəroru bəza ga mən geli ni ka ma goro, ti tājənaki kuli ga maslamalakabu zlam ya ti kədamum kajamum ni hayañ. Ka ya ti eninjua tamal kàslamalumkabá àndava ni ti, mis atəsər zlam ya ti kajamum ni, kajamum ti àna məbərur bəlan, do ni təfəki ŋgasa ke kuli ndo.

⁶ Jalumki ahàr ka ma hini : maslanja ya ti əzligi zlam gəzit ni ti àbaz day gəzit. Maslanja ya ti ezligi zlam kay ni ti abaz day kay. ⁷ Ahàr àdəm ku way way do máfəkad zlam akada gayan ya awayay mafəkadani ni. Káfəkadum àna majalay ahàr cə cə ba, káfəkadum akada təfəki ŋgasa ke kuli ba. Adaba Melefit ti awayay maslanja ya ti afəkad zlam àna məmərani ni. ⁸ Esliki məgri zlam sulumani gərgəri kay ana kuli, aranja aməhəcikivu ana kuli do. Agray nahkay ti awayay ti kəgrum zlam sulumani kay àna zlam ya àvi ana kuli kayani ni. Awayay ti kəlavad a hud ge təwi gekuli ya kəgrum ni bu dek ti kəgrum nahkay. ⁹ Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi :

« Mis sulumani ti avi zlam ana ndam talaga àna məbərur bəlan ;

zlam sulumani ya agray ni ti day-day àgəjzalki ahàr ke Melefit do.* »

¹⁰ Avay hilfi ga zlam, awayay ti mis tizligi ti Melefit. Avi zlam məzumani ana mis ti Melefit daya. Zlam gekuli ya kəgrum təwi sulumani àna nan ni akada hilfi ga zlam ya tizligia, àfətaya ti adək ni. Hilfi ga zlam gani nani ti Melefit àvi ana kuli, àfəkia məsəkani gayan a, awayay ti kəgrum zlam sulumani kay àna nan. ¹¹ Aməgri zlam sulumani ana kuli gərgəri kay, aranja aməhəci kuli do, adaba awayay ti kəgrumi zlam sulumani kay ana mis ndahan. Nahkay mis nday nani atəgri səsə ana Melefit azuhva zlam gekuli sulumani ya akajamuma, leli aməhəlikaboru ana tay ni. ¹² Gekuli ya kajamum siñgu ni ti ajənaki ndam ge Melefit. Ay ti ajənaki tay ciliñ do ; agray ti mis kay təgri səsə ana Melefit azuhva siñgu ya akajamumi ana tay ni. ¹³ Nday atəsəra zlam ya akajamumi ana tay ni kay nahkay ti atazləbay Melefit adaba atəsər kəgəsumkabá *Ma Məweni Sulumani ge *Krist a akaba kəgrum ere ye ti àgəski ndam ge Krist təgray na. Atazləbay Melefit adaba kəjənumkia tay àna zlam gekuli a, kəjənumkia mis ndahan na dek daya. ¹⁴ Akəvumi zlam ana tay azuhva *sulum ge Melefit ya àgri ana kuli ni ; sulum gayan gani nani ti àtam zlam dek. Nahkay ti mis nday nani atawayay kuli, atahəngali Melefit ana kuli. ¹⁵ Məzləbum Melefit, məgrumi səsə adaba àvia Wur gayan ana leli a. Gayan ya àvi Wur gayan ana mis ni ti àtam zlam ndahan ya ti avi ana mis ni dek.

10

Pol àbu àna njàda ga məgur ndam ga Yezu

¹ Nəhi ma ana kuli ti nu Pol. Nu ti mis ndahan tədəmku ma, tədəm ka ya ti nu nəbu akaba kuli ni ti nu kudufa, ka ya ti nu

* 9:9 Limis 112.9.

nàbi akaba kùli bi ni ti nu bìlek-bìlek. *Krist ti kufufa, agri sulum ana mis, nahkay ² nahəŋgalay kùli mbatumkaba manjəhad gekùli a, ti ka ya ti eninjəa afa gekùli a ni ti nìgi bìlek-bìlek ba. Mis ndahan e kidin gekùli bu tədəm manjəhad geli ti akada ge mis hihiriken ni. Nday ya tədəm nahkay ni ti, eninjəa ti anəmrəŋ tay do, amamənjəvù akaba tay! ³ Ecfedin, leli ti manjəhad geli akada ge mis hihiriken ni, ay makadvu ti akada ge mis hihiriken ni do. ⁴ Zlam ahar geli ya makadvu àna nan ni ti gərgəri akaba ge mis hihiriken ni. Zlam ahar geli ni ti Melefit àvi ana leli, njəda gayan àki. Pakama ge mis ya tədəm ni akada gudu ya mis tedezivù ana ndam ezir gatay ni, ay leli membedkaba gudu gani nana àna zlam ahar ge Melefit ya àvi ana leli na. Nahkay ti madafaki ma ge mis ya tədəm ni ti ma ga malfada. ⁵ Məwəlki mis ka ma ga zlabay gatay ya tawayay təcafəna mis ndahan kà ma ge Melefit a ni dek; məmbatikaba majalay ahər magədavani na ana mis a dek ti təgəskabu ma ge Krist. ⁶ Nawayay ti lekuləm dek kəgəsumuki ma day, kələŋ gani ti anatra6 maslaŋa ya ti àwayay məgəsuki ma do ni.

⁷ Jalumki ahər ka zlam ya kəgrum ni dek lala. Tamal maslaŋa àdəm nan mis ge Krist ti, ahər àdəm mājəlay ahər lala keti, məsər leli day ndam ge Krist akada gayan ya àdəm nan mis ge Krist ni. ⁸ Bay geli àvua njəda ga məgur kùli a ti nəjənaki kùli àna nan. Àvu njəda gani nani ti ge mijin kùli àna nan do. Bi nəzləba ahər goro a kay àna njəda gani nani ya àvu na nəŋgu ni, mimili àbu awərki nu bi. ⁹ Nəgay nawayay nəbivù aŋgəwaz ana kùli àna wakita goro ya nəbikioru ana kùli ni cilin ti kədəgəzlum ba. ¹⁰ Adaba mis ndahan tədəm: « Ka ya ti Pol abikibiyu wakita ana leli

ni ti ma gayan ya abikibiyu ana leli ni ma ga dagwa gayan gərgəri kay. Ay ka ya ti nan akaba leli ni ti njəda gayan àbi, àdəm ma ga dagwa gayan ni va do. » ¹¹ Maslaŋa ya ti àdəm nahkay ni ti mājəlay ahər lala: eminjəa ti amagra y zlam ti kala-kala akada ya məbiki ana kùli ka ya ti leli drin drin akaba kùli ni.

¹² Mis nday nani ti təhi ana ahər nday gəđakani. Leli ti mətakar məgurfəŋvani kà tay do, mədəm leli kala-kala akaba tay do daya. Nday ti təgurfəŋvu ka ahər gatay gatayani e kidin gatay bu; tədəm mis nan gəđakani ti si maslaŋa gani akada gatay ni kwa. Tagray nahkay ti nday muroni, təsər araŋa do simiteni. ¹³ Ay leli ti ni mazləbavu ti àna təwi ya Melefit àguraya, àvi ana leli ni cilin, do ni ti mazləbavu àna təwi ya àvi ana leli ndo ni do. Təwi ya ti Melefit àguraya, àvi ana leli ni ti, təwi ga məhioru ma gayan ana mis, ge minjiyuan àna nan bəđak afa gekùli ni. ¹⁴ Ka ya ti leli mōru afa gekùli, məhi *Ma Məweni Sulumani àki ke Krist ana kùli ni ti, məgray təwi àtamkia ka ge Melefit ya àguraya, àvi ana leli na ndo. ¹⁵ Mazləbavu àna təwi ge mis ndahan ya Melefit àguraya, àvi ana tay, àhi ana tay təgray ni ndo. Tagray mam mam nəŋgu ni araŋa gani geli do. Ere ye ti leli mawayay ni ti, ahər àdəm məfəki ahər gekùli ke Krist ni məsagakivu kələvad. Mawayay ti təwi geli ya magray e kidin gekùli bu ni məsagakivu daya; ku tamal məsagakivu nəŋgu ni, àtamkia ke təwi ya Melefit àguraya, àvi ana leli na ba. ¹⁶ Nahkay ti amoru məhi Ma Məweni Sulumani ana mis ga had ndahan ya kama ga had gekùli ni. Mawayay makoru eslini ti adaba məwayay mazləbavani àna təwi ge mis ndahan ya Melefit àguraya, àvi ana tay, àhi ana tay təgray ni do.

¹⁷ « Tamal maslaŋa awayay eji

zlabay nahəma, miji zlabay ti àna tawi ga Bay geli ya àgray ni.* »
 18 Maslaŋa ya ti azləbay ahàr gayan gayanani ni ti Melefit àgəskabu nan do, si maslaŋa ya ti Bay Melefit Melefiteni ana ahàr gayan azləbay nan ni kwa.

11

Pol akaba ndam ya ti tədəm nday ndam asak ga Yezu ni

1 Nihi ti nawayay nəzlapi ana kuli akada ga ndam muru ni. Ay ti besumua; iy nahəngalay kuli, besumua. 2 Nawayay kuli dal-dal akada ge Melefit ya awayay kuli ni. Nəbia kuli ana *Krist a, nawayay ti kigum ndam gayan akada ga wur dahalay ya əsar zal fan do, bəjanı avi ana zal ni. Nawayay ti maslaŋa nahan ahi ma ana kuli va do. 3 Anŋwaz àbu awər nu, nədəm bi maslaŋa nahan amagosay kuli; nahkay bi ekijumkia ke divi ge Krist a, akədəbum nan àna hud bəlan va do. Jalumki ahàr ke Ev ya gavan əsipet nan, àgosay nan ni! Təgosay kuli akada gayan ni ba. 4 Ka ya ti ku way way do ara afa gekuli a, awayay acahi ma məweni ana kuli ni ti kəbum kebesum. Ku tamal adəmki ma ke Krist ya gərgəri akaba ma geli ya nədəmki ni nəŋgu ni, kebesum. Ku tamal azlapaki ka məsuf nahan gərgəri akaba Məsuf ya àniviyu ana kuli ni, ahkay do ni ahi ma ana kuli, azlapaki ka *Ma Məweni Sulumani nahan gərgəri akaba gekuli ya kicum ni nəŋgu ni, kebesum.

5 Nəsəra nday ya tədəm nday ndam *asak ga Yezu gədəkani ni tətam nu do simiteni. 6 Edefin nəsər mazlapani lala akada gatay ni do, ay nu ti nəsəra zlam a nətam tay. Kəlavaf a hud ga ma goro ya nəhi ana kuli ni bu dek kəsəruma, nəsəra zlam a.

7 Ka ya ti nu nəbu afa gekuli ni ti nəhia Ma Məweni Sulumani ya

Melefit àvi ana kuli na ana kuli ga sulum a. Nəhəngoroya ahàr goro e gəziteni va, nawayay ti lekulum kigum gədəkani. Goro ya nəgray nahkay ni ti nəgudara zlam a zla do waw? 8 Ka sarta gani nani ti ndam ga Yezu ya *təcakalavu a kəsa ndahan bu ni təslərubiya siŋgu a. Nahkay nəhəlfəŋa siŋgu kə tay a ti nislaki magray tawi e kidin gekuli bu lala. 9 Ka ya ti nu nəbu afa gekuli nahkay ni ti zlam àhəcukivá, ay nəhəngalaləŋ zlam kə kuli a ndo. Təhəlubiyu zlam ti bəza ga mən geli ya e Mesedəweŋ ni. Nəhəli muru ana kuli àna məhiani ana kuli vumu zlam ya àhəcukivu ni ku gəzit ndo. Nəgray nahkay ndo, day-day anagray nahkay do daya. 10 Nəgray nahkay ti niji zlabay gani ka had Eseyi tata, maslaŋa àbi acafəŋa nu ge miji zlabay gana bi. Ma hini ya nədəm ni ti jiri: nu zal asak ge Krist; Krist ti jireni. 11 Niji zlabay nahkay ti bi kədəmum nawayay kuli do. Aha, nahkay do: Melefit əsəra nəbu nawayay kuli.

12 Nihindifinə zlam kə kuli a ndo, kama day enihindifinə kə kuli a do. Nagray nahkay ti adaba nawayay ti mis ndahan tənŋət divi ge miji zlabay ba. Nəgay təbu tagray tawi akada geli ndam asak ga Yezu ni ti nawayay ti tədəm ba. 13 Nday nani ti ndam asak ga Yezu ededin ededinəni do; tazay mazavu ga ndam asak ge Krist cilin. Tawi gatay ya tagray ni ga magosay mis. 14 Zlam gani nani ti àgri ejep ana kuli ba. *Məslər ge Melefit asladay, ay *Seteni àna ahàr gayan esliki mazay vu gayan akada ga məslər ge Melefit ni. 15 Seteni àna ahàr gayan agray nahkay ti, tamal ndam məgri tawi ni tazay mazavu ga ndam məgri tawi ge jireni ana Melefit ti àgri ejep ana kuli ba. Ndam məgri tawi ana Seteni ni ti Melefit aməgri daliya ana tay azuhva tawi gatay

* 10:17 Zerehi 9.23.

ya tagray magədavani ni.

Pol eji zlabay àna daliya gayan̄ya acakay ni

¹⁶ Nəhi ana kəli keti : maslaña àhi ana ahàr nu Pol murani ba. Ay tamal kədəmum nu murani ti mənjumlu ti akada ya kəmənjumlən̄ kà ndam muru ni. Nahkay ti nisliki miji zlabay gəzit bilegeni. ¹⁷ Niji zlabay nahkay ti nəzlapay akada ga Bay geli awayay ni do ; nəzlapay akada ga zal muru ni, adaba nəšəra nəbu nagray zlam ya nisliki mijiki zlabay ni eded̄in̄. ¹⁸ Ay əgia mis kay təbu tiji zlabay akada ga ndam ga *duniya ni ti nu day nara niji zlabay bilegeni. ¹⁹ Lekələm ndam ya kəsəruma zlam a ni kebesumi ana ndam muru tata. ²⁰ Ka ya ti maslaña amənjalən̄ ana kəli akada lekələm evidi ni ti kəbum kebesumi ; ka ya ti maslaña azumfəña zlam kə kəli a ni ti kəbum kebesumi ; ka ya ti maslaña agosay kəli ni ti kəbum kebesumi ; ka ya ti maslaña amənjalən̄ ana kəli akada kisləm araña do ni ti kəbum kebesumi ; ku maslaña asi barva ana kəli nən̄gu ni kəbum kebesumi. ²¹ Iy nu nəgray nahkay ndo ni ti, nisli araña e eri gekəli bu ndo. Nəgray nahkay ndo ni ti asu mimili zla do aw ?

Mis ndahan̄ tazay ahàr gatay akada nday gədəkani ni ti, nu day nagray akada nani. Ay ma hini ti ma ga ndam muru. ²² Tamal tədəm nday ndam *Hebri, nu day zal Hebri. Tamal tədəm nday ndam *Izireyel, nu day zal Izireyel. Tamal tədəm nday bəza huđ ga Abraham, nu day wur huđ ga Abraham. ²³ Tamal tədəm nday ndam məgri təwi ana *Krist, nu bay məgri təwi ana Krist nətam tay. Ma hini ya nədəmaya ni ti àhərkiba ka ma ga muru a. Nəgra daliya nətam tay, təfiya nu a dan̄gay va sak kay àtama gatay na, təzləba nu a sak kay àtama gatay na, nətamfəña

kə kisim a sak kay, akal takad nu. ²⁴ Sak zlam ndam *Zəde təsua kurupu a kru kru mahkər mahar ambəlm̄bu a. ²⁵ Sak mahkər təzləba nu àna aday a, sak bəlan̄ tizligia nu àna akur a, sak mahkər *slalah ga yam àhəmbahad̄va akaba nu a, ruk hundum nən̄jəhad̄va a huđ ga *dəluv gədəkani ba. ²⁶ Sak kay nərə ka məlan̄ ndahan̄ àna asak a ; sak kay akal yam əsləka àna nu a, sak kay ndam akal təgrua daliya, sak kay ndam jiba goro təgrua daliya, sak kay ndam jiba ndahan̄ day təgrua daliya, sak kay nəgra daliya a kəsa ba, sak kay nəgra daliya a huđ gili ba, sak kay nəgra daliya ka ahàr ga dəluv a, sak kay nday ya tədəm nday bəza ga mma ni təgrua daliya daya. ²⁷ Nəgra təwi zləzlad̄ana, nəcaka daliya, sak kay nəcakay dəwir ndo, sak kay nən̄jəhad̄a e ləwir a akaba nəcakay yam ndo, sak kay nən̄gət zlam məzumani ndo, sak kay azana əfu bi, aməd əwəra nu a. ²⁸ Nəgra daliya ndahan̄ a daya, ay ti nəcalaya tay a va do. Ay ti zlam əbu bəlan̄ nəjalaki ahàr, àhəlu ahàr kəlavad̄ : nəbu nəjalaki ahàr ka ndam ga Yezu ya *təcakalavu a kəsa gərgərani bu ni dek. ²⁹ Tamal n̄pia maslaña nan̄ gedebeni e divi ge Melefit ba ni ti kala akada nu gedebeni. Tamal maslaña əjikia ke divi a ti awəru bəruv dal-dal.

³⁰ Tamal niji zlabay kwa ti niji zlabay ke gedebi goro. ³¹ Melefit Bən̄ ga Bay geli Yezu, nan̄ ya ti mis dek tazləbay nan̄ ga kan̄gay-kan̄gayani ni ti, əšəra ma goro ya nədəm ni ti ma ge jiri. ³² Ka sarta ya ti nəbu a Damas ni ti maslaña ya Bay Aretas əfiyu nan̄ ga məgur kəsa nani ni awayay məgəs nu, nahkay àbəhad̄ mis kə magudu ga kəsa ni. ³³ Esline bəza ga mən̄ geli ni təfəviyu nu a alon̄gu vu, təfaya nu àna ezewed̄ a dala va gwar a fəlku ga gudu na. Nahkay nətamfəña kə bay məgur kəsa nana.

12

Pol eji zlabay àna zlam ya ti Yezu àngazli ni

¹ Ku tamal miji zlabay ti zlam masakani nəngu ni, ahàr àdəm si niji zlabay ni kwa. Nahkay nəzlapaki ka zlam ya ti Bay geli àngazlu, nipi ni. ² Maslaña nahan àbu, nəsəra nan a, nan mis ge *Krist. Maslaña gani nani ti Melefit àzoya nan agavəla drin afa gana a huđ melefit va. Zlam gani nani àgrakivu ti àgra vi a kru mahar fad. Cə Melefit àzoru ni nan nanani, cə àzoru ni nan nanani do, àngazli zlam, èpi cilin ti nəsər do. Àsər ti si Melefit kwa. ³⁻⁴ Iy, maslaña gani nani Melefit àzoya nan a drin agavəla a məlan gayan sulumani va. * Cə Melefit àzoru ni nan nanani, cə àzoru ni nan nanani do, àngazli zlam, èpi cilin ti nəsər do. Àsər ti si Melefit kwa. Ka məlan nani ti maslaña gani təhia ma ndahan a. Ma gani nani ya èci ni ti mis hihiriken i əsliki mədəmani do, Melefit əcafəna mis ga mədəmana daya. ⁵ Maslaña nani ti niji zlabay àna nan tata, nu nuani ti niji zlabay àna ahàr goro do. Nijiki zlabay ti ke gedebi goro ni cilin. ⁶ Ay ku tamal niji zlabay àna ahàr goro nəngu ni, zlabay goro ya niji ni ti zlabay ga muru do, adaba ma goro ya nədəm ni ti ma ge jiri. Ay ti nəwayay miji zlabay do, adaba nəwayay ti mis tédəm nu gədakani àna zlabay goro ya niji ni ba. Nawayay mis tédəm nu gədakani ti azuhva təwi goro ya təbu tipi nagray ni akaba ma goro ya nəhi ana tay, tici ni sawan.

⁷ Zlam ge Melefit ya àngazlu sulumani gərgəri kayani ni ti akal niji zlabay àna tay tata. Ay ti Melefit àvua zlam nahan a, àfuyiya a vu va, awayay ti niji zlabay ba. Ere gani nani awər nu akada adak èjia mis a ti awər nan ni. Ere

gani nani Melefit àvi divi gani ana *Seteni ti məfuyiyu, ti niji zlabay ba. ⁸ Nahkay sak mahkər nəhəngala Bay geli a ti məzuaba ere gani nana ya agru daliya na a vu ba. ⁹ Ay ti àhəngrufəj, àhu ahkado : « Sulum goro ya nəgruk ni ti eslək, adaba ka ya ti mis nan àbu gedebeni ni ti, ere ye ti agray ni dek agray ti àna njəda goro cilin. » Ègia nahkay ti nəmər àna gedebi goro ni, niji zlabay àna nan, adaba ere ye ti nagray ni dek ti nawayay nagray àna njəda ge Krist cilin. ¹⁰ Nahkay nu gedebi ti nəmər sawan. Ku tamal mis tindivi nu, təfəku ngasa, təgru daliya gərgəri kay nəngu ni, nəsəra zlam nday nani ya təgru ni ti azuhva Krist, nahkay nəmərnu àna nan. Adaba ka ya ti nu gedebeni ni ti, nəbu àna njəda ge Krist ya àvu ni.

Pol ajalaki ahàr ka ndam ga Yezu ya a Korej ni

¹¹ Ma goro ya nədəm ni ti ma ga muru. Ay kəfumku ngasa ga mazlapay ma ga muru nahkay ti lekələm gani. Giri-giri àgəski kəzləbum nu ti lekələm. Nu ti nisli arana do, ay ndam ya ti kədəmum nday ndam *asak ga Yezu gadəkani ni ti ku gəzīt day tətam nu do. ¹² Ka ya ti nu nəbu afa gekuli ni ti nəbesa daliya gərgərana kay, Melefit day àvua njəda ga magray zlam magray ejep a gərgərana kay. Zlam ya àgravu ni dek ti adafaki nu zal asak ga Yezu ededin ededineni. ¹³ Ere ye ti nəgri ana ndam ga Yezu ya *təcakalavu a kəsa ndahan bu ni, nəgri ana kəli ndo ni ti mən ga mam ? Àbi ! Zlam àbu bəlan cilin nəgri ana kəli ndo. Zlam gani nani ti nihi : nihindifina sinu kə kəli ga məjənaki nu a ndo. Tamal goro ya nəgray nahkay ni zlam magudarani ti, mbrənjumfua !

¹⁴ Nihi day nəbu nəslamalavu ga mangoni afa gekəli ya mahkər. Eninjəa day enihindifina zlam kə

* **12:3-4** Məlan sulumani ge Melefit ti awayay adəmvaba dini sulumani (mənjay Manğahani 2.7 ; Lək 23.43).

kuli ga mājənaki nu a do. Nawayay ti lekulum lekulumeni, do ni ti nawayafəŋa zlam kè kuli a do. Tanġahi elimeni ana bəza ti ata bəŋ gatayani, do ni ti bəza tanġahi elimeni ana ata bəŋ gatay do. ¹⁵ Ku nijinġkaba zlam goro a dek, ku nijinġ ahār goro goroani ga mājənaki kuli nəŋgu ni ahəlu ahār do, nəmərɤu àna naŋ sawaŋ. Nawayay kuli daldal emiteni ti, akawayum nu va do azuhva nani aw ?

¹⁶ Leli dek məsəra, nìhindifiŋa zlam kè kuli a ndo. Ay ti mis ndahaŋ tədəm nənjəhki ke kuli a sawaŋ. ¹⁷ Nənjəhki ke kuli ti ahəmamam ? Ndam ya ti nəsləroru tay afa gekuli ni ti, maslaŋa gatay bəlaŋ ti əgosa kuli a waw ? ¹⁸ Nəhi ana Tit mōru afa gekuli, nəslərləŋoru wur ga məŋ geli ya kəsəruma naŋ a lala ni. Tit ōru ènjəa afa gekuli a ti əgosafəŋa zlam kè kuli a waw ? Nġay leli ata Tit ti təwi geli ya magray ni bəlaŋani, majalay ahār geli day bəlaŋani ti kəsərurum do waw ?

¹⁹ Kəhumi ana ahār a ma goro ya nəbiki ana kuli ni bu ni dek ti mawayay matamfəŋa kè kuli a waw ? Aha, nahkay do, adaba leli ndam ge *Krist. Zləbəba goro ni, pakama geli ya məhi ana kuli ni dek ti məhi ana kuli ti kè meleher ge Melefit, adaba mawayay ti kəŋgətumkivu njəda e divi ge Melefit bu. ²⁰ Nədəm nahkay ti adaba nakoru afa gekuli wudak. Eninġəa, nədi ahār ana kuli kəbum kəgrum zlam ya ti nawayay kəgrum do ni ti nawayay do. Tamal nahkay ti zlam ya anəgri ana kuli ni ti lekulum day akawayum do. Zlam ya ti nawayay kəgrum ba ni nday hi : kələgumvu ba, kizirəmvu ba, kəzumum bəruv ba, kəgrumvu solu ba, kindivəmvu ba, kəsəsumivu ana mis ba, kijəm zlabay ba, akaba kiwisinġmkabu zlam ba. ²¹ Eninġəa afa gekuli a ti Bay Melefit goro

aməbəkə mimili kè meleher gekuli àna təwi gekuli ya kəgrum ni ti nawayay do. Bi eninġəa afa gekuli a ti nədi ahār ana ndam ya təbu tagudar zlam kekileŋa, təmbrəŋ magray hala ndo, tagray zlam ge mimili kələvad, təwayay məmbrəŋ magudar zlam gatay ni do ni. Tamal nōru nədia ahār ana tay a nahkay ti enitəwi azuhva zlam gatay ya tagray ni. Zlam gani nani dek ti nawayay do simiteni.

13

Pol ahivù ma ana ndam Korej

¹ Nihi ti nawayay nanġoru afa gekuli ya mahkər. Abu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : « Təwəlki mis ka zlam wudaka ti ahār ədəm mis cə ahkay do ni mis mahkər tāgray sedi gani.* » ² Ka ya ti nōru afa gekuli ye cə ni ti nəhiva ana kuli a əndava. Ay nihi nu nəbiyu eslini bi day nəhikaboru ma gani ana ndam ya təgudar zlam ni akaba mis ndahaŋ ni dek keti : ka fat ya ti eninġəa ni ti anatra6 ndam magudar zlam ni dek, maslaŋa gatay bəlaŋ amatamfua do. ³ Kawayum kəsərurum ma goro ya nəhi ana kuli ni ti ma ge *Krist ya ahi ana kuli ededifin ededifinjeni ni aw ? Nara nədəfiki ana kuli, kara kəsərurum. Təwi ge Krist ya agray e kidifin gekuli bu ni ti təwi ge mis gedebeni do, adafaki naŋ əbu ana njəda. ⁴ Ka ya ti *tədarfəŋ Krist kə təndal ni ti naŋ gedebeni ededifin, ay nihi ti Melefit ahəŋgaraba naŋ a, naŋ əbu àna sifa. Nahkay ere ye ti agray ni dek ti agray àna njəda ge Melefit. Leli ndam *asak gayaŋ ni məbu akaba naŋ akada mis bəlaŋ, leli day ndam gedebi. Ku tamal leli gedebeni nəŋgu ni, eminjəa afa gekuli ka fat gana ti amədəfiki ana kuli leli məbu àna sifa ge Krist. Nahkay təwi geli ya amagraj e kidifin gekuli bu ni ti amagraj ti àna njəda ge Melefit.

* 13:1 Mimbiki 19.15.

⁵ Nəhi ana kəli nahəma, njəhaduma ti kədəgəzlum ahər lala day. Lekələm ti kəbum kəfumki ahər ke Krist ededīn aw? Ngay Yezu Krist naŋ bəlanani akaba kəli ti kəsərum do waw? Do ni ti bi kədəgəzluma ahər a, kəsəruma kījəmki ke divi a. ⁶ Leli ndam asak ededīn ti nəsəra, akəsərum. Akəsərum ti əna təwi geli ya magray ni; mijikia ke divi a ndo. ⁷ Ay ti leli məbu mahəngali Melefit ana kəli ti kəgudarum zlam ba simiteni. Leli mijikia ke divi a ndo, ay ngay mis tədəm leli mis sulumani ti məwayay do; məwayay kəgudarum zlam ba ni ti ga nani do. Ere ye ti leli məwayay ni ti, məwayay ti kəgrum zlam sulumani. Ku tamal mis tədəm mijikia ke divi a naŋgu ni, əgray arəŋa do. ⁸ Nədəm nahkay ti adaba leli misliki məmbrəŋ təwi ge jiri koksah; magray ti si təwi ge jiri kwa. ⁹ Kəla ka ya ti leli gedebeni, lekələm ti ni njədə-njədani ni ti məmərvu. Leli mahəngalay Melefit, məwayay ti məslamalay manjəhad gekəli ti kəgudarum zlam va ba. ¹⁰ Nəbikioru pakama hini ana kəli ka wakita ka ya ti nu driŋ driŋ akaba kəli nahkay ni ti, adaba nəwayay ti kəmbatumkaba manjəhad gekəli a. Nahkay eninjəa afa gekəli a ti anələgi ana kəli do. Təwi goro ya nagray ni dek ti nagray əna njədə ga Bay geli ya əvu ni. Ay njədə gani nani ya əvu ni ti ge mijin kəli do, ga məvi njədə ana kəli əna naŋ sawaŋ.

Pol agri sa ana mis

¹¹ Nihi ti bəza ga mmawa goro ni, ma goro əbi kay va bi. Nəwayay ti kəmərumvu, kəslamalum manjəhad gekəli, ku way way do e kidin gekəli bu məvi njədə ana maslaŋa nahaŋ, ma gekəli mərakaboru, kənjəhaduma əna sulumana. Bay Melefit ti məwayay mis, avi manjəhad sulumani ana mis daya; nahkay tamal kəgrum zlam nday

nani dek ti amanjəhad akaba kəli kəlavad.

¹² Grumvu sa e kidin gekəli bu lala, akada ga ndam ge Melefit ya tagravu sa ni. Ndam ge Melefit ya ahalay ni dek təgria sa ana kəli a.

¹³ Sulum ga Bay geli Yezu *Krist mələbu akaba kəli dek, Melefit məgray ti lekələm dek kəwayumvu akada gayaŋ ya məwayay mis ni, *Məsuf Njəlatani məgray ti lekələm dek kənjəhadumkaba əna sulumani.

**Wakita ga Pol ya
àbikioru ana ndam
Galasi ni
Ere ye ti mɔ̀dɔ̀mki ka
wakita ga Pol ya
àbikioru ana ndam
Galasi ni**

Maslaɲa ya ti àbɛki wakita hini ni ti àdafa slimi gayan a : àbɛki ti Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1). Leli mɛsɛr sarta ya àbɛki wakita ni do, mɛsɛr mɛlanɲa ya àbɛki ni do daya. Àbiki ti ana ndam Galasi : Galasi ti kɛsa do ; haɗ kà gɔ̀vay ga Azi (a vad ya kani Azi akaba Galasi ti tɔ̀bu ka haɗ Tɔ̀rki). Kɛsa Ikoniyum, Listir akaba Derbi ti ka haɗ Galasi ; ka ya ti Pol òru e mirkwi gayan ye enjenjeni ni ti àhia ma ge Melefit ana ndam ga kɛsa nday nana (Tɔ̀wi 14). Pol àbiki wakita hini ana ndam Galasi ya ti tɔ̀gɛskabá ma ga Yezu ya àhi ana tay na.

Àbɛki wakita ti adaba mis ndahanɲa e kidinɲa ga ndam ga Yezu ya ka haɗ Galasi ni bu ni tɔ̀dɔ̀m ahàr àdɔ̀m ndam ga Yezu tɔ̀gɛskabu Divi ge Melefit ya Mɔ̀wiz àbɛki ni ðek : ahar gɛɗakani tɔ̀dɔ̀m si ndam ga Yezu ðek tɛkeley kɔ̀ɗi kwa (6.12). Pakama gatay ya tɔ̀dɔ̀m ni àzumia bɔ̀rɔ̀v ana Pol a dal-dal, nahkay àbiki wakita hini ana ndam Galasi ðek ga mɛhiani ana tay tɔ̀faki ŋgasa ke mis ge mekeley kɔ̀ɗi ba ; tamal maslaɲa awayay egi mis ge Melefit àna mekeley kɔ̀ɗi ni ti, Krist àjɛnaki nanɲa va do (5.2).

Pol ànjɛki ka pakama gayan, àdɔ̀m nanɲa zal asak ga Yezu eɗeɗinɲa : àfiyu Pol e tɔ̀wi gayan ni vu ti Melefit ; ndam asak ga Yezu ndahanɲa ni tɔ̀gɛskabá Pol a, tɔ̀dɔ̀m ma gayan ya àhi ana mis ni ti ma ge Melefit eɗeɗinɲa. Pol àdɔ̀m zlam ya ti àcahi ana mis ni ti Melefit

Melefiteni àhi, do ni ti mis àhi do (1–2).

Pol àdɔ̀m ka ya ti ndam Galasi tɔ̀gɛskabu ma ge Melefit enji ni ti tigia bɔ̀za ge Melefit a. Tɔ̀gɛskabu, tigi bɔ̀za ge Melefit ti azuhva tɔ̀wi ga Mɔ̀suf ge Melefit, do ni ti azuhva Divi ge Melefit ya Mɔ̀wiz àbɛki ni do. Àhi ana tay nihi ti kɛmbrɛɲum Mɔ̀suf ge Melefit, kɔ̀gɛsumkabu Divi ge Mɔ̀wiz ni cilinɲa ti kamam ? Nday ya ti tɔ̀gɛskabu Divi gani cilinɲa, tɛmbrɛɲ Mɔ̀suf ge Melefit ni ti nday evidi, nday bɔ̀za ge Melefit va do (3–4).

Ke mendeveɲinɲa ga wakita ni àhi ana ndam Galasi si tɛnɲɛhaɗ àna nɲaɗa ga Mɔ̀suf ge Melefit kwa. Tamal maslaɲa agɛskabu nɲaɗa ga Mɔ̀suf ge Melefit ya avi ni ti, esliki mɛmbrɛɲ zlam magudarani ðek ; do ni ti Divi ge Mɔ̀wiz cilinɲa ni ti àjɛnaki nanɲa do. Tamal maslaɲa àgɛskabá Krist a ti, maslaɲa nani ègia mis mɔ̀wena : zlam ndahanɲa ni ðek tɛsli arana do (5–6).

Sa ga Pol

¹ Nɔ̀bɛki wakita hini ti nu Pol, nu zal asak ga Yezu. Àslɔ̀rbiyu nu ti mis hihirikenɲa do. Tɔ̀vu nɲaɗa gani ti mis do ; tɔ̀vu nɲaɗa gani ti ata Yezu *Krist nday ata Bɔ̀ɲ geli Melefit, nanɲa ti àhɛnɲaraba Yezu e kisim ba. ² Nu Pol nɔ̀gri sa ana kɔ̀li, lekɔ̀lum ya ti kɔ̀fɔ̀mki ahàr ka Yezu, kɔ̀bum *kacakalumvu a kɛsa gɔ̀gɔ̀rani bu ka haɗ Galasi ni. Bɔ̀za ga mɔ̀ɲ geli ya mɔ̀bu akaba tay ni tɔ̀gria sa ana kɔ̀li a daya.

³ Bɔ̀ɲ geli Melefit nday ata Bay geli Yezu Krist tɔ̀gri sulum gatay ana kɔ̀li, tɔ̀gray ti *kɛnɲɛhaɗumkabu àna sulumani ti. ⁴ Krist ti àgɛskabá ti tɔ̀kad nanɲa azuhva zlam magudarani geli, ga mɛhɛlaba leli a duniya hini magɔ̀davani ni ba. Krist àgray nahkay ti ka mawayay ga Bɔ̀ɲ geli

Melefit. ⁵ Melefit ti mâzləbum naŋ ga kaŋgay-kaŋgayani. Aya nahkay !

Ma Məweni Sulumani ti bəlaŋ huya, nahaŋ əbi

⁶ Ere ye ti kəgrum ni ti əgrua ejep a dal-dal, adəba nəhi ana ahər kəgrum zlam akada nani do. Melefit əzala kəli azuhva sulum ge *Krist ya əgri ana kəli na. Ay ti lekəlum kəmbəŋuma Melefit ke wecewecena ; kəbum kədəbum ma məweni nahaŋ sawaŋ ti ahəmamam ? ⁷ *Ma Məweni Sulumani nahaŋ ti əbi, si goro ya nəhi ana kəli ni ciliŋ. Ay mis ndahaŋ təbu tiwisirikaba ahər ana kəli a, tawayay tambatkaba Ma Məweni Sulumani ge Krist na. ⁸ Leli məhia Ma Məweni Sulumani ana kəli a ; tamal maslaŋa ahi ma nahaŋ ana kəli gərgəri akaba ma ya məhi ana kəli ni ti Melefit mətikwesla maslaŋa gana. Ku leli leleni, ku *məslər ge Melefit əsləkabiya e melefit ba ahi ma gani ana kəli nəŋgu ni, Melefit mətikwesla naŋ a. ⁹ Leli məhia ana kəli a, nihi day nəhi ana kəli keti : Tamal maslaŋa ahi ma məweni nahaŋ ana kəli gərgəri akaba ma ya ti kəgəsumkabu ni ti Melefit mətikwesla maslaŋa gana.

¹⁰ Nəhi ana kəli nahkay ti kəhumi ana ahər nawayay ti mis təzləbay nu waw ? Aha, nahkay do ! Bay ya ti nawayay məzləbay nu ni ti Melefit. Kəhumi ana ahər nawayay ti pakama goro məbəlafəŋ kə mis aw ? Aha, nahkay do ! Kekileŋa tamal nawayay pakama goro məbəlafəŋ kə mis keti ti akal nu bay məgri təwi ana Krist va do.

Pakama ga Pol ya ahəŋgri ana mis ni ti Yezu Krist əhi əna ahər gayaŋ

¹¹ Bəza ga mmawa, nəhi ana kəli nahəma, *Ma Məweni Sulumani ya nəbu nəhi ana kəli ni ti ma ge mis hihirikeni do. ¹² Mis hihirikeni əhu ma gani do, mis hihirikeni əcahu

ma gani do daya. Adəfuaba ma gana ti Yezu *Krist əna ahər gayaŋ.

¹³ Zlam ya ti nəgray ahaslani ka ya ti nədəbay Melefit akada ga ndam *Zəde ni ti kicəma əndava. Ka sarta gani nani ti nəgria daliya ana ndam ge Melefit əsabay, nəwaya miŋiŋ tay a. ¹⁴ E kidiŋ ga məndalala goro bu e jiba goro bu ni ti nədəba divi ga ndam goro ndam Zəde na, nətama nday ndahaŋ na ahar gədəkana. Nəwaya mədəbay divi ga ata bəŋ goro na dal-dal əsabay.

¹⁵ Ay kwa ka ya ti nu a huđ ga mmawa bu ni ti Melefit adaba nu a. Əgru sulum gayaŋ, əzalay nu ga məgri təwi. Sarta gayaŋ əra əŋjia ti ¹⁶ əŋgazlu Wur gayaŋ ti nəsər Wur ni, ti nəzlapaki ka Wur ni, nəhi ma gani ana mis ya nday ndam Zəde do ni. Ka sarta gani nani ti nihindifiŋa ma kə mis hihirikena ndo. ¹⁷ A Zerəzalem day nərə ga məməŋjiyu ndam ya ti tiği ndam *asak ga Yezu enji goro ni ndo. Nərə suwwa ka hađ Arabi sawaŋ. Kələŋ gani nəŋga a Damas a. ¹⁸ Vi mahkər kələŋ gani day kwa ti nərə a Zerəzalem ti nəsər Piyer. Mənjəhadkabu vad kru mahar zlam ciliŋ. ¹⁹ Eslini ti niŋi zal asak nahaŋ ndo, niŋi ti Zek wur ga məŋ ga Bay geli ni ciliŋ. ²⁰ Kə meleher ge Melefit, ma goro ya nəbəkini ti ma ge jiri, nəsakad malfada do.

²¹ Kələŋ gani nəsləka, nərə ka hađ Siri akaba ka hađ Silisi. ²² Ka sarta gani nani ti ndam ge Krist ya *təcakalavu ka hađ *Zəde ni tiŋi nu day-day faŋ ndo. ²³ Ticia ma ge mis ya tədəmku na ciliŋ ; mis ni tədəm : « Maslaŋa ya ti əgri daliya ana leli ahaslani, əcafəŋa leli ga məhi ma ga məfəki ahər ke Krist ana mis a ni, nihi ti əgia naŋ naŋani əna ahər gayaŋ naŋ əbu ahi ma gani nani ana mis. » ²⁴ Tərə ticia nahkay ti təzləbay Melefit azuhva nu.

Pol akaba ndam asak ga Yezu ndahaŋ ni

¹ Vi kru mahar faɗ ka ahàr gani nahàma, mòru a Zeruzalem ata Barnabas. Ka ya ti mòru ni ti nàza Tit a ju. ² Nòru eslini ti adaba *Məsuf ge Melefit àhu ru. Nòru nìnjua ti màcakalavu akaba gəɗákani gatay ka ahàr geli. Màra màcakalava ti nàŋgahadiaba *Ma Məweni Sulumani ya nəhi ana nday ya ndam *Zude do na ana tay a. Nəhi ana ahàr bi atəɗəm təwi goro ya nàgray ahaslani ni akaba təwi goro ya nəbu nagrai nihi ni zlam masakani. ³ Ay təɗəm nahkay ndo. Ku Tit naŋ zal Gres ni day təfəki ŋgasa ge *mekeley kəɗi akada ya àbu məbəkiani a wakita ge Məwiz ni bu ndo. ⁴ Təzlapaki ke mekeley kəɗi ti adaba mis ndahaŋ təbu tasəkaf malfada, təɗəm tadəbay Yezu. Nday gani ti təhurkiviyu ke leli akal-akal, tawayay tacalki leli ndam ga Yezu *Krist ni ka zlam magudarani adaba màɗəbay *Divi ge Melefit ya Məwiz àbəkì ni va do. Nday tawayay ti màɗəbay Divi gani, mīgi evidi gani keti. ⁵ Nday gani nani ti məgəsiki pakama gatay ni ana tay ku gəzìt ndo simiteni. Adaba Ma Məweni Sulumani ya məhi ana kəli ni ti ma ge jiri ; nahkay mawayay ti təgudarikaba ma gana ana kəli a ba.

⁶ Ay nday ya ti ndam geli a Zeruzalem ni təɗəm nday gəɗákani ni ticia ma goro na. Ku tamal nday gəɗákani, ku tamal nday gəɗákani do nəŋgu ni araja gani goro do, adaba Melefit ti àmənjaləŋ ke mis akada ge mis hihirikenì ni do. Nday gani tàra ticia ma goro na ti təhu : « Ma Məweni Sulumani ya kəhi ana mis ni ti àbəlay, kəɗəmkiviyu ma nahəŋ ba. » ⁷ Təɗəm nahkay ti adaba təsəra Melefit adaba nu ga məhi Ma Məweni Sulumani ana ndam ya nday ndam Zude do, təkəley kəɗi do na, akada ya adaba Piyer ga

məhi Ma Məweni Sulumani ana ndam Zude, nday ya ti tekeley kəɗi na. ⁸ Yezu àvia njəɗa ana Piyer ge migi zal asak gayəŋ e kidiŋ ga ndam Zude ba ; àvu njəɗa ge migi zal asak gayəŋ e kidiŋ ga ndam ya nday ndam Zude do ni bu ni day naŋ gani. ⁹ Nahkay ata Zek, Piyer akaba Zeŋ, nday ya ti ndam Zeruzalem təɗəm nday akada medikedik gatay ni, təgəskabá ga Yezu ya àgru sulum gayəŋ ga mægri təwi na, mək təgəsfəŋa ahar kə leli akaba Barnabas a ga màɗəfakiani mīgia leli dekeni ka ahar bəlaŋ : leli ti magray təwi e kidiŋ ga ndam ya ti nday ndam Zude do ni bu, nday ti ni tagray təwi e kidiŋ ga ndam Zude bu. ¹⁰ Ay ti təhi ana leli mājənaki ndam gatay ya talagani ni ciliŋ, do ni ti təhikivu ma nahəŋ ana leli ndo. Ma gatay hini ya təhi ana leli ni ti nu day ànuviyu a ahàr bu, nàwaya magrana akada nana.

Ata Pol nday ata Piyer tagray gejewi a Antiyoş

¹¹ Ay ka ya ti Piyer àra afa goro a Antiyoş a ni ti nələgia kə meleher ge mis a, adaba àgudara zlam a : 12 ka ya ti ènjia afa geli a ni ti naŋ àbu azum zlam akaba nday ya ti ndam *Zude do ni. Ay kələŋ gani Zek àslərbiyu ndam Zude ndahaŋ. Nday nakəŋ tàra tìnjia nahəma, Piyer nakəŋ àgrafəŋa aŋgwaz kà tay a, nahkay àsləkafəŋa kà ndam ya ti nday ndam Zude do, təbu təzum zlam akaba tay na, àwayay ti tìpi naŋ akaba tay do. ¹³ Ndam Zude ndahaŋ ni day təgray akada ge Piyer ni, təbu tajalay ahàr cə cə. Barnabas àra èpia nahkay ti ku naŋ day àgray akada ga nday ndahaŋ ni bilegeni ; àwayay ti ndam Zude ni təsər naŋ àmbrəŋa divi gatay na do. ¹⁴ Ka ya ti nìpi ti nday nakəŋ təɗəbay divi ga *Ma Məweni Sulumani àna jiri gani va do ni ti nəhi ma ana Piyer kə meleher ge mis dek. Nəhi ahkado : « Nak

zal Zude tekeđi kànjəhad akada ga ndam Zude ni do, kanjəhad akada ga nday ya ti nday ndam Zude do ni. Ay ti kəhi ana ndam ya ti nday ndam Zude do ni, tãnjəhad akada ga ndam Zude ni ti àgravu ahəmamam ? »

Melefit àdəm leli ndam jireni ti azuhva məfəki ahàr geli ka Yezu ni ciliŋ

¹⁵ Leli ti ndam *Zude eđeđiŋ adaba ata bəŋ geli ndam Zude ; leli ndam jiba ndahaŋ ya təzalay tay ndam magudar zlam ni do. ¹⁶ Ku tamal nahkay naŋgu ni, leli məsəra təwi ga ndam ya tadəbay *Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki ni ti, maslaŋa àbi ya ti Melefit àdəm naŋ jireni kə eri gayaŋ azuhva təwi gani nani bi ; Melefit àdəm mis jireni ti si maslaŋa ya ti àfəkia ahàr ka Yezu *Krist a ni ciliŋ. Leli ti məfəki ahàr ka Yezu Krist ti mawayay ti Melefit mədəm leli ndam jireni kə eri gayaŋ azuhva məfəki ahàr geli ni, do ni ti mawayay ti Melefit mədəm leli ndam jireni azuhva geli ya mədəbum Divi ya Məwiz àbəki ni do. Adaba təwi ga ndam ya tadəbay Divi ya Məwiz àbəki ni ti maslaŋa àbi Melefit àdəm naŋ jireni azuhva təwi gani nani bi simiteni. ¹⁷ Leli ndam Zude ti mawayay ti Melefit mədəm leli ndam jireni kə eri gayaŋ ti adaba leli məbu məfəki ahàr ke Krist palam. Magray nahkay ti ndam Zude ndahaŋ ni təzalay leli ndam magudar zlam, adaba magray təwi akada ge Məwiz ya àdəm ni do. Ègia nahkay ti Krist ezligiyu leli a magudar zlam vu waw ? Aha, ezligiyu leli do ! ¹⁸ Ay tamal maslaŋa àmbrəŋa zlam ya ti Məwiz àdəm tãgray a wakita gayaŋ ni bu na, kələŋ gani agray keti ti gayaŋ ya agray keti ni ti àgray ti ègia bay magudar zlam a. ¹⁹ Nu ti ka mədəm ge Melefit ya Məwiz àbəki ni ti akada nu məmətani. Ègia nəməta

nahkay ti nàdəbay Divi ya Məwiz àbəki a wakita gayaŋ bu ni va do. Ere gani àgravu nahkay ti, ti nãnjəhad àna sifa kə eri ge Melefit. Ka ya ti *tadarfəŋ Krist kà təndal ni ti tādarkabiyu leli ka ahar bəlaŋ ; ²⁰ nihi ti nu nəbu àna sifa, ay sifa ya ànuviyu ni ti sifa ya ahaslani ni va do : leli məbu ka ahar bəlaŋ akaba Krist, nahkay sifa ya ànuviyu ni ti sifa ge Krist. Tamal nu nəbu àna sifa nihi a duniya bu ni ti azuhva nəfəkia ahàr ke Krist Wur ge Melefit a palam. Naŋ ti awayay nu, àgəskabá ti tãkad naŋ a kala goro va. ²¹ Zlam gani nani ti Melefit àgru ga sulum gayaŋ : nahkay ti nəmbrəŋ do simiteni. Mis ndahaŋ tədəm Melefit àdəm mis jireni ti azuhva təwi ga maslaŋa gani nani ya àgray akada ge Məwiz ya àbəki ni. Ay nahkay do : tamal nahkay eđeđiŋ ti Krist àmət ti masakani.

3

Melefit ahəŋgay mis ti ahəmamam ?

¹ Lekələm ndam Galasi ti lekələm ndam muru ! Lekələm ti araŋa agray kuli aw ? *Tadarfəŋ Yezu *Krist kà təndal ti təhia ma gana ana kuli a, kicəma lala, kala kipurəma àna eri gekuli a. ² Nihi ti nawayay nihindifiŋa ma kə kuli a bəlaŋ : Melefit àvi *Məsuf Njəlatani ana kuli ti adaba kədəbum *Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki ni tək, day ti àvi ana kuli ti adaba kəgəsumkabá ma àki ka məfəki ahàr ka Yezu na palam aw ? ³ Lekələm ndam muru emiteni ti kamam ? Kənjumki ka məfəki ahàr ke Krist ti àna njədə ga Məsuf ge Melefit, nihi ti kəgrum təwi àna njədə ga vu gekuli gekuleni ti kamam ? ⁴ Zlam àgrakiva ke kuli a kay, ay zlam nday nani ti kəhumi ana ahàr zlam masakani aw ? Zlam nday nani ti tiŋi zlam masakani koksah ! ⁵ Melefit naŋ àbu avi Məsuf gayaŋ ana kuli, agray zlam magray ejep e kidiŋ gekuli bu daya. Agray nahkay ti adaba

kədəbum Divi gayan̄ ya Məwiz àbəki ni tək, day ti agray ti adaba kəgəsumkabá ma àki ka məfəki ahàr ka Yezu na palam aw ?

Ere ye ti àgrakivu ka Abraham ni

⁶ Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : « Abraham àfəkia ahàr ke Melefit a, nahkay Melefit àdəm nan̄ mis jireni kè eri gayan̄.* » ⁷ Nahkay ti ahàr àdəm kəsərum nday ya ti təfəkia ahàr ke Melefit a ni ti nday bəza huđ ga Abraham. ⁸ Kwa ahaslani Melefit àdəm a Wakita gayan̄ ni bu nahkay hi : nday ya ti nday ndam *Zude do ni ti a vad nahan̄ Melefit amədəm nday ndam jireni kè eri gayan̄ azuhva məfəki ahàr gatay ni. Wudaka zlam nani ara agravu ti Melefit àhiaba ma gana ana Abraham a àndava. Àbu məbəkiani a Wakita gayan̄ ni bu nahkay hi : àhi « Anəgri sulum goro ana jiba gəgərani dek ti, anagray àna nak.† » ⁹ Abraham àra àfəkia ahàr ke Melefit a ti Melefit àgria sulum gayan̄ a. Nahkay ku way way do tamal àfəkia ahàr ke Melefit a ti Melefit agri sulum gayan̄ akada ya àgri ana Abraham ni.

¹⁰ Nday ya ti tədəm tadəbay *Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki ni ti Melefit mədəm nday ndam jireni nahəma, Melefit etikwesl tay, aməwəl tay dek àna seriya sawan̄. Adaba àbu məbəkiani a wakita ge Məwiz ni bu ni nahkay hi : « Ahàr àdəm ku way way do məgəskabu pakama ya àbu məbəkiani a wakita hini bu ni dek, māgray təwi àna nan̄ kəlavad, àmbrəñ ba, do ni ti Melefit aməwəl nan̄ àna seriya.‡ » ¹¹ Məsəra maslan̄ ya ti Melefit àdəm nan̄ mis jireni kè eri gayan̄ adaba adəbay Divi ya ti Məwiz àbəki a wakita gayan̄ ni bu ni ti àbi. Adaba àbu məbəkiani a Wakita ge

Melefit ni bu nahkay hi : « Maslan̄ ya ti Melefit àdəm nan̄ jireni kè eri gayan̄ adaba àfəkia ahàr a ni ti, maslan̄ gani nani ti Melefit aməvi sifa. » ¹² Nahkay divi ga wakita ge Məwiz akaba divi ga məfəki ahàr ke Melefit ti nday gəgəri. Àbu məbəkiani a wakita ge Məwiz ni bu nahkay hi : « Maslan̄ ya ti àgəskabá ere ye ti àbu məbəkiani a wakita hini bu na mək agray zlam gani nani dek nahəma, Melefit aməvi sifa azuhva nani.§ »

¹³ Ay leli ti mədəbay Divi ya ti Məwiz àbəki ni dek do, nahkay akal Melefit etikwesl leli, awəl leli àna seriya. Ay *Krist àmba leli a ; Melefit àwəl nan̄ àna seriya a kəla geli vu. Məsəra, àbu məbəkiani a wakita ge Məwiz ni bu nahkay hi : « Maslan̄ ya ti *tədarfəñ nan̄ kə təndal a ni ti Melefit etikwesla nan̄ a àndava.* » ¹⁴ Yezu Krist àgray nahkay ti, àwaya ti nday ya ti nday ndam Zude do ni nday day təngət *sulum ge Melefit ya àgri ana Abraham ni ; atəngət ti nday ya ti təbu akaba Krist akada mis bəlan̄ ni. Ahaslani ti Melefit àdəmbya, àdəm aməvi Məsuf gayan̄ ana mis ; àwayay məviani ti ana leli ya məfəki ahàr ke Krist ni.

Melefit àwəlkabu pakama gayan̄ akaba Abraham

¹⁵ Bəza ga mmawa, nazay mazavu ga zlam ya ti mis tagray ni. Tamal mis ti ma gatay dek bəlan̄ təwəlkabá ma gatay a ti, maslan̄ ya ti adəm ma gani ma masakani ahkay do ni eferkiviyu ma nahan̄ ni ti àbi. ¹⁶ Nahkay day Melefit *àwəlkabu pakama gayan̄ akaba Abraham, àhi : « Anəgruk sulum goro, anəgri ana wur huđ gayak daya.† » Ngay anəgri ana bəza huđ gayan̄ ti àdəm ndo : nahkay àdəm anəgri ana mis kay do, ana mis bəlan̄ cilin̄. Məsəra, àbu məbəkiani

* 3:6 Mənjəkiani 15.6. † 3:8 Mənjəkiani 12.3. ‡ 3:10 Mimbiki 27.26. § 3:12 Mənjay Levi

18.5. * 3:13 Mimbiki 21.23. † 3:16 Mənjay Mənjəkiani 12.7.

a Wakita gayan ni bu nahkay hi : « Anəgri ana wur hud'gayak. » Wur hud'gayan nani ti *Krist. ¹⁷ Ere ye ti nawayay nədəm ni ti nihi : Melefit àwəlkabá pakama gayan ata Abraham a àndava. Vi diŋ diŋ fađ àna kru kru mahkər ka ahàr gani day kwa ti àdəfiki *Divi gayan ana Məwiz. Ay pakama ya àhi ana Məwiz ni ti àzay məlan ga pakama ya àwəlkabu ata Abraham ni koksah, adaba ere ye ti Melefit àdəm amagraj ni ti agraj ededŋ. ¹⁸ Tamal Melefit aji zlam ana mis ti azuhva tədəbay Divi ya ti Məwiz àbəki a wakita gayan ni bu ni ti, àvi ana tay akada gayan ya àdəmbiyu aməvi ana tay ga sulum ni do. Ay ti àgravu nahkay do, adaba Melefit àwəlkabá pakama gayan akaba Abraham a, àhi : « Anəvuk zlam ga sulum. »

Melefit àdəfiki Divi gayan ana Məwiz ni ti kamam ?

¹⁹ Ay tamal nahkay ti kələŋ gani Melefit àdəfiki *Divi gayan ana Məwiz ni ti kamam ? Àdəfiki ti, ti leli məsər məbu magudar zlam kə eri ge Melefit. Melefit àdəfiki ti ga hayaŋani, duk àbivoru ana mara ga wur hud'ga Abraham ya Melefit àdəmkibiyu ma ni. *Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki ni ti *məslər ge Melefit təhi, mək Məwiz day àhəŋgri ana ata bəŋ geli. † ²⁰ Tamal maslaŋa àbu ahəŋgri ma ana mis ndahaŋ ni ti, ma ya ti ahəŋgri ni ti gayan gayanani do. Ay ka ya ti Melefit àhi ma ana Abraham ni ti, naŋ naŋani àhi àna ma gayan, do ni ti maslaŋa nahaŋ àhəŋgri ana Abraham do.

²¹ Ègia nahkay ti Divi ge Melefit ya àdəfiki ana Məwiz ni ti awayay adəmvaba pakama ya àhibiyu ana Abraham ni ti pakama masakani aw ? Aha, nahkay do ! Tamal mis tənġət *sifa ya àndav day-day

do ni àna Divi ya Məwiz àbəki ni ededŋ ti, akal Melefit adəm mis jireni ti azuhva pakama gani nani. Ay ti àgravu nahkay do. ²² Ere ye ti pakama ge Melefit adəm agravu ededŋ ni ti nihi : mis a duniya bu dek təgudara zlam a, tislaki məmbrəŋani do ; tigia evidi gana, akada nday a daŋgay bu. Agravu nahkay ti Melefit awayay agraj sulum gayan ana ndam ya ti təfəkia ahàr ka Yezu *Krist a ni. Sulum gani nani ti Melefit àdəmkibiyu ma ahaslana, mis tənġət ti azuhva təfəki ahàr ka Yezu Krist, do ni ti tənġət do.

²³ Ahaslani ti divi ga məfəki ahàr ke Krist àbi faŋ bi. Ka sarta gani nani ti Melefit àjəgay leli àna Divi ya ti àdəfiki ana Məwiz ni akada leli a daŋgay bu. Ahətay sarta ya aməŋgzli divi ga məfəki ahàr ka Yezu Krist ana leli ni. ²⁴ Nahkay Divi ya Məwiz àbəki ni ti ègia akada ga maslaŋa ya abi slimi ana bəza ni. Melefit àvi ana leli ti, ahətay sarta ga Yezu Krist ya amara ni, ti mədəm leli ya ti məfəki ahàr ka Yezu Krist ni ti leli ndam jireni. ²⁵ Nihi ti Yezu Krist ènjia, leli məbu məfəki ahàr. Nahkay ti təwi ga bay məbi slimi ana leli ni àndava ; Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki ni àbi àna njəda ga məgur leli va bi.

²⁶ Lekulum dek kəfumkia ahàr ka Yezu Krist a, nahkay ti kiguma bəza ge Melefit a. ²⁷ Lekulum ya *təbaray kuli àna slimi ge Krist ni dek ti kiguma akada mis bəlan akaba naŋ a. Kəmbatumkaba majalay ahàr gekuli a, nihi ti kəbum kajalum ahàr akada ge Krist ni. ²⁸ Nahkay ku nak zal Zəde, ku nak zal Gres, ku nak evidi, ku nak evidi do, ku nak zal, ku nak wal nənġu ni àgray araja do ; lekulum dek kiguma ka ahàr bəlan akaba Yezu Krist a akada mis bəlan. ²⁹ Krist

† 3:19 Ndam Zəde tədəm pakama ge Melefit ya Məwiz àbəki ni ti məslər ge Melefit təhəŋgri. Ay mədi ahàr ana pakama gani a Wakita ge Melefit bu do.

ti wur huđ ga Abraham ; lekuləm ndam ge Krist, nahkay ti lekuləm day kiguma bəza huđ ga Abraham a. Nahkay kəŋgətuma *sulum ge Melefit ya àhibiyu ana Abraham, àhi « Anəvuk » na.

4

¹ Ma goro ya nawayay nəhi ana kuli ni ti nihi : wur tamal bəŋani àdəm ara azum mekeji gayan, ay naŋ wur gəziteni mba ti, ku zlam ni dek gayan nəŋgu ni naŋ akada evidi. ² Ka sarta nani ti mis təbi slimi, təbi slimi ana zlam gayan ni daya, duk abivoru ana sarta ya bəŋani àdəm aməzum mekeji gayan ni. ³ Leli day nahkay : ka ya ti leli məfəki ahàr ka Yezu faŋ ndo ni ti leli akada bəza, leli evidi ga *məsuf magədavani ya təgur duniya ni. ⁴ Ay sarta ya ti Melefit àfəkad ni àra ènjia ti àslərbiyu Wur gayan. Èwi naŋ ti wal ; tìwi naŋ ti e kidiŋ ga ndam ya ti tadəbay Divi ya Məwiz àbəki ni bu. ⁵ Tìwi naŋ nahkay ti, ti mambaya ndam ya tadəbay Divi gani nani na, ti leli dek mīgi bəza ge Melefit.

⁶ Ere ye ti adafaki kiguma bəza ge Melefit a ni ti nihi : Melefit àslərivabiya Məsuf ga Wur gayan ana leli a məbəruv va. Məsuf gani nani naŋ àbu azlah, adəm : « Aba, Baba.* » ⁷ Ègia nahkay ti ku way way do e kidiŋ gekuli bu naŋ evidi va do, ègia wur ge Melefit a. Nahkay ti Melefit aməgri sulum gayan ya ti àdəm aməgri ana bəza gayan ni ana kuli bilegeni. Nani dek ti təwi ge Melefit.

Pol awayay ti ndam Galasi tìjikia ke divi a ba

⁸ Ahaslani ti lekuləm evidi ga zlam ga duniya ; zlam nday nani ti Melefit do. Ka sarta nani ti Melefit naŋ way ti kəsarum do. ⁹ Ay nihi ti kəsəruma Melefit a. Nədəm nahkay ti, nawayay nədəm Melefit àsər kuli enji. Ahaslani

ti *məsuf magədavani ya təgur duniya ni təcəhia zlam ana kuli a, ay kəmbəŋuma. Zlam nday nani ti zlam masakani, njəda àfəŋ kà tay bi : nihi ti kədəbum zlam nday nani keti ti kamam ? Kawayum kigum evidi ga zlam nday nani keti edediŋ aw ? ¹⁰ Ere ye ti kajalumki ahàr ni ti vad gərgərani, kiyi gərgərani, sarta gərgərani akaba vi gərgərani ya ti tagrafəŋ wuməri ni ni. ¹¹ Ere ye ti kəgrum ni ti ahəlu ahàr, nədəm bi təwi goro zləzladani ya nəgray e kidiŋ gekuli bu ni ti emigi təwi masakani.

¹² Bəza ga mmawa, nahəngalay kuli, nawayay ti kigum akada nu, adaba nu ti nigia akada kuli a. Ere ye ti kəgudarumu ku gəzit ni ti àbi. ¹³ Kəsəruma nàra afa gekuli a, nəhi *Ma Məweni Sulumani ana kuli ye enjenjeni ni ti nəŋgət ahar gani ti adaba nèbesey do. ¹⁴ Arməwər goro ni ti ègia zlam zləzladana kè eri gekuli a. Ku tamal nahkay nəŋgu ni kənjakum nu ndo, kəgəsunkabá nu a. Kəgəsunkabu nu ti akada nu *məslər ge Melefit, akada nu Yezu *Krist simiteni. ¹⁵ Ka sarta gani nani ti kəmərumsə dal-dal, ay nihi ti mam àgrakivu ke kuli mam ? Ma goro ya nədəm ni ti ma ge jiri : kəwayuma nu a dal-dal. Tamal àgravu tata ti ku eri gekuli tekeđi akal kəhəlumaba kəbumua. ¹⁶ Ègia nəbu nəhi ma ge jiri ana kuli ti nigia zal ezir gekuli a zla do aw ?

¹⁷ Mis ya ti təhurkiyiyu ke kuli ni ti taza njəda gatay a dek ga magray təwi e kidiŋ gekuli ba. Ay təgray nahkay ti təwayay məgri zlam sulumani ana kuli do. Tawayay ti tedekaba nu akaba kuli a, ti kəmbəŋum nu, kəzum njəda gekuli dek ga madəbay tay. ¹⁸ Mis azay njəda gayan dek ga magray zlam ti àbəlay, ay ti ahàr àdəm zlam ya ti agray ni ti zlam sulumani kwa. Nahkay ahàr àdəm ku nu nəbu ak-

* 4:6 Àna ma ga ndam Zəde « Aba » ti awayay adəmvaba « Baba. »

aba kɛli, ku nu nɛbi akaba kɛli bi nɛŋgu ni kɛzum nɛɔda gekɛli dek ga madɔbay nu kɛlavad. ¹⁹ Lekɛlɛm ti akada bɛza goro, ay nihi ti akada lekɛlɛm a hud bu keti, niwi kɛli ti nɛcakay daliya dal-dal. Anɛcakay daliya gani ti duk abivoru ana sarta ya ti majalay ahɔr gekɛli dek ɛgia akada ge Krist a ni. ²⁰ Nawayay ti akal nihi ti nu e kidɛŋ gekɛli bu ! Nahkay ti akal nɛsɛr ahɛmamam nɛhi ma goro ana kɛli ni, adaba nihi ti nɛsɛr ere ye ti nɛhi ana kɛli ni va do.

Ata Sara nday ata Agar

²¹ Lekɛlɛm ya ti kɛdɛmum kawayum madɔbay *Divi ge Melefit ya Mɛwiz ɔbɛki ni ti, ma ga wakita gani nani ya ɔdɛm ni ti kicɛm ndo waw ? Hɛŋgrumufɛŋ nimi ! ²² ɔbu mɛbɛkiani a wakita gani nani bu nahkay hi : Bɛza ga Abraham tɔbu cɛ, bɛlɛŋani ni evidi ɛwii, nahaŋ ni ti ni wal gayan ye evidi do ni ɛwii. † ²³ Wur ge evidi ni ti tiwi naŋ akada ge mis ya tiwi bɛza ni, ay wur ga naŋ ye evidi do ni ti tiwi naŋ akada nani do ; tiwi naŋ ti azuhva ge Melefit ya ɔhi ana Abraham « Ekiwi wur » ni. ²⁴ Pakama gani nani awayay adɛfiki zlam nahaŋ ana leli. Wɔl cɛeni ni ti akada pakama gɛrgɛri cɛ ya ti Melefit *ɔwɛlkabu akaba mis ni. Pakama ge Melefit ya ɔwɛlkabu akaba ndam *Izireyel, ɔhi ana Mɛwiz ka hɛma *Sinayi ni ti Agar. Ndam ya ti tadɔbay pakama gani hini ni ti nday evidi. ²⁵ Agar ti awayay adɛmvaba hɛma Sinayi ya ka had Arabi ni. Awayay adɛmvaba Zerɔzalem ya kani daya, adaba ndam Zerɔzalem ya kani ni ti nday dek evidi. ²⁶ Ay Zerɔzalem nahaŋ ɔbu agavala ; ndam Zerɔzalem gani nani ti evidi do. Leli ti ndam ga kɛsa gani nani, tiwi leli ti eslini. ²⁷ ɔbu

mɛbɛkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi :

« Nak wal dɛgɛl, nak ya kiwi wur day-day ndo ni mɛrvu, nak ya ti kɛcakay daliya ga wur miweni ndo ni gray salalay. Adaba nak ya ti zal gayak ɔmbrɛŋa kur a, ɔndɛhadfuk do ni, ekiwi bɛza dal-dal ɔtama ga wal nahaŋ ya tandɛhadkabu ata zal gayan na. ‡ »

²⁸ Bɛza ga mmawa, lekɛlɛm ti bɛza ge Melefit ededɛŋ ededɛŋeni ; kigɛm nahkay ti azuhva pakama ge Melefit ya ɔhi ana Abraham « Ekiwi wur, » mɛk ɛwi Izak ni : nahkay ti lekɛlɛm akada Izak, lekɛlɛm akada wur ya Abraham ɛwifɛŋa kɛ evidi na do. ²⁹ Ahaslani ti Ismayil wur ya tiwi naŋ akada ge mis ya tiwi ni ti ɔgria daliya ana Izak wur ya tiwi naŋ ɔna nɛɔda ga *Mɛsuf ge Melefit na. Ku kani day ɔbu agravu nahkay. ³⁰ Ay ti cɛm pakama ge Melefit ya ɔbu mɛbɛkiani a Wakita gayan bu ni. ɔbu mɛbɛkiani nahkay hi : « Garay evidi ni nday ata wur ye ɛwi ni. Adaba wur ge evidi ti ɔzum mekeji ga bɛŋani do simiteni, si wur ya ti mɛŋani evidi do ni kwa. § » ³¹ Nahkay zla nahɛma bɛza ga mmawa, wal ya ti naŋ evidi ni ɛwi leli do ; ɛwi leli ti wal ya ti evidi do ni.

5

Ahɔr ɔdɛm miɛgi evidi ge Divi ya Mɛwiz ɔbɛki ni ba

¹ *Krist ɔgray ti mɛtamfɛŋa kɛ *Divi ya Mɛwiz ɔbɛki, ndam *Zude tadɔbay na. ɔgray nahkay ti, ti miɛgi evidi gani va ba. Nahkay ti zum nɛɔda gekɛli dek, kɛŋgumiyu e evidi ni vu va ba.

² Nu Pol nɛhi ana kɛli nahɛma, tamal kawayum *tɛkeli kɛdi ana kɛli ti Krist ɛgia zlam masakana, adaba ɔjɛnaki kɛli va do. ³ Nɛhi

† 4:22 Mɛŋjay Mɛŋjɛkiani 16.15 ; 21.2. Evidi ni slimi gani Agar, naŋ ya ti evidi do ni slimi gani Sara. ‡ 4:27 Izayi 54.1. § 4:30 Mɛŋjay Mɛŋjɛkiani 21.10.

ana kuli keti, maslaᅇa ya èkeley kudi ni ti ahàr àdàm maslaᅇa gani nani màdàbay Divi ya ti Mùwiz àbàki a wakita gayan bu ni dek. ⁴ Tamal kawayum Melefit màdàm lekulàm ndam jireni adaba kàdàbum Divi ya ti Mùwiz àbàki ni ti, kàmbrèᅇuma Krist a, kidumva akaba naᅇ a, kislàmki mənᅇət *sulum ge Melefit ni va do. ⁵ Leli ti ni màsəra Melefit amədàm leli ndam jireni kè eri gayan ti adaba màbu mäfəki ahàr ke Krist. Leli màbu mahətay zlam ge Melefit gani nani ya ara agray ni ti àna nᅇdà ga Məsuf gayan. ⁶ Tamal kəfəkia ahàr ka Yezu Krist a ti ku tèkeləka kudi a, ku tèkelək ndo nənᅇu ni, àgray arana do. Ere ye ti àbəlafəᅇ kè Melefit ni ti nihi : kəfəki ahar ke Krist, kàdàfaki mäfəki ahàr gayak ni àna mawayay mis.

⁷ Ka ya ti kəfumki ahàr ke Krist enjenjeni ni ti kəgrum zlam dek kigeni kigeni. Ay nihi ti way àcafəᅇa kuli ga madəbay divi ge jiri a ni way ? ⁸ Bay ya ti àᅇosay kuli nahkay ni ti Melefit do : Melefit àzalay kuli ti ga madəbay divi gayan. ⁹ Ma ge mis ya tədəm : « *Miwisᅇ ᅇuzit àkibu ka zlam ti ewisᅇᅇaba zlam na dek » ni ti jiri edeᅇᅇ. ¹⁰ Nəsəra lekulàm day majalay ahàr gekuli dek akada goro ni, adaba leli dek akaba Bay geli akada mis balan. Maslaᅇa ya ti èwisirikaba ahàr ana kuli a ni ti ku naᅇ way nənᅇu ni Melefit amatraᅇ naᅇ.

¹¹ Bəza ga mmawa, tamal nədəm tèkeli kudi ana mis kekileᅇa ti, mis təgru daliya kekileᅇa ti kamam ? Tamal nədəm nahkay ti akal pakama geli ya mədəm *tədərᅇᅇ Yezu kà təndal ni àwəri bəruv ana mis va do. ¹² Nday ya ti tiwisiri ahàr ana kuli, tədəm tèkeli kudi ana mis ni ti təsłafəᅇa kudi kà tay a bilegeni !

¹³ Bəza ga mmawa, Melefit àzala kuli a, nahkay ti lekulàm evidi va do. Ay lekulàm evidi va do ni ti,

nᅇay kislàmki magray zlam kwanᅇa kwanᅇa akada ya kawayum ni ti kəᅇumi ana ahàr ba. Ere ye ti ahàr àdàm kəgrum ni ti wayumvu, ti ku way way do məᅇri zlam sulumani ana maslaᅇa nahan. ¹⁴ Àbu məbəkiani nahkay hi : « Wayay ndam ya nak kəbu akaba tay ni akada ya ti kawayay ahàr gayak ni.* » Tamal kəbu kəgray nahkay ti, kəᅇra zlam ya ti àbu e Divi ya Mùwiz àbàki ni bu, àdàm təgray na dek àndava. ¹⁵ Ay tamal lekulàm akada ga zlam ge gili cudayani, təjavu aslər, tahəᅇəᅇvu ni ti bumvu slimi, do ni ti ekizᅇᅇmvu.

Divi ga Məsuf Nᅇlatani akaba divi ya məbəruv geli awayay ni

¹⁶ Ere ye ti nəhi ana kuli ni ti nihi : grum zlam ya ti *Məsuf Nᅇlatani ahi ana kuli grum ni. Tamal kəgrum nahkay ti akəgrum zlam ya məbəruv gekuli awayay ni va do. ¹⁷ Adaba ere ye ti məbəruv gekuli awayay ni ti Məsuf Nᅇlatani awayay do ; ere ye ti Məsuf Nᅇlatani awayay ni ti, məbəruv gekuli àwayay do : nday cəeni tərakaboru do. Èᅇia nahkay ti kislàmki magray ere ye ti kawayum magrani ni do. ¹⁸ Tamal Məsuf Nᅇlatani agur kuli ti nᅇasa àki ke kuli ga madəbay *Divi ya àbu məbəkiani a wakita ge Mùwiz ni bu ni va bi.

¹⁹ Zlam ya ti məbəruv ge mis awayay magrani ni ti mis dek təsəra, zlam gani nday hi : magray hala, magray mesəwehvu, magray zlam ya təbəki mimili ke mis ni, ²⁰ magray pəra, matak, mizirey mis, mahəᅇᅇay ma, magray solu, məzum bəruv dal-dalani, magray eri, medeveni akaba mis, mawayay ma ge mis do, ²¹ mäfəki eri ka zlam ge mis, məvi vu ana zum, magray zlam ga muru ga muru, akaba magray zlam ndahanᅇ akada nday nani. Nəhia ana kuli a àndava, nəhi ana kuli keti : ndam

* 5:14 Levi 19.18.

ya ti tagray zlam nday nani ti tislaki mæhuriyani a *Mægur ge Melefit vu do.

²² Ay tæwi ga Mæsuf Njêlatani ya agray a mæbæruv geli bu ni ti akada bæza ga mængəhaf ya ewi ni: tæwi gani nani dek ti bəlaŋ. Zlam gani nday hi: mawayavani, mæmærvani, manjəhad sulumani, mebeseni, majalaki ahàr sulumani ke mis, mægri zlam sulumani ana mis, magray jiri, ²³ manjəhadani kudufa, mæbi slimi ana ahàr. Zlam nday nani ti *Divi ge Mæwiz ya àbæki a wakita gayan ni bu ni àcafəŋa mis ga magrana do simiteni. ²⁴ Ndam ge *Krist ti tæmbrəŋa zlam magədavani ya ti mæbæruv gatay awayay magrani na. Ègia akada *tadarfəŋa zlam gani nani kà təndal a. ²⁵ Leli mæbu àna sifa ti àna njədə ga Mæsuf Njêlatani. Nahkay ti ahàr àdəm Mæsuf Njêlatani mægur leli kəlavad. ²⁶ Miji zlabay ba, mæzumi bəruv ana mis ba, mægur solu ba.

6

Ku way way do e kidin geli bu mægri sulum ana maslaŋa nahan

¹ Bəza ga mmawa, tamal maslaŋa èjikia ke divi a ti ahàr àdəm lekələm ya ti kədəbum divi ga *Mæsuf Njêlatani ni humi ma ti mænɣukiyu ke divi. Humi ti àna cəkadani. Ay ku way way do mæbavu slimi, do ni ti bi naŋ day emijikia ke divi a. ² Tamal zlam zlazladani àdia ahàr ana kəli a ti jənumvu. Tamal kəgrum nahkay ti kədəbuma divi ge *Krist na àndava. ³ Tamal ti maslaŋa azay ahàr gayan adəm naŋ gədakani, ambatakani do èsli arəŋa do nahəma, agosay ahàr gayan gayanani. ⁴ Ku way way do ahàr àdəm māmənjaləŋ ka manjəhad gayan cilin. Nahkay tamal àdia ahàr ana zlam ya ti aməri mæbæruv na ti mæmærvu adəba àgra tæwi sulumana, do ni ti àgurfəŋ ahàr

gayan kè mis ndahan ba. ⁵ Adəba ahàr àdəm ku way way do mægur tæwi ya ti Melefit àhi mægur ni àna ahar gayan gayanani.

⁶ Maslaŋa ya ti tæcahi ma ge Melefit ni ti, a hud ga zlam ya ti àŋgata ni bu dek ti mævi ana maslaŋa ya ti acahi zlam ni bilegeni.

⁷ Kəgosum ahàr gekəli ba: maslaŋa ya ti azay Melefit akada zlam masakani ni ti Melefit amatrab naŋ dal-dal. Adəba tamal kizligia zlam a ti kara kabaz day ere gani nani. ⁸ Mis day nahkay: tamal àgra zlam magədavana ya ti mæbæruv gayan awayay na ti zlam gayan ya ti àgray ni aməmbivu kisim. Tamal àgra zlam ya ti Mæsuf Njêlatani awayay na ti, Mæsuf Njêlatani ni aməvi *sifa ya àndav day-day do ni. ⁹ Məgrum zlam sulumani kəlavad, ahar àdəgafəŋa kè leli a ba. Adəba vad ya Melefit àfəkad ni eminjia ti Melefit amægri sulum gayan ana leli adəba mæmbrəŋ magray zlam sulumani ndo. ¹⁰ Nahkay ti ka ya ti mænɣətuma ahar ga magray tæwi ya ti ajənaki mis na ti mægumi ana mis dek. Ahar gədakani mægumi ana ndam ya təbu akaba leli, təfəki ahàr ka Yezu ni.

Pol endevevin ma gayan àna mæziaba azay slimi ana mis a

¹¹ Nihi ti mənjumki, nəbiki ana kəli ana ahar goro goroani, nəbiki ti àna asak ma gədakani gədakani. ¹² Nday ya ti tawayay mæfəki ŋgasa ke kəli ge *mekeli kədani ana kəli ni ti, nday ti tawayay ti mis ga duniya təzlabay tay azuhva tæwi gatay ya tagray ni. Tagray nahkay ti adəba tawayay ti mis tægri daliya ana tay ba cilin: təsəra tamal maslaŋa adəm Melefit ahəŋgay mis azuhva *Krist ya amətəfəŋ kà təndal ni cilin ti mis təbu tægri daliya ana maslaŋa gani. ¹³ Nday gani ti təkəlia kədani ana tay a, ay təbi tādəbay *Divi ya Mæwiz àbæki a wakita gayan ni bu

ni dek bi. Tədəm təkeli kədi ana kəli ti adaba tawayay tiji zlabay əna kədi ya tekeli ana kəli ni. ¹⁴ Nu ti niji zlabay do. Ay tamal niji zlabay ti, əki ka Bay geli Yezu Krist ya əmətfəŋ kə təndal ni ciliŋ. Yezu əra əməta nahkay ti zlam ga duniya tigia zlam masakana kə eri goro a, akada *tədarfəŋa tay kə təndal a. Nu day nigia zlam masakana kə eri ga ndam ga *duniya, akada tədarfəŋa nu kə təndal a. ¹⁵ Nahkay ku tekeli kədi ana mis, ku təkeli kədi ana mis do nəŋgu ni, əgray arəŋa do. Pakama ya ti ətam pakama ndahaŋ ni dek ti nihi : Melefit əgray ti nigia mis məwena azuhva təwi ge Krist a. ¹⁶ Nday ya ti təgəskabá ma goro hina ni ti, Melefit məjənaki tay, məgray ti tənjuhədkabu əna sulumani. Melefit məgri ana tay nahkay adaba nday ti ndam *Izireyel gayan əfedin.

¹⁷ Kwa kani nawayay ti maslaŋa əhəlu muru va ba, adaba nu nəbu əna mandava kə vu goro : mandava gani nday nani ti tədəfaki nu mis ga Yezu.

¹⁸ Bəza ga məmawa, Bay geli Yezu Krist məgri sulum gayan əna kəli dek ; sulum gani nani mənjəhad a məbərur gekəli bu ti. Aya nahkay.

**Wakita ga Pol ya
àbikioru ana ndam
Efez ni
Ere ye ti mädämki ka
wakita ga Pol ya
àbikioru ana ndam
Efez ni**

Maslaṅa ya ti àbäki wakita hini ni ti àdafa slimi gayaṅ a : àbäki ti Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1 ; 3.1). Leli mäsär sarta ya àbäki wakita ni do, mäsär mälän ya àbäki ni do daya. Ma ga Pol hini ya àbu mabäkiani a Wakita ge Melefit ni bu ni ti, àbiki ti ana ndam Efez : Efez ti kësä gädäkani ka had Azi. Pol ànjəhad eslini vi mahkar (Təwi 20.31), ay a wakita hini bu ni ti àbäki akada ga bay ya ti àhi ma ana ndam ya naṅ əsəra tay a ni do. Əgri sa ana mis do, ələgi ana mis akada gayaṅ ya əgray a wakita ndahaṅ bu ni do. A wakita ndahaṅ ya təbäki ahaslani ni bu ni ti ma ya ti « kəbum a kəsä Efez bu ni » (1.1) əvu bi ; nahkay mis ndahaṅ tədäm wakita hini ti Pol əslərioru ana ndam ga kəsä gərgəri kay bəlan əna bəlan ga məhi ma ana ndam ga Yezu dek. Ay tamal nahkay ti təzay wakita ya təslərioru ana ndam Efez ni cilin, təfiyu a Wakita ge Melefit vu ; təmbrəṅ wakita ya təslərioru ana ndam ga kəsä ndahaṅ ni dek.

Nahkay pakama ga Pol ya àdäm a wakita hini bu ni ti kwa ka mənəkə gani əhi ana ndam ga Yezu dek. Ənjəkə, àdäm əna təwi ge Krist ti Melefit əgria zlam sulumani ana leli a kay : Melefit àdaba leli a, miġia bəza gayaṅ a ; əmbərfəṅa zlam magudarani geli ni kə leli a dek ; əgray ti miċi ma gayaṅ maṅgahani ni. Ahaslani ti leli akada mis məmətani, nihi ti məbu əna sifa ya əndav day-day do ni ; miġia akada mis a bəlan. Nahkay Pol ahəṅgalay

Melefit ti ndam gayaṅ ni dek tiċi zlam sulumani ya ti Melefit əgri ana tay ni lala : əgri zlam nday nani dek ana tay ti azuhva təwi ge Krist (1–3).

Leli miġia bəza ge Melefit a ti, ahər àdäm mənəhadüm ahəmamam ? Pol àdäm miċivu, mawayumvu, ku way way do məgray təwi əna njeḍa ge Melefit ya əvi ni ; məmbrəṅum zlam magudarani dek ; ku way way do, ku zal, ku wal, ku wur, ku ata bəṅ ga bəza, ku evidi, ku bay məgur evidi, mənəhad akada ge Melefit ya awayay ni cilin. Melefit əvia njeḍa ana leli a dal-dal : njeḍa gani nani ti akada zlam ahar ga zal slewja, si məgray təwi əna naṅ lala. Ahar gädäkani məhəṅgalay Melefit kəlavad, məmbrəṅum ba. Tamal məgray nahkay ti Seteni əgosay leli koksah, əgri araṅa ana leli koksah (4–6).

Pakama ga Pol ya əhi ana ndam ga Yezu ahaslani ni ti, ahər àdäm leli day məġəsumkabu. Si miċi pakama gayaṅ ni, məgray təwi əna naṅ kwa.

Sa ga Pol

¹ Nu Pol, Melefit àdaba nu a, niġia zal asak ga Yezu *Krist a. Nəbikioru wakita hini ana kəli ndam *nəlatani ya kəfumki ahər ka Yezu Krist, kəbum a kəsä Efez bu ni. ² Bəṅ geli Melefit nday ata Bay geli Yezu Krist təgri sulum gatay ana kəli, təgray ti *kənəhadüm kabu əna sulumani ti.

*Melefit əgri zlam sulumani kay
ana ndam ga Yezu*

³ Ahər àdäm məzləbum Melefit, Bəṅ ga Bay geli Yezu *Krist, adaba əgria zlam sulumana dek ana leli əna Məsuf gayaṅ a. Zlam sulumani gani nday nani ti a duniya bu do, nday e melefit bu. Əgri tay ana leli ti adaba leli məbu akaba Yezu Krist akada mis bəlan palam. ⁴ Wudaka Melefit əgraya mälän a ti

àdəkiba leli a, ti mîgi mis *njəlatani ke eri gayan, ti àngətfəŋa zlam magədavani kè leli ba. Àdəkiba leli a nahkay ti, ti mîgi akaba Yezu Krist akada mis bəlan.

Naŋ gani àwaya leli a dal-dal, ⁵ nahkay àdəmbiya kwa ahaslana emigi bəza gayan àna təwi ga Yezu Krist. Àgray nahkay ti ka mawayay gayan adaba àbəlafəŋa dal-dal, ⁶ awayay ti mis təsər naŋ gədakani, tātəlbay naŋ azuhva sulum gayan ya àgri ana leli ni. Àgri sulum gani nani ana leli ti àna wur gayan bilin bilin ni. Awayay naŋ dal-dal.

⁷ Leli mīgia akaba Yezu Krist a akada mis bəlan, adaba Melefit àmba leli àna mimiz ga Yezu a, àmbərfəŋa zlam magudarani geli ni kè leli a. Àgray nahkay ti, awayay adafaki sulum gayan ti kay dal-dal. ⁸ Sulum gani ya àvi ana leli ni àsabay; àgray ti leli məsər zlam akaba mīci ere ye ti awayay ni dek. ⁹ Ere ye ti Melefit awayay amagray kama ni maŋgahani, ay ti àdəfiaba ana leli a. Ere gani nani ti àbəlafəŋa dal-dal. Àdəmbiya kwa ahaslani, amagravu àna təwi ga Yezu Krist. ¹⁰ Ere gani nani ti amagray ka sarta ya ti amaslmalakabá zlam a dek ni. Ere gani nihi: aməŋgasikabu ahàr ana zlam dek, zlam ya agavəla dek akaba zlam ya a ga had ni dek, ti bay bəlan məgur tay. Bay gani nani ti Krist.

¹¹ Leli ndam *Zude ya məbu akaba Krist akada mis bəlan ni day Melefit àvia ja gani geli ana leli a. Melefit àgraya zlam a dek ka mawayay gayan a akada gayan ya àdəmbiyu ahaslani na, nahkay àdababiya leli kwa ahaslana. ¹² Leli ndam ya məfəki ahàr ke Krist enjenjeni ni Melefit àdababiya leli a nahkay ti, adaba awayay ti mis tazəlbay naŋ dal-dal azuhva zlam ya àgri ana leli ni.

¹³ Lekuləm day kəbum akaba

Krist akada mis bəlan, adaba kicuma pakama ge jiri a, *Ma Məweni Sulumani ya Melefit àhəŋgay kəli àna naŋ na. Nahkay kəfumkia ahàr ke Krist a, naŋ day àvia Məsuf gayan ana kəli a akada ya àdəmbiyu ahaslani ni. *Məsuf Njəlatani ya àvi ana kəli ni ti akada zlam gayan ya àgrakia ke kəli a, adafaki ti lekuləm gayan ni. ¹⁴ Àvi Məsuf Njəlatani nani ana leli ti adafaki amara mahəŋgay leli ededīŋ ededīneni ka ya ti emendeveriŋ təwi gayan dekeni ni. Nahkay ti məzəlbəum naŋ dal-dal azuhva təwi gayan ya àgri ana leli ni.

Pol ahəŋgali Melefit ana ndam ga Yezu

¹⁵ Nahkay zla nahəma, nəgri səsi ana Melefit azuhva ere ye ti kəgrum ni, adaba nīcia lekuləm kəfumkia ahàr ka Bay geli Yezu a, kawayum ndam ge Melefit dek daya. ¹⁶ Nahkay nəbu nəgri səsi ana Melefit kəlavad azuhva ere ye ti kəgrum ni, nəmbrəŋ do. Nəbu nahəŋgali Melefit ana kəli daya. ¹⁷ Melefit ti naŋ Melefit ga Bay geli Yezu *Krist, naŋ Bəŋ geli gədakani ya mazəlbay ni. Nahəŋgalay naŋ ti məvi məsər zlam, mədəfikī ana kəli ahəmamam kəsərunkivu naŋ ni. ¹⁸ Nahəŋgalay naŋ keti ti məfiviyu majalay ahàr sulumani ana kəli a ahàr vu, ga məsər ere ye ti azalaki kəli ga məviani ana kəli ni, ga məsər sulumani ya ti agri ana ndam gayan ni. Sulumani gani nani ti kay dal-dal, àtama zlam ndahaŋ na dek. ¹⁹ Nahəŋgalay Melefit ti kəsərūm njədə gayan gədakani àtama njədə ndahaŋ a dek. Njədə gayan gani nani ti àgri təwi ana leli àna naŋ, leli ndam ya məbu məfəki ahàr ka naŋ ni. Àna njədə gani nani ti ere ye ti èsliki magrani àna naŋ do ni ti àbi. ²⁰ Àna njədə gani nani ti àhəŋgaraba Krist e kisim ba, mək àfəkad naŋ

kà gəvay gayan e melefít bu ka məlan ga gəđakani. ²¹ Eslini ti Krist agur *məslər ge Melefít akaba gəđakani gatay dek, agur bəbay dek akaba nğumna dek daya. Ku ndam njəda-njəđani weley weley do dek ya mis tacali slimi ana tay ni ti Krist agur tay daya. Agur nday ya təbu ka sarta hini ni ciliŋ do, agur nday ya atələbu ka məlan məweni ya Melefít amagraya ni daya. ²² Nahkay Melefít àmbriva zlam a dek a ahar va ana Krist a. Afəki naŋ gəđakani ka ahàr ga zlam dek, àfiyu naŋ bay gəđakani ga ndam gayan ya *təcakalavu ku eley eley do dek ni. ²³ Ndam ya təfəki ahàr ke Krist ni dek ti nday dekeni tigia vu gayan a, adaba njəda gayan dek àvu a tay bu. Krist ti njəda ge Melefít dek àvu a vu gayan bu daya, njəda ge Melefít ya àhəcikivu ana naŋ ni ti àbi simiteni.

2

Melefít àhəŋga leli àna sulum gayan a

¹ Ahaslani ti lekələm kəbum akada ge kism ni kə meleher ge Melefít adaba kagudarumbiya zlam a dek. ² Kagudarumbiya zlam a kəlavad ka sarta gani nana akada ge mis ndahan ya tagudar zlam a duniya bu ni. Lekələm kicumikia slimi ana bay njəđ-njəđani magədavani na. Bay gani nani agur məlan ya a gala-gala ge melefít bu akaba had ni, nani məsuf, agray təwi ka sarta hini a vu ge mis ya ticiiki slimi ana Melefít do ni bu. ³ Leli dek ahaslani day leli məbu akada gatay ni, kəlavad mągrabiya zlam magədavani ya məbəruv geli àwayay na. Məjalakibiya ahàr ka zlam ya təbələfəŋbiya kə leli a na ciliŋ. Manjəhad geli ti nahkay. Ana manjəhad geli gani nani ti akal Melefít amatraf leli akada ya amatraf nday ndahan ni.

⁴ Ay ti amagray nahkay va do. Melefít ti awayay leli dal-dal, məsi cicihi gəđak. ⁵ Ku tamal leli məbu akada ge kism ni kə eri gayan adaba mągudara zlam a nəŋgu ni, àvia sifa ana leli a ka ahàr bəlan akaba *Krist a. Naŋ àhəŋgay kəli ti ga sulum gayan. ⁶ Leli ti mığia akada mis bəlan akaba Yezu Krist a. Nahkay Melefít àhəŋgaraba leli a ka ahar bəlan akaba Krist e kism ba, àbəhadə leli a digəsgəs ka ahar bəlan akaba Krist e melefít ba daya. ⁷ Melefít àgri zlam sulumani gani nani ana leli azuhva təwi ga Yezu Krist nahkay ti, adaba awayay adəfiki ana mis ga sarta ya àbiyu kama ni ahəmamam sulum gayan ti gəđakani àsabay ni. ⁸ Melefít àhəŋgay kəli ti ga sulum gayan ededif: agri sulum gani nani ana kəli adaba kəfumki ahàr ka naŋ, do ni ti àgri ana kəli ti ka duwa ge təwi gekəli ya kəgrumi ni do. Zlam gani nani dek ti Melefít àgri ana kəli ga sulum gayan zlam gayan. ⁹ Nahkay ti àhəŋgay kəli adaba lekələm kəgruma təwi sulumana palam do, àhəŋgay kəli ga sulum gayan ciliŋ, ti ku way way do èji zlabay àna təwi gayan gayanani ba. ¹⁰ Bay ya ti àgraya leli a ni ti Melefít. Àgraya leli a ti, leli akaba Yezu Krist akada mis bəlan ga magray zlam sulumani. Zlam sulumani gani nani ti Melefít àslamalivabiya ana leli a kwa ahaslana ti mągray kəlavad.

Nday ya ndam Zude do ni tigia jiba bəlan akaba ndam Zude a

¹¹ Nahkay zla nahəma, sərumki jiba gekəli ahaslani ti jiba ga ndam *Zude do. Ndam Zude tədəm lekələm kədi gekəli *mekeleni do, gatay ni ti mekeleni. Tədəm nahkay ti, tədəmki ti ka zlam ge mis ya təgri ana vu gatay ni ciliŋ. ¹² Sərumki ahaslani ti lekələm kəsərum *Krist do, lekələm ndam *Izireyel do. Ahaslani Melefít *àwəlkabá məwəlvana akaba

ndam gayan a, àhi ana tay aməgri sulum gayan ana tay, ay ti lekuləm kəkumkibu bi. Ka sarta gani nani ere ye ti kəfumki ahàr ni ti àbi. Kəsərumbiyu Melefit a manjəhad gekuli a duniya bu ndo daya. ¹³ Ahaslani ti nahkay, ay nihi ti akada nani va do. Ahaslani ti lekuləm driŋ driŋ akaba Melefit, ay nihi àna tawi ga Yezu Krist nahəma lekuləm kəbum kə gəvay ge Melefit. Krist àgray tawi nani ti àna mimiz gayan ya àbaya ni. ¹⁴ Nahkay leli dek manjəhadkabu àna sulumani ti azuhva Krist. Ahaslani ti ndam Zude akaba ndam ya ti nday ndam Zude do ni jiba gatay gərgəri, ay nihi ti èbedekabá tay a, tigia jiba bəlan. Ahaslani ezir àbu e kidiŋ gatay bu, akada gudu èdekaba tay a, nihi ti Krist àməta ti èmbedkaba gudu gani nana. ¹⁵ Məwiz a wakita gayan ni bu adəmki ma ke *Divi akaba ka manjəhad ga ndam Zude, ay azuhva tawi ge Krist ti wakita nani àgray tawi va do. Krist àgray nahkay ti awayay ndam Zude akaba nday ya ndam Zude do ni tēbedevu, tigi akada mis bəlan. Jiba gatay gərgəri va do, tigia nday manjəhadkabani àna sulumani akada mis bəlan. ¹⁶ Gayan ya àmət kə təndal ni ti àzaba ezir ya àvu ahaslani e kidiŋ gatay bu na. Nahkay tigia akada mis bəlan adaba àngalabakabá tay akaba Melefit a. ¹⁷ Nanj àra a duniya va ga məhi *Ma Məweni Sulumani ana mis, àdəm si mis tənəhadkabu akaba Melefit àna sulumani kwa. Àhi ana kuli, lekuləm ya kəbum driŋ driŋ akaba Melefit ni, àhi ana nday ya təbu cifa cifa kə gəvay ge Melefit ni daya. ¹⁸ Nahkay àna tawi ge Krist day kwa ti leli dek mənəgət divi ga mahədakfəŋiyani kə Bəŋ geli Melefit àna njəda ga Məsuf gayan biliŋ biliŋeni ni.

¹⁹ Nahkay ti lekuləm akada ndam mirkwi ahkay do ni akada ndam jiba nahəŋ va do, kiguma

ka ahar bəlan akaba ndam ge Melefit a, kiguma ndam ga hud ahay gayan a daya. ²⁰ Nahkay zla ti kiguma akada ga akur ya tēdezl ahay àna tay na. Asak ga ahay ni ti ndam *asak ga Yezu akaba ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit. Akur gədakani ya akay ahay gani nani ti Yezu Krist nanj nanjani àna ahəŋ gayan. ²¹ Ahay gani nani dek anjəhad lala, aləmvu lala azuhva Yezu Krist. Nahkay ahay ni egi ahay *njəlatani gədakani ge Melefit, ti Bay geli mənəhadviyu. ²² Lekuləm ya kiguma bəlanəna akaba Yezu Krist a ni ti Melefit àhəla kuli akaba ndam gayan ndahanj na bilegeni akada ga akur na, ga mələm ahay gayan àna nanj. A ahay gani nani bu nahəma *Məsuf ge Melefit anjəhadviyu.

3

Tawi ga Pol ya agri ana ndam ya nday ndam Zude do ni

¹ Nahkay zla nahəma, nu Pol nahəŋgali Melefit ana kuli. Nu a danjay bu azuhva tawi ga Yezu *Krist ya nəgri ana kuli ya lekuləm ndam *Zude do ni. ² Tawi ge Melefit ya àvu ga sulum gayan ti nəgri ana kuli ni ti àbi kicəma lala. ³ Melefit àdəfuaba pakama ya *manəghani ahaslani na. Àki ka pakama gani nani ti nəbikia ma gana ana kuli a gəzit. ⁴ Pakama manəghani nani ti àdəmki ke Krist. Tamal kəjəŋguma ere ye ti nəbəkə na ti kəsərum nu nəsəra pakama nana lala. ⁵ Pakama gani nani nahəma, Melefit àdəfiaba ana mis ya ahaslana vay-vay ndo. Ay nihi ti àdəfiaba ana ndam *asak gayan *njəlatani na akaba ana ndam njəlatani ya tahəŋgaray *pakama gayan na. Àdəfiaba ana tay a àna njəda ga Məsuf Njəlatana. ⁶ Pakama gani nani manəghani ni ti nihi : Ere ye ti Melefit aməgri ana ndam Zude ni ti aməgri ana kuli ya

ndam Zude do ni daya. Lekulam ya ndam Zude do ni akaba ndam Zude ni Melefit ebedekaba kuli a, kiguma jiba belan. Nahkay ere ye ti Melefit adam amagri ana ndam Zude adaba nday akaba Yezu Krist akada mis belan ni ti amagri ana kuli ya ndam Zude do ni daya. Adafiaba ere nani ana leli a ti ana *Ma Maweni Sulumani ya ahi ana leli ni.

⁷ Ma Maweni Sulumani nani ti Melefit avua tawi gana ga mahiani ana mis a. Avu ti ga sulum gayan, ana njeda gayan gadakani daya. ⁸ Nu ya nisliviya a ndam ge Melefit ndahan ni vu do ni, Melefit agrua sulum gayan a, ga mahiani ana ndam ya nday ndam Zude do ni ahmamam Krist nan abu agri zlam sulumani kay ana mis ni. Zlam sulumani nani mis tæsarkaba koksah. ⁹ Agrua sulum gayan a ga madafiaba ana mis a ahmamam Melefit agroru tawi ana pakama gani nani mangahani ni. Melefit agraya zlam a dek ahaslana ; kwa ka sarta gani nani angahfona pakama gani nana ke mis a. ¹⁰ Ay nihi ti Melefit awayay adafaba pakama mangahani nana ana tawi gayan ya agray e kidin ga ndam gayan ya *tacakalavu ku eley eley do ni bu dek ni. Awayay ti *maslar akaba gadakani gatay ya tabu e melefit bu ni dek tici, ti tæsær ahmamam Melefit asæra zlam a dek, agray zlam dek kigeni ni. ¹¹ Kwa ka sarta ya agraya malar a fan ndo nangu ni adambiya, nihi ti agra ana tawi ga Bay geli Yezu Krist a. ¹² Ana tawi gani nani ti Melefit avia divi ana leli a ga mahadakfaniyana, nahkay magrumfona angwaz a va do, adaba leli mabu akaba Yezu Krist akada mis bilin, mabu mafumki ahær daya. ¹³ Nahkay zla nahæma, nahi ana kuli daliya goro ya nacakay ana tawi goro ya nagraz azuhva kuli ni ti kam-kam aziaba njeda ana kuli a ba ti. Adaba mam, ahær adam

daliya gani nani mævi mæmarani ana kuli sawan.

Yezu awayay leli dal-dal

¹⁴ Nahkay zla nahæma nabahadi mirdim ana Bøn geli Melefit ga mahangalay nan. ¹⁵ Mis tædam ndam ya agavæla akaba nday ya a ga had ni ti ata bøn gatay tabu. Tædam nahkay tata nahæma, adaba Melefit nan Bøn geli nan bilin. ¹⁶ Nan ti gadakani atam zlam dek, agur zlam dek daya. Nahkay ti nahangalay nan ti mævi njeda gadakani ana kuli a mæbæruv vu ana tawi ga Mæsuf gayan, ¹⁷ ti *Krist manjehad a mæbæruv gekuli bu adaba kafumki ahær. Nahangalay nan ti kawayumvu dal-dal : nahkay akalæbum ana njeda kay akada ga mæn ga zlam ya sliri gani tædægoru a had vu drin ni, ahkay do ni akalæbum ana njeda akada ga ahay asak gani mafakadani lala ni. ¹⁸ Nahangalay Melefit ti mævi njeda ana kuli ka ahær belan akaba ndam gayan ndahan ni dek, ti kæsærum ahmamam Krist awayay mis dek ku drin eley eley do ni. Nahkay malar ya Krist awayavu mis eslini do ni ti abi. ¹⁹ Ahmamam Krist awayay mis ti mis tæsarkaba koksah, ay ti nahangalay Melefit ti kæsærumkaba lala. Nahkay ti akalæbum ana *sulum ge Melefit ni dek, ere ye ti amæhæcikivu ana kuli ti abi simiteni.

²⁰ Melefit ti esliki magri zlam ana leli kay dal-dal atama geli ya mi-hindifina na, atama geli ya majalaki ahær na daya. Agray nahkay ni ti ana njeda gayan ya agray tawi a leli bu ni. ²¹ Nahkay zla nahæma mæzlæbay nan azuhva tawi gayan ya agray e kidin ga ndam gayan ya *tacakalavu ku eley eley do dek ni bu ni, mæzlæbay nan azuhva zlam gayan ya agri ana leli azuhva tawi ga Yezu Krist ni daya. Mæzlæbay nan ku nihi, mæzlæbay nan ka sarta

ya amara ni dek, mâzləbay naŋ kaŋgay-kaŋgay. Aya nahkay.

4

Ndam ga Yezu ti nday bilinəni akada vu bəlan

¹ Nahkay zla nahəma, nahəŋgalay kəli ti kanjəhadumkabu lala adaba Melefit əzalay kəli ti, awayay ti kəgrum nahkay. Ahəŋgalay kəli ti nu Pol ya a dangay bu azuhva təwi goro ya nəgri ana Bay geli ni. ² Nədəm nahəma, həŋgrumoru ahər a had e kidin gekəli bu, njəhadum kudufa, besəm zlam ya təgri ana kəli ni, ndumkabu, wayumvu. ³ Kigəma akada mis bəlan əna təwi ga *Məsuf ge Melefit a. Nahkay ti zum njədə ti *kanjəhadumkabu əna sulumani gayan. ⁴ Adaba mam, leli ndam ga Yezu miğia akada mis bəlanəna, nahkay vu geli bilin. Məsuf ge Melefit ti naŋ bəlan. Nahkay ti ere ye ti Melefit əzalaki leli ga məgriani ana leli ni ti bəlan daya. ⁵ Bay geli ti naŋ bəlan. Məfəki ahər ti ka naŋ naŋ bəlan. *Məbaray əna slimi gayan, baray gani nani ti bəlan. ⁶ Melefit ti naŋ bəlan, naŋ Bəŋ geli dek, agur leli dek, agray təwi e leli bu dek, anjəhad a məbəruf geli bu dek daya.

⁷ Ay ti Krist əvia zlam sulumani gərgarəna ana ku way way do geli a dek akada gayan ya awayay na. ⁸ Pakama gani əbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi :
« Ācəloru agavəla,
əgəs mis ga njədə,
əvia zlam ana mis a daya.* »

⁹ Ay ma ya tədəm « əcəloru agavəla » ni ti awayay adəmvaba mam ? Awayay adəmvaba wudaka Krist əcəloru agavəla nahəma, əsləkabiya agavəla, əra ka had a. ¹⁰ Nahkay bay ya əra ka had a ni ti əcəloru agavəla ca-ca e melefit vu day naŋ gani bəlanəni

ni. Əgray nahkay ti məzum bay, məgur zlam eley eley do dek. ¹¹ Naŋ gani əvia njədə ana mis ga magray təwi gərgərani əna naŋ a : mis ndahan tigia ndam *asak a, mis ndahan ndam məhəŋgaray *pakama ge Melefit, mis ndahan ndam məhiuru *Ma Məweni Sulumani ana mis, mis ndahan ti ni *ndam məbi slimi ana ndam ge Krist ahkay do ni ndam macahi zlam ana tay. ¹² Krist əgray nahkay ti, ti mis nday nani təjənaki ndam gayan ga magray təwi ge Melefit lala. Ndam gayan ni ti akada vu gayan, awayay ti tənget njədə, tənqoru kama kama. ¹³ Leli dek emigi akada mis bəlan ; nahkay ti aməfumki ahər ka Wur ge Melefit ka ahar bəlan, aməsəruf naŋ ka ahar bəlan daya. Emigi akada mis mənəhani. Nahkay emigi akada ge Krist ni, ere ye aməhəcikivu ana leli ni ti əbi. ¹⁴ Ka sarta gani nani ti leli amələbi akada ga bəza ni va bi. Nahkay ndam magosay mis va təcahi zlam gatay ana mis ni etisliki mijinkia leli ke divi a va do. Nday gani tawayay tijinikia leli ke divi a ti akada ga aməd akaba yam ya təzoru *slalah ga yam eley eley do dek ni, ay ka sarta nani ti etisliki va do. ¹⁵ Ka gani nani ti amədəmum ma ge jiri, amawayumvu, amoru kama kama əna təwi ya magray ni dek, ti miği akada ge Krist, naŋ ya ka ahər geli, agur leli ni. ¹⁶ Leli ndam gayan ti akada vu gayan. Tamal vu ge mis majakwakabani lala, zlam ga vu gayan ni dek tagray təwi gatay lala ti vu ni dek adək lala daya. Leli day nahkay : tamal mawayumvu, ku way way do agray təwi ya Melefit əvi ni lala ti amoru kama kama əna sulumani.

Manjəhad geli məweni akaba Krist

¹⁷ Ere ye ti nawayay nəhi ana kəli ni ti nəhiki ana kəli əna slimi

* 4:8 Mənjay Limis 68.19.

ga Bay geli. Ma gani nani ti nihi : Kànjàhadum akada ga ndam ya tãfãki ahàr ke Melefit do ni va ba. Nday nahama, majalay ahàr gatay ti masakani. ¹⁸ Nday ti akada nday a lãvãnj bu, tãsar arãnj do ferera. Kẽ meleher ge Melefit ti nday ndam mirkwi, tãnjãt sifa gayãnj ya avi ana mis ni ndo. Nday nahkay ti adaba ahàr gatay bãnj-bãnj, tici ma do. ¹⁹ Nday gani mimili àki ka tay va bi, tãvia ahàr gatay ana zlam magudarana dek, nahkay tagray zlam ya ti àbãlay do simiteni ni dek kãlavãd, tislìki mãmbrãnjani koksah.

²⁰ Lekulãm zla nahama, manjàhadani akada hini ti àrakaboru akaba ma ge *Krist ya tãcahi ana kuli ni do. ²¹ Pakama ya kicãm ni ti tãdãmki ka nanj do aw ? Ere ye ti tãcahi ana kuli ni ti manjàhad gayãnj do aw ? Zlam nday nani dek tagravu àna jiri ga Yezu ya àhi ana leli ni. ²² Nahkay ti mbatumkaba majalay ahàr gekuli a, ti kànjàhadum akada gekuli ya ahaslani ni va ba. Manjàhadani gekuli ya ahaslani ni ti agudar mis, adaba nday ya ti tanjàhad nahkay ni ti tawayay zlam ya tigi eri, tijiñ tay ni cilij. ²³ Gãsumkabã ti Melefit mãmbatikãba mãbãruv gekuli ana kuli a, ti kãjalum ahàr nahanj sulumani. ²⁴ Ahàr àdãm kigãm mis mãweni ya Melefit àgraya tay ka mawayay gayãnj a ni, ti kànjàhadum àna jiri, kãgrum zlam sulumani adaba lekulãm ndam gayãnj.

²⁵ Nahkay zla nahama, kãsakadum malfada va ba, dãmumvu jiri e kidij gekuli bu sawãnj, adaba lekulãm dek kigãm vu a bãlanj. † ²⁶ Tamal ti kãzumuma bãruv a nahama, kãgudarum zlam àna nanj ba. Wudaka fat àdiyu a ahay vu nahama, kãmbrãnjuma mãzum bãruv gekuli na ‡; ²⁷ kãvumi divi

ana *Seteni ge mesipet kuli ba. ²⁸ Maslanja ya ti egi akal ahaslani ni ti mãmbrãnj akal gayãnj ni. Mãzay njãda ga magray tãwi sulumani àna ahãr gayãnj gayãnjani ti mãnjãt zlam ga mãjenaki ndam talaga.

²⁹ Kagudarumi ma ana mis ba. Kãdãmum ma nahama, dãmum ma sulumani ya azoru mis kama ni sawãnj. Dãmum ma ya àgãski mãdãmmani ni, nahkay ma gani avi njãda ana ndam ya ti tici ni.

³⁰ Kãgrum zlam ya ti ahãli ahàr ana *Mãsuf Njãlatani ge Melefit ni ba. Mãsuf gani nani ti Melefit àgrakia amal gayãnj ke kuli dek àna nanj a, ga mãdafakiani kuli ndam gayãnj kã fat ya ti amara mahãnjgay leli dek ni. ³¹ Zumaba ezir e kidij gekuli ba, kãzumumvu bãruv ba, kãlãgumvu ba, kindivãmvu ba daya. Kãgrum cuday ba simiteni.

³² Grum zlam sulumani e kidij gekuli bu, wayumvu, mbrãnjumfãnjã zlam ga bãza ga mãnj gekuli ya tãgudari ana kuli na kã tay a, nday day tãmbãrfãnjã kẽ kuli a, akada ge Melefit ya àmbãrfãnjã kẽ kuli a ni. Àmbãrfãnjã kẽ kuli a ti àna tãwi ge Krist ya àgray ni.

5

Ndam ge Krist ti ahàr àdãm tãnjãhad ahãmamam

¹ Nihi ti lekulãm bãza ge Melefit, awayay kuli. Nahkay ti grum zlam akada gayãnj ya ti agray ni. ² A hud ga manjàhad gekuli bu dek ti wayumvu akada ge *Krist ni. Nanj ti àdafaki ti awayay leli, àmãt ga mahãnjgay leli. Sifa gayãnj ti àvi ana Melefit akada ga sãdaga ya tãvi ana Melefit ni. Sãdaga gayãnj nani àbãlafãnj kẽ Melefit akada ge tersel ya ti ezi sulumani ni.

³ Lekulãm ndam ge Melefit, nahkay àgãski ti kãgrum mesãwehvu ba, kãgrum zlam ge mimili ba simiteni, zlam ge mis

† 4:25 Mãnjay Zakari 8.16. ‡ 4:26 Mãnjay Limis 4.5.

ndahan̄ ègi eri ana kùli ba. Zlam nday nani dèk ti maslaña àcalki kùli ba simiteni. ⁴ Àgèski day kàdàmum ma ge mimili ba, kàdàmum ma satat ba, kàbumvu seki ba daya. Àgèski ti grumi sàsi ana Melefit azuhva tawi gayan̄ ya àgri ana kùli ni sèk sawan̄. ⁵ Sèrumki lala, maslaña ya agray mesuwèhvu ni, maslaña ya ti agray zlam ge mimili ni, maslaña ya ti zlam ge mis ègi eri ni lu, nday nani dèk tãhuriyu a Mægur ga ata Krist nday ata Melefit ni vu koksah. Maslaña ya ti zlam ègi eri ni àwayay Melefit do, azay zlam ga duniya sèk Melefit gayan̄.

⁶ Ndam ya ti tagray zlam nday nani ti tázumi béruv ana Melefit. Melefit amatraḅ tay dal-dal, adaba tãgèsiiki ma gayan̄ ni ndo. Nahkay maslaña àgosafəŋa kùli kà ma hina àna ma kwan̄ani ndahan̄ a ba. ⁷ Nahkay zla ti arañja èbedekabu kùli akaba ndam nday nani ba. ⁸ Ahaslani ti lekùlum kèyum e zinj-zinjèni bu, ay nihi ti lekùlum kèbum a masladani bu adaba lekùlum kiguma akada mis bəlan̄ akaba Bay geli a. Nahkay ahàr àdèm njəhadum akada ga ndam ya təbu a masladani bu ni. ⁹ Masladani ti azəbiyu manjəhadani sulumani e kidin̄ ge mis bu, magray zlam jireni akaba mədəm ma ge jiri. ¹⁰ Zum njəda ga məsər zlam ya ti àbəlafəŋ kà Bay geli ni. ¹¹ Kəhərumkiviyu ke tawi ge mis ya ti tagray e zinj-zinjèni bu ni ba. Zlam nday nani dèk ti zlam masakani. Àgèski ti kədàmumaya vay-vay, kimbirəmfiŋ ba : zlam nday nani ti zlam magədavani. ¹² Zlam gatay nani ya tagray akal-akal ni ti ku macalfəŋani tekeḍi asay mimili. ¹³ Tamal kədàmumaya zlam magədavana vay-vay nahəma, ègi akada ga zlam ya ti epivu a masladani bu ni, nahkay mis təsər ti zlam nani magədavani efedīŋ. ¹⁴ Zlam

ya ti epivu lala a masladani bu nahəma, ègia akada ga masladani na. Nahkay tədəm :

« Nak ya ti kinji dəwir ni, pidèkvu. Cikaba e kidin̄ ga ndam məmətani ni ba, ti Krist māsəladay kur akada ga fat ya asladay məlan̄ ni. »

¹⁵ Nahkay zla nahəma bumi slimi lala ana manjəhad gekùli. Kənjəhadum akada ga ndam muru ni ba, njəhadum akada ga ndam məsər zlam ni sawan̄. ¹⁶ Zemeni geli hini ti magədavani. Nahkay ka ya ti kisləmki magray zlam sulumani nahəma, grum. ¹⁷ Kənjəhadum akada ga ndam ya ti təsər zlam do ni ba. Ay ti zum njəda ga məsər ere ye ti Bay geli awayay ti kəgrum ni sawan̄.

¹⁸ Kəvumi vu gekùli ana zum ga makad kùli ba. Tamal kəgrum nahkay ti agudari manjəhad gekùli ana kùli. Ahàr àdèm *Məsuf ge Melefit mīsliviyu a vu vu ana kùli cisl cisl sawan̄. ¹⁹ Dəm limis gərgərani kay ya Məsuf ge Melefit àvi ana kùli ni. Dəmi ana Melefit e kidin̄ gekùli bu, zləbum Bay geli àna məmərani. ²⁰ Grumi sàsi ana Bəŋ geli Melefit àna slimi ga Bay geli Yezu Krist. Grumi sàsi kalavad àki ka zlam ya ti àvi ana leli ni dèk, kəmbərəŋum ba.

Manjəhad ga zal nday ata wal gayan̄

²¹ Lekùlum ya ti kəhəŋgrumioru ahàr a had ana *Krist ni ti ku way way do mīciiki ma ana maslaña nahəŋ e kidin̄ gekùli bu. ²² Lekùlum wál cəmiki ma ana zawal gekùli akada ya kicəmiki ma ana Bay geli ni. ²³ Adaba zal nahəma, nan̄ gədakani àki ka wal gayan̄ akada ge Krist nan̄ gədakani àki ka ndam gayan̄ ya *təcakalavu ku eley eley do dèk ni. Ndam gayan̄ ni ti vu gayan̄, Bay ya ahəŋgay tay ni ti nan̄. ²⁴ Nahkay wál tīciiki ma ana zawal gatay a zlam bu dèk, akada

ga ndam ge Krist ya ticiiki ma ana Krist ni.

²⁵ Lekuləm zawal, ku way way do mawayay wal gayan akada ge Krist ya awayay ndam gayan ni. Krist adafaki mawayay gayan nani ti ana mavi ahàr gayan ana ndam gayan ni. ²⁶ Agray nahkay ti, awayay ti tigi *njelatani kè eri ge Melefit. Nahkay zla nahəma abara tay a lala ana yam a, tigia njelatana ana pakama gayan ya tici na. ²⁷ Agray nahkay ti mamənjələŋ ka tay tigi eri dal-dal, akada ga wal məbəlani ya təŋgəfəŋa ndivey a do ni. Nahkay awayay ti ndam gayan ni tigi njelatani, təŋgəfəŋa zlam magudarani kà tay a ba simiteni. ²⁸ Zal day mawayay wal gayan ti akada ge Krist ya awayay ndam gayan ni. Ahàr adəm zal ni mawayay wal gayan akada ya ti awayay ahàr gayan gayanani ni. Nahkay zal ya ti awayay wal gayan ni awayay ahàr gayan gayanani. ²⁹ Maslaŋa day-day ezirey vu gayan ndo : azumi zlam ana vu gayan, aslamalay daya, akada ge Krist ya aslamalay ndam gayan ni, ³⁰ adaba leli ndam gayan dek ti vu gayan. ³¹ Abu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu, Melefit adəm : « Nahkay ti mis zalani amahəraya a ahay ga bəŋani ata maŋani ba, atanjəhadkaba ata wal gayan. Nday cəeni ti vu gatay emigi bəlaŋ. » ³² A pakama hini bu nahəma, zlam gədakani maŋgahani avu. Nu ti nədəm pakama nani azlapaki ke Krist akaba ndam gayan ya *təcakalavu ku eley eley do dek ni. ³³ Ku tamal nahkay nəŋgu ni, ahàr adəm ku way way do e kiđiŋ gekəli bu mawayay wal gayan akada ya awayay ahàr gayan ni, wal day məhəŋgrioru ahàr a had ana zal gayan.

6

Manjəhad ga bəza akaba ata bəŋ gatayani

¹ Gabəza, agəski ti cəmiki ma ana ata bəŋ gekəli, adaba lekuləm kigəma akaba Bay geli a akada mis bəlaŋ. ² Melefit adəm e *Divi gayan ya àhi ana leli dəbum ni bu ahkado : « Ŋgwioru a had ana ata buk ata muk. » Divi hini ti Divi ye enjenjeni ge Melefit adəm aməvələŋ zlam ni. ³ Ere ye ti adəm amavay ni ti nihi : « Nahkay ekeyey, akəpəs a duniya bu vi kay. »

⁴ Lekuləm ata bəŋ ga bəza day kəzumumi bəruv ana bəza gekəli ba. Dəfumiki zlam ana tay, humiki ma ana tay ka zlam ya təgudar ni akada ga Bay geli ya awayay ni sawaŋ.

Manjəhad ge evidi akaba ndam məgur tay

⁵ Lekuləm evidi cəmiki ma ana ndam məgur kəli ya a duniya bu ni. Ŋgumioru a had ana tay, grumfəŋa aŋgwaz kà tay a, grumi təwi ana tay ana bəruv bəlaŋ, akada ya kəgrumi təwi ana *Krist ni. ⁶ Kəgrum təwi kè eri gatay ti təzləbay kəli ciliŋ ba. Grum ere ye ti abələfəŋ kè Melefit ni ana bəruv bəlaŋ sawaŋ, adaba lekuləm evidi ge Krist. ⁷ Grumi təwi ana tay ana bəruv bəlaŋ akada kəgrumi ana Bay geli, do ni ti ana mis hihirikeni do. ⁸ Ku tamal nak evidi, ku tamal nak evidi do nahəma, sərki maslaŋa ya ti agray təwi sulumani ni ti Bay geli aməviləŋ zlam daya.

⁹ Lekuləm ya kəbum ana evidi ni day, grumi zlam sulumani ana tay bilegeni. Kəzlacumki ka tay ba. Sərumki lekuləm akaba evidi gekəli ni ti lekuləm dek Bay məgur kəli naŋ bəlaŋ, naŋ e melefit bu. Naŋ gani ti ecirkaba mis a do.

Zlam ahar ge Melefit ya abi ana ndam gayan ni

* 5:31 Mənjəkiani 2.24. * 6:3 Mahərana 20.12 ; Mimbiki 5.16.

¹⁰ Pakama ya àgəjəni ga məhiani ana kəli ni nihi: zum njəda ga Bay geli, adaba lekələm kəbum akaba naŋ akada mis bəlan. Njəda gayan ni ti àtama njəda ndahan a dek. ¹¹ Bumkabu zlam ga kađvu ya Melefit abi ana kəli ni dek. Nahkay ka ya ti *Seteni esipet kəli àna wirwir gayan nahəma, kicikəma gan-gan. ¹² Nədəm nahkay ti adaba leli məbu magray silik. Ay silik gani nani ti akaba mis hihirikeni do, magray ti akaba seteni akaba bəbay gatayani akaba gəđəkani gatayani dek ya təgur duniya hini zin-zinəni ni. Magray silik ni ti akaba seteni cudayani ya nday agavəla ni daya. ¹³ Nəhi ana kəli həluma zlam ga kađvu ya Melefit avi ana kəli na dek ni ti azuhva nani. Nahkay ti ndam ya atəəkia ke kəli a kà fat ga kađvu gani nana ni ti etisliki ke kəli do. Kələŋ ga kađvu nahəma, lekələm jika jika micikeni ka məlan gekəli ni.

¹⁴ Nahkay ti cikəma gan-gan. Jiri ge Melefit ti jalumki ahər; ègia akada maslpara ga ndam slewja ya təwəlvu àna naŋ na. Leli ndam jireni azuhva təwi ge Melefit ya àgri ana leli ni. Manjəhad ge jiri gani nani ti jalumki ahər; ègia akada ge endəwi ga ambəl ga ndam slewja ya ti tafakabu ga manğah gugum gatay àna naŋ na. ¹⁵ Melefit àđafaki leli ndam gayan ge jireni àna *Ma Məweni Sulumani, nahkay arəŋa àhəli ahər ana leli va do. Jalumki ahər ka manjəhad gani nani akada kimaka ga ndam slewja ya ti təbəvu a asak vu ni. ¹⁶ Ku ananaw do dek fumki ahər ke Melefit. Məfəki ahər nani ti akada ga slaku ga ndam slewja ni. *Seteni esipet kəli ti mesipet gani nani akada ga kamnjagad ya tabal mis àna naŋ ni. Kamnjagad nani aku àki ka ma gani ge meviyek mis àna naŋ. Ay məfəki ahər gekəli ni ègia akada ga slaku ya ti acafəŋa kamnjagad ge minjikiyeni ke kəli

a ni. ¹⁷ Melefit àhəŋga kəli a. Mahəŋgani nani akada ga gadagar ya ndam slewja təbəvu a ahər vu ni. Nahkay jalumki ahər. Jalumki ahər ka ma ge Melefit daya. Ma gani nani ti akada ga maslalam ya ti *Məsuf ge Melefit àvi ana kəli ga makadvani àna naŋ ni. ¹⁸ A zlam gani nani bu dek ti həŋgalum Melefit, hindəmfiŋa a sarta ba dek. Hindəmfiŋa àna njəda ga Məsuf gayan a. Həŋgalum Melefit àki ka ndam gayan dek, kəmbərəŋum ba, njəhadum eri. ¹⁹ Həŋgalumu Melefit daya, ti ka sarta ya ti nəhi ma ana mis ni ti pakama ya nəhi ana tay ni goro do, ge Melefit sawan; ti nəhi Ma Məweni Sulumani ana mis, aŋgwaz àwərki nu ba. Ma Məweni Sulumani nani ti ahaslani manğahani, nihi ti Melefit àŋgazlaya vay-vay. ²⁰ Yezu *Krist àslərbiyu nu ti ga məhi ma gani ana mis. Ku nu məwəlani a daŋgay bu nəŋgu ni, nəmbərəŋ mədəm ma gani nani do, ègia təwi goro a. Nahkay həŋgalum Melefit ti nədəm ma vay-vay, aŋgwaz àwərki nu ba, adaba Melefit awayay ti nagray nahkay.

Sa ga Pol

²¹ Nawayay ti lekələm day kəsərum manjəhad goro akaba ere ye ti nagray ni dek; nəslərkiuru wur ga məŋ geli Tisik ke kəli ga məhi ma gani ana kəli. Naŋ ti mawayay naŋ, agray təwi ga Bay geli lala. ²² Nəslərkiuru naŋ ke kəli ti ge təwi gani nani, ti kəsərum manjəhad geli, ti kəŋgətum njəda àna pakama gayan ya ti ahi ana kəli ni daya.

²³ Bəŋ geli Melefit nday ata Bay geli Yezu *Krist tğray ti bəza ga məŋ geli dek tənəhadkəbu àna sulumani ti. Bəza ga məŋ geli ni tawayavu àkivu, təfəki ahər ka Yezu Krist àkivu ti. ²⁴ Melefit məgri sulum gayan ana ndam ya tawayay Bay geli Yezu Krist ga kaŋgay-kaŋgayani ni ti.

**Wakita ga Pol ya
àbikioru ana ndam
Filip ni
Ere ye ti mädämki ka
wakita ga Pol ya
àbikioru ana ndam
Filip ni**

Maslaṅa ya ti àbäki wakita hini ni ti àdafa slimi gayan a : àbäki ti Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1). Ka ya ti àbäki wakita ni ti nan a danḡay bu (1.13-14), ay mäsär kesa gani do : mis ndahan tädäm danḡay gani ti e Efez, ay mäsär sarta ya ti täfıyü nan a danḡay vu e Efez ni do ; mis ndahan tädäm Pol àbäki ti bi a Sezare (Tıwi 22-26), bi a Rom (Tıwi 28).

Pol àbiki ti ana ndam ga Yezu ya e Filip ni (Filip ti kesa gadakani ka had Mesedawen) ; maslaṅa ya àhi ma ga Yezu ana ndam Filip enjenjeni ni ti nan (Tıwi 16.11-40). Àbiki wakita ni ana tay ti ga mævi njöda ana tay : ku tamal nan a danḡay bu nənḡu ni, amär adaba ma ga Yezu àbu akoru kama kama (1.12). Àhi ana tay tazay ahàr gatay tätam mis ndahan ba, tälalay ahàr akada ga Yezu ya àjalay ni sawan (2.1-18) ; àhi ana tay tægaskabu ata Timote nday ata Epafrodit (2.17-30). Àziaba azay slimi ana tay a, àhi ana tay tädabay mis ya täfäki ahàr ka Yezu lala do, tagosay mis ni ba (3.1-4.1). Àvi sawari ndahan ana tay, àgri sasi ana tay ga zlam ya ti tæslarikaboru ga mäjənan nan ni (4.2-23).

A pakama gayan ni bu ni dek ti Pol nan àbu a mämərani bu ; ku acakay daliya nənḡu ni amär (1.4 ; 1.18 ; 2.15-16 ; 2.17 ; 4.10). Àhi ana ndam Filip ni day tämər (1.25 ; 2.18 ; 2.28 ; 2.29 ; 3.1 ; 4.4) : leli day ahàr àdäm mämər kəlavaf azuhva tawi ge Krist ya àgri ana leli ni, akaba ya nan àbu agri ana leli

ni daya. Pol àdäm awayay akoru kama kama àna mäfäki ahàr gayan ka Yezu ni ; àhi ana ndam Filip ni day tōru kama kama àna mäfäki ahàr gatay, tāmbrəṅ ba (3.7-16). Àna pakama nday nani dek ti Pol adäfi divi sulumani ga madəbay Yezu ana leli.

Sa ga Pol

¹ Nu Pol ata Timote leli ndam mægri tawi ana Yezu *Krist mægria sa ana ndam *njəlatani ga Yezu Krist ya təbu e Filip na dek. Mægria sa ana ndam ya *təbi slimi ana kəli na, akaba nday ya *təjənaki ndam ge Melefit na daya. ² Bay Melefit Bəṅ geli nday ata Bay geli Yezu Krist tægri sulum gatay ana kəli, təgray ti *kənjəhadumkabu àna sulumani ti.

Pol agri sasi ana Melefit

³ Nəjalaki ahàr ke kəli kəlavaf. Ka ya ti nəjalaki ahàr ke kəli ni ti nəgri sasi ana Bay Melefit goro. ⁴ Nahkay nahəṅgali Melefit ana kəli dal-dal. Ka ya ti nahəṅgali Melefit ana kəli ni ti nu nəbu àna mämərani, ⁵ adaba kwa ka ya ti kəfumki ahàr ka Yezu ni àbivaya ana kana, lekulum kəbum kəgrumkabu tawi ga *Ma Məweni Sulumani ka ahar bəlan akaba leli. ⁶ Bay Melefit ànjəkia magray tawi sulumana e kidin gekəli ba. Ànjəkia nahkay nahəma, nəsəra ti amagroru duk anivoru ana vad ga Yezu *Krist ya amanga ni. ⁷ Nəjalaki ahàr ke kəli nahkay ti kigeni, adaba nawayay kəli àna huf bəlan. Bay Melefit àvia divi sulumana ana kəli akaba nu ga magray tawi gayan ka ahar bəlan a. Nahkay ku nu a danḡay bu, ku nəhəṅgrifəṅ ana ndam ya tädämki ma magədavani ka ma ge Melefit, ku nədäfi kiaba Ma Məweni Sulumani ana tay nənḡu ni, lekulum kəbum kəjənumki nu. ⁸ Bay Melefit àsəra, nu nawayay

kuli dek àna hud bəlan. Nawayay kuli nahkay ti azuhva Yezu Krist àvua njəda ga mawayay kuli a akada gayan ya awayay mis na.

⁹ Ere ye ti nihindifiŋa kè Melefit ka ya ti nahəŋgalay nan na ti mawayavani gekuli ni māsagakivoru e kidiŋ gekuli bu. Nahkay akəsərum jiri, akəsərumkaba zlam a dek lala daya. ¹⁰ Nahəŋgalay Melefit nahkay ti adaba nawayay kədumkiba zlam sulumani ya tətam ndahan na. Tamal kəgrum nahkay ti akagudarum zlam do, mis day atəŋgətfəŋa ndivey kè kuli a do duk abiviyu ana manga ge Krist a. ¹¹ Nahkay ere ye ti akəgrum ni dek atanja kigeni, adaba akəgrum àna njəda ga Yezu Krist. Mis etipia ere nani ya kəgrum na ti atazləbay Melefit, atədəm nan gədakani.

Yezu Krist ti àtam zlam dek

¹² Bəza ga mmawa, nawayay ti kəsərum ere ye ti àgrakuvu ni ti àvia divi ana mis ge mici *Ma Məweni Sulumani na àtama ya ahaslana sawan. ¹³ Nahkay ti ndam ga hud ahay ga bay gədakani akaba mis ndahan ni dek ticia nu nəvu a danğay bu adaba nu bay məgri təwi ana *Krist. ¹⁴ Nahkay day bəza ga məŋ geli təsəra nu a danğay bu. Təra təsəra nahkay ti mis ahar gədakani e kidiŋ gatay bu tənğəta njəda ga Bay geli a ga məhi pakama ge Melefit ana mis a. Tədəmoru pakama nani kama kama, aŋgwaz əwər tay do.

¹⁵ Mis ndahan təzlapi ana mis àki ke Krist adaba tagralu solu, tawayay ti tətam nu. Ku tamal təbu tagray nahkay nəŋgu ni, mis ndahan ti təzlapaki ke Krist àna hud bəlan. ¹⁶ Nday ndani ya təzlapay àna hud bəlan ni ti tawayay nu palam. Təsəra nu nəbu ahalay a danğay bu ga mədəfiki ana mis Ma Məweni Sulumani ti ma ge jiri. ¹⁷ Nday ndahan ya tagralu solu ni

ti tədəmki ma àki ke Krist àna hud bəlan do. Tagray nahkay ti adaba tawayay tətam nu palam. Təhi ana ahər təgrukivu daliya a ahay ga danğay ni bu keti.

¹⁸ Ay majalay ahər gatay nani ti àgray arana do. Ma gatay ya təhi ana mis àki ke Krist ni ti zlam məbəlani. Nahkay nu nəbu nəmər : ku tagray àna cuday, ku àna hud bəlan nəŋgu ni, nani dek zlam məbəlani. Anəmər àkivu ¹⁹ adaba nəsəra Melefit amahəŋgay nu a hud ga zlam gani nani bu. Amahəŋgay nu ti adaba kahəŋgalumu nan, Məsuf ga Yezu Krist day amazlakaki nu. ²⁰ Ere ya nawayay kay akaba nəjəgay nahəma, ti nəgray ere ye ti aməbaku mimili ni ba. Nawayay nanjəhad àna njəda ganğay sawan, nawayay ti mis təzləbay Krist nihi, ku ananaw azuhva nu. Nawayay ti ku nu nəbu àna sifa, ku tamal anəməta nəŋgu ni, mis təzləbay Krist azuhva nu. ²¹ Ka nu nahəma, tamal nu nəbu àna sifa ti zlam gədakani gani a sifa goro bu ni ti Krist. Ay tamal ti nəmət nəŋgu ni, àbəlafu kay atam ya nu nəbu àna sifa ni. ²² Ku tamal nahkay nəŋgu ni, nu nəbu àna sifa ti ngray təwi sulumani ya əjənaki mis ni. Nahkay e kidiŋ ga ata kisim nday ata sifa bu ni ti nədəkiba weley ? Nəsərkaba do. ²³ Zlam hini cəeni ni ti nəjalakia ahər ka tay a dal-dal. Ere ye ti nu nawayay ni ti, nawayay ti nāsləkaba a duniya ba, ti naru nānjəhad afa ge Krist. Hojo nahkay, àtam. ²⁴ Akaba nani dek, ahər àdəm si nānjəhad a duniya bu àna sifa kwa. Nawayay nahkay ni ti azuhva kuli, ti nəjənaki kuli. ²⁵ Zlam hini ti nəsərkia lala. Nahkay nəsəra ti nu ananjəhad àna sifa e kidiŋ gekuli bu dek, ti nəjənaki kuli kəŋgumoru kama kama e divi ge Krist bu àna məmərani adaba kəfumkia ahər a. ²⁶ Nahkay anoru afa gekuli. Eninjəa ti akəzləbum Yezu Krist, akəmərumbu àkivu adaba nu nəbu

e kidîŋ gekûli bu.

Kadumvu, kâmbraŋum mæfæki ahâr ka Yezu ba

²⁷ Ere ye ti ahâr âdâm kægum ni ti, si kanjêhadum lala. Tamal kanjêhadum nahkay ti mis atəsər lekuləm kəbum kədəbum *Ma Məweni Sulumani ge *Krist. Nu day ku tamal anoru nəmənjiyu kûli, ku tamal nõru afa gekûli do nəŋgu ni, enici ma gekûli. Nahkay anəsər lekuləm dek majalay ahâr gekûli ka ahar bəlan, akaba kəkadumvu àna tawi ka ahar bəlan, ti mis táfæki ahâr ka Yezu Krist adaba ticia Ma Məweni Sulumana. ²⁸ Nahkay ti anğwaz àwərfəŋa kûli kà ndam ezir gekûli a ba ferera. Tamal anğwaz àwərfəŋa kûli kà tay a do nahəma, atəsərki etigi ahâr. Atəsərki ti Melefit amahəŋgay kûli daya. Zlam gani nani dek ti Melefit agray. ²⁹ Melefit agray nahkay ti àgria sulum ana kûli ga mæfæki ahâr ke Krist a. Ay sulum gani nani ti ga mæfæki ahâr ke Krist cilin do : ga macakay daliya azuhva naŋ daya. ³⁰ Ahaslani kipəma nu a nəkadva, nihi day kəsəruma, kekileŋa nu nəbu nakadvu. Ay nihi ti lekuləm day kəbum kəkadumfəŋva kà ndam ezir geli a akada goro na.

2

Grum tawi akada ga Yezu ya agray ni

¹ Lekuləm kəbum ka ahar bəlan akaba *Krist. Nahkay ti avi njəda ana kûli do aw ? Kəzum njəda àna mawayavani gayan do aw ? Lekuləm kəbum ka ahar bəlan akaba Məsuf gayan *Njəlatani do aw ? Kəbum kipəm mawayavani gayan e kidîŋ gekûli bu do aw ?

² Tamal nahkay zla nahəma, nawayay ti kəmərumu məbərur dal-dal àna magray zlam ya ti nara nəhi ana kûli ni. Zlam gani nday hi : wayumvu, njêhadum ka ahar bəlan ; cumvu ma e kidîŋ gekûli bu ;

jalum ahâr ka ahar bəlan ; ³ kəzum ahâr gekûli kätamum mis ndahan ba, kawayum ti mis tazləbay kûli ba. Hojo ŋgumioru a had ana tay, dəmum tətama kûli a sawan. ⁴ Way way do âdəbi zlam ana huđ gayan cilin ba, hojo mādəbay zlam ya ti ajənaki mis dekeni ni. ⁵ Lekuləm dek jalum ahâr akada ga Yezu Krist ya àjalay ni. Majalay ahâr gayan ni ti nahkay hi :

⁶ Naŋ ti Melefit ededîŋ.

Naŋ Melefit ededîŋ ti, àwayay manjêhadani kala-kala ata naŋ ndo.

⁷ Ay ti gədəkani gayan ni dek àmbraŋbiya,

ègia mis a, ègia evidi ededîŋ a.

Àra ègia mis a ti, ⁸ àŋgwioru a had ana mis,

àgəsikia ma ana Melefit a, àgəskabá ti mis təkad naŋ, təkadfəŋ naŋ kà təndal.

⁹ Adaba àgəskabá zlam nday nana dek ti,

Bay Melefit àzoru naŋ drin agavəla, àzalay naŋ gədəkani àtam gədəkani ndahan ni dek.

¹⁰ Awayay ti mis dek

ku a huđ melefit bu, ku ka dala, ku e evid bu

tábəhadı mirdim ana Yezu ka ya ti ticia slimi gayan a ni.

¹¹ Awayay ti ku way way do mādəm vay-vay :

« Yezu Krist ti naŋ Bay gədəkani ! »

Azuhva zlam nani dek mis atazləbay Bəjani Melefit.

Ndam ga Yezu ti akada ceŋgel ya asladay məlan ni

¹² Bəza ga mmawa, nawayay kûli dal-dal. Ahâr âdâm kəgəsุมiki ma ana Melefit akada ga Yezu ya àgəsiki ma ni. Ahaslani, ka ya ti nu nəbu akaba kûli ni ti kəgəsุมikia ma ; nihi nu nəbi akaba kûli va bi ti ahâr âdâm kəgəsุมiki ma mātama ya ahaslani na. Kəgəsุมiki ma gani ti ahəmamam ? Nawayay nədəm, Melefit àhəŋga kûli a.

Àhəŋga kùli a nahəma, ahàr àdəm lekùlùm day kəgrum təwi kwa. Kəgrum təwi nani ti, si aŋwaz awərfəŋja kùli kè Melefít a,¹³ adaba Bay ya ti agray təwi a məbəruv gekùli bu ni ti Melefít. Agray nahkay nahəma, ti kawayum akaba kəgrum zlam ya àbəlafəŋ ni.

¹⁴ Ere ye ti kəgrum ni dek, kəŋguzumki ma ba, kələgumvu àkivu ba daya.¹⁵⁻¹⁶ Tamal kəgrum nahkay nahəma, mis etindivi kùli do, akagudarum zlam do, akəlumbu bəza ge Melefít *njəlatani. Lekùlùm kəbum e kidiŋ ga ndam cuday akaba ndam magosay mis bu : ka ya ti kəhumi ma ge Melefít ya avay sifa ni ana tay nahəma, etipi kùli akada ya tipi boŋgur təsladəy ga məlavad a hud melefít bu ni. Nahkay a vad ya *Krist aməŋga ni ti anəmərnu àna kùli. Eslini anəsər ti nəgray təwi zləzladani masakani ndo.

¹⁷ Məfəki ahàr gekùli ka Yezu ti akada ga sədaga ya ti kəvumi ana Melefít ni. Ku tamal takad nu nəŋgu ni, mimiz goro amasagakivu sədaga gekùli, akada ga zum ya tabəhad ni. Nahkay ti nu nəbu àna məmərani, məmərnu akaba kùli dek daya.¹⁸ Tamal nahkay ti ahàr àdəm lekùlùm day kəbum àna məmərani, kəmərnumvu akaba nu daya.

Ata Timote nday ata Epafrodit

¹⁹ Àna njədə ga Bay geli Yezu, nawayay nəsłarikaboru Timote ana kùli wudak. Eminjua afa gekùli a ti aməsər ere ye ti agravu afa gekùli ni. Amasləkabiya ti aməŋghadú ma gani. Nahkay ti anəŋgət njədə àna naŋ.²⁰ Maslaŋa àfu ahalay ajalay ahàr akada goro ni bi, si naŋ ; naŋ àbu ajalaki ahàr ke kùli akada goro ni daya.²¹ Mis ndahaŋ ni dek tədəbi zlam ana hud gatay ciliŋ, tədəbay zlam ya ti Yezu *Krist awayay ni do.²² Timote nahəma, kəsəruma adafakia naŋ

mis sulumana. Àgra təwi ga Ma Məweni Sulumana akaba nu akada ga wur ya tagrakabu təwi akaba bəŋani na.²³ Nahkay ka ya ti anəsəra ere ye ti amagrakuvu na ti anəsłəroru naŋ huya.²⁴ Ay ti àna njədə ga Bay geli, nəsəra nu day anoru afa gekùli wudak.

²⁵ Ka nu ti àbəlafu nəsłərioru wur ga mən geli Epafrodit ana kùli. Naŋ ti lekùlùm kəsłərumubiyu ga məjənaki nu àna zlam ya ahəcukivu ni : àra enjia ti àgrukia təwi a, məkadvu ka ahar bəlaŋ ga mazoru *Ma Məweni Sulumani kama. Ay nəsłərikaboru naŋ ana kùli ti ²⁶ adaba awayay dal-dal ti mipi kùli dek. Ècia ti kicuma ga arməwər ya àwər naŋ na, àhəlia ahàr a dal-dal.²⁷ Edefiŋ ti arməwər àwəra naŋ a, amal àmət. Ay ti àsia cicihi ana Melefít a, àhəŋgaraba naŋ a. Nu day nəsia cicihi ana Melefít a, adaba àwayay ti nəcakay daliya ka ahàr ga daliya ndahaŋ ba.²⁸ Nahkay nawayay ti nəsłərikaboru naŋ ana kùli ke weceweceni, ti kay ya kipurama naŋ a ni ti kəmərnumvu, nu day nəjalay ahàr kay ba.²⁹ Eminjua ti gəsumkabá naŋ àna məmərana, adaba lekùlùm dek ti Bay gekùli bəlaŋ. Zləbum naŋ, zləbum mis ya tanjəhad akada gayəŋ ni dek.³⁰ Zləbum naŋ adaba naŋ e təwi ge Krist bu ni ti àtamfəŋja kè kisim a pəlok-pəlok. Ku amal àmət nəŋgu ni àra afa goro ga məjənaki nu a, adaba lekùlùm kəbum driŋ akaba nu, kisləmki məjənaki nu do.

3

Leli miŋi ndam jireni kè eri ge Melefít ti, si azuhva Krist

¹ Bəza ga mmawa, ere ye ti nawayay nəhikivu ana kùli ni ti nihi : mərumvu adaba leli dek miŋia akada mis bəlaŋ akaba Bay geli a. Ere ye ti nəhi ana kùli nihi ni ti nəbikia ana kùli a àndava, ay ti tamal nəhikivu ana kùli nəŋgu ni àgray arəŋja do, avikivu njədə

ana kəli daya. ² Bumvu slimi ana ndam ya tədəm si *kekeləm kədi kwa ni. Ndam nday nani kərá, təgray zlam sulumani do. ³ Tədəm tamal kawayum kigum ndam ge Melefit ti si kikeləm kədi kwa. Ay ti ndam ge Melefit ededīn ededīneni ti leli. Ndam ya ti tazləbay Melefit àna njəda ga Məsuf gayan *Njəlatani ni ti leli. Ndam ya ti tədəm Yezu *Krist nan gədakani ni ti leli. Ere ye ti mis təkəki ahàr ni akaba tagray àna ahar gatay ni, leli ti məfəki ahàr do. ⁴ Ku tamal nahkay nəngu ni, nu day nisliki məfəki ahàr ka zlam nday nani. Ku way way do àdəm esliki məfəki ahàr ka zlam nday nani nahəma, nu nisliki nətam nan. ⁵ Zlam ya ti nəfəki ahàr goro ka tay tata ni ti nday hi : nu zal Izireyel, jiba goro ti ge Benjemen, ata ba ata mma ti nday dek ndam *Hebri : təra tıweya nu a ti təkəluə kədi a vad ya azlalahkər a. Tamal mis tədəmki ma ke *Divi ya Məwiz àbəki a wakita gayan ni bu ni ti, nu zal Feriziyen, nəgəskabá nətam ndam Zude ndahan. ⁶ Ahaslani ti nəhi ana ahàr nəgri təwi ana Melefit àna njəda kay, nahkay ti nəgria daliya ana ndam məfəki ahàr ka Yezu a. Nəgəskabá Divi ya Məwiz àbəki a wakita gayan ni bu na, nəgudar zlam ndo simiteni. ⁷ Ahaslani ti nədəm zlam nday nani dek ti təzoru nu kama, ay nihi ti nədəm təcəfəŋa nu kà məsər Krist a sawan. ⁸ Namənjələŋ kà zlam dek masakani, adaba nəsəra Yezu Krist Bay goro a : zlam gani nani àtam zlam ndahan dek. Ka ya ti nəsəra nan a ni ti nəmbrəŋa zlam ndahan na dek, namənjələŋ kà zlam ndahan ni dek akada ga dandas ni, adaba nawayay manjəhadani akaba Krist akada mis bəlan, ⁹ nawayay ti a vad ya ti amanğa ni mədəm nu mis gayan. Ku nadəbay Divi ya Məwiz àbəki a wakita gayan ni bu

nəngu ni, nawayay ti mis tədəm nu zal jiri azuhva nani ya ba. Ere ye ti nawayay ni ti, Bay Melefit māmənjalə nu zal jireni adaba nəfəkia ahàr ke Krist a. Jiri nani ti təwi ge Melefit. Melefit agru təwi nani ti adaba nəfəkia ahàr ke Krist a palam. ¹⁰ Nawayay nəsər Krist : nawayay nəsər njəda ya Melefit àhəŋgaraba nan àna nan a ni. Ku àcaka daliya nəngu ni, daliya gayan ya àcakay ni nu day nawayay macakani. Nawayay nəmət akada gayan ya àmət ni, ¹¹ ti ku ahəmamam nu day Melefit mähəŋgaraba nu e kisim ba.

¹² Ay ku nadəbay zlam nday nani dek nəngu ni, ŋgay nəŋgəta, ninjikiya ka tay a ti nədəm do. Nahkay nadəboru tay kama kama, adaba nawayay ti nəgəs tay a ahar vu akada ga Yezu Krist ya àgəs nu a ahar gayan vu ni. ¹³ Bəza ga mmawa, ŋgay nəgəsa zlam nday nana ti nədəm fan ndo. Nu nəbu akada ge mis ya tacuhwakabu ni ; nawayay magray zlam biliŋ ciliŋ : nəmbrəŋ zlam ya kələŋ ni, nakađvu ti nadəbay ere ya kama goro ni. ¹⁴ Nacuhworu ke ekwi gani duk, nawayay nəŋgət ere ye ti təvi ana bay ya ti enjiyu enjenjeni ni. Bay Melefit azalay leli ti məcəloru a huđ melefit vu ga məvi ere nani ana leli adaba leli ndam ga Yezu Krist.

¹⁵ Leli dek mənəhani : nahkay ahàr àdəm mənəhad akada ya nəhi ana kəli ni. Ay tamal ti kajalum ahàr nahan nəngu ni, Melefit amədəfiki jiri gani ana kəli. ¹⁶ Zlam məbəlani nahəma, ahàr àdəm mahədakumoru kama àna divi ya məbu madəbay ni.

¹⁷ Bəza ga mmawa, grum akada goro ya nagraj ni. Lekulum kərəma manjəhad geli na : si kəmənjumləŋ ana mis ya tanjəhad akada geli ya manjəhad ni, ti kənjəhadum nahkay bilegeni. ¹⁸ Mis təbu kay, manjəhad gatay àbəlay do, tizirey

Krist nan̄ ya àmɔtfɔŋ kà tɔndal ni. Ahaslani nàhikia pakama gani ana kuli a sak kay, nihi keti nàhikivu ana kuli, nitàwi àna ma gani. ¹⁹ Ndam nday nani ti Melefit emijin̄ tay ka mandav ga sifa gatay. Ere ye ti tawayay ni ti ègia melefit kè eri gatay a. Nday tàbu tàmərvu àna zlam ya tábəki mimili ka tay ni sək sawan̄. Təjalaki ahàr ka zlam ge Melefit do, si ka zlam ga duniya ni cilin̄. ²⁰ Leli zla nahəma, majalay ahàr geli nahkay do. Kəsa geli ti a huđ melefit bu. Bay mahəngay leli, Bay geli Yezu Krist, amasləkabiya eslina, leli məbu majəgay nan̄. ²¹ Eminjia ti aməmbatkaba vu geli gedebeni na, ti vu geli mīgi masladani akada gayan̄ ni. Ara agray nahkay ti àna njəda gayan̄ ya agur zlam dek àna nan̄ ni.

4

Sawari ga Pol gərgərani

¹ Bəza ga mmawa, nawayay kuli dal-dal : ahàr àdəm kanjəhadum njan̄-njan̄ akada goro ya nəhi ana kuli ni, adaba lekuləm a ahar ga Bay geli bu. Nawayay kuli dal-dal, nahkay nawayay nakoru nəmanjiyu kuli. Ka ya ti nəjalaki ahàr ke kuli ni ti nu nəbu àna məmərani kay. Bay Melefit day aməgəskabu nu àna məmərani azuhva kuli.

² Evodi akaba Sintis, nahəngalay kuli, nəhi ana kuli ti kicəmvu, adaba Yezu nan̄ Bay geli dek. ³ Nak ya magrakabu təwi ka ahar bəlan̄, kəmbəran̄ ndo ni day, nihindi kur ti kəjənaki wál nday hini ti tícivu, adaba təkadva akaba nu ga mazoru *Ma Məweni Sulumani kama. Təkadvu àna təwi nani ti nday akaba Kleman̄ akaba mis ndahan̄ ya magrakabu təwi akaba tay ni. Nahkay Bay Melefit àbəkia slimigatay a Wakita gayan̄ ba akaba slimigatay ge mis ya avi sifa ana tay ni dek.

⁴ Nəhi ana kuli : Ku ananaw ananaw do mərumvu adaba leli dek Bay geli bəlan̄ ! Nəhi ana kuli keti : Mərumvu !

⁵ Si kanjəhadum ti mis dek təsər lekuləm kəzumum bərvu weceweci do, kebesəm sawan̄. Bay geli ən̄jia wudak, nan̄ drin̄ do. ⁶ Ku aranja kwec àhəli ahàr ana kuli ba. Tamal aranja àhəcikivu ana kuli ti humi ma gani ana Melefit sawan̄. Ku aranja àdəkiva ke kuli a nəngu nahəma, hindəmfin̄ja kè Melefit a, həngalum, grumi səsɔ daya. ⁷ Tamal kəgrum nahkay ti Melefit aməfi ahàr ana kuli ti ere ye ti kajalumki ahàr ni dek kəjalumki ka mawayay ga Yezu *Krist ; nahkay aranja aməhəli ahàr ana kuli do, adaba Bay geli ti nan̄. Melefit aməfi ahàr ana kuli ahəmamam ti mis hihirikeni àsər do.

⁸ Bəza ga mmawa, ere ye ti nəhi ana kuli ke mendevevin̄ gani ni ti, si kajalumki ahàr ka zlam nday hini kwa : zlam ya ge jiri ni, zlam ya àbəlay ni, zlam ya magədavani do ni, zlam ya *nəjalatani ni, zlam ya mis tawayay ni akaba zlam ya mis tazləbay ni. Nahkay si kajalumki ahàr ka zlam məbəlani dek akaba zlam ya leli mədəm sulumani ni dek kwa. ⁹ Nəcahia zlam ana kuli a kay, kəgəsunkabá. Lekuləm kicəma pakama goro a akaba kipurəma zlam ya nəgray na. Si ahàr àdəm kəgrum zlam nday nani dek. Tamal kəgrum nahkay ti Melefit nan̄ àbu akaba kuli, aranja aməhəli ahàr ana kuli va do.

Pol agri səsɔ ana ndam Filip

¹⁰ Ka ya ti kəslərumubiyu zlam ni ti nəmərvu dal-dal, nəgria səsɔ ana Bay geli a. Ere ye ti kəgrumu ni ti àdafaki kəfumu ahàr. Lekuləm kəbum kəfumu ahàr kəlavad, ay ti kəngətum ahar ga məslərubiyu zlam ke weceweceni ndo palam. ¹¹ Nəhi pakama hini ana kuli ti, nədəm ti nawayay zlam do. Nahkay ku nu nəbu a gəda bu ahkay do ni a daliya bu

nəŋgu ni, nəcaha manjəhadana àna məmərana. ¹² Ku mam mədəkuvu mam nəŋgu ni, nəsəra nanjəhad tata : ku nu talagani, ku elimeni goro àbu ; ku hud goro mərəhani, ku ləwir awər nu ; ku zlam goro àbu kay, ku zlam goro àhəca nəŋgu ni, nəsəra nanjəhad tata. ¹³ Nisliki mebesey zlam dek adaba Bay goro avu njəda gani. ¹⁴ Ku tamal nahkay nəŋgu ni kəgrumua zlam sulumana, adaba kəjənumkia nu a daliya goro ba.

¹⁵ Bəza ga mmawa goro ya e Filip ni, jalumki ahər ka sarta ya nəhi *Ma Məweni Sulumani ana kəli mək lekələm kəgəsunkabu ni. Kəsəruma ka sarta nani ti nawayay nasləka ka had gekəli e Mesedəweŋ a, ay ndam məfəki ahər ka Yezu ga kəsa ndahaŋ təvu zlam ndo, si lekələm ciliŋ. Nahkay nəjənakia kəli a ti lekələm day kəjənumkia nu a. ¹⁶ Kwa ka ya nu nəbu a Tesalonik ni ti kəslərimumkabaya zlam ga məjənaki nu a àtam sak cə.

¹⁷ Ere ye ti nawayay ni ti kəvumu zlam do ; nawayay ti Melefit məvikivu məsəkani ana kəli azuhva təwi gekəli ya kəgrumu ni sawaŋ. ¹⁸ Ere ya àhəcukivu ni dek ti kəvumua àtamkia sawaŋ. Nihi ti Epafrodit əvua zlam ya kəslərimumbiya na, nahkay zlam àhəcukivu va do. Ay ti kəvumu ti ana nu do, kəvumi ti ana Melefit sawaŋ. Àbəlafəŋ dal-dal akada ga sədaga ya kəvumi, ezi akada ge tersel sulumani ni. ¹⁹ Bay Melefit goro ni ti araŋa àhəci naŋ do simiteni, naŋ àbu àna zlam dek. Nahkay ara avikivu zlam ana kəli ti araŋa àhəcikivu ana kəli ba bilegeni, adaba lekələm day ndam ga Yezu *Krist. ²⁰ Mis təzləbay Bay Melefit Bəŋ geli ga kaŋgay-kaŋgayani ti ! Aya nahkay.

Sa ga Pol

²¹ Grumi sa ana ndam məfəki ahər ka Yezu *Krist ye eslini ni

biliŋ àna biliŋ. Bəza ga mmawa ya tagray təwi akaba nu ni təgria sa ana kəli a daya, ²² akaba ndam ga Yezu ya təbu ahalay ni dek, ahar gədakani ndam ya tagray təwi a ahay ga *bay gədakani ga ndam Rom bu ni. ²³ Bay geli Yezu Krist məgri sulum gayaŋ ana kəli dek ti.

**Wakita ga Pol ya
àbikioru ana ndam
Kolos ni
Ere ye ti mädämki ka
wakita ga Pol ya
àbikioru ana ndam
Kolos ni**

Maslaṅa ya ti àbäki wakita hini ni ti àdafa slimi gayaṅ a : àbäki ti Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1 ; 4.18). Ka ya ti àbäki wakita ni ti naṅ a daṅgay bu (4.18), ay mäsär kesa gani do : mis ndahaṅ tädäm daṅgay gani ti e Efez, ay mäsär sarta ya ti tëfiyu naṅ a daṅgay vu e Efez ni do ; mis ndahaṅ tädäm Pol àbäki ti bi a Sezare (Täwi 22-26), bi a Rom (Täwi 28).

Pol àbiki wakita ni ana ndam ga Yezu ya a Kolos ni ; awayay ti täslarikaboru ana ndam Lewädisi daya (4.16). Lewädisi ti kà gəvay ga Kolos ; kesa nday nani cəni ni ti ka haď Azi, driṅ gani kiləmetir 100 gwar egezi ge Efez). Maslaṅa ya àhi ma ga Yezu ana ndam Filip enjenjəni ni ti Epafras (1.6-7) ; Epafras ti bi èci ma gani e Efez ka ya ti Pol ahi ma ana mis eslini ni (Täwi 19.10). Pol ti öru a Kolos akaba e Lewädisi ndo (2.1).

Pol àbiki wakita ana ndam Kolos ni adaba mis ndahaṅ təhi ma ndahaṅ ana tay, tagosay tay, tädäm Krist cilinṅ ti èsli do, si mis tëgəskabu pakama nahaṅ maṅgahani ni kwa (2.3-4, 2.8). Tädäm si tëzum zlam ndahaṅ ba, si tğray wuməri ndahaṅ, si tğzəbay maslər ge Melefit kwa (2.16-18). Pol àdäm zlam nday nani dek ti zlam masakani : si mis tëmbrəṅ zlam ga duniya, tädəbay Krist cilinṅ (2.20-23). Krist ti Melefit : tamal mis èpia Krist a ti èpia Melefit a àndava (1.15) ; Melefit àgraya məlaṅ a ti àna Krist (1.16) ; zlam dek tëbu azuhva Krist (1.17) ; Krist ti gəďakani ga zlam weley weley do dek (1.18). Melefit àgray

ti zlam ni dek tğnjəhadkəbu ana sulumani ti si azuhva Krist (1.20). Tamal mägəskabä Krist a, mäsəra naṅ a ti, araṅa nahaṅ ya àhəci ana leli ni ti àbi.

Pol èndeveṅ wakita ni akada gayaṅ ya agray a wakita gayaṅ ndahaṅ ni bu dek ni : acahi zlam ana mis, àdäm ahəmamam ndam ge Krist tğnjəhad a duniya bu ni (3). Àhi ana tay tğhəṅgalay Melefit kəlavad, àgriuru sa ge mis ndahaṅ ana tay daya (4).

Ay ahar gəďakani a wakita hini bu ni ti Pol àhi ana leli Yezu Krist gəďakani geli ni ti esli ana leli ; si mämbrəṅ divi ndahaṅ, mädəbay Krist cilinṅ kwa.

Sa ga Pol

¹ Nu Pol, Melefit adaba nu a, nğia zal asak ga Yezu *Krist a. Leli ata wur ga məṅ geli Timote məbikioru wakita hini ana kəli, ² lekələm ndam *nğəlatani ge Melefit ya kanjəhadum a Kolos ni. Kğuma bəza ga məṅ geli a, adaba kəfumki ahər ke Krist, kəmbərəṅum divi gayaṅ do. Bəṅ geli Melefit mägri sulum gayaṅ ana kəli, mğgray ti *kğnjəhadumkəbu àna sulumani ti.

*Pol ahəṅgali Melefit ana ndam
Kolos ya tğfəki ahər ke Krist ni*

³ Məbu mahəṅgali Melefit Bəṅ ga Bay geli Yezu *Krist ana kəli kəlavad. Ka ya ti mahəṅgalay naṅ ni ti məgri səsı ⁴ adaba micia kəbum kəfumki ahər ka Yezu Krist lala, kəbum kawayum ndam ge Melefit dek daya. ⁵ Kəgrum nahkay ti adaba kəsəruma Melefit àṅgahia zlam sulumani ana kəli a hud meləfit ba. Ma gani ya kicəm ni ti ma ge jiri. Kicəm ma gani nani ti ka ya ti təhi *Ma Məweni Sulumani ⁶ ana kəli ni. Ma Məweni Sulumani gani nani ti mis tëbu təhiuru ana ndam ga duniya dek, kəlavad mis ndahaṅ tëbu tëgəskabu, tambatkəba majalay ahər gatay a, mək

tàbu tagray tawi sulumani azuhva nani. Lekulum day kàbum kàgrum nahkay, kwa ka fat ya ti kicam ma gani ni, kàsèruma Melefit ti agri sulum ana mis edefin. ⁷ Àhi ma gani nani ana kuli ti Epafras. Epafras ti leli ata Timote màbu magrak-abu tawi akaba nan ka ahar bəlan, mawayay nan dal-dal. Agray tawi ge Krist e kidin gekuli bu lala, àmbrəŋ do. ⁸ Nan ti àhi ana leli ahəmamam *Məsuf ge Melefit àvia njəda ana kuli a, kàbum kawayum ndam ge Krist ni.

⁹ Nahkay zla nahəma, kwa ka fat ya ti mici ma ga Epafras ni ti màbu mahəŋgali Melefit ana kuli kəlavəf, məmbrəŋ do. Mahəŋgalay Melefit ti kàsèrum ere ye ti nan awayay ni lala; mawayay ti kicam lala àna njəda ga Məsuf gayan, ti kàjalum ahər sulumani. ¹⁰ Mawayay ti kànjhəfadum akada ga ndam ga Bay geli ya ahər àdəm tanjhəfad ni. Mawayay ti tawi gekuli ya kəgrum ni dek məbəlafəŋ, kəgrumikivu zlam sulumani ndahan. Nahkay ti akəsèrum Melefit atam ya ti kàsèrum nan nihi ni. ¹¹ Melefit ti nan a məlan *njəlatani gayan bu, njəda gayan atam zlam dek; mahəŋgalay nan ti məvi njəda gani nani ana kuli a manjhəfad gekuli bu dek. Mawayay ti ku tamal kəgrum daliya nəŋgu ni bəsəma, kəmbrəŋum məfəki ahər ke Melefit ba; mawayay ti kəmərūmvu sawan. ¹² Grumi səsi ana Melefit adaba àvia njəda ana kuli a ga məhurkiviyani ka ndam gayan njəlatana a məlan gayan masladani va. ¹³ Àhəlaba leli a njə njə a məlan zinj-zinjəni ge *Seteni ba, ərə àbiyu leli a Məgur ga Wur gayan vu. Wur nani ti Bəŋani ni awayay nan dal-dal. ¹⁴ Àna tawi ga Wur ni Melefit àmba leli a, àmbərfəŋa zlam magudarani geli na kə leli a daya.

Krist ti way? Tawi gayan ti

mam?

¹⁵ Melefit ti mis tibi nan day-day ndo; ay tamal mis epia Wur gayan na ti epia Melefit a àndava. Wudaka Melefit àgraya zlam a dek ti Wur gayan ni nan àbu àndava. Melefit àvia njəda ga məgur zlam a dek ¹⁶ adaba ka ya ti àgraya zlam a dek ni ti, àgraya ti àna nan. Nahkay ku zlam ya agavəla akaba zlam ya a ga had ni dek, ku zlam ya tipivu ni akaba zlam ya tipivu do ni dek, ku bəbay gəđakani ya təgur məlan ya agavəla weley weley do dek nəŋgu ni, Wur ge Melefit agur tay. Iy, Melefit àgraya zlam a dek ti àna nan; zlam ni dek ti àgraya ana nan a. ¹⁷ Wudaka Melefit àgraya zlam a dek ti Wur gayan ni nan àbu àndava; zlam ni dek tibu nihi ti azuhva nan. ¹⁸ Ndam gayan ya *təcəkalavu ku eley eley do dek ni ti akada vu ge mis; nan ti ni ahər gani. Zlam ya ti agravu dek ni ti anjəki àna nan. Àŋgaya enjia e kidin ga ndam evid ba ti nan. Melefit àgray nahkay, àwaya ti Wur ni migi gəđakani ga zlam weley weley do dek. ¹⁹ Melefit àgray ti zlam ya ti nan àbu àna nan ni dek ni ti, Wur gayan ni day mələbu àna nan bilegeni. Ge Melefit ya àgray nahkay ni ti àbəlafəŋa kə nan nanana dal-dal. ²⁰ Melefit àwayay ti zlam ya àgraya ni dek, ku zlam ya a ga had, ku zlam ya agavəla, mənŋgalabavu akaba tay, tənjhəhadkəbu akaba tay àna sulumani. Melefit àgray ti zlam gani nani məgravu ti àna mimiz ga Yezu ya àdəgaya ka ya ti *tədarfəŋ nan kə təndal ni.

²¹ Lekulum ahaslani ti drin drin akaba Melefit, lekulum ndam ezir gayan daya, adaba ka sarta gani nani ti majalay ahər gekuli akaba zlam gekuli ya kəgrum ni magədavani. ²² Ay nihi ti Wur ge Melefit egia mis a, amət a kəla gekuli vu: Melefit àgray ti kənŋalumvu akaba nan ti nahkay. Awayay

ti kīgum ndam gayan *njelatani, nahkay aməhəloru kuli kə meleher gayan. Ka sarta gani nani ti zlam magudarani gekuli ni atələbi va bi, maslanja amacalki kuli ka zlam magudarani do simiteni. ²³ Ay tamal kawayum kīgum nahkay ti, ahàr àdəm kəmbərənum məfəki ahàr ke *Krist ba. Ahàr àdəm kànjàhadum njan-njan akada ya ti təfiyu asak ga ahay lala ni. *Ma Məweni Sulumani ya kicəm ni ti akəngətəm zlam sulumani dal-dal àna nan; ahàr àdəm kəvumi divi ana mis ga magosafənja kuli a ba. Ma Məweni Sulumani nani ti təhia ana mis ga duniya na dek; nu Pol ti ni nigia bay məgri təwi ana Melefit ga məhi ma gani nani ana mis a daya.

Təwi ga Pol ya agri ana ndam ge Krist ni

²⁴ Nihi ti nəbu nəcakay daliya àna təwi ya nagraj azuhva kuli ni, ay ti nəbu nəmərvu àna daliya nani. *Krist àcaka daliya azuhva ndam gayan a, nahkay ahàr àdəm nu day nəcakay daliya ti təwi gayan mândav lala. Nəcakay daliya nani ti azuhva ndam ge Krist, nahkay Krist day nan àbu acakay, adaba ndam gayan ya *təcakalavu ku eley eley do dek ni ti vu gayan. ²⁵ Ndam ge Krist ni ti, nigia bay məgri təwi ana tay a; àvu təwi gani ti Melefit. Melefit awayay ti nəhiaba ma gayan a dek ana kuli a. ²⁶ Ma gani nani ti kwa ahaslani manğahani. Melefit àdəfiaba ana ata bənj ga bənj geli a ndo, ay nihi ti àdəfiaba ana leli a, leli ndam gayan *njelatani na. ²⁷ Melefit awayay ti leli məsər ma manğahani nani. Ma gani nani ti sulumani àtama ma ndahan a dek, adafaki ahəmamam Melefit ahəngay ndam ya ti nday ndam *Zəde do ni. Ma manğahani nani ti nihi: Krist ti nan àbu akaba kuli akada mis bəlan; nahkay kəsəruma akəhurumiyu

a məlan masladani ge Melefit ni vu. ²⁸ Mazlapaki ti ke Krist gani. Məhioru ma gani ana mis dek; məziaba azay slimi ana tay a, macahi zlam ana tay dek. Magray təwi sulumani àna məsər zlam ge Melefit ya avi ana leli ni; mawayay ti mis dek tigi akaba Krist akada mis bəlan, aranja ahəcikivu ana tay ba. ²⁹ Nəbu nagroru təwi gani nani, nakadvoru àna nan àna njəda ge Krist ya àvu ni. Njəda gani nani ànuviyu dal-dal ga magray təwi àna nan.

2

¹ Nawayay ti kəsərume nəbu nakadvu dal-dal azuhva kuli, azuhva ndam Lewədisi akaba mis ndahan ya ti tipi nu e eri vu day-day ndo ni dek. ² Nawayay ti tənğət njəda, təwayavu, tənjàhad akada mis bəlan. Nawayay ti təsərkaba ma ge Melefit a lala, tənğət sulum gayan àna nan dal-dal. Nahkay ti atəsər ma *manğahani ge Melefit: ma manğahani nani ti *Krist. ³ Krist ti agray ti ndam gayan təjalay ahàr sulumani akaba təsər zlam dek lala. Zlam nday nani ti akada ge elimeni manğahani ni. ⁴ Nəhi ma gani nani ana kuli ti adaba nawayay ti maslanja əgosay kuli àna pakama ge mesipet mis ba. ⁵ Ku tamal nu drij akaba kuli nəngu ni, nəbu nəjalaki ahàr ke kuli dal-dal kala nu nəbu akaba kuli. Nəsəra kəbum kəfumki ahàr ke Krist lala, kəmbərənum do. Nahkay nəbu nəmərvu.

Məngət sifa jireni ti si tamal leli məbu ka ahar bəlan akaba Krist

⁶ Lekulum ti kəgəsəmkabá Yezu *Krist a, əgia Bay gekuli a. Nahkay ti njəhaduma akaba nan a, kideumvu ba. ⁷ Njəhadum akaba nan ti akada ga məngəhaf ya abiyu sliri a had vu lala ni, akada ga ahay ya təfiya asak gana lala ni. Fumki ahàr ke Krist àna njəda gekuli dek, akada ya

təcahi ana kəli ni. Grumi səsi ana Melefit kəlavad.

⁸ Bumvu slimi ti maslaŋa àgosay kəli akada ya təgəs zlam àna kəmbazl ni ba, adaba ndam ya təsər Krist do ni ti məsər zlam gatay ni dek magədavani; zlam ya ti təgəskabu ni ti məsuf magədavani ya təgur duniya ni təcahi ana tay; zlam nday nani ti ge Krist do. ⁹ Nədəm nahkay ti adaba ere ye ti Melefit naŋ àbu àna naŋ ni dek ti Krist day naŋ àbu àna naŋ, araŋa gani àbi ahəci naŋ bi. Krist ti naŋ mis, ay naŋ Melefit ededīŋ ededīŋeni daya. ¹⁰ Lekuləm kəbum akaba Krist akada mis bəlaŋ, nahkay ti àvia sulum gayan a dek ana kəli a, araŋa àbi ahəci kəli va bi. Krist ti Bay ga bəbay ya təgur məlaŋ ya agavəla ni dek.

¹¹ Lekuləm kəbum akaba naŋ akada mis bəlaŋ ti kala *təkəlia kədi ana kəli a. Ay zlam gani nani ti gərgəri akaba ge mis ya tekeley kədi ni; nani təwi ge Krist. Təwi gayan gani nani ti agray ti miği evidi ga zlam magudarani geli ya mağrabiya kələŋ ni va ba. ¹² Gekəli ya *təbaray kəli ni ti kala tilia kəli ka ahar bəlaŋ akaba Krist a. Kəfumki ahər ke Melefit, kəsəruma àhəŋgaraba Krist e kidīŋ ga ndam evid ba; nahkay ti lekuləm day Melefit àhəŋgaraba kəli e kisim ba àndava. ¹³ Ahaslani ti lekuləm məmətəni adaba kəbum kagudarum zlam, lekuləm ndam ge Melefit do, kəkəlum kədi ndo. Ku tamal nahkay nəŋgu ni, nihi ti Melefit àvia sifa ana kəli a, àhəŋgaraba kəli e kisim ba ka ahar bəlaŋ akaba Krist a. Gayan ya ti àgray nahkay ni ti àmbərfəŋa zlam magudarani geli na dek ga sulum a. ¹⁴ Akal Melefit awəl leli àna seriya azuhva zlam magudarani geli nday nani; seriya gani nani ti kala Melefit àbəkia zlam magudarani geli na ka wakita ga madafakiani ahəmamam mijikia ke divi gayan

a ni. Ay nihi ti kala Melefit àzaba wakita gani nana, àdarfəŋ kə təndal ka ya ti *tədarfəŋ Krist ni. ¹⁵ Gayan ya àgray nahkay ni ti àhəlfəŋa njəda kə bəbay ya təgur məlaŋ ya agavəla na dek, èyefiŋa kə tay a. Ka ya ti èyefiŋ kə tay ni ti àbəkia mimili ka tay kə eri ge mis dek daya.

¹⁶ Nahkay zla nahəma, ŋgay kəgudaruma zlam a ni ti maslaŋa àhi ana kəli ba. Ku àki ka zlam məzumani, ku àki ka zlam miseni, ku àki ka wuməri, ku àki ka vad ge kiya ya azləvəv ni ahkay do ni àki ka vad *məpəsabana nəŋgu ni təhi ana kəli ba. ¹⁷ Zlam gani nday nani ti adafaki zlam sulumani ya ti amara magravu ni cilin. Ay zlam sulumani gani nani ti Krist. ¹⁸ Nahkay maslaŋa àgray ti kijəmkiya ke divi ge Melefit a ba. Mis ndahaŋ tədəm mis ti èsli araŋa kə eri ge Melefit do, tədəm təzləbay *məslər ge Melefit; təbu təjalaki ahər ka zlam ya tədəm Melefit àŋgazli ana tay ni kəlavad; tiji zlabay àna zlam gatay ya təjalaki ahər ni cilin. Zlam gani nani dek ti zlam masakani. ¹⁹ Nday gani nani ti təsləkafəŋa kə Krist a, nday ndam gayan va do. Ay ndam ge Krist ti vu gayan, naŋ naŋani ti ahər gani. Vu gani nani ti njalaŋ-njalaŋ, majakwakabani dek lala; Melefit agray ti mədək àna njəda ge Krist, adaba Krist ti naŋ ahər gani.

Ndam ge Krist ti, təgray zlam ga ndam ga duniya va do

²⁰ Lekuləm ti kəbum akaba *Krist akada mis bəlaŋ, kala kəmətuma akaba naŋ a, lekuləm evidi ga *məsuf magədavani ya təgur *duniya ni va do. Ègia nahkay ti kəgəsumkabu zlam ya ti ndam ga duniya təcahi ana mis, tədəm si təgray kwa ni ti kamam? ²¹ Tədəm ahkado: « Kəzay ere hini ba, kəkəkay ere hini ba, kənjifiŋ kə ere hini ba. » ²² Zlam nday nani dek ti tamal mis àzuma ahkay do ni àgra

təwi àna tay a ti təndav. Nahkay ma gani nani ya təhi ana mis akaba ya təcahi ana mis ni ti ma ge mis hihirikenı cılıñ. ²³ Ma gani ya təhi ana mis ni ti mis tici ti akada ma sulumani, adaba tədəmki ma ke təwi gatay gatayani ya tədəm təgri ana Melefit ni, tədəm tıslı arañja kè eri ge Melefit ndo, nahkay təgri daliya ana vu gatay. Ay zlam nday nani ti zlam masakani, àjənakı lelı ga məmbrəñ zlam magudarani ga məbərıv geli ya awayay ni do.

3

¹ Ay lekələm ti kəñğumaba e kısım ba akaba *Krist a. Nahkay ti dəbum zlam ya ti agavəla ni, adaba Krist ti nañ eslini agavəla, manjəhadani ka ahar ga dəf ge Melefit a məlanğ ga gədəkani bu. ² Jalumki ahər ti ka zlam ya agavəla ni, kəjalumki ahər ka zlam ya a ga had ni ba. ³ Adaba lekələm ti kəmətuma ; sifa gekəli manğahani afa ge Melefit, ka məlanğ ya Krist nañ àbiyu ni. ⁴ Sifa gekəli ti Krist. Nahkay ka ya ti Krist amañgazlavu ni ti lekələm day etipi kəli akaba nañ a məlanğ gayanğ masladani ni bu.

Leli məbu akaba Krist akada mis bəlanğ ti mənğahad ahəmamam ?

⁵ Nahkay zla nahəma, zlam ga duniya ya ahaslani lekələm evidi gani ni ti tigi eri ana kəli va ba ; jıñumaba tay a sawanğ. Kəgrum mesəwehvu ba, kəgrum zlam ya àbəlay magrani do ni ba, kəgrum zlam kwanğ kwanğ ba, kəwayum zlam magudarani ba, kəfumki eri ka zlam ge mis ba. Adaba tamal kəfəki eri ka zlam ge mis ti zlam ya kəfəki eri ni kala ègia melefit gayak a. ⁶ Azuhva zlam nday hini dek ti Melefit nañ àbu azum bərıv. [Azumki bərıv ti ka ndam ya tęgəskabu pakama gayanğ do ni]. ⁷ Ahaslani ka sarta ya ti kagudarum zlam kəlavad ni ti lekələm day kənjəhadum ti nahkay.

⁸ Ay nihi ti ahər àdəm kəmbərənum zlam nday nani dek : kəzumumki bərıv ke mis ba, kizirəm mis ba, kəgrumi cuday ana mis ba, kəndivəm mis ba, kədəmum ma ya àbəlay mədəmani do ni ba. ⁹ Kəsəkadum malfada ba, adaba kəmbərənuma manjəhad gekəli ya ahaslani na akaba zlam ya kəgrum ahaslani na. ¹⁰ Nihi ti kiguma mis məwena. Nani ti təwi ge Melefit : agray ti kigum məweni kəlavad, kigum akada nañ ti kəsərım nañ lala. ¹¹ Nahkay ti ku tamal nak zal Zəde do, ku tamal nak zal Zəde ; ku tamal *kikela kədi a, ku tamal kəkəley kədi ndo ; ku tamal nak zal mirkwi, ku tamal nak kənjəhad akada ga zlam ge gili ni ; ku tamal nak evidi, ku tamal nak evidi do nəngı ni, àgray arañja do. Ay ere ye ti ahər àdəm kəsərım ni ti *Krist cılıñ ; ku mam mam do dek ti ge Krist, adaba sifa gayanğ àniviyu ana ndam gayanğ dek.

¹² Melefit adaba kəli a, awayay kəli, kiguma ndam gayanğ *nəlatana. Nahkay zla nahəma, ahər àdəm kənjəhadum nahkay hi : mis təsi cicihi ana kəli, grumi sulum ana mis, kəzum ahər gekəli akada lekələm gədəkani ba, nəhadum kuđufa, bəsəm zlam. ¹³ Bəsəmvu zlam e kidinğ gekəli bu ; tamal maslanğ nahanğ àğudaria zlam ana maslanğ nahanğ a ti tənğalabavu, maslanğ ya ti tğudari zlam ni məmbərfəñja kə maslanğ nahanğ na, akada ga Bay geli ya àmbərfəñja zlam magudarani gekəli na kè kəli a ni. ¹⁴ Ay ere ye ti àtam zlam nday nani dek ti mawayavani. Wayumvu, adaba tamal kawayumvu ti lekələm dek kənjəhadum akada mis bəlanğ, arañja àbi edekaba kəli a bi. ¹⁵ Kiguma ndam ge Krist a ti kəbum kənjəhadumkabu àna sulumani. Nahkay ere ye ti kajalum ni dek ti, jalum ti *kənjəhadumkabu àna sulumani gani nani ya Krist àgri

ana kuli ni. Adaba Melefit àzalakabu kuli ti, ti kigum mis bəlanj. Nahkay grumi sasi ana Melefit. ¹⁶ Jalumki ahàr kəlavad ka pakama ge Krist ya àdəm ni akaba ya tədəmki ni dek ; pakama gani nani māvīkivu njəda ana kuli. Cahum zlam e kidīnj gekuli bu, zumiaba azay slimi ana mis e kidīnj gekuli ba ; grum zlam nday nani àna majalay ahàr sulumani ya Krist àvi ana kuli ni. Grumi sasi ana Melefit àna njəda gekuli dek àna midii limis gərgəri kay : dumi limis ge Devit, limis ga mazləbay nañ akaba limis ya *Məsuf Njəlatani adəfiki ana kuli ni. ¹⁷ Nahkay ere ye ti kəgrum ni akaba ere ye ti kədəmum ni dek ti grum akada ga ndam ga Bay geli Yezu ya ahàr àdəm təgray ni. Grumi sasi ana Bənj geli Melefit àna njəda ga Yezu ya àvi ana kuli ni.

Ndam ge Krist tənjuhəd a hud ahay gatay bu ni ti ahəmamam

¹⁸ Lekuləm wəl nahəma, ku way way do mägəsiki ma ana zal gayanj, adaba àgəsiki wal ya afəki ahàr ka Bay geli ni ti agray nahkay kwa.

¹⁹ Lekuləm zawal day, ku way way do mawayay wal gayanj, àgri daliya ba.

²⁰ Lekuləm bəza day, ku way way do mägəsiki ma ana ata bəjani ata mənani, məgray ere ye ti təhi məgray ni dek. Adaba wur agray nahkay ti àbəlafənj ka Bay geli.

²¹ Lekuləm ata bənj ga bəza ni, ku way way do àzumi bəruv ana wur gayanj ba, do ni ti ahar amadəgafənj kə wur na.

²² Lekuləm evidi ni, ku way way do mägəsiki ma ana maslaña ya agur nañ ahalay a duniya bu ni, məgray ere ye ti təhi məgray ni dek. Agray təwi gani nani kə eri ga maslaña ya agur nañ ni cilinj ba, adaba evidi ya agray nahkay ni ti awayay ti mis tázləbay nañ cilinj ; ahàr àdəm ku way way do gekuli məgray təwi ti àna hud bəlanj,

adaba ahəngrioru ahàr a had ana Bay geli. ²³ Təwi ya kəgrum ni lu ti grum àna hud bəlanj akada kəgrumi ana Bay geli, do ni ti akada kəgrumi ana mis cilinj do. ²⁴ Adaba kəsəruma Bay geli aməvi zlam sulumani ya àngahi ana ndam gayanj ni ana kuli. Bay ya ti kəgrumi təwi ededīnj ededīneni ni ti *Krist. ²⁵ Maslaña ya ti agudar zlam ni ti, Melefit amatrað nañ kala-kala akada ga zlam gayanj ya àgudar ni. Adaba Melefit ti agrafənj seriya kə mis a dek, àmbrənj maslaña nahanj do.

4

¹ Lekuləm ya ti kəbum àna evidi ni, ku way way do məgri jiri akada ya təgri ana mis ndahanj ya ti nday evidi do ni. Səruma lekuləm day Bay məgur kuli àbu, nañ àbiyu a hud melefit bu.

Sawari ndahanj ya Pol avi ana ndam ge Krist ni

² Həngalum Melefit kəlavad, kəmbərəjum ba. Ka ya ti kahəngalum Melefit ni ti aranj nahanj àgəjzłki ahàr ke kuli ba, grumi sasi daya. ³ Həngalumi Melefit ana leli daya, ti məvi divi ana leli ga məhiaba ma manğahani ya àki ke *Krist na ana mis a. Nu nəvu a dangay bu ahalay ti azuhva ma gani nani. ⁴ Həngalum Melefit ti nədāfaya ma nana lala, akada gayanj ya awayay na.

⁵ Jalum ahàr lala ahəmamam kanjuhədum e kidīnj ga ndam ya təfəki ahàr ke Krist bu do ni. Tamal kisləmki məgri zlam sulumani ana tay tata ti grum, kəmbərəjum ba. ⁶ Ahàr àdəm kəhumi ma ana mis ti àna ma sulumani ; ma gekuli ni məcər akada ga zlam ya estena afənj ni. Ahàr àdəm kəsərum məhəngrifənjani kə pakama ana ku way way do lala.

Pol endeveřinj zlapay gayanj

⁷ Nu nàbu nanjəhad ahəmamam ti wur ga mənɟ geli Tisik kwa ti amanɟəhadɪ ma gani dek ana kəli. Nanɟ ti nawayay nanɟ dal-dal ; leli məbu magrakabu təwi ga Bay geli ata nanɟ. Nanɟ əbu agray təwi lala, əmbrənɟ do. ⁸ Nəsləruru nanɟ afa gekəli ti nahkay, nawayay ti kəsərum manjəhad geli, akaba nawayay ti məvikivu njədə ana kəli. ⁹ Nəsləruru nanɟ ti nday ata wur ga mənɟ geli Onezim. Onezim ti nawayay nanɟ dal-dal, nanɟ day agray təwi lala, əmbrənɟ do ; nanɟ mis ga kəsə gekəli. Nday gani atanɟəhadɪ ere ye ti agravu ahalay ni dek ana kəli.

¹⁰ Aristark əgria sa ana kəli a ; nanɟ əbu a danɟay bu ahalay akaba nu. Mark wur ga wur ga mənɟ ga bənɟ ga Barnabas day əgria sa ana kəli a. Mark ti mədəmkia ma, məbəkia ma gani ka wakita, məslərıkaboja ana kəli a. Tamal ənɟəa afa gekəli a ti kəgəsumkabá nanɟ a lala. ¹¹ Yezu nanɟ ya ti təzalay Zəstəs ni day əgria sa ana kəli a. Nday gani mahkərani ya təgri sa ana kəli ni ti nday ndam *Zəde ya magrakabu təwi ga *Məgur ge Melefit akaba tay ni, do ni ti ndam Zəde ndahanɟ təkibu ke leli bi. Nday gani təvua njədə dal-dal.

¹² Epafras mis ga kəsə gekəli day əgria sa ana kəli a. Nanɟ əbu agri təwi ana Yezu *Krist, nanɟ əbu akadvu əna mahənɟali Melefit ana kəli kəlavad. Awayay ti kəzum njədə gekəli dek, arənɟa əhəcikivu ana kəli ba, kəsərum ere ye ti Melefit awayay ni dek lala mək kəgrum. ¹³ Nagrakia sedi a : nanɟ əbu agray təwi kay azuhva kəli, azuhva ndam Lewədisi, azuhva ndam Hiyeropolis daya. * ¹⁴ Lək zal doktor ni əgria sa ana kəli a daya ; nanɟ ti mawayay nanɟ dal-dal. Demas day əgria sa ana kəli a.

¹⁵ Grumi sa geli ana bəza ga mənɟ

geli ya ti e Lewədisi ni, grumi sa ana Nimfa akaba ana ndam ga Yezu ya ti *təcakalavu afa gani ni daya. ¹⁶ Ka ya ti etijenɟia wakita hini ana kəli a ni ti slərumikaboru ana ndam ga Yezu ya təcakalavu e Lewədisi ni ti tōru tijenɟi ana tay bilegeni. Ləkələm day kəjenɟəm wakita ya ti təslərıkaboru ana ndam Lewədisi ni. ¹⁷ Humi ana Ersip : « Bi slimi ana təwi ya təvuk ga məgriani ana Bay geli ni, graba təwi na dek lala. »

¹⁸ Nu Pol nəgri sa ana kəli ; sa hini ti nu nuani nəbəkı əna ahar goro. Sərumki nu nàbu a danɟay bu. Melefit məgri sulum gayanɟ ana kəli ti.

* 4:13 Kolos, Lewədisi akaba Hiyeropolis ti kəsə mahkər cifa cifa.

**Wakita ga Pol ya
àbikioru ana ndam
Tesalonik enjenjeni
ni
Ere ye ti mædæmki ka
wakita ga Pol ya
àbikioru ana ndam
Tesalonik enjenjeni
ni**

Maslaŋa ya ti àbæki wakita hini ni ti àdafa slimi gayan a : nani Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1 ; 2.18). Ka ya ti àbæki wakita ni ti nan a Korɛŋ ; àslæroru Timote a Tesalonik ; Timote àra àslækabiya ti àhi ma ana Pol àki ka ndam Tesalonik, mæk Pol àbikioru wakita ni ana tay (3.1-6 ; Tæwi 18.5).

Bay ya ti àhi ma ga Yezu ana ndam Tesalonik enjenjeni ni ti Pol (Tæwi 17.1-10). Pol àpæs afa ga ndam Tesalonik kay ndo, adaba ndam Zæde tawayay tægæs nan (Tæwi 17.5, 10) ; ere ye ti àgravu ni ahæli ahàr, awayay epi tay ga mævi njæda ana tay, ay àngæt ahar gani ndo. Nahkay ti àbikioru wakita hini ana tay ga mævi njæda ana tay akaba ga macahi zlam ana tay.

Ka palahar ye enjenjeni ga pakama gayan ni (1-3) Pol avi njæda ana ndam Tesalonik ya tæfæki ahàr ka Yezu ni. Àhi ana tay Melefit àdaba tay ededɛŋ ededɛŋena : àdafaki Melefit àdaba tay a ti njæda ga Mæsuf Njælåtani ya àgray tæwi e kidɛŋ gatay bu ni (1.4, 6). Ku tamal mis ndahan tægri daliya ana tay nɛŋgu ni, Mæsuf Njælåtani àbu agray tæwi e kidɛŋ gatay bu dal-dal (1.6). Pol àhi ana tay ahæmamam nan nanani àgray tæwi a Tesalonik ni : àgæski gædåkani ga ndam ga Yezu weley weley do dæk mâgray tæwi akada ga Pol ya àgray ni (2.1-12). Àhi ana tay

awayay tay dal-dal, awayay mici ma gatay ni (2.17-3.10).

Pol àhi ana ndam Tesalonik tånjæhad akada ge Melefit ya awayay ni : leli day ahàr àdæm mânjæhad nahkay (4.1-12 ; 5.12-22). Àchahi zlam nahan ana tay, àhi ana tay ku tamal mis ndahan tæmæta nɛŋgu ni, atangaba e kisim ba ka fat ya ti Yezu amanɛa ni ; ku tamal mæsær vad gani do nɛŋgu ni atangaba ededɛŋ ededɛŋena (4.13-5.11). Nahkay ku tamal ndam ga Yezu tæmæt nɛŋgu ni ahæli ahàr ana leli ba. A wakita hini bu dæk Pol àhi ma ga vad ga Yezu ya amanɛa ni ana ndam Tesalonik ni sak kay (1.10 ; 2.19 ; 3.13 ; 4.16 ; 5.23). Pol àdæm Melefit amajægay ndam gayan ni, arana emijɛŋkia tay ke divi a do, duk abivoru ana vad ga Yezu ya amanɛa ni. A vad gani nani ti leli dæk amæmærvu dal-dal, amægri sæsɛ ana Melefit ana zlam gayan ya àgri ana leli ni dæk.

Sa ga Pol

¹ Mæbæki wakita hini ti nu Pol leli akaba Silas ata Timote. Mæbikioru ti ana kæli ndam ga Yezu ya *kacakalumvu a Tesalonik ni. Lækælum ti kæbum akada mis bælan akaba Bæŋ geli Melefit nday ata Bay geli Yezu *Krist. Nday gani tægri sulum gatay ana kæli, tågry ti *kânjæhadumkabu àna sulumani ti.

Manjæhad ga ndam Tesalonik ya tæfæki ahàr ka Yezu ni

² Leli mæbu mægri sæsɛ ana Melefit azuhva kæli dæk kælavad ; ka ya ti mahæŋgalay nan ni ti mæbu macali slimi ana kæli. Mæmbræŋ ³ majalaki ahàr ke kæli kè meleher ga Bæŋ geli Melefit do. Mæbu majalaki ahàr ti ka zlam gekæli ya kægri ni : kæbum kæfumki ahàr ka Bay geli Yezu *Krist, nahkay kægri tæwi ; kæbum kawayum nan, nahkay kacakum daliya azuhva nan ; kæsæruma amægri

zlam sulumani ana kuli daya, nahkay kàbum kebesum. ⁴ Bəza ga mmawa, leli məsəra Melefit awayay kuli, àdaba kuli a, ⁵ adaba ka ya ti mòru afa gekuli, məhi *Ma Məweni Sulumani ana kuli ni ti, mədəm ti àna ma cilin do : məgray təwi ti àna njəda ge Melefit ya *Məsuf Njəlatani àvi ana leli ni daya ; àna njəda gani nani ti məsəra ma geli ya məhi ana kuli ni ti ma ge jiri ededin. Kəsəruma ahəmamam leli mənəhad e kidin gekuli bu, məgray təwi azuhva kuli ni. ⁶ Lekulum day kəmbatumkaba manəhad gekuli a, ègia kəgrum zlam akada geli ni, kəgrum zlam akada ga Bay geli ni daya. Ka ya ti kəgəsumkabu ma ge Melefit ni ti lekulum kəbum kacakum daliya dal-dal ; ku tamal nahkay nəngu ni kəgəsumkabá àna məmərana. Àvi məmərani gani nani ana kuli ti Məsuf Njəlatani. ⁷ Ndam məfəki ahər ka Yezu ka had Mesedəweñ akaba ka had Eseyi ni dek tàra ticia ere gekuli ya kəgrum nahkay na ti nday day tawayay tagray akada nani. ⁸ Azuhva təwi gekuli ya kəgrum ni ti ndam Mesedəweñ akaba ndam Eseyi ticia ma ga Bay geli a. Ay tici ti nday cilin do : ku eley eley do dek mis ticia gekuli ya kəfumki ahər ke Melefit na. Nahkay ti ku mədəmki ma ndo nəngu ni ticia ma gana àndava. ⁹ Mis təbu təzlapaki ke leli, tədəm lekulum kəgəsumkabá leli a lala. Tədəm kəmbəreñuma pəra, kəmbatumkaba majalay ahər gekuli a, kigəma ndam məgri təwi ana Melefit a daya. Kəsəruma Melefit ti nañ àbu àna sifa, nañ Melefit ededin ededineni. ¹⁰ Nahkay kəbum kəjəgum sarta ga Wur gayəñ ya amasləkabiya e melefit ba ni. Wur gayəñ nani ti Yezu ; àməta mək àngaba e kisim ba, amahəngay leli. Nahkay ka fat ya ti Melefit aməzumki bəruv ke mis

ni ti Melefit aməzumki ke leli do.

2

Təwi ga Pol ya àgray a Tesalonik ni

¹ Bəza ga mmawa, lekulum lekulumeni kəsəruma, ka ya ti mòru afa gekuli ni ti, mòru ti ga magray zlam masakani do. ² Kəsəruma daya, wudaka mòru afa gekuli ni ti təgribiya daliya ana leli a, tindivbiya leli e Filip a. Afa gekuli day mis kay tawayay məgəskabu leli ndo. Ku tamal nahkay nəngu ni, Melefit geli àvia njəda ana leli ga məhi *Ma Məweni Sulumani gayəñ ana kuli a. ³ Ka ya ti məhi ma gani nani ana mis ni ti məsəkad malfada do, mədəbi zlam ana hud geli àna nañ do, məgosay mis do. ⁴ Melefit àsəra leli a, nahkay àdaba leli ga məhi Ma Məweni Sulumani ana mis a. Ka ya ti məhi ma gani ana mis ni ti mawayay ti mis təzlabay leli do ; mawayay ti Melefit məzlabay leli sawəñ. Adaba Melefit ti àsəra majalay ahər ge mis a. ⁵ Kəsəruma day-day leli məhi ma ana kuli ga magosay kuli ndo, day-day mədəbəfəña zlam kə kuli a ndo daya. Melefit esliki magray sedi gani. ⁶ Ngay mis təzlabay leli kwa ti mədəm ndo ; ku lekulum, ku mis ndahanə nəngu ni mədəm ndo. ⁷ Ku tamal nahkay nəngu ni leli ndam *asak ge *Krist ti akal misliki məfəki ngasa ke kuli tata, ay ti məgray nahkay ndo. Leli mənəhad e kidin gekuli bu ni ti kudufa akada ga məñ ga bəza ya ti abi slimi ana bəza gayəñ ni. ⁸ Leli mawayay kuli dal-dal ; nahkay ka ya ti leli afa gekuli ni ti mawayay məhi Ma Məweni Sulumani ge Melefit ana kuli cilin ndo : ku tamal təbazl leli azuhva kuli nəngu ni akal məgəskabu daya. Leli mawayay kuli ti nahkay. ⁹ Bəza ga mmawa, sərumski ka ya ti məhi Ma Məweni Sulumani ge Melefit ana kuli ni ti məgra təwi nahanə a, məlafat akaba

məlavad gani do dek məgra təwi gana, amətaɔkaba leli a dal-dal. Məgray nahkay ti adaba mawayay ti kacakum daliya ga məvi zlam ana leli ba.

¹⁰ Ka ya ti leli məbu e kidin̄ gekəli ndam məfəki ahār ka Yezu ni bu ni ti manjəhadə njəlata, məgra zlam ge jiri a, maslaŋa acalki leli ka zlam magudarani ndo. Kisləmki magrakia sedi gana ke leli a tata ; Melefit daya agrakia ke leli a tata. ¹¹ Kəsərume, manjəhad akaba ku way way do gekəli ti akada ga bəŋ ga bəza ya anjəhad akaba bəza gayan, afi ahār ana tay ni. ¹² Sak kay mədəfikia divi ana kəli a, məvia njədə ana kəli a, məhi ana kəli ahār adəm kəgrum ere ye ti Melefit awayay ni kwa. Adaba Melefit azalay kəli, awayay ti kəhərummyu a Məgur gayan vu, a melaŋ masladani gayan vu.

¹³ Məmbərəŋ məgri səsi ana Melefit do, adaba ka ya ti məhi ma ge Melefit ana kəli ni ti kəgəsunkabá. Kəgəsunkabu ti akada pakama ge mis hihirikeni do ; kəgəsunkabu ti akada pakama ge Melefit. Nani pakama ge Melefit eded̄in̄, naŋ əbu avi njədə ana kəli, lekələm ya ti kəfumki ahār ka Yezu ni. ¹⁴ Bəza ga mmawa, ere ye ti əgrakivu ka ndam ge Melefit ya təfəki ahār ka Yezu Krist, təcakalavu ka had *Zude ni ti əgrakiva ke kəli a daya. Ndam ga had gekəli təgria daliya ana kəli a akada ga ndam *Zude ya təgri ana ndam gatay ya təfəki ahār ka Yezu na. ¹⁵ Təkad Bay geli Yezu, təbazl ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit ya ahaslani ni akaba təgri daliya ana leli ni ti ndam Zude. Gatay ya təgray nahkay ni ti əbəlafəŋ kə Melefit do ; tigia ndam ezir ge mis a dek daya. ¹⁶ Leli məbu məhi ma ana ndam ya ti nday ndam Zude do ni, ti Melefit məhəŋgay tay, ay ndam Zude ni tawayay təcafəŋa leli a. Nahkay ti tagudarkivu zlam

əkivu ka zlam magudarani gatay ya təgudar a sarta bu dek ni. Ay nihi ti Melefit əzumkia bəruv ka tay a.

Pol awayay akoru amənjiyu ndam Tesalonik

¹⁷ Bəza ga mmawa, leli ti əpəsa bal m̄ipivu akaba kəli ndo. Ay ku tamal m̄ipi kəli ndo nəŋgu ni, leli məbu majalaki ahār ke kəli. Nahkay ti leli məbu makad̄vu dal-dal ga moru məmənjiyu kəli. ¹⁸ Məwaya manğona afa gekəli a. Nu Pol nətəkara sak cə ga moroni afa gekəli a, ay *Seteni acafəŋa nu a. ¹⁹ Azuhva kəli ti leli məsəra Melefit amagray zlam sulumani ya adəm amagray ni. Nahkay leli məbu məmər̄vu azuhva kəli. Nğay məbu məmər̄vu azuhva kəli daya ti kəsərume ndo waw ? Məsəra ka ya ti Bay geli Yezu amanğa ni ti amazləbay leli azuhva təwi geli ya məgray e kidin̄ gekəli bu ni ; nahkay məmər̄vu akada ga maslaŋa ya ti atama mis ndahaŋ əna hwa, mək təvi zlam sulumani ka duwa gani ni. ²⁰ Nahkay məmər̄vu ti azuhva kəli ; mazləbay Bay geli Yezu ti azuhva kəli daya.

3

¹ Nahkay zla nahəma, leli misliki məbeseni va do ; mədəm ahār adəm leli ndahaŋ ni manjəhad a Ateŋ hayaŋ, ² məsləruru Timote afa gekəli. Naŋ ti wur ga məŋ geli, məgri təwi ana Melefit ka ahar bəlaŋ, məhiuru *Ma Məweni Sulumani ge *Krist ana mis. Məsləruru naŋ afa gekəli ti ga məvi njədə ana kəli, ti kəmbərəŋum məfəki ahār gekəli ka Yezu ba. ³ Məgray nahkay ti, məwayay ti a huɔ ga daliya ya kacakum ni bu ni ti maslaŋa əjikia ke divi a ba. Daliya gani nani ti kəsəruma lala : ahār adəm məcakum kwa. ⁴ Ka ya ti leli məbu e kidin̄ gekəli bu ni ti məhiva ana kəli a, mədəm ahār adəm məcakum daliya ni kwa. Kəsəruma, ere ye ti mədəm ni əgrava eded̄in̄

a. ⁵ Ègia nahkay ti nìsliki mebeseni va do, nàslàroru Timote afa gekùli ga mäsär ahàmamam káfumki ahàr ka Yezu ni, adaba nàdàm bi *Seteni amagosay kùli. Mawayay ti tawì geli ya màgray e kidìñ gekùli bu ni ègi zlam masakani ba.

⁶ Ay nihi ti Timote àsləkabiya afa gekùli a, ènjia afa geli a. Ma gayan̄ ya àhi ana leli ni ti àməri bəruv ana leli dal-dal: àdəm lekùlùm kàbum káfumki ahàr ka Yezu lala, kàbum kawayumvu daya. Ka ya ti kajalumki ahàr ke leli ni ti kəmərūm̄vu àna nañ. Nahkay kawayum mipi leli akada geli ya mawayay mipi kùli ni. ⁷ Bəza ga mmawa, leli mambu macakay daliya dal-dal, ay ma ga Timote ya àhi ana leli àki ka mäfəki ahàr gekùli ka Yezu ni àvia njəda ana leli a. ⁸ Nahkay ma gayan̄ ya àdəm lekùlùm kàmbrəñum mäfəki ahàr gekùli ka Bay geli Yezu ndo ni ti, kala akada àvia sifa mawena ana leli a. ⁹ Leli mambu məmər̄vu dal-dal kə meleher ge Melefit geli azuhva kùli; nahkay ku mægri səsì ana Melefit ahàmamam ahàmamam azuhva kùli nəñgu ni, səsì gani àhəca. ¹⁰ Mələfat akaba məlavad gani do dek mahəñgalay Melefit, məmbrəñ do; mawayay mipi kùli àna eri geli, mawayay məvi njəda ana kùli ti mäfəki ahàr gekùli ka Yezu ni mäsagakivu, mōru kama kama.

¹¹ Bəñ geli Melefit nday ata Bay geli Yezu àna ahàr gatay gatayani tavi divi ana leli ga moroni afa gekùli ti. ¹² Lekùlùm kàbum kawayumvu, kàbum kawayum mis ndahan̄ dek daya: Bay geli məvikiv̄u njəda ana kùli ti mawayavani gekùli mäsagakivu, mōru kama kama, akada geli ya ti mawayay kùli ni. ¹³ Məvikiv̄u majalay ahàr sulumani ana kùli, ti lekùlùm akələbum ndam *njəlatani kə meleher ga Bəñ geli Melefit.

Nahkay ka fat ya ti Bay geli Yezu aman̄ga akaba ndam gayan̄

njəlatani na dek ni ti atəñgətfəñja zlam magudarani kə kùli a do. [Aya nahkay !]

4

Manjəhad ga ndam njəlatani ge Melefit

¹ Bəza ga mmawa, ahàmamam ndam ge Melefit tanjəhad ti tãbəlafəñ ni ti məhiaba ana kùli àndava; lekùlùm kàbum kanjəhadum nahkay. Ay nihi ti ere ye ti àgəjəni ga məhiani ana kùli ni ti nihi: mahəñgalay kùli, məhi ana kùli àna slimì ga Bay geli Yezu: kàmbrəñum ba, grumkiv̄oru kama kama. ² Ma ga Bay geli Yezu ya məhi ana kùli ahàmamam kanjəhadum ni ti kəsərūma àndava.

³ Ere ye ti Melefit awayay ni ti nihi: njəhadum akada ga ndam gayan̄ *njəlatani ya tanjəhad ni; kəgrum mesəwehvu ba. ⁴ Ti ku way way do e kidìñ gekùli bu mäsär ahàmamam tanjəhad ata wal gayan̄ ni: tãnjəhad njəlata, ti mis ndahan̄ tãzləbay tay. ⁵ Kigum evidi ga madəbay wál akada ga ndam ya ti tãfəki ahàr ke Melefit do ni ba. ⁶ Àki ka ma hini ti maslan̄ja àgudari zlam ana wur ga mən̄jani ba, àgosay nañ ba daya. Məhia ana kùli a àndava, məhikiv̄u ana kùli keti: Bay geli amatraḅ ndam ya ti tagray zlam nday nani ni. ⁷ Adaba Melefit àzalay leli ti ga magray mesəwehvu do; àzalay leli ti ga manjəhadani njəlata sawan̄. ⁸ Nahkay ti tamal maslan̄ja àgəskabu pakama hini do ni ti, àgəskabu do ni ti pakama ge mis do; àgəskabu do ni ti pakama ge Melefit nañ ya ti avi Məsuf gayan̄ njəlatani ana kùli ni sawan̄.

⁹ Àki ka mawayavani e kidìñ gekùli ya káfumki ahàr ka Yezu ni bu ni ti məbiki ma gani ka wakita ana kùli va do, adaba Melefit àcahia zlam gana ana kùli a àndava, nahkay kàbum kawayumvu lala, ¹⁰ kàbum kawayum ndam geli ya

ka had Mesedawen ni dek daya. Ay nihi ti bəza ga mmawa, məhi ana kəli ahər ədəm mawayavani gekəli ni mōru kama kama. ¹¹ Məhi ana kəli keti : zum njədə gekəli ga manjəhadkabani əna sulumani ; ti ku way way do məbi slimi ana təwi gayan ciliŋ, ti mənğəti zlam ana huđ gayan əna təwi ga ahar gayan gayanani. Ma gani nani ti məhia ana kəli a ahaslana əndava. ¹² Tamal kəgrum nahkay ti manjəhad gekəli amaəlafəŋ kə ndam ya ti təfəki ahər ka Yezu ndo ni. Ekihindəmfiŋa zlam kə mis ndahan a do daya.

Manğabana e kisim ba akaba manğa ga Yezu a

¹³ Bəza ga mmawa, əki ka bəza ga mən geli ya təmət ni ti, mawayay ti kəsərum ma gani lala, ti əhəli ahər ana kəli akada ya ti əhəli ahər ana mis ndahan ya ti təsər ma gani do ni ba. ¹⁴ Məsəra Yezu əməta mək əngaba e kisim ba. Nahkay ti məsəra ndam ya təfəki ahər ka Yezu, təmət ni ti Melefit aməbrəŋ tay do. Amahəngaraba tay e kisim ba, atanjəhad akaba Yezu.

¹⁵ Pakama geli ya məhi ana kəli ni ti pakama geli geleni do, ga Bay geli. Pakama gani nahkay hi : ka fat ya ti Bay geli amanğa nahəma, leli ya məbu əna sifa, məmət ndo ni, amoru afa gayan enji ga ndam ya təməta əndava ni do simiteni. ¹⁶ Adaba ka fat gani nani ti Melefit amədəm sarta enjia, mək gəđakani ga *məslər ge Melefit amazlah, me-zlelim ge Melefit amahənday ; es-lini Bay geli amasləkabiya e mel-efit ba. Ka sarta gani nani ndam ge *Krist ya təmət ni ti atəngaba, ¹⁷ kaləŋ gani leli ya məbu əna sifa ni, Melefit aməhəloru leli akaba tay a makləbasl vu ; leli dek aməbakabu ahər akaba Bay geli agavəla, leli dek amanjəhad akaba Bay geli ga kanğay-kanğayani. ¹⁸ Nahkay ti zum njədə əna ma hini ya nəhi ana kəli

ni, lekələm day humi ana ndam gekəli ndahan ti təzay njədə bile-geni.

5

¹ Bəza ga mmawa, əki ka sarta ya ti zlam nday nani atagravu ni ti məbiki ma gani ana kəli va do, adaba ² kəsəruma pakama gana əndava : vad ya ti Bay geli amanğa ni ti mis təsər do. Amanğa ti akada ga zal akal ya ara ga məlavad a ni. ³ Nahkay ka ya ti mis atədəm : « Leli məbu a barbaray bu, arəŋa əbi agrakivu ke leli bi » ni ti Melefit emiziŋaba tay a həya. Zlam gani nani amədəkiaya ka tay a ti akada ga wal a huđ, wur ajibiyu aslər ni. Ka fat gani nani ti nday gani atətəmfəŋa kə daliya na do. ⁴ Ay lekələm nahəma bəza ga mmawa, manjəhad gekəli ti akada ga ndam ya tanjəhad a məlan ziŋ-zinəni bu ni do. Nahkay vad gani nani amədi ahər ana kəli akada ga zal akal ni do, ⁵ adaba lekələm dek kəbum kəgrum təwi a məlan masladani bu, ga məlafat. Leli ti ndam ya tagray təwi a məlan ziŋ-zinəni bu ga məlavad ni do. ⁶ Nahkay mənəm dəwir akada ga nday ndahan ni ba ; manjəhadum eri, məbumi slimi ana ahər geli ti məgudarum zlam ba. ⁷ Adaba nday ya ti tinji dəwir ni ti tinji ti ga məlavad ; nday ya ti tisi zum akad tay ni ti tisi, akad tay ti ga məlavad. ⁸ Ay leli ti magray təwi ga məlafat ; nahkay məbumi slimi ana ahər geli ti məgudarum zlam ba. Leli məfəki ahər ka Yezu, mawayavu daya : zlam nday nani ti tigia akada ge endəwi ga ambəl ga ndam slewja ya ti tabakabu, taŋgah gugum gatay əna naŋ na. Məsəra Melefit amahəngay leli : geli ya məsəra amahəngay leli ni ti egia akada gadagar ga ndam slewja ya təbəvu a ahər vu, təhəngay ahər gatay əna naŋ na. ⁹ Adaba Melefit əzalay leli ti ga məzumki bəruv ke leli do ; əzalay leli ti ga mahəngay

leli azuhva tæwi ga Bay geli Yezu *Krist ya àgri ana leli ni. ¹⁰ Krist ti àmæt azuhva leli. Nahkay ku leli mæbu àna sifa, ku màmæta nɛngu ni, awayay mævi sifa gayan ana leli ti mânjêhad ka ahar bəlan akaba nan. ¹¹ Nahkay zla nahəma, ku way way do e kidin gekuli bu mævi njəda ana maslanə nahan, ti mæfəki ahər gekuli ka Yezu ni môru kama kama. Lekulum kəbum kəgrum əndava, ay ti kəmbɛrɛjum ba.

Ma ga Pol gərgərani akaba sa gayan

¹² Bəza ga mmawa, mawayay ti kəgəsumiki ma ana ndam ya ti tagray tæwi ga Bay geli e kidin gekuli bu ni. Nday ti Bay geli ədiyu tay ga mædi kama ana kuli akaba ga mæziaba azay slimi ana kuli a. ¹³ Həngrumioru ahər a had ana tay, wayum tay dal-dal azuhva tæwi gatay ya tagray ni. Njəhadum àna sulumani e kidin gekuli bu.

¹⁴ Bəza ga mmawa, ere ye ti mæhi ana kuli ni ti nihi : Tamal mis agray masəfa ti humiki ; tamal mis agray aŋgwaz ti vumi njəda ti əgray aŋgwaz ba ; tamal mis əsliki mæfəki ahər ka Yezu va do ni ti jənumki nan ; ku way way do dek, bəsami. ¹⁵ Bumvu slimi : tamal maslanə əgudaria zlam ana maslanə nahan a ti, maslanə gani ahəngrivu ba. Ahər ədəm ku way way do mawayay mægri sulum ana maslanə nahan e kidin gekuli bu akaba ana mis ga dala dek kwa.

¹⁶ Mərumvu kəlavad ; ¹⁷ kəmbɛrɛjum mahəngalay Melefit ba ; ¹⁸ ku mam agravu mam nɛngu ni grumi səsi ana Melefit. Zlam gani nani dek ti Melefit awayay kəgrum, adaba lekulum kəbum akaba Yezu *Krist akada mis bəlan.

¹⁹ Kəcumfəna *Məsuf Njəlatani ga magray tæwi e kidin gekuli ba ba. ²⁰ Tamal maslanə ahəngaraya pakama ge Melefit e kidin gekuli ba nahəma, kəzum pakama gani akada ma masakani ba. ²¹ Ku

maslanə gani adəm mam mam do nɛngu ni mənjumkia lala day. Tamal ere gani əbəlay ti gəsumkabá. ²² Jəgum ahər gekuli ti kəgudarum zlam ba ; ku mam mam day kəgudarum ba.

²³ Melefit nan ya ti agray ti arana ahəli ahər ana leli do ni, àna ahər gayan gayanani məgray ti lekulum kigum ndam gayan njəlatani, arana ahəcikivu ana kuli ba ti. Məjəgay kuli lala ; məjəgay vu gekuli, sifa gekuli akaba majalay ahər gekuli dek ti. Nahkay ka fat ya ti Bay geli Yezu Krist amara ni ti atəngətfəna zlam magudarani kə kuli ga macalki kuli a do. ²⁴ Bay ya ti azalay kuli ni ti Bay Melefit gani, agray ere ye ti ədəm amagray ni dek. Nahkay amagray zlam gani nani daya.

²⁵ Bəza ga mmawa, həngalumi Melefit ana leli.

²⁶ Grumi sa geli ana bəza ga mən geli ni dek akada ga ndam njəlatani ge Melefit ya tagravu sa ni.

²⁷ Nəhi ana kuli àna slimi ga Bay geli : kam-kam jəngumi wakita hini ana bəza ga mən gekuli dek.

²⁸ Bay geli Yezu Krist mægri sulum gayan ana kuli ti.

**Wakita ga Pol ya
àbikioru ana ndam
Tesalonik ye cɛ ni
Ere ye ti mɛdɛmki ka
wakita ga Pol ya
àbikioru ana ndam
Tesalonik ye cɛ ni**

Maslaɲa ya ti àbɛki wakita hini ni ti àdafa slimi gayan a : nani Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1 ; 3.17). Ka ya ti àbɛki wakita ni ti bi nan a Koreɲ akada gayan ya àbikioru wakita ana ndam Tesalonik enjenjeni ni ; ahar gɛdɛkani ma ga wakita nday cɛeni ni ti ma bɛlan.

A wakita hini bu Pol àvi njɛda ana ndam ga Yezu ya a Tesalonik ni keti : àhi ana tay ku tamal mis ndahan tɛgri daliya ana tay nɛngu ni tɛmɛrvu, adaba daliya gani nani adafaki Melefit àgɛskabá tay a (1.5). Àdɛm keti : Yezu amaslɛkabiya e melefit ba, amagrafɛɲa seriya kɛ mis a dɛk, amɛhɛl ndam gayan (1.5-10). Ay a Tesalonik ti mis ndahan tɛdɛm Yezu ànɲa àndava : Pol àdɛm ma gani nani ti ma ga malfada ; si mis cudayani amanɲazlava day kwa (2.1-11). Nahkay zla nahɛma ndam Tesalonik ni tɛmbrɛɲ mɛfɛki ahàr gatay ka Yezu ba (2.13-15).

A wakita gayan ya àbikioru ana tay enjenjeni ni bu ni ti Pol àdɛm ku way way do mɛnɲgɛti zlam ana huɔ gayan àna tɛwi ga ahar gayan gayanani (1 Tesalonik 4.11). Ahalay day àhi ana tay tɛhɛdɛkɛɲa kà ndam ya tagray masɛfa na, adaba ndam nday nani tiwisiri ahàr ana mis (3.6-15).

Sa ga Pol

¹ Mɛbɛki wakita hini ti nu Pol leli akaba Silas ata Timote. Mɛbikioru ti ana kɛli ndam ga Yezu ya *kacakalumvu a Tesalonik ni.

Lekulɛm ti kɛbum akada mis bɛlan akaba Bɛɲ geli Melefit nday ata Bay geli Yezu *Krist. ² Bɛɲ geli Melefit nday ata Bay geli Yezu Krist tɛgri sulum gatay ana kɛli, tɛgray ti *kɛnɲɛhadumkabu àna sulumani ti.

Melefit amagrafɛɲa seriya kɛ mis a

³ Bɛza ga mmawa, ahàr àdɛm mɛgri sɛsi ana Melefit kɛlavaf azuhva kɛli. Geli ya mɛgri sɛsi ni ti àbɛlay, adaba mɛfɛki ahàr gekɛli ka Yezu àbu asagakivu. Mawayavani e kidɲ gekɛli bu day àbu asagakivu dal-dal ; ku way way do e kidɲ gekɛli bu awayay bɛza ga mɛɲani dal-dal. ⁴ Ka ya ti leli mɛbu e kidɲ ga ndam ga Yezu ya *tɛcakalavu a kɛsa gɛrgɛrani bu ni ti leli mɛbu mazlɛbavu ana kɛli, adaba mis tɛgri daliya ana kɛli gɛrgɛri kay day kɛbɛsɛm, kɛmbrɛɲum mɛfɛki ahàr gekɛli ka Yezu do daya.

⁵ Lekulɛm kɛbum kacakum daliya nahkay ti, adafaki Melefit amagrafɛɲa seriya kɛ mis a ti àna jiri. Kacakum daliya gani nani ti adaba agur kɛli ti Melefit, nahkay daliya gekɛli ya kɛbɛsɛm ni adafaki lekulɛm a Mɛgur gayan bu eɔdɛɲ. ⁶ Iy, Melefit amagrafɛɲa seriya ti ge jiri : amɛgri daliya ana ndam ya tɛgri daliya ana kɛli ni. ⁷ Lekulɛm ya kacakum daliya ni Melefit amagrafɛɲa ti akɛpɛsumaba àna sulumana ; leli day amɛpɛsaba akaba kɛli a ka ahar bɛlan. Zlam gani nani amagravu ti ka sarta ya ti Bay geli Yezu amanɲazlavu a huɔ melefit bu ni. Amanɲazlava ti amanɲa akaba ndam mɛslɛr gayan njɛda-njɛdana. ⁸ Ka ya ti amara ni ti amara àna aku mibefteni ga mɛgri daliya ana ndam ya tɛsɛr Melefit do ni akaba ana ndam ya tɛgɛskabu *Ma Mɛweni Sulumani àki ka Bay geli Yezu do ni. ⁹ Nday gani atɛcakay daliya, Melefit amatraɔ tay ga kanɲay-kanɲayani. Amagrafɛɲa ti tɛnɲɛhadɛɲ drɲ drɲ akaba Bay geli. Bay geli ni

ti njêda-njêdani, anjêhad a melaŋ masladani gayan bu, ay ndam nday nani etipi nan do simiteni. ¹⁰ Zlam gani amagravu ti ka sarta ya ti amanğa ni. Zlam gani amagravu ti, ti ndam gayan tâzləbay nan ; ndam ya təfəki ahər ni dek atəmərvi àna nan. Ka fat gani nani lekələm day akələmkibu ka tay, adaba kəgəsumkabá pakama ya ti məhi ana kəli na.

¹¹ Nahkay məbu mahəŋgali Melefit ana kəli kələvad, mawayay ti məgray ti kīgum njələta, ti kəŋgətum sifa ya ti əzalakibiyu kəli ni. Mawayay ti məjənaki kəli àna njêda gayan ge mendeveerin zlam sulumani ya ti kawayum kəgrum ni dek akaba təwi ya kəgrum adaba kəfumkia ahər a ni. ¹² Tamal zlam nday nani əgrava ti mis atazləbay Bay geli Yezu azuhva kəli, atazləbay kəli azuhva nan daya. Zlam nday nani ti Melefit geli nday ata Bay geli Yezu Krist atagray àna sulum gatay.

2

Wudaka Yezu amara ti mis cudayani amara day

¹ Bəza ga mmawa, məhi ma ana kəli àki ka vad ga Bay geli Yezu *Krist ya amanğa, leli day amacakalavu ka ahar bəlan akaba nan ni. Mahəŋgalay kəli, ² məhi ana kəli nahəma, tamal təhi ana kəli vad ga Bay geli ənjia ti kəgrum aŋgwaz ba ; ahər ahəli ana kəli weceweci ba ; dəgəzluma ahər a lala day. Ku tamal maslaŋa adəm ahəŋgriaba ma *maŋgahani ge Melefit ana kəli a, ku maslaŋa adəm ahəŋgri ma ge Melefit ana kəli ahkay do ni àhi ana kəli leli məbəki ma gani ka wakita nəŋgu ni, kəgəsumkabu ba. ³ Nədəm nahəma, ku ahəmamam ahəmamam nəŋgu ni maslaŋa əgosay kəli àna ma nahkay ba. Adaba wudaka vad gani nani eminjia ti, mis dal-dal

atəgəskabu ma ge Melefit va do, mis cudayani day amanğazlava kwa. Mis cudayani nani ti Melefit emiijn nan, ⁴ ay wudaka emiijn nan ti mis cudayani nani acafəŋa mis ga məhəŋgriuru ahər a had ana Melefit a. Acafəŋa mis ga məhəŋgriuru ahər a had ana zlam ya ti təzalay tay melefit na dek daya, amədəm nan atama tay a dek. Nan gani ku a *ahay gədakani ge Melefit ni vu amanjəhadviyu, amədəm nan Melefit.

⁵ Ka ya ti nu nəbu akaba kəli ni ti nəbu nəhi ma gani ana kəli, nihi ti kəsərumki va do waw ? ⁶ Ay nihi ti zlam nahaŋ acafəŋa nan ga maŋğazlavana, zlam gani nani ti kəsəruma lala. Ay sarta gayan eminjəa day kwa ti amanğazlavu. ⁷ Ku kani day cuday əbu a duniya bu, ay əsərvi lala faŋ do. Ay a vad nahaŋ Melefit amazaba maslaŋa ya ti acafəŋa mis cudayani na ga maŋğazlavani na e divi ba, ⁸ nahkay mis cudayani ni amanğazlavu. Ay ka maŋga ga Bay geli Yezu a ti Yezu emiviti aməd vit ti emiijn nan. Yezu amanğa ti àna njêda dal-dal, nahkay amanğələdkaba nan a. ⁹ Mis cudayani ni amara ti àna njêda ge *Seteni. Amagray zlam ya ti mis tipi day-day ndo ni, amagray zlam magray ejep gərgəri kay ga magosay mis. ¹⁰ Amagray zlam magudarani ku weley weley do dek ga magosay ndam ya ti etijiji ni, adaba nday gani təwayay jiri ndo ; tamal təwaya ti akal Melefit ahəŋgay tay. ¹¹ Nahkay Melefit àna njêda gayan agray ti təsər zlam ba, təgəskabu ma ga malfada. ¹² Melefit agray nahkay ti ga məwəl ndam ya ti təgəskabu jiri ndo, təwaya magudara zlam a ni dek àna seriya.

Melefit adaba kəli a

¹³ Lekələm nahəma bəza ga mmawa, lekələm ya ti Bay geli awayay kəli ni, ahər adəm leli

mægri səsi ana Melefit azuhva kuli kəlavaf, məmbrəŋ do, adaba kwa ka mənĵəki gani adaba kuli a əndava. Adaba kuli a ti ga mahəŋgay kuli əna nĵəda ga *Məsuf Nĵəlatani. Agray ti kīgəm ndam ğe Melefit ti Məsuf Nĵəlatani gani. Melefit ahəŋgay kuli ti adaba kəgəsumkabá jiri a daya. ¹⁴ Nahkay ka ya ti məhi *Ma Məweni Sulumani ana kuli ni ti Melefit əzalay kuli ti əna ma gani nani. Agray nahkay ti awayay ti lekuləm day kəŋĵəhadum akaba Bay geli Yezu *Krist, kípəm masladani gayaŋ ni. ¹⁵ Bəza ga mmawa, ěgia nahkay ti kəmbərəŋum məfəki ahər gekuli ka Yezu ba, ğəsumkabá zlam ya məcəhi ana kuli na ; ku tamal məhi ana kuli əna pakama ahkay do ni məbiki ana kuli ka wakita nəŋgu ni ğəsumkabá.

¹⁶ Nahəŋgalay Bay geli Yezu Krist nday ata Bəŋ geli Melefit. Bəŋ geli Melefit ti awayay leli, aĝri sulum gayaŋ ana leli ; nahkay avi nĵəda ana leli, aməmbrəŋ məviani ana leli day-day do, agray ti məsər aməvi zlam sulumani ana leli. ¹⁷ Həŋgalay tay ti təhəŋgrivu bəruv ana kuli, təvi nĵəda ana kuli ga magray zlam sulumani akaba ga mazlapay ma sulumani dek.

3

Həŋgalumi Melefit ana leli

¹ Bəza ga mmawa, zlam ya aĝəjəni, mawayay məhi ana kuli ni ti nihi : həŋgalumi Melefit ana leli ti mis ndahaŋ kay tici ma ga Bay geli, təgəskabu lala akada gekuli ni. ² Həŋgalumi Melefit ana leli, ti ndam cuday akaba ndam magudar zlam tislĵi mægri arəŋa ana leli ba, adaba mis dek təwayay məgəskabu pakama ga Yezu do.

³ Bay geli ti tamal ədəm agray ere gani ti agray ededīŋ, nahkay ti aməvi nĵəda ana kuli, aməbi slimi ana kuli ti *Seteni əslĵi mægri arəŋa ana kuli ba. ⁴ Leli day

Bay geli naŋ əbu avi nĵəda ana leli ; əna nĵəda gani nani ti məsəra kəbum kəgrum ere ye ti məhi ana kuli grum ni, kama kama day akəgrum, akəmbrəŋum do. Nahkay ti mənĵəhad gekuli əhəli ahər ana leli do simiteni.

⁵ Bay geli məvi nĵəda ana kuli ti kəwayum Melefit, kəbesəm daliya kəlavaf akada ğe *Krist ni daya ti.

Ku way do məgray təwi

⁶ Bəza ga mmawa, məhi ma hini ana kuli ti adaba leli ndam ga Bay geli Yezu *Krist. Məhi ana kuli nahəma, kəhədakumfəŋoru kə bəza ga məŋ gekuli ya tagray məsəfa, təgəskabu zlam ya ti leli məcəhi ana kuli ni do ni ba. ⁷ Lekuləm ti kəsəruma lala, ka ya ti leli afa gekuli ni ti məgray məsəfa ndo. Nahkay zla nahəma, lekuləm day grum akada geli ni. ⁸ Məzum dəf afa ga maslaŋa ga sulum ndo, məlafat akaba məlavaf gani məgra təwi a, məmətətafa, məcəka daliya day ti məŋğət dəf. Məgray nahkay ti adaba mawayay ti maslaŋa e kidīŋ gekuli bu əcakay daliya ga magal leli ba. ⁹ Leli ti mislĵi mihindiliŋ zlam kə kuli azuhva təwi geli ya magray ni tata. Ay məgray nahkay ndo ni ti adaba mawayay mədəfiki divi sulumani ətam nahaŋ ni ana kuli, ti kəgrum akada geli ni. ¹⁰ Ka ya ti leli afa gekuli ni ti məhiva ana kuli a, məhi ana kuli ahkado : « Tamal mis əwayay magray təwi do ni ti əzum zlam ba daya. »

¹¹ Təhi ana leli ahkado mis ndahaŋ e kidīŋ gekuli bu təbu tagray məsəfa, təgray təwi do simiteni, ma ya əcay tay ndo day kwa ti təhurviyu. ¹² Məziaba azay slimi a ana nday nana, məhi ana tay əna nĵəda ga Bay geli Yezu Krist ahkado : ahər ədəm təgray təwi lala, ti təŋğət zlam məzumani əna ahar gatay gatayani.

¹³ Bəza ga mmawa, lekuləm zla nahəma grum təwi sulumani

kəlavad, kəmbreṅum ba. ¹⁴ Tamal mis àwayay mægəskabu ma hini ya məbiki ana kəli ka wakita ni do ni ti zlapumki, kəgrum təwi ka ahar bəlaṅ ba, ti mimi māgray naṅ. ¹⁵ Ay ti kəmənjumləṅ akada naṅ zal ezir gekəli ba ; zlapumi sawaṅ, adaba kekileṅa naṅ wur ga mən gekəli.

Pol ahəṅgalay Melefit akaba agraysa

¹⁶ Bay geli àna ahàr gayaṅ māgray ti *kənjəhadumkabu àna sulumani kəlavad ti. Ku ahəmamam ahəmamam do nəṅgu ni māgray nahkay, adaba bay ya ti avi manjəhad sulumani ana mis ni ti naṅ. Bay geli mələbu akaba kəli dek ti.

¹⁷ Abiki ma ga sa hini ana kəli ti nu Pol, nu nuani àna ahàr goro. Ke mendeveṅ ga wakita goro dek, nagraṅ sa ti nu nuani àna ahar goro, nəbəki nahkay.

¹⁸ Bay geli Yezu *Krist māgri sulum gayaṅ ana kəli dek ti.

**Wakita ga Pol ya
àbikioru ana Timote
enjenjeni ni
Ere ye ti mädämki ka
wakita ga Pol ya
àbikioru ana Timote
enjenjeni ni**

Maslaña ya ti àbäki wakita hini ni ti àdafa slimi gayan a : nani Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1). Àbikioru ti ana Timote : Timote ti wur dagwa ya tàgrakabu tawi akaba Pol ni (Tawi 16.1 ; 17.14 ; 18.5 ; 19.22 ; 20.4). Ka ya ti tàfaya Pol a dangay ba ni ti Pol òru e Efez, àmbärbu Timote eslini ga mabi slimi ana ndam ga Yezu ya tàbu eslini ni, mäk Pol òru ka had Mesedawen (1.3). Kälän gani àdäm bi amanögoru e Efez ke weceweceni do, nahkay àbikioru wakita hini ana Timote ga mahi ere ye ti ahär àdäm agray e Efez ni (3.14-15).

Ahar gädakani pakama ya Pol awayay ahi ana Timote ni ti nday cü : ahi ahämamam mägur ndam ga Yezu, akaba ahi mävavu slimi akaba mis ya tæcahi zlam magädavani ana ndam ga Yezu ni. Enjenjeni ti àhi ana Timote ahämamam mis tàzläbay Melefit ni (2), ahämamam tàdiyu gädäkani gatay ni (3). Àhi ana Timote ahämamam mägur mis ndahan e kidin ga ndam ga Yezu ni bu (medewél, bæza dagwa, akaba mis ndahan ni) (5 ; 6.1-2). A pakama hini bu dek ti leli day misliki mäsär manjähad sulumani ga ndam ga Yezu.

Pol àdämki ma ka ndam ya tæcahi zlam magädavani ana mis ni. Àdäm mis ndahan tàdäm si mis tàgäskabu Divi ge Melefit ya Mawiz àbäki ni kwa, ay Pol àdäm divi ga Yezu ti divi ga mäfäki ahär ke Melefit (1.3-11). Àdäm

zlam ya ti Melefit àgraya ni dek ti zlam sulumani : mis ndahan tàdäm si mis tàmbärän maday wal ahkay do ni tàmbärän məzum zlam ndahan kwa, ay ndam nday nani ti tagudar pakama ; Pol àdäm si Timote mächahi zlam sulumani ana mis kwa (4). Àdäm nday ya ti tæcayay zlam magädavani ni tawayay gejewi, tadabay sinö, ay maslaña ya ti awayay sinö ni adabay zlam ya ejinjia mis ke divi a ni ; Timote àgray nahkay ba, mädabay Yezu sawän (6.3-21).

Maslaña ya ti agray akada ga Pol ya àhi ana Timote mägur ni ti amanjähad àna sulumani ge Melefit.

Sa ga Pol

¹ Abäki wakita hini ti nu Pol, nu zal asak ga Yezu *Krist. Nigi zal asak ti àna njäda ge Melefit Bay mahängay leli ni nday ata Yezu Krist. Yezu Krist ti mäsära amagri zlam sulumani ya àdäm amagri ana leli ni ana leli.

² Nəbukki wakita hini ti ana nak Timote, nak ti kigia akada wur ga huđ goro ededän ededänena adaba kəbu kəfäki ahär ka Yezu. Bän geli Melefit nday ata Bay geli Yezu Krist tàgruk sulum gatay, tājənaki kur, tàgray ti känjähadumkabu akaba mis àna sulumani ti.

Bavu slimi akaba ndam ya ti tæcahi zlam magädavani ana mis ni

³ Nawayay ti kanjähad e Efez akada goro ya nəhuk ka ya ti nakoru e Mesedawen ni. Kanjähad eslini ti ga macafänä ndam ya tæcahi ma ga malfada ana mis na ti tæcahi ana tay va ba. ⁴ Hi ana tay nahäma, tàmbärän məhasl gatay ni akaba magray gejewi äki ka macalaya slimi ga ata bän ga bän gatay na. Zlam gani nani ti zlam masakani, azaya gejewi a cilin, do ni ti äjänaki mis ga mængät ere ye ti Melefit awayay ni do. Leli mäsär ere ye ti Melefit awayay ni ti adaba

màbu mǎfǎki ahàr palam. ⁵ Kǎhi ana tay nahkay ti, ti tǎwayay mis àna mǎbǎruv bǎlan, àna majalay ahàr sulumani akaba àna mǎfǎki ahàr ka Yezu ge jiri ge jireni. ⁶ Mis ndahan tǎmbrǎnja zlam sulumani nday nana, tijikia ke divi a, tǎbu tǎzlapaki ka zlam ya àbǎlay do ni cilinj. ⁷ Nday gani tǎhi ana ahàr tǎsǎra Wakita ge Melefit a, nday ndam macahi *Divi ge Melefit ana mis, ambatakani do nday ndayani tǎsǎr ere ye ti tǎdǎm ni do ; tǎsǎrkaba ere ye ti tǎcahi ana mis, tǎdǎm àbǎlay dal-dal na do daya.

⁸ Mǎsǎra Divi ge Melefit ya àbu mǎbǎkiani a wakita ge Mǎwiz bu ni ti àbǎlay, ay ahàr àdǎm mǎgǎsumkabu lala. ⁹ Ahàr àdǎm majalay ahàr lala day : Melefit àvi Divi gayanj ni ti ana ndam jireni do, àvi ti ana ndam ya tǎwayay mǎgǎskabu ma gayanj do ni, ana ndam ya tǎciiki slimidi do ni, ana ndam cudǎy, ana ndam magudar zlam, ana ndam ya tǎhanjgioru ahàr a had do akaba tǎsǎr zlam *njǎlatani do ni, ana ndam ya tabazl ata bǎnj gatay ahkay do ni ata mǎnj gatay ni akaba ana ndam mabazl mis, ¹⁰ ana ndam mesǎwehvu, ana zawal ya tandǎhadkabu akaba zawal ndahanj ni, ana ndam ya ti tǎcakalay ana evidi, tǎsǎkumoru tay ni, ana ndam masǎkad malfada, ana ndam ya tambadǎy ga malfada ni akaba ana ndam ya tǎcahi zlam ana mis gǎrgǎri akaba zlam sulumani ya macahi ana mis ni. Melefit àvi Divi gayanj ni ti ana tay. ¹¹ Ere ye ti nǎdǎm ni ti kal-kal akaba ga *Ma Mǎweni Sulumani ya Melefit àdǎfuki, àhu nǎhioru ana mis ni. Ma gani nani adǎfaki Melefit ti nanj njǎda-njǎdani, agri zlam sulumani ana mis.

Pol agri sǎsi ana Melefit azuhva zlam sulumani ya àgri ni

¹² Nǎgri sǎsi ana Bay geli Yezu *Krist adaba àvuà njǎda ga magray tǎwi gayanj a. Nǎgri sǎsi adaba àdǎm nu mis jireni, nahkay àzay nu ga mǎgri tǎwi. ¹³ Ahaslani ti nǎdǎmkia ma magǎdavana, nǎgria daliya ana ndam ya tǎfǎki ahàr na, nǎndivia nanj a daya, ay ti nǎsia cicihi a adaba nǎsǎr ere ye ti nǎgray ni do, adaba nǎfǎki ahàr ndo. ¹⁴ Bay geli àgrua sulum gayanj a dal-dal. Migia leli ka ahar bǎlanj akada mis bǎlanj ; nǎfǎki ahàr, nawayay nanj kǎlavad. ¹⁵ Ma goro ya nara nǎdǎm ni ti ma ge jiri, ahàr àdǎm ku way way do mǎgǎskabá àna mǎbǎruv a bǎlanj. Ma gani ya nawayay nǎdǎm ni ti nihi : Yezu Krist àra a duniya va ti ga mahǎngay ndam magudar zlam. Nu ti nǎtam mis ndahanj ni dǎk àna magudar zlam. ¹⁶ Ay ku tamal nahkay nanjgu ni nǎsia cicihi ana Yezu Krist a. Àgru sulum gayanj ana nu enji adaba awayay adǎfiki ana mis ndahanj nanj ti ebesey zlam. Ebesey ti azuhva mis ya ti atǎfǎki ahàr ni ; awayay adǎfaki Melefit amǎvi *sifa ya àndav dǎy-dǎy do ni ana tay. ¹⁷ Ègia nahkay ti ahàr àdǎm mis tǎzlabay Melefit ; nanj ti nanj Bay ga kanjgay-kanjgayani, àmǎt dǎy-dǎy do, mis tipi nanj do, nanj Melefit nanj bǎlanj. Ahàr àdǎm mis tǎzlabay nanj, tǎdǎm nanj gǎdakani ga kanjgay-kanjgayani. Aya nahkay.

Pol avi njǎda ana Timote

¹⁸ Timote wur goro ni, nǎhuk ma : jalaki ahàr ka ma ya ti ndam mahǎngaray *pakama ge Melefit tǎdǎmkuk ahaslani ni. Akada ga pakama gatay ya tǎdǎm ni ti kadvu àna tǎwi gayak ya kagray ni lala. ¹⁹ Kǎmbrǎnj mǎfǎki ahàr ka Yezu ba, jalay ahàr sulumani daya. Mis ndahanj tǎjalay ahàr sulumani ndo, nahkay ti tijikia ke divi a, tǎfǎki ahàr ka Yezu va do. ²⁰ E kidinj gatay gani nani bu ni ti ata Himeni nday ata Eleksender tǎkibu ka tay. Nday ti

nəbiva tay a ahar va ana *Seteni a ti mātəraβ tay, ti tindiivi Melefit va ba.

2

Mahəŋgali Melefit ana mis

¹ Nədəm nahəma, zlam ye enjenjəni ni ti ahər ədəm mis tihindifiŋa zlam kə Melefit a, təhəŋgalay naŋ, təhəŋgali naŋ ana mis dek, təgri səsi azuhva zlam sulumani ya ti əgri ana mis dek ni. ² Təhəŋgali naŋ ana bəbay akaba ana nday gədəkani ya təgur kəsa gərgərani ni, ti mənjuhədkabu əna sulumani akaba mis ndahaŋ, araŋa əhəli ahər ana leli ba, ti məhəŋgrioru ahər a hađ ana Melefit, manjuhəđ geli mənja lala kə eri gayan. ³ Zlam nday hini ti sulumani dal-dal, təbəlafəŋ kə Melefit Bay mahəŋgay leli ni. ⁴ Melefit ti awayay ahəŋgay mis dek, awayay ti təsər ma ge jiri. ⁵ Adaba Melefit ti naŋ bəlaŋ, maslaŋa ya ti aŋgalabakabu mis akaba Melefit ni day bəlaŋ. Naŋ nani ti mis hihirikeni : Yezu *Krist. ⁶ Ara a duniya va, əmət ga mambay mis dek. Gayan ya əgray nahkay ni ti əgray ka sarta ge Melefit ya awayay ni ; adafaki Melefit ti awayay ahəŋgay mis dek. ⁷ Melefit əzay nu, niği zal asak gayan ti, ti nəhi ma gani nani ana mis. Nədəm ti ma ge jiri, nəsəkəđ malfada do. Melefit əhu nəhi ma ge jiri gayan əki ka Yezu ana ndam ya ti nday ndam *Zəde do ni, ti təgəskabə.

Manjuhəđ ga zawal akaba wəl ka məlaŋ macakalavani

⁸ Nawayay ti ku eley eley do zawal təhəloru ahar a gavəla, təhəŋgalay Melefit. Təhəŋgalay naŋ ti əna bəruv bəlaŋ, təzumki bəruv ka maslaŋa ba, tələgavu ba daya.

⁹ Wəl ti ni nawayay ti təbakabu azana akada ya ti əgəski təbakabu ni, təbakabu azana ge siŋu kayani ba, tənjəhad kudufa, təgrafəŋa mimili kə mis a. Tələm ahər ge

siŋu kay ge migi eri ana mis ba. Təbakabu zlam ga gru ba, təbakabu ebirsli ba. ¹⁰ Ay əgəski ti təgray zlam sulumani, adaba wəl ya tawayay məhəŋgrioru ahər a hađ ana Melefit ni ti ahər ədəm təgray nahkay. ¹¹ Ka ya ti ndam ge Melefit təcakalavu ga macahay zlam ni ti ahər ədəm wəl tənjəhad te-te, təgəskabu ma ya təhi ana tay ni lala. ¹² Nəvi divi ana wəl ga macahi zlam ana mis do, nəwayay ti təgur zawal do. Ay nawayay ti tənjəhadə te-te. ¹³ Adaba Melefit əgraya enjia ti Adam, day kwa ti əgraya Ev a. ¹⁴ *Seteni əgosay ti Adam do, əgosay ti wal ni. Ga wal ya əgray nahkay ni ti əgəskabu ma ge Melefit ndo. ¹⁵ Ku tamal nahkay nəŋgu ni wal ti Melefit amahəŋgay naŋ azuhva gayan ya ewi bəza ni. Ay ti ahər ədəm wəl dek təmbrəŋ məfəki ahər ke Melefit ba, təwayay mis, təgray ere ye ti Melefit awayay ndam gayan *njəlatani təgray ni, tənjəhad əna sulumani kwa.

3

Ndam məbi slimi ana ndam ga Yezu

¹ Ma goro ya nara nədəm ni ti ma ge jiri : tamal maslaŋa awayay migi bay *məbi slimi ana ndam ga Yezu ti adəkiba təwi sulumana dal-dal. ² Ahər ədəm bay məbi slimi ana ndam ga Yezu ti məla maslaŋa ya təŋgəfəŋa zlam magudarana do ni, wal gayan bəlaŋ, əgray zlam kwaŋa kwaŋa do, məbi slimi ana ahər gayan, məjalay ahər sulumani, məgəskabu mirkwi, mīsliki macahi zlam ana mis, ³ əvi vu gayan ana zum ba, əgray terəŋiz ba ; məla kudufa, tələgavu akaba mis ba, adəbay elimeni ba daya. ⁴ Ahər ədəm məsər məgəs huđ ahay gayan lala, məcahi zlam ana bəza gayan ti təgəsiki ma, təhəŋgrioru ahər ana hađ. ⁵ Nədəm nahəma, tamal mis əsliki məbi slimi ana huđ ahay gayan koksah ti esliki məbi slimi

ana ndam ge Melefit ni tata waw ?
 6 Tamal kəfumiyyu bay məbi slimi ana ndam ge Melefit ti ahàr àdəm kəzum maslaŋa ya ti àpəskia ka məfəki ahàr ka Yezu a ni. Adaba tamal kəzuma maslaŋa ya ti àpəski ndo na ti emiji zlabay mək Melefit aməgəs naŋ àna seriya akada ya àgəs *Seteni ni. 7 Maslaŋa ya ti awayay məbi slimi ana ndam ge Melefit ni ti ahàr àdəm manjəhad gayanə mālā sulumani, ti ku ndam ya təfəki ahàr ka Yezu ndo ni day tədəm naŋ mis sulumani ; do ni ti etindivi naŋ, amədiviyu ana Seteni a ahar vu.

Ndam ya təjənaki ndam ga Yezu ni

8 Ndam ya *təjənaki ndam ge Yezu ni day manjəhad gatay mālā sulumani : tagosay mis ba, təvi vu gatay ana zum ba, tādəbay elimeni àna magray zlam magədavani ba. 9 Təmbərəŋ məfəki ahàr ka Yezu ba, təjalay ahàr sulumani, kəlavad təgəskabu ma ge jiri ya Melefit àdəfiaba ana leli a ni àna məbərūv bəlaŋ. 10 Nahkay ka ya ti kədumiyu ndam ya təjənaki ndam ge Yezu ni ti ahàr àdəm kəsərūm manjəhad gatay. Tamal manjəhad gatay sulumani, mis tənğətfəŋa zlam magudarani kà tay ga macalki tay a di do ni ti, dumiyu tay e təwi gani vu. 11 Wāl ya təjənaki ndam ge Yezu ni day ahàr àdəm manjəhad gatay mālā sulumani, tədəmki ma magədavani ke mis ba, təvi vu gatay ana zum ba, təgray təwi gatay àna jiri kəlavad. 12 Bay məjənaki ndam ge Yezu ti ahàr àdəm wal gayanə bəlaŋ, məcəhi zlam ana bəza gayanə akaba məsər məgəs huđ ahay gayanə lala. 13 Adaba ndam ya təjənaki ndam ge Yezu ni tamal tagray təwi gatay lala ti mis dek tazləbay tay. Nahkay nday gani aŋgwaz aməwər tay do simiteni, adaba təbu təfəki ahàr ka Yezu *Krist, təsəra naŋ a lala.

Zlam manğahani ya Melefit àdəfiaba ana leli a ni

14 Nəbukkiuru wakita hini, ay nawayay nakoru nəmənjiyu kur wudak. 15 Ay tamal nənjiyu weceweci ndo nahəma, àna ma goro ya nəbukki ni ti akəsər ahəmamam ahàr àdəm tənğəhad a huđ ahay ge Melefit bu ni. Bay ga sifa ti Melefit ciliŋ ; huđ ahay gayanə ni ti ndam gayanə ya *təcakalavu ni. Melefit àdəkiba tay ga mədəm ma ge jiri a ; mis təsər jiri ge Melefit ti azuhva tay. Nahkay jiri ge Melefit ti akada ahay ; ndam ge Melefit ti ni akada medikedik ya akay ahay ni. 16 Ma manğahani ya Melefit àdəfiaba ana leli a àki ka məfəki ahàr geli ka Yezu ni ti, məsəra ma gani nani ti ma ge jiri, àbəlay dal-dal eđeđiŋ. Ma gani nani ti nihi :

Bay geli ègi mis hihirikeni,
 *Məsuf Njəlatani àdəm naŋ jireni,
 *məslər ge Melefit tìpia naŋ a,
 mis təhia ma gana ana nday ya ti nday ndam *Zude do na,
 mis ku eley eley do ka duniya təfəkia ahàr a,
 Melefit àzay naŋ, àfəkad naŋ ka mələŋ masladani gayanə.

4

Ndam masəkad malfada

1 *Məsuf ge Melefit àdəm vayvay, àdəm ka ya ti duniya ara andav nahəma, mis ndahanə atəmbərəŋ məfəki ahàr ka Yezu *Krist, atəgəskabu macəhay zlam ge *Seteni ya adəfiki ana mis ni, atəgəsiki ma ana *məsuf magədavani, ay məsuf nday nani ti tagosay tay. 2 Ndam masəkadi malfada ana mis ni atagosay tay daya. Majalay ahàr ga ndam masəkad malfada gani nani ti dek magədavani, mimili àki ka tay bi simiteni. 3 Nday gani təcəhi zlam ana mis, tədəm mis təday wal ba, wal day ōru ka zal ba. Tədəm keti, mis təmbərəŋ məzum zlam

ndahaŋ, ay Melefit àgraya zlam nday nana ti, ti ndam ya táfəki ahàr ka Yezu, təsəra jiri a ni tázum. Ay wudaka tázum ti ahàr àdəm tǎgri səsı ana Melefit day. ⁴ Adaba zlam ya ti Melefit àgraya ni dek ti àbəlay. Tamal məgri səsı ana Melefit azuhva zlam ya ti Melefit avi ana leli ni ti məgəsumkabu, məmbrəŋ zlam ndahaŋ ba. ⁵ Nahkay zlam ni dek tigia njəlatana kə eri ge Melefit a azuhva ma gayan ya àdəmki ni, akaba geli ya məgriki səsı ni.

Mis sulumani ya agri tawi ana Yezu ni

⁶ Ahàr àdəm cahi zlam nday nani ana bəza ga mən geli. Tamal kagraj nahkay ti ekigi mis sulumani ya agri tawi ana Yezu *Krist ni. Akəŋgət njədə e divi ge Melefit bu àna pakama ge Melefit ya məbu məgəskabu ni akaba àna zlam sulumani ya təcəhuk, kəbu kagraj ni. ⁷ Pakama ge mis ya tədəm ma masakani akada ga məhasl ga wál medewel ya taŋgəhad ni ti kəbi slimi ba. Ma gatay ni ti àbəlafəŋ kə Melefit do. Ahàr àdəm kagraj ere ye ti Melefit awayay ni kəlavad, ti kəŋgatkivu njədə. ⁸ Ge mis ya ti tisirvu kəlavad ga məngetkivu njədə ni ti àbəlay, avi njədə ana tay ga magray zlam bal, ay magray ere ye ti Melefit awayay ni kəlavad ti àbəlay dal-dal, avi njədə ana mis ga magray zlam dek. Tamal magray nahkay nahəma Melefit avi sifa ana leli nihi, amələbu àna naŋ ga kaŋgay-kaŋgayani. ⁹ Ma hini ya nəhuk ni ti ma ge jiri, ahàr àdəm ku way way do məgəskabá àna məbərur bəlaŋ, àjalaki ahàr cə cə ba. ¹⁰ Leli magray tawi, məbu makadvu àna naŋ ti adaba məsəra Melefit ti naŋ Bay ga sifa, nahkay məfəkia ahàr a. Naŋ ti ahəŋgay mis dek, ahəŋgay ahar gədəkani ti ndam ya táfəki ahàr ke Krist ni. ¹¹ Zlam hini ya nəhukki ma ni ti cahi ana mis, hi ana tay tǎgray.

¹² Nak wur mba, ay ti maslaŋa àfəkuk aksəŋgu adaba nak wur ba. Ahàr àdəm kədəfiki zlam ana ndam məfəki ahàr ka Yezu ni, ti tǎgray akada gayak ni. Ahàr àdəm kədəm ma sulumani, kənjəhad lala, kəwayay mis, kəfəki ahàr ke Melefit lala akaba kənjəhad njələta ; tamal kagraj nahkay ti nday day atagraj akada gayak ya kəgray ni. ¹³ Jenji Wakita ge Melefit ana tay kəlavad, vi njədə ana tay kəlavad, cahi zlam ana tay kəlavad duk abivoru ana moru goru. ¹⁴ Njədə ya ti *Masuf Njələtani àvuk ga magray tawi ni ti kəmənjaləŋ akada zlam masakani ba. Kəsəra, njədə gani nani ti ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit tədəmki ma, mək gədəkani ga ndam məfəki ahàr ke Melefit təkəkuk ahar ga məvuk njədə gani. ¹⁵ Gəskabá zlam gana lala, gray tawi ni àna məbərur bəlaŋ. Tamal kagraj nahkay ti mis dek atəsər nak kəbu kəkoru kama kama e divi ge Melefit vu. ¹⁶ Bi slimi ana ahàr gayak, bi slimi ana zlam ya ti kacahi ana mis ni daya, kəmbərəŋ ba. Tamal kagraj nahkay ti akahəŋgay ahàr gayak gayakani, akahəŋgay nday ya ti təbi slimi ana ma gayak ni daya.

5

Manjəhad ga ndam məfəki ahàr ka Yezu

¹ Kəvalahaki ka zal medewel ba, hi ma àna hənkalı akada ya ti kəhi ma ana buk ni. Bəza dagwa day hi ma ana tay akada ya ti kəhi ma ana bəza ga muk ni. ² Hi ma ana wál medewel akada ya ti kəhi ma ana muk ni, bəza wal day hi ma ana tay akada ya ti kəhi ma ana bəza ga muk ni. Bay slimi ti ma gayak ya kəhi ana tay ni dek məbəlafəŋ kə Melefit.

³ Fi ahàr ana wál madakway ya ti ndam gatay təbi ededīŋ ededīŋeni ni, kəzumi bərur ana tay ba. ⁴ Ay tamal wal madakway naŋ àbu àna

bəza gayan ahkay do ni àna bəza huđ gayan nahəma, ahàr àdəm tâcahay mənəngrioru ahàr a had ana ndam ga huđ ahay gatay day. Ahàr àdəm tafi ahàr ana mənəng gatay ahkay do ni ana dedi gatay, adaba bəza dek ti tafi ahàr ana ata bənəng gatay bilegeni kwa. Zlam nday hini ti sulumani dal-dal, tãbəlafən kè Melefit. ⁵ Wal madakway ya ti maslanə gayan əbi, maslanə ya ti əfi ahàr ni day əbi efeediŋ efeediŋeni ni ti ajalaki ahàr ke Melefit, ahəngalay nənə mələfat akaba mələvad gani do dek, awayay ti Melefit mənəng nənə. ⁶ Ay wal madakway ya ti agray zlam ya ti ahàr gayan awayay ni ti ku nənə àna sifa nənəni ni kala nənə məmətani. ⁷ Hi ma gani nani ana tay lala, ti maslanə əngətfənə zlam magudarani kà tay a ba simiteni. ⁸ Tamal mis əfi ahàr ana ndam gayan do ni ti àmbrənə Melefit a, ŋgulum maslanə ya ti əfəki ahàr ke Melefit do ni. Nədəmki ma hini ti ahar gəđakani ka ndam ya tafi ahàr ana ndam ga huđ ahay gatay gatayani do ni.

⁹ Tamal kəbəkli slimi ga wal madakway ka wakita ti tənəng nənə ti, ahàr àdəm əbi əbi ti vi gayan mālā kru kru muku, àday zal bəlan ciliŋ. ¹⁰ Tamal kawayay məbəkli slimi ga wal madakway ti ahàr àdəm əgra tawi sulumana, mis tãzləbaki nənə : ahàr àdəm əfia ahàr ana bəza gayan a lala, əgəskabá mis afa gayan a, əbaria asak ana ndam ge Melefit a, əjənəkia ndam ya ti təcakay daliya na, zlam gayan ya əgray ni dek sulumani day kwa ti təbəkli slimi gayan.

¹¹ Wál madakway ya ti nday bəza mba ni ti kəbəkli slimi gatay ka wakita ya təbəkli slimi ga wál madakway ni ba. Adaba tamal zawal tigia eri ana tay a ti tijikia ke divi ge *Krist a, takoru ka zawal.

¹² Nahkay ti Melefit aməgəs tay àna seriya adaba ka ya ti taday zawal ni ti təmbrənə ma gatay ya ti tədəm atagri tawi ana ndam ge Melefit na. ¹³ Nahanə ni ti, tamal təbəkli slimi gatay a ti təgray tawi do, tənəng ka masawadani ka mahay ka mahay. Nday ndam masəfa ciliŋ do ; tagray mbada-mbada, tədəgiyu a ma ge mis vu, tədəm ere ye ti əgəski mədəmani do ni daya. ¹⁴ Nahkay zla nahəma, nawayay ti bəza wál ya ti zawal gatay təmətə ni ti tōru ka zawal, tawi bəza, təbi slimi ana ndam ga huđ ahay gatay. Tamal tagray nahkay ti ndam ezir geli etisliki mədəmki ma magədavani ke leli koksah. ¹⁵ Nədəm nahkay ti adaba bəza wál ndahanə e kiđiŋ gatay bu tijikia ke divi a əndava, təbu tadəbay divi ge *Seteni. ¹⁶ Nahkay tamal wal ya afəki ahàr ka Yezu ni wál madakway təbu afa gayan nahəma, ahàr àdəm mafi ahàr ana tay, ti ndam ga Yezu ya *təcakalavu a kəsa gani bu ni tafi ahàr ana tay ba. Nahkay ndam ge Melefit ni tislili mafi ahàr ana wál madakway ya ti ndam gatay təbi ni ciliŋ.

¹⁷ Nihi ti nədəmki ma ka gəđakani ga ndam ge Melefit. Nday ya ti tagray tawi lala ni ti ahàr àdəm tãzləbay tay mātəm ge mis ndahanə ni, ahar gəđakani tãzləbay nday ya ti tazay njədə gatay ga məhi ma ge Melefit ana mis akaba ga macahi zlam ana mis ni. ¹⁸ Adaba əbu məbəkliani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : « Ka ya ti kəzləbum hay àna sla nahəma, kəwəlumikabu pakama ga macafənə nənə kà məzum zlam a ba. » Əbu məbəkliani nahkay hi keti : « Bay magray tawi ti ahàr àdəm təvi endif gayan kwa.* » ¹⁹ Tamal mis bəlan adəmki ma magədavani ka gəđakani ga ndam ge Melefit ti kəgəskabu ba ; kəgəskabu ti si tamal mis cu

* 5:18 Mənəng Mimbiki 25.4 akaba 1 Koren 9:9 ; Meciyə 10.10 ; Lək 10.7. Ka sarta gani nani ti tabəhad hay, slasla təcalki, hay ni azləvu. Melefit àdəm təcəfənə slasla na ga məzum hay na ba.

mahkær tagray sedi gani tata kwa. ²⁰ Nday ya ti tàgudara zlam a ni ti, hiki ma ana tay kè meleher ge mis dek. Tamal kagray nahkay ti nday ndahan ni atagray anḡwaz, atagudar zlam do.

²¹ Ma ya nàhuk nihi ni ti nàhuk kè meleher ge Melefit, kè meleher ga Yezu Krist, akaba kè meleher ga *màslàr ge Melefit ya Melefit àdaba tay a ni : nàhuk nahàma, gray zlam ya ti nàhuk ni, gri zlam ana mis dek kala-kala, kicirkaba mis a ba. ²² Tamal kawayay màfiyu mis ga magray tàwi e kidin ga ndam ge Melefit bu ni ti, kàgray weceweci ba. Sàra manjàhad gayan a day ; tamal sulumani ti kàbàki *ahar gayak ka ahàr gayan ga màvi njàda ge Melefit. Tamal mis ndahan tãbu tagudar zlam ti kàhurkiviyu ka tay ba. Bi slimi ana ahàr gayak, ti kànjàhad njàlata.

²³ Kisi yam yam cilin va ba ; cakay zum gùzit azuhva armàwàr ga huð gayak ni, adaba kàlavad kèbesey do.

²⁴ Magudar zlam ge mis ndahan ti mis dek tipi ; ku tamal tàgrafan̄a seriya kà tay a fan̄ ndo nàngu ni mis dek tàsàra. Ay ge mis ndahan ni ti ni tipivu do, si kàlàn̄ ga magrafan̄a seriya kà tay a day kwa ti mis atàsàr. ²⁵ Nahkay day, zlam sulumani ge mis ya tagray ni ti mis dek tipi ; ku tamal mis tagray zlam sulumani ya mis ndahan̄ tipi do nàngu ni mis etipi, adaba zlam sulumani ti anḡahvu koksah.

6

¹ Nday ya ti nday evidi ni dek ti ahàr àdàm tawayay màhàn̄grioru ahàr a had ana ndam ya tàgur tay ni. Tamal tagray nahkay ti mis etindivi Melefit azuhva tay do, atàdàm ma ge Melefit ya macahi ana mis ni zlam masakani do daya. ² Tamal ndam ya tàgur tay ni nday day tàfàki ahàr ka Yezu ti, ahàr àdàm evidi ni tàgri tàwi sulumani

ana tay àtam ya ti akal tàgri ana ndam ya tàgur tay, tàfàki ahàr ka Yezu do ni. Ahàr àdàm tàgri tàwi sulumani ana tay nahkay ti adaba tawayay tay azuhva màfàki ahàr gatay ni. Nḡay ndam ya ti tàgur tay ni bəza ga màn̄ gatay, nahkay tislìki magudari tàwi ana tay ti tàhi ana ahàr ba.

Mis ya tàcahi zlam magàdavani ana mis ni

Zlam nday nani ti ahàr àdàm kàcahi ana mis, kàhi ana tay ti tàgray. ³ Pakama ga Bay geli Yezu *Krist ti pakama ge jiri ; mis ya tàfàki ahàr ni dek tàcahi divi gani ana mis akada ga pakama gayan ya àdàm ni. Ay tamal maslan̄a nahan̄ acahi zlam ndahan̄ gərgəri akaba pakama gani nani ana mis, àgəskabu pakama ge Melefit jireni ni do nahàma, ⁴ maslan̄a gani nani akada èpi divi lala do. Azay ahàr gayan akada mis gəðakani, àsàr zlam do simiteni, tamal àgray gejewi akaba mis do ni ti èbesey koksah ; taləgavu akaba mis àki ka pakama masakani. Tamal agray nahkay ti mis tagray solu, taləgavu, tindivi Melefit, tahənday ma ge mis, ⁵ tàmbren̄ ləgayvu gani day-day do. Ndam ya ti tagray nahkay ni ti majalay ahàr gatay magàdavani, tàsàr divi ge jiri va do. Tàhi ana ahàr màfàki ahàr ka Yezu ti divi ga mànḡət elimeni.

⁶ Tamal mis adàm zlam ya ti nan̄ àbu àna nan̄ ni èslia gayan̄ a, amərvu àna nan̄ nahàma, màfàki ahàr ka Yezu ni avi zlam sulumani dal-dal ededin̄. ⁷ Adaba tiweya leli a duniya va ti leli màbi àna zlam bi ; ka ya ti aməmət, amaslàka a duniya ba ni day aməhəl zlam koksah. ⁸ Ègia nahkay ti tamal leli màbu àna zlam màzumani akaba zlam màbakabani nahàma, ahàr àdàm màdàm zlam nday nani èslia geli a, màmərvu àna nan̄. ⁹ Ay nday ya ti tawayay mànḡət elimeni nahàma, *Seteni esipet tay, aki kəmbazl ana

tay ga mægəs tay, agray ti tâwayay zlam àsabay, ay zlam ya ti tawayay ni ti zlam masakani, àjənaki mis do : agudar mis, ejiŋ naŋ simiteni sawaŋ. ¹⁰ Mawayay siŋgu ti dægus ga zlam magədavani a duniya bu dek. Mis ndahaŋ tadəbay àsabay ; nday gani tijikia ke divi ga məfəki ahàr ka Yezu a, təgri daliya dal-dal ana ahàr gatay, ègia akada tatəhad vu gatay àna miŋgic.

Sawari gərgərani ka mandav ga pakama

¹¹ Ay nak ti nak mis ge Melefit. Cuhwafəŋa kà zlam nday nana. Ere ye ti ahàr àdəm kadəbay ni ti nihi : jiri, məhəŋgrioru ahàr a had ana Melefit, məfəki ahàr ka Yezu lala, mawayavani, mebeseni, manjəhadani kuđufa. ¹² Zay njədə gayak, kadvu àna məfəki ahàr gayak ka Yezu, adaba kadvu gani nani ti àbəlay dal-dal. Melefit àzalay kur ga məvuk *sifa ya àndav day-day do ni ; nahkay ti bi slimi ana sifa gani lala. Kàgra sedi gana kè meleher ge mis a kay, kədəm nak mis ga Yezu ; gayak ya ti kàgray nahkay ni ti àbəlay dal-dal. ¹³ Nəhuk ma hini ti kè meleher ge Melefit, naŋ ti avi sifa ana zlam dek. Nəhuk ti kè meleher ga Yezu *Krist daya, naŋ ti àgra sedi a kè meleher ga Pons Pilet a ; gayaŋ ya àgray nahkay ni ti àbəlay dal-dal. Nəhuk nahəma, ¹⁴ zlam ya ti Melefit àhuk gray ni ti gəskabá lala, ku zlam gəziteni gani day kàgudar ba, gray ti mis təŋgətfuka zlam magudarana ba simiteni, duk anivoru ana vad ga Bay geli Yezu Krist ya amara ni. ¹⁵ Vad gani nani ti Melefit àfəkad, amədəfiki ana leli ka sarta ya awayay ni. Melefit ti naŋ bəlaŋ, agur zlam dek ti naŋ ciliŋ, avi məmərani ana mis ti naŋ ; naŋ Bay agur bəbay ndahaŋ ni dek, naŋ gədəkani agur gədəkani ndahaŋ ni dek ; ¹⁶ anjəhad ga kaŋgay-kaŋgayani

ti naŋ ciliŋ ; anjəhad a masladani bu, mis təhədakfəŋiyu koksah ; maslaŋa ya ti èpia naŋ a ni ti àbi, maslaŋa ya ti esliki mipi naŋ ni day àbi. Mis dek təzləbay naŋ, naŋ àbu àna njədə ga kaŋgay-kaŋgayani. Aya nahkay !

¹⁷ Nday ya ti təbu àna elimeni a duniya bu ni ti, hi ana tay tiji zlabay ba, təfəki ahàr ke elimeni gatay ni ba, adaba elimeni ti amandav. Təfəki ahàr ti ke Melefit, adaba Melefit ti avi zlam sulumani ana leli dal-dal, zlam sulumani ya àvi ana leli do ni ti àbi ; awayay ti məmərvu àna naŋ. ¹⁸ Hi ana tay təgri zlam sulumani ana mis, zlam sulumani ya təgray ni ti mīgi elimeni gatay. Təvay zlam àna məbərur bəlaŋ, təhi ana ahàr zlam gatay ni gatay gatayani ciliŋ ba. ¹⁹ Tamal tagray nahkay ti taŋgah zlam sulumani ya àndav day-day do ni, kama kama ti atəmərnu àna naŋ. Zlam sulumani ya atəmərnu àna naŋ ni ti sifa ya àndav day-day do ni. Sifa gani nani ti sifa ededifŋ ededifŋeni.

²⁰ Timote wur goro ni, zlam ya ti Melefit àfukvù a ahar vu ni ti bi slimi lala. Tamal mis taləgavu àki ka pakama masakani, tijikia ke divi ge Melefit àna naŋ a ti kàgray akada gatay ni ba. Tamal mis tədəm ma magədavani, təhi ana ahàr təsəra zlam a, ay təsər zlam ededifŋ ededifŋeni do ni ti kàgray akada gatay ni ba daya. ²¹ Mis ndahaŋ tədəm təsəra zlam a ; gatay ya tədəm nahkay ni ti tijikia ke divi ga məfəki ahàr ka Yezu a àndava.

Melefit mǎgri sulum gayaŋ ana kuli ti.

**Wakita ga Pol ya
àbikioru ana Timote
ye cɔ ni
Ere ye ti mɔdɔmki ka
wakita ga Pol ya
àbikioru ana Timote
ye cɔ ni**

Maslaɗa ya ti àbɛki wakita hini ni ti àdafa slimi gayan a : nani Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1). Ka sarta ya ti Pol àbɛki wakita hini ni ti tàfiya nan a danɗay va keti (2.9) ; ku ndam gayan nɔngu ni tàdɛba nan a dal-dal day kwa ti tàdi ahàr (1.16-17). Pol àsɛra, sarta gayan ɛnjia wudak, ɛndeveriɗaba tàwi gayan a (4.6-7).

Pol àbikioru wakita hini ana Timote ti ga mɔvi njɛda, ga mɔhiani àmbrɛɗ tɔwi ya àvi ni ba, ku tamal mis ndahan tɛgri daliya nɔngu ni àmbrɛɗ ba (2.1-13 ; 3.10-17 ; 4.1-5). Akada ga pakama gayan ya àdɔm a wakita ya àbikioru ana Timote enjenjeni ni bu ni ti àdɔm si Timote àhurkiviyu ka nday ya ti tagray gejewi, tɛcahi zlam magɛdavani ana mis kwa ni ba (2.14-26). Àdɔm ka sarta ya ti duniya ara andav wudak ni ti mis atagudarkivu zlam dal-dal, ay Timote àhurkiviyu ka tay ba (3.1-9). Awayay ti Timote acahi ma ge Melefit ana mis, àmbrɛɗ ba (1.14 ; 3.14 ; 4.2).

Pol àdɔm mis ndahan tàmbrɛɗa nan a (1.15 ; 4.10, 14, 16). Àdɔm sak cɔ awayay ti Timote màra afa gayan a (4.9, 21), adaba Timote ti ɛgia akada wur ga huɗ gayan a (1.2 ; Filip 2.22).

Ay ku tamal Pol àsɛra sarta gayan ɛnjia wudak, ku tamal mis ndahan tàmbrɛɗa nan a, ku tamal nan àbu acakay daliya nɔngu ni, àmbrɛɗ mɔfɛki ahàr gayan ka Yezu ndo ; àsɛra, Yezu amahɛɗgay nan ti màhuriyu a Mɛgur gayan vu a huɗ

melefit bu (4.18). Azlɛbay Yezu, àmbrɛɗ do.

Sa ga Pol

¹ Abɛki wakita hini ti nu Pol, nu zal asak ga Yezu *Krist. Nigi zal asak ti ka mawayay ge Melefit, ti nàhi pakama gayan ana mis. Pakama gayan ni ti nihi : Tamal tigia akada mis bɛlan akaba Yezu Krist a ti amɔvi sifa ana tay.

² Nɛbukki ti ana nak Timote. Nak ti kigia wur goro a, nawayay kur dal-dal. Bɛɗ geli Melefit nday ata Bay geli Yezu Krist tɛgruk sulum gatay, tɔjɛnaki kur, tɔgray ti kànjɛhadumkabu akaba mis àna sulumani ti.

Pol aɗri sɔsi ana Melefit, avi njɛda ana Timote daya

³ Nɛgri sɔsi ana Melefit. Melefit ti nɛgri tɔwi àna huɗ bɛlan, akada ga ata baba ya tàgray ni. Nahɛɗgalay nan kɛlavad, mɛlavad akaba mɛlafat gani do dek ; kɛla ya ti nahɛɗgalay nan nahɛma nahɛɗgaluk nan daya. ⁴ Ka ya ti mɛdevu ni ti kitawa, kawayay ti mɛdevu do ; nahkay ti ka ya ti nahɛɗgalay Melefit ni ti nɔjalakuk ahàr, nawayay mipi kur. Tamal nɔpia kur a ti anɛmɛrvu dal-dal.

⁵ Nɛgri sɔsi ana Melefit adaba nɛsɛrkia ahɛmamam kɛfɛki ahàr ka Yezu àna huɗ bɛlan ni. Dedi gayak Lɛwis akaba muk Ewnis tɛfɛkia ahàr enji gayak a ; nɛsɛra, nak day kɛbu kɛfɛki ahàr akada gatay ni.

⁶ Nahkay zla nahɛma, nɛhuk kadvu ga magray tɔwi àna njɛda ge Melefit ya àvuk ni. Kàsɛra àvuk njɛda gani nani ti ka ya ti nɛbɛkuk ahar ni. ⁷ Kàgray aɗgwaz ba, adaba Melefit àvia Mɛsuf gayan ana leli a ; Mɛsuf gani nani agray ti màgray aɗgwaz ba. Mɛsuf gani nani ti avi njɛda ana leli dal-dal sawan. Avi njɛda ana leli ti màwayavu, màbi slimi ana ahàr geli lala daya.

⁸ Ègia nahkay ti kàgray mimili ba, hi ma ga Bay geli ana mis àna njəda gayak dek. Goro ya təfiyu nu a danğay vu azuhva Yezu ni ti kàgray mimili àna nanj ba daya. Tamal mis təgruk daliya azuhva *Ma Məweni Sulumani ga Yezu ni akada goro ya təgru ni ti gəskabu, adaba Melefit avi njəda ana leli ge mebeseni. ⁹ Melefit ti àhəŋga leli a, àzala leli a ge miği ndam gayan njəlatana. Àgray nahkay ti azuhva təwi geli ya mǎgri ni do ; àgray ti ka mawayay gayan, àgri sulum gayan ana leli azuhva təwi ga Yezu *Krist ya àgri ana leli ni. Kwa ka sarta ya Melefit àgraya məlan a fan ndo ni Melefit àdəm aməgri ana leli nahkay. ¹⁰ Ere ye ti Melefit àdəmbiyu ahaslani amagray ni ti, nihi ti àgra. Àgray ti àna məslərbiyu Yezu Krist Bay mahəŋgay leli ni. Krist ti àgray ti kisim mǎgi zlam masakani, àhi Ma Məweni Sulumani ana leli ti mǎŋgət sifa àna nanj, məmət day-day ba.

¹¹ Ma Məweni Sulumani gani nani ti Melefit àzalay nu ti nəhiuru ana mis ; niğia zal asak gayan a ga macahi ma gani ana mis a. ¹² Təgru daliya hini ti adaba nàgra təwi gana lala, ay nàgray mimili àna nanj do, adaba nəfəkia ahàr ka Yezu a, nəsəra nanj a lala. Nəsəra esliki majəgay ere ye ti àfuvu a ahar vu ni duk abivoru ana vad ga manja gayan a. *

¹³ Kəsəra pakama ge jiri goro ya nəhuk na. Gray ere ye ti nəhuk ni : fəki ahàr ka Yezu Krist lala, wayay ndam ge Krist lala daya, adaba nak kəbu akaba nanj akada mis bəlan. ¹⁴ Melefit àvuka zlam sulumana ; bi slimi lala. *Məsuf Njəlatani àniviyu ana leli a məbərur bu ; aməvuk njəda gani.

¹⁵ Kəsəra, ndam geli ya nday ga

had Azi ni dek təmbrəŋa nu a. Fizel nday ata Hermozen day təmbəŋa nu a akaba nday ndahan na. ¹⁶ Ay Onesifor àvua njəda sak kay, goro ya təfiyu nu a danğay vu ni ti àsi mimili ndo. Nahkay nawayay ti Bay geli mǎgri sulum gayan daldal ; nawayay ti mǎgri ana ndam ga huđ ahay gayan daya. ¹⁷ Ka ya ti Onesifor àra a Rom a nahəma, àzay njəda gayan dek ga madəbay nu, mək àdua ahàr a. ¹⁸ Nawayay ti Bay geli mǎgray ti Melefit mǎgri sulum gayan a vad ya ti Yezu amara ni. Təwi ga Onesifor ya àgri ana leli e Efez ni dek ti kəsəra lala.

2

Za njəda gayak dek ga madəbay Yezu

¹ Wur goro ni, nak ti zay njəda gayak dek ga madəbay Yezu *Krist ; agruk sulum gayan ga məjənaki kur ti Yezu Krist gani. ² A haslani ti kicia ma goro ya nəhuk na ; ma gani nani ti mis kay ticia, tagray sedi gani tata. Nahkay ti daba ndam jireni ndahan a, cahi zlam gani ana tay ti nday day tisliki macahiani ana mis ndahan bilegeni.

³ Tamal mis ndahan təgruk daliya ti gəskabá akada geli na. Gri təwi ana Yezu Krist lala, gray təwi akada ga zal slewja sulumani ya ebesey daliya ni. ⁴ Maslanja ya ti awayay magray təwi ga slewja ni ti awayay magray ere ye ti àbəlafəŋ kà gədəkani gayan ni. Zal slewja àhurkiviyu ke təwi ga nday ya ti nday ndam slewja do ni koksah. ⁵ Məsəra, tamal maslanja awayay macuhwakabani akaba mis ndahan ti ahàr àdəm məcuhway àna divi gani. Do ni ti ku tamal ənja enji a nəŋgu ni atəvi zlam ka duwa gani do. ⁶ Məsəra daya, ka ya ti bay ga vədanj edi zlam ana ndam

* **1:12** Ere ye ti àfuvu a ahar vu ni : mis ndahan tədəm Pol awayay adəm Ma Məweni Sulumani. Mis ndahan tədəm Pol àdəm ere ye ti àfuvu a ahar vu ana Yezu ni : tamal nahkay ti Pol awayay adəm sifa gayan ahkay do ni təwi gayan ya agri ana Melefit ni.

məwəsi vədan nahəma, maslaŋa ya ti təvi zlam enji ni ti naŋ ya ti əza njadə gayan a dek, əwəsa vədan a lala ni. ⁷ Ere ye ti nəhuk nihi ni ti ahər ədəm kici lala. Bay geli aməvuk njədə gayan ti kəsər ma gani dek.

⁸ Sərki ka Yezu Krist. Naŋ ti wur huđ ge Devit ; əməta, mək əngaba e kisim ba. *Ma Məweni Sulumani ya nəhioru ana mis ni ti nahkay. ⁹ Təgru daliya ti azuhva Ma Məweni Sulumani gani nani ; ku məfiyu nu a danğay vu day təfiya nu a akada nəgudara zlam a. Ay pakama ge Melefit ti təfiyu a danğay vu ndo. ¹⁰ Əgia nahkay ti nəbesey daliya ya təgru ni dek azuhva ndam ge Melefit ya ədaba tay a ni. Nawayay ti nday day Melefit məhəngay tay əna təwi ga Yezu Krist, nawayay ti təhuriyu a məlan masladani ge Melefit vu, tənjuhəd ga kanğay-kanğayani eslini. ¹¹ Ma ge jiri, ahər ədəm mis təgəskabu ni ti nihi :

Tamal məmət ka ahar bəlan akaba Yezu ti amələbu əna *sifa ya əndav day-day do ni ka ahar bəlan akaba naŋ daya* ;

¹² tamal məbesey daliya ka ahar bəlan akaba naŋ ti aməhuriyu akaba naŋ a bay gayan vu daya ;

tamal mədəm məsər naŋ do ni ti naŋ day amədəm əsər leli do ;

¹³ ay ku tamal mağray ere ye ti məhibiyu amagray ni va do nəngü ni,

naŋ ti amagray ere ye ti ədəmbiyu amagray ni, əmbrəŋ magrani do,

adaba ere ye ti ədəmbiya amagray ni ti si agray kwa ;

divi gayan nahan əbi simiteni.

Bay slimi ti təwi gayak ya kəgri ana Yezu ni ti məla təwi ge jiri

¹⁴ Ma goro hini ya nədəm ni dek ti həngri ana mis lala. Hi ana tay tələgavakivu ka pakama gərgərani ba ; hi ma hini ana tay əna slimi ge Melefit. Maləgavani əkivu ka pakama gərgərani ti zlam masakani əbəlay do simiteni, ejin ndam ya təbi slimi ni. ¹⁵ Zay njədə gayak dek ti zlam ya kəgray ni dek məbələfəŋ kə Melefit. Ahər ədəm təwi gayak ya kəgray ni əsuk mimili ba ; hi ma ge jiri ge Melefit ana mis əna divi gani. ¹⁶ Tamal ndam ya təsər Melefit do ni tagray gejewi ti kəhurkiviyu ba. Gatay ya tagray nahkay ni ti kələvad tagudarkivu zlam əkivu ; ¹⁷ pakama gatay ya tədəm ni ti ejin mis, egi akada ambələk ya ezi, asagakivu ni. Ata Himeni nday ata Filet day təkibu ka tay : ¹⁸ nday ti tədəm mis təngaba e kisim ba əndava ; gatay ya tədəm nahkay ni ti tijkia ke divi ge jiri a, tagray ti mis ndahan təmbrəŋ məfəki ahər gatay ka Yezu. ¹⁹ Ay jiri ge Melefit ti anjuhəd kanğay-kanğay ; naŋ akada asak ga ahay ya təfəkada lala, ədaday do ni. Zlam əbu məbəkiani ka asak ga ahay gani nani nahkay hi : « Bay Melefit əsəra ndam gayan a.† » Əbu məbəkiani keti : « Maslaŋa ya ti ədəm naŋ mis ga Bay Melefit lu nahəma, məmbrəŋ magudar zlam simiteni. »

²⁰ A ahay ge mis gədəkani bu ni ti zlam təbu kay ga məbəviyu zlam. Nday dek ti ga gru ahkay do ni ga evirzegena ciliŋ do ; ndahan ge biyem ahkay do ni ge eliđisl. Nday ya ti sulumani ni ti tagray təwi əna tay ga vad ga wuməri ; nday ndahan ni ti ni tagray təwi əna tay kələvad. ²¹ Nahkay tamal maslaŋa əmbrəŋa zlam magədavani ya nədəmki ma na dek ti əgia akada zlam məbəviyu zlam sulumani. Bay ahay ni azay, abarafəŋa ti

* 2:11 Məmətani akaba Yezu ti awayay adəmvaba məmbrəŋ manjuhəd geli magədavani ya ahaslani ni dek. † 2:19 Mənjay Macalani 16.5.

mîgi *njêlatani, agray tawi àna nan tata. Aslamalay lala ga magray tawi àna nan, awayay magray tawi sulumani àna nan dek.

²² Zlam magêdavani ya bəza dagwa tawayay magrani dal-dal ni ti kəhurkiviyu ba. Zlam ya ti ahàr àdəm kadəbay ni ti nday hi : jiri, məfəki ahàr ka Yezu lala, mawayavani, manjəhad sulumani akaba ndam ya ti tahəngalay Bay geli Yezu àna məbərurv bəlan ni. ²³ Tamal ndam muru tagray gejewi àki ka pakama masakani ti kəhurkiviyu ba. Səra, zlam nday nani ti egi ləgayvu. ²⁴ Ay maslanə ya agri tawi ana Bay geli ni taləgavu ata mis ba. Ahàr àdəm manjəhad gayan m̄ala sulumani kə meleher ge mis dek ; m̄sliki macahi zlam ana mis ; tamal mis təbi seki ti mēbesey. ²⁵ Tamal mis ndahan tədəm ma gayan ya àdəm ni ma ge jiri do nahəma, ahàr àdəm acahi zlam ana tay àna kuđufani. Tamal agray nahkay ti bi Melefit amagray ti t̄ambatkaba majalay ahàr gatay a, ti təsər divi ge jiri. ²⁶ Ndam nday nani ti *Seteni əgasa tay àna kəmbazl gayan a, awayay ti t̄agray ere ye ti awayay ni. Ay tamal t̄ambatkaba majalay ahàr gatay na, əgia sulumana ti, atətamfəna kə kəmbazl ge Seteni na.

3

Ere ye ti amagravu ka mandav ga duniya ni

¹ Səra lala : ka ya ti duniya amandav wufak nahəma, sarta gani emigi zləzladə. ² Ka sarta gani nani ti mis etigi ndam eri, atawayay sinəgu, etiji zlabay, atəhi ana ahàr zlam gatay ya tagray ni dek ti zlam sulumani, etindivi Melefit, atəgəsiki ma ana ata bənj gatay do, atəgri səsı ana mis do, atamənjələnj ka zlam *njêlatani

akada zlam masakani, ³ ku ndam ga huđ ahay gatay day atawayay do, atəmbərənj mizirey mis do, atədəmki ma magêdavani ke mis, atagray zlam ya ti məbərurv gatay awayay ni dek atəmbərənj do, atəgri daliya ana mis kəlavad, atawayay jiri do, ⁴ atəsəkumoru mis, atəjalaki ahàr ka zlam ya tagray ni do, atəhi ana ahàr tətam mis ndahan dek ; atawayay zlam ya məbərurv gatay awayay ni cilin, atawayay Melefit do simiteni. ⁵ Ndam nday nani ti atədəm nday ndam ya tazləbay Melefit ni, ay nğay Melefit nan əbu àna njədə ga məmbatikaba majalay ahàr ana mis a ti atəgəskabu va do. Ndam nday nani ti kəhurkiviyu ka tay ba. ⁶ Mis ndahan e kidin gatay bu təbu tagosay mis, təhuriyu a ahay vu afa ge mis, tesipet wál ya təsər zlam do ni ; əgia akada təki kəmbazl ana tay. Wál nday nani ti təbu tagudar zlam dal-dal, təjalaki ahàr ka zlam gərgərani ya məbərurv gatay awayay ni cilin ; ⁷ təbu təcəhay zlam kəlavad, ay t̄isliki məsər jiri ge Melefit koksah. ⁸ A haslani ti ata Zenes nday ata Zembres * t̄awaya macafəna M̄wiz ga magray tawi ge Melefit a : nahkay day mis nday nani tawayay macafəna leli ga magray tawi ge jiri a ; majalay ahàr gatay dek magêdavani, məfəki ahàr gatay ke Melefit ni əgia zlam masakana. ⁹ Ay zlam gatay ya tagudar ni amazonu tay kama do, adaba mis dek atəsər nday ndam muru, akada ga ata Zenes nday ata Zembres ya mis təsəra nday ndam muru ni.

Kəmbərənj ere ye ti kəcəhay ni ba

¹⁰ Ay nak ti kəsəra zlam ya nəcəhuk na dek lala ; kəsəra manjəhad goro a, kəsəra zlam ya nawayay nagraj na, kəsəra ahəmamam nəfəki ahàr ka Yezu na, kəsəra ahəmamam nəbesey zlam

* 3:8 Ata Zenes nday ata Zembres ti, ndam Zude tədəm nday ndam məsər zlam ga had Ezip ka sarta ge M̄wiz ni (mənjay Mahərana 7.11, 22).

na, kəsəra ahəməmam nawayay mis na, kəsəra nəmbrəŋ təwi goro do. ¹¹ Kəsəra daliya goro ya mis təgru na akaba daliya ndahaŋ ya nəcakay na. Daliya gani nani ti nəcakay a Antiyos, a Ikoniyum akaba e Listir; daliya weley ya nəcakay ndo ni weley, ku nəcaka daliya emitena nəŋgu ni Bay goro àhəŋga nu a. ¹² Səra, ku way way do awayay manjəhadani akaba Yezu Krist akada mis bəlan, azləbay naŋ lala ti, mis atəgri daliya. ¹³ Ay ndam cuđay akaba nday ya ti tagosay mis ni kəlavad atagudarkivu zlam; etijinjia mis ndahaŋ ke divi a, nday day etijikia ke divi a. ¹⁴ Nak ti kəmbərəŋ zlam ya ti kəcaha, kəgəskabá àna huđ bəlan ni ba. Kəsəra nday ya ti təcəhuk zlam na; nahkay kəsəra zlam gani nani ti zlam ge jiri. ¹⁵ Kwa nak a wur bu ni ti kəsəra Wakita *njəlatani ge Melefit a; wakita gani nani ti adəfukki divi ga majalay ahər sulumani, nahkay Melefit amahəŋgay kur adaba kəfəki ahər ka Yezu *Krist. ¹⁶ Pakama ya mədi ahər a Wakita ge Melefit ni bu ni dek ti Melefit əvi majalay ahər gani ana mis ga məbəkiani; pakama ge Melefit ti ajənaki leli ga mədəfikki zlam sulumani ana mis, ga madafaki zlam magədavani ti magədavani edəfiŋ, ga mambatikaba majalay ahər ana mis a, akaba ga macahi divi ge jiri ana mis. ¹⁷ Melefit əvi pakama gayan ana mis ti mis gayan lu məslamalavu lala, məsliki magray təwi sulumani weley weley do dek.

4

Hioru ma ge Melefit ana mis

¹ Ere ye ti nəhuk nihi ni ti nəhuk kə meleher ge Melefit; nəhuk kə meleher ga Yezu *Krist daya, naŋ ya ti amara magrafəŋa seriya kə ndam ya nday təbu àna sifa

na akaba kə ndam ya təməta na. Nəhuk ti adaba aməŋgəzlivu ana leli, aməgur mis dek. Ere ye ti nəhuk ni ti nihi: ² hioru ma ge Melefit ana mis. Ku mis tawayay miceni, ku təwayay do nəŋgu ni, hi ana tay, kəmbərəŋ ba. Hiiki ma ana tay ka zlam gatay ya tagudar ni, ləgi ana tay, vi njədə ana tay. Ku tamal ticiaba zlam ya ti kacahi ana tay na dek ndo nəŋgu ni, kəzumki bəruv ka tay ba, bəsa. ³ Adaba sarta nahaŋ amara; ka sarta gani nani ti mis ndahaŋ atawayay ma ge jiri ya macahi ana tay ni va do. Atadəbay ere ye ti məbərav gatay awayay ni cilin, atəzalakabu məsisi ndahaŋ kay ga macahi ma ya tawayay miceni ni ana tay. ⁴ Atəbi slimi ana ma ge jiri va do; atəbi slimi ana ma masakani sawaŋ. ⁵ Ay nak ti njəhad njaŋ-njaŋ; ka ya ti mis təgruk daliya ni ti bəsa; hi *Ma Məweni Sulumani ana mis kəlavad. Tamal kəgray nahkay ti, kəgri təwi ana Melefit akada ya adaba kur a əwayay ti kəgray ni.

Pol adəm ara amət wudak

⁶ Nu ti sarta goro ənjia wudak. Nara nəvi ahər goro ana Melefit akada ga zum ya tabəhadni. ⁷ Nəkadva àna təwi goro ya nəgray na lala. Nəndeverinəba təwi ya Melefit àhu nəgray na dek akada ge mis ya acuhway, ənjua ka məlan mədukana ni. Nəmbərəŋ məfəki ahər goro ka Yezu ndo simiteni. ⁸ Ku nihi Melefit əslamatuva zlam a, Bay geli aməvu azuhva təwi goro ya nəgri ni; aməvu ti àna jiri gayan. Adaba Bay geli Yezu ti agraŋəŋa seriya kə mis àna jiri a: aməvu zlam ti ana nu cilin do; aməvi ti ana ndam ya tajəgay mara gayan àna məmərani ni dek daya.

Pakama ga Pol ka mandav ga wakita gayan

⁹ Zay njədə gayak dek ga marana afa goro ke wecewecena, ¹⁰ adaba Demas ti awayay zlam ga duniya,

àmbrəŋa nu a, àsləka àdoru a Tesa-lonik. Kreskens day àdoru ka had Galasi, Tit ti ni àdoru ka had Dal-masi. ¹¹ Maslaŋa ya ti naŋ àbu akaba nu ni ti Lək cilin. Nahkay kara nahəma zubiya Mark a ju, adaba Mark ti esliki məjənaki nu ke tawi ge Melefit tata. ¹² Tisik ti nəsłəroya naŋ e Efez a. ¹³ Ka ya ti nəsłəkabiya a Truwas afa ga Karpus a ni ti nəmbərbiya mugudi goro a ; zubiya ji. Həlubiya wakita goro a daya ; wakita ya ti ga ambəl ni tàgəjazlkukbiya ahàr ba.

¹⁴ Eleksender zal gəzaŋ ni àgrua cuday a dal-dal ; ere ye ti àgru ni ti Bay geli amatraḅ naŋ bile-geni. ¹⁵ Eleksender ti àgray ti mis tàgəskabu ma geli ya məhi ana tay ni ba simiteni ; nahkay nak day bavu slimi àna naŋ.

¹⁶ Ka ya ti tàgrafua seriya en-jeŋjena, nəhəŋgrifəŋ ana ndam ge seriya ni ti, maslaŋa ya àjənaki nu ka ma gani ni ti àbi ; mis dek tàmbrəŋa nu a. Melefit məmbərfəŋa zlam gatay ya tàgray na kà tay a ! ¹⁷ Ay Bay geli àjənakia nu a, àvua njəḁa ; nahkay nəhia ma gayaŋ ana mis a àndava, ndam ya təfəki ahàr do ni dek ticia. Seriya àgəs nu ndo ; àhəŋgafəŋa nu kà mazlahku a. * ¹⁸ Bay geli amahəŋgafəŋa nu kə mis ya təgru cuday na dek ; amahəŋgay nu ti nəhuriyu a Məgur gayaŋ ya e melefit bu ni vu. Naŋ ti mis dek tàzləbay naŋ ga kaŋgay-kaŋgayani ! Aya nahkay.

¹⁹ Gri sa goro ana ata Prisil nday ata Ekiles. Gri sa goro ana ndam ga huḁ ahay ga Onesifor daya. ²⁰ Erest ti ànjəhadıya a Koreŋ a. Trofim ti èbesey do, nəmbərbiya naŋ e Milet a. ²¹ Wuḁaka ahar kusi ti zay njəḁa gayak dek ga marana afa goro a.

* **4:17** Ka sarta gani nani ti ndam ga Yezu ya təwəl tay àna seriya ni ti təbi tay ana mazlahku ti tàhəpəḁ tay. Nahkay bi Pol awayay adəm tàkad naŋ ndo ; ay bi awayay adəm Yezu àhəŋgafəŋa naŋ kə Setena ahkay do ni kà ndam ezir gayaŋ na cilin.

Ata Ewbəl, Pədeŋ, Liŋ, Klodiya akaba bəza ga məŋ geli ndahaŋ ni dek tàgruka sa.

²² Bay geli mələbu akaba kur, mägri sulum gayaŋ ana kəli dek ti.

Wakita ga Pol ya àbikioru ana Tit ni Ere ye ti mædæmki ka wakita ga Pol ya àbikioru ana Tit ni

Maslaŋa ya ti àbæki wakita hini ni ti àdafa slimi gayan a : nani Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1). Àbikioru ti ana Tit : Tit ti tàgrakabá tæwi akaba Pol a (2 Koreŋ 8.16-24). Pol àwayay Tit dal-dal (2 Koreŋ 2.13 ; 7.6) ; ka sarta ya ti tàfaya Pol a danŋay ba ni ti Pol àmbærbu Tit ka haɗ Kret ga mægur ndam ga Yezu ya tæbu eslini ni (1.5). Kret ti haɗ gædakani a huɗ ga yam bu, gwar ka haɗ Gres ; ka sarta ga Pol mis ndahaŋ tædæm ndam Kret ti ndam magudar zlam, nday ndam malfadà daya ; ku zal Kret nahaŋ day àdæm nahkay (1.12).

Pol àbikioru wakita hini ana Tit, awayay ti tâbakabu ahàr a Nikopolis (3.12) ; àbikioru ti ga mædæfiki ahæmamam mâgray tæwi ya àvi ni. Pol àdæm ku tamal ndam Kret tàgæskabu ma gayan do nænŋu ni, si Tit acahi manjæhad sulumani ana tay, alægi ana tay, àmbræn ba kwa. Pol awayay ti ndam Kret ya tàgæskabu Yezu ni tànjæhadkabu àna sulumani (1.6-9 ; 2), tàgæskabu ma magædavani ba (1.9-16 ; 3.9-11), tàhænŋgrioru ahàr a haɗ ana ndam ga ŋgumna (3.1-2).

Ndam Kret ti tàdæba divi magædavani ya ti mæbærub gatay awayay na tètam mis ndahaŋ ni, ay ku tamal nahkay nænŋu ni Pol àdæm ahaslani ti leli ðek ndam magudar zlam akadà gatay ni ; Melefit àhænŋay leli ti adaba mæsia cicihi a cilin, do ni ti azuhva tæwi geli ya màgray ni do (3.3-7).

Sa ga Pol

¹ Abæki wakita hini ti nu Pol, nu bay mægri tæwi ana Melefit, nu zal

asak ga Yezu *Krist. Àslærbiyu nu ti nájænaki ndam ya ti Bay Melefit adaba tay a ni, ti tàfæki ahàr, ti tæsær jiri gayan ni. Tæsæra ti atanjæhad akadà ge Melefit ya awayay ni, ² atæsær atanjæhad kanŋay-kanŋay akaba Melefit eɗeɗin. Melefit àdæm kwa ahaslani, wudaka mælan ànjæki ni : « Anævi sifa ya àndav ðay-ðay do ni ana tay. » Nan ti àsækad malfadà ðay-ðay do. ³ Sarta gayan ya ti àfækad ni enjia ti àdæfiaba ma ga sifa gani nana ana mis a, ti tàdæmoru, tâhi ana mis ndahaŋ. Nan Melefit Bay mahænŋay leli àhuva pakama nana ana nu a daya, ti nâhioru ana mis.

⁴ Næbukki, Tit. Nak ti kigia akadà wur ga huɗ goro a adaba leli cecæni mæfæki ahàr ka Yezu Krist. Melefit Bæn geli nday ata Yezu Krist Bay mahænŋay leli tàgruk sulum gatay, tàgray ti kânjæhadumkabu akaba mis àna sulumani daya ti.

Manjæhad ga gædákani ga ndam ga Yezu

⁵ Næmbærbu kur e Kret ti ga maslamalakabu zlam ya ti tàgæjæni ni, akaba ga madaba mis a ti tigi gædákani ga ndam ge *Krist a kæsa ga haɗ Kret ni bu ðek, akadà ya ti næhuk ni. ⁶ Maslaŋa ya ti egi gædákani ga ndam ga Yezu nahæma, ahàr àdæm nan àbu maslaŋa ya tàŋgætfænja zlam magudarana do ni : wal gayan bælæn, bæza gayan day tàfæki ahàr ka Yezu. Manjæhad ga bæza ni day mâla sulumani, ti mis tæsær tæbi tàgudar zlam bi, ticiiki ma ana ata bæn gatay daya. ⁷ Bay *mæbi slimi ana ndam ga Yezu nahæma, mâla maslaŋa ya tàŋgætfænja zlam magudarana do ni, adaba tæwi ya agray ni ti ge Melefit. Nan nani ti àgray zlabay ba, àzum bærub weceweci ba, àvi vu gayan ana zum ba, àgray terenŋiz ba, àdabay elimeni àna magray zlam magædavani ba daya. ⁸ Àgæski nahæma, maslaŋa gani

nani mǎgǎskabu mirkwi, mǎwayay magray sulum, mǎjalay ahàr sulumani, mǎla jireni, mǎla mis ge Melefit *njǎlatani, mǎbi slimi ana ahàr gayan̄ daya kwa. ⁹ Ahàr àdǎm mǎgǎskabá pakama jireni kala-kala akada ya ti mǎcahumi ana mis ni, àmbrǎn̄ ba. Nahkay ti emisliki mǎvi njǎda ana mis ndahan̄ àna pakama sulumani nani ya achi ana tay ni. Tamal mis tǎgǎskabu pakama sulumani hini do nahǎma, nan̄ gani emisliki mǎdǎfiaba ere ye ti tǎgudar na ana tay a daya.

Ndam magosay mis

¹⁰ Kadaba gǎdǎkani ga ndam ge *Krist nana nahkay ti adaba mis tǎbu kay tici slimi do. Tagosay mis àna pakama gatay ya tǎdǎm kwan̄a ni. Ndam magosay mis nani ti ahar gǎdǎkani ndam *Zǎde ya tǎdǎm ahàr àdǎm mis *tǎkeley kǎdi kwa ni. ¹¹ Ahàr àdǎm kacafǎn̄a tay ga macahi zlam magudarani nani ana mis a, adaba tagudarikaba hud̄ ahay ana mis a. Tagray nahkay ni ti ga mǎngǎti zlam ana hud̄ gatay gatayani cilin̄, mimili àki ka tay bi. ¹² Zal Kret nahǎn̄ tekeđi àsǎraba ere ye ti amara magravu na ti, àdǎm : « Ndam Kret tasǎkad̄ malfada kǎlavad̄, nday akada ga zlam ge gili ndahan̄ ya tagray cuday ni, nday ndam masǎfa, tǎnjǎlǎn̄ ana zlam mǎzumani cilin̄. » ¹³ Pakama gayan̄ ya àdǎm ni ti jiri edǎdǎn̄. Nahkay ti lǎgi ana tay kay kay, ti tǎfǎki ahàr ka Yezu ge jiri, ¹⁴ ti ticiiki mǎhasl ga ndam Zǎde ya ti tǎngǎhad̄i ana tay ni va ba, ti tǎbi slimi ana pakama ge mis ya tǎwayay jiri do ni va ba. ¹⁵ Tamal mis mǎbǎruv gatay njǎlata kǎ meleher ge Melefit nahǎma, ere ye ti tagray ni day dǎk njǎlata. Ay nday ya ti mǎbǎruv gatay njǎlata kǎ meleher ge Melefit do, tǎfǎki ahàr do ni, ere ye ti tagray ni dǎk magǎdavani. Nahkay ere ye ti tǎjalaki ahàr ni dǎk magǎdavani daya : ku ka ya

ti tagudar zlam nǎngu ni tǎgray mimili do. ¹⁶ Tǎdǎm ahkado tǎsǎra Melefit a, ambatakani do zlam magudarani gatay ni adǎfaki tay, nday tǎsǎr Melefit do. Tagray ere ye ti Melefit àwayay do simiteni ni, ticiiki slimi ana Melefit do. Nahkay ti tisl̄iki ka magray zlam sulumani koksah.

2

Manjǎhad̄ sulumani ga ndam ga Yezu

¹ Tit nak zla nahǎma, cahi divi ge Melefit edǎdǎn̄ edǎdǎn̄eni ni ana mis. ² Hi ana zawal ya tǎgia medewel a ni ti tǎbi slimi ana ahàr gatay, tǎgray zlam àna divi gani, nahkay mis atazlǎbay tay. Hi ana tay tǎdǎgǎzl ahàr lala ; tǎfǎki ahàr ka Yezu àna divi gani, tǎmbrǎn̄ ba ; tǎwayay mis àna hud̄ bǎlan̄ ; tǎbesey daliya daya.

³ Wǎl medewel day, hi ana tay tǎgray zlam ya ti àbǎlafǎn̄ kǎ Melefit ni. Tǎsivu ana mis ba, tǎvi vu gatay ana zum ba, tǎdǎfiki magray zlam sulumani ana mis sawan̄. ⁴ Tamal nday tǎbu tagray nahkay ti atǎcahi ana bǎza wǎl ti tǎwayay zawal gatay akaba bǎza gatay, ⁵ tǎbi slimi ana ahàr gatay, tǎgray hala ba, tǎgray tǎwi lala a hud̄ ahay bu, tǎgray zlam sulumani, ticiiki slimi ana zawal gatay. Tamal tagray nahkay ni ti maslan̄a àdǎmki ma magǎdavani ka pakama ge Melefit koksah.

⁶ Bǎza dagwa day, hi ana tay tǎbi slimi ana ahàr gatay ⁷ a zlam bu dǎk. Nak nakani day gray zlam sulumani, ti dagwa ndahan̄ ni tǎpi : etipia ti atagray akada gayak ni. Ka ya ti kacahi zlam ana tay nahǎma, dǎfiki ana tay àna mǎbǎruv bǎlan̄, ti tǎgǎsukki ma. ⁸ Hi pakama jireni ana tay ti tisl̄iki minjǎbisleni ba. Tamal kagray nahkay ti kǎbǎki mimili àki ka ndam ezir geli adaba tǎngǎt pakama magǎdavani ga mǎdǎmkiani ke leli do.

⁹ Evidi day, hi ana tay ticiiki slimi ana ndam mǎgur tay a zlam ya

tagray ni bu dek, tâgray ere ye ti âbêlafəŋ kà ndam məgur tay ni, təkeli gejewi ana tay ba. ¹⁰ Tigiŋa akal kà tay a ba daya. Ağəski ti tagray tawi sulumani, ti ndam məgur tay ni tãhəl tay ka ndam jireni sawaŋ. Tamal tagray nahkay a zlam ya tagray ni bu dek ti mis atəgəskabu pakama geli ya mac-ahi ana tay àki ke Melefit Bay mahəŋgay leli ni àna məmərani.

Melefit àŋgazliaya sulum gayan ana mis a

¹¹ Ahàr àdəm ndam məfəki ahàr ka Yezu tâgray ere ya nəhi ana tay ni, adaba Melefit àŋgazliaya sulum gayan ana mis a, awayay ahəŋgay mis dek. ¹² Ge Melefit ya àgri ana leli nahkay ni ti leli məsəra ahàr àdəm məgudar zlam va ba, ti zlam ga duniya ya mis tawayay ni day ègi eri ana leli va ba. A manjəhad geli a duniya bu ni ti ahàr àdəm məbumi slimi ana ahàr geli, məgrum jiri akaba zlam ya ti àbêlafəŋ kè Melefit ni kwa. ¹³ Majəgay manja ga Yezu *Krist Bay mahəŋgay leli ni, məsəruma ara aŋga, məfumki ahàr àna məmərani. Naŋ Melefit geli gəđakani, amara manjaŋzli njəda gayan ana mis. ¹⁴ Yezu àmət a kəla geli vu ka mawayay gayan. Àgray nahkay ti, ti məhəlabə leli a zlam magudarani ba dek, ti mīgi njələta kè eri gayan, ti mīgi ndam gayan, ti mawayum magray zlam sulumani kəlavad daya.

¹⁵ Zlam ya ti akacahi ana mis ni ti nahkay kwa. Vi njəda ana tay; ndam ya ti tici slimi do ni ti hivù ana tay. Hi ana tay àna njəda ge Melefit ya àvuk ni. Ku maslaŋa gatay bəlaŋ nəŋgu ni àcəlkukiyu a ahàr vu ba.

3

Məmbraŋ manjəhad geli ya ahaslani ni

¹ Tit, ziaba azay slimi ana ndam gayak a, ti tãhəŋgrioru ahàr a had ana gəđakani ga ŋgumna dek, ticiiki ma ana tay, tãləbu ndam maslamalavani ga magray tawi sulumani dek. ² Hi ana tay təsivu ana mis ba, tələgavu akaba mis ba daya, tãnja kuđufa sawaŋ, ti mis təsər nday ndam məgri zlam sulumani ana mis dek kəlavad. ³ Hi ana tay nahkay, adaba ahaslani leli day endisl àniviyu ana leli bi, miciiki slimi ana mis ndo, mijiikia ke divi sulumana. Zlam ya mawayay, àbêlafəŋ kè leli ni dek ti mīgibiya akada evidi gana. Mənjəhadbiya àna cuday a, mawayabiya zlam ge mis ya ègi eri ana leli na, mis tizirabiya leli àki ka manjəhad geli magədavani na, leli day miziravabiya e kidiŋ geli ba. ⁴ Ku tamal məgudarbiya zlam a nahkay nəŋgu ni, Melefit Bay mahəŋgay leli ni àŋgazliaya sulumana gayan ana mis a ti təsər naŋ àbu awayay tay. ⁵ Àŋgazlay sulumani gayan ti ahəmamam? Àhəŋga leli a. Àhəŋgay leli ti adaba leli məgribiya zlam sulumana aw? Aha, nahkay do. Àhəŋga leli ga sulum a, adaba məsibiya cicihi a palam. Àhəŋga leli a ti, àbarafəŋa zlam magudarana kè leli a. Àgray nani àna njəda ga Məsuf gayan, nahkay miviva məwena, məŋgətuma sifa məwena daya. ⁶ Məsuf nani ti Melefit àvia ana leli a àna hud bəlaŋ azuhva tawi ga Yezu *Krist Bay mahəŋgay leli ya àgray ni. ⁷ Melefit àgray nahkay ti məŋgətum sifa ya àndav day-day do ni; məsəra ara avi ana leli edediŋ, adaba àgria sulum gayan ana leli a, nahkay mīgia ndam jireni kè eri gayan a.

⁸ Pakama hini ya nədəm ni ti jiri edediŋ. Nawayay ti kãhəŋgri zuh, ti ndam ya ti təfəki ahàr ke Melefit ni tãkadvu àna magray zlam sulumani kəlavad. Pakama nani ti àbəlay, ajənaki mis daya. ⁹ Ma ge gejewi

masakani nahəma, kəhurviyu ba. Tamal tagraki gejewi ka ndam geli ya ti ahaslani ni ti kəhurkiviya ba. Kəlagumvu ba, kihirəmkiyu āki ka pakama ge Melefit ya Məwiz əbəki ni ba daya. Zlam nday nani təzaya arəna do, təjənaki mis do daya. ¹⁰ Maslaṇa ya ti agray ti ndam məfəki ahər ka Yezu ticirvu ni ti, hivü sak bəlan əngəkivu ba. Tamal əmbrəṇ ndo nahəma, hikivu sak bəlan keti. Ay tamal əcuki va do ni ti, kəwayay ma akaba naṇ va ba. ¹¹ Kəsəra mis tamal əgra nahkay ti əjikia ke divi ge Melefit a əndava, naṇ bay magudar zlam. Magudar zlam gayan ni aṇgazlavu vay-vay kə meleher ge mis, nahkay maslaṇa nani awəl ahər gayan gayanani.

Sa ga Pol

¹² Nihi nahəma nəbu nəsləroru Artemas ahkay do ni Tisik afa gayak. Ka ya ti bəlan gatayani em-injəa nahəma, zəbiya njəda gayak a ga marana ti məbakabu ahər a Nikopolis. Ka nu nahəma, ahar kusi ti nawayay manjəhadbiyani eslini. ¹³ Ka ya ti ata Zenas bay ge seriya ni nday ata Apolos atasləka afa gayak a atasawaduru nahəma, jənaki tay lala, ti arəna əhəci tay ba. ¹⁴ Ndam geli ya təfəki ahər ka Yezu ni ahər adəm nday day təcəhay magray zlam sulumani kəlavad, ti təjənaki ndam ya ti zlam əhəci tay ni. Tamal tagray nahkay ti atanjəhad masakani do.

¹⁵ Ndam ya ti məbu akaba tay ni dek təgruka sa. Gri sa geli ana ndam ya təfəki ahər ka Yezu, tawayay leli ni dek. Melefit mægri sulum gayan ana kəli dek.

**Wakita ga Pol ya
àbikioru ana Filemonj
ni
Ere ye ti mädämki ka
wakita ga Pol ya
àbikioru ana Filemonj
ni**

Maslaŋa ya ti àbëki wakita hini ni ti àdafa slimi gayan a : nani Pol, zal asak ga Yezu ni (1, 9). Àbikioru ti ana Filemonj : Filemonj ti zal Kolos, nan mis gädakani ; nan àbu àna evidi kay. Bilin e kidin ge evidi gayan ni bu, slimi gani Onezim, àzafanja zlam kà Filemonj àna akal a, mæk àcuhway, òru ka melaŋ ga Pol ya nan àbiyu ni. Eslini ti Onezim àgaskabá ma ga Yezu a, nan àbu agri tawi sulumani ana Pol (11 ; Onezim ana ma Gres ti awayay adämvaba « Bay ya ti agri tawi sulumani ana mis ni. »)

Ay Onezim ti evidi ga Filemonj. Filemonj day àgaskabá Yezu a, nahkay Pol zal asak ga Yezu ni esliki mahiani ana Filemonj : « Vu evidi gayak ni. » Ay àgray nahkay ndo : àslëriuru Onezim ana Filemonj (12-13). Àslëriuru tay akaba Tisik bay ya ti àzoru wakita hini ni akaba wakita ya Pol àbikioru ana ndam Kolos ni (Kolos 4.7-9). Pol awayay ti Filemonj mävi Onezim ga sulum, àwayay mazafanjan a ga njëda do.

Pol ti zal asak ga Yezu, nan gädakani ga ndam ga Yezu. Tamal gädakani ga ndam ga Yezu awayay ehindifinjan a zlam kà maslaŋa nahan a ti, Pol àdëfikia divi gani ana leli a wakita hini ba lala.

Sa ga Pol

¹ Nu Pol nu nëbu a ahay ga dangay bu azuhva tawi ga Yezu *Krist ya nagray ni. Leli ata wur

ga mən geli Timote məbukkiuru wakita hini ana nak Filemonj, nak zləba geli ya ti magray tawi bəlanjani ni. ² Məbiki ana ndam ga Yezu ya *təcakalavu a ahay bu afa gayak ni daya, ana wur ga mən geli Apiya akaba Ersip. Ersip ti nan akadā zal slewja e tawi ge Melefit ya magrakabu ni bu. ³ Bən geli Melefit nday ata Bay geli Yezu Krist tğri sulum gatay ana kəli, tğray ti *kənjəhadumkabu àna sulumani ti.

⁴ Kəlavad nahəŋgalay Melefit ; nəgri səsi ti nacaluk slimi, ⁵ adaba nicia tədəm ahkado kawayay ndam ga Yezu kay, kəfəki ahər ka Bay geli Yezu lala daya. ⁶ Leli məfəki ahər ka Yezu ka ahar bəlanj, nahkay nahəŋgalay Melefit ti kōru àna nan kama kama. Ahər àdəm kəsərkivoru zlam sulumani ya Melefit àvi ana leli ni dek. Àvi ana leli ti adaba leli məbu ka ahar bəlanj akaba Krist. ⁷ Filemonj wur ga mmawa goro ni, tawi gayak ya kagray ni amərua məbəruv a, adaba kawayay ndam ga Yezu daldal, kəvia njədə ana tay a. Kəgray nahkay ti avukivu njədə dal-dal daya.

Pol ahəŋgalay Filemonj ti mägəskabu Onezim

⁸ Nahkay zla nahəma, nawayay nahəŋgalay kur ti kəgray ere ya nəhuk ni. Nu zal asak ga Yezu *Krist, nisliki məhukani gray zlam ya àgəski ni tata, ⁹ ay ti nədəgəzl nahkay ndo, nawayay nahəŋgalay kur hojo adaba nawayay kur. Nu Pol zal medewel nəhuk ma hini ni, nihi ti nu a ahay ga dangay bu azuhva tawi ga Yezu Krist ya nagray ni. ¹⁰ Nahəŋgalay kur, nəgruk kam-kam àki ka Onezim. Nan ti nan àbu afəki ahər ka Yezu azuhva ma goro ya nəhi ni, nahkay ègia akadā wur goro a ahalay a ahay ga dangay ni ba. ¹¹ Ahaslani ka ya ti nan afa gayak ni ti àgruk tawi ga arəjan a sulumani ndo, nihi

ni ti ègia agru tæwi sulumani, amægruk ana nak daya.

¹² Nawayay nanj dal-dal, kala ègia wur ga hud goro a. Nahkay nəsəlrukuru nanj ti awər nu dal-dal. ¹³ Nihi nu nəbu a ahay ga daŋgay bu azuhva goro ya nəhi *Ma Məweni Sulumani ana mis ni. Nahkay nəwaya ti mənjuhada akaba nu ga məjənaki nu a kəla gayak va. ¹⁴ Ay ti nəgəskabu nanj nahkay do, si ka mawayay gayak kwa. Nəwayay məfəkuk njəda ga məgru sulum do, nawayay ti kəjənaki nu ka mawayay gayak.

¹⁵ Bi Melefit əwayay ti Onezim mənjuhada a məlan nahan bu gəzit day kwa ti aməŋgukukuru, kənjuhada ka ahar bəlan ga kaŋgay-kaŋgayani. ¹⁶ Nihi ti nanj evidi cilin do, ətama evidi a, nanj wur ga mən geli ya ti mawayay nanj dal-dal ni. Nu Pol nawayay nanj kay, nak Filemon ti ni akawayay nanj kay ətam goro ni. Akawayay nanj ti adaba nanj mis gayak cilin do, akawayay nanj adaba nanj wur ga muk, əfəkia ahər ka Yezu a akada gayak na daya.

¹⁷ Kəsəra leli ata nak ti magray tæwi bəlanani do aw? Nahkay gəskabə nanj a akada ya kəgəskabu nu ni. ¹⁸ Tamal ti əgudaruka zlam a ahkay do ni əzafuka zlam a nahəma, hu ti nəpəlukvù. ¹⁹ Nu Pol nəbukki pakama hini əna ahar goro: anəpəlukvù. Ay sərkiə nu day nəgruka zlam sulumana, kəŋgəta *sifa ya ti əndav day-day do na azuhva nu a. ²⁰ Nahkay wur ga mmawa goro ni, kam-kam gray ere ye ti nəhuk ni əna slimu ga Bay geli. Ndisliŋə məbərur ti adaba leli cecəeni ata nak miğia akada mis bəlan akaba Krist a.

²¹ Ka ya ti nəbukki wakita hini ni ti nəsəra kicəki palam. Nəsəra akagray zlam ya ti amatamkia ka zlam ya ti nihindifuka na daya. ²² Ka sarta ya ti Onezim aməduka ahər

a nahəma, kaslamatuva ahay a daya, adaba a majalay ahər goro bu ni ti Melefit emiciiki gekəli ya kəhəŋgalum nanj ni ana kəli, nahkay aməvu divi ga manjoni afa gekəli.

Sa ga Pol

²³ Epafra nanj ya ti məbu ata nanj a ahay ga daŋgay bu azuhva ma ga Yezu *Krist ni agruk sa. ²⁴ Mark, Aristark, Demas akaba Lək nday ya ti magrakabu tæwi ge Melefit akaba tay ni təgruk sa daya.

²⁵ Bay geli Yezu Krist mægri sulum gayan ana kəli ti.

Wakita ya t̄bikioru ana ndam Hebri ni Ere ye ti m̄d̄mki ka wakita ya t̄bikioru ana ndam Hebri ni

Maslaṅa ya ti àb̄ki wakita hini ni àdafay slimi gayan̄ ndo. Mis ndahaṅ t̄d̄m bi Pol, ay àb̄ki ma akada ga Pol ya àb̄ki ni ndo. Ku tamal nahkay n̄ngu ni nday ya ti àsl̄rikaboru wakita ana tay ni t̄s̄era naṅ a (13.18), naṅ day às̄era Timote bay ya ti t̄agrakabu t̄wi akaba Pol na (13.23).

Wakita hini ànj̄ki akada wakita ya t̄sl̄rikaboru ana mis ni do : anj̄ki ti akada ga zlam ya t̄cahi ana mis ni. Si gwar ka mandav gani day kwa ti m̄di ah̄r ana pakama ya t̄b̄ki akada ga wakita ya t̄sl̄rikaboru ana mis ni (13). Bi t̄cahi zlam ana mis, m̄k t̄b̄ki ka wakita ga m̄sl̄rikaboru ana mis ndahaṅ.

T̄sl̄rikaboru ti ana ndam Hebri ndahaṅ, ndam Z̄de ya t̄ḡaskabá Yezu a ni. Tawayay t̄d̄fiki ana tay Yezu ti ḡadakani àtam m̄sl̄r ge Melefit (1), àtam M̄wiz (3 ; 4.1-13), àtam ndam maṅgalabakabu mis akaba Melefit ni d̄k (4.14-16 ; 5 ; 6 ; 7). Yezu day àṅgalabakabá leli akaba Melefit a, ay t̄wi gayan̄ ya àgray ni àtam t̄wi ga nday ndahaṅ ni simiteni : nday ti ah̄r àd̄m t̄h̄ngri eri k̄lavaḍ, ay Yezu ti àgray sak b̄laṅ, èslia h̄ya (8 ; 9 ; 10). Ka sarta ya ti t̄b̄ki wakita hini ni ti ndam maṅgalabakabu mis akaba Melefit ni t̄bu t̄isliṅi zlam ana Melefit a Zer̄zalem, t̄mbr̄ṅ ndo (10.11) ; t̄mbr̄ṅ ti ka ya ti ndam Rom t̄mbedkaba ahay ḡadakani ge Melefit a, ke vi 70 ga sarta geli ni.

Gwar ka mandav ga wakita gayan̄ ni maslaṅa ya àb̄ki ni àvi nj̄da ana mis, àhi ana tay ku tamal

t̄cakay daliya n̄ngu ni t̄mbr̄ṅ m̄f̄ki ahar gatay ka Yezu ba. Àzay mazavu ga ndam ge Melefit ya t̄d̄mki ma a Wakita ge Melefit ya ahaslani ni bu ni, àd̄m t̄mbr̄ṅ m̄f̄ki ah̄r gatay ke Melefit ndo (11) ; àd̄m ge Melefit ya atraḅ ndam gayan̄ ni àdafaki awayay tay (12.1-12). Ay sak kay a huḍ ga wakita gayan̄ ni bu maslaṅa gani àziaba azay slimi ana mis a, àhi ana tay si t̄ci lala, t̄ḡaskabu ma ge Melefit kwa ; do ni ti bi at̄nḡat sulum ge Melefit ya awayay agri ana tay ni do (2.1-4 ; 3.7-19 ; 5.11-6.12 ; 10.19-39).

Ah̄r àd̄m m̄f̄ki ah̄r ka Yezu, m̄mbr̄ṅ zlam ndahaṅ d̄k. Adaba Yezu ti àtam zlam ndahaṅ d̄k : maslaṅa ya èpia Yezu a ni ti, èpia Melefit a àndava (1.1-4).

Wur ge Melefit ti naṅ ḡadakani

¹ Ahaslani ti Melefit àhia ma ana ata b̄ṅ geli a sak kay, t̄h̄ngri ma gani ana mis ti ndam mah̄nḡaray *pakama gayan̄ ni. T̄h̄ngri ma ana tay ti àna divi ḡḡari kay. ² Ay nihi ka sarta ga mandav ga m̄laṅ ti Melefit àhia ma ana leli a, àh̄ngri ana leli ti Wur gayan̄. Ka ya ti Melefit àgraya zlam a d̄k ni ti, àgraya ti àna nj̄da ga Wur gayan̄ ni. Melefit àfiyu naṅ a bay vu, nahkay am̄gur zlam d̄k daya. ³ Melefit ti naṅ ḡadakani dal-dal, asladay m̄laṅ akada ga fat ni : tamal k̄pia Wur gayan̄ na ti k̄pia masladani ge Melefit na ; ere ye ti Melefit naṅ àbu àna naṅ ni d̄k ti Wur ni day naṅ àbu àna naṅ. Pakama ga Wur ya àd̄m ni d̄k ti àna nj̄da dal-dal, akay m̄laṅ d̄k àna nj̄da gani nani akada ge medikedik ya akay ahay ni. Àslamali divi ana Melefit ga m̄mbr̄f̄ṅa zlam magudarani ge mis a d̄k. Àra àslamala ti òru ànj̄had a huḍ melefit bu k̄ ahar ga d̄f̄ ge Melefit Bay ya agur zlam d̄k ni, a m̄laṅ ga ḡadakani bu.

Wur ge Melefit ti nanj gəɗakani àtam məslər ge Melefit

⁴ Melefit àzalay nanj Wur gayan ni ti, àwayay àdəfiki ana leli Wur gayan ni gəɗakani dal-dal, àtam *məslər ge Melefit ni. Wur ga bay ti nanj gəɗakani àtam məslər gayan do waw ?

⁵ Melefit àhi ana Wur gayan nahkay hi :

« Nak ti wur goro, kani ti nawayay ti mis təsər nu buk.* »

Ma gani nani ti Melefit àhi ana way e kidɪŋ ga *məslər gayan ni bu nahkay way ? Àbi ! Àdəm keti :

« Kama kama ti mis atəsər nu bəŋani, nanj day wur goro.† »

Ma gani nani ti àdəmki ka məslər gayan weley ? Àbi ! ⁶ Nahkay day, ka ya ti Melefit əslərbiyu Wur gayan bəlanj bəlanjani ni a duniya vu nahəma, àdəm :

« Məslər goro dek tábəhadī mirdim, meleher ndiɓa ndiɓa ana had.‡ »

⁷ Àki ka məslər ge Melefit ni ti àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi :

« Məslər ge Melefit ti ndam məgri tawi ;

əslər tay, takoru akada ga aməd ya akəzlay ni, ahkay do ni akada ga arəd ga aku ni.Š »

⁸ Ay àki ka Wur gayan ni ti àbu məbəkiani nahkay hi :

« Nak ti Melefit ; kigia Bay ga kanjay-kanjayana.

Nak kəbu manjəhadani e kursori gayak bu ; kəgur məlanj ge jiri gani.

⁹ Kawayay magray jiri dal-dal ; magudar zlam ti kawayay do simiteni.

Nahkay ti Melefit, Bay Melefit gayak, àhəndakuka amal a

ga maɗafakiani àdaba kur e kidɪŋ ge mis ndahanj ba, awayay ti kəmərnu dal-dal.* »

¹⁰ Àbu məbəkiani keti : « Nak ti Bay gəɗakani, ka mənjàki ga zlam dek ti kəgraya had a ; kəgraya huɗ melefit àna ahar gayak a daya.

¹¹ Zlam gani nday nani etiji, ay nak ti akələbu ga kanjay-kanjayani.

Zlam nday nani ti atagədavu akada ga azana midigweni ni.

¹² Ekelepekabu tay akada ya telepekabu azana ya əgray tawi va do ni,

adaba etigi midigweni akada ga azana ni.

Ay nak ti akambatvu do ; akələbu ga kanjay-kanjayani.† »

¹³ Melefit àhi keti : « Njəhadə gwar kə ahar ga ɗaf goro a, a məlanj ga gəɗakani ba.

Ndam ezir gayak ti anabəhad tay kə meleher gayak

akada ga zlam ga bay ya abəki asak ni, ti kəcəlki ka tay.‡ »

Ma gani nani ti Melefit àhi ana way e kidɪŋ ga məslər gayan ni bu nahkay way ? Àbi ! ¹⁴ Məslər ge Melefit ti nday dek məsuf ya təgri tawi ana Melefit ni do waw ? Əslər tay ga məjənaki ndam ya ti àdəm awayay mahəŋgay tay ni do waw ?

2

Ere ye ti Yezu àhi ana leli ni ti ahàr àdəm məmbrəŋ ba

¹ Nahkay zla nahəma, ahàr àdəm məjalaki ahàr lala àki ka pakama ya təhi ana leli ni, məjalaki ahàr mətama ya ahaslani na. Tamal məjalaki ahàr nahkay do ni ti emijikia ke divi a. ² Məsəra pakama ge Melefit ya məslər gayan təhəŋgri ana Məwiz ni ti ma gani àdəs, ma

* 1:5 Limis 2.7. † 1:5 2 Semiyel 7.14. ‡ 1:6 Limis 97.7 ; Mimbiki 32.43. § 1:7 Limis 104.4. * 1:9 Limis 45.7-8. † 1:12 Limis 102.26-28. ‡ 1:13 Limis 110.1. * 2:2 Ndam Zude tādəm pakama ge Melefit ya Məwiz abəki ni ti məslər ge Melefit təhəŋgri. Ay mədi ahàr ana pakama gani a Wakita ge Melefit bu do.

masakani do. * Ku way way do àgəskabu ma gani ndo, èciiki ma ana Melefit ndo ni ti Melefit àtra6 nan ge jiri do waw? ³ Ay leli ti tǎhia pakama mǎdǎsana ana leli a àtama nahan na. A pakama gani nani bu ni ti mǎsǎr ahəmamam Melefit ahəngay leli ni. Nahkay tamal mǎgəskabu pakama nani do ni ti Melefit amatra6 leli dal-dal do waw? Adaba pakama gani nani ti àhi ana mis enjenjeni ti Bay geli; ndam *asak gayan ticia ma gana, mǎk tǎhəngri ana leli ti mǎci lala. ⁴ Melefit day adafaki ma gani nani ma ge jiri ti àna zlam magray ejep gərgəri kay ya agray ni. *Məsuf Njəlatani day àvi njəda ga magray tǎwi gərgərani ana mis ndahan, àvay ti ka mawayay gayan: nani day adafaki pakama ge Melefit ti ma ge jiri.

Wur ge Melefit ti wur ga mən geli

⁵ Leli mazlapaki ka mǎlan mǎwəni ya Melefit amagra ya ni, ay Melefit afəkad ti way ga mǎgur mǎlan gani nani way? Afəkad ti mǎslər gayan aw? Aha! Afəkad ti mis hihirikeni. ⁶ Məsər ti adaba a Wakita ge Melefit bu ka mǎlan nahan tǎdǎm nahkay hi:
« Bay Melefit goro, mis hihirikeni ti nan way ti kajalaki ahər di way?

Nan way ti kǎfi ahər kwa deni way?

⁷ Kǎfiyu nan a mǎlan ya ti èsli ga mǎslər gayak do ni ga balani;
kàgra ti mǎgi bay, tǎzləbay nan, tǎhəngrioru ahər a had;

⁸ kǎfiyu nan a bay vu ga mǎgur zlam dek.† »

Melefit àra àfiya nan a bay va ga mǎgur zlam a dek ni ti, ere ye ti nan əgur do ni ti àbi. Ay nihi ti nan àbu agur zlam dek ti leli mǎsəraba fan do. ⁹ Ay mǎsər ti Yezu, nan ya ti Melefit àfiyu nan a mǎlan ya ti èsli ga mǎslər gayan

do ni ga balani ni. Melefit àgra ti mǎgi bay, tǎzləbay nan, tǎhəngrioru ahər a had ti azuhva gayan ya ti àcakay daliya, àmət ni. Àmət ti a kǎla ge mis vu dek; Melefit àna sulum gayan àwayay nahkay. ¹⁰ Melefit ti àgraya zlam a dek àna ahər gayan a; àgriaya zlam na dek ti ana ahər gayan a. Awayay ahəliyu mis kay a mǎlan masladani gayan vu ti tǎgi bəza gayan. Bay ya ti àvi divi ana tay ti Melefit mǎhəngay tay ni ti Yezu, nahkay àgəski ti Melefit àgray ti Yezu mǎndeverin tǎwi gayan lala àna daliya gayan ya àcakay ni.

¹¹ Nahkay ti Yezu agray ti mis ni tǎgi ndam *njəlatani ge Melefit. Bay ya agray tǎwi gani ni akaba nday ya agri ana tay ni ti nday dek bəlanjani, Bəj gatay bəlan. Ègia nahkay ti azalay tay bəza ga mǎnani, àsi mimili do simiteni.

¹² Àhi ana Melefit:

« Anədǎfiki kur ana bəza ga mmawa;
anazləbay kur e kidin ge mis macakalavani bu.‡ »

¹³ Adəm:

« Nu ti anəfəki ahər ke Melefit.§ »

Adəm keti:

« Nu hi, leli akaba bəza ge Melefit ya àbu tay ni.* »

¹⁴ Bəza ge Melefit ya àbi ana Yezu ni ti nday dek mis hihirikeni; nahkay ti Yezu day ègia mis hihirikena. Ègi mis hihirikeni ti, ti mǎmət; àmət ti ga mazafəna njəda kè *Seteni a, adaba mis tǎmət ti azuhva tǎwi ge Seteni. ¹⁵ Mis tǎbu tagrafəna angwaz kà mǎmətana, tagray angwaz kǎlavad akada ge evidi ya ti agrafəna angwaz kà bay gayan a kǎlavad ni. Ay Yezu ti àhəlaba tay e evidi gani ba, ti tǎgrafəna angwaz kà mǎmətana day-day va ba. ¹⁶ Yezu àra ti ga mǎjanaki *mǎslər ge Melefit aw? Aha, àra ti ga mǎjanaki tay do. Àra ti ga

məjənaki bəza huđ ga Abraham. ¹⁷ Nahkay ti ahàr àdəm Yezu mîgi bəlanjani akaba bəza ga mənjani, mîgi akada gatay ni a zlam bu dek, adaba awayay ti mîgi bay gəđakani ya aŋgalabakabu mis akaba Melefit ni ; mis təbu təsi cicihi, agray ere ye ti Melefit awayay ni dek daya. Nahkay ti àcaka daliya a kəla ge mis va, ti Melefit məmbrəfəŋa zlam magudarani gatay ni kà tay a ; ègi akada tągudar zlam đay-đay ndo. ¹⁸ Naŋ ti ka ya ti təgri daliya ni ti èjikia ke divi a ndo. Nahkay ti esliki məjənaki ndam ya ti təbu təcakay daliya ni, ti tijkia ke divi a ba.

3

Yezu ti gəđakani àtam Məwiz

¹ Bəza ga mmawa, Melefit àzala kəli a dek ge mîgi ndam gayanŋ njəlatana. Nahkay jalumki ahàr ka Yezu. Naŋ ti Bay ya ti Melefit àslərribiyu ana leli, naŋ zal asak gayanŋ, naŋ bay gəđakani ya aŋgalabakabu leli akaba Melefit ni. Leli məfəki ahàr, məhi ana mis vay-vay naŋ Bay geli. ² Melefit àra àslərbiya Yezu ga magray təwi gani nana ti, Yezu nakəŋ àgray ere ye ti Melefit awayay ni dek. Àgray ti akada ge Məwiz ya àgray təwi lala e kidiŋ ga ndam ge Melefit bu dek ni. ³ Ndam ge Melefit ya Məwiz àgray təwi e kidiŋ gatay bu ni ti nday akada ahay ge Melefit ; Məwiz day naŋ àkibu. Àləm ahay nani ti Yezu. Nahkay Yezu ti naŋ gəđakani àtam Məwiz, adaba ahay ti mis təzləbay koksah ; təzləbay ti bay ya àləm ahay ni sawanŋ. ⁴ Ahay weley weley do dek ti mis àləm ; ahay ya mis àləm do ni ti àbu aw ? Ay Bay ya ti àləm zlam dek ni ti Melefit. ⁵ Məwiz ti bay məgri təwi ana Melefit e kidiŋ ga ndam ge Melefit bu, àgray ere ye ti Melefit awayay ni dek. Təwi gayanŋ ni ti ga magrakia sedi a ka zlam ya ti Melefit amara

məđəm na. ⁶ Yezu *Krist day àgray ere ye ti Melefit awayay ni dek. Ay Krist gani ti naŋ Wur ga Bay ahay ni, agur ndam ga huđ ahay ni dek. Ndam ga huđ ahay gayanŋ ni ti leli. Ay ahàr àdəm məfəki ahàr lala, məmbrəŋ ba ; ahàr àdəm məsər ere ye ti àdəm aməgri ana leli ni ti amagray edediŋ. Tamal məgray nahkay do ni ti leli ndam ga huđ ahay gayanŋ do.

Ahàr àdəm məfəki ahàr ka Yezu lala

⁷ Nahkay zla nahəma, ahàr àdəm məbumi slimi ana pakama ga *Məsuf Njəlatani ya àdəm ni. Àdəm ti nahkay hi :

« Kani tamal kicəma dənğu ge Melefit a ti,

⁸ bumi slimi lala.

Ahàr gekəli ègi bəŋ-bəŋ akada ga ata bəŋ gekəli ni ba :

ahaslani nday ti təgəsiki ma ana Melefit ndo ;

ka sarta gani nani ti təhəlfəŋa eyə kə Melefit a huđ gili ba.

⁹ Nahkay Melefit àdəm : “Ata bəŋ gekəli təhəlfua eyə a, təhəŋgalafua ma ;

ku tamal tipia ere ye ti nəgri ana tay na

¹⁰ vi kru kru fad nəŋğu ni təgray nahkay.

Eslini nəzumkia bəruv ka ndam nday nana ;

nəđəm : Mis nday nani ti kəlavad majalay ahàr gatay ni magədavani ;

təsər divi goro do simiteni.

¹¹ Nəzumkia bəruv ka tay a, nahkay ti nambađa,

nəđəm : Enipi tay, atəhuriyu a məlanŋ məpəsabana goro ni vu day zla aw !” * »

¹² Nahkay ti bumvu slimi, bəza ga mmawa ; ku way way do e kidiŋ gekəli bu àjalay ahàr magədavani ba. Nday ya ti majalay ahàr gatay magədavani ni ti ticiiki ma ana Melefit do, təmbrəŋ divi gayanŋ ;

lekulam ti agravu e kidin gekuli bu nahkay ba ! Kəsəruma, Melefit ti nan Bay ga sifa ! ¹³ « Kani » gani nani ti tadam kalavad do waw ? Nahkay grum ere ye ti tahi ana leli « Grum kani » ni kalavad : kalavad ku way way do e kidin gekuli bu mavi njada ana maslan nahan, do ni ti zlam ya ti egi eri ana kuli ni amagosay kuli, amabiyu kuli a zlam magudarani vu mək ahər gekuli emigi 6an-6an. ¹⁴ Leli dek ti ndam ge *Krist. Ay ahər adəm mənəhad akada ya ka mənəki ka məfəki ahər geli ka nan ni, məmbrənum majalay ahər geli sulumani ni ba, do ni ti leli ndam gayan do.

¹⁵ Məsəra əbu məbəkiani ti nahkay hi :

« Kani tamal kicəma dənəgu ge Melefit a ti,

bumi slimi lala.

Ahər gekuli egi 6an-6an akada ga ata bən gekuli ni ba :

ahaslani nday ti təgəsiki ma ana Melefit ndo.† »

¹⁶ Nday ya ti ticia ma ge Melefit a, ay təgəsiki do ni ti ndamam ? Təgəsiki ma do ni ti nday ya ti tadbay Məwiz, təhəraya ka had Ezip akaba Məwiz a ni dek do waw ? ¹⁷ Nday ya ti Melefit əzumki bəruv ka tay vi kru fad ni ti ndamam ? Əzumki bəruv ti ka nday ya ti təgudar zlam, təmət kwanə a huđ gili bu ni do waw ? ¹⁸ Melefit əmbadəy, adəm atəhuriyu a məlan məpəsabana gayan ni vu day-day do ni adəmki ti ka ndamam ? Adəmki ti ka nday ya ti təgəsiki ma ndo ni do waw ? ¹⁹ Nahkay məsəra tisliki məhuriyani a məlan məpəsabana ni vu ndo ni ti adaba təfəki ahər ke Melefit ndo, təmbrənə divi gayan na palam.

4

¹ Nahkay ti məbumvu slimi lala. Melefit adəm misliki məhuriyani

† 3:15 Limis 95.7-8. * 4:3 Limis 95.11. † 4:4 Mənəkiani 2.2. ‡ 4:5 Limis 95.11. § 4:7 Limis 95.7-8.

a məlan məpəsabana gayan ni ba kekilenə, ay məbumvu slimi : ahər adəm ku way way do e kidin gekuli bu məhuriyu, ti maslanə əgəjəni ba. ² Leli ti təhia *Ma Məweni Sulumana ana leli a ; ana ata bən geli ahaslani day təhia ana tay a, ay ma ya təhi ana tay ni ti əjənəki tay ndo, adaba təgəskabu ndo, təfəki ahər ke Melefit ndo. ³ Ay ndam ya ti təbu təhuriyu a məlan məpəsabana ni vu ni ti, leli ndam məfəki ahər ka Yezu ni. Əki ka ata bən geli ni ti ni Melefit adəm ahkado :

« Nəzumkia bəruv ka tay a, nahkay ti nambada,

nədəm : “Enipi tay, atəhuriyu a məlan məpəsabana goro ni vu day zla aw !” * »

Ay məsəra məlan məpəsabana ti əbu, adaba kwa ka sarta ya Melefit əgraya duniya ni ti əndeverinə təwi gayan a dek. ⁴ A məlan nahan a Wakita ge Melefit ni bu tədəmkia ma ka vad ya adəskəla na, tədəm nahkay hi : « Melefit əra əndeverinə təwi gayan a dek ni ti a vad adəskəla gani əpəsaba.† »

⁵ Məsəra əbu məbəkiani ka məlan nahan keti, Melefit adəm nahkay hi : « Enipia tay a, atəhuriyu a məlan məpəsabana goro ni vu day zla aw !‡ » ⁶ Nahkay nday ya ti Melefit əhi Ma Məweni Sulumani gani ana tay enji ni ti təhuriyu a məlan məpəsabana gayan ni vu ndo, adaba təgəskabu ma gani ndo. Əgia nahkay ti məsəra mis ndahan tisliki məhuriyani tata. ⁷ Nahkay ti Melefit adaba vad nahan a, vad gani ti kani. Məsəra nahkay ti adaba sarta nahan əbu ti Devit adəm nahkay hi :

« Kani tamal kicəma dənəgu ge Melefit a ti,

bumi slimi lala ;

ahər gekuli egi 6an-6an ba.§ »

⁸ Tamal mələŋ ya ti ata bəŋ geli təhürüyu akaba Zezəwi ni mələŋ məpəsabana ededīŋena ti, akal Melefit ədəmki ma ka vad nahaŋ keti do. ⁹ Nahkay ti mələŋ məpəsabana nahaŋ əbu ; mələŋ gani nani ti akada ga vad *məpəsabana ni ; mələŋ məpəsabana gani nani ti ga ndam ge Melefit. ¹⁰ Maslaŋa ya ahuriyu a mələŋ məpəsabana ge Melefit ni vu ni ti əndeveriŋa təwi gayan a dek, apəsaba akada ge Melefit ya əndeveriŋ təwi gayan dek apəsaba ni. ¹¹ Nahkay ti ahər ədəm məzum njadə geli dek ga məhuriyani a mələŋ məpəsabana ni vu ; ku way way do e kidiŋ geli bu əjikia ke divi a akada gatay ya təgəsiki ma ana Melefit ndo ni ba.

¹² Pakama ge Melefit ti agray təwi əna njadə kay. Adafaki majalay ahər maŋgahani ge mis akaba zlam ya təcalfəŋ do ni. Əzum atam maslalam ya ma gani cəni məzumani ni ; edekaba zlam ya a huđ ge mis bu na akada ga maslalam ya tatəhad mis əna naŋ, ekelkaba avana akaba mələŋ majakwakabani ga vu a ni. ¹³ Ere ye ti maŋgahani, Melefit əpi do ni ti əbi ; zlam ya ti Melefit əgraya ni dek ti Melefit əpi, əsəra daya. Ere ye ti məgray ni dek ti məgray kamam ti aməhi ana Melefit.

Krist ti Bay ya ti aŋgalabakabu leli akaba Melefit ededīŋ ededīŋeni ni

¹⁴ Leli məbu əna bay gədəkani ya aŋgalabakabu leli akaba Melefit ni, naŋ ti əcəloya afa ge Melefit a huđ melefit va : bay gani nani ti Yezu Wur ge Melefit. Əgia nahkay ti ahər ədəm məfəki ahər lala, məhi ana mis vay-vay naŋ Bay geli, məmbrəŋ ba. ¹⁵ Bay geli gədəkani ya aŋgalabakabu leli akaba Melefit ni ti əsəra lala ahəmamam njadə geli əhəca ni, adaba naŋ day əcaka daliya a zlam ba dek akada geli na, ay ku

tamal əcaka daliya nəŋgu ni əgudar zlam ndo simiteni. ¹⁶ Nahkay zla nahəma mahədəkfəŋiyu kə Melefit, məgraŋəŋa aŋgwaz a ba adaba naŋ ti agra sulum gayan ana leli kəlavad. Məsəra aməsi cicihi, aməgri sulum ana leli, aməjənaki leli ka ya ti macakay daliya ni.

5

Krist əsəra leli ndam gedebi

¹ Gədəkani ya *taŋgalabakabu mis akaba Melefit ni dek ti Melefit adaba tay e kidiŋ ge mis ba, abiyu tay ga maŋgalabakabu mis akaba naŋ əna məvi sədaga akaba misliŋi zlam azuhva zlam magudarani ge mis ni. ² Nahkay bay gədəkani ya aŋgalabakabu mis akaba Melefit ni lu ti əsəra majalay ahər ga nday ya ti təsər zlam do ahkay do ni tijikia ke divi a ni, adaba naŋ day njadə gayan əhəca a zlam ba dek. ³ Njadə gayan əhəca ti, ahər ədəm esliŋi zlam ana Melefit azuhva zlam magudarani gayan gayanani day, esliŋi zlam azuhva zlam magudarani ge mis ndahaŋ ciliŋ do. ⁴ Maslaŋa ya ti azay ahər gayan ti miği gədəkani ga maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni ti əbi ; afiyu mis a mələŋ gani nani gədəkani ni vu ti si Melefit kwa. Agray ti akada gayan ya əfiyu *Aron ahaslani ni.

⁵ Nahkay day *Krist əzay ahər gayan ge miği gədəkani ga maŋgalabakabu mis akaba Melefit ndo. Əfiyu naŋ a mələŋ gani nani gədəkani ni vu ni ti Melefit. Əhi :

« Nak ti wur goro, kani ti nawayay ti mis təsər nu buk.* »

⁶ A Wakita ge Melefit bu ka mələŋ nahaŋ mədi ahər ana pakama ge Melefit ya əhi ni keti . Pakama gani nihi :

« Nak ti bay maŋgalabakabu leli akaba mis ga kaŋgay-kaŋgayani

* 5:5 Limis 2.7. † 5:6 Limis 110.4.

akada ge Melkisedek ya àgray ahaslani ni.† »

⁷ Ka ya ti Krist nanj àbu a duniya bu ni ti àhəngala Melefit a dal-dal, àzlaha kay, étuwia, adaba àsəra Melefit ti esliki mahəngaraba nanj e kisim ba. Àra àhəngala Melefit a nahkay ti Melefit àgri ere ye ti àhəngalafəna ni, adaba àgəskabá ere ye ti Melefit awayay na dek. ⁸ Krist ti Wur ge Melefit, ay ku tamal nahkay nəngu ni àcaha məgəsiki ma ana Melefit àna daliya gayaŋ ya àcakay na. ⁹ Melefit àgray ti Krist èndeveriŋaba tawi gayaŋ a lala. Krist àra èndeveriŋaba ni ti nanj àbu àna njəda ga mahəngay nday ya ti təgəsiki ma ni dek; avi *sifa ya àndav day-day do ni ana tay. ¹⁰ Nahkay ti Melefit àdəm Krist ti bay gədakani ya aŋgalabakabu nanj akaba mis ni akada ge Melkisedek ya àgray ahaslani ni.

Məsərumkivu zlam àki ka məfəki ahàr geli ke Krist ni

¹¹ Àki ka pakama hini ti mawayay mazlapaki dal-dal, ay ma gani zləzlada ga madafabana, adaba lekulum ti kicum zlam weceweci do. ¹² Kəpəsumva a macahay zlam ba, giri-giri ti akal kakahumi zlam ana mis ndahanj, ay kekileŋa kislumki do. Ahàr àdəm təcahi pakama ge Melefit ya təcahi ana mis enji ni ana kuli keti sawan ti ahəmamam! Kəsərum zlam weceweci do ni ti, lekulum akada bəza ci6-cibeni, kawayum si təvi duwa ana kuli kwa, kislumki məzum daf koksah ti ahəmamam! ¹³ Maslaŋa ya ti esi duwa ni ti wur ndondu: maslaŋa gani nani ti àsərkaba pakama àki ke jiri ge Melefit a koksah. ¹⁴ Ay mis gədakani ti ni èsi duwa va do, azum daf tata. Maslaŋa gani nani ti asərkaba zlam sulumana akaba zlam magədavana lala, adaba àsərva àna nanj a.

6

¹ Ègia nahkay ti ahàr àdəm macahakivu zlam, makoru kama kama akada ge mis gədakani ni. Ahàr àdəm məmbrənum məhəngri zuh ana zlam ya təcahi ana mis àki ke *Krist enji ni. Zlam nday hini ti akada asak ga ahay ya tafəkad ni; məfəkad nahanj va ba. Zlam ya təcahi ana mis enji ni ti nday hi: pakama àki ka məmbrəŋ tawi magədavani, adaba azoru mis e kisim vu; pakama àki ka məfəki ahàr ke Melefit; ² pakama àki ke divi gərgəri ga *məbaray mis; pakama àki ka məbəki *ahar ke mis; pakama àki ka mangabana e kisim ba; pakama àki ka seriya ge Melefit ya amagrafəna kə mis a, amagrafəna nahanj kà tay a va do ni. ³ Tamal Melefit avi divi gani ana leli ti aməmbrəŋ məhəngri zuh ana pakama nday nani edediŋ.

⁴ Aməmbrəŋ ti adaba tamal mis àsəra zlam nday nana mək èjikia ke divi a ti aŋgukiya ke divi koksah. Maslaŋa gani nani àsəra jiri ge Melefit a lala, Melefit àgria sulum gayaŋ a, *Məsuf Njəlatani àniviyu a məbəruv bu, ⁵ àsəra pakama ge Melefit ti sulumani dal-dal, àsəra njəda ya tagray tawi àna nanj ka mələŋ məweni ya Melefit amagraya na. ⁶ Maslaŋa gani àsəra zlam nday nana dek, kələŋ gani èjikia ke divi a ti èsliki məmbatkaba majalay ahàr gayaŋ a va do simiteni. Adaba maslaŋa ya ti àsəra zlam nday nana dek mək àgəskabu va do nahəma, *adarfəna Wur ge Melefit kà təndal a keti, àvia divi ana mis ndahanj ge mindivi nanj a.

⁷ Mazay mazavu gani: vədanj nahanj àbu, avər àtədkiaya dal-dal mək zlam àfətkiaya, àgra zlam a dal-dal àbəlafəŋ kà ndam ya təwəs vədanj ni. Vədanj gani nani ti Melefit aməmərnu àna nanj do waw? ⁸ Ay tamal zlam ya ti àfətkiaya ni ti adak akaba civ-civ cilij ti vədanj

ni àbèlay do ; Melefit ara etikwesl wudák, kèlèṅ gani atəji aku, had gani emigi viti, àgray zlam va do.

⁹ Ndam geli ni, mawayay kəli. Ku tamal mādəma ma nahkay nənḡu ni, māsəra lekələm ti kəbum kədəbum divi sulumani, Melefit ahəṅgay kəli. ¹⁰ Melefit ti naṅ jireni ; əsəra təwi gekəli ya kəgrumi na. Kəjənumkia ndam gayan a, kəbum kəjənumki tay nihi daya : gekəli ya kəgrum nahkay ni ti adafaki kawayum Melefit. ¹¹ Nihi ti mawayay ku way way do e kidin gekəli bu māzay nḡdə gayan dek, mōru kama kama. Māsəra Melefit awayay məgri sulum gayan ana leli ga kaṅgay-kaṅgayani, nahkay mawayay ti ku way way do mādəbay sulum gani nani, àmbrəṅ day-day ba. ¹² Mawayay ti kigum masəfani ba ; ere ye ti mawayay ni ti kənjəhadum akada gatay ya ti təfəki ahər ka Yezu lala, təmbrəṅ ndo ni. Nday gani ti Melefit naṅ əbu agri sulum ya adəmbiya, adəm aməgri ana ndam gayan ni ana tay.

Ere ye ti Melefit adəm aməgri ana ndam gayan ni ti amagray ededin

¹³ Kəsəruma, ahaslani ti Melefit àhibiya ma ana Abraham a, àhi aməgri sulum. Ka ya ti àhi ma gani ni ti àmbada ; àmbaday ti àna ahər gayan gayanani, adaba maslaṅa àbi gəđakani àtam naṅ bi. ¹⁴ Àmbada, adəm : « Nəgruk sulum goro dal-dal, anagray ti kəwuday dal-dal. Zlam gani nani ti amagrayu ededin.* » ¹⁵ Abraham àra ecia ma gana nahkay ti àgəskabá, ajəgay ere ye ti Melefit àhi aməgri ni, àmbrəṅ ndo. Abraham àra àgəskabá nahkay ti Melefit əgri ere ye ti àhi aməgri ni. ¹⁶ Ka ya

ti mis ambaday ni ti, ambaday ti àna ere ye ti àtam naṅ àna gəđakani ni. Àra àmbada nahkay ti ku way way do agəskabu mbaday gayan ni, tàcalfəṅ kà ma gani va do. ¹⁷ Nahkay day Melefit awayay adəfiki ana ndam gayan ere ye ti adəm aməgri ana tay ni dek ti aməgri ana tay ededin ; awayay ti təsər lala aməmbatkaba majalay ahər gayan a day-day do : nahkay ti àmbaday. ¹⁸ Melefit adəm amagray zlam, mək àmbaday. Pakama nday nani cəeni ti avi nḡdə ana leli dal-dal, adaba Melefit ti əsəkad malfada do simiteni. Pakama gani àra əvia nḡdə ana leli a ti, məbu makoru kama kama, adaba məmbrəṅa zlam ndahan a dek, māsəra Melefit aməgri ere ye ti adəm aməgri ana leli ni ana leli. ¹⁹ Zlam gani nani ya māsəra Melefit aməgri ana leli ni ti ndin-ndin, avi nḡdə ana leli dal-dal. Makavu àna naṅ lala, acafəṅa leli ge mijikiana ke divi a. Zlam gani nani aziaba azana ga mahay ga mələṅ *njalatani ge Melefit na ana leli a, māsəra leli aməhuriyu eslini. † ²⁰ Àhuriyu a mələṅ gani nani vu ti Yezu ; àhuriyu enji geli, àhuriyu ti azuhva leli. Naṅ ti bay gəđakani ya aṅgalabakabu leli akaba Melefit ni ga kaṅgay-kaṅgayani, akada ge Melkisedek ya àgray ahaslani ni.

7

Melkisedek

¹ Melkisedek gani nani ti naṅ bay Salem, naṅ bay *maṅgalabakabu mis akaba Melefit naṅ ya agavəla drin ni. Ka fat ya ti Abraham àsləkabiya ke silik ya təgray akaba bəbay ndahan, àtəmbiya tay a àna nḡdə nahəma, Melkisedek nakəṅ àrəkioru, mək əgri *sulum ge

* **6:14** Mənjəkiani 22.16-17. † **6:19** Ahalay ti bay ya ti àbəki wakita hini ni àzay mazavu ga zlam, adəm zlam ya ti māsəra Melefit aməgri ana leli ni ti ndin-ndin akada ga ara gəđakani, təwəlfəṅ ezewed, ma ge ezewed nahan ni təwəlfəṅ kà slalah ga yam, təfiyu a yam vu ga macafəṅa slalah ga yam na ga masləkana ni. Mənjay Təwi 27.29.

Ana ma *Hebri ti slimi gani təzavu ata « Shalom. » « Shalom » ti awayay adəmvaba manjəhadkabani sulumani.

Melefit. * ² A huđ ga zlam ya ti Abraham àhəlbıyü e silik ni bu ni đek ni Abraham àziaba zlam a bəlan a kurani ba ana Melkisedek a. † Enjenjeni slimi Melkisedek awayay adəmvaba ti bay jireni ; kəlan gani bay Salem ti ni awayay adəmvaba bay ya agray ti mis tənjuhədkabu àna sulumani ni. ³ Nan ti təsər bəjanı do, təsər mənjanı do, ata bənj ga bəjanı day mis təsər tay do. A Wakita ge Melefit bu ni ti tədəmki ma ka vad ge miwi nan ndo, ka vad ga məmət gayan day tədəmki ma ndo. Nan ti akada Wur ge Melefit, adaba anjalabakabu mis akaba Melefit ga kanjay-kanjayani akada ga Wur ge Melefit ni.

⁴ Jalumki ahər ke Melkisedek, nan ya ti Abraham àziaba zlam a bəlan a kurani ba ni. Melkisedek ti nan gəđakani ! Abraham ti nan bənj ga ata bənj geli đek, ay àhəliaba ana Melkisedek ti zlam sulumani ya tətama zlam ndahan a ni. ⁵ Ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit kani ti nday bəza huđ ge *Levi ; e Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki ni bu ni ti Melefit àdəm ndam *Izireyel ndahan ni təziaba zlam a bəlan a kurani ba ana tay a. Nday ya ti təhəl zlam akaba nday ya ti taziaba ni ti nday đek kə mən gatay, nday ndam Izireyel ; ku tamal nday đek bəza huđ ga Abraham nənğu ni təbu tagray nahkay. ⁶ Ay Melkisedek ti nan wur huđ ge Levi do ; ku tamal nan wur huđ ge Levi do nənğu ni Abraham àziaba zlam a bəlan a kurani ba. Melefit àhibiya ana Abraham a, àhi : « Anəruk zlam sulumani, » nahkay Abraham ti nan gəđakani ; ay əgri sulum ge Melefit ana Abraham ti Melkisedek. ⁷ Məsəra, bay ya ti agra sulum ge Melefit ana maslanə nahan nahəma, bay gani nani ti nan gəđakani àtam maslanə nahan ni. ⁸ Kani ti nday ya ti təhəl

zlam bəlan a kurani bu ni ti nday mis hihirikeni, təmət. Ay a Wakita ge Melefit bu tədəm bay ya ti àhəl zlam bəlan a kurani bu ya Abraham àbi ni ti àmət do. ⁹ Misliki mədəmani nahkay hi : ka ya ti təvi zlam bəlan a huđ ga kurani bu ana bəza huđ ge Levi ni ti kala təvi ti ana Levi Leveni. Ay Levi day kala àvia zlam bəlan a huđ ga kurani ba ana Melkisedek a, adaba Abraham ti nan bənj ge Levi ; ¹⁰ ka ya ti Abraham àbi zlam ana Melkisedek ni ti Levi wur huđ gayan ni nan àvu a vu ga bəjanı Abraham bu.

Krist ti anjalabakabu mis akaba Melefit akada ge Melkisedek ni

¹¹ Təwi ga bəza huđ ge Levi ya tagray ga *manjalabakabu mis akaba Melefit ni ti Melefit àdəm təgri ana ndam *Izireyel, àbu məbəkiani e *Divi gayan ya àdəfiki ana Məwiz ni bu ni. Ku tamal nahkay nənğu ni, təwi gatay ni èndeverin ere ye ti Melefit awayay magrani ni lala do. Tamal èndeverin lala ti bay nahan ya anjalabakabu mis akaba Melefit ni àra ti kamam ? Maslanə gani nani ti anjalabakabu mis akaba Melefit akada ga *Aron ni do ; nan ti anjalabakabu mis akaba Melefit akada ge Melkisedek ni. ¹² Tamal Melefit àmbatkaba divi ga manjalabakabu mis akaba nan na ti, məsəra àmbatkaba Divi gayan ya àbu məbəkiani a Wakita gayan ni bu ni daya. ¹³ Ay nihi ti Bay ya tədəmki ma a Wakita ge Melefit bu ni ti Bay geli. Nan ti ge dini ge Levi do ; maslanə ge dini gayan day-day əgray təwi ga manjalabakabu mis akaba Melefit ndo. ¹⁴ Məsəra Bay geli ti ge dini ga Zəda. Ndam ge dini ga Zəda ti nğay təgray təwi ga manjalabakabu mis akaba Melefit ti Məwiz àdəm ndo simiteni.

¹⁵ Ere ye ti adafaki zlam gani nani edədinjeni ni ti nihi : bay nahan àra ga manjalabakabu mis

† 7:2 Mənjay Mənjəkiani 14.17-20.

akaba Melefit a, ay aŋgalabakabu mis akaba Melefit ti akada ge Melkisedek ni. ¹⁶ Maslaŋa gani nani ti tɛfiyu àna Divi ya àbu mɔ̀bəkiani a wakita ge Mɔ̀wiz bu ni ndo : Divi gani nani ti tɔ̀biki ana mis hihiriken. Tɛfiyu maslaŋa gani nani ti adaba naŋ àbu àna njɔ̀da dal-dal, àmɔ̀t day-day do. ¹⁷ Àbu mɔ̀bəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : Melefit àdɔ̀m :

« Nak ti bay maŋgalabakabu leli akaba mis ga kaŋgay-kaŋgayani akada ge Melkisedek ya àgray ahaslani ni. † »

¹⁸ Nahkay ti Melefit àmbrɔ̀na Divi gayan nahan ya àdɔ̀fiki ana Mɔ̀wiz ahaslani na, adaba Divi gani nani ti njɔ̀da gani àhɔ̀ca ga magray ere ye ti Melefit àwayay magrani na. ¹⁹ Divi ge Melefit ya àbu mɔ̀bəkiani a wakita ge Mɔ̀wiz ni bu ni ti èndeveriŋ ere ye ti Melefit awayay ni lala do. Ègia nahkay ti Melefit àvia divi nahan ana leli ga mahɔ̀dakfɔ̀ŋiana àtam ya ahaslani na. Divi gani nani ti mɔ̀sɔ̀ra ajɔ̀naki leli edediŋ.

²⁰ Mɔ̀sɔ̀ra ajɔ̀naki leli edediŋ ti adaba ka ya ti Melefit àfiyu Wur gayan ga maŋgalabakabu mis akaba naŋ ni ti àmbada. Ay nday ndahan ni ti ni, àbiyu tay ti àmbaday ndo. ²¹ Ka ya ti Melefit àfiyu Wur gayan ni ti àmbaday ; àbu mɔ̀bəkiani a Wakita ge Melefit ni bu nahkay hi :

« Bay Melefit àmbada, àdɔ̀m :

“Nak ti bay maŋgalabakabu leli akaba mis ga kaŋgay-kaŋgayani.”

Amɔ̀mbatkaba majalay ahàr gayan gani nana day-day do. § »

²² Melefit àra àmbada nahkay ti àwɔ̀lkabá pakama gayan akaba geli a keti. Gayan ya àgray nahkay ni ti àtam ya àwɔ̀lkabu pakama gayan akaba ge mis ahaslani ni. Mɔ̀sɔ̀ra

àtam ya ahaslani ni ti adaba bay ya ti adɔ̀fiki ana leli Melefit amagray ere ye ti àdɔ̀m amagray ni edediŋ ni ti Yezu.

²³ Nahkay day, nday ndahan ya taŋgalabakabu mis akaba Melefit ni ti nday kay, adaba nday ti tɔ̀pɔ̀s do, tɔ̀mɔ̀t. ²⁴ Ay Yezu ti apɔ̀s, naŋ àbu àna sifa, àmɔ̀t day-day do ; amaŋgalabakabu mis akaba Melefit ga kaŋgay-kaŋgayani. ²⁵ Nahkay ti nday ya ti tahɔ̀dakfɔ̀ŋiyu kè Melefit azuhva ga Yezu ya aŋgalabakabu tay akaba naŋ ni ti, Yezu esliki mahɔ̀ngay tay. Àmbrɔ̀n mahɔ̀ngay tay day-day do, adaba naŋ àbu àna sifa ga kaŋgay-kaŋgayani, naŋ àbu ahɔ̀ngali Melefit ana tay kɔ̀lavɔ̀d.

²⁶ Bay gɔ̀dákani ya àgɔ̀ski ga maŋgalabakabu leli akaba Melefit ni ti Yezu. Naŋ ti njɔ̀lata, àgudar zlam do simiteni, naŋ mis sulumani, àgray zlam akada ga ndam magudar zlam ni do, Melefit àzoru naŋ driŋ agavɔ̀la. ²⁷ Nday gɔ̀dákani ndahan ya taŋgalabakabu mis akaba Melefit ni ti, ahàr àdɔ̀m kɔ̀lavɔ̀d tɔ̀sliŋi zlam ana Melefit azuhva zlam magudarani gatay ni day kwa ti tɔ̀sliŋi zlam azuhva zlam magudarani ge mis ndahan ni. Ay Yezu ti ni àŋgalabakabu leli akaba Melefit ti nahkay do. Naŋ ti àvi ahàr gayan ana Melefit, àgɔ̀skabu ti tɔ̀kadfɔ̀ŋ naŋ kà tɔ̀ndal. Àgray nahkay ti sak bɔ̀lan, amagrakivu va do. ²⁸ E Divi ge Melefit ya Mɔ̀wiz àbɔ̀ki ni bu ni ti Melefit àdɔ̀m mis hihiriken taŋgalabakabu mis akaba naŋ, ay nday gani nani ti njɔ̀da gatay àhɔ̀ca ga magray ere ye ti Melefit àwayay na. Nahkay kɔ̀lɔ̀n gani Melefit àdɔ̀m pakama nahan, àmbaday. Àna mɔ̀baday gani nani ti àfiyu Wur gayan ga maŋgalabakabu mis akaba naŋ ; Wur gayan gani nani ti naŋ àbu ga kaŋgay-kaŋgayani, èndeveriŋaba ere ye ti Melefit awayay na àndava.

† 7:17 Limis 110.4. § 7:21 Limis 110.4.

8

Melefit àwəlkabá pakama gayan akaba geli àna Krist a

¹ Ere ye ti ahàr àdám māsər lala ni ti nihi : Bay gəđakani ya *anjalabakabu leli akaba Melefit ni ti àbu. Nañ ti òru ànjəhad a hud melefít bu, kà gəvay ge kùrsi ge Melefit. Ànjəhad ti kà ahar ga đaf ge Melefit, a mələñ ga gəđakani bu. ² Agray təwi ga manjalabakabu mis akaba Melefit ti a mələñ *njəlatani ge Melefit bu. Mələñ *njəlatani gani nani ti ahay *miviceni ya mis hihirikeni tivicey ka sarta ge Məwiz ni do : àləm ti Bay Melefit Melefítini ; mələñ gani nani ti mələñ njəlatani ge Melefit ededíñ.

³ Gəđakani ga ndam manjalabakabu mis akaba Melefit ni lu ti təfiyu nañ ga məvi sədaga ana Melefit akaba mislinji zlam azuhva zlam magudarani ge mis. Ègia nahkay ti bay gəđakani ya anjalabakabu leli akaba Melefit ni ahàr àdám nañ day məvi sədaga ana Melefit. ⁴ Tamal nañ àləbu a duniya bu ni ti akal nañ ègi bay manjalabakabu mis akaba Melefit do, adaba ndam manjalabakabu mis akaba Melefit təbu, təbiyu tay àna *Divi ge Melefit ya àbu məbəkiani a wakita ge Məwiz ni bu ni. ⁵ Ay ndam manjalabakabu mis akaba Melefit nday nani ti, mələñ njəlatani ya tagraviyu təwi gatay ni ti e melefít bu do. Mələñ gatay ni ti tələm ka mazavu ga mələñ njəlatani ya a hud melefít bu ni cilin. Nahkay ka ya ti Məwiz àwayay eviceny ahay njəlatani ni ti Melefit àhi ahkado : « Ci day, ahàr àdám kágray dek akada ahay ya ti nədəfukki ka ya ti nak ka ahàr ga həma ni.* » ⁶ Ay nihi ti təwi ga Yezu ti gərgəri akaba gatay ndahan ni simiteni. Melefit awəlkabu pakama gayan məweni akaba geli, awəlkabu ti àna təwi ga

Yezu ; pakama ya *awəlkabu nihi ni ti àtam ya ahaslani ni, adaba ere gani ya ti Melefit àdám aməgri ana leli ni ti àtam ere ye ti àdám ahaslani amagra y ni simiteni.

⁷ Nahkay ti pakama ge Melefit ya àwəlkabu akaba geli ahaslani ni ti àrakaboru ndo. Do ni ti, akal Melefit àwəlkabu pakama nahan akaba geli do. ⁸ Ay àwəlkabá pakama nahan na akaba geli ededíñ a. Àləgi ana ndam gayan, àdám nahkay hi : « Cəm day, nu Bay Melefit nəhi ma ana kəli.

Sarta nahan àbu ara ;

ka sarta gani nani ti anəwəlkabu pakama məweni akaba ga ndam goro, ndam *Izireyel akaba ndam *Zəde ni dek.

⁹ Pakama ya anəwəlkabu akaba gatay ni ti

gərgəri akaba pakama ya nəwəlkabu akaba ga ata bəñ gatay ahaslani

ka ya ti nədəfəña ahar ka tay a, nəhəlaya tay ka had Ezip a ni.

Anəwəlkabu pakama nahan akaba gatay ti

adaba nday ndayani àna ahàr gatay təmbrəñ pakama goro

ya nəwəlkabu akaba gatay ahaslani ni,

nahkay ti nu day nəmbrəñ tay.

Nəhi ma hini ana kəli ti nu Bay Melefit.

¹⁰ Pakama məweni ya anəwəlkabu akaba ga ndam Izireyel

ka sarta gani nani ya amara ni ti nahkay hi :

Anagra y ti tājəlaki ahàr ke Divi goro kəlavaf,

kala àbu məbəkiani a məbərur gatay bu.

Enigi Bay Melefit gatay, nday day etigi ndam goro.

Nəhi ma hini ana kəli ni ti nu Bay Melefit.

* 8:5 Maharana 25.40.

11 “Sər Bay Melefit” ti maslaŋa aməhi ana maslaŋa nahaŋ e kidiŋ gatay bu do simiteni.

Ku ana ndam ga kəsa gatay, ku ana bəza ga məŋ gatay nəŋgu ni atəhi ana tay do.

Adaba ku way way do e kidiŋ gatay bu aməsər nu,

ku wur gəziteni, ku mis gədakani aməsər nu.

12 Anəmbərfəŋa zlam magudarani gatay na kà tay a ;

zlam gatay ya ti tàgray, àbəlafu do ni ti anəjalaki ahàr va do simiteni.† »

13 Ma ge Melefit hini ya àdəm ni ti àdəmki ka məwəlkabu pakama məweni. Gayaŋ ya àdəm nahkay ni ti adafaki məwəlkabu pakama ya ahaslani ni ti midigweni. Ay zlam ya ègia midigwena, àgray təwi va do ni ti atəmbəŋ, amələbi va bi.

9

Təwi ga maŋgalabakabu mis akaba Melefit ya tàgray ahaslani ni

1 Ka ya ti Melefit *əwəlkabu pakama gayaŋ akaba ga ndam *Izireyel ahaslani ni ti àdəfiki divi gayaŋ ana tay ga *maŋgalabakabu mis akaba naŋ a ahay gayaŋ bu. Ahay gani nani ti ka had. * 2 Ahay gani nani ti hud gani mekelkabana àna azana. Məlaŋ ye enjenjeni nahəma, təzalay məlaŋ *njalatani ; eslini ti təbəhad məlaŋ mabəhadki *ceŋgel akaba tabəl ga mabəhadiki *dipeŋ ana Melefit. † 3 Məlaŋ ye cə kama ga azana ni ti təzalay məlaŋ njəlatani àtam ndahaŋ ni dek. Kələŋ ga azana nahəma, 4 táfəkad zlam ga gru ya tazəbaki haf ya ezi àcər ni, † táfəkad *sahar daya. § Sahar gani nani ti məbəki gru dek ; a hud gani bu ni ti zlam təvu mahkər :

† 8:12 Zeremi 31.31-34. * 9:1 Tədamki ma hini ti ka ahay ge Melefit ya tàgray a hud gili bu ka sarta ge Məwiz, təsawaday àna naŋ ni. Mənjay Mahərana 26.1-30. † 9:2 Mənjay Mahərana 25.23-40. † 9:4 Mənjay Mahərana 30.1-6. § 9:4 Mənjay Mahərana 25.10-16. * 9:4 Mənjay Macalani 17.23. † 9:5 Serəbeŋ ti zlam àna sifa ya tajəgay məlaŋ njəlatani ni, kərasla təfəŋ kà tay. Nday *məslər ge Melefit do. Mənjay Mahərana 25.18-20.

halaf ga gru akaba *man a hud gani bu ; aday ga *Aron ya àbay vay-vay ni, * akaba akur cə. Akur nday nani ti ma ge Melefit àki məbəkiani. Nahkay sahar gani nani ti təzalay *sahar ge Melefit ya adafaki əwəlkabu pakama gayaŋ akaba ge mis ni. 5 Ke erma ga sahar ni təbəki mimiz ti Melefit məmbərfəŋa zlam ge mis ya tàgudar ka məsər gatay do na ; ka ahàr ga sahar ni tàgraya mazavu ge Serəbeŋ † a cə ; təpađki kərasla gatay ke erma ni. Serəbeŋ nday nani ti tədəfaki Melefit naŋ əbu a məlaŋ gani nani bu àna njəda gayaŋ dek. Ay ti nəhiaba ma gana dek ana kəli a nihi faŋ do.

6 Təra təslamala zlam na dek nahkay ti ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni təhuriyu a məlaŋ ye enjenjeni ni vu kəlavad ga magray təwi gatay. 7 Ay a məlaŋ ye cə ni vu ni ti bay gədakani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ahuriyu ciliŋ. Ahuriyu ti sak bəlaŋ a dəzani bu ; àhuriya ti ahàr àdəm abiaya mimiz ana Melefit a azuhva zlam gayaŋ ya àgudar ka məsər gayaŋ do ni akaba azuhva zlam ge mis ndahaŋ ya tàgudar ka məsər gatay do ni. 8 Àna zlam nday nani ti *Məsuf Njalatani adafaki ka ya ti məlaŋ ye enjenjeni əbu mba ni ti divi ga məhuriyani a məlaŋ *njalatani ge Melefit ni vu əbi faŋ bi. 9 Zlam gani nday nani təzavu akaba ga sarta hini : mis takoru afa ge Melefit, təgri sədaga, təvi zlam ana ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni ti tiŋliŋi azuhva zlam magudarani gatay ni, ay ku tamal nahkay nəŋgu ni majalay ahàr gatay dek njələta do, nahkay zlam gatay ya tagray ni

èsliki mendeveřin ere ye ti Melefit awayay ni do. ¹⁰ Zlam gani nani dek ya tagray ni ti ma àki ka zlam mazumani, ka zlam miseni akaba ka baray gərgərani. Nani ti tawi ge mis hihirikeni ya tagray ni cilin ; Melefit agəskabu hayañ, duk abivoru ana vad ya aməmbatkaba ni.

Àna mimiz ge Krist ti Melefit àwəlkabu pakama maweni akaba ge mis

¹¹ Ay nihi ti *Krist àra. Nañ ti Bay gədakani ya aňgalabakabu mis akaba Melefit ni, ku nihi nañ àbu agri zlam sulumani ge Melefit ana leli. Àhuriya a ahay ge Melefit va ; ay ahay gani nani ti gədakani àtam ya ka had ni, arañ magədavani àki bi. Ahay nani ti mis hihirikeni àləm do ; nahkay ahay gani nani ti a duniya bu do. ¹² Àra àhuriya a ahay gani nani va ti àhuriyu a məlañ *njalatani ge Melefit ni vu. Àhuriyu ti àna mimiz ga vugul akaba ga bəza sla ya tislini ana Melefit ni do ; àhuriyu ti àna mimiz gayan ya aňgəzaya ka ya ti àmət kà tandal ni. Amət nahkay ti, àhənga leli a ga kaňgay-kaňgayana àndava, àhuriyu a məlañ *njalatani ge Melefit ni vu sak bəlañ ti èslia. ¹³ Ka ya ti mis àgudara zlam a, ègia nañ njalata kè eri ge Melefit do nahəma, ndam *maňgalabakabu mis akaba Melefit ni tiguceki mimiz ga vugul akaba ga kokur, təbəki viti ga sla walani daya. Nahkay vu gayan egi njalata kè eri ge Melefit. ¹⁴ Mimiz ge Krist ti àtam mimiz ga zlam ga gənaŵ sak kay do waw ? Krist ti àgudar zlam do simiteni, ay àvi ahàr gayan ana Melefit ti təkad nañ ; àgray nahkay ti àna njəda ga *Məsuf ge Melefit ; Məsuf gani nani ti nañ

àbu ga kaňgay-kaňgayani. Krist àvia ahàr gayan ana Melefit a nahkay ti, àgray ti ku majalay ahàr geli day miđi njəlatani ; nahkay ti məgray zlam ya azoru leli e kisim vu ni va ba ; məgri tawi ti ana Melefit. Melefit ti nañ Bay ga sifa !

¹⁵ Ègia nahkay ti Melefit *àwəlkabu pakama gayan maweni akaba ge mis ; àwəlkabu ti àna tawi ge Krist. Àwəlkabu ti ndam ya ti azalay tay ni təňgət zlam sulumani ya àdəm aməgri ana tay ni ; zlam nday nani ti atələbu ga kaňgay-kaňgayani. Melefit aməgri ana tay nahkay ti azuhva kisim ge Krist, adaba àna kisim gayan ni ti àpəla zlam ge mis ya təgudar ka sarta ya Melefit àwəlkabu pakama maweni akaba gatay fañ ndo ni.

¹⁶ Nahkay day, bi mis nahan wudaka amət ti àdəm ahəmamam ndam gayan tèdevu zlam gayan ni. † Ay tamal maslaña gani amət fañ ndo ni ti ndam gani tisliki medevu zlam gayan ni do. ¹⁷ Nahkay tamal amət fañ ndo ni ti ma gayan ya àdəm ni masakani hayañ. Ka ya ti maslaña gani nañ àbu àna sifa mba ni ti mis tèdey zlam gayan ni fañ do. ¹⁸ Pakama ge Melefit ya awəlkabu akaba ge mis ni day nahkay. Ka ya ti àwəlkabu pakama gayan enjenjeni akaba ge mis ni ti təkad zlam, tigucey mimiz gani. ¹⁹ Ka ya ti Məwiz èjəngəy *Divi ge Melefit dek kè meleher ge mis nahəma, àgray akada ge Melefit ya àhi ni : àzay mimiz ga vugul akaba ga bəza sla, àcəhkiviyu yam, àzay eňgəc ga zlam ga gənaŵ ndizeni, àwəlki ka aday, atəliyu e mimiz ni vu juđ mək èguceki ka Wakita ge Melefit ni ; èguceki ke mis ni dek daya. ²⁰ Àdəm : « Mimiz hini ti Melefit awəlkabu pakama

† **9:16** Àna ma Gres ya təbəki ahalay ni ti tədəm « diateke. » Ma gani nani ti awayay adəmvaba məwəlkabu pakama, awayay adəmvaba pakama ge mis ya àdəm ahəmamam tèdey zlam gayan ka ya ti amət ni daya ; ma gani bəlañ. Nahkay təgurkabu zlam nday nani cəeni, tədəm tamal zlam ahkay do ni mis amət fañ ndo ni ti tədi slimi ana pakama gani do.

gayanj akaba gekuli àna nanj ; àdám gəsumkabu pakama gayanj ni dek kwa.Š »²¹ Èguceki mimiz ni ka ahay ge Melefít akaba ka zlam ya təvu a ahay ni bu, tagray təwi àna tay ni dek daya.²² Nahkay ti Melefít àdám e Divi gayanj ni bu, ku mam day mam tíguceki mimiz day ti egi njəlata. Ere ye ti tíguceki mimiz do ni ti àbi kay bi. Tamal tábaya mimiz a ndo ni ti Melefít àmbərfəŋa zlam magudarani ge mis ni kà tay a do simiteni.

Krist ti àvi ahàr gayanj ana Melefít azuhva zlam magudarani ge mis

²³ Nahkay zla nahəma, zlam nday nani ya ka had ni ti mazavu ga zlam ya a hud melefít bu ni cilinj, ay ku tamal nahkay nəŋgu ni ahàr àdám tīgi njəlata àna mimiz ya tíguceki ka tay ni. Nahkay day, tamal leli mawayay mahədakfəŋiyu kà zlam zlamani ya e melefít bu ni ti ahàr àdám tábaya mimiz sulumana àtama ga zlam ga gənaw na.²⁴ Ahay ge Melefít ya *Krist àhuriyu ni ti mis tələm do. Ahay ge Melefít ya mis tələm ni ti mazavu ga məlanj *njəlātani ya a hud melefít bu ni cilinj. Krist àhuriyu ti a hud melefít vu ; ku nihi nanj àbu eslini kə meleher ge Melefít ga məjənaki leli.²⁵ Gədəkani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefít ti ahuriyu a məlanj *njəlātani ge Melefít ya mis tələm ni vu sak bəlanj a dəzani bu ; ahuriyu ti àna mimiz gayanj gayanjani do. Ay Krist ti àgray nahkay ndo ; àvi ahàr gayanj ana Melefít sak kay ndo.²⁶ Nahkay do ni ti kwa ka mənəjəki ga duniya akal Krist acakay daliya sak kay, ay àgray nahkay ndo. Acakay daliya ti sak bəlanj, kələn gani amacakay va do ; acakay ti ga madafakiani duniya ara andav wudak. Àra ti ga məvi ahàr gayanj ana Melefít ti magudar zlam ge mis ni mələbi

va bi.²⁷ Mis hihirikeni lu amət sak bəlanj cilinj, kələn gani Melefít amagrafəŋa seriya.²⁸ Nahkay day Krist àvi ahàr gayanj ana Melefít ti sak bəlanj ; àgray nahkay ti, ti Melefít məmbərfəŋa zlam magudarani ge mis a kay. Ay a vad nahanj ti Krist amənğa. Amənğa ti azuhva zlam magudarani va do ; amənğa ti ga mahəŋgay ndam gayanj ya tajəgay nanj ni.

10

¹*Divi ge Melefít ya Məwiz àbəki ka wakita gayanj ni ti mazavu ga zlam sulumani ya Melefít aməgri ana leli ni ; Divi gani àdəfiki zlam sulumani ge Melefít ni ana leli lala do. Adaba mam, kilevi təbu takoru kə meleher ge Melefít, tislinj zlam kilevi, təmbərəŋ day-day do ; ay zlam nday nani ya tagray ni ti èndeverinj ere ye ti Melefít awayay ni dek do.² Tamal ti èndeverinj ere ye ti Melefít awayay ni ti, akal təmbərəŋ mislinj zlam ana Melefít, adaba giri-giri ti ndam ya ti Melefít àmbərfəŋa zlam magudarani gatay ni kà tay a ni ti akal təsər tigia njəlātana kə eri ge Melefít a àndava, zlam magudarani gatay àbi va bi. Ay təgray nahkay do ; təbu tislinj zlam kekileŋa.³ Təbu tislinj zlam ana Melefít kilevi ti, agray ti təjalaki ahàr kilevi ka magudar zlam gatay, təsəra nday ndam magudar zlam kekileŋa.⁴ Nahkay ti məsəra mimiz ga kokur akaba ga vugul ti àgray ti Melefít məmbərfəŋa zlam magudarani ge mis na kà tay a koksah.

⁵ Nahkay zla nahəma, ka ya ti *Krist àra a duniya va ni ti àhi ana Melefít ahkado :

« Zlam ge mis ya tislinjək ni akaba sədaga gatay ya təgruk ni ti kawayay do,

kàgra ti tiwi nu sawanj.

⁶ Zlam ge mis ya tislinjək ahkay do ni ya teviyekək azuhva

zlam magudarani gatay ni ti àbèlafuk do.

⁷ Nahkay nàdàm : Bay Melefit goro, nu hi, nu ka ahàr divi, nakoru ti ga magray ere ye ti kawayay ni.

Bay ya ti tàdàmki ma a hud ga wakita gayak ni bu ni ti nu.* »

⁸ Ka mənjàki ga pakama hini ti àdàm : « Zlam ge mis ya tislīḡək ni, sèdaga gatay ya tægruk ni, ahkay do ni zlam gatay ya teviyek azuhva zlam magudarani gatay ni ti kawayay do ; zlam nday nani ti tàbèlafuk do. » Ay mèsèra zlam nday nani dèk ti tagray akada ge Melefit ya àhi ana tay grum e Divi gayan bu ni. ⁹ Àdàm keti : « Nu hi, nu ka ahàr divi, nakoru ti ga magray ere ye ti kawayay ni. » Àdàm nahkay ti, adafaki zlam ya ti tàgri ana Melefit ahaslani ni ti ègia zlam masakana ; nihi ti ahàr àdàm tàgri zlam maweni sawan. ¹⁰ Nahkay ere ye ti Melefit àwayay ni ti Yezu Krist àgra : àvi ahàr gayan ana Melefit sak bəlan həya. Àra àvia ahàr gayan a nahkay ni ti leli miḡia ndam njəlatana ge Melefit a.

¹¹ Bay manḡalabakabu mis akaba Melefit lu nan àbu ecik kəlavad, esliḡi zlam sak kay ana Melefit, esliḡi kəlavad nahkay. Ay zlam ya ti esliḡi ana Melefit ni èsliki magrani ti Melefit mambərfəḡa zlam magudarani ge mis ni kà tay a do simiteni. ¹² Ay Krist ti àgray akada gatay ni ndo : nan ti àvay ahàr gayan sak bəlan ti Melefit mambərfəḡa zlam magudarani ge mis ni kà tay a ; àra àva ti ànjəhad digus kà ahar ga daf ge Melefit a məlan ga gədakani bu ga kanḡay-kanḡayani. ¹³ Melefit àhi : « Ndam ezir gayak ti anabəhad tay kè meleher gayak akada ga zlam ga bay ya abəki asak ni, ti kəcəlki ka tay.† » Nihi ti nan àbu ajəgay sarta

gani nani. ¹⁴ Àva ahàr gayan a sak bəlan ti, àgray ti nday ya ti àhəḡgay tay ni ti tiḡi ndam *njəlatani ge Melefit ga kanḡay-kanḡayani. Nahkay ti èndeveriḡa tawi ge Melefit ya awayay na dèk.

¹⁵ *Məsuf Njəlatani day adəfiki ana leli zlam nday nani jiri ededīḡ. Ere ye ti àdàm enjenjeni ni ti nihi :

¹⁶ « Bay Melefit àdàm :

“Pakama maweni ya anəwəlkabu akaba gatay

ka sarta gani nani ya amara ni ti nahkay hi :

anagray ti təjalaki ahàr ke Divi goro kəlavad,

amanḡəhadiviḡu ana tay a məbərɯv bu.” »

¹⁷ Àdàm keti :

« Zlam magudarani gatay ahkay do ni zlam gatay ya ti tàgray àbèlafu do ni ti anəjalaki ahàr do simiteni.‡ »

¹⁸ Nahkay ti Melefit àmbərfəḡa zlam magudarani ge mis ni kà tay a. Ègia nahkay ti ahàr àdàm tàgri sèdaga ana Melefit ti mambərfəḡa zlam magudarani nday nani kà tay a va do.

Məfəki ahàr ke Melefit, mahədakfəḡiyu

¹⁹ Bəza ga mmawa, nahkay ti mèsèra Melefit àvia divi ana leli ga mahədakfəḡiyana kà gəvay a məlan gayan *njəlatani ni va. Divi gani nani ti àvia ana leli a azuhva mimiz ga Yezu ya àḡəzaya ka ya ti *tədarfəḡ nan kà təndal ni.

²⁰ Divi gani nani ti divi maweni, nday ya ti e divi gani nani bu ni ti təḡət sifa. Divi gani nani ti Yezu àzlkəiba ana leli a. Ka ya ti àmətfəḡ kà təndal ni ti azana ga mahay ga məlan *njəlatani ge Melefit ni èḡəzlehva : azana gani nani ti kala vu ga Yezu. Yezu àmət ti mis təhədakfəḡiyu kə Melefit : àmət nahkay ti èḡəzlehkaba azana ya àcafəḡa mis ga mahədakfəḡiyani

* 10:7 Limis 40.7-9. † 10:13 Mənjay Limis 110.1. ‡ 10:17 Zeremi 31.33-34.

kè Melefit a ni. ²¹ Nañ ti Bay gəđakani ya aŋgalabakabu ndam ge Melefit akaba Melefit ni. ²² Ègia nahkay ti mahəđakumfəñjiyu. Mahəđakumfəñjiyu ti àna hud'baləñ, məfumki ahàr geli dek. Adaba Yezu àgray ti mīgia njəlatana, məjalay ahàr magədavani va do ; àbara leli àna yam njəlatana daya. ²³ Məsəra Melefit aməgri zlam sulumani ana leli ; məhumioru ma gani ana mis vay-vay, məmbrəñ ba, adaba Bay ya ti àdəm aməgri zlam nday nani ana leli ni ti Melefit ; nañ ti àmbat ahàr đay-đay do. ²⁴ Ahàr àdəm ku way way do e kidiñ geli bu məfi ahàr ana maslaña nahañ, məvi njəđa ana mis e kidiñ geli bu ga mawayay mis ndahañ akaba ga məgri zlam sulumani ana mis. ²⁵ Məmbərəñum macakalavani ba. Mis ndahañ ti təmbrəña, ay leli ti məgrum akada gatay ni ba. Kəsəruma vad ga Bay geli ya amara ni ènjia wudak, nahkay zla nahəma məmbrəñum macakalavani ba ; ahàr àdəm ku way way do e kidiñ geli bu məvi njəđa ana maslaña nahañ.

²⁶ Leli ti məsəra jiri ge Melefit ya əgri ana leli na. Nahkay tamal magudar zlam zakw nahəma, misliki məgri sədaga ana Melefit ti məmbərfəña zlam magudarani geli ni kè leli a va do. ²⁷ Tamal mis əgudara zlam a nahkay ti maslaña gani məgray aŋgwaz dal-dal, adaba Melefit amagrafəña seriya, aku gəđakani aməzum tay akaba ndam ya təgəskabu ma ge Melefit va do ni dek. ²⁸ Kəsəruma, tamal mis əgra zlam ya ti Melefit acafəña mis ga magrana e *Divi gayəñ ya Məwiz əbəkə ni bu na, mək mis cə mahkər təgrakia sedi a ti takad nañ huya, əsi cicihi ana mis do. ²⁹ Nahkay ti tamal mis əcalkia ka Wur ge Melefit a, əzay nañ akada zlam masakani ni ti Melefit amatraə

nañ do waw ? Amatraə nañ ti dal-dal àtam ya atraə maslaña ya ti əgəskabu Divi gayəñ do ni, adaba maslaña gani nani ti ègia mis njəlatani ge Melefit azuhva mimiz ga Yezu a, ay aməñjaləñ ke mimiz gani nani akada zlam masakani sawañ. Àna mimiz gani nani ti Melefit əwəlkabə pakama gayəñ akaba geli a, àdəm amahəngay leli àna nañ. *Məsuf Njəlatani əgria *sulum ge Melefit ana maslaña gani nana, ay maslaña gani èndivia Məsuf Njəlatani na sawañ. ³⁰ Məsəra, Melefit àdəm : « Bay ya ti atraəvù mis, ahəngrivù zlam magudarani ana tay ni ti nu. » Àbu məbəkiyani keti : « Bay Melefit amagrafəña seriya kà ndam gayəñ a.Ş » ³¹ Melefit ti nañ Bay ga sifa : njəđa gayəñ àtam ga zlam ni dek. Tamal əgəsa mis a awayay matraə nañ ti maslaña gani amacakay daliya dal-dal, daliya nahañ əbi àtam daliya gani nani bi.

³² Sərumki ka sarta ya ti kicəm pakama ge Melefit enji, kəgəsumkabu ni. Ka sarta gani nani ti mis təgria daliya gərgəri kay ana kəli a, ay ti kəbesuma. ³³ Sarta ndahañ tündivia kəli a, təgria daliya ana kəli kè eri ge mis a dek ; sarta ndahañ kəvumia njəđa ana mis ndahañ ya ti təcakay daliya akada nani na. ³⁴ Ndam ya təbiyu tay a daŋgay vu ni ti təsia cicihi ana kəli a, kəjənumkia tay a. Ka ya ti mis təhəlfəña zlam gekəli kè kəli a ni ti kəgəsumkabə àna məmərana, adaba kəsəruma, ləkələm kəbum ana zlam sulumani àtam ya ti təhəlfəña kè kəli a ni. Zlam sulumani nday nani ti tanjəhad ga kaŋgay-kaŋgayani. ³⁵ Nahkay zla nahəma, kəmbərəñum məfumki ahàr ke Melefit ba, adaba tamal kəmbərəñum məfəki ahàr do ni ti aməgri zlam sulumani kay ana kəli azuhva nani. ³⁶ Ere ye ti ahàr

àdám kâgrum ni ti nahkay hi : zum nǵada gekali dek ga moroni kama kama. Tamal kâgrum nahkay ti akâgrum ere ye ti Melefit awayay ni, nahkay ti akângatum ere ye ti Melefit àdám amâvi ana kâli ni.

³⁷ Melefit àdám :

« Kama gâzît ti Bay ya ti ara ni amara, ènjia wudak.

Sarta gani àbi kay va bi.

³⁸ Maslaŋa ya ti nâdám naŋ jireni, afâku ahâr ni ti anâvi sifa.

Ay tamal maslaŋa gani àmbrâŋa nu a ti anâgâskabu naŋ va do. * »

³⁹ Ay leli ti leli ndam ya ti tàmbrâŋ Melefit, tijji ni do. Leli ti ndam ya ti táfâki ahâr ke Melefit ni, nahkay Melefit amahâŋgay leli, amâvi *sifa ya àndav day-day do ni ana leli.

11

Mâfâki ahâr ke Melefit

¹ Mâfâki ahâr ke Melefit ti awayay adâmvaba mam ? Tamal mâfâki ahâr ke Melefit ti mäsëra leli mâbu àna zlam ya ti Melefit àdám amâvi ana leli ni àndava. Ku tamal mîpi zlam nday nani faŋ do nâŋgu ni, mäsëra tâbu ededîŋ ededîŋeni.

² Ndam ge Melefit ya ahaslani ni táfâkia ahâr a nahkay, mâk Melefit àzlâbay tay azuhva mâfâki ahâr gatay ni.

³ Leli day mâfâki ahâr ke Melefit. Mäsëra Melefit àgraya mëlâŋ na dek àna ma gayan̄ ya àdám na. Nahkay mäsëra zlam ya ti mîpi ni ti Melefit àgraya àna zlam ya mîpi do na.

⁴ Abel day àfâkia ahâr ke Melefit a. Nahkay ti àgri sädaga ana Melefit àtam ga *Kayiŋ ya àgri ni àna sulumani. Abel àra àgra nahkay ti Melefit àzlâbay naŋ azuhva sädaga gayan̄ ni, àdám naŋ ti mis jireni. Ku tamal Abel àmëta nâŋgu ni, ku kani day naŋ àbu adâfiki mâfâki ahâr ke Melefit ana leli.

⁵ *Enok day àfâkia ahâr ke Melefit a. Nahkay ti Melefit àzaba naŋ

a duniya ba, àmät ndo. Naŋ àbi ka duniya va bi, adâba Melefit àzoya naŋ a gavëla. Ay ku ka ya ti Melefit àzoru naŋ faŋ ndo nâŋgu ni, Melefit àzlâba naŋ a, àdám naŋ mis sulumani. * ⁶ Tamal mis àfâki ahâr ke Melefit do ni ti Melefit àzlâbay naŋ do, àdám naŋ mis sulumani koksah. Adâba ku way way do awayay ahâdâkfâŋiyu kè Melefit nahëma, ahâr àdám maslaŋa gani mâfâki ahâr, mägâskabu Melefit naŋ àbu, mäsër Melefit agri zlam sulumani ana nday ya ti tadâbay naŋ ni.

⁷ Nûwi day àfâkia ahâr ke Melefit a, nahkay ti àgësikia ma. Ka ya ti Melefit adâfiki zlam ya ti àgravu faŋ ndo ni ti Nûwi àgraya *slalah ga yam a, tãhuriyu akaba ndam ga hud ahay gayan̄, mâk Melefit ahâŋgay tay. Nûwi àra àfâkia ahâr ke Melefit a nahkay ti, Melefit àdám naŋ mis jireni ; nahkay ere ye ti Nûwi àgray ni ti adâfaki ndam ga *duniya ti nday ndam jireni do.

⁸ Abraham day àfâkia ahâr ke Melefit a. Nahkay ti ka ya ti Melefit àzalay naŋ ni ti Abraham àgësikia ma. Àsläka ka had gayan̄ a, òru ka had ya ti Melefit àdám amâvi ni. Àsër mëlâŋ ya ti akoru ni do, ay ku tamal nahkay nâŋgu ni òra. ⁹ Azuhva mâfâki ahâr gayan̄ ni ti ànjähad ka had ya ti Melefit àdám amâvi ni, ay ànjähad ti akadâ naŋ zal mirkwi : ànjähad a ahay miviceni bu. Wur gayan̄ Izak, kälâŋ gani wur hud gayan̄ Zekup day tãnjähad a ahay miviceni bu akadâ gayan̄ ni : nday day Melefit àhi ana tay amâvi had ya ti àdám amâvi ana Abraham ni ana tay. ¹⁰ Abraham ànjähad a ahay miviceni bu ni ti adâba ahätay sarta ya ti atafäkad kësä nahan̄ ni ; kësä gani nani ti asak ga ahay gani mafäkadani lala. Àsër ahämamam täläm ahay ga kësä gani nani ti Mel-

* 10:38 Habakuk 2.3-4. * 11:5 Mänjay Mänjëkiani 5.24.

efit, amələmaya ahay nday nana ti nañ gani daya.

¹¹ Sara day àfəkia ahàr ke Melefit a. Nahkay ti Melefit àgray ti mîwi wur. Nañ ti dəgəlani, medeweleni daya, ay ku tamal nahkay nəngu ni Melefit àgray ti mîwi wur ; àgray ti adaba Sara àgəskabá ere ye ti àdəm aməgri na amagray ededîñ. ¹² Nahkay ti ku tamal Abraham nañ bəlan, nañ medeweleni herem-herem nəngu ni, bəza huđ gayan tigi kay. Nday kay akada bonçur ya a huđ melefit bu ni, ahkay do ni akada wiyar ga zalaka, təcəl koksah.

¹³ Mis nday nani dek ti təfəki ahàr ke Melefit, duk àbivoru ana kisim gatay təmbəran məfəki ahàr gatay ni ndo. Ka ya ti təmət ni ti təngət zlam ge Melefit ya ti àdəm aməvi ana tay ni fañ ndo ; təsəra zlam nday nani atələbu akada zlam ya ti tıpioru drin ni cilin, mək təmərnu àna nañ. Tədəm nday ndam mirkwi, kəsa gatay àbi a duniya bu bi. ¹⁴ Gatay ya ti tədəm nahkay ni ti adafaki nday təbu tajəgay hađ gatay gatayani. ¹⁵ Tamal təjalakia ahàr ka hađ gatay ya təmbərbiya na ti akal tislikia mançona eslina. ¹⁶ Ay nihi ti tawayay hađ sulumani ya àtam ndahan ni ; hađ sulumani nani ti e melefit bu. Nahkay ti Melefit awayay ti təzalay nañ Bay Melefit gatay, təzalay nañ nahkay ti àbəlafəñ dal-dal. Àslamalia kəsa sulumani ana tay a ededîñ a.

¹⁷ Abraham àfəkia ahàr ke Melefit a. Nahkay ti àgəskabu mislini wur gayan Izak. Melefit àhi mığray nahkay ti àhəlfəña eyu a, awayay ti Abraham mādafaki ahəmamam afəki ahàr ni. Izak ti wur ga Abraham nañ bəlan, nahar àbi, Melefit àhi ana Abraham aməvi bəza huđ kay ti àna nañ, ¹⁸ àdəm : « Akəngət bəza huđ gayak ti àna Izak.† » Ku tamal nahkay nəngu ni,

Abraham àgəsikia ma ana Melefit a, ¹⁹ adaba àhi ana ahàr Melefit ti esliki mahəngaraba mis e kisim ba tata. Abraham àra àfəkia ahàr a nahkay ti Melefit àhəngri wur gayan ni. Ge Melefit ya àhəngri wur ga Abraham ni ti adafaki ere ye ti amagravu kama kama ni.

²⁰ Izak day àfəkia ahàr ke Melefit a. Nahkay ti àgri *sulum ge Melefit ana ata Zekup nday ata Eseyu : àdəmki ma ka zlam ya amagrakivu ka tay ni.

²¹ Zekup day àfəkia ahàr ke Melefit a. Nahkay ti àgri sulum ge Melefit ana bəza ge Zuzef çəeni. Àgri ana tay ti ka ya ti awayay endevertu ni ; àra àgria sulum ge Melefit ana tay a ti àjakvu àna aday, àhəngriuru ahàr a hađ ana Melefit. ‡

²² Zuzef day àfəkia ahàr ke Melefit a. Nahkay ti àdəm ndam *Izireyel atasləka ka hađ Ezip a. Àdəm ma gani nani ti ka sarta ya ti awayay endevertu ni ; àdəm ka ya ti atasləka ni ti təhəla aslat gayan a.

²³ Ata bəñ ge Məwiz day təfəkia ahàr ke Melefit a. Nahkay ti təngah nañ kiya mahkər. Təngah ti adaba wur ni àbəlay ; *Faron bay məgur hađ ni àdəm təbazl bəza ga ndam Izireyel, ay ti təgrafəña ançwaz kə ma gana ndo.

²⁴ Məwiz day àfəkia ahàr ke Melefit a. Nahkay ka ya ti ègia gədakana ni ti àwayay ti tədəm nañ wur ga wur ga Faron ni va ba. ²⁵ Àwayay ti hojo təgri daliya akada ya təgri ana ndam Izireyel ndahan ni ere gani ti amərnu àna zlam magudarani ni, adaba zlam magudarani ti avay məmərani gəzit cilin. ²⁶ Àhi ana ahàr hojo təgri daliya akada ya ti təgri ana *Krist ni ere gani ti ançət elimeni ga hađ Ezip ni dek ni. Àjalaki ahàr ti ka zlam sulumani ge Melefit ya aməgri azuhva məfəki ahàr gayan ni.

† 11:18 Mənjəkiani 21.12. ‡ 11:21 Mənjay Mənjəkiani 47.31.

²⁷ Mawiz àfækia ahàr ke Melefit a. Nahkay ti àslàka ka had Ezip a. Ku tamal bay ga had ni àzumkia òaruv a nən̄gu ni, àgrafəŋa aŋwaz a ndo. Mawiz àmbrəŋ məfəki ahàr gayəŋ ni ndo, ègia akada èpia Bay Melefit, naŋ ya ti èpivu do na. ²⁸ Mawiz àra àfækia ahàr ke Melefit nahkay ni ti àgray ti ndam Izireyel tàgray *Pak ye enjenjeni ni : tàbəki mimiz kà mahay gatay. Tàgray nahkay ti, ti *məslər ge Melefit ya àslərbiyu ga mabazl bəza meykweya ni ènjifiŋ kà bəza gatay ni ba.

²⁹ Ndam Izireyel təfækia ahàr ke Melefit a. Nahkay ti tāsłəkaba a Dəluv Ndizeni ni ba ; tāsłəkaba ti akada ka had mikəleni, yam àbi ka mələŋ gani bi. Ay ka ya ti ndam Ezip tawayay masłəkabana ni ti yam ni àndaba tay a dek, təməta.

³⁰ Azuhva məfəki ahàr ga ndam Izireyel ni ti gudu ga kəsa Zeriko àmbəd. Àmbəd ti adaba ndam Izireyel ni təfækia ahàr ke Melefit a, tēveliŋa kəsa na vad adəskəla. ³¹ Rahap wal hala ni day àfækia ahàr ke Melefit a. Nahkay ti a vad ya ti ndam Izireyel təbazl ndam ya ti təgəskabu ma ge Melefit do ni ti təkad naŋ ndo. Təkad naŋ ndo ni ti adaba àfia ahàr ana ndam Izireyel ya təsləruru tay ga məmən̄jiyu had na, àdafaki tay ndo.

³² Nihi ti nədəmkivu mam ? Sarta àbi ga mazlapakiani bəlaŋ àna bəlaŋ ka ata Zedeyoŋ, Barak, Samsoŋ, Zefte, Devit, Semiyel akaba ndam ndahaŋ ya tàhəŋgaray pakama ge Melefit ni bi. ³³ Nday nani dek ti təfækia ahàr ke Melefit a, nahkay ti mis ndahaŋ e kidiŋ gatay bu tēyefiŋa kà ndam ga had ndahaŋ a, mis ndahaŋ tàgrafəŋa seriya kə mis àna jiri a, mis ndahaŋ tìpia zlam sulumani ya Melefit àdəm aməgri ana ndam gayəŋ na, mis ndahaŋ təkədfəŋva kà mazlahku a, tətama tay àna n̄jəda, ³⁴ mis ndahaŋ tətəmfəŋa kà aku ya agas zlam gədək-gədək na, ènjifiŋ kà tay ndo,

mis ndahaŋ tətəmfəŋa kə mis ya ti tawayay tabazl tay àna maslalam a na. Ka ya ti n̄jəda àfəŋ kà tay bi ni ti Melefit àvia n̄jəda ana tay a ; ka ya ti tàgray silik ni ti tàgrafəŋa aŋwaz kə mis ndahaŋ a ndo simiteni ; tàgara ndam silik ga had ndahaŋ a kay. ³⁵ Wál ndahaŋ tìpia ndam gatay ya təmət, təŋgaba e kisim ba na.

Ay mis ndahaŋ ti ni ndam ezir gatay təgria daliya kay ana tay a, təməta àna naŋ a ; tamal mis nday nani təmbrəŋa məfəki ahàr gatay ke Melefit a ni ti akal ndam ezir ni təmbrəŋa tay a, ay təmbrəŋ məfəki ahàr gatay ni ndo, adaba tawayay sifa məweni ya Melefit aməvi ana tay ni, tədəm sifa gani nani àtam sifa ya a duniya bu ni. ³⁶ Mis ndahaŋ e kidiŋ gatay bu təkaka daliya gərgəri a kay : mis tēyefiŋa kà tay a ; təzləba tay àna kurupu a ; təwəla tay àna jəjirbi a ; təbiya tay a daŋgay va ; ³⁷ tizligia tay àna akur a, təməta àna naŋ a ; təkəkaba tay àna si a ; təbazla tay àna maslalam a. Mis ndahaŋ ti ni təsawaday satat, təbakabu ambəl ga təmbak ahkay do ni ga awak. Zlam ahəci tay, mis təgria daliya ana tay a kay, təmən̄jaləŋ kà tay akada nday kəra. ³⁸ Nday ti tēdevu satat a huđ gili bu akaba a həma bu ; tən̄jəhad a ahuzl bu ahkay do ni e evid bu. Nday ti mis sulumani, giri-giri akal tan̄jəhad a mələŋ sulumani ya àtam duniya hini àna sulumani ni bu.

³⁹ Mis nday nani dek ti Melefit àzləba tay a, àdəm nday ndam gayəŋ sulumani adaba təfækia ahàr a. Ay tən̄gət zlam sulumani ge Melefit ya àdəm aməvi ana ndam gayəŋ ni ndo. ⁴⁰ Tən̄gət ndo ni ti adaba Melefit awayay mendeveriŋ təwi gayəŋ ya agra ana mis dek ni ka ahar bəlaŋ. Àslamalia zlam sulumani ana leli a, àtam zlam sulumani ya ti tədəm aməvi ana tay ni ; nahkay awayay ti nday day tən̄gət zlam sulumani gani nani ka

sarta ya ti leli aməngət ni.

12

Məmbərəj məfəki ahər ka Yezu ba

¹ Ēgia ndam nday nani dek təfəkia ahər ke Melefit a, kala təbu akaba leli, tədəfiki divi ana leli nahəma, məmbrəj zlam ya ti acafəna leli ga moroni kama kama na dek. Məmbərəj magudar zlam daya, adaba magudar zlam ti agəs leli akada ga adak ya agəs azana ni. Ahər àdəm mâcuhwaki ke divi ya ti Melefit àdəfiki ana leli ni, məmbrəj ba. ² Məmənjumləjoru ka Yezu. Àvi divi ana leli ga məfəki ahər ke Melefit ti nañ ; Bay ya ti èndeveriñ təwi ge Melefit ya agri ana leli ni ti nañ gani daya. Ağəskabá ti *tadarfəj nañ kà təndal, àjalaki ahər ke mimili gani ndo simiteni ; àjalaki ahər ti ka məmərani ge Melefit ya aməvi ni. Melefit ti nañ àbu manjəhadani e kərsi gayəj bu, agur zlam dek ; nihi ti Yezu nañ digəsa kà ahar ga dəf gayəj a mələj ga gədakani bu.

³ Jalumki ahər ka Yezu. Nañ ti ndam magudar zlam təgria daliya kay, ay ti èbesa. Tamal kajalumki ahər ti ahar amadəgafəna kə kəli a do, akamətafəum do. ⁴ Lekələm kəbum kəkədufəjya kà zlam magudarana, ay kekileña ku mis bəlanj e kidiñ gekəli bu tekeđi àmət azuhva kadvu nani fañ ndo timey. ⁵ Jalumki ahər ka pakama ge Melefit ya àhi ana kəli, avi njədə ana kəli akada ga bəj ga bəza ya ahi ma ana bəza gayəj ni ; ma gani nani ti nahkay hi :

« Wur goro, tamal Bay Melefit atra6 kur,
awayay ti kəsər zlam ti, gəskabu ;
ka ya ti aləguk ni ti ahar àdəgafuka ba.

⁶ Adaba maslaña ya ti Bay Melefit awayay nañ ni ti atra6 nañ, awayay ti məsər zlam.

Maslaña ya ti Bay Melefit agəskabu nañ,
àdəm nañ wur gayəj ni ti azlə6 nañ.* »

⁷ Nahkay tamal kacakum daliya ti, sərunkı Melefit nañ àbu atra6 kəli ti kəsərüm zlam ; afi ahər ana kəli akada ga bəj ga bəza ya afi ahər ana bəza gayəj ni. Wur ya ti bəjani atra6 nañ do ni ti àbu waw ? ⁸ Bəza ge Melefit dek ti Melefit atra6 tay ; ay tamal Melefit atra6 kəli do ni ti adafaki lekələm bəza gayəj do, lekələm bəza məva. ⁹ Nədəm nahəma, ata bəj geli ya ka had ni tətəba leli a, leli ti ni mıcıikia ma ana tay a. Ēgia nahkay ti ahər àdəm mıcıiki ma ana Bəj geli ya a hud melefit bu ni àtam ya ti mıcıiki ma ana ata bəj geli ya ka had ni. Adaba tamal magray nahkay ti aməngət *sifa ya àndav day-day do ni. ¹⁰ Ata bəj geli ni tətəba leli ti ga sarta 6al. Təgray nahkay ti təhi ana ahər tawayay mədəfiki divi sulumani ana leli. Ay Bəj geli ya hud melefit bu ni ti ni atra6 leli ti ga məjənaki leli edediñ edediñeni, awayay ti mīgi njələta akada gayəj ni. ¹¹ Ku way way do ka sarta ya ti tətəba nañ ni ti ahər ahəli, àmərvo do. Ay kələj gani maslaña ya ti tətəba nañ a, àcaha zlam àna nañ a ni ti ègi zal jiri, arəna ahəli ahər va do.

Manjəhad ga ndam ga Yezu

¹² Nahkay zla nahəma, ahar àdəgafəna kə kəli a ba, zum njədə gekəli dek ga moroni kama kama. ¹³ Dəgum ndile6a, kəzum divi madəngwani ba. Tamal kəgrum nahkay ti maslaña ya ti asak awər nañ ejigədəsley ni emigi zal dəra do, aməngaba.

¹⁴ Ere ye ti ahər àdəm kəgrum kələvad ni ti nihi : Njəhadum àna sulumani akaba mis dek. Zum njədə gekəli dek ti kənjəhadum kələvad ndam *njələtani ge Melefit.

* 12:6 Gozogul 3.11-12.

Maslaŋa ya ti ànjəhad nɔlata do ni ti emipi Bay geli day-day do. ¹⁵ Bumvu slimi ti maslaŋa àmbrəŋ mægəskabu *sulum ge Melefit ya agri ni ba. Maslaŋa ya ti agudar zlam e kiɔŋ gekəli bu nahkay ni ti naŋ akada ga məwəl ya afətaya e dini bu na. Ku way way do ègi nahkay ba, adaba tamal ègia nahkay ti emizibi mis ndahaŋ kay, etigi akada gayəŋ ni. ¹⁶ Maslaŋa àgray hala e kiɔŋ gekəli bu ba. Maslaŋa àmbrəŋ ere ye ti Melefit awayay ni akada ge Eseyə ya àmbrəŋa ni ba. Naŋ ti meykweya, akal bəŋani agri sulum ge Melefit azuhva nani, ay sulum gani nani ti Eseyə àzay akada zlam masakani, àzumfəŋ zlam afa ga wur ga mənani sak bəlan ka duwa gani cilin. † ¹⁷ Kəsəruma, kələŋ gani àwayay ti bəŋani mægri sulum gani, ay bəŋani àgri ndo. Ku ètəwi mitəweni nəŋgu ni bəŋani àmbatkaba majalay ahàr a ndo, àgri ndo.

¹⁸ Lekulum kəbum kahədakumfəŋjiyu kə Melefit ti gərgəri akaba ga ndam ya ahaslani kə həma *Sinayi ni. Eslini ti təhədafəŋjiya kə zlam ya tɔŋjifin na, kə aku a, kə mələŋ zɔŋ-zɔŋena, kə maklabasl didilinena, kə bəlgadaŋ a. ¹⁹ Eslini ti ticia mahənday ge mezlelim a, akaba dəŋgu ge Melefit ya àhənday na. Tàra ticia dəŋgu ge Melefit na ti tàgra aŋgwaz a, tədəm àhikivu ma ana tay ku bəlan va ba. ²⁰ Adaba təhi ana tay : « Ku tamal zlam ga gənw əŋjifin kə həma na nəŋgu ni, tɔzligi àna akur, təkad. ‡ » Ma gani nani ti àsia aŋgwaz ana tay a dal-dal. ²¹ Ku Məwiz day ere ye ti àgravu eslini ni dek àsia aŋgwaz a dal-dal, àdəm : « Nəgəgər, bəruv atukaba. § »

²² Ay lekulum kəbum kahədakumfəŋjiyu kə Melefit ti akada gatay ni do. Kahədakumfəŋjiyu ti kə həma *Siyon, kə kəsa ge Melefit Bay ga

sifa ni, kəsa nani ti Zerəzalem ya e melefit bu ni. Kahədakumfəŋjiyu ti kə *məslər ge Melefit dal-dalani, təcalvu do simiteni, təcakalavu ga magray wuməri ni. ²³ Kahədakumfəŋjiyu ti kə ndam ge Melefit macakalavani. Nday dek ti Melefit àdəm nday meykweya gayəŋ, slimi gatay àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ya a huɔ melefit bu ni. Kahədakumfəŋjiyu ti kə Bay Melefit, naŋ ya ti agraŋa seriya kə mis a dek ni. Kahədakumfəŋjiyu ti kə ndam gayəŋ ya àdəm nday ndam jireni ni ; mis nday nani ti Melefit èndeveŋa təwi gayəŋ ya agri ana tay na dek àndava. ²⁴ Kahədakumfəŋjiyu ti kə Yezu, naŋ ya ti àgray ti Melefit awəlkabu pakama məweni akaba ge mis ni. Kahədakumfəŋjiyu ti azuhva mimiz gayəŋ ya ègəceki ke kəli ni. Mimiz ga Yezu ti adafaki zlam sulumani, mimiz gani nani ti akada ga Abel ni do.

²⁵ Bumvu slimi, ahàr àdəm ku way way do àmbrəŋ məbi slimi ana pakama ga Bay ya ti ahi ma ni ba. Ahaslani ti təhəŋgria ma ge Melefit ana mis a ; nday ya ti təhəŋgri ma gani nani ana mis ni ti nday ka had, ay ti mis ndahaŋ təgəskabu ma gani nani ndo, nahkay ti Melefit àtraɔa tay a. Ay nihi ti Bay ya ti ahi ma ana leli ni ti naŋ a huɔ melefit bu. Nahkay tamal leli mægəskabu ma gayəŋ ni do ni ti amatraɔ leli dal-dal do waw ? ²⁶ Ka ya ti Melefit àzlapay ahaslani ni ti had àdaday azuhva dəŋgu gayəŋ ya àhənday ni. Ay nihi ti àdəm nahkay hi : « Sak bəlan keti anagraŋ ti had mādaday ; ay amadaday ti had cilin do, huɔ melefit amadaday daya. * »

²⁷ Àdəm « Sak bəlan keti » nahkay ti, adafaki zlam ya ti Melefit àgraya tay a, tədaday ni ti atambatvu, atələbi va bi. Melefit amagraŋ nahkay ti,

† 12:16 Məŋjay Məŋjəkiani 25.29-34. ‡ 12:20 Mahərana 19.12-13. § 12:21 Mimbiki 9.19.

* 12:26 Aze 2.6.

awayay ti zlam ya ti atəgəjəni ni ti zlam ya ti tədəday va do ni ciliŋ.

²⁸ Nahkay məlaŋ sulumani ya ti Melefit aməvi ana leli ni ti amadađay do. Ęgia nahkay ti məgrumi səsi dal-dal! Məgrumi səsi ti nahkay hi: məzləbum naŋ akada gayan ya awayay ni, məhəŋgrumioru ahàr a hađ, məgəsümüki ma daya. ²⁹ Adaba Melefit geli ti naŋ aku ya azum zlam dek ni.

13

Magray ere ye ti Melefit awayay ni

¹ Ęgia lekulum kà mən gekuli ti kəmbərəŋum mawayavani e kidiŋ gekuli bu ba. ² Kəmbərəŋum məgəskabu ndam mirkwi ba daya; mis ndahaŋ ka ya ti təgəskabu mirkwi ni ti təgəskabá *məslər ge Melefit a, ay təgəskabu ti ka məsər gatay do. ³ Jalumki ahàr ka ndam danğay akada lekulum day kəbum akaba tay a danğay bu. Jalumki ahàr ka ndam ya ti mis təgri daliya ana tay ni akada təgri ti ana kuli, adaba lekulum day mis.

⁴ Nawayay ti mis dek təgəskabu ma ge Melefit ya ədəmki ka məhəlvani ata wal ata zal ni; ndam ya ti təhəlva əndava ni ti təğray mesəwehvu ba. Adaba Bay Melefit amagrafəŋa seriya kà ndam ya ti tagray mesəwehvu ahkay do ni tagray hala na.

⁵ A manjəhad gekuli bu ni ti ku way way do əjalaki ahàr ka mawayay siŋgu ba; zlam ya ti naŋ əbu àna naŋ ni ti məmərvu àna naŋ, ədəbay zlam ndahaŋ ba. Adaba Melefit Melefiteni ədəm àna ma gayan:

« Day-day anəmbərəŋ kur do, anasləkafuka do.* »

⁶ Nahkay ti ku way way do e kidiŋ geli bu mázay njəda, mədəm :

« Bay ya ti ajənaki nu ni ti Bay Melefit ;

nahkay ere ye ti aməsü aŋgwaz ni ti àbi ;

mis hihirikeni esliki məgru mam ?† »

⁷ Jalumki ahàr ka gədəkani gekuli, nday ya ti təhi ma ge Melefit ana kuli enjenjeni ni. Jalumki ahàr ka manjəhad gatay, ahəmamam təfəki ahàr ke Melefit duk əbiviyyu ana kisim gatay ni. Lekulum day fumki ahàr ke Melefit akada gatay ni. ⁸ Yezu *Krist ti əmbatvu do. Kani ti naŋ əbu akada ye eweni ni, amələbu nahkay ga kaŋgay-kaŋgayani. ⁹ Mis ndahaŋ təbu təcahi zlam kay ana kuli gərgəri akaba ya kəcahum ni, tawayay tijiŋkia kuli ke divi a, ay ti kəgəsümüki pakama gatay ni ana tay ba. Təcahi zlam ndahaŋ əki ka zlam məzumani ana mis, ay ti ere ye ti avi njəda ana mis ni ti *sulum ge Melefit ya agra ana tay ni, do ni ti zlam məzumani do. Zlam gani nani ti əjənaki ndam ya təgəskabá ma gana ni do.

¹⁰ Ndam ya təgri təwi ana Melefit a ahay gayan bu ni ti təbu təhəpəd zlam ndahaŋ ya təsiŋi ana Melefit, təviyekiki ni. Leli day məbu ana məlaŋ *meviyekiki zlam ana Melefit, ay nday ya ti təsiŋi zlam ana Melefit akada ya ahaslani ni ti təsliki məzum zlam ya təvi ana Melefit ka məlaŋ geli ni koksah. ‡ ¹¹ Ti Melefit məmbərfəŋa zlam magudarani ge mis ni kà tay a nahəma, ndam *manğalabakabu mis akaba Melefit ni təsiŋi zlam, mək gədəkani gatay ahuriyyu àna mimiz gani a məlaŋ *njəlatani ni vu. Təra təsiŋia zlam na ana Melefit a nahkay ni ti tasləkaba àna kisim gana a kəsə gatay ni ba, takoru àna naŋ a dala

* **13:5** Məŋjay Mimbiki 31.6, 8 ; Zəzəwi 1.5. † **13:6** Limis 118.6. ‡ **13:10** Mis ndahaŋ tədəm zlam ya təvi ana Melefit ka məlaŋ meviyekiki zlam ana Melefit geli ni ti dəf ge Melefit. Mis ndahaŋ ti ni tədəm nani ti kisim ga Yezu ya əmətfəŋ kà təndal ni. Ay a huđ gani bu ni ti ma cəeni nday nani ti ma bəlaŋ.

vu, teviyek. ¹² Àgrakivu ka Yezu day nahkay. Tàsləkaba àna naŋ a kəsa ba, tōru tàkad naŋ ti a dala bu. Awayay nahkay ti, ti ndam gayan tigi njelatani azuhva mimiz gayan ya àngəzaya ni. ¹³ Tàkad naŋ a dala bu ni ti tábəkia mimili a; ahàr àdəm məgəskabu ti tábəki mimili gani nani ke leli daya. Nahkay ti məsləkumaba a kəsa ni ba, mədəgum a dala vu ka mələŋ gayan ya naŋ àvu ni. ¹⁴ Adaba ahalay a duniya bu ni ti leli məbi àna kəsa ya anjəhad ga kaŋgay-kaŋgayani ni bi. Nahkay ti maďəbay kəsa məweni ya ti Melefit aməvi ana leli ni. ¹⁵ Àna njəda ga Yezu ti ahàr àdəm məgrumi sədaga ana Melefit kəlavad; sədaga gani nani ti mazləbani geli ya mazləbay naŋ ni. Ka ya ti mazləbay Melefit ni ti mədəm naŋ gəďakani kə meleher ge mis dek. ¹⁶ Ahàr àdəm kəgrumi zlam sulumani ana mis ndahaŋ, kəvumi zlam gekəli ana tay ga məjənaki tay : jalumki ahàr, kəmrəŋum ba. Zlam nday nani ti akada ga sədaga ya məgri ana Melefit ni ; sədaga gani nani ti àbəlafəŋ dal-dal.

¹⁷ Gəsumiki ma ana gəďakani ya təcəhi ma ge Melefit ana kəli ni, grum ere ye ti təhi ana kəli grum ni, adaba təbu təfi ahàr ana kəli ti kənjəhadum àna sulumani kə eri ge Melefit ; Melefit emihindifinja manjəhad gekəli ni kà tay a. Tamal kəgəsumikia ma ana tay a ti atəmərɔvɔ, nahkay do ni ti manjəhad gekəli ni aməhəli ahàr ana tay. Ay tamal àhəlia ahàr ana tay a ti ajənaki kəli aw ?

¹⁸ Həŋgalumi Melefit ana leli kəlavad. Məsəra, məgudar zlam ndo, mawayay magray zlam sulumani kəlavad. ¹⁹ Ere ye ti nawayay dal-dal ni ti nihi : həŋgalumu Melefit ti məvu divi ga moroni afa gekəli ke weceweceni.

Bay ya ti àbəki pakama ni

ahəŋgalay Melefit

²⁰ Melefit ti agray ti mis tənəhadkabu àna sulumani, àhəŋgaraba Bay geli Yezu e kisim ba. Yezu ti bay mahətay zlam gəďakani, àmət azuhva leli, leli təmbəmbak gayan; àna mimiz gayan ni ti Melefit *àwəlkabu pakama gayan akaba geli ga kaŋgay-kaŋgayani. ²¹ Nahkay ti nahəŋgalay Melefit ti məvi njəda gayan ana kəli ti təwi gekəli ya kəgrum ni dek mənja sulumani, ti kəgrum ere ye ti awayay ni. Nahəŋgalay naŋ ti leli dek māgray ere ye ti àbəlafəŋ ni àna njəda ga Yezu *Krist. Yezu Krist ti mis dek təzləbay naŋ ga kaŋgay-kaŋgayani. Aya nahkay.

Mendeveŋ ga pakama

²² Bəza ga mmawa, nahəŋgalay kəli gəsumkabá ma goro na, adaba nəbiki ana kəli ti ga məvi njəda ana kəli. Ma goro ni ti kay do, gəzit nahkay timey ! ²³ Nəhi ana kəli nahəma, táfaya wur ga mən geli Timote a daŋgay ba. Tamal àra afa goro a weceweci ti amarakaboru afa gekəli ga məmənjiyu kəli.

²⁴ Grumi sa geli ana gəďakani gekəli dek akaba ana ndam ge Melefit ndahaŋ ni dek. Bəza ga mən geli ndam Itali ni təgria sa ana kəli a.

²⁵ Melefit məgri sulum gayan ana kəli dek ti.

Wakita ge Zek ya àbàki ni Ere ye ti mädämki ka wakita ge Zek ya àbàki ni

Maslaŋa ya ti àbàki wakita hini ni ti àdafa slimi gayan a : nani Zek (1.1). Ndam mäsär zlam tädäm nan ti Zek zal asak ga Yezu, wur ga mən ge Zeŋ ni do, adaba bay Erot àkadà nan a (Təwi 12.2) : tädäm bay ya àbàki wakita hini ni ti Zek wur ga mən ga Yezu ni (Galasi 1.19). Zek wur ga mən ga Yezu ni ti ègia gədakana ga ndam ga Yezu a Zeruzalem a (Təwi 15.13 ; 21.18 ; Galasi 2.9).

Zek àbikioru wakita gayan ni ana « dini kru mahar cəeni medeveni ka had gərgərani ni » (1.1). Dini kru mahar cəeni ni ti nday ndam Zude, ay Zek àbikioru ti ana ndam ga Yezu (2.1) : Zek ti zal Zude, ànjəhad a Zeruzalem ; bi a majalay ahàr gayan bu ndam ga Yezu ti ahar gədakani ndam Zude. Zek àzlapay ti akada ga zal Zude ni : mazavu gani ka ya ti àdäm Melefit Bay Njəda-njədani ni ti àzlapay àna ma Hebri « Sabaot » (5.4 ; mənjumiyu ka TOB).

Zek ti àsəra ma ga Yezu ya àcahi ana mis na lala : gurumkabu Zek 2.5 akaba Meciyu 5.3 ; Zek 3.10-12 akaba Meciyu 7.15-20 ; Zek 3.18 akaba Meciyu 5.9 ; Zek 5.2-3 akaba Meciyu 6.19-20 ; Zek 5.12 akaba Meciyu 5.33-37. Zek àhi ana ndam ga Yezu si tğray təwi sulumani kwa : tamal məfəkia ahàr ka Yezu a ti àbəlay, ay ahàr àdäm mğray təwi àna məfəki ahàr geli ni (2.14-26). Pol àdäm Melefit àdäm leli ndam jireni kè eri gayan ti azuhva təwi geli ya mğray ni do, Melefit àdäm leli ndam jireni kè eri gayan ti azuhva geli ya məfəkia ahàr ka Yezu a ni cilin (Rom 3.21-31). Pol

àdäm Melefit àdäm Abraham ti mis jireni kè eri gayan ti azuhva məfəki ahar gayan, do ni ti azuhva təwi gayan ya àgray ni do (Rom 4) : Zek ti ni àdäm Melefit àdäm Abraham mis jireni kè eri gayan ti azuhva zlam ya àgray, àdafaki məfəki ahàr gayan ni (2.20-24). Ma ga ata Pol akaba Zek ni ti bəlan, ay Pol àdäm ahəngay leli ti Melefit cilin, do ni ti təwi geli ya magray ni ti àhəngay leli do ; Zek ti ni àdäm ahəngay leli ti Melefit cilin, ay adafaki Melefit àhəngay leli a ti təwi geli ya magray ni. Tamal mğray təwi sulumani àna njəda ga Məsuf ge Melefit do ni ti mäsär Melefit àhəngay leli a ti ahəmamam ?

Nahkay zla nahəma, a wakita gayan ni bu Zek àvi sawari gərgəri kay ana ndam ga Yezu, àhi ana leli ahəmamam mənəhad àna sulumani ni. Si mabi slimi ana ma gayan ni lala kwa.

Sa ge Zek

¹ Nu Zek bay məgri təwi ana Melefit nday ata Bay geli Yezu *Krist nəgri sa ana kəli dek, lekəlam dini kru mahar cəeni medeveni ka had gərgərani ni.

Melefit avi majalay ahàr sulumani ana ndam ya təfəki ahàr ni

² Bəza ga mmawa, ka ya ti daliya ku weley weley do dek àca kəli a nəngu ni mərūmvu dal-dal. ³ Adaba kəsəruma daliya gekəli ya kacakum ni ti adafaki kəbum kəfumki ahàr ke Melefit lala, kəmbrəjum do. Nahkay akəzumkivu njəda gekəli ge mebesey daliya ni.

⁴ Kiguma ndam ya tebesey daliya na nahkay ti, zum njəda gekəli dek ga moroni kama, ti kigum ndam *njəlatani, ere ya ahəcikivu ana kəli ge migi njəlatani ni ti àbi. ⁵ Ay bi mis e kidin gekəli bu àsəra əjalay ahàr sulumani do ni ti, mihindi afa ge Melefit, nahkay Melefit aməvi majalay ahàr sulumani ni. Adaba Melefit ti àgray sidək do, avi zlam

ana ku way way do dek, àcafəŋa mis ge mihindiliŋ zlam a do. ⁶ Ay tamal mis ehindi zlam afa ge Melefit nahəma, mǎfəki ahàr Melefit aməvi ere gani efdəŋ, àjalay ahàr cə cə ba. Adaba maslaŋa ya ti ajalay ahàr cə cə ni ti naŋ akada ga yam ya ti aməd adaday, aŋgoru àna naŋ gwar hi gwar hi ni. ⁷ Maslaŋa gani nani ti ŋgay Bay geli aməvi zlam ti àhi ana ahàr ba simiteni. ⁸ Adaba maslaŋa gani nani ti naŋ àbu ajalay ahàr cə cə, a zlam ya agray ni bu dek ti ambat majalay ahàr gayan cəpa cəpa.

Ndam ge elimeni akaba ndam talaga

⁹ Tamal maslaŋa èsli mis kè eri ge mis ndahan do, afəki ahàr ka Yezu ti ahàr àdəm mǎmərnu, adaba kè eri ge Melefit ti ègia mis gəđakana. ¹⁰ Mis tamal elimeni gayan àbu, afəki ahàr ka Yezu day mǎmərnu, adaba Melefit ahəŋgoraya naŋ kələŋ a : məsəra bay ge elimeni ti aməmət akada ga vay-vay ga zlam ya tadəgafəŋa ni. ¹¹ Vay-vay tamal fat àvədia èviyeka ti adəgafəŋa, àbəlay va do. Nahkay day bay ge elimeni aməmət ka ya ti naŋ àbu agray təwi ga madəbay elimeni gayan ni.

Zlam ya ezligiyu mis a magudar zlam vu ni

¹² Tamal mis acakay daliya, ebesey, àmbrəŋ mǎfəki ahàr ka Yezu do nahəma, mǎmərnu adaba tamal èbesa nahkay ti Melefit aməvi *sifa ya àndav day-day do ni. Sifa gani nani ti Melefit àdəmbiya aməvi ana ndam ya ti tawayay naŋ ni, aməvi ti akada ya ti təvi zlam ana maslaŋa ya ti èhita mis ndahan a ni. ¹³ Tamal mis awayay adiyu a magudar zlam vu ti ŋgay Melefit ezligiyu naŋ ti àdəm ba. Adaba Melefit ti tizligiyu naŋ a magudar zlam vu koksah, èzligiyu mis a magudar zlam vu do daya. ¹⁴ Ezligiyu mis a magudar zlam vu ti majalay ahàr ga maslaŋa gani

nani, adaba majalay ahàr gayan ni magədavani, agosay naŋ, azoru naŋ a magudar zlam vu. ¹⁵ Majalay ahàr gayan magədavani ni àra èzligiyu naŋ a zlam magudarani va nahəma, zlam magudarani gayan ni edisl. Emidisla ti amakad maslaŋa gani. ¹⁶ Bəza ga mmawa goro ni, nawayay kəli ; nəhi ana kəli nahəma, kəgosum ahàr gekəli ba. ¹⁷ Zlam sulumani ya mis tədi ahàr ga sulum ni dek ti aslakabiya agavəla. Aslərbiyu ti Melefit ; naŋ gani àgraya zlam masladana dek ; àcəlaya ahkay do ni adiyu akada ga fat ni do ; àmbrəŋ leli a mələŋ ziŋ-ziŋeni bu do. ¹⁸ Awayay ti mīgi bəza gayan, mək mīgi àna pakama gayan ge jiri ya àdəm na. Migiabəza gayan a ti, ahəl leli enji akada ga hay ya tacal ni.

Kəbumi slimi ana ma ge Melefit ciliŋ ba ; grum təwi àna naŋ

¹⁹ Bəza ga mmawa goro ni, nawayay kəli ; nahkay ti nawayay ti kəsərum zlam : ahàr àdəm ku way way do mawayay məbi slimi ana pakama, ay àzlapay ke weceweceni ba, àzum bəruv weceweci ba daya. ²⁰ Adaba tamal mis àzuma bəruv a ti àgray təwi ge jiri kè eri ge Melefit do. ²¹ Nahkay zla nahəma, ahàr àdəm mbrəŋum majalay ahàr gekəli magədavani dek akaba təwi ya kəgrum ga cuday ni dek. Gəsumkabə pakama ya kicəm na àna məbəruv bələŋ, adaba pakama gani nani ti nǎdəđə afəŋ : Melefit ahəŋgay kəli àna naŋ, akəŋgətum *sifa ya àndav day-day do ni àna naŋ tata.

²² Ay kəgosum ahàr gekəli ba : kəbumi slimi ana pakama ge Melefit ciliŋ ba ; grum ere ye ti kicəm a huđ gani bu ni daya. ²³ Adaba tamal mis abi slimi ciliŋ, àgray ere ye ti èci a huđ gani bu ni do ni ti, maslaŋa gani ti akada mis ya ti àmənjavaiya a kutrum va, ²⁴ àmənjavaiya ti asləka, mək

vu gayan̄ ya èpi ni agəjazlki ahàr hūya ni. ²⁵ Ay *Divi ge Melefit ya àdəfiki ana leli ni ti məsəra arəja àhəcakivu do, agray ti miği evidi ga zlam magudarani va ba. Nahkay tamal mis amənjaki ke Divi nani, agəskabu dek mək agray təwi àna nan̄ ti Melefit aməvi məmərani azuhva nani. Ay ahàr àdəm abi slimi, ma gani agəjazlki ahàr ba ; ahàr àdəm mągroru təwi àna nan̄.

²⁶ Tamal mis àdəm nan̄ mis ge Melefit mək azlapay kwan̄a kwan̄a ti agosay ahàr gayan̄ ; gayan̄ ya àdəm nan̄ mis ge Melefit ni ti ègia zlam masakana. ²⁷ Maslan̄a ya ti nan̄ mis ge Melefit eded̄in̄ eded̄in̄eni ni ti anjəhad̄ njəlata kə eri ga Bəj geli Melefit, àgudar zlam do simiteni. Ere ye ti agray ni ti nihi : ajənaki bəza kuđa akaba wál madakway ya təcakay daliya ni, acuhwafəna kà zlam magudarana ya ndam ga *duniya tagray na daya.

2

Kicirumkaba mis a ba

¹ Bəza ga mmawa goro ni, lekulum kəbum kəfumki ahàr ka Bay geli Yezu *Krist ; nan̄ ti gəđakani àtam zlam dek. Kəfumki ahàr nahkay ti kicirumkaba mis a ba. ² Mazavu gani, bi lekulum kəcakalumva, mək mis cə təhurkiviyu ke kuli : bəlan̄ gani nan̄ àbu àna mili ga gru a ahar bu, məbakabu azana sulumani, nan̄ nahan̄ ni ti ni zal talaga, azana gayan̄ midigweni ; ³ tamal kəgəsumkabu maslan̄a ya ti məbabakabu azana sulumani ni lala, kəhumi : « Njəhad̄a ahalay a ka məlan̄ sulumana, » mək kəhumi ana zal talaga ni : « Cika jik, » ahkay do ni : « Njəhad̄a a ga had̄ a ka məlan̄ ya nabəhad̄ki asak na » nahəma, ⁴ kicirumkaba mis a do waw ? Nahkay majalay ahàr

gekuli ya kajalumki ke mis ni ti magədavani do waw ?

⁵ Bəza ga mmawa goro ni, nawayay kuli ; nahkay nawayay ti kəbumi slimi ana ma goro ya nəhi ana kuli ni : Melefit àdəm ndam ya tawayay nan̄ ni atəhuriyu a Məgur gayan̄ vu. Ndam ya àdaba tay a ga məhuriyani a Məgur gayan̄ vu ni ti ndam ya ti nday ndam talaga kə eri ga ndam ga *duniya ni do waw ? Adaba ndam nday nani ya təfəki ahàr ka Yezu ni ti məfəki ahàr gatay ni ègia elimeni gatay a. ⁶ Ay lekulum ti kəbumki mimili ka ndam talaga, kəhumi ana ahàr tisl̄i arəja do. Ndam ya təgri daliya ana kuli akaba təhəloru kuli kə meleher ga ndam magray seriya ni ti ndam ge elimeni do waw ? ⁷ Təđəmki ma magədavani ke slimi ga Yezu Krist ni ti nday gani do waw ? Ay slimi gani nani ti slimi sulumani ; Melefit àzalay kuli ti àna nan̄.

⁸ Melefit ti Bay geli gəđakani : *Divi gayan̄ ya təbəki a Wakita gayan̄ ni bu ni ti nahkay hi : « Wayay ndam ya ti nak kəbu akaba tay ni akada ya ti kawayay ahàr gayak gayakani ni.* » Tamal kəgrum nahkay ti kəgrum zlam sulumani. ⁹ Ay tamal kicirumkaba mis a ti kagudarum zlam. Nahkay Melefit aməwəl kuli àna seriya adaba kəgəsumkabu Divi gayan̄ ni ndo. ¹⁰ Nəđəm nahkay ti adaba tamal mis agəskabá Divi ge Melefit a dek, mək àgudara bəlan̄ gana ti, kala maslan̄a gani nani àgudara Divi ge Melefit na dek. ¹¹ Adaba Bay ya ti àdəm : « Kəgray hala ba » ni ti nan̄ gani àdəm : « Kəkad̄ mis ba† » daya. Nahkay tamal kəgray hala do, ay kəkada mis a ti, ègia kəgudara Divi ge Melefit ya àdəfiki ana Məwiz na. ¹² Nahkay zla nahəma, a zlam ya ti kəgrum ni bu dek akaba a zlam ya ti kəđəmum ni bu

* 2:8 Levi 19.18. † 2:11 Mənjay Mahərana 20 13-14 ; Mimbiki 5.17-18.

dek ti, sərunki Melefit amagrafəna seriya kə kəli a, amədam lekələm kəgəsumkabá Divi gayan a tək, kəgəsumkabu ndo waw. Divi gani nani ti agray ti mīgi evidi ga zlam magudarani va ba. ¹³ Maslaña ya ti mis ndahañ təsi cicihi do ni ti nañ day aməsi cicihi ana Melefit do ; Melefit aməwəl nañ àna seriya, amatrañ nañ dal-dal. Ay maslaña ya ti mis ndahañ təsi cicihi ni ti Melefit aməwəl nañ àna seriya do simiteni.

Məfumki ahàr ka Yezu, məgrumkivu təwi daya kwa

¹⁴ Bəza ga mmawa goro ni, tamal mis adəm nañ afəki ahàr ka Yezu ciliñ, àgrakivu təwi do ni ti, məfəki ahàr gayan ni aziaya mam ? Gayan ya afəki ahàr ka Yezu ni ti esliki mahəngay nañ aw ? Aha, èsliki mahəngay nañ do. ¹⁵ Bi wur ga mən geli zalani ahkay do ni walani azana àfəñ bi, ahkay do ni zlam məzumanı kəlavad àhəci nañ ti, ¹⁶ tamal mis gekəli nahañ ahi ahkado : « Njəhadá àna sulumana ; bakabu azana ti aməd àwər kur ba, zum zlam kàrəh ! » ti, ay àvi zlam ya àhəci nañ ni do ni ti ahəmamam ? Pakama gayan ya àhi ni ti aziaya mam ? ¹⁷ Nahkay day tamal kəfəki ahàr ka Yezu, ay àgray təwi sulumani do ni ti, azaya mam ? Məfəki ahàr gayak ni ègia zlam masakana.

¹⁸ Ay bi maslaña nahañ adəm : « Mis ndahañ təfəki ahàr ke Melefit, mis ndahañ ti ni təgri təwi sulumani. » Tamal adəma nahkay ti akal nəhəngrifəñ, nəhi : « Tamal kəfəki ahàr ke Melefit, ay kəgri təwi do ni ti, kədəfuki kəfəki ahàr ti ahəmamam ? Ay nu ti ni nədəfukki məfəki ahàr goro àna təwi goro sulumani ya nagrañ ni. » ¹⁹ Nak ti kəgəskabá Melefit ti nañ bəlañ. Kəgəskabá nahkay ti àbəlay ! Ay ku seteni day təgəskabá Melefit

ti nañ bəlañ, tagrafəna aŋgwaz a, təgəgərfəña. ²⁰ Nak ti muru ! Tamal mis afəki ahàr ke Melefit, ay àgri təwi do ni ti, məfəki ahàr gayan ni zlam masakani ti kawayay ti nədəfukki aw ? ²¹ Bəñ geli Abraham ti Melefit adəm nañ jireni kə eri gayan ti kamam ? Adəm nañ jireni ti azuhva təwi gayan ya àgray ni do waw ? Təwi gayan ni ti nihi : afəkadki wur gayan Izak ka məlañ *meviyekiki zlam ana Melefit ni, awayay esliñ nañ ana Melefit. ²² Gayan ya àgray nahkay ni ti adəfaki təwi gayan ya àgray ni arakaboru akaba məfəki ahàr gayan ni. Àna təwi gayan ya àgri ana Melefit ni ti afəkia ahàr gayan a dek, arañ a həcikivu do. ²³ Nahkay ma ge Melefit ya abu məbəkiani a Wakita gayan ni bu ni àgrava. Ma gani nani ti nihi : « Abraham afəkia ahàr ke Melefit a, nahkay ti Melefit adəm nañ mis jireni kə eri gayan. † » Melefit àzalay nañ zləba gayan daya. ²⁴ Nahkay ti kəsəra Melefit adəm mis jireni kə eri gayan ti azuhva afəkia ahàr a ciliñ do. Adəm nañ mis jireni ti azuhva təwi ga maslaña gani ya àgri ni daya.

²⁵ Nahkay day wal mesəwehvu Rahap ti àgəskabá ndam ya Zezəwi àsləroru tay ga məmənjiyu məlañ Zeriko na, adəfiki divi nahañ ana tay ga masləkana. Wal ni àra àgra nahkay ti Melefit adəm wal ni jireni kə eri gayan azuhva təwi gayan ya àgray ni. ²⁶ Tamal mis àsuf va do ni ti maslaña nani məmətani. Nahkay day tamal mis afəki ahàr ke Melefit, ay àgri təwi do ni ti məfəki ahàr gayan ni zlam masakani, ègia akada kisim a.

3

Màzlapay kwanja kwanja ba

† 2:23 Mənjəkiani 15.6.

¹ Bəza ga mmawa goro ni, mis e kidīn gekūli bu ya tawayay mac-ahi zlam ana mis ndahan ni ti tələbi kay bi. Adaba mäsəra leli ya ti macahi zlam ana mis ni ti Melefit amagrafəŋa seriya kè leli a àtam ya ti amagrafəŋa kè mis ndahan a ni. ² Nədəm nahkay ti adaba leli dek məbu magudarum zlam gərgəri kay. Tamal mis əjikia ke divi àna ma gayan ya adəm na do ni ti, maslaŋa gani nani ti mis jireni, ajəgur ahər gayan, əgudar zlam do simiteni. ³ Nazay mazavu ge pilis. Ka ya ti məfiviya zugum ana pilis a ni ti pilis ni agray ere ye ti mawayay mągray ni dek; vu gani dek akoru ka mələŋ ya leli mawayay moroni ni dek. ⁴ Nahkay day nazay mazavu ga *slalah ga yam. Slalah ga yam ti gədəkani, aməd gədəkani azay, ay ku tamal nahkay nəŋgu ni zlam ya ti tagaray àna naŋ ni ti gəziteni. Àna zlam gani nani ti tisliki mazoru slalah ga yam ni ka mələŋ ya tawayay moroni ni dek. ⁵ Arəd day azavu nahkay. Arəd ti zlam gəziteni a ma geli bu, ay agraki zlabay ka zlam gədəkani.

Aku day ku gəzit agəs mələŋ, azumaba heri gədəkana: ⁶ arəd day akada aku: zlam magədavani dek àvu a huđ gani bu. Naŋ a ma geli bu, ay agudar vu geli dek. Arəd ti agudar manjəhad ge mis dek akada ga aku ya azumaba heri a ni. Nani dek ti təwi ge *Seteni, emizligiyu mis a *dəluv ga aku vu. ⁷ Zlam ya àbu àna sifa ni dek ni ti mis təbu təgəs tay ga njədə. Ku zlam ge gili, ku edidīn, ku zlam a had, ku kilif, zlam nday nani dek ti mis tisliki mągəs tay ga njədə. ⁸ Ay arəd ti maslaŋa àbi esliki mągəsani ga njədə bi. Arəd ti zlam magədavani, àmbrəŋ magudar zlam do, naŋ akada ga məwər ga gavan ya akad mis ni. ⁹ Arəd geli ni ti mazləbay Bay Melefit Bəŋ geli àna naŋ,

metikwesl mis àna naŋ daya; ay mis ti Melefit àgraya tay ka mazavu gayan a. ¹⁰ Àna arəd bələŋani ni ti mazləbay Melefit akaba metikwesl mis. Bəza ga mmawa goro ni, ahər adəm zlam gani nani àgravu ba simiteni. ¹¹ Yam sulumani akaba yam ndəndalakani ti təcəhaya a suwa bələŋani ba waw? Aha, àgravu do. ¹² Bəza ga mmawa goro ni, mən ga wəruv ti ewi bilvi aw? Mən ga ahwar ti ewi wəruv aw? Aha, tiwi do. Nahkay day təcəhaya yam sulumani a suwa ga yam ndəndalakani ba do.

Majalay ahər sulumani ya Melefit avi ana leli ni

¹³ Maslaŋa àbu e kidīn gekūli bu àcaha zlam a, ajalay ahər sulumani aw? Tamal maslaŋa gani àbu ti, mągray təwi sulumani, məhəŋgrioru ahər a had ana mis; nahkay ti mis atəsər ajalay ahər sulumani ededīn. ¹⁴ Ay tamal ti kəgrum solu, kəhumi ana ahər mis ndahan ti mis magədavani, kawayum matam mis ndahan ti, ŋgay kajalum ahər sulumani ti kədəmum ba; adaba tamal kijəm zlabay nahkay ti kasəkadum malfada. ¹⁵ Tamal kajalum ahər nahkay ti majalay ahər gekūli nani ti akada ge Melefit ni do. Melefit avi majalay ahər ana mis ti nahkay do. Majalay ahər gekūli nani ti akada ga ndam ga *duniya ni, njədə ga *Məsuf ge Melefit àkibu bi; majalay ahər nani ti ge seteni sawan. ¹⁶ Ndam ya ti tagray solu akaba tawayay matam mis ndahan nahəma, nday gani tagray zlam kwanə kwanə, tagudar zlam gərgəri kay. ¹⁷ Ay majalay ahər sulumani ya Melefit avi ana mis ni ti nahkay do. Maslaŋa ya ti ajalay ahər akada ge Melefit ni ti nahkay hi: majalay ahər gayan njələta, anğalabakabu mis, naŋ mis kud-kudani, agəsiki ma ana mis, mis ndahan təsi cicihi,

kəlavad agri zlam sulumani ana mis, ècirkaba mis a do, àgosay mis do daya. ¹⁸ Nday ya ti tanjəhadkabu akaba mis àna sulumani nahəma, manjəhad gatay ni dek ge jiri. Nday ti akada ndam ya ti tizligi hilfi ga zlam sulumani, tapalay bəza gani sulumani ni.

4

Zlam ga duniya ègi eri ana kəli ba

¹ Kələgumvu akaba kəkadumvu e kidin gekəli bu ni ti kamam? Kəgrum nahkay ti adaba kawayum zlam gərgəri ya ti tigi eri ana kəli ni dal-dal palam do waw? ² Kawayum zlam ndahan ay ti kəngətum do. Nahkay ti kabalum mis, zlam ge mis ndahan tigi eri ana kəli. Ku kawayum nahkay nəngu ni kəngətum do; nahkay kəbum kələgumvu akaba kəkadumvu akaba mis. Kəngətum ere ye ti kawayum ni do ni ti adaba kəbum kihindəmfiņa kə Melefit a bi. ³ Ku tamal kihindəm nəngu ni Melefit àvi ere gani ana kəli do, adaba kəsərum mahəngalumani àna divi gani do. Kəngətum ere ye ti kihindəm ni do ni ti adaba ere ye ti kihindəm ni àbəlafəj kə kəli cilin, àbəlafəj kə Melefit do. ⁴ Lekələm ti kəmbərənuma Melefit a. Ngay maslaņa ya awayay zlam ga duniya ni ezirey Melefit ti kəsərum do waw? Maslaņa ya ti awayay zlam ga duniya ni ti egi zal ezir ge Melefit. ⁵ Àbu məbəkiani nahkay hi: « Melefit àfiviyyu sifa ana leli ti, awayay ti leli mawayay naņ cilin, do ni ti awayay ti mawayay zlam ndahan ba simiteni. » Kəhumi ana ahàr pakama gani nani ti zlam masakani aw? ⁶ Ay ku tamal Melefit àdəm nahkay nəngu ni, agri sulum gayan ana leli, sulum gani àtam zlam ndahan dek. Adaba àbu məbəkiani a Wakita gayan bu nahkay hi: « Melefit àgaskabu

ndam ya ti tiji zlabay ni do; agəskabu ti ndam ya ti kuđufani ni, agri sulum gayan ana tay.* » ⁷ Həngrumioru ahàr a had ana Melefit. Zum njeđa gekəli ti kəgrum ere ye ti *Seteni awayay ni ba, nahkay ti amacuhwafəņa kə kəli a, aməmbərəj kəli. ⁸ Hədəkumfəņoru kə Melefit, nahkay ti naņ day amahədəkfəņbiyyu kə kəli. Lekələm ya ti kagudarum zlam ni mbrəjum magudar zlam, kəngumkivu va ba; lekələm ya ti kajalum ahàr cə cə ni mbrəjum majalay ahàr gekəli ni, gum njełata. ⁹ Sərum lekələm ndam magudar zlam, tiwəm, grum delələ. Kiyəm va ba, grum delələ sawan. Kəmərumvu va ba, jalum ahàr sawan. ¹⁰ Həngrumioru ahàr a had ana Bay geli, humi kisləm arəņa do; nahkay ti Melefit amagray ti kīgum gədəkani.

Ngay maslaņa nahan agudar zlam ti kədəmum ba

¹¹ Bəza ga mmawa, kəzlapumki ma magədavani ke mis ndahan ba. Maslaņa ya ti adəmki ma magədavani ka wur ga mənani, ahi àgudara zlam a ni ti, maslaņa gani nani adəmki ma magədavani àki ke *Divi ge Melefit ya Məwiz àbəkı a wakita gayan ni bu ni. Tamal kagray nahkay ti kala kədəm Divi ge Melefit ni àbəlay do, kala kəgəskabu Divi gani nani do, kala nak bay mədəmki ma magədavani cilin. ¹² Bay ya ti adəfiki Divi gayan ni ana mis ni ti Melefit naņ bəlan. Bay ya ti agrařəņa seriya kə mis a ni ti naņ. Bay ya ti ahəngay mis ni ti naņ. Bay ya ti esliki mijin mis ni ti naņ. Nak ya kədəm wur ga muk àgudara zlam a ni ti, nak ti nak way?

Kiyəm zlabay ba

¹³ Nihi ti nəhi ma ana kəli, lekələm ya ti kədəmum: « Kani ahkay do ni həjəj ti amoru a kəsa

* 4:6 Gozogl 3.34.

nahan vu, emiviyu, amacakalay ti aməngət sinġu dal-dal» ni. ¹⁴ Lekuləm kədəmum nahkay ti kəsərum ere ye ti amagrakivu ke kuli hajəŋ ni do ; bi kəmətum timey ! Adaba lekuləm ti akada ga azək, mis tipi cepepa ti əbi va bi ni. ¹⁵ Ere ye ti ahər ədəm kədəmum ni ti nahkay hi : « Tamal Bay Melefit əwaya nahəma, amələbu əna sifa, amagray zlam hini, hini. » ¹⁶ Ay nihi ti lekuləm kəhumi ana ahər lekuləm gədəkani ti kədəmum ma ga zlabay. Zlabay ge mis ya tiji nahkay ni dek ti əbəlāy do. ¹⁷ Nahkay sərūmki tamal ti mis əsəra magray zlam sulumana mək əwayay magrani do nahəma, əgudara zlam a.

5

Ndam ge elimeni atagray daliya dal-dal

¹ Nihi ti nəhi ma ana kuli lekuləm ndam ge elimeni ni. Lekuləm ti grum deləlu azuhva daliya ya amacay kuli ni. ² Adaba elimeni gekuli ni əzia, ganġu əzumkaba azana gekuli na. ³ Gru akaba sinġu gekuli ni təcəla mandaza. Nahkay ti Melefit aməgəs kuli əna seriya azuhva zlam gekuli ya təcəla mandaza ni. Mandaza ni aməzumaba kuli akada ga aku ya azum zlam na. Lekuləm kəŋgumkabu elimeni emiteni ti, ŋgay duniya ara andav wudək ti kəsərum do waw ? ⁴ Nahkay day kəpəlum ndam ya təgri təwi ana kuli a vədanġ bu ni ndo. Nihi ti cəm zlahay gatay ni. Nday gani nani ya ti tərbazi zlam ana kuli ni təbu təzlah, Bay Melefit Njədə-njədani əcia zlahay gatay na. ⁵ Lekuləm ti kəbum kəzumum gədə a duniya bu, kəbum kəgrum ere ye ti kawayum ni dek zlam gekuli ; kəbum kəzumum zlam məcərani, kidisum əna naġ akada zlam ga gənaw ya tagal ge misliŋeni ni. ⁶ Lekuləm kəbumiya ndam ya

ti təgudar aranġa ndo na ndahanġ a danġay va, ndahanġ ni ti ni kəbazluma tay a. Nday gani təbi əna njədə ga matamfəŋana kə kuli a bi.

Besuma, hənġalum Melefit

⁷ Bəza ga mmawa, besum zlam duk abivoru ana vad ga Bay geli ya amara ni. Pəm bay məwəs zlam ebese, ajəgay sarta ya ti ara abaz zlam gayanġ a vədanġ bu məndəhani lala ni. Naġ əbu ebese, ajəgay avər ge mizligi zlam, kələŋ gani ajəgay avər ga məndəh zlam. ⁸ Lekuləm day besuma, zum njədə, kəmbərəŋum miβeseni ba. Adaba vad ga Bay geli ənġia wudək.

⁹ Bəza ga mmawa, kəzərdumvu ma ba, nahkay ti Melefit aməgəs kuli əna seriya do. Nədəm nahəma, Bay ya ti agrafəŋa seriya kə mis a ni ənġia wudək, naġ əbu a mahay bu. ¹⁰ Bəza ga mmawa, əki ka macakay daliya akaba miβeseni ti, jalumki ahər ka ndam mahənġaray *pakama ge Melefit ya ahaslani ni. Nday ti təcaka daliya, ay ti təcəsa, nahkay lekuləm day grum akada gatay ni. ¹¹ Mədəm nahəma, nday ti Bay Melefit əgria sulum gayanġ ana tay a adaba təza njədə gatay a, təcəsa daliya. Kicəma ma ga daliya ya əgrakivu ka Zəwop na akaba gayanġ ya ti ebese na. Kəsəruma ere ye ti Bay Melefit əvi kələŋ ga daliya gayanġ ya əgray na daya. Adaba Bay Melefit ti mis təsi cicihi dal-dal, aġri sulum dal-dal ana mis daya.

¹² Bəza ga mmawa, ma hini ya nara nəhi ana kuli ni ti ma sulumani dal-dal. Ma gani nihi : Kəmbədum ba, ku əna huđ melefit, ku əna hađ, ku əna mam do mam kəcalumi slimi kəmbədum əna naġ ba. Tamal kədəmum « Iy » ti iy hūya, « Aha » ti ni aha gani hūya. Nahkay ti Melefit aməwəl kuli əna seriya do.

¹³ Tamal maslanġa e kidinġ gekuli bu naġ əbu acakay daliya

ti, m̄ah̄ngalay Melefit. Tamal maslaᅇa e kid̄iᅇ gek̄ali bu naᅇ ᅇbu a m̄am̄erani bu ni ti, mid̄ii limis ana Melefit, m̄āzl̄əbay naᅇ. ¹⁴Tamal maslaᅇa ᅇbu e kid̄iᅇ gek̄ali bu ᅇᅇesey do nah̄əma, m̄āzalay ḡəᅇākani ga ndam ga Yezu ya *t̄əcakalavu a k̄əsa nani bu ni ti t̄āgraki amal ᅇna slim̄i ga Bay geli, t̄āh̄ngali Melefit. ¹⁵Tamal tah̄ngali Melefit, t̄əs̄əra Melefit am̄əvi ere gani ana tay eᅇeᅇiᅇ ti, maslaᅇa gani nani ti Bay geli amah̄ngay naᅇ, am̄əvi nj̄ənjalan̄ani, emicik-aba. Tamal ᅇgudara zlam a day Melefit am̄əmb̄ərf̄əᅇa. ¹⁶Nahkay ti ᅇəf̄umaya ere ye ti k̄əgudarum na e kid̄iᅇ gek̄ali ba, ku way way do e kid̄iᅇ gek̄ali bu m̄ah̄ngali Melefit ana wur ga m̄əᅇani daya. Tamal k̄əgrum nahkay ti Melefit amah̄ngaraba k̄ali a. Ka ya ti mis jireni ah̄ngalay Melefit ni ti, ma gayan̄ ya ahi ana Melefit ni ᅇbu ᅇna nj̄əᅇa dal-dal. ¹⁷Eli bay mah̄ngaray *pakama ge Melefit ti naᅇ mis hihiriken̄i ak̄aᅇa geli ni. Naᅇ gani ᅇh̄ngalay Melefit ᅇna h̄uᅇ ᅇəlan̄, ᅇᅇəᅇm̄ av̄əᅇ ᅇt̄əᅇ ba ; nahkay av̄əᅇ ᅇt̄əᅇaya ka h̄aᅇ a ndo vi mahk̄əᅇ ᅇna kiye muku. ¹⁸K̄əlan̄ gani ᅇh̄ngalay Melefit keti, ᅇᅇəᅇm̄ av̄əᅇ m̄ᅇt̄əᅇ. ᅇra ᅇh̄ngala naᅇ a nahkay ti av̄əᅇ ni ᅇt̄əᅇaya ka h̄aᅇ a ; h̄aᅇ ni ᅇgray zlam ak̄aᅇa ya ahaslani ni.

¹⁹B̄əza ga m̄m̄awa, tamal mis nahan̄ e kid̄iᅇ gek̄ali bu ᅇj̄ikia ke divi jireni ge Melefit na, m̄ək̄ maslaᅇa nahan̄ ᅇh̄ngarkibiya naᅇ a ti, ²⁰s̄əruma maslaᅇa ya ti ᅇh̄ngarkibiya bay magudar zlam ke divi jirena ti m̄ᅇm̄br̄əᅇ magudar zlam ni ti ᅇh̄ngaf̄əᅇa maslaᅇa gani nana k̄ə kisim a. Ku tamal maslaᅇa gani nani ᅇgudara zlam a kay n̄əᅇgu ni Melefit am̄əmb̄ərf̄əᅇa dek.

Wakita ge Piyer ya àbèki enjenjeni n Ere ye ti mædæmki ka wakita ge Piyer ya àbèki enjenjeni ni

Maslanja ya ti àbèki wakita hini ni ti àdafa slimi gayan a : nani Piyer zal asak ga Yezu ni (1.1). Àdæm àbèki wakita gayan ni ti a Babilon (5.13) ; a Pakama Manjahani ge Zer ni bu tàzay Rom ti akaba Babilon, nahkay ti bi Piyer àbèki wakita hini a Rom (tædæm tàkad Piyer ti a Rom). Àbikioru wakita ni ti ana ndam ga Yezu ya tàbu ka had Poŋ, Galasi, Kapados, Azi akaba Bitini ni (1.1) ; kani ti had nday nani dek tàbu ka had Turki.

Piyer àdæm àbèki wakita ni ga mævi njæda ana ndam ga Yezu, ti tæsær sulum ge Melefit ya agri ana tay ni (5.12). Àzlabay Melefit azuhva ge Melefit ya àhængaraba mis a ni (1.3-12) ; àdæm Melefit àhængaraba leli a ti ahàr àdæm mænjàhad njelata (1.13–2.3). Àdæm leli ndam ge Melefit ti leli akada ahay sulumani ge Melefit, nahkay ahàr àdæm mænbraŋum tàwi magadavani dek, mænjàhadumkabu akaba mis dek àna sulumani akada ga Yezu ya àgray ni. Ku tamal tægri daliya ana leli nængu ni ahàr àdæm mægnum nahkay adaba daliya ya tægri ana leli ni amæpæs do, amandav ; kæləŋ gani amanjàhad akaba Krist ga kanjagay-kanjagayani (5.10).

Sa ge Piyer

¹ Nu Piyer zal asak ga Yezu *Krist næbikioru wakita hini ana kuli, lekulum ya ti Melefit adaba kuli a ni. Næbiki ti ana kuli, lekulum ya ti kèbumi ka had gekuli bi, tèdekaba kuli a, kèbum kanjàhadum akada

ga ndam mirkwi ka had Poŋ, ka had Galasi, ka had Kapados, ka had Azi akaba ka had Bitini ni. ² Lekulum ti kwa ahaslani Bəŋ geli Melefit adam amadaba kuli a, nihi ti kiguma ndam gayan ededŋ a. Kigum ndam gayan ti ana tàwi ga *Mæsuf gayan ; awayay ti kægsumiki ma ana Yezu Krist, awayay ti kånjàhadum lekulum ndam *njelatani azuhva mimiz ga Yezu Krist ya àngəzaya ni. Bəŋ geli Melefit mægri sulum gayan ana kuli dal-dal, mægri ti *kånjàhadumkabu àna sulumani ti.

Məzləbum Melefit azuhva gayan ya ti àhəŋgay leli ni

³ Məzləbum Melefit, Bəŋ ga Bay geli Yezu *Krist, adaba mæsia cicihi a dal-dal. Melefit àvi sifa mæweni ana leli ti azuhva ga Yezu Krist ya àngaba e kisim ba ni. Nahkay mæsəra aməŋgət sifa ti azuhva Yezu. ⁴ Məsəra aməŋgət zlam sulumani ya Melefit aŋgahi ana ndam gayan ni. Zlam gani nani ti emizi day-day do, amagədavu do, maðəlay gani amandavfəŋa day-day do daya. Melefit aməvi zlam gani nani ana kuli a huð melefit bu ⁵ adaba lekulum kəbum kəfumki ahàr ke Melefit. Nahkay ti naŋ àbu afi ahàr ana kuli àna njæda gayan. Awayay ti ka mandav ga duniya mis dek tæsær àhəŋga leli a.

⁶ Azuhva zlam nday nani ti lekulum a məmərani bu. Ku tamal kəbum kacakum daliya gərgəri kay ka sarta hini, ahəli ahàr ana kuli nængu ni, sarta gani aməpəs kay do, nahkay lekulum a məmərani bu. ⁷ Daliya gani ya kacakum ni ti agray ti mis təsərkaba kəbum kəfumki ahàr ka Yezu ge jiri gani tək day ti kəbumi kəfumki ahàr ge jiri gani bi aw. Sərum ku gru tekeði agədavu, ay ti təfiyu a aku vu ti təsərkaba nani gru gruani ededŋ aw ? Məfəki ahàr gekuli ke Melefit ni àtam gru, adaba gru ti agədavu. Melefit agray ti kəcakum

daliya ti adaba kələŋ ga daliya ni awayay azləbay kəli, amagray ti kīgum gəđakani. Amazləbay kəli ti ka fat ya ti Yezu Krist amanga ka hađ kè eri ge mis a dek ni. ⁸ Ku tamal kəbumi kipurəm naŋ bi nəŋgu ni, kəbum kawayum naŋ. Ku tamal kəbumi kipurəm naŋ nihi bi nəŋgu ni, kəbum kəfumki ahàr. Nahkay kəbum kəmərvmu dal-dal; məmərvmu nani àbəlay dal-dal, məbəlay gani mis tekeđi tədəmki ma koksah. ⁹ Kəbum kəmərvmu ti adaba kəsəruma Melefit amahəŋgay kəli. Kəfumki ahàr ni ti azuhva nani.

¹⁰ Ahaslani ti ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit tədəba divi a lala, tawayay təsərkaba ahəmamam Melefit amahəŋgay mis ni; təsərkaba, tədəmkia ma ka *sulum ge Melefit ya aməgri ana kəli na. ¹¹ *Məsuf ge Krist naŋ àbu akaba tay; Məsuf gani nani àdəfikia ana tay a ahəmamam Krist amacakay daliya, kələŋ gani Melefit amagray ti mīgi gəđakani ni. Ndam mahəŋgaray pakama ge Melefit ni tədəba divi ga pakama gana lala, tawayay ti təsər ere gani amagrakivu ti ananaw, mam amagravu ka sarta gani nani mam. ¹² Melefit àdəfiaba ma gani nana ana tay a, ay pakama gani nani Melefit àdəmki ti ka tay ka tayani do, àdəm ti azuhva kəli. Lekələm kicəm pakama gani ti afa ga ndam ya təhi *Ma Məweni Sulumani ana mis ni. Təhi ana kəli ti àna njəda ga Məsuf Njəlatani; Məsuf gani nani ti Melefit àsləribiyu ana tay a hud melefit bu. Ku *məslər ge Melefit tekeđi tawayay ti təsər ere gani ya amagravu ni bilegeni.

Njəhadum akada ge Melefit ya awayay ni

¹³ Azuhva zlam ge Melefit ya əgri ana kəli ni dek ti slamalumvu kələvad ga məgri təwi. Njəhaduma

gaŋ-gaŋ, jalumki ahàr ka *sulum ge Melefit ya aməgri ana kəli ka sarta ya ti Yezu *Krist amanga ni cilin. ¹⁴ Gəsumiki ma ana Bəŋ geli Melefit kələvad. Ahaslani ka ya ti kicəm *Ma Məweni Sulumani faŋ ndo ni ti kəbum kawayum magray zlam magədavani, ay nihi ti kəgrum va ba. ¹⁵ Bay ya ti adaba kəli a ni ti naŋ njələta; nahkay ti lekələm day njəhaduma njələta akada gayan na. Njəhadum njələta a zlam ya kəgrum ni bu dek. ¹⁶ Adaba àbu məbəkiani nahkay hi, Melefit àdəm: « Njəhaduma njələta, adaba nu nəbu njələta. * »

¹⁷ Ka ya ti kahəŋgalum Melefit ni ti kəbum kəhumi: « Baba. » Tamal kazalum naŋ nahkay ti ahàr àdəm kəgrumfəŋa aŋgwaz a, kənjəhadum àna sulumani ka ya ti kəbum a duniya bu ni. Adaba naŋ ti ècirkaba mis a do; agray seriya ti ke təwi ga maslaŋa gani ya əgray ni. ¹⁸ Kəsəruma Melefit àmbaya kəli a zlam magədavani ya ti ata bəŋ gekəli təcahi ana kəli ni ba. Àmbaya kəli a ti àna siŋgu ahkay do ni àna gru do, adaba zlam nday nani ti tagədavu. ¹⁹ Melefit àmbaya kəli a ti àna mimiz ga Yezu Krist. Mimiz gani nani ti naŋ àbu àna njəda àtam zlam dek. Krist ti naŋ akada ga wur təmbak ya tisliŋi ana Melefit ni, naŋ njələta dal-dal, zlam magədavani àfəŋ bi simiteni. ²⁰ Wudaka Melefit əgraya məlaŋ a ti àsəra təwi ge Krist ya ara agray na àndava. Ay nihi məlaŋ ara andav wudak ti, aŋgazliaya ana kəli a vay-vay ti mähəŋgay kəli. ²¹ Nahkay kəfumki ahàr ke Melefit, naŋ ya ti àhəŋgaraba Krist e kisim ba, əgray ti mis dek təzləbay Krist ni. Kəfumki ahàr ke Melefit ti azuhva Krist gani. Kəbum kəfumki ahàr ke Melefit nahkay ti, kəsəruma Melefit aməgri zlam sulumani ana kəli.

²² Kīguma njələtana adaba

kàbum kəgəsumkabu ma ge Melefit, kàbum kawayum bəza ga mən̄ gekuli ededīn̄ ededīneni daya. Nəhi ana kuli nahəma, wayum tay àna huf bəlan̄, kəmbərənum ba. ²³ Kəsəruma lekuləm kàbum àna sifa maweni. Àvi ana kuli ti mis do ; mis ti təmət. Àvi ana kuli ti Melefit ; Melefit ti nan̄ àbu àna sifa, àmət day-day do. Kigum bəza gayan̄ ti àna njəda ga pakama gayan̄ ya àdəm ni, sifa maweni ya àvi ana kuli ni àndav day-day do. ²⁴ Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi :

« Mis dek təmət akada ge kəzir ya ekuli ni. Məbəlay ge mis ti akada ga vay-vay ga zlam ni ; tamal zlam ni èkulia ti vay-vay gani àdəgafəna.

²⁵ Ay ma ga Bay geli ti anjəhad ga kan̄gay-kan̄gayani, àndav day-day do.† »

Ma ge Melefit gani nani ti Ma Maweni Sulumani ya ti kicəm ni.

2

Ndam njəlatani ge Melefit

¹ Ègia Melefit àvia sifa mawena ana kuli a nahkay ti, a zlam ya kəgrum ni bu dek ti mbrənum cuday, mbrənum masəkad malfada, grum ere ye ti kədəmunaya ni, kəgrum solu ba, kəsumivu ana mis ba. ² Wayum ma ge Melefit àna jiri, akada ga bəza ci6-ci6eni ya ti tawayay duwa kəlavad ni. Nahkay ti akədəgum kama kama àna ma gani akada ga bəza ya tədək ni, ti Melefit mən̄gay kuli. ³ Kəsəruma Bay geli Yezu ti nan̄ sulumani.

⁴ Hədakumfənjbiyu kà Yezu, adaba nan̄ ti avay sifa. Nan̄ gani ti akada akur ya tələm ahay àna nan̄ ni ; mis tawayay magray tawi àna nan̄ ndo, ay akur gani nani ti Melefit àdəkiba, àbəlafən̄ àtam zlam ndahan̄ ni dek. ⁵ Ahàr àdəm kəvumi

ahàr gekuli ana Melefit, ti mèdezl ahay gayan̄ àna kuli akada ya tèdezl ahay àna akur ni ; ahay gani nani ti Məsuf gayan̄ anjəhadviyu. Nahkay ekigum ndam *njəlatani ga *man̄galabakabu mis akaba Melefit, ti kəgrumi tawi àna huf bəlan̄. Tamal kəgrum nahkay azuhva Yezu *Krist ti àbəlafən̄ kè Melefit. ⁶ Adaba àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi :

« Nədəkiba akur sulumana, àbəlafu dal-dal, nafəkad asak ga ahay àna nan̄ a *Siyon̄.

Maslan̄ ya àfəkia ahàr a ni ti atəbəki mimili day-day do.* »

⁷ Nahkay zla nahəma, lekuləm ya kəfumkia ahàr ke Krist a ni ti Krist àbəlay àtam zlam ndahan̄ ni dek kè eri gekuli ; ay mis ndahan̄ ya təfəki ahàr ndo ni ti kè eri gatay ti nahkay do. Adaba àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi :

« Akur nahən̄ àbu ti, ndam mələm ahay tawayay magray tawi àna nan̄ ndo.

Ay ti akur gani nani ègia akur ya akay ahay na dek sawan̄. †

⁸ Ègia akur ga mazəgad mis a, akur gani nani ti mis etiji asak àna nan̄.‡ »

Azəgad tay ti adaba tawayay məgəskabu pakama ge Melefit ndo. Kwa ahaslani Melefit àdəm məgravu nahkay.

⁹ Ay lekuləm ti Melefit àdəkiba kuli a, kiguma jiba gayan̄ a. Kiguma ndam man̄galabakabu mis akaba Melefit a, kàbum kəgrumi tawi ana Bay gədakani, lekuləm ti jiba gekuli ti ge Melefit, lekuləm ti ndam gayan̄ njəlatani. Nan̄ adaba kuli a ti ga məhi zlam gəđakani ya ti àgray ni ana mis. Ahəlaba kuli a mələn̄ zinjən̄eni ba ti kən̄jəhadum a mələn̄ masladani gayan̄ bu. Mələn̄ masladani gani nani ti agri ejep

† 1:25 Izayi 40.6-8. * 2:6 Izayi 28.16. † 2:7 Limis 118.22. ‡ 2:8 Izayi 8.14. § 2:9 Mənjay Izayi 43.20, 21 ; Məhərana 19.5-6 ; Mimbiki 4.20.

ana mis dal-dal. § 10 Ahaslani ti lekulum ndam ge Melefít do, ay nihi ti kiguma ndam gayan a. Ahaslani ti kàsumi cicihi ana Melefít do, ay nihi ti kàbum kàsumi cicihi.

Grumi tawi ana Melefít kàlavad

¹¹ Zlèbaba goro ni, sàruma lekulum ti ndam mirkwi a duniya bu, kanjèhadum ti ga hayañani. Azuhva nani nahi ana kuli nahama, kàdabum zlam ga ndam ga *duniya ya tawayay ni va ba. Zlam nday nani ti tijinjia kuli ke divi sulumani ge Melefít a. ¹² Nihi lekulum kàbum akaba ndam ya táfaki ahàr ke Melefít do ni ti, bumvu slimi, njèhadum lala, kàgudarum zlam ba. Nahkay ku tamal táfamki ma magèdavani ke kuli, táfam lekulum ndam cuday nongu ni, etipi kuli kàbum kàgrum tawi sulumani. Etipia ti atazlèbay Melefít ka fat ya ti amara ni.

¹³ Ègia lekulum kàbum kàdabum Bay geli ti gèsumiki ma ana ndam ya tægur mis ni dek. Gèsumiki ma ana bay ga ndam *Rom adaba nan gèdàkani, agur mèlanj. ¹⁴ Gèsumiki ma ana gèdàkani ga kèsa ya ti bay ni àdiyu tay ni daya. Bay ni àdiyu tay ti ga matraà ndam ya tagray cuday ni akaba ga mazlèbay ndam ya tagray zlam sulumani ni. ¹⁵ Melefít awayay ti kàgrum zlam sulumani. Tamal kàgrum nahkay ti ndam muru ya tèsar arañja do, táfamki ma magèdavani ke kuli ni etipia tawi gekuli sulumani ya kàgrum na ti, atáfamki ma magèdavani ke kuli va do. ¹⁶ Lekulum ti kàbum kàgurum ahàr gekuli, ay ti ku kàgurum ahàr gekuli nongu ni ngay kislàmki magray cuday ti kèhumi ana ahàr ba. Njèhadum ti akada ga ndam mægri tawi ana Melefít ni sawañ. ¹⁷ Həngrumioru ahàr a had ana mis dek, wayum bəza ga mən gekuli, grumfəña anğwaz kè Melefít

a adaba nan gèdàkani, həngrumioru ahàr ana bay daya.

Mebesum daliya akada ge Krist ni

¹⁸ Nahi ma ana kuli lekulum ya kàgrum tawi afa ge mis ni : həngrumioru ahàr a had ana ndam ya kàgrumi tawi ana tay ni dal-dal. Ku tamal tawayay kuli, tægri zlam magèdavani ana kuli do, ku tamal tægri cuday ana kuli nongu ni həngrumioru ahàr a had ana tay. ¹⁹ Maslanja ya tægri daliya day àgudar arañja ndo ni ti tamal ebeseý daliya gani nani adaba àsəra Melefít a nahama, Melefít amazlèbay nanj. ²⁰ Ay tamal kàgudaruma zlam a mək tægri daliya ana kuli azuhva zlam magudarani gekuli ni, ku tamal kèbesuma nongu ni way amazlèbaki kuli way? Ay tamal kègruma zlam sulumana mək tægri daliya ana kuli azuhva zlam gekuli sulumani ya kàgrum ni, tamal kèbesuma ti Melefít amazlèbaki kuli. ²¹ Melefít àzalay kuli ti, awayay ti kàgrum nahkay, adaba *Krist àna ahàr gayan gayañani day àcaka daliya ga mahənggay kuli a. Krist àdàfikia divi ana kuli a nahkay ti, lekulum day grum akada gayan ni. ²² Krist ti àgudar zlam ndo, day-day àgosay mis ndo. * ²³ Ka ya ti mis tindi vi nanj ni ti àhəngri vi ana tay ndo. Ka ya ti mis tægri daliya ni day àhəngri fəñ ana tay ndo, àfivù ma gani ana Melefít, nanj ya agray seriya ge jiri ge jireni ni. ²⁴ Yezu Krist àna ahàr gayan àhəlkabu zlam magudarani geli ni, àgray daliya àna nanj kà təndal. Agray nahkay ti, ti mīgi akada leli məmətani, mægudar zlam va do, manjèhad leli ndam jireni. Azuhva ambələk ya tægri kà təndal ni àhəngaraba kuli a. ²⁵ Ahaslani ti lekulum akada ga təmbəmbak ya tija ni. Ay nihi ti kəngumoya afa ga

* 2:22 Mənjay Izayi 53.9.

bay mahətay kəli a, naŋ ya ti abi slimi ana sifa gekəli ni.

3

Manjəhad ga wál akaba zawal gatay

¹ Nihi ti nəhi ma ana kəli wál daya : ku way way do mǎhəŋgrioru ahàr a had ana zal gayan. Tamal kəgrum nahkay ti zawal ya tǎfəki ahàr ke Melefit do ni etipi manjəhad gekəli sulumani ni. Etipia ti atambatkaba majalay ahàr gatay a, atǎfəki ahàr ke Melefit, ² adaba atəsər manjəhad gekəli ti àbəlay, kəbum kəhəŋgrumioru ahàr a had ana zawal gekəli. ³ Kəŋguledumvu ga maəbəlakivu vu gekəli àna zlam ba : ku mələm ahàr, ku məbakabu zlam ga gru ka vu, ku məbakabu azana ga singu kayani kəgrum ba. ⁴ Ay ti ahàr àdəm kəŋguledumvu ti àna zlam maəbəlani ya èpivu do ni. Zlam maəbəlani nani ti àgədavu day-day do. Zlam gani nday hi : manjəhad kuđufani, mebesey zlam. Kè eri ge Melefit ti zlam ndahaŋ tǎbi tətam zlam nday nani va bi. ⁵ Wál ya ahaslani ya tǎdəbay Melefit, tiđi ndam gayan *njəlatani ni tēŋguledvu ti nahkay, tǎhəŋgrioya ahàr a had ana zawal gatay a. ⁶ Ahaslani Sara wal ga Abraham èŋguledvu ti nahkay ; àhəŋgrioru ahàr a had ana zal gayan, àzalay naŋ bay gayan. Lekuləm day tamal kəgrum zlam sulumani akada ga Sara ni, aŋgwaz àwər kəli ndo ni ti, kigam bəza gayan.

⁷ Lekuləm zawal day njəhadum àna sulumani akaba wál gekəli, səruma wál ti njədə gatay àhəciyu a gekəli vu. Nğay tǎsli arana do ni ti kəđəmum ba, adaba nday day Melefit avi sifa ana tay ga sulum akada ya avi ana kəli ni. Tamal kəgrum nahkay ti Melefit emici ere ti kahəŋgalumləŋ ni.

Macakum daliya àki ke jiri geli

⁸ Nihi ti nindeveriŋ pakama hini, nawayay nəhikivu ana kəli nahəma, lekuləm dek ma gekəli mǎrakaboru, majalay ahàr gekəli day mǎla bəlanani. Wayumvu e kidiŋ gekəli bu adaba lekuləm kà mənə gekəli, mis tǎsi cicihi ana kəli, kijum zlabay ba daya. ⁹ Tamal maslaŋa àgudaria zlam ana kəli a ahkay do ni èndivia kəli a ti kàhəŋgarumvu ba ; humi : « Melefit mǎgruk sulum gayan » sawan. Adaba Melefit àzalay kəli ti, àdəm aməgri sulum gayan ana kəli. ¹⁰ Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : « Maslaŋa ya ti awayay manjəhad sulumani akaba məzum gəda a duniya bu ni ti si mǎmbrəŋ mədəm ma ga cuday akaba magosay mis, ¹¹ mǎmbrəŋ cuday, mǎgray zlam sulumani, kəlavad mǎzay njədə gayan dek ga manjəhadani àna sulumani akaba mis ; ¹² adaba Bay Melefit ti naŋ àbu abi slimi ana ndam ya tagray jiri ni, naŋ àbu eci ma gatay ka ya ti tahəŋgalay naŋ ni. Ay ndam ya tagudar zlam ni ti Melefit àwayay maməŋjaləŋani ana tay do.* »

¹³ Tamal kəgrum zlam sulumani àna məbəruv bəlan ti way aməgri daliya ana kəli way ? ¹⁴ Ay ku tamal kacakum daliya azuhva kəbum kəgrum jiri nəŋgu ni, mərumsu. Kəgrumfəŋa aŋgwaz kè mis ya təgri daliya ana kəli na ba, bərufv àti ana kəli ba. ¹⁵ Zləbum *Krist a məbərufv gekəli bu, adaba naŋ Bay gekəli ; slamalumvu lala, nahkay tamal maslaŋa ehindifiŋa ma kè kəli a àki ka Bay ya ti kəfumki ahàr na ti, ekisləmki mǎhəŋgrifəŋani tata. ¹⁶ Ay ka ya ti kəhəŋgrumifəŋ

kà ma ana tay nahəma, humi ma ana tay àna kudufani, kələgumvu akaba tay ba. Kələvad bumvu slimi ti kəgudarum zlam ba ; nahkay ti tamal tindivi kəli azuhva zlam gekəli sulumani ya kəgrum adaba lekələm ndam ge Krist ni nəngu ni, atabakabu mimili ka ahər gatay gatayani. ¹⁷ Ere gani ya kacakum daliya azuhva zlam magudarani gekəli ni ti, tamal Melefit awayay ti hojo kəgrum zlam sulumani mək təgri daliya ana kəli.

¹⁸ Nahkay zla nahəma, Krist àmət ti azuhva zlam magudarani ge mis. Àgray nahkay ti sak bəlan, amagrakivu va do. Nan ti nan jireni, ay ti àmət azuhva ndam magudar zlam. Gayan ya àmət nahkay ni ti ga mahədəkfəngbiyu kəli kə Melefit. Mis təkada nan a, ay *Məsuf Njəlatani àhəngrivabiya sifa. ¹⁹ Àna njəda ga Məsuf Njəlatani gani nani nahəma ərū àhi ma ge Melefit ana diksi ge mis ya təbu məwəlani ni. † ²⁰ Ahaslani nday gani nani təgəskabu ma ge Melefit ndo ; ka sarta ge Nəwi ka ya ti èzidey *slalah ga yam ni ti Melefit èbesia ana tay a. Ay kələn gani mis ya təhuriyu a slalah ga yam ni vu ni ti kay do : təhuriyu ti mis azlalahkər cilin, Melefit àhənggaba tay a yam ni ba. ‡ ²¹ Yam nani ti àzavu akaba *baray ya tabaray kəli nihi, Melefit ahənggay kəli àna nan ni. Baray gani nani ti gərgəri akaba baray ge mis ya tabarakaba arda àna nan a ni. Baray geli ni ti mahəngalay Melefit ti məbarifəna məbərūv ana leli a njəlata. Tamal kabarum nahkay ti Melefit ahənggay kəli adaba Yezu Krist ànggaba e kisim ba. ²² Nihi ti ànggoya a huđ melefit va, nan əbu manjəhadani ka ahar ga dəf ge Melefit a məlanj ga gədakani bu ; nan

əbu agur *məslər ge Melefit akaba bəbay gədəkani ndahanj ya təgur məlanj ya agavəla ni dek.

4

Manjəhad məweni

¹ *Krist ti àcaka daliya a duniya ba. Akada ge Krist ya àcakay daliya ni ti lekələm day zum njəda, majalay ahər gekəli mənja bəlanani akada gayan ni, ti kəbesum macakay daliya. Adaba maslanja ya ti èbesey daliya a duniya bu ni ti àmbrəna magudar zlam a. ² Nihi ti kəgrum ere ye ti məbərūv gekəli awayay ni va ba, duk abivoru ana mandav ga sifa gekəli. Grum ere ti Melefit awayay ni sawan. ³ Ahaslani ti kəgrumbiya zlam magədavana dal-dal akada ge mis ndahanj ya təfəki ahər ke Melefit do na. Nihi ti èslia nahkay ; kəgrum va ba. Ka sarta gani nani ti kəbumi slimi ana vu gekəli ndo, kəgruma ere ye ti məbərūv gekəli awayay na, kəvumia vu gekəli ana zum a, kəgruma wuməri a cilin, kənjəhaduma ka ahar bəlanj ge misi zum a, kəgrumbiya pəra daya. Pəra ti Melefit àwayay do simiteni. ⁴ Ay nihi ti ka ya ti ndam ya təsər Melefit do ni tagray zlam magədavani ni ti lekələm kəkumkibu ka tay va bi. Nahkay ti agri ejep ana tay, tindivi kəli. ⁵ Ay a vad nahanj ti Melefit amagrafəna seriya kà tay a. Melefit ti ara agrafəna seriya kə mis a wudək, ara agrafəna ti kà ndam ya təbu àna sifa ni, kà ndam ya təməta ni daya. ⁶ Nahkay zla nahəma, Krist àhi *Ma Məweni Sulumani ana ndam ya təmət ni daya. Ku tamal Melefit agrafəna seriya kà tay a akada ya agrafəna kə mis a dek ni nəngu ni, Krist àhi Ma Məweni Sulumani ana tay ti, ti

† **3:19** Mis ndahanj tədəm Yezu àhi ma ge Melefit ti ana ndam magudar zlam ya təmət ka sarta ge Nəwi ni ; mis ndahanj ti ni tədəm Yezu àhi ma ge Melefit ana məslər ge Melefit ya təgəsiki ma ndo ni. ‡ **3:20** Melefit àhənggaba tay a yam ni ba : ahkay do ni, Melefit ahənggay tay a àna yam ya àzoru slalah ga yam gatay a gavəla ni.

tânjəhad àna sifa akada ge Melefit ni, àna njəda ga *Məsuf Njəlatani.

Manjəhad ga ndam ge Melefit ka ahar bəlan

⁷ Sarta ya ti duniya ara andav ni enjia wudak. Nahkay ti bumi slimi ana vu gekəli, njəhadum eri ; tamal kəgrum nahkay ti akahəngalum Melefit tata. ⁸ Ere ye ti àtam zlam ndahañ ni dek ti mawayavani, adaba tamal mawayum mis ti ku təgudaria zlam ana leli a kay nəngu ni məmbərfəña kə tay a. ⁹ Gəsumkabá ndam ya tara afa gekəli a ni, kəzərdum ma azuhva tay ba. ¹⁰ Melefit àgria zlam sulumana ana kəli a gərgəri kay. Ku way way do Melefit àvia njəda ga magray zlam a gərgəri. Nahkay ti ahàr àdəm ku way way do mągray təwi àna njəda ya ti Melefit àvi ni lala ga məjənaki mis ndahañ. ¹¹ Maslaña ya ti Melefit àvia njəda ga mazlapana ni ti mązlapay ma ge Melefit. Maslaña ya ti Melefit àvia njəda ga məgri təwi ana mis a ni ti mągray àna njəda ge Melefit ya avi ni. Grum nahkay, ti mis təzəbay Melefit azuhva Yezu *Krist a zlam bu dek. Melefit ti nañ gəđakani, nañ àbu àna njəda ga kañgay-kañgayani. Aya nahkay.

Ndam ge Melefit təcakay daliya azuhva Yezu

¹² Zləbəba goro ni, daliya dal-dalani ya kacakum ni ti Melefit awayay atəkar kəli àna nañ, nahkay ŋgay daliya nani kigeni do ni ti kəhumi ana ahàr ba. ¹³ Daliya gekəli ya kacakum ni ti kacakum ka ahar bəlan akaba *Krist ; nahkay ti mərumvu àna nañ. Adaba ka fat ya ti amanğazlaya njəda gayañ a ni ti akəmərumvu dal-dal. ¹⁴ Tamal mis tindivi kəli adaba lekələm ndam ge Krist ti, mərumvu. Adaba ka ya ti tindivi kəli nahkay ni ti *Məsuf ge Melefit nañ àbu akaba kəli. Məsuf gani

nani ti nañ àbu àna njəda àtam zlam dek. ¹⁵ Ay tamal mis e kidin gekəli bu acakay daliya adaba àgudara zlam a, bi akada mis a, bi ègia akal a, bi àdiya a ma ge mis va akada ge ezəwi ya adiyu e eli vu na ti, kəmərumvu azuhva daliya nani ba simiteni. ¹⁶ Ay tamal mis acakay daliya adaba nañ mis ge Krist ti mimili àwər nañ ba, mązəbay Melefit sawañ, adaba təzalay nañ mis ge Krist.

¹⁷ Sarta ya ti Melefit ara agraferña seriya kə mis a ni enjia. Ara agraferña seriya enjia ti kə ndam gayañ. Ay tamal leli ndam gayañ ni tekeđi amagraferña seriya kə leli a enjia ti, ndam ya ti təgaskabu *Ma Məweni Sulumani ni do ni ti aməgri ana tay ti ahəmamam ? ¹⁸ Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi :

« Tamal ndam jireni tekeđi atətamfəña kə seriya ge Melefit a zlah-zlah ti, ndam cuday, nday ya təsər Melefit do ni ti, atagrafay gatay ti ahəmamam ?* »

¹⁹ Nahkay ti ndam ya təcakay daliya ka mawayay ge Melefit ni ti təvi ahàr gatay dek ana Bay ya ti àgraya tay a ni, təmbrəñ magray zlam sulumani ba. Adaba Melefit ti tamal àdəm aməgri zlam sulumani ana mis ti amagrafay ededın.

5

Manjəhad ga ndam məfəki ahàr ke Melefit

¹ Nihi ti nəhi ma ana gəđakani ya təbu e kidin gekəli bu ni. Nu day gəđakani akada gatay ni ; ka ya ti təgri daliya ana *Krist ni ti nipi nañ àna eri goro a. Leli dek akaba kəli emipi njəda ge Melefit ya amanğazliaya ana leli a ni. Nahkay ti nahəngalay kəli gəđakani ni, nəhi ana kəli nahəma, ² bumi slimi ana ndam ge Melefit ya àbivu tay ana

* 4:18 Gozogul 11.31.

kuli a ahar vu ni. Bumi slimi ana tay akada ge mis ya ajəgay zlam ga gənwaw gayan lala ni, grum təwi gani àna hud bəlan akada ge Melefit ya awayay ni, təfəki n̄gasa ke kuli ga magrani ba. Grum ti ga mən̄gət zlam àna nan̄ do, grum ti adaba kawayum təwi gani palam. ³ Kəgurum ndam ya ti Melefit àbi tay ana kuli a ahar vu ni ga njəda ba, grum zlam sulumani ti nday day t̄əgray akada gekuli ya kəgrum ni sawan̄. ⁴ Tamal kəgrum nahkay ti, ka ya ti Bay ga ndam majəgay zlam ni eminjia ni ti aməvi zlam ana kuli ka duwa gani. Zlam gani nani ti gədakani àtam zlam ndahan̄ dek, amandav day-day do.

⁵ Lekuləm bəza dagwa day gəsumiki ma ana gədakani gekuli.

Lekuləm ndam ga Yezu dek ti kəhumi ana ah̄ar k̄atamum mis ndahan̄ e kidin̄ gekuli bu ba, adaba àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi :

« Melefit àgəskabu ndam ya ti tiji zlabay ni do ;

agəskabu ti ndam ya ti kuɖufani ni, agri sulum gayan̄ ana tay.* »

⁶ Nahkay ti hən̄grumioru ah̄ar a had̄ ana Melefit. Nan̄ ti nan̄ njəda-njədani, sarta gayan̄ eminjia ti aməvi gədakani ana kuli. ⁷ Aran̄a àh̄əli ah̄ar ana kuli ba, bumivu zlam dek a ahar vu, adaba nan̄ àbu afi ah̄ar ana kuli.

⁸ Bumi slimi ana ah̄ar gekuli, njəhadum eri, adaba zal ezir gekuli *Seteni nan̄ àbu asawaday, awayay agəs mis ge mijin̄ nan̄ akada ga mazlahku ya egi, adəbay zlam, agəs, ahəpəd̄ ni. ⁹ Ku ananaw ananaw do kəvumi divi ba, njəhaduma gan̄-gan̄, fumki ah̄ar ke Melefit. Səruma, bəza ga mən̄ gekuli ndahan̄ dal-dal a duniya bu təbu təcakay daliya akada gekuli ni. ¹⁰ Akacakum daliya ga sarta bal, ay kələn̄ gani Melefit nan̄ ya

ti agri sulum ana mis ni àna ah̄ar gayan̄ aməvi njəda ana kuli keti, amagray ti akanjəhadum gan̄-gan̄ a zlam bu dek akada ga ahay ya t̄əfəkada asak gana lala ni. Adaba kuli a ti, awayay ti kəhərumiyu a masladani gayan̄ vu, k̄anjəhadum akaba Krist ga kan̄gay-kan̄gayani. ¹¹ Melefit ti nan̄ àbu àna njəda ga kan̄gay-kan̄gayani. Aya nahkay !

Piyer endeverin̄ pakama gayan̄ àna magray sa

¹² Silas wur ga mən̄ geli ni əjənakia nu ga məbiki wakita hini gəziteni na ana kuli a. Nəsəra nan̄ ti nan̄ àbu adəbay divi ge *Krist lala. Nəbiki ma hini ana kuli ti, nawayay ti nəvi njəda ana kuli, nawayay ti kəsərum *sulum ya Melefit agri ana kuli ni ti sulum gayan̄ eded̄in̄. Kəmbərənum sulum gani nani day-day ba.

¹³ Ndam ya ti təfəki ah̄ar ke Melefit ahalay a Babilon̄ † ni təgria sa ana kuli a ; Melefit adaba tay akada gekuli na. Wur goro Mark day àgria sa ana kuli a. ¹⁴ Grumvu sa e kidin̄ gekuli bu lala, akada ga ndam ya nday kə mən̄ gatay ni.

Lekuləm ya ti kəbum ka ahar bəlan̄ akaba Krist ni dek Melefit m̄əgray ti *k̄anjəhadumkabu àna sulumani ti.

* 5:5 Gozogul 3.34. † 5:13 Babilon̄ ti t̄ədam awayay adəmvaba ti Rom.

ni. Ge Melefit ya àmbərfəna zlam magudarani gayan̄ ya àgrabiyu ahaslani na ti àgəjazlki ahàr a.

¹⁰ Nahkay zla nahəma bəza ga mmawa goro ni, zum njəda gekəli àkivu, adaba Melefit àdaba kəli a, àzalay kəli, awayay ti kànjuhəduḡ nahkay. Tamal kəbum kanjuhəduḡ akada nani ti ekijumkia ke divi ge Melefit a day-day do. ¹¹ Nahkay Melefit aməvi divi ana kəli ga məhuriyani a Məgur ga Bay geli Yezu Krist vu, aməvi ana kəli ti àna huḡ bəlan̄. Yezu Krist ti nan̄ Bay mahəngay leli, Məgur gayan̄ gani nani ti amanjuhəḡ ga kan̄gay-kan̄gayani.

¹² Azuhva zlam nday nani ti kəlavəḡ nawayay məziaba azay slimi ana kəli a kekileḡa. Ku tamal kəsəruma zlam gana àndava, kəgəsumkabá jiri na lala nəḡgu ni nawayay nəziaba azay slimi ana kəli a. ¹³ Ka ya ti nu nəbu àna sifa mba, nəmbərbu kəli fan̄ ndo ni ti, nəḡḡam nəziaba azay slimi ana kəli ka zlam gani nday nana ti àbəlay, ti kànjuhəduḡ eri. ¹⁴ Nəsəra nu ti nara nəmbərbu kəli wuḡak, akada ga ma ga Bay geli Yezu Krist ya àhu ni. ¹⁵ Nazay njəda goro dek ga məziaba azay slimi ana kəli a nahkay ti adaba nawayay ti ku tamal nəməta nəḡgu ni, zlam gani nday nani təgəjazlki ahàr ke kəli day-day ba.

Krist ti nan̄ gəḡakani

¹⁶ Məhia ana kəli a ahəmamam Bay geli Yezu *Krist amara àna njəda gayan̄ a ni. Ma gani nani ya məhi ana kəli ni ti mən̄gəhəḡi məhasl ahkay do ni majalay ahàr ge mis ana kəli do: leli leleni m̄pia nan̄ àna eri geli a nan̄ ti nan̄ gəḡakani àtam mis dek. ¹⁷ M̄cia, Bəḡani Melefit àzləbay nan̄, àvi gəḡakani. Melefit ti nan̄ gəḡakani àtam zlam dek; dəḡgu gayan̄

àhənday, àḡəm ahkado: « Maslan̄ hini ti wur goro, nawayay nan̄ dal-dal; məbərɔv goro amərɔv àna nan̄ dal-dal.* » ¹⁸ Dəḡgu gani nani ti leli leleni m̄cia, àhəndabiyu e melefit bu ka ya ti leli məbu akaba Yezu ka ahàr ga həma *njəlatani ni.

¹⁹ Nahkay ti məgəskabu ma ga ndam mahəngaray *pakama ge Melefit ya təḡəm ni lala. Kəbum kəbumi slimi ana ma gatay ya təḡəm ni lala ti àbəlay, adaba ma gatay ya təḡəm ni ti akada ge ceḡgel ya asladay a məlan̄ ziḡ-zijeni bu ni. Gəsumkabá ma gatay na hayan̄, duk abivoru ana məlan̄ maslani. Ka sarta ya bon̄gur ya ge miledə ni aməcalaya ni ti akəsərum zlam ni dek lala. † ²⁰ Ay ti səruma zlam hini ya nəhi ana kəli ni lala day: ma ga ndam mahəngaray pakama ge Melefit ya təḡəm ni akaba ya təbəki a Wakita ge Melefit bu ni ti majalay ahàr ge mis hihirikeni do. ²¹ Ndam mahəngaray pakama ge Melefit təzlapay day-day àna njəda gatay gatayani ndo; àvi njəda gani ana tay ti təhəḡri pakama ge Melefit ana mis ni ti *Məsuf Njəlatani.

2

Bumvu slimi àna ndam ya tasəkəḡi malfada ana mis ni

¹ Ahaslani e kidin̄ ga ndam *Izireyel bu ni ti ndam malfada təbu, təḡəm tahəngaray *pakama ge Melefit; ka sarta hini day ndam masəkəḡ malfada atələbu e kidin̄ gekəli bu. Nday gani nani atəcahi zlam ya ti ejin̄kia mis ke divi a ni ana kəli. Atəḡəm təgəskabu Bay ya ti àhəngay tay ni do. Gatay ya tagray nahkay ni ti azəkibiyu zlam mijeni ka tay, etiji ke weceweceni həya. ² Mis dal-dal atadəbay tay, atagray zlam magədavani akada gatay ni. Mis atan̄jak divi jireni ge Melefit ni azuhva təwi gatay

* 1:17 Mən̄jay Meciyə 17.1-5; Mark 9.2-7; Lak 9.28-35. † 1:19 Bon̄gur ya ge miledə ni ti Piyer awayay adəmki ka Yezu.

magədavani ya tagray ni. ³ Ndam masəkad malfada gani nday nani ti zlam egi eri ana tay dal-dal, nahkay tagosafəna zlam kə kəli ana malfada gatay na. Ay kwa ahaslani Melefit əgəsa tay ana seriya andava ; naŋ ti enji dəwir do, ara ejiŋ tay wudak.

⁴ Melefit ti ku məslər gayan ndahaŋ ya təgudar zlam ni tekeđi əŋgwiviyu ana tay ndo, təsi cicihi ndo. Əgəs tay, əbiyu tay e *evid gəđakani vu, a məlaŋ ziŋ-zinjeni vu duk abivoru ana vad ya ti amagraŋ seriya ni. ⁵ Ndam ya ahaslani ya təgudar zlam ni day Melefit əŋgwiviyu ana tay ndo : əfəkiaya yam ka tay a, əziŋeba tay a adaba ticiiki ma ndo. Ay Nəwi ti əhia ma ge jiri ana mis a, nahkay Melefit əhəŋga naŋ a, əhəŋgakiva mis a adəskəla əkiva ciliŋ. ⁶ Ndam ga kəsa *Sodom akaba *Gomor day Melefit eviyekaba tay ana aku a, əgəjəni ti ŋgesis gatayani ciliŋ. Melefit əgray nahkay ti, ti mis təsər amatrađ ndam magudar zlam ti nahkay. ⁷ Ka sarta gani nani ti Melefit əhəŋgafəna *Lot kə aku na, adaba Lot ti naŋ mis jireni, zlam ge mis ya tagray kwanja kwanja ni əsi bi, ahəli ahər dal-dal. ⁸ Lot ti mis jireni, ay naŋ əbu akaba tay, naŋ əbu epi ere ye ti tagray ni, eci ere ya tədəm ni kəlavad. Zlam gatay ya tagray magədavani, Melefit əwayay do ni awəri bəruv dal-dal. ⁹ Nahkay zla nahəma, Bay Melefit ti tamal zlam zləzladani əca ndam gayan a ti əsəra ere ye ti agray ga mahəŋgay tay ana naŋ na. Nahkay day ka fat ya ti Melefit amagrafəna seriya kə mis a ni, ndam magudar zlam ti Melefit əsəra ere ye ti agray ga matrađ tay ana naŋ na. ¹⁰ Melefit amatrađ enji ti ndam ya ti tagray zlam magədavani ya ti məbəruf gatay awayay ni, adaba tanjak naŋ, təgəskabu ŋgay naŋ gəđakani do.

Nday gani ya nəhi ana kəli

təsəkadi malfada ana kəli ni ti təgray əŋgwaz do simiteni, tici slimi do, təhəŋgrioru ahər a had ana *məslər njadə-njadani ge Melefit ni do, tindivi tay sawaŋ. ¹¹ Məslər ge Melefit ti nday njadə-njadani, tətam ndam masəkad malfada ni ana njadə. Ay ku tamal nahkay nəŋgu ni, ŋgay ndam masəkad malfada ni ndam magudar zlam ti məslər ni tədəm do, tindivi tay kə meleher ga Bay Melefit do. ¹² Mis nday nani tagray zlam ya ti məbəruf gatay awayay ni akada ga zlam ge gili ya təsər ahər do, əgəski təgəs tay, təbazl tay ni. Nday gani ŋgay tindivi way ti təsər do simiteni. Melefit amabazl tay ti akada ya tabazl zlam ge gili ni. ¹³ Zlam magədavani ya ti təgri ana mis ni ti nday day Melefit aməgrivu ana tay akada nani bilegeni. Adaba nday gani təwayay magray zlam sulumani do, tagray zlam magədavani kə eri ge mis, mimili əwərki tay do. Ka ya ti kəgrum wuməri, kəzumumkabu zlam akaba tay ni ti zlam gatay magədavani ya tagray ni abəki mimili ke kəli. Ay nday ti ka ya ti təgosakaba kəli a nahkay ni ti əbəlafəŋ kə tay dal-dal. ¹⁴ Nday ti kəlavad təjalaki ahər ka magray hala ciliŋ, təmbrəŋ magudar zlam do simiteni ; təbiyu ndam ya təfəki ahər ke Melefit lala ndo ni a zlam magudarani vu. Tawayi zlam ana ahər gatay dal-dal. Nday ti Melefit etikwesla tay a andava. ¹⁵ Təmbərəŋa divi sulumana, tija, təsər divi va do. Tədəbay divi ga *Balam wur ga Bozor ni. Naŋ ti əwaya siŋgu ya ti təvi ti məgudar zlam na. ¹⁶ Ay ti a vad nahaŋ Melefit ələgi adaba əgəsiki ma ndo. Kəsəruma azoŋgu ti əzlapay akada ge mis hihirikeni ni do, ay ka fat nani ti azoŋgu əhia ma. Nahkay əcafəna naŋ ga magray zlam magədavani ya adəm akal agray na, ti əgray va ba.

¹⁷ Ndam masəkad malfada nani ti nday akada ga gəzəŋ ga yam ya ti

yam àngəzkiaya do ni, nday akada ga maklaḅasl ya aməḍ apayakaba ni. Nahkay ti Melefit àslamaliva məlan zih-zihena ana tay a, nday gani atanjəhad eslini. Məlan gani nani ti ləvəŋ əsaḅay. ¹⁸ Nday gani bəlanjani ni təzlapay ma masakani mək tiji zlabay àna naŋ. Tawayay magosay ndam ya ti təsləkakiba ka ndam ya təsər Melefit do nini mba ni, ti təhəŋguriyu tay a magudar zlam vu, ti təgray zlam ya tigi eri ana mis ni akada gatay ni. ¹⁹ Təhi ana tay ahkado : « Tamal kəḍəbum leli ni ti kəgurum ahər gekəli, » ambatakani do nday gani ya təḍəm nahkay ni nday ndayani evidi ga zlam magudarani. Adaba tamal maslanja zlam agur naŋ ti maslanja gani ègia evidi ga zlam ya agur naŋ na. ²⁰ Nahkay tamal mis əsəra Bay geli Yezu *Krist naŋ ya ti ahəŋgay leli na ti maslanja gani àtamfəŋja kà zlam magədavani ga duniya ya tigi eri na. Ay kələŋ gani tamal àŋgukiaya ka zlam gani nani magədavani na zlam gayan a, təgur naŋ keti ti, manjəhad gayan ni emigi magədavani amatam manjəhad gayan ya ahaslani ka ya ti əsər Melefit do ni. ²¹ Tamal nahkay ti hojo amal təsər divi jireni ni ndo, ere gani təsəra mək təmbrəŋ, təgəskabu *Divi ge Melefit ya təcahi ana tay ni va do ti ni. ²² Zlam gani àgrakivu ka tay ti akada ga ma *gozogul ya mis təḍəm : « Kəra àŋgukiaya ka vəlahay gayan a, àzumaba » ni. Təḍəm keti : « Mədrəs mba tabaray naŋ mba ti akoru adəvə a dəndalaḅ vu.* »

3

Yezu Krist aməŋga

¹ Zləbəba goro ni, hini ti wakita ya nəbiki ana kəli ye cə ni. A wakita goro ya nəbiki ana kəli cəeni ni bu ni ti nəziaba azay slimi ana kəli a àki ka zlam ya kəsəruma

àndava ni. Nawayay ti kəjalumki ahər ka zlam gani nday nani lala. ² Nawayay ti kəjalumki ahər ka pakama ya ndam *nəlatani ya *tahəŋgaray pakama ge Melefit təḍəm ahaslani ni. Jalumki ahər ke divi ga Bay geli ya ahəŋgay leli ni daya ; divi gani nani ti ndam *asak gayan ya əsləribiyu tay ana kəli ni təhəŋgri pakama gani ana kəli. ³ Nawayay ti kicəm ma hini ya ti nəhi ana kəli ni lala. Səruma day, ka mandav ga duniya nahəma, mis ndahan atagray zlam magədavani ka mawayay gatay. Nday gani eteyefiŋ kə kəli, ⁴ atəḍəm : « Àḍəm ahkado aməŋga ti, nihi ti naŋ eley ? Kwa ata bəŋ ge bəŋ geli təmət duk àbivaya ana nihi a, zlam ni dek akada ya Melefit àgraya ni zlam gayan, ere ye ti àmbatvu ni day àbi timey ! » ⁵ Nday gani ya təzlapay nahkay ni ti təwayay məsərki ke təwi ge Melefit ya àgray ahaslani ni do zakw. Təwi gani nani ti nihi : Melefit àḍəmaya pakama gayan a, àgraya huḍ melefit akaba haḍ a nahkay ; èdekaba haḍ akaba yam a, àgraya haḍ na ti àna yam. ⁶ Ahaslani Melefit èziŋeba duniya ti àna yam daya. Ka sarta gani nani ti àfaya yam ka duniya na, yam ni àndaba məlan na dek. ⁷ Melefit àḍəmaya pakama nahan a keti, àḍəm huḍ melefit akaba haḍ atanjəhad duk abivoru ana vad ya ti aku aməzumaba tay a dek ni. Ambrəŋ tay hayan ti adaba ajəgay sarta ya ti amagrafəŋja seriya kə mis a ni. Ka sarta gani nani ti emijiŋ ndam ya ti təgəsiki ma do ni.

⁸ Zləbəba goro ni, zlam nahan əbu bəlan ti ahər àḍəm àgəjazlki ahər ke kəli ba. Ere gani nihi : kə eri ga Bay geli nahəma, vad bəlan ti akada vi dəbu, vi dəbu day akada vad bəlan. ⁹ Mis ndahan təhi ana ahər Bay geli ti àgray ere ye ti àḍəm

* 2:22 Gozogul 26.11.

amagray ni ke weceweceni do. Ay ma gani nahkay do : Melefit ti ebesi ana kuli, awayay ti ku mis bilin eji ba, awayay ti mis dek tãmbatkaba majalay ahàr gatay a sawan. ¹⁰ Nãdãman nahãma, vad ya ti Bay geli amanãa ni ti mis tãsar do. Amanãa ti akada ga zal akal ni. Ka fat gani nani ti mis etici hud melefit amahãnday, emijiji. Aku amãzumaba zlam ya a hud melefit bu na ; had akaba zlam ya tãki ni dek day atalãbi va bi, etijiji. ¹¹ Kãsaruma zlam ni dek atara tijiji nahkay ti, ahãr adãman manjãhad gekuli mãnja ahãmamam ? Ahãr adãman mãnja njalata ; ahãr adãman kãgãsumiki ma ana Melefit lala. ¹² Jãgum fat ge Melefit ya amagray seriya ni ; zum njãda gekuli, grum zlam ya ti kislãmki magrani ga mahãdakbiyu vad gani weceweci ni. Ka fat gani nani ti aku amãzumaba hud melefit a, zlam ya a hud gani bu ni day dek aku amãzumaba kirid-kirid. ¹³ Ay Melefit adãmbiya kwa ahaslana, adãman amagray hud melefit mãweni akaba had mãweni. Atanjãhad eslini ti ndam jireni cilin. Leli majãgay ti zlam gani nani.

¹⁴ Zlãbãba goro ni, kãbum kãjãgum vad gani nani nahkay ti zum njãda gekuli dek, ti ka fat gani Melefit mãdi ahãr ana kuli lekulãm kãbum kanjãhadum ãna sulumani akaba nan, lekulãm njalata kã eri gayan, tãngãtãña zlam magudarani kã kuli a ba. ¹⁵ Sãruma Bay geli ebesey ti adãba awayay ti mis tãmbatkaba majalay ahãr gatay a, ti mãhãngay tay. Wur ga mãng geli Pol day ahãr ma gana ana kuli a ka ya ti abiki wakita ana kuli ni. Pol ti mawayay nan dal-dal ; ma gayan ya abiki ana kuli ni ti Melefit avã mãsar zlam gani. ¹⁶ A wakita gayan ya abãki ni bu dek ti nan abã ahi ma gani ana kuli nahkay. Zlam ndahan tãbu a

wakita gayan ya abãki ni bu ni ti mis ticikaba weceweci do. Ndam ya ti tãsar zlam do, tãfãki ahãr ke Melefit lala do ni tãmbatkaba ma gana. Tãmbatkaba ma gana a mãlan ndahan ba a Wakita ge Melefit ni ba day nahkay. Gatay ya ti tagray nahkay ni ti Melefit amãgãsar tay ãna seriya, emijin tay.

¹⁷ Zlãbãba goro ni, lekulãm ti tãhia ma gana ana kuli a ãndava. Nahkay ti bumvu slimi, ti ndam ya ti tãgãskabu ma ge Melefit do ni tãbiyu kuli a zlam magudarani vu akada gatay ni ba. Njãhaduma gan-gan, tijinãkia kuli ke jiri gekuli a ba. ¹⁸ Yezu *Krist ti Bay geli, Bay mãhãngay leli daya. Lekulãm ti kãmbãrãnum mãfãki ahãr ba. Grum ti mãgrikivu sulum gayan ana kuli, ti kãsarumkivu nan lala. Mis dek tãzlãbay nan ; tãzlãbay nan kani, tãzlãboru nan ga kanãgay-kanãgayani ti. Aya nahkay.

Wakita ge Zeṅ ya àbàki enjenjeni ni Ere ye ti mǎdǎmki ka wakita ge Zeṅ ya àbàki enjenjeni ni

Maslaṅa ya ti àbàki wakita hini ni ti àdafay slimi gayan a wakita ni bu ndo. Ay kwa ka mǎnjàki gani ndam ga Yezu ðek tǎsǎra nani Zeṅ zal asak ga Yezu, naṅ bay ya àbàki Ma Mǎweni Sulumani ge Zeṅ ni. Ma gayan ya àbàki ni ti akada ga ma ya mǎdi ahàr a Ma Mǎweni Sulumani ge Zeṅ ni bu ni ; maslaṅa ya ti àbàki wakita cǎeni ni ti mis bilin (gurumkabu Zeṅ 1. 1, 1.14 akaba 1 Zeṅ 1.1 ; Zeṅ 16.24 akaba 1 Zeṅ 1.4 ; pakama ndahan ṭàbu kay akada nday nani).

Àbiki ti ana ndam ga Yezu (3.1) ; àzalaya slimi ge mis ahkay do ni ga kǎsa ndo, nahkay mǎdǎm tǎslarikaboru wakita hini ana ndam ga Yezu ya a kǎsa gǎrgǎrani bu ni. Zeṅ àdǎm abàki wakita ni ti awayay ti mis ndahan ṭàgosay ndam ga Yezu ba (2.26 ; 3.7 ; 4.1), akaba awayay ti tǎsǎr, nday ṭàbu àna sifa ya àndav ḍay-ḍay do ni eḍeḍin eḍeḍinjeni (5.13).

A wakita ni bu Zeṅ àdǎm maslaṅa ya ti àdǎm àsǎra Yezu a, mǎk agudar zlam kǎlavàd ni ti zal malfada : bay ya ti àsǎra Yezu a ni ti ambrǎṅ zlam magudarani gayan ni, àgudar zlam va do. Tamal mǎgudara zlam a mǎk mǎmbatkaba majalay ahàr a ti Yezu ambǎrfǎṅa zlam geli ya mǎgudar na kè leli a, ay ahàr àdǎm ndam ga Yezu tǎmbrǎṅ zlam magudarani ðek, adaba nday bǎza ge Melefit ; Melefit ti njǎlata. Melefit awayay leli : ahàr àdǎm leli day mǎwayum Melefit akaba ndam gayan ni. Tamal mawayay Melefit ti mǎgudar zlam va do ; nahkay

mǎsǎra, leli ndam gayan eḍeḍin eḍeḍinjeni.

Pakama ya avi sifa ana mis ni

¹ Ere ye ti mǎbiki ana kǎli ka wakita ni ti Pakama ya avi sifa ana mis ni. Kwa ka mǎnjàki ga mǎlaṅ naṅ àbu. Pakama gani nani ti ègia mis a. Leli micia pakama gayan ya àdǎm na, mǎpia naṅ àna eri geli a, mǎmǎnjǎlǎṅa lala, mǎnjifinǎ àna ahar geli a daya. ² Sifa gani nani àṅgazzlava. Ka ya ti àṅgazzlavu ni ti leli mǎpia, magray sedi gani, mǎhi pakama gani ana kǎli vay-vay daya. Sifa gani nani ti àndav ḍay-ḍay do, kwa ahaslani naṅ àbu afa Bǎṅ geli Melefit, nihi ti àṅgazzliva àna leli a. ³ Ere ye ti leli mǎpi akaba mǎci ni ti mǎhi ana kǎli bile-geni, ti lekǎlam day kǎdǎgumkiva ke leli a, mǎgum leli ðek akada mis bǎlaṅ. Leli ti mǎbu akada mis bǎlaṅ akaba Bǎṅ geli Melefit nday ata Wur gayan Yezu *Krist. ⁴ Mǎbiki pakama hini ana kǎli ti, mawayay ti kǎcǎm lala, nahkay leli ðek amǎmǎrvu ka ahar bǎlaṅ lala.

Maslaṅa ya agudar zlam ni ànjǎhad akaba Melefit koksah

⁵ Pakama ya ti micifinǎ, mǎhi ana kǎli ni ti nihi : Melefit nahǎma, masladani njǎlata, naṅ àbi àna mǎlaṅ zin-zinjeni bi ferera. ⁶ Tamal mǎdǎm leli akaba naṅ akada mis bǎlaṅ, mǎk mǎbu magray zlam e zin-zinjeni bu nahǎma masǎkad malfada, ere ya magray ni ti zlam ge jiri do. ⁷ Ay tamal magray zlam a masladani bu akada gayan ya naṅ àbu a masladani bu ni ti leli mǎbu ðek ka ahar bǎlaṅ akada mis bǎlaṅ. Nahkay mimiz ga Wur gayan Yezu abarǎfǎṅa zlam magudarani geli na kè leli a.

⁸ Tamal mǎdǎm mǎgudar zlam do ni ti magosay ahàr geli geleni, leli ndam jireni do. ⁹ Ay tamal madafaya zlam magudarani geli na ti Melefit ambǎrfǎṅa kè leli a,

abarafəŋa zlam ya àdəlay do na dek kè leli a. Agray nahkay ti adaba naŋ jireni ; ere ye ti àdəm amagray ni ti agray ededīŋ. ¹⁰ Tamal mədəm leli mǎgudar zlam ndo ni ti kala mədəm Melefit asəkad malfada. Tamal mədəma nahkay ti mǎgəskabu pakama gayan a mǎbəruf geli vu ndo.

2

¹ Gabəza, nəbiki zlam hini ana kuli ti, nawayay ti kǎgudarum zlam ba. Ay kwa tamal maslaŋa àgudara zlam a naŋgu ni, bay ya ti embikivu ke leli, agri kam-kam ana Bəŋ geli Melefit ni naŋ àbu kè meleher gayan. Bay mimbikivani ke leli ti Yezu *Krist, naŋ ti mis jireni, àgudar zlam do. ² Àvay vu gayan, takad naŋ ti Melefit mǎmbərfəŋa magudar zlam geli ni kè leli a. Esliki mǎmbərfəŋa zlam magudarani geli na cilin do, esliki mǎmbərfəŋa zlam magudarani ge mis ga duniya na dek daya.

Tamal mǎsəra Melefit a ti magray ere ye ti awayay ni

³ Tamal leli mǎbu magray zlam ya ti Melefit àhi ana mis e *Divi gayan bu grum ni ti mǎsəra leli ti mǎsəra Melefit a. ⁴ Ay tamal maslaŋa àdəm àsəra naŋ a, mək àgray zlam ya ti Melefit àdəm e Divi gayan bu grum ni do ni ti maslaŋa nani asəkad malfada. Naŋ nani ti mis jireni do simiteni. ⁵ Maslaŋa ya ti agray zlam ya Melefit àdəm grum ni ti awayay Melefit àna mǎbəruf bəlan ededīŋ ededīŋeni. Tamal magray nahkay ti mǎsəra leli ndam ge Melefit, leli bilinjeni akaba naŋ. ⁶ Tamal maslaŋa àdəm anjəhadkabu akaba naŋ nahəma, ahàr àdəm maslaŋa nani agray zlam akada ga Yezu ya àgray ni kwa.

⁷ Zləbəba goro ni, zlam hini ya nəbiki ana kuli ni ti zlam mǎweni do. Nani Divi ge Melefit ya ahaslani ni sawan. Kwa ka

ya ti kəfumki ahàr ka Yezu ni ti kəsəruma Divi gani nana. Divi gani ya ahaslani nani ti pakama ya təhi ana kuli ni. ⁸ Ay ti pakama ya nəbiki ana kuli ni ti divi mǎweni daya. Mis təsər divi gani nani ededīŋ ti àna manjəhad ga Yezu, təsər àna manjəhad gekuli daya. Nahkay məlan zin-zinjeni naŋ àbu andav, masladani sulumani anjəkia ka masladana.

⁹ Tamal maslaŋa àdəm naŋ a masladani bu mək ezirey wur ga mənani ti maslaŋa nani naŋ e zin-zinjeni bu mba sawan. ¹⁰ Ay tamal maslaŋa awayay wur ga mənani ti maslaŋa nani naŋ àbu a masladani bu, araŋa àbi a mǎbəruf gayan bu ge mijinikia naŋ ke divi a bi. ¹¹ Ay tamal maslaŋa ezirey wur ga mənani ti maslaŋa nani naŋ e zin-zinjeni bu. Naŋ àbu asawaday e zin-zinjeni bu daya, àsər məlan ya akoru ni do ; èpi divi do adaba naŋ e zin-zinjeni bu.

Kədəbum zlam ga duniya ba

¹² Gabəza, ere ye ti nəbiki ana kuli ni ti nihi : Melefit àmbərfəŋa magudar zlam gekuli na kè kuli azuhva Yezu a.

¹³ Ata bəŋ ga bəza, ere ye ti nəbiki ana kuli ni ti nihi : Lekuləm ti kəsəruma bay ya ti naŋ àbu kwa ka mənjàki ga məlan na.

Bəza dagwa, ere ye ti nəbiki ana kuli ni ti nihi : Lekuləm ti kiyumfiŋa kè *Seteni àna kadvu a.

¹⁴ Gabəza, ere ye ti nəbiki ana kuli ni ti nihi : Lekuləm ti kəsəruma Bəŋ geli Melefit a.

Ata bəŋ ga bəza, ere ye ti nəbiki ana kuli ni ti nihi : Lekuləm ti kəsəruma bay ya ti naŋ àbu kwa ka mənjàki ga məlan na.

Bəza dagwa, ere ye ti nəbiki ana kuli ni ti nihi : Lekuləm ti kəbum àna njəda, pakama ge Melefit àbu a mǎbəruf gekuli bu, kiyumfiŋa kè Seteni àna kadvu a.

¹⁵ Kədəbum divi ya ndam ga *duniya tadəbay ni ba, kawayum

zlam ya tædi ahàr a duniya bu ni ba daya. Tamal maslaña awayay zlam ga duniya nahëma, maslaña nani ti àwayay Bəj geli Melefit koksah. ¹⁶ Zlam ga duniya nday nani ya mis tagray ni ti nday hi : tawayay zlam ya məbərur gatay awayay ni dek, tawayay zlam ya egi eri ni dek, təngəta zlam a ti tagray zlabay àna nañ. Zlam nday nani dek ti Bəj geli Melefit àdafaki ndo, mis tàcahay a duniya bu zlam gatay. ¹⁷ Duniya akaba zlam ya a duniya bu, mis tawayay təngət ni dek nañ àbu andav. Ay ti maslaña ya ti agray ere ye ti Melefit awayay ni ti maslaña nani amanjəhad ga kaŋgay-kaŋgayani.

Ndam ezir ge Krist

¹⁸ Gabəza, duniya andav wudak. Kicuma, təhia ana kuli a zal ezir ge *Krist amara. Ay nihi ti ndam ezir ge Krist təbu kay àndava. Nahkay ti məsəra duniya andav wudak ededñ. ¹⁹ Ahaslani ndam ezir ge Krist nday nani ti təkibu ke leli, mək təsləkakiba ke leli a. Tamal ti nday ndam geli ededñ ti akal tənəhadə akaba leli a. Ay ti zlam gani àgravu nahkay ti, ti leli məsərkaba nday ndam geli ededñ do.

²⁰ Lekuləm zla nahəma kəbum àna *Məsuf Njəlatani, Yezu Krist àvi ana kuli. Nahkay ti lekuləm dek kəsəruma jiri a. ²¹ Nəbiki ana kuli ti kamam ? Ga məhiani ana kuli kəsərurum jiri do tək ? Aha, ga məhiani ana kuli kəsəruma sawaŋ. Kəsəruma malfadə àbi àhəraya e jiri ba bi daya.

²² Maslaña ya ti asəkad malfadə kay ni ti way ? Maslaña nani ti maslaña ya ti àdəm Yezu ti nañ Krist *Bay gədakani ya amara ni do ni. Maslaña nani ti zal ezir ge Krist : àgəskabu Bəj geli Melefit nday ata Wur gayan ni ndo. ²³ Maslaña ya ti àgəskabu Wur ge Melefit do ni ti àgəskabu Bəjani Melefit ndo daya.

Maslaña ya ti agəskabu Wur ge Melefit ni ti àgəskabə Bəjani Melefit a daya.

²⁴ Lekuləm zla ti ere ye kicum kwa ka sarta ya kəfumki ahàr ka Yezu Krist ni ti ahàr àdəm ere gani nani mənəhad a məbərur gekuli bu. Tamal ere ye ti kicum kwa ka sarta ya kəfumki ahàr ka Yezu ni anjəhad a məbərur gekuli bu ni ti lekuləm day akanjəhadum akaba Wur ge Melefit nday ata Bəjani akadə mis bəlan. ²⁵ Ere gani nani dek ti *sifa ya àndav day-day do ni. Sifa gani nani ti Yezu àdəm aməvi ana leli.

²⁶ Zlam gani nday nani dek nəbiki ana kuli ti adəba mis tawayay magosay kuli palam. ²⁷ Lekuləm zla nahəma kəbum àna Məsuf Njəlatani, Yezu Krist àvi ana kuli. Məsuf gani nani ti àbu manjəhadəni a məbərur gekuli bu. Nahkay ti wudəra gekuli àbi akaba bay macahi zlam nahaŋ ana kuli va bi : Məsuf Njəlatani nañ àbu acahi zlam dek ana kuli. Nañ ti asəkad malfadə do, zlam gani ya acahi ana kuli ni ti ma ge jiri. Ahàr àdəm kənəhadum akaba Yezu Krist akadə mis bəlan ; Məsuf Njəlatani acahi ana kuli ni ti nahkay.

²⁸ Gabəza, nihi ti ahàr àdəm kənəhadum akaba Yezu akadə mis bəlan. Adəba mam, nawayay ti ka ya ti amanəga ni ti aŋgwaz àwər leli ba. Ka ya ti aməzlərəvaya ni ti nawayay ti mimili àwərfəna leli ga mahədəkfənjani ba. ²⁹ Kəsəruma Yezu Krist ti nañ jireni. Nahkay ahàr àdəm kəsərurum maslaña ya ti nañ àbu agray zlam jireni ni ti maslaña gani nani Melefit ègia bəjana daya.

3

Leli bəza ge Melefit

¹ Nəga pəm day, Melefit àwaya leli a dal-dal ni ! Nahkay àzala leli bəza gayan a. Iy, leli bəza gayan ededñ ! Nəgay leli bəza ge Melefit ti ndam ga

*duniya täsär do, adaba nday nani täsär Melefit ndo palam. ² Zlëbäba goro ni, nihi ti leli bəza ge Melefit ändava. Ay ti emigi mam kama ni mam ti Melefit adəfiaba ana leli a fañ ndo. Ere ye ti mäsəra nahəma, ka ya ti aməzlərvaya ni ti emigi akada gayañ ni, adaba emipi nañ lala. ³ Maslaña ya ti ajəgay Yezu *Krist, awayay egi akada nañ ni ti, maslaña nani abi slimi ana ahàr gayañ, agudar zlam do, akada ga Yezu ya agudar zlam do ni.

⁴ Maslaña ya ti nañ àbu agudar zlam nahəma, agəskabu *Divi ge Melefit ya a Wakita gayañ ni bu ni ndo. Ndam magudar zlam ti ndamam ? Nday ndam ya tawayay divi ge Melefit do ni. ⁵ Ay ti kəsəruma Yezu Krist àra a məlanj va ga məhəlfəña zlam magudarani geli kè leli a. Kəsəruma nañ ti agudar zlam do simiteni. ⁶ Maslaña ya ti nañ àbu anjəhad akaba nañ akada mis bəlanj ni ti agudar zlam va do. Ay ti maslaña ya ti nañ àbu agudar zlam nahəma, èpi Yezu day-day ndo, àsər nañ do daya.

⁷ Gabəza, mis təgosay kəli ba. Maslaña ya ti nañ àbu agray zlam ge jiri ni ti nañ mis jireni akada Yezu Krist nañ jireni ni. ⁸ Maslaña ya ti nañ àbu agudar zlam nahəma, nañ wur ge *Seteni. Adaba mam, kwa ahaslani Seteni nañ àbu agudar zlam zlam gayañ, àmbrənj ndo. Nahkay Wur ge Melefit àra a duniya va : àra ti ga maslamalay zlam ya Seteni agudar ni dek.

⁹ Maslaña ya ti Melefit ègia bənjana ni ti agudar zlam va do. Adaba mam, Melefit àvia Məsuf Njəlatana, àniviyu a məbəruf bu, nañ àbu anjəhad akaba nañ. Nahkay maslaña gani nani èsliki magudar zlam va do, adaba Melefit ègia bənjana. ¹⁰ Məsərkaba way wur ge Melefit ni way ahkay do ni way wur ge Seteni ni way ti nahkay hi : maslaña ya ti agray zlam ge

jiri do ni ti nañ wur ge Melefit do. Maslaña ya ti àwayay wur ga mənjani do ni ti nañ day wur ge Melefit do.

Ahàr adəm mawayumvu

¹¹ Nahkay ti mawayumvu e kidin geli bu. Hini ti pakama ya kicəm kwa ka sarta ya kəfumki ahàr ka Yezu ni. ¹² Məgrum akada ga *Kayin ya agray ni ba. Nañ ti wur ge *Seteni, nahkay akad wur ga mənjani ndaf ga njədə. Akad wur ga mənjani gani ti kamam jikenj mam ? Akad wur ga mənjani ni ti adaba zlam ga wur ga mənjani ya agray ni dek ge jiri, zlam gayañ gayanjani ya agray ni dek magədavani palam.

¹³ Bəza ga mmawa, tamal ndam ga *duniya tizirey kəli ti agri ejep ana kəli ba. ¹⁴ Leli ti mäsəruma Melefit ahəngaraba leli e kisim ba, àvia sifa ana leli a ändava. Məsəruma ti adaba mawayum bəza ga mənj geli. Maslaña ya ti àwayay mis do nahəma, Melefit ahəngaraba nañ a ndo, nañ məmətani. ¹⁵ Maslaña ya ezirey wur ga mənjani ni ti nañ bay makad mis. Ay kəsəruma bay ya ti akad mis nahəma, *sifa ya ändav day-day do ni ti àniviyu a məbəruf bu bi. ¹⁶ Yezu *Krist ti àwaya leli a, agəskabu ti təkad nañ azuhva leli. Adəfiki mawayavani ana leli ti nahkay. Leli day ahàr adəm məjənaki bəza ga mənj geli, ku tamal tabazl leli azuhva tay nəngu ni məgəskabu. ¹⁷ Tamal ti maslaña zlam gayañ àbu, èpi ti zlam afənj kə wur ga mənjani bi mək àmənjalənj do nahəma, àbəlay do. Maslaña nani ti awayay mis akada ge Melefit ya awayay mis ni tata aw ? Aha, àwayay do. ¹⁸ Gabəza, mawayum mis àna pakama cilinj ba, ahàr adəm mawayum mis ededinj, məgri zlam sulumani ana tay.

Bəza ge Melefit ti anğwaz àwərfəña tay kè Melefit a do

19 Tamal magray nahkay ti aməsər leli ti ndam jireni, aŋgwaz aməwərfəŋa leli kə Melefit a do daya. ²⁰ Ku tamal məhi ana ahər mägudara zlam a nəŋgu ni, aŋgwaz aməwərfəŋa leli a do, adaba Melefit əsəra ere ye ti a məbərüv geli bu na atama leli leləna ; naŋ ti əsəra zlam a dek. ²¹ Zləbəba goro ni, tamal məsəra mägudar zlam ndo nahəma, aŋgwaz aməwər leli kə meleher ge Melefit do. ²² Nahkay zla nahəma, aməvi ere ye ti mihindifinja ni dek ana leli, adaba leli məbu magray ere ye ti əhi ana leli grum ni akaba ere ye ti əbəlafəŋ ni. ²³ Ere ye ti əhi ana leli grum ni ti nihi : si məfəki ahər ka Wur gayan Yezu *Krist akaba mawayumvu e kidin geli bu kwa. Əhi ana leli grum ti nahkay. ²⁴ Nahkay maslaŋa ya ti agray ere ye ti Melefit əhi ana leli grum ni ti maslaŋa nani ti naŋ əbu akaba Melefit akada mis bəlanj. Məsər ti Melefit naŋ əbu akaba leli ti ahəmamam ? Məsər ti adaba əvia *Məsuf gayan ana leli a.

4

Məsər Məsuf ge Melefit ti ahəmamam ?

¹ Zləbəba goro ni, ndam ya tədəm təzlapay əna njədə ga *Məsuf ni dek ti kəgəsumkabu pakama gatay ni ba. Hojo sayumfəŋa kə tay a day, akal ti nday təbu əna Məsuf ge Melefit aw. Adaba mam, mis dal-dal təbu a duniya bu, tədəm nday ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit, ambatakani do nday ndam masəkad malfada sawan. ² Akəsərüm ti maslaŋa hini azlapay əna njədə ga Məsuf ge Melefit ti nahkay hi : ndam ya ti tədəm vay-vay Yezu *Krist əra a duniya va, əgia mis hihirikena ti, nday dek təzlapay əna njədə ga Məsuf ge Melefit. ³ Ay ti maslaŋa ya ti ədəm Yezu əra a duniya va ndo ni ti, maslaŋa nani ədəm ma ge Melefit

do, azlapay əna njədə ga məsuf ga zal ezir ge Krist sawan. Lekələm kicəma məsuf gani nani amara a duniya va : nihi ti enja əndava.

⁴ Gabəza, lekələm ti bəza ge Melefit. Nahkay kiyəmfinja kə ndam nday nana ya tasəkad malfada na. Adaba mam, Məsuf ya əniviyu ana kəli ni atama məsuf ya əniviyu ana ndam ga *duniya na. ⁵ Ndam nday nani ya tasəkad malfada ni ti nday ndam ga duniya. Təzlapaki ti ka zlam ga duniya, nahkay ndam ga duniya təgəsiki ma gatay ni ana tay. ⁶ Leli zla nahəma, leli bəza ge Melefit. Nahkay maslaŋa ya ti əsəra Melefit a ti agəsiki ma geli ni ana leli. Ay maslaŋa ya ti naŋ wur ge Melefit do ni ti agəsiki ma geli ni ana leli do. Məsərkaba məsuf ya adəm jiri na nday ata məsuf ya asəkad malfada na ti nahkay.

Melefit ədəfiki ana leli ahəmamam mawayumvu ni

⁷ Zləbəba goro ni, ahər ədəm mawayumvu e kidin geli bu kwa, adaba bay ya ti agray ti mis tawayavu ni ti Melefit. Nahkay maslaŋa ya ti naŋ əbu awayay mis nahəma, Melefit əgia bəŋana. Maslaŋa nani ti əsəra Melefit a. ⁸ Ay maslaŋa ya ti awayay mis do nahəma, naŋ ti əsəra Melefit do, adaba Melefit ti ere ye ti agray ni dek, agray ti adaba awayay mis. ⁹ Melefit ədəfiki ana leli, naŋ awayay leli ti ahəmamam ? Ədəfiki ana leli ti nahkay hi : əslərbiyu Wur gayan bilin bilinini ni a duniya vu ga məvi sifa gayan ana leli. ¹⁰ Mawayavani ti mən ga mam ? Leli mawayay Melefit enji aw ? Aha ! Melefit awayay leli enji sawan. Nahkay əslərbiyu Wur gayan ti təkad naŋ. Təkada naŋ a ti Melefit esliki məmbərfəŋa zlam magudarani geli ni kə leli a.

¹¹ Zləbəba goro ni, Melefit awayay leli ti nahkay. Tamal awayay leli nahkay ti agəsiki ti leli

day mawayumvu e kidin̄ geli bu bilegeni kwa. ¹² Melefit ti maslaᅇa ya ti eᅇia naᅇ a bir ni ti àbi. Ay tamal mawayumvu e kidin̄ geli bu ni ti mèsəra Melefit naᅇ àbu akaba leli, miᅇia akada mis bəlan̄ akaba naᅇ a. Mèsəra leli məbu mawayay mis àna huᅇ bəlan̄ akada gayan̄ ya awayay mis ni.

¹³ Leli məbu akaba naᅇ, naᅇ day naᅇ àbu akaba leli akada mis bəlan̄ ti mèsər ti ahəmamam? Mèsər ti adaba àvia *Məsuf gayan̄ ana leli a palam. ¹⁴ Leli zla ti miᅇia Wur ge Melefit a, mèsəra Bəᅇani Melefit àslərbiyu naᅇ ti miᅇi Bay mahəᅇgay mis ga duniya. Nahkay məhi ana mis zlam nani ti àgrava eded̄in̄ a. ¹⁵ Maslaᅇa ya ti àdəm vay-vay Yezu naᅇ Wur ge Melefit nahəma, maslaᅇa nani ti Melefit naᅇ àbu akaba naᅇ, naᅇ day naᅇ àbu akaba Melefit akada mis bəlan̄. ¹⁶ Leli ti mèsəra Melefit awayay leli, məᅇəskabá pakama gani nana.

Melefit ti ere ye ti agray ni dek agray ti adaba awayay mis. Maslaᅇa ya awayay mis nahəma, maslaᅇa nani ti naᅇ àbu akaba Melefit, Melefit day naᅇ àbu akaba naᅇ, nday cəeni akada mis bəlan̄. ¹⁷ Mèsər ti leli məbu mawayay mis àna huᅇ bəlan̄ akada ge Melefit ya awayay leli ni ti ahəmamam? Mèsər ti adaba kwa kani, vad̄ ya ti Melefit amagrafəᅇa seriya kə mis a ni ti àsi aᅇgwaz ana leli do simiteni. Àsi aᅇgwaz ana leli do ni ti adaba zlam ya ti leli məbu magray a duniya bu ni ti akada ga Yezu ni. ¹⁸ Aᅇgwaz ti tarakaboru nday ata mawayavani do. Tamal mawayay mis àna huᅇ bəlan̄ ti məᅇray aᅇgwaz koksah. Adaba mam, tamal aᅇgwaz awər mis nahəma, àsəra atatraᅇ naᅇ. Maslaᅇa ya ti aᅇgwaz awər naᅇ nahəma, ᅇgay Melefit awayay naᅇ àna huᅇ bəlan̄ ti àsərkaba lala faᅇ do.

¹⁹ Leli ti mawayum Melefit,

mawayum mis adaba Melefit àwayay leli enji. ²⁰ Tamal mis àdəm: « Nu ti nawayay Melefit » mək ezirey wur ga məᅇani nahəma, maslaᅇa nani asəkad̄ malfada. Adaba mam, wur ga məᅇani ya ti eᅇi ni tekeᅇi àwayay naᅇ do ni ti awayay Melefit ti ahəmamam? Èᅇi naᅇ do ni! ²¹ Divi ga Yezu ya àdəfiki ana leli ni nihi: àdəm maslaᅇa ya ti awayay Melefit ti ahər àdəm mawayay wur ga məᅇani daya.

5

Maslaᅇa ya ti afəki ahər ke Melefit ni ti eyefin̄ kà zlam ga duniya

¹ Maslaᅇa ya ti àᅇəskabá, adəm Yezu ti naᅇ *Krist *Bay ᅇəᅇakani ya amara ni ti Melefit eᅇia Bəᅇana. Tamal maslaᅇa awayay bəᅇ ga bəza nahəma, awayay bəza ni daya. ² Mèsər mawayay bəza ge Melefit ti ahəmamam? Mèsər ti adaba məbu mawayay Melefit, məbu magray zlam ya àhi ana leli grum ni daya. ³ Mawayay Melefit ti mèsər ahəmamam? Mèsər ti adaba məbu magray zlam ya ti àhi ana leli e Divi gayan̄ bu grum ni kəlavad̄. Divi gayan̄ gani nani ti zləzlada do, ⁴ adaba ku way way do tamal Melefit eᅇia bəᅇana nahəma, nᅇᅇa gayan̄ àtama nᅇᅇa ga zlam ga duniya; zlam nday nani tèsipet naᅇ koksah. Nᅇᅇa ya àtam nᅇᅇa ga zlam ga duniya ni ti mam? Nᅇᅇa gani nani ti məfəki ahər geli ka Yezu. ⁵ Nᅇᅇa ga way àtama nᅇᅇa ga zlam ga duniya ni way? Si ga maslaᅇa ya ti afəki ahər ka Yezu, àdəm Yezu ti naᅇ Wur ge Melefit ni.

Zlam ya ti adafaki Yezu naᅇ Wur ge Melefit ni

⁶ Yezu *Krist ti àra a duniya va, àhuriyu a yam vu, *təbaray naᅇ, kəᅇᅇ gani təbaya mimiz gayan̄ a. Təbaray naᅇ àna yam ciliᅇ do, təbaray naᅇ àna yam, təbaya mimiz gayan̄ a daya. Mèsər ti pakama

nani ma ge jiri ti adaba *Məsuf ge Melefit àhia ana leli a. Məsuf gani nani ti ere ye ti adəm ni dek ma ge jiri. ⁷⁻⁸ Adafaki Yezu Wur ge Melefit edefiṅ ti Məsuf, yam, mimiz. Nday mahkərani ni ti tədəfaki zlam bəlaṅ. ⁹ Tamal mægəsumkabu pakama ge mis ya tədəm ni ti ahàr àdəm mægəsumkabu pakama ge Melefit ya àdəm ni daya, adaba Melefit ti naṅ gədakani, àtam mis dek. Pakama ge Melefit ya àdəm ni ti àdəmki ka Wur gayanṅ Yezu Krist. ¹⁰ Maslaṅa ya ti afəki ahàr ka Wur ge Melefit nahəma, əsəra a ahàr gayanṅ ba pakama ge Melefit gani nani ti ma ge jiri. Ay maslaṅa ya ti àgəskabu pakama ge Melefit ya ti àdəm ni do ni ti maslaṅa nani àdəm Melefit əsəkad malfada. Adaba mam, àgəskabu pakama ge Melefit ya àdəmki ka Wur gayanṅ Yezu Krist ni do. ¹¹ Melefit àhi mam ana leli mam ? Adəm àvia *sifa ya àndav day-day do ni ana leli a. Sifa gani nani ti mənḡət azuhva Wur gayanṅ Yezu Krist. ¹² Maslaṅa ya ti àgəskabá Wur ge Melefit a ni ti àṅgəta sifa. Maslaṅa ya ti àgəskabu Wur ge Melefit ndo nahəma, àṅgət sifa ndo.

Sifa ya àndav day-day do ni

¹³ Pakama gani nani ti nəbiki ana kəli adaba kəfumkia ahàr ka Wur ge Melefit a; nawayay ti kəsərum lekələm kəbum àna *sifa ya àndav day-day do ni. ¹⁴ Ka ya ti mahəṅgalay Melefit ni ti ere ye ti avi njəda ana leli ni ti nihi: məsəra tamal mihindiliṅa zlam ya ti àbəlafəṅ na ti eciiki ma geli ni ana leli. ¹⁵ Tamal məsəra naṅ əbu eciiki zlam ya ti mihindiliṅ ni ana leli ti məsəra mənḡəta zlam ya mihindi na àndava.

¹⁶ Bi wur ga muk əgudar zlam, zlam magudarani nani àzoru mis e kisim vu do, tamal kípia naṅ a ti hənḡali Melefit. Nahkay ti Melefit aməvi sifa ana maslaṅa ya ti əgudar zlam ni, tigi ti zlam magudarani

gayanṅ ni àzoru mis e kisim vu do ni. Zlam magudarani ya ti azoru mis e kisim vu ni ti əbu. Nəhi ana kəli hənḡalum Melefit ti azuhva nani do. ¹⁷ Zlam ge mis ya tagray ni dek ti tamal tàgray ge jiri do ni ti dek zlam magudarani. Ay ti zlam magudarani ndahaṅ ya təzoru mis e kisim vu do ni ti təbu.

¹⁸ Məsəra maslaṅa ya ti Melefit əgia Bəṅana nahəma, əgudar zlam va do, Wur ge Melefit əḡəgay naṅ. Nahkay zla nahəma *Seteni àḡosay naṅ koksah.

¹⁹ Məsəra Bay ya ti leli ndam gayanṅ ni ti Melefit. Məsəra ndam ya tədəbay zlam ga duniya ni dek ti nday ndam ge Seteni.

²⁰ Məsəra Wur ge Melefit àra. Àra ti àvi njəda ana leli ga masər Melefit Melefiteni. Nahkay leli məbu manjəhadani akada mis bəlaṅ akaba Melefit Melefiteni, àna njəda ga Wur gayanṅ Yezu *Krist. Yezu Krist ti Melefit Melefiteni. Avay sifa ya àndav day-day do ni ti naṅ gani ciliṅ.

²¹ Gabəza, pəra akaba zlam ndahaṅ ya ti ge Melefit do nahəma, kəḡəsumkabu ba.

Wakita ge Zeṅ ya àbàki ye cɔ ni Ere ye ti mǎdǎmki ka wakita ge Zeṅ ya àbàki ye cɔ ni

Maslaṅa ya ti àbàki wakita hini ni ti àdǎfay slimì gayan̄ a wakita ni bu ndo. Ay mǎsǎra, bay ya ti àbàki 2 Zeṅ ni ti àbàki 1 Zeṅ ni day nan̄ gani : gurumkabu 2 Zeṅ 5, 1 Zeṅ 2.7 akaba Zeṅ 13.34-35.

Àbiki ti ana ndam ga Yezu ya tǎcakalavu a kǎsa nahañ bu ni, àhi ana tay tabavu slimì, adaba ndam magosay mis tǎbu tǎsawad̄ay a kǎsa ndahan̄ bu, tǎchahi zlam magǎdavani ana ndam ga Yezu. Awayay ti ndam ga Yezu tǎgǎskabu ndam magosay mis ni ba.

Sa ge Zeṅ

¹ Nǎbàki wakita hini ti nu, nu gǎdǎkani ga ndam mǎfàki ahàr ka Yezu, nǎbikiuru ana Wal gǎdǎkani * ya Melefit àdaba nan̄ a ni akaba ana kǎli bǎza gayan̄ ni ; nawayay kǎli dal-dal. Awayay kǎli ti nu bǎlan̄ cilin̄ do, mis ya ti tǎsǎra jiri ge Melefit a ni dǎk tawayay kǎli daya. ² Nawayay kǎli ti adaba kǎgǎsumkabá jiri ge Melefit a ; jiri gani nani ti leli mǎbu àna nan̄ kǎlavad̄, adaba Melefit àvi ana leli ti ga kan̄gay-kan̄gayani.

³ Bǎṅ geli Melefit nday ata Wur gayan̄ Yezu *Krist atǎgri sulum gatay ana leli. Atǎjǎnaki leli, atagr̄ay ti mǎnjǎhadumkabu àna sulumani. Nahkay ti amǎgrum jiri, amawayumvu e kidin̄ geli bu.

Ahàr àdǎm mawayay ndam ya ti leli mǎbu akaba tay ni

⁴ Mmawa goro ni, ka ya ti mìci bǎza gayak ndahan̄ tǎbu tadǎbay

divi ge jiri ni ti nǎmǎrva dal-dal. Tagray zlam ti akada ga Bǎṅ geli Melefit ya àdǎm mǎgr̄ay ni. ⁵ Ere ye ti nawayay nǎhuk ni ti nahkay hi, mmawa goro ni : ahàr àdǎm mawayumvu e kidin̄ geli bu. Ma hini ya nǎbukki ni ti ma àki ke divi mǎweni do : ma gani ti mìcia kwa ahaslana àndava. ⁶ Mawayay Melefit ti ahǎmamam ? Tamal mawayay Melefit ti madǎbay Divi gayan̄ ya àdǎfiki ana leli ni. Divi gayan̄ ya àdǎfiki ana leli, lekulum kicam kwa ka mǎnjǎki gani ni ti nihi : àdǎm wayumvu e kidin̄ gekǎli bu. Divi gani nani ti ahàr àdǎm kǎdǎbum kǎlavad̄.

⁷ Nǎhi ana kǎli nahkay ti adaba mis dal-dal tǎbu a kǎsa gǎrgǎrani bu a duniya bu, tǎbu tagosay mis : ṅgay Yezu *Krist àra a duniya va, tiwi nan̄ miweni ni ti tǎgǎskabu do. Maslaṅa ya ti adǎm nahkay ni ti nan̄ zal ezir ge Krist, bay magosay mis daya. ⁸ Bumi slimì ana ahàr gekǎli, ti tǎwi geli ya ti mǎgri ana kǎli ni ègi zlam masakani ba. Bumvu slimì ti kǎṅgatum ere ye ti Melefit àdǎm amǎvi ana kǎli ni dǎk.

⁹ Sǎruma maslaṅa ya ti àmbrǎṅa madǎbay divi ya ti Krist àdǎfiki ana leli na, agr̄ay ere ye ti nan̄ awayay ni zlam gayan̄ ni ti Melefit nan̄ àbi akaba nan̄ bi. Ay maslaṅa ya ti agr̄ay ere ye ti Krist awayay ni ti Bǎṅ geli Melefit nday ata Wur gayan̄ ni tǎbu akaba nan̄. ¹⁰ Tamal mis ara afa gekǎli a, àdǎfiki ere ye ti Krist awayay ni ana kǎli do ni ti kǎgǎsumkabu nan̄ afa gekǎli ba, ku sa day kǎgrumi ba. ¹¹ Adaba maslaṅa ya ti àgria sa nahǎma àjǎnaki nan̄ ka magudar zlam a.

¹² Ma goro àbu kay nawayay nǎhi ana kǎli, ay ti nǎwayay mǎbiki ma gani ana kǎli ka wakita do. Nǎdǎm anoru afa gekǎli, nu nuani àna ahàr goro anoru anǎzlapi ana kǎli, ti

* 1:1 « Wal gǎdǎkani » ni ti awayay adǎmvaba ndam ga Yezu ya *tǎcakalavu a kǎsa nahañ bu ni ; bǎza gayan̄ ni ti ni day nday gani.

mâmərvu dal-dal ka ahar bəlan ak-
aba kuli.

¹³ Mmawa goro ni, wur ga muk
walani ya Melefit àdəkiba nan a ni
bəza gayan təgruka sa daya. †

† **1:13** « Wur ga muk walani » ti awayay adəmvaba ndam ga Yezu ya *təcakalavu a kəsa ya ti Zeṅ nan əvu ni bu ni.

**Wakita ge Zeṅ ya
àbèki ya mahkər ni
Ere ye ti mædəmki ka
wakita ge Zeṅ ya
àbèki ya mahkər ni**

Maslaṅa ya ti àbèki wakita hini ni ti àdafay slimi gayaṅ a wakita ni bu ndo. Ay mæsəra, bay ya ti àbèki 3 Zeṅ ni ti àbèki 1 Zeṅ akaba 2 Zeṅ ni day naṅ gani.

Àbiki ti ana Gayus: Gayus ti gəɖakani ga ndam ga Yezu ya təcakalavu a kəsa nahaṅ bu ni, ay mæsər kəsa gani nani do. Gayus ti àgəskabá mis ya ti Zeṅ àsləruru tay ga məvi njəɖa ana ndam ga Yezu na lala; ay gəɖakani nahaṅ àbu, slimi gani Diyətref, àgəskabu tay ndo. Zeṅ àbiki wakita ana Gayus ti ga məvi njəɖa, ti àgray akada ge Diyətref ni ba.

Sa ge Zeṅ

¹ Nu gəɖakani ga ndam məfəki ahər ka Yezu, nəbukioru ana nak Gayus, nak zləba goro, nawayay kur dal-dal adaba madəbay divi ge jiri ka ahar bəlaṅ. ² Gayus goro ni, nawayay ti araṅa àgrakukvu ba simiteni, Melefit mągray ti kənjəhad njalaṅ-njalaṅ akada ga məbərurv gayak ya àbu sulumani kə meleher gayaṅ ni ti.

Mis tazləbavu ana Gayus

³ Nəbu nəməruru dal-dal adaba bəza ga məṅ geli ndahaṅ kay təbu tara, təhu ahkado nak kəbu kadəbay divi ge jiri àna məbərurv bəlaṅ. Iy nak kəbu kgray nahkay ededīṅ. ⁴ Tamal nícia ti bəza goro təbu tadəbay divi jireni ni ti nəməruru dal-dal, àtam məmərurvan ndahaṅ ni dek.

⁵ Zləba goro ni, ere ye ti kəgri ana bəza ga məṅ geli ga məjənaki tay ni ti àna məbərurv bəlaṅ. Ku tamal

kəsər tay do nəṅgu ni kəbu kəjənaki tay àna məbərurv bəlaṅ. ⁶ Nday gani ya kəjənaki tay ni təbu tara ahalay a, təhi ana ndam ga Yezu *macakalavani ni kəbu kawayay tay dal-dal. Kam-kam zləba goro ni, ka ya ti atoru kama nahəma, jənaki tay keti akada ge Melefit ya awayay ni. ⁷ Nday gani ticik a magam gatay, tōru ti ga mægri təwi ana Yezu *Krist. Ka ya ti takoru ni ti ndam ya təfəki ahər ke Melefit do ni təvi araṅa ana tay ndo. ⁸ Mis akada nday nani nahəma, ahər àdəm məjənaki tay kwa, ti leli dek akaba tay mīgi ndam magray təwi ge jiri.

Diyətref nday ata Demetriyus

⁹ Nəbikiyoa wakita ana ndam ga Yezu ya *təcakalavu eslini na, ay ti Diyətref awayay migi gəɖakani gatay dek, nahkay àgəskabu ma gani ndo. ¹⁰ Nahkay zla nahəma, ka fat ya ti eninjua afa gekuli a ni ti ananğəhadī zlam ya agudar ni akaba ma magədavani ya adəmki ke leli ni ana kuli. Agudar ti zlam nday nani cilin do, naṅ gani àwayay mægəskabu bəza ga məṅ geli ni do. Ku tamal mis ndahaṅ tawayay mægəskabu tay nəṅgu ni, àcafəṅa mis ga mægəskabu tay a. Tamal mis tægəskabá tay a ti agarakiba mis nday nana ka ndam macakalavani ga Yezu na.

¹¹ Zləba goro ni, kəgray zlam akada ge mis magədavani ni ba; gray zlam akada ge mis sulumani ni. Maslaṅa ya ti agray zlam sulumani ni ti naṅ mis ge Melefit. Ay maslaṅa ya ti agray zlam magədavani ni ti àsər Melefit do.

¹² Demetriyus nahəma, mis dek tədəm naṅ mis sulumani; jiri gayaṅ ya agray ni day adafaki naṅ mis sulumani ededīṅ. Leli day magrakia sedi a, naṅ ti mis sulumani. Nak day kəsəra ma geli ya mædəmki ni ti ma ge jiri.

¹³ Ma goro àbu kay nawayay nàhuk, ay ti nàwayay mabukki ma gani ndahan ni ka wakita do. ¹⁴ Adaba nàdàm nu nuani àna ahàr goro nara nakoru afa gayak wudak; eninjua kwa ti nu nuani àna ahàr goro anəzlapuk.

¹⁵ Melefit mēgruk sulum gayan ti araja ahəluk ahàr ba ti. Zləbəba geli day tēgruka sa. Gri sa ana zləbəba geli ye eslini ni dek bəlan àna bəlan.

**Wakita ge Zud ya
àbèki ni
Ere ye ti mädämki ka
wakita ge Zud ya
àbèki ni**

Maslanja ya ti àbèki wakita hini ni ti adafa slimi gayan a : nani Zud wur ga mən ge Zek ni (1). Zud àdäm ma akada ga zal asak ga Yezu ya akal adäm ni do (17) ; nanj wur ga mən ge Zek ya àbèki wakita ge Zek ni : nday cœeni ti bəza ga mən ga Yezu (Meciy_u 13.55).

Àbiki ti ana ndam ga Yezu (1), ay ti adafay slimi gatay ahkay do ni slimi ga kəsa gatay ni ndo. Àdäm akal awayay abiki wakita ana tay ti tāsər ahəmam Melefit àhəngə tay a ni, ay abiki ana tay àki ka ndam ya tawayay magosay ndam ga Yezu ni (3-4). Àdäm ma ti akada ge Piyer ya adäm ni (2 Piyer 2), awayay ti ndam ga Yezu tǝjikia ke divi a ba.

Ka mandav ga wakita ni Zud àzləbay Melefit (24-25). Ma gayan ya àzləbay Melefit àna nanj ni ti ma sulumani, ndam ga Yezu dek tisliki magray təwi àna nanj.

Sa ge Zud

¹ Nu Zud nəbiki wakita hini ana kuli, nu bay məgri təwi ana Yezu *Krist, nu wur ga mən ge Zek. Nəgri sa ana kuli ya ti Bən geli Melefit awayay kuli, àzalay kuli ti kīgum ndam gayan ni. Abi slimi ana kuli ti kijəm ba daya, adaba lekulum ndam ga Yezu Krist. ² Melefit mājənaki kuli, māgray ti *kanjəhadumkabu àna sulumani, mawayavani gayan mələbu a məbərur gekuli bu ti. Zlam nday nani dek tāsagakivu kəlavad ti.

*Ndam ya ti təcahi zlam
magədavani ana mis ni*

³ Zləbəba goro, nəwaya dal-dal ga məbiki wakita ana kuli ti kəsərum ahəmamam Melefit àhəngə leli a dek ni. Ku tamal nəwaya nahkay nəngə ni, nədäm ahər adäm si nəbiki ana kuli ga məvi njəda ana kuli ti kəkadumvu ti mis təmbrəŋ *Ma Məweni Sulumani àki ka Yezu *Krist ba. Ma Məweni Sulumani gani nani ti Melefit àvi ana ndam gayan ga kanjayani, àmbatvu day-day do. ⁴ Nədäm nahkay ti adaba ndam ya ti tāsər Melefit do ni təhurkiviya ke kuli akal-akal a, təgudarkaba *sulum ge Melefit geli ya əgri ana leli na. Tədäm Melefit àvia barbaray ana leli a ga magudar zlam a. Tagray nahkay ti təmbrəŋə Bay geli Yezu Krist Bay məgur leli na. Pakama àki ka nday gani nani àvu məbəkiani a Wakita ge Melefit vu hasl-hasl : seriya aməgəs tay.

⁵ Nawayay nəhəngri eri ana pakama ya ti kəsəruma àndava ni. Pakama gani nihi : ahaslani Melefit àhəngəbiya ndam *Izireyel a, àhələbabiya tay ka had Ezip a. Kwa tamal àhəngə tay a àndava nəngə ni, kələŋ gani àbazla mis ndahanj e kidinj gatay ba, àbazl ti nday ya təkiki ahər ka nanj ndo ni. ⁶ Dəgəzlumki ahər ka *məslər ge Melefit day. Ndahanj e kidinj gatay bu nahəma, njəda ya Melefit àvi ana tay ni àhəci tay, təwaya àkiva, nahkay təmbrəŋbiya məlanj ya ti Melefit àbiyu tay na. Azuhva nani ti Melefit àhəl tay, àwəl tay àna jejirəi, àbiyu tay a məlanj zinj-zinjəni vu ga kanjay-kanjayani, eminjivoru ana vad ge Melefit ya ti amagrafəŋə seriya gədakani kə mis a dek ni. ⁷ Dəgəzlumki ahər ka kəsa *Sodom, *Gomor akaba kəsa ndahanj ya kə gəvay gatay ni daya. Ndam ga kəsa nday nani təgudara zlam a daya : təgra mesuwəhva ; mandəhadkabani gatay ni ti Melefit àvi divi gani ana mis hihirikeni ndo. Nahkay

Melefít àbiya tay a aku va ; aku gani nani ti àmæt day-day do. Àgra nahkay ti awayay aziaba azay slimi ana mis a, ti tàgray ere nani va ba.

⁸ Ay ti ndam ya ti tãhurkiviyu ke kuli ni nday day tagray zlam magədavani akada nani. Tãjalaki ahàr ka zlam magudarani kəlavad : tãjalakia ahàr a ti tagudar zlam gani àki ka ahàr gatay ededij. Tamənjələŋ ka njədə ge Melefít ni akada zlam masakani, tindivi məslər gayəŋ njədə-njədani ya ti e melefít bu ni daya. ⁹ Misel ti naŋ gədəkani ga məslər ge Melefít. Ku naŋ tekeđi èndivi mis ndo. Ka sarta ya ti nday ata *Seteni tàgrakivu ke kisim ge Məwiz tekeđi, Misel ti aŋgwaz àwərfəŋa naŋ kə mindivi Seteni a. Àhi : « Melefít mātəraf kur » ciliŋ. * ¹⁰ Ay nday gani nani tədəmki ma magədavani ka zlam ya ti təsər ndo ni ni. Tagray zlam akada ga zlam ge gili ni, tãjalaki ahàr do. Zlam ya ti tagray ni zlam masakani, emijiŋ tay. ¹¹ Nahkay atasay cicihi, adaba təvia vu gatay ana zlam magudarana akada ga *Kayiŋ ya ahaslani na. Tàgra zlam magədavana ti təŋgət siŋu akada ga *Balam ya àgrabiyu ahaslani na. Ticiiki slimi ana Melefít ndo akada ga Kore † ya ti àgrabiyu ahaslani ni, tiji daya. ¹² Ka ya ti nday təbu akaba kuli, kəzumumkabu dəf ni ti zlam magudar gatay ni abəki mimili ke kuli, adaba tənjələŋ ana misi zum, tãjalaki ahàr ka vu gatay ciliŋ, təsər mimili do. Nday akada ga makləbasl ya àtəd avər do ni, aməd apayakaba ciliŋ. Nday akada ga məŋgəhaf ya ti sarta ge miwəni ènjia day tiwi bəza do ni. Akada nday məmətani àndava, nahkay Melefít àradaba tay a, təmətktivu. ¹³ Tənjəhad ka mələŋ bilijeni do, təsawadəy satat akada ga dəluv ya ti aməd adadəy naŋ kwanja ni,

nahkay zlam magudarani gatay ni akada ga muhunjuv ga yam ya ti kà gəvay ga dəluv, àbəlay do ni ; abəki mimili ka tay. Nday akada ga boŋgur ya ti atəd ni, Melefít àslamatia mələŋ ziŋ-ziŋeni ana tay a. Atənjəhadviyu eslini ga kaŋgay-kaŋgayani həya.

¹⁴ *Enok, naŋ wur huđ ga Adam ya muku, naŋ zal ya ti àsəra ere ye ti amagravu kama na, àzlapakibiya ka tay a daya, àdəmbiya : « Nədəm nahəma, Melefít naŋ àbu ara akaba məslər gayəŋ njələtana kay dal-dal, tàcalvu do, ¹⁵ ara agrafəŋa seriya kə mis ga duniya na dək. Aməgəs nday ya ti tàwayay ma gayəŋ do ni dək àna seriya, azuhva zlam magudarani gatay ya təgri ni dək, akaba pakama magədavani ya tədəmki ni dək. » ¹⁶ Ma ga Enok ya àdəm ni àdəmki ti ka tay ededij. Nday nani ti təzərdəy ma kəlavad, tədəm ere ye ti Melefít agra ana tay ni àbəlay do ; tagray ere ye ti məbərurv gatay awayay ni ciliŋ, tiji zlabay, tesipet mis ga məŋgətfəŋa zlam kà tay a.

Zud avi njədə ana ndam məfəki ahàr ka Yezu

¹⁷ Lekələm zləbəba goro, nawayay kuli ; jalumki ahàr ka pakama ga ndam *asak ga Bay geli Yezu *Krist ya ti təhivabiyu ana kuli ahaslani, tədəm amagravu ni. ¹⁸ Təhivabiya ana kuli a, tədəm ahkado : « Wudəka duniya ara andav ni ti mis atara təbi seki ana kuli. Mis nday nani təsər Melefít do, tagray ere ye ti məbərurv gatay awayay ni ciliŋ. » ¹⁹ Nihi ti mis nday nani təbu ticirkaba ndam məfəki ahàr ka Yezu a. Tãjalaki ahàr ka zlam ga duniya, *Məsuf ge Melefít àniviyu ana tay a məbərurv bu bi. ²⁰ Lekələm zləbəba goro, nawayay kuli ; zum njədə gekuli ti kəmələmvu, ti kənjəhadum kəlavad àna *Ma Məwəni Sulumani ya kəgəsəmkabu ni,

* 1:9 Pakama hini ti tədəmki ma a Wakita ge Melefít bu ndo. † 1:11 Mənjay Macalani 16.1-35.

kəŋgətumkivu njəda àna naŋ ti kígum njəlata. Həŋgalum Melefit àna njəda ga Məsuf gayan kəlavad daya. ²¹ Melefit awayay kəli dal-dal: nahkay kəmbərəŋum məfəki ahər ka naŋ ba. Jəgum sulum ga Bay geli Yezu Krist ya amara məgri ana leli ni: sulum gani nani ti sifa ya àndav day-day do ni.

²² Ndam ya ti təjalaki ahər cə cə ka ma ge Melefit ni təsi cicihi ana kəli. ²³ Mis ndahan e kidin gatay bu ni ti, tamal təmbat majalay ahər gatay do ni ti Melefit aməgəstəy àna seriya, aməbiyu tay a aku vu. Nahkay həŋgumfəŋa tay kə aku na. Mis ndahan e kidin gatay bu ni ti ni təsi cicihi ana kəli daya, ay ti bumvu slimi ciliŋ, kəgudarum zlam akada gatay ni ba. Kəwayum zlam magudarani gatay ni ba. Ku mēla azana ga vu gatay nəŋgu ni kəŋjəmfiŋ ba.

Zud azləbay Melefit

²⁴ Məgrumi səsi ana Melefit, adaba esliki məjəgay kəli, ti kəjəmkiə ke divi gayan a ba. Aməmbərfəŋa zlam magudarani gekəli ni kə kəli a, kígum akada kəgudarum zlam day-day ndo, mək aməhəloru kəli ti kəŋjəhadum a bay gayan bu, kəpəm masladani gayan àna məmərani dal-dal. ²⁵ Məgrumi səsi ana Melefit, naŋ bəlan, naŋ Bay mahəŋgay leli, əslərbəiyu Yezu *Krist Bay geli ga mahəŋgay leli. Mis dek təzləbay naŋ, tədəm naŋ gədakani, naŋ Bay njəda-njedani, agur mis dek ti. Naŋ əbu nahkay ka ya ti zlam dek ənjəki ni, naŋ əbu nahkay kani, amələbu nahkay ga kaŋgay-kaŋgayani.

Aya nahkay.

**Pakama manğahani
ya Melefit àhiaba ana
Zeñ a ni
Ere ye ti mǎdǎmki ka
pakama manğahani
ya Melefit àhiaba ana
Zeñ a ni**

Maslaña ya ti àbǎki wakita hini ni ti àdǎfa slimi gayañ a wakita ni ba : nani Zeñ (1.1 ; 1.4 ; 1.9 ; 22.8). Kwa ka mǎnjǎki gani ndam ga Yezu tǎdǎm Zeñ nani ti Zeñ zal asak ga Yezu, bay ya ti àbǎki Ma Mǎweni Sulumani ge Zeñ ni.

Àbikioru wakita ni ti ana ndam ga Yezu ya tǎcǎkalavu a kǎsa adǎskǎlani bu ka had Azi ni (kani ti, had Azi ti ka had Tǎrki). A vad nahanñ tǎfiyu Zeñ a danğay vu ka had Patmos (Patmos ti had gǎziteni a hud ga dǎluv bu kǎ gǎvay ga had Azi) : ka ya ti nanñ àbu eslini ni ti Yezu àhiaba ma, àngǎzliaya zlam ya ti amagravu na. Kǎlǎñ gani Zeñ àbǎki pakama ya ti èci ni akaba zlam ya èpi ni ka wakita.

Ka mǎnjǎki ga wakita ni ti Zeñ àdǎm ahǎmamam Yezu àngǎzlivu ni : Yezu ti Bay gǎdǎkani àtam bǎbay ndahanñ dek ; agur zlam dek ; ku kisim ya ti akad mis ni day agur (1). Kǎlǎñ gani Zeñ ahǎngri ma ga Yezu ya àhiaba ni ana ndam gayañ ya tǎcǎkalavu a kǎsa adǎskǎlani bu ni (2-3). Yezu àvi njǎda ana tay, àlǎgia ana tay a daya : àhi ana tay tǎjikia ke divi a ba. Ma gayañ ya àhi ana ndam nday nani ni ti, ku kani day ahi ana ndam gayañ dek.

Kǎlǎñ ga pakama nani ti Zeñ àngǎhad zlam ya Yezu àngǎzliaya ni (4-22). Pakama hini ti akada pakama ndahanñ ya mǎdi ahǎr a Wakita ge Melefit mǎweni bu ni do : zlam ya ti Zeñ àngǎhad ni ti zlam manğahani, àngǎhad ti àzay

mazavu ga zlam : àdǎmki ma ka mǎslǎr ge Melefit àna mazavu ga bonğur, àdǎmki ma ka ndam ga Yezu ya tǎcǎkalavu a kǎsa gǎrgǎrani bu ni àna mazavu ge cenğel (1.20) ; àdǎmki ma ka Rom àna mazavu ga Babilonñ, ahkay do ni ga wal hala (17.3-10) ; àdǎmki ma ke Seteni àna mazavu ga kurmbu, ahkay do ni ga gavanñ (20.2) ; àdǎmki ma ka ndam ga Yezu àna mazavu ga mǎva ga Yezu, ahkay do ni ga kǎsa njǎlatani (21.2). Pakama nani ti akada ga pakama ge Deniyel ya àbǎki ni (Deniyel 7-12).

Ku tamal pakama nani dek zlǎzladani nanğun ni, ahar gǎdǎkani mici tata : ka mandav ga duniya ti Yezu emihiti ndam ezir gayañ dek (19.11-21), mǎk ndam gayañ atanñhad akaba Melefit a mǎlanñ sulumani bu ga kanğay-kanğayani (21-22). Ka sarta ge Zeñ ya àbǎki ma hini ni ti tǎgria daliya ana ndam ga Yezu a dal-dal (2.10 ; 2.13 ; 6.9-11). Ma ge Zeñ ya àbǎki ni ti àvia njǎda ana ndam ga Yezu a dal-dal, avi njǎda ana leli daya.

Mǎnjǎki ga ma ge Zeñ

¹ Wakita hini ti adafaki ere ye ti Yezu *Krist àhiaba ana ndam mǎgri tǎwi ana Melefit a ni. Melefit àhi pakama gani ti mǎhi ana tay, ti tǎsǎr ere ye ti amara magravu wudak ni. Nahkay zla ti Yezu Krist àslǎrbiyu mǎslǎr gayañ afa ga bay mǎgri tǎwi gayañ Zeñ ga madafakiaba ere gani nana. ² Zeñ àhi ere ye ti tǎhi ni dek akaba ere ye ti èpi ni dek ana mis. Àhi ana tay pakama hini ti ma ge Melefit ededñ. Adafaki pakama gani ge jiri ti Yezu Krist. ³ Maslaña ya ti ejenği wakita hini ana mis ni ti mǎmǎrvu, adaba ahǎngri pakama ge Melefit ana tay. Nday ya ti tǎbi slimi, tǎgǎskabu pakama gani mǎbǎkiani ni day tǎmǎrvu. Adaba sarta ga zlam gani ènjia wudak.

Zeñ agri sa ana ndam mǎfǎki ahàr ke Melefit a kǎsa adǎskǎlani ni bu

⁴ Nu Zeñ nǎgri sa ana kǎli ndam ga kǎsa adǎskǎlani ka had Azi, lekǎlam ya kǎfumki ahàr ke Melefit, kǎbum *kacakalumvu ga mahǎngalay nañ ni. Melefit mǎgri sulum gayañ ana kǎli, mǎgray ti *kǎnjǎhadǎmkabu àna sulumani ti! Nañ ti nañ àbu kwa ahaslani, nañ àbu nihi, nañ amǎlǎbu kama daya. Nañ ti nañ àbu manǎhadani e kǎrsi gayañ bu e melefit bu. Mǎsuf adǎskǎlani gayañ ni tǎgri sulum ana kǎli, tǎgray ti kǎnjǎhadǎmkabu àna sulumani daya. Mǎsuf nday nani tǎbu kǎ meleher gayañ. * ⁵ Yezu *Krist mǎgri sulum gayañ ana kǎli, mǎgray ti kǎnjǎhadǎmkabu àna sulumani ti. Nañ ti ere ye ti adǎm ni dek ma ge jiri. Bay ya ti àngaba e kisim ba enjenjena ni ti nañ. Nañ Bay ga bǎbay ga duniya ni dek daya.

Yezu Krist ti mis dek tǎzlǎbay nañ azuhva gayañ ya àmǎt ni ti adǎfaki awayay leli. Àmǎt, mimiz gayañ àdǎgaya ti ga mǎhǎlaba leli a zlam magudarani geli ni ba. ⁶ Nañ Bay geli gǎdǎkani, àna tǎwi gayañ ni mǎgia ndam gayañ a, agur leli. Àgray ti leli dek mǎgia ndam *manǎgalabakabu mis akaba Bǎñani Melefit a. Nahkay ti mis dek tǎzlǎbay nañ, adaba njǎda gayañ àbu, esliki mǎgur tay ga kanǎgay-kanǎgayani. Aya nahkay!

⁷ Mǎnjumoru, nañ tegi ara e kidǎñ ga maklabasl ba, mis dek etipi nañ.

Ku ndam ya tǎtǎhad nañ ni day etipi nañ.†

Jiba ya ka mǎlan ni dek etitǎwi azuhva nañ.

Iy, amagravu ti nahkay.

Aya nahkay!

⁸ Bay Melefit àdǎm ahkado : « Bay ya ti ànjǎki ka magray zlam dek ni ti nu. Bay ya ti emendeveriñ zlam dek ni ti nu gani daya. » Nañ ti nañ àbu kwa ahaslani, nañ àbu nihi, amǎlǎbu kama daya. Nañ njǎda-njǎdani, agur zlam dek.

Yezu àngazlivu ana Zeñ

⁹ Àdǎm ma hini ti nu Zeñ wur ga mǎñ gekǎli. Leli dek ti mǎbu ka ahar bǎlan akaba Yezu *Krist akada mis bǎlan. Nahkay ti leli mǎbum macakumkabu daliya ka ahar bǎlan, mǎgrumoru tǎwi geli ka ahar bǎlan, mǎmbrǎñum do. Leli mǎbu ka ahar bǎlan a Mǎgur ga Yezu bu, nañ Bay geli daya. A vad nahan tǎgǎs nu, tǎru àna nu ka had Patmos e kidǎñ ga yam bu. Tǎgǎs nu ti adaba nǎbu nǎhi ma ge Melefit ana mis, nagrakiya sedi ka Yezu a palam. ¹⁰ Nu nǎbu eslini ti kǎ fat ga Bay geli nahǎma, *Mǎsuf ge Melefit àgǎs nu. † Eslini nǎci dǎngu ga maslanǎ kǎlan goro, nañ àbu ahǎnday kay kay akada ge mezlelim ni. ¹¹ Àhu ahkado : « Ere ye ti kipi ni ti bǎki ka wakita, kǎslǎrikaboru ana ndam mǎfǎku ahàr ya tǎbu *tǎcakalavu a kǎsa adǎskǎlani ni bu : Efez, Simirin, Pergam, Tiyatir, Sart, Filadelfi akaba Lewǎdisi ni. »

¹² Nǎra nǎcia ma na ti nǎmbatvu ge mipi maslanǎ ya ti azlapay ni. Nǎra nǎmbatva zla ti nipi *ceñgel adǎskǎla mǎbǎhadkiani ka zlam ga gru agavǎla. ¹³ Nipi maslanǎ nahan, àngazluru akada mis hihirikeni micikeni e kidǎñ ga zlam ya tǎbǎki ceñgel ni bu. Maslanǎ gani nani ti àfakabu azana zǎbalani cekw ka alǎñ ga asak, gugum mǎwǎlani àna maslpara ga gru. ¹⁴ Mǎhar ga

* 1:4 A majalay ahàr ga ndam Zǎde bu ni ti adǎskǎla ti lemerǎ mǎbǎlani àtam lemerǎ ndahan ni dek. Nahkay ti mǎsuf adǎskǎlani ni ti adǎfaki tǎwi ge Melefit ya àgray a mǎlan bu dek ni ti àbǎlay dal-dal. † 1:7 Mǎnjay Zakari 12.10 ; Zeñ 19.37. † 1:10 Fat ga Bay geli ti fat ga ladi, adaba ka fat gani nani ti Yezu àngaba e kisim ba.

ahàr gayan̄ ni bəḏ-bəḏ talla, bəḏ-bəḏ gani átama ge slūzi a. Eri gayan̄ ni asladay akada ga aku ni. ¹⁵ Asak gayan̄ ni nduza akada ga ara ya ti tazaya a aku ba ni, dən̄gu gayan̄ ni ahənday akada ga yam ya ti acuhway kay a zalaka bu ni. ¹⁶ Bon̄gur təfəŋ a ahar ga ḏaf bu adəskəla, maslalam ahəraya a ma gayan̄ ba, ma ga maslalam ni cecəeni məzumani. Meleher gayan̄ ni asladay akada ga fat wis-wiseni ni. ¹⁷ Nāra n̄pia nan̄ a nahkay ti nədəḏ kà asak gani akada nu məmətani. Nan̄ ti ni əfəku ahar ga ḏaf gayan̄, àhu : « An̄gwaz əwər kur ba. Wudaka zlam dek ənjəki ti nu nəbu əndava ; ka mandav ga zlam dek day nu anələbu. ¹⁸ Bay ya ti nan̄ əbu àna sifa ni ti nu ; nəməta mək nən̄gaba, nahkay ananjəhad əna sifa ga kan̄gay-kan̄gayani. Nəgur kisim akaba məlan̄ ge *kisim daya. ¹⁹ Nahkay zla ti zlam ye k̄ipi ni dek bəki ka wakita : bəki ere ye ti nan̄ əbu agravu nihi ni akaba ya ti ara agravu wudak ni dek. ²⁰ Àki ka bon̄gur adəskəlani ya k̄ipi a ahar ga ḏaf goro bu ni akaba àki ka zlam ga gru adəskəlani ga məbəki cəngel adəskəlani nahəma, ma mangahani gani ti nihi : bon̄gur adəskəlani ni ti *məslər ge Melefit, təfi ahàr ana ndam goro a kəsa adəskəlani bu ni. Cəngel adəskəlani ni ti ni ndam goro ya *təcakalavu a kəsa adəskəlani ni bu ni. § »

2

Ma ga Yezu ya àhi ana ndam gayan̄ya təcakalavu e Efez ni

¹ Àhu keti : « Biki pakama hini ana *məslər ge Melefit ya abi slimi ana ndam goro ya *təcakalavu e

Efez ni. Pakama gani nani ti ga Bay ya ti bon̄gur təfəŋ a ahar ga ḏaf bu adəskəlani, asawaday e kid̄iŋ ga zlam ga gru adəskəlani ga məbəki *cəngel adəskəlani ni bu ni. Pakama gayan̄ ni ti nihi, ² əḏəm : Nəsəra təwi gayak ya kagray na, nak kəbu kagray təwi àna n̄jəḏa, kəbu kəbesey, kəbi kəvi divi ana ndam cuday ga məhurkiyiyani ke kəli bi daya. Ndam ya təḏəm nday ndam *asak goro, ay nday ndam asak goro do ni ti kāmənjaləŋaba kə tay a, kəsəra nday ndam masəkad malfada məsakani. ³ Nak kəbu kəbesey, kəkaka dalya azuhva nu a, kāmətaḡ ndo.

⁴ « Ay ti zlam əbu bəlan̄ kəgudara, nəhukki : Kəwayay nu akada ya kəwayay nu enjenjeni ni va do. ⁵ Jalaki ahàr ka man̄jəhad gayak ye enjenjeni ni, ŋga pi kəŋgoya kəlan̄ a ni day ti. Mbatkaba majalay ahàr gayak a, gray təwi akada ya kəgray enjenjeni ni. Tigi ti kəmbatkaba majalay ahàr a do nahəma, anara afa gayak a, nara nəzaba cəngel gayak na akaba məlan̄ ya tafəkadki na. ⁶ Ay zla nahəma, zlam nahəŋ əbu bəlan̄ nazləbaki kur : ere ye ti ndam Nikolas *təcəhi ana mis ni ti kəwayay do ferereni akada goro ya nəwayay do ferereni ni.

⁷ « Maslan̄ja ya ti slimi əfəŋ ge mici zlam nahəma, m̄ici ere ye ti *Məsuf Njəlatani ahi ana ndam goro ya təcakalavu a kəsa gərgərani bu ni.

« Maslan̄ja ya ti èyefiŋa kə zlam magudarana nahəma, anəvi divi ga məzum bəza ga mən̄gəhaf ya əbu a məlan̄ sulumani ge Melefit bu ni. Bəza ga mən̄gəhaf nani ti avi sifa ana mis. »

§ 1:20 Məslər ge Melefit ya təfi ahàr ana ndam ga Yezu a kəsa adəskəlani bu ni : mis ndahan̄ təḏəm məslər ya afi ahàr ana ndam ga Yezu a kəsa nahəŋ bu ni ti mis hihirikeni ya tagur mesedi ni dek ; mis ndahan̄ ti ni təḏəm məslər ti, ndam ge mesedi ni dek akaba məslər məslərani ya əfi ahàr ana tay ni. Ay pakama ge Zəŋ ya abiki ana məslər ya əfi ahar ana ndam ge Melefit a kəsa nahəŋ bu ni ti, àhi ana ndam ga Yezu ya *təcakalavu a kəsa gani nani bu ni akada nday dek mis bəlan̄. * 2:6 Leli məsər ere ye ti ndam Nikolas təḏəm ni do, ay məsəra nday ndam magudar zlam ya təḏəbay divi ga Yezu do ni.

Ma ga Yezu ya àhi ana ndam gayan̄ya təcakalavu e Simiriñ ni

⁸ Àhu keti : « Biki pakama hini ana *məslər ge Melefit ya abi slimi ana ndam goro ya *təcakalavu e Simiriñ ni. Pakama gani nani ti ga Bay ya ti ànjəki ka magray zlam dek, emendeveriñ zlam dek, nañ gani ya àmət mək àngaba e kisim ba ni. Pakama gayan̄ ni ti nihi, ⁹ àdəm : Nəsəra daliya gayak ya ti kacakay na, nəsəra nak talagani. Ay ge jiri nahəma, zlam gayak àbu. Nəsəra ma magədavani ya mistekelkəkiyu na daya. Ndam ya tekelkəkiyu ma ni təcəm nday ndam *Zude, ambatakani do nday ndam Zude do, nday ndam ya təcakalavu ga madəbay *Seteni ni. ¹⁰ Anğwaz àwərfəña kur ka daliya ya akacakay ni ba. Sərumki : Seteni aməbiyu ndam gekəli ndahan̄ kay a danğay vu, awayay ti ahəlfəña eyə kə kəli a. Akəgrum daliya vad kru. Ku takad kur nəngu ni, kəmbərəñ məfəku ahər ba. Kəmbərəñ məfəku ahər ndo nahkay nahəma, anəvuk sifa ga sulum adaba kəyefiña kà zlam magudarana.

¹¹ « Maslaña ya ti slimi àfəñ ge mici zlam nahəma, mici ere ye ti *Məsuf Njəlatani ahi ana ndam goro ya təcakalavu a kəsa gərgərani bu ni.

« Maslaña ya ti èyefiña kà zlam magudarana nahəma, ku tamal àməta nəngu ni amanğaba, aməmət day-day va do, *kisim ye cə ni amazay nañ do. »

Ma ga Yezu ya àhi ana ndam gayan̄ya təcakalavu a Pergam ni

¹² Àhu keti : « Biki pakama hini ana *məslər ge Melefit ya abi slimi ana ndam goro ya *təcakalavu a Pergam ni. Pakama gani nani ti ga Bay ya ti nañ àbu àna maslalam

ma gani cecəeni məzumani ni. Pakama gayan̄ ni ti nihi, ¹³ àdəm : Nəsəra mələñ manjəhad gayak a, nak ka mələñ ge *Seteni, kərsi gayan̄ àbu eslini. † Təkad Antipas ti afa gekəli eslini ka mələñ ge Seteni ya anjəhad ni. Antipas ti bay magrakua sedi a, àmbərəñ nu ndo. Ku tamal təkada nañ a nəngu ni nak day kəmbərəñ nu ndo simiteni, kəbu kəfəku ahər kekileña.

¹⁴ « Ay ti zlam àbu kəgudara, nəhukki : mis ndahan̄ təbu afa gayak ti təgəskabá ere ya *Balam adafaki na. Àhi ana bay Balak məgosay ndam *Izireyel ti təhəpəd aslu ga pəra akaba təgray mesəwehvu. ¹⁵ Mis ndahan̄ təbu afa gayak təgəskabá ere ye ti Nikolas † adafaki na daya. ¹⁶ Nahkay nəhuk : Mbatkaba majalay ahər gayak a. Tigi ti kəmbatkaba do nahəma, nara afa gayak a wudak, nara nakadvafəñva kà ndam gayak na àna maslalam ya ahəraya a ma goro ba na.

¹⁷ « Maslaña ya ti slimi àfəñ ge mici zlam nahəma, mici ere ye ti *Məsuf Njəlatani ahi ana ndam goro ya təcakalavu a kəsa gərgərani bu ni.

« Maslaña ya ti èyefiña kà zlam magudarana nahəma, anəvi *man manğahani ni. Anəvi koskosay daya : ka koskosay gani nani ti slimi məweni àki məbəkiani. Maslaña ya əsəra slimi gani nana ni ti àbi, si asər ti maslaña ya ti təvia akur gani nana ni kwa. »

Ma ga Yezu ya àhi ana ndam gayan̄ya təcakalavu a Tiyatir ni

¹⁸ Àhu keti : « Biki pakama hini ana *məslər ge Melefit ya abi slimi ana ndam goro ya *təcakalavu a Tiyatir ni. Pakama gani nani ti ga Wur ge Melefit, nañ ya ti eri gayan̄

† 2:13 A Pergam ti mələñ gəđakani ge meviyekiki zlam ana Zəs melefit gəđakani ga ndam Gres ni àbu. Ahay nahəñ àbu, tazlabavù bay gəđakani ga ndam Rom ni akada nañ melefit eslini. Yezu adəm kərsi ge Seteni àbu a Pergam ti azuhva zlam nday nani. † 2:15 Mənjaki ke ere ye ti məbəkiani ka 2.6 ni.

asladay akada ga aku ni, asak gayan ni akada ga ara sulumani ni. Pakama gayan ni ti nihi, ¹⁹ adam : Nəsəra təwi gayak ya kagraj na, nəsəra kəbu kawayay mis, kəbu kəfəku ahār, kəbu kebesey zlam dek, kəbu kəfi ahār ana təwi daya. Nəsəra təwi gayak ya kagraj nihi ni atama ya kəgrabiya enjenjeni na.

²⁰ « Ay ti zlam əbu kəgudara, nəhukki : kəvia divi ana Zezabel, wal ya adəm nañ bay mahəngaray *pakama ge Melefit na. § Am-batakani do wal nani ti nañ əbu adəfiki zlam ana ndam məgru təwi ge mesipet tay əna nañ. Awayay ti təgray mesəwehvu akaba təhəpəd aslu ga pəra. ²¹ Nəvia sarta ti māmbatkaba majalay ahār gayan a, ay ti kekilenə əcuhway do ; agroru mesəwehvu gayan zlam gayan. ²² Nihi nahəma, nara nəfəki arməwər, ara acakay daliya ka slalah gayan. Ndam ya tagrafəna mesəwehva ni tigi ti tāmbatkaba majalay ahār gatay a ndo, təmbrəñ təwi gatay magədavani nani ndo ni ti atəcakay daliya dal-dal daya. ²³ Nara nabazlfəna bəza dek daya, ti ndam ya təfəki ahār ke Melefit, təcakalavu a kəsa gərgərani bu ni dek tara təsər : bay ya ti əsəra majalay ahār ge mis a akaba zlam ya mis tawayay na ti si nu kwa. Lekələm dek anəpəl kəli, ku way way do ke təwi gayan ya əgray ni.

²⁴ « Lekələm ndam Tiyatir ndahan ni kəbum kəfumki ahār ke Melefit. Lekələm ti kicəmiki ma ga wal ni ndo, kəcahum ere ye ti mis nday nani tədəm zlam manjahani ge *Seteni ni ndo. Lekələm nahəma ere ye ti nəhi ana kəli grum ni ti əbi. ²⁵ Ay ti ere ye ti nəhi ana kəli ni ti nihi : Gəsumkabá ma ya nəhi ana kəli na, kəmbrəñum

ba duk abivoru ana sarta goro ya ananğa ni.

²⁶ « Maslanğa ya ti əyefinğa kə zlam magudarana, əgəskabá ere ye ti nawayay na duk abivoru ana vad gayan a nahəma, anəvi njədə ga məgur jiba gərgərani. ²⁷ Maslanğa nani ti emigi bay bəlek-bəlekeni, amahətay jiba nday nani əna aday ga ara ; aməgri ana tay ti akada ga maslanğa ya ti eheəkaba misek ge eliðisl a təzlu-təzlu ni. * ²⁸ Anəvi njədə ga magray zlam nday nani akada ga Baba ya əvu ni. Maslanğa nani ti anəvi bamti ya ti acalaya ge dənəna ni daya. †

²⁹ « Maslanğa ya ti slimi əfəñ ge mici zlam nahəma, mici ere ye ti *Məsuf Njəlatani ahi ana ndam goro ya təcakalavu a kəsa gərgərani bu ni. »

3

Ma ga Yezu ya əhi ana ndam gayan ya təcakalavu a Sart ni

¹ Əhu keti : « Biki pakama hini ana *məslər ge Melefit ya abi slimi ana ndam goro ya *təcakalavu a Sart ni. Pakama gani nani ti ga Bay ya ti məsuf ge Melefit təfəñ adəskəla akaba bonğur təfəñ adəskəlani ni. Pakama gayan ni ti nihi, adəm : Nəsəra təwi gayak ya ti kagraj na. Mis tədəm nak ti kəngəta sifa, ambatakani do nak məmətəni sawan. ² Nak kəbu kəndevervu wudak, ay ti cikaba. Zlam nahanə əgəjənifuka, əmət ndo, ay ahār adəm zay njədə gayak, do ni ti zlam gani nani day ara amət. Nəmənjaləna ana təwi gayak na, nipi ti əsli arənğa kə meleher ge Melefit goro do. ³ Sərki ka ma ge Melefit ya ti kici ahaslani ni. Sərki ahəmamam kəgəskabu ma gani ahaslani ni. Kəsərkiya ti gəskabá, mbatkaba majalay ahār

§ **2:20** Zezabel ti wal ga bay Akab ga had Izireyel ahaslani (1 Bəbay 16.31). Zezabel ti wur Izireyel do, ahəngriuru ahār a had ana Bal melefit ga ndam Kanan. A Wakita ge Melefit bu ni ti wal ya agosay mis ti tādəbay divi ge Melefit ba ni lu tazalay nañ Zezabel. * **2:27** Mənjay Limis 2.8-9.

† **2:28** Bamti ya ti acalaya ge dənəna ni ti Krist. Mənjay Manjahani 22.16.

gayak na. Tigi ti kipiðekvu do nahəma, anara afa gayak a. Anara ti akada ga zal akal ni, akəsər sarta gani do. ⁴ Ay ti ndam gayak ndahañ bal təbu a Sart ti azana gatayani təgəs arda ndo. Nday məbakabu azana bəð-bəðani, amasawaðay akaba tay, adaba tislaki tata.

⁵ « Maslaña ya ti èyefiña kà zlam magudarana nahəma, aməbakabu azana bəð-bəðani, anəbəkia slimi gayañ ka wakita day-day do. A wakita nani bu ni ti nəbəkia slimi ga ndam ya təñgata sifa ni. Kè meleher ga Baba akaba kè meleher ga məslər gayañ nahəma, anəðəm vay-vay nañ ti mis goro.

⁶ « Maslaña ya ti slimi àfəñ ge mici zlam nahəma, mıcı ere ye ti *Məsuf Njəlatani ahi ana ndam goro ya təcakalavu a kəsa gərgərani bu ni. »

Ma ga Yezu ya àhi ana ndam gayañ ya təcakalavu a Filadelfi ni

⁷ Àhu keti : « Biki pakama hini ana *məslər ge Melefit ya abi slimi ana ndam goro ya *təcakalavu a Filadelfi ni. Pakama gani nani ti ga Bay ya ti nañ *njəlatani, nañ jireni ni, nañ ti lekili ga bay Devit àfəñ a ahar bu . Tamal àzləkaba mahay a ti maslaña nahañ àzləkvu koksah, tamal àzləkvà day maslaña nahañ àzləkaba koksah. Pakama gayañ ni ti nihi, ⁸ àðəm : Nəsəra təwi gayak ya kagraj na. Nəsəra njeða gayak àhəca, akaba nani dek kəmbərəñ nu ndo, kəgəskabá pakama goro a. Nihi nahəma, nəzləkukaba mahay a, maslaña ya ti esluki məzləkvu mahay nani ti àbi. ⁹ Nəhuk nahəma, ndam ya təcakalavu ga maðəbay *Seteni, təðəm nday ndam *Zude ambatakani do tasəkad malfada, nday ndam Zude do ni, ere ye ti anəgri ana tay ni nihi : anəfəki ŋgasa ka tay, ti təra təbəhaduk mirdim meleher ndiða ndiða ana had. Nahkay ti atəsər nu nəbu nawayay kur. ¹⁰ Nak ti kəgəskabá pakama goro na, kəmbərəñ ndo.

Nahkay nu day anahətay kur ka sarta ga daliya ya amərəkia ka ndam ga duniya dek ni, anəmbərəñ kur do. Daliya gani nani ti ecirkaba mis a : mis ndahañ goro, mis ndahañ ti ni goro do. ¹¹ Nu nəbu nañga wudak. Gəskabá ma ya ti nəhuk na lala, kəmbərəñ ba. Nak kəbu àna sifa ya nəvuk ga sulum adaba kəyefiña kà zlam magudarana ni : tigi ti kəmbərəñ ma goro ndo nahəma, maslaña àbi amazafuka sifa gani nana bi.

¹² « Maslaña ya ti èyefiña kà zlam magudarana nahəma, anafəkad nañ, emigi medikedik ga *ahay gəðakani ge Melefit goro ni, amanjəhad a məlan sulumani nani bu ga kañgay-kañgayani. Anəbəkia slimi ge Melefit akaba slimi ga kəsa gəðakani ga bay Melefit goro ka nañ. Kəsa gani nani ti Zeruzalem məweni ya ti Melefit aməslərbiyu ka had ni. Anəbəkia slimi goro məweni ka maslaña nani daya.

¹³ « Maslaña ya ti slimi àfəñ ge mici zlam nahəma, mıcı ere ye ti Məsuf Njəlatani ahi ana ndam goro ya təcakalavu a kəsa gərgərani bu ni. »

Ma ga Yezu ya àhi ana ndam gayañ ya təcakalavu e Lewədisi ni

¹⁴ Àhu keti : « Biki pakama hini ana *məslər ge Melefit ya abi slimi ana ndam goro ya *təcakalavu e Lewədisi ni. Pakama gani nani ga Bay ya ti təzalay nañ “Aya Nahkay !” ni. Nañ Bay magray sedi jireni, àsakad malfada do, ere ye ti Melefit àgraya ni dek ti ahar gayañ àkibu daya. Pakama gayañ ni ti nihi, ¹⁵ àðəm : Nəsəra təwi gayak ya kagraj na : nak liñ-liñ do, nak war-war do daya. Hojo nak liñ-liñ ahkay do ni nak war-war. ¹⁶ Ay ti nak liñ-liñ do, nak war-war do, nak luðuk-luðuk, nahkay ti nara nahəngaya kur a ma goro ba tuwəð. ¹⁷ Kəbu kəðəm elimeni gayak àbu, kəñgata zlam a, ere ye

ti ahəcukkivu ni àbi. Ambatakani do nḡay nak kàbu kasay cicihi, arañja gayak àbi, nak talagani, nak wulufani, nak a mahayma ti kəsər do. ¹⁸ Nihi zla nahəma, nawayay ti ra afa goro a, səkum gru masladani, èḡ njəlalatani a aku bu ni. Nahkay ti ekigi bay ge elimeni edefin edefinjeni. Səkum azana bəḏ-bəḏani ti kàbakabu, kəḡḡah vu gayak nahkay ti akagraj mimili va do. Səkum haf ge eri daya ti kàgraki ke eri gayak ni, nahkay ti ekipi divi. ¹⁹ Nu ti ndam goro ya nawayay tay ni tamal tàgudara zlam a ti nəhiki ana tay, natraḏki tay. Nahkay ti mbatkaba majalay ahər gayak a, kava njaḡ-njaḡ ga magray təwi a. ²⁰ Ci day, nu hi kà mahay, nəbu nəzalay. Tamal ti maslaḡa ècia dəḡḡu goro a, àzləkaba mahay a nahəma, nəhuriyu afa gani. Nəhuriya ti nəzum zlam ata naḡ, naḡ day azum zlam ata nu.

²¹ « Maslaḡa ya ti èyefiḡa kà zlam magudarana nahəma, anəvi divi ga manjəhadani e kərsi ga bay bu akaba nu a bay goro bu. Amanjəhad ti akada goro ya ti nəyefiḡa kà zlam magudarana, nàra, nu nəbu manjəhadani e kərsi ga bay bu akaba Baba ni.

²² « Maslaḡa ya ti slimi àfəḡ ge mici zlam nahəma, mīci ere ye ti *Məsuf Njəlatani ahi ana ndam goro ya təcakalavu a kəsə gərgərani bu ni. »

4

Mahay məzləkabana e melefīt ba

¹ Àra àhua ma na nahkay ti nipi mahay məzləkabana e melefīt ba. Eslini dəḡḡu ga maslaḡa àhənday akada ga mezlelim ni. Dəḡḡu nani ti ga maslaḡa ya ti àhu ma enjenjeni ni. Àhu ahkado : « Cəlaya ahalay ha. Kəcəlaya ti nəḏəfukki zlam ya ti amagravu ni. »

² Eslini *Məsuf ge Melefīt àḡəs nu həya, mək nipi kərsi ga bay

mafəkadani e melefīt bu, maslaḡa àvu manjəhadviyani dəḡama. ³ Maslaḡa gani nani ti àḏəlay kay akada ga akur sulumani ya təzalay zespi ni, akada akur ya təzalay sarduwaḡ ni daya. Kərsi gani nani ti makwal èvelin tekesl. Makwal ni asladay akada ga akur ya təzalay imarot ni. ⁴ Kərsi ndahaḡ kru kru cə mahar faḏ təfəḡ kà gəvay ge kərsi nani təvelin carra, mis gəḏəkani təvu dəḡama dəḡama manjəhadviyani. Nday məbakabu azana bəḏ-bəḏani, mēfēḏey ahər àna elpindin ga gru. ⁵ A kərsi gani nani ye e kidin bu ni ti avər abay aku, dəḡḡu tahənday, avər adi aday. Eslini cəḡḡel təbu adəskəla təsladay məlaḡ kama ge kərsi ga bay ni. Cəḡḡel nday nani ti *Məsuf ge Melefīt adəskəlani ni. ⁶ Zlam nahaḡ àvu kama ge kərsi ga bay ni, ere gani akada dəluv, asladay məlaḡ akada ga kutrum ni, ahələba eri a vərut.

Zlam ndahaḡ təbu faḏ, nday àna sifa, təfəvu kərsi ni e kidin vu kà palahar gani faḏani dək. Zlam gani nday nani ti meleher gatay akaba aləḡ gatay ni dək eri trakokwa trakokwa. ⁷ Zlam bəlaḡ gani təzavu ata mazlahku, ye cə ni təzavu ata wur kokur, ya mahkər ni meleher gani təzavu ata ge mis, ya faḏ ni ti ni təzavu ata məjəvu ka ya ti məjəvu ni ahər ni. ⁸ Zlam nday nani faḏani ni kərpasla təfəḡ kà tay muku muku, vu gatay ni dək eri trakokwa, gwar a huḏ bu akaba gwar ka dala dək. Mələfat akaba məlavaf gani do dək tidi limis, təmbrəḡ do, təbu təḏəm : « Bay geli Melefīt, nak Bay njəḏa-njəḏani, nak kəbu njələta, njələta, njələta. Nak ti kwa ahaslani nak kəbu, nak kəbu nihi, akələbu kama daya. »

⁹ Zlam nday nani faḏani təbu tidii limis ana Bay ya ti naḡ àbu manjəhadani dəḡama e kərsi ga bay bu, naḡ àbu àna sifa, àmət

day-day do ni. Kəla ya ti tidii limis ga mazləbay nañ akaba təgri səsi nahkay ni ti ¹⁰ nday gəđákani kru kru cə mahar fədani ni tabəhadı mirdim ana Bay ya ti nañ manjəhadani dəgama e kərsi ga bay bu, əmət day-day do ni. Tabəhadı mirdim, tazləbay nañ. Tabəhad elpindiñ gatay kə meleher ga Bay manjəhadani e kərsi bu ni, təđəm :

¹¹ « Bay geli Melefit, nak kəgraya zlam a dek.

Kəgraya zlam a dek, nday təbu nahkay ti ka mawayay gayak.

Nahkay zla nahəma, kislia ti ku way way do məzləbay kur, məđəm nak gəđákani, məđəm nak njəda-njədani. »

5

Wur Təmbak akaba wakita

¹ Eslini nipiñ wakita mifedekabani kə bay ya ti manjəhadani dəgama e kərsi ga bay bu ni a ahar ga dəf bu. * Wakita nani ti palahar gani cecəeni məbəkiani, ma gani mandəbañakabiyani əna zlam məlan adəskəla daya. ² Mək nipi *məslər ge Melefit njəda-njədani ədəm ma kay kay, ədəm ahkado : « Way esliki məhəlkia zlam ya ti təndəbañakabiyu wakita ni əna nañ na ga mepelkaba wakita na tata ni way ? »

³ Ay ti ku e melefit bu, ku ka had, ku a had bu, maslaña əbi esliki mepelkaba wakita na ga məməñjiyani a huđ gani vu bi. ⁴ Eslini nütəwi daldal adaba tədi ahər ana maslaña ya ti esliki mepelkaba wakita na ga məməñjiyani a huđ gani vu ndo. ⁵ Ay bəlan e kidiñ ga nday gəđákani ni bu əhu : « Kütəwi ba. Nihi nahəma mazlahku əbu, nañ ti ge dini ga Zəda, nañ wur huđ ge Devit ; eyefiña kə ndam ezir ge

Melefit a. Nañ ti esliki : ahəlkia zlam adəskəlani ya təndəbañakabiyu wakita ni əna nañ na ga mepelkaba tata. »

⁶ Eslini nipi Wur Təmbak micikeni jika e kidiñ bu kama ge kərsi ni. Zlam ndahañ fədani ni akaba nday gəđákani ni təveliñ nañ. Wur Təmbak gani nani ti edrem adəskəla. Eri gani day adəskəla ; eri nday nani ti *Məsuf ge Melefit adəskəlani ni, Melefit əslərbiyu tay ka had dek. Wur Təmbak gani nani ti aməñjavu akada ga wur təmbak ya tislina ni. ⁷ Wakita ni əfəñ kə Bay ya ti manjəhadani dəgama e kərsi bu ni a ahar ga dəf bu. Eslini Wur Təmbak nakəñ ərə azay wakita ni. ⁸ Nañ nakəñ əra əza wakita na ti zlam fədani ni akaba gəđákani kru kru cə mahar fədani ni təbəhad mirdim grik kə meleher ga Wur Təmbak ni. Nday dekeni əna tində a ahar bu akaba hijiyem ga gru mərahvani əna tersel pisl pisl. Tersel gani nani ti zlam mahəngalani ga ndam ge Melefit ya tahəngalafəña kə Melefit a ni. ⁹ Nday nakəñ tidi limis məweni, təđəm :

« Nak ti kislia mazay wakita na, kislia məhəlkia zlam adəskəlani ya təndəbañakabiyu wakita na əna nañ na daya. Adaba təkada kur a, kəmbiaya mis a dek ana Melefit əna mimiz gayak na :

mis ya təzlapay ma həma ni dek, ge dini dek, ga jiba dek akaba ga had gərgərana dek, kəmbiaya tay a.

¹⁰ Kəgray nahkay ti tigia ndam jiba gayak a, nak kəgur tay, tigia ndam *məngalabakabu mis akaba Melefit kə meleher ge Melefit geli daya.

Nday gani etigi bəbay ka had. »

¹¹ Eslini nipi məslər ge Melefit miliyem ehimeya, təcalvu do, niçi

* 5:1 Ka sarta ga Yezu ti wakita dek zəbalani, mis tefedekabu ; ga mənğət məlan ya tawayay ni si tēpelkaba kwa ; wakita akada ya kani ni ti təbi.

limis gatay ya tidi ni. Nday nakəŋ tēveliŋi ahàr ana kùrsi ni, ana zlam fadani ni, akaba ana gəđákani ni. ¹² Nday nakəŋ təbu tidi limis kay kay, təđəm :

« Wur Təmbak ya tàkad ni èslia ti mis təhəŋgrioru ahàr a had, tázləbay naŋ akaba tídii limis, adaba naŋ njəda-njedani, agur zlam dek, naŋ əbu əna elimeni, əsəra magray zlam a dek. »

¹³ Eslini nìci dəŋgu ga zlam ya Melefít əgraya tay a ni dek təbu tidi limis. Zlam ya ti agavəla ni, ya ka had ni, ya a had bu ni akaba zlam ya ti a dəluv bu ni təđəm : « Məzləbum Bay ya ti e kùrsi bu ni, məzləbum Wur Təmbak ni daya. Məhəŋgrioru ahàr a had ana tay adaba nday təgur zlam dek. Mətəkumi ahar ana tay daya. Məgrum zlam nday nani dek ga kaŋgay-kaŋgayani. »

¹⁴ Zlam fadani nakəŋ təđəm : « Aya nahkay ! » Tàra təđəma nahkay nahəma, gəđákani ni təbəhadí mirdim meleher ndífa ndífa ana had ana Bay ya e kùrsi bu ni akaba ana Wur Təmbak ni, təhəŋgrioru ahàr a had ana tay.

6

*Wur Təmbak ni ezliri ana me-
pelkaba wakita*

¹ Eslini nìpi Wur Təmbak nakəŋ əzəkia zlam mandəbaŋakabiyu wakita na bəlaŋ gana. Àra əzəkia nahəma, nìci zlahay ga zlam bəlaŋ e kidíŋ ga zlam fadani ni bu ahənday kay kay akada ga avər ya adi aday ni, əđəm : « Ra ! » ² Nìpi ti pilis bəđ-bəđani, mis àki digusa manjəhadani, aləka əfəŋ a ahar bu. Təvia elpindiŋ a, adaba eslíki meyeŋeni kà zlam dek, əsləka ɔru ga makađvani ti mēyeŋi ka zlam keti.

³ Eslini Wur Təmbak ni əzəkia zlam mandəbaŋakabiyu wakita ye cə na. Àra əzəkia ti nìci dəŋgu ga

zlam ye cə e kidíŋ ga zlam fadani ni bu ni, əđəm : « Ra ! » ⁴ Nìpi pilis nahaŋ ndizeni əhəraya, mis àki digusa. Maslaŋa gani nani ti təvia maslalam gəđakana, təvikiva njəda ga məzəkibiyu silik ke mis ka had a ti tábazlvu e kidíŋ gatay bu.

⁵ Eslini Wur Təmbak ni əzəkia zlam mandəbaŋakabiyu wakita na ya mahkər na. Àra əzəkia ti nìci dəŋgu ga zlam ya mahkər e kidíŋ ga zlam fadani ni bu ni, əđəm : « Ra ! » Nəmənjoru mək nìpi pilis diliŋ-diliŋeni əhəraya, maslaŋa àki digusa, kilu əfəŋ a ahar bu ga makay zlam. ⁶ Nìci dəŋgu ga maslaŋa ahəndabiyu e kidíŋ ga zlam fadani ni bu, əđəm : « Siŋgu ge təwi ga rukani asəkum *alkama agodu bəlaŋ ciliŋ, tamal hay ti ni agodu mahkər ciliŋ. » Əhi ana bay ya ti naŋ ke pilis ni keti : « Zum nday ata amal nahəma kījifiŋ ba. »

⁷ Eslini Wur Təmbak ni əzəkia zlam mandəbaŋakabiyu wakita ya fadani na. Àra əzəkia ti nìci dəŋgu ga zlam ya fadani ni əđəm : « Ra ! » ⁸ Nəmənjoru mək nìpi pilis əzavu ata azək əhəraya, maslaŋa àki digusa. Slimi ga bay nani Kisim, məlaŋ ge *kisim adəboru naŋ kələŋ. Təvia njəda ana tay ka palahar ga had bəlaŋ a had ga fadani ba ga mabazl mis əna maslalam a, əna ləwir a, əna arməwər gərgərana. Təvia njəda ana tay ga magray ti zlam ge gili cudayani tábazl mis daya.

⁹ Eslini Wur Təmbak ni əzəkia zlam mandəbaŋakabiyu wakita ya zlamani na. Àra əzəkia ti nìpi diksi ga ndam ya tábazl tay adaba təgəskabá ma ge Melefít a akaba təgrakia sedi a ni. Nday ti təvu a had ga məlaŋ *meviyekiki zlam ana Melefít ni bu. ¹⁰ Nday nakəŋ təzlah kay kay, təđəm : « Bay geli gəđakani, nak jireni, nak *njəlatani ; aka-grafəŋa seriya kə mis ya təbu ka had, tábazl leli na ti ananaw ? Aka-trabvù tay ti ananaw ? » ¹¹ Tàra

tàdëma ma na nahkay nahëma, tãbëki azana bäd-bädani ka tay dek, tãhi ana tay ahkado : « Besuma àkiva gúzit, adaba bëza ga mən geküli ndahanj tãbu tægri tãwi ana Melefit akada geküli ni, Melefit àvia divi ana mis a ti tãbazlkivu tay ke küli. Ahàr àdëm tãbazlaba tay a dek day kwa. »

¹² Eslini nipi Wur Tëmbak ni, àzëkia zlam mandëbanakabiyu wakita ya muku na. Àra àzëkia ti had àdaday kay kay. Fat ègi dilinj-dilinj akada jembey. Kiyi day ègi ndize akada mimiz. ¹³ Bonğur tãtëdbiyu e melefit bu, tãdëgaya ka had a akada ga bëza ga *wëruv manğalakani ya aməd gëdakani abafëña tay kã mən gana ni. ¹⁴ Hud melefit èfedevu akada ga wakita ya efedevu ni, àslakaba eslina. Hëma akaba had ya e kidinj ga dëluv bu ni dek tãslakaba a mëlän gatay ba. ¹⁵ Bëbay ga had ni dek, gëdákani, gëdákani ga ndam slewja, ndam ge elimeni, ndam ya njëda àfän ka tay ni, mis ndahanj ni dek, evidi akaba nday ye evidi do ni tãbu a ahuzl bu, tãbu e kidinj ga hudakum bu. ¹⁶ Tëhi ana hëma ni akaba ana hudakum ni ahkado : « Dëdümkiaya ke leli a, ngahumfëña leli kã bay manjëhadani dëgama e kürsi ga bay bu na ti èpi leli ba ; ngahumfëña leli kã Wur Tëmbak na daya, adaba àzuma bëruv a. ¹⁷ Adaba vad mëzum bëruv gatay dal-dalani ènjia. A vad gani nani ti maslanja àbi amatamfëña kã tay a bi. »

7

Ndam ya ti tãhëndakia zlam ge Melefit ka tay a ni

¹ Eslini nipi *mëslër ge Melefit fad nday jika jika kè sliri ga mëlän fadani dek. Nday tãbu tëcafëña aməd ga mëlän na dek ti àdaday ka had ni ba, ka dëluv ba akaba ka mənğëhaf ku bëlanj ba simiteni.

² Melefit ti Bay ga sifa ; nipi mëslër gayanj nahanj keti nanj àbu aslakabiya gwar egezi a, zlam ge Melefit ga mahëndakiani ke mis ni àfän a ahar bu. Mëslër nakënj àzlah kay kay, àhi ana mëslër ndahanj fadani ya Melefit àvi njëda ana tay ga magudar had akaba dëluv ni, àhi ana tay ahkado : ³ « Kägudarum had, dëluv akaba mənğëhaf fänj ba, si amahëndakia zlam ge Melefit kè meleher ga ndam mægri tãwi ana Melefit geli na day kwa. » ⁴ Eslini tãcaluaya mis ya ti tãhëndaki zlam ge Melefit ka tay na : nday dëbu dinj àna dëbu kru kru fad mahar fad, nday ge dini gërgërani ge Izireyel ni dek. ⁵ Ge dini ga Zëda mis dëbu kru mahar cü, ge dini ge Rübënj mis dëbu kru mahar cü, ge dini ga Gad mis dëbu kru mahar cü, ⁶ ge dini ge Eser mis dëbu kru mahar cü, ge dini ga Naftali mis dëbu kru mahar cü, ge dini ga Manase mis dëbu kru mahar cü, ⁷ ge dini ga Simeyonj mis dëbu kru mahar cü, ge dini ge Levi mis dëbu kru mahar cü, ge dini ga Isakar mis dëbu kru mahar cü, ⁸ ge dini ga Zabulonj mis dëbu kru mahar cü, ge dini ge Zëzef mis dëbu kru mahar cü, ge dini ge Benjemenj mis dëbu kru mahar cü.

Mis macakalavani dal-dal kè meleher ge Melefit

⁹ Eslini nãmënjoru, nipi mis macakalavani dal-dal, maslanja àcal tay koksah. Nday nani ti mis ga had gërgërani dek, ga jiba gërgërani dek, ge dini gërgërani dek akaba ya tãzlapay ma hëma gërgërani ni dek. Nday tãbu micikeni jika jika kama ge kürsi ga Bay ni, kè meleher ga Wur Tëmbak ni. Nday dek mëbakabu mægudi bäd-bädani, ahar ga tãba tãfänj kã tay dek a ahar bu, tazlëbay Melefit àna nanj. ¹⁰ Nday nakënj tãzlah kay kay, tãdëm : « Tãhëngay leli ti Melefit geli manjëhadani e kürsi bu ni nday ata Wur Tëmbak ni. » ¹¹ Eslini nipi

*məslər ge Melefit jika jika tëvelinjia ahàr ana kùrsi ga bay na, ana gəđákani na akaba ana zlam fadani ya àna sifa na. Nday nakəŋ tàbəhad mirdim, meleher ndiəa ndiəa ana had, tàzləbay Melefit, ¹² təđəm :

« Aya nahkay !

Melefit geli ni, nak a bay gayak bu, nak kəsəra zlam a.

Məgruk səsı, məhəŋgrukoru ahàr a had,

adaba kislia ga məgur zlam a dek, nak njəda-njedani,

nahkay mazləbay kur ga kaŋgay-kaŋgayani.

Aya nahkay ! »

¹³ Eslini gəđákani bəlan e kidin ga nday kru kru cə mahar fadani ni bu àhu ahkado : « Mıs nday hini məbakabu məgudi bəđ-bədani ni ti ndamam, tàsləkabiya eley ? »

¹⁴ Nəhəŋgrifəŋ, nəhi : « Bay goro, nu nəsar do, nak kəsəra sawəŋ timey. »

Naŋ nakəŋ àhu nahəma : « Hini ti ndam ya ti tēbesebiya daliya dal-dalana, təmbrəŋ məfəki ahàr ke Melefit ndo ni. Nday gani ti ndam ya təbarafəŋa məgudi gatay àna mimiz ga Wur Təmbak a ti məgudi gatay ni tiği bəđ-bədani ni.

¹⁵ Azuhva nani ti nday təbu kəlavad micikeni kə meleher ge Melefit naŋ manjəhadani e kùrsi gayan bu, tazləbay naŋ a ahay gayan bu məlafat akaba məlavad gani do dek. Bay ya ti naŋ manjəhadani dəgama e kùrsi bu ni aməfi ahàr ana tay. ¹⁶ Ləwir aməwər tay va do, yam day amakad tay va do. Fat akaba endif day atəgri araŋa ana tay do.

¹⁷ Adaba mam, Wur Təmbak micikeni e kidin ge kùrsi ga bay ni bu ni amajəgay tay, aməhəloru tay ka məlan ga yam ya ti aŋgəz, àdəl dəy-dəy do, avay sifa ni. Melefit àna ahar gayan aməgriaba yam tuway ana tay e eri ba dek. »

8

Wur Təmbak ni èndeveriŋa

məzəkia zlam mandəbaŋakabiyu wakitana

¹ Eslini Wur Təmbak ni àzəkia zlam mandəbaŋakabiyu wakita ya adəskəlani na. Àra àzəkia nahəma, zlam ya a huđ melefit bu ni dek təmbrəŋ madadani, təwər day àbi dədik-dedik, agray minit kru kru mahkər. ² Eslini nipi *məslər ge Melefit adəskəla micikeni kə meleher ge Melefit ; təbi mezlelim adəskəla ana tay.

³ Nipi məslər ge Melefit nahaŋ àna hijiyem ga gru a ahar bu ; hijiyem ni ti teviyekviyu haf ya ezi akada ge tersel ni. Məslər ge Melefit nakəŋ àra ècikfəŋ kə gəvay ga zlam ga gru ya teviyekiki zlam ana Melefit ni. Təvia haf ya ezi akada tersel na dal-dal ge meviyekieni ana Melefit ti azək gani minjikioru ke Melefit, ti Melefit mıcı mahəŋgalay zlam ga ndam gayan *njəlatani ni dek àna azək ga haf ni. Nahkay məslər nakəŋ èviyekki ka zlam ga gru ya teviyekiki zlam ana Melefit ni, kə meleher ge Melefit naŋ dəgama e kùrsi gayan bu. ⁴ Naŋ àbu eviyek haf ya ezi akada tersel ni nahkay ti azək gani àhəraya a ahar gayan ni ba, àcəloru agavəla afa ge Melefit, nahkay Melefit èci mahəŋgalay zlam ga ndam njəlatani gayan ni dek. ⁵ Eslini məslər ge Melefit ni àzay hijiyem ga gru ni, àdaya aku a məlan ya teviyekiki zlam ana Melefit ni ba, àbiviya e hijiyem ga gru ni vu pisl. Àra àbəviya nahkay nahəma àdəvabiyu ka had. Àra àdəvabiya ti avər àdi aday sak kay, huđ melefit àhənday, avər àbay aku asladay məlan, had àdaday dal-dal daya.

Mezlelim adəskəlani ni

⁶ *Məslər ge Melefit adəskəlani ya mezlelim təfəŋ kə tay adəskəlani ni təslamatavu ge mivi mezlelim gatay ni.

⁷ Məslər ge Melefit ye enjenjeni e kidin gatay ya adəskəlani bu ni èvi

mezlelim gayan ni. Àra èvia mezlelim na ti koskosay ga avər; aku akaba mimiz mebedeveni tadəgaya ka had a. Had ni èsevu məlan mahkər; palahar gani bəlan aku àzumaba. Kəla mən ga zlam mahkər lu ti bəlan e kidin gatayani bu aku èviyekaba. Kəzir mideni dek aku ni àzumaba daya.

⁸ Eslini nan ye cu ni èvi mezlelim gayan ni. Àra evia ti zlam nahən gəđakani akada həma, aku àbu azum, tizligiyu a *dəluv gəđakani vu. Nahkay dəluv ni ècekvu məlan mahkər; palahar gani bəlan ègi mimiz. ⁹ Kəla zlam ya a hud ga yam bu àna sifa ni mahkər lu ti bəlan e kidin gatayani bu àmət. Kəla *slalah ga yam mahkər lu ti bəlan e kidin gatayani bu àhuđkaba ŋguc.

¹⁰ Eslini nan ya mahkər ni èvi mezlelim gayan ni. Àra èvia ti bonğur gəđakani àtəđbiyu e melefit bu. Bonğur gani nani asladay akada aku ga vala-vala ni. Dəluv ya ka had ya ti yam gani acuhway ni dek ti kəla dəluv mahkər lu bonğur ni àdəkiaya ka bəlan gana. Àdəkiaya ka məlan ga yam ya àdəl do na daya. ¹¹ Bonğur nani ti slimi gayan Bilek-bilek, eslin dənğu krec. Kəla dəluv mahkər ya yam gani acuhway ni lu ti bəlan e kidin gatayani bu ni ti yam gani ègi bilek-bilekeni. Mis kay tisia yam na. Təra tisia yam na ti təməta adaba yam ni ègia eslin dənğu krec.

¹² Eslini nan ya fad ni èvi mezlelim gayan ni. Àra èvia ti fat àsladay lala va do, akada ècekvu mahkər; təhəmbakia zlam ka palahar bəlan gana. Kiyi day ègia nahkay. Kəla bonğur mahkər lu ti bəlan e kidin gatayani bu àsladay va do. Nahkay ga məlafat məlan àsladay lala va do akada masladani gani ècekvu məlan mahkər; təhəmbakia zlam ka palahar bəlan gana. Məlavaf gani day nahkay.

¹³ Eslini nəmənjoru keti, nipi məjəvu nan àbu ahər drin a hud melefit bu, etəwi kay kay, àdəm : « Wanua ! Daliya ! Daliya àmərəkia ke mis a duniya ba. Maslər ge Melefit təbu mahkər tiv mezlelim gatay ni fan ndo. Etivia mezlelim gatay na ti mis atəcakay daliya daldal. »

9

¹ Eslini nan ya zlam ni èvi mezlelim gayan ni. Àra èvia ti nipi bonğur nahən àtəđbiyu e melefit bu, àdaya ka had a. Təvia lekili ge *evid gəđakani ya a hud ga had bu na. ² Nahkay bonğur ni àzləkaba evid na. Àra àzləkaba ti azək àhəraya dəl-dəl, azək gani akada ga aku kayani ni. Azək ni àsəki fat mək məlan ègi zin-zin. ³ A hud ga azək ni bu nahəma, eyəw təhəraya ka had na dek slirbida. Təvia nədə ana eyəw na ga məbal mis akada ga andra na. ⁴ Təhi ana tay ahkado : « Kəgudarum kəzir ba, kəgudarum mənğəhaf ba, kəgudarum zlam məfətani ndahan ba daya. Grumi daliya ana ndam ya ti təhəndaki zlam ge Melefit ka tay kə meleher ndo ni cilin. » ⁵ Təvi divi ana eyəw ni ga mabazl mis ni ndo, təvi divi ana tay ga məgri daliya ana mis ni kiyi zlam cilin. Eyəw nday nani ti tađal mis ; məwər gani ti akada ga andra ya àbala mis a ti awər ni. ⁶ A hud ge kiyi zlamani ni bu ni ti mis ni atəđəbay kisim àna ahar gatay, ay ti atədi ahər do. Mis ni atawayay məmətani, ay ti atəmət do, kisim ni amacuhwafəna kə tay a drin.

⁷ Eyəw nday nani ti təzavu akaba pilis ya takoru àna tay ka kadvu ni. Zlam ndahan təki ka tay ka ahər akada elpindin ga gru. Meleher gatayani day akada ge mis ni. ⁸ Məhər ga ahər gatay day zilip zilip akada ga wəl ni. Aslər gatay ni day akada ga mazlahku ni. ⁹ Gugum gatay ni akada məwəlani

àna maslpara ga ara. Daɗay ga kɛrpaſla gatay ni ahənday akada ge seret ya ti tɔwɔlfəŋa tay kɛ pilis a, tachuworu àna tay ka kadvu ti tahənday ni. ¹⁰Hutul gatay ni njɔda njɔda akada ga andra ni. Nahkay kiyi zlam tislɩki mɛgri daliya ana mis àna mɔbal mis vɔzak vɔzak àna hutul gatay ni. ¹¹Eyɛw ni ti nday tɔbu àna bay gatay. Bay gani nani ti agur evid gɔɗakani ya a huɗ ga haɗ bu ni. Tɔzalay naŋ àna ma *Hebri Abadoŋ, àna ma Gres ti ni Apoliyoŋ. *

¹²Daliya ye enjenjeni ni ti àndava. Nihi nahəma, daliya ndahaŋ tɔbu kama cɛ.

¹³Eslini məslɛr ya muku ni ɛvi mezlelim gayan ni. Àra ɛvia ti nɩci dɛŋgu ga maslaŋa àhəndabiyu ka gɛjɛk ga mɔlaŋ faɗani ga zlam ga gru ya teviyekiki zlam ana Melefit kɛ meleher gayan ni. ¹⁴Maslaŋa nani àhi ana məslɛr ya muku, ɛvi mezlelim ni ahkado: « Picehaba məslɛr faɗani məwəlani kà gɔvay ga zalaka gɔɗakani Efret na. »

¹⁵Naŋ nakəŋ àra ɛcia ma ya tɔhi na ti ɛpicehaba məslɛr faɗani na. Məslɛr nday nani ti Melefit àdaba tay ga moru mabazl mis a: kɔla mis mahkɛr lu takad bɔlaŋ gani. Àdaba tay a nahkay ti, ti tɔgray tɔwi nani ke vi nani, ke kiyi nani, ka fat nani, ana njemdi nani daya. ¹⁶Məslɛr nday faɗani ni ti ndam slewja gatay tɔbu dal-dal, nday àna pilis. Eslini tɔhu nday miliyem diŋ diŋ cɛ. ¹⁷Ere ye ti nɩpi ni ti nihi: pilis mis tɔki ka tay. Mis ni məwəlvani àna maslpara ga kadvu. Maslpara gatay ya tɔwɔlvu àna naŋ ni ndize-ndize akada aku, cekɔleti-cekɔleti, azaywur-azaywur. Ahàr ge pilis ni akada ga mazlahku ni, aku, azɛk akaba zlam nahaŋ ya aku agɛs akada ga asas ya aku agɛs ni tahəraya a ma gatay ni ba. ¹⁸Zlam nday hini mahkɛrani ni ti

tɔgri daliya ana mis dal-dal: aku, azɛk akaba zlam nahaŋ ya aku agɛs akada ga asas ya aku agɛs ni. Tahəraya a ma ge pilis ni ba, tɔbazl mis: kɔla mis mahkɛr lu takad bɔlaŋ gani. ¹⁹Nahkay pilis ni tislɩki mɛgri daliya ana mis àna zlam ya àniviyu ana tay a ma bu ni. Hutul ge pilis ni day zlam ga kadvu, tɔgri daliya ana mis àna naŋ. Hutul nday nani akada gavaŋ, ahàr tɔki ka tay ga mɛgri daliya ana mis àna naŋ.

²⁰Mis ndahaŋ tɔgɛjɔnia. Nday nani ti zlam mahkɛrani ya ti tɔbazl mis ni tɔgri araŋa ana tay ndo. Akaba nani ɗɛk tɔmbatkaba majalay ahàr gatay na ndo. Nday tɔbu tagroru tɔwi gatay ya ahaslani ni zlam gatay: tazlɔbay seteni, tagray pɛra. Pɛra nday nani ti tagraya tay ga gru a, ndahaŋ ge virzegeni a, ndahaŋ ga akur, ndahaŋ ti ni ge ɔiyem. Zlam nday nani tɩpi divi do, tɩci slimɩ do, tɔsawaday koksah daya. ²¹Mis nday nani ya tɔgɛjɔni ni tɔmbatkaba majalay ahàr gatay na ndo: tɔmbrəŋ matak gatay ni ndo; tɔbu tabazl mis, tagray mesawehvu, tigi akal kekilenja zlam gatay.

10

Məslɛr ge Melefit akaba wakita gɔziteni

¹Eslini nɩpi *məslɛr ge Melefit nahaŋ njɔda-njɔdani ahəraya e melefit ba. Məslɛr gani nani àbakababiyu endɔwi ga maklɔbasl, ahàr gayan ni mefedeni àna makwal, meleher gayan akada fat, asak gayan day tɔzavu ata arɔɗ ga aku ya agɛs zlam gɔɗɛk ni. ²Wakita gɔziteni àfəŋ kà məslɛr ni a ahar bu məzlɔkabana. Àfɛkadki asak ga ɗaf gayan ni ka *ɗɔlɔv gɔɗakani, asak ga gɛjar gayan ni ti ni ka haɗ. ³Naŋ nakəŋ àzlah kay kay akada ga mazlahku ya avalahay ni. Àra àzlah

* 9:11 Abadoŋ, Apoliyoŋ: slimɩ nday nani awayay adəmvaba « Bay magudarkaba zlam a. »

nahkay ti nìci avər ahəngri fəñbiyu, àdi aday sak adəskəla. ⁴ Nàra nìcia ga avər ya àdi aday na ti nawayay nəbəkì ere ye ti aday ga avər tədəm ni. Ay ti nìci dənğu ga maslaŋa nahəŋ àhəndabiyu e melefít bu, àdəm : « Ere ye ti aday ga avər tədəm ni ti kəbəkì ba, kəhi ma gani ana maslaŋa ba daya. »

⁵ Eslini məslər ge Melefít ya ti àfəkadki asak bəlaŋ ka dəluy gəđakani, asak bəlaŋ gani ti ni ka had ni àtəloru ahar ga đaf agavəla, ⁶ àmbaday àna slimi ge Melefít dək adaba Melefít ti naŋ àbu ga kaŋgay-kaŋgayani, àgraya məlaŋ ya agavəla na akaba zlam ya ti a huđ gani bu na dək, àgraya had akaba zlam ya ti təkì na dək, àgraya yam akaba zlam ya ti a huđ gani bu na dək. Məslər ge Melefít nakəŋ àmbaday, àdəm : « Ere gani ara agravu nihi huya ededín, sarta gani àbi. ⁷ Ay ka fat ya ti məslər ge Melefít ya ti adəskəlani ni emivia mezlelim gayəŋ na nahəma, Melefít emendeveřiŋ zlam gayəŋ maŋgahani ni. Zlam maŋgahani nani ti àhia ma gana ahaslana ana ndam məgri təwi ya tahəŋgaray *pakama gayəŋ na. »

⁸ Eslini maslaŋa ya ti àhubiyu ma kwa e melefít bu ni àhu keti : « Ru kaza wakita məzləkabana ya àfəŋ a ahar bu kà məslər ge Melefít micikeni jika, asak bəlaŋ ka dəluy gəđakani, asak bəlaŋ gani ti ni ka had na ni. »

⁹ Nahkay nərəkioru ka məslər nakəŋ, nəhi məvu wakita gəziteni ya àfəŋ ni. Eslini àhəngri fəñ, àhu : « Za ti kàndavù. A ma gayak bu nahəma, amanja new-new akada amu, eminjəa a huđ va ti emigi bilek-bilek. »

¹⁰ Eslini nəzafəŋa wakita gəziteni na kà məslər na, nəvi ana ma tiyuk. A ma goro bu nahəma, new-new akada amu, ay nàra nànda ti ègia bilek-bilek a huđ goro ni ba. ¹¹ Təhu keti : « Melefít àdəmki ma ka jiba gərgərana, ke mis ga

had gərgərana, ke mis ya tədəm ma həma gərgərana, akaba àki ka bəbay gatayana dək. Ahər àdəm kəhəngri ma gayəŋ nani ana tay kwa. »

11

Ndam sedi cə

¹ Eslini təvu fifiŋ ga məgur zlam, təhu : « Cikaba, kòru kəgur *ahay gəđakani ge Melefít ni akaba məlaŋ meviyekiki zlam ana naŋ ni àna naŋ. » Təhu : « Calaba mis ya təbu tahəŋgalay Melefít a dalaka ga ahay gani bu na daya. » ² Ay ti təhu : « Kəgur dalaka ya e mite bu ni ba, mbrəŋ nahkay adaba Melefít àmbrəŋia məlaŋ gani nana ana nday ya ti nday ndam *Zəde do na. Nday gani nani atəzum kəsa *njəlatani ni kiya kru kru fad mahar cə. » ³ Təhu keti : « Melefít àdəm : “Anəsləroru ndam sedi goro bebem cə məbakabu mbolu ka vu akada ga azana ni, nday gani atəhi pakama goro ana mis vad dəbu àna diŋ diŋ cə àna kru kru muku.” »

⁴ Ndam sedi cəeni ni ti məŋgəhaf cə, məŋgəhaf nday nani ti *oliviye. Nday cəŋgel cə daya. Ndam sedi nday nani təbu micikeni kə meleher ga Bay geli. Bay geli gani agur duniya ni dək. ⁵ Tamal maslaŋa awayay agri cudad ana tay nahəma, aku amahəraya a ma gatay ni ba, emihiriŋ naŋ. Nahkay ndam ezir gatay ni dək atətəmfəŋa kà tay a do, atəmət. ⁶ Ka ya ti ndam sedi cəeni ni nday təbu təhəngri ma ge Melefít ana mis nahəma, tisliki məhiani ana huđ melefít àtədaya avər a ba, mək àtədaya do ededín, duk abivoru ana mandav ge təwi gatay. Tisliki məhiani ana yam məmbavu mimiz mək əmbavu ededín. Tisliki məhiani ana mis ga duniya ni təcakay daliya gərgərani dək mək təcakay ededín daya. Tisliki magray zlam akada gatay ya ti tawayay ni.

7 Ka ya ti etindeveriŋa mähəŋgri ma ge Melefit ana mis a nahəma, arəŋa nahan amahəraya e *evīd gəđákani ya a huđ bu na. Ere gani nani amakađvu akaba tay, njəda gayan ni amatam gatay ni, amabazl tay. 8 Atəmbərbu kisim gatay ni kà gəvay ge divi a kəsa gəđákani bu, a kəsa ya ti *tədarfəŋ Bay gatay kà təndal ni bu. Slimi ga kəsa gani nani ti manjahani : awayay adəmvaba ti *Sodom, ahkay do ni Ezip. 9 Eslini mis ge dini gərgərani ni dek, ga had gərgərani ni dek, ga jiba gərgərani ni dek, akaba mis ya təzlapay ma həma gərgərani ni dek atamənjələŋ kə kisim gatay vad mahkər àna telma. Atəcafəŋa mis ge mili tay a. 10 Mis ga duniya ni dek atəmərnu adaba təbazla ndam sedi cəeni na. Atəmərnu dal-dal, atagra y wuməri, atavavu zlam, adaba ndam sedi nday cəeni ni təgria daliya ana tay a dal-dal. 11 Ay kələŋ ga vad mahkərani àna telma nahəma, Melefit àhəŋgrivabiyu sifa gayan ana tay a. Sifa ni àra àhuriviya ana tay a ti ticikaba cəkwađ cəkwađ. Eslini mis ya ti təbu tamənjələŋ ana tay ni dek aŋgwaz àdəgakia ka tay a dal-dal. 12 Tàra ticikaba ti ticī dəŋgu ga maslaŋa ahəndabiyu kay kay e melefit bu, àhi ana tay ahkado : « Cəlumbiyu ahalay. » Eslini maklađasl àkambah tay, təcəloru àna naŋ e melefit vu. Ka ya ti nday təbu təcəloru e melefit vu nahəma, ndam ezir gatay ni təbu tipioru tay. 13 Ka sarta gani nani nahəma, had àdada ; kəla ahay kru lu ti bəlaŋ e kidiŋ gatay bu àmbəđkaba ; mis dəbu adəskəla təməta azuhva ga had ya àdaday ni. Eslini mis məgəjəni gani ya təmət ndo ni təgra aŋgwaz a dal-dal, nahkay təzləbay Melefit naŋ bəlaŋ agavəla.

14 Daliya ye cə ni àndava, ay ti bumvu slimī, daliya ya mahkər naŋ əbu ara wuđak.

Mezlelim ya adəskəlani ni

15 Kələŋ gani məslər ya adəskəlani ni evī mezlelim gayan ni. Àra evia ti niđi dəŋgu ge mis təhənday kay kay e melefit bu, tədəm : « Nihi nahəma, njəda ga məgur duniya ni ègia ga Bay geli nday ata Krist *bay gəđákani ya àhəndakia amal gayan a ni. Atəgur duniya dek ga kaŋgay-kaŋgayani. » 16 Eslini gəđákani kru kru cə mahar fadani manjəhadani e kərsi gatay bu gappa gappa kə meleher ge Melefit ni təbəhadī mirdim ana Melefit, meleher gatay ndiđa ndiđa ana had, təzləbay naŋ, 17 tədəm :

« Bay geli Melefit njəda-njəđani, kwa ahaslani nak kəbu, nak kəbu nihi daya.

Məgruk səsi adaba kəgra təwi àna njəda gayak a.

Njəda gayak gani ti dal-dal àtama ge mis na.

Məgruk səsi adaba nak Bay ga zlam dek.

18 Mis ga had ndahaŋ ni təzumkuka bəruv a dal-dal,

ay nihi ti sarta ga məzumki bəruv gayak ka tay ènjia,

sarta ga magrafəŋa seriya kə mis ya təmət na ni.

Sarta ènjia ge midī zlam ana mis azuhva təwi ya təgruk na ;

ge midī zlam ana ndam mahəŋgaray *pakama gayak

akaba ana ndam *njələtani gayak, nday ya ti təhəŋgrukoru ahər a had,

gəđákani akaba nday ya ti gəđákani do ni.

Sarta ènjia ge mijin mis ya təbu tijin mis ga duniya na. »

19 Gəđákani nakəŋ tàra tіндеveriŋa ma gatay na nahəma, *ahay gəđákani ge Melefit ni àzləkvaba e melefit ba ; niđi *sahar a ahay gani nani bu. Sahar gani nani adafaki Melefit *əwəlkabá pakama gayan akaba ge mis a. Kələŋ gani ti avər àbay aku, dəŋgu ge mis àhənday a huđ melefit bu, avər àdi aday sak

kay, koskosay ga avər tādəgaya ka had a kay, had day adaday.

12

Ata wal nday ata arañə gəđakani

¹ Eslini nipi zlam magray ejep nahanğazlavu a hud melefıt bu. Ere gani nani ti wal, azana gayan ka vu ni fat, a hud asak gayan bu ni ti kiyi. Efedey ahər gayan ti ni àna boņgur kru mahar cə. ² Wal nani ti nanğàna hud, awayay ewi wur, awər nanğ, nanğ àbu azlah, etəwi àna nanğ.

³ Eslini zlam magray ejep nahanğazlavu a hud melefıt bu keti. Ere gani nani ti zlam ge gili gəđakani ndize, àzavu ata kurmbu, ahər təkı adəskəla, ahər ni lu mefeđeni àna elpindiņ ga bay, edrem təkı kru ka ahər. ⁴ Ere gani nani ti àna hutul ; àsi hutul gayan ni ana boņgur a hud melefıt bu, nahkay ti kəla boņgur mahkər lu ti bəlanğ e kiđiņ gatay bu adəbiyu ka had. Ere gani nani eciđkiņ kà wal ya ewi wur ni ; ka ya ti emiweya wur na ti andafəņa səđək. ⁵ Eslini wal nakəņ eweya wur zalana. Wur ya eweya ni ti njəđa afəņ dal-dal ga mahətay mis ga had ga duniya dek àna aday ga ara. Ka ya ti wal ni eweya wur na nahəma, tazay wur ni ke weceweceni, tōru àna nanğ kə meleher ge Melefıt, Melefıt nanğ àbu manğəhadani e kərsi gayan bu. ⁶ Məņ ga wur ni ti ni acuhworu a hud gili vu ; eslini ti Melefıt àslamatikabá məlanğ a. A məlanğ gani nani bu ni ti Melefıt aməfi ahər vad dəbu àna diņ diņ cə àna kru kru muku.

⁷ Kəlanğ gani silik àgravu e melefıt bu. Misel * akaba ndam məslər gayanğ təkəđvu akaba kurmbu ni, kurmbu ni akaba ndam gayanğ ti ni təkəđvu akaba tay. ⁸ Ay ti Misel akaba ndam məslər gayanğ ni tətama kurmbu na akaba ndam gayanğ na àna njəđa. Təgarababiya

tay e melefıt ba, təvi divi ana tay ga manğəhadani eslini va do. ⁹ Təgarabiyu kurmbu ni ti nahkay. Nanğ gani ti gəđakani, nanğ gavanğ ya ahaslani ni, nanğ gani ya agosay mis ga had ni dek ni. Gavanğ gani nani ti slimi gayanğ *Seteni, nanğ ya ti adəmki ma magədavani ke mis kə meleher ge Melefıt ahaslani ni. Tizligabiyu nanğ ka had, nday akaba ndam məslər gayanğ ni dek.

¹⁰ Eslini niđi dəņgu ga maslanğ nahanğ àhəndabiyu e melefıt bu kay kay, adəm :

« Nihı nahəma, Melefıt geli àhəņga mis a,

məsəra nanğ atama zlam a dek àna njəđa, nanğ Bay.

Nihı ti mıpiə Krist gayanğ na, àņgəzliaya njəđa gayanğ na ana leli a. Adaba mam, tədəvabiya bay ya ti asəkadki malfadə

ka bəza ga məņ geli na ka had a. Ahaslani nanğ àbu asəkadki malfadə ka tay

kə meleher ge Melefıt geli məlafat akaba məlavad gani do dek.

¹¹ Ay ti bəza ga məņ geli ni tiğia tətama nanğ àna njəđa.

Tətama nanğ a adaba Wur Təmbak ni àmba tay àna mimiz gayanğ a,

akaba təhia ma ge Melefıt ana mis a,

təhi ana tay ma gani nani ti ma ge jiri daya.

Nday gani tədi slimi ana sifa gatay ndo,

nahkay anğwaz àwərfəņa tay kə kisim a ndo.

¹² Nihı təgara Seteni e melefıt ba nahəma,

hud melefıt məmərvu akaba lekələm ya kəbum a hud gani bu ni.

Ay ti lekələm ya ka had ni akaba zlam ya a *dəluv gəđakani bu ni ti

akəgrum daliya adaba Seteni àhərkiaya ke kəli a.

* 12:7 Ndam Zəde tədəm Misel ti gəđakani ga məslər ge Melefıt, əfi ahər ana ndam Zəde ti nanğ (Deniyel 12.1). Mənjaki ke Zəđ 9.

Nan gani ti àzuma b̄aruv a dal-dal adaba às̄era sarta ya t̄avi ni àḡej̄ani ḡad̄ak va do. »

¹³ Ka ya ti kurmbu ni às̄era tizligabiya nan ka had a nah̄ema, àcuhwal̄əj̄oru ka wal ya ti èweya wur zalana nak̄əj̄ a ni. ¹⁴ Ay ti t̄àbia k̄ərpasla ana wal na c̄u akad̄a ga m̄əj̄əvu ḡad̄akani na, ti wal ni m̄əh̄əroru e gili ka m̄əlan̄ gayan̄ ya ti Melefit am̄əfi ah̄ar vi mah̄k̄ar ana telma ni. Amanj̄əhad̄ eslini ti drin̄ drin̄ akaba gavan̄ ni. Nah̄kay gavan̄ ni emisliki m̄ər̄ək̄iani koksah, am̄əgri arañ̄a do. ¹⁵ Eslini gavan̄ ni àv̄əlahaya yam a dal-dal akad̄a zalaka ti yam ni m̄ōru mazay wal ni. ¹⁶ Ay ti had̄ àj̄ənakia wal na, àdahvu, èsiaba yam ya ti gavan̄ àv̄əlahaya na. ¹⁷ Gavan̄ ni àra èpia nah̄kay ti àzumkia b̄aruv ka wal na dal-dal. B̄əza ga wal ni t̄əḡəjan̄ia, nah̄kay gavan̄ ni àngukioru ka tay. B̄əza nday nani ti ndam ya ti t̄əḡəskab̄a *Divi ge Melefit akaba pakama ga Yezu a ni.

¹⁸ Eslini kurmbu ni ècik jik ka d̄əj̄-d̄əj̄ ga *d̄əluv ḡad̄akani.

13

Zlam arañ̄a nday c̄u

¹ Eslini n̄ipi arañ̄a nah̄əj̄ àh̄əraya a *d̄əluv ḡad̄akani ni ba. Ere gani nani ti ah̄ar ad̄əsk̄əla, edrem kru. Edrem ni lu mefed̄eni àna elpind̄in̄ ga bay. Ka ah̄ar gayan̄ ni ti slimi t̄əki m̄əb̄ək̄iani ; slimi nday nani ti ge mindivi Melefit. ² Ere gani nani ti akad̄a mavay, asak gani àna eh̄ad̄ ḡad̄akani akad̄a ga zlam ge gili cud̄ayani ni, pakama gani day akad̄a ga mazlahku ni. Kurmbu ni àvi nj̄əda gayan̄ ana ere gani nani ; àvi divi ga manj̄əhad̄viyu e k̄ərsi ga bay gayan̄ vu, àvi nj̄əda dal-dal ga m̄əgur m̄əlan̄ daya. ³ N̄ipi ah̄ar ge ere gani nani b̄əlan̄ akad̄a t̄əgria amb̄əl̄ək a, àm̄əta. Ay ti amb̄əl̄ək ya t̄əgri ga makad̄ nan̄ àna nan̄ ni

èpifin̄a. Àra èpifin̄a ti àgria ejep ana mis ga duniya na dek ; nah̄kay ti t̄əḡəskab̄a ma gayan̄ a, t̄ad̄əbay nan̄. ⁴ Mis ni dek t̄əb̄əhad̄ mirdim, t̄əzl̄əbay kurmbu ni azuhva nj̄əda gayan̄ ya àvi ana ere gani nani ni. T̄əb̄əhad̄ mirdim, t̄əzl̄əbay ere gani nani daya. T̄əd̄əm : « Way azavu ata ere hini way ? Way akad̄vaf̄əj̄əna tata way ? »

⁵ T̄əvia divi ana ere gani nana ge miji zlabay akaba ge mindivi Melefit a. T̄əvia divi ga magray t̄əwi gayan̄ a kiyi kru kru fad̄ mahar c̄u. ⁶ Nah̄kay ànj̄əki ka m̄əd̄əmki ma maḡəd̄avani ke Melefit, ke slimi ge Melefit, ka m̄əlan̄ manj̄əhad̄ gayan̄ akaba ka nday ya ti e melefit bu ni. ⁷ T̄əvia divi ga makad̄vana akaba ndam ge Melefit a akaba ge meye-fin̄eni k̄ə tay a. T̄əvia divi ga m̄əgur mis ga jiba ḡərḡərana dek, ge d̄ini ḡərḡərana dek, ga had̄ ḡərḡərana dek akaba mis ya t̄əzlapay ma h̄əma ḡərḡərana dek ni. ⁸ Nah̄kay mis ga had̄ ni dek atab̄əhad̄ mirdim k̄ə meleher gayan̄, atazl̄əbay nan̄ ; nday ya ti atazl̄əbay nan̄ ni ti slimi gatay àbi m̄əb̄ək̄iani ka wakita ga sifa bi kwa ka m̄ənj̄əki ga duniya. Wakita nani ti àf̄əj̄ ka Wur T̄əmbak ya t̄əkad̄ nan̄ ahaslani ni.

⁹ Maslan̄a ya ti slimi àf̄əj̄ ge mici zlam nah̄əma, m̄ici pakama hini ya n̄əd̄əm ni : ¹⁰ Maslan̄a ya ti t̄iweya nan̄ ga m̄əḡəs nan̄ ge evid̄i a nah̄əma, at̄əḡəs nan̄, amoru migi evid̄i eded̄in̄. Maslan̄a ya ti t̄iweya nan̄ ana maslalam a ti atakad̄ nan̄ àna maslalam eded̄in̄. Nah̄kay ti ah̄ar àd̄əm ndam ge Melefit t̄əb̄esey, t̄əmb̄r̄əj̄ m̄əf̄əki ah̄ar ka Yezu ba.

¹¹ Eslini n̄ipi arañ̄a nah̄əj̄, àh̄əraya a had̄ ba. Ere gani nani ti edrem t̄əki c̄u akad̄a ga wur t̄əmbak ni, ay ti azlapay akad̄a ga kurmbu ni. ¹² Ere gani nani ti àgray zlam ya mis t̄ipi d̄ay-d̄ay ndo ni àna nj̄əda ge ere nah̄əj̄ ye enjenjeni ni. Àgray ti k̄ə meleher ge ere ye enjenjeni

ni. Àfàki ñgasa ke mis ga duniya ni ðek akaba zlam ya ka hađ ni ðek ga mähəñgrioru ahàr a hađ ana ere ye enjenjeni ya ti tægri ambələk ga makad nañ mək ambələk gani epifinja ni. ¹³ Ere gani nani ti àgra zlam magray ejep kay kè eri ge mis a ga madafakiani nañ àbu àna njəda. Zlam gayan ya àgray, àtama ejep ndahan a ni ti nihi : àzəbiyu aku e melefít bu, èzligaya ka hađ a kè eri ge mis ðek. ¹⁴ Àgosay mis ga duniya adaba tavia divi ga magray ejep kè meleher ge ere ye enjenjeni na. Àhi ana tay ahkado : « Ləmumaya zlam ga pəra azavu akada ere ya tægri ambələk amal amət mək aṅgaba ni. Kələmumaya zlam ga pəra na ti kähəñgrumioru ahàr a hađ. » ¹⁵ Eslini tavi njəda ana ere ye cə ni ga məvi sifa ana zlam ga pəra ni. Nahkay zlam ga pəra ni esliki mazlapani, àhi ana mis ti tábazl ndam ya ti tähəñgrioru ahàr a hađ do ni. ¹⁶ Ere gani nani àfàki ñgasa ke mis ðek, gəđákani akaba nday ya ti gəđákani do ni, ndam ge elimeni akaba ndam talaga, evidí akaba nday ya ti nday evidí do ni, ti táhəndaki zlam ge ere gani nani ka tay ka ahar ga daf ahkay do ni kè meleher. ¹⁷ Maslaña ya ti zlam mahəndakiani ni àki bi ni ti àsəkum zlam koksah, àsəkumoru zlam koksah daya. Zlam mahəndakiani nani ti slimi ge ere nani, zlam macalani daya.

¹⁸ Ahalay ti ahàr àdəm mis təjalaki ahàr lala kwa. Maslaña ya ti àsəra zlam a nahəma, aməsər zlam macalani nani. Zlam macalani nani ti slimi ge mis, zlam macalani nani ti diñ diñ muku àna kru kru muku mahar muku.

14

Ndam ge Melefít tidi limis

¹ Eslini nipi Wur Təmbak mi-cikeni jika ka həma *Siyonj ; nday akaba mis dəbu diñ àna dəbu kru

kru fađ mahar fađ. Mis nday nani ti slimi ga Wur Təmbak ni akaba ga Bəñani àki məbəkiani ka tay kè meleher. ² Eslini nici dəñgu e mis àhəndabiyu e melefít bu akada ga yam ya ahənday a zalaka gəđákani bu ni, akada ga avər ya adi aday ni. Dəñgu gani nani ya nici ni ti ahənday àbəlay akada ge tində ya mis tivi ni. ³ Mis nday nani təbu tidi limis məweni kè meleher ga Bay manjəhadani e kərsi gayan bu, kè meleher ge mis gəđákani akaba kè meleher ga zlam fađani ni. Limis nani ti maslaña ya àsəra midena ni ti àbi, si nday dəbu diñ àna dəbu kru kru fađ mahar fađani ya ti Melefít àmba tay a duniya ba ni kwa.

⁴ Nday gani nani ya tidi limis ni ti nday njələta, təbia slimi àna vu gatay a, təsər wál day-day ndo. Ka məlan ga Wur Təmbak ya akoru ni ðek nday nani tadəboru nañ. Nday gani ti Melefít àmba tay e kidin ga ndam ga duniya ba ti tigi ndam gayan, nday akada ma ga zlam ya tavi ana Melefít ni. ⁵ Ndam nday nani ti mis təcifinja ma ga malfada kà tay a day-day ndo, təñgətfəña zlam magudarani kà tay a ndo daya.

Məslər ge Melefít mahkər

⁶ Eslini nipi *məslər ge Melefít nahan ahər driñ a huđ melefít bu. Məslər gani nani nañ àbu azibiyu *Ma Məweni Sulumani ya amandav day-day do ni ana mis ga duniya ; ana mis ga hađ gərgərani ðek, ana jiba gərgərani ðek, ana dini gərgərani ðek akaba ana mis ya təzlapay ma həma gərgərani ni ðek. ⁷ Məslər ni àzlapay kay kay, àdəm ahkado : « Grumfəña aṅwaz kè Melefít a, zləbum nañ adaba sarta ya ara agra fəña seriya kè mis a ni ènjia. Həñgrumioru ahàr a hađ ana Melefít : nañ ti àgraya məlan ya agavəla na, àgraya hađ a, àgraya *dəluv gəđákana akaba àgraya məlan ga yam ndahan a. »

8 Eslini nìpi mēslər nahəŋ ārələn̄joru, ǎdēm ahkado : « Kəsa gəđakani Babilon̄ ni ǎmbəđkaba, ǎmbəđkaba besək-besək. ǎchahia magudar zlam gayəŋ akaba hala gayəŋ ana mis ga duniya đək ; hala gani nani ti ǎmbrəŋ đay-đay ndo. Magudar zlam gayəŋ ni ɛviyikaba ahār ana mis ga duniya đək akada ga zum na. »

9 Eslini nìpi mēslər nahəŋ ya mahkər ārələn̄joru. ǎdēm ma kay kay, ǎdēm ahkado : « Maslaŋa ya ti ahəŋgrioru ahār a had ana arəŋa akaba ana pəra gayəŋ, ahkay do ni zlam mahəndakiani gayəŋ ni ǎki ke meleher ahkay do ni ka ahar nahəma, ¹⁰ amacakay daliya daldal adaba Melefit ǎzumkia ǎaruv a. Melefit aməgri daliya ti akada ga zum ya təcəhkivu yam ndo akad mis ni. Ndam nday nani atəhuriyu a aku vu, atəhuriyu a zlam nahəŋ ya aku agəs akada ga asas ya aku agəs ni vu. Atəcakay daliya kə meleher ga mēslər ge Melefit akaba kə meleher ga Wur Təmbak ni. ¹¹ Aku ya aməgri daliya ana tay ni ti azək gani aməcəloru agavəla, amandav đay-đay do. Maslaŋa ya ti ahəŋgrioru ahār a had ana arəŋa ni akaba ana zlam ga pəra ya azavu akaba ere gani nani, ahkay do ni zlam mahəndakiani ge ere gani nani ǎki ni ti aməpəsaba do, amagraŋ daliya məlafat akaba məlavad gani do đək ga kaŋgay-kaŋgayani. »

¹² Nihi ti lekələm ndam ge Melefit ahār ǎdēm si kəbesəm kwa, lekələm ya ti kəgəsumkabá *Divi ge Melefit akaba kəfumkia ahār ka Yezu a ni.

¹³ Eslini nìci dən̄gu ga maslaŋa nahəŋ ǎhəndabiyu a huđ melefit bu, ǎhu ahkado : « Bəki ma hini : “Ndam ya ti təfəki ahār ka Bay geli, təbu akaba naŋ akada mis bəlan̄, təmətvú a huđ gani bu nahəma, ku

kani təmər̄vu.” » *Məsuf Njəlatani ǎdēm : « Iy, nahkay eđed̄iŋ, təgra təwi zləzladana, ay nihi ti təpəsaba, adaba zlam sulumani ya təgray ni ɛjiji do, atələbu ǎna naŋ ga kaŋgay-kaŋgayani. »

Ere ye ti amagrakivu ke mis ka mandav ga duniya ni

¹⁴ Eslini nìpi maklaḅasl bəđ-bəđani, zlam nahəŋ ǎki manjəhadkiani digəsa. Zlam gani nani ti mis, mēfēdey ahār ǎna elpindiŋ ga bay, elpindiŋ nani ga gru ; məvəd məzumani ǎfəŋ a ahar bu daya. ¹⁵ Eslini nìpi *mēslər ge Melefit nahəŋ ǎhəraya a *ahay gəđakani ge Melefit ni ba, naŋ ǎbu ahikaboru ma kay kay ana maslaŋa ya ti manjəhadkiani digəsa ka maklaḅasl ni. ǎhi ahkado : « Za məvəd gayak na ti kəbaz, adaba sarta gani ɛnjia, zlam ǎndəha ka had a. » ¹⁶ ǎra ǎdəma nahkay ti maslaŋa ya ti manjəhadkiani ka maklaḅasl ni ǎzay məvəd ni, ǎbazaba zlam ya ka had na đək.

¹⁷ Eslini nìpi mēslər ge Melefit nahəŋ e melefit bu, ǎhəraya a ahay gəđakani ge Melefit ni ba. Naŋ nani đay məvəd məzumani ǎfəŋ a ahar bu. ¹⁸ Nìpi mēslər ge Melefit nahəŋ keti ǎhəraya ka məlan̄ ya ti teviyekiki zlam ana Melefit na ; naŋ nani ti abi slimi ana aku ya teviyek zlam ǎna naŋ ni. Naŋ ǎbu ahikaboru ma kay kay ana mēslər ya ti məvəd məzumani ǎfəŋ a ahar bu ni. ǎhi ahkado : « Za məvəd na, ru a duniya vu, ahar ga mən̄ ga zlam təndəha, ru kəslay.* » ¹⁹ Nahkay mēslər nakəŋ ǎzay məvəd ni, ǎslay ahar gani ka had ni đək, ǎbiyu ka məlan̄ ya ti təducfəŋa yam gana ni. Məlan̄ gani nani ti adafaki məlan̄ ya ti Melefit amagrafəŋa seriya kə ndam ga *duniya, aməzumki ǎaruv ka tay

* 14:18 Məŋ ga zlam ya mēslər ni ǎdēmki ma ni ti *viŋ.

dal-dal ni. ²⁰ Məlan̄ ya ti təduc bəza ga zlam ni ti a aləŋ ga kəsa. Ka ya ti təduc ni ti mimiz əhəraya sawaŋ, do ni ti yam ga bəza ga zlam ni do. Mimiz ni əŋgəzaya kay akada ga yam ga zalaka na. Əŋgəzoru drin̄ agray ezewəd dəbu kru mahar cə. Ziləŋ gani anday pilis agəjəni ahər gani cesla ciliŋ.

15

Məslər ge Melefit təzəkibiyu daliya adəskəla ke mis

¹ Eslini ti nipi zlam magray ejep nahaŋ gədakani a huđ melefit bu : nipi *məslər ge Melefit adəskəla əna daliya adəskəla a ahar bu. Kələŋ ga daliya nday nani ti daliya ndahaŋ atələbi va bi, adaba Melefit emendeveřiŋ məzum bəruv gayan̄ ni əna tay.

² Eslini nipi zlam nahaŋ akada dəluv mebedeni akaba aku, asladay akada ga kutrum ni, ahələba eri a vərut. Nipi ndam ya ti tēyefiŋa kə araŋa na, təhəŋgriuru ahər a had̄ ana zlam ga pəra ya azavu akaba ere gani nani ni ndo, təwayay zlam macalani ge slimi ge ere gani nani ndo ni daya. Nday təbu micikeni jika jika ka ahər ga dəluv ni ; tində təfəŋ kə tay a ahar bu, tində nday nani ti Melefit əbi ana tay. ³ Nday təbu tidi limis ge Məwiz bay məgri təwi ana Melefit ni akaba limis ga Wur Təmbak ni. Limis ya tidi ni ti nahkay hi :

« Bay geli Melefit, nak Bay njeđa-njeđani, təwi gayak ya kagraj ni gədakani, əbəlay atam zlam dek.

Kəgur had̄ ni dek, zlam gayak ya kagraj ni dek kigeni, nak jireni.

⁴ Bay geli, maslaŋa ya ti àgrafuka aŋgwaz a do ni ti way ?

Maslaŋa ya adəm əzləbay kur do ni ti way ?

Adaba nak ciliŋ nak kəbu njələta.

Mis ga duniya dek atara atəhəŋgriuru ahər a had̄ adaba tipia kur a kagraj zlam ni dek kigeni. »

⁵ Eslini nipi zlam nahaŋ keti : *ahay gədakani ge Melefit ya a huđ melefit bu ni məzləkabana. A huđ ga ahay nani bu nahəma, ahay nahaŋ *miviceni əvu : Melefit aŋgazlivu ana mis eslini. ⁶ Eslini nipi məslər ge Melefit adəskəla ya təzəkibiyu daliya ke mis ni təhəraya a ahay gədakani nani ba. Təbakababiyu azana bəđ-bəđani talla talla, ku way way do məwəl gugum əna maslpara ga gru. ⁷ Eslini bələŋ e kidin̄ ga zlam fadani ni bu ədi hijiyem ga gru bələŋ bələŋ ana məslər ge Melefit adəskəlani ni. Hijiyem ga gru ni ti məzum bəruv ge Melefit mərəhvani pisl pisl. Melefit ti naŋ əbu əna sifa ga kaŋgay-kaŋgayani. ⁸ Eslini ahay gədakani ge Melefit ni arəhvu əna azək. Azək nani ti adafaki Melefit ti gədakani, naŋ njeđa-njeđani. Maslaŋa ya ti esliki məhuriyani a ahay gədakani ni vu ni ti əbi, si tigi daliya adəskəlani ya məslər adəskəlani təhəlbiyu ni amandava day kwa.

16

Məslər tabaya daliya adəskəlani na ka had̄ a

¹ Eslini niçi dəŋgu ga maslaŋa nahaŋ əhəndabiyu kay kay a *ahay gədakani ge Melefit ni bu, əhi ana *məslər adəskəlani ni ahkado : « Dəgum kəbumoru məzum bəruv ge Melefit ya təvu e hijiyem adəskəlani bu ni ka had̄. »

² Məslər ye enjenjeni ni örü əboru məzum bəruv ya e hijiyem gayan̄ bu ni ka had̄. Ara əbaya ti ambələk məgədavani awər dal-dal əbikabaya ana ndam ya ti zlam ga araŋa ni məhəndakiani ka tay akaba təhəŋgriuru ahər a had̄ ana zlam ga pəra ya azavu akaba ere gani nani na.

³ Məslər ye cə ni òru àbiyu məzum bəruv ya e hijiyem gayan bu ni a *dəluv gədəkani vu. Àra àbiya ti yam ga dəluv ni ègi akada mimiz ge mis məmətani, nahkay zlam ya təvu àna sifa a dəluv ni bu ni dek təmət.

⁴ Məslər ya mahkər ni òru àbiyu məzum bəruv ya e hijiyem gayan bu ni a zalaka vu akaba ka məlan ga yam ya anğəzoru, àdəl do ni. Àra àbiya ti yam ni dek ègi mimiz.

⁵ Eslini nìci dənğu ga *məslər ge Melefit ya abi slimì ana yam ni, àdəm ahkado :

« Nak Melefit nak njələta, kwa ahaslani nak kəbu, nihi day nak kəbu.

Seriya gayak ya kəgray ni ti seriya ge jiri.

⁶ Seriya ge jiri ti adaba mis təbazla ndam gayak

akaba ndam mahəngaray *pakama gayak a.

Təbazl tay ti mimiz anğəzaya ; nahkay kəvia mimiz ana tay ge misena.

Kəgri ana tay nahkay ni ti kigeni. »

⁷ Eslini nìci dənğu ga maslaņa nahəndaya kay kay ka məlan ya teviyekiki zlam ana Melefit ni, àdəm ahkado : « İy, Bay geli Melefit, nak njədə-njədani, seriya gayak ya kəgray ni ti ge jiri, kigeni daya. »

⁸ Məslər ya fad ni òru àbəkaiya məzum bəruv ya e hijiyem gayan bu na kà fat a. Àra àbəkaiya ti təvia divi ana fat na ga meviyekaba mis a halaw-halaw.

⁹ Fat ni àra èviyekaba mis na halaw-halaw ti mis ni tındivi Melefit adaba aslərki biyu daliya nday nani ka tay ni ti nañ. Akaba nani dek mis ni təmbatkaba majalay ahər gatay a ndo, tədəm Melefit nañ gədəkani agur zlam dek ndo daya.

¹⁰ Məslər ya zlam ni òru àbəkaiya məzum bəruv ya e hijiyem gayan bu na ke kərsi ga araņa na. Àra

àbəkaiya ti məlan ge ere gani nani ya agur ni ègi ləvəñ təbədəm. Nahkay mis ni təhəpədkaba arəd gatay àna aslər azuhva daliya gatay ya tagray na. ¹¹ Ay ti təmbatkaba majalay ahər gatay na ndo, təmbrəñ zlam magudarani gatay ni ndo daya, tındivoru Melefit agavəla sawan azuhva ambələk gatay ni akaba daliya ndahan ya təgray ni.

¹² Məslər ya muku ni òru àbiyu məzum bəruv ya e hijiyem gayan bu ni a zalaka gədəkani Efret ni vu. Àra àbiya ti yam ni àdələba a zalaka ni ba dek. Àra àdələba nahəma, bəbay ya gwar egezi ni təngəta divi ga masləkabana gwar a zalaka ni ba. *

¹³ Eslini nìpi seteni nday mahkər təzavu akaba gwededik ; bəlan ahəraya a ma ga kurmbu ni ba, bəlan a ma ga araņa ni ba, bəlan gani ti ni a ma ga bay mahəngaray *pakama ga malfada ni ba. † ¹⁴ Nday nani ya təhəraya ni ti seteni, təbu tagray zlam magray ejep. Tərəkioru ka bəbay ga had ni dek ga manğasikabu ahər ana tay ti təkadvafəñya kè Melefit a. Ka fat ya ti zlam gani nani amagravu ni ti Melefit Bay njədə-njədani aməngazlaya njədə gayan a àki ka zlam a dek.

¹⁵ Yezu àdəm : « Bumvu slimì lala, adaba anara ti akada ga zal akal ni ; mis təsər sarta gani do. Maslaņa ya ti ajəgay nu, anjəhad eri, nañ àbu àna azana gayan ka vu nahəma, məmərvu, adaba etipi nañ a mahayma ga məbəkì mimili do. »

¹⁶ Seteni ni təngasikabu ahər ana bəbay ni ka məlan ya təzalay àna ma *Hebri Harmagadoñ ni.

¹⁷ Məslər ya adəskəla ni òru àboru məzum bəruv ya e hijiyem gayan bu ni kà aməf. Àra àbaya ti dənğu ahəndabiyu kay kay a ahay gədəkani ge Melefit ni bu, ka məlan

* **16:12** Bəbay ya gwar egezi ni ti tawayay mara magray silik akaba ndam ge Melefit. † **16:13** Bay mahəngaray pakama ga malfada ni ti araņa ye cə ni (13.11-18).

ge kursori ge Melefit ni. Àdám : « Nihi ti àndava. »¹⁸ Eslini avər àbay aku, àdi aday, dənğu ndahan tãhənday daya. Had àdaday dal-dal : kwa ka sarta ya Melefit àgraya mis ka had a ku kani, had àdaday akada nani ndo.¹⁹ Had àdahvu, kəsa gəđakani ni èdevu məlan mahkər. Kəsa ndahan ya ka had ni day tēbesva. Babilon kəsa gəđakani ni àgəjazlki ahər ke Melefit ndo : Melefit àvi məzum bəruv gayan dal-dalani ya e hijiyem bu ni, ti mīseba dek ka ahar ge etekwey a.²⁰ Had ya e kidin ga yam bu ni dek təsləkaba ka məlan gatay na, təbi va bi ; həma day təbi, tīpivu va do.²¹ Koskosay gəđakani tādəgabiya a hud melefit bu, tādəgakiya ke mis a, bəlan gani mədəs gani agray kilu kru kru fađ. Daliya gani nani ti àtama nǰəda ge mis a dal-dal, nahkay tindiivi Melefit azuhva koskosay ya tādəgakiya ka tay a ni.

17

Wal hala gəđakani

¹ Eslini bəlan e kidin ga *məslər ge Melefit adəskəlani ya hijiyem ga məzum bəruv ge Melefit tǎfəŋ kà tay ni àrəkua, àhu ahkado : « Nihi ti Melefit ara atrađ wal hala gəđakani ni. Ra nədəfukki daliya gayan ya tara təgri ni. Wal hala nani ti awayay adəmvaba kəsa gəđakani ya kə gəvay ga zalaka gərgərani ni. ² Bəbay ga had ni tǎgra hala akaba naŋ a, mis ya ka had ni day tǎgrafəŋa mesəwehva, èviyiya ahər ana tay a akada ga zum na. »

³ Eslini məslər ni àzoru nu a hud gili vu ; àzoru nu ti àna nǰəda ga *Məsuf ge Melefit. Nòru ninjəa ti nipi wal nahən manjəhadani digəsa àki kə arəŋa ndizeni. Ere gani nani ti ahər adəskəla, edrem kru, kə vu gayan ni dek slimi ge mindivi Melefit àki məbəkiani

ŋgəredəda. ⁴ Wal ni ti ni məbakabu azana ŋgəzani * akaba azana ndizeni ; naŋ menğələdveni àna zlam ga gru, àna akur sulumani, àna ebirsli daya. Hijiyem ga gru àfəŋ a ahar bu. Hijiyem gani nani ti zlam magədavani mizeni àvu a hud gani vu mərəhvani pisl. Zlam magədavani nani ti hala gayan ya agray ni. ⁵ Kə meleher gayan ni ti slimi àki məbəkiani, slimi gani nani manğahani, nihi : « Babilon kəsa gəđakani, mən ga ndam hala akaba zlam magədavani ge mis ga had ya tagray ni dek. » ⁶ Nipi wal ni èsikaba mimiz a, eviyi ahər. Mimiz gani nani ti ga ndam ge Melefit ya tǎbazl tay adəba tǎmbrəŋ məfəki ahər gatay ka Yezu do ni.

Nàra nipi wal na ti àgrua ejep a dal-dal. ⁷ Eslini məslər ni àhu ahkado : « Agruk ejep emiteni ti kamam ? Nəhukaba ma manğahana àki ka wal na akaba ka arəŋa ya ti naŋ àki manjəhadkiani digəsa, ahər adəskəla akaba edrem kruani na. ⁸ Ere ye kipi ni ti ahaslani naŋ àbu, ay nihi ti naŋ àbi va bi. Aməcalaya e *evid gəđakani ya a hud ga had bu ni ba ; aməcalaya ti ara eji həya. Ndam ga *duniya ya ti slimi gatay àbi məbəkiani ka wakita ga sifa bi kwa ka mənǰəki ga məlan ni, ka ya ti etipi ere nani ni ti aməgri ejep ana tay. Aməgri ejep ana tay ti adəba ahaslani naŋ àbu, ay nihi ti naŋ àbi mək aməŋgaya keti palam. »

⁹ Àhu keti : « Ahər adəm mis təjalaki ahər ke ere gani nani lala, àna məsər zlam daya. Ahər adəskəlani nday nani ti həma adəskəla ya wal anjəhadki ni. † Nday gani bəbay adəskəla daya. ¹⁰ A hud ga bəbay adəskəlani ni bu ni ti bəbay zlam tindəverinǰa məzuma bay gatay a àndava. Naŋ ya muku ni ti naŋ àbu a bay gayan bu

* 17:4 Azana ŋgəzani ti azana ga bay. † 17:9 Həma adəskəla : ka sarta gani nani ti mis təbu tədəm kəsa Rom ti ka həma adəskəla.

m̄ba. Nan̄ ya ad̄esk̄ala ni ti ni sarta gani gayan̄ ɛnjia fan̄ ndo. Sarta gani gayan̄ eminjia ti am̄ap̄sviyu a bay ni bu do. ¹¹ Ere ye ti ahaslani nan̄ ʼbu, ay nihi ti nan̄ ʼbi ni ti nan̄ nan̄ani bay ya azlalahk̄er. Nan̄ ʼkibu ka b̄bay ad̄esk̄alani ni daya, m̄ek amoru mijiji.

¹² « Edrem kruani ye kipi, ʼki ni ti awayay ad̄amvaba b̄bay kru, t̄huriyu a bay gatay vu fan̄ ndo. Sarta gatay eminjia ti at̄zumkabu bay akaba ere gani nani, ay ti at̄p̄sviyu do. ¹³ B̄bay kruani ni dek ma gatay b̄lan̄, t̄gri t̄wi ana ere gani nani ʼna nj̄da gatay dek. ¹⁴ Atakad̄vaf̄n̄va k̄a Wur T̄mbak na, ay ti Wur T̄mbak ni emihiti tay, ad̄aba nan̄ Ḡɔɔakani ga b̄bay ndahan̄ ni dek, nan̄ Bay ga b̄bay dek. Ndam ga Wur T̄mbak ni etihiti b̄bay nday kruani ni daya, ad̄aba Wur T̄mbak ni ʼdaba tay a, ʼzalay tay, t̄f̄akia ah̄ar a. »

¹⁵ ʼhu keti : « Yam ya nak kipi wal hala ʼf̄n̄ k̄a ḡvay ni ti mis dal-dal macakalavani, mis ga had̄ ḡrḡerani akaba mis ya t̄ɔɔm ma h̄ma ḡrḡerani ni. ¹⁶ Edrem kruani ya kipi ni akaba ere gani nani etizirey wal hala ni, at̄cakw̄akia zlam ya ka vu na dek, at̄mbr̄n̄ nan̄ a mahayma. Atah̄p̄ɔɔ nan̄, eteviyekaba m̄ḡɔɔni gana. ¹⁷ B̄bay kruani ni atagray nahkay ti ad̄aba Melefit ʼgray ti ma gatay m̄anja ka ahar b̄lan̄, ti t̄gri t̄wi ana ere gani nani ʼna m̄zum bay gatay ni. Atagray nahkay ti duk abivoru ana vad̄ ge Melefit ya ʼf̄kad̄ ni : a vad̄ nani ti pakama ge Melefit ya ʼɔɔm ni amagravu akada ya awayay ni.

¹⁸ « Wal ya kipi ni ti ni awayay ad̄amvaba k̄sa ḡɔɔakani, b̄bay gani t̄gur b̄bay ga had̄ nahan̄ ni dek. »

18

Babilon̄ k̄sa ḡɔɔakani ni

ʼmb̄ɔɔkaba

¹ Eslini n̄pi m̄sl̄er nahan̄ nan̄ ʼbu asl̄akabiya a hud̄ melefit ba, nj̄ɔɔa ʼf̄n̄ dal-dal, asl̄ad̄ay m̄lan̄ dal-dal daya. ² ʼzlah kay kay, ʼɔɔm :

« Babilon̄ k̄sa ḡɔɔakani ni ʼmb̄ɔɔkaba, ʼmb̄ɔɔkaba besek-besek !

Nihi ti ɛgia m̄lan̄ man̄j̄had̄ ge seteni a, m̄lan̄ ga *m̄suf maḡadavana.

Ed̄id̄in̄ ya t̄h̄p̄ɔɔ tay do, t̄awayay tay do ni tan̄j̄had̄ eslini daya.

³ Babilon̄ ʼmb̄ɔɔkaba besek-besek ti ad̄aba nan̄ akada wal ya ʼvia vu gayan̄ ana hala dal-dal ni.

Magudar zlam gayan̄ ni ɛviyikaba ah̄ar ana mis ga duniya na dek akada ga zum na.

B̄bay ga had̄ ni dek t̄agrakab̄a hala akaba nan̄ a :

ndam m̄s̄ekumoru zlam a duniya bu dek t̄n̄ḡtkab̄a elimeni ʼna zlam gayan̄ dal-dalani ya tigi eri ana mis na. »

⁴ Eslini n̄ci d̄n̄gu ga maslan̄a nahan̄ ʼh̄and̄abiyu e melefit bu, ʼɔɔm :

« Lekul̄am ndam goro ni sl̄akumkiba ka ndam ga k̄sa hina, h̄arumaya ;

nahkay ti ahar gek̄ali ʼkibu ka magudar zlam gayan̄ ni bi, daliya ya amagray ni amacay k̄ali do daya.

⁵ H̄arumaya, ad̄aba magudar zlam gayan̄ ni kay dal-dal,

akada ga zlam man̄gaskabani diliz, ʼdoru e melefit vu ni.

Nahkay Melefit ʼs̄era t̄wi gayan̄ ya agray ni ti t̄wi ge jiri do.

⁶ Ere ye ti ʼgri ana mis ni ti t̄grivu bilegeni.

T̄wi gayan̄ ya ʼgray ni ti t̄grivu sak c̄u.

ʼgria daliya ana mis a, t̄caka akada ge mis ya t̄isia zum a na ;

t̄grivu daliya sak c̄u ti m̄si akada ge ergi ni.

⁷ Ahaslani naŋ àbu àna njéda dal-dal, azum zlam sulumani dal-dal daya ;

nahkay grumi daliya dal-dal akada njéda gayan̄ ya ahaslani dal-dalani ni,

grumi tuway dal-dal akada zlam sulumani gayan̄ ya àzum ahaslani dal-dalani ni.

Adaba mam, àdèm : “Nu bay, nu wal madakway do, enitəwi day-day do.”

⁸ Gayan̄ ya ti àdèm nahkay ni ti daliya gayan̄ ya amacakay a vad bəlan̄ani bu ni nday hi :
kisim, tuway, ləwir, akaba aku ga məzumaba naŋ a.

Adaba Bay ya ti agraŋəna seriya kà naŋ a ni ti Bay Melefít geli ;
naŋ ti njéda-njédani. »

⁹ Bəbay ga duniya ya tàgray hala akaba naŋ akaba təzumkabu zlam sulumani ni etipia azək ga aku ya azumaba naŋ a ni ti etitəwi, atəndav kuda. ¹⁰ Eticik driŋ driŋ akaba naŋ adaba aŋgwaz aməwərfəŋa tay kà daliya ye eslini na. Atədəm :

« Aw ! Aw !
Babilon̄ kəsa gəđakani, njéda-njédani ni àmbədkaba besək-besək,

adaba Melefít àgraŋəna seriya a huđ ge njemdi bəlan̄ani ba ! »

¹¹ Ndam məsəkumoru zlam ya a duniya bu ni titəwi, təndav kuda azuhva naŋ. Tagray nahkay ti adaba maslaŋa ya ti asəkumfəŋa zlam kà tay a ni àbi va bi. Zlam gatay gani ya təsəkumoru ni nday hi : ¹² gru, ara ga siŋgu, akur sulumani akaba ebirsli ; azana ndize-ndizeni akaba azana sulumani gərgərani ndahaŋ ; biyem sulumani ya ezi akada ge tersel ni, zlam ya tàgraya tay àna aslər ge mbeli a akaba àna biyem sulumana ni ; zlam ndahaŋ ya tàgraya tay àna ara, ndahaŋ àna evirzegena, ndahaŋ ti ni àna akur sulumana ni ; ¹³ tersel

gərgərani akaba haf gərgərani ya tazəbay ti ezi àcər ni ; zum, amal, humbu akaba *alkama ; slasla, təmbəmbak, pililis akaba seret gatayani. Təsəkumoru mis akaba sifa ge mis daya. ¹⁴ Nahkay təhi ahkado :

« Zlam ya tigək eri ni dek təsləkafuka, tədəgoru driŋ, elimeni gayak akaba zlam sulumani ya kəzum ni təfuk va bi,

atəŋgət tay day-day va do ! »

¹⁵ Ndam məsəkumoru zlam ya təŋgət elimeni àna məsəkumoru zlam a kəsa nani bu ni eticik driŋ driŋ akaba naŋ, adaba aŋgwaz aməwərfəŋa tay kà daliya ye eslini na. Etitəwi, atəndav kuda, ¹⁶ atədəm ahkado :

« Aw ! Babilon̄ kəsa gəđakani ni asay cicihi timey !

Ahaslani naŋ məbakabu azana ndize-ndizeni akaba azana sulumani ndahaŋ.

Naŋ meŋgəleđveni àna zlam ga gru, àna akur sulumani akaba àna ebirsli.

¹⁷ Zlam gayan̄ ni dek àgədava a huđ ge njemdi bəlan̄ani ba timey ! »

Ndam ya təbu àna *slalah ga yam ni, nday ya tagaray ni, nday ya təhəlvù tay ni akaba ndam ya təŋgət zlam azuhva dəluv ni ticik driŋ driŋ akaba kəsa ni. ¹⁸ Típia azək ga aku ya azum kəsa na. Tàra tipia ti təzlah kay kay, tədəm : « Kəsa gəđakani akada kəsa hini ti àbi day-day bi ! »

¹⁹ Təndav kuda, titəwi, təkabiyu had ka ahàr, təzlah kay kay, tədəm :
« Aw ! Aw ! Kəsa gəđakani ni asay cicihi !

Ndam ya təbu àna slalah ga yam gatay təŋgət elimeni ti a kəsa nani bu.

A huđ ge njemdi bəlan̄ani bu zlam ga kəsa nani àndava dek. »

²⁰ Lekələm ya e melefít bu ni mərumvu adaba aku àbu azum kəsa ni ! Lekələm ndam ge Melefít, lekələm ndam *asak akaba ndam

mahəngaray *pakama ge Melefit ni mərumvu! Mərumvu adaba Melefit əgrafəna seriya, əpəliva zlam magədavani ya əgri ana kəli na. ²¹ Eslini məslər nahənj njədə-njədani əzay akur gədəkani akada avar, ədəviyu a *dəluv gədəkani vu, ədəm ahkado :

« Babilon kəsa gədəkani ni atəgri ti ga njədə akada nani, etipi kəsa gani nani dəy-dəy va do. »

²² Ədəm keti :

« Ndam mivi tində, ndam midi limis, ndam mivi cicek akaba mezlelim atələbi afa gayak va bi.

Etici dədəy ga arəna afa gayak va do.

Etipi ndam mələm zlam a kəsa gayak bu va do,

etipi ndam mihi humbu a kəsa gayak bu va do daya.

²³ Cəngel atəsədəy mələnj a kəsa gayak bu va do,

atadəy wəl va do, atəgray wuməri gani a kəsa gayak bu va do daya.

Zlam nday nani dek ti atəgravu va do

adaba ahaslani ndam ga kəsa gayak ya təsəkumoru zlam ni

tətama ndam məsəkumoru zlam ndahañ ga duniya na dek,

təgosakaba mis a dek əna matak gatay na daya. »

²⁴ Melefit ətraə Babilon ti adaba ndam mahəngaray pakama gayanə ya təbəzl tay ni, ndam gayanə *njələtani ya təbəzl tay ni, akaba ndam ndahañ ya təbəzl tay a duniya bu ni dek ti ndam ga kəsa gani təbəzl tay, mimiz gatay ni ədəgəya a kəsa gani nani ba.

19

¹ Eslini nəci dəngü ahəndəy kay kay a huđ melefit bu, dəngü gani ahəndəy akada ge mis macakalavani dal-dalani ni. Tədəm ahkado : « Eleləya ! Zləbum Melefit !

Melefit geli ti ahəngəy mis, nənj əbu əna njədə ətama njədə ndahañ a dek,

mis dek təzləbay nənj !

² Mis dek təzləbay nənj ti adaba seriya gayanə ni ge jiri, kigeni daya.

Əwəla wal hala na əna seriya.

Wal nani ti əgosakaba mis ka huđ əna hala gayanə na.

Əbazla ndam məgri təwi ana Melefit a,

nahkay ti Melefit dəy əmbrənj nənj do, əgria daliya. »

³ Tədəm keti :

« Eleləya ! Zləbum Melefit !

Azək ga aku ya azum kəsa gani nani ni acəloru agavəla kələvad ga kəngəy-kəngəyani. »

⁴ Eslini gədəkani kru kru cə mahar fədani ni akaba zlam fədani ni təbəhuđ mirdim, meleher ndiəa ndiəa ana huđ, kə meleher ge kərsi ge Melefit, təzləbay Melefit, tədəm : « Aya nahkay ! Eleləya ! Zləbum Melefit ! »

Wuməri ga maday wal ga Wur Təmbak

⁵ Eslini nəci dəngü ahəndəbiyu e kərsi ge Melefit ni bu, ədəm :

« Lekələm ciə-ciəni akaba gədəkani ya ti kəgrumi təwi ana Melefit geli, kəfumki ahər ni dek ti zləbum nənj ! »

⁶ Eslini nəci dəngü ahəndəy akada ge mis dal-dal macakalavani, akada ga yam ga zalaka ya avalahay kay kay ni, akada ga avər ya aməcəri aday kay kay ni. Tədəm ahkado :

« Eleləya ! Zləbum Melefit, adaba Bay Melefit geli nənj njədə-njədani,

ədəfikia njədə gayanə ana leli a, agur mələnj ni dek ti nənj ciliñ.

⁷ Məmərumvu, məzumum gədə, məzləbum Melefit, adaba vad ga maday wal ga Wur Təmbak ni ənija.

Məva gayan əslamalava, nañ abu ahətay nañ.

⁸ Təvia divi ga məbakabu azana njəlatana ya asladay na. »

Azana nani ti adəmvaba təwi ge jiri ga ndam ge Melefit ya təgray ni.

⁹ Məslər ni əhu ahkado : « Bəki nahkay nihi : Ndam ya təzalay tay ga wuməri ga maday wal ga Wur Təmbak ni təmərvu, təzum gəda. » Mək əhukivu ahkado : « Pakama hini nahəma pakama ge Melefit efeediñ. »

¹⁰ Əra əhua nahkay ti nəbəhad mirdim grik meleher ndiə ana had kə asak gayan ga mazləbay nañ. Əra əpia ere ye ti nəgray na ti əhu : « Kəgray nahkay ba simiteni ! Nu day bay məgri təwi ana Melefit akada gayak ni, akada ga bəza ga muk ya təgəskabə pakama ge Melefit ya adəmki ka Yezu na ni daya. Kabəhad mirdim ti ana Melefit ciliñ. Pakama ge Melefit ya ti adəmki ka Yezu ni ti ndam mahəngaray *pakama ge Melefit tədəm əna njəda ga *Məsuf Njəlatani. »

Bay ya nañ manjəhadkiani ke pilis bəd-bədani ni

¹¹ Eslini nəpi huđ melefit əzləkvaba, nəpi maslaña nahəñ manjəhadkiani ke pilis bəd-bədani. Bay gani nani ti slimi gayan « Jiri, » slimi gayan nahəñ ni ti ni « Əsəkad malfada do. » Nañ abu agray seriya ge jiri, nañ abu akadvu ge jiri daya.

¹² Eri gayan ni akada aku ya agəs ni ; ahər gayan ni mefedeni əna elpindiñ ga bay, elpindiñ nday nani ti kay ; slimi əbu məbəkiani kə vu gayan : slimi gani nani ti maslaña nahəñ əsər do, si əsər ti nañ nañani kwa. ¹³ Azana gayan ya əfakabu ni ti tətəlviya e mimiz va. Slimi gayan ti « Pakama ge Melefit. »

¹⁴ Gwar kələñ gayan nahəma, ndam magray silik ge Melefit ya a huđ melefit bu ni tədəboru nañ. Nday nani gani manjəhadkiani ke

pililis bəd-bədani, nday məbakabu azana njəlatani bəd-bəd tallə. ¹⁵ A pakama ga Bay ya tədəboru nañ ni bu nahəma, maslalam məzumani əhəraya. Maslalam nani ti ga məsiani ana mis ga had ni dek. Bay nani amahətay tay əna aday ga ara. Aməcəlki ka tay akada maslaña ya ti acəlki ka bəza ga zlam e evid bu ga məduçaya zum gana ni. Məcəlki nani ti adafaki Melefit njəda-njədani, əzumkia bəruv ka tay a dal-dal. ¹⁶ Slimi ga Bay nani əbu məbəkiani ka azana akaba ka takolay gayan. Slimi gani nihi : « Bay ga bəbay ndahan dek, Bay gədəkani ga bəbay gədəkani ndahan dek. »

¹⁷ Eslini nəpi məslər nahəñ micikeni jika kə fat, nañ əbu azlah kay kay, əhi ma ana edidiñ ya təhər a huđ melefit bu ni dek. Əhi ana tay ahkado : « Dəguma, cakalumva, adaba wuməri gədəkani ge Melefit əbu. ¹⁸ Dəguma kəndum kisim ga bəbay gədəkani, kisim ga bəbay ga ndam slewja, kisim ga ndam ya təbu əna njəda ni, kisim ge pililis akaba nday ya təki ni. Dəguma kəndum kisim ge mis dek : ku kisim ge evidi, ku kisim ga nday ya ti nday evidi do ni, ku kisim ga gədəkani, ku kisim ga nday ya ti nday gədəkani do ni. »

¹⁹ Eslini nəpi ere gani nani akaba bəbay ga had gərgərani akaba ndam magray silik gatay. Təcakalava ga makadəñvana kə Bay ya ti nañ əki ke pilis ni akaba ndam magray silik gayan. ²⁰ Nday təbu takadvu nahkay ti Bay ya nañ əki ke pilis ni akaba ndam gayan ni təgəs ere gani nani akaba bay mahəngaray pakama ga malfada ni yaw yaw. Bay masəkad malfada nani ti ahaslani əgra zlam ya mis ti pi dəy-dəy ndo na kə meleher ge ere gani nana ; gayan ya ti əgray nahkay ni ti əgosa mis a ; əgosay ti ndam ya ti təhəndakia zlam ge ere gani nana ka tay a ni akaba

tàhəŋgrioru ahàr a hađ ana zlam ga pəra ya azavu akaba ere gani nani ni. Tàra tégəsa tay cəna nahkay nahəma, tàbiyu tay eri gani a *dəluv ga aku vu cizliv cizliv. Aku gani nani ti agəs akada ga asas ya aku agəs ni. ²¹Ndam gatay ndahan ni ti ni, Bay ya naŋ ke pilis ni àbazl tay àna maslalam ya àhəraya a ma gayan ba ni, mək edidŋ ni dek tərəh àna kisim ge mis ya àbazl tay ni.

20

Vi dəbu

¹Eslini nipi məslər nahan naŋ àbu aslakabiya a huđ melefít ba. Lekili ga mahay ge *evíd gəđakani ya a huđ ga hađ bu ni àfəŋ a ahar bu, jejirbi ndiðil-ndiðiləni àfəŋ a ahar bu daya. ²Naŋ nakəŋ òru agəs kurmbu ni, àwəl naŋ àna jejirbi ni, ti mánjəhad naŋ məwəlani vi dəbu. Kurmbu ni ti gavan ya ahaslani ni, naŋ *Seteni, bay magosay mis ni. ³Məslər nakəŋ àra àwəla naŋ a ti əzligiyu naŋ e evíd ni vu kəŋgim, àzləkkiviyu mahay ni, àdarvù lala. Àgray nahkay ti adaba awayay ti kurmbu ni agosay mis ka duniya va ba, duk anivoru ana mandav ge vi dəbuani ni. Kələŋ ge vi dəbuani ni ti ahàr àdəm táfaya naŋ a gəzit ga hayaŋana kwa.

⁴Məslər nakəŋ àra àzləkkiviya mahay na ti nipi kərsi ga bəbay, mis tàra tənjàhadviyu. Mis nday nani ti təvia divi ana tay ga magray seriya. Nipi mis ya ti təkəlkia ahàr ka tay a ni daya. Təkəlkia ahàr ka tay a ti adaba təzlapikia ka Yezu ana mis a, təhia ma ge Melefít ana mis a. Nday nani ti təhəŋgrioru ahàr a hađ ana ere gani nani ndo, təhəŋgrioru ahàr a hađ ana zlam ga pəra ya azavu akaba ere gani nani ni ndo daya. Təhəndaki zlam ge ere gani nani kə meleher gatay ahkay do ni ka ahar ndo. Melefít àhəŋgriviya sifa ana tay a, nahkay tənjàhadkabu a bay bu akaba Krist

vi dəbu. ⁵Mis nday nani ti nday ye enjenjeni ya Melefít àhəŋgriviya sifa ana tay ni. Mis ndahan ya təmət ni ti Melefít àhəŋgriviya sifa ana tay faŋ ndo, si ka mandav ge vi dəbuani kwa. ⁶Nday ya Melefít àhəŋgriviya sifa ana tay ye enjenjeni ni təmərnu, nday ndam gayan *njàlatani. *Kisim ye cə amələbu, ay kisim gani nani emisliki məgri aranja ana tay do. Etigi ndam *manjalabakabu mis akaba Melefít, etigi ndam manjalabakabu mis akaba Krist daya, atanjàhadkabu a bay bu akaba Krist vi dəbu.

Melefít eyefiŋ kə Seteni

⁷Ka ya ti vi dəbuani ni amandava nahəma, atafaya *Seteni a daŋgay ni ba. ⁸Atafaya naŋ a ti amoru magosay mis ga hađ ga mələŋ ni dek. Hađ nday nani ti təzalay tay Gok akaba Magok. Amacakalakabu mis ga hađ nday nani ga makadvani. Atacalvu do, nday akada wiyaŋ ga zalaka ya àcalvu do ni. ⁹Təhəraya, təsawadoru ka hađ ga mələŋ ni dek, tòru təveliŋ mələŋ ga ndam *njàlatani ge Melefít ni akaba kasa gəđakani ya Melefít awayay dal-dalani ni tekesl. Ay tàra təveliŋa ti aku àdəkia ka tay kwa e melefít ba, àzumaba tay a. ¹⁰Eslini tégəs Seteni, naŋ ya agosay mis ni, tizligiyu naŋ a *dəluv ga aku ni vu cizliv. A aku nani bu ni ti zlam àvu agəs akada ga asas ya aku agəs ni. Ata ere gani nani nday ata bay mahəŋgaray *pakama ga malfada ni nday təvu a aku gani nani bu àndava. Eslini nday mahkarani dek atəcakaviyu daliya məlafat akaba məlavad gani do dek ga kaŋgay-kaŋgayani.

Melefít agrafəŋa seriya kə mis a dek

¹¹Eslini nipi kərsi, Bay naŋ àbu manjàhadvani dəgama. Kərsi gani nani ti gəđakani, bəđ-bəđ daya. Kə meleher ga Bay ni ti hađ akaba huđ melefít tàcuhway tiji, ere ya

agəjəni ni ti àbi. ¹² Nipi mis ya təmət ni dek, gəđákani akaba nday ya gəđákani do ni, jika jika kè meleher ga Bay ya ti nanj əbu e kərsi bu ni. Wakita təbu eslini, maslaņa nahanj əzləkkaba tay a. Əzləkkaba wakita nahanj a daya : wakita nani ti wakita ga sifa ; slimi ge mis ya təbu àna *sifa ya àndav day-day do ni təbu məbəkiani nğuredəda. Eslini Melefit àgrafəņa seriya kè mis ya təmət na. Ka ya ti àgrafəņa seriya kà tay a ni ti àmənjakı ka zlam gatay ya tğray ni. Zlam gatay gani ya tğray ni təbu məbəkiani ka wakita ni. ¹³ Ndam ya ti təmətvü a *dəluv gəđákani vu ni ti dəluv ni əvələhaya tay a. Kisim ya àhəl mis ni akaba məlanj ge *kisim ni day təvələhaya mis ya təmət na dek ka dala. Təra təvələhaya tay a nahəma, Melefit àgrafəņa seriya kè mis na àna mamənjakiani ka zlam gatay ya tğray ni. ¹⁴ Eslini təbiyu kisim ya àhəl mis ni akaba məlanj ge kisim ni cizliv cizliv a *dəluv ga aku ni vu. Dəluv ga aku nani ti *kisim ye cə ni. ¹⁵ Tamal mis slimi gayanj àki məbəkiani ka wakita ga sifa bi ti tizligiyu maslaņa gani a dəluv ga aku ni vu daya.

21

Melefit amagraya zlam na dek maweni a

¹ Eslini nipi huđ melefit maweni akaba had maweni, adaba huđ melefit ye enjenjeni ni akaba had ye enjenjeni ni təbi va bi. *Dəluv gəđákani day əbi va bi. ² Nipi kəsa *njəlatani, nani Zeruzalem maweni. Nipi nanj əbu asləkabiya kwa a huđ melefit ba, afa ge Melefit a. Kəsa gani nani ti maslamalavani akada ga wal ya əbakabá zlam sulumana ga moroni àna nanj kà zal ni. ³ Eslini nıci dəngu ga maslaņa nahanj əhəndəbiyu kay kay e kərsi ga Bay ni bu, əđəm ahkado : « Nihı ti məlanj manjəhadani ge Melefit

əbu e kidıj ge mis bu. Melefit amanjəhad akaba tay, emigi Melefit gatay, mis ga jıba gərgərani ni dek ti ni etigi ndam gayanj. ⁴ Etıtəwi va do, adaba Melefit əgriaba yam tuway ana tay e eri ba. Kisim amələbi va bi : tuway, deləlu akaba daliya day atələbi va bi. Adaba mam, zlam ya ahaslani ni təndava, təbi va bi. »

⁵ Eslini Bay manjəhadani e kərsi ga bay bu ni əhu ahkado : « Nihı ti zlam ni dek nəbu nagraya tay a mawena. » Əhu keti : « Bəki ma hini, adaba pakama ya ti nədəm ni ti pakama ge jiri, malfada əkibu bi simiteni. » ⁶ Əhu keti : « Əgrava əndava ! Bay ya ti ənjkı ka magray zlam dek ni ti nu ; kwa ka mənjkı gani nu nəbu. Bay ya ti emendeverinj zlam dek ni ti nu gani daya ; ka mandav gani day anələbu. Maslaņa ya ti yam akada nanj a nahəma, anəvi yam ga sulum. Yam gani nani ti ədəl day-day do, avi sifa ana mis. ⁷ Maslaņa ya ti əyefıņa kà zlam magudarana nahəma, anəvi ja ga zlam gani nani ; nigı Melefit gayanj, nanj ti ni egi wur goro. ⁸ Ay ndam anğwaz, ndam ya təfəki ahər ke Melefit do ni, ndam ya tagray zlam ya əbəlay magrani do ni, ndam mabazl mis, ndam magray hala, ndam maharam, ndam ga pəra akaba ndam masəkad malfada dek, nday ti ja gatay ti *dəluv ga aku ni. Aku nani ti agəs akada ga asas ya aku agəs ni. Nani ti *kisim ye cə. »

Kəsa Zeruzalem maweni

⁹ Eslini məslər nahanj e kidıj ga məslər adəskəlani ya təbu àna hijiyem adəskəla ga məzum bəruv ge Melefit ye endeverinj məzum bəruv gayanj ni arəkua, əhu ahkado : « Ra, nədəfukki məva ga Wur Təmbak ya ara azay ni. »

¹⁰ Eslini məslər ni əzoru nu ka həma gəđákani zəbalani, əzoru nu ti àna njəda ga *Məsuf ge Melefit. Nöru ninjua ti ədəfuki kəsa

njalatani, nani Zeruzalem, nanj abu aslakabiya kwa a hud melefif ba, afa ge Melefif a. ¹¹ Kesa gani nani ti nanj abu asladay ana masladay ge Melefif, masladay gani ahelaba eri a verut akada ga akur sulumani ya tazalay zespi, ahelaba eri akada ga kutrum na ni. ¹² Kesa gani nani nahama, tevelinj ana gudu gadakani zabalani. Gudu ni mahay gani kru mahar ca; *maslar ge Melefif day tabu kru mahar ca ka mahay ni belanj belanj, tajegay. Slimi day taki mabekiani ka mahay ni dek. Slimi gani nani ti slimu ge dini kru mahar caeni ga ndam *Izireyel ni. ¹³ Mahay ni mahkar mahkar, gwar ke sliri ga malar fadani ni dek. ¹⁴ Asak ga gudu ni tafiyu ana akur gadakani kru mahar ca. Ka akur nday nani ti slimu kru mahar ca taki mabekiani belanj belanj : slimu nday nani ti ga ndam *asak kru mahar caeni ga Wur Tambak ni.

¹⁵ Maslaja ya ti azlapu ni ti aday ga magur zlam afen a ahar bu. Aday nani ti ga gru. Awayay agur kesa ni, mahay ga kesa ni akaba gudu ya evelinj kesa ni ana nanj. ¹⁶ Kesa gani ti midiheni kala-kala ana zabal. Maslaja nani agur ana aday gayan ni, agur palahar gani belanj ezewed dabu kru mahar ca. Palahar gani ana jikeni ni day kala-kala akaba palahar zabalani ndahan ni. ¹⁷ Agur gudu ni ana ahar akada ge mis ya tagur ni, jaha dinj ana kru kru fad mahar fad. ¹⁸ Gudu gani nani telam ana akur ya tazalay zespi ni. Kesa ni ti ni telam ana gru denja, parzlanj-parzlanj akada ga kutrum ni. ¹⁹ Asak ga gudu ni menjaledeni ana akur sulumani gergarani dek. Asak gani ye enjenjeni ni akur ya tazalay zespi ni, ye ca ni akur ya tazalay sefir ni, ya mahkar ni akur ya tazalay selcidwinj ni, ya fad ni akur ya tazalay imarot ni, ²⁰ ya zlam ni akur ya tazalay sarduwanj ni, ya muku ni

akur ya tazalay kwernelinj ni, ya adaskala ni akur ya tazalay krizulit ni, ya azlalahkar ni akur ya tazalay beril ni, ya ambambu ni akur ya tazalay topaz ni, ya kru ni akur ya tazalay krisupres ni, ya kru mahar belanjani ni akur ya tazalay hiyesen ni, ya kru mahar caeni ti ni akur ya tazalay emetis ni. ²¹ Mahay kru mahar caeni ni ti ebirslu gadakani kru mahar ca, mahay belanj ti ebirslu belanj. Dalaka gadakani ya a hud ga kesa ni bu ni ga gru denja, parzlanj-parzlanj akada ga kutrum ni.

²² Ay namenjoru zla nahama, nipi *ahay gadakani ge Melefif a kesa gani nani bu ndo, adaba Bay Melefif geli njeda-njedani nday ata Wur Tambak ni, nday ana ahara gatay kala nday ahay gadakani gani nani. ²³ Fat akaba kiyi tibi talsaday malar a kesa gani nani bu bi, adaba Melefif ana ahara gayan asladay malar gani, Wur Tambak ni day asladay malar gani akada ge cengel ni. ²⁴ Ndam ga had gergarani ga duniya ni dek ti masladay ga kesa gani nani amasladi ana tay. Babay ga had gergarani ga duniya ni dek atoru ana njeda gatay ni eslini ga mazlabay Melefif ana nanj. ²⁵ Mahay ga kesa gani nani ti atanjehad benja benja mezlakabana ; atazlakvu tay day-day do, adaba malavad amelabi eslini va bi. ²⁶ Mis ga had gergarani ni dek atoru ana elimeni gatay akaba ana njeda gatay eslini ga mazlabay Melefif ana nanj. ²⁷ Ay ti zlam magadavani, ndam ya tagray zlam ya abelay do ni akaba ndam masakad malfada ni etisluku mahuriyani a kesa nani vu do. Ndam ya ti tahuriyu ni ti si ndam ya ti slimu gatay mabekiani ka wakita ga sifa ni kwa. Wakita gani nani ti ga Wur Tambak ni.

22

¹ Eslini maslar nakonj adafuki zalaka ; zalaka nani ti adal day-day do, yam gani avi sifa ana mis. Yam

gani ahelaba eri akada ga kutrum na, anğazaya e kursi ge Melefit ba. Kursi nani ti ga Wur Təmbak ni daya. ² A dalaka ya a hud ga kəsa ni bu ni ti zalaka ni ədevu cə; e kiđiñ gani bu ka məlan ya ədevu ni ti mənğəhaf əvu. Mənğəhaf nani avi sifa ana mis, a hud ga dəzani bu ewi bəza sak kru mahar cə, kəla kiyi lu ewi bəza. Slimberi gani ti haf ge mimbiliñ mis ga had ga duniya ni dek. ³ Eslini ti zlam ya Melefit etikwesl ni atələbi.

A kəsa nani bu ni ti Melefit amanjəhadviyu e kursi gayan vu, Wur Təmbak ni amanjəhadviyu daya. Eslini ndam məgri təwi ana Melefit atazləbay nañ. ⁴ Nday gani nani etipi wur ge eri ge Melefit. Slimi ge Melefit day əki məbəkiani ka tay kə meleher. ⁵ Mələvad amələbi va bi; nahkay cəngel akaba fat day atagraj təwi va do, adaba Bay Melefit geli nañ əna ahər gayan amasladi məlan ana mis. Mis ni atanjəhad a bay bu ga kanğay-kanğayani.

Mendeveriñ ga pakama

⁶ Eslini *məslər ni əhu ahkado: « Ma hini ya kici ni dek ma ge jiri edediñ; malfada əkibu bi. Ahaslani Bay Melefit geli əvia *Məsuf gayan ana ndam mahəngaray *pakama gayan a; nihi ti əsləribiya məslər gayan ana ndam məgri təwi gayan a ga mədəfiki ere ye ti agravu wudak ni ana tay. »

⁷ Yezu ədəm: « Bumvu slim, nakoru afa gekəli wudak! Ndam ya ti təgəskabá pakama ya a wakita hini bu na, təbu təjalaki ahər nahəma, təmərvu. Adaba pakama hini ti ge Melefit. »

⁸ Nu Zeñ ničia pakama gana əna slim, goro a, ničia ere ye ti əgravu na əna eri goro a daya. Nəra ničia, nəra ničia nahəma, nəbəhad mirdim grik meleher ndiə ana had kə asak ga məslər ya ədəfuki zlam gani ni, ga mazləbay nañ. ⁹ Nañ

nakəñ əra əpia ere ye ti nəgray na ti əhu: « Kəgray nahkay ba simiteni! Nu day bay məgri təwi ana Melefit akada gayak ni, akada bəza ga muk ya təhəngaray pakama ge Melefit ni, akada ga ndam ya ti təgəskabu pakama ge Melefit a wakita hini bu ni daya. Kabəhad mirdim ti ana Melefit ciliñ. »

¹⁰ Əhu keti: « Pakama ya a wakita hini bu ni ti pakama ge Melefit edediñ; kəngah pakama gani ba, hi ana mis sawan. Adaba mam, sarta ga zlam ya tədəmki ma a wakita hini bu ni ti ənjia wudak. ¹¹ Maslanja ya ti agudar zlam ni ti ahər ədəm mägudarkivu. Maslanja ya ti məbərur gayan əbəlaj do ni ti ahər ədəm mənğəhad əna məbərur gayan ya əbəlaj do ni. Ay maslanja ya ti agray jiri ni ti ahər ədəm məgrakivu jiri. Maslanja ya ti nañ njələta ni ti ahər ədəm mənğəhad njələta. »

¹² Yezu ədəm ahkado: « Bumvu slim, nakoru afa gekəli wudak! Nu nəbu əna zlam ga məviani ana ku way way do akada ge təwi gayan ya ti əgray ni. ¹³ Wudaka zlam dek ənjəki ti nu nəbu əndava; ka mandav ga zlam dek day nu anələbu. Bay ya ti ənjəki ka məgray zlam dek ni ti nu; kwa ka mənğəki gani nu nəbu. Bay ya ti emendeveriñ zlam dek ni ti nu gani daya; ka mandav gani day anələbu. »

¹⁴ Ndam ya ti təbarafəja azana gatay a ni ti təmərvu. Nahkay ti tisliki məhuriyani a kəsa ni vu, tisliki məzum bəza ga mənğəhaf ya avi sifa ana mis ni. ¹⁵ Ndam ya ti Melefit etikwesl tay adaba təgudara zlam a dal-dal ni, ndam maharam, ndam hala, ndam mabazl mis, ndam ga pəra akaba ndam ya ti tawayay tasəkad malfada ni dek nahəma, nday dekeni e mite bu, tisliki məhuriyani a kəsa ni vu koksah.

¹⁶ « Nu Yezu nəsləruru məslər goro ga məhi pakama hini ana

ndam goro ya *təcakalavu a kəsa gərgərani ni bu ni dek. Nu wur hud ge Devit, tədəmki ma a Wakita ge Melefit bu ni ti ka nu. Nu Bamti ya asladay məlan ge miledə dal-dal ni.»

¹⁷ Məsuf Njəlatani akaba ndam ga Yezu ya ahəl tay akada ga wal ya taday ni təhi ahkado : « Ra ! »

Ahər àdəm maslaña ya ti ècia pakama hina ti məhi : « Ra ! »

Maslaña ya ti yam akada nañ a ti ahər àdəm mərə.

Maslaña ya ti awayay esi yam ya away sifa ni ti ahər àdəm mâcah ga sulum, mîsi !

¹⁸ Nihi ti nu Zeñ nədəm ma, ahər àdəm maslaña ya ti eci pakama ge Melefit ya a wakita hini bu ni məbavu slimi lala : tamal maslaña

èferkiviya pakama nahan əkiva ka pakama hina nahəma, Melefit day emeferikiviyu daliya ya ti tədəmki ma a wakita hini bu ni ana maslaña gani. ¹⁹ Tamal maslaña əzaba pakama nahan e kiđiñ ga pakama ge Melefit ya a wakita hini bu na nahəma, Melefit day amazafəña ja ga zlam ya tədəmkia ma ka tay a wakita hini vu na : amazafəña ja ga mənğəhaf ya avay sifa na, amacafəña nañ ga məhuriyana a kəsa njəlatani ni va daya.

²⁰ Bay ya ti àdəm pakama hini dek jiri ni ti àdəm : « Iy, nakoru afa gekəli wudək ! »

Aya nahkay, Bay geli Yezu, ra !

²¹ Bay geli Yezu mægri sulum gayan ana mis dek ti.